

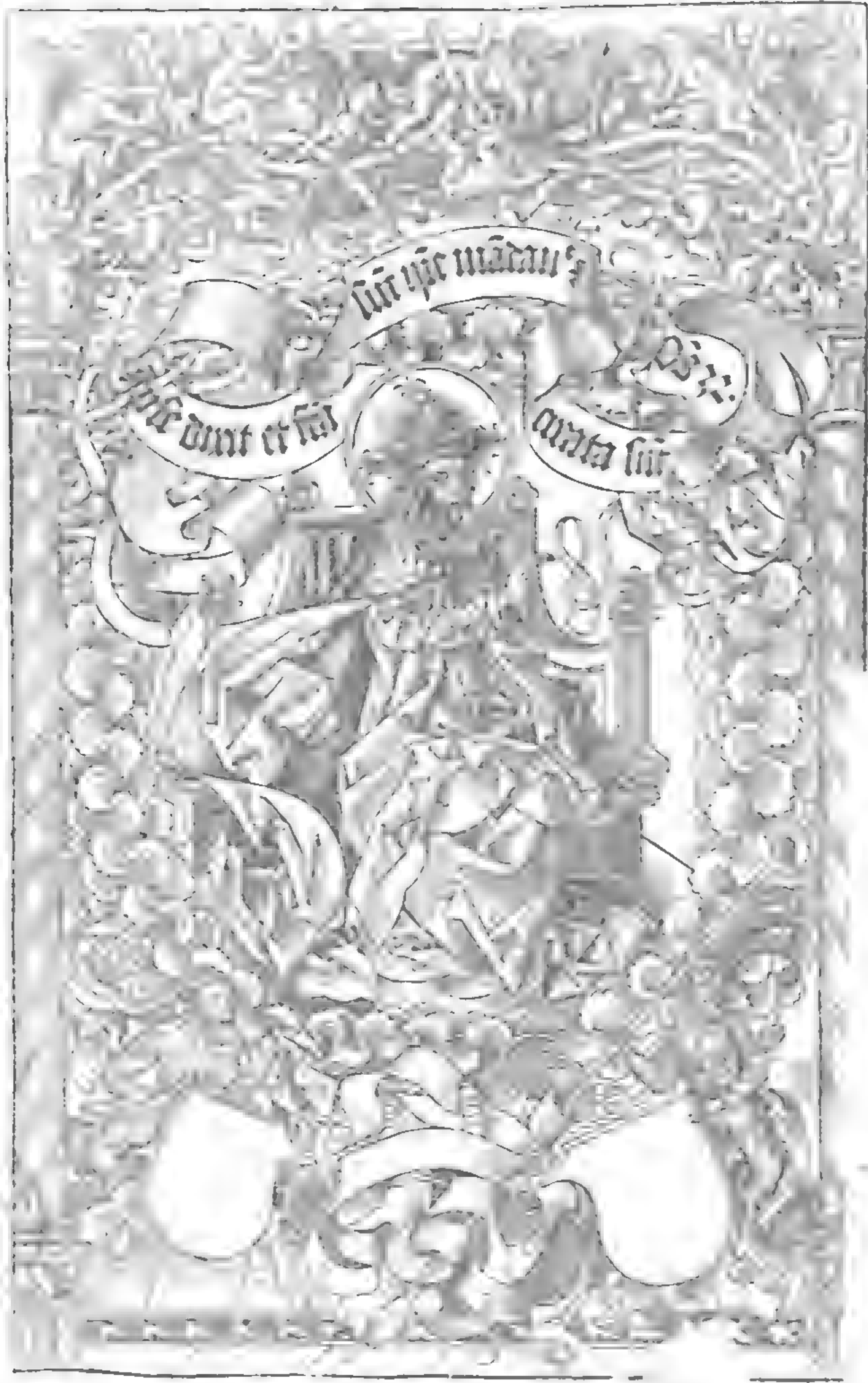
Tabula operis huius de temporibus mundi. vt historiarum rerumque ceterarum ac vrbium in se sparsim varieque descriptarum. Et ut omnia singula facilius inuenta sint iuxta seriem Alphabeti nomina rerum sunt ordinata. Et directoque cuius rei nominis numerus apparens chartam foliorum indicat.

Um apud doctissimos et prestantissimos vi-
ros q verã naturas et historias tradiderũt de mũdi fabrica: ac prima ho
minũ generatione: duplex opinio fert: a priscis enim illis scrib⁹ sumpto
initio: scribem⁹ breuissime quom in tã remotis ꝓpter ãtiquitatẽ reb⁹ licet
bit. Quidã mũdũ ingenitũ: et incorruptibilẽ: et genus humanum ab
eterno extitisse neqꝫ habuisse ortus principiũ sensere. Quidam genitum
corruptibilemqꝫ arbitrati: ꝛ homines dixerũt generatõnis initium tem
pore esse sortitos. Et greci viri clarissimi qui historias collegerũt: affir-
marũt. Unã ante initiũ omniũ celi ꝛ terre cũctis simul ꝯfusis formã fu-
isse: postea disseparatis: diuisisqꝫ molibus cepisse mundũ hunc ordinẽ
quem videmus. Aerem hũc motu ꝯtinuum et igneam ptem cuius supe
riora loca ꝓpter leuitatẽ aũt appetiuisse: Qua ex causa solem ac stellarũ
multitudinẽ volutõne totius circũferri: Partem autẽ turbidam atqꝫ ter-
restrem vnacum humidis ad infima loca ob grauitatẽ descendisse que
cum mixta essent. ex humidis quidẽ mare effectũ. Ex duriorihus vero terram lutosam euasisse: ꝛ omnino
mollem. hec primum cum solis ardore densior euasisset: in quibus putredines tenui cõtecte pellicula sint
excitate. Erupisse tandem ab illa colluuie varias animantiũ formas quorum ea quo maiorem calorẽ sor
tita sunt in superiorẽ regionem volantia abierũt: sicciora ꝛ grauiora: serpentia ac terrestria euaserunt ani
mantia. Naturam aquosam nacta in sui generis elementum delata sunt. Terra deinceps tum solis ardore
tum ventis arefacta: mutua ꝯmixtione cetera ꝑfectiora generant. Hoc Euripides Tragicus Anaxagore
physici discipulus ita se habuisse testatur. Eodem modo homines a principio genitos dicunt. In agris
pastum querentes. siluestri ꝛ incondita vita vixisse quibus herbe ꝛ arborũ fructus vltro victum prebue-
runt. In huius deniqꝫ enarratõne cum per multos elaborasse latinos grecosqꝫ videmus: preterea chalde
os et hebreos veteres nouosqꝫ. Relictis igitur antiquis erroribus Archana Moseos volumina de mun
di fabrica: ꝛ celebrantis illis operibus sex dierum ꝑillustrabimus. Quibus totius nature secreta cõtinent.
Nam moyses ꝓpheta ac historicorum pater deo plenus: ac celesti dictante spiritu totius magistro verita
tis: excepit hec oĩa. Quem cum nostrorum: tum suorum: tum gentium deniqꝫ testimonia prorsus huma-
ne sapientie: doctrinarumqꝫ omnium et litterarum cõsultissimum prodiderunt. Apud hebreos Salomo-
nis liber: cui sapiã titulus: in quo vir nature rerũ interpres se huiusmodi disciplinã de mosayce legis pe-
netralibus accepisse fatet. Sunt apud nostros Lucas ꝛ philon autores grauissimi: illũ in vniuersa egy-
ptiorum doctrina fuisse eruditissimũ. Sed ꝛ hermippus attestat Pythagoram de mosayca lege plurima
in suã philosophiã transtulisse. Notũ illud Numenij philosophi: nõ aliud esse platonẽ qꝫ atticũ moysẽ.
In primordio deniqꝫ sui operis de natura: de totius opificio mũdi velut agri cuiuspiam thesauri: omnis
vere philosophie defossi sunt. Factũqꝫ in primis hoc in hac parte: vbi de rerũ omniũ emanatõe a deo de
gradu: de numero: de ordine partium mundanarũ altissime philosophat. Propterea fuit decretum vete-
rum hebreoꝝ. Cuius etiã meminit Hieronymus: ne hanc mũdi creatõẽ quisqꝫ: nisi matura iam etate at-
tingeret. Que aũt sup hoc libro viri sanctissimi Ambrosius ꝛ Augustinus. Strab. item ꝛ Beda ꝛ Remi
gius. Et ex iunioribus Egidius ꝛ Albertus. Que item apud grecos Philon. Origenes. Basilius. the-
odoric⁹. Appollinarius. Dydimus. Gẽnadius. Crisostomus ꝛc. scripserunt intacta penitus a nobis re-
linquent. De his item que vel Ionethes vel Anchelos vel Symeon antiquus chaldaice tradiderũt: vel
ex hebreis aut veteres Eleazarus. Aba iohannes. Neonius. Isaac. Joseph: aut iuniores Gersonides.
Sadias. Abraam ꝛc. ꝯscripserunt: nullam nos in ꝑsentia mentõnem habebimus. Afferemusqꝫ ꝑ modũ
epitomatis. Ex moyse seriem sex dierum: de diuina mundi fabrica: de qua in archanis sancte religionis li
teris traditur.

Exorsus igitur deus fabricam mundi illum primũ ꝛ maximũ filium prefecit operi immenso. Eoqꝫ simul
et cõsiliatore vsus est ꝛ artifice: in excogitandis: ornandis: faciendisqꝫ rebus: qm̃ is prudentia et rõne: et
potestate perfectus est. Nec querendũ ex quibus ista tam magna: tam mirifica opa deus fecerit. Oĩa enim
fecit ex nihilo. Quanto igitur rectius est omissis insensibilibus ꝛ vanis: oculos eo tẽdere vbi sedes: vbi
habitatio est dei veri: qui terram stabili firmitate suspendit: qui celum distinxit astris fulgentibus: q solẽ
rebus humanis clarissimũ ac singulare lumen in argumentum sue ac vnice maiestatis accẽdit. Terris au-
tem maria circumfudit: flumina sempiterno lapsu fluere precepit: iussit et extendi campos: subsidere val-
les: fronde tegi siluas: lapidosos surgere montes: que vtiqꝫ omnia nõ iupiter fecit: sed ille opifex rerũ mũ
di melioris origo: qui vocat deus: cuius ꝑncipiũ qm̃ nõ potest comprehendi nec qrĩ debet. Satis est ho
mini ad perfectam prudentiam: si deum esse intelligat: et suscipiet ꝛ honorificet communem parentẽ ge-
neris humani: ꝛ rerum mirabilium fabricatorem. Tres mundos figurat antiquitas: Supremum omnium
vltra mundanum: quem theologi angelicum: philosophi autem intellectualem vocant. Proximum huic
celestem: postremum omniũ sublunarem: hũc quem incolumus: hic tenebrarum mundus: ille aũt lucis: ce
lum ex luce ꝛ tenebris temperat. Est et preter tres quartus alius mundus: in quo ꝛ ea omnia inueniãtur
que sunt in reliquis: hic ipse est homo. Tritum in scolis verbum est esse hominem minorem mundum: in
quo mixtum ex elementis corpus: ꝛ celestis spũs: ꝛ plantarum anima vegetalis: ꝛ brutoꝝ sensus: et ratio et
angelica mens: ꝛ dei similitudo conspicit. De his quatuor mundis moyses sufficienter disseruit: vt deus
opifex disposuit: et vere scriptura hec Moseos imago mundi expressa sit: quemadmodum legimus eum
ei preceptum in monte: vbi hec didicit: et oĩa faceret ẽm exemplar quod in monte viderat. Quid tandem
mosaica littera de celebrantis operibus sex dierũ edocet: cursim absoluemus.

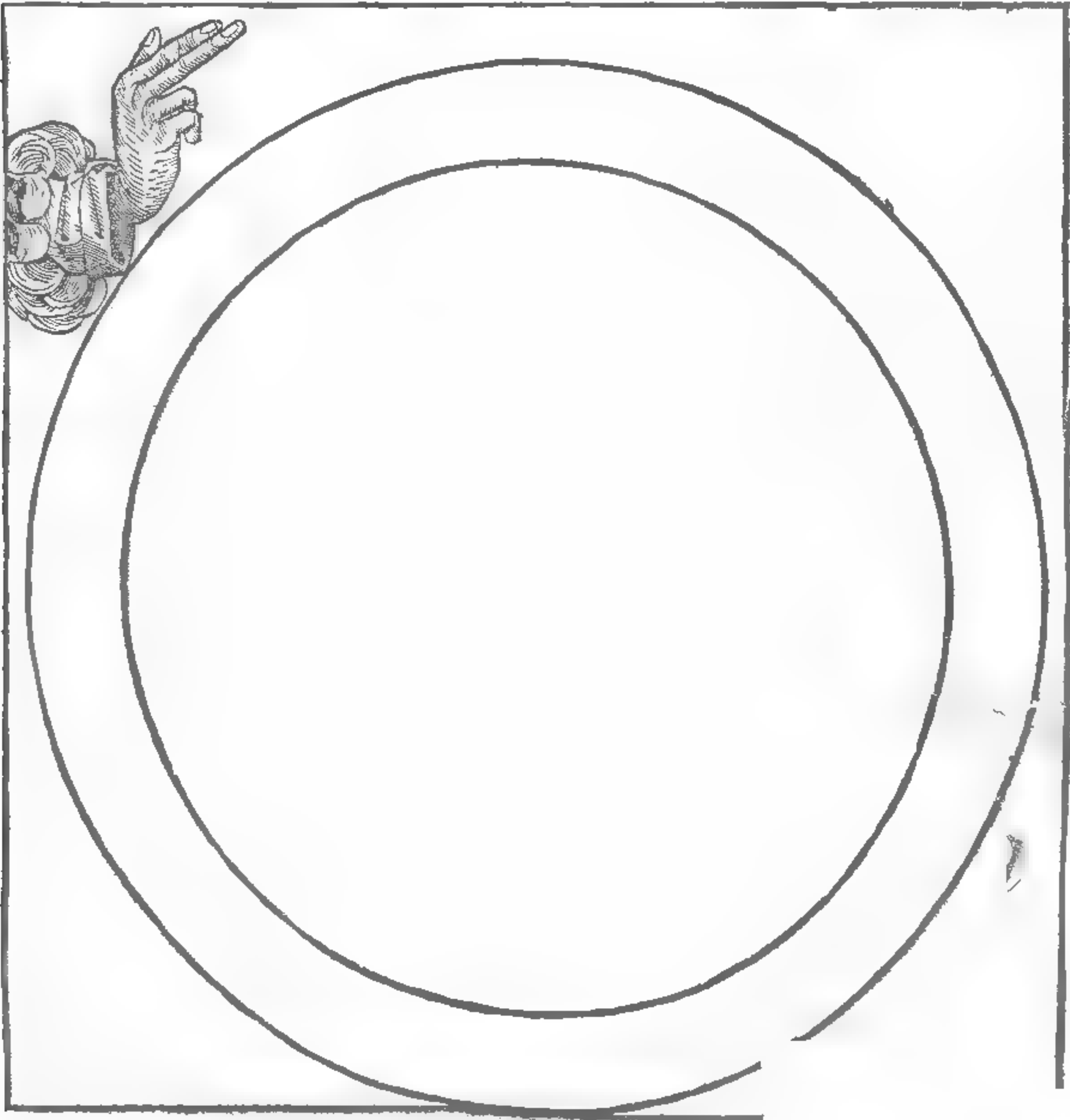

Ipse dixit et fac
ta sunt ipse mādauit et
creata sūt
Ps. 32.

In principio creauit deus celum et terrã. Terra autem erat inanis et vacua: et tenebre erãt sup faciem abyssi: et sp̃us dñi ferebat sup aq̃s. Moyses diuinus ꝓpheta atq̃ historic⁹. q troianũ bellũ septingẽtis fere ãnis antecessit edocet: quõ de⁹ machinator conditor totiq̃ rez. cũ hoc op⁹ adorireturi: fecit p̃mũ oĩm celũ: et i sublime suspẽdit: qḋ eet sedes ipsi⁹ dei cõditoris: deinde terrã fundauit: ac celo subdidit. Tenebras aũt cõstituit i terra. Nihil eñ ꝑse ptinet luminis: nisi accipiat a celo. In q̃ posuit lucẽ perennẽ: et superos et vitã ppetuã. Et cõ in terra tenebras: et inferos: et mortẽ. Moyses vo cũ deũ creasse cõmemorat tres errores Platonis. s. Arestotilis et epicuri elidit. Plato eñ ab eterno deũ ydeas ylen. Et in p̃ncipio de yle mũdũ fuisse factũ testat. ylen greci p̃mã materiã rez nõ formatam appellãt. Qua visibilia hec elemẽta formata sunt. q̃ q̃dã cõcordia cõuenũt. Aũtq̃ ceteri de materia et formam aut de athomis facta fuisse: de⁹ tñ mũdũ sine p̃iacẽti et ꝑparata materia creauit: cũ prudẽtissim⁹ esset ad excogitãdũ: et ad faciẽdũ solertissim⁹ anteq̃ꝫ ordiret hoc op⁹ mũdi. qm̃ pleni et cõsummati boni fons i ipo erat: vt ab eo bono tãq̃ꝫ riu⁹ oriret. Angelos i p̃ncipio oĩm creaturaꝝ p̃mordiales fecit. et ex eo qḋ ñ ẽ: q: ꝑ eternitatẽ fort ẽ: ꝑ fortitudinẽ ptãt imẽse: q̃ fine ac mõ caret: sic vita facturis. Quid ergo mirũ si facturus mũdũ: p̃us materiã de q̃ faceret ꝑparauit: ex eo qḋ nõ erat. Qḋ intellexerũt forte et sarraceni dicentes. Eductos ãgelos a deo de tenebris ad lucẽ: adipletosq̃ eterna leticia. In q̃busdã tñ indolis diuine stirpis nõ ꝑmãsit. Auctorẽ hui⁹ rei ex bono ꝑ se malũ effectũ greci diabolũ appellant: nos crimiatorẽ vocam⁹. Terra erat inanis (vt trãstulit diu⁹ Hiero. vl' vt septingẽta) inuisibil' et icõposita: Quã ꝓ sui cõfusiõe abyssum vocat: quã et greci chaos dicũt. Abyssum vocat terrã. i. materiã inno dimẽsu i altissimas profunditates extensam: de hoc etiã Ouidi⁹ meminit. Ante mare et terras et qḋ tegit oĩa celũ. Un⁹ erat toto nature vult⁹ in orbe. Quẽ dixere chaos rudis indigestaq̃ moles. Nec q̃cq̃ꝫ nisi põdus iners: cõgestaq̃ eodẽ. Nõ bene iũctarũ discordia semina rerũ. Nullus adhuc mũdo p̃bebat lumina titan. Et sp̃us dñi: organus diuine artis ferebat sup aquas: vt volũtas arbitexti cũ cuncta ad faciendũ disponit. Cũ perfecta sint opa dei. Creatio rez senario numero explicatur. Cuius partes. vnũ: duo: tria sunt. que in trigonũ surgãt. In primo creationẽ. In secundo et tercio dispositionẽ. In reliquis ornatum Moyses per opera sex diez ostendit.

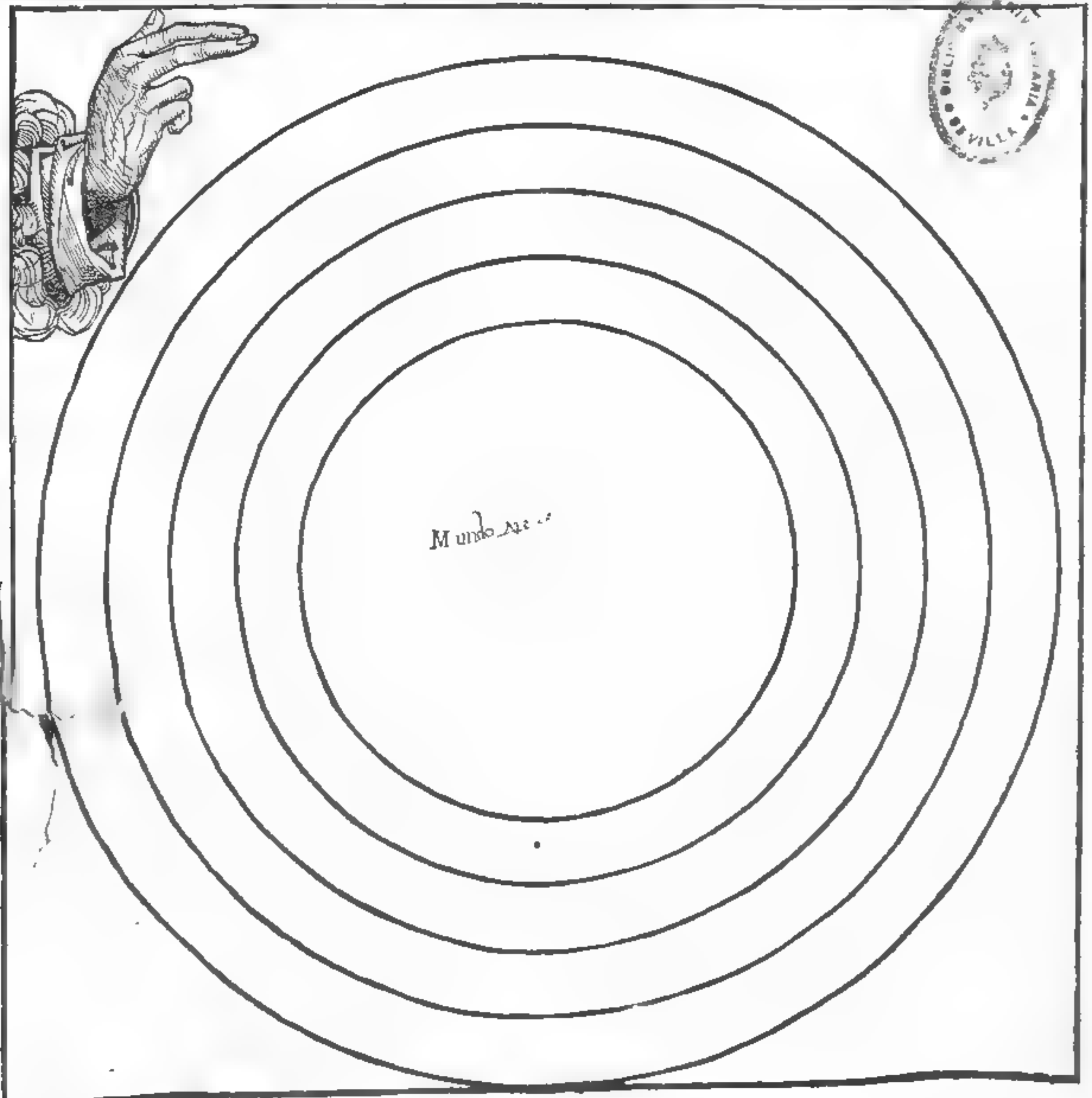

De opere prime diei.

DIxitqꝫ deus fiat lux. Et facta ē lux. Et vidit deus lucē ꝙ esset bona. Et diuisit lucē a tenebris. Ap/
pellauitqꝫ lucē diem. Et tenebras noctē. Factūqꝫ ē vespere ⁊ mane dies vnus. Moyses mirū arti/
ficiū diuina nō hūana industria totiꝰ nature secretis apte cōueniēs in suo libro ostentat. q̄ oēm do/
ctrinā ⁊ eloq̄ntiā ⁊ ingeniū supat. Gl'iosus eñ deꝰ. q̄ ē vera lux. luceq̄ꝫ diligēs. oīa in luce faciēs. Mūdi fa
bricā a luce rectissime inchoauit. Que tribꝰ diebꝰ vsqꝫ ad q̄rtā in q̄ lūiaria formata sunt circuitu suo diem
naturalē pegit. Et atqꝫ nobilissimū corpoꝝ spūali creature finitimū atqꝫ optimū. suā pulcritudinē maxie
cōicans. Cū puritꝰ numinꝰ totiꝰ mūdi spaciū repleat. Ideo lux sola ē. q̄ mūdꝰ totꝰ bonꝰ ⁊ pulcer ē: ꝑ īmun
daqꝫ sine corruptōne trāsiēs. Et merito lucē vidit q̄m bona. Cū nihil aliud sit q̄ꝫ p̄mi boni imago tenuis ⁊
vmbratilis silitudo. Statim tractāte spū aq̄s illas ⁊ puadente sbiectū iussu dei artificis exorta ē lux decus
⁊ splendoꝛ: vt nubes lucida supiores mūdi ptes sua claritate illuminās. vt in diluculo fieri solet: ꝑ modū
solis agitata: supiꝰ emisperiū: ⁊ vicissim inferiꝰ illuminās. Et postea diuisit: vt tenebre ⁊ lux diuersa emi/
speria vendicarēt. Appellauit lucē diē a claritate q̄ purgat tenebras: tenebras a nocēdo noctē. ne oculi vi/
deant. Secundū hāc ꝑtiū dimēsionē diē fecit ⁊ noctē. q̄ spacia ⁊ orbes tēpoꝝ ꝑpetuos ac volubiles quos
vocamꝰ annos alterna ꝑ vices successione ꝯficiāt. Ac factū ē dies vnꝰ: q̄ fuit p̄mꝰ dies seculi: nō p̄mꝰ dieꝝ
oīm ideo nō p̄mꝰ ſ vnꝰ noīatꝰ ē. Et sic eo die fecit deꝰ materiā informē. Angelos. Celū. lucē. terrā. aquā ⁊
aerē ⁊c. Ipiꝰ q̄ꝫ terre binas ptes ꝯrias inter se diuersasqꝫ ꝯstituit. s. orientē occidentēqꝫ. Ex q̄bus oriens
deo accēscit. q̄ ip̄e lumīs fons ⁊ illustratoꝛ ē reꝝ. Et q̄d oriri nos faciat ad vitā sempiternā. Occidēs autē
ꝯturbate illi p̄ueqꝫ mēti ascribit. q̄d lumē abscōdat. q̄d tenebras sꝑ inducat. Et q̄d hoīes faciat occidere ⁊
interire pctīs. Nā sic lux oriētis ē. In luce aūt vite ratio v̄sat. sic occidētis tenebre sunt. In tenebris autē
mors ⁊ interitꝰ ꝯtinet. Deīde alteras ptes eadē rōe dimēsus ē: meridiē ac septētrionē: q̄ ptes illis duabꝰ
societate iungūt. Ea ei q̄ ē sol' calore flagrātioꝛ ꝓxia ē: ⁊ coheret oriēti. At illa q̄ frigoribus ⁊ ꝑpetuo gelu
torpet. eiusdē ē cuiꝰ extremꝰ occasus. Nā sic ꝯrie sunt lumini tenebre: ita frigꝰ calori. Vt igit' caloꝛ lumini ē
ꝓximus: sic meridies oriēti: vt frigꝰ tenebris. ita plaga septētrionis occasui. Hec omnia opus quarte diei
vberius manifestabit.

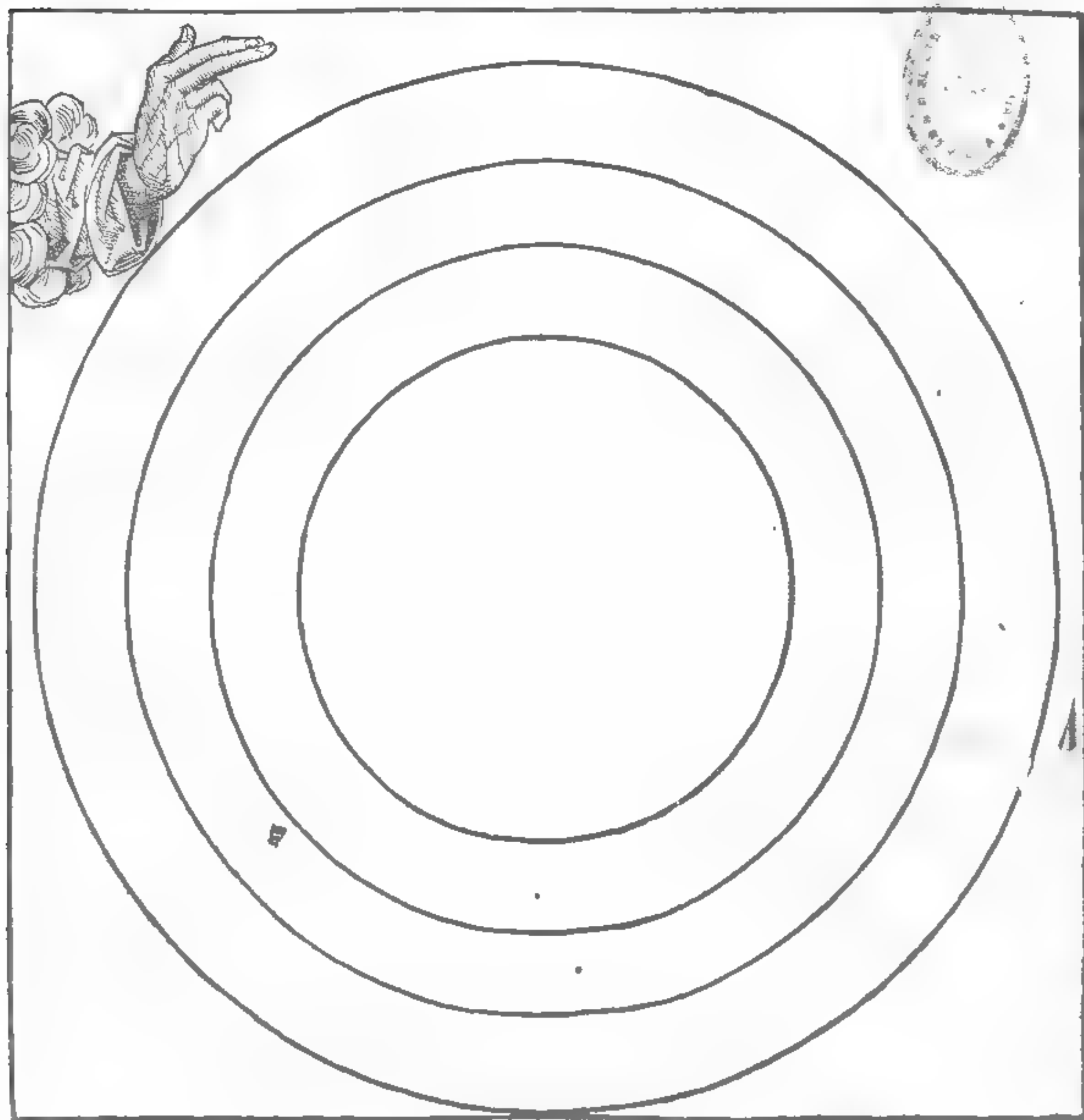

Secundo die dixit deus. Fiat firmamentum in medio aquarū: et diuidat aquas ab aquis: vocauitq; firmamentum celum. Prophetam de celestibus misterijs loquentem audiamus. Fecit eñ deus firmamentum rotundum mobile cetera sensibilia continens. Et ex aquis congelatis in modū cristalli solidauit: et in eo fixa sidera. Spera aūt celi cū sideribus in ea fixis duob' axis voluit. Quoȝ alter septētrionalis boreas: Alter australis nothus dictus voluit ab oriēte in occidentē tāta celeritate: vt nisi planete contra cursum eam tardarent mundi ruinas faceret. Et artifex mundi: celi naturam aquis temperauit: ne conflagratōne ignis superioris: elementa inferiora succenderet. Supra nouem celoȝ orbes id est septem planetas: ⁊ speram octauam quam vocant inerrantem nonumq; orbem qui ratione non sensu dep̄hensus est: primusq; est inter corpora que mouentur: creditum est decimum celum fixum manens ⁊ quietum: quod motu nullo participet. Neq; hoc tantum creditum a nostris: maxime iunioribus Strabo ⁊ Beda: s; a pluribus etiam hebreorum: preterea q; a philosophis ⁊ mathematicis quibusdam: E quibus satis duos sit attulisse: Abraam hispanum astrologum maximū ⁊ ysaac philosophū: quoȝ vterq; hoc attestatur: quin ⁊ hic ysaac decimū orbem ab Ezechiele designatum intelligit per zaphirū in similitudinē throni: vt color zaphiri lucis nitorem: throni similitudo immobilitatem significet. Sed redeamus ad Moysem diuidentem aquā ab aquis medio firmamēto. Triplex eñ particio corpoȝ sublunarū. Alia sup̄ mediam regionem aeris sunt: suprema. s. pars eiusdem elementi ⁊ purissimus ignis quod totum etheris nomine designatur ibi pura immixta ⁊ legitima elemēta. Alia infra ip̄am aeris meditulliū: que apud nos sunt vbi elementuȝ purum nullum (neq; eñ purum elementum sensibile) sed mixta omnia ex feculenta crassioreq; parte mundani corporis constāt. Intercedens regio aeris que etiam dicitur firmamētum. vnde ⁊ aues sub firmamento celi ab eo volantes introducuntur: ea est regio in qua sublimes ille impressiones apparent: pluuie: niues: fulgura: fulmina: tonitrua: comete ⁊ cetera id genus. Recte igitur nō solum situ: sed ⁊ nature p̄prietate hoc firmamentum superiora elementa ab inferioribus: quasi aquas ab aquis discriminat ⁊ distinguit. Sup̄ eum pura sunt elementa: infra eam perfecta mixtione ab elementali simplicitate discedunt. Vocauitq; firmamētum celum: cum tegat omnia sensibilia ⁊ inuisibilia quod a koylon quod est concauū deducūt.

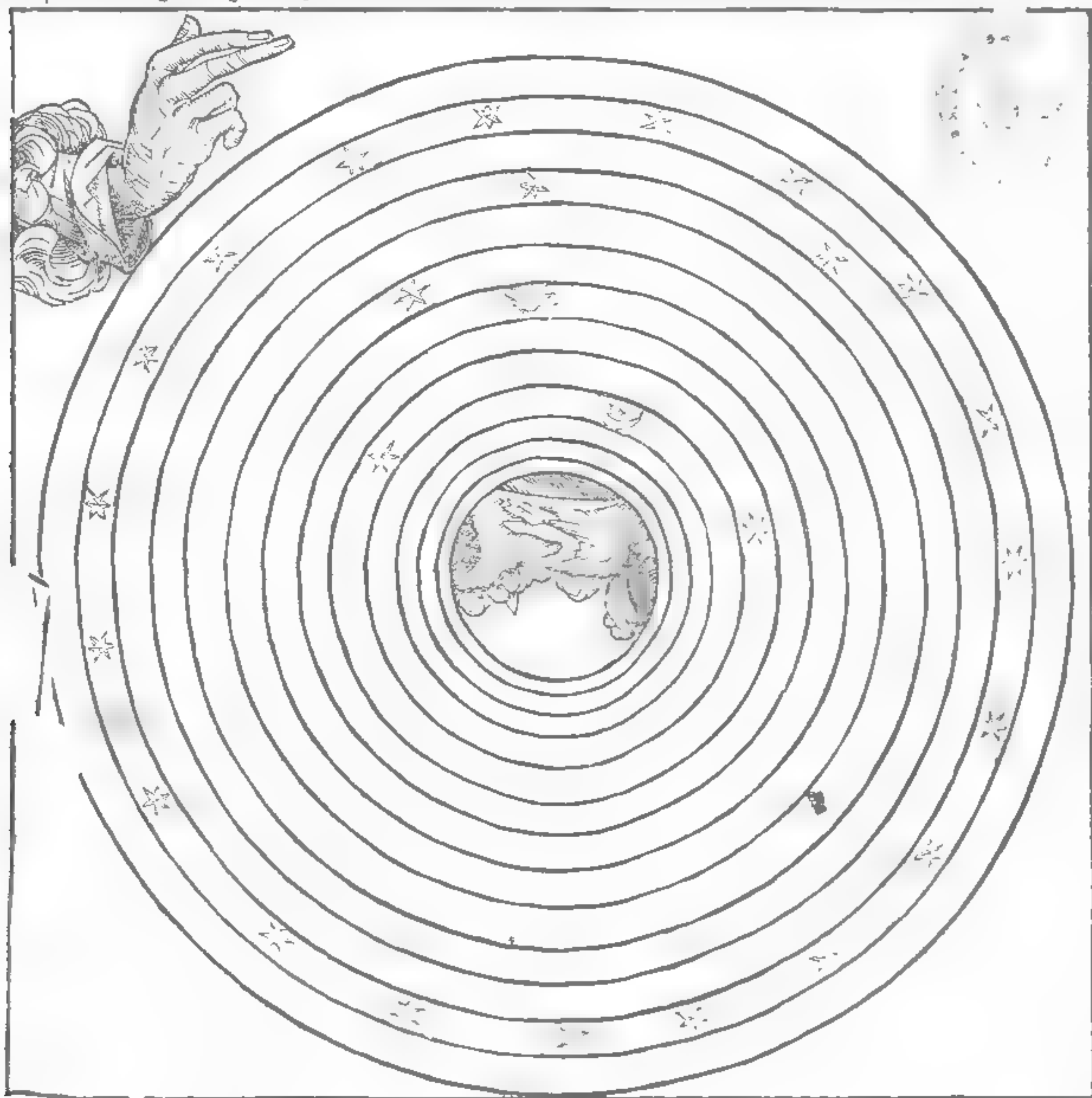

De opere tercie diei.

Tercio die deus aquas sub firmamento in locum vnum cōgregauit ⁊ appareat arida: vocauitq; aridam terram. Congregatōnes vero aquarum maria appellauit. Uidens q bonum esset: ait germinet terra herbam virentem: ⁊ semen facientem: ⁊ lignum pomiferum facientem fructum iuxta gen9 suum. Post firmamentum de elementorum integritate: ⁊ positura. ⁊ ordine: nos breuiter admonet per collectionem aquarum ad locum vnum: ⁊ prescriptas mari leges ne terram obruat. Si igitur que inuisibilis olim fuerat terra: futurum est vt sub conspectum veniat: necesse est aquas que sub celo sunt id est sub media aeris regione congregari ad locum vnum id est ad cōmunem mixtionis colluuiem confluentes: certis legibus tamen: quasi littoribus prescriptam in vnum locum: tanq; in matricem coalescere. Nec enim illud ita est verum: vt nusquā distinctis disclusisq; in locis aque inueniantur. Cum indicum mare ab hircano: hircanum ab adriatico: adriaticum ab Euxino. Innumera preterea fluuiorum: fontium lacuumq; fluēta longissima locorum inuicem intercapedine dispescantur. Sed ideo ad locum vnum congregate aque dicūtur. Quia particulares he atq; diuise aquarum collectiones vel marine vel fluuiatiles: omnes vt inquit Salomon ad primarium mare tendentes: in vnum oceani locum vniūtur ⁊ coeunt. Terra autem cum maris vndis obruitur: nec vtilis nobis: nec visibilis item est: sed tunc ⁊ animalium ⁊ nostris vsibus idonea: cuȝ ab eo secedens mari magis magisq; sub aspectum venit: tūc fertilis: tunc fecunda. Qd hic a Moyse apertissime demonstratur. Cum eam simul atq; apparet: ⁊ herbarum ⁊ fruticum et arborum parentem facit. Recte post illam aquarum congregationem terram inducit statim viridem ⁊ florescentem. In medio autem mundi tanq; centrum posuit: venis metallorum videlicet auro: argēto: ere: cupro: stanno: plumbo: ferro (quod omnia domat) dotauit: cunctis quoq; herbarum generibus summa oblectatione in viridi maturitate illico vestiuit. Herbeq; semina: arbores fructus suauissimos produxerunt. Ferūt quoq; eodem die paradisuȝ ab eo factum id est ortum fecundissimum ⁊ amenissimū: omni genere ligni arborumq;. Quem omni amenitate fontium: ⁊ terre virentium: lignorumq; fructum vberrimū producentium conseruit.

Quarto die dixit deus. Fiãt luminaria in firmamẽto celi: ⁊ diuidant diem ⁊ noctẽ. Et sint in signa ⁊ tpa: ⁊ dies ⁊ ãnos: vt luceãt in firmamẽto celi ⁊ illuminẽt terrã. Et factũ ẽ ita. Fecitq3 deus duo luminaria magna: luminare maius: vt pesset diei: ⁊ luminare minꝰ: vt pesset nocti ⁊ stellas: vt diuiderent lucẽ ⁊ tenebras. Moyses pmo celestiũ meminit q̃ posuit deꝰ in firmamẽto vt lucerẽt in celo: ⁊ terrã illuminarẽt solẽ videlicet lunã ⁊ stellas: quibꝰ ipa supior mundi ps ornat: vti terra ornat his q̃ in ea fiunt metallis: plãtis: aĩantibꝰ. Cũ eni de natura firmamẽti dixerat: restabat vt de opibꝰ siderũ: deq3 eoꝝ officio dissereret: declarãs in quẽ vsum fundata: ⁊ cui muneri delegata a deo fuerint. Celestiũ eni corpoꝝ duo ĩ vniuersum manifeste opatões motꝰ ⁊ illũiatio: motꝰ duplex statuit. Alter mũdi totiꝰ q̃ celũ ⁊ ether. 24. horis: p totũ spaciũ vniuersi pfecto ambitu circũuoluitur. Alter sideꝝ pprius multiplex ⁊ varius. Inter q̃s pncipalis motus solis: q̃ spacio. xij. mensiũ zodiaci signa oĩa circuit. Ille diẽ facit: vnde ⁊ diurnus dĩ: hic autẽ annũ. Reliqui siderũ motus varijs tempoꝝ interuallis peraguntur. Recte igitur ⁊ breuiter nos oĩm admonuit Moyses cũ dixit posita sidera in firmamẽto in dies annos ⁊ tempa. Indicauit pterea expressereliquã opationẽ sideꝝ. Que ẽ illuminatio: cũ dixit statuta illa vt lucerẽt in celo: ⁊ terrã illuminarẽt. In hec igitur ministeria ⁊ lune ⁊ solis ⁊ stellaꝝ sunt corpa distributa. Sol eni q̃ oritur in die: licet sit vnus vñ solẽ esse appellatũ Cicero vult videri qꝫ obscuratis sideribꝰ solus appareat. Tamẽ verũ ⁊ pfecte plenitudinis lumẽ ex ⁊ calore potissimo: ⁊ fulgore clarissimo illuscescit oĩa. Quis eni stelle innumerabiles micare ac radiare videant: tamẽ qꝛ non sunt plena ac solida lumĩa: nec caloris pferũt q̃cq3: nec tenebras multitudine sua vincũt. Duo igit pncipalia inueniũtur. que diuersam ⁊ ɔ̃trã sibi hñt potestates calor ⁊ humor: que mirabiliter deꝰ ad sustentãda ⁊ gignenda oĩa excogitauit. Altissime hic ptractãde essent q̃stiones: ⁊ q̃ sibi singule iustũ volumẽ exposcerent: quo pacto hec sidera sint in firmamento: an vti ptes eius nobiliores: an vt aĩalia in suis speris: in aq̃ pisces. iumẽta in terris: congressum hic itẽ locus cũ Genethliacis sibi exposceret diuinãdi per astra: ⁊ pnoscẽdi futuros euẽtus: sciam hinc ɔfirmãtibꝰ qꝫ Moyses sidera ĩ signa posita a deo dixerit. Querendũ hic etiã de natura siderũ: de motu: de pncipatu: de lune maculis: deq3 oĩu siderali scietia. Verũ quãq3 sint pulcra ⁊ digna cognitu. Audiemus fortassis Horacianũ illud sed nunc non erat hic locus.

Quinto die dixit deus: producant aque reptile anime viuentis: ⁊ volatile super terrā sub firmamento celi. Creauitq̧ de⁹ cete grandia: ⁊ omnem animam viuentem atq̧ motabilem quas produxerāt aque in species suas: ⁊ oē volatile scđm genus suum. Vidēs quod esset bonum benedixit eis dicens. Crescite ⁊ multiplicamini ⁊ replete aquas maris: auesq̧ multiplicentur super terram. Ornauit igitur eo die deus aerem ⁊ aquam: volatilia dans aeri: natatilia aquis: q̄ reptilia dicuntur: cum impetu quodam se rapiunt. Cete enim grandia ⁊ belluas: maioraq̧ terrestribus animalibus ex habundātia humoris ⁊ mōstrifica in mari reperiuntur. Et quecquid in vlla parte nature nascitur: ⁊ in mari esse vulgi opinio fert. Manifesta iam que sequuntur de animalium productione: post plantas enim ea sunt mixta que sentiunt ⁊ mouentur: quamq̄ ⁊ in plantis stupidum sensum adscribant pitagorici. Hec aūt animantia que citra omnem controuersiam motu sensuq̧ participant: ⁊ hic a Moyse: ⁊ in Timeo in volatilia: ⁊ in aquis degētia: ⁊ terrestria distinguūtur. Veniamus igitur ad Moysem qui postq̄ de celestibus dixit terrestrium animaliū meminit ordine cōgruenti: que vel aquas vel terram vel aerem inhabitant. Si tamen inhabitare aerem volucres dici possunt. Relinquamus hic disputationem: quo pacto corpora animalium ex elementis: aut quid sint indite a deo naturis rerū seminarie rationes: sit ne item vita brutorū de sinu educta materie: an diuino potius principio oīs vita proueniat: vt cōstantissime asserit Plotinus: cui sententie fortasse videbit̄ hoc loco ꝓpheta suffragari. Cū postq̄ dixit: producant aque reptile anime viuentis: adiecit postea creauit deus omne animā viuentē: vbi nō id dūtaxat quispiā obseruaret q̄ ⁊ aq̄ ꝓducāt deo iubente: ⁊ deinde etiā deus ꝓducat: vez ⁊ illud qđ vbi de dei ope agit̄ scriptū est: creauit deus animā viuentē. vbi aūt de aq̄s: nō aīam. ſ reptile aīe viuentis q̄si aquis vehiculū. Inter aīalia terre tria memorat Moyses q̄ in seq̄nti die insinuat. Plurima aūt ⁊ maxima in indico mari aīalia. E quibus balene quaternū iugez. Et in mari bellue circa solsticia maxime visunt̄. Tūc illic ruūt turbines: tūc imbres: tūc deiecte mōtiū iugis ꝓcelle ab imo vertūt maria. pulsatasq̧ ex ꝓfundo belluas cum fluctibus voluūt. auiū quoq̧ grādissime ⁊ pene bestiarum generis structio cameli affrici vel ethiopici altitudinem equitis insidentis equo excedunt: celeritatem vincunt. Multo mirabilius de naturis auium ⁊ piscium ratio experiendi quotidie in varijs locis datur.

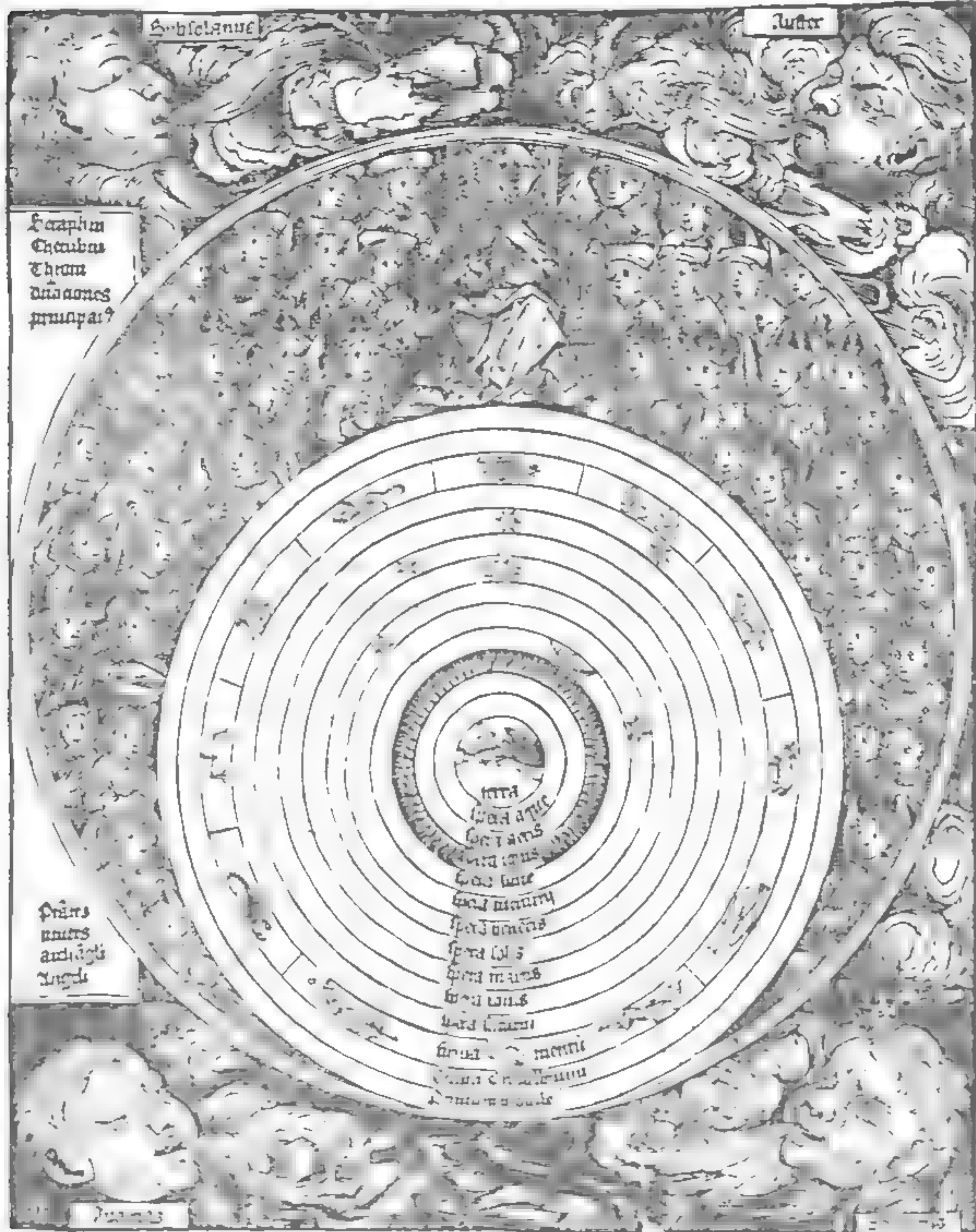

Sexta die dixit deꝰ. pducat terra aiam viuẽtẽ. iumẽta. ⁊ reptilia. ⁊ bestias terre iuxta spẽs suas. Et vidit deꝰ qd eẽt bonũ: ait. Faciamꝰ hoiem ad imaginẽ ⁊ silitudinẽ nr̃am. Et psit piscibꝰ mar᷑. ⁊ volatilibꝰ celi. ⁊ bestijs vniuerse terre. Et creauit deꝰ hoiem ad imaginẽ ⁊ silitudinẽ suã. Ornatis supiorib꞉ mũdi ptibꝰ tãdẽ sexta die terrã generibꝰ aialiũ ornauit. Inter aialia terre tria memorat moyses. iumẽta. reptilia. ⁊ bestias. In qbꝰ tres dr̃ias brutoꝝ irrõnabiliũ in cõe nob insinuat. Sũt eni bestie q̃ pfecta sunt phãtasia: mediũ iter irrõnalia locũ sortite: erudiri tñ ab hoie aut mãsuescere nesciũt. Sũt reptilia q̃ ipfectã hñt phãtasiã: q̃si media iter bruta ⁊ plãtas. Sũt iumẽta q̃ ⁊ si carẽt rõe: discipline tñ hũane q̃qmõ capaces cũ sint: rõis aliqd pncipare videñ: mediã q̃si sortita oditõem iter bruta ⁊ hoies. Aialia autẽ varij gener᷑ dissilibꝰ formis. ⁊ maĝ ⁊ mĩora vt fierẽt ipauit. Et facta sunt bina. i. diuersi sexꝰ singla. Ex q̃z fetibus: ⁊ aer: ⁊ terra: ⁊ maria cõpleta sunt. Deditq3 his oibꝰ generatim deꝰ alimẽta de terra: vt vsui eẽ hoibꝰ possent. Alia nimiꝝ ad cibos. alia vo ad vestimẽtũ. Que ãt magnũ sunt virtũ: vt i excolẽda terra iuuarent. vñ dicta sunt iumẽta. Hactenꝰ de tribꝰ mũdis: supceleste: celesti: ⁊ sblũari. Nũc agẽdũ de hoie vt de quarto mũdo. Ita rebꝰ oibꝰ mirabili descriptione cõposit᷑: regnũ sibi eternũ pare cõstituit. Et innũerabiles aias pcreare. qbꝰ imortalitatẽ daret. Tũ fecit ipe simulacꝝ sensibile atq3 itelligẽs. i. ad imaginis sue formã. q̃ nihil pt eẽ pfectiꝰ: hoiem figurauit ex limo terre: vñ hõ nũcupatꝰ ẽ. q2 sit factꝰ ex humo. Deꝰ rerũ oim machinator fecit hoiem (qd Cicero q̃uis expers celestiũ lr̃aꝝ: vidit tñ) q libro de legibꝰ pmo h idẽ tradidit qd pñte Cuiꝰ verba sbiecimꝰ. Hoc aial pvidũ: sagax: mltiplex: acutũ: memor: plenũ rõis ⁊ osilij quẽ vocamꝰ hominẽ: pclara q̃dã oditõe generatũ eẽ a summo deo solũ. Est eni ex tot aiantiũ generibꝰ atq3 natur᷑: pticeps rõis ⁊ cogitatõis: cũ cetera sint oĩa expertia. Est ãt plerũq3 osuetudo a regibꝰ vsurpata ⁊ pncipibꝰ terre: vt si forte magnificã ⁊ nobilẽ citatẽ odiderit. i. vrbe absoluta imaginẽ suã i medio illiꝰ visendã oibꝰ spectãdãq3 ostituãt. Haut aliter pncipẽ oim deũ fecisse videꝰ. q tõ mõi machĩa ostructa: postremũ oim hoiem in medio illiꝰ statuit ad imaginẽ suã ⁊ silitudĩeꝫ formatũ. vt libeat exclamare illõ mercurij. Magnũ o asclepi miraclm ẽ hõ. Hoc pcipuo noie gliari hũana oditio pt: q ẽt fctiñ: vt fuire illi: nulla creata sba dedigneẽ: huic terra ⁊ elemẽta: huic bruta sunt psto: ⁊ famulãẽ. huic militat celũ. huic salutẽ pcurãt ãgelice mẽtes. Nec mirũ alicui videri debet: amari illũ ab oĩbus. In quo oĩa suũ aliqd: Immo se tota ⁊ sua oĩa agnoscũt.

De sanctificatione septime diei

Consummato igitur mundo per fabricam diuine sobolis sex dierum. Creatis etiam dispositis et ornatis denique perfectis celo et terra. Compleuit deus quod eius opus fuerat: requieuit die septimo ab operibus manuum suarum postquam celum mundum et omnia que in eo sunt ex nihilo quam operari dedit. Cessauit creaturas nouas facere cessauit etiam quarum materia vel similitudo non precesserit. Opus enim propagationis operari non desinit. Et dominus eidem diei benedixit et sanctificauit illum vocauitque ipsum Sabbat quod nomen hebrea lingua requiem significat. Eo quod in ipso cessauerat ab omni opere quod patrarat. Vnde et Iudei eo die a laboribus propterea vacare dignoscuntur. Quem et ante legem certe gentes celebrem obseruarunt. Iamque ad calcem ventum est operum diuinorum. Illum ergo timeamus: amemus: et veneremur. In quo sunt omnia siue visibilia siue inuisibilia. Et a domino celi domino bonorum omnium. Cui data omnis potestas in celo et in terra. Et presentia bona: quatenus bona sint. Et veram eterne vite felicitatem queramus.

Distinctō orbiū tam celestiū q̄ꝫ elementarium.

Corporalis mundi machina tota consistit in duobus. scilicet in natura celesti: et in natura elementari. Celestis autem distinguitur in tres celos principales. scilꝫ empyreum. cristallinum ⁊ firmamentū. Intra firmamentum vero quod est celum stellarum cōtinent septem orbes septem planetarū qui sunt Saturnus. Jupiter. Mars. Sol. Venꝰ. Mercurius. Luna. Nomine autē celi cristallini siue aquei intelligit̄ prima pars materie prime que ſm philosophū formata est ī duos orbes: quorum superior est primū mobile. Istorꝫ orbium natura est ꝙ omnes mouent̄: excepto empyreo celo: qḋ quietū est. Natura vero elemētaris in q̄tuor speras principales distinguit̄. scilꝫ ignis aeris. terre ⁊ aque. Spera ignis tria habet interstitia videlicet: supremū qḋ vocat̄ igneū: ac mediū ⁊ infimū quod vocat̄ olimpium. Aer similiter habet tria interstitia: scilicet: supremum quod vocat̄ ethereum: ⁊ medium ac infimū qḋ dicit̄ aereum. Et in supremo est calor ⁊ lux propter solis ꝓpinquitatē. Similiter est ⁊ in infimo: sed ꝓpter radiorꝫ repercussionem a terra. In medio aūt interstitio ad quod nō pertingere potest repercussio radiorꝫ ē frigiditas et obscuritas: in quo dicuntur habitare demones qui detrusi sunt in hunc aerem caliginosum. Ibi etiā fiūt tempestates: scilicet tonitrua: grando: niues: et silia. Ex his collige duodecim orbes mundi terram ⁊ aquam ambientes: qui omnes celi possunt vocari. Istos autē excellit celum trinitatis ipse deus qui est in omnibus ⁊ super oīa. Distantia predictorum orbium et planetarum hec est. A terra vsqꝫ ad lunam sunt miliaria. xv. dc. xxv. miliaria. hec sunt stadia. cxxvi. A luna vsqꝫ ad Mercurium sunt miliaria. vij. dccc. xij. et semisse. A mercurio vsqꝫ ad venerem tantū. A venere vsqꝫ ad solem. xxij. cccc. xxxvi. A sole vsqꝫ ad marte sunt miliaria. xv. dc. xxv. A marte vsqꝫ ad iouem. vij. dccc. xij. A ioue vsqꝫ ad saturnum tantum. A saturno vsqꝫ ad firmamentū. xxiij. cccc. xxxvi. Ex istis seq̄tur ꝙ a terra vsqꝫ ad celum stellatū sunt centum ⁊ nouem milia: et ccc. lxxv. miliaria.

Distinctio celestium hierarchiarum.

De celesti vero natura triplicem quidam posuere distinctōnem. scilicet supernaturalem. id est supercelestem. celestem ⁊ subcelestem. Supercelestis est in tribus ꝑsonis vt quidam dixerunt ⁊ male. quia ſm Dyonisium hierarchia dicit ordinē: ⁊ ille absolute nō est in tribus ꝑsonis sed tm̄ ordo nature. Celestis in ordinibus angelicis. Subcelestis in hominibus sanctis. Porro hierarchia celestis diuidit̄ ī superiorem: mediā ⁊ inferiorem. Superior continet tres ordines scꝫ seraphin ⁊ cherubin ⁊ thronos. Quorꝫ primi cōsiderant dei bonitatē. Secundi virtute. Tercij equitatē. Item in primis deus amat vt charitas In scḋis noscit vt veritas. In tercijs sedet vt equitas. Media cōtinet dominatōnes principatus potestates. Quorū primi officia regūt angelorum. Sequentes capitibus ꝑsunt populorꝫ. vltimi potestatem coercent demonū. Item in primis dn̄s dominat̄ vt maiestas: in sequentibus regit vt principatꝰ: in vltimis tenet̄ vt salus. Inferior hierarchia similiter ꝯtinet tres ordines. scꝫ virtutes. archangelos. angelos. ad quorꝫ priores ꝑtinet miraculorum operatio. ad secūdos maiorū negociorum denunciatio. ad tercios humane custodie solicitudo. Item in primis deus operatur vt virtꝰ. In scḋis reuelat vt lux. In tercijs nutrit vt inspirās Hec dicta sunt ſm Gregoriū. Sed ſm dyonisium virtutes sunt medius ordo hierarchie secūde: principatus primus ordo tercie hierarchie Hoc attende ꝙ in qualibet triū hierarchiarum premissarum notatur trinitas ꝑsonarū diuinarum: vt patet in celesti hierarchia tam superiori q̄ꝫ media q̄ꝫ inferiori.

De tempore siue etatibus.

Mundi etates accipiunt̄ similitudinarie iuxta etates hoīs: sunt aūt sex etates mūdi. Quarꝫ prima incipit a mūdi creatōne ⁊ durat vsqꝫ ad diluuiū: ⁊ habuit ſm hebraicam veritatē annos. 1656. Scḋm septuaginta interp̄tes (sicut Isidorus exponit) ⁊ alios q̄ꝫ plurimos quos hic seq̄mur huit annos. 2242 ⁊ sic differūt in āīs. 586. quos hebrei minus hn̄t in hac etate: et iuxta hunc cōputum matusale mortuus est ante diluuiū: eodē tm̄ anno quo diluuiū fuit. Scḋa etas incipit a diluuio: et durat vsqꝫ ad natiuitatem abrahe: ⁊ habuit ſm hebreos annos. 292. ſm septuaginta. 942. et sic differūt in annis. 650. quos iterū hebrei minus hn̄t. Que aūt sit ratio tante diuersitatis inuenire nō potui. Tercia etas incipit a natiuitate abrahe: ⁊ durauit vsqꝫ ad iniciū regni Dauid hn̄s ſm hebreos annos. 941. ſm septuaginta. 940. Quarta etas incipit a principio regni dauid ⁊ durat vsqꝫ ad transmigratōēs babilonis: ⁊ habet annos. 484. ſm hebreos. ſm septuaginta. 485. Quinta etas incipit a transmigratōne babilonis. scilꝫ qn̄ hierusalē destructa fuit: ⁊ templū in ea incensum: et durauit vsqꝫ ad benedictā natiuitatem xp̄i habens annos ſm hunc modū pretactum quem hic sequimur 590. Et sicut p̄dictum est grandis est altercatio de supputatōne annorꝫ huiꝰ etatis diuersi diuersimode cōputāt. Sexta etas incipit a xp̄i natiuitate ⁊ durat vsqꝫ ad finem mundi cuiꝰ terminum solus deus nouit ⁊ hec dicit̄ senectus: siue hora nouissima. His aūt etatibus pōt adiūgi septima etas q̄ est quiescentiū. et currit cum sexta: et octaua etas q̄ est resurgentium. Porro ſm hebreos in prima etate mundi sunt generationes. x. In scḋa. x. In tercia. xiiij. In quarta xvij. quas tamē Matheus gratia misterij. xiiij. ponit. In quinta. xiiij. Etates aūt hominis sūt iste. Prima ē infantia hoīs a natiuitate hoīs vsqꝫ ad ānos. 7. Scḋa etas est puericia vsqꝫ ad ānos. xiiij. Tercia etas ē adolescēcia a. 15. anno vsqꝫ in. 28. Quarta ē iuuētꝰ vsqꝫ ad. 49. Quinta ē senectꝰ a. 50. āno vsqꝫ ad. 79. Sexta ē decrepita etas ab āno. 80. vsqꝫ dum vita finit̄.

PRima etas mundi ab Adā vsq3 ad diluuiū habet ſm Hebreos ānos 1656. ſm ſeptuaginta interp̄tes Iſidorū ⁊ plures alios quorū numerus in etatibus conſequēter ponitur habuit annos. 2242.

SUmma bonitas volens cōmūicare ſuū bonū ⁊ amorē fecit creaturā rationalem q̄ ſummū bonū intelligeret: itelligēdo amaret: amādo poſſideret: poſſidēdo beata eēt. Fecit de9 aūt primū hoīe3 formādo corp9 ei9 p miniſteriū angeloꝝ de limo terre ī agro damaſceno ⁊ inſpirauit ī faciē ei9 ſpiraculum vite: hoc ē aīam creauit: quā corpori facto vniuit. Fact9 aūt ē homo ad ymaginē dei in naturalib9 ⁊ ad ſilitudinē in gratuitis. Ecce dñs mirabilē pfudit grā. Cū ergo marē ad ſilitudinē ſuā primū finx iſſet: tū etiā feminā ɔfigurauit ad ipſius hoīs effigiem vt duo inter ſe pmixti ſex9 ppagare ſobolem poſſent: ⁊ omnē terrā multitudine opplere.

FOrmatis aīantib9 terre ⁊ volatilib9 adducta ad Adā vt videret ca: cū adā nō īueniret adiutorē ſilis ſibi. immiſit dñs ſoporē in Adā ⁊ tulit vnā de coſtis ei9: replēs carnē p ea: ⁊ edificauit in mulierē. Quā adā vidēs dixit: h nūc os de oſſib9 meis h vocabit Iſſa qđ latie mlr interp̄tat: q2 de viro ſūpta ē. Factū igit adā de9 in padiſum trāſtulit: ⁊ ibi de coſta dormiētis Euā pduxit: ſibiq3 ſociā formauit: Hāc n̄ fecit de capite ne viro dñaret: nō de pede viri ne ɔtēneret: ſ3 de latere vt amoris vinculū pbaret: etiā vt nō loci generis nobilitate: ſ3 virtute vnuſqſq3 ſibi cōparet grām. Ideo extra padiſū vir fact9 ē: mulier vero itra paradiſū. Creat deniq3 extra padiſū q̄ eſt ī inferiori loco vir fact9 melior inuenit p Eua q̄ in padiſo facta fuit Adā igit pthoplaſtū primū hoīem ſumm9 oīm reꝝ fabricator deus ſexto die ſecl'o q̄nta ⁊ viceſima marcij beſtijs terre creatis cūctiſq3 reptilib9 ⁊ volucrib9 de limo terre rubeo ī agro damaſceno tāq3 creaturaꝝ omniū finē ⁊ poſſeſſorē finxit.

CUmq; suggerente diabolo in forma serpentis ꝓthoparētes mandatū dei trāsgressi fuissent: maledixit eis deus: et ait serpenti. Maledict⁹ eris inter omnia animātia & bestias terre: super pectus tuum gradieris: et terram comedes cunctis diebus vite tue. Mulieri quoq; dixit. Multiplicabo erūnas tuas: & cōceptus tuos: in dolore paries filios & sb viri potestate eris: & ipe dominabitur tibi. Ade vo dixit Maledicta terra in opere tuo i laboribus comedes ex ea: spinas & tribulos germinabit tibi: in sudore vultus tui vesceris pane tuo: donec revertaris in terram de qua sumptus es. Et cū fecisset eis deus tunicas pelliceas eiecit eos de paradiso collocans ante eum cherubin cum flammeo gladio: vt viam ligni vite custodiat.

ADam primus homo formatus de limo terre triginta annorū apparens imposito nomine Eua vxori sue. Cū de fructu ligni vetiti oblato ab vxore sua comedisset: eiecti sunt de paradiso voluptatis: in terram maledictionis vt iuxta imprecationē domini dei. Adā in sudore vultus sui operaretur terram: et pane suo vesceretur. Eua quoq; in erūnis viueret filios quoq; pareret in dolore. quam incompabili splendore decorauit. cū felicitatis sue inuid⁹ hostis decepit: cū leuitate feminea fructus arboris temerario ausu degustauit: & virū suū in sententiam suam traxit. Deinde perizomatibus foliorū susceptis ex delitiaꝝ orto in agro ebron vna cū viro pulsa exul venit. Tandem cū partus dolores sepius experta fuisset cū laboribus in senū & tandē in mortē sibi a domino predictā deuenit.

De paradiso ꝛ quatuoꝛ fluminibus eius.

Paradisum terrenum seu deliciarum sub linea equinoctiali versus oriens situatum a principio dominus deus plantauerat. Qui latine hortus siue pomariũ dicitur Hebraice heden quod delicie sonat: quasi deliciarum hortum omniũ arboꝝ genere consitum Ubi ꝛ lignum vite positum erat. Hũc locũ muro igneo a terra vsq̃ ad celum perfecte vallatũ aiunt. Hic etiam cherubin asserũt flammeo gladio antestare prohibentem volentes adire. In quo Adam ꝛ Eua fuerunt producti: demũ peccato gule expulsi. In eoq̃ positi Enoch voluptuantur ꝛ helyas morituri manibus antixpi: hic autẽ locus in oriente longo maris tractu a nostro habitabili segregatus omĩ amenitate cõspicuus scribitur. Qui habz salubritatem amenitatem atq̃ iocunditatẽ de cuius medio fons egreditur qui totum irrigat. Quiq̃ in quatuoꝛ nascentia diuiditur flumina vt expositores Geneseos profitentur.

Ganges qui ꝛ phison

Primus fluuiꝰ phison q̃ ꝛ gãges appellaꝛ fluuius indie pergrãdis atq̃ famosus: qui vniuersam circuit indiam. Is in orientem tendens a.xix.maximus atq̃ nauigabilibus fluminibus augetur. Et vltimo pluribus ostijs occeanum ingreditur. Quotcunq̃ autem exundet alueis in mare: adeo grãdis est vt vbi minus occupet latitudinis.viij.M.passuum pateat: vbi plurimũ centum altitudinis nusq̃ minus.xx.passibus reperitur. Aduersus quem Cyrus persarum rex quasi cepti oblitus bellum inauditum sumpsisse fertur. Nã cũ vnũ ex regijs equis candore atq̃ forma precipuum quem fiducia tractus trãsuadare persuaserat: a vortiginibus vndarũ circumagi atq̃ absorbi vna cum insidente cerneret aiũt iratũ iurasse se illum adeo extenuaturum: vt qui equũ atq̃ eqtem optimũ absorbuisset: mulieribus vix genua tingẽtibus vadosum faceret. Nec verbis opus defuit. Nam totis in hoc expositis copijs. In cccc.lx. alueos flumen detraxit. Anno integro operi dato nõ obsistente q̃ nili more augeri dicaꝛ certo anni tpe et adiacẽtes fecũdare agros.

Gion qui ꝛ Nilus

Gion qui ꝛ nilus secundus appellaꝛ fluuius totius orbis pmaximꝰ fluuius arbitratur. Huic ẜm quosdam latine nomine melo. Alij dicunt hunc esse quem theologi Geon.nũcupant: ꝛ ex paradiso deliciarũ fluere: incole Nilum vocant ꝓpter limũ quem trahit: ꝛ eo egiptia arua fecundat. Is e nigro flumine quem accole nili patrem dicunt rapido veniens cursu affricam omnem ab Ethiopia seperat: ꝛ plurimas insulas faciens venit ad eã clarissimã Meroem a dextris eius nominatꝰ astusapes q̃d idẽ sonat quod latens. Et ꝑtim asper partimq̃ nauigia deferẽs in amplissimũ effunditur lacum: deinde varijs incitatus irritamentis montium coartatur rupibus: ad eum locum deueniens ethiopum qui Cattaduppa vocatur tam violẽter inter obuios scopulos suo impellitur impetu: vt vasto aquarum se frangentium rumore incolarum aures in surditatem vsq̃ ledat: deinde lenis violentia posita placidꝰ ac nauigabilis efficitur. Et primo circa cercasorũ oppidum incipit esse triplex. Cuius pars vna ad deltam ꝛ meltam declinãs iterum seperatur. et sic diuisus atq̃ vagus: alijs etiam alueis varie seperatis in septem postremo totus diuisis partibus omnẽ egiptum irrigat annuo incremeto. Et demum egiptio mari ꝑ septem ingentia miscetur hostia. Scripserunt veteres hunc esse siluarum altorem permaximum et beluarum immaniũ productorem ꝛ crocodrilloꝝ ꝛ hippotamoꝝ ꝛc̃. Preterea calami atq̃ papiri: ꝛ agrorum fecundatorum inclitum suis annuis incrementis. Que fieri contingit vt plurimũ sole tenente leonis finem: ꝛ ad medium vsq̃ virginis augeri demum declinare: et in ripas reuocare aquas incipere: donec sol virginis in finem vel libre principium venerit: ꝛ tunc totum infra veterem alueum contineri asserunt fluminis huiꝰ aquas talis esse virtutis vt fecundas faciat mulieres.

Tigris.

Tigris Tercius qui ẜcd̃m Josephum dilat quod sonat acutum: eo q̃ velocissimus sit Armenie maioris fluuius toto orbe cognitus. Nam a nostris vnus ex quatuoꝛ ꝑadisi delitiaꝝ exeuntibꝰ affirmatur. Is quom medorum fines attigit repẽtinus factus: tigris nomen assumpsit: sic enĩ sagittam volucrem medi vocant: nec diu ꝛ comperto artissa lacu cursuq̃ seruato violentus ꝛ integer atq̃ discoloꝛ ꝑ illum effertur. deinde tauro monte obuio antro montis immergiꝛ. Et ꝑ latebras mersum in aduersam partem vluas et purgamẽta plurima secum trahens apud lacum qui Zorãda appellatur omnia demersa ferens: factusq̃ iterum fluuius in cuniculos mergiꝛ iterato. Et postq̃.xxv. mil. passuũ occultus excurrit: tercio redditur terris in regione sophen circa nympheum adeo ꝓpinquus Arsenie fluuio in regione Arthen: vt quom quacũq̃ ex causa intumuerit: seruatis sibi quisq̃ vndis suis confluant vna: tenus rei testimoniorum lenioꝛ Arsenie cursus est. Qui mox diuisus in Euphratem iter dirigit relicto tigri. Qui susceptis ex armenia claris fluminibꝰ parthenos ꝛ alios disiũgit. Et vt asserũt aliq̃ flumẽ in partes diuidit et Mesopotamiam faciens lustratis radicibus montium Cordriorum circa Apamiam Seleutiã atq̃ Babiloniã. xxv. mil. passuũ in alueos diuisus duos funditur. Quorum vnus quem meridensem vocant Seleuciam ꝛ Messenem alluit Alter autẽ in septẽtriones versus campos carasi irrigat: ꝛ vbi in vnum redire alueũ tigris dictus est. Uerum

cum hos .lx. mil. passibus ampliauit vasto effusus alueo dextra carmias oppidi persicam ī mare defertur: nec vno tamē hostio sed plurib⁹ miscetur eidem. Alij vō dicunt hunc rubro infundi mari.

Euphrates.

Euphrates quartus fluuius qui frugifer sonat inter ceteros fluuios memoratu plurimo celebris est. tam veterꝫ litteris q̄ȝ exundationibus suis. Hūc quidā volūt ex paradisi fonte mortalibus quidem incognito deriuari. alij dicūt in armenia maiori in mōte cui paracoatra nomē haud longe a fonte tigris oriri. Is aliquibus susceptis fluminibus validior factus in taurū mōtem vires experit suas. Cui cum nō resistat taurus progreditur victor: sed saxosus atqȝ violentus ad dexteram Comagenam: ad leuam autem relinquit arabiā. Verū sunt qui velint eum in aluecos duos diuidi: quorū alium in tigrum effundi dicūt: reliquū vō p meatus medoꝝ gordianorumqȝ terris in Mesopotamiā ferri. Et babiloniam quondaꝫ Caldeoꝝ reginam in ptes duas cursu medio seperare. Inde hic idem postq̄ȝ aliq̄diu effluxit qui nauigabilis ꝛ ingens ante fuerat in paludibus dispersus amplissimus tenuis efficit̄ riuus ꝛ incognitus (vt aiūt) nusq̄ȝ aperto exitu effluit. Esto sint q̄ dicant cū in mare rubrū fundi. Volunt in suo hūc nili more ꝛ fere eodē tempe Mesopotamiā irrigare: atqȝ fecūdam facere et sese in aluecū statuto tempore reuocare. Quāobrem euꝫ nomen Euphratis sortitū volūt. Cū hebraice Euphratas fertilitas appellet̄: dicunt ꝛ alij aquas eius esse vitales. Et ob id a priscis auxeneum fuisse vocatum.

Cum omnia in quibus historia versatur complecti rerū scriptores deceat: pauca de diuersitate maris ac eius nominibus iuxta varietatem regionū adiūgere libuit.

Homerus terrā omnē quā icolimus ab illo occeano ꝓdidit. Necqȝ alienū est insulam eam esse. Naꝫ quocūqȝ accedere ad extrema terre mortalibus pmissum est mare īuenitur. Quod occeanū appellamus: ꝛ hūc nostre habitabilis terminum quacqȝ versum existimāt Occeanus autem quem greci sic nominār de celeritate: ab occasu solis irrumpēs leuo latere europam radit. affricamqȝ dextro scissisqȝ calpe et abina montibus. quos dicūt colūnas herculis inter mauros funditur ꝛ hispaniaꝫ. at freto isto quodaꝫ ostio aperit limē interni equoris mixt⁹ mediterraneis finibus quousqȝ ad orienteꝫ ꝓpellit. Horū qui hispanias perfudit. hibericus fertur. ꝛ baleancus qui in narbonēsem ꝓuinciam: gallicus mox ligusticus ab eo ad Siciliam tuscus. quem greci Ionū vel tyrrhenū Itali inferum vocāt. a sicilia vsqȝ cretam siculus: inde creticus q̄ in pamphiliam ꝛ egiptum ptendit. Que aquarum moles torto in septemtrionē prius laterem fractibus magnis iuxta grecias yllinicum ꝛ hellespontum in angustias stringitur ꝓpontidis Que ꝓpontus asiam Europā discriminat. Causam nominis nō vniformis dedit ratio asiaticum et phoeniciū a prouincijs dictum: ab insulis carpathium egeum Icareuꝫ cyprium. a gentibus ausonium dalmaticum ligusticum. ab oppidis hadriaticum argolicum. ꝛc. Egiptiū pelagus asie datur. gallicum Europe. affricanum libye. Hec in gremijs terrarum. Oras autem extremas vt dictum occeanus amplectitur. Qui a littoribus suis arabicus persicus Indicus: eous: sericus: hyrcanus: caspius scithicus germanicus gallicus atlanticus. libicus. egyptius dicitur. Cuius accessus incremēta circa littora indie vehementissime prorūnt: maximosqȝ ibi extus faciunt. siue quod suspēsius altius tollatur vi caloris. siue q̄ in ea parte orbis ꝛ fontium ꝛ fluminū copia sit effusior. Circūnauigari an hec insula queat: dubitatū est Strabo Gnosius australe pelagus ꝓpter intollerabilem estum. boreale quoniā frigore concretum esset: minime nauigari posse putauit: Julius Solinus iube testimonium adducit qui vniuerse partis terre meridiane quaꝫ plurimi ꝓpter solis ardorem peruiā negauerunt facta vl' gētiū vel insularum cōmemoratione ad confirmande fidei argumentum: omē mare q̄d ab india vsqȝ in hyspaniā retro affricam cingit: nauigabile affirmauit. Plinius veronensis scribit in arabico sinu res gerēte Cesare augusti filio: signa nauium ex hispaniēsibus naufragijs fuisse recognita: ꝛ annone florēte Carthaginis potentia circūuentum a Gadibus ad finem arabie. eam nauigationem scripto prodidisse. Corneliuꝫ quoqȝ nepotem auctorem facit qui Eudoxū quendam sua etate cum lathirū regeꝫ fugeret Arabico sinu egressum Gades vsqȝ profectum cōmemorat. Celiūqȝ antipatrem a se visus: qui ex hispania cōmercij gratia vsqȝ in Ethiopiam nauigarit. De septemtrionali occeano maior contentio est quem tamen magna ex parte diui Augusti auspicijs: circa germaniam nauigatum cōstat vsqȝ ad Cimbrorum promontoriū. Caspia vō littora Macedonum armis Seleuco ꝛ Anthiocho regnātibus ita explorata et pernauigata sunt: vt puo breuius q̄ȝ totus hinc atqȝ illinc septemtrio sit remigatus. Plinius nepotē testimonio vtitur qui metallo celeri Gallie proconsuli donatus a rege sueuorꝫ indos astruit: qui ex india cōmercij causa nauigantes tempestatibus essent in germaniam arrepti. Apud Ottonem historicū legitur sub imperatoribus theutonicis indicam nauium ꝛ negociatores indos in germanico littore fuisse dephensos: quos vētis agitatos ingratus: ab orietali plaga venisse cōstabat q̄d accidere minime potuisset si (vt plerisqȝ visum ē) septētrionale pelagus innauigabile cōcretumqȝ esset. A columis herculeis mauritanie atqȝ hispanie et galliarum circuitus: totusqȝ forme occidens hodie nauigatur. Orientem nobis incognitum: cuꝫ religionum atqȝ imperiorum diuersitas. tū barbaries immēsa reddidit: veteres tamen nauigatum produnt.

Nota de paradiso hec sequentia ſm doctores diuine scripture

Est aūt ille locus ſm Damasce. exultationis vniuerse, p̄mptuariū ꝙ terre excelsior positus est. ⁊ tpato ac purissimo aere refulget: plantis semp̄ floridis comatus est: bono odore plenꝰ nullū irrōnabiliū inhabitat. Est etiā ſm ysido. oīni genere ligni ⁊ pomiferū arboꝝ consitus: nō estus sed tempies aeris perpetua. E cuius medio fons p̄currens totum nemus irrigat. Et ſm mgr̄m ī historijs sup Gen̄. Paradisus ē in principio mūdi partis orientalis locus. tam altus ꝙ aque diluuij vniuersalis ip̄m nō attigerūt: q̄ ſm Strabū ⁊ Bedā pertingit paradisus vsq̄ ad globū lunarem qđ tamen q̄dam impugnāt vt Henricus de Eruordia. Et alij quidā. ⁊ est locus amenissimus lōgo tractu terre ⁊ maris: ⁊ si homo non peccasset deus qui totum mundū fecit: ⁊ paradisum ampliasset. sic ꝙ oēs homines cōclusisset. Arbores paradisi comā nunq̄ perdunt. Ibiq̄ Enoch ⁊ Helias vsq̄ hodie incorrupti perseuerant: vt dicit mgr̄ in historijs. Et paradisus tante est altitudinis. ꝙ est inaccessibilis ſm Bedam. et tam altus ꝙ ethereā regionem contingat. ⁊ ꝙ aque cadentes de eo tm̄ faciūt strepitum hominibus in vicinio cōmorantibus: vt perdant sensum auditꝰ. vt dicit Basilius in exameron ⁊ sanctꝰ Ambrosius. Iste aque sunt que procedunt de vno fonte paradisi. ⁊ generant quatuor riuos. s. phison q̄ ⁊ ganges dicit̄. Geon qui et Nilus. Tigrim ⁊ Eufratē. quo ipsi verō quatuor riui fluant habetur Genes. ij. Et est paradisus ſm Albertum magnū: locus temperatissimꝰ libre ⁊ arieti pene suppositus. quia in oriente iuxta torridā zonam. Ideo bis in anno sol pertransit centrū paradisi. ⁊ est ibi aer subtilissimus ⁊ incorruptus: ⁊ semper equinoctium: ⁊ vterq̄ polus ibi videtur: ab Helya ⁊ Enoch inhabitatur: et arbores bis ibi in q̄libet anno fructificant. quia duplex est ibi estas. ⁊ duplex hyems in anno: et vtrūq̄ nostrum solsticium ē eis profundissima hiems: ⁊ vtrūq̄ equinoctiū profundissima estas. Ideo dicit Marcianus ꝙ in India singulis ānis due sunt estates ⁊ fruges bis metūtur. Patet igitur ꝙ est locus altissimus terre. Secretissimus. Tēperatissimus. Amenissimus. quia est ibi loci viriditas: florum venustas: flagrantia aromatum Irriguū fontium. Ambrositas arborū. Vbertas fructuū: Cantus auiū. Quinto locus ordinatissimus. Sexto fertilissimus. ideo bene ortꝰ omniū delitiarum dicitur.

Fecit quoq̄ deus ad ornatum et decorē paradisi triplex genus lignoꝝ ſm ysid. ⁊ Augusti. de ciuitate dei. Vnū ad sustētationem vite per nutrimentum: de quo dedit p̄ceptum affirmatiuū dicens. Gen̄. ij. ex omni ligno paradisi comede. Aliud fuit ad p̄batōnē obedientie. s. lignum sciētie boni ⁊ mali: de quo dedit preceptum negatiuū dicens. de ligno autē sciētie boni et mali ne comedas. quod tamē nō seruarunt nostri parentes primi. Ideo gustato pomo aperti sunt oculi eorum. s. ad concupiscēdum seinuicem. ad quod ante non patebant ſm Augusti. ibidem in glosa. non ꝙ ante ceci erant sicut quidā false imaginati sunt. Et cognito pruritu carnis ⁊ libidinis in se. ⁊ se esse gratia spoliatos consuerūt perizomata id est succintoria siue bracas de folijs ficus vt sic se cooperirēt ⁊ defenderent. Non tamen est intelligendum ꝙ peccatum Ade ⁊ Eue fuit ex parte fructus illius ligni vel esus eiusdem vt dicit Augusti. de ciuitate dei. sed ratione affectus inordinati preponentis se diuine iussioni: quia aliud ē prohibitum: quia pctm̄ ⁊ malū sicut homicidiū furtū ⁊ mendaciū. Aliud vō est pctm̄ ex eo: quia ē p̄hibitū sic fuit hic. Comestor dicit ꝙ lignū sciētie boni ⁊ mali dictū est ex eo. ꝙ ex eius comestōne secutū est: q̄ senserūt statim post comestōnem malum egritudinis ⁊ imbecillitatis ac rebellionis carnis cōtra rationem. et sic ceperūt cognoscere bonū sanitatis firmitatis obedientie ac malum infirmitatis egritudinis imbecillitatꝭ ac inobedientie. sicut medicus melius nouit morbos cū non solum infirmos visitat sed cum ipse infirmatur. Nam quod prius nouit per sciētiā: postea discit per experientiam. Nā dulcia non meminit qui nunq̄ gustauit amara ⁊ econuerso. Tercium fuit lignum in paradiso nobilius alijs. s. lignū vite ⁊ hoc tripliciter. Primo p̄pter effectum. q̄ dabat se comedenti causam immortalitatis ⁊ p̄hibebat causā infirmitatis ⁊ imbecillitatis: nō tamē virtute naturali pure: ſ magis gratuite p̄pter virtutē anime obedientis deo: que erat immortalitatis causa principalis ipsius corporis ſm Tho. in scripto secūdi senten. quia quotiēs homo fuisset infirmatus de isto ligno sumpsisset ⁊ sanitati datus fuisset: ⁊ hoc sic cōtinuasset vsq̄ dum numerus electorum completus fuisset. tunc omnes simul in celum rapti fuissent. Scđo p̄pter situm: quia situm erat ī medio paradisi q̄si preciosius et dignius oīm. sicut cor animalis in medio corporis ponitur: et quod totum corpus viuificat figurans crucem christi viuificantis totū mundū et trahentis ad se omnia. Joh. xij. Tercio p̄pter sacramentū ſm Augu. vbi sup̄ vbi dicit ꝙ per lignū sciētie boni ⁊ mali significatur liberū volūtatis arbitriū. per lignū vō vite xp̄s significat̄. Ezech. xxxi. Oē lignū p̄adisi n̄ ē assilatū illi. q̄ Cāti. iiij. Emissiōes tue paradisus maloꝝ punicoꝝ cū pomoꝝ fructibus.

Huius aūt loci post pctm̄ hoīs aditꝰ interclusus est: septus em̄ vndiq̄ rūphea flāmea id est muro igneo accinctꝰ ita vt eiꝰ cū celo pene iūgat̄ incendiū. Cherubin q̄z. s. angeloꝝ p̄sidiū arcendis spiritibꝰ malis sup rumphee flagrātiā ordinatū ē: vt hoīes flāme: angelos vō malos angeli boni sūmoueant ne cui carni vl' spūi trāsgressiōis aditus p̄adisi pateat. Hec ille.

Duplex fuit cā immortalitatꝭ hoīs ī statu inocētie. s. intrīseca q̄ erat vis ꝯtētiua p̄sꝰ aīme ⁊ hec a deo. Alia extrinseca. s. esus ligni. Istud etiā lignū vitā longeuā dedisset homi post pctm̄ ſm Aug. ī li. de q̄stōibꝰ no. ⁊ ve. test. hoīs gustꝰ eiꝰ p̄hibitꝰ fuit post pctm̄. iō dr̄ gen̄. iij. Ipsis āgelis videte ne forte Adam sumat de ligno vite ⁊ viuat ieternū. i. valde diu. Concor. s. Tho. i. parte. q. xcvij. arti. iiij. Et Alex. ij. pte summe. q. xiij. ar. xx.

Adam vir sctūs cūct̄ dieb⁹ vite sue ꝓphie spū claruit: pniāz magnā ac diuturnā fecit filijs suis p̄cepta iusticie ṫdit: p̄cipiēs vt a ꝯsortio cayn ac filiorū ei⁹ oīno abstinerent. nec cū eis mr̄imonia iūgerēt. Hic p̄m⁹ nr̄ parēs vno pctō a p̄adiso nos expulit: ſ sctā ꝯuersatōe sua ac pn̄ia sua exīn nobis dedit ad regni celestis gaudia remeādi: q̄ āt ħ n̄ seq̄t̄ de ipo iuste cōq̄ri nō poterit. Comestor dic̄. Adā genuisse. 30. filios ꝛ totidē filias p̄ter cayn ꝛ abel. adā fuit pr̄ ꝛ socer cayn qꝛ cayn ꝯxit mr̄imoniū cū calmana sorore sua. Augus. Adā vo mortu⁹ ē h̄n̄s ānos nōgētos ꝛ. xxx. vt dr̄ i ymagie mūdi. postq̄ genuit. xxx. filios ꝛc̄. ꝛ sepult⁹ ē i loco caluarie circa hierlm: vbi postq̄ aliq̄diu reqeuit. trāslatū ē corp⁹ ei⁹ i ebrō i terrā de q̄ sumpt⁹ ē: cui snīe concordat Athanasi⁹ ꝛ docto. hebrei. qꝛ ꝯuenit vt ibi corpus suuz xp̄us exponeret morti: vbi caput generis humani fuit corruptū: ꝛ vbi seminata est corruptio ibiq̄ incorruptō oriꝛetur: quatin⁹ sic mediciana morbo corrn̄deret. Johes tn̄ in ꝯnū sonat vt patet.

Augustinus. xiij. de ciuitate dei. humanū genus ideo ex vno homine deus instituit vt cōmēdaret q̄ ei grata sit in pluribus vnitas. que consideratio multuz electis prodest: sanctis angelis in eterna pace sociādis: verū tāta immanitate peccādi defecerūt hoīes vt tutī⁹ atz pacati⁹ iter se bestie viuerēt. Neq̄. n. vnq̄ inter se leones aut īter se dracōes q̄lia hoīes bella gesserūt. vinculū cōcordie diligit deus.

Adam itaq̄ ꝛ Eua p̄mū oīm parētes. xxx. sup̄ nōgentos vixere ānos. ꝛ p̄ter Cayn Abel ꝛ Seth cū sororibus suis q̄s scriptura cōmemorat. xxx. alios genuerat filios. Demū q̄z infirmitate correptus Seth filio atz alijs interdixit ne ei⁹ filij cū filijs cayn ꝯmiscerēt. Illū p̄ oleo mie ip̄etrādo ad paradisum vt aiunt: transmisit tandē deficiēs in Ebron sepelitur. Sūt tn̄ q̄ dicūt eū i caluarie loco sepultū fuisse

[illegible]
ab Adā ichoata fuisset nō foret cōtinua.
Hūc āt iustū ⁊ sctm̄ ꝯmēorāt euāgelia Qui ab ineūte etate iusticiā colere ⁊ deū timere didicit. Cui⁹ ꝯuersatio pastoralis erat: ⁊ de oib⁹ p̄micias deo offerebat. Et ꝑterea de⁹ ad eius sacrificia respiciēs. ⁊ ei⁹ oblatōēs grām hr̄et germāo p̄nte. q̄ vi so vult⁹ cayn p̄ ꝯfusiōe [illegible] et inuidie stimulo sauci⁹ cayn ī eū ꝯsurrexit ac īterfec. Qui celestē citatē p̄m⁹ ꝯdidit. Et ip̄i⁹ ciuem se p̄mū ꝯstituit Centenario ⁊ eo amplius Abel mortuo. Adā post centesimū annū Seth genuit filium.

Calmana
Cayn
Cayn
Abel

Anno .cxxx. [illegible] Scdm lxx. iter p̄tes. ccxxx. Adaz genuit seth q̄ fuit terci⁹ fili⁹ ade ⁊ nat⁹ ē āno p̄ris sui .cxxx. [illegible] 130. cōpleto [illegible] 912. Iste seth nat⁹ est [illegible] Cayn ⁊ [illegible] Aug. 14. li. d̄ ci. dei. fecerit itaqz duo amores duas ciuitates. terrenam. s. amor sui vsqz ad ꝯtēptū dei. Celestez vo amor dei vsqz ad ꝯtēptū sui deniqz illa ī seip̄a: h̄ in dn̄o gl̄iaṫ. Illa q̄rit ab hoībus gl̄iam. hinc āt de⁹ ꝯsciē testī maria ē gl̄ia. ad illā ptinet cayn q̄ p̄mo nat⁹ ē ⁊ citatē ꝯdidit. Ad istā ptinz abel. q̄ scdo nat⁹ ē ⁊ tāqz pe

Adam
seth
Delbora
Enos
Caynan

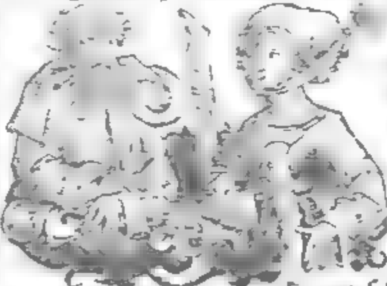
[illegible] q̄ gl̄ia p̄destinat⁹ [illegible] ⁊ ciuitas dei [illegible] [illegible] repetitio[illegible] cōmemorare necesse fuit.
Cayn p̄rogenit⁹ ade ⁊ eue cū sorore sua calmana nat⁹ ē āno ade. xv. ī agro damasceno. Hic p̄im⁹ agrorū cultor fuisse p̄hibet cupidissim⁹ q̄de ⁊ aliene felicitatis īpatiētissim⁹ ac scelerat⁹ volens mūera sua reprobata a deo et mūera fr̄is sui accepta mot⁹ īuidia frēm suū ductus ī agrū īterfecit. ꝑter qd̄ a deo p̄unit⁹ fuit vt oib⁹ dieb⁹ vite sue eet vag⁹ ⁊ ꝓfug⁹ sup terrā. Cūqz cayn ꝯfect⁹ eēt senio ⁊ īter frutecta aliq̄n sederet a ꝓnepote suo lamech q̄ senectut⁹ vicio cec⁹ fact⁹ dū venatōi īsisteret pueri ductor⁹ suasu credēs cayn feraz sagitta occisus fuit.
Eras plimas diuisoz regū gētiuz aut opm magnificoz: aut psonaz sublimiū hic de ānotauit: q̄b⁹ vtut astronomi

Abel
abel

ī suis calculatōib⁹ ab adā vsqz ad alphonsum. Et nō q⁹ era ē tp̄s famosuz alicuius gētis vel secte incipiēs ab aliq̄ effectu q̄ ē nōbilis bonitat̄ vel malicie ⁊ vulgariter [illegible] ꝯscriptōēs fiūt. Vn̄ ⁊ sctūs leo hui⁹ nois p̄m⁹ freq̄nter h̄ termino era vtit̄ in Epistolis suis.
Enos filius Seth nat⁹ ē āno Seth cv. anno vo mūdi. 435. fm lxx. fm heb. 235. āni vite eius. 905. Iste enos incepit inuocare nomē dn̄i forte per aliqua deprecatoria verba que inuenit.
Caynā filius Enos natus ē āno patris sui. xc. Mūdi vo fm. lxx. 625. fm heb. ccc. xxv. āni vite ei⁹ [illegible] 910.
In linea iustoꝝ tres notiṫ celebr⁹ decorant. Prio enos q̄ p̄mo nomen dei inuocauit. Secundo Enoch q̄ cū deo ambulauit: ⁊ trāslatus ē in ꝑadisuz. Tercio Noe q̄ pfectus fuit in generatōibus suis humanū genus saluauit ab aq̄s diluuij. In linea vo pctōꝝ tres decorantur terrestribus. Primo Iabel qui fuit pater habitantium in tentoꝛs atqz pastorum. Secundo Iubal qui fuit pater canentiū in Cithara ⁊ organo Tercio Tubalchaym qui fuit malleator in cūcta opera eris.

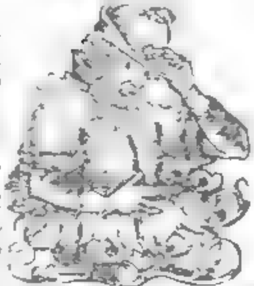
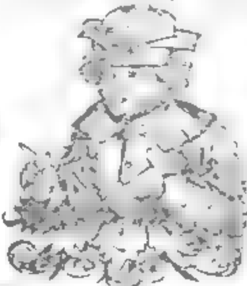
nonus sit in numero ideo est. Iste Enoch ca
s cai noie eī⁹ Eno
vida. dicit enī Jo
e violentias opes
aro omnia ic. adoat.
illos suos in ciuitate
ē sm augus. xv. de
ciuitatē cai; vir q̄uī
ie fuisse. qz nō eēs
ns illos tm noiare
pis rō postulauit.
vndenario numero finit̄ q̄ peccm̄ signu
claudit̄ a q̄ sexu factus ē initium peccati.

Enoch

Nota q̄ omnes artes vel scientie seculares vel artes siue mechanice vel phisice huma ne curiositati deseruiētes a filiis lamech legit̄ inuētē e sic filii adalterum primā scien tiores alios fecerunt e qz sciebant futurū pietim diluuiū e ignis Jo. tubalcaim easdē artes i duab⁹ colūnis sculpsit. Una latericia e alia marmorea colūna lapidea adhuc manet i terra syria: vt. s. si ɔstructa laterib⁹ ab imbrib⁹ exterminaret̄ lapidea pmanēs pberet hoib⁹ scripta cognoscere.

Matusalem   Malaleel fili⁹ yrath   Yrath filius Enoch

Matusalem Enoch fili⁹ cētesimo et e octuagesimoseptio anno nat⁹ lamech filiū hūit q̄nato duos e octoginta supra septigētos supervixit ānos. Et sic Matusalē diuti⁹ vixisse ferūt oi/b⁹ q̄s scriptura cō memorat.

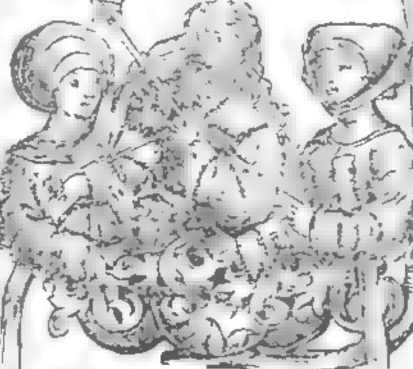

Malaleel centu sexagita/q̄nq; hñs etatis ānos genuit filiū iareth quo nato postea septingētos et triginta annis supuixit.

Iste Lamech primus bigamiā introduxit habens duas vxores ɔ illō qō dictū fuit ab Adā spū ɔphetico: erūt duo i carne vna. q̄ viui. i. cayn iter frutecta iacētē sagitta īterfecit adolescētēq; cū ducētē arcu percussum occidit. Punit⁹ ē igit̄ ɔpter occisionem caī septuagies septies qz septuagita e. vij. aie ō eo egresse i diluuio pierit.

Ada   Lamech   Sella

Lōcupia oculorū

Iste tubalcayn filius lamech et selle secunde vxoris sue artē ferrareā prim⁹ inueit: res bellicas exercuit sculpturas i metallis in libidinē oculorū fabricauit sumens exemplum a natura ex opere fruticum sicut frater suus Tubal ad voluptatem aurīū consonantias excogitauit.

Iste Jabel fili⁹ Lamech ex vxore Ada icepit ɔdē tētoria pastoralia portatilia ad mutādū pascua ɔ gregib⁹ nutriēdis nil nisi ɔiugiū carnale meditās e pascua vētr̄. h sm cō mestorē greges ordiauit e caracteri b⁹ distinxit sepauitq; sm genera greges ouiū a gregib⁹ edorū e sm q̄lita tē vnicolores a grege ɔpsi velleris: e sm etatē iuniores a maturiorib⁹ e cōmissuras certi tpi⁹ faciēdas itellexit

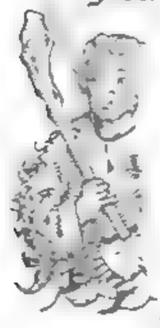
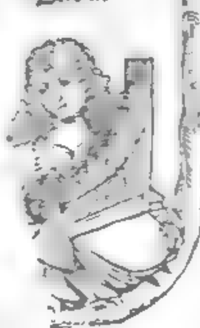
Lōcupia aurium

Iste Tubal fili⁹ Lamech ex vxore Ada hic dr̄ pater canentiū i cythara e organo qz musicā inuenisse dr̄ nō tm̄ instrā musicalia adinuenit sm ɔmestorē q̄ postea lōge i uēta referūt̄ h ɔsonā tias inuenit vt labor pastoral' quē frater su⁹ iabel ɔmauit i delitias vteret̄ e in delicijs exercere t̄: postea tñ nō ñ adinenēt ɔsonātias melodiaz e diuersa instrā musicalia sic moises de sonitu aq̄z dr̄ armonias ppēdisse. Sūt tñ q̄ dicāt ɔp archades popli p calamos breues e logos p̄mi excogitauerunt cantum: lacrcius vero id repertū dicit tempore pithagore philosophi.

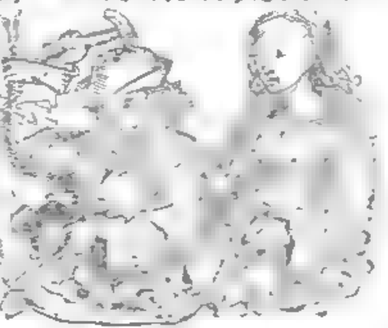
Concupia carnis

Noema filia Lamech et Sella soror Tubalcayn artem varie diuerseɔtexture inuenit: lanam et linū in fila trahit e pannū texuit ɔpter leuitatem. Naz antea pellibus bestiarum vtebantur.

Jabel   Tubal

Tubalcaī Noema

Malalel filius caynan q̄ plantatio dei interpretatur in linea xp̄i natus est anno patris sui. 75. anno v° mūdi ſm Hebre. 470. ſm. lxx. 760. obijt habens annos octingentos. 95. Dicit Aug. 15. de ciui. dei. q᷑ plures ante diluuiū nongentos annos attigerunt nemo tamen ad mille peruenit: ꝗ plixitas etatis fuit per miraculū diuinū ad multiplicandū genus humanū ⁊ ad scientiarū principia inuenienda. Tum etiā ſcḋm naturam: q᷑ homines erant meliores cō- plexionis ⁊ maioris vigorositatis. Vñ habebāt tunc multa maiora ossa qui dem homines q̄ꝫ nunc. Unde allegans Plinium dicit. q̄nto magis pterit seculi cursus: tāto minora corpa fert natura: ne etiaꝫ magnitudo gigantoꝝ videaẽ ali/ cui incredibilis testatur sacra historia dicens se vidisse molarem dentem: de q̄ cē tum dentes ſcḋm modulum nostrū fieri potuissent. Dixitqꝫ August. 12. q᷑ nullo modo audiendi sunt illi qui dicūt tante fuisse breuitatis illos annos: q᷑ deceꝫ de illis faciunt vnum de nostris: atqꝫ nongentos tantū. 90. Nam dicit Plinius ad huc sunt gentes q̄. cc. annis viuūt.

Jareth filius Malalel qui interpretatur descendens siue roborans vl' sa porans natus ē anno patris sui. lxv. supra centesimuꝫ Gen̄. v. mūdi v° dcc. lx. ſcḋm he. ve. ſ ſcḋm. lxx. interpretes. 976. vixit autem nongentos ⁊ sexaginta duos. Dicit Augusti. q᷑ multi sunt geniti ante diluuiū de seth ⁊ etiā cayn quos tamen scriptura festine trāscurrit: vt veniat ad noe vbi ambarum ge/ nealogiarū ⁊ ciuitatū dei ⁊ diaboli discretio concretioqꝫ numeraret ⁊ ad Abra/ ham cui facta est repromissio de christo nascituro qui ē alpha ⁊ o: Appocalip. i. ꝓpter quod scriptura sacra quosdam ꝯmemorat. nec omnes isti primogeniti q̄s scriptura nominat vt cayn cognouit vxorem suam ⁊ genuit Enoch. nō est conse quēs q᷑ Enoch fuit eius primogenitus. ⁊ sic de alijs. Huius v° tempe filij seth viri optimi in p̄ceptis patris cum simplicitate cordis perseuerantes a filijs Ca/ ym pessimis quidem in omnē luxum prolapsis multa mala passi sunt.

Enoch filius Jareth natus est anno patris sui. c. lxv. Gen̄. v. mūdi vero 1022. ſcḋm he. ve. Sꝫ ſm. lxx. 1122. Anni vite ei⁹ fuere. 365. Iste enoch septimus ab Adam deo placuit ⁊ translatus est in paradisuꝫ: ⁊ septima requies p̄dicatur ad quaꝫ trāsfertur omnis qui tanq̄ꝫ sexta die etate seculi christi aduentu formatur. viuit aūt in paradiso in corporis ⁊ spūs tranquillitate cū he lya vsqꝫ ad tempus antixp̄i exituri ad fidei defensionem. Postremo martyrio co ronandi. hūc iudas apostolus in epistola sua nonnulla scripsisse refert: q̄ ab an/ tiquitate suscepte fidei a patribus refutata sunt.

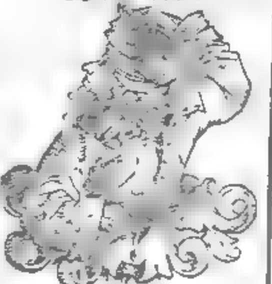
Matusalem filius Enoch natus est anno patris sui. lxvij. mundi vero ſm lxx. 1287. Anni quibus vixit fuere. 969. Iste Matusalem antiquissim⁹ fuit omniū quos scriptura ꝯmemorat. De annis autē eius diuerse sunt opiniones. ſm lxx. interp̄tuꝫ computationem vixisset. 14. annis post diluuium. Sed non legitur fuisse in archa noe. Hiero. v° asserit: q᷑ eodē āno diluuij mor/ tuus sit. Septemqꝫ diebus ante diluuium sepultus. Quidam v° eum cum pa/ tre suo Enoch trāslatum fuisse volunt: ⁊ diluuiū p̄terisse putabant causante hoc diuersitate codicū nostroꝝ ⁊ hebreoꝝ: ſm August. ⁊ Rab. ⁊ ysi. qui omnes di/ cunt eum absqꝫ omni ambiguo non vixisse. 14. annis post diluuium cum ibi tā/ tū. viij. anime salue fiebant.

Lamech filius Matusalem natus est āno p̄ris sui ſm textum nostrū Gē. v. clxxxvij. anno vero mundi ſm lxx. 1454. vixit autē annis. 777. Iste lamech cum esset annorum. 182. genuit Noe quem cum genuisset dixit. Iste. s. Noe consolabitur nos a laboribus manuū nostrarum in terra cui male/ dixit dominus. Et genuit preter Noe filios ⁊ filias. Et cū vixisset septingētos ⁊ septuagintaseptem annos tradidit principatum Noe filio suo ⁊ mortuus est. Eo quidem tempore gigantes erant super terram: viri vtiqꝫ famosi ⁊ incredibi/ lis potentie scientes bellum.

Secunda etas mũdi principiũ a Noe habuit post diluuiũ: qd̃ fuit vniuersale p totũ Anno sexcẽtesimo vite Noe a pncipio aũt mundi ſm he. Millesimosexingentesimoquinquagesimosexto. Sed ſm .lxx. interp̃tes quos Beda et ysido. approbãt Bis mille ducenti ꝛ. xlij. ꝛ durat vſq; ad abraham ſm he. 292. annis. Sed ſm .lxx. 842. annis. Ante diluuiũ vo p. 100. annos Dominus apparuit Noe id ẽ quingentesimo anno vite Noe.

Noe diuini honoris et iusticie amator filius Lamech. ingenio mitis ꝛ integer inuenit grãm coram dñó. Cũ cogitatio hominũ p̃na erat ad malũ. Omĩ tp̃e om̃es in viam rectã reducere satagebat. Cũq; instaret finis vniuerse carnis precepit ei dñs vt faceret arcam de lignis leuigatis bituminatã intus et extra. que sit trecẽtoꝝ cubitoꝝ geometroꝝ longitudinis. Orosius ꝛ post eũ Augusti. ꝛ Hugo. Cubitũ geometricũ sex cubitos visuales facere dicũt: quã p̃ticaꝫ noiant. Sit itaq; trecẽtoꝝ p̃ticaꝝ lõgitudis: quĩquaginta latitudinis ꝛ triginta altitudinis. i. a fundo vſq; ad tabulatũ sb̃ tignis. Et i cubito cõsummab' illã. In q̃ mãsiũculas cenacl'a fenestrã ꝛ ostium i latere deorsum facies. Noe igit' post cẽtuꝫ ꝛ xx. ãnos ad arcã fabricatã. q̃ p solatio vite erant necẽria cõportauit. Cũctorũq; aialiũ ad ſuãdũ genus eoꝝ masc'los sil' ꝛ feminas p̃iter introduxit. Ip̃e deniq; ꝛ filij ei' vxor ꝛ vxores filioꝝ primo die mẽs apri' ingressus ẽ. Facto diluuio cuꝫ dñs oẽm carnẽ deleuit. Noe cũ suis saluat' ẽ. Stetitq; arca sup altissimos mõtes armenie. Qui loc' egressoꝝ vocat'. Egressi deo grãs egerũt. Et altare facto: deo sacrificabant.

Hoc signũ federis qd̃ do inter me et vos ꝛ ad omnẽ animã. Gñ. ix.

Arcus pluuialis siue Iris licet dicatur hr̃e sex vel quatuor colores. tñ duos colores pncipaliter habet. q̃ duo iudicia rep̃ntant. aq̃us diluuiuꝫ p̃teritũ figurat ne amplius timeat'. igneus futurũ iudiciũ signat per ignem vt certitudinaliter expectet'.

Illo diluuij Anno prima seculi etas terminata ẽ ab Adaꝫ vſq; ad diluuiũ inclusiue. Etas scd̃a incepit q̃ ꝛ ad abrahe natiuitatẽ vſq; perdurat.

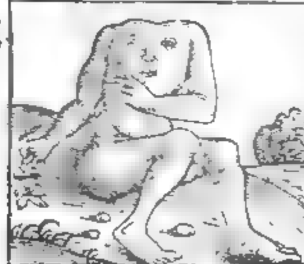
Noe vna cũ filijs ꝛ vxore ac filiorũ vxorib' ex archa egresso: ꝯfestim altare edificato de cũctis pecorib' volatilibusq; mũdis holocausta dño obtulit. Et ei' odorẽ suauitatis odorat' est dñs. Propter qd̃ eidem dñs benedixit ac filijs suis dicens.

Crescite ⁊ multiplicamini. Indeqꝫ terra ad pro
priã naturã reuersa Noe cepit vir agricole eẽ.
⁊ exercere terram: et cũcta animantia ad pascua
emisit. Cũqꝫ (vt aiũt) hircũ caprarũ in corticũ calu
cie montem emisisset: ibidem lambruscas come
dens: inebriatus ẽ: ⁊ reliqua animãtia cornibꝰ
petere cepit. Hoc noe cõperto: lambrusce virtu-
tem agnouit. cõfestimqꝫ ipsam sanguine leonis
porci agniqꝫ et Symie addito inseruit: at lam-
brusca in bonã vineã inserta: fructũ fecit pfectuꝫ
⁊ vindemiauit eũ. Et ad vsuꝫ noe vino deducto
sacrificãs fecit cõuiuiũ magnũ. Inebriatus aũt
ex illo statim tanqꝫ agnus in soporẽ resolutus ẽ
nudatus inhoneste iacebat: vidensqꝫ Cham eiꝰ
filius (videlꝫ pr̃ chanaan) pr̃is verenda nudata
e vestigio irridendũ fr̃ibus nũciauit ⁊ ostendit.
At Sem ⁊ Japhet audientes: filiali pietate in
pr̃em cõmoti palliuꝫ imposuerũt humeris suis
retrorsum incedẽtes: patris verenda operuere.
Eorũ quippe facies verse erãt: ne. s. pr̃is virilia
viderent. Qd̃ dũ noe sensisset alijs quideꝫ filijs
felicitatẽ optauit. Cham vͦo ꝓpter cognitionem
sui nõ quidem maledixit: ſꝫ eius ꝓli. Noe vͦo cũ
vixisset post diluuiũ trecẽtis ⁊ q̃nquaginta an-
nis: qd̃ quidẽ tẽpus feliciter egit: cum cõplesset
annos nongẽtos q̃nquaginta mortuus ẽ. Pre
ter aũt Sem cham ⁊ Japhet ac ionicum filios:
aliosqꝫ post diluuiũ genuit filios ⁊ filias. vidit-
qꝫ ex filijs filioꝝ: ⁊ ex filioꝝ filijs ad multas vs-
qꝫ generationes.

Monstruosoꝝ quoqꝫ multa hoĩm gene
ra post linguaꝝ varietatẽ a deo factã va
rijs in locis ꝓducta fuisse cõmemoran-
tur. Deus em̃ ip̃e cũ sciret quaꝝ ptiũ similitudi-
ne vel diuersitate ɔtexeret pulcritudinẽ vniuer-
si: etiaꝫ monstruosos hoĩes in mundũ ꝓducere
voluit. E q̃bus q̃dam dicanẗ repiri q̃ in media
fronte vnũ tantuꝫ hñt oculũ: qui monoculi ap-
pellãtur. Alios statura eẽ cubitales: q̃s pigme
os greci vocãt: qui ꝑ annũ octauũ viuendo non
excedũt. Hij ꝑpli plinio. vij. naturalis historie
testãte tenẽtes mõtana indie: vicina tm̃ occeano
salubri celo sempqꝫ vernãte hñt singulare bellũ
ɔtra grues: teste Homero: hoꝝ mulieres Soli-
nus anno q̃nto parere dicit: ⁊ octauo senescere:
fama ẽ insidẽtes arietũ caprarũ dorsis armatos
sagittis veris tp̃e vniuerso agmine ad mare de-
scendere ⁊ oua pullosqꝫ earũ alitum cõsumere.
Casas eoꝝ luto pennisqꝫ ⁊ ouoꝝ putationibus
cõstrui. Arestoteles ĩ cauernis viuere pigmeos
tradit. Item gẽtes alie sunt in q̃bus singuli sin
gula crura in pedibus maximis hñt nõ flecten-
tes poplitem: et tm̃ mirabilis celeritatis q̃s scio
pedas vocant. Hij etiaꝫ plinio vbi supra testã-
te ꝑ estiuũ tempus in terra supini iacẽtes peduꝫ
se vmbra ꝓtegunt: vñ et inditum nomẽ habẽt.
Hos idem Plinius in desertis indie ptibus ha
bitare dicit. Quosdam alios sine ceruice habẽ-
tes oculos in humeris. Quosdam alios cyno-
cephalos quorũ canina capita. Et alia diuersa
genera monstruosoꝝ que in sequẽtibꝰ patebũt.
Cum multi reperiũtur hominũ fetus ab vsitato
cursu nature exorbitantes: qui tamen non ob-
mittendi in historijs ducũtur maxime longius
a mari degentes in q̃bus ꝓdigiosa aliqua ⁊ in-
credibilia multis visum iri haud dubitamus.
Quis em̃ ethiopes anteq̃ cerneret crederet? Aut
cui nõ miraclo ẽ cũ p̃mũ in noticiã venit? Quã
multa fieri nõ posse (p̃us q̃ facta sint) iudicãtur
Nature vͦo reꝝ vis atqꝫ maiestas ĩ oĩbus momẽ
tis fide caret: si q̃s mõ ptes eiꝰ ac nõ totã cõple
ctatẽ aĩo. Ideo ad auctores fideꝫ relegabimus:
Nõ ne sit fastidio grecos auscultari qui maio-
re diligẽtia ⁊ vetustiore cura de hijs scripserunt
Ferũt etiã scitharũ genera ad septẽtrionẽ haud
ꝓcul ab ip̃o aq̃lonis exortu speciqꝫ eius dicto
quẽ loci gesglithron appellãt: ꝓdũẗ arimaspi
q̃s vt in folio seq̃nti patebit vno oculo in fronte
media insignes. Quibus assidue bellũ eẽ circa
metalla cũ griphis feraꝝ volucri genere. multi ſꝫ
maxie illustres herodotꝰ ⁊ aristeas ꝓconesius
scribit: sup alios aũt antropophagos scithas ĩ
q̃daꝫ ɔualle mag̃ imaui mõtis regio ẽ q̃ vocaẗ
abarimon. In q̃ siluestres viuũt hoĩes auersis
post crura plãtis eximie velocitatis passim cum
feris vagãtes hos in alio nõ spirare celo. Ideo
qꝫ ad finitimos reges nõ ptrahi. Neqꝫ ad alexã
drũ magnũ ptractos beton itineꝝ eiꝰ mẽsor ꝓ-
didit. Precipue tm̃ india ethiopũqꝫ tractꝰ mira
culis scatẽt. Maxia ĩ india gignũtur aĩalia indi
cio sunt canes grãdiores ceteris. Arbores q̃dem
tante ꝓceritatis tradũtur: vt sagittis supari neq̃-
unt. Hec facit vbertas soli tẽperies celi: aquarũ
habũdãtia. arũdies vͦo tãte ꝓceritatis: vt singl'a
internodia alueo nauigabili ternos interdũ ho
mĩes ferãt. In mõte cui nomẽ ẽ Milo hoĩes eẽ
auersis plantis octonos digitos ĩ singul' pedibꝰ
hñtes auctor ẽ Megasthenes. In multis aũt mõ-
tibus genꝰ hoĩm capitibꝰ caninis feraꝝ pellibꝰ
velari ꝓ voce latratũ edere vnguibꝰ armatũ ve-
natu ⁊ aucupio vesci. Ctesias scribit in q̃da gen
te indie femĩas sel' in vita parere genitosqꝫ cõfe-
stim canescere. Megasthenes gẽtẽ inter noma-
das indos narũ loco foramĩa tãtũ hñtẽ. ad ex-
tremos indie fines ab oriẽte circa fontẽ gangis
Astomoꝝ gẽtẽ sine ore: corpe toto hirtam: vesti
ri frondiũ lanugine: halitu tantũ viuentẽ ⁊ odo
re quẽ narībꝰ trahũt. Nullũqꝫ illis cibũ nullũqꝫ
potũ. Tantũ radicũ florũqꝫ varios odores sil-
uestriũ maloꝝ q̃ secum portant longiore itinere
ne dẽsit olfactꝰ. Grauiore paulo odore haud dif
ficulter exanimari. Onesicritus quibus ĩ locis
indie vmbre nõ sint corpa hoĩm cubitoꝝ q̃nũ ⁊
binoꝝ palmoꝝ existere ⁊ viuere ãnos. cxxx. nec
senescere. ſꝫ vt medio euo mori. Ctesias gẽteꝫ ex
hijs q̃ appellaẗ pandore in ɔuallibus sitam. an-
nos ducẽtos viuere ĩ iuuẽta cãdido capillo q̃ ĩ
senectute nigrescat. Artemidorus ĩ taprobana
insula longissimaꝫ vitã sine vllo corpis languo
re traduci. Soritas ab indis arab' fluuiꝰ dister-
minat. Ii nullũ aliũ cibũ nouere q̃ piscium quos
vnguibus dissectos sole torreant. atqꝫ ita panẽ
ex hijs faciũt: vt refert Clitarchus. in affrice soli-
tudinibus hominũ species obuie subinde fiũt:
momẽtoqꝫ euanescũt. Hec atqꝫ talia ex hoĩm ge
nere ludibria sibi nobis miracula: ingeniosa fe-
cit natura ad detegendã eius potentiã sequẽtes
gentes inter prodigia ponere libuit.

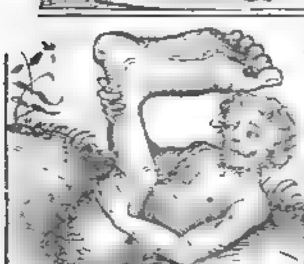

De hominib⁹ diuersarum formarum dicit Pli. li. vij. ca. ij. Et Aug. li. xvi. de ci. dei. ca. viij. Et Isidorus Ethi. li. xi. ca. iij. oīa q̄ sequuntur in india. Cenocephali homines sunt canina capita habētes cū latratu loquūtur aucupio viuūt. vt dicit Pli. qui omnes vestiuntur pellibus animaliū.

Ciclopes in India vnū oculum hn̄t in fronte sup nasum hij solas ferarū carnes comedūt. Ideo agriofagite vocātur supra nasomonas confinesq̄ illorū homines esse: vtriusq̄ nature inter se vicibus coeūtes.

Calliphanes tradit Arestotiles adijcit dextram mamam ijs virilem leuam muliebrem esse quo hermofroditas appellamus.

Ferunt certi ab oriētis pte intima esse homines sine naribus: facie plana equali totius corporis planicie. Alios supiore labro orbas. alios sine linguis ꝛ alijs cōcreta ora esse modico foramine calamis auenarum potū hauriētes.

Item homines habentes labiū inferius. ita magnū vt totam faciem contegant labio dormientes.

Item alij sine linguis nutu loq̄ntes siue motu vt monachi.

Pannothi in sicthia aures tam magnas hn̄t. vt contegant totum corpus.

Artabatite in ethiopia pni ambulāt vt pecora. ꝛ aliqui viuūt p annos. xl. quē nullus supgreditur.

Satiri homūciones sunt aduncis naribus cornua i frontibus hn̄t ꝛ caprarum pedibus similes qualē in solitudine sanctus Antonius abbas vidit.

In ethiopia occidentali sunt vnipedes vno pede latissimo tam veloces vt bestias insequantur.

In Scithia Ipopedes sunt humanā formam eq̄nos pedes habentes.

In affrica familias quasdā effascinātiū Isigonus ꝛ Memphodorus tradūt quarum laudatōne intereāt pbata. arescāt arbores: emoriātur infantes. esse eiusdem generis in tribalis et illirijs adijcit Isogon⁹ q̄ visu quoq̄ effascinent iratis p̄cipue oculis: quod eorū malū facilius sentire puberes notabili⁹ esse q̄ pupillas binas in oculis singulis habeant.

Item hoīes. v. cubitorum nūq̄ infirmi vsq̄ ad mortem Hec oīa scribūt Pli. Aug. Isi. Preterea legit̄ i gest̄ Alexādri q̄ i india sunt aliq̄ hoīes sex man⁹ hn̄tes.

Itē hoīes nudi ꝛ pilosi in flumine morātes.

Itē hoīes manib⁹ ꝛ pedib⁹ sex digitos habentes.

Itē apothami i aq̄s morantes medij hoīes ꝛ medij caballi.

Item mulieres cū barbis vsq̄ ad pect⁹ ꝫ capite plano sine crinibus.

In ethiopia occidētali sūt ethiopes. iiij. oc̄los hn̄tes

In Eripia sunt hoīes formosi ꝛ collo gruino cū rostris aīalium hoīmq̄ effigies mōstriferas circa extremitates gigni mīme mirū. Artifici ad formanda corpora effigiesq̄ celandas mobilitate ignea.

Antipodes āt eē. i. hoīes a ɔ̄ria pte terre vbi sol orit̄ qn̄ occidit nob̄ aduersa pedib⁹ nr̄is calcare vestigia nulla rōe credēdū ē vt ait Aug. 16. de ci. dei. c. 9. Ingēs tn̄ ꝯ pug̃ lrarum ɔtraq̄ vulgi opīoēm circūfundi terre hoīes vndiq̄ ɔuersisq̄ īter se pedib⁹ stare et cūctisilem eē celi v̄tcē. Ac sili mō ex q̄ciq̄ pte mediā calcari. Cur āt ī decidāt mireī ꝛ illi nos n̄ decidere: nā eni repugn... e: ꝛ quo cadāt negāt et possint cadere. Nā sic igni... sedes nō ē nisi i ignib⁹: aq̄rū nisi i aq̄s. spūs nisi i... ū. Ita terre arcentibus cūctis nisi in se locus non

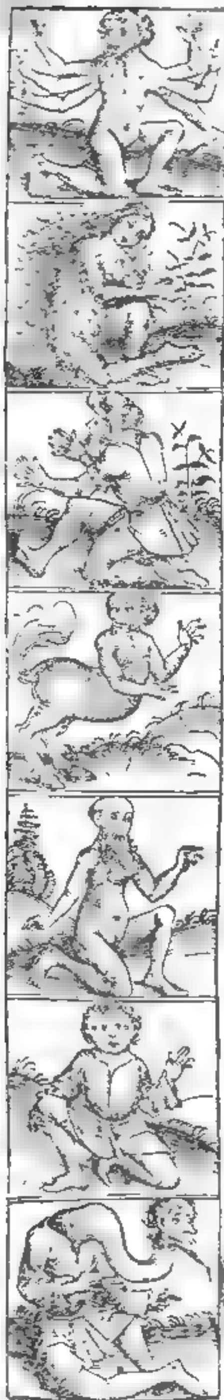

Uentorum quatuor cardi nales sunt primi. Septetrio fiat ventus ab axe flatus frigora et nubes huic tercius ... nives et grandines. A similius boreas constringens. Secundus subsolanus ab ortu spatus vulturnus desiccans eurus nubes generans. Tercius auster humidus fulmineus. A tergo euro auster calidus a sinistris euro noth[us] tempestuosus. Quartus zephirus hiemem resolvens producens flores a latere affricus generans ful mina et corpus n[ubi]la facit s

Orbis dicitur a rota ⁊ est quibus figura sperica ⁊ rotunda. Et ideo mũdus orbis dr. qr rotũdus ẽ. ⁊ dr orb terre vl' orbisterrarũ. Dicit aũt ßm ... ace. filij sem obtinuisse asiã. filij chã affricã ⁊ filij iaphet europã. ... in li. Ethy. asserit q orbis diuisus ẽ in tres partes ß nõ equaliter ... ĩ asia a meridie p orientem vsq ad septẽtrionem puenit. Europa ... a septẽtrione vsq ad occidentẽ pingit. Sed affrica ad occidẽtẽ ... meridies se extendit. Sola quoq Asia continet vnam partem nostre habitabilis. s. medietatem: alie vo ptes. s. affrica ⁊ europa aliam medietatẽ sunt sortite. Inter has autem partes ab occeano mare magnũ progreditur. easq intersecat: quapropter si in duas partes orientis ⁊ occidentis o. bem diuidas in vna erit asia in alia vo affrica ⁊ europa. Sic autem diuiserunt post diluuiũ filij Noe. inter quos Sem cum posteritate sua asiam. Japhet europam. Cham affricam possederunt. vt dicit glo. super Gen. x. ⁊ super libro Paralippo. primo. Jacin dicit Crisostomus Isidorus ⁊ Plinius.

De prouincia Asie. Asia ex nomie cuiusdam mulieris est appellata fm Ysi. q̄ apud antiquos imperium tenuit orientis. Habet ista pars prouincias multas τ regiones. Paradisus terrestris locus est in orientis partibus cuius vocabulum ex greco in latinum vertitur ortus. Hebraice eden dicit̄ qđ latine delicie interpretatur. quod simul iūctum resultat ortus deliciaru₃. Est enim omni genere lignu τ arborum pomiferarum consitum: habēs etiam lignu₃ vite in medio. Non ibi frigus nec estus: sed perpetua aeris temperies. de eius medio fons prorumpens irrigat nemus totu₃. Diuiditur aūt in quatuor flumina vt patet Gen̄. ij. huiꝰ loci post pctm̄ est aditus interclusus. India q̄ in asia ē. ab indo flumine dicta est q̄ ex pte occidentali claudit̄. Hec a meridiano mari porrecta vsq₃ ad ortu₃ solis: τ a septētrione vsq₃ ad monte₃ caucasum peruenit. Habet gentes multas τ oppida. Insulam quoq₃ thephanā gemmis τ elephantis refertam. Crisen τ argirē auro et argento fecundas. Tilem quoq₃ arborem folijs nunq̄₃ carentem. habet τ fluuios gangen τ indū τ hypane₃ illustrantes indos. Terra indie fauonij spiritu saluberrima. in anno bis metit fruges: vice hyemis echesias patit̄. Gignit autem tincti coloris homines. elephantes ingētes. monoceron bestiam id est vnicornū. psitachum auem. ebenum quoq₃ lignum cinamomū piper τ calamū. Mittit quoq₃ ebur lapidesq₃ ꝑciosos. berillos. crisopassos. adamantē. carbunculos. ligures. margaritas τ vniones. q̄bus nobiliū feminaꝝ ardet ambitio. Ibi etia₃ sunt mōtes aurei quos adire ꝓpter dracones τ griphos τ immēsoꝝ hominū mōstra est impossibile. Solinus dicit. diu credita ē esse tercia pars terrarū. Indiā liber pr̄ ingressus ē vtpote q̄ indis Bacchꝰ primꝰ oīm triūphauit. Sūt τ alie ꝓuīcie mltē in asia: et reḡ videl₃ Parthia. Assiria. Media Persia. Mesopotamia Babilō nomē ē in q̄ ē vrbs babilon a q̄ nūcupata ē vrbs tam nobilis vt caldea τ assiria τ mesopotamia in eiꝰ nomen aliqn̄ trāsierūt. Arabia ꝓuīcia sic ē appellata. i. sacra. sic interpretata eo q̄ thuriferos hēat odores. Mirra τ Cinamū ibi habēt̄. Et ibi nascit̄ fenix. Ipsa etiā dr̄ Sabba. Siria h₃ in se plures ꝓuincias. s. Cōmagenā pheniciam τ palestinam. cuiꝰ ps ē Iudea. absq₃ sarracenis τ nabuchdeis. In phenicia est thirꝰ ad quā ysaias loq̄tur. Iudea ex noīe iude appellata. s. eo q̄ reges ex illa tribu hūit. q̄ ibi regnauerūt. Hec ē palestīa regio q̄ prius chanaā dicta ē a filio chā siue ex chananeoꝝ gētibus q̄bus expulsis iudei cū dn̄o ꝓcedēte possederūt. In medio aūt iudee ciuitas hierosolima. Terra ē variarū opū diues frugibus fertilis aq̄s illustris. balsamꝰ opima.

Samaria regio ē palestine in q̄ ciuitas principalis etiā dr̄ Samaria vbi cōiter tenuerūt sedē₃ regni reges isrl̄. sicut in hierl̄m reges iudee. Hec ē media inter ꝓuinciā iudee τ ꝓuinciā galilee: similis ē terra iudee in bonitate Galilea ꝓuincia etiam palestine. Et ē duplex. s. superior τ inferior. Penthapolis regio ē in cōfinio arabie τ palestine: quinq₃ ciuitatum Sodome τc. celesti igne consumptarum. Naba[illegible] ysmahel nominata iacet inter [illegible]

Egyptus, que prius dicitur [illegible] danay fratre postea ibi regnan[illegible] regio celi ymbribus insueta: τ pluuiarum ignara. Nilus solus eam circūfluens irrigat: τ inundatione sua fecundat adeo copiose vt impleat necessarijs mercibus orbem terre Scithia sicut τ gothia magoth a filio Japhet fert̄ cognominata. Hircania dicta est a silua hircania: q̄ scithie subiacet. Albania a calore populi sic nominata eo q̄ albo crine nascant̄ homīes. Armenia vocata est ab armeno iasonis thesalali comite. qui armeniam cepit. Hyberia regio est asye prope pontum armenie. i hac herbe tincture vtilis nascūtur. Capadocia₃ vrbs ꝓpria nominauit hec est in capite Syrie sita. Asia minor ab oriente capadocia cingitur: ab alijs partibus mari circūdatur. Et habet ꝓuincias istas bithyniam. frigiā. galatiā. libiā. chariaz. pamphiliam. ysauriā. liciā atq₃ ciliciam Bithinia aūt in ponti exordio a bitynio rege nūcupata ē. ipsa τ maior frigia. Nicomedia vrbs est in ea vbi hanibal fugiens venenū haustu animā spirauit. Galatia a priscis gallorum gentibus a q̄bus extitit occupata. Frigia dicta est a frigia europis filia. h τ dardania a dardano iouis filio dicta est. huius regio troya est quā ex suo nomine appellauit tros troyanoꝝ rex. due autem sunt frigie maior τ minor. Maior frigia smirnā habet. Minor vo yliu₃ τ lichaoniam. Pamphilia cilicie sociatur. Ysauria ex situ loci dicitur cognominata. quia vndiq₃ aperta aurarum flatibus pateat. metropolim vrbem seleuciam habet. Cilicia a silice quodam nomen traxit matrem vrbium habet tarsum. Licia aute₃ sic nominatur eo q̄ ab oriente sit iūcta cilicie. Ibi est mōs ille mirabilis chymera q̄ nocturnis estibꝰ ignē exalat sicut in Sicilia ethna: τ in alemania zwickau.

De alia tercia pte mūdi q̄ dicit̄ Europa. Europa q̄ppe ab agenoris regis libie filia nomē accepit: quā iupiter ab affrica raptam cretam aduexit: et ptē terciā orbis ab ea denominauit. Incipit a flumine thanai: descendēs ad occasum p septētrionalē occeanū vsq₃ ad fines hispanie: pars orientalis et meridiana a ponto consurgens: tota mari coniūgitur et in insulas cades finit̄. Prima europe regio est Scithia inferior. q̄ a meothidis paludibꝰ incipiēs inter danubiū τ occeanū septētrionalē vsq₃ germaniā porrigit̄. q̄ terra p barbaras gentes a q̄bꝰ inhitatur generaliter barbaria dicit̄.

Huiꝰ ps p̄ma alania ē: post hanc dacia vbi τ gothia: deinde germania vbi plurimā ptē Sueui incoluerūt. Germania post Scithiā inferiorē a danubio inter rhenū fluuiū τ occeanū conclusa cingit̄. terra diues viriū ac pplis numerosis τ immanibus. Vñ τ ꝓpter fecūditatē gignēdoꝝ populoꝝ germania dicta ē. mittit gemmas Cristallum τ Succinum. due vo sunt germanie superior iuxta septētrionalem occeanū. inferior circa rhenū. Prouicie aūt q̄s danubiꝰ a barbarico ad mediterraneū mare se[illegible]dit sunt. prima

messia a messiū, puentu vocata: pter abūdātiā.
Post messiā pannonia postq̄ rethie⁹ frugib⁹ ferax q̄ excipit galliā belgicā: deinde traciā: tracie tiras iaphet fili⁹ nomē dedisse phibet. Alij seucia incolar traciā appellatā dixerūt. Huic ab oriēte cōstātinopol' opposita ē: ab occasu macedonia illi sbiacet. cuius regionē olim diuersarū gentiū ppli mesi: gethe: sarmate scithe ⁊ alie natōes incoluerūt. Grecia a greco rege dicta ē q̄ cūctā illā regionē incoluit. Sūt aūt pūicie grecie plures: ⁊ q̄z pria ē ab occidēte dalmacia deinde epir⁹ inde elladas: inde thesalia. Inde macedonia: inde achaya: ⁊ due i mari creta ⁊ ciclades. Illiric⁹ aūt generaliť ⁊ oīs grecia ⁊ dalmacia a delum maria illi⁹ pūicie citate dicta est.
Epir⁹ a pirro achillis filio dr̄ cui⁹ ps chaonia ē: q̄ añ mollosa ē dicta: a mollosō filio pirri quē de andromaca hūit. Ellades dicta ē a rege ellena deucbaliōnis ⁊ pirrhe filio: a q̄ pri⁹ greci ellenes nūcupati sunt. Ipa ē ⁊ athica ipa est vera grecia. vbi fuit athenas ciuitas mr̄ lrāz ⁊ pħoꝝ nutrix q̄ nihil hūit grecia clarius atq̄ nobilius.
Ellades aūt due sunt pūicie. s. Boetia sic dicta a boue: ibi thebe cōstructe sunt: in q̄ olim ciuilia bella detonauerūt: ibi nati sunt apollo ⁊ hercules: maior ille theban⁹ peloponēs. scda ps elladis a pelope rege atthice vocata ē. Tesalia a thesalo rege dicta ē. mlta sunt i thesalia flūia ⁊ oppida: iter q̄ p̄cipua ē thesaloīca ibi ē ⁊ mōs pnasus q̄ndā appollini cōsecr⁹. In thesalia q̄ et pria fuit achillis pmū solidi aurei facti sunt: domādorū q̄z eq̄z vsus primū iuēt⁹ ē. Macedoīa a macedo q̄ fuit deucbaliōis nepos mrn⁹ nomē accepit. Postq̄ ibi accepit pricipatū q̄ pri⁹ emathia dicebat: q̄ cōfinis ē a septētriōe emathie patria alexandri magni regio venis aureis ⁊ argēteis optia. Mōs olimp⁹ i ea ē ita alt⁹ vt i cacuie ei⁹ nec vēti nec nubes sentiāt. Achaia ab acheo rege ⁊ vrbs ⁊ pūicia appellata ē. Hec pene isula ē hui⁹ caput ē corīthus grecie dec⁹ archadia sin⁹ ē achaie ipa ē ⁊ sicaonia a sitione rge a q̄ ⁊ regnū sicionioꝝ ē dcm̄. hz abeston lapidē q̄ sel' accēsus nūq̄ extiguit. Pānoniā ab alpib⁹ appēninis dicta ē: q̄b⁹ ab ytalia secernit regio fortis et solo leta. Hystriā hyster fluui⁹ vocuit q̄ terrā illā ifluit. Ipē ē danubius: hz āt a septētriōe pānoniā.
Italia olim a grecis pplis occupata mag̃ grecia nūcupata ē. deīde a regis noīe saturnia mox ⁊ latiū dicta: eo q̄ saturn⁹ a ioue sedib⁹ suis pulsus ibi latuerit. Postremo ab ytalo siculoꝝ rege ibi regnāte nūcupata ē. terra oīb⁹ reb⁹ pulcerria ⁊ fertilis: pabuli vbtate ḡtissima: hz lac⁹ venatū. alūnū atq̄ lucernū. Fluuios eridanū: tiberim ⁊ tepētes fōtib⁹ baias. Gignit gēmas seruiū: ⁊ corallū. ⁊ ligurīū boam q̄s serpēte. ytalia aūt ⁊ hispania iccirco hesperie dicte sunt. eo q̄ greci hespo stella nauigēt: ⁊ in ytaliā et i hispaniā q̄ hac rōe discernūt. Aut hespiā solā dicis ⁊ significas ytaliā: aut addis vltimā ⁊ signas hispaniā q̄ i occidentis ē fine. Tuscia ps ē ytalie Umbria vo ps tuscie. vmbria vo dcā vt historie narrant: eo q̄ tpe aq̄se cladis ymbrib⁹ supfuerit. Est ei i iugis appenini [illegible] ta mōtis in pte ytalie iuxta meridie. Etruri[illegible] ytalie dcā eo q̄ ei⁹ fines terre bāt vsq̄ ad [illegible] cris. Rome oīm fines vni⁹ tm̄

tiberis ripa tenebāt. Dicta tuscia Tuscia aūt a frequētia sacrificij ⁊ thur' dcā ē. illic ⁊ aruspiciā dicit eē inuētā. Apulia ē vbi brūdusiū quā tholi secuti dyomedem duce cōdiderūt. Cāpania puincia ytalie hz terras hyeme oī estateq̄ vināles Et sol ibi mitis: gta tēperies: aer pur⁹ ⁊ blād⁹.
Gallia dcā ē a cādore ppli: gala ei grece latine lac dr̄. Mōtes em̄ ⁊ rigor celi ab ea pte sol' ardorē excludūt: q̄ fit vt cādor ppli n̄ colorer. hāc ab oriēte alpiū iuga tuēt: ab occasu occeanus icludit a meridie p̄rupta pirenei: a septētriōe rheni fluēta atq̄ germania: cui⁹ initiū belgica finis aq̄tania est. Regio est gleba vberi ac pabulosa ad vsum aiantiū apta: flumib⁹ q̄z ⁊ fōtib⁹ irrigua pfusa duob⁹ magnis rheno ⁊ rhodano fluibus
Belgis āt citas ē gallie a q̄ belgica pūicia dcā ē. Cisalpina q̄ citra alpes trāsalpina q̄ vltra alpes. Retia q̄ iuxta rhenū. Aq̄tania āt ab obliq̄s aq̄s ligeris flumis est appellata. Hispania pus ab ybero amne hiberia nūcupata ē: postea ab hispāo hispāia vocta. Ipa ē ⁊ hesperia ab hespero stella occidētali dcā. Sita ē āt iter galliā ⁊ affricā: a septētriōe pireneis mōtib⁹ clausa: a reliq̄s ptib⁹ vndiq̄ mari cōclusa. Salubritate celi, eq̄lis oīm frugū generib⁹ fecūda gēmaꝝ metalloꝝq̄ ditissima: iterfluūt eā flumia mag̃ bethis⁹ mine⁹: yberis ⁊ tag⁹: hz puīcias sex: Tarraconensem: Carthaginēsez. Lusitaniā. Galiciā. Bethicam ⁊ trāsfreta i regiōe affrice tingitanā. Due sunt aūt hispanie: anterior ⁊ exterior.

De affrica alia pte tercia mūdi affricā sic noiatā: q̄dā extimāt q̄si affricā eo q̄ sit apta celo vl' soli ⁊ sine horrore frigoris. Alij affricā dicunt appellari ab vno ex posteris abrahe de cethura nato q̄ dict⁹ ē affer. incipit āt a finib⁹ egipti pgēs iuxta meridiē p ethiopiam vsq̄ ad athlantē mōtē: a septētrionali pte mari mediterraneo claudit: cūcta hz puincias libiā cirenēsez. Pēthapolim. Bisantiū. carthaginē. Numidiā. Mauritaniā. tingitanāz. Et circa sol' ardorē ethiopiā. Libia cirenēs i pte affrice prima ē a cirene vrbe metropoli. q̄ ē i ei⁹ finib⁹ nūcupata. Pētapol' dcā ē a. v. citatib⁹ ibi exītib⁹ magnis. iter q̄s sunt ptholomaida ⁊ bernice sic denaīate a rgib⁹ suis. Getbula ps affrice mediterranee. Mauritania dr̄ a mauro qd̄ nomē est grecū: latie sonās nigꝝ. Vñ a nigredie ppli hitantis dcā est. Tingitana a tingi metropolitana illi⁹ puīcie citate dcā ē. Hec rgio gignit feras. symias. dracōes. strutōes. ⁊ olīz elephātes nūc sola india hos ptunt. Garramātis ob oppido dcā garrania ibi exīti. Ibi ē fōs q̄ friget calore diei. ⁊ calet frigore noctis. Ethiopia dcā ē a calore pploꝝ q̄s sol' vicinitas torret. Est ibi ingēs est⁹. Nā q̄cq̄d ibi ē sb meridiano cardie ē: plurimas hz gētes diuso vultu. ⁊ mōstruosa spē horribiles ferūq̄ ⁊ spentū multitudīe referta. Ibi rinocerata bestia ⁊ cameleopard⁹. basilisc⁹ dracones igētes ex q̄z cerebro gēme extrahūt iacict⁹ ⁊ crisopassos ibi īueniūt. Et ciamomū colligit.
Due sunt ethiopie. vna circa ortū sol' altera circa occasū i mauritāia. Extra tres ptes orbis q̄rta ē ps trāsocceanū iterioꝛ ē i meridie q̄ sol' ardorib⁹ nob incognita ē: i cui⁹ finib⁹ antipodes fabulose habitare dicuntur.

Noe p[at]riarcha

Noe filius lamech decim⁹ ab Adam: cui⁹ anno sexcentesimo primo hoc ē anno mūdi. M. sexcentesimo. lvij. incepit secūda etas: nat⁹ ē āno pa- tris sui cētesimo octogesimo scdo. sm̄ h. Mūdi vo. M. lvi. iuxta he- re. s̄ fm Orosiū Bedā ꝛ. lxx. interp. anno mudi. M. dc. xlij. Et interptat req- es fm ysi. ꝛ Rabanū vbi sup. Ab eo ꝙ sb illo oia retro qeuerit p diluuiū. He brei tamen dicūt ꝙ idarco requies interpretatur: quia primus inuenit artē arā di terram cū animalibus. Ideo dr̄ Gen. v. Ipse consolabitur nos ab operibus Nam prius foderūt soli homines agrū: s̄ postq̄ animalia arare ceperūt: fuerūt hoīes alleuiati: ideo etiā dr̄: ꝙ Noe erat vir agricola.

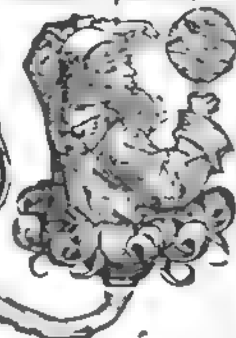
Memorie cōmendandū ē. ꝙ de istis trib⁹ filiis Noe. s. sem. cham. ꝛ Iaphet lxxij. gētes create sunt. vt pꝫ Gen. x. Harū autē gentiū vocabula ptim māserūt. ita vt hodieq̄ appareat. Unde fuerint deriuata: sicut ex assur assyrij: ꝛ ex heber hebrei: partim tp̄is vetustate mutata sunt: ita vt vix hoīes doctissimi antiq̄ssimas pscrutātes historias. nec oīm s̄ aliq̄r ex istis origine gē- tiū reperire potuerūt. Et si oīa psiderent psa mutata q̄ꝫ manentia noīa apparent.

Chā. 2. fili⁹ noe Cathaflua vxor ei⁹

Iste Ionichus fuit q̄rtus fili- us Noe natus est tercio anno post diluuiū de quo Moyses tacet. Sapiens primo astronomiā inue- nit. ꝛ q̄dam futura preuidit ꝛ maxi- me de ortu q̄tuor regnorū ꝛ eorum occasu. Cūq̄ pr̄ dedisset ei munera iuit in terrā Ethan ꝛ habitauit ibi gentē ꝯstituēs. Hec em̄ Eliopolis. i. solis terra ē ad quā nōnulli filiorū Iaphet viri clarissimi ac cedentes ciuitatem ipsi Ionicho extruxere. Hic fert cōsiliū dedisse Nemroth quō regnare posset fuit autē vir ingenio eminentissimus ꝛ astronom⁹ permaximus. qui oīm siderū cursus ꝛ stellarū habitudines cōtemplatus fuit. Qua q̄dem discipli- na vt dictū est ortū pariter ꝛ occasum q̄tuor regnorū principaliū p̄uidit ꝛ do cuit. Huic aūt mortuo cosdron ei⁹ filius successit.

Ionich⁹. 4. fi. noe

Chus fili⁹ chā a q̄ (vt Iosepho in primo antiq̄tatū libro placet) Ethi opes fuere. Hij p̄mū a semetipis ꝛ ab asianis chusei vocabant. In de Ethiopes. ꝛ a q̄bus ethiopia regia dicta. puincia in Mauritanie finib⁹ ē. In q̄ vaste sunt solitudines orientem versus.

Chanaan primus filius cham a q̄ chananei ꝛ hūit. xi. filios q̄ possederūt terrā chananeorū q̄ nūc terra dr̄ p̄missionis q̄ nūc Iu dea nūcupat ꝛ ab eo chananea. Sydon a q̄ sydonij. Ethe⁹ a q̄ ethei. Et Iebuseus a q̄ iebusei q̄rū duorū fuit hierlm. Amo re⁹ a q̄ amorei. Gerse⁹ a quo gersei. Eueus a q̄ euei. i. gaba onite. Arche⁹ qui archas oppidū cōdidit ꝯ tripolim i radicib⁹ libani situ. Cine⁹ Aradius a q̄ aradij q̄ aradium isulā posse derūt angusto freto a phenicis littore sepatum. Samantes a q̄ sine nobilis ciuitasq̄ vocatur aeolis. Amatheus a q̄ amatite.

Chus quartus filius Cham ha. au q̄tuor filios cū vxore

Phuth. 2. filius cham a q̄ libia affrice regio ꝛ libici ppl̄i q̄ inci- pit ab athlante mauritanie mōte. ꝛ ab eo regio phutēsis appellata ē

Mesraym. 3. fili⁹ a q̄ Egyptij exorti sunt. ꝛ hꝫ. v. filios: egy ptij em̄ ab hebreis mesrei vocabātur a mesra isto q̄ princeps fu it egyptiū. Lydin a quo lydi ppl̄i ꝛ a quibus lydia prouincia no men accepit. puincia in minori Asia. In q̄ Ephesus Iohis apo stoli sedes. Ananim a q̄ ananij. ꝛ laobim a q̄ cubarij ꝛ alios q̄rū natōes ignote habēt: q̄r bello ethiopico subuersi sūt ad obliui onem p̄teritorū nominū puenerūt. Mesrā fili⁹ chā. 3. ex se septē ptulit natōes q̄rū sexta p cesloim natio scꝫ palestinorū q̄ mō palestini dicūt ppl̄i. Et palestina puīcia p̄ i syri est arabie ꝯtermina dicta a philistea vrbe philistea. Tusim a q̄ philistinn. Cesliū Sabatha a q̄ sabathem q̄ nominantur a grecis astabari. Regina habꝫ duos filios ꝛ sabatha annū q̄ postmodū vocabula pdidere. ab hijs ethiopice gētes: ethi opia in occidētali plaga descendisse putāt. Saba a q̄ arabes. Dadan a q̄ Ethiopes. Euila secūd⁹ filiorū chus filij chā fuit. a q̄ Euilei. q̄ nūc Getuli appellant ppl̄i. s. q̄ in remotioib⁹ aphrice ptib⁹ hitare ꝯsueuerūt. Saba a q̄ sabe⁹ ai sabei ꝛ hij arabes vt scribit Ioseph⁹ appellāt. s. in libano et ātilibano ꝯmo rāt: ꝛ ab ist⁹ arabia regio dicta quā solin⁹ sacrā interptat. Nebroth fili⁹ ch⁹ filij cham Gigas q̄dē ꝛ vasto corpe vir. cū eēt iter filios filiorū Noe audacissim⁹ apō babilonios gmanēs tyrānidē p̄ exercere cepit.

De insulis in generali. Capi.

Insule dicte sunt: eo q in salo .i. mari site sunt. Ex his notissime et maxime ponēde sunt. Britānia occeani insula interfusa mari toto orbe diffusa. vocabulo sue gētis cognominata est. Hec aduersa galliaꝝ parte ad ꝓspectum hispanie sita est. Circuitus eius q̄dragiesocties septuaginta quinq miliа passuū. multa et magna flumina in ea: fontes calidi: et metalloꝝ copia larga et varia. gagates lapis: et Margarite plurime ibi sunt. Hec etiam dicit̄ cōmunis anglia. Thanathos insula occeani freto gallico a britānia est vario termino sepata. Tiloe vltima insula occeani. Tilos indie insula ē ꝓm solinū. Hec fert palmas oleū et vineas. hec oīes terras hoc solo miraculo vincit q quecunq arbor in ea ē nunq caret folio: ibi mons caucasus qui maximā orbis partem perpetuis iugis penetrat: arbores piperis ibi ad similitudinem iuniperi. Orchades insule occeani. intra britāniam posite numero. xxiij. quarū. x. deserte sunt et. xiij. coluntur. Scotia eadem et hibernia proxima britānie insula spacio terrarum angustior sed situ fecundior. Hec ab affrica in boreaz porrigitur: illic nulla anguis. nulla apis. auis rara

Gadis insula in fine betice prouincie sita. q dirimit Europam ab affrica in qua herculis colūne sunt. Fortunate insule hoc vocabulo significant omnia ferre bona: quasi felices et beate fructuū vbertate vnde et gentiliū error et secularium carmina poetarum propter solis fecunditatem eam paradisum putauerunt. Harum prima dicitur membronia: secūda Innionia: tertia Caparia. quarta Theode: alia viuaria. hec site sunt in occeano contra leuam mauritanie.

Gorgondes insule sunt occeani. Itē Espidus insule crise et argire. Taprobana hec oēs insule occeani. Sunt et alie insule que ab helesponto vsq ad gades in mari magno sunt cōstitute. Et primo cyprus insula a cypro que ē in ea nomē accepit: ipa est. et paphon veneri cōsecrata famosa quondam diuitijs maxime eris. Ibi enim prima inuentio huius metalli fuit et vsus. Creta insula grecie pars ē ingens cōtra peloponensem: ibi abscōditus est iupiter et enutritus. Fuit autem quondam centum vrbibus nobilis: vnde et centopolis dicta est. Prima remis et sagittis claruit. Prima litteris iura fixit equestres turmas prima docuit. studium musicum spondeis et dactilis in ea ceptū est. Capris copiosa: ceruis eget. lupos vulpes et alia ferarū noxia nusq gignit serpēs nullus: nulla noctua et si inueniatur statim moritur: larga est vitibus et arboribus: diptamus herba ibi nascit̄. phalangos venenatos gignit. Abidos insula est europe super bellespontum posita. Choos insula est adiacēs prouincie athice in qua ypocrates medicus natus est. Et vt varro testis ē pma arte lanificij i ornamētū femīaꝝ claruit. Ciclades insule greci quidaz autumant dictas: eo q et si spacijs longioribus a delo proiecte in orbez tamen circa delon site sunt. Nam orbem ciclon greci dicunt. Quidam vero non q in orbem digeste: sed propter scopulosos qui circa eas sunt dictas ciclades putāt. Hec in hellesponto inter egeum et maleum mare constitute. Circūdantur etiaz pelago mirtheo. Sunt aūt oīes nūero quinquaginta tres: metropolis earum rhodus

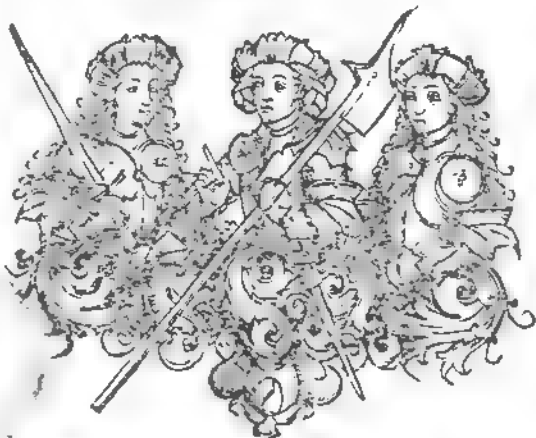
Delos est insula i medio cicladuз sita: et dicta delos fertur: quia post diluuium ogigi temporibus notatur cum orbem multis mensibus nox continua inumbrasset ante omnes terras radijs solis illuminata: sortitaq est ea nomē q prima visibus manifestata fuisset. Nam delon greci manifestum dicunt. Ipa est et ortigia vbi primū visi sunt coturnices aues quas greci ortigias vocant. In hac insula latona enixa est appollinē et dyanā. Delos autem et ciuitas dicitur et insula.

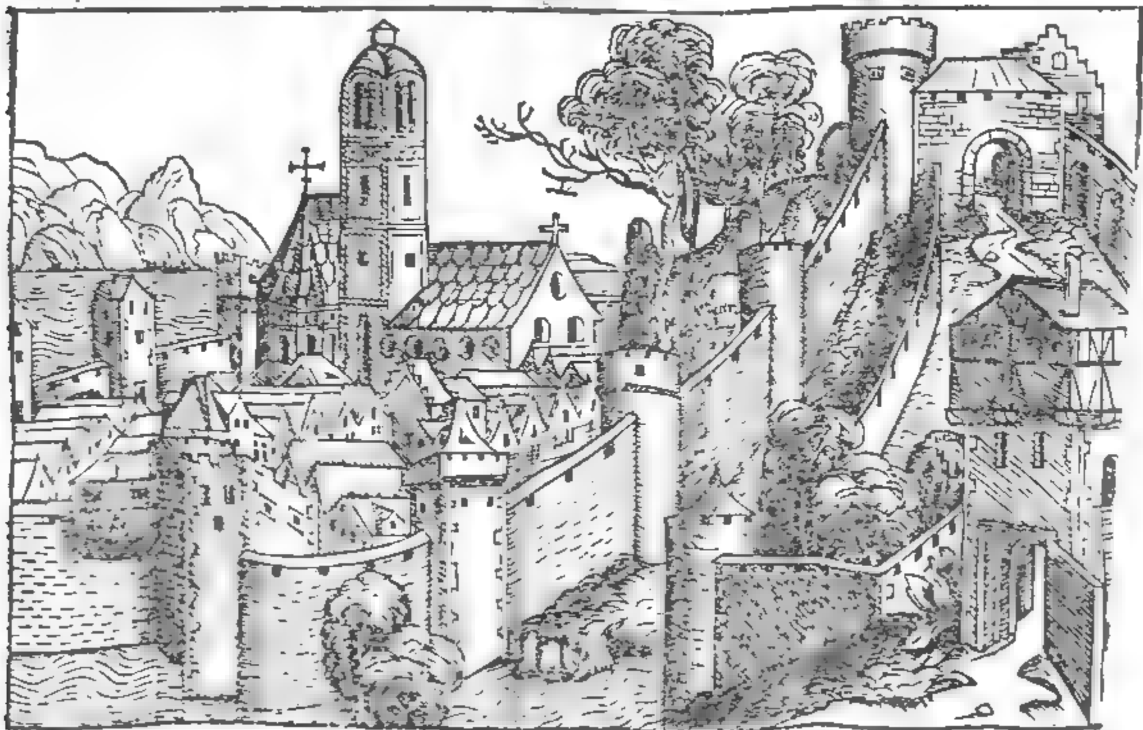
Rhodus prima cicladum est. Carpathos est vna alia ex cicladibus. Citherea alia est ex cicladibus vbi est orta venus. Ycharia ē alia.

Chyon insula Sira lingua appellatur: eo q ibi mastix gignitur. Samo insula est in mari egeo: vbi nata est Juno ex qua fuit sibilla samia et pitagoras samius a quo philosophie nomen inuentū ē. In hac insula pmo vasa fictilia repta dicūt. Sicilia a sichano rege sichania dicta est deinde a siculo ytali fratre sicilia dicta. Prius āt trinacria dicta ꝓpter tria acra .i. promontaria pelorū. pathinū et lylibeuз: hec ab ytalia exiguo freto discreta est: affricū mare prospectans: terris frugifera: vēnis et sulphure plena. Vñ et ibi ethne montis extant incēdia: in cuius freto scilla et caribdis quibus nauigia aut absorbentur aut colliduntur. Fuit autem patria quondaз ciclopum et postea nutrix tyrannoꝝ: principem vrbium siracusam habet: in ea insula primū inuenta ē comedia: mare eius corallum gignit et achatem lapidem flumen achate dat: omnis ambitus eius clauditur stadiorum trium miliū. Eolie insule sicilie appellate sunt ab eolo ypote filio: quez poete finxerunt regem fuisse ventorum. Sed vt Varro dicit. rector fuit istarum insulaꝝ et qm ex earum nebulis et fumo futuros prediceba flatus ventoꝝ ab imperitis visus est ventos sua potestate retinuisse. Eedem insule et vulchanie vocantur q et ipe sicut ethnas ardeāt. Sunt autez nouem habentes ꝓpria nomina. quaruз prima lipparis: altera trasia. Sardus herculis filius cū magna multitudine a lybia profectus sardiniaз occupauit et ex suo vocabulo insule nomē dedit. Hec in affrico mari in longitudine milia centuз in latitudie. xl. passuū. In ea neq serpēs gignitur neq lupus: fontes habet sardinia calidos infirmis medelam prebentes. furibus cecitatez si sacramento dato aquas eius tetigerint. Corsice insule exordiū incole ligures dederūt appellantes eam ex nomine ducis. Diuiditur autez a sardinia. xx. miliū freto cincta ad prospectū ytalie. Ebosus insula est hyspanie. Baleares insule hyspanie due sunt. Afrosiades et Gemasides: in hijs primū inuentus est vsus fundarū qbus lapides emittūtur. multe et alie sunt insule que inhabitate hic non numerantur.

Amasonia ē regio. ptim in asia. ptim ī europa q̄ albanie ē vicina. Et ab amazonibus ē vocata. Fuerūt aūt amazones gotoꝝ qui exierūt de inferiori scithia europe vt dicit Isido. li. ix. q̄ maritis suis in dolo interfectis viroꝝ suoꝝ arma arripiētes hostes virili animo aggresse. de maritoꝝ suoꝝ nece sumpserūt debitā vltionē. Nā oēm masculū a sene vsq3 ad puulū ī ore gladij pimerūt. ⁊ feīas rebuātes ⁊ hostiū spolia deripiētes. deinceps piter sine masculoꝝ ꝯsortio viuere decreuerūt q̄ duas reginas. s. Marthesiā ⁊ Lampedonā maritoꝝ exeplo (cuz sp duo solebāt esse reges) sup se statuerūt: q̄rum vna ꝑcedēs cū exercitu ꝯ hostes dimicabat. altera interim rēpublicaz gubernabat effecte sunt aūt tam fortes breui tempore bellatrices ꝙ magnam partez asie fere. C. annis dominio suo subiecerunt. inter ipsas vō nullum penitus masculum viuere vel morari ratōne aliqua ꝑmiserūt. ex finitimis gētibꝰ maritos sobolis gratia elegerunt: ad quos statutis temporibus accedentes prolem conceperunt. Sed tp̄e completo ad ꝯceptionis officium instituto: maritos a se recedere et alias mansiones querere coegerūt. masculos autē filios vel emactabant vel debito tempe p̄tibus transmittebant: filias vō sibi reseruantes eas ad sagittandum ⁊ venandum informabāt: et ne in sagittarum ictibus mamillarum grossicie impedirētur eis in. vij. vt dō anno māmillas dextras exurebāt. ⁊ ideo amasones sunt dicte. i. sine māma vt dicit Isidorus libro. ix. has vnimānias antiquitus multi vocauerūt. Quarum feritatem domuit vt dicitur p̄mo hercules: deinde achilles. Sed hoc potius fuit per amicitiam q̄ per vires: sicut in gestis grecorum ⁊ Amasonum continetur. Dicit autem Isidorꝰ ꝙ per alexandrum magnum amasones vsq3 ad internitionem penitus sunt delete. Sed historia alexandri hec non dicit. immo dicitur amasonum regina alexandro postulanti tributa per nuncios rescripsisse. de tua prudentia est mirandum ꝙ cuz feminis confligere statuisti. quare si fauente nobis fortuna succūbere te cōtingat: merito es cōfusus cum a mulieribus sis deuictus. ꝙ si iratis nobis dijs nos deuiceris parum tibi poterit cedere ad honorem. quia de muliercuiis triūphasti. super cuius responso ad ammiratōem ductꝰ rex generosus. dixit: decens fore nō per gladiuz ⁊ furorem mulieres vincere: sed potius ꝑ amorem. propter qd̄ libertatem eis concessit ⁊ ipsas non violentia sed potiꝰ amicicia suo imperio subiugauit. De eorum regno scriptum est in folio p̄cedenti.

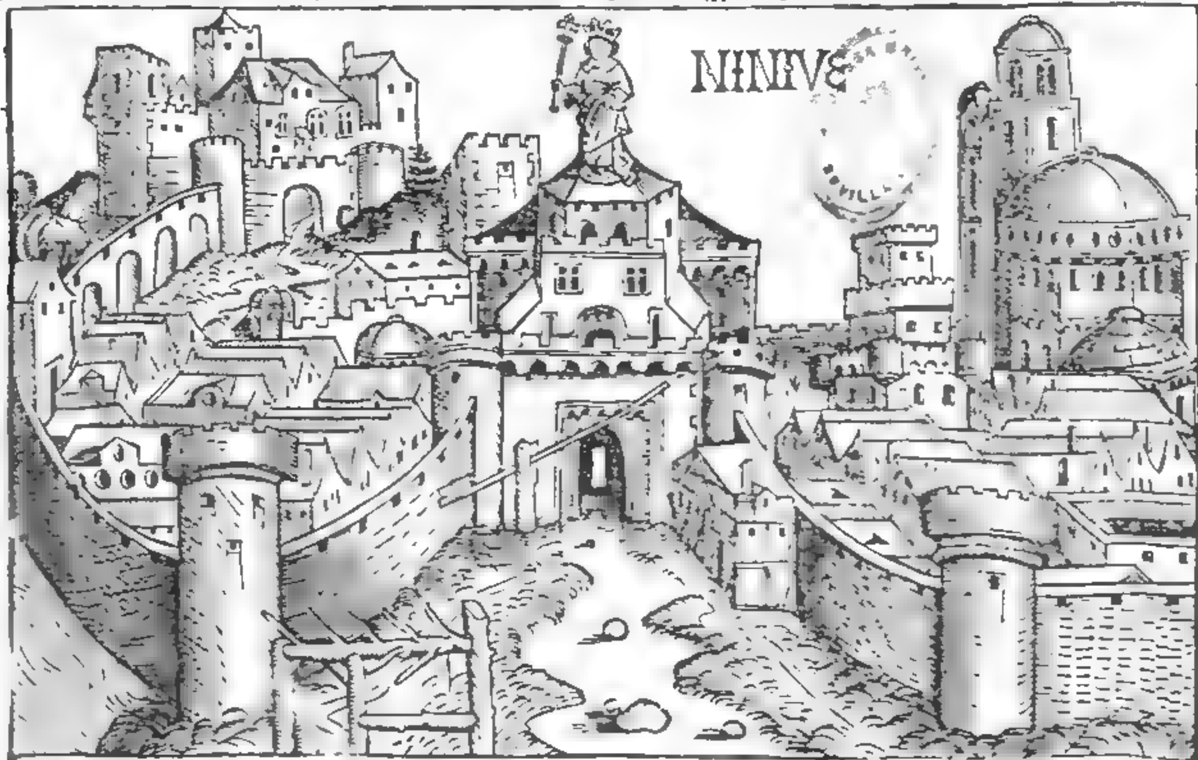
Amasones

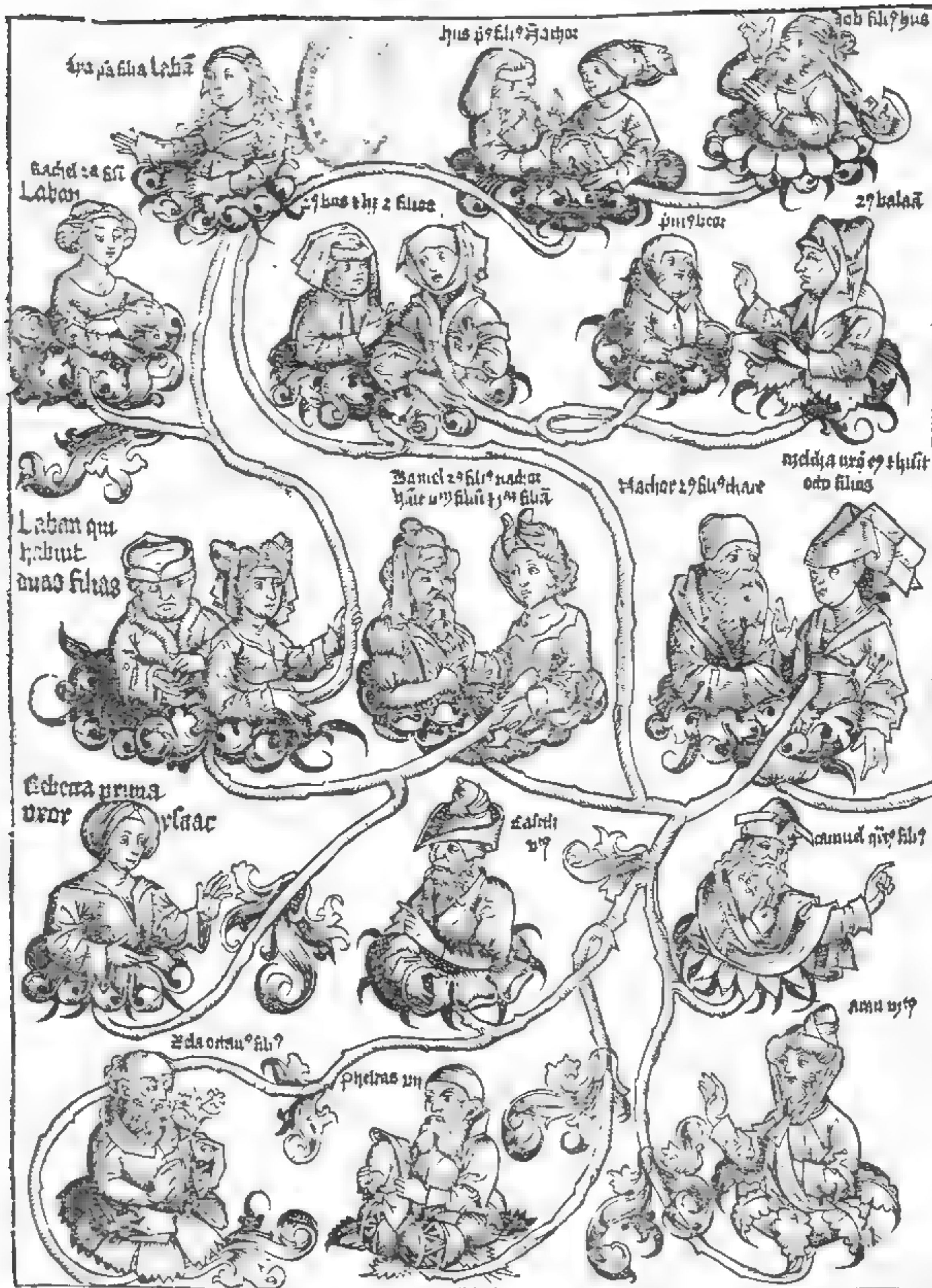

Nobilitas circa hec tempora fertur introducta. Et nota quod pluribus de causis nobilitas instituta fuit. Prima fuit necessitas. Crescente enim humano genere: cum homines ad malum proni essent. oportuit prohibere insultus pravorum adversus bonos. et ideo eligebatur aliquis vir bonus iustior ceteris atque prudentior. qui civitati presideret: virtuosos promoveret. mediocres defenderet et malos coerceret. Hinc dictus est nobilis quasi pre aliis in virtutibus notabilis. Unde Hiero. Nihil aliud video in nobilitate appetendum. nisi quod nobiles quadam necessitate constringantur: ne ab antiquorum probitate degenerent. Secunda causa fuit discolia plebium: que rectum iudicium ignorabat. licet tamen inter se pacate viverent. Nam adeo ebetes fuerunt: quod nihil magnipendere valuerunt. nisi quod vulgari opinione celebrabatur. Unde expediebat pro ipsarum pace conservanda: ut ex natalibus nobilium principes haberent. Tercia causa processit ex fortitudine aliqua singulari. Nonnunquam enim communitates gravate ob incursus hostiles tale edictum sanxerunt ut quicunque patriam a talibus liberaret. Ius nobilitatis pro se et heredibus suis perpetuo obtineret. Hoc modo plures nobilitati leguntur. Quarta causa ex abundantia divitiarum sumitur. Aliquando enim populares nimia penuria victualium attenuati tradiderunt se et sua alicui diviti: ut hoc pacto malum inopie temperarent: et eum tanquam velut nobilem et dominum recognoscerent. Inveniuntur etiam quedam nobilitates per divinum oraculum institute licet pauce. quarum alique permanserunt: ut in david: alique cito defecerunt ut saul. et ieroboam: et quorundam aliorum. plurime quoque leguntur nobilitates per violentiam et tyrannidem introducte: quarum similiter alique statim destructe et penitus delete fuerunt. alique stabiles permanserunt. Et nota quod secundum veteres historias raro aut nunquam in paganismo nobilium stirpes perpetuate fuerunt propter superbiam et tyrannidem. Multe etiam apud christianos: propter eandem causam delete sunt. secundum illud Eccl. x. Sedes ducum superborum destruxit dominus. et sedere fecit mites pro eis. Item nota quod nemo unquam nobilitatem odio habuit: quia est bonum per se appetibile. sicut virtus aut religio. sed multi sancti eam fugerunt ob grande periculum quod in ea latet: propter difficultatem maximam ipsi annexam. Hoc satis in sancto propheta david apparuit. quem ipsemet deus tam peculiariter elegit. Relinquitur ergo quod vix paucissimi ad tantam sublimitatem ydonei fuerunt.

Ninivem sive Nibisin trium dierum itinere civitatem grandem condidit Ninus rex assiriorum patre eius belo morte sublato (ut ante patuit) et regni caput constituit. in qua dyademate suscepto duxit totam vitam inquietam. veterem et quasi avitum gentium morem nova imperii cupiditate mutavit inferens bella finitimis et rudis adhuc ad resistendum populos superavit: et ad libie finem usque pervenit. Ninus igitur magnitudinem quesite dominationis continua possessione firmavit. Domitis igitur proximis accessione virium fortior ad alios transiret: et proxima queque victoria instrumentum sequentis esset: totius orientis populos subegit. Postremo illi bellum cum zoroaste rege Bactrianorum fuit. qui primus artes magicas invenisse et siderum motus diligentissime spectasse (ut plenius de eo patebit) quo occiso et ipse decessit relicto impubere Nino et uxore semiramide. Ad hanc magnam civitatem missus fuit Jonas propheta. quem hebrei virum sanctum nominant. Is cum videret peccatores civitatis Ninive dei misericordiam sua prophetia consecutores. ne videretur falso predicare ad denunciandum eiusdem civitatis interitum ire omnino recusabat ideo a conspectu dei se fugere posse putavit. propter quod in mare demersus a ceto deglutitus est.

Idolatrie scelus execrandum quod fuit omnis mali principium his temporibus initium sumpsit. Tribus maxime de causis. ut ex veterum monumentis colligere possumus homines ad ydolorum cultum allecti affectione. scilicet timore adulatione et artificum diligentia circa sculpturas.

Nachor vo octo de melcha genuit filios e q̄bus batuel tercius fuit q̄ genuit rebeccam filiaꝫ et laban filiū. Iste nachaor scd̄us filius thare. vxor eius melcha. Hus primꝰ filiꝰ nachor. Job filiꝰ hus. Bus scd̄s filiꝰ nachor habuitq̧ duos filios videlicet beor primꝰ. balaaꝫ scd̄us. Batuel terciꝰ filius nachor filiū habuit vnū laban ⁊ vnā filiā rebeccā. s. Laban filius batuel duas habuit filias q̄s post seruitiū. 14. ānorum iacob filio rebecce sororis sue in vxores tradidit. Lya prīa filia laban primaq̧ vxor iacob lippa oculis genuit sex filios ⁊ vnā filiā. Scd̄a filia laban rachel vxor iacob. diu sterilis tandē genuit duos filios ⁊ mortua in partu. sepelitur prope bethleē. Rebecca vxor ysaac. Istā rebeccā duxit ysaac filius abrahā in vxorem quā helieser seruus abraham adduxit de aram mesopotamie in terrā chanaan. qua annuente noluit vt desponsanda prius requiratur de cōsensu. Camuel quartus filiꝰ nachor. Caseth quintus filius. Aran sextus filius. Pheldas septimus filius. Bela octauus filius.

Saruch Nachor Thare

Saruch fi. ragau nat⁹ ē ãno mũdi. 2905. vixit autē ãnis. 230. et mortuus est.

Nachor fi. saruch nat⁹ ē an. mũ. 3035. anni vite ei⁹. 148. ⁊ defunctus.

Thare fi. nachor nat⁹ ē ãno mũ. 3114. ⁊ habuit. iij. filios. vixit aũt. 205. genuit aũt abraham nachor et arã. Arã. 3⁹. fi. thare hũit vnũ fi. ⁊ duas fi. sarai vx. abrahe. melcha vx. nachor. loth fili⁹ Arã hũit duos fi. s. moab .1. pri moabitarũ amõ 2⁹ pri amonitarũ

Amon Loth Moab Aran

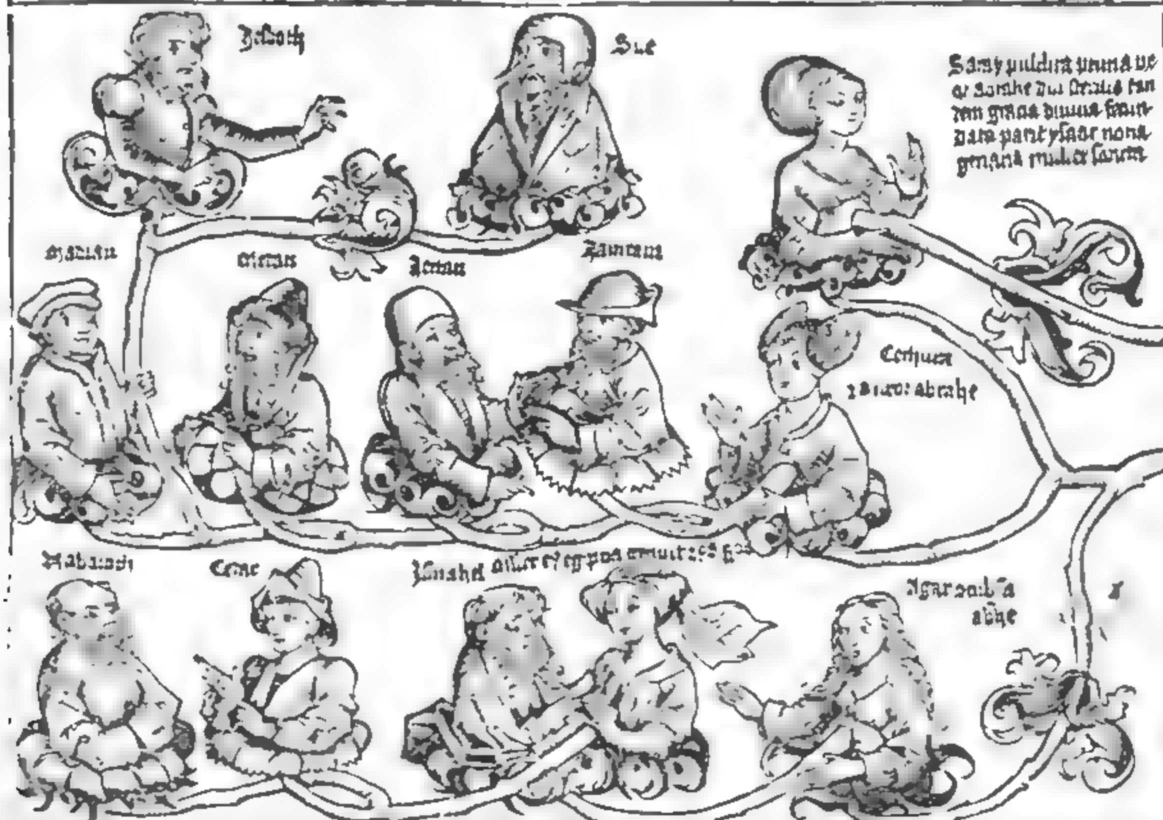
Aram cũ genuisset Loth filiũ vnicũ ⁊ sarai ⁊ melchã filias inter chaldeos mortu⁹ ē i citate caldeorũ q̃ dr̃ hur. Ei⁹ aũt filias fr̃ēs sui duxerũt vxores. nachor. s. melcham ⁊ abrahã saray. porro thare cũ terrã caldeorũ odio hũissz ꝓpter ydola q̃ apd̃ eos i pcio hēbãt qr igne adorabãt. et ꝓpter luctũ Arã filij sui migrãt cũ suis in charã mesopotamie citatē: vbi ⁊ demũ mortu⁹ ē: cũ vixisset ãnis. cc. v. iã eñ hoīs vita decrescere incipiebat. Et paulatim dies eius fiebãt breuiores vsq ad generatõz moysi.

Sarai Melcha

Sodoma ⁊ Gomorra atq ciuitates alie ob nephãdu pcti vindictã a dño phibent̃ facere. solo loth cũ duab⁹ filiab⁹ ac vxore liberato. cũ eos⁹ adiacẽtib⁹ cõuiuẽtiã faciebãt. Ibi de⁹ vniuersam regionē illam exterminare fecit. Cũ eñ abrahã eēt nonagintanouē ãnorũ accepit legē circũcisiõis recepit etiam repromissionē de ysaac nascituro. Eodē q̃ tpe venientib⁹ sero duob⁹ ãgelis i sua sodomã. loth ꝓhiñ⁹ atq beniḡn⁹ sedēs in forib⁹ ciuitat̃ ad inuitãdũ pauges. qb⁹ visis occurrit rogãs ⁊ cogēs eos vt declinarēt in domũ suã cũ sero eēt. Qui ingressi domũ ei⁹. oīs pplus sodomorũ circũdederũt domũ loth dicētes vt pduceret illos iuuenes intēdētes abuti eis. loth aũt obtulit eis duas filias suas v̄gines ad vtendũ eis ne illis iuuenib⁹ hospicio receptis talē iniuriã facerēt. Qui nolētes audire. s qsi rupētes ostiũ. s angeli introduxerũt loth in domũ. ⁊ illos oēs pcusserũt cecitate. vt ostiũ inuenire nõ possent. pdixerũtq angeli sbuersionē sodome fiendã. Et cũ nũciasset loth gener̃ suis cõtēpserũt. demũ duxerunt angeli loth vxorē et duas filias ei⁹ ciuitate. ꝓcipiētes vt i mõtē se saluas facerēt. nec retro aspicerēt. pgētib⁹ aũt eis vxor respexisset retro cõtra preceptũ ⁊ ciuitat̃ cũ ibi videret vsa fuit i statuã salis. Pluit q dñs sup sodomã ⁊ gomorrã ⁊ alias ciuitates ignē ⁊ sulphur deinde sbuerse sunt ⁊ vsa ē regio i lacũ salsum ⁊ sterilē q̃ dr̃ mare mortuũ. Ascēdēs ... ⁊ ibi manentē loth. inebriauerũt filie prēm suũ. ⁊ maior cũ eo se ebriose cõmiscēs cõcepit ex eo ... filiũ. Min ... iacēs cõcepit ex eo ⁊ peperit filiũ quē vocauit Amon. a qb⁹ amonite ⁊ moab. gētes in valle ... habitauerũt.

Tercia igitur etas incipit in Abrahe natiuitate ⁊ durat vsq̧ ad dauid ſm heb. 940. ānis. ſ ſm. lxx. interp. dccccxlij. Ubi etiā patriarcharū nior q̄ verū deū coluerūt historia incipit. abrahā itaq̧ pater multitudinis gentiū ex thare in hur caldeoꝝ nascit. anno mūdi ſm hebre. 2455. ſm. lxx. interp̄tes 3184. Uir prudēs ⁊ rerū diuinaꝝ hūanarūq̧ eruditissim⁹ primus deū cūctarū creatorē ꝓnūcians. ꝓpter qđ caldei i eū insurgētes e caldea migrare coegerūt. Qui abrahā educt⁹ a p̄re suo thare de hur caldeoꝝ venerat ī aram. ibiq̧ habitā p̄cepit ei dn̄s dicēs. Egredere de terra tua ⁊ de cognatōe tua ⁊ de domo p̄ris tui. ⁊ veni in terrā quā mōstrauero tibi. Postq̄ Abrahā redisset de occisione qnq̧ regū assirioꝝ q̄ ceperāt Loth. occurrit ei melchisedech rex salē q̄ erat sacerdos dei summi offerēs panē ⁊ vinū. cui Abrahā dedit decimas oīm spolioꝝ bñd. rit abrahe q̄ tradiderat ei inimicos. Hūc melchisedech dicūt hebrei fuisse Sem filiū Noe p̄mogenitū ⁊ vixisse vsq̧ ad t̄pa abrahe. tūc apparuit abrahe de⁹ ⁊ ꝓmisit ei filiū quē multiplicaret sicut stellas celi.

Saray prima vxor abrahe diu sterilis tandē grā diuina fecūdata parit ysaac nonagenaria mulier scā.
Cethura scđa vxor abrahe ⁊ hūit. vi. filios sapia ornatos ⁊ industria. hāc duxit abrahā post mortem sare. noīa filioꝝ. zamrā. iexā. medan. mad. i. iesboth ⁊ Sue. Agar cōcubina abrahe. Ysmahel mulier ei⁹ egiptia genuit duos filios. Iste ysmahel fili⁹ abrahe quē pepit agar egiptia ancilla sare. a q̄ ysmahelitarū genus. q̄ postea agareni postremo saraceni dicti sunt. eiect⁹ ē de domo p̄ris cum m̄re. quia ludebat

Linea Christi

Abraham suffocato in hur caldeoꝝ arā fratre suo in igne. quia ignē colere noluit. Cū ⁊ ipse ꝓiectus fuisset in ignē a deo liberatus ē. Adoptauit autē loth filiū fratris sui arā in filiū. filiā quoqꝫ eiusdē fratris sui noīe saray accepit vxorē. deinde cū thare pr̄e suo nachorqꝫ fratre suo ⁊ familia araꝫ ꝑegrinatus ē de chaldea in arā mesopotamie. demū mortuo pr̄e suo thare. cū esset. 75. annoꝝ. cū loth ⁊ saray ⁊ omni familia ⁊ substātia sua precepto dn̄i ꝑegrinatus ē in terrā chanaā. Et habitauit in sichen vbi ei dn̄s apparuit dicēs. Semini tuo dabo terrā hanc. Et deinde venit penthapolim vbi nūc ē mare mortuū. Inde veniens habitauit in damasco. Facta aūt fame recedēs venit in egiptū a quo rediens habitauit in cōualle mambre iuxta hebron. cui demū in somno dn̄s apparēs dixit. ꝙ semē suū ꝑegrinū esset in terra egipti annis. 430. Et ꝙ quarta generatiōe redire deberet in terrā chanaan. cū autē esset. 99. annoꝝ facta fuit ei de terra chanaan repromissio. Et ꝙ reges egressuri essent de eo suscepto circūcisionis etiam precepto circūcidit se ⁊ ysmahelē filiū suū. omnēqꝫ domū suā ⁊ famulas. Anno mundi 3184.

Abraham

Memphis vel Chayrum

an ysaac. i. (s)citabat eū ad ydolatriā ⁊ ad oīem ymaginū q̄s faciebat de luto. qđ vidēs sara dicebat eiiice āncillā ⁊ filiū eiꝰ. Cū natus eēt ysmahel quē pr̄ in xij. āno circūcidi voluit illū sara tā꜕ ꝓprium filiū diligebat: ſ ysaac sibi nato ab eiꝰ amore declinauit. Suasitqꝫ abrahe vt i aliā regionē trāsmitteret. q̄ cuꝫ ad etatē peruenisset. mr̄ ei vxorē egiptiā coniūxit. Ex q̄ filios ꝓcreauit. q̄ oēs terrā ab eufrate ad mare rubrū positā vsqꝫ tenuerūt.

Memphis nūc Chayrū dicta regia Egiptioꝝ quā teste diodoro siculo lib. hitoꝝ. scđo Ogdous rex egipti cōdidit. Et a filia eiꝰ memphis denominata. Ambitus stadioꝝ centū et q̄nquaginta vrbes oīm egipti preclarissimā opportunioꝝ totius eius ore loco vbi nilus scissus in plures ꝑtes efficit formaꝫ delte. Quo fit vt tan꜕ in nili claustro posita aditum prebeat prohibeatqꝫ ad superiora loca nauigantibus. Et ad cohibendā aquarum inundationem versus notum aggeres ingentes opposuit. Et a partibus ceteris vndiqꝫ effosus est lacus ingens ac profundus qui vrbem efficit munitissimā. Unde ⁊ posteri reges fere omnes relictis thebis ⁊ regiam habitationem in ea edificauerūt. Et babiloniam egipti atqꝫ chayrum vocauerūt. Apud Memphim olim colebatur Osiris qui cum phrones auo in argiuoꝝ regno succederet. Ipse maioris glorie cupidine captus ad egiptios transfretauit. Quos cum suo submisisset imperio Isidem matrimonio sibi copulauit. Is cum rudes eius loci homines multas res ⁊ homini quam maxime conuenientes edoceret. diuinos ab illis est adeptus honores. ⁊ cum vt deum adorare ceperūt. ⁊ cōmutato nomine apim illum vocauerūt hoc est bouem. Sic enī bos coꝝ lingua apis vocatur. Nam teste Solino in collectaneis ⁊ Pli-

nio. Si bos insignis ex improuiso illis apparet eum certo tempore detinēt et adorant. Et (vt nōnulli ferūt) per annū illum detinere consueuerūt. Alij per decennium dixere. deinde referentibus prefatis auctoribus statuto die sacerdotes illum in sacro fonte submergebant. mox alter nec sine publico luctu queritur. Nam donec illum inuenerint instar ysidis merent. Sed non diu queritur. quem cōpertū centū antistites memphim cum puerorum gregibus populoqz. et omni musicorum genere prosequūtur. qui ad motum et stationem apis egipti delubra quibus succedit aut incubat. dant omnia manifestātia de futuris. Prope Memphim decurrit Nilus fluuius egipti ex maioribus totius orbis. Et immensa aquarum mole singulis annis sole existēte in cancro totam egiptum exundat. Et Virgil. ait. Diuersa ruens septē discurrit in ora. vsqz coloratis amnis deuectus ab indis id est nigris ethiopibus. Memphis nūc vrbs saracenorum prestantissima est populosissimaqz bonis plurib' refertissima. Et in castro spacioso potentissimus Soldanus residet. Diuisa ē aūt in duas partes. Quarum vna babilonia noua. Alia chayrum dicitur. In qua olim Pharao rex egipti habitabat. Et ad eā gloriosa virgo maria cū puero Jesu et Joseph peruenit. precipue ad ortum balsami q in his finibus celebris habetur. Ad eam etiā docti viri accessere Pithagoras et Plato etc. vt memphiticos audirēt vates. Piramides quoqz ingentes hec regio habet et varia memorabilia que diffuse apud plerosqz scribuntur.

In nonagesimonono etatis abrahe āno apparuit ei deus et pmisit q filius de sara vxore nasceret quē ysaac vocari iussit. Cūqz ysaac qnqz et .xx. esset annorum volēs deus abrahe obedientiā probare ipm filiū sibi imolari precepit. Qui repente dei iussa adimplere studuit. Et cū ad cedem filij pariter et ad altare accessisset. deus cognita hois obediētia clamauit. abrahā ne extēdas manū in puerū. nūc cognoui q timeas dominū. Et cōsestim arietē ex iprouiso vepribus inherētē ad sacrificiū ptulit. Cū abrahā obedisset dño in ymolatione filij sui ysaac. facta est ad eū dulcis illa repromissio de christo dicente sibi deo. In semine tuo benedicentur omnes gentes. quia obedisti voci mee.

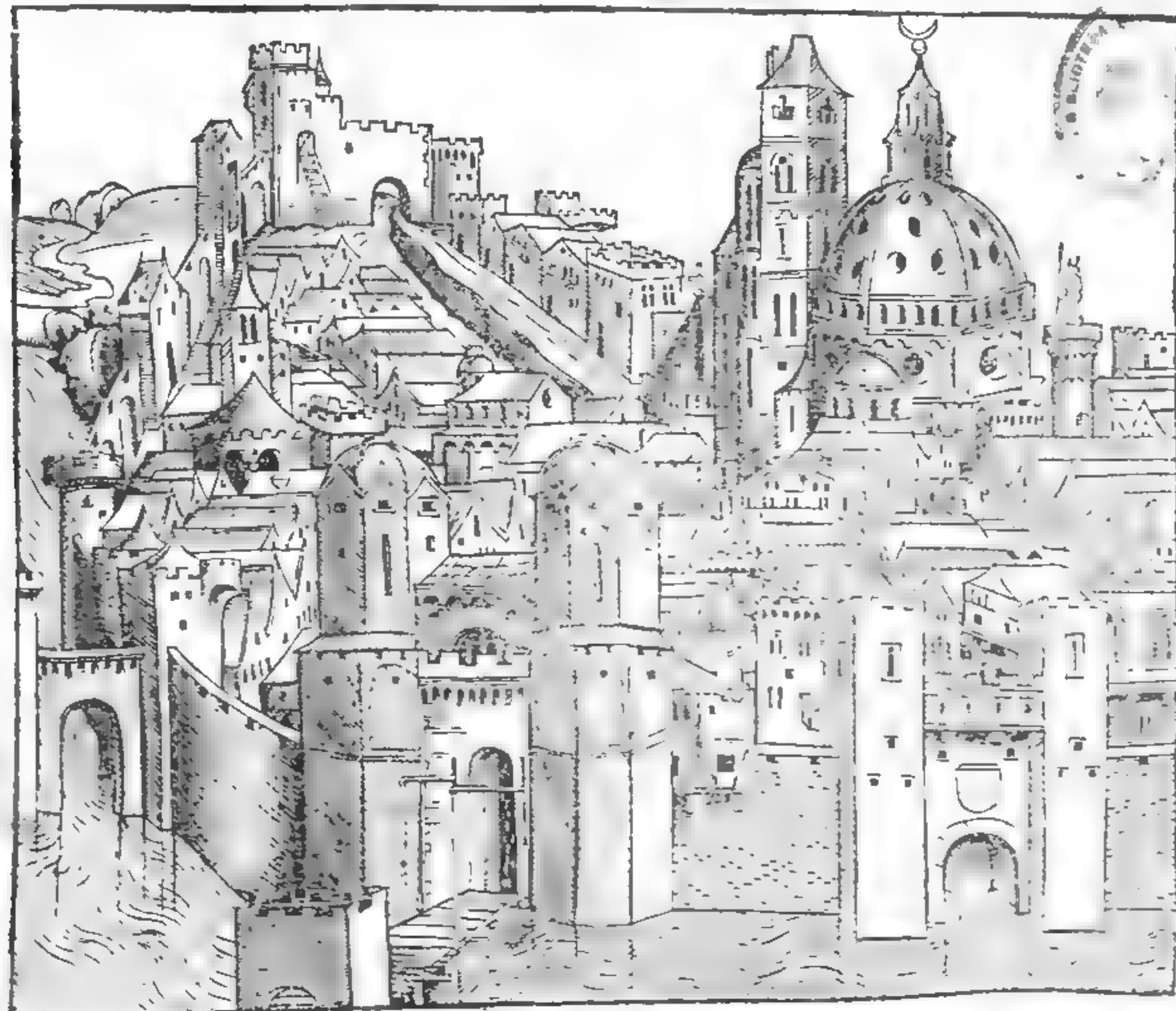

Zoroastes phs vt scribit Isi. Ethi. li. viij. ca. viij. Rex Bractianorum fuit quē Ninus assiriorum rex bello interfecit. et libros eius cremari mādauit. de isto scribit solinus in li. de memorabilib' mūdi. nascentiū vor prima vagitus est. letitie eni sensus differtur in .xl. diem. Itaqz vnū nouimus codem die risisse qua erat natus. s. zoroastem. Hic primus magorum extitit de quo Arestotiles ait. q vicies centum milia versuū ab ipso condita indiceqz voluminū eius declarantur. Hanc autem magicam artem post multa secula democritus ampliauit. Claruit aūt zoroastes tempore thare pris Abrahe.

Zoroastes

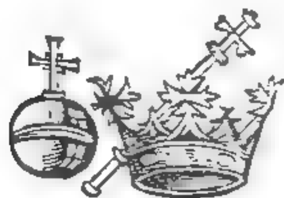
Treueris Gallie belgice caput. Ciuitas antiquissima ante xpi aduentuz .1947. temporibus abrahe a trebeta Nini assiriorum regis germano a Semiramide regina ex assiria pulso in germanie cōfinibus construi cepta fuit. Nino quippe magno mortuo impubere filio derelicto Semiramis vxore priuigni trebete suspicione ducta eidem insidias parare cepit. quā ob causam trebeta (etiā non lacessitus) e regno cū magno assirioꝝ agmine secessit. Qui post multos errores: multosqꝫ viarū amfractus in belgiam galliarū prouinciā tandez peruenit. Et haud longe a Rheno flumine loco feracissimo cōsidens ibidē etiā loco natura munito vrbis huius fundamēta iecit. Et a se treuerim nominauit. deinde iulius cesar cū vniuersam ꝓuinciā (traiecto rheno flumine) sbiecit. Et vicecōsulem ꝛ qstorē dedit. Qui vsqꝫ ad impij inclinatōnem ibidez pstiterūt. Ea quippe treuerēsis ciuitas semꝑ opulētissima fuit. Et inter qncqꝫ belge prouincie ciuitates principatū dignitatis ꝛ antiqtatis obtinuit. Eius archiepus e septē electoribus impatoris dignior habitus ē. Hec florētissima ciuitas q̄ opibus deniqꝫ cōfertissima fuit. eius ruine clare ostēdunt. Monstrat ibi pallatium miri operꝭ qd̄ ad instar babilonici muri excocto latere factum: tāte firmitatis hodie manet. vt non solū hostem non metuat. verū nulla opeꝝ arte frangi queat. Huius quoqꝫ vrbis ciues nūc moribus ꝛ ornatu legibusqꝫ ob mercatorum eo aduentantiū frequentiā et familiaritatem admodū culti ꝛ humani referūtur. Qui ob germanie vicinitatez germanica vtūtur lingua. Et ab eisdem cultu ꝛ exercitu ꝛ quadā in bellis ferocitate nō multū differūt. Nam inter gallos singularis virtutis hñtur: ꝛ equitatu ꝛ peditatu plurimū valere existimātur. Porta quoqꝫ ibi ostenditur q̄ ex incredibili lapidū magnitudine ferro iunctorū cōpacta in supficie sua. corpa beati Simeonis ac venerabilis pͥsulis Popionis in ecclesia ab eodē epo facta fouere cernitur. Ea sane ciuitas a Ualerio epo beati petri discipulo primo xpi euangeliū suscepit. inde a beato paulino eiusdē epo viro scitissimo illustrata fuit. qui ꝛ a cōstantio impatore ob catholicā fidez exilio relegatus ꝛ vsqꝫ ad mortē. etiā extra xpianū nomen mutādo exilio fatigatus. Ad vltimū apud phrisiā defunctus beate passionis coronā a domino pcepit. Ibi etiaz floruit maximus epus a quo athanasius antistes pscutionē cōstantij iperatoris fugiēs honorifice susceptus ē. Habuit quoqꝫ hec ciuitas Nicenū epum totius sanctitatis virū ꝛ alios multos. Extant in ea aliq̄ antiquitatis insignia. E qbus nr̄is tpibus insculptū lapide hoc epigrāma reptū est. Nini semiramis q̄ tanto cōiuge felix. Plurima possedit sed plura prioribus addit. Nō cōtenta suis nec totis finibꝰ orbis. Expulit e patrio priuignū trebetā regno. insignem ꝓfugus nostram qui condidit vrbem.

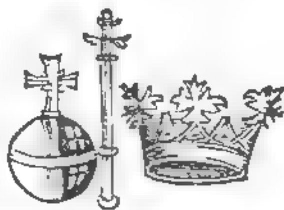
Damascus Assirie vrbs primaria. Et vt dicūt metropolis oīm ferme vrbiū asie vetustissima eē videt. Quā abrahe seruos fundasse sacre tradūt lr̄e. Estq3 campestris agrū hn̄s natura soli sterilē ac aridū: nisi quatenus aq̄ irrigent supne fistulis cuniculisq3 subducte. Quar humor terrā reddit oīm fertilē: ⁊ cōsitōnibus p̄stantissimā puuisq3 amnis in regiōe vnicus, p̄mis menibus delabens parua ab illis dirimitur terre lingula cōsitōibus oīm in orbe p̄ciosissimis contecta. Hec insignis ciuitas damascenoꝝ itinere sex dieꝝ ab hierl'm distat in q̄ sanctus paulus baptismū suscepit. Et ꝓpe eū locus extat vbi eū circūfulsit lux de celo cū vocē de celo audiuit. Saule qd me p̄seq̄ris. Qui post baptismū in sinagogis p̄dicabat xp̄m. ob insidias iudeoꝝ e damasco noctu in sporta p murū demissus fuit: vbi ⁊ domus ananie a q̄ baptismū accepit hodie visitur. Hec vrbs plures calamitates ꝑpessa. postremo cū Conradus romanoꝝ rex ducende in asiam expeditionis mun⁹ assumpsit. Itaq3 ducturi in damascum tres xp̄iani reges cardinalē quoq3 legatū. ⁊ simul p̄triarcham hierosolimitanū: multos quoq3 ep̄os expeditōni interesse curauerāt. In qua cum nostri principes prudenti ꝯsilio castra firmassent. Et si vrbs menibus altissimis densissimisq3 munita virib⁹ capi nequeuisset: in potestatē breui vētura erat. cū aquatione fluminis probibiti damasceni. iumenta intus equitantiūq3 q̄ presidio inerāt alere nō potuissent fontibus q̄ in vrbe erant: ingēti populo difficilime suffecturis. Cū tamen sibi timendū ciues scirēt. ne succisis cuniculoꝝ meatibus: qđ haud quaquā operosum nimis fore intelligebāt. Et ipi fontes in vrbe arescerēt. Subripuit vo de tanta vrbe victoriā assiriј hominis dolus: cū Balduino regi ad eā diem fidū a quo ductus fuerat damasceni pecunia corruperunt. Isq3 regibus suasit: vt castris ad aliam vrbis ptem mutatis: menia vires suas frustrātia oppugnant. damasceni irruptione facta fluuio potiti munitōnibus additis in suam potestatē firmato. nostros aquatione ꝓhibuerūt. qđq3 par fuit ex eo facto incōmodū: ab annona in castris breui laboratū ē. q̄ nisi ab amnis ripa poterat ipoꝛtari. Soluta obsidione cū tantus exercitus re infecta ad Jopem redisset Conradus luduicusq3 reges cōmunitos male habitosq3 exercit⁹ suos in europam reducentes ad ꝓpria sunt reuersi. cū erat annus salutis secūdus ⁊ quinquagesimus supra decies centenum.

Damascus

REgnum hispaniarum post tempora a Tubal Japhet filio ortũ habuit. Js nãq ex armenia egressus primus hispaniarꝫ regnũ (Jsido. teste lib. ix. Ethy.) obtinuit. vbi ꝛ sedem sibi cõstituit. prius hiberia dicta. regio quippe europe a mõtibus pirrheneis incipiens. et p colũnas herculis circuiẽs vsq in borealẽ occeanũ ꝑtenditur. ita vt omnia in eo circuitu ad hispaniã spectare dicantur. Cuius magnitudo (vt Apianus historicus ait) multa ꝛ incredibilis in vna regione est. Decez nãq milibus stadijs eius latitudo comensuratur longitudo vo prorsus eadem esse videt. Jllamq postea diuerse gentes ꝛ varijs nominibꝰ cognominate inhabitarũt. Quin et fluuios plures nauigabiles cõtinet. Tritici vini olei omniũq metallorꝫ ac animãtiũ q̃ hominibus sunt vsui feracissima. Abũdat precipue velocissimorꝫ acerrimorũq eqꝛũ fetura. Trecentos totos apud hispanos decertatũ est annos Scipione Gracco Albino Cathone Metello pompeio cesare alijsq ducibus recepta fuit tandẽ per easdem duces. Et cantabri postremo ab augusto debellati. Postq̃ aũt romanis fastibus libere paruit: tanto vsui tantoq ornamento illis fuit: vt nullum vnq̃ memoriale bellũ sine hispano milite gesserunt. Pompei trophea in pirrhenorꝫ iugo sita sunt. Scipionum monumenta nõ longe a Taracone spectant. Jn bosetania tauri sunt ex lapide durissimo marmi tergaq his litteris adhuc notati. Bellum cesaris ꝛ patrie. Turres Julij. Julij carceres iulio briga sacre iulia ꝛc. Cesaris operaꝛ cesar Augusta. Emerita Augusta. Norba augusta ꝛc. Augusta munere condite. Emporie valentie. Cremona placẽtie. multeq alie in hyspaniã a Romanis colonie deducte fuerũt. A quo regno nõ solum accepimus Quintilianũ. Senecam. Lucanũ. Luciũ florꝫ. Pamponiũ mellã. Siliũ ytalicũ. marcialem Orosiũ. verũetiam vtilissimos rectores reipublice. clarissimosq impatores vt Neruã Traianum Hadrianũ ac Theodosios. Sed hec de gentiliũ tpibus. Videamus quid p hispaniã xpiane religioni accesserit. Omniũ clarissimos genuit Laurentiũ ꝛ Vincentiũ Valerij dyacones. Eodem fere tempe Engratiam ꝛ innumerabiles martyres: horꝫ vestigia imitati ferdinãdus rex ꝛ Helisabeth regina anno salutis Millesimo. cccc. nonagesimoprimo in fine anni Granatã vrbem maximã q̃ olim Jlipula magna dicta est ad xpi cultum ꝛ obsequiũ reduxerũt.

REgnum Bohemorum initium sumpsit a Sclauis qui relicto campo Sennaar ex Asia in Europã profecti sunt. Jn qua Ezechius croatinus haud obscuris parentibus ortus gentem bohemicã cõdidit. Fuit em olim inculta nemoribus atq sentibus aspera feris q̃ hominibus aptiorꝫ eius autẽ frater Lechus exilij comes: cũ vidisset germanũ agris ditatũ bobusq potentẽ ad orientẽ ꝑfectꝰ. in magñ cãporꝫ planicie sedez collocauit. Poloniãq nomẽ ex loco dedit. Nã planicies sclauonica lingua pole noiat. qꝫ heredes cũ inũerosaꝫ multitudinẽ breui coaluerũt. magnã terrã adiũxeꝛt post eiꝰ mortẽ Crockũ i pncipẽ delegũt. Qui arcẽ apud stennã cõdidit: moriens aũt tres filias reliqt. Libussa vt natu minor post obitũ patris ꝑncipatũ gubernauit ꝛ arcẽ vissegradensem cõmũiuit. Altera filia brela dicta herbarꝫ ꝛ medicine perita fuit. Tercia Therba dicta sortilega. Demũ indignũ bohemi dicẽtes tantũ imperiũ viriꝰ femine sbesse arbitrio. Jdeo libussa in cõcione vbi adesse multitudinẽ vidit. Ego inquit placite molliterq imperaui. Estote liberi virũ qui prosit dabo. Jte equũ meũ in campos adducite. seqntes quocũq ierit. Demq ante virum subsistet in mensa ferrea comedentem: ille mihi coniux vobis princeps erit. Js aũ premislaũ cõstituit aratorem: quẽ in ducem poscunt: ꝑmislaus igitur in verso vomere caseoq apposito cibũ sumpsit. Deinde equo [illegible]nent. Jnterrogatus cur nã calceos querno robore factos secũ aferret: seruãdos in arce vissegradeñ. [illegible]spondit vt scirẽt posteri qui principatum inter bohemos accepisset. Jd regnum deinde per longa tempa [illegible] ducibus gubernatum fuit: deinde a tempibus friderici primi a regibus in maxima gloria vsq initiũ be[illegible] sis sub varijs regibus ac impatoribus floruit.

Babilonia seu Babilon vrbs preclara in chaldea fuit. τ si Belus Nembrotides i babilonia regnauit annis pluribus. cuius regnū paruo ambitu claudebatur: hanc tamen vrbem omnes greci τ latini historici pariter τ poete ab ipsa Semiramide regina cōditam referūt aut ampliatam. De qua Ouidius. altā coctilibus muris cinxisse Semiramis vrbem murū vrbis cocto latere circūdedit harena: pice bitumine interstrato que materia in illis locis passim e terra exestuat. Josephus diligentissimus historiarū scriptor libro ad appionem alexādrinū grāmaticus hos redarguit: inducens Berosi chaldei auctoritatem antiquissimi τ verissimi scriptoris. qui manifestissime ostendit vrbē ampliatam τ exornatam ac muro cinctā fuisse a nabuchodonosor rege longe ante Semiramidem Hec tamen vt valerius refert: dum die quadam circa cultū sui corporis occupata esset: et nunciaretur illi Babilonem defecisse. soluta adhuc altera parte crinū protinus ad eam expugnandam cucurrit. nec prius decorem capillorum redegit in ordinem: q̄ȝ tantam vrbem in suam potestatē restituit. Hec vrbs adeo nobilis fuit: vt chaldeam totam et Mesopotamiā a se Babiloniam dixerat. de qua Lucanus. Cūq̄ȝ superba foret babilon spolianda tropheis. Huiꝰ muri (teste philostrato) in vita appollonij thianei trecentorū τ octuaginta stadiorū circuitū detinebant. Pliniꝰ vo libro historie naturalis sexto. Murorū dixit amplitudinem fuisse sexaginta q̄tuor milia passuum. Crassitudinem quinquaginta cubitorum. Altitudinem vo quater tantū. Itaq̄ȝ fuit menibus ac ortis pensilibus tēploq̄ȝ et arce maxime admirabilis. Nec hijs contenta Semiramis. ethiopiam quoq̄ȝ suo adiecit imperio. Indis quoq̄ȝ bellū intulit. quo p̄ter illam: τ alexandrū magnum nemo intrauit. Euersio tandem huius babilonice facta a Cyro rege persarum suo loco manifestabitur.

Jupiter

Jupiter p̄mꝰ ethenis τ (vt aiūt) dei filius cui p̄cui nomē lisania fuit hisdē tēporibus apud archadyā magno in p̄cio habitꝰ est. Cuiꝰ ob vtutes id p̄clarissimū iouis nomen adeptus ē. Is lysania ex heber filijs videlicet ierarī originem duxit. Ibidēq̄ȝ cū esset ingenij maximi vir. videretq̄ȝ atticos rudes. bestialiq̄ȝ ferme ritu viuentes: ante omnia eisdē cōpositis legibꝰ illos publico instituto viuere docuit. Cunq̄ȝ eos ad humanos mores redegisset monuit eos deos colere. τ aras: templa: sacerdotesq̄ȝ instituit. Et qui feminas ante habebāt cōmunes primus eos matrimonia celebrare docuit. τ multa alia ostendit eis vtilia. Que cū attici siluestres mirarētur atq̄ȝ cōmendarent: eū existimantes deum Jouem vocauere. regemq̄ȝ suum confestim fecere. Id autem iouis nomē eidē imposuisse dicunt ad similitudinem cōformiū operationum iouis planete. quem astrologi dicunt esse nā calidū τ hūidū tpatūq̄ȝ: modestū τ patiē obseruatorē: ac in p̄iculis post patiam audacē: et alia plura de eo scribūt. Sic huiꝰ hoīs p̄derati moribꝰ τ vtutibꝰ cū ioue puenire dixerit. quē nō terrenū s̄ celestū virū arbitrabant. Qd̄ q̄dē nomē postq̄ȝ ab antiq̄s planete τ lysanie isti p̄cessum ē etiā multis alijs cōcessum fuit. s. ioui scd̄o celi filio necnō τ ioui tercio cretēsi regi saturni filio. multos eñ iouis filios τ filias veteres ascribē p̄sueuerūt. Quorū p̄ma minerua. Scd̄s apis. Terciꝰ sol. Quarta diana. Quītꝰ mercuriꝰ τ. vij. alios

Semiramis Nini magni assirioꝝ regis vxor anno a natiuitate abrahe duodecimo. Cū eius maritus morte sblatus fuisset. regnū suscipiēs regnauit annis 42. Cū Ninus decessisset, filio Nina et vxore samiramide. et cū iuuencula esset. ⁊ eius vnicus filius Nina puer. nō estimans tutū eē imperiū tā grāde filio tenello cōmittere. Ipsa vt erat animo ingēti quodā astu muliebri excogitata fallacia. hec em̄ immaturo puero. nec ausa tradere imperiū: nec ipsa imperiū palam tractare: tot ac tantis gentibus vix parentibus vni viro: ne dum femine parituris: simulat se p vxore Ninā filiū. p femia puer. Nā ⁊ statura vtriuſq mediocris et vox pariter gracilis ⁊ forma linimentoꝝ equalitas. matri ac filio silis. Igitur brachia ⁊ crura velamentis. tiara caput tegit ⁊ viroꝝ more incedere cepit. Eodeꝫ ornatu et ppłum vestiri iubet. ne nouo habitu aliqd occultare videret. que morē vestis exinde gens vniuersa tenet. Sic primis initijs serū mētita puer credita ē. Et femia puerū simulis maiestatē regiā adepta fuit. Magnas deinde res gessit. quaꝝ amplitudine vbi inuidiā supatam putat: q̄ sit fatetur: queue simulasset. nec metuit oīmbus aperire qđ esset femina. nec hoc illi dignitatē regni ademit: ſ admiratōnem auxit. ꝙ mulier nō feminas mō ꝟtute. ſ etiā viros anteiret. Hec babiloniam cōdidit vel ampliauit. murūq̄ꝫ vrbis cocto latere circūdedit: harena pice bitumine interstrato vt pre habita oñdunt. Multa alia p̄clara huius regine fuere. Ad postremū cū concubitū filij petisset ab eodē interfecta ē cū duos ⁊. xl. annos post Ninū regno potita.

Ninia q a qbusdā zameis ⁊ Ninias scribitur: Magni Nini et semiramide filius quartus assirioꝝ rex. Anno qnq̄gesimotercio natiuitatis abrahe. post semiramidē mřem. quā ipse obtrūcauerat Assyrus regnare cepit. ⁊ regnauit annis. 38. Is cōtentus elaborato a parētibus imperio belli studia deposuit. ⁊ veluti serū cum mře mutasset. raro a viris visus in feminaꝝ turba cōsenuit. Eo tempe apud Cretam regnauit Cres primus indigena ⁊ ab eo crete creta dicta ē: quē aiūt vnū Curetarum fuisse. a qb⁹ iupiter abscōdit⁹ ē ⁊ nutrit⁹. hi Gnoson ciuitatē in cretaꝫ cōdiderūt ⁊ Cybeli matri templū.

Arius q ⁊ Aralius dī qntus assirioꝝ rex post Niniam anno a natiuitate ysaacvi gesimoprimo regnare cepit. ⁊ regnauit annis. 30. Circa ista tpa abraham ex ancilla agar generat hismael. a q hismahelitaꝝ gen⁹. hismahelē aūt filiū abraham anno etatis sue octuagesimosexto ex agar egiptia sare ancilla genuit. hysmahelite postea agareni: ⁊ postremo sarraceni dicti sunt: sara em̄ Abrahe vxor (vt scriptura sacra ait) cū nō hřet liberos dixit ad abrahā maritū suū. Ingredere ad ancillā meā agar. si forte ex ea suscipias filios. q facto statim cōcepit: post hec nat⁹ ē hismahel: quē p̄mit⁹ sara tanq̄ ꝓpriū filiū diligebat ⁊ p̄cipat⁹ heredē. Sꝫ ysaac sibi nato ab ei⁹ amore declinauit. Ideo suasu ei⁹ cū mře ei⁹ in aliā regionē missus. q cū ad etateꝫ puenisset agar mř eius ei egiptiā cōiunxit. ex q. xij. filios reges pcreauit. q oēm terrā ab euphrate ad mare rubrū tenuerūt.

Sol gētiliū de⁹

Diana prima dea

Ceres dea frugū

Posteri reges assirioꝝ. exēpla p̄cedētū secuti: rnsa gentib⁹ p internūcios dabāt. imperiū aūt assyrij q postea syrij dicti sunt ānos. M. ccc. tenuere. Postremus apud eos regnauit sardana palus vir muliere corruptior vt in sequentibus patebit.

Solem p̄mū iouis filiū ⁊ minerue germanum floruisse Tulli⁹ dicit: virū vtiq̄ insignē ac splēdidū hoiem ⁊ ingentis regij q̄ꝫ animi p̄claꝝ. quē ob ingētes ꝟtutes cū claro noīe declararunt. putabāt em̄ veteres a nēbroth gigāte sedaeti primā rex cām ignē eē. Et ꝓpterea illi nobilius nomē sole dare nō poterāt. seu ꝙ cū celestē putarēt hoiem. seu dūū e celo venisse rōne profunditatis ingenij.

Diana prīa hui⁹ sol soror: ⁊ iouis p̄mi filia. ⁊ ipa hac tēpestate ī p̄cio fuit: de q tulli⁹ vbi d nā deoꝝ scribit multa cōmēorat ⁊ iouis ascptā fuisse ait. Hāc tn̄ cā ñ eē dicūt quā poete isignē ꝟginitate ppetua voluere. cuꝫ legat hāc ex mercurio liberi ⁊ pserpine filio pinnatū cōcepisse cupidinē.

Ceres q̄ꝫ apud Siculos ī p̄cio fuit. cū sicano siculoꝝ regis hui⁹ copulata. tāto ingenio valuit. vt agroꝝ cultū excogitasset: prīa apō siculos boues domuit: ⁊ aratro terrā sulcis pscidit: ⁊ semīa tradidit. q cū in segetē excreuissent collectas spicas flabellis seperare. ⁊ molis terere. ac panē cōficere docuit. cū ātea hoies glādib⁹ ⁊ pomis silvestr iouis sa stētarēt. Ob qđ meritū cū mortalł feia eēt: eā deā frugū arbitra . sunt. Et eam diuinis honoribus extulere.

Linea regū Assirioꝝ

Semiramis.

Ninia

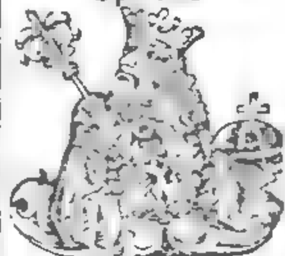
Arius

Mamylus

Sparetus

Ascatades

Linea pontificum

Leui filius iacob

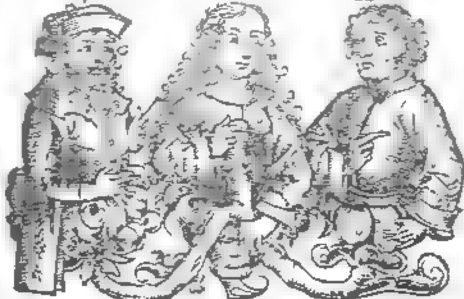

Merary.

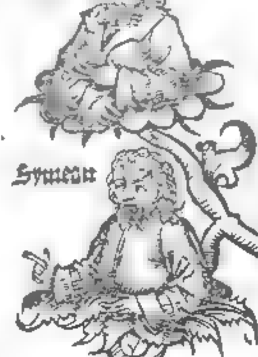

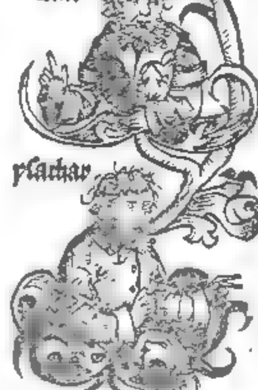
Neptalim etiam tribum facit na iacob genuit duos filios de qua Sampson natus est.

Bala ancilla lye concubi Nota dan tribum facit

Ruben tribum facit et pdidit pmogenita

LEui pater omnium leuitarum. a quo et tribus sacerdotalis descendit.

Chore fili⁹ Ysuar otendit de sacerdotio cũ Aaron eo qḋ ipe fuerat de pmogenito Ysuar. et ideo cuz 250 viris igne diuio periit ꝛc. Fuit aũt cognat⁹ moysi ex leuitarum tribu natus: Vir quidez facultatibus plenus et ad dicendum facundissimus.

MAria soror moysi pphetissa fuit: Carmen quod incipit Cantemus domino glose cecinit. vij. diebus leprosa fuit ppter murmur contra moysen. Moritur aũt in cades deserti sin et ibi sepelitur

IAcob ex lya natu maiore sex suscepit filios Iudã a quo regia tribus descendat et deinceps dñs nr̃ ihesus xp̃s. Ruben qḋ pdidit pmogenita: Simeon et leui a qḃ leuitarũ genus Isachar Zabulon et Dynam a Sichen stupratam.

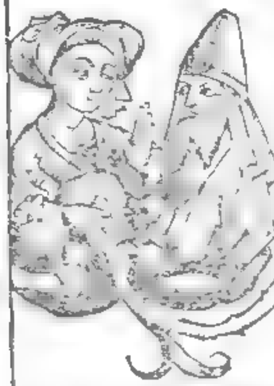

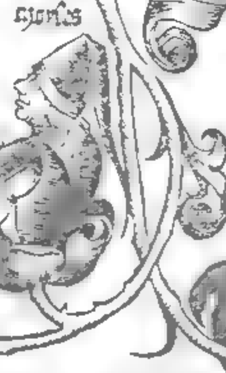

He[illegible] tempora [illegible] domorũ ciuitate Abraham cẽtenarius diuio iussu Saram cognouit vxorẽ que [illegible] completo anno expleto filiũ peperit quẽ et iussu dei vocauit Isaac significans gentes magnas e[illegible] futuras: quo nato die octauo circũcidit carnem preputij eius

Linea christi

Isaac Abrahe filius. Anno mōdi.3 2 8 4. vir deo carus post patres valde longeuꝰ. Et ipse sexagesimo vite sue anno geminos videlicet Jacob et Esau ex Rebecca vxore filia batuelis genuit filios. Defunctus est isaac vir omi v̄tute plenus cū vixisset centū octoginta quinq annis. quē filij in Ebron sepeliere.

Esau hispidus venator vēdidit primogenita sua suo Jacob pro abo lēticule. et a lēticula fulua dictꝰ Edom duct vxoribꝰ chananeis sine cōsensu parentū supplātatꝰ a fratre suo in benedictiōe p̄ma. ipm iacob conabat occidere. Habitauit aūt in edom q̄ dicta est ydumea et postea in monte Seyr. et cum iacob rediret de mezopothamia occurrit ei pacificus cum. 4 0 0. viris.

Jacob natꝰ est An. mōdi.33 4 4. vixit an.1 4 7. et habuit.iiij. vxores Lyam Rachel Zelpham et Balam vt3 in figura.

Rachel fuit vxor iacob diu sterilꝰ. tandē genuit duos filios. et mortua in ptu. sepeliturq̄ iuxta Bethleē. Genuit aūt iacob ex Rachel ioseph et Beniamyn. Ex bala Dan. Manassē Asser et gad

Jacob patriarcha vir scītissimꝰ ex Ysaac natus. Et ipse pꝰ annū vite sue nonagesimū ioseph ex Rachel vxore genuit filiū. quo nato superuixit ānis quinquaginta sex. et tandē in egipto mortuus est.

Linea regū Sichimorum

In regno Sychymorū regnauit Egialeus p̄mꝰ rex vt̄ patuit. a q̄ Aegialea nūcupata est. et nunc peloponesus vocat. Deinde Europes scd̄us rex. et tercius eius Selchyn apud Sychimos regnauit annis viginti.

Apis quartꝰ rex Sichymorū Selchin p̄e defūcto regnare cepit āno. xlv. abrahe et q̄ est Semiramis xxxv. regnauitq̄ ānis. xxv. ab illo terra illa apia sic dicta est q̄ pri Egialea nūc vo peloponesus appellatur.

Artus ille fuit quītus rex assiriorum sub quo natꝰ est ysaac scd̄m Augꝰ.

Iste Thesalion Sichimorū quītus rex fuit quo regnante adeo iucūda et leta tp̄a fuere et cū defunctum velut deū coluerit sacrificādo et ludos celebrādo quos ei primitꝰ fecerūt. Huic successit Tiramachꝰ circa cuiꝰ sepulchrū etiā sacrificare solebant.

Xerses rex Assyriorū antiquꝰ qui et balaneꝰ vocatur sub quo natꝰ est Jacob regnāte tūc apud Sichymos thauriaco quē quidē thaurimacū scribunt.

Anno mundi.3 4 3 0. Diluuiū particulare permāsit in Achaia tp̄e Jacob et Ogigis regis.

Linea regū assiriorum

Sela filius Jude cum adhuc esset paruulus, non dedit eum iudas thamar que fuerat uxor her et onam: sed remisit eam ... Cum autem Sela creuisset timuit eum ... Unde thamar meretricem se ... conceptit de iuda et peperit phares et zaram. ut in Gen. 38.

Uincencius in speculo hystoriali. li. 2. ca. 118. Ponit hic hystoriam pulchram de Assenech: que erat pulcherrima et honestissima sed elata et superba contemnens omnem virum: et quem prius noluit postea sumere desiderauit: scilicet habere ioseph in virum visa pulchritudine et sapientia et modestia sua: sed ipse noluit assentire: nisi prius dimitteret ydola que colebat et contristata super hoc: angelo instruente effecta est fidelis.

Rhodos vrbs a qua insula licet Rhodus nomen accepit ante natiuitatem christi. 740. tempore ioseph a Telchinis et a cariatibus a pharoneo Argiuorum rege iam diu deuictis condita est. et prima cycladum venientibus ab oriente in qua ut pomponius refert rose capulum dum vrbis fundamenta foderent inuentum. a quo ciuitas et insula cognominata putatur. Nam rhodos grece latine rosa dicitur. hec insula nongentorum stadiorum ambitu continetur. Preter cetera in admiratione fuit. Solis collossus rhodi quem fecerat lyndius lisippi discipulus. Qui. lxx. cubitorum altitudinis fuit. Qui post quinquagesimumsextum annum terre motu prostratus iacens quoque miraculo. Atque de septem mirabilibus vnum fuit: hec insula in orientali promontorio sita. Que et portubus et viis et menibus olim sicut et nunc ceteras asie vrbes superauit. Multa hec ciuitas bella et a turcis oppressa fuit damna. Neque vllo pacto turcis restitisset. nisi milites beati iohannis dicam curam insule recepissent Qui non solum insulam tutati sunt sed et Cypris alijsque finitimis christianis auxilio esse cepere Anno igitur. Mccc. viij. In potestatem christianorum peruenit Turci vero vicibus quatuor dictam oppugnauerit vrbem. Nouissime anno domini Mcccclxxx. Machometus ottomannus Turcorum imperator ductis in rhodios. c. milibus armatorum et ferdecim ingenibus machinis. hanc vrbem capere et rhodiorum militum religionem delere proposuit. Tandem post cruentissima prelia ... magistri petri danbuson natione galli Turci cum ignominia sunt repulsi.

Sela
Hulmi
her
Assenech
uxor
ioseph
iacum
Thamar
Uxor et
sabina
Jude

Rhodis

Linea christi

Judas anno mundi.3434.

Egiptiorū Reges om̄es tunc pharaones dicebā tur nō hoc ꝓpriū habētes nomē. sed ꝓ dignitate reges tūc vtebant: sic ⁊ apud nos imperatores Augusti appellāt. Habebat ꝗ vnusq̄sq; pharao ꝓpriū nomē.

Iste pharao exaltauit Joseph ꝓpter somnioꝝ interpretationē: dās ei ānulū in manu et stolā bissinam et torquē circa collū. faciēs eū circuire p egiptū: precone ante eū clamāte. vt om̄es genuflecterēt ante eū. Vocauitq; nomē eius saluatorē mūdi. Deditq; illi vxorē assenech filiā putifaris sacerdotis eliopoleos ex qua habuit duos filios scilicet manassen et effrayn.

Phares anno mūdi.3445.

Iste pharao ignorabat ioseph. et iussit submergi pueros: sub quo filij Israel fuerunt in magna tribulatione et dura seruitute.

Iste est pharo chencres qui contradixit p moysen deo: atq; mari rubro obrutus est.

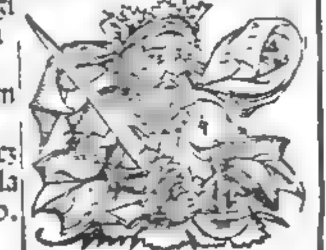
Iste pharao nonus rex Mefre noluit audire voces domini vt dimitteret filios israel. quare decem plagis attrit⁹: Postea sūmersus fuit cū suis ī mari rubro.

Reges Egipti

Pharao Mephres

Pharao amenophis quē quidem menopem putant

Pharao bocchoris

Joseph desiderioꝝ vir ⁊ patriarcha castissim⁹ in Egipto ex Assenech putifaris sacerdotis vxore duos genuit filios manassen scz et effraim. Hic ab adolescentia cū forma pulcherrim⁹ haberetur atq; animi v̓tute et sapiā frīs ꝓcelleret. pr̄ eū pre ceteris amplius diligebat. Ideo alioꝝ cōflauit inuidiā. quā ob ante quītodecimo etatis sue Anno a fratrib⁹ in egipto vendit⁹ est. Indeq; vite sue triginta annis exactis. coram pharaone stetit. Vxor aūt regis in eū libidine ducta ait dormi mecū: q̄ respondit oīa tradidit mihi dn̄s preter te. Illa aūt simulata egritudine vt exoraret Joseph apprehēso pallio eius Ille relicto pallio in manu eius egressus foras que marito dixit ingressus e ad me seru⁹ hebre⁹ vt illuderet mihi. et palliū ostēdit. Credul⁹ ioseph ī carcerē tradidit. Is deinde somnia regis interp̄tans p̄nūciauit septē annos vbertatis futuros. et septē steriles. Rex euz e carcerib⁹ liberauit. Egipto preficiens. Joseph igit̄ postq; in egipto octoginta annis regnasset cōplens centuz ⁊ decez annis in egipto mortuus est. Ossa vero eius nouissime quādo hebrei egressi sunt ex egipto in chananeam hoc est Judeam reportauerunt. sic enim eos adiurauerat Joseph quando mori debuerat.

Pharao mephres Joseph somnioꝝ interpres filius iacob. Vxor putifar

Esrom Anno mundi. 3 4 0 5. Aram vero anno mūdi. 3 5 4 4.

Linea Christi

Esrom

Aram

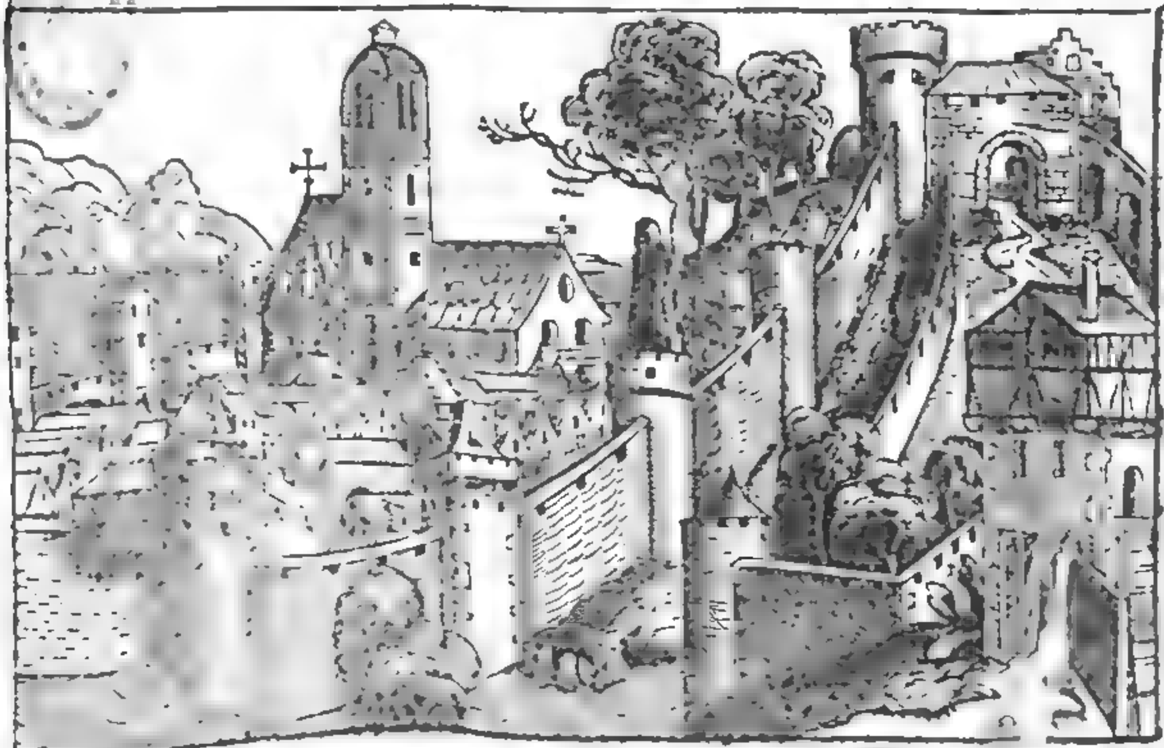
Hoc etiā regnū argiuorū vbi Inach⁹ occeani ⁊ terre vt aiūt filius sexagesimo a natiuitate Ysaac anno apud argos in Thessalia prim⁹ regnare cepit. Id vero regnū durauit annis. 5 4 4. Cecrops aūt egipti⁹ quarto nonagesimo iudaice Fautis anno regno argiuorū relicto prim⁹ athenieñsib⁹ regnat annis. 50.

Ynachus

Athene ciuitas fuit pclarissima in attica regiōe. Cui⁹ pauca vestigia quedā manēt. Hāc prime ab alabādo cōditā dixit Cicero libro tercio de naturadeoꝝ. Plato vero in Timeo dixit. Amasim regem egiptū ei⁹ vrbis cōditorē fuisse. Eāq3 vocabulo egiptio cognomiasse. qd ligua greca athenā sonat. Alii Cecropem illā pdidisse dicūt. Et eā subita apparitione arboris oliue mineruā cognoīasse. quā ea arbor designat. ꝗ lingua greca athena dicitur. Verū alij ab eo nō cōditā sz istī nūcupatā putāt. ꝗ tpe Athena apō illos p dea colebat. De ei⁹ nomie Diu⁹ augustin⁹ de ciuitate dei libro decimooctauo varia scribit auctē varronis. Cecrope athenaꝝ vrbē instaurante subito aqua in loco erupit: Et alio repta olea arbor. super qbus pdigijs sciscitat⁹ apollo delphicus qd intelligeduz. q̄ue faciēdū foret respōdisse fertur. Qd olea mineruā. Aqua vō neptunū significare ambo cōsōbrini. Ambo dij et cōtemporanei. Essetq3 in eoꝝ ciuiū arbitrio. vt ex alteri⁹ duoꝝ deoꝝ nomie ciuitas vocaret. Cōgregatis oibus vtriusq3 sex⁹ viri adheserūt neptuno. Mulieres vero Minerue. Quie ⁊ obtinuerūt vt ex minerue nomie ciuitas appellaret. Ac sic athenā grece vrbē cognomiaret ꝗ qd latine Mineruā dicim⁹. Eo q mulierū voces vna viroꝝ numeꝝ superarint. Quāobrem irat⁹ neptun⁹ Marinis estuātibus vndis atheniensiū terras populat⁹ est. Quē ciues placare volētes triplici supplicio mulieres affecere. Primo vt deīceps nullis publicis interessent cōsultatiōib⁹. Secdō vt null⁹ nascētium cognomē maternuz acciperet. Tercio ne qs filias suas athenas vocaret. Poete vero dicūt neptunū ⁊ mineruā athenas cōdidisse. Sed cū de nomis impositiōe inter eos fieret dissensio. Dijs reliqs pntibus fit inter eos cōuentio. vt q̄ pcussa terra laudabiliorē pduceret effectū vrbi nomē imponeret. Neptun⁹ aūt tridēte suo pcussa terra. Equū pduxit belli omen. At minerua hasta pcussa oliuā pduxit pacis arborē. Que q̄m vtilior eoꝝ iudicio visa fuit. ex suo nomie athenas dixit. Nā minerua athene grece dicit. de q̄ lucan⁹ libro sexto ait. Prim⁹ ab equorea pcussis cuspide saxis. Thessalic⁹ sonipes bellis feralib⁹ omen Exilit. Et virgili⁹ georgicoꝝ pmo. Tuq3 o cui prima frementē fudit equū tell⁹ pcussa tridēte neptune. Apud athenienses prio regnat Cecrops egipti⁹ Anno quarto ⁊ nonagesimo iudaice Fautis. Decimaseptim⁹ ⁊ vltim⁹ eoꝝ rex fuit Codr⁹ tpe samuelis. Postea p magistrat⁹ respublica atheniēsiū fuit administrata. Hec vrbs atheniēsis quondā nobilissima fuit. nulli⁹ indigna pconij. tāta ei⁹ supfuit claritas: doctoꝝ plurium ac omnis doctrine liberalis fuerat. Eadē nro tpe parui oppidi spēm gerit. In eo tñ saxo q̄ vetustū minerue templū fuit Arx est p omnē greciā noiata. tū operis magnitudine. tū difficultate oppugnatiōis. Hāc florētin⁹ quidā Mahometo tradidit: cū implorans latinorū auxilia nulli⁹ opem inuenerit. Rara ei ob eā rem tradidit: in quis ciuium ignobile ducat.

Athene vel Minerua

Minerua

Prometheus

Atlas Gigas

Appollo

Jupiter

Minerua castissima mulier anno etatis Ysaac. 58 Apud tritonidē lacū apparuit. Et cuius nomine postea Tritonia appellata est. dicebat et pallas a palläte tracie insula vbi nutrita fuit. siue a pallante gigāte quē interfecit. Hec quippe iouis primi primogenita fuit. q̄ apud rudes affros cū nrā añ nō cognita repisset nō solū affri sed et greci eā absq̄ matre ex iouis cerebro genitā crediderē. cū eius origo minus innotuit. Ipā em̄ primo lanificiū omnibus antea icognitū adinuenit. Naz ostēso q̄ ordine purgata lana: et dentibus ferreis pectinata atq̄ colo filata. etiā terminū excogitauit officiū. Vñ et lanifices fulones. tinctores. textricesq̄ puelle (teste ouidio tercio fastorū libro) eius festa religiose celebrare ceperūt. Vsuz insuper olei eo vsq̄ mortalibus incognitū decipa inuenit atq̄ docuit. Ipā eadē, vt cicero ait) sapiē dea et artiū inuētrix dē. Tandez cū eius fama et numis reuerētia late diffussa fuit. in eius honorē tēpla cōstruxerūt. precipue rome iuxta tēpluz Jouis

Iste armamitres septimus. fm Aug. est octauus rex assirioz̄: sub q̄ deus apparuit ysaac, pmittēs ei q̄ pmiserat pri eius: regnāte apd sichimos leucippo ec. viij. rege.

Prometheus his tpibus in archadia clarauit. Vir eqz acutissimi ingenij et spectate peritie. q̄ hoies incōpositos ac rudes ad politiores mores cōposuit. Sil'acra quoq̄ hoim primus de terra formauit. et arte quadaz velut spūi habētia moueri fecit. Inde cū i altissimo caucasi mōt' resideret astrologiā didicisset eā primus assyrios docuit. Insup etiā ignē e silice primus eduxit: vt plinius testatus est. Vsū preterea anuli, sed ferrei primus inuenit: Quē quarto digito in honorē cordial' vene portare suasit. Tpe deinde, pcedēte apud romanos statutū emanauit. vt liberti ciuesq̄ aureo vterent: liberti in argenteo: et serui ferreo tantum.

Sub isto Beloco nono rege assyriorū: Locutus est dominus ad iacob: repromittēs ei q̄ patribus suis pmiserat: q̄ sunt hec duo Possessionē terre pmissionis id est chanaan. et bñdictionē oīm gentiū in semie eius quod est christus dominus et regnauit annis. 36.

Atlas et ipē archadicus hac eqz tēpestate. Vir mire cōtemplatiōis clarus fuit. Qui astroz cursum puigili studio cōphendit. et primus de astrologia iter grecos disseruit: pter qd finxerūt eū celū portare. Quāuis idē mōs eius noie nūcupet. Cuius altitudinē celi portationē in opinionē vulgi venisse videat. Hic septē genuit filias nymphas nūcupatas.

Baleus iste fuit decimus rex assyriorz sub q̄ mortuus est isaac. Et regnauit fm Eusebiu ānis. 32. Regnāte tūc apd sichimos Messapo. ix. rege.

Appollo cytharā repit. Medicine artē inuenit quam hr ater suus Escalapius ampliauit q̄ et fulmine interijt Iste appollo delphicus clarus habet. et p' mortē deus habitus est. Is em̄ a poetis phitonis et sapiē deus appellatus est. Qui medicine artis reptor et viriū herbarz primus cognitor vt Ouidius primo methamorph. scribit. Medicina meum est opiferq̄ p orbē dicor et herbarum subiecta potentie nobis.

Iste fuit. xij. rex assyrioz sb q̄ mortuus ē Joseph regnāte sichimoz plēmeo. x.

Iste Jupiter deus pdicat cuiq̄ bouē offerūt. primus athenis: et, vt aiūt dici filius cui pprium nomē Lysania fuit. his tpibus apud archadiā magno in pcio habitus est. Cuius ob virtutes id pclarissimū iouis nomē adeptus est. Qui cū esset nobilis genere ex archadia ad athenas fuisse dicit. Ibidēq̄ cū esset ingenij maximi vir. videretq̄ amicos rudes. bestialiq̄ ferme ritu viuētes. ante oia eisdē cōpositis legibus illos publico instituto viuere docuit. Cūq̄ eos ad humanos mores redegisset. monuit eos deos colere. et aras. templa. sacerdotesq̄ istituit et multa alia eis ostēdit vtilia. Que cū amici siluestres mirarent atq̄ cōmendarēt eū existimātes deū: Jouē vocauere regēq̄ suū pfectum fecere

Iste fuit decimusnonus rex assyriorum sub quo natus est Moyses in egypto regnante sicimonorū. xij. orthopole. Et argiuorum. 5. Criaso.

Linea regū assiriorum

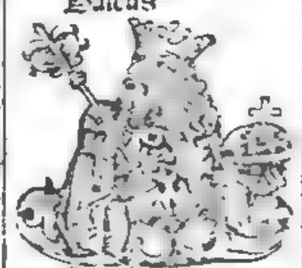
Armamitres

Belocus

Baleus

Amintus

Saturnus

Lacedemonia fuit laconice vrbs que est prouincia in achaya siue peloponeso a lacedemone Jouis filio et Taygeta condita. A qua ipsa grecia regio nomē accepit. Hec eadē alio nomine etiā sparta dicta fuit. Herodotus tamē Spartā vrbē fuisse et lacedemoniā regionē In qua illa consisteret memorat In differenter tamē pro alterutra. tam ab illo q̄ ab alijs auctoribus legit̄. Sed quas ob causam sparta dicta fuerit Justinus tercio epithomatū suoꝝ libro exponit. Spartanoꝝ genus hac tempestate scilicet quinquagesimo regni Ozie anno Alcumene lacedemonioꝝ rege mortuo. Eorūq̄ regno consumpto principius habuit Et cicero in scdo de tusculanis questiōibus retulit Spartanis virginibus magis palestra: puluis venatus labor ⁊ milicia in studio est q̄ fertilitas filioꝝ. Unde ⁊ varium habitū ab alijs ferre cōsueuerāt dicente virgilio. virginis os habitūq̄ gerēs ⁊ virginis arma spartane. Primus aūt lacedemonioꝝ rex fuit Euristeus quidā nomine patria grecus. Anno a natiuitate Abrahe octauo supra nonagesimū. Js lacedemonijs primū regnare cepit. Agesilaus aūt sextus lacedemonioꝝ rex vir immortalitate merito dignus fuit ab hercule originem ducēs. In iuuenili etate regnū adeptus fuit. semp̄ fidei obseruator. Lycurgus quoq̄ lacedemonioꝝ princeps ⁊ legū lator vir plane clarissimus. et inter philosophos admirand⁹. Inclit⁹ in precio habitus est. Hic lacedemonijs legē tulit. de quo plutarc⁹ valeri⁹ ⁊ iustin⁹ ⁊ aristoteles in politicis multa scripsere.

Lacedemonia

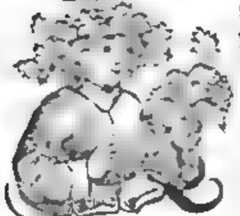

Mercurius

Iste mercurius multaꝝ artiū peritus fuit. quas hoībus tradēs deus credebatur. Primū aūt deoꝝ nunciū seu interpretē fuisse oēs poete describūt. Dictusq̄ ē de⁹ facūdie. mercatoꝝ palestra. furū nūcius. et interpres deoꝝ. Ipse etiā lyrā septicordem comperit. Hic in oīu doctrine genere et q̄ magice phisice edoct⁹ fuit. vt dicat̄ eum sua virga et herbis tm̄ mortuos suscitasse. Un̄ ⁊ post mortē inter deos relat⁹ ⁊ stellificat⁹ est. Et ab eo stella Mercurij nomen accepit. Ea preesse facundie ⁊ eloquentie vt plurimum consueuisse dicitur.

Bach⁹

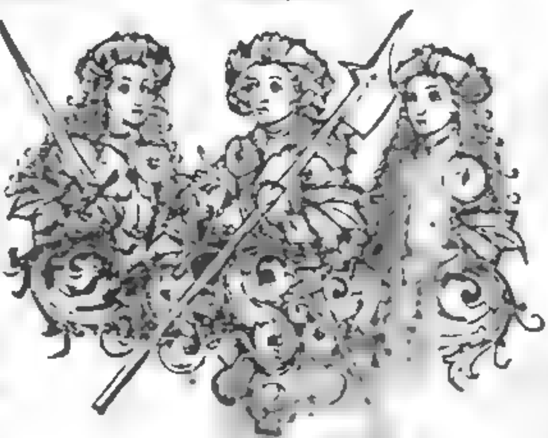

Iste Bach⁹ prim⁹ i grecia vinū inuenit et pro deo cult⁹ est. q̄ dic⁹ est liber pr̄ et argos cōdidit. Ipse est dyonisius bach⁹ filius Semele inde in mōo pagrās simul modo domesticas regiōibus vinū p̄buit. potūq̄ ex ordeo germanos conficere docuit Secutusq̄ est eum Silenus illius nutritor.

Omagir⁹

Iste Omagirus prim⁹ ad aratrum boues iunxit.

Amazones

Hec sūt mulieres Scythice iuxta fluuiū Thanaym habitantes ferocissime. q̄ assumētes arma p̄ centū ānos seuissima bella ꝯfecerunt tā in Asia q̄ i Europa. multas vrbes deledo ⁊ magnā asie ptē sbegerūt. Hac q̄ etate Amazones cuꝫ i asia regnbāt In p̄mis marsepia et lampedo q̄ ephesuꝫ Dein̄ smyrnā et alias ciuitates ꝯdiderūt Exinde anthiopa. ⁊ ypolite p⁹ hāc orethia post illas panthasilea. Hāc occidit pirrus fili⁹ achillis apud troyas.

Hoc tempore regnū argiuoꝝ siue grecoꝝ exortū est: sub ynacho primo rege. et durauit per reges vsqꝫ ad tpa iudicū scilicet barach ⁊ delbore. Tūc perseꝰ en... ote interfecto timēs reliqt argos: ⁊ trāslulit regnū in micenas post q ... acrē illis temporibus scdm cōmestorē q dicit mgr hysto rie scolastice) phoroneus filiꝰ ynachi et nyobis primꝰ grecie leges dedit ac sub iu dice causas agi instituit. Et ppterea iuris ciuilis periti dicūt eū locū quē forū dici mus in q scꝫ iura reddunt ab eo forū denominari. Sororꝫ eiꝰ ysis in egiptum naui gauit. Et quasdā apices līraꝝ eis dedit de agricultura etiā multa eos docuit. Vñ cuꝫ yo diceret ysis ab eo dicta est qđ in lingua eoꝝ sonat terra. Et ob h pꝰ mortē in nu mero deoꝝ in egipto recepta ē. Filiꝰ etiā phoronei q apis dicꝰ ē eodē tpe i egiptū nauigauit quē fuisse phoronei ꝫ ysidis fuisse tradūt. ⁊ similiter ab egiptiis deificatꝰ ē.

Ynachus a natiuitate ysaac āno sexagesimo apud argos i thessalia primꝰ regnare cepit et regnauit annis. 50. Is post se reliquit ysidem egipti reginam ⁊ phoro neam eius successorem.

ysis

Ysis primo dicta fuit yo filia ynachi: sed in egiptū naui gās ibiqꝫ litteras inuenit ⁊ leges edocuit Et ysis ap pellata est. ppter qđ egiptioꝝ sanctissimū et venerabile nu mē fuit ob multarū virtutū prestantiā: Et a ioue cōpressa fuit: q ob patris metū impulsa. acceptis quibusdā amic suis. nauē cōscendit Et psperoꝝ vento ex Achaia in egiptū transfretauit. Ibiqꝫ cū regisset rudes pplos: illos terrā co lere docuit: cultamqꝫ semina pmittere. ⁊ tandē fruges col lectas in panē pficere. Ideo eā e celo lapsaꝫ crediderunt.

Phoroneus primꝰ in grecia leges instituit. Hic ha buit frem qui menses ⁊ annos docebat obseruare. ⁊ sacella et aras instituit ad colendos deos. ppter qđ a rudi populo inter deos cōnumeratꝰ est: ⁊ ei boues ymolabāt dictusqꝫ ē phegeus.

Diluuiū deucaliōis factū i thessalia. ⁊ ferōtis fabulaꝝ in cēdiū: ⁊ vocat tō deucaliōis. q: in eiꝰ regno maxie fuit.

Bos i egipto erat ḋ flumie i festo Serapis: ⁊ eleuat i aere et rursuꝫ intrat. ⁊ nō cōparet. ⁊ p deo colit a stulta plebe

Serapis tercius rex argiuoꝝ siue grecoꝝ cū in egiptū na uigio venisset. ⁊ ibi mortuꝰ. factꝰ est a cecca gēte oim ma ximus egiptioꝝ deꝰ. Tūc etiam mirabilis supsticio incepit de boue discolore: quē apim vocabāt. eo q viuus coleref. et illo mortuo. demones vitulū similē ibidē pcurabant. ad decipien dum rudē pplm. Inde venit q filii isrl' similiter delirabant in oreb vtꝫ. Quid enī hac stulticia miserabiliꝰ in hoīe rationali.

Argus iste quartꝰ rex argiuoꝝ fuit. ex cuiꝰ nomie illud regnū nomē accepit. Hic post obitum deus haberi cepit. templis et sacrificiis honoratus. Hoc etiaꝫ tpe grecia segetes habere cepit delatis aliūde seminibꝰ.

JOB

Iob vir sctissimus patientie insigne specimē: In Idumee ⁊ arabie finibꝰ: ex zareth pře ma treqꝫ bosra nascit. Hic erat iustꝰ. rectꝰ. mode stus. prudēs. grauis. tpib9 is prudēter vtēs: Iraꝫ q qꝫ continēs. ac miruūmmoduꝫ patiēs. Ex vxore sex filios ⁊ femīas tres suscepit. Diues qppe inter om nes sui tpis orietales: Cuiꝰ possessio septē milia oui um fuit. tria milia cameloꝝ. Quīquagita iuga bouꝫ quingēteqꝫ asine ac familia multa nimis. Cuiꝰ ani mi fortitudinē vt dñs certo argumēto cōprobaret: pmisit vt a diabolo temtaret. Qui accepta potestatē oēm eius substantiā. filiosqꝫ omnes ⁊ filias pdidit ⁊ eūqꝫ graui vulnē vlcerauit. quibꝰ in omnibꝰ Iob la bijs suis nō peccauit dicēs. dñs dedit dñs abstulit ⁊c Ad eum deniqꝫ cōuersus dominus: Omnia qcunqꝫ ei a pricipio fuerāt duplicia addidit. Superuixit aūt Iob pꝰ flagella quadragita ⁊ cētū annos. Et vidit filios suos: ac filioꝝ suoꝝ filios vsqꝫ ad quartā gene rationem. ac sic senex ⁊ plenus dieꝝ mortuus est.

Linea regū Grecorum

Ynachus

Phoroneus

Serapis

Argus

Moyses vetus: et omniū prophetarū summ⁹: historiographoꝝ princeps: vir sancte māsuetissimus: sup oēs gentes pplm dei de egypciaca seruitute liberauit. quadraginta annis ipm in heremo rexit. Ipse eñ dilectus deo ⁊ hoībus cuius memoria in benedictiōe extitit. Cui dñs in mōte synay gloriam suam ostendere voluit. Dum vidit ignem ardentem ⁊ non cōburentē Cum enim moyses pasceret oues ietro soceri sui in deserto apparuit ei deus in rubo ardenti q̄ tñ nō cōburebat: pcipiēs ei vt in egyptū descenderet. ad liberandū pplm isrl. Iste est Moyses de cuius laude resonant celum ⁊ terra. deum vidit facie ad faciem clare quod de nullo alio preterq̄ de paulo apostolo scriptura testat in hac fragili carne. Ille in circūcisione: Iste in pputio testimoniū de diuina essentia docentes vnum verum deum colendum esse.

Iste Aaron moysi frater vir sanctus. ⁊ insigni eloquētia ornat⁹ digne summū sacerdotiū sibi assumpsit. ⁊ testamentū eternū sibi ⁊ filiis suis statuit. filiusq̄ ei⁹ Eleazarus in pontificatu succedit. cui p̄termus stolaꝝ sacerdotij tradit. Obijt aūt anno vite sue. 123. pontificatus vero sui sexto et trigesimo In arabia monte oreb.

Isti tres scilicet ythamar Nadab Abyu cum Eleazaro: fuerunt filij aaron quorum duo Nadab ⁊ abyu percussi sunt a deo pro eo q̄ ignē alienū obtulerunt in tabernaculo et subito concremati sunt.

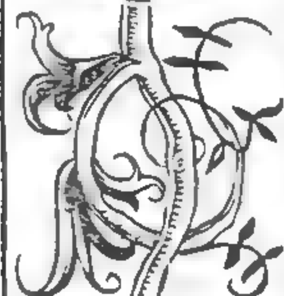

Linea christi

Aminadab

Naason

Iste Aminadab primus post moysen fide plena ingressus est mare rubeum cūctis trepidātib⁹. ꝓpter qđ regalē stirpē meruit ꝓcreare. An. mundi. 3544.

Balaam propheta filius beor: qui habitabat sup flumē terre filiorū amon vir preclar⁹. ad hunc Balach rex madianitarum legatos fide dignissimos misit rogātes vt veniret et malediceret israhelitas. Ille aūt cōsulens dn̄m prohibitus est. denuo mittēs. qui eorū voluntati obtemperare volēs sternens asinam cum legatis ad regem ibat. Et dum pergeret angelus domini eidē occurrit. et euaginato gladio stantem q nec ad dexterā nec ad sinistram deuiari poterat in angustissimo loco. concidit asina sub pedibus sedentis. et cum vehementius latera eius cederent: Dominus aperuit os asine. Et confestim balaam vidit angelum domini qui corripuit prophetam. qui iussu angeli ꝑgens prophetauit dicēs. Orietur stella ex iacob. Et cōsurget virga de israhel. ⁊ percutiet duces moab.

Tempore illo balaam ariolus ꝓphetauit ac occiditur. Balaam

Naason anno mūdi. 3688. Josue p⁹ mortē moysi a deo iudex ꝯstitut⁹ fuit sup isrl' vt ꝑplo terrā diuidēt. Missisq3 ad explorādū iericho: Exploratores aūt recepit raab meretrix et occultauit in domo sua. q̄ ei ⁊ domui ⁊ familie sue ꝓmiserāt immunitatē si signū poneret coccineū in fenestra. Et occl'te dimisit eos abire ipsisq3 via patefacta p iordanē miraculose trāsierunt antecedentib⁹ leuitis cū archa. Iste iosue filius Naue populū domī viginti septē annis rexit. hic solus cum Caleph ex sexcentis milib⁹ viris. qui ex egipto egressi fuerāt terrā ꝓmissiōis cōsecutus est. Mortu⁹ tandē cētesimo ⁊ decio vite sue Anno ī mōte effraim sepelit̄

Othoniel frater caleph minor liberauit ppl'm de oppressiōe regis mesopothamie. quē etiā ꝑcussit. Hic habet q angel⁹ dn̄i apparēs arguēs filios isrl' de trāsgressione legis improperās bn̄ficia eis a dn̄o collata ad fletū eos induxit. qr plurib⁹ vicib⁹ recesserāt a deo. ꝓpter qđ traditi sunt in ſuitutē pluriū tyrānoꝝ et penitētes liberati sunt p diuersos iudices. ⁊ post liberationem sepe recidiuauerunt in mala.

Iste Aioth ꝑcussit eglon regē moabitarū et liberauit israel. fuit enī vir fortis et vtraq3 manu vtebatur pro dextera.

Sangar filius Anath occidit sexcētos ex philistijm vomere volentes inuadere territorium eoꝝ. Post hec malū facientes traditi sunt in manus iabin regis chanaan. cuius princeps exercitus erat Syzare. Est autem egressus in bello cum barach ad hoc suadente et associante delbora prophetissa. Cui honor delatus vt iudicaret israel.

Linea Iudicum

Josue

Othoniel

Ahoth

Sangar

MOyses frater aaron ꝛ filij isrl' cū fuissent in egypto. cccc. xl. ānis. Que cōputatio accipit̄ a pͥma pmissiōe facta abrahe ī mesopotamia. Sicut a deo accepit legē dedit filijs isrl'. Qui post. x. plagas qͥbus de' egyptū attriuit, pcesserūt p desertū v̄sus mare rubꝛ. ꝛ pharaonē penituisset pplm dimisisse: angelo eos pcedēte ī die ī colūna nubis ꝛ nocte ī colūna ignis. vn̄ ꝛ pharao ꝯgregat' exercitib' suis et currib' insecut' ē eos vt reduceret ī egyptū. Moyses ꝓm' iuxta pceptū dn̄i agno pascali comesto cū pplo isrl'. videtesqꝫ filij isrl' appropinqͥre egyptios: cepeit murmurare ꝯ moysen qꝫ eduxisset eos de egypto. Orantēqꝫ moyse ꝛ ex dn̄i iussiōe extēdēte v̄gā sup mare rubꝛū. diuise sunt aq̄: factis vijs ī medio maris: p q̄s incedentes libere filij isrl'. pharao p dictas vias cū suis exercitib' insequebat'. S; egressis oīb' de pplo hebreoꝝ moyse extendēte v̄gā sup mare. reuerse sunt aq̄ et ꝓus sōmersis pharaone cū suis ī medijs fluctibus. Cecinerūt ꝗ moyses cū pplo. ꝛ maria sorore ei' cū mulierib' tympanistris canticū illud dn̄o. Cantem' dn̄o gloriose ꝛc.

DE Raphidin postea venerūt ad mōtē Synai ꝛ ad radices ei'. Ibiqꝫ mādauit dn̄s eis p moysen vt filij isrl' se sctificarēt ꝛ lauarēt vestimēta sua duob' dieb': ꝛ tercia die ascenderēt sup mōtē. nullusqꝫ accederet nec etiā tangeret ipm mōtē nec iumētū. alioqn moreret'. Quo facto die tercia mons cepit fumigare: ꝛ tonitrua audiri: ꝛ sonit' buccine ꝛ fulgura videri: ꝛ nubes densissima operuit montē in q̄ intrauit Moyses ad recipiendū legē. His pactis dedit dn̄s legē pplo suo ī mōte synai tercio mēse egressiōis de egypto. Que lex diuidit' ī triplex gen' pceptoꝝ. s. moraliū. iudicialiū. ꝛ cerimonialiū. Et moralia quedā sunt. x. pcepta que hn̄tur Exo. xx. ca. Moralia q̄dā alia sparsim ī diu̇sis locis pentateuci ꝓcipue ī deutronomio. S; reducūt' ad decalogū. ꝛ h̄ sp obligauerūt ꝛ obligabūt ad obsuātiā eoꝝ. et oēs natoes. Et p'a tria sculpta ī vna tabla lapidea nos hn̄t ordinare ad deū. alia. vij. ad ꝓxim. Judicialia aūt ordinata erāt ad ꝯsuanda pacificū cōuictum ppl'i ad inuicē ꝛ bonū ī ciuilitatē. sicut statuta ciuitatū. obligabāt solū illū pplm vsqꝫ ad passionem xpi ꝛc.

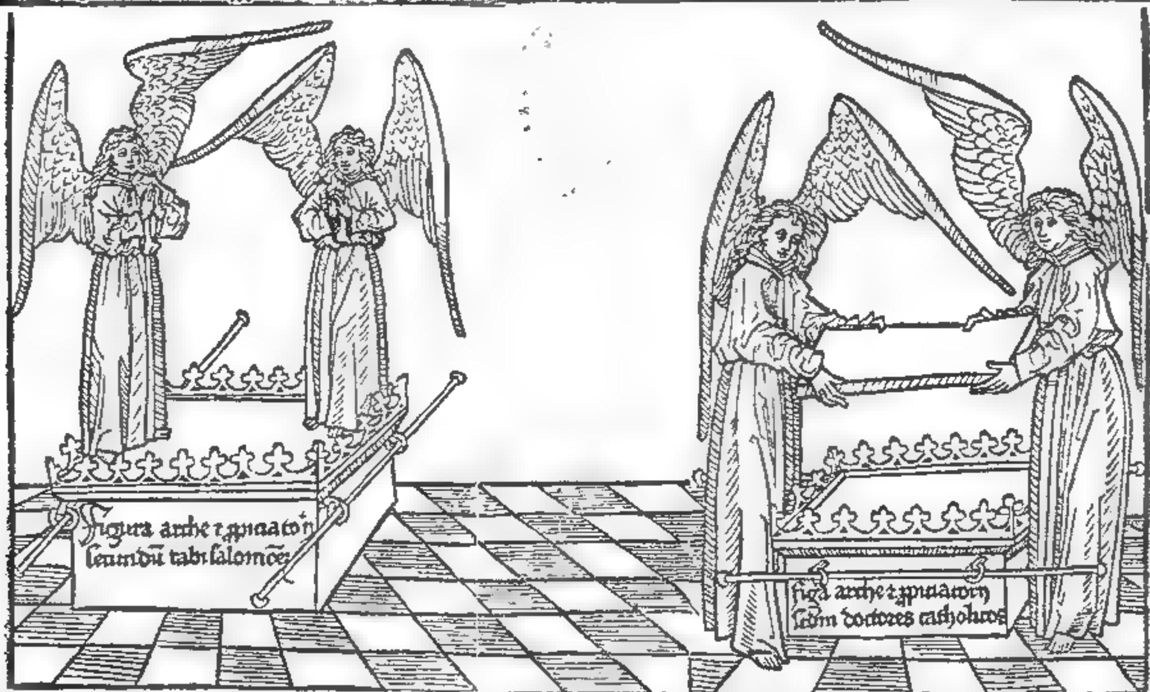

Vitulum conflatilem filij israel hisdem etiã temporib⁹ egiptiorũ more (Qui busiridē adorabãt) sibi fecerũt. Cũ eni Moyses cũ dño in mõte morã faceret. Popul⁹ ad aaron dixit. vt faceret eis deos q̃s colerẽt. ⁊ precederẽt eos: Quib⁹ hur resistẽs sputis ab eis vt tradit suffocat⁹. Aaron timẽs ait. Tollite inaures aureas vxorũ ⁊ liberorũ. Quas cũ accepisset: formauit ex eis vitulũ cõflatilē opere fusorio: Et dixit pp̃lus: Hij sunt dij tui israel: qui te eduxerũt de terra egipti: fecitq̃ aaron altare. ⁊ in crastinũ indixit solennitatē. Mane surgẽtes obtulerũt hostias: seditq̃ pp̃lus mãducare ⁊ bibere ⁊ surrexerũt ludere id est adorare. Tũc ait dñs ad moysen. descẽde. peccauit pp̃lus tu⁹ ydolatrando: dimitte me vt deleã eos. Cui moyses. Queso dñe quiescat ira tua: ne dicãt egiptij callide eduxit eos. impotẽs eis dare terrã quã pmiserat. Placato dño descẽdit moyses ferẽs secũ tabulas lapideas scriptas digito dei: Cui occurrit iosue dicẽs: Vlulatus pugne est in castris: Cui moyses: imo vox est cantantiũ. Et appropinquãs vidit vitulũ ⁊ choros et irat⁹ pijcit tabulas: et cõfracte sunt. Et post rep̃hensionē aaron de fabricatiõe vituli. ⁊ ei⁹ excusationem: vitulũ cõbussit. ⁊ massaȝ in puluerē redegit. quē sparsit in aqua dans filijs israel. qui in barbis ydolatrarũ apparebat: precipiens leuitis vt secum acciperent gladios. ⁊ omnes reos signatos puluere occiderent. Ceciderunt eo die multa milia virorum.

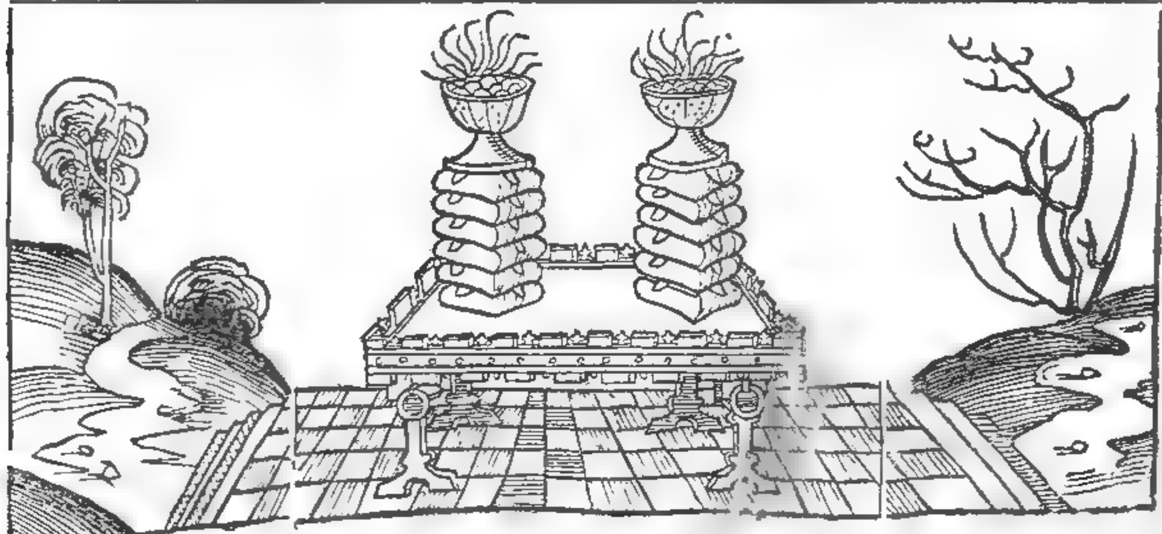

MOyses post tres mēses egressionis. ascendēs in montē synai: vbi quadraginta diebꝰ et noctibꝰ ieiunans legē dñi meruit accipere. Mādauit dñs ei ꝙ faceret Archaʒ de lignis sethim. Que sunt imputribilia: Cuiꝰ lōgitudo esset duoꝝ cubitoꝝ cū dimidio. Latitudo vero vniꝰ cū dimidio. ⁊ similiter altitudo. Et tota intus ⁊ foris coopta auro mūdissimo. ac supra corona aurea: Et ꝓpiciatoriū aureū siue tabulam aureā eiusdē latitudinis ⁊ lōgitudinis cuiꝰ est archa. vt archā tegere sufficeret. Erat aūt sursum erectum eminēs arche sicut coperculū. qđ dicebat᷑ oraculū: Per vtrūqʒ latus lōgitudis erāt bini circuli aurei totū lignū penetrātes. ⁊ ꝑ eos vectes de lignis sethim deaurati mittebant᷑. Quibꝰ archa ferrebat᷑. nec vnqʒ extrahebant᷑: Extra qʒ vero ꝑte oraculi. scʒ in duobꝰ angulis anterioribꝰ positi sunt duo cherubin aurei. vnꝰ alterum respiciebat. versis tamē vultibꝰ in propiciatoriū: duabus ꝗʒ alis expassis. ⁊ mutuo se tangētibus velabant oraculū. alas ex opposito extēdebant. Et hec habebant᷑ in sctā sctōrum: In archa aūt posita fuerunt vrna aurea māna hñs: Virga Aaron: et due tabule decalogi. Cū ea in plano nō adeo ꝑfecte figurari poterit Imaginatio inspiciētis cetera suppleat.

Figura Arche ⁊ ꝓpiciatorij scdm Rabi salomonē. Figura Arche scdm doctores catholicos.

SImili modo ait dñs Moysi. facies mēsam de lignis sethim aureis laminibus coopta꞉. hñs quatuor pedes: In singulis vero pedibꝰ erat anulꝰ aureꝰ: In anulis vero vectes aurati. quibꝰ ferebat᷑ mēsa Erat aūt labiū in ea ꝑ circuitū sicut in archa: ⁊ labio affixa erat aurea corona alta digitis quatuor: Ita ꝙ medietas suꝑ mēsam eminebat. ne supposita caderēt. Altera medietas inferiꝰ ad decorē pēdebat. Et ponebant᷑ suꝑ eaʒ duodecim panes azimi: Seni altrinsecus: Et singulis supponebat᷑ patena aurea cū thure. Josephus vero scribit phialas aureas suppositas plenas thure: In diluculo sabathi recētes ⁊ calidi imponebant᷑: Qui immoti manebāt in sabathū sequēs. Sublatos vero soli sacerdotes comedebāt: Ideo sacerdotales dicebant᷑. vt sacerdotes formarēt coquerēt ponerēt in mēsa ⁊ tollerēt. licet nō obseruarūt: Dicebantur quoqʒ panes ꝓpositiōis. Quia positi erāt coram dño in memoriā sempiternā. xij. tribuū filioꝝ israel.

PRecepit quoqȝ dñs fieri Candelabrũ ex auro purissimo ductile: Cuius bastile basi infixũ erat ferreũ sup vestitũ calamis aureis geniculatis ad modũ canne. Ubi aũt calamoꝝ capita inter se iungebant tanqȝ duo ciphi erant in moduȝ nucis. Et ex fundo ciphi ꝓcedebãt flores recuruí. quasi lilia. Et in ipo fundo inter ciphũ ꝛ lilia erat sperula volubilis. Et ita cũ in bastili essent quīqȝ calami in hũc modũ copulati. Quattuoꝛ ibi iũcture erãt. Quarũ queqȝ habebat q̃si ciphos duos iũctos ꝛ sperulas sil' ꝛ lilia: Stipes vero cãdelabri q̄ procedebat directe in altũ inferius hñs tres pedes. Et sursuȝ hẽbat sex calamos egrediẽtes de bastili. tres ex vno latere. ꝛ tres ex alio. tẽdẽtes sursuȝ obliq̄. Quousqȝ ptingerẽt ad altitudinẽ bastil': In bastili vͦo quattuoꝛ ciphi instar nucis. Quos aliq̄ pomellos dicũt. Jta ꝙ duo ciphi positi vnꝰ cõtra aliũ faciebãt pomellũ vnũ: Rabi salomõ scribit istos ciphos fuisse oblõgos. Et sic dispositos vt calamꝰ ꝑ mediuȝ ciphi trãsiret: Sperulecqȝ sil' ꝛ lilia. et vt hebrei dicũt pomellꝰ ꝛ flos in candelabro ad decorẽ posita fuerunt. Erat aũt vt dicit Josephus ex. lxx. ptibus cõpositũ. in vna base erectũ. Quocũqȝ vero modo factũ fuerit in sũmo. vij. hẽbat capita eq̄lia: sup que ponebãtur septeȝ lucerne auree: Jta ꝙ vltimꝰ ciphꝰ q̄ erat in sũmitate cuiuslibet calami. erat sedes lucerne. Jnfusoꝛia etiã septẽ ex auro erãt. Quibꝰ oleũ ĩfundebat lucernis. Erãt qȝ foꝛpices dicti emũctoꝛia. Qui ex auro erãt ad emungẽda vel extinguẽda licinia: ꝛ cũ quibꝰ amouebatur. illud qꝺ erat cõbustuȝ de licinio. et residuũ licinij ad incendenduȝ aptabat. Uasa q̄ȝ plena aqua erãt: emũcta ne facerẽt fumũ: Oĩe aũt pondꝰ eiꝰ cũ vasis suis habuit talentũ auri. Hebrei vͦo dicũt centenariũ auri: Ne scit' ꝑfecte pondꝰ quãqȝ magnũ auri pondꝰ requirebat ad tantũ opus ꝑficiendũ. Positũ aũt erat ad austruȝ cõtra mẽsam. nõ recte quidẽ sed obliq̄: Prout tamẽ in plano figurari possunt. deinceps videri potest.

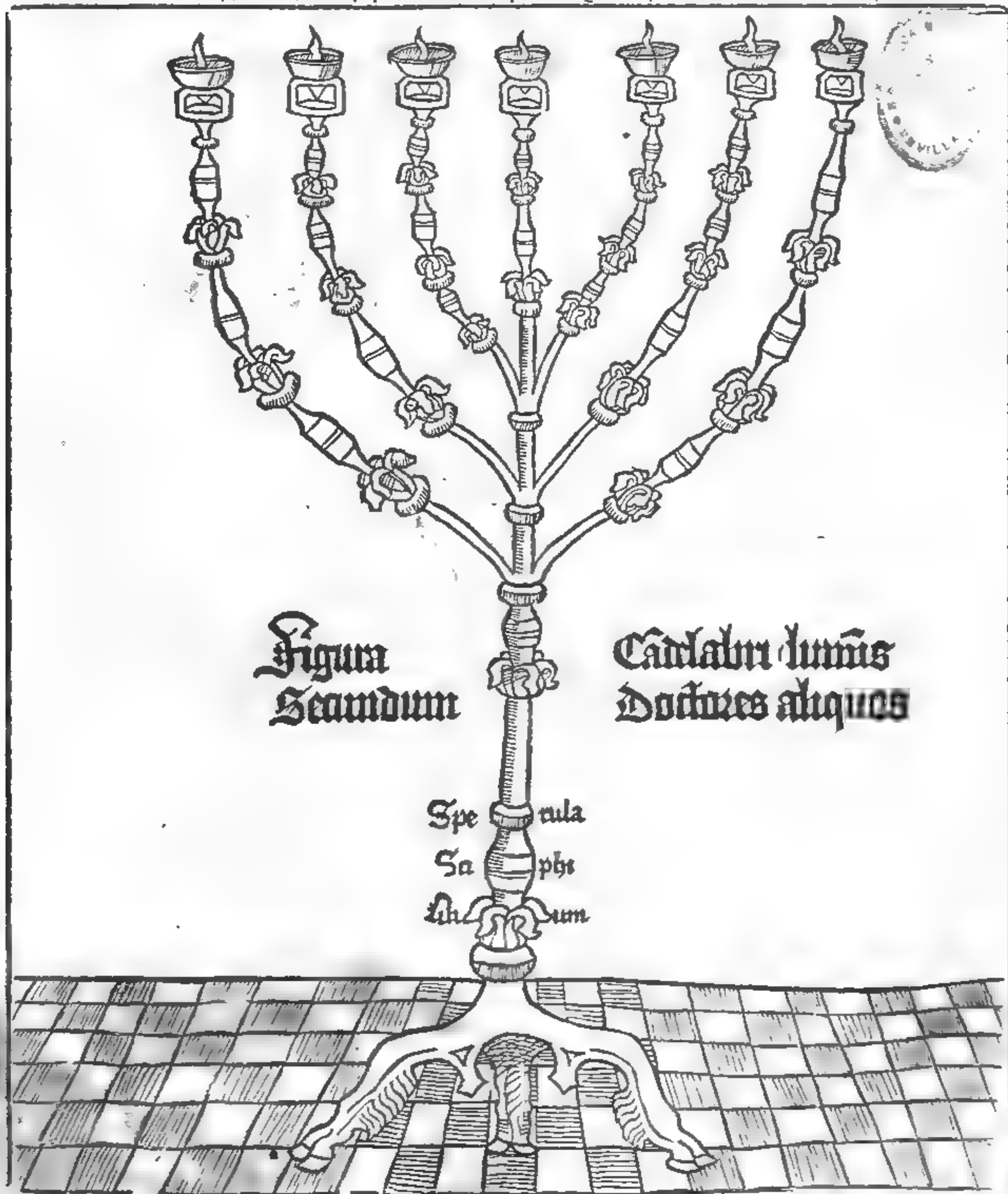

Figura Candelabri luminis.
Secundū Raby moysen

Spe-rula

Sci-phus

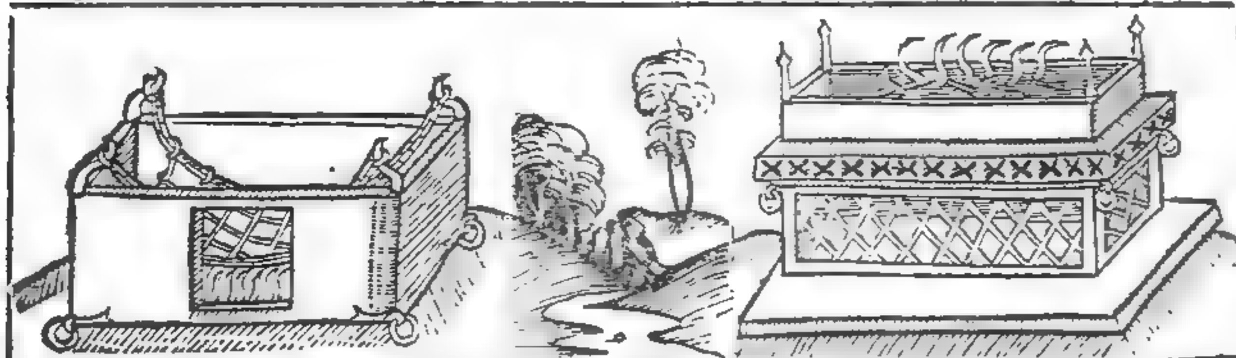
Li-lium

Altare quoqꝫ holocaustorū siue sacrificioꝝ iussit dn̄s fieri de lignis sethim. Erat aūt altare quadratum In longitudine ⁊ latitudine. v. cubitoꝝ. Et in altitudine triū. Eratqꝫ concauū instar arche sine operimento: Parietes lignei sed operti erāt ere intus ⁊ extra: siue laminis eneis: vt vri nō possent: Area eius siue arula erea erat tanqꝫ fundus arche. sup quē fiebat ignis: Qui p fenestrā que erat in latere oriētali imponebatur. In quattuor angulis supioribus erāt extra quattuor recurua cornua. In qbus quattuor cathene anulis inserebant. de quibꝰ dependēs craticula erea in modū rethis facta. vsqꝫ ad mediū altaris descēdebat sup quā cremāda in odorem dn̄o ponebant. Circa vero angulos inferiores. quattuor erant anuli erei: in qbus vectes imponebant de lignis sethim opti ere ad portandū altare. Positum autem erat altare ante tabernaculum sub diuo.

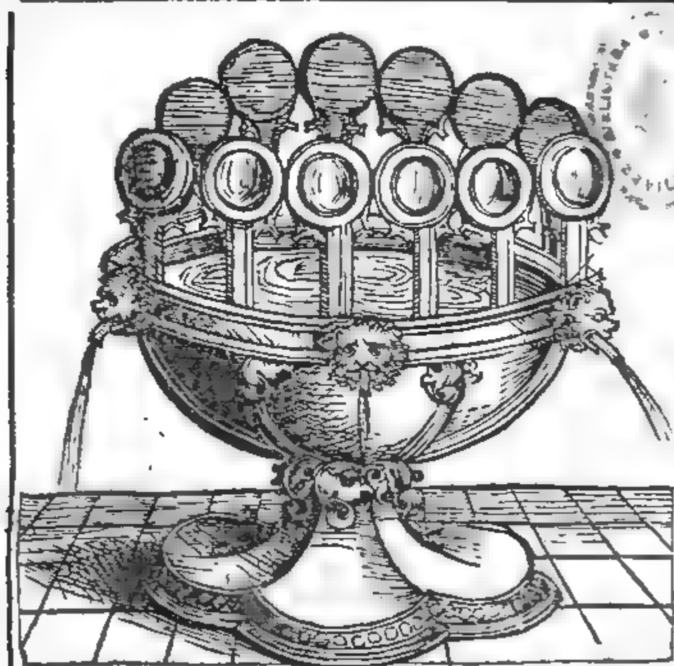

Altare holocasti scḋm latinos

Altare holocasti scḋm hebreos

INstituit qz dñs Moysi dicēs: Q sacerdotiū itē Aaron in suo dare deberet. Ordinationeqz de vestimentis sacerdotalib⁹ fiēdis p̄mittēs: Quattuor erāt vestes cōmunes oībus sacerdotib⁹ etiā minorib⁹: feminale lineū: tunica de bisso dupla p totū. Balteus lat⁹ q̄si digit' quattuor. cū pulchra varietate. Et thyara de bisso. quā gestarūt in capite. tendēs supius in acutuz. Sup hec quattuor ꝑprys vestib⁹ induebat' sūm⁹ sacerdos: Pria erat tunica iacintina. Que stricta erat vt tunicella. In cui⁹ extremitate inferiori erāt tintinabula ⁊ malogranata intexta. Scḋm ornamētuz suphumerale sine manicis. descēdēs vsqz ad renes. adeo vt supcingi posset. cū varietate pulchra: Terciū ratiōale q̄drāgulū duplex. In q̄ erāt duodeci lapides p̄ciosi Quartū ornamētū erat Balthe⁹ seu cingulū de quīqz colorib⁹: Qnītū erat mitra iacintina in capite sup bissinaz: Erat aūt sextū lamina aurea ad modū dimidie lune facta: In qua thetragramatō inscriptu: facta deinde ad modū corone. Que ꝑtendebat' ab aure ad aurē per frontem.

LOcut⁹ est iterū dñs ad moysen. Facies ⁊ labiū eneuz cū basi sua. vas scz lauatoriū. qḋ alibi labrū ⁊ luter (vt Rabi salomō ponit) vocat'. Qḋ erat inter tabernaculuz ⁊ altare holocaustoꝝ: In q̄ missa aq. lauabāt sacerdotes manus suas ⁊ pedes. vestes sanctas accepturi. vt sacrificarēt: Similiter ingressuri tabernaculū. ⁊ egressuri: vt aarō ⁊ filij ei⁹ fecerūt. portātes de sanguine hostie īmolate ꝑ pctis populi. Et qn̄ accedebāt ad altare vt in eo offerrēt thimiama: Qḋ dr̄ factū de speculis mulieꝝ excubantiū ad ingressū tabnaculi: Vel poti⁹ in circuitu labij supremi circūposita specula fuerūt: In quib⁹ sacerdotes videre possent: si faciē, vel veste maculam abluendam haberent.

PRecepit quoqz dñs Moysi: vt faceret tabernaculū [...] Tabernaculū erat dom⁹ deo dicata Quadrata ⁊ oblōga: tribus clausa parietib⁹: Aquilonari. meridiano. occidētali: Liber patebit introitus ab oriēte: vt sole oriēte radijs ei⁹ illustraret': modo introit⁹ eciaz fit vt plurimū in occidēte. Lōgitudo erat. xxx. cubitoꝝ: Latitudo. x. Altitudo. x. In latere meridiano. erāt tabule de lignis sethi. xx. stātes Quaꝝ vnaqueqz ī lōgitudine habebat cubitos. x. In spissitudie digitos q̄ttuor: In latitudie cubitū ⁊ semissem: Iungebant' aūt sibi mutuo: Et erāt inaurate ex vtraqz parte. Supposite vero singl'e duab⁹ basib⁹ argenteis ꝑforatis. Eodē scemate erat factus paries aquilonar': Ad occidentē vero erāt. vi. tabule ꝑ omīa si-

miles. In medio aut tabernaculi mādauit dn̄s fieri p latitudinē velū pulchrū appēsuz sup quattuor columnis: Qd diuidebat sancta a sanctisctōz. Habebat aut quadruplex operimentu: scz de cortinis intextis varijs colorib⁹: de sagis cilicinis. de pellibus rubricatis. et de pellibus iacinctinis. Cetera de vectibus anulis. Cortinis et Sagis liber moysi exod⁹ manifestat.

Figura pro tabulis et basibus terre infigendis.

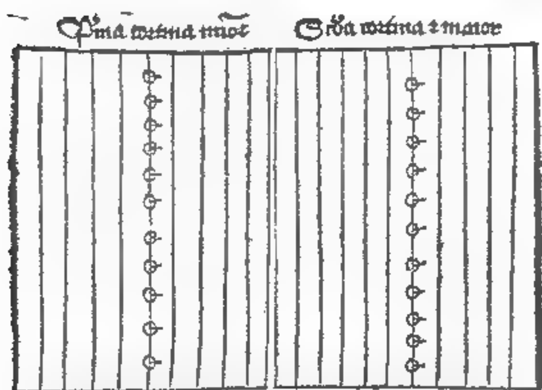
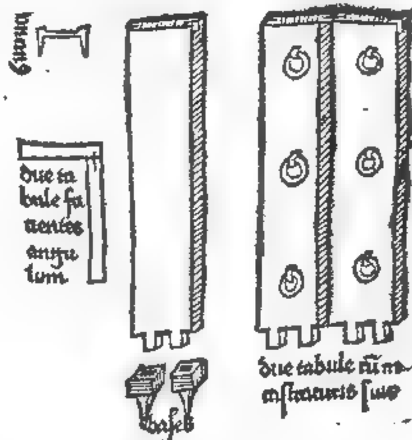
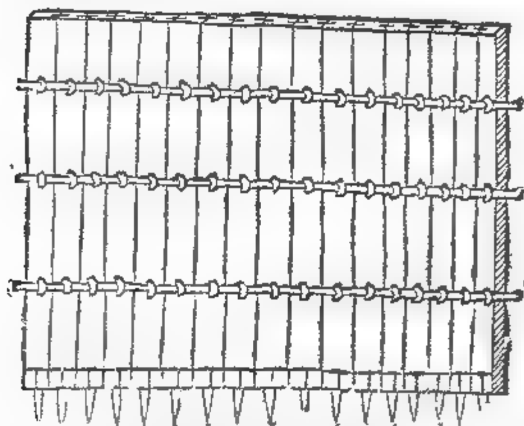

Figura vni⁹ lateris tabernaculi quātū ad tabulas et bases quibus infiguntur.

Moyses primo anno tabernaculū dn̄o cōstruit. Et septez mēsibus op⁹ pficiēs. mēse pmo anni secūdi prima die erexit. Iudei quoqz p Moysen legē sic cū lr̄is hr̄e ceperūt. Iterū dn̄s ad moysen ait. Cū filios israel numerab: dabit qsqz pciuz p aia sua: ne sit i eis plaga dimidiū sicli. iuxta mensurā sanctuarij. Sicl⁹ vigīti obolos hz: Et hec pecunia ad vsus tabernaculi reponebat. Cōpletisqz smonib⁹ dedit moysi duas tabulas lapideas digito dei scriptas. Ope diuio nō hūano inscriptas decalogo ex vtraqz pte. Et vt hebrei tradūt in vno latere figurata. similē figurā i alto opposito dabāt. qd miraclo ascribebāt. Ceteri sculpta iterat lr̄is dicebāt. Preterea catholici doctores et pcipue diuus Augus. tria pcepta in pma tabula testimonij que hoiem ad deū ordināt. In scda septē q ad proximū ordinant scripta ponūt. Rabi tn̄ Salomon et hebrei quiqz in vna et qnqz i alia pcepta distinguunt. Postea vo vt i figura vituli videt. descendens Moyses et vidēs vitulū et choros irat⁹ proiecit tabulas. Et confracte sunt.

Figura tabularū scdm doctores aliqs

Figura tabularū scdm doctores hebos

Ut ea vberius clarescant posita est hec figura duarum tabularum.

Linea regũ assiriorum

Ascades

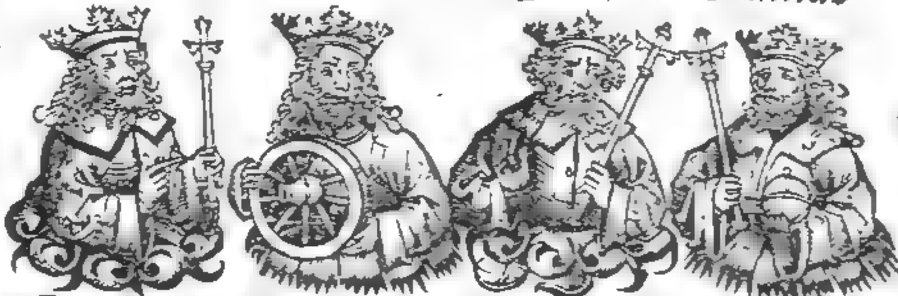
Amyntbas

Bellothus

Aptheros Eructoniꝰ Fenix Cadmus

Aptheros Rex cretbe primo mellis colligendi vsum inuenit. huiꝰ filia ex incestu concepit de qua mirabilia narrãt. Et post ibidẽ filiꝰ regnauit ꝛ di ctus fuit auidis legesq̃ fecit et primꝰ boues aratro iunxit. Erictonius Athenienſiũ pȓiceps primꝰ in grecia quadrigã excogitauit. Fenix ille in tyro et sydone regnauit vsũq̃ litterarũ tradidit. ꝛ colores feniceos quo capitalia fie rent inuenit. A B C D Alpha vita Gãma Delta.

α · β · γ · δ ·

Corinthꝰ vrbs fuit Achaie olim insignis qui primũ a Sysipho latrone Aeoli sup Ischmõ ĩ medio maris ioniȷ ꝛ egei cõstructa fuit. Octuagesi o etatis moysi ãno. Primo Certhyra deiñ aucta Ephyra vocata. Vñ ꝛ apud virgiliũ Ephyreaq̃ era. Nã Corinthij in ere fundẽdo pȓicipatũ obtinebãt Eo q̃ ibi pulcherrima ꝛ artificiosa eiusmodi eris fiebãt vasa. Sz pꝰ õ euersa ꝛ ab Corintho Orestis filio ĩstaurata Corinthꝰ cognoiata fuit. Vltio a romanis ac censa nũq̃ coaluit vt oñdit florꝰ ꝛ iustinꝰ. Fuitq̃ teste Apulegio libro de magici regionis caput. Apud corinthios p̃mũ imperiũ assumpsit ꝛ regñit Atletes gre cus luctator victoriosissimꝰ. Regnatũq̃ ẽ in Corintho sb regibꝰ duodeci. annis 323. Postea respublica p annuos magistratꝰ gubernari cepta est. Poloponesius ꝓuincia quã hodie latini Moreã vocãt totiꝰ grecie quondã arx dicta regio ẽ pene insula. haud vlli terre nobilitate pꝰ ferẽda. Inter duo maria Egeũ ꝛ Ioniũ. pla tani folio similis. Angustia vñ ꝓcedit Ischmos appellaẗ. in ea strictura q̃ Cher roneson efficit ciuitas ẽ chorinthi. medio interuallo colli applicata. Sz has ip̃as angustias (vt piliniꝰ retulit) ꝓfodere nauigabili alueo tentauere Demetriꝰ rex Ce sar dictator cayꝰ princeps. domiciꝰ nero infausto (vt oĩ exitu patuit) incepto Gre ci p̃ncipes postq̃ Turcoꝝ potẽtia europã penetrauit ex mari ad mare ꝓducto p angustias muro peloponessũ a reliq̃ grecia disiũxerũt Murũ examiliũ vocauere Corintheos ab idoloꝝ cultura ad verã dei religionẽ Paulꝰ aplus ratiõibꝰ ꝛ do ctrina atq̃ miraclis ptraxit. Nũc ea regio tota impio Turcoꝝ adiecta est.

Corinthus

Carmētis

Ista Carmēns fuit filia euandrij. q̄ et literas latinas inuenit. A b c d e f g h i k l m n o p q r s t v x.

Iste Salmon filius Naason. nat⁹ est anno mūdi scd̄m. lxx. interpretes. 3725. hoc est ante natiuitatē xp̄i. 1474. Hic fuit dux in tribu Juda et in numeris legit. et cū Josue terras promissionis intrauit scd̄m glosam duxit in matrimoniū Raab meretricē vel vt Lyra vult hospitalariā. Josue. 2. capitulo.

Italus rex iuxta Albulam fluuiū id est tyberim ciuitatem condidit in qua regnauit. vbi postea condita Roma fuit. a quo tota ytalia nūcupata.

De isto Rechab descēdit stirps valde religiosa q̄ isto tpe fuisse creditur. Hic de yetro cognato Moysi descendit. et conuersus fuit ad Judaismum.

Ytalus Rex

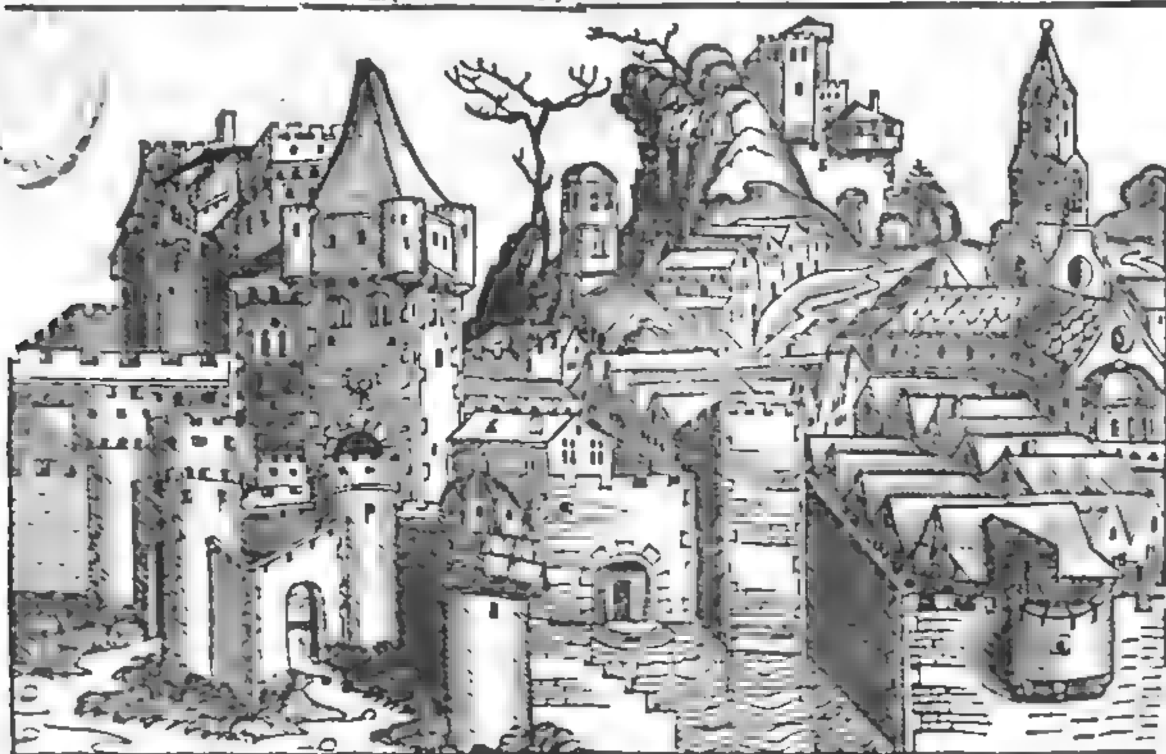
Rechab

Linea christi Salmon

Hec ciuitas antiquit⁹ Zenereth alias Cynaroth vocata ad littora maris sita Tyberiadis dicti inter oriētem et austrum ad duas leucas a bethulia monte distās vbi Judith holofernem occidit. Deinde ab herode Tetrarcha gallilee instaurata: in honorez Tyberij Cesaris Thiberiadis appellata. nūc Tyberias est vocata in ea xp̄s Mattheū in apostolatū assumpsit. Olim habuit episcopum cui mare galilee subiectū erat. Prope hanc ciuitatē balnea naturaliter calida esse phibēt. Et in ea terminat regio decapoleos a decez ciuitatibus principalib⁹ dicta. In ea regione nō longe a Tyberiade est lacus asphaltides q̄ pter magnitudinē et aque immobilitatē mortuū mare dicit. Naz neq̄ ventis mouet resistente turbinib⁹ bitumie: quo aqua stagnatur Neq̄ nauigatoib⁹ patēs est. Quoniā oīa vita carētia in profundū mergunt. Nec materiā vllā sustinet nisi que alumine illustrat. Asphaltides nihil preter bitumē gignit. Vñ et nomē. Nullū corpus aialium recipit Thauri cameliq̄ fluitant. Inde fama nihil in eo mergi: Longitudie excedit centū milia passuū. Latitudine maxima vigintiquīq̄ implet. minima sex.

Tyberias als Tyberiadis

Circa illud tp̄s inceperūt ytalie regnare reges. multociēsq̄ nomina variarunt. quorum oim̄ primus dicitur fuisse Janus. qui palladium extruxit qd̄ Janiculum dicitur. Postea pro magno deo habitus est. Figuratur aūt cū duabus faciebus. atq̄ in principio anni eius festum celebratur. Ob hoc q̄ esset finis p̄teriti principiūq̄ futuri. Et inde mēsis ianuarius est dictus. Ideo bifrons dicitur.

Saturnus pater iouis rex cretensium tpe ysaac regnare cepit: filius Arn filii Minie filii nini filii beli nembrotidis. postea expulsus a regno Cretense per filium suū Jouē. Videns igitur Janus saturnū velle ciuiliter viuere et vineas colere ac docere suscepit eū benigne. et cū eo regnū partitus est et genuit ibi saturnus picū. q post eū regnauit Alij vocāt eū stercē al' stercutiū. q2 ab eo tanq̄ a peritissimo agricola inuētū est vt in fimo aīalium agri fecundarentur. Ideo eum deū agri fecerūt et totius p̄speritatis post mortē eius. Saturni ymago talis a romanis depingebatur. erat eīm vultu tristis senex et capite canus. falcem in sinistra tenēs. dextra vero flammiuomū draconē. tristis q2 regno crete pulsus. vel q2 ortus stelle saturni significat tristia ventura. senex q2 sidus illud frigidissimū in effectu. ideo capricornus et aquarius quibus p̄est saturnus sunt signa frigida. canus q2 pruinas et niues procreat in p̄dictis signis. falcē gessit q2 agriculturā inuenit. vel q2 scd̄m Seruiū inimicus est humane nature. q2 frigidissimus. ideo scd̄m eaz in sinistro brachio p̄prios filios tenuit quos falce pemit et ad os proiecit. quē etiā natos suos vorare dixerūt: eū eiā tpe cōsumerent. vel etiā draconē in dextra portauit q2 finis est anni: pr̄ iouis dicitur. q2 eo superior scd̄m mītos habetur. Glauco coopertus fuit amictu. q2 stella eius frigide et aq̄se est nature. Saturnus libēter accepit ymmolationē hoīs iuuenis siue puerilis: Delectatur eīm diabolus in effusione sanguinis humani. tum propter credulitatem ymmolantis. tum propter odium humani generis.

Juno

Juno Saturni et opis filia ac iouis soror atq̄ cōiunx ea etate fuit. Hec errore gētiliū deorum regina dicta fuit et preterea regnorum eā et diuiciarū fecerūt deam sic et cōiugij. Et ideo parturiētibus ipsam p̄esse voluerūt. Illi insuper insignē currū et arma attribuūt: Illi q3 tanq̄ regine excellētissime. xiiij. nymphas pedisseq̄s ascripserūt vt in cuius p̄sona virgilius dixit. Sūt mihi bis septē p̄stanti corpore nymphe: In cuius etiā tutelā pauonē auē dixere. Cuius caude dicit Ouidius eā argi pastoris sui a mercurio occisi oculos apposuisse. Ex ioue vulcanū cōcepit et post mortem inter deas relata. Samij nobilissimū templū eidē cōstruxerūt.

Picus saturni filius primus rex laurentum fuit. qui bellator egregius et augur fuit. et inter deos cōnumeratus est.

Faunus scd̄us rex laurentum fuit: qui etiam deus fuit eorum qui sic voluerūt vel putauerunt.

Sibylle omnes femine vates a veteribus nūcupatur. vel ab vnius delfidis nomine: vel a consilijs deorum denūciandis: Ceterū Sibyllas. x. numero fuisse. Primā fuisse de persis. Cuius mētionē fecit Nicanor q res gestas Alexandri scripsit. Secundā libicā. Cuius meminit Euripedes. Terciā delphicā. de q̄ Crisippus loquitur in libro de diuinatiōe. Quartā cimeā in ytalia q̄ neuius in libris belli punici: Piso in annalibus noīat. Quintā erythreā: q̄ Appolodor' affirmat suā fuisse ciuē. Eaq3 grais iliū petētibus vaticinatā perituram esse troyā. Sextā samiā: de qua scripsit Eratosenes in antiq̄s annalibus samiorum reperisse se scriptū. Septiā Cumanam noīe Almatheā. que ab alijs Demophyle noīatur. Eamq̄ nouē libros attulisse ad regē Tarquiniū priscū: Et pro eis trecētos philippeos postulasse. regēq̄ aspernatū precij magnitudinē et mulieris insaniā. Illā in cōspectu regis tres combussisse. at pro reliq̄s idē preciū postulasse. Tarquiniū multo magis mulierē insanire putasse. Que denuo tribus alijs exustis. cū in eodē precio p̄seueraret: motū esse regē: ac residuos trecētis aureis emisse. Quorum postea numerus sic actus: capitolio refecto. qd̄ ex oībus ciuitatibus et ytalicis et grecis. et precipue erythreis coacti allatiq̄ fuiut romani: cuiuscūq̄ Sibylle noīe fuerūt. Octauā hellespontiā in agro troyano natā vico marmesso tpibus cyri. Nonā phrigiam que vaticinata sit ancyre. Decimā tiburtē nomine Albuneā que tiburi colitur vt dea. Harū oim Sibyllarū carmina feruntur. Omnes aūt hee Sibylle vnū deū predicāt. maxime tū Erythrea. que celebrior inter ceteras ac nobilior habetur.

Linea regū ytalie

Janus

Saturnus

Picus

Faunus

De aliis sibyllis.

Sibylla Agrippa

Sibylla Libica

Sibylla agrippa vestita rosea veste cum clamide rosea: nõ multũ iuuenis. manũ tenẽs in gremio q̃si admirãs. ⁊ sinistrã manũ tenẽs ostẽdendo deorsum breue scriptum. dicit sic. Inuisibile verbum palpabit: Germinabit vt radix. Siccabit vt foliũ. Nõ apparebit venustas ei⁹: Circũdabit alu⁹ matern⁹: ⁊ florebit de⁹ leticia sempiterna. ⁊ ab hoibus cõculcabit. Nascet ex matre vt de⁹: ⁊ cõuersabit vt peccõr: Homo quidã gẽtilis vidit hanc gloriam.

Sibylla libica ornata serto viridi. ⁊ florũ in capite. vestita palleo honesto ⁊ nõ multũ iuuenis dicit sic Ecce veniet dies ⁊ illũinabit dñs densa tenebrarũ ⁊ soluetur nex⁹ synagoge. ⁊ desinẽt labia hoim. ⁊ videbũt regẽ viuentiũ ⁊ tenebit illũ in gremio virgo dña gentiũ. ⁊ regnabit in misericordia. ⁊ vter⁹ matris ei⁹ erit statera cunctorũ.

Sibilla delphica

Sibilla frigia

Hec sibylla Delphica q̃ ante troyana bella nata ꝓphetauit. vestita veste nigra ⁊ capillis circũligatis capiti in manu tenẽs cornu iuuenis dicit sic. Nascet propheta absq̃ matris coitu ex virgine eius.

Sibylla Frigia induta veste rubea. nudis brachijs antiqua facie saturnina. crinib⁹ sparsis. ꝑ dorsum digito indicãs dicit sic. Ex olimpo excelsus veniet ⁊ firmabit consiliũ in celo ⁊ annũciabitur virgo in vallibus desertorum.

Sibilla samia

Sibilla europa

Sibylla Samia a samo insula iuuenis. hñs formosum pect⁹ subtili velo capite coopto. manũ ad pectus tenẽs dicit sic. Ecce veniet diues ⁊ nascet de paupercula. Et bestie terrarũ adorabũt eum Clamabunt ⁊ dicẽt Laudate eum in atrijs celorum.

Sibilla Europa decora iuuenis. Facie rutilãs. velo subtilissimo capite ligata. induta veste aurea breue in manu tenẽs dicit sic. Veniet ille ⁊ transibit colles ⁊ latices olimpi. regnabit in paupertate. ⁊ dñabit in silentio et egredietur de vtero virginis.

Sibylla Persica vestita aurea veste cũ velo albo in capite dicit sic. Ecce bestia cõculcaberis. ⁊ gignet dñs in orbẽ terrarũ. ⁊ gremiũ virginis erit salus gentiũ et pedes ei⁹ i valitudie hoim. Inuisibile vbũ palpabit.

Sibylla Persica

Sibilla quedam valde religiosa

Inuenit etiã alia dicta cuiusdã sibylle c⁹ nomẽ ñ inuenim de xp̃o testificãtis videlicz. Exurget mulier de stirpe hebreorũ nomie Maria. hñs sponsũ nomie Joseph et procreabit ex ea sine cõmixtiõe viri de spũsctõ filius dei nomie Jesus. Et ipa erit virgo ante partũ ⁊ virgo post partũ. Qui vero ex ea nascet erit ver⁹ de⁹ ⁊ ver⁹ homo et adimplebit legẽ Iudeorũ ⁊ suã adiũget ꝓpriã. ⁊ ꝑmanebit regnũ ei⁹ i secla seclorũ. Venietq̃ sup eũ vox dicẽs Hic est fili⁹ me⁹ dilect⁹ ipm audite. Mortuorũ resurrectiõ erit et claudorũ cursus velocissim⁹. Et surdi audiẽt. ⁊ ceci videbũt. loquent nõ loquẽtes. Et de quinq̃ panibus et duobus piscibus multa hominum milia saturabunt. Ventos compescet verbo. mareq̃ furiẽs sedabit. pedibus mare calcans. Ambulans super vndas. Infirmitatem hominibus soluens. repellens multos dolores.

Item alia Sibylla que dicitur fuisse herithrea ait. In vltima etate humiliabit de⁹ humanabit ꝓles diuina. Iungebatur humanitati deitas. Iacebit in feno agnus. et puellari officio educabitur deus et homo: Eligetq̃ sibi ex piscatoribus et abiectis numerum duodenarium.

Ille Troys in dardania ret
gnauit et troyā condidit.

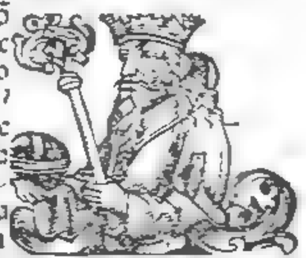
Anchises

Anchises ex dea venē ſm erro rez gētiliū genuit Eneaz. q in Ytalia regnuit vt patuit.

Laomedon

Laomedō rex troye occidit ⁊ Ezio na filia eius capit ⁊ ducit i grecia ppē q̄ bellā guiſſima ſecuta ſunt et mala horrendiſſima

Troya regio minoris aſie in q̄ Ilion fuit ciuitas cantatiſſima. Nōnunq̄ vero p ipa vrbe troya ponitur. Et ſm homerū oīm que ſub ſole ac ſtellifero celo ſunt vrbiū quidē inſigniſſima eſt troya. Nūc aūt ingens Troya toti⁹ aſie columē ita extincta eſt. vt vix veſtigiū aliqđ appareat. qđ Ouidi⁹ inqt. Iam ſeges eſt vbi troya fuit. Siſter virgilius. Camp⁹ vbi troya fuit. Cū ea exuſta lapides ⁊ queciinq̄ alia inde ablata ſunt. Talis finis humanaꝝ rez. Tros aūt Erichtonij regis filius Anno quadrageſimo iudicis aioth iam veteran⁹ dardaniā veniēs Troyā cōdidit. vir armoꝝ pitiſſim⁹. ampliato regno ex ſuo noīe regionem q̄ prius dardania dicebaƭ Troyā appellauit. Dardan⁹ eīn fuit ex Ioue ⁊ electra filia Athlātis genita. Is ad phrigiā deuenit quā dardaniā nomiauit. Ex quo nat⁹ Erichtoni⁹ ex eo tros qui iuſticia ⁊ pietate laudabilis fuit: Iſq̄ vt memoriā ſui noīs faceret Troyā appellari iuſſit. q duos habuit filios. Ilion Aſara. cuius q̄ prim⁹ maior natu regnās troyā de ſuo noīe Iliū noīauit. Ilio laomedō fuit filius ex quo priamus natuſ eſt. Is troyā p⁹ ſuā primā dirupcionē reformauit ⁊ exornauit. ac vrbē magnā ⁊ āpliora menia ac ppugnacula ex lapidib⁹ marmoreis cū muro altiſſimo extruxit ⁊ munitiſſimā reddidit. multitudinēq̄ militū cē fec. ne p ignorātiā oppmereƭ. vt pri⁹ tpe laomedōtis oppſſa fuit. Regiā q̄z edificauit ⁊ iouis ſtatuā: ⁊ arā ɔſecrauit. Ilio ſex portas fecit. q̄rū h̄ ſūt noīa. Anthenoidas. Ilia. Scea. Thymbria. Dardanides. Troyana Per mediū ciuitatis fluui⁹ Xant⁹ decurrebat. Simois q̄z fluui⁹ ex Ida troyano mōte ſcaturiēs iuxta troyā decurrens. q cū mari appropinq̄t xanto cōmiſceƭ. Et in paludē coact⁹ iuxta ſigeum pmontoriū in mare deſcendit Priam⁹ āt ex hecuba vxore hos hūit libos. Hectorē prio natū. Alexādrū: Deiphebū. Helenū. Troylū: Andromachā. Caſſandrā: Polixenā. Pugnatū ē deīn cū troyanis p grecos ānis. x. ⁊ mēſib⁹ ſex. Prio Eſebon iudic̄ āno. c⁹ cauſaz dicit. Cū alexāder q Paris dict⁹ ē in Ida ſilua cū venatu abijſſz i ſomnis Mercuriū ad

Troya

duxisse. Junonē venerē et mineruā vt inter eas de specie iudicaret. Et tūc sibi veneres pollicitā esse: si suā spēm meliorē barū specie iudicasset. daturā se ei vxorē que i grecia speciosior forma videret. Cū ita audisset optima facie venerē dicit iudicasse. Postea helenā regis Menelai vxorē rapuit: id extremū excidiū troianis fuit. hoc bellū decenale disertissime pscribūt Dares frigi⁹ et dictes cretēsis. qui in clade Troyanorum presentes. locorum noīa et gestorū lucidissime oīa norūt. Et ad rerū Troyanorū cognitionē nihil breui⁹. nil clari⁹ et tersius repiri poterit. Fuit em̄ capta Tercio anno labdon iudicis israel ante vrbem conditam. Anno. 430.

De bello grecorum contra Troianos. et destructione troye.

Orosius dicit Anno ante vrbē conditā cccc. xxx. p raptu helene fuisse factā cōiurationē grecorum: et cōcursū mille nauium extitisse: et deinde obsidionē decēnem. Porro frigi⁹ dares. q scripsit hanc hystoriā dicit. q duces grecorum ꝯtra troyā fuerūt. xlviij. q adduxerunt naues mille ducētas duas. Priamo vo regi troye venerūt in auxilium duces. xxxij. Sūma aūt belli troyani ex hystoria daretis. quā transtulit corneli⁹ ista est. Castor et pollux audientes helenā pulcherrimā vxorē menelai fratris agamenonis raptā fuisse ab alexandro seu paride: nauē ascendētes. secuti sunt eā. et cum in lesbio littore nauē soluerēt. maxima tempestate orta. nūq̄ cōparuerūt. Quos lesbij vsq̄ ad troyam quesierūt et nō inuenientes crediderunt. immortales deos factos. Conueneꝛt igit̄ apd athenas grecorum duces. xlviij. cū nauib⁹ mille ducētis duab⁹. Missiq̄ sunt pmo legati Dyomedes et vlixes ad Priamū. vt satisfieret iniurie: infectoq̄ negotio pugnatū est inter eos. Et in pmo bello Hector priami fili⁹ protesilaum interfecit In scdo bello patroclū et mirionē et aiacē thelamonium occidisset: nisi eū de sanguie suo recognouisset erat em̄ natus de Esiona sorore priami

Prime inducie date sunt grays petētibus p biennium. In tercio pūo Hector: boechē Archilocū et prothenorē duces occidit. In quarto pūo Alexander menelay femur sagitta transfixit. In quinto bello hector. vij. fortissimos duces occidit. Eneas duos. Achilles quattuor Dyomedes duos. In sexto bello continuis diebus. lxxx. pugnatum est. Gray secundas petunt inducias in triennium. quo completo iterum pugnatur. Hector in prima acie interfecit. iiij. duces fortissimos. Achilles qui erat ex parte grecorum occidit duos. de parte troyanorum Pugnatur diebus. xxx. Priamus tercias petit inducias. vi. mēsibus. Iterum agamenon q ex parte erat grecorum petit quartas inducias dierum. xxx. In nono bello voluit andromica vxor hectoris ipm hectorē retinere. q: i somnis viderat ei non expedire vt prodiret in bellū qd cum facere non posset: astianacē filium suū ad pedes eius posuit: sed nec sic eum retinuit. Hector igitur in bellum prodiēs tres duces fortissimos occidit. duos vulnerauit: et terciū achillem a quo tandem occiditur. Gray quintas petunt inducias duorum mēsium. Post bellum decimum gray sextas petunt inducias p annum In bello. xi. Palamides qui rex p comotiōe factus fuerat occidit. In bello. xij. troyl⁹ militos occidit. In. xiij. pūo pugnatur cōtinuis diebus. vij. Agamenon septimas petit inducias. xxx. dierum. In bello. xviij. Troyl⁹ achillem sauciat et pugnat cōtinuis dībus vij. In bello. xix. troylus ex equo cadēs ab achille occiditur. In. xx. bello cadit Menon dux persarum Priamus decimas petit inducias dierum. xxx. In bello. xxi. Alexander occidit achillē i phano appollinis: vbi eum ad colloquiū vocauerat concordiā simulans. Greci igit̄ petūt vndecias inducias. In. xxij. bello alexander aiacē sauciat: et Ayas sauciatus alexandrū interfecit et de vulnere stati morit̄. In bello. xxiij. et. xxiiij. panthassilea regine amazonū viriliter neoptholemum Achillis filiū sauciat: a quo tandem ipa occidit̄. Anthenor. polidamas et Eneas dicūt priamo vt faciat pacē: q nolēte patriā pdunt.

Capta igitur troya: Agamenon predā omnem equaliter diuisit. Ita q pugnatū est ad troyam annis. x. mensib⁹ vij. dieb⁹. xij. Et vt refert dares frigius: corruerūt ex argiuis octigenta et septuaginta milia. Ex troyanis aūt sexcenta septuaginta sex milia hominū vsq̄ ad oppidū proditū. Eo aūt pdito occisa sunt ex troyanis ducēta septuaginta sex milia. Eneas nauibus profectus est cū quib⁹ alexander greciā inierat numero. xxij. quē secutus est numer⁹ triū milium quadringentorum hominum ex troyanis: Athenorē secuti sunt duo milia quingēti. Ethelenus cū cassandra et andromica et hecuba vxorē priami cum mille septingētis: crinusium petijt: Menelaū: et helenā vxorē eius (dicit homerus) ad thecurem regem egipti quē polipiam vocat post captā troyam diuertisse.

Cum videā innumeros scriptores de Troyanorum clade meminisse. et eo locorū nominū et gestorum cuius lectores deuenerint ppter. historie ignoratōem cespitare. sepe etiā cadere. Quāobrē ad historias Troyane cladis quas dares phrigius. et dictes cretensis viri diserti pscripserunt cunctos remitto. Cum primus p id tps vixit et militauit. Alter idomeneum cretensium ducem secutus interfuit et quantū ad troyanarum rerū cognitionē attinet nihil breuius. nihil vtilius. nihil etiā clarius et tersius licet repire. Qui res gestas tanta diligentia. tantaq̄ cura. atq̄ ita diuisas temporibus. nominibus. locis et sic demum accurate omnia disseruit. vt res nō narrari. s geri. non describi. sed rursus tractari et ipi bello interesse legentibus videatur.

Troyanum bellū decēnale primo Esebon siue Abesson iudicis anno (teste eusebio) surrexit. quo tpe sequētes claruerūt. Troya eni quā Ilion tros regis troyanoꝝ filius amplissimā instaurauit mille et quingentis passibus a mari remota erat: vbi oīm rerum vbertas erat: Ipsa quippe que decēnalem grecorum obsidionem passa fuit: et ab eis tandē deleta.

Hercules

Hercules ille cū Iasone troyā vastauit que statim a priamo fuit reedificata. Idem hercules agonē olimpiacū cōstituit et bella multa cōfecit queq dicūt duodecim insignes et inhumanos pfecisse labores.

Menela' Helena

Helena fuit vxor menelai regis et a paride filio priami rapitur. et ad troyā pducitur. ppter qd troyanū bellū exortū. Ipsam tñ post troye excidium Greci menelao reddiderūt. q gaudēs nauim cū illa cōscendit patriam petitur': sed tēpestatib' acti in egiptū ad polibum regem deuenere. Indeq discedentes octo ānis errātes (vt testis est eusebi') tandem in patriam redierunt.

Hector

Iste hector fuit primogenitus priami et hecuba vxore incōparabilis fortitudinis et strēnuitatis. Iō ob martium ei' militie fulgorem apud troyanos maximo in precio habitus est. Nā ob incredibilē ei' prudētiā atq fortitudinē nō solū parētes: sed et patriā nobilitate atq gl'ia splēdidā fecit. hic ex Andromacha coniuge plures genuit filios. E qb' frāc' vn' fuit A quo (vt aitvincēti' hystorial' burgūd') frāci originē habuere.

Paris

Paris qui et Alexāder dict' est eiusdē hectoris frater: et priamo et hecuba nat': sb specie legationis cū xx. nauib' in greciā mittitur Et a menelao hospicio suscipit. Cui' cū aspexisset vxorem illā. absente marito tandē cū oībus regis thezauris abstulit et Troyam pduxit. Ex qua rapina bellum decēnale grecoꝝ aduersus troyanos susceptū est. Hic cū troyanis vrbem obsidentib' multa strēnue gessisset: A pirrho achillis filio occisus fuit.

Agamenon

Agamenon fuit frater regis Menelai dux tot' exercitus grecoꝝ. cōtra troyā bellauit. q tandem traditorie et turpissime capit. futurq Atrei regis fili'. ab omni exercitu imperator designatus. ad bellū pergens Clitemestram coniugem ex qua multos susceperat filios reliquit. Et apud troyam multos passus labores. et simultates principum pro quibus ab imperio depositus et illi palamedes suffect' est. Quē cum vlixes occidisset ipse maiori gloria imperium reassumpsit. Tandem Troya capta et diruta cum ingenti preda et cassandra priami filia in patriam redditurus naues conscendit Uerum et ipse tēpestate actus. p annū ferme errauit.

Isti duo de Troya fugientes duo regna constituūt: longe tamē post.

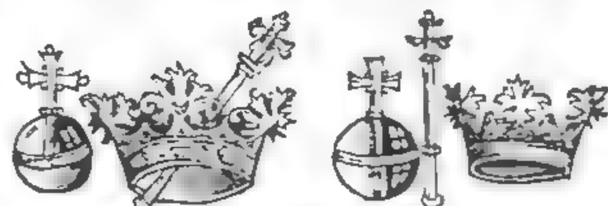
Franco

Franco quidē ex hectore fili' priami nepos a quo francoꝝ nomē tractū est. a troya fugat' postea tota Asia puagata in danubij ripis tandē puenit. Ibi cū aliqādiu cōsedisset. deinde locum querēs a cōmuni hominū societate seiunctū: ad thanai fluentiā et paludes meotidas secessit. vbi Sicambriā condidit vrbem.

Turcus

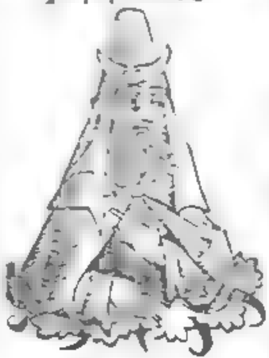

Turcus fili' Troili filij regis Priami. A quo pplm ab eo descendentē. quidem turcos denoiari dicūt. Alij eoꝝ originē ex Scythia referunt.

Linea pontificum

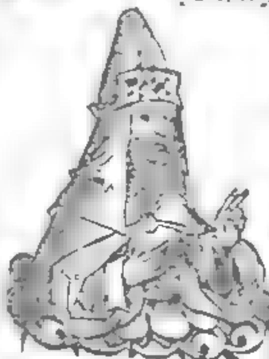
Phynees

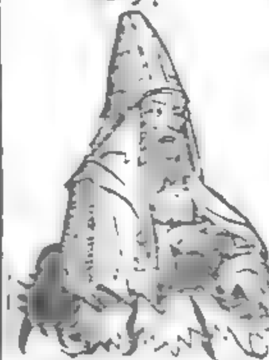
Abysue

Boos vel buuz

Ozy

Phynees fili⁹ Eleazari. cum fornicati fuissent filij
israel cum madianitis. adorarentqꝫ ydola eorum [illegible]
[illegible] dñs madianitas suspendit in patibulo [illegible] ipse
sacerdos dei percutiēs vnū ex filijs israel fornicantē cum
madianita ad mortē placauit iram dñi. Ceciderunt
ppter hoc malū. xxiiij. milia ex israel.

Delbora fuit prophetissa et iudicauit israel. sub qua p
cussus est Jabin rex chanaan et princeps exercitus
Sysare. Sysara enī de curru exiliēs fugiēs ī domū cu
iusdā mulieris se abscondit. Qui siti fatigat⁹. lactis po
cum ab ipa recepit. et cū nimiū bibisset obdormiuit. Il
la vero dormiēti clauū ferreū p tēps infixit. et malleo cū
terra cōfixit postea barach Jabin regē interfecit. Fecit
etiā canticū in graciarū actiōe p victoria ppli sui.

Gedeon quartus hebreorum Judex iudicauit israel
annis. xl. percussit quattuor reges madianitarum scꝫ.
Oreb. zeb. Zebee. et salmanā. et humiliat⁹ ē madian in
quorum man⁹ traditi fuerūt filij israel. vij. annis ppt ini
quitates pristinas q̄s fecerūt. Angel⁹ enim apparēs gedeo
ni purgāti triticū pnūciauit liberatōnē fiendā p eū. qui
angel⁹ virga percutiēs carnes ius desup fusum et azima
posita a gedeone sup petrā: ignē accēdit cōsumens illa
post hec petijt in signū future victorie gedeon vell⁹ in
area positū rore complere: area sicca remanēte. postea
iterū ecōuerso. qd totū factū est vt ꝫ Judi. vi. mortu⁹ est
tandem gedeon senex et sepultus est in Effraim regiōe
in sepulchro patris sui.

Abimelech quītus Judeorum iudex filius naturalis ille
gittim⁹ tn̄ gedeonis. suasit viris sichem vt occide
rent. lxx. fr̄es suos legitimos filios gedeōis vt ipse solus
dñaret. Qd et fecerūt sup lapidē vnū decapitātes illos
excepto minimo dicto Joathan q̄ abscōdit⁹ fuit. Ideo cū
dñs mala morte pire fecit. Qui sychionitis dixit pabolā
de lignis. q̄ iuerāt ad vitē et ficū et oliuā et demum ad ra
mnuꝫ id est sentē vt facerēt sibi illos regē. Abimelech
aūt dissensionē summēs postea cū sychionitis ignē sup
posuit turri sychē ex q̄ mille mortui sūt. Et demū ipse ob
sidens thebes cū de muro percuss[illegible] [illegible] dū p[illegible] ve
nisset ad murū. Mulier quedā fragmentū mole sumēs
caput ipi⁹ repēte percussit. Et cadēs in terrā sauci⁹ armi
gerū ei⁹ rogauit vt eū occideret ne a muliere interfectus
esse videret. Et ille quidē preceptū adimpleuit.

Thola de tribu ysachar q̄ iudicauit Jsrael. xxiij. ā
nis: hūs. xxx. filios īsidētes asinis pncipes. xxx.
ciuitatū qb⁹ dedit vxores. post q̄s israhelite peccantes
dño afflicti sunt mltipliciter ab āmonitis et madianitis
Moriens tandē in Samir sepelit.

Ozy sacerdos fuit ō seniē Aaron p lineā Eleazari.
q̄ mortuo nutu dei transijt pontificat⁹ ad lineā de
ythamar ānis. 120. in qua heli prim⁹ summ⁹ sacerdos
fuit ab ythamar vltimus.

Iste yair ex tribu manasse septim⁹ Judex israel ha
buit. xxx. filios bonos q̄s pncipes. xxx. ciuitatū cō
stituit. et quia tpa bona in silētio et pace transierūt. Pa
tet q in dieb⁹ istorum duorum iudicū Ozy et Yair scꝫ israel
dño adhesit. et ideo cūcta prospere aduenerūt. Et cū duo
bus et viginti ānis id dignitatis mun⁹ tenuisset senex de
functus est. Post cui⁹ mortē hebreorum res ad inhonestā
vitam et iniuriā dei atqꝫ legum delata est. Quāobrem
palestini eorum prouinciā cū magno exercitu deuastauerūt.

Linea iudicum

Delbora

Gedeon

Abymelech

Thola

Jayr

De famosis insulis mediterranei maris.

Sardinia insula a Sardo herculꝭ filio appellata: qui cũ innumerabili multitudie e libia discessit. Et in tyrreno mari insulā Sardinie occupās que ichnus a grecis vocabaṫ de suo nomie sardiniā nūcupauit. Habet aūt latitudinis nonagintaocto miliaria. Lōgitudinis vero. ccxx. Alij ei⁹ ambitū quattuor milia stadiā esse referūt. Habet em̄ hec insula multā partem asperā minimeqꝫ tranquillā. Reliquā vero rebus oībus felicē precipue tritico et pecorib⁹ atqꝫ pascuis. Ibi null⁹ lup⁹ gignit: null⁹ serpēs repiṫ Est tamē hec insula estiuo tpe morbosa in locis maxime fecūdis. Cōtinetqꝫ multas ciuitates inter quas pcipua Calaris est: vbi Coralloꝝ magna repeṙit piscatio. Que ꝛ longo tpe beatissimi patris Augustini reliquijs illustrata fuit. Ea insula antiquitus nascebanṫ arietes q̄ pro lana pilū caprinū procreabant. quos Musimones vocabāt: quoꝝ pellib⁹ Sardi thoracis modo sese muniebāt. Antea em̄ Sardi iolenses dicebāṫ Indeqꝫ iolen herculis Amasiam ferunt sardum ipm̄. et plerosqꝫ herculis filios eo adduxisse: et cū accolis habitasse. A quib⁹ postea sardiniēses dicti sunt. Illi⁹ postmodū imperij dignitatē peni ex affrica delati sortiti sunt: Qui cū aduersus germanos bellū gererēt ab eisdē penitus deleti sunt. Cui⁹ insule dominiū romani p multa tempora potiti sunt. multas quoqꝫ postmodū clades et direptiōes a barbaris pisanis ac genuēsibus ppessa. tandē in Arrogonensiū man⁹ ē deducta.

Corsica a Cyrino eiusdē sardi fratre ꝛ herculis filio. Qui vt Rabano placet ex libia veniēs insulaꝫ quā hodie Corsicā dicim⁹ ab eo primū inhabitatā cyrinū a suo noīe nūcupauit. Deinde cū quedā mulier noīe Corsica in liguria taurū depasceret ipm̄ anīal transnatādo mare in insulā peruenit. Mulier aūt p tanto sollicita nauigio statim inscijs parētib⁹ illo delata est. Compertoqꝫ in pascuis vberrimis thauro. delectata insule pulchritudine ibidē habitare ꝯstituit. Et a se eam Corsicā noīauit. Cui⁹ insule longitudo clx. miliaria est. Latitudo vero. lxx. Ambit⁹ āt ipsius tria milia ꝛ ducēta stadia. Hec quippe insula in lygustico mari est. sed a septētrione thusco propior. Inter hanc ꝛ Sardiniā īsulaꝫ interiacent. xx. miliaria. Scđm aūt pliniū in tercio libro tantūmodo nouē. Ea quippe insula tempore Strabōis vt ipē scribit maligne colebaṫ. Et multis in locis inaccessibilis adeo erat: vt q̄ ei⁹ montes inhabitabāt vitā latrocinijs degentes beluas immanitate superabant. In manib⁹ p⁹modum romanoꝝ deducta cū feracissimaꝫ multꝭ in locis repissent: multas in ea erexere ciuitates In ea nunc sex nō ignobiles extant ciuitates diu post varios casus Corsi acti. et a mauris q̄ maxime oppressi. Ademar⁹ quidam genuensis dux eam liberauit. Et tpe Caroli magni in manus genuensiū deuenit. Sed postmodū florente p^m moꝝ repub. p aliquod tps eisdem paruit Jam..dūqꝫ ecclesie romane: tandē superatis pisanis in manus genuensiū iterū peruenit et nūc vsqꝫ durat. Hec ipa (vt aiūt) insula: preter optimum vinū alios fruct⁹ suauissimos gignit. Habundatqꝫ bobus: capris et ouib⁹ ac alijs anīalibus. Et inter cetera canes ferocissimos pducit.

Creta insula in qua Cres siue Crio demogorgonis (vt quibusdā placet) filius. Primus Crete insule rex regnauit vt Eusebius scribit. ꝛ a se cretā noīauit. Primo a celi temperie Aerea dicebaṫ: postmodū Macaroneson id est beata insula. Alij aūt a creta hesperidis filia denominationē accepisse eam dicūt. Sūt q̄ a tenaci terra q̄ creta appellaṫ. quia ibi melior repeṙit dictā. Ea insula nunc venetis subdita est. Et ad principatū grecie preclara sita. cūcto nāqꝫ imminet mari. Hec vt ysidorus ponit quondā centum īsignibus vrbib⁹ insignata fuit. Et curetes Gnosum ciuitatē et Cybelis deoꝝ matris templum in ea condiderunt. Ipsaqꝫ prima remis ꝛ sagittis valuit. Studiū quoqꝫ musicum in ea ceptum fuit. Capris copiosa est ceruosqꝫ agitat lupos et vulpes. Aliaqꝫ feraꝝ noxia nusqꝫ gignit Serpens ibi nullus: nulla noctua ibi inuenitur Et si inueniaṫ statim emoriṫ. Abest aūt modicum a peloponeso que est archadia. in medio ei mundi esse dicitur. Nam illi a septentrione egeum mare est. ab occiduo Ioniū seu Mirtheū q̄ europe sunt maria. Ab oriente aūt est illi icareū mare atqꝫ egiptum que Asiatica maria sunt. Et a meridie deniqꝫ ꝛ occiduo affro abluiṫ ponto.

Sicilia a siculo Neptuni filio: qui in eā insulam veniēs post sicanū fratrem ibidē regnare cepit. Et a se insulam siciliam denomiari voluit. Primo ipa Trinacria dicebaṫ. deinde a sicanio Sicania hec italie olim pars fuit: sed terremotu superueniente (vt plinius ait) ab italia diuisa est quibusdā vndis interueniētibus et sine requie fluctuantib⁹. Que et triangularis est et i angulis tria pmōtoria habere diciṫ. Ex quib⁹ vnus ad meridiē vergit. qui et pachynus diciṫ Alter ad septentrionē spectat et pelorus vocaṫ. Nec plus distat ab italia q̄ mille quīgētis passibus. Altus autem in libiam ꝛ occasum tēdit atqꝫ in ipsam carthaginem maxime spectare videṫ. Nec ab affrico littore plusq̄ centū viginti milia passuū distare constat. Vocaturqꝫ lylibeus. Et hi tres mōtes tria insule latera cōstituētes. vnū quidē ad affricaꝫ exponunt. Reliqua vero duo latera versus italiam coartantes. Insulaꝫ in pelorum deducūt. hanc antiqui rome horreū vocauere. Que oībus in rebus superior alijs italie ptibus habita est. vtpote frumēto. Croco. Melle. alijsqꝫ p multis. Et non fructibus modo sed et pecoribus. pellibus. lana et caseo.

Cyprus insula a Cethin qui fuit tercius filius Iauan ꝛ nepos Iaphet Cethima dicta cum primū eam habuit. Hec inter ceteras insulas celeberrima. rerū em̄ omniū habundans: et veterum diuitijs ornata. Et pterea luxui plurimum dedita: ob quod veneri sacrata fuit. Cypr⁹ aūt cadentib⁹ reb⁹ romanis diu sub imperio grecorum fuit. Qui post Constantinū apud Bizācium regnauere. Ricardus anglie rex grecos ex insula deiecit cū hierosolimā classe petēs: eo tēpestate delatus portu prohiberet: Indignatus em̄ arma que in saracenos parauerat in grecos vertit. eisqꝫ insulā abstulit. Spoliatamqꝫ firmo suorum presidio cōmunitā reliquit. Nec diu postea Guidoni lusignano genere gallico: Qui te

hierosolimitano regno contendebat: eā pmisit Quā ille ab anglico acceptā sibi ꝛ posteris suis vsqꝫ in varia tempora obtinuit. Post varias suc cessiones regnū ad duos fratres puenit. Quoꝝ alter nomīe petrus Classe instructa cum Catela/ nis et gallicis alexandriā egiptiorū muasit. In gressusqꝫ vrbē medias diripuit: et quāuis occur rentibus maximis egiptioꝝ copijs: fuge se com miserit. Ingentem tamē predā et ditissima spo/ lia reportauit: nec diu postea a fratre interfectus est. Nulla eīm sancta reperitur regni societas. Cru entus fraterno sanguine rex constituit̄. sed neqꝫ ei longo quies fuit. Post hec perpessa est hec in sula magnas calamitates. nunc autē sub domi nio venetorum habetur.

Elboya insula nominatissima quā nostro seculo Nigropontem dicimus in qua ciui/ tas Chalcis quā quidē Cecrope. Alij (vt Cice ro deorum natura libro. 3.) ab Alabanto condi/ tam dicūt. Plato vero in thimeo Amasim regē Egiptum eiusdem vrbis conditorem dixit. Hec cum eiusdem insule metropolitana ꝛ celebris at qꝫ pugnatissima esset a Mahumeto Ottomāno Turcorū principe venetis ablata fuit. In ea qp pe Cecrops rex primus Appollinem deum ap/ pellauit. Simulacra reperijt. Et aras ibidem in stituit atqꝫ victimas imolauit. Ibi etiam preter tres filias et quartā genuit nomine Phrigiam que inde traijciens Phrigiam a se habitatā de nominauit. Eam autem calcidē cepit Mahume tus turcoꝝ imperator quartodecimo. kal. Iunij Anno salutis. 1 4 7 1. proditione cuiusdā thome liburni cum magno xp̄ianorum ꝛ maxime vene torum damno. Ubi prohdolor omnes puberes italicos ibi inuentos acutis palis transfigi fecit. et grecanā gentē sub hasta vendere pcepit.

AT in gallia quas referre conueniat sole in sule sunt Stoecades ab ora ligurū ad mas silia3 vsqꝫ disperse. Baleares in hispania cōtra tarraconensia littora site nō longe inter se distāt vsqꝫ ad euersionem frugum cuniculis aīalib⁹ quondā copiose. Et ex spacio sui cognominib⁹ acceptis maiores minoresqꝫ perhibent̄: Castel la sunt in minoribus Samo ꝛ Mago: In maio ribus parma ꝛ polentia colonie. In atlantico quoqꝫ mari vsqꝫ occasum gorgadum sunt insule Has incoluerunt gorgones mōstra. Et sane ad huc monstruosa gens habitat. distant a continē ti bidui nauigatiōe. Prodidit denīqꝫ Xonophō lampsacenus Harmenopem regem in eas pme auisse. reptasqꝫ ibi feminas aliti pernicitate: atꝫ ex omnib⁹ que apparuerunt duas captas. tam hirto atqꝫ aspero corpore. vt ad argumentū spe ctande rei duarum cutes miraculi gratia in̄ do naria iunonis suspenderint: que durauere vsqꝫ in tempora excidij carthaginensis. Ultra gor gadas hesperidum insule (sicut Sebosus affir mat) dierum. xl. nauigatione in intimos maris sinus recesserunt. Fortunatas contra leuam mauritanie tradunt iacere. Quas iuba sub me ridie quidem sitas: sed proximas occasui dicit. De harum nominibus expectari magnum mi rum reor: sed infra famam vocabuli res est. In prima earum cui nomen est embriona: edificia nec sunt nec fuerunt. Iuga montiū stagnis ma descunt: ferule ibi surgunt ad arboris magnitu/ dinem: earum que nigre sunt: expresse liquores reddunt amarissimus: Que candide aquas euo munt etiam potui accomodatas: Alteram insu lam Iunoniam appellari ferunt. In qua paruul le edes ignobiliter ad culmen fastigiata. Tercia huic proxima eodē nomīe nuda omnia: Quar to loco capraria appellatur enormibus lacertis plusqꝫ referta. Sequitur niuaria aere nebuloso et coacto: ac propterea semp niualis: Deinde ca naria repleta est canibus forma eminentissimis In ea edificiorum durant vestigia. Auium ma/ gna copia: nemora pomifera: palmeta cariotas ferentia: multa nux pinea: larga mellacea: Am nes syluris piscibus abundātes. Perhibēt etiā expui ī eā vndosi mari belluas: deīn cū mōstra illa cum putredine tabefacta sunt: omnia illic in fici tetro colore. Ideoqꝫ non penit⁹ ad nūcupati onem sui congruere insularum qualitatem.

Cassiterides insule spectant aduersus celtiberie latus: sic dicte a grecis (vt plinius habet) a ferti litate plumbi in capite vero bethice vbi extrem⁹ est noti orbis terminus insula a continenti sept gentis passibus seperatur. Quā tyrij erithream: peni lingua sua gadir nominauerunt: De alijs I sulis in generali descriptione habitum est in su perioribus.

POst īsulaꝝ famosaꝝ marꝫ mediterranei ac aliaꝝ descriptionē Pauca de latitudīe ter re subiungem⁹.

LAtitudinem terre quatenus habitata3 ex/ istimarunt maiores nostri in septem cli mata diuiserūt. Quorū primū ab insula Me roe vsqꝫ ad Sienem p milia passuū quadringē ta et quadraginta ꝓtendit̄. A cui⁹ fine Se cundū incipiēs in alexandria egipti finit̄. qua dringētus passuū milib⁹ amplius. Tercium in rhodo desinit. Hui⁹ latitudo tercētis et quīqua ginta milib⁹ passuū extenta est. Quartū rho/ diense appellant: eiqꝫ trecēta milia passuū latitu dinis attribuūt. Quintū romanū ducentorū et quīquaginta miliū. Sextū ad Boristenē vsqꝫ amnem ꝓducūt. ducētis et duodecim mil/ libus patens. Septimū ad Ripheos mōtes p millia passuū centū ꝛ octuagintaquīqꝫ. At qꝫ ita oim climatū latitudo sup vicies centena cē tum quadraginta duo milia passuū complectī Queadmodum his visum qui de terre climati/ bus scriptitarūt. Longitudo climatum ab or tu in occasum protrahit̄. Tantūqꝫ alterū ab al tero superatur. Quantū ab equinoctiali circulo procul abest. Haud tamē his climatibus om nis habitabilis continetur. Siquidē longe vl tra Meroem degere homines et ptolomeus et multi alij prodiderūt. Et vltra septimum clima quod Ripheis montib⁹ terminatur: magna pa germanie sita est. Et tota Noruegia: ipsaqꝫ brit tannie insula atqꝫ hibernie. In quibus maximi dies haud min⁹ quā duas de viginti horas as sumūt. Quas in septimo climate terminari qui decim tradiderūt: An vero sub equinoctio habi tacio sit: Indiscussum nunc relinquimus. histo riam temporū prosequentes.

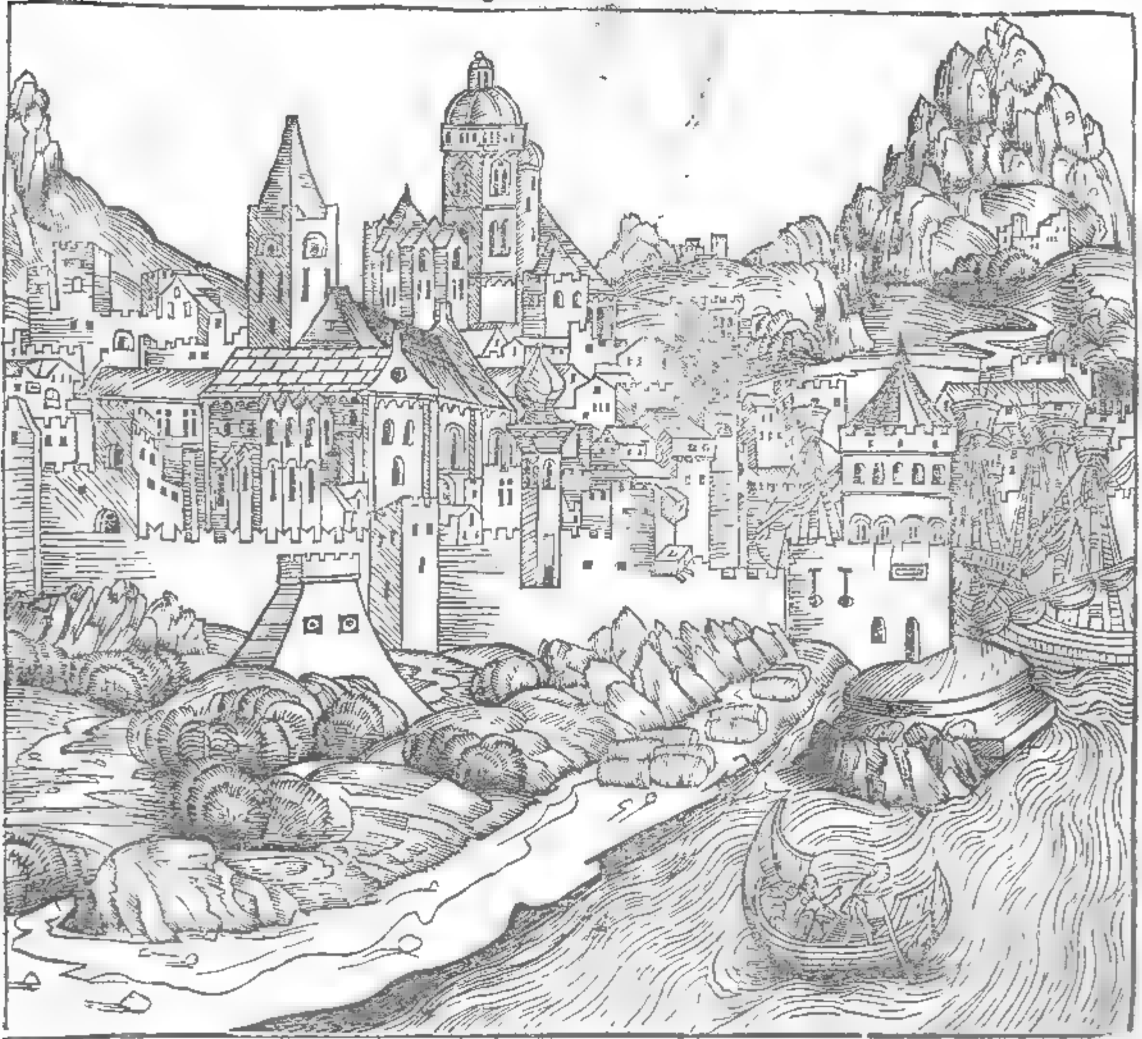
Parisius regia et indita Galliarũ vrbs in Senonensi prouincia post Troyanũ excidiũ habuit inicium. Nam parides cum Enea e troya secedens: vnacꝫ cum francõe hectoris filio in Gallias ꝓficiscens iuxta sequane fluuium consedit et ibi populum constituẽs a se parisios nominauit. Franci quidẽ ab origine Troiani fuerũt: Qui deleto Ilio duce priamo magni p̃ami ex sorore nepote ꝑ pontũ euxinũ ⁊ Meotidas palutes i scythiã ꝑuenere. Ibicꝫ ciuitatem quã Sicambriam vocauere edificarunt Quo in gentem magnã coaluerũt. Manseruntcꝫ romanis vectigales vt alij scythe vscꝫ ad tempora valẽtiniani Cesaris. Quo imperante Alani vexare imperiũ ceperunt. Eo tꝑe libertatẽ in decẽnium imperator ꝓmisit vt alanorum ferocitatem cõpesceret. Allecti eo premio sicambri arma sumpserunt. et alanos victos bello deleuere Ideo libertati donati mutato nomĩe franci appellati: quod attica lingua. siue feroces. siue nobiles sonat. Itali frãcos liberos vocãt. Exacto decennio: cum romani solita tributa repeterẽt: franci ob eam libertatem effrenes facti parere recusarunt. Hoc ergo francorum genus cum ex scythia in germaniam venisset: Ibicꝫ diu consedisset germanicum effectum est. Uerum cũ cresceret imperiũ ita et francia aucta est adeo vt tota gallia ferme et magna germanie pars a montibus pirreneis vscꝫ ad pãnonie terminos francia diceretur. Naꝫ quicquid francis suberat frãcia vocabaẽ. Et in duas partes diuisa fuit. Nã quod est gallie. occidentalis francia dicebatur: quod germanie orientalis. Hec gens sub Carolo magno romanum imperium meruit. Qui afflictam lambartico bello sedem apostolicam cõsolatus est. Sunt multi qui francos eos solummodo esse volunt. Qui circa parisius habitant. Et illis datum imperium esse volunt quos rectius francigenas quis appellauerit. Que vrbs ꝑ tempora a regibus habitata in maximam ⁊ potentissimam euasit ciuitatem. Cui postmodum Carolus cognomẽto magnus ob loci cõmoditatem imperiali diademate suscepto romanorũ vniuersale Gymnasium condidit. Et a dyonisio Ariopagita episcopo ab aplis eo vna cum Rustico et Eleuterio dyacono predicationis gratia directo sacrum xp̃i euangelium suscepit. Et ibi coronã martirij sustinuit. Ornaẽ hec ciuitas clarissima reliquijs bathildis regine: et Auree virginis aliorumcꝫ plurimorum martyrum.

Parisius

Maguncia Metropolitana vrbs Germanie: Eam a maguntio quodã Troyano inicium et nomen tempore troyane cladis habuisse Carinus in cronicis tradit. Hec inter belgas Germãie ciuitas est. et rheni rippas attingit. Famã eiꝰ clare auxit Drusus nero germanicus. cum bellum aduersus germanoꝝ trãs rhenum ciuitates gessit: Et ex fractura equo super crus eius collapso. xxx. die qua id acciderat mortuus est: Corpus eiꝰ a Nerone fratre q̃ nuncio valitudinis euocatꝰ raptim accurrerat. Romam deuectum: et in C. Julij tumulo recõditus de mole drusi circa rhenum tacitus et alij mentionem faciunt. Hoc manifestant Magũtie drusi latium et alie antiquitates. Quidam a paulino pompeyo Romanorum legionibus in germania duce sub Nerone imperatore perfectam dicunt Huius ciuitatis archiepiscopus ad Imperatorem romanum eligendũ prestat suffragia: Habet hec vrbs virum sanctissimũ Albanum martyrem. Prope hanc ciuitatem Franckfordia nobile emporium est: in quo superi cum inferis germani cõueniunt bis singulis annis. Ibiq3 imperator elegitur ex veteri consuetudine. Eaz autem plabitur. haud ignobilis amnis quem moganum vocant. Ptholomeus hunc fluuium obrigma appellat. Qui superiores germanos ab inferioribus eundem diuidere affirmat. Nec alius fluuius est qui eam diuisionem apertius q̃ moganus efficere possit. Et hodie quidẽ inferiores germani vsq3 ad Maguntiam procedunt. Abinde superiores vocantur. Moganus vero ex montibus bohemie vicinis ortus de regione Moguntie in rhenuz exonerat. Ob quã rem non defuerunt qui Moguntiam a mogano fluuio dici crederent. Edes autem amplissime more romanoꝝ Moguntie: et basilice ornatissime cum arce episcopali. et plura memorie digna in ea visuntur. Et aliqua propter bella vastata.

Maguncia

Linea Christi

Boos

Boos 3825.

Boos 3875.

Boos 3925.

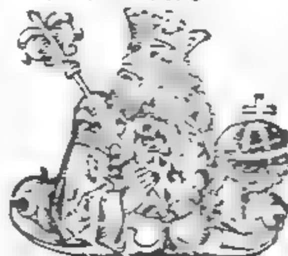

Boos 3975.

Regnum Lacedemoniorũ cepit: vbi primum regnauit Euristeus et regnauit annis. 42.

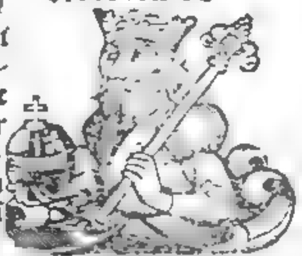
Euristeus

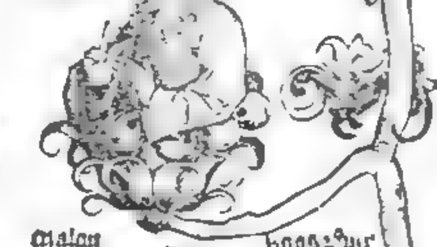
Boos filius salmon nascit anno patris sui. 48. mundi vm lxx. 3775.

Regnum Corinthiorum orit vbi Atlethes primum regnauit grec⁹ luctator victoriosissimus. cũ se plurimum posse in corinthovideret. et populum quo vellet aut vi aut per suasione pduceret imperiũ sibi assumpsit

Atlelthes

Nota ꝙ hic fit saltus per euangelistas: quo ad boos ⁊ obeth. quia ad minus inter eos fluxerunt. 272. Anni quod tempus ad vnum hominem referri non potest. Et ideo hic quinquies ponitur Boos magis ad denotandum tempus ꝙ rem gestam. Nicolaus tamẽ de lyra dicit ꝙ iuxta veritatẽ hystorie fuerunt tres boos sibi vicissim succedẽtes: sed hoc pro solido astrui non potest quia non habet ex canonica hystoria. Sed hoc est certum ꝙ inter principiũ iudicatus Josue. quando Salmon accepit Raab. que peperit boos: vsq ad natiuitatẽ dauid fluxerunt anni circiter. ccc lxvij. Ubi tñ nisi tres ab euãgelistis generatões ponũt.

Ruth Moabithides genere fuit. Que virũ nomie Maalon genere iudeum ex Bethleem ciuitate natũ accepit maritũ. Cui⁹ viri pater Elimelech fuit. Mater noemi. qui famẽ terre sue ferre non valentes in terrã Moabitarũ cũ duobus filijs suis migrauere. Ibiq dum cũcta eisdẽ bene pcederẽt filijs suis Moabitidas dedere vxores. vni sc Chelion Orpham: ⁊ Maalon Ruth. Transactis deinde. 17. annis Elimelech ⁊ duo filij ei⁹ mortui sunt. Noemi aũt amare ferẽs infortuniũ suũ in terrã suã iuda regredi pposuit. Sed ei⁹ nur⁹ deseri se ab ea nõ tollerabãt: nũc ipa sine eis pficisci nõ poterat. Tandẽ vna remanẽte. Ruth ipsa cũ remanere nõ potuisset. Noemi socr⁹ sociã sibi duxit in Judeã. Cũq in bethlehem ingresse fuissent Boos Elimelech cognat⁹ suscepit eas in domũ suã. Procedente deinde tpe Boos cũ didicisset Ruth vxorẽ fuisse cognati sui defuncti: ⁊ ipe sine vxore esset: scdm legẽ Moysi duxit. Quo facto post annuz peperit ei filium Quẽ Noemi socr⁹ sumẽs suo cõsilio vocauit euz Obeth. eo ꝙ in eius senectute nutriretur. Inde et ipe obeth genuit Jesse ex quo natus est dauid.

Linea pontificū

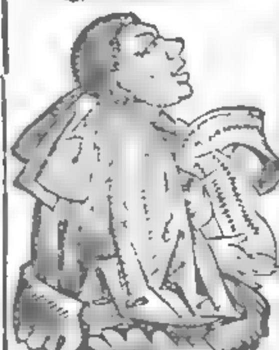
Zaraya

Meyraioth

Amarias

Achitob

Isti quattuor in linea pontificum: nō fuerūt summi sacerdotes. sed Sadoch de eis descendit: quē salomō constituit summū in pontificatum: reiecto prius abyathar de sacerdotio qui fuit vltimus de linea ythamar.

Iepte illegittim⁹ princeps latronū ānāā. fact⁹ est dux exercit⁹ a galaaytidis: vt pugnaret contra amonitas. ꝛ missis pri⁹ nūcijs Iepte ad regē Amon: ratione ostēdens iniuste eos vsurpare velle terras eis a dn̄o cōcessas. cū nollet eū audire facto voto de offerendo qd̄ ei primo occurreret de domo reuertēti cū victoria accessit cōtra amonitas et debellauit eos. Cui reuertenti occurrēs filia virgo eius tympano: vt votū seruaret ymolauit eā. stult⁹ in vouēdo. impi⁹ in implēdo. Iudicauit aūt Iepte israel. vi. ānis iudex septim⁹. post quē iudicauit. viij. Abessan de bethleem annis. vij. habēs. xxx. filios ꝛ totidē filias. Post quē iudicauit. ix. Abyalon zabulonites annis decē. Iudicauit post illum Abdon. viij. annis hn̄s xl. filios Iudex decimus.

Carthago vrbs fuit celeberrima ī affrica a Carthā oppido (teste Seruio) nomen assumpsit. Et apud grecos. ΚΑΡΧΗΔΩΝ scribit. Cōstructa primū a didone beli regis tyriorū filia: annis septuagita trib⁹ anteq̄ roma ipsa cōstrueref vt dicit Iustin⁹ libro. xviij. Que pri⁹ a bouis corio Byrsa dicta fuit. qz p illa edificāda tantū loci dido emerat a rege hiarba. q̄tum corio thauri tegi posset. dicēte virgilio libro Eneid. primo. Mercatiq3 solū facti de noīe byrsam: Thaurino. q̄tum posset circūdare tergo. Coriū eni illud in tenuissimos filos secari fecit. quo loco multū circūdedit vocātes illū locū lingua phenicia byrsam. i. coriū: que postea mutato vocabulo Carthago dicta est. Cicero quoq3 de natura deorum libro secūdo. Postq̄ tres hercules declarauit. Quart⁹ inqt fili⁹ Iouis et Asteries sororis latone qui Carthaginē filiā genuit a qua Byrsa quā dido cōdidit Carthago vocata est. Hec eadē teste Plinio libro. xv. naturalis hystorie centū viginti annis romanis emula fuit. Pluries eni destructa: Pluries instaurata. Fuit aūt hec indita ciuitas vetustate originis magnitudine ꝛ claritate ante omnes affrice ꝛ hyspanie puniciarum vrbes memorāda. Primo autē excidio Scipio iunior magni Scipionis nepos in tercio bello punico cōsul fact⁹ sex cōtinuis dieb⁹ ac noctib⁹ illā oppugnauit et vltra desperationē tandē ciues in deditionē traxit. petētes vt q̄s belli clades reliquos fecerat futre saltē liceret. Eo ī bello mulierū viginti qnq3 milia: viroꝝ vero trigita trucidata fuisse referūt: Hasdrubal aūt eoꝝ rex vltro transfugiēs ei⁹ vxorē. se suosq3 filios in mediū iecit incēdium. quod sexdecim cōtinuis dieb⁹ arsit. Et miserū (vt Liui⁹ ait) etiā victorib⁹ ꝓbuit spectaculū. ꝛ tūc Carthago sexcētesimooctauo ab ei⁹ cōditiōe anno omni murali lapide deleta fuit. Uerū postq̄ euersa fuit vigesimosecdo anno lelio cecilio motello. ꝛ T. Q. flaminneo cōsulib⁹ reparari iussa est. qua repata Romani ciues co mitti deducti sunt. Sed vt idē liui⁹ inqt intra breue tp̄s Ethna vltra solitū flāmeos ignes euomēs calidis cinerib⁹ exusta est. tecta deusurit. Cui⁹ subleuande calamitat⁹ causa Senat⁹ Ro. decē annis ei vectigalia remisit. Multas etiā p tpa Gethorū calamitates ptulit. Tandē in Mauroꝝ man⁹ deueniēs regū sedes. ꝛ regia nūc vsq3 habita est. Que et vernacula lingua Tuniciū appellata est.

Carthago

didone constructa pluries
tandem in mauros
... ... regum sedes
cum seuis ...

Neapolis

Neapolis vrbs vetusta atq̃ p̄clara Campanie olim parthenope dicta. Cui⁹ originē Tit⁹ liui⁹ in octauo refert in cumanis his verbis. Palepolis fuit haud ꝓcul. vbi nūc Neapolis ē duab⁹ vrbib⁹ idem ꝑplus habitabat cumis erāt oriūdi. palepolimq̃ quā tenerēt greci dicit infra liui⁹ a publio plautio cōsule captā fuisse. ⁊ infra Jā publi⁹ inter palepolim neapolimq̃ loco opportune capto diremerat hostibus societatē auxilij mutui. Quidā tn̄ scribūt eā regiā ciuitatē a dyomede rege in littorib⁹ maris cōditā fuisse. Que postq̄ romanis se subiecit: eisdē alijsq̃ principib⁹ ⁊ dn̄is fidē semꝑ seruauit. Liui⁹ q̃z dicit Neapolim auxilio nolanoꝝ romanis ꝓditā fuisse. Ubi vero fuit semꝑ postea Neapolitani erga romanos ⁊ alios dn̄os cōstātissima fide. Primū romana republica canensi clade cōsternata cū ad hierionē iam hyeme impendente cōsisteret bellū neapolitani legati romā venerūt ab his q̄draginta patheꝛe auree magni pōderis in curiam delate. q̄s quidē senat⁹ cōtra morē suū accepit. ⁊ neapolitanis grās egit. Cūq̃ hanibal Neapoli summope potiri cōsieret: Neapolitani in romanoꝝ ꝑib⁹ ꝑstiterūt. floruit aūt semꝑ postmodū neapolitana vrbs romana re sub cōsulib⁹. ⁊ pariter sub ꝑncipib⁹ integra adeo vt apud eā grauiores viri animoꝝ a curis laxamētum quererēt. Et discoli lasciuie diuersoriū. Suetoni⁹ de nerone reuersus e grecia neapolim. q̄ in ea primū artē musicā ꝓtulerat. albis equis introijt disiecta pte muri. Sed ⁊ viros videm⁹ lr̄is celebratos. Uirgiliū dein. Titū liuiū aliq̄n. ⁊ horaciū Neapoli moratos fuisse. Et Serui⁹ asserit virgiliū scripsisse Georgica neapoli quā parthenopē appellauit: Francisc⁹ q̃z petrarcha prestanti vir ingenio. a Roberto rege neapolitano gallicana oriūdo ꝓgenie rogat⁹ Neapolim bis se cōtulit. Sed a ducētis annis citra regia dignitate insignita. Habet nūc neapolitana basilicas. menia ⁊ arces ⁊ publicas ⁊ priuatas edes singulas. ⁊ ceteris italie maiorib⁹ cōparādas. Jn q̄s preclarūq̃ virginis clare mōsteriū. qḋ a sancta Arragonie regina Roberti regis incliti vxore edificatū. facile oīa italie mōsteria antecellit. Ei q̃z ꝓximū esse videt̄ sancti Martini extra vrbis menia Cartusiēse cenobiū edificij magnificētia pulcherrimū. Cōstat tn̄ arcē vnā. Castelū nouū appellatus mari imminētē Alphōsi regis laude ⁊ memoria dignū op⁹. Ceteris q̄ i italia nūc extāt veterib⁹ siue nouis opib⁹ monumētis ⁊ structuris pferendū ē. Si turriū ei⁹ muroꝝq̃ altitudinē ⁊ crassitudinē ⁊ pulchritudinem. siue aulaꝝ cubiliūq̃ ⁊ singularū ei⁹ partiū amplitudinē ⁊ ornamēta penit⁹ eiusmodi rerū extimet. Uesuui⁹ dein mons cāpanie. ab oīm alio mōte solut⁹: Neapoli ad q̄tuor milia passuū ꝓxim⁹: Uineis oliuetis ⁊ quibusq̃ fructiferis arborib⁹ refert⁹. Sz p̄cetens vini vbertate admirabil̄. qḋ iam grecū vocit. Eructauit q̄z cineres ⁊ incēdia in formā pumiceaꝝ arenarū. Jta vt ex illis campi vsq̃ ad arboꝝ cacumina intumuerint. Et t̄pibus Traiani impatoris plinius senius ex Misilanensi classe cui p̄erat ad visendū hoc spectaculum propius accederet ab incendio absorptus est.

Linea regū assirioꝝ. Thātanes

Archanis

Thineus

Sub isto factū ē excidiū troye sorte prime ꝛ nō scde. Drat principalis grecoꝝ ꝑpt hāc victoriā troye greca hystorias. ꝛ alia facta scripserūt ãno prīo vel scdo ꝛc Post captā troyā tpe est terci⁹ ann⁹ Abdon iudicis israel.

Anno mundi. 4025.

Sub isto bella troyana facta describunt regnāte apd athenieses Mnesteo apud sychomos poliside.

Iste Thineus. 28. Rex assyrioꝝ sub quo etiam cessauit regnū sychomorū tpe heli sacerdotis cū nongētis trigintanouem annis regnassent. post quos sacerdotes carni constituti sunt.

Anno mūdi. 4075.

Iesse vel ysay habuit septem filios et duas filias quorum nomina patent hic.

Abygail habet vnum filium

Amasa

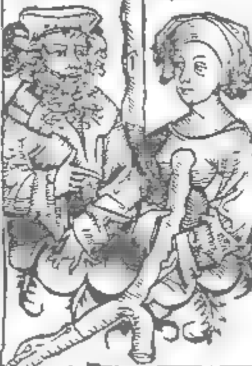

Linea Christi

Obeth

Yesse vel ysay

Heliab Aminadab Samaa Nathan Zeddai Asan

Sarnia habet tres filios Abisay Asahel Joab

Homerus

Homerus poeta asianus omniū grecorū clarissimus de cuius tpe ac vita incerte sunt sententie. in grecia claruit tpe Saul regis isrl. hic vt ait helenandus li. ii. ab Atheniēsib⁹ pro insano habit⁹ est. eo ꝙ deos inter se belligerasse diceret. Hic etiaꝫ vt dicit̃ in policrato li. i. leuē questionē a nautis sibi ꝓpositā nō potuit explicare. a quib⁹ dum impudenti⁹ ꝛ procaci⁹ derideret: vir verecūdi ingeniȷ̄ quasi toxicato cōfusionis iaculo pfossus ad mortē spiritū exalauit. Questio aūt nautarum hec fuit. Ibat eni homer⁹ spaciatū in littore mar⁹ aspiciēs celū vrpote cōsideratiōe eleuat⁹: quē videntes piscatores sedētes in littore adinuicē colloquētes derisert. qui cū eos ridētes aspiceret interrogauit qd̄ haberent. q̄ dixerūt. quot qt cepim⁹ nō habem⁹. ꝛ qd̄ nō cepimus retinem⁹. Uermes eni in vestib⁹ scrutabant̃. Homerus vero dirigēs cogitatum ad pisces cogitabat qualiter hoc esse potuisset vt videlicet nō dum captos haberēt pisces: et captos pisces nō haberēt. Ayūt vero quidā eū ex hoc amaricatum adeo vt in insaniā versus seipm̄ suspēderit. Uixit aūt annis. c viij. De homero hystoriographi referūt ꝙ ipe virtute pit̄er ꝛ etate nō solū poetaꝝ sed ꝛ philosophoꝝ princeps vocari pit̄er ꝛ haberi apd̄ grecos iure meruit. Naꝫ ꝛ ante omnes fuit quoꝝ memoria nota est. ꝛ oībus veri⁹ ꝛ lucidi⁹ quicqd̄ dicere voluit explicauit. Hic de troye captiuitate iuxta numeꝝ grecoꝝ litteraꝝ. xxiiij. libros heroicis versib⁹ edidit. qd̄ opus Iliades nomiauit. Alterū quoqꝫ bisdē versib⁹ cōdidit ad earundē numerū litteraꝝ quod vocauit Odysseam in qua vlixis errorē scripsit. Uixit aūt annos centum et octo semper vt plurimum cecus.

Codrus

Anchises Ven⁹ dea

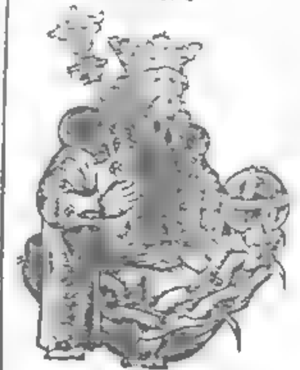
Anchises Capis troiani fili⁹ a Sibilla phrigia p̄monit⁹ ciuitatē troyanam fore perituā. in nemora secessit et solitudines coluit. ꝛ armētoꝝ atqꝫ gregūꝫ curā suscepit. Circa qꝫ vt plurimuꝫ diuitie antiquoꝝ fuere. Quib⁹ cū apud Symeantē vacaret fluuiū a venere dilect⁹ est. Et ei⁹ amicicia ats cōcubitu vsus ex dea venere generauit Eneam q̄ regnauit in ytalia. Hec ficticia deceptores rudiū ppłoꝝ confinxerūt quib⁹ sua stupra et adulteria palliarunt.

Eneas anchise fili⁹ Anno sexto principatus Labdon in latiū venit hic certe omni forma ꝛ elegantia indut⁹ fuit. q̄ cū patre ꝛ Ascanio filio ac Cayeta nutrice ml̄tis troyanis cōsociat⁹ post deletā troyā a grecis relegatus venit in ytaliā cū viginti nauib⁹. ꝛ plurima bella cōstituit. Hic fertur in coniugē habuisse filiā priami. ꝛ de⁹ habit⁹ fuit errore vulgi.

Codr⁹ ille Melanti regis fili⁹ vltim⁹ rex Atheniēsiū fuit. septimo ꝛ vigesimo principat⁹ Samuelis sacerdotis anno p⁹ patrē atheniensib⁹ regnare cepit. ꝛ regnauit annis. 21. Post. ui⁹ mortē atheniēsiū reges defecere. hic nō regali sed despecto habitu quo ignot⁹ esset seipm̄ volūtarie morti tradēs. vt morte sua pplm̄ suū ab hostib⁹ liberaret. dignū exemplū paucis aut nullis imitādum principib⁹ relīqt. Vñ ob hāc mirā fidelitatē a sctis doctorib⁹ allegari solet quasi quedā figura xp̄i in eo ꝓcessisset. Naꝫ cū sciebat ꝙ peloponēses responsūꝫ habuissent a diis ꝙ ille exercit⁹ haberet victoriaꝫ. cui⁹ rex occideret in bello. vt victoriā haberet exercit⁹ su⁹ accedēs ad extremū hostiū cōtendens cū vno occi[illegible] Quo agnito peloponēses bellū e vestigio soluūt ꝛ athenieses liberātur [illegible] hic certe sic mori vt sui vincerēt qꝫ suis supatis gloriosus viuere. Codro [illegible] defuncto atheniēsiū respublica tamdiu p magistrat⁹ postea est administra[illegible] [illegible] solon in[illegible] legūlator in ducē fuit elect⁹. Reges aūt atheniēsiū a centesimo hebreoꝝ seruitute [illegible] ysqꝫ ad iliū. 4 87. annis regnauere.

Linea Regum ytalie

Latinus

Eneas

Ascani⁹

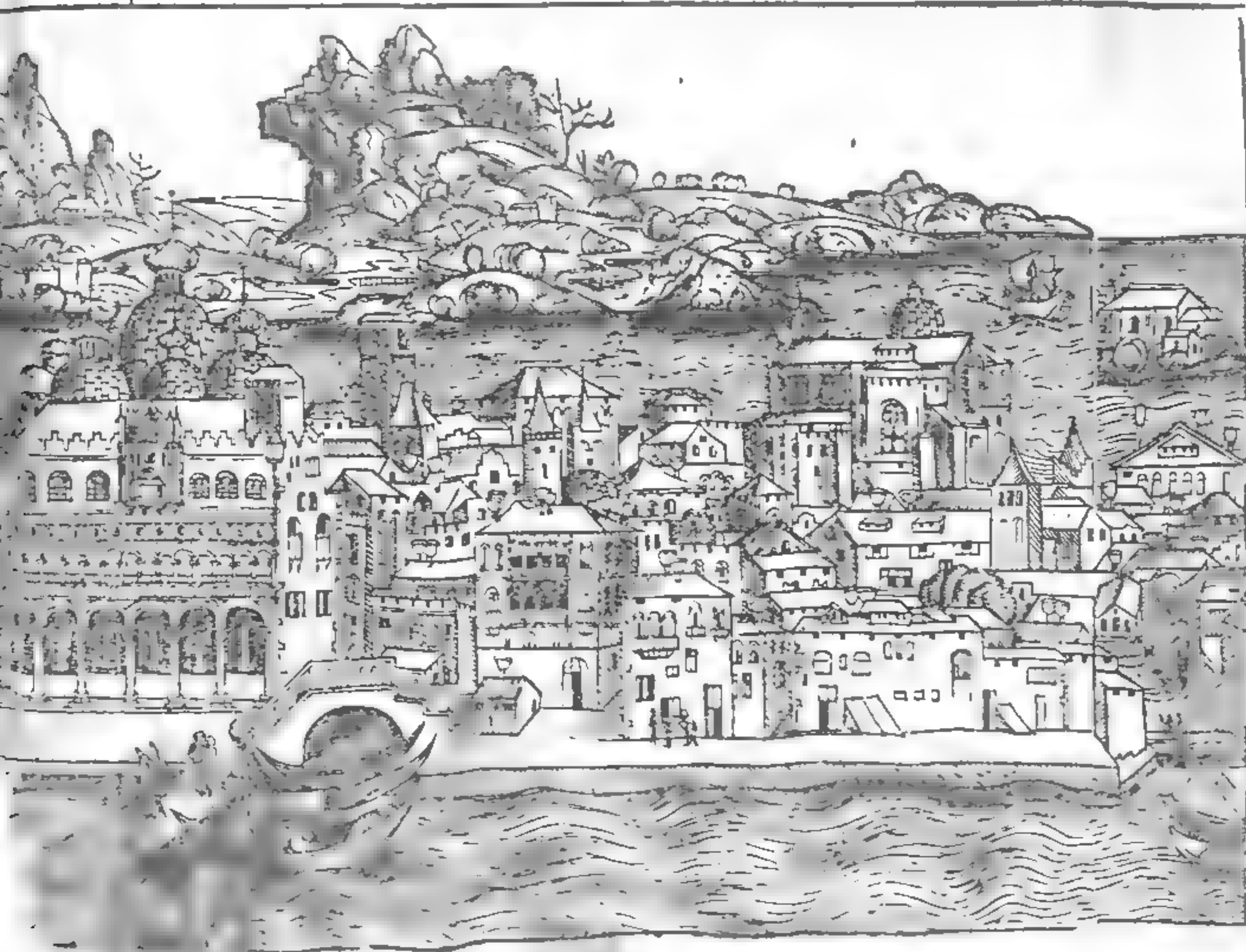

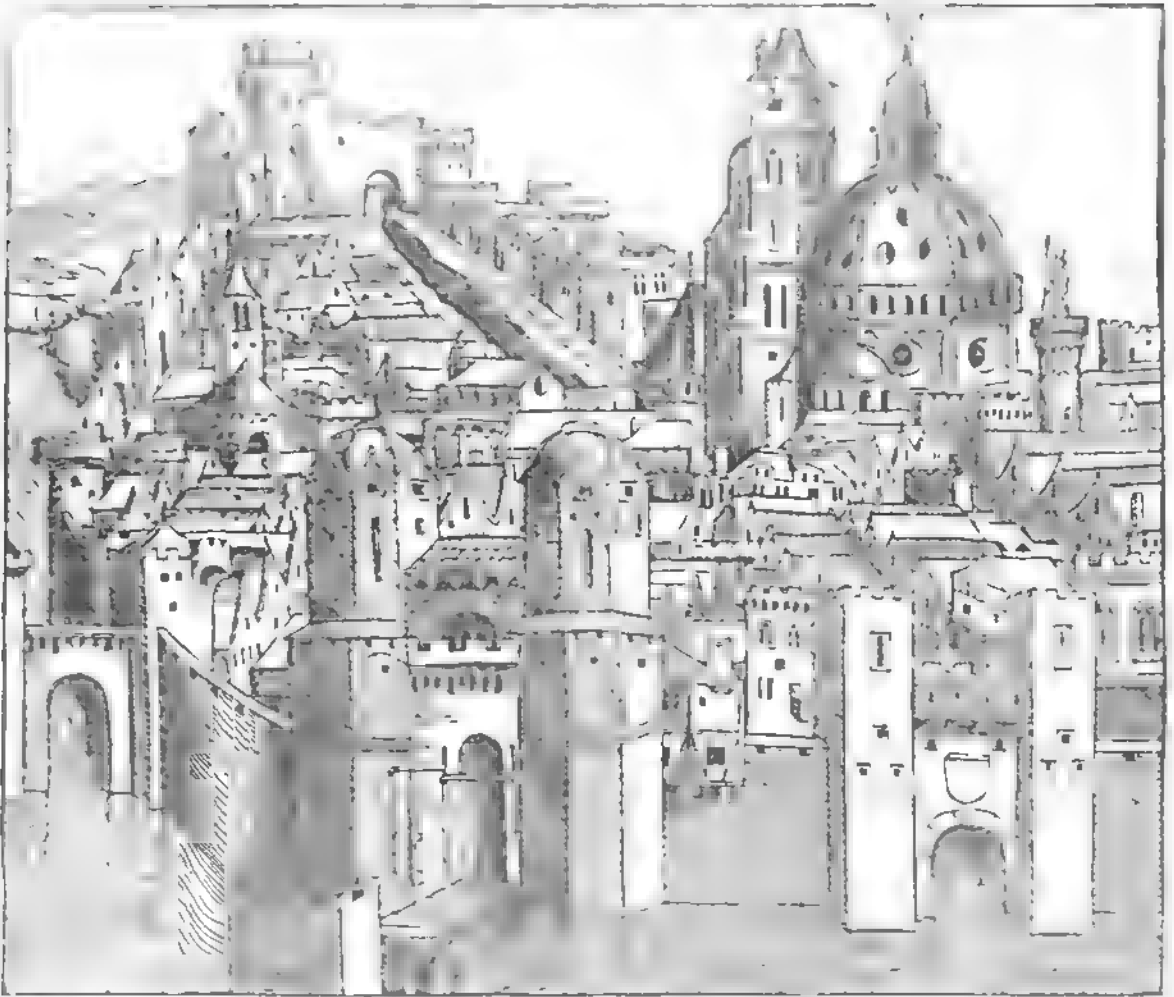
Ascani⁹ fili⁹ Enee ex Creusa priami regis filia sedēs rex latinoꝝ regnare cepit. Albam ciuitatē cō[illegible] ibiqꝫ regnauit. Unde dict⁹ est rex albanoꝝ. Posteriqꝫ sui dicti sunt Albani ꝛ fuit prim⁹ rex al[illegible] Illam autem ex oraculo suis [illegible] q[illegible] in albano monte eam triginta porcis inuenerat. Et ab si[illegible] in dorso vrbis longam albam appellauit.

VEnecia ciuitas nostro euo cantatissima tempoꝝ nobile ytalie. terra mariqꝫ potentissima. Quā quidam ab Eneto seu veneto Troyano inicū habuisse dicūt. Troya eīn euersa anthenor cū in intimū sinum adriatici maris classe vect⁹ aduenit. Erat cū eo multitudo Enetū: qui seditiōe, vt Titus liuius memorat ex paflagonia pulsi. in quā habitarēt querebāt sedem qui veneti appellati. Prouincia hinc venetia appellata. Longitudo hui⁹ hystriam. Ac deinde quicquid est agri in padum flumē. Latitudo vero hic padum flumē. inde alpes (qui ytaliā a germania dirimūt) amplexa est. Regioni nomē diu vt venecia appellaretur annos supra mille quīgentos māsit. Bello ipsam ⁊ qui erāt vicini Cisalpini galli. ⁊ qui venerunt in ytaliā germani sepenumero infestarūt ac populati sunt. Olim vero seuissim⁹ Athila rex hunoꝝ fuit. Is cum magno exercitu venēs oppida expugnauit multa vi capta succendit. quedā funditus diruit. Tum isto rege Padua capta ⁊ succensa. Aquilegia ⁊ altinū euerse. Primates nomīs veneti vt pestem hanc fugerēt sese ac quos haberēt liberos. cōiuges. fortunas in proximas insulas contulerūt. Et veneciarū ciuitatē ꝓ regione appellarūt. Aquilegienses igit̄ gradū Cōcordienses cōdidere caprulas. Altinates sicut vrbē suā in sex portas diuisam habebāt. Sex qꝫ in stagnoꝝ insulas opida cōdiderūt. Torcellū. maiorbum burianū. amoriacū Constāciacū et aimanū patauinoꝝ pars Riuū altū. et postea dorsuz durū. Monte silicenses adcustā methamaucū. Albiolam palestriolā. Et fossaz Clodiam. Venetos quoqꝫ troyana stirpe ortos esse auctor est Cato. Primi ei⁹ vrbis magistrat⁹ tribuni fuerūt. verū ciuitas libero iure et ad imperandū nata. cōtinuo rei maritime studio pollere cepit. breuiqꝫ ei⁹ opes intantū vt mari terraqꝫ finitimis terrori essent. Procedente tpe coꝝ imperium ad ortū ꝓpagari ceptū. multaqꝫ in dalmatico sinu. Epiro et vniuersa grecia quas prouicias pene omnes breui tempore sue ditionis fecere. Et in ora pontici maris non pauca gessere. moxqꝫ ad Tanaym vsqꝫ veneta arma promota sunt. rursus et in Syria per se nō pauca. multa quoqꝫ sociali bello ab his gesta referuntur. Nota sunt Friderici imperatoris tempora que nauali prelio ad apostolice sedis obsequiū retraxere. Creuit autem ab ipso conditiōis inicio veneta ciuitas cum a potentioribus ditioribusqꝫ olim regionis venete. fuit a pricipio habitata. Porro ducalis sedes primū ī Eraclea. deinde in methamauco. Postremo in riuoaltum consensu omnium translata est. ꝙ tutus esse locus hostili a manu. ⁊ condendam ad ciuitatem maximam omnium cōmodissimus videretur. Que autem mediterranea prouincia fuerat. Ea ciuitatibus euersis

mutauit nomen. Nec deinde venecia: Sed pars nomen lombardie accepit. Pars marchia taruisana. Pars forum iulij patria. pars hystria appellata est. Insulis vero quod regionis fuerat antiquum nomen mansit. et cum plures essent Venecie appelate sunt. Et nunc ciuitatis vnius nomen sortite sunt. Ea igitur in intimo adriatici maris sinu sita. Ad annum salutis quinquagesimumsextum supra quadringentesimum condita fuit. quo anno Attila rex hunnorum aquilegiam diruit. Narses iustiniani imperatoris dux aduersus Gothos ecclesias sancti Theodori et Geminiani in venecijs edificauit. deinde patauini seda transmigratione in stagnum veneciarum confugientes. Riuum altum impleuerunt. Et oliuolense castrum vbi nunc castellanum est episcopium condidere. et sancti martini et sancti Johannis in bragula ecclesias construxerunt. Clarasque basilicas celeberrimas. Ciues postea edificauerunt ad octingentesimum et vigesimumseptimum salutis annum Justiniani ducis venetorum anno secundo beati Marci corpus ex asia est delatum. Anno sequenti cum frater eius Johannes in ducatu suffectus esset. Ecclesia sancti Marci edificata in celebriori vrbis loco. vbi preciosissima et pene inextimabilia recondita sunt dona. Augebantur enim indies venetorum opes mirabili incremento. Nam ad annum quartum de duodecies centeno veneti francis bello sociati vrbis Constantinopolitane dominio sunt potiti. Postea pons riuoalti sublicius est constructus. Ut autem pauca e multis narremus. Situm vrbis potius mirari quam digne laudare possumus. Urbem e medijs vndis surgentem adeo humanarum rerum extimandi mari contiguam vt omnes omnium generum merces excipit. Cum interea illuc oportuna flumina accedant. quibus fruges et alia vite necessaria e mediterraneis locis asportant. Hinc illud fieri dicta mirabile vt in qua vrbe ferme nihil gignitur in ea omnium copia exuberet. Taceo domorum amplitudinem Turres precelsas. sacratissimarum edium ornamenta. Et e medijs vndis tecta surgentia vix ipsis qui non viderunt credenda. Que poetarum quispiam non absurde diceret. manibus fabricata ciclopum. Quid naualia adducam et in naualibus immensam innumerosamque classem: quid conscriptorum patrum numerum ordinem morum sanctimoniam: cum eorum optimates iam ferme anno millesimo imperent. ac benignos omnibus et liberos sinus aperiant. Ideo concludere libet de tali felici ciuitate optimis auspicijs nata. Ante igitur salsos fluctus formica marinos Ebibet: et totum testudo circuet orbem: Quam venetum ruet imperium sanctusque senatus.

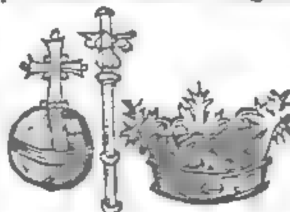

Pataiuna vrbs ytalice vetustissima celeb [illegible] Troya [illegible] cōdidisse virgili⁹ testat᷑: hic tamē ille vrbem patauii sedesq̧ locauit. Et tit⁹ liuius decus patauinorū idem seriose narrat. Anthenor em̄ p medios achiuos illiricos penetrauit sin⁹. ⁊ regna liburnorū: ad intimū adriatici pelag⁹ accessit. Expulsis euganeis q̄ ea loca tenuerāt vrbē cōdidit Patauiū. Cicero aūt in philippicis patauinos romanis fuisse amicissimos dicit. qui rem publicā difficilimis tpibus armis ⁊ pecunia iuuerūt. Fuit aūt postea Padua pfelicissima stāte R.p. tpa romanorū colonia nō eo modo deducta quo cetere deducebāt᷑ deducti nouis pplis in coloniā: sed datū est paduanis ius lacij in designādis rome magistratib⁹ ferēdi suffragij ius haberent. Nullā aūt edificiorū pulchritudine presertim publicorū in ytalia sibi silem eē tenent⁹. Sūt em̄ noua q̄cūq̧ in ea nūc extāt vel publica vl' p̄uata qm̄ Attila rex hunorū ferro ignis q̧ immunitā relict: Instaurata a Narsete eunucho ⁊ rauenatib⁹ lōgobardi deīn incēsā deuastarūt. Aucta vō est mirabili incremēto p karoli magni ⁊ filiorū nepotumq̧ impij tpa. quousq̧ friderici primi tpibus Ecelinus tirānorū oīm crudelissim⁹ eā sibi subegit: ⁊ innumeras cedes ac pscriptiōes ciuiū pegit. Charranēses deīn sub capitaneat⁹ titulo rerum in patauio potiti sunt qui eā vrbē paulopl⁹ [illegible] opulentiorē ornatiorēq̧ reddiderūt. Nā gentis nobilis Charrarie opa maiori ex pte excitata ornataq̧ fuerūt menia. qbus triplici circuitu ⁊ muro patauiū cōmunit᷑. Et licet p eam Timau⁹ fuerit delapsus. multis tamē varijsq̧ fossis magno ⁊ ingenti ope manufactis aque circū vrbē ⁊ p diuersa agri loca ornamēto vrbi cōmodoq̧ ab eisdem Charranēsib⁹ sūt pducte. et arx in vrbe munitissima ⁊ pallaciū facile ī ytalia p̄marium. Et varia eorū opa. Heinric⁹ q̄rt⁹ impator germanic⁹ Cathedralē patauij ecclam q̄ extat edificauit. Pretoriūq̧ q̄ nullū in orbe pulchri⁹. qd postea casu crematū: speciosi⁹ veneti ɔstruxerūt. Et ossa Titi liuij in cōspicuo loco collocarūt. Est in ea insi[illegible] basilica. Est ⁊ in ea Justine v̄ginis templ[illegible] qd [illegible] S. luce euāgeliste ⁊ psdocimi ⁊c. corpa cū diue Justine reliquijs qd iouis tēplū fuisse asserit᷑. nūc mōsteriū āplissimū ordini diui benedicti dicatū. In ipa q̄z gymnasiū hr̄ oīm italie celeberrimū. vbi sūt edes āplissime studētiū qb⁹ sūt opes tenuiores deputate. Viros q̄z pter [illegible] genuit hec vrbs doctrina clarissimos. [illegible] luz iuris ɔsultū. Petrū d' Apono cōciliatore [illegible] [illegible] scripta ad cōmunē [illegible] [illegible] et declamatorē celeberrimū. Stellā [illegible] siū ⁊ cōplurimos ī oī arte excellētes [illegible] suz h3 nauigatiōz fluuio brinta q̄ [illegible] lucia fusina sexto miliario fossa ma[illegible] duam compendio nauigatur

De regno latinorum et ytalie

Latinorū regum prouinciā illam fuisse dicim⁹ quā nūc Campaniā appellamus. Et hec vna et decez et octo regionib⁹ habita est. que certe plura habebat loca a ceteris regionib⁹ frequētata. vt liui⁹ et Virgilius cōtestati sunt. sed cum plus iacture in ea q̄ ceterarū sit factū. euenit vt nūc aliqua regionū ea sit incultior. aut infrequētior habeat. Hec ideo latina appellata est. quia Saturn⁹ cretensium rex Jouis filij arma fugiens in eisdē locis latuit. quod virgili⁹ in. 8. his versibus posuit dicēs. Prim⁹ ab Ethereo venit Saturn⁹ olympo. Arma iouis fugiēs et regnis exul adempt⁹. Is gen⁹ indocile ac dispersum mōtibus altis. Composuit legesq; dedit latiūq; vocari Maluit. his qm̄ latuisset tutus in oris. Eius tamē magnitudo a principio angustissima fuit. Serui⁹ aūt dicit Latinos ꝓprie appellatos fuisse eos q̄ intererāt viscerib⁹ Albani montis. Fines vero hui⁹ regionis latine nūc campanie nuncupate a maritana parte ab hostijs Tiberinis incipiūt. et in Cayeta vrbe terminant. vbi sunt ciuitates extantes ⁊ dirute vicq;. Ostia Sinuessa. Ardea Terracina ⁊ Cayeta. Et insule poncia ⁊ pādana atq; mōs Circe⁹. In mediterraneis aūt velitre Antia olim ciuitas anagnia. prenestina. tyburtina. Thusculū et alba olim ciuitas A qua albani reges. In hac igit regione fuere ppli qui aborigines rutuli. Volsci. Hernici. Eqcoli et Marsi dicebant. Magnuz em̄ hec regio habet circuitū. Janus aūt pater ⁊ deoꝝ de⁹ cognominat⁹ vir vtiq; ꝑhuman⁹ bonusq; atq; summ⁹ hospitalitatis cultor ex orientalib⁹ veniēs regionibus primus oīm in ytalia regnare cepit. Is inter cetera virtutis sue opera Saturnū nō modo benigne suscepit verū etiā cum eo regnum partit⁹ est.

Italia quippe Europe regio est oīm totius orbis celeberrima. que a bobus nomen habuisse existimatur: vnde etiā Plato in thimeo Tauros vocauit italos. A quoꝝ multitudine pulchritudineq; ac fetu italiam dixit. Est aūt hec regio in forma cruris inter adriaticū et thuscū mare. siue superū et inferum: et a iugis alpiuz: dorsoq; apenini mōtis porrecta: se paulatim attollēs vsq; ad reginū verticē ⁊ littora brutioꝝ extendit. i. vltimo sui in duo scindit cornua. Quoꝝ alterū Joniū spectat mare. Alterū siculū. in extremitate Rhegium opidū habēs. Ei⁹ longitudo ab augusta pretoria que in alpineo fine sita est. ⁊ ꝑ romaz capuāq; porrigit vsq; ad oppidū rhegiū (Solino teste) decies centena ⁊ viginti milia passuū colligit. Latitudo vero quadragintadecem. Vbi maior latitudo. Vbi vero minor centū trigintasex. Habetq; vmbilicuz in agro Rheatino que dudum ex latere maris superi Rubiconem fluuiuz pro finibus habuit. Dicta est autem prius hesperia ab hespere atlantis fratre. Deinde Oenotria ab optimo vino quod ibi nascitur. Postremo italia ab italo Siculorum rege dicta est: qui venit ad hec loca. In quibus et habitauit ⁊ regnauit. Hec regio nullis terris cedit siue agroꝝ vbertate siue armoꝝ gloria. habens vrbes celeberrimas.

Nomina et ordo regum latinorum et ytalie.

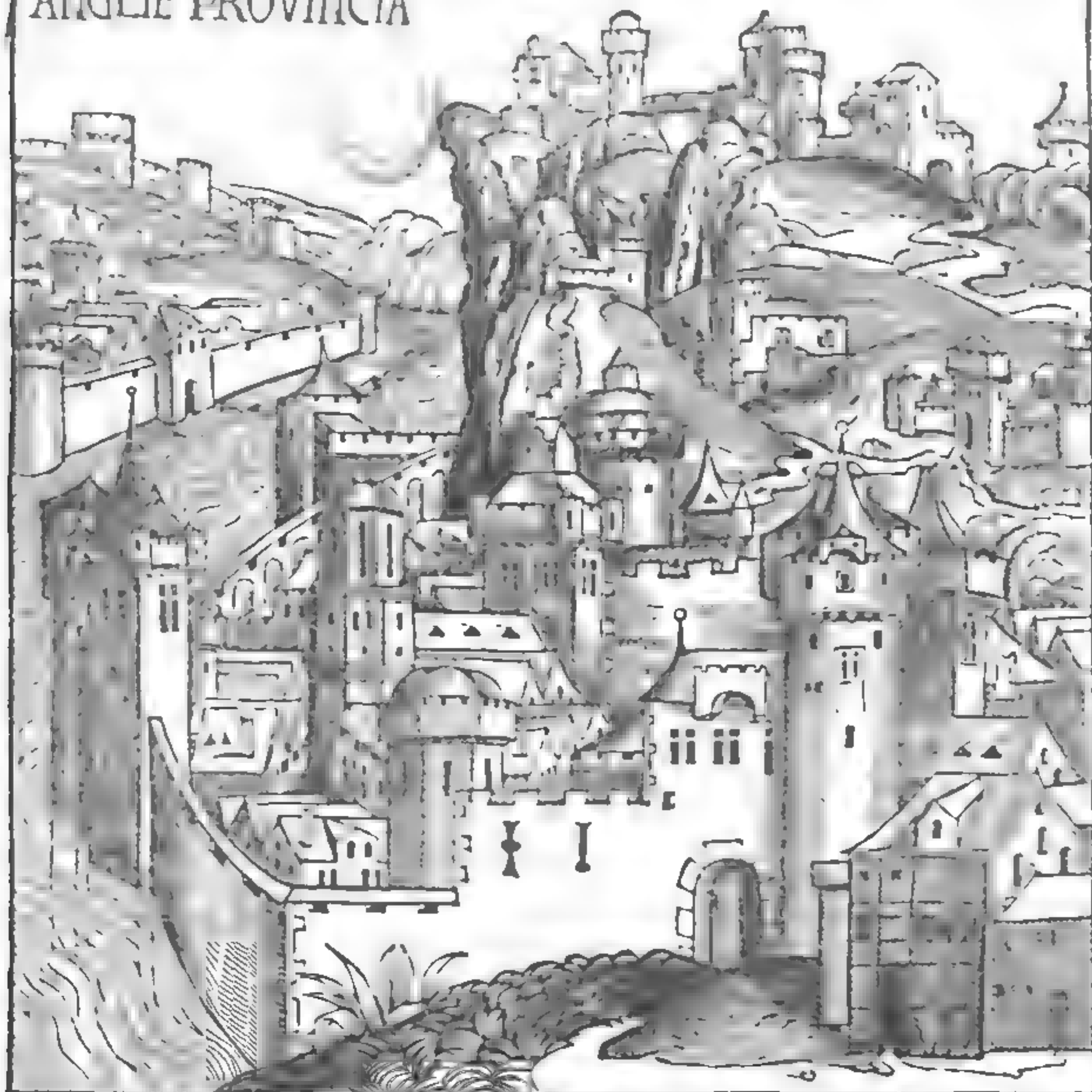
Janus	1		Siluius	8	An̄.29	Liberinus	15	an.8.
Sa. nus	2	Isti quicq;	Eneas siluius	9	an̄.31.	Agrippa	16.	an.40.
Picus	3	regnaue-	Latinus	10	an̄.50.	Aremulus	17.	an̄.19.
Faunus	4	rūt an̄.200.	Alba siluius	11	an̄.39.	Auctinus	18.	an̄.38
Latinus	5		Egipt⁹ silui⁹	12	an̄.24.	Procas	19.	an̄.23.
Eneas	6	an̄.3.	Capis	13.	an̄.28.	Amulius	20.	an̄.44.
Ascanius	7.	an̄.38.	Carpentus	14	an̄.13.	Numitor	21.	an̄.1.

Pisarum Ethrurie insignis ciuitas his temporibus (ut Strabo refert) a grecis ex pisa Archadie ciuitate venientibꝰ inicium sumpsit. Nam seruius sic inquit. Quidaꝫ ex ea et Elide ciuitatibus venerunt. et pisas in ytalia condiderunt. quas sic ex pristina ciuitate vocauere. Eam enim vrbem vetustam et gestarum rerum gloria claram ab Alpheis originem habuisse Uirgiliꝰ dicit quom ait. Hos parere iubent Alphee ab origine pise. vrbs ethrusca solo. Et plinius. pisas inter auxerim et arnum amnes a pelope et teritanis greca gente ortas asserit. Justinus vero dicit. pisas in liguribus grecos auctores habere. Et lucanus in primo. hic tyrrhena vado frangentes equora pise. Hec igitur ciuitas q̄uis infelix nunc sit habita vtpote que florentino populo grauissimis subiaceat pressuris. olim tamen potentissima fuit. florentibus autem romanorum rebus nullum habuisse potentatum inuenimus. Postq̄ȝ vero maritime vrbes ethrusce. hinc luna inde populania delete fuerunt. quiescentibus per Karoli magni et filiorum tempora ytalie rebus eam quā postea habuit potentiam assumere cepit. Quibus temporibus et deinceps multos prestātissimos habuit maritimo bello viros: quorum virtute et prestantia mirūmmoduꝫ aucta fuit. Quo factū est vt inter ethruscas vrbes. et belli gloria diuitijs atqȝ potentia principatum obtinere promeruerit. Et multas insulas atqȝ ipsam quasi hierusalem suo dominio subegerit. Sed ab annis septuaginta postq̄ȝ ea ciuitas florentinis subiecta fuit infrequens populo opibusqȝ exinanita penitus est reddita. Pise tercio eugenio pontifice romano ornate fuerunt. Ea enim nunc superbissimis edificijs et pontibus super Arnum fluuium positis exornata plurimum est. Habet inter cetera hec ciuitas Templum diue virgini dicatum. et claustrum toto orbe celeberrimū qd̄ campus sanctus nuncupatur. Atqȝ Turrim caponariam miro ordine confectam. Que omnia videri et mirari incredibile videtur. Genuit hec ciuitas inter ceteros Raynerium et Bartholomeum Theologos et Jurispontificij doctissimos ordinis predicatorum. Atqȝ Huguittioneꝫ grāmaticum. et alios multos.

Pisa

ANGLIE PROVINCIA

Anglia insula quã veteres Albion a quibusdã albis montib' q ad eã nauigantib' peri' apparēt vocare c
tum Brittãniã a bruto Siluij postumi latinoꝝ regꝭ filio albionã insulã quã gigãtes incolebãt fugatã
ab ipso brittãniã appellauit. Et h brittãnia maior ad minoris brittãnie differētias gallias ꝯtingētis
dicebat. Nūc a quodã anglo potētissimo rege anglia in hodiernū diē appellata est. Hec ei in anglianis e inter
septētrionē ⁊ occidētē sita. q ab oi ꝯtinēte habet diuisa. Nã a germania q sb septētriōe est incipit. Et iuxta
galliã ⁊ hyspaniã versus occidētē ꝓtendit. Et iō solin' dixit. Finis erat orbis ora gallici littoris. nisi brittã
nia insula nomē pene orbis alteri' mereret. Unde virgili'. Et penit' toto diuisos orbe brittānos. Brut' aūt
cū in brittãniã seu angliã mãsionē sibi delegisset e vestigio iee' Ramesiis fluuij ripas Trinōatem ꝯdidit vr-
bem [illegible]. Et quã oibus copijs feracissimã ad veter' Troye memoriã recēsendã. Brutū hūc tres ge
nuisse filios ferūt. s. Locrinū Albanctū ⁊ Cambrē. Qui patrio insulã inter se diuidētes. Locrino natu maiori
media insula ꝑs obuenit. Que ab ipso locbria postea fuit cognoiata. Et i ea adhuc londoniē ciuitas extare dr
Urbs mercatorib' ⁊ negociatorib' maxie celebrata. In q adhuc anglie reges pricipesqꝫ ac senat' ppli cum
mercatorib' ꝯueniūt vt ꝑhibēt tradūt. Albancto vo ei' filio ꝑcia insula ꝑs obuenit. q ab eo albania fuit di
cta. Et h scocia nūc nūcupat. Est ei ei' insula in q est anglia scocia [illegible] ꝑs in aquilonē versa [illegible] haud
magnis [illegible] ab anglia diuersa. Cambri vero tercio filio cambria q nūc Thile [illegible] insula inter septē
trionalē [illegible] ⁊ occidētalē. q [illegible] ex cognit' a romanis. in q [illegible] solsticio sole [illegible] cancri [illegible] facere faci
[illegible] ꝓinde dies nulli'. [illegible] maria ꝑs [illegible]
[illegible] Et [illegible] pelles ⁊ [illegible] Et [illegible]
[illegible] occidat. que hibernia et [illegible] magnitudine parum a brittania [illegible] Et [illegible]
[illegible] appellant. Gregori' [illegible] ꝑfecit h' nois [illegible] multo ⁊ [illegible]
[illegible] vite viris. [illegible] anglia [illegible] Et in ea [illegible] reges [illegible]
[illegible] patere triginta octo milia [illegible] septuaginta quinqꝫ milia [illegible] tradūt. in q [illegible]
[illegible] flumina. preterea metalloꝝ larga variaqꝫ copia. Eorum hystorias Beda [illegible] describit.

Quarta etas mundi incipit a principio dauid: et durat vsq; ad trasmigrationem babilonis. Et habet scd'm hebreos annos. 484. Sed scd'm septuaginta interpretes habz. 485. annos. Qui dauid primus regnauit de tribu Juda apud hebreos annis. xlvij. in Ebron super tribum iuda: et xxxiij. super totum israel. Inchoatur autem quarta Etas in dauid. non q2 primus regum: sed q2 primus regum de tribu iuda. qm̄ ei fuit facta expressa ꝓmissio de xp̄o nascituro de tribu iuda. Gesta aūt eius patent per totum scd'm librū regum ꝛc. Vn̄ dauid audita morte saulis luxit cū suis et ieiunauit. instituitq; carmē lugubre. q2 rex israel primus ante eum et dominus eius.

Dauid prophetarum omnium princeps Isai de tribu iuda filius. primus hebreorum rex anno a natiuitate abrahe nongētesimo quadragesimoprimo hebreis regnare cepit. Et regnauit (omibus cōputatis in hierusalē ꝛ in Ebron) annis. 40. Vir quidez ab infancia pulcherrimus ruffusq; ac decora facie. ingenti fortitudine sed animo maiori. Qui preter philisteū gigantem virū fortissimum quem ante regni susceptionē funda interemerat: etiam in certaminibus (suscepto imperio) que ꝓ subiectis regni suscipiebat. primus ad pericula semper properabat. Ipse regno adepto primū hierosolimā obsidens tandez cepit: expulsis inde chananeis et iebuseis Inde omnes palestinos et hostes omni ex parte cōtriuit. Tandem cum predictum tempus regnasset plenus dierum bonorumq; operum obdormiuit in domino cum vixisset. 70. annis. Sepeliuitq; eum Salomon filius eius in hierusalem decenter.

Filij dauid in Ebron quattuor

Ethira 5us Saphatias 4us Adonias 3us Absalon 2us Cheliab Primus Amon

Salomō (anno mdi. 4165) Dauid reg. ex Bersabea filius. scd's hebreorūz rex. adhuc viuēte patre hebreis regnare cepit. et regnauit annis. 40. hūc natum pater confestim Nathan ꝓphete viro doctissimo atq; sanctissimo educandum nutriendumq; dedit. factus adolescens suas ob virtutes domino iubente reliquis suis fratrib' abiectis dauid in regnuz ꝓfecit. Is hostes debellans pacem vndiq; obtinuit. deinde templum illud toto orbe celeberrimū extruxit. Tādem cum quattuor et nonaginta annis vixisset valde longeuus mortuus est. Cunctis regibus felicitate excedens. Et sepultus est in hierusalem.

Regina Saba audita fama salomonis: venit a finibus terre audire sapientiam eius. et de omnibus que interrogauit ei satisfecit: Videns ordinem domus et familie: et audiens sapientiaz eius multū laudauit eum. Dederuntq; alter alteri magna munera. Fecitq; Salomon thronum eburneum ad quem sex gradibus ascendebatur quare et omnes vndiq; terrarum desiderabant videre eius facies. Et quia prophetissa fuit Sibylla dicebatur. quia ꝓphetauit de ligno sancte crucis. et de excidio iudeorum. Fuit enī cultrix vni' veri dei.

Saba

DAuid ex cōsilio domini ascendit cū suis in Ebron: ibiq3 in adolescētia sua in regē electus vnctusq3 per Samuelē solū sup tribū iuda. Et hysboseth fili' saulis opante abner auūculo ei': fact' est rex sup alias. xi. trib' israel: q̄ regnauit duob' annis. Cōgregans aūt exercitu dauid sub Joab principe exercit' ei' et abner principe exercit' hysboseth ex cōmuni assensu. xij. ex vna pte. et. xij. ex alia luctauerūt adinuicē: et alter alterū occidit vno ictu Fugiētibusq3 his q̄ erāt cū abner. asael german' Joab persequēs abner nolēsq3 ad p̄ces ei' omittere psecutionē: Demū fuit pcussus asael ab abner in inguine auersa hasta. et mortu' est. Longa igitur cōcertatiōe facta inter domū Saul ꝛ domū dauid. Dauid pficiens ꝛ semp seipo robustior. Dom' aūt Saulis decrescēs quottidie. Nati sūt aūt dauid in Ebron p̄mogenit' āmon: scdus chelihab Tercius absalon. Quart' adomas. et alij de plurib' vxorib'. Abner aūt q̄ regebat domū hysboseth redargut' ab eo. q2 cognouerat cōcubinā saul. indignat' cōtra eū accessit ad dauid ꝛ pmisit ei populū totū isrl' reducere ad subiectionē ei'. Quod cū tractare disponeret reducta vxore dauid. s. michol ad eū Joab pditorie occidit ipm abner in vltionē fratris sui azahel: quod dauid displicuit: ꝛ fecit eū honorabiliter sepeliri associās cadauer cū suis. lugēs ꝛ ieiunās p morte illi'.

HIc dauid quasi stupor quidā in hūano genere relucet in q̄ nūq3 hec siml' couenerūt. tanta sublimitas ꝛ hūilitas tanta. tāta strenuitas ac tanta mitias: tam grandis secularium cura. Tam pura ꝛ deuota spiritualium cōtemplatio. tot homices pimere. totq3 lacrimas effundere. In tanta cadere petā. et talē agere penitētiaz Natiq3 sunt ei filij in hierusalem. Salma Sabab Nathā Salomon ex Bersabea vxore vrie. et alij nouem absq3 filijs cōcubinarum. Hic deniq3 regno in pace adepto contra legē Moysi, qua precipit nō dinumerandū esse populū precepit Joab principi milicie sue vt dinumeraret vniuersum populum. Et censu habito. inuenit mille milia et centū milia virorum educentium gladium. et de tribu iuda solum quadringenta et septuaginta milia bellatorum. Displicuit autem deo quod populum decēsuisset. et percussit israel pestilentie plaga. ex qua ad septuaginta milia de omni israel cecidisse referuntur.

ISti tres prophetabant tpe dauid. Nathan vero fuit filius fratris dauid. et adoptiuus ysay.

Filij dauid in hierusalem nati

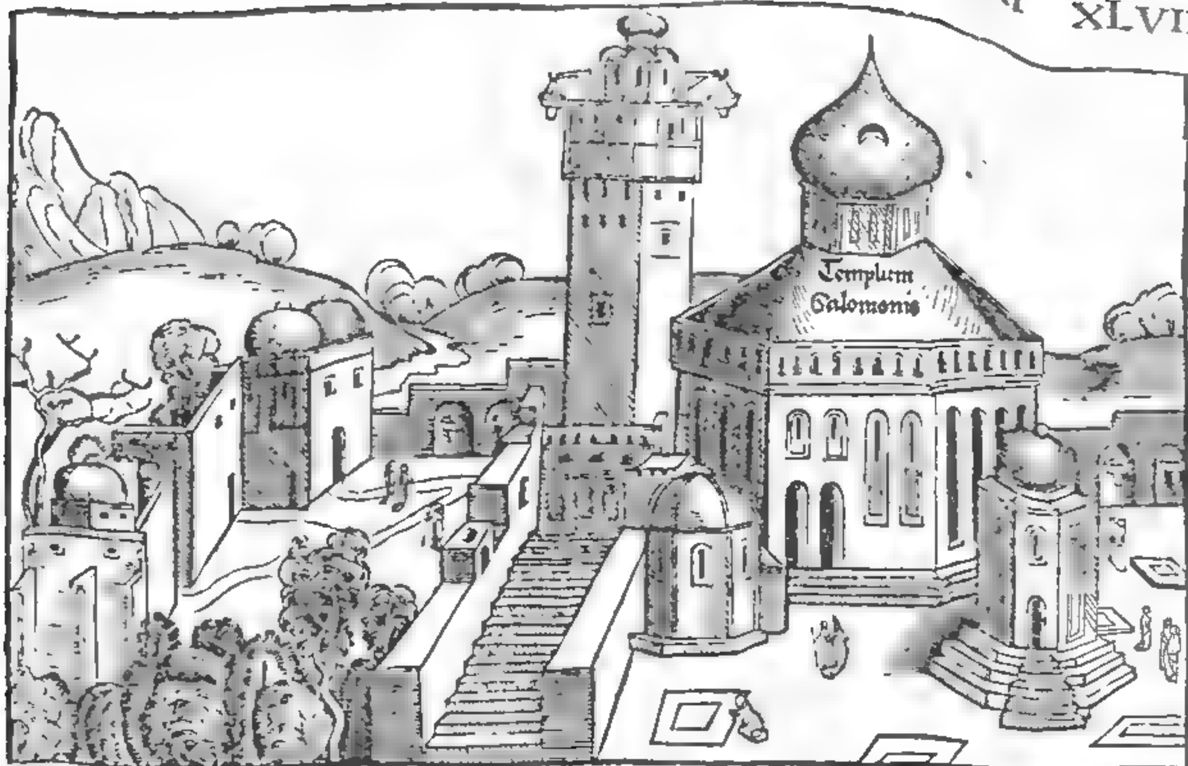
Salma
Iabaar
Japhia
Helisama
Saba
Nathan
Nepheg
Helida
Helifaleth

Salomon ascendit in Gabaon ut immolaret in excelso ubi erat tabernaculum et altare eneum. Mille hostias obtulit more holocausta in holocaustum. Et apparuit ei dominus in nocte per somnium dicens ut peteret quod vellet ab eo. Qui postulavit sapientiam ad regendum populum suum. Placuitque sermo coram domino et ait. Quia non petisti divitias gloriam et mortem inimicorum seu longevitatem [illegible] Ecce dedi tibi cor sapiens et intelligens ut nullus ante similis tui fuerit. Primumque iudicium in opere ostendit regis [illegible] quod fuit de duabus meretricibus habentibus filios. Quorum uno a matre nocte oppresso contenderunt de superstite cuius esset. Et data sententia per Salomonem ut divideretur in duas partes, rogavit mater vera ut totus vivus daretur potius alteri mulieri. Et ex hoc iudicavit Salomon esse illam veram matrem illique dari iussit.

Iudicium Salomonis

Templum domini toto orbe celeberrimum Salomon rex anno quarto regni sui edificare cepit. quod fuit .cccclxxx. egressionis israel de egipto. A nativitate abrahe nongentesimus octuagesimusquartus. Et in octavo anno complevit. Fuit autem edificatum in hierusalem in monte moria ubi abrahaz voluit filium immolare. et Jacob vidit in somnis scalam de celo ad terram. Id autem templum ex lapide albo totum constructum fuit. Cuius fabrica multa arte confecta est videlicet de lapidibus politis mira arte compositis. Eius longitudo cubitorum sexaginta fuit. Latitudo viginti. Et altitudo centum viginti. Et cum hac dispositione quod a pavimento iuxta terram usque ad primum tabulatum erat altitudo .xxx. cubitorum. Et a primo tabulato seu solario usque ad secundum erat altitudo .xxx. cubitorum. Et ab illo secundo solario usque ad tectum quod erat tectum templi erat altitudo sexaginta cubitorum. Habebat ergo duo solaria inter pavimentum et tectum. Et in quolibet solario et in tecto erat ab extra in circuitu deambulatorium. Illud dicitur in evangelio pinnaculum. super quod christus a dyabolo tentatus fuit. Et erant ibi cancelli ante ne inde caderent ambulantes. Et dividebatur in duas partes scilicet in sancta ad quem locum primo erat ingressus in templum ex parte orientis. xl. cubitorum. Et sancta sanctorum. xx. Eratque in medio inter sancta et sancta sanctorum paries factus tabulis cedrinis. Et postea laminis aureis coopertus altus. xx. cubitis. Ante quem velum appensum tenue pulcherrime intextum. quod scissum est a summo usque deorsum tempore passionis. Intra sancta sanctorum erat archa domini facta a moyse. In archa erant tabule decalogi. Solum semel intrabat summus sacerdos in anno in sancta sanctorum in festo propiciationis cum magna solennitate. In sancta autem circa velum intrabant sepe soli sacerdotes in certis sacrificiis ad accendendas lucernas. Et ibi ex parte meridionali erat candelabrum aureum quod fecerat Moyses cum septem lucernis. Et ex parte Aquilonari mensa propositionis. In medio autem erat altare aureum factum a Moyse. sed addidit Salomon .x. alia candelabra eiusdem formatis sed maioris quantitatis. quinque ad dextram .v. quinque ad sinistram. Et similiter .x. mensas aureas maiores. Et in medio altare thimiamatis.

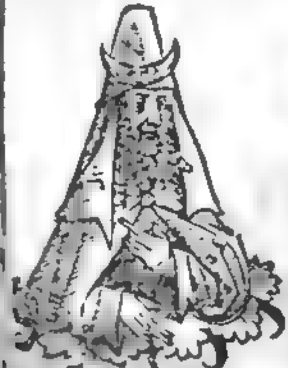
Linea pontificū

Sadoch filius achitob

Sadoch iumus sacerdos in principio regni Salomonis sedere cepit. Hic fuit in nūero pontificum octauus.

Achimaas filius sadoch

A[illegible] nou⁹ sum[illegible] hebreorū sacer[illegible] fuit. [illegible] maxima [illegible] ōe apud iude[illegible] est.

Achias propheta

Achias silonites pphā pdixit hieroboā q̄ esset regnatur⁹ sup. x. trib⁹ isrl̄. Iste Hieroboā decē scissuras pallij ab Achia pphā accipiēs et in egiptū fugiēs. mortuo Salomōe a decē tribub⁹ elect⁹ ī regē Uitulos aureos cōflatiles in dan et neptali posuit ydolatra pessim⁹ effectus, peccare fecit isrl̄ pplm ad ydolatriā inducēdo. Uñ toti⁹ ppli isrl̄ destructio secuta ē.

Semeias pphā compescuit Roboā ne pugnaret cōtra Hieroboā. et scripsit eor̄ regū gesta. Iste etiā pphauit qn̄ Sesac rex egipti diuersa mala fecit ī terra iuda anno scz quinto roboam.

Semeias

Nadab hieroboā regis fili⁹ scd̄s israhelitar̄ rex incepit regnare scd̄o anno Asa regis Iude et fecit malū sic pater ei⁹. Et pcussit eū baassa et regnūt p ec scd̄m pphetiā Achie pphe.

Abdo pphā hic pphauit cōtra vitulos aureos et man⁹ hieroboā aruit. dū reuerteret ī hierosolimā ī via a leone īterfect⁹ ē.

Abdo propheta

Iste Baasa de tribu Isachar terci⁹ israhelitar̄ rex fecit malū corā dn̄o ambulādo in oīb⁹ pctīs hieroboā nec audiuit Hieu pphetā ad quē missus ē occidit eū et ip̄e a chreōe pēpt⁹

Hela baase reg̃ filius q̄rt⁹ regū isrl̄ Illū interfecit ei⁹ seruus Zambri cū omni domo pris sui vsq̃ mingentem ad parietem scd̄m prophete dictum.

Linea regū israel

Hieroboam

Nadab

Baasa

Hela

Perusia

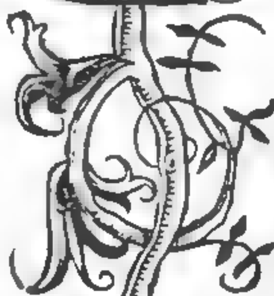

Perusia vetustissima ac nobilis Ethrurie ciuitas olim primaria. sed nūc tercia inter ethruscas ciuitates nomīata: quā Justinus ab acheis conditā fuisse dicit. et ante romā conditaꝫ iniciuꝫ sumpsit: q̄uis alij Troyanum quendā principē noīe perusiū eiꝰ cōditorē affirmant: et ex suo noīe perusiū siue perusiā nomiauit. Est aūt hec sola inter oīs italie vrbes felicitatem nacta penitꝰ inauditā. Ꝗ eandē pene statꝰ et rex. condictionē quā ante conditaꝫ vrbem Romā: et postmoduꝫ roma sub regibꝰ cōsulibꝰ et imꝑatoribꝰ ꝛ tyrānis habuit nūc retinet. Passa est tñ varias sed tolerādas agitatiōes. Quaꝫ roma ꝗ post mortē alexandri magni. L. posthumij consulis virtute in deditiōeꝫ accepcrūt. At liuius scribit libro decimo. Nec in Ethruria pax erat. Nas ꝛ perusinis auctoribꝰ post deductuꝫ a consule exercitum rebellatum fuerat: Fabius q̄tuor milia quingentos perusinoꝝ occidit. Et si vero per infaustissimi triūuiratus tempora. L. Antoniū M. Antonij fratrē Octauianꝰ cesar in Perusia obsedit. famemq̄ raro alias simulē auditam Antonij exercitus in ea clausus. ꝛ perusinus populus sustinnere. Et capta vrbs diruta q̄ est. Eam tamen breui instauratam factꝰ Monarcha menibꝰ porticisq̄ nunc extantibꝰ cōmuniuit Idem octauianus augustus. Quā a suo cognomine perusiam augustaꝫ (sicut littere cubitales portis incise ostendūt) voluit appellari. Eiꝰ diruptionis causam ponit Liuius libro. c xxv. Est itaq̄ perusia omni ex parte montuosa. Cuius loci conditio ea est: vt nec quicq̄ munitius: nec certe ameniꝰ inueniri possit. Nā ꝑruptis vndiq̄ rupibus aucta: ita inexpugnabilis est: vt nullis quasi egeat defensionibus. Et licet plurime apud perusinos olim extiterint intestine seditiones: et tyranni aliq̄ñ eos oppresserint. nūc tamen libera est. Et optimis eruditissimisq̄ viris et legibus instituta. In ea sunt templa ꝑmagnifica ornatissima. religiosoꝝ mōsteria: excelsa ciuiū pallacia. Amplissima pauperū hospitalia gymnasiū celeberrimū. forū cū insigni fonte amplum. Et porticꝰ ꝛ viridaria optime arboribus cōsita. Eius ager olei vini. croci: et suauissimoꝝ omnifariam fructuū feracissimꝰ. Baldꝰ in ea claruit. qui cum Bartolo saxo ferratensi Juriū ciuilis et pontificij obtinuit principatum. Similiter angelus et petrus germani. Sed et Cynus consultissimus ante eos perusinꝰ extitit. Et nostra tempestate Matheolus perusinus medicus famosissimus ex perusio originem ducit. Qui padue in gymnasio in primis docendo et dicendo floruit.

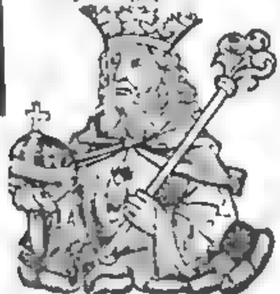
Linea Christi Reges iude

Roboam 4205

Abya .4222.

Asa .4225.

Circa hec tpa sanctoꝝ doctoꝝ scripta gentiliũ hystorias nõ cõmemorãt et illa forsitã causa: qꝛ ad intellectuz sacre scripture nihil conferũt. Unde vsqꝫ ad sardanapallum vltimũ monarchaȝ assyrioꝝ. de alys intermedys aliqui nullam faciunt mentionem.

Iste Roboaȝ filiꝰ Salomonis tertiꝰ hebreoꝝ rex pr̃i suo in regno: sed nõ in sapientia successit. spreto naqꝫ senioꝝ cõsilio ꝑ adolescentũ temeritate cõturbans ppl̃m: duas tribꝰ retinuit. Et dictũ est regnũ istud iuda. q̃ pctis suis exigẽtibus imperiũ Sisach regis egipti cũ inuectiuis sustinuit. Iste roboã habuit vxores. 18. et cõcubinas. 30. filios. 28. et filias. 40. cuius anno primo scd̃m cõmestorem diuisa est monarchia dauid regni iudeorum et nũqꝫ readunata.

Hyeu Eliezer Oziel

Hyeu ille filius anani prophẽ mittit̃ cõtra baaza et martiriuȝ constãti aĩo vsqꝫ ad mortẽ ꝑtulit.

Isti tres scȝ hyeu eliezer ꝛ oziel cuȝ azaria ꝓphetauerũt regibꝰ Juda scȝ Azar Josaphat Jorã.

Ab isto Siluio enee filio ex lauinia tercio latino rum rege reges sequẽtes dicti sunt siluij. q̃ ꝛ fuit in silua nutritꝰ ꝛ venatiõe. Hic natꝰ est post mortẽ patris: vñ posthumꝰ dicit̃ Enee. qꝛ post humatiõẽ ipsius natꝰ iuxta illud virgilij. Tu posthumꝰ plebis. Et regnauit annis. 29.

Iste Eneas filiꝰ ꝑdicti siluij posthumi regnauit ãnis. xxxi. Is latino post se herede relicto expirauit.

Iste abya quartꝰ iudeoꝝ rex filiꝰ roboam ex maacha vxore filia Absalonis tribꝰ annis regnauit. fecitqꝫ malũ corã dño ambulãdo in pctis pr̃is sui. et ideo paucis ãnis regnauit. Mouit aũt cõtra eũ bellũ hieroboã rex isrl̃ hñs in exercitu suo. lxxx. milia bellatoꝝ ꝛ abyas. xl. milia. Quẽ ad se veniẽtẽ cũ tali ingenti exercitu facile cõpescuit ac supauit. Ex cuiꝰ quidem exercitu ad quĩgẽta hoĩm milia vno ꝓlio itfecẽ.

Iste Anani propheta increpauit asa ideo incarceratur.

Anani

Latinus siluiꝰ ille regnauit annis. l. tpe dauid

Iste alba siluiꝰ fuit Enee siluij filiꝰ edificauitqꝫ Albaȝ ciuitatẽ a q̃ reges albanorum dicti sunt. Forte priꝰ fundata. et hic instaurata.

Achis ille regnauit tẽpe Roboã annis. xxiiij. capi filio derelicto.

Asa ille in principio regni sui ac deinceps vsqꝫ ad annũ tricesimũsextũ fecit bonũ coraȝ dño ambulãdo in vijs pr̃is sui dauid abstulit ydola. ꝛ ꝑcussit ethiopes cõtra se veniẽtes. Demũ iniyt fedus cuȝ rege Syrie benedab qd̃ deo displicuit. vñ misit ad eũ ꝓphãm Anani quẽ incarcerauit. ꝓpter qd̃ dolore pedũ ꝑcussus obijt. Regnãs aũt Asa ꝛ regnuȝ scd̃m legẽ dñi cõpescuit egressus est contra euȝ Zara ethiopie rex cũ exercitu ac multitudine innumerabili Asa cum exercitu suo obuiãs dñm inuocauit: qui exterruit ethiopes. et versi sunt in fugam Occurrente sibi azaria propheta confortantem eum. prophetansqꝫ ceteta predixit hierusalem a caldeis fore capiendam.

Linea regum italie

Siluius posthumus

Eneas siluius

Latinus siluius

Alba siluius

Achis siluius

Azarias propheta

Helya propheta

Abdias

Micheas

Jonas

AZarias filius obeth pp̄ha clarus habetur qui z de captiuitate predixit. Hic egressus in occursuz asa regis iuda. z cōfortatus est in verbis pphe. et euz promptiorē de dei cultu reddidit animatum. et abstulit ydola de omni terra Juda et beniamī.

ZAmri rex israel deleuit domum baasa et statim percussit eum Amri et regnauit pro eo.

HElia pp̄ha oratione obtinuit q̄ tribus annis et dimidio nō plueret sup terrā. Hic pasc⁹ est a coruo in torrente carith. vbi coru⁹ deferebat ei panē z carnes mane et sero. Exinde vidua sareptana de pugillo farine nō deficiēte cui⁹ filiū mortuū matri viuū restituit eum pauit. Ip̄e etiā corā pplo isrł congregato in mōte carmeli ignē descēdere fecit de celo sup sacrificiū qd̄ q̄ quadringēti sacerdotes ydoloz facere nequiuerūt occidi fecit. Et pp̄ter hoc cū Jezabel in vltionē ipsorū vbiq̄z psecut⁹ est. preiit in desertū sub iunipero dormienti angelus appuit excitans euz ad esuz panis subcinericij sibi allati et exortās vt comederet in cui⁹ fortitudine cibi. xl. dieb⁹ ambulauit vsq̄z ad mōtē oreb. inde in damascum veniens. deinde a domino per turbinem in celum vectus est.

ABdyas vn⁹ de. xij. pp̄his ponit in figura. dicit fuisse dispēsator dom⁹ achab regis isrł. Qui cū Jezabel regina vxor Achab interficeret pp̄has domini. abscōdit ex eis quīquagenos et quinquagenos in speluncis pauitq̄z eos. z iō meruit a dn̄o spm̄ pp̄hie

ACbab sext⁹ rex isrł sup oms̄ q̄ erant ante eū iniq̄ egit maxime suasu pessime Jezabel vxoris sue. Qui postremo in bello pcussus sagitta obijt. Fuit aūt Jezabel filia regis sydonioz toci⁹ malicie prodigium. que occidit Naboth et pp̄has dn̄i. Ip̄a vero interfecta est per hieu et a canibus cōmesta.

MIcheas pp̄ha de tribu ephrem ort⁹ in morasti qm̄ peccantē achab sepius arguebat. z ipm̄ predixit mortuū sub Joraz filio eius. precipitio valde porrecto iactatus occubuit.

OChosias rex isrł septim⁹ misit ad beelzebub deum accaron consulendū si posset sanari propter quod obijt iuxta verbum helie. Cepit aūt regnare anno. xvij. regis iude Josaphat. Extinct⁹ est aūt sine filio. cui successit in regno frater eius Joram.

JOnas propheta filius Amathi clarus habet et multa predixit que non sunt scripta hic. post hec mittitur ad niniuen. vt patet in eius libro dicit autez q̄ ipsuz helyas suscitauerit a morte adhuc puerū. Is a ceto deglutit⁹. passionē xp̄i naufragio pfigurauit.

IStum Joram octauū regem israel obsedit benedab in samaria. et meritis helisei liberat⁹ est. Ip̄e autem regnare cepit anno. xviij. regis iosaphat loco fratris sui Ochosie. Sed q̄ secutus fuit peccatuz Jeroboaz interfectus est a hieu cum omni domo patris sui. Quus per aliquot annos obseruatione preceptoz dei et moderatione in suos vsus fuisset. Et heliseū pphetam in veneratione et precio habuisset. Moabitarum regem fudit z eius ciuitates subuertit. Et omnia inimicorum spolia consecutus est.

Linea Regum israel

Zamri

Amri al' ambri

Achab Jezabel

Ochosias

Joram

Hiericho olim regalis ciuitas et famosa. nūc in paruā villā redacta. In loco pulcherrimo atq̄ in valle iordanis sita. Vix octo habēs domos. et oīa monumenta sacroꝝ locorū in ea ferme penitus sunt deleta. Legitur dominū multa fecisse in hiericho. Cum eius murus miraculose destruxit Josue reedificanti maledictionē dedit. De hac hiericho fuit Raab meretrix. Et in ea in domo Zachei xp̄s hospitio fuit receptus. Ex hac ciuitate Heliseū pp̄hā deludētes ab vrsis deuorati. Et ppe eam dn̄s cecū illuminauit zc. Fuit aūt prope hāc ciuitatē olim opobalsami ortus de cuius amenitate scribit Justinus abbreuiator trogi pompey. Est nāq̄ vallis que cōtinuis mōtibus velut muro quodā ad instar horcoꝝ clauditur. spaciū loci ducēta milia iugera nomine hiericho dicitur. In ea silua est et vbertate z amenitate insignis. Siquidē palmento z opobalsamo distinguitur. Et arbores opobalsami formam similem piceis arboribus habent nisi q̄ sunt humiles magis. et in vinearum more excolluntur. Quippe cū toto orbe regionis eius ardentissimus sol sit ibi tepida aeris naturalis quedam ac perpetua opacitas inest.

Hiericho

Cum Helias iter faceret cum discipulo suo helizeo: Venientes ad Jordanis fluuiū percussis aquis pallio helye facta via per mediū transierunt. Quo transacto dixit Helias heliseo. vt peteret qd̄ vellet anteq̄ tolleretur ab eo. qui postolauit duplicem spiritum eius. id est in faciendo mirabilia et pphetando. Responditq̄ ei se hoc recepturū si eū videret cū tolleretur ab eo. Sermocinantibus aūt sibi apparuit currus igneus cū equis igneis quē helias ascēdens assumptus est in celū id ē in paradisū terrestrē. Vbi viuus pmanet cum Enoch vsq̄ ad tp̄a antixp̄i. contra quē descēdet ad predicādū. Helizeo aūt vidēte z clamante pater mi pater mi currus israel z auriga eius zc. accepitq̄ palliū helie. qd̄ ei ceciderat. et reuertens ad Jordanē tangēdo ipo pallio scd̄a vice aquas diuise sunt. Veniēs aūt ad habitandum in hiericho. Ibiq̄ ad p̄ces habitatorū loci sanauit aquas pessimas illius loci misso in eis vase nouo fictili cum sale in eo et exinde cū ascēderet bethel: descēdētibus cū pueris et dicentibus. Ascende calue maledixit eos post qd̄ duo vrsi de salto egressi lacerauerūt. xlij. ex illis pueris. Hic autem helias thesbites maximus pphetaꝝ sui temporis p hoc tp̄s ab hominibus est ablatus. Cuius finē nemo cognouit. hic mltis miraclis quo aduixit claruit. Atq̄ sicut ignis ardēs totus erat. Ita et verba eius q̄si facula ardebāt. Tandē a dn̄o (vt dictū est heliseo vidente) per turbinem in celum vectus est Relicto in eius loco heliseo propheta.

Heliseus pp̄ha Helyas tesbites

Linea pontificu̅

Azarias

Yoyada

Asarias

Iste Benadab filius Tabremmo̅ filij Ozyon regis Syrie iniit fedus cu̅ baasa rege isr̄ael: & corrupto p̄cussit fedus cu̅ Aza rege iuda. et extunc turbauerit reges Syrie regnu̅ isrl' vts. Benadab rex Syrie collecto exercitu suo. et. xxxij. regib⁹ eum adiuua̅tibus. venit ɔtra Achab rege̅ israel in preliu̅. ⁊ dn̄s p prophetam predixit victoria̅: quod ⁊ factu̅ est illis fugatis: iterum infra annu̅ restaurato exercitu venit rex Syrie co̅tra isrl' bellu̅ mone̅s in vallib⁹. dice̅tibus q̄ dij mo̅tium era̅t dij isrl: ideo victi prius fuera̅t. Sed debellatus est exercit⁹ Syrie occisis centu̅ milib⁹ de eis. ⁊ decem ⁊ septe̅ milia qui rema̅sera̅t. fugie̅tes in ciuitatem murus ciuitatis rue̅s oppressit eos. Benadab aute̅ rex syrie occulta̅s se misit nu̅cios indutos cilicio ⁊ cinere aspersis capitib⁹ pete̅s misericordia̅: quod Achab fecit dimitte̅s liberu̅. Quod propheta quida̅ redarguit in habitu simulato ⁊ sub parabola dari alicui in custodia̅ sub pena mortis sic co̅clusit. q̄ q̄ dimiserat benadab dignum morte. ⁊ populus suus israel esset pro eo scilicet periturus.

Asael rex Syrie exigentib⁹ demeritis occulto dei iudicio promot⁹ fuit in rege̅ Syrie vt affligeret filios isrl. Iste est sup quo fleuit heliseus p̄phetans eu̅ futuru̅ rege̅ syrie. ⁊ multa mala facturu̅ israel. Qui etiam propter peccata hieu missus est a dn̄o in omne̅ terra̅ galaad. gad. ruben. et manasse. ⁊ fecit plagas magnas cunctis dieb⁹ Ioachas. sed Ioas fili⁹ ei⁹ dn̄o deo sibi fauente tulit vrbes de manu Benadab filij Azael post mortem azael.

Zacharias

Iste benadab filius fuit Asaelis. Porro ioas filius Ioachas rex israel tulit vrbes de manu benadab quas asael pater su⁹ tulerat de manu Ioachas iure prelij. nam tribus vicib⁹ p̄cussit eum ioas. et debet scribi p d in fine vt volu̅t hebrei.

Iste Ioiada indut⁹ fuit et amouit Athaliam ne regnaret sup iudam. constituitq̄ Ioas filiu̅ Ioram pro ea. Hic solus post Moysen legit̄ vixisse. c. xxx. annis. Hic etiam diuino zelo ductus disposuit vt athalia occideretur in domo regis.

Rasim ille rex Syrie vastauit iudam tp̄e Achas propter quod obsedit eum Teglatphalazar in damasco. ⁊ cepit ciuitate̅ ip̄mq̄ interfecit: ⁊ tra̅stulit pp̄lm.

Zacharias filius Ioiade lapidatus est iussu regis Ioab inter altare ⁊ templum. eo q̄ Ioas increpauit q̄ dereliquisset viam domini.

Iste Asarias p̄ zelo leg. co̅sta̅ter restitit ozie regi iuste vole̅ti sacrificare vts.

Linea regu̅ syrie

Benadab

Asael

Benadab

Rasim

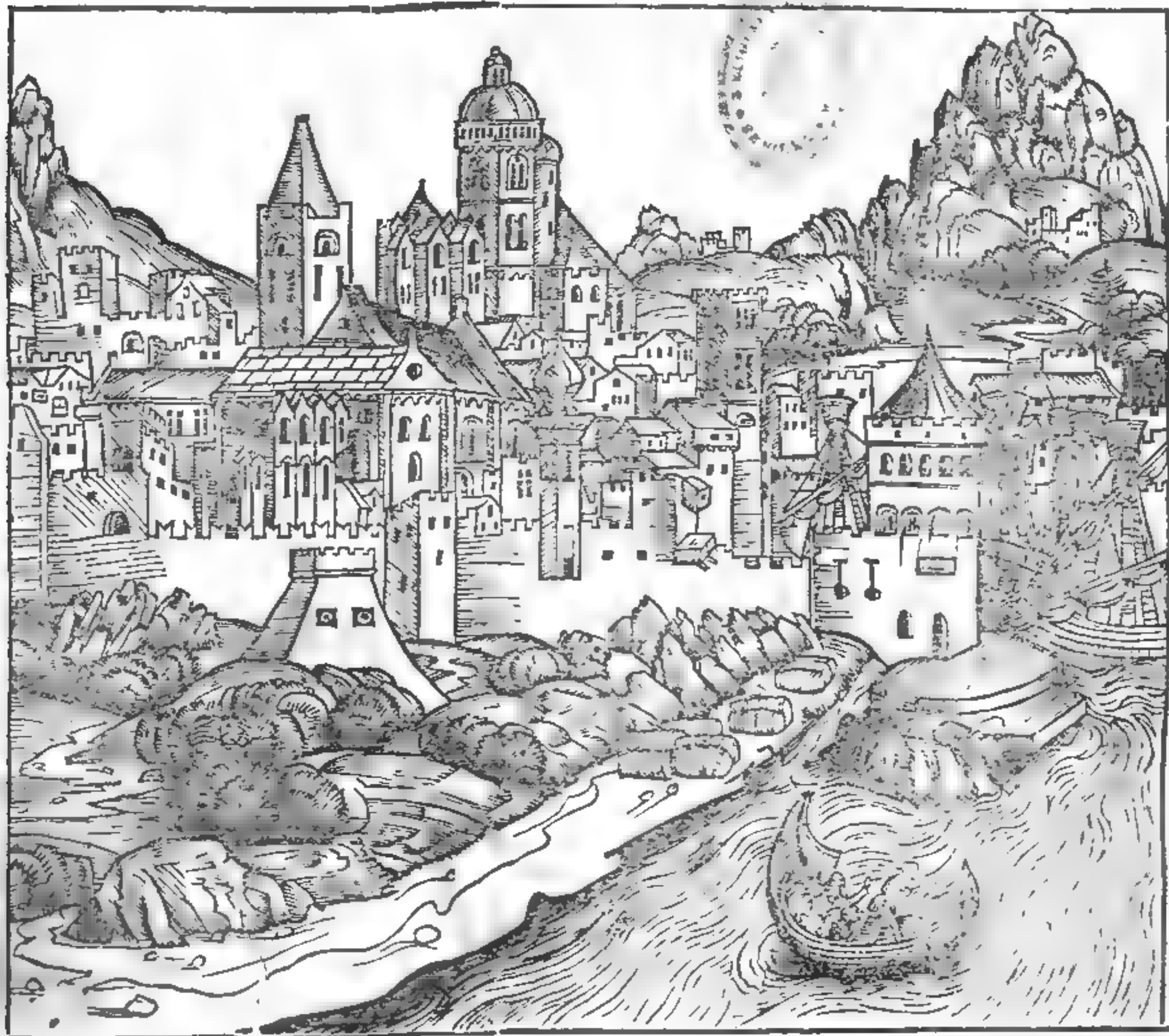
Naboth Iesrahelita

Naboth iesrahelites: cu̅ haberet vineam prope domum regis Achab. Voluit ipse achab ⁊ requisiuit Naboth vt venderet vineam pro orto faciendo. Qui cum noluisset acquiescere ei. contristatum super hoc vxor ipsius Achab Iezabel hoc audiens consolatus est eum. ⁊ procurauit per falsos testes ipsum Naboth accusari de blasphemia dei. quo facto. ille innocenter lapidatus est. Et cum Achab iuisset ad capiendum vineam naboth. dominus misit ad eum helyam qui prenunciaret ei exterminium eius. et domus sue propter tale scelus.

AQuileia vrbiũ quondã ytalie trãspadane primaria potentissimaqꝫ atqꝫ etiã pulcherrima a mari aliquãtisper semota: nostro etiã seculo pene derelicta: ꝑ hec tpa (Carino historico teste) a quodã troyano nomie Equilo e Troya cũ alijs pulso cõdictiõis sue principiũ sumpsit. et a se Aquileiã noiauit. Vel vt mgr̃ in historijs ait. Aquileia quasi aq̃s ligata cognomentũ accepit. Nũc aũt preter sacerdotes canonicos numero haud quãqꝫ multos: ornatissima speciosissimaqꝫ in basilica diuie faciẽde rei addictos ꝑter pastores piscatoresqꝫ rarissimos. nulli nũc incolũt ppli. vt vix castellulũ tãta olim vrbs nũc possit appellari. Sũtqꝫ ⁊ eccia supiꝰ dicta ⁊ ꝑiarchale atriũ ⁊ muri oppidulo circũducti. Et mõsteriũ virginibꝰ deputatũ Peponis ꝑiarche operũ reliq̃e. Florere aũt cepit q̊ tpe primum romanis subigẽdis barbaris ad danubiũ incolẽtibus manũ apponere ceperũt. Vñ octauianus Cesar augustꝰ. Et si maiorẽ belloꝝ ꝑtem ꝑ legatos admĩstrauit vt illis ꝓpinquior esset. In his ytalie ꝑtibꝰ frequẽter obuiatꝰ est. Nã Suetonius ait reliq̃ bella ꝑ legatos admĩstrauit. vt tamẽ q̃busdã pãnonicis atqꝫ germanicis aut interueniret: Aut nõ longe abesset. Rauẽnaꝫ vel mediolanũ vel aq̃leiã vsqꝫ ab vrbe ꝓgressus est. Et iulia eũ comitata aborsu facto puerũ amisit. Gloriosissime de aq̃leia scribit Juliꝰ capitolinꝰ. Pretereundũ ne illud quidẽ est. ꝙ tanta fide aq̃leiẽses ꝯtra maximinos ꝓ senatu fuerĩt. vt funes de capillis mulieꝝ facerent quom deficerẽt nerui ad sagittas emittẽdas atqꝫ ob idipm̃ in honorẽ matronaꝝ senatũ veneri calue templũ dedicasse. Auxit aũt mirabili incremẽto ⁊ immẽse ditauit aq̃leiam orientaliũ occidẽtaliũqꝫ mercimonioꝝ multa ꝯportatio ibidẽ istituta. ꝙ nullꝰ stãte aq̃leia locꝰ alter circa adriaticũ mare fuit. in cuiꝰ portu et diuersorio occidẽtales orientalesqꝫ ꝓ cõmutãdis mercãdis coemẽdisqꝫ ⁊ vẽdẽdis inuicẽ rebꝰ cõuenirẽt. Hec cũ mlto tpe floruerit. Postremo ab Attila rege omnio diruta fuit. Cuiꝰ icole venecias ꝯuolãtes rẽ venetã mirũimmodũ auxerĩt. hãc aũt celebrẽ ciuitatẽ euãgelista Marcꝰ dux a btõ petro aploꝝ xpi ꝑncipe ĩ Alexãdriã mitteretur nauigaturꝰ naues illic ex more opiref. Aquileiẽses ad xpi fidẽ cõuertit. Sanctuqꝫ euãgeliũ suuz. Cuiꝰ codex manu exaratꝰ sua venetijs nũc veneratissime seruat. Hermacorasqꝫ ⁊ ipe sctũs ad marci ꝑdicatiõꝫ ꝯuersus a btõ petro aq̃leie ⁊ oĩs venecie ꝓthopresul institutꝰ omem eã regionẽ deo nr̃o lucratꝰ est. Quẽ Nero impator ⁊ sꝰ fortunatũ sb̃dyaconẽ secum ꝑcussit. Fuit ⁊ aquileiẽsis Chromatiꝰ ad queꝫ gl'osus hieronimus multa scripsit. Et ruffinꝰ ꝑsbiter latinis grecisqꝫ lr̃is adeo eruditꝰ vt eiꝰ q̃ extant tũ opa. tũ trãslationes nullis cuiuspiã eccie doctoris opibꝰ secũdas eloquentia ornatuqꝫ ducamus.

Aquileya

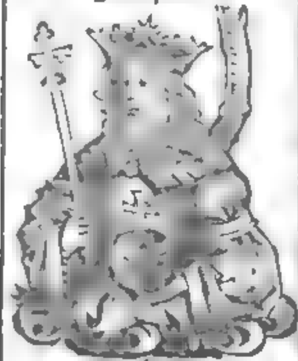

Taruisium

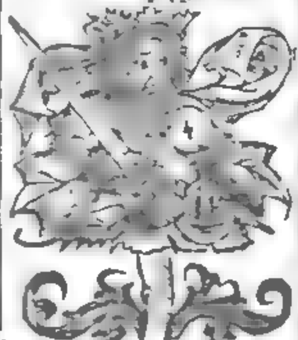
TAruisiū ipsius Marchie Taruisane ciuitas: et ipsa per hec tempora (vt Sicardo Cremonēsi episcopo placꝫ) a quibusdam troyanis fundata fuit. Abluitur autē imo potius diuiditur Silo fluuio qui ex ipsius propinquioribus montibꝰ exijt. aliisq3 vberrimis aquis in ea quasi scaturientibus irrigatur. ac silus in mediterraneis Taruisium vrbem diuidit Cuius nomen prior inter vetustos habet plinius. Per tempora vero Ostrogothorum dignitatē inchoasse videt quā nūc habet. Eo qȝ Totile pꝛ rex ibidē sedē regni sibi cōstituit. Vn̄ totila q̄ postea q̄ntus fuit Ostrogothoꝝ rex ꝛ q̄dē p̄stantissimꝰ taruisij natꝰ educatusq3 est. Postea longobardoꝝ regni inicio quom alboinꝰ rex eiꝰ gētis primꝰ ytaliā esset ingressus. Aquileiamq3 q̄lis tunc erat et ceteras regionis vrbes p deditionem cepisset. Taruisiū qȝ eiꝰ incole deditiōꝫ tardiuscule obtulissent. spoliare ac diruere cōstituerat nisi felix ipsiꝰ vrbis ep̄us (vt Gregoriꝰ scribit) Vir timoratꝰ rauēna oriundꝰ regis barbariē sua prudētia ꝛ precū instantia deliniisset. Ornataq3 fuit ea ciuitas altero prestāte ep̄o hermolao barbaro. Qui sicut decet ep̄m pp̄lo magis p dedisse admirebatur q3 precesse. Qd aut ad hac vrbe vniuersa regio Taruisana marchia denomietur factū credo a miori nomis absurditate vt hec appellatio marchie Taruisane in ipa māserit: cum ea in regione sint amplissime ciuitates Verona atq3 Patauiū. Que semp ꝛ dignitate atq3 potētatu necnō ꝛ opulētia Taruisio anteierunt: Longobardi cū in ea ytalie parte maxime quā obtinebant regiones habuerunt quattuor a ducibꝰ administratas. in quibus nullum successionis ius filijs ꝛ nepotibus competebat. beneuētanā spoletanam: taurinensem ꝛ foroiuliensem: duasq3 opulentia ꝛ amplitudine superioribus pares Anconitanam atq3 taruisanam esse voluerunt. Ea affectas legis conditione. vt qui regum aut gentis longobardorum concilij pmissione ꝛ decreto impetrasset. eas filijs atq3 agnatis successione possidendas relinquendi ius facultatemq3 haberet. Nomenq3 hunc significans perpetuus magistratum in longobarda. barbarie marchionatus est appellatum. Hec etiam vrbs ecelini ꝛ Alberti eiꝰ germani de rumano (sicut patauiuꝫ) tyrannide non caruit. [illegible] lit calamitates.

Linea Christi

Josaphat

Joram

Ochosias

Athalia filia achab

Jonadab

Anno mūdi. 4 2 40.

Hic Josaphat fecit bonū corā dño. nec legi de eo magna reprehēsione dignū. nisi q̄ impiis regibus iūit q̄ū & ēlitur auxiliū. omnes effeminatos e terra iuda extirpavit. ydola quoq̄ deleuit patris decreta obseruauit. his cū virtutib⁹ beniuolentiam oīm cōtinuū principū sibi cōparauit. Et palestini ei tributa reddere ceperūt. cū vixisset annis sexaginta cui⁹ corp⁹ ingēti pompa in hierosolimis sepultū fuit.

Iste Capis silui⁹ edificauit Capuā in campania. et regnauit annis. xxviij. relinquens Carpēto filio regnum.

Joram pessim⁹ (Anno mūdi. 4 2 91.) occidit frēs suos. & ambulauit in vijs regū isrl. Ideo infelix fuit in oībus & miserabiliter mortu⁹. Hic de religioso pr̄e genit⁹ declinauit ad ydolā. & fornicari fecit filios iuda imitat⁹ fornicatōēs Achab cui⁹ filiā nomīe athaliam habuit matrimonio. Et p athaliā vxorē nihil p̄termisit q̄ min⁹ aliqd quotidie noue impietatis efficeret. & q̄d ad vastationē paterne traditiōis attēderet.

Carpentus post regem capis regnauit annis triginta tempore Josaphat.

Ochosias Joram regis fili⁹ (Anno mūdi 4 2 99) octau⁹ regū iuda fecit malū corā dño sicut pr̄ ei⁹ et stati ocasus est ab hieu. Hūc regē & duos sequētes scz Joas & Amasiā p̄termittit matheus. q: voluit tantū ponere tres q̄terdenas. vel q: scdm̄ Hieronimus & Aug⁹. Jorā accepit vxorē filiā impijssime Jesabelis ideo filij ei⁹ vsq̄ ad quartā generatiōē dūi de genealogia excludāt. ambulauit cū ochosias in vijs Achab aui sui materni vt3 i quarto regū. ix. ca. Hūc hieu princeps militie corā regis Damasce vna cū oī domo achab obtruncare fecit. Cui⁹ corp⁹ ex ciuitate Magedon portatū fuit in ciuitate hierosolymorū ibiq̄ sepultum.

Iste Tyberi⁹ regnauit ānis. 9. et q: in tyberim submersus est: quē antea dicta fuit albula ideo ab eo nomē accepit. & fecit cū Romul⁹ deū. q: credidit cū inter deos translatū. & esse numen illi⁹ fluuij. cui⁹ vsus Rome fuit valde necessarius.

Athalia ista mulier efferata audiēs mortuū filiū suū Ochosiā surripuit regnū. Interfecitq̄ oīne semē regiū preter Joas quē vxor Joiade pōtificis filia ioram septē annis absconsum nutriuit postea a Joiada ignominiose interēpta est cū septē annos regnasset.

Iste Agrippa silui⁹ rex albanorū siue ytalorum regnauit post tiberium patrem suum submersum in Albula. regnauitq̄ annis quadraginta.

Jonadab fili⁹ Rechab clar⁹ habet. a quo stirps valde religiosa Rechabitarū descēdit. Iste est q̄ p̄pheta. q̄uit hieu q̄n voluit occidere p̄phetas baal. q: fuit zelator diuini cult⁹ & marie abstinētie & religiōis cū filijs suis. Nota etiā q̄ filij Rechab ex p̄cepto p̄ris ē si peregrini et hospites sup terrā seorsū habitabant ab homib⁹ in tabernaculis domū nō edificabāt sementum non serebant nec vinum bibebant.

Tempore Joaz regis iuda templi ruine et templi vtensilia et sartatecta que vetustate vel negligentia athalie perierant. de pecunia collecta reparant iussu regis. quia hucusq̄ sacerdotes neglexerunt huiusmodi reparare. pecuniam tū a populo recipiebāt quousq̄ ponebatur gazophilatium.

Linea Regum ytalie

Capis siluius

Carpētus silui⁹

Tiberius silui⁹

Agrippa siluius

Lycurgus

Lycurgus scd'm Eusebiū insignis est habitus. q̄ et iura lacedemonijs composuit. et licet gētibus fuerit leges tamē instituerat. nam illi diuinoq̄ cultu colonias dedit. Nec quicq̄ d censuit. cu' nō ipse exemplū pri' duxit. Aurū argentūq̄ velut oim scelerū materiā nō sustulit. Fundos oim equaliter inter oēs diuisit vt equata patrimonia neminē potencioꝛē altero redderēt. cōuiuari publice iussit. ne alicui' diuitie vel luxurie in occulto essent. Iuuenib' nō ampli' quā vni veste vti toto anno: nec aliq̄ cultu' q̄ aliū pgredi voluit. nec opulenti' epulari. Emi singula nō pecunia sed cōpatiōe merciū iussit. Pueros puberes nō in forum sed in agrū deduci iussit. vt primos ānos nō in luxuria: s in oi ope ac labore agerēt. Nihil eos somnij causa sub sternere. ⁊ vitā sine pulmēto degere. nec pri' in vrbē redire q̄ viri facti essent. Constituit virgines sine dote nubere: vt vxores nō pecunie causa eligerent. seueriusq̄ matrimonia sua viri coercerēt cū nullis dotis frenis tenerent. Maximū honorē nō diuitū ⁊ potētuz s senū esse cēsuit. Hec ⁊ alia silia q̄ solutis antea morib' dura videbant auctorē eoꝝ appollinē delphicū finxit ⁊ inde se ea detulisse. Deinde vt eternitatē suis legib' daret iureiurādo eos astrinxit. ne quid de tam diuis legib' mutarēt donec reuerteret in patriā. ⁊ simulās se iterum cōsulere appollinē. vt q̄d addendū q̄ceq̄ diminuēdum his legib' videretur. Profect' ē aūt Cretā vbi volūtariū exiliū ppetuo egit. sed ⁊ moriēs ossa sua in loculo plūbeo ⁊ ī mari abijci iussit. ne si ad patriā deferri ptigeret. lacedemōes se a iuramēto solutos eē putarēt.

Ysaias

Linea Regum israel

Hieu

Hieu filius Josaphat regis iuda decim' rex israel venct' a puero helizei pcussit Iorā cū omni domo achab. ⁊ destruxit domū baal ⁊ ei' pphas occidit. Sz hieu vitulos aureos in bethel ⁊ dan nō dereliqt. Inde Asael rex syrie missus a dño nīros occidit in isrl' vbi ꝛ moritur postq̄ regnauit. 28. annis.

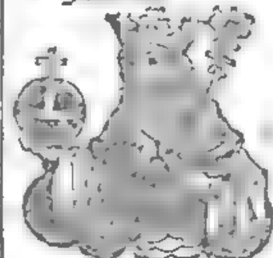
Ysayas ppha nobilis: mag' euāgelista a btō hieronimo dicit q̄ ppha. vn' de q̄tuor pncipalioꝛibus circa h tpa clar' habet pꝛt euidētiā pphie sue.

Iste Joachas valde attrit' est cū tota gēte ab azabele rege Syrie. et ideo deprecabat dominum et paurillum releuatus est.

Osee

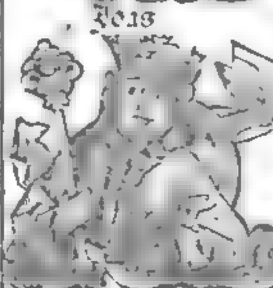

Joachas

Osee ppha primus de. xij. mittit contra decem tribus. Hic fuit fili' Beeri q̄uis ppbia beeri nō habeat apud nos. pphauit aūt Osee tpe ieroboā regis israel filij Joas qui ioas simul regnauit cū osia rege iuda. 14. annis. ⁊ in iuda fuerunt quatuoꝛ reges sub quibus Osee pphauit vt dicit osee. 1. sz osias. Joathas. Achaz ⁊ ezechias.

Joas

Iste Joas pcussit syros tribus vicibus iuxta verbum helizei. ⁊ tulit vrbes de manu Azaelis ⁊ benadab filij Asaelis. restituitq̄ regno suo. Ipse etiā afflixit amasiam non volēs sed compulsus. supbiam ei' humiliauit incipiēs regnare. 37. anno ioas reg' Iude.

Johel

Iohel sc'dus propheta de. xij. de iuda. et futurā ei' tribulationem prophetizat.

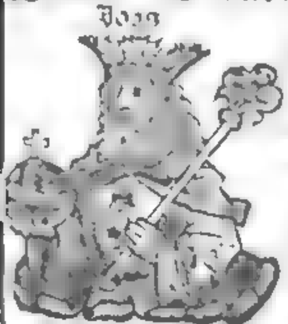
Jeroboam

Ieroboam satis bellicosus et victoriosus fuit. contriuitq̄ regem syrie et restituit regnum israel sicut prius insuper et damascum iuxta verbum Jone pphete. Attende q̄ sit instabilis status regnoꝛum israel. cōtritus vsq̄ ad nouissimum humiliatus est valde. Sȳt eleuati iam ad infimis mirabiliter deprimunt. sic qui fuit supra fiet infra. et econtra. qui fuit infra ascendit supra vt post descendat infra. Hec est rota volubilis huius temporis. et ideo non est mirum q̄ pauci electi ad hoc assumuntur a domino et q̄ viri sensati huiusmodi instabilitatis negociū totis viribus fugere contēdunt. Vnde augustinum de ciuitate dei in multis locis Si boni regnāt milis psunt. econtra. si mali ⁊c.

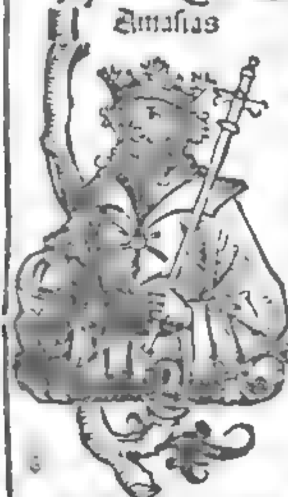
Linea Christi

Joas

Amasias

Iste Joas (Anno mũdi. 4306.) cũ septẽ esset annorũ a Joiade pontifice rex constitutus est. Fecitq bonũ cũctis dieb9 Joiade. Post ei9 vero mortẽ declinans blandiens magnatorũ: Cor ei9 depravatũ est in interitũ suũ. Iste ioas lapidari iussit zachariã filiũ ioiade summi põtificis inter templũ et altare qd erat i anno Anno regni sui penultimo.

Aremulus ille regnavit annis. xix. tempore Joas regis iude. qui posuit presidiũ albanorum inter montes vbi nunc est roma. Ex eo iulius et auẽtin9 filij superstites sunt.

Amasias ille (Anno mũdi. 4546.) p9 bona initia malũ habuit finem: qd omniũ fere vsqz hodie in potestatib9 appet. Multos nãqz officiaũ destruxit etiã notabiliter pbatos. cuius exempla hic sunt plurima. Hic etiam deos seyr adoravit.

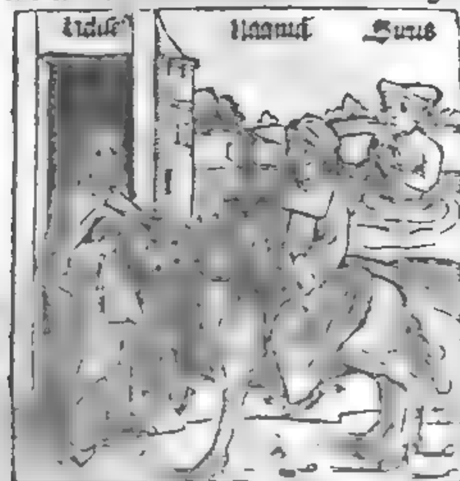
Iste auentinus silvius. xxxvij. annis regnavit et ab hoc mons auentinus qui nunc est pars vrbis vbi sepultus est accepit nomen.

Prochas fili9 auẽtini regnavit ãnis. xxiij. cuius laudes virgili9 hoc versu extollit. Proxim9 ille procbas troyane gl'ia gent'. Hic duos p9 se reliqt filios videlicet. Amuliũ et Numitorem patrem Rhee romuli et rhemi matris.

Regnũ iude post mortẽ Amasie fuit. xiij. annis sine rege: qd subtiliter oportet accipe ex collatiõe annorũ regũ isrl et iuda. quia Amasias cepit ãno scdo Joas regis isrl. et osias fili9 amasie cepit Anno. 27. Jerobeã regis isrl qd tps extẽdit se ad. 41. annos. a qbus subtrahe annos amasie: et sic remanẽt. 13. quib9 Osias paruul9 erat nec adhuc ad regnũ apt9. hoc autẽ ... et mlte alie hystorie nõ habẽt. sed alibi h supplẽt et scdm hoc oportet concordare eas. alioquin errabis quo ad supputationem annorum.

Naaman princeps milicie reg' Syrie fact9 leprosus: accessit cũ lris recõmendatorijs ad regẽ isrl ut curaret a lepra. Cũ aũt aduenisset ad domũ helisei Jussit eum vt lauaret se septies in Jordane et mũdaret. Qd et si pri9 indignãs nõ acqesceret: demũ ad suasionẽ seruorũ pgens ad iordanẽ: et lauãs se mũdatus est a lepra. q reuertẽs ad heliseũ: cũ multa ei obtulisset: nihil voluit accipe. Sed Giezi discipul9 helisei occulte accessit ad naamã postqz recesserat. et petijt ex pte helisei quedã ab eo portãs ea ad domũ suã. Quod scel9 detexit helise9: et pter hoc lepra percussus est Giezi et semẽ eius vsqz in sempiternum.

Iste Amuli9 fratrẽ suũ Numitorẽ de regno eiecit. et Lausuz filiũ ei9 interfecit. et rheam eiusdẽ filiã ad subtrahendã spem plis sub specie honoris veste ppetuã virginitatẽ dicavit. sed cũ septẽ regnasset annis Rhea gemios peperit filios. s. Remũ et romulũ. et postea amuli9 a Romulo et remo cũ adolevissent occisus est. et Numitor restitut9 fuit in regnum quia fuit auus eorum.

Hic est Helise9 ppheta q pallio helie iordanẽ diuisit. cũ sale aquam dulcoravit. xlij. pueris sibi illudẽbus maledixit qs vrsi devoraverũt. mib9 regib9 aquã dedit sufficiẽtẽ exercitui tot. Oleũ vidue multiplicavit. filiũ sunamitis resuscitavit. colloquintidas emẽdavit. Panes ordeaceos ppl'o augmentavit. Naamã mũdavit. Giezi cũ pgenie sua leprosuz fecit. exercitũ syrie cecavit. samariã a fame et obsidiõe liberari pphetavit. Asahel regem syrie et hieu regem super israel constituit: regi Joas tres victorias de Syris pmisit. mortuũqz suscitavit.

Numitor iste restitut9 in regnũ. Remi p9 occisus fuit a romulo.

Linea regum ytalie

Aremulus silvius

Auentinus silvius

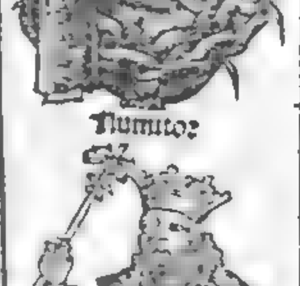
Procbas silvius

Amulius

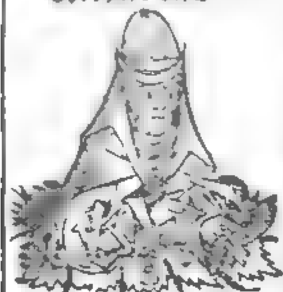
Numitor

Linea pontificū

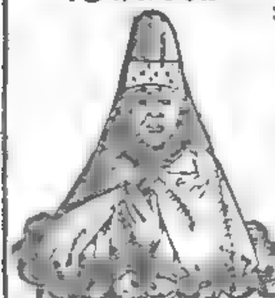
Amarias

Achitob

Sadoch

Sellum

Hic regnū Israel fuit sine rege annis.33. vt habetur ex collatione regum iuda.

Amos

Amos fuit tercius de duodecim, pphetis ꝯtra gentes multas pphetat ꝛ specialiter ꝯ.x.trib⁹

Abdias fuit qr⁹ tus de.xij. pphetis prophetat cōtra Edom.is antiqssim⁹ mortuus in sepulchro helizei sepultus.

Eo tpe spartani seu lacedemonij per annos.l.bellando vagātes scripserūt vxorib⁹ suis vt alios maritos ducerent ne gen⁹ periret.

Ionas ppheta.v.xij. pphetis mittit ad niniuitas ꝗ audierunt eū.

Micheas iste est sextus de.xij prophetis.

Iste Naū est septimus de.xij. prophet.

Hic terit hystoria tho sie exemplaris tota.

Abdias

Ionas

Micheas

Naum

Moritur autē thobias annoꝝ.120 vir sanctus plenus opibus bonis et prophie spūtu clarus. pphetauit nāqꝫ de destructione hierusalem ꝛ templi ꝙ si iam factum esset cum tamen adhuc futurum esset propter certitudinem pphetie. Statim post eius mortem vxor ei⁹ mortua est. Et egresso tobia minore cū filijs suis Niniue destructa fuit.

Tobias

Iste Zacharias rex israel cepit regnare anno.xxxviij. Ozie regis iude fecitqꝫ malū sicut pdecessores sui. et hic ē quart⁹ p⁹ hieu et pcussit cum Sellū ꝛ regnauit p eo. ꝗ statim pcussus a manaben: regnū et vita caruit. vt3 4. regū.15.

Iste manabē cepit regnare āno.39. ozie regis iude fecitqꝫ malū corā dno. Et eū tradidit de⁹ in man⁹ regis assyrioꝝ qui induxit ei taleta argenti mille.

Phaceya etiā fecit malū corā dño cumqꝫ pcussit phacee et regnauit pro eo.

Istū phacee interfecit ozee et regnauit pro eo: fecitqꝫ pactū cum raasin rege Syrie et vastauit Iudam: Ideo theglathphalasar rex assyriorum oppressit eū et trāstulit quasi tres tribus in Assyrios.

Ozee fuit vltim⁹ rex israel. ꝛ captus est a salamanasar rege Assyriorum et israel trāslatus est in assyrios.

Sine rege. reges Israel

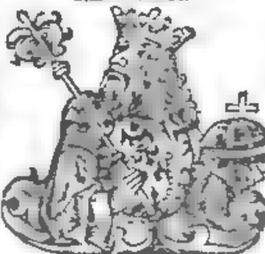
Zacharias

Sellum

Manahen

Phaceya

Phacee

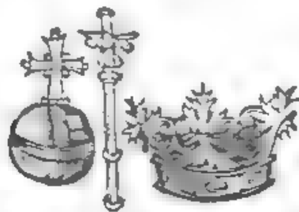

Ozee

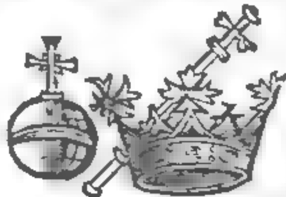

Israel transfertur in assyrios.

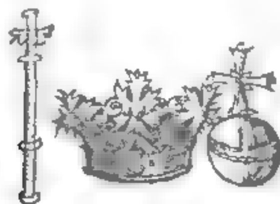
Anno.xi. Ozie qui est annus mūdi.3131. Etatis vero q̄rte.cc lxi. cepit regnū Macedonū in q̄ primus regnauit caran⁹ vel caranus ānis.28. ꝛ cucurrit istud regnū vsqꝫ ad alexādrū magnū ... p 24. reges. ꝗ q̄dez cepit āno mūdi.3530. et regnauit p ānos.12.ꝛ 6. mēses ꝗ mortuo apd babilo... ... ad multos trāsfert.

Medorum regni principium fecit Arbaces natione medus. Sardanapalli olim regis prefectus. anno sexto Ozie regis. Sardanapallus ei vltimus assyriorum rex cū regnasset annos. xx. de quo diodorus Siculus in historijs grecorum multa disseruit. Justinus quoqꝫ scribit. Sardanapallus rex vir oīm muliere corruptior repertus est ab Arbace prefecto suo inter scortorum greges purpuram colo trahens sub muliebri habitu eius fila partiens. Unde indignatus arbaces in eum milites in cōiurationē excitauit: et pugna cōmissa vincitur rex qui regiam suam ingressus pyrā quā ipsemet fecerat incendit. et seipm̄ cum innumerabilibus diuitijs concremauit. Jussitqꝫ vt Tullius libro quinto tusculanarum questionū refert hec verba busto suo inscribi. Hec habui que edi queqꝫ ex saturata libido hausit. Alia iacent multa et preclara relicta. Ac sic illud maximum omnium regnorum finem sue tante diuturnitatis accipiens ad medos trāslatum est post annos (vt diuus pater Augustinus libro. 18. de ciui. dei ca. 22. scribit) mille trecentosquīqꝫ vt etiam beli qui primus rex fuit tempora computentur. Apud medos aūt regnatum est annis. 128. Ipsam cūm orientis monarchiam (vt Justinus scribit, spe nō re quidem ad medos suos transtulit. quod postea darius perfecit. Uerumtū post Sardanapallum etiam assyriorum fuere reges: sed non monarche vsqꝫ ad Niniue ciuitatis subuersionem. Media autem regio in asia minori est assyrie et persie ac mari hyrcano conterminata. In qua quattuor regiones memorantur esse. Ubi medus ipse Medee filius in honorem matris medeam vrbem condidit. vbi et regnū ex suo nomine medorum constituit. Sub cuius potestate per hec tempora orientis imperium fuit. Id autem postea sub astyage in magno culmine fuit. sicut patet Judith ca. 1. Uerum Cyrꝰ persarum rex imperium illud extinxit. et ad persas detulit. Post persas medi etiam macedonibus paruerunt. deinde parthis. Media aūt vulgati noīs terra a septentrione hircano mari terminaꝰ. ab occasu maiori armenie et assyrie partes. A meridie persidē. ab occidēte hyrcania ac parthia q̄ montibꝰ excluditur. Strabo quoqꝫ dicit mediā multū ꝛ olim potentē regionē in medio Tauro sitam esse eā in duas ptes diuiserūt. Alterā maiorē vocauere. Alterā atropaciā. Maioris metropolis Ebatana fuit magna ciuitas et imperij medie caput. qua ꝛ parthi postea vsi sunt. Nā reges ibi estatem agebāt cū sit frigida. hyemē vero seleucie que secus tygrim est ꝓpe babilonē. Atropacia ab atropate duce noīata est qui obstitit ne ea macedonibus subigeretur Medie pars is postea rex declaratꝰ regionē hāc a media sequestrauit cuiꝰ successores regnū cōtinuātes cū armenioꝝ regibꝰ affinitatē cōtraxere deinde cū syris et postremo cū parthis.

Macedonum regni principium Carnaus quidam macedo fecit. Uir ingenio et manu promptissimꝰ Post innumera prelia cum finitimis regibus strennue gesta Macedoniā ortus sui prouinciam sibi subijciens. in eaqꝫ regni sedem primus constituit. Atqꝫ duodecimo regni Ozie regnare incipiēs (teste Eusebio) regnauit annis. 28. Macedoniani autem huius carnai regnum europe prouinciam esse dicunt. et a macedone Osyridis filio primo cognominatam fuisse inuenimꝰ. quā (Solino teste) Tracius Limes ab oriente precingit. A meridie epyrothe thessalie: Ab occidente dardania et illiricus. Et in septentrione paphlagonia. Fuit tamē in isto principio angustis terminis. sed postea regum suorum virtute et gentis industria subactis finitimis ita ampliata. qꝫ eam plinius in quarto Centū quinquaginta populos aliquādo tenuisse scribat. De qua Solinus qui edonij olim populi queqꝫ migdonia erat terra. aut emathiū thessalicumqꝫ erat solum. nunc oīe vniformi vocabulo macedonica res est factum corpus vnum. Regnū itaqꝫ macedonicum illustre potensqꝫ fuit. Et qꝫ maxime Alexandri magni temporibꝰ. Sed oīe pontificis in deorum temporibus destructum fuit. In quo quidem regno memorabile quoddā factū legimus cōtigisse [illegible] illirici ꝛ thraces coadunati finitimos hos macedones atterere conati essent. cogerentqꝫ macedones [illegible] pugna fugere. tulerūt in cunis infantē defuncti regis filiū: quo iuxta aciē posito. acrius repetiere cer[illegible] ideo victi essent. qꝫ bellātibꝰ defuerit auspicia regis sui victoriis futuri. Tandē illiricos magna [illegible] ostendētes hostibꝰ priore pugna regē. nō virtutē macedonibꝰ defuisse cuiꝰ quidē regis nomē [illegible]edonia aūt terrarum imperio quōdam potita que inter duo maria ꝓtendiꝰ Egeū ꝛ Adriaticum [illegible]tionale thessalie atqꝫ magnesie terga ꝓtegit. Partē septentrionalē peonia ꝛ paphlagonia [illegible]ones in macedonū postea iura cōcesserūt. macedonie addite. Epyrus quoqꝫ macedonia ꝛ [illegible] a meridiē. altera septentrionē excipiens in adriatico littore.

Lydorum regni principium fecit Ardisius siue ardis quidam grecus vir genere et animi magnitudine insignis. Octauo et quadragesimo regni Ozie anno lydus primus regnare cepit. Et regnauit teste Eusebio annis.26. Lydia vero minoris asie regio quam in parte nunc moream appellare dicimus. Et vt plinio placet libro quinto naturalis hystorie. prius Meonia dicebatur: sed postea a lydo Athis regis filio fratreq; Tyrreno lydia dicta fuit. Qui duo fratres propter regni breuitatem se simul ferre non possent: Tyrrenus forte discedens in ytaliam venit. Eamq; partem que ad mare inferum versa est: quã etiam Tyrrenam a se nominauit. Lydus vero illuc remanens meoniam a se lydiam vocauit. In qua fuerũt vrbes Ephesus. Colophon. Clazomene et phocea. Id tñ regnum haud multum insigne fuit: quod postea a persis sub Cresio rege (qui chaldeis contra persas auxilium tulit) subuersum fuit. Hoc regnum ducentis et triginta annis sub nouem regibus steterat. Quorum nomĩa et tempora hic apponimus.

Ardisius	1	añ.36	Candaules	4	añ.17.	Sadyates	7	añ.15.
Aliaces	2	añ.14.	Gigius	5	añ.56.	Aliactes	8	añ.49.
Meles	3	añ.12.	Ardis	6	añ.37.	Cresus	9	añ.15.

Olympias prima apud grecos quinquagesimo regni Ozie anno ex agone Gymnico instituta est a captiuitate troye vsq; ad olimpiadem primam anni.406. Aeschyli athenensium iudicis secũdo anno. prima olympias acta quod erat agon gymnicus in qua Chorebus helyensis extitit victor. Hely agunt quinquẽnale certamen quattuor annis in medio expletis. In quibus principes annui constituuntur quattuor quã Olympiadẽ iphitus filius Praronidis siue hemonis primus cõstituit. Quãq; alij scribant q hercules octauo Iair iudicis israel anno Olympia cum agonẽ apud grecos ad honorem iouis in Olympo mõte primus ɔstituit qd de quinquẽnio i quinquẽniũ quattuor in medio ãnis expletis fieri voluit. A quo vsq; in presens tempus supputantur anni.405. Greci aũt quĩquẽnale certamẽ celebrarẽ assueti etiam quattuor annuos principes in ludo et certamine illo constituentes tempus illud quattuor annorũ olympiadem appellauerunt. Quadriẽnio scʒ in vna olympiade supputato: hec nãq; festiuitates et ludi in quinquẽnio semel fiebant. Ne si vlterius protraherentur obliuioni darentur. Aut si citra fierent expensarum nimietas grauaret. Olympias igitur quattuor plenos continebant annos. Et quidem sub centesima nonagesima tercia olympiade dominus noster iesus xp̃s nasci voluit ab hoc tempore greca de temporibus hystoria vera creditur. Nam ante hoc vt cuiq; visum est diuersas sententias protulerunt.

Spartanorum origo

Spartanorum genus. et ipsum tempestate hac. Alcumene lacedemoniorum rege mortuo. eorumq; regno consumpto. hoc modo principium habuisse Iustinus in tercio Epitomatum suorũ refert. Lacedemonios cõtra Messenos decennale bellum sumpsere. Qui post aliquot annos querelis vxorum et post tã longam viduitatem reuocarentur. veriti ne hac pseuerantia belli spem prolis amitterent. Decreto statuerunt vt virgines eorum cum iuuenibus domi relictis promiscue concuberent. maturiorem futuram conceptionem rati. si eam singule per plures viros experirentur. Ex his nati ob notam materni pudoris spartani euocati sunt. Qui cum ad annum trigesimum peruenissent metu inopie (nulli eñi pater existebat cuius in patrimonium successio speraretur) Ducem phalantum assumunt filium Araci. Itaq; nec salutatis matribus quarũ adulterio infamiam collegisse videbantur. ad sedes requirendas proficiscuntur. diuq; per varios casus iactati. tandem in italiam deferuntur. Et oppugnata arce tharentinorum. expugnatis veteribus incolis. sedem sibi constituunt: Quorũ postmodum amiciciam egiptij reges ac iudei summope quesierunt. vt libri Machabeorum testantur. Sed post annos plurimos dux eorum Phalantus per seditionem in exilium pturbatus brundusium se contulit. quo expulsi veteres tarentini concesserant.

Linea christi Juda sine rege

Ozias

Joathan

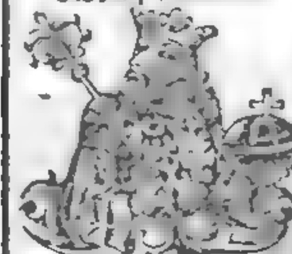
Achas

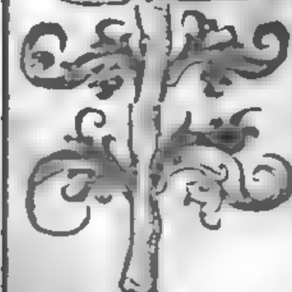

Ezechias

Manasses

Linea regū assyriorum

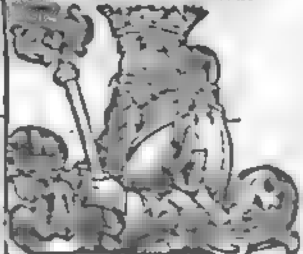
Sardanapallus

Phull

Theglathphalasar

Salmanasar

Sennacherib

Assaradan

Ozias (Anno mūdi. 4588.) Amasie regis filius: duodecimus regū iuda multe mansuetudinis et dignitatis. Uir iste fecit qd bonū erat corā dño: excepto q sibi sacerdotiū vsurpauit sub azaria pōtifice. In eo q voluit adolere incēsum sup altare thimiamatis. ppter qd lepra percussus est: et terremotus factus. Et q media ps montis scissa est: et octos regales oppressit. hostes tñ p circuitū pstrauit et hierusalē exornauit et muros qs ioas destruxerat refecit. tunc leprosus factus zacharias sm legē moysi extra ciuitatē eū expulit: et Joathā filius eius p eo rexit. Uerū cū obiisset trāstulerūt eū i hierusalem et sepelierūt i sepulchro regū

Iste Sardanapallus oīm mulierū corruptior fuit. primus pulvinaria inuenit: habitu femineo indutus inter meretricū greges purpurā colo trahēs. Demū p arbacē pfectū medorū indicto sibi bello deuictus. cernēs se nō posse euadē seipm cū diuitijs cremauit: cessauitq illa magna monarchia assyriorū: q steterat ultra. 1305. annos. Et surgūt tpa horrēda pene ad xpi natiuitatē in qbus sanguis hūanus in toto mūdo qsi aqua effusus ē.

Phull rex Assyriorū et sequētes volētes recuperare monarchiā nō modicū turbauerūt terrā.

Joathan anno mundi. 4440.

Iste Theglathphalasar cepit terras neptalim et galileā. Et eos q trāsiordanē erāt trāstulit in assyrios. postea ob petitionē Achas obsedit damascū et Raasim regem damasci interfecit.

Salmanasar obsedit samariā et trāstulit isrl in assirios. et cessauit regnū isrl qd steterat ānis. 282.

Iste Achas (Anno mūdi. 4466.) regnauit in iuda post mortē patris sui Joathā: Hic pessimus fuit ydolatrie deditus: cōtra quē veniēs in prelium phacee rex occidit in vna die de iuda centū viginti milia bellatorū: et ducēta milia puerorū et puellarū. et mulierum duxerūt captiua: qs tamē refectos remiserūt cōsulente ppha. Cuius tpe condita est roma.

Ezechias Anno mūdi. 4472. filius Achab quartusdecimus regū in iuda. optimus fuit: reducens populū ad cultū dei: huius tpe regnū isrl. s. decē tribuum defecit: trāslatus a rege salmanassar assyriorū: huius Ezechie tpe sennacherib rege Assyriorū veniente cōtra ezechiā et regnū eius: et obsidēte hierusalē oratōnibus eius et ysaye et humiliatōibus in vna nocte angelus dñi interfecit centū octogintaquinq milia exercitus sennacherib: sicq liberatus est: Ipse aūt Ezechias siue ppter elationē siue ppter ingratitudinē ad mortē vsq infirmatus ē. Sed penitēs sanatus signo sibi dato de reuersiōe solis p decē lineas q oratoribus babilonie ostēdit oēs thesauros. Cui ysayas pdixit oīa a babilonijs asportāda: phase aūt solēnissime a pplo celebrari fecit. Dormiuit deniq Ezechias cū patribus suis.

Iste Sēnacherib ascēdit in iuda cōtra Ezechiā virū sctm. et percussit dñs exercitū eius vt sup. Ipse aūt turpiter fugiēs puenit in niniuē et afflixit iudeos et thobiā. tandē a suis filijs occisus est.

Manasses (Anno mūdi. 4501.) filius Ezechie post eū regnauit in iuda quinquagintaquinq ānis: hic pessimus fuit ydolatrie deditus et augurijs. pphas occidens et precipue ysayā serra lignea secari faciēs. Qui tñ captiuus ductus in babilonē penitēs et valde humiliatus in illa captiuitate veniā obtinuit. Et ad regnū suum reductus est. cui successit filius eius amon patrē imitatus in vicijs s nō in pnia. q et a suis occisus est.

Iste Assaradon fuit filius Sennacherib.

Linea pontificū

Elchias

Azarias filius elchie

Sarayas filius azarie

Josedech

Sophonias

Sophonias pphā nonus duodecim pphetarum Chusi nobilissimi iter hebreos viri filius: et pphetauit destructionē hierusalem et reedificationē.

Iste Urias pphā occisus est a rege ieconia.

Prophete minores

Urias

Baruch

Abacuck pphā in numero duodecim pphetarum decimus pphete spiritu plenus: apud iudeā in precio fuit: pphauit cōtra Nabuchodonosor et babilonē hic etiā danieli prandiū attulit dum in lacu leonuz esset apud babilonem.

Abacuck

Baruch hieremie prophete notarius propheticum librum edidit: in quo cōsolationem de reditu a captiuitate prenunciat.

Hieremias

Iste hieremias pphā scissimus et ab ipso matris vtero sctificatus ex sacerdotibus natus incepit pphare adhuc puer. xiij annorum tpe regis Josie contra hierusalē et teplū pphizauit autē annis. xl. preter hos qbus pphauit in egipto. Ibidez post mltas iniurias sibi illatas apud Taphnas ab eodez pplo lapidibus obrutus occubuit. Eocq i loco sepultus. et q: serpētes fugauerat post mortē eum venerati sunt.

Olda pphetissa

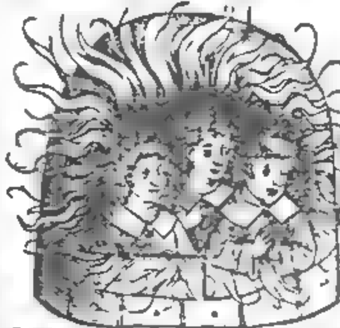

Istum Sarayam interfecit Nabuchodonosor in reblata cum alijs consiliatoribus sedechie.

Olda pphissa fuit vxor Sellū summi sacerdot; claruit ac pphauit Josie regi et presertim hierosolimorum euersionē ac populi ipsius captiuitatem.

Omnes isti sex cū Joachim rege adhuc pueri in babilonē ducti sunt captiui. Nabuchodonosor statuā aureā. lx. cubitorum altitudine in campo statuit et cōuocauit oēs principes regionū ad dedicationē statue. et preco clamabat. Adorate statuā q nō adorauerit eadē hora mittet in fornacē ignis ardentis. Et adorauerūt oēs preter socios danielis: et accusati sunt ad regē et succensa est fornax septuplū: et missi sunt vincti cū vestibus in mediū fornacis. Uiros autē illos q miserāt eos interfecit flama ignis. Angelus aūt induxit quasi ventū roris flantē refrigerantē eos. Tūc illi tres vno ore benedicebant deum.

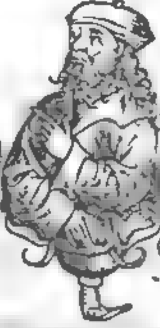
Anzahel·misael·azarias

Daniel.

Ezechiel.

Mardocheus

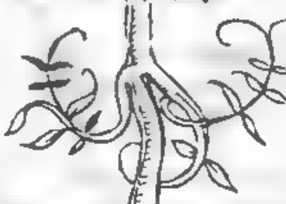

Josedech pontifex filius Azarie egressus est quādo transtulit dominus iudam et hierusalem per manus Nabuchodonosor. Et ductus est cum alijs captiuus in babilonē: dicunt aliqui istum fuisse Esdrā scribam et sacerdotem aut forsan ipsius fratrem.

Rhea virgo vestalis

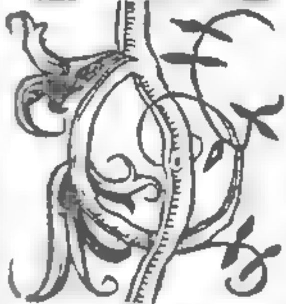
Rhea que et Ilia dicebat Numitoris vltimi latinorum regis filia hac tempestate adhuc virgūcula: patre eius vi regno priuato: ab amulio patruo vestalibus virginibus addita ad ppetuam virginitatē cōpulsa est. Que cum in pleniorem deuenisset etatē stimulis acta venereis in amplexus incogniti viri. Et vt alij referunt in martis coniunctionē deuenit. Et pregnans effecta. Romulum et Remum eodē partu enixa est. Quos dum peperisset iussa regis Amulij viua defossa est. Qua mortua etiam geminos in tiberim deijci iussit. Verū nequeuntibus ministris ad ripam fluminis propter aquarum multitudinē deuenire: illos in ripa posuere. Et sic Amulij imperio abiectus in profluentē Romulus cum Remo fratre non potuit extingui. Et tiberinum amnem repressit: et relictis catulis lupa vagitum secuta: vbera admouit infantibus. matremqꝫ sese gessit. Sic repertos apud arborem faustulus regis pastor tulit in casam atqꝫ educauit susceptatosqꝫ fere inter greges pecorum agresti vita nutriuit. Marcios pueros fuisse: siue qꝫ in luco martis enixi sunt. siue qꝫ a lupo que in tutela martis est nutriti. Adulti inter pastores de virtute quottidiana certamina et vires et pernicitatē augere. Cum autem adoleuissent non parua pastorum et latronū manu collecta Amulium patruum regē interfecerunt. et numitorē auum in regnum restituerunt. Is tamen sequēti anno extinctus. Sic latinorum seu Albanorum regum defecere nomina. vbi sub vno et viginti regibus series et viginti tribus annis regnatū est.

Regnū romāorū Romulus

Remus Rhee vestalis virginis ex incognito patre filius: Romuli frater hoc anno vna cum fratre suo et auo suo Numitore in regno latinorum restituto. deinde interfecto vrbē vbi nunc Roma est cōstituerunt ac condiderunt. Et cum gemini erant: vter auspicaretur et regeret: adhibuere piacula. Remus montem Auentinum: Romulus palatinum occupauit. Prior ille sex vultures: hic postea sed duodecim vidit sic victor. augurio vrbem excitat plenus spei bellatricem fore. ita illi assuete sanguini et prede aues pollicebantur ad tutelam noue vrbis sufficere vallū videbat. cuius dū irridet angustias Remus: idqꝫ increpat. saltu dubiū an iussu fris occisus est. Prima certe victima fuit. munitionē vrbis noue sanguine suo consecrauit. ferunt eum a fabio Romuli duce cultro pastorali occisum Et in eodem loco vbi futuri muri vestigiū transgressus est sepultus fuit.

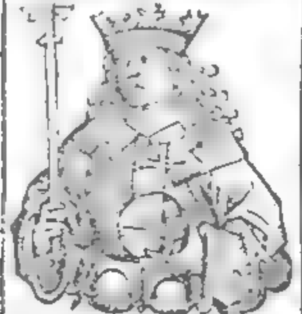
Remus

Romanorum regni principium

Romulus primus Romanorum rex vigesimoquarto supra trecētesimum regni dauid anno: etatisqꝫ sue primo et vicesimo numitore perempto: regnoqꝫ latinor in confuso posito pastorum non parua manu collecta vna cum fratre Remo iam dicto statim vrbem paruam in solo nequaqꝫ munito conditam et a se Romam nominatam primum regnare incepit teste Eusebio regnauit annis. 38. Romulus autem licet sub dubio partu natus: eius tamen indolis (vt plutarcus ait) nequaqꝫ seruilis erat: sed quandam regiam magnitudinē ac probitatem pre se ferebat. Eminebat in eo natura facilis et ad consilium ciuilem probitatem aptissimum ingenium: quapropter euenit ad magnum dignitatis culmen. Post romam autem conditam primum eos quibus etatis vigor inerat in militares legiones distribuit. Ceteram vero multitudinem populum appellauit Centum deinde Senatores creans eos patres dixit: ac ex eis genitos patricios Prius enim incole deerant: et cum in proximo erat lucus: hunc Asiliū fecit et statim mira vis hominum latini tuscique pastores quidam et transmarini phriges qui sub Enea archades qui sub Euandro duce influxerant: ita populum romanum ipse fecit. Matrimonia vero a finitimis petita quia non impetrabantur manu capta sunt simulatis quippe ludis equestribus: virgines que ad spectaculum venerant prede fuere. Et hec statim causa bellorum. Auctis tamē breui viribus hūc rex sapientissimus statum reipublice imposuit: vt iuuenta diuisa per tribus in equis et in armis ad subdita bella excubaret cōsilium reipublice penes senes esset his ita ordinatis cum contionem haberet ante vrbem apud Capree paludem e conspectu ablatus est.

Numa pompiliꝰ scd's Romanoꝝ rex. septimo ⁊ xx. regni Ezechie ãno pꝰ Romulum regnare cepit. Et regnauit annis. 41. Quem curribus sabinis agentem vltro petiuere ob inclitam viri religionem. Ille sacra ⁊ cerimonias omnemq; cultum deorum immortalium docuit. Ille pontifices. Augures ceterosq; p sacerdotia. Annũ quoq; in duodecim menses: fastos dies nephastosq; descripsit. Hec omnia quasi monitu dee egerie: quo magis barbari acciperent. Eo deniq; ferocem populum redegit vt qd vi ⁊ iniuria occupauerat imperiũ religione atq; iusticia gubernaret. Obijt deniq; octogenarius leui morbo.

Tullus hostilius tercius Romanorum rex: trigesimo nono regni manasse anno post numam pompilium regẽ a Romanis rex suffectus. Regnauit annis. 31. Cui in honorem virtutis regnum vltro datum. Huius cunabula, vt Eutropius scribit tugurium agreste cepit. ⁊ postea adolescẽtia in pascendis pecoribus occupata fuit. Validior deinde factus Romanũ rexit populũ Et primus quidam Romanorum regum fastibus ⁊ purpura vti cepit. Ac vrbem adiecto celio monte ampliauit. Post longam deniq; pacem in albanos bella tulit deuictos in vrbem admisit: ⁊ eorum vrbem preter templa euertit. Tandem cum magna gloria belli regnasset cum tota domo ictu fulminis conflagratus est.

Anchus marcius Nume regis ex filia Nepos. quartꝰ Romanorum rex. q̃rto Iosie regni anno post Tullum hostilium regnum accipiẽs. Regnauit annis. 25. Hic nulli superiorum regum belli pacisq; artibus ac gloria vnq̃ inferior fuit. Et menia muro amplexus est. Auentinum ianiculumq; montes vrbi addidit ⁊ pontem primus Tiberi adiecit: hostiamq; in ipso maris fluminisq; confinio Coloniam posuit. presagiens animo futurum: vt totius mundi opes et cõmeatus illo veluti maritimo vrbis hospitio reciperentur. tandem morbo correptus vitam cum morte mutauit.

Tarquinius priscus quintus Romanorum rex anno vigesimoseptimo regni Iosie post anchum Marcium rex delectus. regnauit annis. 37. Is trãsmarine originis regnum vltro petens accipit ob industriam ⁊ elegantiã quippe qui oriundus Corintho grecum ingenium italicis artibus instituit. Hic et senatus maiestatem numero ampliauit: ⁊ centurijs tribus auxit neq; pace tarquinius q̃ bello promptior. xij. namq; tuscie populos frequentibus armis subegit. Inde aureo curru quattuor equis triumphauit. Qui post multa strennue gesta ab anchi filijs interfectus est.

Per eã adhuc tempora reges Hastas pro dyademate habebant quas greci sceptra dixere. Nam et ab origine rerum p dijs immortalibus veteres hastas coluere. ob cuius religionis memoriã adhuc deorum simulacris haste adduntur.

Phaleris Agrigentinus tyrannus ⁊ orator hac tempestate floruit cui quidam perillus eris ingeniosus artifex ⁊ ei amicissimus ex athenis agrigentum ad eũ venit: cognita hominis seuicia vt eadẽ placeret ex ere taurum artificiosum fabricauit. Et in eius latere ianuã posuit vt reus in eo inclusus subiectus ignibus torqueret. vt sonus vocis hominis bouis mugitꝰ videret: quo accepto illum includi iussit. Et primꝰ artificij sui prebuit experimentum vt Ouidiꝰ dicit. Nec enim lex equior vlla est: q̃ necis artifices arte perire sua hec ipse phaleris Atheniẽsibus de se pro illo conquestis rescripsit. Extant eñ huius phaleris adhuc celebres ⁊ graues epistole.

Sybilla Erithrea omnium aliarum clarior in babilonia orta tempore illo vixit: monachali veste induta: velo nigro in capite: manu gestans gladium nudum non multum antiqua. mediocriter facie turbata. habens sub pedibus circulum aureum ornatum stellis ad similitudinem celi dicit sic. In vltima etate humiliabitur deus: humanabitur proles diuina vnietur: hũanitati diuinitas. iacebit in feno agnus: et puellari officio educabitur.

ROma vrbs toto orbe celebrāda: rerū do
mina in latio ad amnē tyberi sita. A ro-
mulo eiꝰ ꝯditore noīata. vndecimo. Eze
chie regl iuda āno: Scdoꝗ octaue olympiadis
āno ab ipo conditā fuisse affirmāt. Ambitū eius
vrbis Plinius ex traditionibꝰ Augusti scribit
milia passus vigīti. Flauiꝰ vopiscꝰ scribit Aure
liuꝫ imꝑatorē ambitū vrbis ad trigīta milia pas
suum ampliasse. Nostra aūt ratio metiēdi a pri-
scorū ratiōe multū variaṫ: si ad nr̄e etatis con-
suetudinē metiri volemꝰ vix passuū milia qua-
tuordecim oīs rome ⁊ ianicule siue trāstiberine
regionis ⁊ vaticani ambitꝰ implebit. Tyberis
fluuiꝰ a septētriōe vrbē intrat: ⁊ ex latere meridi
ano versus hostiā exit. ita vt ex latere quidā dex
tro vaticanū cōperiat ⁊ Janiculū: q̄ duo regiōꝫ
trāstiberinā complēt. A sinistro vero sit romane
vrbis ambitꝰ septē ꝯplectēs colles. Portas vr
bis triginta aptas. ⁊ septē clausas fuisse scribit
pliniꝰ. Noīa que apud priscos vsitata fuerīt elu
cidare libet. Nā cū diuersis tꝑibꝰ aucta fuerit: ⁊
q̄ intra vltimū muroꝝ ambitū remanebāt porte
formā amitterēt. fuitoꝗ deinde roma diruta ideo
inuestigari oīs relinqmꝰ. Flumētana ꝑma por
ta appellata: q tyberim eaꝫ influxisse affirmāt.
nouissime porta ppli dicta Scda piciana a colla
tia oppido ꝓpe romā Collatia. Tercia q̄ nūc sala
ria fuisse quirinalē postea collinā q ea in collem
quirinalē itur. Quarta viminalis nūc sctē agne
tis aut numētana. qꝛ ad viminalē collē ducebat
Quīta exquilina qꝛ in exquilijs itur. nūc sancti
Laurēcij. Sexta neuia q̄ maior diciṫ. Septima
Asinaria nūc scti iohānis. a priscis celimōtana
a celio mōte. Octaua q̄ in abdito angulo clausa
cerniṫ ⁊ metrodori porta diciṫ: Gabiusam fuis-
se a maioribꝰ appellatā. Latina deinde porta i-
mutatū retinet vocabulū qꝺ ea in latinam duce-
bat. Porta appia olim Capena. Vltima trige-
mina intra tyberim aliqn̄ hostiensis ⁊ scti pauli
appellatā restat. cū ad eiꝰ basilicā ducat ⁊ hosti-
am versus. Est ⁊ alia intra tyberim romane vr-
bis carmētalis. Postremo porta triūphal' oīm
celeberrima q̄ etate nostra extat ꝑ quā triumphi
agebanṫ. Cuiꝰ fundamētorū moles in extrema
tiberis ripa cōspici possunt. ⁊ pons similiter ad
illā cōducēs vsqꝫ ad hospitale sctispūs et via q̄
ab eo pōte vsqꝫ ad Neronis circum in quo Cay
callicule obeliscꝰ aspiciṫ. q̄ nūc corrupte iulia nū
cupaṫ. ⁊ ad sinistrū latꝰ basilice btī Petri adia-
cet triumphale territorium nuncupatur. verum
triumphale territorium ⁊ adherētia loca vatica
ni nomē a vaticano colle assumpsere. et cōstat iā
vaticanū collē eū esse qui eccīe btī Petri adiacꝫ
p̄ cūctis em̄ rebꝰ celebrior ⁊ religiosior cōspiciṫ
vaticanꝰ reliquijs btī petri. ⁊ eiꝰ excelsa basilica
et romani pōtificis pallatio qꝺ Nicolaꝰ papa se
cundꝰ fundauit ⁊ grāde viridariū muris cinxit.
Janiculꝰ regiōꝫ ipam totā trāstiberinā excepto
vaticano indicat. vaticanū vero primꝰ leo pa-
pa quartus muro muniuit ⁊ de suo noīe ciuitatē
leoninā vocauit. Ea sex portas nūc stātes habꝫ
prima in Janiculū dimittēs ab eccīa cui subia-
cet sanctispūs nomē accepit. Alia est edita in col
le ꝑtusa. hec ⁊ pforata vocaṫ. Tercia posterule
nomē accepit. Quarta viridario pōtificis sub-
iacet viridaria vocaṫ. Quīta iuxta molē hadria
ni quod nūc castrꝫ sancti angeli vocaṫ. porta san
cti angeli diciṫ. Sexta sꝗ adriani meta ad vrbē
ꝑ pontē cōducit ab eneis foribꝰ Enea vocitatur
Colles septē rome ab auctoribꝰ describunṫ di-
cēte virgilio libro Georgicoꝝ. 2. scilicet. Et rerꝫ
facta ē pulcherrima roma. Septēqꝫ vna sibi mu
ro circūdedit arces. Quorūꝫ noīa sunt Capitoli
nus. Auētinꝰ. palatinꝰ. Celiꝰ. Exquiliꝰ. vimi-
nalis ⁊ quirinalis. Et absqꝫ ianiculo ⁊ vaticano
septicollis ipa vrbs dicebaṫ. Capitolinꝰ mons
dictus cū in eo fundamēta edis iouis foderētur
caput humanū inuētuꝫ est ⁊ ante Tarpeiꝰ a tar-
peya virgine vestali dicebaṫ. ⁊ mōs saturni a q̄
saturnia tellꝰ. fuit in hac arce capitolij celeberri-
mum iouis optimi maximi templuꝫ ⁊ iunonis
monete. ⁊ in eo clangore anserū ⁊ alarū strepitu
M. manliꝰ gallos in ꝑcipiciū dedit. huiꝰ totius
arcis ornamēta cūctis miraculis egiptiorū erāt
anteponēda. quare aurea capitolia cognominā
tur ⁊ domiciliū deoꝝ. Circa eū locū duo fora iū
gebanṫ boariū ⁊ pistariū. Nūc aūt preter lace-
ratam domū a bonifacio nono ruinis sup edifi-
catam ꝑter are celi fratrū btī francisci eccīaꝫ in fe
retrij iouis templi fundamētis extructā. nihil hꝫ
is mōs capitolinꝰ. tantis olim edificijs exorna
tus cū delubra edes sacella et tēpla vltra sexagī
ta habuerit. Auētinꝰ collis ab aduētu hoīm vl'
a rege auētino albano ibi sepulto dictꝰ fuit. in h
mōte ara herculi ab euandro posita. Et iunonis
templū ⁊ tēpla diane ⁊ minerue ⁊ lucine: fuit su
per eodē mōte lauretū silua ioui sacrata: ⁊ edes
libertatis. habꝫ vero nūc is mōs mōsteriū san-
cte Sabine ⁊ aliud scti bonifacij. reliquꝰ mons
aut ruinis aut vineis ꝑter sancti Alexij cenobiū
quod mihi vetustissimū cōspiciṫ contectus est.
Palatinꝰ mōs cū palatini aborigines ex agro
reatino cum euādro venerūt hoc nomē accepit.
Sup hoc mōte vt ex cornelio tacito accepimꝰ ꝑ
mo vrbs roma edificata fuit. Et in eo reges de-
inde cōsules postea imꝑatores maiori ex ꝑte se-
dem habuerūt. Habuit ⁊ edes vani ducis. Liui
us quoqꝫ inquit matrē magnā deuꝫ a grecia ad
uectam in edem victorie q̄ est in palatio ꝓtulere
Fuit ⁊ in palatio teste plinio phanū febri dicatū
Et templū diui Augusti deinde incēdio cōsum-
ptum C. Calicula sup templuꝫ hoc ponte trans-
misso palaciū capitoliūqꝫ cōiunxit. Cuiꝰ ⁊ reliq
as quasdā adhuc cōspicere libet. Jdē cesar Au
gustꝰ templū appollinis in ea ꝑte excitauit. Ad
didit porticꝰ cū bibliotheca latina grecaqꝫ. quo
in loco iam senior sepe senatū habuit. Jd edifi-
cium admirādis opibꝰ exornatū erat. cōpluraqꝫ
a multis extructa sunt. Nūc ꝑter sancti Nicolai
eccīam a calixto papa edificatā q̄ etiā male inte-
gra cernitur. nullū is celeberrimꝰ mons hꝫ edi-
ficiū. qualis aūt et quātꝰ olim fuerit ea edificio-
rum moles indicāt ruine inter ceteras vrbis cō-
spiciende. Cū itaqꝫ tres illos mōtes q̄ primi et
soli in ꝑma vrbe a Romulo conꝑhensi fuerūt se
clusis ruinis videri poterit ea nuditas quā Ro-
ma nōdum cōdita habuerit. Fuit aūt in ea par-
te pallacij quā septētrionē versus in triūphaleꝫ
Constantini imperatoris arcum vergentem vi
demus. locꝰ palladij cuiꝰ insignes extant ruine

[illegible]

etus supbissimi opis cōspiciunt. Nūc ecctijs xpianis mōs est ornat⁹ in ea parte ad palatinū montē [illegible]

[illegible]

in eo hospitale saluatoris: r eccia sancte Marie in dnica. Alteraq; eccia scti Steffani rotunda de ipo monte [illegible]

[illegible]

[illegible]

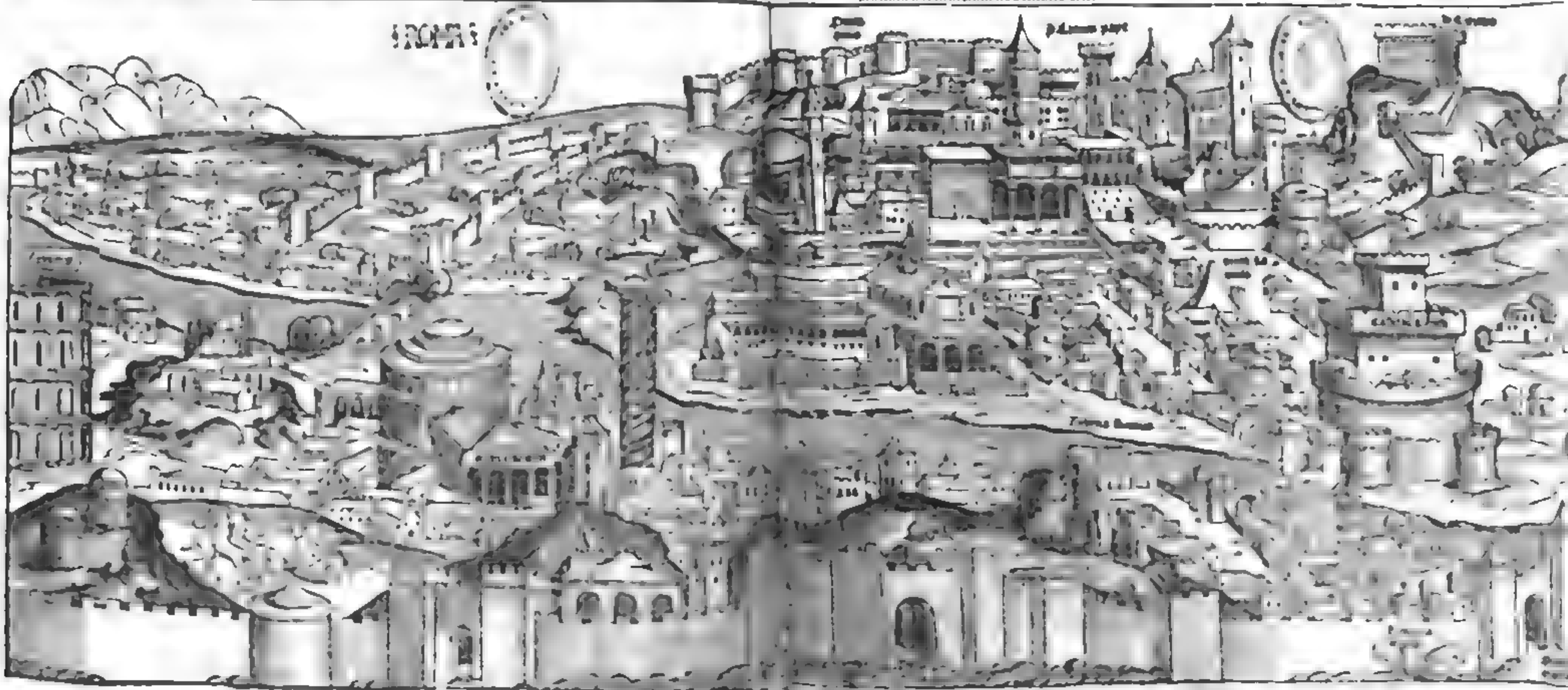
ro artificio cōpacti quoy vn⁹ opus praxitelis. Alter phidie latinis lrīs inscribit. Inde nō longe sunt dio-

[illegible]

ideo cum his Rome descriptionem relinquimus.

Oblectat me roma tuas spectare ruinas. Ex cuius lapsu gl'ia prisca patet. Sed tu⁹ hic ppl'us muris de [illegible]

Nullum hic indicium nobilitatis erit.

Genua ligurum domina et regina. quam etiam Januam dicimus ytalie vrbs celebris clarissimaqꝫ in ligustici maris littore a quodam Genuo saturni regis filio conditam et cognominatam dicunt. Alij vt paulus perusinus hystoricus a genuino phetontis socio ob nauseam maris in littore relicto cū parte nauium custode qui iunctus accolis loci siluestrib⁹ hominibus oppidum condidit: et genuā ex suo nomine nuncupauit. Alij quoqꝫ a Jano ytalorum rege et post troyanam cladem ampliatā vbi Jani bifrontis ydolum primo coli ceptum est cui⁹ sigilli inscriptio sic haberi dicit. Griffus vt has angit: sic hos ianua frangit. Quidam tamē ante belli punici tempora nullam eius vrbis mentionem haberi dicunt. Liuius autē eius incremētum habuisse dicit Lucretio prorogatum imperium vt genuam oppidum a magone peno destructum exedificaret. Postqꝫ tempora ligurib⁹ genuensibusqꝫ amicicioribus vsi fuerunt. quib⁹ quum magne copie variaqꝫ bello vsui futura mitterentur maxime oportuna fuisse videtur genua loci natura tunc etiam portuosa. Eam Karolus magnus imperator pipinusqꝫ filius rex ytalie et successores franci reges per annos circiter cētum summa cum iusticia et humanitate sicuti et ceteras ytalie vrbes gubernarūt ducibus illi administrande qui comites appellarentur prefectis. Hec plane ciuitas toti⁹ ligustici sin⁹ emporiū est. Que a qdringentis annis citra (cum ante haud magnum oppidum fuerit maximum habuit incrementum. Unde et ingentes nacta vires et portu edibusqꝫ superbissimis ac reliquis in omi genere ornamentis nunc vsqꝫ preter venetias ceteras ytalie maritimas vrbes superat. Queqꝫ et naualis belli perita adeo excelluit: vt ānos multos maris imperio potiretur et piratarum abstulerit latrocinia. Post karolum vero magnum et filios plurimam ciuium sustinuit tyrannidem. Propter quod et peregrinos dominos sibi superinducere aliquando necesse habuit que ciuilib⁹ agitata discordijs memoria nostra imperiū maris amisit eius enim creberrimas mutationes et oriens simul et occidens admiratur que sic auxilio et consilio destituta imperium eius longe lateqꝫ diffussum pene exhaustum est. Peram enim vrbem Constantinopoli oppositam. mitilenam insulam. Famagustam vrbem totius Ciprie insule columen. Chium insulam: aliasqꝫ grecanicasqꝫ vrbes plurimas a thurcis: alijsqꝫ gentib⁹ ablatas deperdidit vl' tributarias fecit. Caphā etiam eius coloniā in thaurico Cheroneso non procul a bosphoro cymerico amisit. Ornat autem hec ciuitas Genua maxime cineribus pcursoris domini. Et cathino quodam Smaragdino impreciabili quem tradunt illum fuisse in quo dominus iesus xpus agnum paschalem in cena domini cum apostolis suis comedit.

Tales

Tales philosophus Asianus e septem grecie sapientibus primus his tẽporibus athenis claruit. Hic sapiens appellatus est. secundum quem et septem sapientes vocati sunt. fuit autem conscriptus ciuis milesius: ideo thales milesius appellatus est. Scripsit autẽ de conuersione et equinoctio: et primus inter philosophos dicitur de Astrologia tractasse. nec non et solares eclipses et versiones predixit ab egiptijs geometriã didicit. In politicis vero optime est consilatus. Aiunt enim coniuge cum caruisse: et interrogatus cur non duceret dixit. ob filiorum amorem: hic principium omnium aquã posuit. mundũqʒ aniatum dixit et demonibus plenum. Tempora quoqʒ anni fertur inuenisse. et in. ccc lxv. dies diuisisse. Scripsit autẽ de Astronomia multa que in ducentis carminibus cõplexit. Tabulam auream siue mẽsam a piscatorib⁹ casu inuentam altercatio suborta cuius esset appollinem delphicum adierũt vt iudicaret cui danda esset. Appollo respondit illi esse dandam: qui sapiẽtia ceteros preminueret: his auditis tali pbo data est. Ille eam dedit bianti. Bias pitacho. Ad vltimum ad solonem peruenit. qui et titulum amplissime prudentie et etiam premiũ ipsam scʒ mẽsam auream ad appollinem transtulit: hic tales paup erat: vacans philosophie studijs: acquisitioni pecunie intendere non valebat. Item fructuum et olei vbertatẽ per Astronomiam futuri anni nouit. Ferturqʒ de ipso qʒ dum nocte quadam duceretur extra domum a vetula vt astra consideraret. incidit in foueam: eoqʒ lugente: dixit vetula: tu quidẽ o tales que ante pedes sunt videre nequis: quõ que in celis sunt posses cognoscere: obijt aũt anno etatis sue. lxxviij.

Solon

Solon philosophus Atheniẽsis scdus de septem sapientib⁹ athenis floruit. Atheniẽsibus leges optimas condidit: quas postmodum Romani ab eisdem acceperunt. multaqʒ beneficia eis contulit: et multo tpe eos sua prudentia a seruitute et tyrãnide liberauit. et tandẽ fortuna mutata profugus in egiptum se transtulit: hic dum senex esset pisistrato tyrãno athenas occupare volenti: toto conatu restitit multis ex ciuibus consentientib⁹ pisistrato. Interrogatus autem qua spe fretus vt tam audacter resisteret: ait senectute. Hic etiam solon dixit: boni et virtuosi viri apud tyrannos equiparant calculis rationum quorũ vnusquisqʒ plura qñqʒ pauciora signat. Ac sic in pspectu tyranni qñqʒ magni dicunt et clari: qñqʒ aute et honore carentes. Interrogat⁹ etiã a creso rege lidorũ quis ei felix esse videret ait Tribalanus atheniẽsis et cleobis et bito ignoti et homines quorum fama latet. Cresus aũt rex ornans se ornatu regali sedens in solio: interrogauit cũ siquid mirũ melioris vidisset respondit. Gallos phasianos et pauones naturali enim colore et flore decorati sunt et millesies meliori. Dicit soloni mortuum filium lugenti: non esse flendum ait quidam eo qʒ flere nihil prodesset. Cui solon eo magis ploro: quo damnũ meum irremediabile videas. Interrogatus an vellet qʒ sui de morte eius lugerent ait. ad hoc multis conatib⁹ laboraui: vt in morte mea dolore et lamentis non caream amicorum. Ait etiam nemo dicere deberet: se ceteris quibuscũqʒ intollerabiliores amaritudines sustinere. Inter ceteras autem leges eius ait. Siquis parentes indigentes non alat ingloriosus est. Filij eorum qui pro republica obiere publice nutriantur et doceantur. Itẽ statuit tutorem cum orphanorum matre non habitare: nec tutoris officium exerceret: in quẽ orphanorum defunctorum substantia perueniet: nec sculptori anuli licere tenere signũ anuli venditi: et si vnũ oculum habentẽ quis illo priuauerit. Vicecuersa ipse geminis careat: et qʒ princeps si ebriosus fuerit damnet nece. Respõsa solonis ad quedã quesita sunt hec. Quid est verbum: ymago operum. quo firmat verbũ silentio. Quo firmat silentiũ tpe. Quid est rex fortis potestas. Quid est lex: aranee tela qʒ si in eam ceciderit quid debile retinet: graue aũt perransit tela rescissa. Mortu⁹ in cipro octogenarius tpe Sedechie regis.

Chilon

Chilon phus Lacedemonius athenis claruit terti⁹ de septem sapientibus grecie qui ob eius pfundissimam sapientiam breueloqu⁹ dictus est. Hic ingẽde causa societatis missus fuit corinthũ: vbi duces et seniores popli ludẽtes inuenit in alea. pter quod infecto negocio reuersus est: dicẽs se nolle gloriam spartanorũ quorũ virtus constructo bisantio clarescebat: hac maculari infamia vt diceret cũ aleatorib⁹ cõtraxisse societatẽ. Interrogat⁹ qd est fortuna. Respondit ignarus medicus: multos enim excecat. Docebat aũt Chilon dominari lingue: et presertim in cõuiuijs. nõ esse maledicẽdũ proximis. alioquin audire oportet ea quibus quis tristabit. Itẽ non esse minandũ cuiqʒ: quoniã hoc est muliebre. Citius ad calamitatem amicorum qʒ ad prosperitatem ire. Humiles nuptias facere. non esse maledicendum mortuo. Senũ honorare. Cauere sibipsi. Dãnum malle qʒ prauum lucrũ. Illud enim semel contristabit hoc vsquequaqʒ. Nõ irridere infelicem dominatorem et fortem mansuetum esse decet. vt cũ subditi magis reuereantur qʒ timeant. Ire dominari. non cupere impossibilia. Et claruit tẽpore Sedechie regis. vixit autem quinquaginta sex annis.

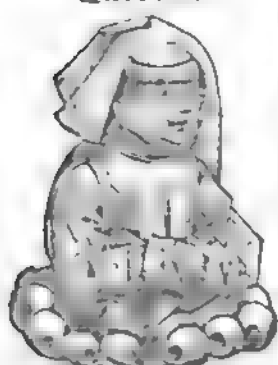

Pittacus Asianus mitilenus illustris philosophus quartus ex vii. sapientibus grecie. non doctrina tantum sed etiam in re militari ut illi cum esset bellum inter atheniēses et Mitilenos instaret. qui ipse mitilenis exercitus ductor erat. pugnare statuit cum frinone Atheniensium duce in singulari certamine et rethe quod habebat sub scuto furtim circumuoluit frinonem: et occidēs eum saluauit terram. Mitilenses autē et principatum obtulerunt quē ipse decennio tenuit: et ad optimum ordinem ciuitate redacta: deposuit principatū ac decē annis alios superuixit. Et cum plures esse potuisset: spreuit diuitias. Hic pitacus videns multum vinū in insula mitilenā cresce re: volēs ebrietati hominum succurrere lege publica statuit vt peccās ebrius dupliciter puniret. dicebat autē vinū malum et bonum esse: malum quidē ex crapula: bonū ex natura. Interrogatus quid optimū. ait ad presens bñfacere: quid fidele terra: quid infidele: mare. Vixit aūt annis. lxx. Et claruit tpe Joachim regis iude.

Bias Asianus pienensis phūs quītus de. vij. sapiētibus grecie. Hic cū inter prienēses et messanēses instaret bellū et prienēsiū milites virgines multas messanēsiū captiuas duxissent: cōfestim bias his visis indoluit: et puellas captiuas liberās: tanq̄ proprias filias custodiuit induēs eas vestib⁹ nouis et singulis dotes tribuēs: sub fida custodia remisit ad parentes: inimicis exhibēs pietatē. Alio q̄ tpe dum Aliat⁹ princeps prienēsiū ciuitatē obsideret sperās prienēses fame deficere: bias tali arte defectū intraneū victualium palliauit: duas eīm mulas sero impinguatas de ciuitate dimisit vt quasi fortuitu ab hostib⁹ caperēt. quas cum aliat⁹ cerneret putauit illos victualibus copiosis abundare. Misitq̄ ad biantē vt egrederetur ad eum de concordia tracturus. Respondit bias si exirem forsitan prienēses: tepas caperent: Unde tu magis intromitte legatum. timuit enim ne ab hostibus captus: flere faceret prienēses. Cumq̄ legati aliati ingrederentur vrbem: Bias aceruum arene spargens et diffundens desup triticum ostē dit legato. quod audiens aliatus: reconciliatōne facta recessit: et sic fuit ciuitas p biantis prudentiam liberata. Alio vero tempore (vt valerius narrat) cum terras eius fortuna mutata hostes inuaderent: et qui euadere hostes poterant preciosarum rerum suarum pondere onusti fugerent nihil ipse de his deferēs fugit. Interrogatus autē cur nihil de bonis suis secum ferret ait: omnia bona mea mecū porto. pectore enim illa gestabat non visenda oculis: sed animo extimanda: que domicilio mentis inclusa erant. Interrogatus quid sit in hac vita optimum: ait. Viuens sibi bene rectitudinis conscia. Interrogatusq̄ quid sit dulce homini ait. propterium. Claruit tempore Sedechie regis et scripsit vtilia multa. Eo mortuo prienēses ei templum dicarunt.

Cleobolus phūs Lindius sextus de. vij. sapiētibus grecie claruit tempore Zedechie regis iude. Cuius filia Cleobusa inuentrix enigmatum fuit. Huius enigma fuit: vnus pater: filij duodecim: horum cuilibet nati sunt triginta difformes: nam quidam horum albi visu: quidam vero nigri: et immortales autē cum sint corrumpuntur omnes et deficiunt. Est autē annus duodecim mensium pater etc. Celebres sentētie eius sunt hec. Amico benefac vt amicior fiat. Inimicum vero amicum facere stude. Magis enim amicorum inuidiam q̄ inimicorum insidias cauere debemus. Illud enim apertum est. hoc autē celatum malum: nocendiq̄ fraus que non speratur potentior est. Quanto plus licet tanto minus libeat: vxorem ex paribus ducere. nam si ex maioribus duxeris dominos habebis cognatos: non irrideas exprobratos nam fies odiosus his. Prosperatus ne superbias. et depauperatus ne deijciaris. Mutatiōes fortune viriliter scito ferre. Scripsit autē de enigmatibus questiones trium milium carminum. Obijt vero completis annis vite sue. lxx.

Periander Corinthius phūs e septem sapientibus phis septimus hac tēpestate floruit: scripsit dogmata vtilia in duobus milibus versuum. Sētentie eius hec sunt celebriores. volentes secure tyrannos fieri. oportet beniuolentia fulciri non armis. amicis felicibus et infelicibus idem sis. Quodcū∣que promittis obserua. Claruit autem periander tempore Sedechie regis iude. Mortuus est ferme octogenarius.

Anatharsis

Anatharsis phūs scita genere. Hic licet magnus et audax in rebus bellicis et eruditus esset: vt in doctrina grecorum moribusq; proficeret iuit athenas. et ad Solonis sapientissimi domū profectus: nūciari soloni fecit quod venisset ad eum Anatharsis scita cupiens eum videre et eius amicus fieri si effici posset. Solonis aūt responsum fuit: quod in proprys patrys conciliantur amici. Cui mox dixit Anatharsis dicens: nunc ipse in patria sum: ideoq; licet mihi amicos conciliare. Solon vero in eius promptitudine stupens introduxit eum: et amicū maximum sibi fecit et grandis philosophus est effectus per Solonem. Huius sententie hee sunt. Interrogatus quō quis fieri posset nō amator vini: ait. si pre oculis habeat inebriantium se turpitudines: nūq; erit amator vini. Dicebat etiam nauigantes distare a morte ad spissitudinem quatuor digitorum tantum: quia sciebat spissitudinem tantam esse nauis. Interrogatus que nauium sint tutiores: ait que in terra quiete iacent. Interrogatus quid est in hominibus bonum et malum: ait lingua. Interrogatus quid est curia: ait determinatus locus ad decipiendū et superandum seinuicem. Ait etiam turpe quid ausurus te sine teste time. Ait etiam melius est vnum amicum habere multis dignum: quam multos nullius dignos. Post hec abiens in Scythiam iura moresq; athenienssium in scitas introducere conabatur volens patrie profectū afferre: ob quā causam inuidus frater eius in venatione sagittam in eū fixit: letale vulnus phō infligens: qui moriēs ait. Per sapiētiam in grecia saluatus sum: sed propter inuidiā in patria pereo.

Empimenides

Empimenides phus cretensis: hic dum iuuēculus esset missus a patre ad custodiam ouium: declinans in quoddam antrum obdormiuit annis. lxxv surgens autem postea querebat oues putans se parum obdormisse: dum autem non inueniret: iuit ad agrum et transmutata omnia videns: et penes alium possessorem. iuit ad castrum hesitans: illuc autem propriam domum intrās occurrit sciscitantibus indicans quisnam esset: donec minorem fratrem inueniens iam senem factum: totamq; ab eo didicit rei geste veritatem: notus autem a grecis deo amatissimus esse susceptus est honorifice. Atheniēsibus aūt peste detentis ymolando pestem fugauit: dixit etiam. pecunia auaro suppliciū est liberali decus: parricidium proditori. Vixit autem annis. c 77. et scripsit de genisi et ortu diuino libros in quinq; milibus versuum: necnon de diuersis naturis rerum libros. ix. milium ac quingentorum carminum: fundauit autem apud athenas templum venerandorum deorum. Et solonis sapientissimi tpe claruit.

Simonides

Simonides poeta per mare nauigans ad littus applicuit: et ibi mortuum corpus humanum inhumatum reperiens sepeliuit: et cum ipm sepeliret ab eo admonitus est ne die proxima nauigaret. qui acquiescens monitis interim remansit ipsa autem die procellis et fluctibus aly qui nauigarunt obruti sunt. Huius hec feruntur fuisse sententie. Tutius est tacere quam loqui: neminem enim tacendo: multos autem loquendo circumuentos agnouimus. Remedium malorum futura spes est: innocentem non debilitat consciētia in aduersis. Solatiū enim est homini non meruisse quod patit. Fortuna deserit innocentes sepe: bona spes nunquam. Hic octogesimum annum habens composuit et docuit carmina et gloriabatur se in eorum certamina descendisse etate p̄dicta. Claruit autem Simonides tempore manasses regis iude.

Tobias

Tobias iudeus propheta sanctissimus ex tribu et ciuitate neptalim ortundus: mitissimi ingeny et omnis gratie spiritualis prestans. Qui a salmanasar Assyriorum rege in captiuitatem ductus hoc tempore pietate et religione insignis habitus est. Hic cum apud niniuen constitutus preceptorum patrum suorum non immemor: egros visitaret et indigentibus elemosinas preberet: desperatos consolaretur. Cecatus plaga tentatus est: pro qua etiam omnem eius deperdidit substantiam ac omnium pauperrimus euasit. Cuius patientiam cum dominus cognouisset statim Raphaelem angelum ad eum misit. Qui ceco visum restituit substantiamq; omnem in decuplum multiplicauit. Et cum duos et centum vixisset annos: predicens interitum niniue et instaurationem hierusalē ac templi domini spiritum domino reddidit. Et p filium tobiam et nepotes in niniue sepelitur.

Hic Amon anno mōi. 4551. fecit malum coram domino ⁊ percussus est a seruis suis obijtqꝫ in domo sua propria peremptus eumqꝫ cum patre suo sepelierunt.

Iosias rex iude anno mōi. 4558. accepit regnum cum octo esset annorum optime regens. Idolatras persequens. Sacerdotes ad instaurandam templum inducens. populum ad obseruationem legis ⁊ dei timorem reducens. Ad azimorum festiuitatem que pascha dicitur eos adduxit et phase solenniter celebrari faciens. Hic denum quia prexit ad pugnandum cōtra regem egipti contra voluntatem domini vulneratus grauiter in hierusalez ductus migrauit ad dominum super cuius morte Hiere. lamentationes fecit. Cum in omnibus rebus ita gloriosus extitit: vt cum eo iudeorum gloria fere orta simul et extincta fuerit. Iste iosias adhuc in puericia quesiuit dominum. Perseuerauitqꝫ vsqꝫ in finem adeo religiose conuersatus est in lege domini q dicitur non habuisse similem in regibus iuda.

Ioathas anno mōi. 4589. malum fecit coram domino: ideo tradidit eum dominus in manus Pharaonis nechao regis qui eum captiuum duxit in egiptum. Et eius seniori fratri et eodem patre progenito noīe Eliachim tradidit regnum mutans ei nomen Joachim.

Zaleucus

Zaleucus vir iustissimus leges cōdidit. et inter cetera decreuit. vt qui adulterij crimē cōmitteret: vtroqꝫ oculo priuaretur. quod cū filius eius cōmisisset: iussit ipm exoculari. Verum tota ciuitas aliq̄diu ei reluctabatur tandem victus instantia populi. ne lex a se condita violaretur: suo prius: deinde filij oculo eruto vtrisqꝫ vsum videndi reliquit. Sicqꝫ mirabili equitatis temperamento: se inter misericordem patrem et iustum legislatorez partitus est. Disce o xp̄iane quāta diligētia debeas sancta dei tui precepta custodire: si sic maluit paganus puniri p iusta lege sua q̄ eam inultam relinquere.

Ieconias cognomēto Eliachī etiā fuit filꝰ Josie ⁊ cōstitutꝰ ē rex a pharaone vt daret mulctā cētū talēta argēti. Et qꝛ fecit malū corā dño ascēdit contra eum Nabuchodonosor et factus est ei seruus annis tribus. Postea cum rebellaret iterum contra eum ascendit interfecitqꝫ eum in hierusalem et proijci fecit corpus eius extra murum.

Ioachim cognomēto Jeconias fuit filꝰ ieconie: fecitqꝫ malū corā dño: tō statum est amotꝰ ne regnaret ⁊ vinctꝰ est trāslatꝰ in babilonē. Māsit aūt ioachī iste in carcere apō chaldeos. 37. annis ⁊ filꝰ cū a vicilꝰ post mortē pr̄is Nabuchodonosor soluit.

Sedechias anno mōi. 4600. fuit tercius filius Josie et vltimus regū Juda et hierusalem et malus. non audiuit hieremiam prophetā ideo perijt et omnis iuda cum eo ductus in babilonē. Erutiqꝫ sunt oculi eiꝰ et occisi filij eius hec quippe hieremias et ezechiel p̄phetauerant q vinctꝰ duceretur ad babilonicum regem. Capto igit̄ rege vniuersū populum caldei trucidauerūt. Et qui gladium euaserant ad seruiendum caldeis abducti sunt.

Tales milesius vnꝰ de vij. sapiētibꝰ clarus habetur: q post theologos et poetas sophi dicti sunt id est sapiētes: iste tales p̄mus potuit predicere defectū solis ⁊ lune vt dicit Augustinꝰ. de his folia precedentia gesta ac dicta eorū manifestant.

Tales
Solon
Chilon — septem sapiētes
Periander
Cleobolus
Bias
Pitacus

Nomina septenum sapientum grecia cantat.
Partibus ac notos diuersis orbis honorat.

Linea Christi

Amon

Josias

Joathas

Jeconias

Joachim

Sedechias

Massilia

Massilia transalpine gallie ciuitas primo anno regni Sedechie a Phocensibus aduentu profugis cōdita fuit. Temporibus enim Tarquinii regis ex asia phocensium iuuentus hostio tyberis inuecta amicitiam cum romanis iunxit. Inde in ultimos gallie sinus nauibus profecta: Massiliam inter ligures et feras gentes gallorum cōdiderunt [illegible] que dum armis se aduersus gallicā feritatem tuentur inuicem ultro lacessunt a quibus fuerant ante lacessiti [illegible]. Nā phocenses exiguitate ac macie terre coacti studiosius mare quam terras exercuerunt: piscando mercando, plerumque etiam latrocinio maris quod illis temporibus gloria habebatur vitam tollerabant. Itaque in ultimam oceani oram procedere ausi, in sinum gallicū hostio Rhodani amnis deuenere. Cuius loci amenitate capti reuersi domum referentes que viderant, plures sollicitauere. Duces classis Furius et Peranus fuere. Condita igitur Massilia est prope hostia Rhodani amnis in remoto sinu velut in angulo maris: hec olim clarissima ciuitas in loco petroso sita: magnitudinis etiam extitit. [illegible] pulcherrimus qui arcē pugnatissimā loco edito habet: in qua quondam olim appolinis delphici pulcherrimū templū structū erat. Sed ligures incrementis vrbis inuidentes [illegible] grecos fatigabant. Qui pericula propulsando intantū enituerunt ut victis hostibus multas colonias cōstituerint. Ab his igitur galli et usum vite cultioris: deposita et mansuefacta barbarie: et agros colere et vrbes menibus cingere didicerunt. Tunc et legibus nō armis viuere. tūc et vitē putare: tūc oliuā serere cōsueuerunt. Adeoque tunc rebus et hominibus impositus est nitor: vt nō grecia in galliam emigrasse: sed gallia in greciā videretur. [illegible] romana [illegible] doctrinis [illegible] rat. [illegible] fuit episcopus. Cuius [illegible] quoque et beate Marie magdalene [illegible] rior: victorinus rhetor et alii complurimi.

Pherecides phus

Pherecides Syrus natione: philosophus egregi⁹ pittaci philosophi auditor tempestate ista ingenio singulari preditus agnoscitur. Qui prim⁹ apud grecos de natura et de diis scripsit. primusq; teste Cicero de libro .I. tusculanorum questionum animos sempiternos esse affirmauit. Qui et teste Laercio multa predixit que mirabilia videbantur. Hic etiā Plinio teste libro .12. Prosam orationem primus condidit: fuitq; preterea Pythagore philosophi preceptor. Et Talenti philosopho li as plurimas scripsit. Et ab eodē mītas suscepit.

Pytagoras phus

Pytagoras preclarissimus philosophus natōne sami⁹. Et ipse tēpestate hac toto orbe terrarum clarissimus fuit. Hic a primeuo eximie pulchritudinis ac venustissime forme insignis fuit. Qui cum musice plurimū doctus fuisset cui⁹ principia apud grecos primus ad artem pduxit. Et geometriam omnē pfecit: atq; pondera et mensuras inueniens etiā grecis primū contulit. In primis namq; circa Arithmeticam vocauit: et medicinam non neglexit. Animas vero hominū de corpe in corpus transire opinatus est. Licet autem etas illa nullum sibi peperisset equalē se tamen sapientem appellari erubuit: sed se phm id est amatorē sapientie dixit. Italis legem dedit: cū apud Corthonam ethrurie vrbem ex grecia venit. Eius institutū fuit ne scolas eius intrans de philosophicis ante quīquenniū disputaret. Eius libri ab Athenensibus feruntur concremati. Varie eius feruntur sententie per Laercium: vnā hic apponim⁹. Fugienda inquit modis omnibus et abscindenda sunt hec omnia scilicet languor a corpe. imperitia ab aīa luxuria a ventre. a ciuitate seditio. a domo discordia. et a cūctis reb⁹ intēperatia.

Sapho poetissa

Sapho Grecea diuini ingenij poetrix per hec tempa claruit et plectrum prima inuenit. Hec viro ditissimo nupsit. Ex quo dydan filium suscepit habuitq; discipulas Anagoram Milesiam Congillam Colophoniam etc. quas etiā lyricos quosdam docuit versus. Scripsit autē hec modulos lyricos Epygrāmata elegiam. iambos et monades: fuit quoq; vates nobilissima.

Ezechiel pphet a

Ezechiel propheta et sacerdos domini vir sanctus. Qui cū rege Ioachim captiuus adductus fuerat in babilonem. pphetauit futuras populi iudeorum calamitates. Et hec ex babilonia in hierusalem ad Sedechiam regem misit Cui tamen rex idem non credidit. Tricesimo deinde etatis anno: et captiuitatis sue quinto librum pphetie componere cepit: hunc reliquie iudeorū Dan et Gad quibus predixerat eos in hierusalem non regressuros apud babiloniam interfectus est. Et in sepulchro Sem filij noe sepultus.

Daniel pphet a

Daniel desideriorum vir et ppheta celeberrimus ex regum iudeorum familia natus. A nabuchodonosor chaldeorum rege in babilonē cū Ioachim rege captiuus ductus: et ab eodem enutritus anno nono Sedechie regis hierusalem postq̄ paruulus insontem Susannam a morte liberasset: diuino spiritu illustratus: primam regi caldeorum visionē soluit. Ideo curatorem regni constituit: quo mortuo filio eius balthasar cū litteras in pariete exposuisset terminū ei⁹ pronunciauit. Destructo autem babiloniorū rege a dario Astyagis filio in Mediam pductus. Inuidia autem preualente in lacum leonum missus: deinde saluatus in precelsiore honore habitus. Scripsit autem librum pphetie in decem visiones diuisum quas se vidisse refert. Tres sub Nabuchodonosor. Tresq; sb balthasar eius filio. Septimam et octauam sub dario: et duas vltimas sub Cyro tādem in Ebathenis Medie ciuitate sepultus.

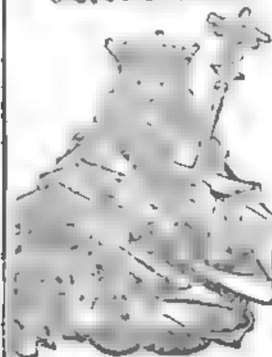
Bononia vrbs vetusta Romanorū Colonia primum ab etruscis felsina deinde a bois gallorum populis gentili sermone bononia nuncupata. Etruscorum enim prius vltra appenninum primaria et postea botorū caput fuit. deinde Bononia dicta. Eam liuius dicit Coloniam a romanis deductam: agrūq3 eū fuisse captum de bois gallis: qui ager prius fuerat etruscorum. Expulsis etruscis romani triū milium virorum in eam deduxere. quorum auxilio aucta et amplificata fuit ita vt per tempora Augusti et aliquot imperatorum trium opulentissimarum ciuitatum ytalie supero mari adiacentium vna fuit. Suetonius autē dicit octauianum bononiensibus q in anthoniorum cliētela antiquitus fuerant gratiam fecisse coniurādi cum tota ytalia pro partibus suis. Ideoq3 neronem imperatorem orasse latine pro bononiēsibus scribit ad consulem et ad senatū. Ad annū salutis quadragesimum supra octingentesimū Sergij pontificis romani os porci prius appellati temporibus quum lotharius tunc imperator luduicum filium romam cū copijs mitteret bononienses illum multis incōmodis damnisq3 affecerunt. Quam ob rem ille cōuerso qui iā preterierat exercitu vltionis modū excessit. Or post agri vastationem factamq3 in insontibus p vicos villasq3 repertis cedem. obsessam vrbem captamq3 reddidit immunitam. Deinde anno domini. M.cc.lxxi. tam potens fuit vt liberam mari adriatico aduersus venetos nauigationē prohiberet tribusq3 annis bello contenderit. q sedato inter bononienses orta dissensio. que ciuitatem plurimum attriuit. vt ad manus romane ecclesie deuenire opus fuit. Et per magistratum ecclesie romane circundatā muro quē nūc habet ac diu postea opibus amplificatā cōstat Postea bononia crassa et pinguis (cum frumentum vina et alia queq3 ad victum necessaria habundanter producat) dicta est. Excellentissimū omnium disciplinarum gymnasium a temporibus theodosij vsq3 ad nostra tempora summa cū gloria in ea et pmāsit ac floruit. Est enim mater musarum appellata. q ibi canonum ciuilium liberalium artium sacrarumq3 litterarū discipline tradant. Ex ea viri sanctitate doctrinaq3 cōplurimi emersere. Sed q̄ maxie prestitit diuus petronius vrbis episcopus qui vitas patrum cōposuit. Genuit hec vrbs Guidonē archidiaconum. Johannē andree. et iohannem calderinū celeberrimos iure consultos q monumenta laude digna post se reliquerunt.

Bononia

Reges Babilonie

Merodach

Xerses philosophus

Merodach fuit primus rex babilonie qui a Monarchia assyriorum recedens. non obedivit Assaradon sed iter rex medorum. Et ob hoc regnum Assyriorum defecit regesque Babilonie ceperunt esse potentes. Iste etiā misit munera Ezechie.

Ludus scacorū reperitur ab Xerse philozopho pro correctiōne Euilmerodach tyranni. qui sapientes et magistros suos occidere consueverat: quo solatio retract⁹ fuit a tyrānide ad emēdatiōē.

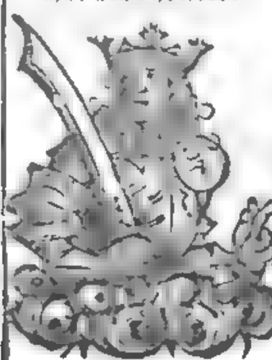
Nabuchodonosor maior rex babilonie victoriosissimus fuit. eo quod esset virga furoris dñi: vt puniret pctā pplorum. obtinuit regnū assyriorum quod destructū erat a Medis. Et fact⁹ est monarcha qui postea cū feris habitavis septē mēsib⁹. prece Danielis in pristinā nabuchodonosor formā septē ānis penitēs restitut⁹. Cui res geste magni cognomē dedere. multa cū finitimas bella cōfecit et cum marie cū egiptijs. ad extremū iudeā devicit. Et syriam ditissimo sibi subiugavit regno. Joachim interfecit. et successorē cū vasis dñi in babilonē transtulit. et Sedechiā patruū suū loco suo suffecit. Porro dū vixisset annis quadraginta defunctus est in babilone. relicto eius filio Nabuchodonosor regni successore.

Bisantiū vrbs tracie maritima a grecis sic noīata. Lacedemonij cōdidere eā primo. quib⁹ appollinē ɔsulētib⁹ vbi nā sedes quererēt mādasse oraculm memorie: pditū est vt cōtra cecos habitatione locarēt. Cecos aūt megarēses appellavit Calcedonis cōditores. Qui cū pri⁹ in traciā navigassent: situmque vbi postea bisantiū edificatū est ɔspexissent. Omissa tā locupleta ripa tenuiorē regionē in asia elegissent: vt Strabo refert. Vt aūt Justin⁹ et Eusebi⁹ ponunt hec civitas Anno ān adventū xpi. 663. In grecia ex opposito calcedonēsis agri loco quidē optimo et munitissimo a pausania spartanorum rege pri⁹ ɔditiōis sue initiū habuit. Et cū parva admodū eēt: Postea a Cōstātino magno imperatore qui eā adauxit et exornavit Constātinopolis dicta. de qua latissime circa sua tēpora describent laude digna.

Bisantium

Nabuchodonosor

Onstituit Nabuchodonosor regem hierusalem patruum Joachim mathaniam: vt seruiret ei sub tributo interposito religione iurisiurãdi: et mutato nomine vocauit eum Sedechiam. Vicesimũprimum etatis annum agebat Sedechias cum regnare cepisset. Et .xi. annis regnauit in hierusalem: Fecitq; malum coram domino. Erat eñ superbus cogitans vt adhereret regi egiptiorum: nec iusiurãdũ regi babilonie seruauit. Decipiebant eum pseudoprophete dicentes: in proximo babilonios vincendos ab egiptijs. Hieremias vero ei suasit vt spem in deo et non in hoie poneret. Cum aũt nono sui regni anno subordinantibus egiptijs tributum caldeis promissum denegare: et in libertatem se vendicare tentauit. Et iusiurandum transgressus. Quam obrem Nabuchodonosor ira percitus cum ingenti exercitu ad eum venit et diu obsedit et tandem fame coactum eum ad deditionem compulisset. Et aperta est ciuitas circa mediam noctem: fugit autem Sedechias cum omni domo sua nocte ad viam deserti: persecuti sunt eum principes diluculo: et comprehenderunt. Et vinctum traxerunt eum ad regem Babilonie in reblata. Is dicens eum ingratum fuisse percepti ab eo imperij: et deierasse in deum. Oculos eius effodit et cathenis vinxit eum vt adducerent in babilonem. Et cum eo Josedech: et eius vniuersam familiam trucidari mandauit. Innumeros quoq; ciuitatis hierosolime traxit in seruos ad babiloniam: ac totam vrbem vna cum templo euerti et incendi precepit. Sed et assyriorum regnũ a medis destructum obtinuit: Ideo babiloniorum regnũ factus est oim monarcha. Hic fuit exitus regni hebreorum et caldeorum regni principium. Caldea autem Asie regio arabie cõterminia longe plana sed fontiũ q̃z maxime indigua. In qua Babilon maxima ciuitas regni caput erat. Medorum quoq; regnum defecit. Cum vltimo astyages octauus et vltimus rex medorũ .38. annis regnasset temporibus Sedechie.

Hierosolimorum excidium

Hierosolima nobilissima et vetustissima ciuitas p varia tpa pluries vastata fuit. Primo a babiloniorum rege. Dum nabuchodonosor caldeorum rex tpe Sedechie cũ ingenti exercitu in iudeam venit ibiq; magnis cladibus ei⁹ ciuitates affecit. Ac etiam ipsam hierosolimam obsedit. Deinde pfect⁹ contra Pharaonem regem egipti quo fugato: Nabuzardon sui exercitus principem ad obsidendaz hierosolimam rursus mittit. Ibiq; decẽ et octo mensib⁹ statione firmata iudei se et vrbez caldeis ignominiose tradiderunt. Qui rege interfecto muros et turres euerterũt. templa incenderũt. eiusq; vasa sustulerũt. Et p. lxx annos templi solitudo pmansit. A cyro rege persarũ laxata est captiuitas. Extructum est templum sub Dario rege psarum et medorum. Scdo ab Asobeo egiptiorum rege. Que eñ passa est iudea a medis egiptijs macedonibusq; non enumero. Tercio ab Anthiocho epiphane crudelissimo oim tyranno facta est euersio. Hic hierosolimam ciuitatẽ sanctã menelao prodente vi cepit. et sanctũ locum spoliauit misitq; homines impios qui compellerent iudeos carnes porcinas comedere. et a patrijs legibus se transferri: et non templũ domini: sed iouis olimpi cognominare et ydolum venerari. Quarto a pompeio is iudeam vectigalem eius hierosolima: et tributarios fecit. Et vt strabo habet. Pompei⁹ eam cepit: obseruato ieiunij die: quo ab omni opere iudei abstinerent impleta fossa et admotis scalis. iussitq; menia omnia conuelli. Post hos quinto Gabinius Scaur⁹ Varus vrbibus iudee et precipue hierosolime insultauere: et herodes magnus et sosius captam: oppidum seruauere. Sexto ad extremum funditus euertitur ãno scdo imperij vespasiani die octaua mensis septembris: a Tito eius filio vrbs capta et templum subuersum. Quã cũ cepisset cõplanatis menibus: fossas etiã impleri iussit. Vrbẽ aũt illã quã vicissevictores gentium romani tam clarum opus esse dicunt: vt Titus: tunc exercitus: post imperij gubernator in ipso ingressu menia vrbis admirans: tantam

vic ociam non humane virtutis sed diuine gratie fateretur. In ea vastatione fuit ea hominū strages ea fames miseroꝝ funesta necessitas: Que si ex ordine noscere cupis Josephum lege. Non audita sed visa et cōmunia sibi cū ceteris referentē. Veniēs deniqꝫ Tit⁹ romā cū patre suo Vespasiano triumphū celeberrimū egit. Simonē qui vrbis excidij causa fuit in triūpho pductū postea laqueo p totā ciuitatē traxerunt multis confossum vulnerib⁹ interfecerūt. Vespasian⁹ templū pacis edificauit vbi iudeoꝝ preciosiora instrumēta videlicet tabulas legis penetraliū vela. ⁊ alia multa reposuit. Ea aūt vrbs vsqꝫ ad adriani principis tpa latronū sicariorūqꝫ facta est receptaculū. Et p quīquagīta annos: deinde ciuitatis mālere reliquie. Quā postea Adrianus impator menib⁹ ⁊ edificijs instaurās de suo noīe helyam appellauit: et diu⁹ Hieronim⁹ ad p[illegible] ad imperium Const[illegible] p annos circiter .clxx. In loco re[illegible] simulacrū iouis in crucis rupe statua et marmore veneris a gentib⁹ posita colebat. [illegible] auctores[illegible] auferret nobis fide resurrectiois ⁊ crucis si loca sancta p ydola polluissent. Maiores deīn nostri gloriosissimā ciuitatē diu possessā tandē amiserūt. Karolus eīn magn⁹ multo sudore primo vrbē illā vendicauit deinde pditam recupauit Gotfridus. Ad quā retinendā [illegible] Conradus cesar Ludouicusqꝫ rex francoꝝ nō dubitarūt coactis exercitib⁹ in asiam pficisci. At cū nři principes postea desidie sese dederūt neqꝫ hierosolima nec Antiochia in potestate nřa remāsere. Heu pudor heu dolor fons ⁊ origo nře salutis deficit. Templū illud Salomonis fama clarū in quo domin⁹ docēs pdicauit: Bethlē in qua nat⁹ est. Caluariam in qua crucifix⁹. Ipsius crucis possidet inimici. Sepulcrū dñi gloriosum in quo pro nobis obdormiuit in dñio saraceni in ptate habēt. Et nisi velint xpiani inuisere nō possunt. En ipsam dei viuētis ciuitatē officinasqꝫ nře redēptiōis: quā de⁹ tot miraclis illustrauit ⁊ pprio sanguie dedicauit: In q̄ pme resurrectionis flores apparuert: Machometi satellites conculcāt. Et ea vrbs nūc scelerate genti impio paret.

Quarta seculi etas hic incipit et ortum habuit a captiuitate iudeorum in Babilon[illegible] ad christum iesu domini nostri natiuitatem per annos. 590. quam in hac supputatione [illegible] sentiunt. Unde qui recte captiuitatis annos numerare voluerint ab vndecimo Sedech[illegible] no[illegible] ponit. tunc septuaginta captiuitatis annos in secundo Darii annus terminabunt. [illegible] et diuus Hieronimus a .13. Josie regis vsqꝫ ad tercium Cyri regis annum. Nonnulli ab vltimo regis [illegible] anno computant vsqꝫ ad vltimum Cyri annum. Et sane sentiendo septuaginta illi anni [illegible] vel vltimo Cyri anno terminantur. propter captiuitatis iudaice anni dicuntur. Illi vero qui in [illegible] terminantur propter complete transmigrationis sunt. Et hec principalior et precipua sacre scripture era [illegible] hec q. s. facta est anno ab exordio mūdi. 4610. A diluuio aut. 2369. A natiuitate abrahe. 1427. Et [illegible] nonoctauo regni Tarquinii romanorum regis. Regnantibus etiam apud Medos astyage. apud Macedones Europe. Apudqꝫ lydos alyacte: et apud egiptios vaphre: et apud Caldeos nabuchodonosor primus.

Captiuitas igitur hebreorum que fuit exterminium populi hierusalē hic incipit. Et per annos. 70. perdurat. Cum enim populus israel tam multis temporibus ydolis seruiendo: etiam effusionem sanguinis innocentum se grauiter impiasset: volens deus generationem huius populi deperire: septuaginta annorum captiuitatem eundem populum in regno caldeorum statuit sustinere. Hac ratione vt completo annorum numero nouus populus a memoratis peccatis immunis ad renouationem hierusalē perueniret.

Linea pōtificū
Jhesus

Joachim

Aggeus propheta

Malachias propheta

Sibilla helespōtiā

Post reditum populi israel de babilone isti duo prefuerunt scilicet ihesus summus pontifex tanq̄ reges. et Zorobabel tanq̄ dux. q̄ modus vsq̄ ad Herodem seruatus est. Ut videlicet summi sacerdotes tenerent primatum. duces vero essent substituti. Semper tamen duces erant de tribu iuda iuxta ꝓphiam iacob. Non auferetur sceptrum de iuda et dux de femore eius. Hi cū innumera multitudine iudeorum venerunt in hierusalem ad reponēdum templum congregantes vniuersam prouinciaꝫ construxerunt altare in loco quo prius edificatū fuerat et dies tabernaculorum celebrarunt: cepit autē renouare templum sed paulo post defunctus est.

Iste Salatiel (anno mūdi. 4654.) fuit filius iechonie regis iude quem genuit post transmigrationem babilonis. vt euangelista Mattheus dicit.

Iste Joachim sacerdos fuit filius Jesu pontificis magni. qui scd̄m Josephum nominatus est Josedech. Sub quo zorobabel prophetantibus et adiuuātibus Aggeo et Zacharia templuꝫ et ciuitatem reposuit. Edificato autem templo pasca cū innumerabilibus holocaustis celebrato ad exornandam vrbem eam adiecit.

Iste Zorobabel (anno mūdi. 4659.) iuxta imperium domini fundauit templum. sed longe post apud iudeos maximo in precio habitus est. a Cyro rege princeps populi designatus. primum ex caldea iudeos ad propriā ꝓuinciam reducere cepit. ⁊ templum reedificare concedente Cyro incepit.

De illo Abiud (anno mūdi. 4709.) et sequentibus vsq̄ ad Joseph nihil habetur in scripturis. nisi quod a Mattheo numerantur: et ideo nec tēpus eorum debite sciri potest. Nisi quod Abiud genuit Eliachim: qui azor: qui sadoch ⁊c̄. vt Matthe⁹ in principio euangelij testatus est.

Aggeus propheta in numero duodecim ꝓphetarum vndecimus his temporibus librum sue prophetie scripsit. In quo reuersionem populi ⁊ tēpli edificationem conscribit. ac renouationem ciuitatis: necnon et sacerdotalem obseruationem comprehendit. Completo denique templo statim obijt. Et iuxta sacerdotum sepulchra sepultus est.

Malachias propheta hoc tempore clarus habetur sic dictus id est angelus propter optimā vitam. Aiunt q̄ ore eodem quo prophetauerat angel⁹ domini apparens eadem iterabat.

Hellespontina in agro troyano nata vetula ⁊ antiqua veste rurali induta ligata velo antiquo capite sub gula circumuoluto vsq̄ ad scapulas quasi despecto habitu ita dicit. De excelso celorum habitaculo prospexit humiles suos. et nascetur in diebus nouissimis de virgine hebrea cum cunabulis terre.

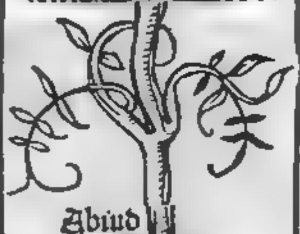
Linea Christi
Salatiel

Zorobabel

Abiud

Linea regū Babilonie

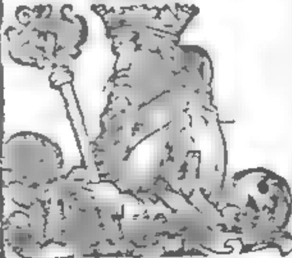
Nabuchodonosor

Euilmerodach

Ragusar

Sabadardacus

Balthasar

Linea regū Romanorum

Seruius tullius

Tarquinus

ISte Nabuchodonosor filius Nabuchodonosor magni fuit tercius caldeorum rex. 18. captiuitatis anno patri in regnū succedens regnauit annis. 10. Uir quidem prestantissimi animi et ingentis potentie qui paternis regalibus multa super addidit multaqꝫ magnalia peregit.

ISte Euilmerodach frater Nabuchodonosor ꝑcedentis quartus caldeorum rex magni Nabuchodonosor regis filiꝰ. anno. 28. captiuitatis iudaice fratre predicto sine liberis defuncto regnum suscipiens regnauit annis. 18. Soluit Joachim de carcere ⁊ magnificauit eum. genuit autem tres filios.

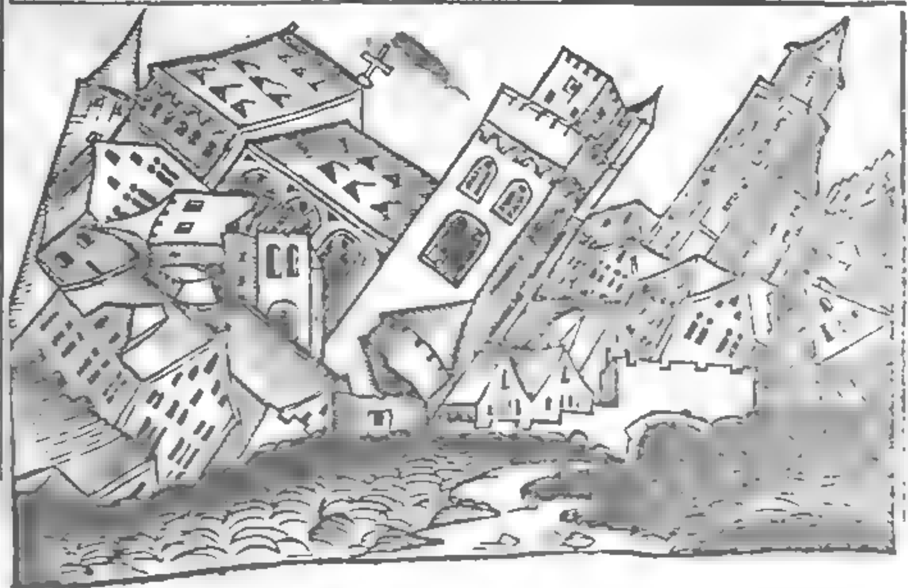
SEruius tullius sextus romanorum rex nono iudaice captiuitatis anno regnum suscipiens. regnauit annis. 34. Quē ius matre serua creatum. nec obscuritas inhibuit quis gubernacla vrbis inuasit. Nā eximiam indolem vxor Tarquinij Tanaquil liberaliter educarat et eius industria regnum adeptus. primus censum in vrbe instituit. Et tres colles. s. quirinalem: viminalē ⁊ exquilias vrbi adiecit eamqꝫ augere fossisqꝫ ac muro circumdedit: tandē a Tarquinio superbo genero suo filie sue impulsu occisus est.

TArquinus prisci Tarquinij regis filius ⁊ Tullij seruij gener. Cui superbo facto cognomē indiderunt. Anno quarto ⁊ quadragesimo iudaice captiuitatis mortuo socero suo rege romanorū rex factus regnauit annis. 35. Hic regnum auitū qđ a Seruio tenebatur rapere maluit qꝫ expectare: qui suscepto regno mox ꝑmores ciuitatī quos rebus soceri seruij fauisse putabat vna cum Tarquinio sororis sue filio interfici iussit. et pleraqꝫ per tyrannidem gessit: tamdiu imperium regis populus romanus perpessus est donec aberat libido: hanc ex liberis eius importunitatem tolerare non potuit. Quorum cum alter ornatissime femine lucrecie stuprum intulisset: matrona dedecus ferro expiauit. Imperium tamē regibus abrogatum. tandem eiā regno expulsus a porsenna interfectus est.

BAlthasar euilmerodach regis filiꝰ caldeoꝝ rex post patrē regnare cepit. Et regnauit annis. 17. Cuiꝰ regni anno ꝑmo Daniel ꝓpheta quartā visionē vidit. Is demū captꝰ est: ⁊ ciuitas a Cyro persarū rege aduersus fortissime dimicante tradita est ⁊ funditꝰ euersa: ⁊ adeo vt nullū tante vrbis remāserit vestigiū. Sed eam que modo stat Cambyses cyri filius alio in loco condidit.

BAbilon illa magna capiť ⁊ aufferť eiꝰ ptās. Hec ꝑmaꝛ maxia ciuitas totiꝰ orbis dr: ⁊ qꝫ eā hūano ope extrui vel hūanis virībꝰ destrui potuisse pene incredibile videbať. Que destructio facta ē p Darium ⁊ Cyrū ꝑmos reges monarchie persarum.

Babilon

Linea pontificum

Eliazaphat

Ioiade vel Iudas

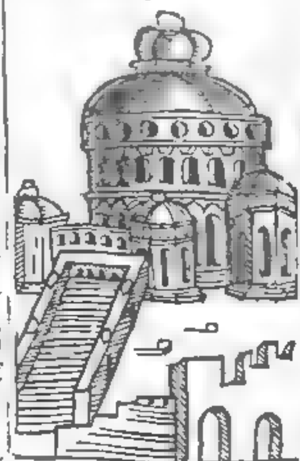

Iohãnes filius Iude

Linea Christi

Templum Salomonis

Eliachim

Azor

Sadoch

Circa hec tpa vt dicit Orosi⁹ Nox ad magnaz partem diei tendi visa est: et sarea grando celi: et veri lapides descenderunt de nubibus.

Hic incipiunt ebdomode Danielis scdm Bedaz de qb⁹ inter doctores est grãdis altercatõ.

Templo domini in modũ castri sexto regno Darij anno perfecto Ioachim pontifex cum sacerdotibus cum tubis ⁊ ornatu solenẽ laudauerũt deũ.

Templuz Salomonis perficitur anno. vij. darij regis persarum.

Iste Eliazaphat hebreorũ summus põtifex successit Ioachim patri in pontificatu. vt dicit Eusebius. sedit annis. 52. Uir tanto honore dignus q̃ sua prudentia ab Artaxerse persarum rege absolutionem a vectigalibus et tributis pro ministris templi obtinuit. potestatem quoq₃ amouendi iudices.

Eliachim anno mundi. 4759.

Iudas quartus summus sacerdos tpe Mardochei. Cui ex Susis persarum vrbe misit epistolas de obseruatione dierũ phurym. Constat eñ hũc multe doctrine ⁊ sanctitatis fuisse virũ: multis tamẽ seditionibus agitatum.

Iohãnes iude pontificis filius quĩtus hebreorum pontifex. habuit fratrem qui dicebat iesus qui aspirabat ad pontificatũ confidẽs de familiaritate vagosi prefecti trans flumẽ. Cũ autẽ sup hoc altercaretur cũ iesu in templo adeo incitauit fratrẽ vt eum occideret. Ideo vagosus omnia ornamẽta templi sustulit. Azor Anno mũdi. 4809.

De isto Sadoch (Anno mũdi. 4859.) etiã nihil habet nisi q̃ ponit Matthei primo cũ ceteris in generatione christi.

Iste Hieremias vltimo prophetauit i egipto. Cũ eis peccata populi increpasset lapidat⁹ est ab eis apud taphnas. Et eo loco lapidibus fuit obrut⁹ sepultus vbi olim pharao rex habitauerat.

Hieremias

Ezechiel

Ezechiel propheta hic post mlta gloriosa gesta cũ quosdam redargueret exacerbati ipm equis distraxerunt per crepidines saxorum atq₃ excerebrauerũt. Et in sepulchro Sem filij Noe ⁊ arphaxat ei⁹ filio sepult⁹.

Zacharias et Aggeus anno scdo Darij increpauerunt populum propter negligentiam eorum et edificandum domũ domini. et solicitabant Sorobabel vt loqueretur super hoc regi. et annuit rex: et accensuz est cor populi vt edificarent templũ. Tandez post multa bona opera cõpleto templo. et ipse obijt Et iuxta aggeum prophetam sepultus fuit.

Zacharias

Lucrecia

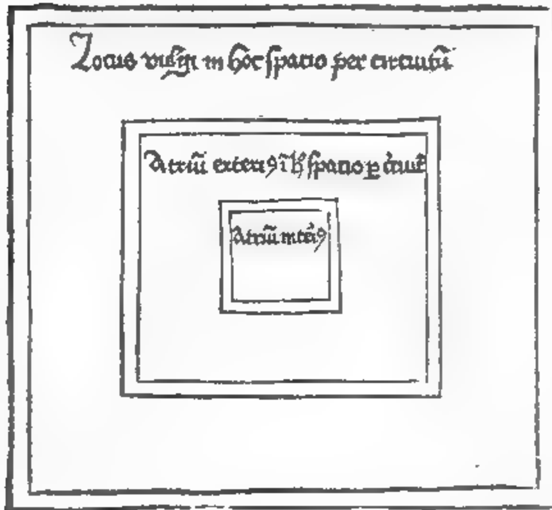

Lucrecia matrona romana omnium romanarũ mulierum pudicissima formaq₃ ⁊ elegantia clarissima coniunx collatini a sexto Tarquinio tarquinij superbi filio per vim stuprata semetipsam interfecit. Tarq̃nio igit expulso romani reges defecere. Cum ibidem regnatum fuisset sub regibus septem annis. 240.

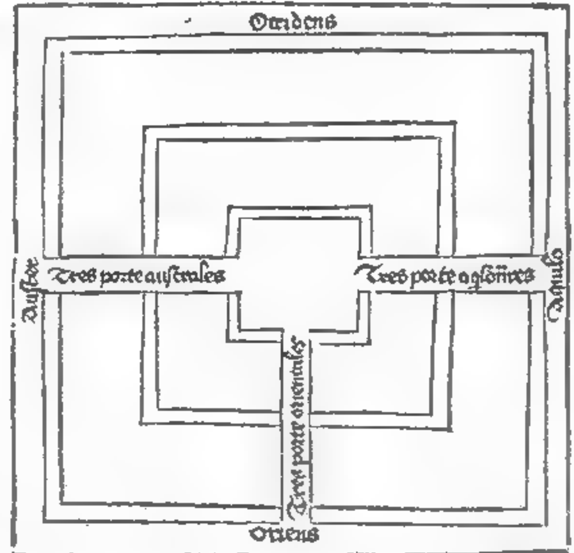
De edificatione templi

Gloriosa ac magnifica illustres viri de templo eiusq; fundamento ac edificatione scriptitant: p̄cipue diuin⁹ ꝑpheta Ezechiel in vicesimo quinto anno trāsmigrationis. Qui est ann⁹ tricesimustercius regni Nabuchodonosor in exordio anni decima die. Cū man⁹ dn̄i facto est sup eum: adductus est a spiritu in terrā isrl' sup montē excelsum. Ubi ostēdit ei edificationē ciuitatis ⁊ templi. Et cū hec visio obscurissima sit nec aperta legentib⁹ de ciuitate mirabili in monte cū templo edificata sibi in spiritu ostēsa. Quāobrem ꝑ pauca de forma templi ꝑ figuras subiungere placuit. Quāq; certi doctores solum de spirituali edificio scilicet xp̄o ac ecclesia intelligant: Uictor tamē de materiali edificatione manifestauit: quod veteres hebrei ezechieli in visione imaginaria ostensum fuisse aiūt. Et in iam p̄scripta reedificatiōe post reditum de babilonia ꝑ Zorobabel et Neemiaz fuisse impletum. Licz ceteri aduersa ponāt: moderniores tamē hebrei ꝑ Messiam regnaturum cum magna potentia id futurū expectant. Figuras igitur templi per picturam talis edificij cum pauca scriptura videamus.

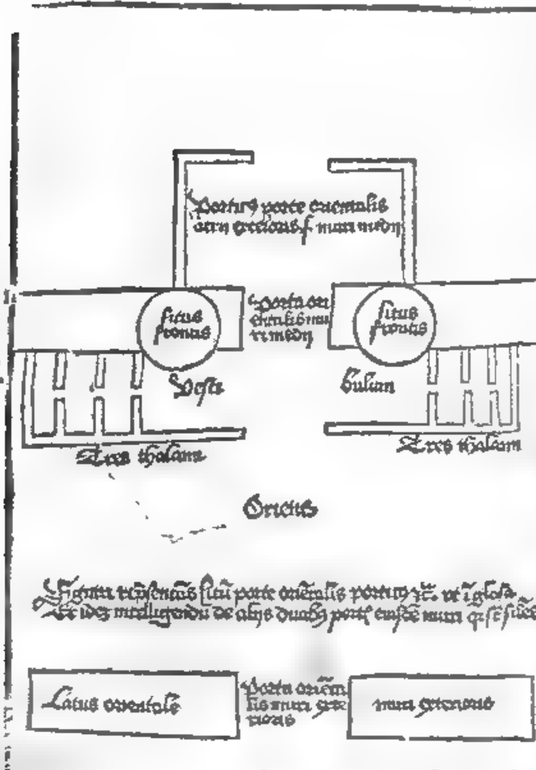
Prima figura edificij templi ostēsa ezechieli sup mōtem

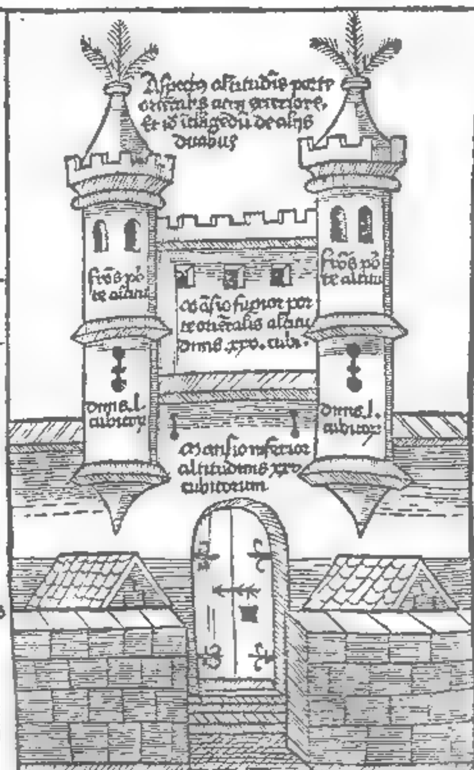

Secūda figura ad facilius capiendū

Sequentes due figure ornatū porte rep̄sentāt

Occidens

Murus exterior occidentalis

Locus vulgi

Murus medius occidentalis

Appendicia templi occidentalis

Auster | Murus exterior australis | Murus medius australis

Latitudo l. cub.

Pars posterior edificii australis

Pars orientalis edificii australis

Longitudo edificii centum cubitorum

Appendicia templi australis

Sanctum sanctorum

Sanctum

Porticus

Appendicia templi aquilonaris

Longitudo c. cubitorum

Longitudo l. cubi.

Pars posterior edificii aquilonaris

Pars orientalis edificii aquilonaris

Murus medius aquilonaris | Murus aquilonaris exterior | Aquilo

Cortina | Cortina

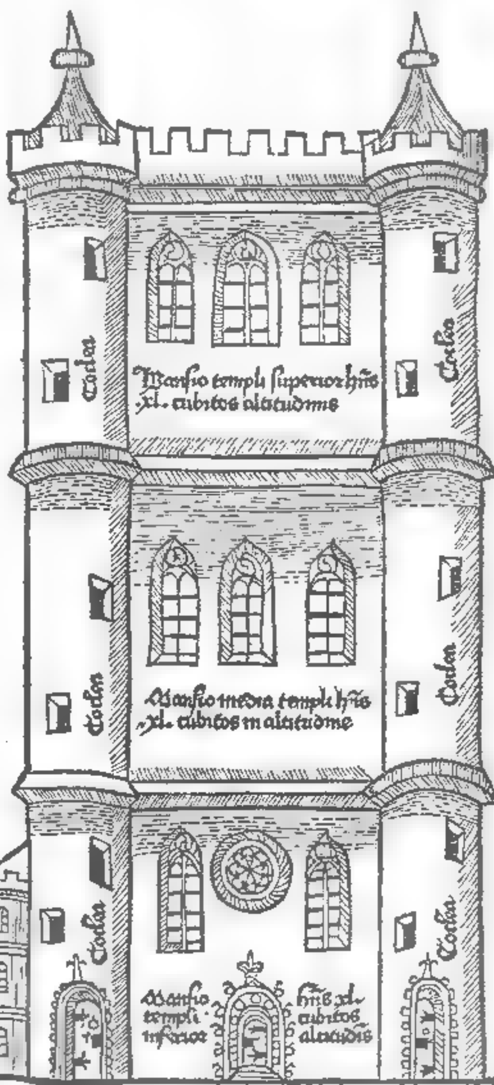
Deambulatorium longitudinis c. cub. latitudinis x.

Murus exterior | exterior

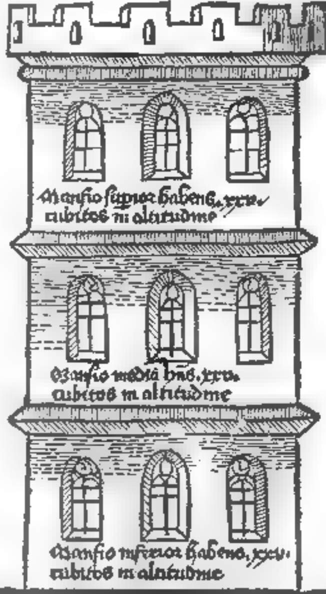
Oriens

Figura posterioris partis edificii templi secundum lineas fundamentales Ezechiel. xli.

Hec appendencia sunt retro cortinam sed quia non potuit sic depingi. ideo hic posita sunt

Aspectus altitudinis templi porte orientalis et appendiciorum circa ipsum Ezechielis. xli.

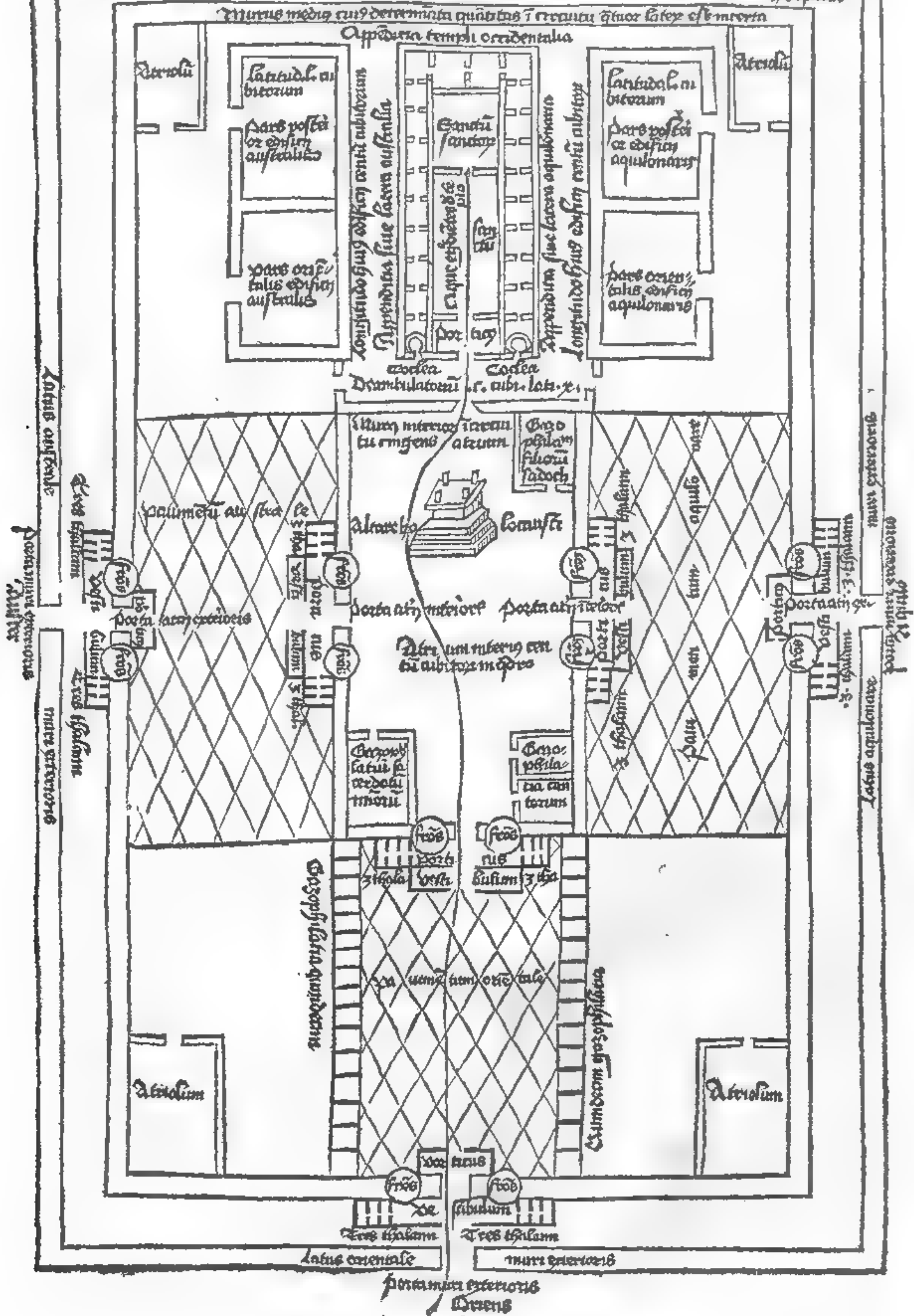

Aspectus edificii aquilonaris secundum altitudinem et longitudinem suam Ezech. xli. Et simile edificium debet in aquilonari situatum esse in parte australi templi.

Ezechiel dīuīnus ꝓpheta. Cum trāsmigratio babilonis a Joachim rege iude vt p̄missum est incepit ⁊ ipse cū multis de hebreo trāsmigrarat. Postea sedechias annis. xi. regnauit in quo anno destructa ē ciuitas et templū. Inde decimo quarto anno post deuastationē Ezechiel hāc visionē ꝓ̄ hec ca vidit. Templū aūt vt in figuris cerni potest. muros mā[s]iones habebat sicut ciuitas muri ei⁹ erāt ꝑ ꝓ[i]ngueta[?] eo moda ciuitatis. Mons in quo erat templū aliquantulū decliuus erat: In parte australi magis q̄ in orientali. Angel⁹ aūt stans in porta muri exterioris locut⁹ est ac mēsurabat certis mēsuris que maiores erāt quā in ceteris reb⁹ omnib⁹. Totū igit̄ templi edificiū in spacio quadrato situ erat. Cui⁹ vnū lat⁹ ducere ad orientem positū: oppositū ad occidentē: Alia duo ad aquilonē et meridiē. In quo spacio triplex mur⁹: Exterior. medi⁹. interior: Spaciū ꝯtentū inter mediū et interiorē dicebat̄ atriū exteri⁹. Reliquū spaciū inter murum mediū et exteriorē: loc⁹ vulgi appellabat̄. Gentiles enī ad orandū ob deuotionē templū accesserūt. Totum vero quadratū ptim in summitate mōtis in plano erat: ptim in mōtis pendulo. que gibbositas spacij cū in plano figurari nō potuit imaginatiōe suppleri debet. Ad hoꝝ intelligentiā posita est prima figura.

In orientali deinde parte muri exterioris in medio eius quedam erat apertura. x. cubitoꝝ latitudinis in qua erat porta. Simili modo in secūdo muro et tercio directe se respiciētes. In latere deniq̄ muroꝝ aquilonari et australi due porte consimiles erant: vt secunda figura ostendit.

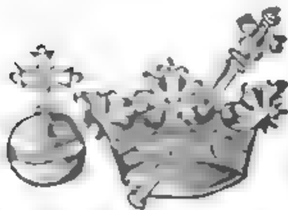
Habebat aūt hec porta orientalis gradus ob decliuitatē mōtis: vt a loco vulgi ascēsus p. vij. gradus ad portā foret. Vestibulū q̄s habuit spaciū ante aperturā medij muri quinq̄ cubitoꝝ in latū ab oriente in occidentē. Et. xv. in longū ab aquilone in austrū. Extabat ⁊ portic⁹ edificiū situ sup aperturā muri medij: ⁊ ex pte interiori ipsius muri trāsiens vltra mediū p. viij. cubitos inter atriū exteri⁹. Et a terra vsq̄ ad summitatē hui⁹ portic⁹ cubiti quīquaginta sunt. Et iuxta postes hostij sunt due turres: quaꝝ altitudo lx. cubitoꝝ sicut in portis castroꝝ: Frontes dicte ad decorē porte. Ac in summitatib⁹ turriū pinnacula: et rami palmaꝝ celati: et eciā iuxta turres sex thalami p portarijs appendicia dicta. Ad horum intelligentiā posite sunt due figure post primā ⁊ scdam sequētes: Quaꝝ prima situ porte portic⁹ ⁊ vestibuli frontiū ⁊ thalamorū scdm lineas fundamētales representat. Altera figura altitudinē porte portic⁹ ⁊ frontiū a pte orientali ostentat. Portic⁹ aūt edificiū sup portā in atrio duas habet māsiones superiorē ⁊ inferiorē et fenestras obliquas. Vltra aūt portā scdi muri inter mediū ⁊ terciū pauimentū stratū sub diuo scilicet platea pauimētata erat. Trigīta quoq̄ gazophilacia in circuitu pauimēti. ad lat⁹ australe decē: que occupāt. c. cubitos. et quatuor ex vna pte atrij exterioris et quatuor ex alia parte eiusdē porte que cum ipsa occupant. c. cubitos. Duo vero residua gazophilacia ponūt̄ iuxta thalamos porte orientalis atrij interioris vnū in pte vna: reliquum in altera. que cū ipsis ⁊ cui⁹ thalamis occupāt. c. cubitos p modū inferius figuratum. Et ad maiorē distinctionē a thalamis gazophilacia rubei coloris sunt. Porte aūt aquilonaris ⁊ australis similes sūt porte orientali: Similis forme descriptio portaꝝ ⁊ vestibuloꝝ medij ⁊ interioris muri erat. Mēsā vero in frontib⁹ portaꝝ diuersaꝝ erāt: et ibi holocaustū lauabāt. s. carnes cremādas in altari holocaustoꝝ ac mēse que immolationi deseruiebāt p peccato ⁊ delicto. Due item pietes existētes ex vtraq̄ pte ostij et ante illas in porticu erāt due colūne: altera hinc: alia inde vt in templo Salomonis fuit. Longitudo vero parietū templi. c. cubitorū erat. Altitudo. c xx. et latitudo intra muros. xx. cubitos cōtinet. Duo pietes. xij. cubitoꝝ ꝓminētia pilarioꝝ vltra parietes hinc ⁊ inde. x. cubitoꝝ: latitudo appēdicioꝝ. viij. cubitoꝝ. paries claudēs appendicia hinc ⁊ inde. x. cubitoꝝ et latitudo loci orationis similiter. x. cubitoꝝ. Qui numeri simul iūcti faciunt. lxx. iuxta ezechielē. Intrinsec⁹ deinde sanctū sctoꝝ ponebat̄ qḋ interi⁹ templū vt in tabernaculo moisi interi⁹ tabernaculū dicebat̄: Paries vero nō multū altus nec sustinēs aliud pond⁹ diuidebat sanctum et sctm sctoꝝ. Cui⁹ longitudo erat. xx. cubitorū. Adiuncta fuerāt latera siue appendicia laterib⁹ templi exterius adherētia in latere occidētali. vi. in latere aquilonari qḋ est multo longi⁹. xxx. Et similiter in australi qḋ est equalis lōgitudinis: in orientali nō sunt ponenda cū ibi templi ingressus pateat. Pilarij tandem ante... fuerūt ꝓminētes extra pietes: vt fit in arduis edificijs ad ipsa fortificāda: In occidētali pte tres pilarij: duo in extremitate vnus in medio. et ꝓminebāt. v. cubitis: et hec ꝓminentia pilarioꝝ in tribus locis ponebatur vno sup aliū atq̄ in his foraminib⁹ trabes figunt̄ ad portandū tria tabulata: ita disposita vt primū distat a terra p sex cubitos: et ita reliqua ab illo. Sicq̄ ascendat iuxta murū templi. xviij. cubitos. Interior aūt murus templi vsq̄ ad primū tabulatū seu cenacula ponēda est. xxx. cubitoꝝ vt in templo salomonis. vt paries templi ... tendū tamē p fenestras sine obstaculo p. x. cubitos maneat. Circa duo vero latera templi ... aquilonare ⁊ australe duo edificia ponunt̄ a muris templi p. xx. cubitos distantia: et qḋlibet. c. cubitoꝝ longitudinis et. l. latitudinis. Ad ea intelligēda posite sunt tres figure folij p̄cedēt̄. Prima represētat scdm lineas fundamētales toti⁹ edificij posteriorē ptem. Scda altitudinē templi ostendit: et appēdicioꝝ circa ipm. Tercia altitudinē edificij aquilonaris: et similiter australis que similia sunt. Altare aūt holocaustoꝝ ex ptibus compositū fuit. Prima ps iuxta terrā dicebat̄ sinus siue fundamētū: et eleuat̄ sup terrā cubitū vnū. Scda crepido minor: et restringit̄ edificiū p cubitū vnum et ascendit p duos cubitos. Tercia crepido maior iterū restringit̄ ⁊ eleuat̄ sursū p quatuor. Quarta arieh vocat̄ similr mō p. iiij. ascēdit: vt altitudo altaris a terra sit. xi. cubitoꝝ. Aque egrediebant̄ de templo p modū fonticuli scaturiēns de limine scti sctoꝝ et in p templū trāsibāt declināde paulū ad lat⁹ dextrū. et inde ad porticū tēpli ⁊ postea ad atriū interi⁹ ab occidēte in orientē. Aliqui has aquas ante egressū de atrio interiori diuiserūt in quatuor riuulos: vt p⁹ egressū de porta orientali exterioris muri in vnū cōuenirāt ceteri id refutant. Et sic cōpleta sunt ad edificationē et dispositionē templi ptinentia. Figura laudabilis nūc sequitur simul totū edificium represētans qḋ p ptes superius est figuratum et scdm lineas fundamētales cuncta ostentat.

Occidens
Appendicia templi occidentalia
Atriolum
Atriolum
Sanctū sanctor
Porta
Altare ho
locausti
Porta atrij interioris
Porta atrij interior
Atriolum
Atriolum
Tres thalami
Tres thalami
Latus orientale
muri exterioris
Porta muri exterioris
Oriens

Veronam pulchram et preclaram venetie vrbem alpibus finitimam. Quā athesis fluuius diuidit Auctor est ex trogo pompeyo iustinꝰ. Gallos qui vrbem romā ceperūt ꝛ pariter Mediolanū: brixiam et bergomū edificasse. Licet alij sicardi Cremonensis epī sententie inherentes: post Troye excidium constructā asserunt. Nec tamen minꝰ cingit q̄ꝫ diuidit veronā Athesis vt custodie simul ornamētoqꝫ ꝛ subuehēdis reuehendisqꝫ mercibꝰ et frugibꝰ magno sit vsui veronēsibus: quandoquidē supra infraqꝫ ꝛ circum ager est precipue bonitatis multa gignēs in vrbē conuehenda: olei vim maximam: frumēta incolis in mercaturā supabundantiā: vinorū varietatē atqꝫ p̄stantiam: pomoꝝ omnis generis copiam. Et lanam ceteras ytalie subtilitate supantem de qua subtilissimi efficiunt̄ panni. Lane p̄stantiam greges ꝛ armenta a pastionis ꝓprietate accipiunt. Quā prata campiqꝫ ꝓspectu quoqꝫ amenissimi naturaliter p̄stant. Quū tamen mons altissimꝰ orbi supeminēs Baldus nomīe: et candē herbis suis ingenitam et multo maiorē virtutem prestet. q̄ herbilogi vndiqꝫ confluentes multa herbarū radicūqꝫ genera animantiuꝫ saluti opitulantia inde legant: diuerse etiam ꝑ agrū veronensem scatiūt aque non minus ornamento a natura q̄ꝫ vsui attribute. Hec ciuitas ita romanis principibꝰ grata extitit: vt in ea amphiteatrū romano more nō nullaqꝫ alia cōstructa sint edificia. Ibiqꝫ deinde a Gottis longobardisqꝫ regibꝰ: necnō et ab alijs principibꝰ domus excelse ꝛ alta palatia. pulcherrima templa. inexpugnabiles arces et castella fuerūt constructa. Vinoꝝ prestantia vno extollitur argumēto. Theodatus ostrogothoꝝ rex tercīꝰ: quū sciret in veronēsi agro esse vinū sicut Cassiodorus appellat acinatici odoris saporisqꝫ suauissimi. illud romā nauibꝰ Athesi in supeꝝ mare delapsis comportari curauit. Vrbis huiꝰ gesta sub vario fuerūt euentu. Attila eīm Gottoꝝ rex eam euertit ꝛ incēdit. Alboinus p̄mus longobardorum rex ibidem Rosimunde vxoris insidijs occisus fuit. Ibi Rudolphus imperator berengariū imꝑatorem supauit ꝛ occidit. Nobilissima scaligeorū familia ꝛ ip̄a veronensis tyrannidem occupauit. et ꝑ. 70. annos cū maximo splendore verone dominata est. Tandeꝫ ea vrbs in venetorum manus deuenit: sed tam solidiora verone sicut ꝛ ceteris vrbibꝰ ornamēta viros oīus etatis p̄stantes attingamus. Zenoqꝫ sicut religionē xp̄ianam ꝛ suam ip̄ius deqꝫ sanctitatē p̄rimꝰ erit qui verone presul mlta scripsit extantia sacras vtriusqꝫ testamēti litteras declarantia. Emiliū marcū veronensem poetā. Eusebiꝰ in asia obijsse asserit: paulo post. Catullus poeta. subinde vterqꝫ Plinius. genuit ꝛ Guarinum oratorem ornatissimum et alios.

Verona

Regni Persarum principium

Cyrus primus rex Persarum potentissimus hoc anno: qui est trigesimus captiuitatis iudaice anno. Et quinquagesima quinta olympias: persis regnum et imperium instituens. regnauit annis. 30. Hic Astyagis medorum regis et Mandana filia nepos fuit. Qui vt herodotus et iustinus tradunt Astyagem deuicit. Et regnum eius in persas transtulit. deuictisque multis ciuitatibus rebellantibus aduersus Balthasar caldeorum et babiloniorum regem bellum intulit atque eum deuicit: quo deuicto eius regiam babiloniam superbissimam vrbem statim subuertit. Postmodum aduersus cresum lydorum regem: qui babiloniis auxilium tulerat profectus est. Quem sine vllo negocio fudit et cepit: ablatisque ei omnibus sui regni rebus vitam miseram ducere coegit. Cumque Cyrus asyam totum pene orientem in suam redegisset potestatem: Scythias etiam bello adortus est: quibus cum Tamiris regina preerat: ac primo quidem prelio cum Cyrus regine filium omnemque eius obtruncasset exercitum: haud multo post et ipse ab regina compositis in montibus insidiis cum omni exercitu deletus est. Nam Tamiris cum audisset suorum cedem et filii vnici mortem: non femineo more se dedit in lacrimas: sed cum residuo exercitu in montibus simulata diffidentia propter acceptum vulnus cum insidiis refugit. Ac Cyrum ad montium cacumina angustias perduxit: ibidemque eum cum ducentis milibus obtruncari fecit: Ita vt ne vnus quidem tante cladis superfuerit. Quibus gestis Tamiris statim inter cadauera corpus Cyri exquiri mandauit. Cui comperto auferri caput et in vtrem sanguine suorum plenum immitti precepit: et quasi superbo regi dignum exhibuisset tumulum dixit. Sume cyre sanguinem quem semper sitisti. cuius tamen truncum in pasargadas vrbem delatum in hortis sepelierunt. In cuius tumulo tale epigramma fertur fuisse inscriptum. O homo ego Cyrus sum asie rex. qui persis imperium constitui.

Persia autem asie maioris regio est: que a perso Acrisii argiuorum regis nepote nomen accepit. In qua persipolim ipsius regionis caput condidit. Quam postea greci regiis concrematis vastauerunt. Hec ita que regio Caramaniis bactrianis ac medis contermina est: Et in multos diuiditur sinus. Quam. Q. Curcius libro quarto de gestis Alexandri magni optime describit. Ipsa quippe montuosa permaxime est. Et propter estum ac ventos fructuum inops esse perhibetur: in ipsa tamen celeberrime vrbes esse referuntur. presertim ipsa Persipolis et Pasargadas ac plurime alie que sunt in Gabris superioribus partibus eiusdem regionis. Inter persiam autem et Susam que ab Arphaxat medorum rege magnis structuris edificata fuerat. Quedam montana prerupta interiacebant: quam postea Cambises regis filius suo adiecit imperio: cuius autem imperium et si aliquando permaximum fuerit: postea tamen a Macedonibus parthisque diminutum et dilaceratum fuit. Perse autem a Nembroth gygante primum edocti pro deo Solem et ignes coluerunt: et Lune mineruceque sacrificauerunt. sed nunc relictis ydolis illi Mahumeticam legem sequuntur. Persica autem poma vt Plinius libro. xv. ab hac aduecta ferunt. Illustratur adhuc persipolis regio seu ciuitas beatissimi Georgii martyris triumpho.

Anaximander

Anaximander philosophus et medicus celeberrimus primo milesii Thaletis auditor ac in eius scola successor his temporibus (vt Eusebio placet) floruit. Qui cum primus celestia docuisset: etiam primus horoscopia fabricauit ac maris et terre circuitum primus descripsit. necnon et materialem speram construxit. Et propterea Plinius libro secundo eum peritissimum astrologum dixit. Obiit denique sexagesimo quarto vite sue anno. Fuit et alius Anaximander etiam milesius historicus non ignobilis de quo Laercius scribit.

Anaximenes

Anaximenem philosophum pariter et phisicum Anaximander hic habuit discipulum: et quidem clarissimum. Qui principium aerem dixit et in infinitum moueri sydera non supra terram sed circa ipsam. Obiit vero (vt Laercius ait) ea die qua et Sardis capta fuit.

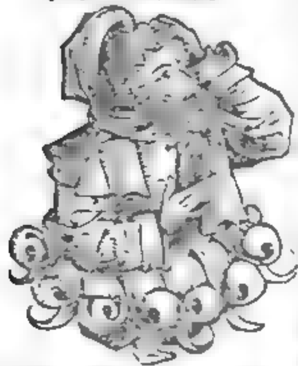
Edras

Esdras vir sanctus atq; doctissimus velut alter Moyses in ppl'o veneratu' habit' est. Hic primū de babilone cū ceteris venit: sed iterū paterna solicitudine mot' rediit vt plures lucrifaceret: et secum adduceret. tpe aūt isto legem ceterosq; libros sanctos repauit. quos combusserant caldei: felix testamentū orbi relinquens. nouos et faciliores apices inuenit: que in spiritusctō feliciter peracta. venit iterum hierusalē cū multitudīe magna regalib' puilegiis: vt doceret pplm. Obiit in senectute veneranda sepultus ibidem.

Iste Darius fuit cōsobrin' Astyagis q̄ tradit ei regnum. Ambo aūt victi sunt a Cyro qui fuit rex p̄mus persarū: et trāstulit monarchiam ad persas. Babilonē vicit. Balthasar interfecit. Danielem magnificauit. Israel remisit in iudeas vt templū reedificaret. victus tamen benigne Cyr' puidit. Astyagi regnū hircaniorum et dario medorum concessit.

Neemias

Neemias fuit pincerna Artarxersis regis persarum missus ab eo vt instauraret murū hierusalē edificauit eā in angustia tpis. Hic fuit vir benignissimus ac deuotōne p̄cipu': qui cum opus dn̄i explesset miraculose ignē sctm̄ repierunt et murū dedicauerunt Rediēs ad regē iterū reuersus est hierusalē et mortu' est. ibiq; sepult' iuxta murū quē edificauit.

Cambises fili' Cyri scdus persarū rex sexagesimo captiuitatis anno regnum accipiens regnauit annis. 8. qui ab Esdra artarxerses: vel assuer' nominatur in libro iudith: Nabuchodonosor a patre vocatur. Hic interdixit ne hierlm ꝛ templū reedificaret. Is eni imperiū suscipiēs militari gloria atq; iusticia cū quadā crudelitate mixta in suos descendens patrem superauit. Ethiopes subegit: ꝛ multas puincias suo adiecit imperio: pleraq; tn̄ bella p holofernē gessit postea in egiptum accedēs cui' cūctos vastauit fines. et ibidem Babilonē condidit altā. De Cambise valeri' in sexto refert: q iudicis male iudicantis pellem detrahi fecisset selle iudiciarie vbi filiū suum iudicem cōstituerat apponi precepit.

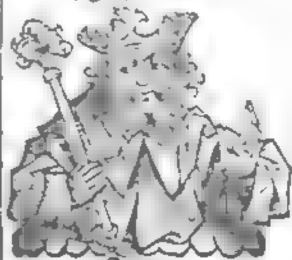
Mardocheus

Iste Mardocheus vir sanct' clarus habet' in toto regno persarum: tempore sue exaltationis fuit 295. annorum scdm computationem latinorum.

Monarchia Regum persarum

Darius

Cyrus

Cambises

Smerdis

Smerdis tercius persarum rex octauo et sexagesimo iudaice captiuitatis anno: Cambise in syria mortuo sine liberis: regnum regnauit mensibus septem: patizetes quē Cambises rebus suis p̄fecerat fratrem suum nomine et facie similimum regem declarauit. ꝛ priorem occiderat. pꝓter quā fraudez dari' histaspis filius confestim coniuratione facta: alterum Smerdum et eius fratrem Patizetez trucidauit. Et ip̄e p' triduum persarum rex constitutus est.

Judith holofernes

Holofernes princeps milicie Nabuch. Cambisis multas terras domino suo subiugauit. et tandem venit ad bethuliam: et ibi a Judith muliere interficitur in cubiculo papilionis sui et omnis eius exercitus fugatur'. Fuit autem Judith vidua multe p̄stātissimi animi et incredibilis aspectus et postq; holofernem pricipem obtruncasset. tanto in precio habita est apud iudeos vt cūctis diebus vite sue omnibus iudeis preferreret: et triūphali laude ppetuisq; preconiis celebraretur. Et cum centum et quinq; annos complesset moriens apud virum in betulio cum ingenti luctu et pompa sepelitur.

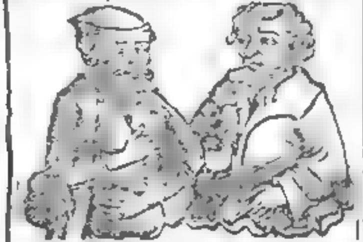
Babilonia noua cōdit' a Cābise i egipto.

Linea Cōsulum Romanorum

Brutus Tarqnus collatinus

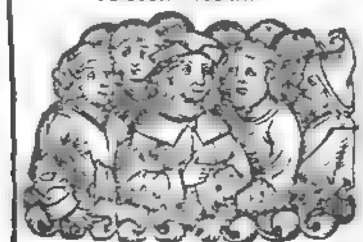
Valeriꝰ publicola Postumꝰ

Largus dictator

Decem tribuni

Marcus Gneus maulius

Valerius

Anno. cc xxiiij. ab vrbe condita exactis regibus romani loco eoruz consules instituerunt qui annua exercerent imperia. ne tractu tēporis erigerentur in superbiam. Quorum precipui hic annotanē ex quibus primi duo habuerunt bellum cum porsenna rege etruscorū. Brutus vero duos filios habuit qui reuocare volebant regem quos virgis cesos securi percussit. Collatino sublata est dignitas. quia ne nomē Tarquini in vrbe esset.

Sibylla cumana

Sibylla Cumana que fuit tempe Tarquini prisci vestita aurea veste. librum apertuz et altum in manu gestans et librum in sinistra habens super genu capite discoopto dicit sic. Magnus ab integro seculoꝝ nascitē ordo iam reddit et virgo redeūt saturnia regna. Iam noua ꝓgenies celo dimittitē alto. Tu modo nascēti puero quo ferrea primū. Desinet ac toto surget gēs aurea mūdo. Casta faue lucina tuꝰ iā regnt appollo.

Isti duo vicerunt sabinos et de eis triūphatum est. et Ualerius fataliter mortuꝰ paup.

Anno vrbis condite. xxv. romani bello sabinorum cōsternati creant dictatorē. cuius auctoritas et potentia consules preiret. et est nomen officij dignioris.

Manliꝰ torquatus

Iste. T. Manliꝰ Lelij manlij filius. belluz cum gallis inchoauit. percussoq; gallo qui eū ad singulare certamē prouocauit. torquem aureum de collo eius tulit suoq; imposuit. Uñ dictus est torquatus et torquati cognomē suis posteris obtinuit.

Galli Senones gens natura ferox moribꝰ incondita. ob hoc ipa corporū mole ac armis ingentibus adeo omni genere terribilis fuit: vt plane nata ad hominū interitū vrbium stragem videretur. deinde totam vrbē igne ferro manibus exequāt sex mēsibus barbari: et Manliꝰ nocte subeuntes clangore anseris excitatꝰ a summa rupe deiecit.

Popilia vgo vestalis

Popilia virgo vestalis ob crimen stupri viua defossa est.

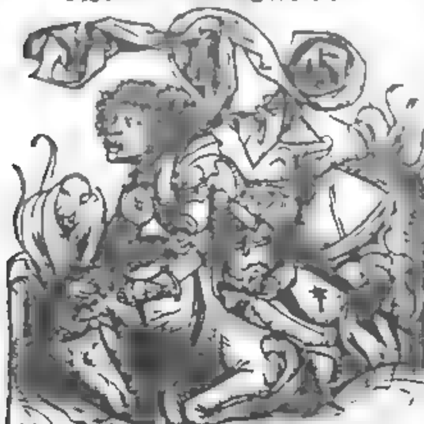
Tempore illorum duorum fuit bellum vegentinum in quo tot ceciderunt de victoribus romanis quot de victis.

Dictature dignitatis institutō

Nono post exactos reges anno (vt Eusebius habet) Rome noua dignitas scilicet dictatura creata est. et equitum magister. qui dictatori in omibꝰ obsequeretē et largū al's lerciū dictatorē primū et Sp. cassiū magistrū equitū scribit. Institutꝰ est itaq; dictator vt auctoritate et potētia cōtra hostes cōsules precederet. Eo maxime q; porsenna clusij rex (ea ciuitas thusca erat) armis Tarquiniū supbum reducere conatꝰ esset. qd ne fieret dictator obstitit. Uerū pace cōfecta in amiciciam ppli Romani porsenna sūmis receptꝰ honoribꝰ. Quinciꝰ cincinatꝰ prestantissimꝰ postea dictator cū agricultur e operā daret: a senatu rogatꝰ: puluere ac sudore absterso: dictature dignitatē inuitꝰ suscepit. Is nedū romanos obsessos sed hostiū quoq; exercitū superatū cū innumerabili preda romam perduxit. Sic expeditiōe finita rediit ad boues: victoriāq; q̄si securā tenens.

Sub isto valerio consule ciues exules seruiq; fugitiui inuaserunt capitoliū et incenderūt. Et tam atrox fuit bellū: q' ipse consul fuit occisus: Publicola quoq; romanꝰ patriciꝰ cui publiꝰ valeriꝰ ꝓpriū nomē ante fuerat. Et ipē p hoc tēpꝰ expulsis Tarquinijs vna cū bruto in locū collatini consul est suffectꝰ de quo sup. Is cōmissa pugna in quo brutꝰ occubuit ipe de Tarquinij exercitu quindecim milia et trecētos viros interfecit qua victoria primꝰ ex cōsulibꝰ in curru inuectꝰ triūphauit: que res pulcherrimū spectaculū plebi sine vlla inuidia pbuit. fuit aūt magne iusticie et eq̄tatis vir.

Marcus Curci⁹

Aracus

Aracus Astrologus et poeta clarissimus cum eudoxo vt ait Augustinus vniuersum se numerum stellarum comprehēdisse et scripsisse iactauit. quos (inquit aug⁹) illa contēnit auctoritas que dicit ad abraham. Aspice stellas. et numera eas si potes. geneb. xv. Quomodo enī dinumerari possunt cum non omnes possunt videri. Cū astrologie nō ignar⁹ esset. De astrologia librū scripsit elegantissimū dicēte Cicerone li. primo de oratore. Cōstat inter doctos homines ignarum astrologie ornatissimis atq optimis versibus. Aracum de celo stellisq dixisse et conscripsisse.

Os inferni in medio vrbis vasto hyatu horribiliter apparuit. vt in homis sepulturā interpretantib⁹ auruspicib⁹ expetebat. Rome enī (vt Liui⁹ ait) siue interemptu seu alia aliqua vi forū ferme specu vasto collapsum in immensam se aperuit altitudinē. quā voraginē nullo videbat posse oppleri materia. Tum Marcus curcius eques roman⁹ bello egregius eo audito. templa deorū que foro illi imminebāt intuens. Equo maxime ornato insidēs zelo patrie armatus se in hyatū misit. q mortuo stati hyat⁹ obturat⁹ est.

Esopus

Esopus adelphus poeta fabulator clarissimus. claruit tpe Cyri regis psarum. Fuit autē grecus de ciuitate Attica: vir ingeniosus et prudens. qui cōfinxit fabulas elegantes quas romul⁹ postmodū de greco trāstulit in latinū. et filio suo Tibertino direxit. In quibus docet quid obseruare debēt homies. Et vt vitam hominū ostendat et mores: inducit aues. arbores. bestiasq loquentes. pbanda vita cuiuslibet fabula. quas qui diligēter inspexerit inueniet ioca. loca apposita que et risu misceant et ingenium acuant. Hic pmo anno Cyri regis psarum fertur fuisse peremptus. Nouissime eas fabulas omnes vna cū ipsius Esopi vita Rinuti⁹ quidā erudit⁹ vir ad Antoniū tituli sancti Crisogoni cardinalem latinas accuratissime fecit.

Decem virorum rome electio

Duodecimo Artaxersis regni āno. ccc. et altero ab vrbe cōdita. C. menenio et. P. sextillo capitolino cōsulibus. Romanis placuit qd consulare impium cessaret: et eius loco decem viri deligerent: p quos sine puocatione omnis regeret ciuitas. leta eius inicatus tpa (vt Liui⁹ ait) nimium luxuriare incipiēs. citius eius res lapsa est. Quia post annū exacti sunt ob facinora Appij claudij.

Leges duodecim tabularū

Romani cum huiusq legem non haberent magnaq inter tribunos et consules de legislatore orta est disceptatio. tertiodecimo regni Artaxersis anno legatos athenas miserunt. Qui non solū ab atheniensibus Solonis leges obtinerent. verūetiam ex alijs grecie ciuitatibus mores institutaue romani perferrent. Ac sic ab eisdem legibus traditis scilicet decem tabularum. Romani postea duas addiderunt. vnde et postmodum illa decem tabularum famosissima emanauit lex vt habet. ff. de ori. iu. l. ij. et dis. vij. c. ij. Ordinataq erat in. xij. tabulis tota iusticia.

Tribuni et ediles Rome creati

Quartam seditionem honorum cupido excitauit. vt plebei quoq magistratus crearent. Fabius ambustus duarum pater: Alteram sulpitio patricij sanguinis dederat. alteram plebeio. Tribuni igitur plebis sextodecimo regni Artaxersis anno rome creati sunt. Quod quidem tribunatus officium et si magistratus dignitatem non haberet. maximi tamen momenta in republica fuit.

Veturia romana

Veturia Corriolani patricij romani mater p hoc tempus iam senex laudabiliter pere annos suos in viriditatem traxit ppetuam: quia filium suū qui infensissime vrbem obsidebat: quem legatorum maiestas et pontificum reuerentia nequiuerant ipa ab ira retraxerat duritia mater eius ppositum vertit in bonū. Nam relinquens obsidionem ciuitatē liberam dimisit. Ob cui⁹ mulieris beneficiū: ne ciuitas ingratitudine argueret ex Senatusconsulto ad ppetuam rei memoriā eo in loco quo hec veturia filij iram molliuit templū et ara fortune constructa sunt insup cum null⁹ vsq in id tps vel modic⁹ a viris mulierib⁹ pstaret honor sancitū est vt mulieribus homies semp assurgerent et in via eis cederēt qd nancusq apud nobiles seruatur. Et q eis liceret vti auro et purpurea veste aureisq fibulis et armillis nec immerito cum suis precibus steterit romana libertas.

Monarchia Regum persarū

Dari' histapsis

Darius histapsis filius quintus persarum rex anno septuagesimo captiuitatis iudeorum persis regnare cepit. Is cum alijs sex nobilibus Smerdim et patitetem magum eius fratrem trucidauit. Conuenerunt de regno persarum. Cuius equus sequenti die in ortu solis hynnitū ante regiam prius emitteret ille persarum rex haberet. Darius Oebaris stabularij sui solercia effecit: vt ante omnes hynnitū equus eius primo daret: quo facto: euestigio rex creatus est. Regno suscepto Atosam cambysis filiam duxit vxorem. Ex qua pter xersem etiā alios genuit filios. Dedit potestatem zorobabel vt iudeos in hierusalem reducere posset et vasa reddi iussit: et p edificatione templi viginti argenti talēta p singulos annos iudeis daret. Ideo templum edificarūt. Uerū antequā e vita discederet egiptus ab eo defecit.

Xerses

Xerses darij et Atosa filius quintus persarū rex: Centesimoquarto iudaice captiuitatis anno: psis regnare cepit. Et regnauit annis. 20. Is voluntatis pime colendi deum israel: heres apparuit. Iudeis liberaliter vtens. Esdre sacerdoti amicissim' crudelitat' et seuicie paterne successor. Recepta egipto que a patre defecerat cū vniuerse asie potiret: innumerabili exercitu grecie bellū intulit. Athenas incendit: et infinitas strages dedit. Tandē leonide Spartanoꝝ ducis solercia duob' acceptis vulnerib' fugiēs: qui pri' mare nauib' strauerat: in piscatoria scapha vix trepid' aufugit. Et nō multa post ab Artabano ei' prefecto spe regni potiundi interfectus est.

Artaban'

Artabanus sextus persarum rex psis regnare incipiens: regnauit mensibus septem. Qui p anno computantur: hic xerse rege trucidato: cum essent ei duo filij nomie Darius et Artaxerses: Iuniorē in maioris necem sollicitauit: Affirmans illū paternum obtruncasse patrē. Uagabusus aūt huius sceleris consci': Artaxerse filio rem postea pdidit omnē. Is cōuocans omnes armatos: numerū militū recensiturus: vbi Artaban' inter eos astitisset: Artaxerses se breuiorē simulat habere loricam q̄ deceret: iubens secū cōmutare. Quo nudato euestigio cū septez filijs eū transfodi iussit: atq̄ ita Artaxerses egregi' iuuenis cedē patris: necemq̄ fratris et seipm ab insidijs vindicauit.

Artaxerses

Artaxerses septimus psarum rex regnauit annis. 40. Hic omniū hominum pulcherrim' fuit: sed tanta ei erat brachiorū longitudo vt genua contingeret: et pterea longimanus dict' est. Qui tributa persis primus instituit. eo q̄ maximā impensaꝝ auri atq̄ argenti in edificijs constituisset: vbi tributa et que exigebat recondere posset ad bene rei administrate monumentuꝝ Et cum pacis auctor et conseruator haberet: Idcirco ab omnib' amari promeruit. Esdras quoq̄ sacerdos et dei pheta clarissimus elegantis memorie eius imperium insigne reddidit. Neemias quoq̄ eius et Darij pincerna fuit.

Democritus philozoph'

Democritus abderites philozophus p hoc t'ps floruit: is primo quosdam magos caldeos audiēs: adhuc puer theologiam ac Astrologiam optime didicit: deinde et Geometriam paperet in persidem et ad mare preriit: postq̄ etiam ad cognoscendas res diuinas in Caldeam atheniasq̄ se trāstulit: vbi a nullo cognitus ipe Socratē cognouit. Tandē doctissimus in patriam reuersus: patrios agros et innumerabiles opes reipublice sue cōcessit. Satius ducens cum paupertate studiorum libertate letari: q̄ opum seruili cura vexari. Nam in hortulo suo iuxta vrbis muros ad contemplandas rerum naturas se contraxit: vbi et nature secreta subtili' rimari posset, sicut Cicero in quinto tuscul. questionū refert' Oculos sibipsi effodit vt vegetiores cogitationes haberet. Aut ne videret bene esse ciuibus malis: vixit annos. c.ct.9. Ex eius sententijs hanc optimā habemus. Conuenientius est vt parcitatem in tuo serues q̄ luxum in alieno: parcitas em̄ necessitatis remedium est.

Heraclitus

Heraclitus philozophus asianus cognomento Scotinus hoc tempe in precio fuit. Cui' libri adeo obscuri fuere vt a philozophis vix intelligerētur. vnde et ppter eorum obscuritatem heraclitus dictus fuit tenebrosus. Qui cuꝫ in vltimo vite a discipulis quereret: vt notabile quid in mediū pferret. Nihil respondit: sed digitum voluēs significabat omnia inferiora in cōtinuo motu esse. Hic vt Macrobius refert, dixit animam esse scintillam stellaris essentie.

Themistocles

Themistocles atheniēsis phūs: ꝛ naualis belli clarissimus ac sapientissimus dux his tpibus: tam sciētia quā rei militaris gloria inclit⁹ et clar⁹ habit⁹ est. Cui⁹ consilio parta est victoria in maritimo prelio: supato xerse ab atheniēsib⁹. Cū adhuc puerul⁹ esset: natura prudens: eximia semꝑ cogitabat. Cū a disciplinis percipiendis animū laxare licebat: nō ludis aut inercie sed cōponendis oratiōib⁹ sese dedit. Glorieqꝫ cupiditate incensus cupiens sibi vrbis principatum vendicare. Cum eum quidam consuleret de filia: an eam daret pauperi sed ornato: aut locupleti probato vxorem. Malo inquit virum pecunia: q̄ pecuniam viro indigentem.

Aristides

Aristidem phūm athenienſem virum vtiqꝫ disertissimum per hec tpa floruisse Cicero in tercio de officijs tradit. Erat autem tum omnis virtutis tum iusticie in his que ad cōem referunt̄ vtilitatem: ex quibus iusti nomē assecutus est: hunc plato tantū tribuit vt p̄ ceteris clarissimis qui athenis claruerunt eū solum laude dignum censuerit. ferunt hunc ita inopem mortuum fuisse: vt suo sūptu efferri ad tumulum nequiuerit.

Anaxagoras

Anaxagoras phūs etiam hac etate in Clazomenio asie oppido inclitus fuit. Qui cum diues admodum esset studēdi desiderio ductus: patrimoniū omne suis concessit: ꝛ in longinquas partes secessit. Post multa vero tempa reuersus cum suas possessiones desertas vidisset ait. Non essem ego salu⁹ nisi iste perijssent. Cuidā dicēti. Nōne tibi patrie cura vlla est: respondit. mihi patrie cura est: et summa quidē atqꝫ ita dicens: digitū celum versus extendit. Interrogat⁹ ad q̄d factus fuisset. Ad contēplandum inquit solem ꝛ lunam ꝛ celū. Hic audita morte filij illi qui nūciauerat ait: nihil noui nūcias. Ego enī ex me natū sciebā esse mortalem. Cumqꝫ annis. 72. vixisset ab atheniēsibus in carcere positus: e poto veneno interijt quia solem lapidem ignitum dicebat: quē illi pro deo colebant.

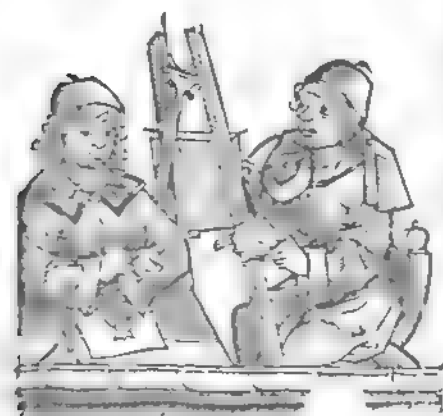

Empedocles

Empedocles phūs Atheniēsis his temporibus laudat̄: qui adeo canendi peritia edoctus erat. Qꝫ cum hospitē eius iuuenis quidā furibund⁹ inuaderet eo q̄ patrem ei⁹ accusatione damnasset: ita dulciter canendi modum inflexisse dicitur: vt iuuenis iracundiā temperarit. Hui⁹ autē hec fuit sentētia. Tria sunt in quib⁹ in tota rerum varietate scꝫ affluentie mobilis contempt⁹: future felicitat̄ appetitus: ꝛ mentis illustratio. Quorꝫ primo nihil honestius: scd̄o nihil efficacius Tercio nihil de amborum adeptione compendiosa efficacius. Descripsitqꝫ deum Deus est spera cuius centrum est vbiqꝫ ꝛ circūferentia nusq̄. Arbitratus deniqꝫ animas immortales se incendijs dedit.

Sapho poetissa

Sapho lesbia ex Mitilena vrbe oriunda altera poetrix. hac etiā tempestate inclita fuit: honestis ꝛ claris parentibus orta: Adeo generose fuit mētis vt etate florens ꝛ forma: non contenta solum litteras iungere plurimas sed amplioꝛi feruore animi ingenijqꝫ suasa viuacitate conscenso studio vigili p abrupta parnasi vertice celso se felici ausu musis non renuentibus immiscuit: quid multa eo studio deuenit vt vsqꝫ in hodiernum clarissimum suum carmen testimonio veterum lucens sit. modulos lyricos exprimere non dubitauit. Et preterea illi erecta fuit statua enea: ꝛ suo dicata nomini. Et ipsa inter poetas celebres numerata. Ei⁹ tamen opera maiorum negligentia amissa sunt.

Zeusis heracleotes et Parrasius pictores

Zeusis heracleotes maximus pictor ꝛ ip̄e etate hac (vt Eusebius habet) inclitus fuit. Qui plinio teste lib. 35. naturalis historie: peniculū ad magnam gloriam perduxit. Opesqꝫ tantas acquisiuit vt instituerit donare opera sua: eo q̄ nullo precio satis digno pmutari posse diceret. Pinxit autem vt idem Plinius ait. puerum vuas ferentē ad quas aduolarēt aues: processit iratus operi: ꝛ dixit. vuas melius pinxi q̄ puerꝫ Nam et si hunc consumassē aues ipse timuissent. Idem etiam scd̄m Quintilianum vmbrarum inuentor perhibetur. Parrasius quoqꝫ hac etate summus pictor cum predicto Zeuside in certamen descēdit. Et cum zeusis detulisset vuas tanto decore pictas vt aues aduolarent. ip̄e lintheum auibus pictum detulisse traditur. Ita veritatem representantis vt zeusis alium iudicium efflagitaret. Sed tandē remoto lintheo et ostensa pictura atqꝫ errore intellecto palmam ingenuo pudore concessit parrasio: quoniam ip̄e aues fefellisset.

Tolosa provincie Gallie transalpine urbs. a quodam Toloso troyano iacta sunt eius fundamenta. Quam cum romani cepissent illuc colonias deducere. Et amphiteatro capitolio alijsque edificijs e quibus aliqua adhuc extant ornatam reddiderunt. Hec Narbonensi civitati ab Enee socijs condite finitima est: et in aquitania haud longe a Sonciatibus populis in qua paulus discipulus Sancti Pauli miraculis quiescit in pace. Metropolis civitas est. cuique iohannes. xxij. pontifex Archiepiscopatum primo concessit. Atque ex eius castellis in civitate sex erexit. Et eidem Archiepiscopatui subiecit: ut haberet Tolosanus archiepiscopus: quibus cum dignitate preesset Francorum regi subdita: qui in ea bonarum litterarum gymnasium etiam constituit. In ea corpus sancti Saturnini et aliquorum apostolorum reliquie summo venerantur honore. Is eiusdem urbis primus episcopus a paganis tentus atque e summa capitolij arce per omnes gradus precipitatus capite colliso excussoque cerebro et omni corpore dilaniato dignam ibi christo exalavit animam.

Turo quoque gallie provincie metropolis civitas a bruto brittanorum rege condita est. Quam a turno eius nepote ibidem a Gualfredo aquitanorum duce in prelio interfecto Turonem nominavit. ea siquidem celebris nunc civitas est: ligeri enim fluvio abluitur. Qui Bituriges ab heduis dividit: et ab oceano sursum navigationem habet. A qua non parvam commoditatem civitas ipsa percipit: hic quippe cum Archiepiscopalis sedes existat: undecim suffraganeos continet. Qui et pro maiori parte in Celtica sunt: et ex maiori parte in Brittanie citerioris ducatu nomen retinens In francorum regno sita est. Ipsa cum multarum rerum opulentissima sit habita: etiam non ignobiles continet edes. Habuit hec ipsa civitas plurimos celebres viros omni virtute et sanctitate insignitos. Inter quos divus Martinus eiusdem episcopus sanctissimus fuit. qui tante sanctitatis extitit pontifex ut trium mortuorum meruerit esse suscitator. Atque alium nomine perpetuum habuit episcopum admirande sanctitatis virum.

Tolosa

Mediolanum

Mediolanū ciuitas potentissima apud insubres totius Cisalpine gallie metropolis et vrbiū ceterarū [illegible]
[illegible] Originē habuit: quā Liuius patauinus et Trogus pompeius narrāt a gallis qui duce Brēno in ytaliam descēderāt populis loca incolētes in quib[illegible] est edificata Insubres appellabant imperante [illegible]
to persarū rege a gallis senonēsibus nō cōdita vt multi [illegible] sed aucta et instaurata fuit. [illegible]
[illegible] tempore aliquāto primo conditā fuisse dicūt. Et tēporibus [illegible] clarissimā fuisse. Cū [illegible] germanie [illegible] germanie [illegible] Mediolanū versus [illegible]
[illegible] Italiā insubrū regē obuiā habuerūt. Cū quo pace cōfecta ferent [illegible] vt vnus populus et vnū cōstitueret regnū: fuit tamē vsque ad Brennū [illegible] ciuitas [illegible]. Et aduentū [illegible]
aucta et instaurata. Cū antea Subria et [illegible] dicta fuerit. Mediolanū [illegible] annū [illegible] appellata ē. Scribit Liuius exercitū romanū tūc primū vltra padum [illegible]: et gallos insubres [illegible]
[illegible] in dedicionē tūc primū venisse [illegible] ad annos rome vrbis cōdite. cccc lx. fuisse videtur. Claudius
marcellus [illegible] boios et insubres gallos [illegible] triumphauit. Post quē triumphū vrbs Mediolanū [illegible] annos ferme quingētos pacatissima [illegible] roma [illegible] fuit. vt illi principes romani [illegible]
[illegible] sicut inhabitauerint. [illegible] philippus [illegible] Imperatori [illegible]
longobardie fuit: et agrū vniuersū in eius bonitate [illegible] habet. [illegible] maximianus [illegible]
[illegible] aduenit et vrbē ampliauit. Et ex suo noīe herculeā appellauit: in honorē [illegible]
struxit: qd nūc diuo laurētio extat dedicatū. Post [illegible] primas habuit [illegible]
[illegible] adhuc [illegible]. Paulo post [illegible] Mediolanū [illegible]
tamē parū [illegible] longobardis ea vrbs [illegible] est. [illegible] a karolo magno [illegible] annos [illegible] vsque ad Fridericū barbarossā imperatorē [illegible]. Deinde Mediolanū [illegible]
a parmēsibus et placētinis [illegible] restaurata [illegible]
frequētiorque solito facta videtur. Vnde mirabile habent [illegible] Mediolanū [illegible]
[illegible] Alexāder [illegible] scribat et [illegible]
cum totius orbis [illegible] et aquarū in puteis et fontibus salubritatē [illegible]. Quā
tamē lacus pulcherrimi [illegible] ferme [illegible] flumina [illegible] in illius agro [illegible]. [illegible]
ro ciuitas hec [illegible] templorū magnitudine [illegible] edificiorū [illegible] nobilitate [illegible]
[illegible] et oīm artiū bonarū [illegible] potentissimorū ducū [illegible]
[illegible]. Et ciues huius vrbis [illegible]
[illegible] et armorū et pannorū [illegible]
[illegible] Barnabā [illegible]
[illegible] celeberrimus. [illegible] Augustinus doctor [illegible] Me-
diolani ad fidem [illegible] conuersus est. [illegible]
[illegible] beate Marie virgini dicatū edificauerūt. [illegible]

Sogdianus

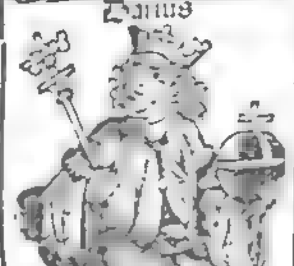

Darius notus

Assuerus

Ochus

Arsanus vel argus

Darius

Jesus filius sirach

Herodotus

Sophodes

Parmenides

Melissus

Xerxes eiꝰ nominis [illegible]: Octauꝰ ꝑsarum rex regnauit duobꝰ tm̃ mensibꝰ; pꝰ quẽ Sogdianꝰ nonus regnauit mẽsibꝰ. 7. de quibꝰ ob tp̃is breuitatẽ nil memorie dignum habemꝰ.

Ille iesus filiꝰ syrach natiõe hebreꝰ: librũ q̃ ecclia[sti]cꝰ dicit edidit. quẽ hebrei panarethos vocat a pan qđ est totũ. ꝛ rethon qđ est virtꝰ; quasi totꝰ virtuosus in quo de oĩ virtute tam theologica q̃ʒ politica pulcherrime tractat. Queʒ ideo ecclesiasticũ noĩant: Eo q̨ de moribꝰ totiꝰ ecclesiastice discipline religioseq̨ꝫ cõuersatiõis magnã curã habere visus fuerit.

Herodotꝰ grecꝰ hystoricꝰ omĩbꝰ grecis ꝑferendꝰ ea tẽpestate hystoriaꝝ libros edidit. q̃s cũ athenis in cõcilio legisset plurimũ honoratꝰ est qui vt Quintilianꝰ ait. Dulcis ꝛ cãdidꝰ. Pliniꝰ li. 12. nalis hystorie dicit cũ scripsisse hystoriã.

Darius cognomẽto notꝰ decimꝰ ꝑsarũ rex: regnauit ãnis. 29. Hic inito impio ɔtra Atheniẽses grauissima mouit bella. Ideo ɔuersi in fugã nec deinceps ꝑsis occurrere sunt ausi: Eiꝰ regni anno decimo egiptꝰ ab eo discessit.

Sophodes atheniẽsis poeta tragicꝰ. Quẽ cicero ob ingeniũ magnitudinẽ diuinũ poetã appellauit. Is vltimis vite sue diebus tragediã in certamie ad iudiciũ peritoꝝ miserat: ꝛ intellexerat q̨ victor esset. ꝑ gaudio expirauit.

Artaxerses eiꝰ noĩs scđus cognomẽto Memnõ quẽ hebrei Assuerũ noĩant vndecimꝰ ꝑsarũ rex regnauit ãnis. 40. Darij filiꝰ potẽtissimꝰ sup oẽs q̃ an eum fuerũt. Cuiꝰ regnũ ab india vsq̨ꝫ Ethiopiã super. c xxvij. ꝓuinciãs fuit. Tercio regni sui ãno grãde cõuiuiũ ꝑparauit ꝛ subiectos magnifice pauit in tabnaculo mirabili. Reginã vasti cũ venire recusasset eaʒ abiecit. Et honorẽ hester ꝓbuit: ꝛ in locuʒ eiꝰ ꝓ regina habuit.

Artaxerses terciꝰ qui ꝛ ochꝰ Assueri ex Hester filiꝰ duodecimꝰ ꝑsaruʒ rex regnauit annis. 26. vir certe seuus atq̨ꝫ imanis vt suis facinoribus eternã sibi apđ ꝑsas cõparet memoriã. Hic Nectanabo egipti rege ĩ ethiopiã pulso ad suũ reuocauit regnũ. Hic suoꝝ cõiuratiõe eventꝰ: cognatoꝝ cede: principũq̨ꝫ strage: totã impleuit regiaʒ: nullo sanguis aut sexus etatisue habito respectu. verũtamẽ diuinã non euasit vltionẽ. Quia a suis obtruncatꝰ fuit.

Arsanꝰ ochi regis filiꝰ. 13. ꝑsarũ rex regnauit annis. 4. Genuit aũt filios multos de quibꝰ herodotꝰ meminit: de eo aũt nil memorie dignũ habet. Jadus vero sextꝰ iudeoꝝ pontifex hoc ipo ãno in de morte iohãnis põtific pr̃is põtificatu succedẽs. sedit annis. 50. vir certe bonus. ꝛ pacis amator.

Parmenides phus atheniẽsis cõsortia hoim fugiens in rupe caucasi montis consedit. Et logicaʒ primus inuenit. Hic zenonis p̄ceptor extitit.

Darꝰ Arsani p̄dicti regis filiꝰ vltimꝰ ꝑsarum rex ꝛ ipse primo anno regni Alexandri ꝑsarũ regnũ accipiens regnauit ãnis. 6. Hic cũ potẽtissimꝰ essʒ: ne regie maiestatis honor decresset: bellũ cũ Alexandro magno varia fortuna gessit. Tandeʒ ab eo victꝰ ꝛ superatꝰ: ꝛ a cognatis turpiter occisus. vitã pariter cũ ꝑsaꝝ regno finiuit.

Melissus phus ex Samo insula originẽ ducẽs. Parmenidis auditor: queʒ Aristoteles ꝑsepe nomiat: magna virtutis sue documenta edidit.

Brennus Senonẽsiũ galloꝝ dux. Moruchin angloꝝ regis filius. 13. assueri ꝑsarũ regis anno cũ exercitu trecẽtoꝝ miliũ Galloꝝ relicto ꝓprio solo ytaliam venit. Et expulsis veteribꝰ tuscis: eorũq̨ꝫ vrbibꝰ occupatis multarũ vrbiũ poliẽtate ac iustino tẽporibꝰ fundamẽta iecit. vt inox dicetur

Hippocrates medic⁹

Hippocrates filius Eraclidis vt Galenus primo regim acutorum: licet quidam scribat esculepii fili⁹: et pitagore discipul⁹: oim medicorū princeps: in insula Choo genitus p hoc tps clarissimus habitus est. Medicinā a longo tempore p latam reuocauit in lucem. que quingentis annis post esculepii mortē latuerat. Is voluptates omnes admodum detestabatur: discipulos suos vt diu⁹ Hieronimus scribit iuramento astringit vt silentium seruarēt: vt mansuetudinē in habitu moribusq ostenderēt: fuit vt ferunt corpe paruus pulcher forma: grandi capitis. tardiq motus multe cogitationis. tarde locutionis: et modici cibi. Vixit autē annis nonagintaquinq. Cui⁹ hec fuit pulcherrima sententia. Qui vult liber esse: non cupiat quod habere non potest. Qui vult habere qd cupit: cupiat qd habere potest. Qui vult in hac vita pacifice viuere: similis fiat illi qui ad conuiuium inuitatur. Qui de oīm apposito gratias agit: et de defectu rerum nō murmurat.

Zeno philozoph⁹

Zeno philozophus atheniensis ex cypro greca ciuitate fenicibus frequenter accolis. Fuitq napsei, siue vt alii dicunt demei, filius. Appolonius autem Tyrius dixit eum gracili corpe fuisse: statu procero et atra cute. Vnde illū Chrysippus palmitē egiptium vocabat. Crura habuit turgida et imbecilla atq infirma: ob quod teste psco multas cenas declinauit. Vescebatur libēter ficub⁹ recētibus et ad solē passis: auditor fuit cratis. Stilpionē etiam et xenocratē decennio audiuit: fuitq vna cum Cytheo philozopho stoyce secte auctor: quorū sententia fuit. Id summū bonum qd honestum est. Nihil deest ad recte viuendū et in quo virtus est. Tanto in honorē apud athenienses habitus est: vt apud eum claues vrbis deponerētur. Ornaruntq ipm aurea corona et imagine erea: hocq ipm et sui ciues fecere. Habuit auditores eximios: inter quos antigonus cum ibat athenas ei⁹ erat auditor: cui et aliquando epistolam scripsit. Hic adolescētulo cuidam inepta multa loquēti ait. Ideo duas habemus aures: os autē vnum: vt scilicet multa audiamus: et pauca loquamur. Nonagesimo etatis sue anno decessit incolumis integer ac sine morbo.

Socrates ph⁹us

Socrates atheniēsis philozoph⁹ clarissim⁹ ex pago alopecēsi fili⁹ sophronisci marmorarii: et phanerete obstetricis filius. Fuitq vt quidam ferunt Anaxagore primum auditor: postea Archelai cui in scola successit magisterq Platonis et pmus ethice inuentor: his temporibus floruit: philosophiam eni vt Cicero scribit euocauit e celo et in vrbib⁹ collocauit: domosq introduxit. et coegit de vita et moribus rebusq bonis et malis qrere. Quā obrē vt scribit Solin⁹ non solum consensu hominum verūetiam appollinis oraculo fuit sapiētissimus iudicatus. Fuitq orator pmptus et acer: et pmus teste fauorino cum Eschino discipulo oratorie artis campos aperuit. Qui ad acquirēdam sapiētiam vsq ad senectutē vltimas terre regiones plustrauit: licet sapiētissimus esset: se tamē nihil scire reputauit. Vnde sepe illud dicebat vt hieronim⁹ ad paulinū ait. Hoc vnū scio qd nescio. Fuit insup socrates mirabilis castitate. iusticia: aliisq virtutibus: in cuius quidem sigillo, vt dicitur sic scriptum erat. Amic⁹ hominis est sapiētia eius Inimicus vero hominis est stulticia eius: huius quippe multe fuere sententie. quarum hec pciosissima cēsetur. Age sic alienum vt tuum non obliuiscaris negotium et qualis vis videri talis esto: Demum accusatus qp derideret quercum: canes et hyrcos esse deos: quos athenienses colebant. Tandē veneni poculo defunct⁹ est Post mortē eius athenienses penitētia ducti: imaginem auream pro eius memoria in templo collocarunt.

Isocrates orator grec⁹

Isocrates natione grecus orator clarissim⁹: Gorgie auditor multorum phorum preceptor eximi⁹: vt Macrobi⁹ attestat. Hic teste quintiliano in diuerso dicēdi genere nitid⁹ fuit et compt⁹: et palestre magis qz pugne accomodat⁹. oēs dicēdi veneres lectat⁹: inuētione facilis et honestu studiosus. Ac in cōpositione adeo diligēs vt cura ei⁹ reprehēdat. Hui⁹ oratiōes et opa extant ac aliqua traducta sunt: que maria voluptate legunt. Edidit quoq libellū exhortatoriū in quo hec ponit sententia. Talis fias parētib⁹: quales erga te natos fieri optas. Serua magis verborum qz rerum deposita. Vixit annis. 94.

Thucydides hystoricus

Thucydides grecus hystoricus et quidē grauissim⁹ hoc etiam tpe teste Eusebio agnoscit. Et teste quintiliano: est densus et breuis ac semp sibi instans: quem Thucydidem laurentius vallensis postea et herodotum latine loqui docuit. quorum opera nūc in precio habentur.

Xenophon ph's

Xenophon ph'us et dux exercitus Atheniensium insignis Grilli atheniensis filius. homo verecundus et speciosus vir ac dici potest in omnibus prosperus et omnibus gratus. Fuit socraticus discipulus et platonis emulus. Quia xenophon viso illo opere platonis quod de optimo statu reipublice erat tamq; admirabili unde scripserat. lectis ex eo duobus libris qui primi ad lucē venerant se opposuit. et cōtra multa scripsit. Quo audito valde permoti fuisse platonem ferunt. Hic primus et his que a socrate dicebantur notis excepit et in publicum edidit comentaria scribens. Et primus omnium ph'orum scripsit hystoriam. Fuit etiam dux thebanus. et qui ex ultimis babilonie finibus exercitū reduxit asperis et difficilimis itineribus p infestissimas gentes ac barbaras incolumē in patriam conduxit. Vixit autem annis. 89.

Archita tarentinus

Archita tarentinus fuit Mnesagore sive ut Aristoxenus ait Estiei filius philosophus pytagoricus his temporibus nobilissimus. et in omni virtutis genere maxime admiratioi habitus. Hic platonem ph'm cum a Dyonisio necādus esset per epistolas eripuit. Multaq; composuit ex quibus hanc precipuā sententiam habemus. Nulla pestis capitalior est q̄ voluptas corporis. Cuius auide libidines temere et effrenate ad potiendum incitantur. Hinc patrie proditiones. hinc rerumpublicarum eversiones. Nullū deniq; scelus: nullum facinus est ad quod suscipiendū non libido voluptatis impellat.

Plato ph's

Plato philosophus nominatissimus p hoc tempus Eusebio referēte omnium ph'orum clarissimus fuit. Aristone patre et matre perictonia sive ut alij dicunt petona. Athenis similī die natus quo apud delon appollo: ut retulit appollodorus. Mater a Solone certissimus duxit gen⁹: Similiter aristo illi⁹ pater ad Codrū melanthi filiū refertur. Habuit fratres plato Adimantem et Glauconem Et sororem petonam de qua Speusippus ph'us ortū duxit. Litteras didicit apud dyonisiū grāmaticū: sed in palestra apud aristonē exercitatus. Primū namq; picture studuit: poemata edidit et tragedias. Et plato pro egregio corporis habitu cognominat⁹ cum pri⁹ Aristocles ex avi paterni nomine diceretur. Vicēnis audivit Socratem illo mortuo audivit Crathylū et hermogenē. Annorū. 29. megaram ad euclidem se contulit. Hinc Cyrenē profect⁹ theodorū audivit: Postea in egiptū pfect⁹ p̄phetas sacerdotesq; audivit ubi comitē habuit euripidem tragicum. Regressus athenas in achademia morabatur. Terq; in siciliam navigavit ubi cum mortis periculū evasisset venditus est. Interrogat⁹ aliquādo in quo sapientiam quis adipisci posset. Respondit in non expectādo que evenire nō possunt: nec de preteritis recordari. Obijt deniq; plato in convivio discumbens anno etatis sue. 81.

Antistenes

Antisthenes atheniensis ph'us. Hic in initio Gorgiam audivit oratorem: deinde Socrati sese addixit. Et cum habitaret in pyreo: quottidie quadraginta stadijs emensus audiebat socratem. A quo tollerantiam addiscēs tranquillitatisq; illius imitator effectus. Cynicam prior sectam inchoavit: princepsq; in ea fuit. Platonem insimulabat fastu turgidum. Et cum audisset aliquando platonē sibi maledicere. Regium est inquit male audire cū benefeceris. Libros multos et diversarum rerū scripsit. De eo Hieronimus cōtra iovinianū scribit. q̄ cū rhetoricam gloriose doceret audiēs socratem discipulis dixit. Abite et magistrū vobis querite: quia ego mihi reperi. Cuius sententia pulchra fuit: in scientia est multa discere: et qd̄ scitu est nescire.

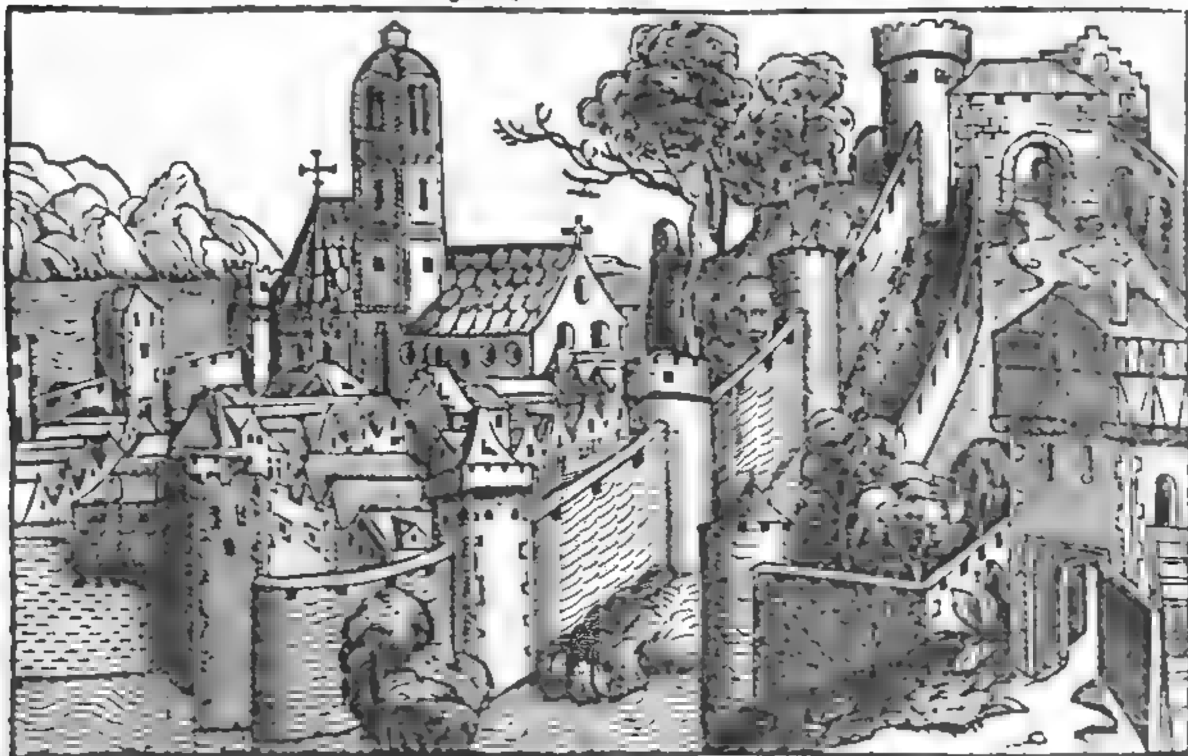

Speusippus

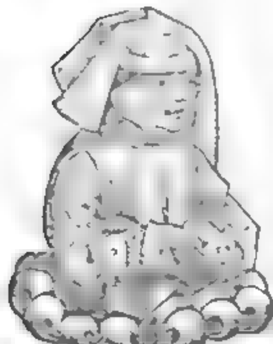
Speusippus atheniensis ph'us Eurimedontis filius. platonis ex sorore nepos: octo annos scole platonice magister fuit. Irascebat' facile: et voluptati dederat manus. Epicuree enim secte manus dedit. Unde diogenes ph'us eum dure redarguit: deinde cum paralysi solveret: oravit xenocratem ut sibi in docēdo succederet. Plutarcus scripsit illum pediculis effervescētib⁹ interijsse. fuit corpore gracili teste Thimotheo. Reliquit plura cōmentaria et dyalogos. Eius libros aristoteles tribus talentis emit: teste favorino. Ad hunc simonides scripsit hystorias. Prim⁹ invenit quo pacto ex gracilioib⁹ lignis fierēt vasa capacia.

Papia Cisalpine gallie vrbs Ticini nomine vetustior. Quā plurꝰ velle videntur fuisse conditā a populis levijs et marcis qui fuerūt transalpini. Teste vero paulo longobardo historico Alluci persarum regis temporibus a gallis Senonensibꝰ eiꝰ fundamēta iacta sunt. Verū longe ante insubres galli vicatim locū inhabitauere. Hec in marginibꝰ Ticini fluminis et verbano lacu quē nunc maiorē dicunt effluentis: qui lapideo ponte pulcherrimo trahicitur. Et a Ticino flumine Ticinū appellatur vbi insignis scipionis de hannibale victoria extitit. Eam vrbē situ ⁊ aeris salubritate amenissimā reges Ostrogothoꝝ ⁊ postea longobardoꝝ libenter incoluerūt. Unde apud ipsam multa fuerūt preclare gesta. Et preterea cū mediolano magnitudine facie. antiquitate. ac dignitate diu contēdit. Verū nūc mediolanū plurimū excellit: Ambe tamē ⁊ nūc ⁊ olim clare illustresqꝫ fuere. Eam ciuitatē athila rex hunoꝝ direptam vastauit et cū paulo post instaurata esset Odoacer Eruloꝝ rex Orestē patriciū Augustuli nup genitorē in eo obsessum vicqꝫ captū interfecit. Ticinūqꝫ vrbs crudeliter ab eo direpta atqꝫ vastata est: vbi tunc cedes maxima fuit ciuiū romanorū quātā nūquā alibi post romani imperij inclinationē cōmissa fuerat. Rudolfo aūt burgundo ytalie regnum occupante: p septimi Stephani pontificis tempa vngari salado duce ytaliā ingressi papiā obsessam captā qꝫ ferro ignique vastarūt. Interea Agapitꝰ pontifex romanꝰ ytalieqꝫ proceres ⁊ populi berengarij ⁊ alberti filij tyrannidē erosi. Ottonē primū ex germania in ytaliā vocauerūt: tuncqꝫ ytalia a malis que diu fuerat ppessa respirare cepit. Pertharit longobardoꝝ rex monasteriū sancte Agathe et theadolinda regina ecclesiā sancte Marie ad perticas in ea ciuitate cōstruxerūt. Et Linthprandꝰ lōgobardoꝝ rex ossa beati Augustini ex Sardinia papiā vbi venerantissime seruantur deferri curauit. et sepulchꝝ ex cādidissimo marmore mira celeritate structū eiꝰ aspectu pulcherrimū. Idemqꝫ rex monasteriū beati Petri cellula aurea appellatū: et apō bolonam vbi curiam sepe reges tenuerūt monasteriū sancti Anastasij martyris edificauit: Gondiberta regina ecclesiam sancti Johānis baptiste. Et petrus epūs linthprandi regis cōsanguineꝰ ecciaꝫ sancti Saluini papie construxerūt. Etiā postea exornande vrbis p̄ ceteris Johānes galeatius maria vicecomes primꝰ Mediolanensium dux multam adhibuit diligentiā. Nā post multa ibidē accuratissime fabrefacta castellū magnificentissimū regio apparatu cū amplissima bibliotheca struxit. Et iuxta castellū ingentem lucū muris cinxit: in quo ferarum viuaria et pulcherrimas venatiōes cōstituit. In cuiꝰ medio supbissimū monasterium ordinis carthusiensiū cū eius sepulchro ingenti impēsa fabrefecit. Luci ipsius ambitꝰ est centū ⁊ viginti cubitorum. Habet nūc Papia in gymnasijs multos iurium ciuilis ⁊ pontificij ac phie et medicine scientia claros. Genuit aūt multos preclaros viros sed qui sanctitate et disciplinis p̄cipue excelluerūt Syrꝰ eiꝰ vrbis epūs doctrina ⁊ sctitate laudatissimꝰ. Enodiꝰ poeta eloquētissimꝰ. Habuit et Antoniū Guaynerīū medicū sua etate celeberrimū q in curis medicinalibꝰ multa cōposuit. Et cattonē sacci. Silanū nigrū et alios.

Papia

Hermes

Hermes egipcius qui a nostris dicit Mercurius phūs platonis olim discipulus hoc tempore clarus habetur. Qui et si homo fuit antiquissimus tamen et insb nctissimus in omni genere doctrine: Adeo vt ei multarum rerum et artium scientia trimegestos: hoc est ter maximo cognomen imponerent. Scripsitq₃ libros multos ad cognitionem diuinarum rerum pertinentes: qui ad huc apud grecos extant. Qui inter cetera de verbo perfecto librum edidit et dixit vt patet. 8. de ciuitate dei. Deos gentilium fuisse homines mortuos.

Apuleius

Apuleius apher madaurensis platonis etiam discipulus hisdem temporibus claruit. Et ibidem libros multos edidit: in eo enim summe eruditioni precipua lingue copia ꝛ gratia coniuncta fuit. Scripsit enim libros de Asino aureo Metamorphosin quam grecanicam fabulam appellant. Libellos quatuor floridorum de deo socratis. Librū de mūdo ꝛc̄. Cuius hec fuit sententia. Nihil est deo similius q̄ vir animo perfecte bonus.

Plotinus phūs

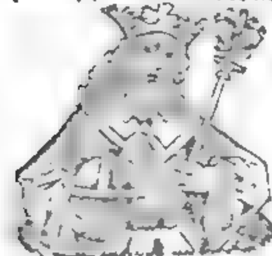
Plotinus phūs platonis quoq₃ discipulus ꝛ porphirij p̄ceptor p hoc idē tempus floruit. Qui ad omnia virtutis ornamenta compositus: omniū etiam diuinarum dispositionum studio firmatus fuit: iustus: fortis: temperatus ꝛ prudēs extitit. Qui prudentie ratione se superare posse crederet fortune impetus. Itaq₃ locum quietis sedis elegit vt ab omni cōuersationis humane strepitu seperatus se fortune inuidia liberaret. Nulla quoq₃ illum desideria cepe runt. Et preterea librum de virtutibus pulcherrimum edidit: dixitq₃ animam rationalem: quā in celestibus habitare sedibus non dubitabat: non habere sup̄ naturam nisi deum: qui sicut Sol lunā illuminat ita ꝛ deus animam illustrat.

Diogenes

Diogenes magnus phūs fuit (teste diocle) Sinopeus Icesij mensarij filius. Is patriam relinquens Athenas venit ibi Antistenem comperit: q̄ apprime oīnes voluptates a se abdicauerat. Pallium p̄mus duplex habuit propter frigus et peram in qua cibos ferebat. Cum scripsisset cuidā vt sibi cellam pararet: faciente id illo tardius: dolium p domo habuit. Tempore frigoris os dolij ad meridiem vertebat: Estate ad septentrionem: estate in feruida arena se volutabat: Hieme coopertas niue statuas amplectabat. Idem cum vidisset puerum concaua manu bibentem: abiecit vile vas quod habebat dicens: puer me vilitate superauit. Dicebat omnia esse deorum: et sapientes deorum amicos: huic ad solem sedenti cum diceret Alexander. Pete quid vis: ait noli mihi vmbrā facere: Et fama fuit alexandrum dixisse se velle esse Diogenem nisi esset Alexander. Ferunt quidem dialogos illum fecisse et tragedias septem ꝛ alia pauca: cui⁹ sententia extitit. Si quis bonum cum amore dederit tibi consiliū: presta illi cū amore obedientiam. Obijt deinde temporibus ptolomei philadelphi.

Philipp⁹ rex macedonū

Philippus pdice regis filius vigesimustercius Macedonum rex. regnauit annis. 27. Uir vtiq₃ bellator qui sua virtute Armenie bithinie Traciecq₃ ac Thessalie regna simul obtinuit. Fuit autē bland⁹ alloquio: maleus amari q̄ timeri sed ꝛ moribus gratus: vini nimis cupid⁹: sed ebrietate digesta in suis actibus moderatus. Cumq₃ p imperij sui finibus tuendis procul exijsset Nectanabo olim egipti rex in mathematica peritissimus qui ad eum timore regis persarum confugerat: videns olimpiadem philippi coniugē pulcherrimā: eā arte magica deludens compressit qua nocte cum mater olimpias concepit visa p quietē est cū ingenti serpente volutari que ex eo concipiēs. post reditum Philippi alexandrum peperit filium. Quē Philippus rex (licet mater eius olimpias cōfessa viro suo Philippo fuerat alexandrum non ex eo sed ex serpente ingentis magnitudinis concepisse) veluti tamen filium educauit charissimum. Nato autem alexādro Arestotili scripsit. S. filiū mihi genitum scito quo dijs gr̄as ago non tam p inde q̄ natus sit q̄ p eo q̄ nasci contigit temporibus vite tue: Spero vt abs te eruditus dignus fiat. Quē postea arestotiles disciplinādum assumpsit et p quiquēnium sub eo pħo creuit: qui postea Bucephalū equum indomitum mansuetū fecit ꝛ intrepidus equitauit. Quē cum Philippus conspexisset dixit se ex deorū responsis cognoscere q̄ post eum regnaturus esset. Unde ꝛ currum regium ꝛ eq̄s cum summa auri ei dedit: qui contra regē Peloponensiū castra mouit: de quo victorie coronam cum gaudio patris reportauit. Accepto deinde imperio regem se terrarum omniū ac mundi appellari iussit.

Alexander magnus quartus et vigesim⁹ macedonum rex vltimo Arsani persarũ regis anno macedonibus regnare cepit Et regnauit annis. 12. et mensib⁹. 6. viginti q̃ppe erat annorum cum regnare cepisset. Philippo igitur rege vita functo Alexander mox illiricam (quam nũc Sclauoniã dicimus) ardenti animo subegit. Et romanorũ insulas obtinuit: ita tamq̃ cum in Aphricam transfretasset eam totã superauit. Deinde Syriaz rebellantẽ ingressus ea depopulata Damascum expugnauit: Sydonem subegit. Inde hierusalem versus ꝑperãs ibi iudeorum pontificem veneratus vrbem est ingressus: iudeis immunitates concessit: interim cia quoq̃ multas gentes rebellantes compescuit: orietis nõnullas sediciones extinxit. Quibus rebus erectus tacito gradu in greciam contendit. Inchoatũ deinde a patre persicum bellũ aggreditur in cuius apparatu occupato: nunciatur atheniẽses Thebanos et Lacedemonios ab eo ad Persas defecisse. Quibus motibus occursurus tanta celeritate instructo paratoq̃ exercitu greciam oppressit: vt quem venire non senserant videre se vix crederent. Et athenienses sicuti p̃mi defecerunt: ita primi penitere ceperunt ibiq̃ ab anaximene pħo placatus immunitates pariter et pacem eisdẽ Atheniẽsibus dedit. Thebas rebellantes mox incendit. Lacedemonios subiugauit. Egiptum quoq̃ intrauit in quo mirificam condidit ciuitatem quã ex suo nomĩe vt infra patebit Alexandriam appellauit. Deinde cum in persidem ꝓcessisset et darius suam puericiam vilipẽderet. Audita legatione matris Olipiadis que grauiter infirmabatur Macedoniaz repetijt in quo reditu dum ex asya in minorẽ asiam p Hellespontum traijceret phrigiaz supauit Macedoniam ꝑueniens matrem conualescentẽ inuenit. Alexander igitur reintegrato exercitu. Cum omnes regiones circa euphratẽ suo adiecisset imperio ponte facto euphratẽ transiuit. et Persipolim appropinquauit. In qua darius persaruz rex morabatur. In exercitu eius fuerre peditum triginta duo milia: equitum quatuor milia quingẽti: naues centum. lxxxij. hac tam parua manu vniuersum terrarum orbẽ vtrum sit admirabilius vicerit. An egredi ausus fuerit incertum est. Cum ad tam piculosũ bellum exercitũ legerit non iuuenes robustos: nec p̃mo flore etatis sed veteranos plerosq̃ etiam emerite milicie qui cum patre patruisq̃ militauerant elegit: vt non tam milites q̃ magros milicie electos putares. Ordines quoq̃ nemo nisi sexagenari⁹ duxit: vt p̃ncipia castrorum quasi senat⁹ reipublice videretur. Itaq̃ nemo in pħo fugaz sed victoriam cogitauit. Contra rex psarum darius fiducia viriũ nil astringere affirmãs suis occulta cõsilia victorie furtiue cõuenire. In acie psarũ sexcẽta milia militũ fuere. Que non min⁹ arte alexandri q̃ virtute macedonũ superata terga vertebrunt. Post victoriam maior pars asye ad eũ defecit. Deinde nũciatur Dariũ cũ ingenti exercitu aduentare itaq̃ timẽs angustias magna celeritate thaurũ transcẽdit: et ad Tarsum vrbẽ peruenit vbi infirmitate grauat⁹ quieuit. Interrea Darius cum tricentis milibus peditũ et tentis milibus equitũ in aciem ꝓcedit. Alexander cõualescẽs exercitum in hostem duxit: post hec prelium ingentibus animis committit. In eo vterq̃ rex vulnerat̃ tamdiu certamen anceps fuit q̃ ad fugeret Dari⁹. Exinde cedes psarum secuta est. Cesa sunt peditum sexaginta vnum milia: equitum decem milia: capta quadraginta milia. Ex macedonibus ceciderere pedestres. c. xxx. equites. cl. in castris psarum multum auri ceterarũq̃ opum inuentum. Inter captiuos castrorũ mater et vxor eademq̃ soror et filie due Darij fuere Post hec opes darij diuiciarũq̃ apparatum cõtemplatus: admiratione tantarum rerum capit̃ et tunc bersanez captiuam diligere ꝓpter forme pulchritudinem cepit. A qua postea susceptum puerum herculem vocauit. Darius cum babiloniam ꝓfugisset pro redimendis captiuis alexãdro magnam pecuniam pollicet̃: qui non pecuniam sed regnũ petit. Tum spe pacis amissa bellum Darius reparat quadringẽtis milibus peditum et centum milibus equitum obuiam vadit alexandro. post hec prelium committit̃ Macedones in ferrum cum contemptu totiẽs a se victi hostis ruebant: econtra perse mori q̃ vinci p̃optabant. Raro enim vllo pħo tantum sanguinis fusum est. Darius cũ vinci suos videret voluit mori et ipẽ: sed a ꝓximis fugere compulsus est. Hoc pħo asye impiũ rapuit: cuius tanta fuit felicitas vt post hec nemo rebellare etiam ausus fuit. Expugnat et psipolim caput persici regni

Darius a cognatis suis captus in gratiaz victoris aureis compedibus vincitur: deinde multis vulneribus confossus interijt. Et sic psarum regnum finem accepit cum regnatum fuit sb. 14 regibus annis. 234. Post hircaniam mardosq̃ subegit: ibi concurrit ei amazonum regina cum ccc. milibus mulieribus. Post hec indias petit vbi porrus rex capitur et regno indorum potitus est. Tandem cũ in babyloniam redijsset multis diebus ocio deditus: accepto poculo media potione repente veluti telo confixus ingemuit: p Cassandrum antipatris filium datur venenũ Cuius tanta vis fuit vt non ere non ferro: nõ testa contineret̃ nec aliter ferri nisi in vngula equi potuerit. Quarto die indubitatam sentiẽs mortem agnoscere se fatum maiorum suorũ ait. Ad postremum corpus suum in hãmontis templo condi iubet. Cum quereret quem imperij faceret heredem respondit dignissimum. sexto die ꝯclusa voce exemptum digito annulum perduce tradidit. Recessit alexander: mense vno. ãnos tres et. xxx. natus. vir sup̃ humanam potentiaz animi magnitudine preditus.

Linea pontificum

Jadus

Onyas filius Jadi

Iste Jadus sextus iudeorum pontifex post mortem Johannis pontificis pontificatu succedens sedit annis. 30. vir certe bonus et pacis amator. occurrit alexandro irato iudeis qui volebat vastare hierusalem indutus pontificalibus quem videns placatus subito descendit de equo. dei nomen adorabat pontificemque veneratus est. Demum cum intrasset civitatem oblata fuit sibi prophecia danielis que de ipso erat. et cum coram eo lecta fuisset valde gavisus est. Sumpsitque maiorem inde fiduciam pugnandi contra darium. Et concessit iudeis libertatem suis legibus utendi. et quod septimus annus esset absque tributo propter sabata terre.

Onias iadi pontificis filius septimus hebreorum pontifex scdo anno regni ptolomei patri in pontificatu succedens sedit annis. 17. Cuius dignitate leges apud iudeos custodiebant optime. Et civitas hierusalem in omni pace habitabat qua propter etiam gentium reges ipsam civitatem et templum summo cum honore habuerunt. et maximis muneribus ornauerunt.

Linea Christi

Achym

Achym filius sadoch ut ponit Mathei primo

Anno mundi. 4909.

Syrie regni principium

Syria Asie regio ab oriente Eufrate fluvio. ab occidente mari mediterraneo et egipto terminatur a septentrione Armeniam et Capadociam habet. Et a meridie Arabicum sinum.

Iste Seleucus unus ex alexandri principibus in syria post eum regnum obtinuit. Sed antigonus ipsum expulit. Quem ptolomeus post obitum Antigoni devicto demetrio eius filio restituit. Is postea regnavit annis. 32. Continuis autem laboribus usque ad octogenarios annos semper bellum gessit. In quo repugnans tandem extinctus est.

Antigonus Philippi regis filius et alexandri frater post eum in asia regnare cepit. et regnavit annis. 18. Hic inter alexandri principes unus habebatur. Vir certe superbissimus. ideo multa bella gessit. In quibus tandem occubuit. Demetrius eius filius fuga sibi salutem petijt.

Sanabella prefectus supsticiosum templum edificavit in monte garizym ubi posuit Manassen fratrem iadi pontificem. qui erat gener suus. Et hic incipit Scisma iudeorum. quoniam multi adheserunt ei qui probant vel excomunicati dicti sunt Samaritani. quod scisma usque ad destructionem templi per romanos duravit.

Monarchia

Alexander magnus

Reges Syrie

Seleucus

Antigonus

Anthiochus Sother

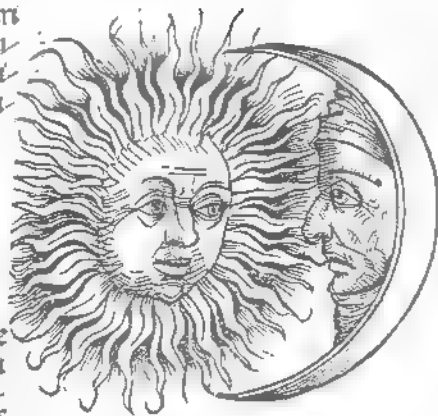
Antiochus Sother seleuci regis filius secundus Syrie rex regnavit annis 19. ab isto reliqui Syrie reges antiochi cognominati sunt.

Alexandro magno in ipso etatis et victoriarum flore extincto. triste apud omnes totamque babiloniam silencium fuit. et ultimam suam voluntatem in duodecim quos ab adolescentia comites habuerat amplissimi regni sui successores constituisset. Et isti duodecim quibus regnum diviserat concordare non possent. Infinita fere bella exorta sunt. Postremo cum huiusmodi testamentaria particio effectum sortiri nequivit contritis alijs. Hii quattuor viridi linea annotati iuxta prophetiam danielis obtinuerunt regna. Ita ut Seleucus rex esset in syria. Ptolomeus lagi rex egipti. Philippus rex macedonum. Antigonus vero in assyria regnaret.

Demas phus

DEmas philozophus atheniensis alexandri tempe claruit. Hic dum alexāder obtinere vellet τ obsideret Athenas restitit: psuadens atheniē. ut non traderent ei ciuitatem. Tandē alexandro ciuitate obtenta demas ei adhesit alexandro exhibēs se familiarē. Verū athenīesibus alexandro sacrificare volētibus: dixit. videte ne dum celū custoditis terram āmittatis: huius dematis dictum fuit. Amico mutuā me erogante pecuniam: ipm et pecuniam perdam.

Quītus curcius

QUintus Curcius phus increpauit alexandrum eo ꝙ sibi optabat adhiberi diuinos honores. d. Si deus es largire nobis beneficia immortalitatis τ nō aufferas. Si homo semp id cogita alijs postpositꝭ.

IN diebus quibus Alexander natus est: diris prodigijs romani territi fuerut. Nam sol visus est pugnasse cum luna. Saxa sanguine sudauerunt: in die plures lune apparuerunt in celo. Nox vsqꝫ ad plurimam diei partem tendi visa est tunc et saxa de nubibus cecidere. et p septem dies grando lapideis immixtis τ testarum fragmentis terram latissime verberauit.

OLimpias māter alexandri occiditur: que mortem sine omni pauore muliebri imperterrita suscepit.

Philippus rex macedonū

Olimpias mr̄ alexandri

Nectabanus magus pater alexandri

NOn fit psecutio de isto Philippo et regno suo in sacra scriptura. de regibus vero Egipti τ Syrie fit psecutio: quia iudeis quādoqꝫ infesti quandoqꝫ fauorabiles fuerūt reges ipi⁹ qd ideo euenit. quia reges isti pene semp pugnabant cū egiptijs israel autē in medio eorum iugiter affligebatur quocunqꝫ se verteret. Et ptolomeus grauiter eos afflixit ideo dispsi sunt in nationib⁹.

Reges Egipti

Ptolome⁹ lagi q̄ τ sother

Ptolome⁹ philadelph⁹

ISte Ptolomeus lagi filius primus post alexandrum magnum egiptiorū rex regnauit annis. 40. Hic cuiusdam Gregarij militis nomine lagi filius fuit. egiptum. affricam ac magnam arabie partem, tāqꝫ amplum successoribus suis reliquit splendorē vt ab eo subsequētes egiptij reges ptolomei dicti sint.

PTolomeus philadelphus scd̄us egipti rex regnauit annis. 38. Hic cū ptolomei lagi minimus filius esset pater ante mortē regno cessit. quorū pietatis exemplo amorem popul[illegible] conciliauit. Hic quippe cum omnium scientiarum doctissimus esset: et stratonem phm preceptorem habuit ... bibliotecam toto orbe terrarum nominatissimam construxit. Que ad primū ... alexandrinum romanis bellum pdurauit. Hic famulantes in egipto iudeos a seruitutis vinculo resol... vsqꝫ ad ... viginti ... Et eos in hierosolimā remisit: et vasa votiua Eleazaro pontifici p diuinis ... scripturis ... quas in ... bibliotheca collocauit. Hunc beronica mater τ arsinoa vxor et qua suscepit ... beronicam filia ... antiocho Seleuci filio vxorem dedit.

[illegible] ca[illegible] Quintus cina
[illegible] [illegible]tor natus dictator

Lucius genutius Quintus seruilius

Gayus sulpi Marcus
tius dictator valerius

Manlius Decius
torquatus

Fabricius Papirius

Iste Camillus furius expugnauit veientos qui p decem annos valde romanos attriuerat. Tempe vero fabij senones galli ad vrbē venerūt: et victos romanos vndecimo miliario a roma: cū brenno rege suo romā venerūt: et fere romanum nomē deleuerūt. vrbē occupauerūt: neqꝫ defendi quicq̄ꝫ nisi capitolī potuit. Quod cū diu etiā romani fame laborarēt a Camillo qui in vicina ciuitate exulabat. Gallis superuentū est: grauissimeqꝫ victi sunt. Postea tn̄ accepto auro mille librarū ne capitoliū obsiderent recesserūt: sed secut⁹ eos camill⁹: ita cecidit vt et aurū qđ his datuz fuerat. et oīa militaria signa reuocaret. bonor ei post Romulū scđus delat⁹ est.

Qintus cincinat⁹ inuent⁹ in rure et ab aratro assumpt⁹ dictator creat⁹ est: qui vrbē oppressam ab hostib⁹ liberauit et prenestram accepit.

Tempe illoꝝ cōsulū grauissima pestilētia vniuersaꝫ romā p biennuꝫ afflixit. p qua depellāda pōtifices ludos scenicos instituit: et sic p depellāda peste corpoꝝ accessit morb⁹ animarū.

Tempe illoꝝ duoꝝ cōsulū romane matrone multos veneno pemerūt et p ancillā quandā pdite coacte sunt libere venena q̄ coxerāt: quib⁹ haustis cōsumpte sunt: fuerūtqꝫ. ccc lxx. damnate ꝯscie facinoris.

Anno ab vrbe cōdita. ccc lxxxviij. Iste gayus gallos iterum in bella ruentes vicit.

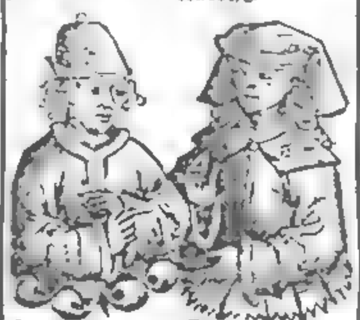
Iste marc⁹ cū. 60. milib⁹ romanis pugnauit cōtra gallos quos in fugam cōuertit et grauiter trucidauit.

Sub istis cōsulib⁹ Publio Cornelio et Marco curio finitū est samniticū belluꝫ qđ p. xlix. annos durauit cū mesta clade romanoꝝ: nec vll⁹ fuit hostis intra ytaliā qui romanā virtutē magis fatigauerit.

Isti cōsules duo contra latinos pugnantes. decius murena cōsul occisus fuit et Manli⁹ torquatus triūphauit. Cui⁹ fili⁹ cū cōtra impium cōsulum contra hostes pugnasset et quāuis victor. tamē ꝓpter inobedientiam virgis cesis et capite punitus fuit.

Linea consulum Romanorum

Claudius Valerius
marcus flactus

Fabius maximus Quintus decius

Publius cor Marcus Curi
neli⁹ ruffin⁹ us dentatus

Dolobella Domicius

Sub Dolobella et Domicio cōsulibus lucani brucij samnites cū etruscis et Senonib⁹ gallis bellū cum romanis inierunt in quo sep̄tē tribuni militum sunt occisi et decem et octo milia romanoꝝ ꝓstrati. Sed cū romam tenderēt a Ceno cornelio Dolobella consule deleti sunt.

Fabricius vir digne memorie nulla industria suasu pirrhi regis a romana vrbe diuelli potuit. oblatā enī sibi a rege imperij partem repudiauit. Ideo pirrhus ait. Hic difficilius a virtute q̄ꝫ sol a cursu suo auerti potest. Quis ergo miretur his moribus virtute militum victorem populū romanū fuisse.

Iste Papirius cum adhuc puer astute matri respondit vt celaret secretum consulatus: vrgente e[illegible] ma- tre vt reuelaret archanum senatus quod audiuerat cum patre admissus. ait quod quesitum erat. An expediret magis vt vnus vir duas haberet vxores. vel vna duos viros. Confluentibus die tercia matronarum cetu impudenti: puer senatui rem narrat: et laudatus est puer. Et edictū est vt decetero nullus admitte- retur in senatus consiliū nisi ille. Cum aūt vir eēt factus in virum bellicosissimum euasit

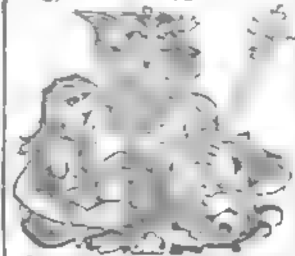
Linea Christi

Eliud filius Achim

Linea Regum Syrie

Antiochus Theos

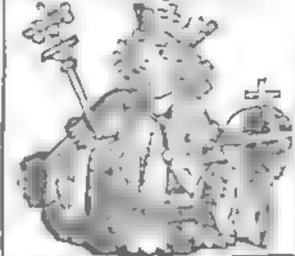

Iste antiochus et nois secūdo [illegible] the-
os Antiochi p̄mi fili⁹: tercı⁹ syrie [illegible] an
nis.15. p̄mo vxorē laodiceā habuit: ac [illegible] um
bellū habuit cū philadelpho rege egipti: tan [illegible]
pit filiā regis egipti noīe beronicen sicq̧ pacati.

Eliud filius achym anno mōi. 4959.

Antioch⁹ galeric⁹ et⁹ nois terci⁹: quart⁹ asye et
syrie rex: regnauit annis. 20. erat fili⁹ antiochi
theos de p̄ma vxore laodicea: que virū suū [illegible]
extinxit: et beronicen cū filijs occidit. Istū [illegible]
cum filiū suū .p patre fecit regnare: ꝓpter qd̄ [illegible]
tes syriā vastauit. Verū ptolome⁹ postmodū [illegible] oc
cidit duob⁹ filijs Seleuco ⁊ Antiocho mag̃ derelict

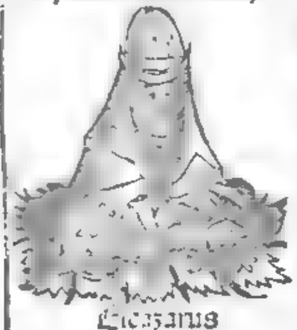
Antiochus galericus

Ioseph⁹ iude⁹ vir bon⁹ atq̧ magnanim⁹: Qui
ppl'm iudeoꝝ ad clarissimas rerū causas ꝑduxe-
rat: postq̧ viginti ⁊ duob⁹ annis syrie et phenicis ⁊
Samarie tributa dispensauit. relicto hircano filio de
functus est. Is hircanus in tributoꝝ dispensatōe ptolomei successit vir ab ipsa
pueritia mirandi [illegible] ingenij. Qui cū terciūdecimū ageret annū demō[illegible]
[illegible] pruden[illegible] pater ei⁹ volēs cognoscere adolescētis virtutē: eū in solitudine
[illegible] ad [illegible] cū trecētis iugis boū: celans lora quib⁹ ligarē
[illegible]: Quod vidēs hircan⁹ quoddā virile mai⁹ sua etate excogitauit: decem iuga
[illegible] fecit. Et carnes bubulas suis distribuit: pelles vero con[illegible] lora
boum fecit. p que boues ligarent terrāq̧ seminauit quā sibi pater commiserat.
Ideo ad patriā reuersus plurimū dilectus est.

Linea pontificū

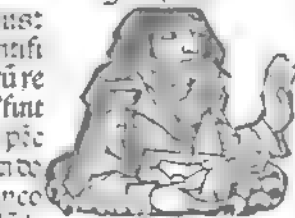
Symon filius Onye

Eleazarus

Iste Symon cognomēto iust⁹ onie pōtificis filius:
octau⁹ hebreorū summ⁹ pōtifex mortuo p̄re pontifi
catū accipiēs sedit ānis. 16. hic ꝓpter piū cultū ⁊ iustū re
gimē, p̄ncq̧ in suas ciues clemētiā iust⁹ cognomīat⁹ fuit

Josephus

Eleazar⁹ pontifex symonis iusti frater mortuo p̄re
et Onia ei⁹ fratris filio adhuc paruulo ipē sacerdo
cij principatū suscipiens sedit annis. 17. misit ptolomeo
philadelpho. lxxij. viros doctissimos ad interpretādā le
gem: q̄ aūt dicimus. lxx. tm̄: vsus scripture obtinuit q̄
q̄nq̧ paruū numerū excrescentem obticet.

Jason

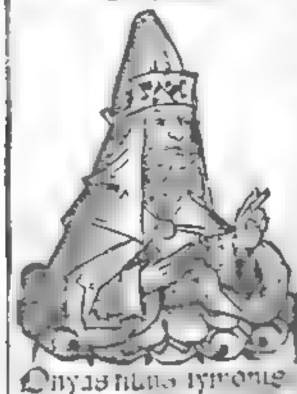
Menelaus

Eleazar⁹ accepta ep̄la a ptolomeo philadelpho vt
mitteret seniores ⁊ doctos q̄ interp̄tatiōē legis dei viuē
tis facerēt inde ad regē mittēs qd̄ postulabat ita scripsit
ex vna q̄si tribu do
ctissimos viros e-
legi legē ferentes
q̄s post legis tran
scriptionē ad nos
caute remittas. Cū
ergo venissēt seni-
ores. lxxij. et hie-
rosolimis ad regē
in alexādriam: ab
eo benignissime su
scepti. Ostensoq̧
regi legis rotulo i
q̄ l'ris aureis descri
pte leges ꝯtinebāt et singlos in singlis cellulis reclusit

LXX. Interpretes

Alchimus

Onyas filius symonis

Qui in. 72. dieb⁹ legē de hebreo ī grecū trāstulerūt. Sic
cōcordes in trāslatiōe vt au[illegible] testat̄ sine aliq̄ ver
boꝝ aut sensus dissonātia ill' i traduxerūt: quā a iudeis [illegible]
approbatā Demetri⁹ ad regē obtul[illegible]t. Et vocās ad se inter[illegible] [illegible]
misit eos: donās vnicuiq̧ optimas tres stolas et auri talēta duo: ⁊ calicē vni⁹
[illegible] talēti ⁊ totū cōuiuatoriū [illegible].

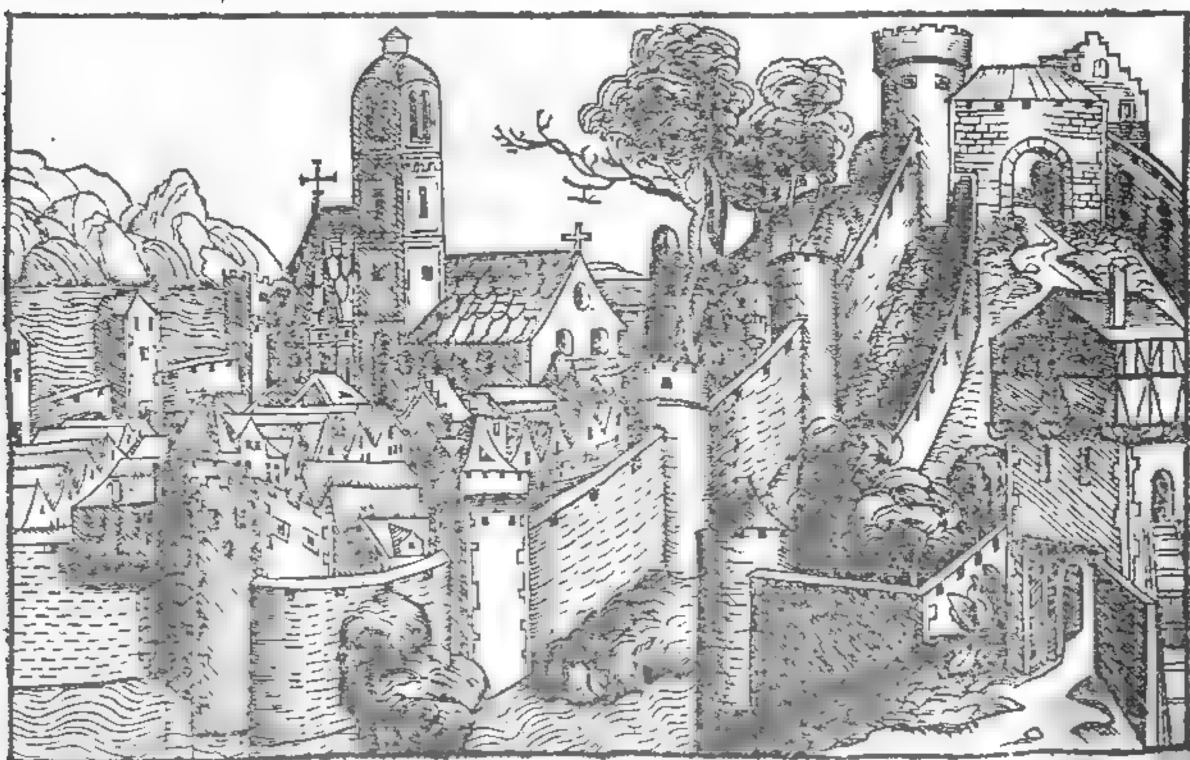

Onias ei⁹ nois scd̄s [illegible]
filius. n. hebreoꝝ pōtifex sedit ānis. 9. pusil⁹ [illegible]
lo legi vel pot⁹ auari [illegible] negauit tributa euergeti. ꝓpter qd̄ tota [illegible]
clitata fuit ⁊ iudea [illegible] habūt. Joseph⁹ vo inter suos nobilis pacē [illegible]
ptolomeo [illegible] constituit.

Isti tres scilicet Jason menelaus et alchim⁹ q̄uis fuerunt de genere sacerdotali non tn̄ ponendi sunt in linea
pontificali propter ydolatriā et eoꝝ pessima op̄a et quia male intrauerūt.

Alexandria egipti magna ciuitas ante xpi aduentū. 20. sup. ccc. ab Alexandro magno Iustino libro xi. attestāte condita fuit. Alexāder em̄ magnꝰ ad Ioue͂ ammone͂ pgens cōsulturꝰ ⁊ de euentu futuro suo ⁊ de origine sua. Reuersus ab ammone Alexandriā cōdidit. Et coloniā macedonū caput esse egypti iubet. Nouē sunt triū vrbiū cōstructaꝝ ab alexādro magno: quaꝝ vna fuit in egipto p dinocratē architectū vt scripsit Vitruuiꝰ in pℏemio libri pmi de architectura locū sortita: haud longe ab hostio nili vt dicit Soliꝰ: qd̄ plurimi Canopicū dicūt. Aliā similiter idē alexāder in asya. Aliā in scithia sup thanaim. Alexandria igit Alexandri opꝰ Alexandri nomē Alexandri hꝫ situ. Ad qd̄ Iuliꝰ cesar post thessalicū diē: mortēqꝫ pompey cū venisset alexādriā ambiguo turbati vulgi murmure pmotꝰ p specie͂ religionis descēdisse legitur. Et augustꝰ Cesar post victoriā actiacā Antoniūqꝫ deuictū ⁊ coactū mori eodē veniēs alexandri corpus reuerēter aspexit. Cūqꝫ ex eo quereret̄ An ⁊ ptolomeū vellet aspicere: elegātissime regē ait se videre velle: non mortuos. Et sitꝰ (vt strabo scribit) clamidis formā habuit: cuiusqꝫ latera que in longū tendebāt circumulabant stadiis ferme. 30. hanc vniuersam vijs distinctā ferūt: quibꝰ eq ⁊ currꝰ cōduci possant: sed duabꝰ latissimis que plus iugero expādunt. Et sese medias ad rectos angulos secāt. Munit aūt (vt Iosephꝰ iudeus tradidit) vndiqꝫ aut icōmeabili solitudie: aut iportuoso mari: aut fluminibꝰ: aut siluosis paludibꝰ. Pulcherrima quippe olim fuit. Nūc qꝫ ciuitas optie munita est: decoris menibꝰ firmisqꝫ altis muris ⁊ turribꝰ. Intꝰ vo nō ciuitas sed pene aceruꝰ lapidū: plena ruinis ⁊ desolationibꝰ videt. Celeberrima ydoloꝝ phana habuit: necnō ⁊ xpianoꝝ templa adhuc extantia. Multas quoqꝫ habuit regias edes que ⁊ multā vrbis partē occupabāt. Nā quilibet regū illā p libito voluntatis aliquo ornamēto decorabat. Et vbi aula Alexandri olim stetit: hodie columna ex vno lapide pcisa mire altitudinis capitellū habēs acutū: quasi turris apparēs posita ē. Habet qꝫ ecciam ad sctm̄ Marcū dictā: quā Iacobite inhabitāt. Marcꝰ em̄ euāgelista huic vrbi pmo xp̄m pdicauit. Et cū ibidem ab apl̄is epus fuisset ordinatꝰ eccias ordinauit multas q̄ mortuo Amanꝰ ei successit hinc in diuinis eruditissimi multi emersere viri. Philo natione iudeus: qui multa vtiliter scripsit. Clemens psbiter. Origenes psbiter oīm excellētissimꝰ. Athanasiꝰ vrbis eps. Didimꝰ. Theophilꝰ: ⁊ alij innumerabiles. Extra vrbē sunt due marmoree colūne locū decollatiōis diue Katherine martyris ostētātes. Habēt veneti in ea vrbe duos fonticos ⁊ Ianuēses vnū: vbi negociatores ⁊ merces eoꝝ cōseruant. Cathelani qꝫ in curia regis sicilie. Et hīj sacella pulchra habēt in qbꝰ diuina pagunt. Turci qꝫ Tartari ⁊ alie gētes suas ornatas habēt domos: q̄ in nocte p sarracenos claudūt. Est aūt hec vrbs in vna pte mare magno cincta: in alia amenissimis ⁊ fertilissimis ortis circūsepta cū gleba frugifera: q̄ nili aq̄ irrigat. Portꝰ custodiā sarraceni nūc diligētissime obseruāt. Mōtesqꝫ duo ad hoc in ciuitate facti: Naues aduenīētes pspicientibꝰ ostēdūt Ferūtqꝫ colūbas edoctas deferētes lr̄as vt tutiores ab incursu insidiantiū esse possint. Colūbe em̄ antiquitus vt pliniꝰ refert internūcie in rebꝰ magnis fuere. Et epl̄as annexas eaꝝ pedibꝰ obsidiōe mutinensi in castra consulum bruto mittente.

Alexandria

Demosthenes

Demosthenes fuit oim grecie oratorum princeps: et auctoritate hominum ppi ostendit patrem in officina gladiorum fuisse. Unde teste Juvenali patrem demosthenem ardentis masse fuligine lippus: a carbone et forcipibus gladiosque parante incude: et luteo vulcano ad rhetora misit. Hic a platone facundiam hauriens summus orator effectus est. Cuius eloquentiam Eschines qui a iuventute sua studiosus et Socratis amator commendauit. de eo refert Valerius. Cum philippus macedonum rex athenas obsideret: et ab eis postulauit decem sibi dari oratores. Demosthenes in concilio veniens hanc fabulam recitauit. Lupi suaserunt pastoribus vt secum amiciciam contraherent: quod cum pastoribus placuisset petierunt vt eis canes (qui iurgii cause essent) traderent: quibus datis pro libidine gregem lacerauerunt. Ita sublatis oratoribus philippus Athenensibus factus esset. Quo audito athenienses eius consilio acquieuerunt: et sic ciuitas a periculo liberata est. Jnquirenti cuidam. Quomodo posset benedicere: ait si non dixerit nisi quod bene sciuerit.

Aristoteles

Aristoteles philosophorum omnium princeps: et oppido stragyra. obscuro quidem ipse nisi quod huius viri claritate refulsit: patrem habuit Nicomachum medicine artis professorem. Qui apud Amynthaz macedonie regem philippi patrem magno loco positus est. Matrem habuit Phestiada non obscuri generis. Hic prima etate in Macedonia enutritus est. Sed cum adoleuit anno (vt perhibent) etatis sue. xvij. Athenas se contulit. Platonem viginti annis audiuit. Nullam scientiam reliquit. quam non perfecte attingeret. Mortuo platone ad hermiam Atarnei tyrannum profectus triennio fere apud illum desedit. Inde in macedoniam a philippo euocatus: decem ferme annos circa disciplinaz alexandri fuisse tradit. Sed alexandro in Asyam cum exercitu profecto ipse athenas rediit. Et tredecim annis in liceo florentissime docuit. In cuius quidem sigillo (vt dicitur) hoc inscribi fecit. Sapientior est qui quod nouit abscondit: quam qui dicit quod nescit. Fuit autem Aristoteles facundus eloquio (et vt Hieronimus inquit) sine dubitatione prodigium: grandeque miraculum in tota natura fuit. Tandem communi illa philosophorum inuidia accusatus quod non recte de diis sentiret. Metuens ne vt quondam socrati: sic etiam sibi in iudicio pereundum foret: deserta sui defensione chalcidem abiit: vbi de cetero vixit in optimo mentis vigore. Vixit autem annis. 62. et ibidem diem obiit.

Epicurus

Epicurus fuit teste Metrodoro patria atheniensis philosophus: Heraclides dicit eum samium nutritum: cum eam athenienses sortiti essent. Hic decem et octo annos agentem athenas rediisse. Quo tempore Xenocrates in academia Aristoteles calchide scolam habebant. Defuncto autem Alexandro macedoniensium athenienses sub perdica afflictis rebus: colophonem ad patrem iuisse: vbi congregatis discipulis athenas rediit sub anaxicrate: ibique cum aliquatenus cum ceteris philosophatus est. Postea a se dictam sectam instituit. Epictetus hunc lacerat lasciue tangentum loquentem et alia quamplura. Verum alii magnam huius viri in omnes philosophos gratitudinem fuisse ferunt. Patria cum statuis eius honorauit. Diocles ait illum vilissimis cibis vitam duxisse. Natus est annis septem post platonis obitum. Obiit Athenis annorum. lxxij. calculo vrine exitum impediente.

Calestenes

Calistenem insignem philosophum Aristotelis discipulum per hoc idem tempus floruisse constat. Eo quod contra Alexandrum multis rationibus seriose disseruerit cum increpando dicens. Si deus est: beneficia largire mortalibus non sua eripere debes: si homo id quod es semper te esse cogita: propter quod iratus Alexander eum trucidari mandauit. Et sic deforme in fouea cum cane includi iussus est.

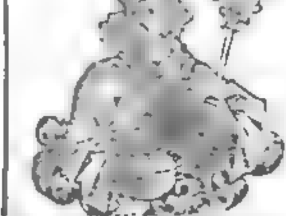
Xenocrates

Xenocrates Calcedonensis philosophus Agathenoris filius: et a primis fere annis platonis auditor. Erat teste laercio tardus ingenio: vt cum illum plato Aristoteli compararet. Alterum freno: alterum calcaribus indigere dicebat. Alioquin seuero semper ac serio habitu et ore perdurabat. In achademia vixit vt plurimum. Si quando ad vrbem proficiscebatur turba omnis impudicorum eius transitum obseruabat inquietandi eius gratia: phrine nobile scortum dedita opera a quibusdam intra eius cellam missa est: que ab eo orans lectuli partem accepit demum cum multa ne quicquam orasset: infecto opere discedens dixit se non a viro sed a statua venisse. Porro licet multum frugi fuerat glorie tamen et fastus contemptor erat. Et cum sepe meditationi inseruiret: vnam in silentio horam distribuebat: successit quoque in Achademia speusippo scolamque tenuit annis vigintiquinque. Obiit nocte cum in sartaginem forte impegisset Anno etatis sue. 82.

Linea Regum Egipti

Ptolomeus euergetes

Ptolomeus philopator

Ptolomeus Euergetes philadelphi filius tercius egiptiorū rex regnauit annis. 26. hic in vltionem sororis beronice Antiochum galericum quem idem et eius mater laodicea regno priuauerat Syriam Ciliciam et Asie partem deuastauit: innumera spolia inde exportans.

Ptolomeus Philopator quart⁹ egiptiorum rex regnauit annis. 17. hic ꝓpter crimē cum patrē occiderit et fratrē trucidauerit philopator dictus est. Et sicut scelest⁹ in occupando regno: ita in admīstrando segnis: luxui enim se dedit. Ideo antiochus magn⁹ syrie rex multas eius vrbes oppressit. Deinde tñ perdita recuperauit: spoliatꝫ antiochū regno si virt⁹ fortune successisset. Denuo in luxuriam inuolut⁹: Occisa euridice vxore: meretriciū illecebris capit: quib⁹ interfectis filio quinquennio relicto emorit: meretrices in vltionem euridice patibulis suffigunt. Alexādri ad romanos miserūt vt pupilli tutelā susciperēt.

Dion philosophus

Dion Syracusan⁹ nobilis philosophus postꝗ̄ vtraꝗ̄ dyonisij tyrānide cōplicatus diu fuit: apud syracusanā vrbē interimit. Nam superior ille dyonisius aristomachē dyonis sororē in matrimonio duxit: ex qua duos filios Hipparium et Niseum procreauit: totidemꝗ̄ filias quarū primā eius filio dyonisio cui regnum reliquerat ad nubendū dedit: alterā ipsi dyoni patruo: qui ꝓter nobilē ꝓpinquitatē et generosaz maiorum famā: multa etiā alia bona a natura recepit vt pote ingeniū bonū et docile: et ad omnes artes ydoneum magnāꝗ̄ corporis dignitatem: magnas item diuitias a patre relictas: quas ipse tyrāni muneribus auxit et ideo tantum platonē amauit; vt eidem se traderet nec minus eo plato delectabatur.

Sibylla chimica

Ista Sibylla chimica in ytalia nata vestita celestina veste deaurata capillis per scapulas sparsis. et iuuenis: ait. In prima facie virginis ascendet: puella facie pulchra: capillis prolixa: sedens sup sedē stratam: puerum nutriens dans ei ad comedendum ius proprium: lac de celo missum.

Anaximenes

Anaximenes Orator magnus hic fuit magister alexandri in oratoria arte. Qui hystoriam Alexandri scripsisse fertur: de hoc refert Valerius: ꝙ cum Alexander iratus ad diruendam lausatum ciuitatem pergeret: fertur cum impetu progressum extra menia. habuit obuium anaximenem preceptorem suū: sciens ꝗ̄ alexander ꝙ anaximenes ire sue seuellet opponere: iurauit se non facturū quicquid ille peteret: peto inquit vt lausatum diruas: et isto modo salutem vrbi obtulit. quod athenis similiter accidisse fertur.

Carneades philosophus

Carneades philosophus floruisse dicitur: eo ꝙ ab Atheniensibus cum dyogene ad Senatum romanum missus fuerit. Hic adeo studiosus extitit: vt cuz ad mensam sederet: cogitationibus inherens manum ori apponere obliuisceretur. Sed melissa quā vxoris loco habebat dexteram suam necessarijs vsibus coaptabat. Animo enim vita fruebatur: corpore vero quasi alieno circundatus videbatur: centesimo deniꝗ̄ vite sue anno philosophādo finem fecit. vt Valerius maximus libro quarto ponit.

Sextilia

Sextilia virgo vestalis de incestu conuicta ad portam collatinam viua defossa est.

Xenophilus

Xenophilus pithagoricus philosophus patria calcidonensis hoc etiā tempe magno hab etur in precio qui omnis humani incommodi (vt aiūt) expers fuit cum etiam vixisset annis. 105. Deinde summo splendore doctrine ac perfectione mortuus est.

Archiphilas

Archiphilas pħus a quo īcepit secūda achademicorum hic habuit amicū pauꝑē et egrotum sed vtrunqꝫ p̄ verecundia dissimulātem: quod cum Archiphilas cognouisset iudicauit sine confusione secretus fore succurrenduꝫ: et acceptum pecunie sacculum clam illius puluinari subiecit illo penitus ignorante vt homo inutiliter verecundus quod desiderabat vel ē indiguit inueniret poti⁹ ꝙ̄ dono acciperet.

Isti duo consules cum alexādro rege Epyri pugnauerunt.

Iste Emilius cum romanis contra tarentinos bellum iustissimum egit: auxilium ferente tarentinis pirro rege grecorum bellatū est vltra quatuor annos. tandem victo pirro in patria miserabiliter mortuo tarentini cum carthaginensibus fedus inierunt et ex hoc punica bella inchoata fuerunt.

Valerius Coruinus

Marcus Valerius cognomento Coruin⁹ roman⁹ adolescēs p̄stantis quidē animi et singularis virtutis Camillo nō indignior fuit: qui licet adolescēs ⁊ ip̄e cōtra gallū virū magnitudine ⁊ armis insignē singularem assumpsit pugnā qui dum armatus in mediū ꝓcessisset et nondum manū cōseruisset eui⁹ galee repente coruus ales insedit: qui certamine inito e Valerij galea nunqꝫ discessit imo et rostro et vnguib⁹ oculos galli vulnerare nō destitit ꝙ̄ad Valerius hostē tali ꝓdigio territū obtruncauit. Quo mortuo statim coruus e cōspectu euanuit. Et valerius deinceps Coruini noīe appellat⁹ est.

Consules illi duo scilicet Emulius contra tarentinos bellum egit. et Curius cum pirro rege pugnauit et idem Curi⁹ terciū bellum gessit contra epyrotas Pirrū fugauit cesis. xxiij. milibuꝫ. Ait eīn nec arte vinci nec pecunia corrūpi possuꝫ. Malo diuitib⁹ imperare ꝙ̄ locuples fieri.

Isti duo consules sibijnuicem succedentes prefuerunt. Genucius vicit affros et tharentinos Sempronius autē vicit picentes. in qua pugna terra tremuit quasi horresceret tantū sanguinē hoīm suscipe qꝫ pauci romani qui vicerunt euasere.

Lucius Papirius

Lucius Papiri⁹ patrici⁹ Roman⁹ bellator clarissim⁹ a Senatu Ro. dictator electus Quintū fabiū magistrū equitū sibi cōstituit. Qui statim contra Sānites ex senatus decreto expeditōnē suscipiēs in eos acies dirigit Sed paulopost cum dictatore rome opus essꝫ Quīno fabio equitū magistro p̄cepit: ne se absente cū hoste pugnare p̄summeret. Fabi⁹ autē adolescēs: vt erat aīo strēnu⁹ post dictatoris profectionem aliquando ꝑ exploratores didicit: omnia apud hostes soluta esse qui animo accensus: cunctigio cū samnitibus incredibili feruore cōfluxit atqꝫ vt acri⁹ pugnaret equis omnib⁹ frenos detraxit atqꝫ ita calcarib⁹ concitatos in hostiū agmen ꝑmisit: vt nulla eos vis sustinere posset. Quā obrē ad viginti hostiū milia in ea die cesa fuisse Liui⁹ scribit. Parta itaqꝫ victoria de re bene gesta litteras (non ad dictatoreꝫ) sed ad senatum mittere curauit. Quā obrē irat⁹ dictator Fabiū adiudicauit capitali pena esse reum. ɋ se absente pugnasset. Qui cum ad mortē duceretur ingenti militum et populi fauore liberatus est. Tantāqꝫ eā ob rem seditionē in papiriū milites cōmouerunt vt ip̄e vix mortis impetū potuerit euadere postea samnites romanos apud caudinas furculas angustijs locorū conclusos ingēti deditione vicerūt. Verū sequenti anno iubēte senatu romani duce papirio samnites deuicerūt. Qua victoria triumphum duxit.

Linea Consulum romanorum

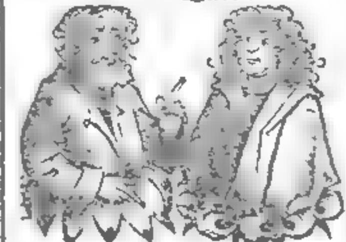
Torquat⁹ Decius

Emilius consul

Emilius Marcus Curius

Genucius Sempronius

Linea regum Syrie
Seleucus Ceraunus

Antiochus Magnus

Seleucus iners

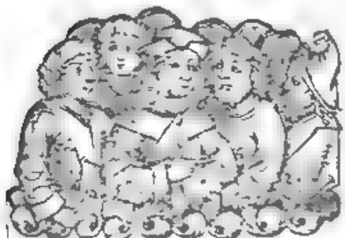
Seleuc⁹ Ceraunus ei⁹ nois scds. Quit⁹ syrie rex regnauit ānis. 2. Js cōtra ciuitates q̄ a pře defecerat ingentē classez cōparauit. Et orta tēpestate classez oēm amisit pter nudū corp⁹ ꝛ paucos comites. Deīn post naufragiū a ptolomeo euergete victus in antiochiā fugit vbi a frē Antiocho auxilia postulauit antiochus aūt cū esset ānoꝝ. 14. sup etatē regni cupid⁹ sub occasiōe regni defendendi fratri huic Seleuco regnū abstulit.

Isti duo frēs Antioch⁹ magn⁹ ꝛ Seleucus ceraunos ambo regnauerūt volētes vero vēdicare sanguinē pris sui ꝛ onye q̄s euergetes rex egipti interfecit Grandē duxerūt exercitū cōtra philopatorē filium euergetis. Sed añ cōgressus Seleuc⁹ morit. et antioch⁹ ꝓsequit bellū: in q̄ vix aufugiēs totū exercitū pdidit. Rursumq; cōgregās exercitū ꝛ ɔtra Epiphanē filiū philopatoris adhuc puer quattuor ānoꝝ habēs cū mltis alijs secū philippū regē macedonū. obtinuitq; ɔtra duces ptolomei pueri: fugauitq; Scopā ducē ei⁹. iudeā q̄z cū mlt alijs ciuitatibus acqsiuit ꝛ oīa ꝑauit. Et q: armis egiptū capere nō poterat dolose despōdit epiphani filiā suā vt sic quasi amic⁹ regnū intraret. S nō p̄ualuit cum res innotuit.

Antioch⁹ cognomēto magn⁹ ei⁹ nois qrtus Sext⁹ syrie rex: syrijs regnare cepit regnauit ānis. 36. Js ptolomeū philometrē deuicit. ꝛ cū virib⁹ ꝛ diuitijs plurimū habūdaret ita exercitū instruxit vt gregarij milites auro caligas facerēt. huic annibal pen⁹ cartaginē tradēs metu romāoꝝ ad eū secessit. Romani antiochi ꝛ annibal' insolētias sustinere nō valētes L. Corneliū ɔsulē ꝛ Scipiōes. s. nasicā ꝛ affricanū legatos cōstituētes annibalē superarūt. Eūq̄ antiochū deuicētes. coegerūt eū pacē a romāis postulare. Cōcessa vt ex europa asiaq; recederet se īntra thaurū contineret: ꝛ. 20. obsidib⁹ dat. decē milia talētoꝝ q̄t ānis ꝓsolueret. Eū tādez thesauri cupiditate a sacerdotib⁹ fallaciter pmissi ꝓsidē intrassz in fano fortune ab ipis sacerdotib⁹ ꝗempt⁹ ꝛ mēbratim cōcisus e templo ꝓiectus est.

Seleuc⁹ ille q̄ ꝛ philopator septim⁹ asie ꝛ syrie rex regnauit ānis. 12. Vir q̄dez īgenio ebes ꝛ iniqu⁹: misit heliodoꝝ ad spoliandū erariū in tēplo q̄ iniq̄ iudicās p angelū flagellat⁹ vix ad vitā redijt Onia p eo orante. Hic cum nullum filium successorem reliquisset. Antiochum illusorem fratrem successorem habuit.

Machabei

Septē filij machabei cum matre et Eleazaro cū mltis alijs martyrio coronāt. qui martyres ante incarnatione filij dei p lege dei vsq; ad mortē grauissima tolerauere tormēta.

Anno. xix. epiphanis fuit illa victoria iudeorum de Antiocho magno de quo. 2. machabeorum. iij. dicitur de magnis periculis adeo liberati magnifice gratias agimus ipi vtpote qui aduersus talem regem dimicauimus.

Linea Christi

Eleazar

Eleazar an.m. 5009.

Linea pontificū

Simon fili⁹ Onye

Onias

Symon

Onyas pius

Iste symō onye pōtificis fili⁹ duodecimus hebreoꝝ sūm⁹ pōtifex sedit ānis. 12. Vir bon⁹: magna hūs ꝑcōnia laudis. Ecclesiastici l. q̄ templū reformauit in meli⁹: ꝛ ciuitatē ꝑualuit amplificare. Hic curauit gentē suā ꝛ liberauit eā a pditiōe. Moriens tandē oniā filiū reliquit successorem.

Onias magn⁹ simonis fili⁹ pōtificatum obtinēs sedit ānis. 29. q̄ ꝑpter tyrānidē antiochi cū iudeā subegit. fugit cū mult iudeis in egiptū. Ibiq; extruxit templū adinstar tēpli ī hierusalē in q̄ grauiter peccauit agēdo supsticiose. moriens reliquit filium adhuc infantē.

Iste Symō fuit fili⁹ Onye q̄ tenuit pōtificatū post fugā patris sui. princeps aūt sacerdotum tandē moriens tres post se reliqt filios Onyā Jesuz ꝛ Johannem Qui ad tres princpat⁹ Sacerdocij puenerunt.

Onias pius fuit vir sanct⁹ grat⁹ deo ꝛ hoībus: q̄ [illegible] dē ab andronico occ[illegible]ē. Et rex de iustissimi viri nece turbat⁹. Andronicū homicidā o[illegible] fecit ꝛ purpura ex[illegible] eo in loco q̄ oniā pe[illegible] tādiu vsq; cedi fe[illegible] expiraret

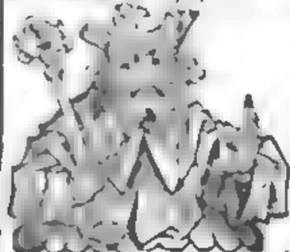

Sena

SEna vrbium etrurie. viribus opibusq; nunc scd'a amenissimo loco sita. Et vt Policrates libro sexto tradit a gallis senonensibus tpibus brennij ante xpi aduentū. ccclxxxij. cū in ytaliā venit condita p senibus suis ⁊ armētarijs eam cōstruxerūt: nō modo fides hystorie sed celebris traditio ex eo quidem validior. Q senēses ⁊ liniamētis membroꝝ ⁊ venustate faciei ⁊ coloris gratia: moribus quoq; ipis ad gallos ⁊ britones a quibus originē traxerūt videntur accedere: licet eos vetustas tpis: orbis plaga: situs regionis. cōuictus finitimoꝝ quibus sanguine ⁊ moribus diu pmixti sunt ex magna pte mutauerit. Sed reuera inter nouas numerari potest: cū nullis in veterū monimētis repiatur: nullaq; antiqtatis vestigia in ea appareant. Sunt q affirmāt Karolū cui maleo fuit cognomētū eā cōdidisse. In celebri tamē monasterio venetijs scti Georgij de alga' qd gliosus pontifex Eugenius relicto primū seculo ppria edificauit paterne hereditatis pecunia' inuenitur in libro litteris scripto pductustis. Iohannē romanū pontificē nomis ordine duo de vicesimū acceptis ex perusina clusiēsi. Aretina. fesulana. florētina. ⁊ volaterrana diocesibus. sex plebanibus. ciuitatem hāc edificasse: q ab ipo sex plebatuū numero Sena fuerit appellata. Hec quippe ciuitas nunc sup colle cuiusdā pennisule iacet vndiq; qsi ripas ingesas habēs: in supiore tamē vrbis pte solū aliquātulū habz orti viridarijsq; ornatū. In qua quidē celeberrima extant edificia. Videlicet gymnasiū ppulatū ⁊ foꝝ ⁊ por t[illegible] et regia palatia. Hospitaleq; sumptuosissimū pientissime gubernatum. Ampla qz et libera est cū turri[illegible] ⁊ ppugnaculis ac optis instituta moribus: ppło neq; rudi neq; inurbano. Eius ager maximus ⁊ herbidus se[illegible] p boū bubaloꝝ ouiūq; multoꝝ nutritor. Frumēti qz vini et olei ferax. ac fructuū oīs generis abūdans. Hec a roma stadijs octingētis distat. Cuius viri inter etruscos religione moribus ac lingua pstare noscuntur. Habuit aūt Sena illustrās sidus sctm̄ Bernardinū cuius reliquie apud aquilā vrbē miraculis p singulos dies [illegible] ... Is pmus oīm ordinē beati Francisci ad eā q nūc tantope viget obseruātiā regule pdu[xit]. Ornataq; fuit Dagone medico ⁊ pho cum ceteris sui seculi post fortunā vita Jacobū [illegible] ... [illegible] Et friderico ... viris ... qui ea in doctrina ... Sena ... [illegible] ... pmū laurea: post: episcopali ⁊ papali mitra redemito. Vrbisq; plurimis ... doctrina et cultis ornatur. ... [illegible] ... campestria opida. Inclitiq; ... vetustissima vrbs de qua Plinius plura scribit: que olim ... fuit ... vrbi senensi subiecta ⁊ ad eo ... [illegible]

Reges Egipti

Ptolomeus epiphanes

Ptolomeus philometor

Ptolomeus Epiphanes quītꝰ egiptiorū rex regnauit annis .24. Hic tpe adepti regni nōdū quatuor excesserat ānos: et cū eiꝰ infantia cōsilij et roboris compos esse nō potuit: Antiochꝰ magnꝰ syrie rex ad suum regnum aspirās: illud bellica excursiōe vexare cepit. Sed regni principes p infante fideliter dimicātes regnū omne defensarūt. Ad ipm quoq fouendū Onias iudeorū pontifex descēdit: cum aūt ad pubertatis tpa puenisset Antiochus nobilis magni antiochi filiꝰ sororē suā ei insidiose dedit vxorē. Ex qua duos suscepit filios. quo audito Antiochꝰ sub specie visendi ipām sororē Cleopatram atq filios egiptū ingressus ipm ptolomeū regē inter epulas occidi iussit Cūq vniuersā egiptū sibi subiugare niteref ab egiptijs extra cōfines eiectus est: post biennū rursus alexandriā obsidēs; a romanis legatis de egipto recedere compulsus est.

Ptolomeꝰ iste philometor sextꝰ egiptiorū rex regnauit annis .35. Hic antiochi sororis filiꝰ segnis ad modū virtutibꝰ adolescēti antiochꝰ auūculꝰ bellum intulit: ꝓpter qd legatos ad Senatū ro. misit ab eo auxilia postulās mouere senatū adolescētis preces: pompiliūq legatū ad antiochū misere vt ab egipto abstineret: quo viso ei osculū dedit: platoq senatꝰ decreto et cū cunctari videret cōsultationēq ad amicos referri. Ibi pompiliꝰ virga quā manu tenebat amplo circulo inclusū amicos cōsulere iubet: nec priꝰ exeat q̄ senatui respōsum det aut pacē aut bellū habiturꝰ. Hec austeritas animū regis fregit vt se paritūrū senatui respōderit. Hic demū filiā Cleopatrā alexandro Syrie regi vxorē dedit: ab eo deinde ablatā demetrio tradit. quem cū cōtra se venientē fugauit ac die tercia in oblatiōe capitꝰ alexādri sibi p Arabū regē facta p̄ gaudio expirauit

Minucia

Menander

Demetrius

Caproma

Titus liuius

Theophrastus

Menippus

Caproma Monialis virgo vestalis incesti rea suspendio affecta est.

Titus liuius Tragediarum scriptor clarus habetur. Qui ob ingenij meritum a liuio Saliuatore cuius libros erudiebat libertate donatus.

Minucia virgo vestalis et de incestu conuicta viua obruta est.

Theophrastus eresius phus et teste Athenodoro in libro deambulationū fullonis filiꝰ. In propria patria audiuit primo leucippū ciuez suū: inde cum platonē audiuisset se ad aristotelē trāstulit. Eoq in calcidē pfecto illi in scole regimie successit: fuit vir summe prudētie studijq singlaris atq eloquij admirādi. Itaq et cū antea illi tyrtanno nomen esset ob diuinā eloquētiā aristoteles illū Theophrastū vocitauerit: itaq circa trecenta librorū volumia edidit: pgebant ad eū audiendū (teste pamphilo) duo milia discipulorū Inter quos nichomachū Aristotelis filiū habuit discipulū: et Menādrū comicū: habebatq hoc semp in ore. Sumptꝰ preciosissimus tempus est. Obijt annorū octuaginta quinq.

Menander poeta comicꝰ Theophrasti discipulꝰ qui vt Quintilianꝰ ait. meo iudicio diligenter lectus ad cūcta que precipimꝰ effitienda sufficiat. Ita omnē vite imaginē expressit: tanta in eo inueniēdi copia eloquēdi facultas. Ita est in omnibꝰ rebꝰ psonis affectibꝰ accomodatus: ob que putauerat illū Ouidiꝰ ppetuo duraturū. Hūc z paulꝰ aplus se legisse indicat: cū ad Corinthios ait. Corrumpunt bonos mores colloquia mala .i. Corinth os .xv.

Menippus phenix genere phenix conditiōe seruꝰ: cuiꝰ dñs fuit bachꝰ [illegible] ponticꝰ. Fuitq vir tenuis. hermippꝰ diuim fenerator: tandē insidias [illegible] oia que habebat amisit. Ex qua re se suspendit.

Demetriꝰ phaleriꝰ geometra phus Theophrasti discipulus: disputator fuit [illegible] eloquētia vehemēs fuit vt Cicero ait dulcis itē hic cū apd athenienses ob eximias eiꝰ virtutes .x. annis [illegible] et seraginta [illegible] statuis honoratꝰ fuit. eo q ciuitatē reddidit z edificijs plurimis auxerit [illegible] imagines dirute. qd cū compertū habuit ait. Virtutē non euerterūt eiꝰ grā illas erexerant. Dicebatq hic tantū in republica valere eloquētiā quantum in bello ferrum.

Anno vrbis condite. cccclxxvij. cum iam clarum vrbis rome nomen esset. Arma tamen extra ytaliam mota non fuerant vt igitur cognosceretur que copie romanorū essent census est habitus: et inuenta sunt capita. cc lxxxij. milia. ccc xxxiij. Quāq; a cōdita vrbe nūq; bella cessassent: et contra affros belluz susceptuz est: primū Appio claudio: Quito fabio consulibus in sicilia contra eos pugnatū est. Et appius claudius de Affris et rege sicilie hierone triūphauit.

Sub istis consulibus inchoatum est bellum punicum cum hanniba le seniore.

Gneo et Gayo consulibus romani in mari dimicauerunt paratis nauibus rostratis: quas liburnas vocant Cornelius fraude deceptus est. Duellius commisso prelio cartaginēsium ducem vicit. xxx. et vnaz naues cepit. xiiij. mersit. vij. milia hostium cepit. triaq; milia occidit: neq; vlla victoria romāis gratior fuit: qd inuicti ī ra iā etiā mari plurimū possēt.

Crispus philozophus

Crispus stoicus phus natione Elius p hoc tempus floruit. Qui anno vite sue octogesimo librum adeo subtiliter composuit: vt ad ea que ibi conscripsit penitus cognoscēda longa vita opus esset: sicut testatur valerius libro. 8. Ex cuius notabilioribus sententijs hec vna celeberrima fuit. Sapiens nulla re eget: et tamē multis rebus illi opus. Econtra stulto nulla re opus est: nulla enim re scit vti: sed omnibus eget. Zenon etiā suo tempe phus ait. Sepultus apud te sit sermo quem tu solus audieris: hij duo stoice secte autores fuerunt.

Isti duo consules cum hannone cartaginensium impatore pugnauerunt. Corsicam et sardinam vastarunt: et scipio multa milia inde captiuorum adduxit triumphum egit.

Polemon phus

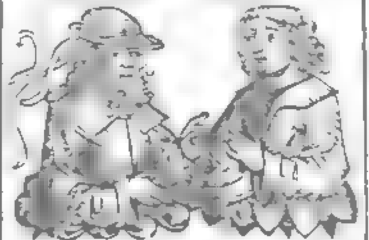

Polemon Athemensis phus his tempibus agnoscitur. Qui laercio teste cū iuuenis esset ad modum lubricus et impudicus fuit vt pecunias circūferret quo esset ad omnes implēdas voluptates paratior: eas itidem in angiportis et vijs occulebat. Sed cum semel ebrius et coronatus in scolam xenocratis irrumperet: ille ptermissa oratione: quā inceperat de pudicitia dicere cepit. Quo secutum dicunt vt decetero studio et industria adeo seipm vinceret vt xenocrati in regenda scola succederet.

Sub istis consulibus diuerse ignium aquarumq; clades pene vrbem consumpserunt: et bellum in affricam translatum est contra Amilcarem cartaginensium ducem in mari pugnatū victusq; est Consules vsq; ad cartaginem pcesserūt multisq; vastatis oppidis. Mallius victor romā redijt attilius regulus in affrica remāsit. Is ɔtra affros aciem instruxit contra tres carthaginensiū duces Asdrubales duos et Atabilcarem dimicans victor fuit. xvij. milia hostium cecidit et serpentem mire magnitudinis occidit. Cuius corīū centum viginti pedum longitudinem habuit romamq; delatū cunctis miraculo fuit. Tunc victi Cartaginenses pacem a romanis petierunt. Regulus tamen postea victus in vltima pernicie.

Linea consulum Romanorum

Apius claudius — Quintus fabius

Gneus cornelius — Gayus duellius

Lucius scipio — C florus aquilio

M. atilius regulus — Lucius mallius vulso

Marco Emilio — Paulus seruius

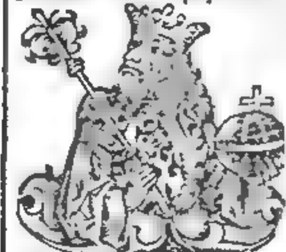
Marco Emilio: paulo seruio consulibus ambo hij romani consules ad affricam profecti sunt cum trecentarum nauium classe clipeam petunt et confestim cartaginem venerunt: primum affros nauali certamine superant. Emilius consul centum et quattuor naues hostium demersit: triginta cum pugnatoribus cepit. xv. milia hostium aut occidit aut cepit. Et subacta affrica tunc fuisset nisi qr tanta fames erat vt diutius exercitus expectare non posset. Consules autem circa siciliam naufragium passi. Hoc tempore argenteus nummus primum in vrbe figuratus est.

Linea regum Syrie

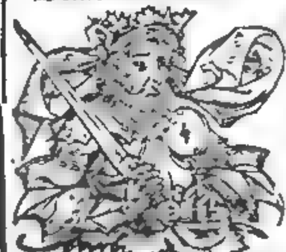
Antiochus epiphanes illustris

Antioch⁹ fili⁹ epiphanis

Demetrius sother

Linea Christi

Mathan fili⁹ Eleazary

Iste antioch⁹ nobilis siue illustris regnauit annis xi. pessim⁹ fuit ⁊ figura antixpi. Hic audita morte patris ⁊ fratris sui interitu cū rome esset obses: clā fugit ⁊ veniēs in syriā recept⁹ est a quibusdā ciuitatibus: mortuoq; frē .p eo regnauit: ⁊ vendito sacerdocio pmū a Jasone postea a Menelao: quoꝝ suasu iudei sibi noīa gentiū imponebāt: sacrificia fieri .phibuit in templo in hierusalē. Deniq; veniēs de egipto menelay ductione spoliauit templū coegitq; iudeos ydolis sacrificare: ⁊ trāsire ad rit⁹ gentiu: ponēs in templo ydolū Jouis olimpi: .phibuit circūcisionē: interficiēs circūcidētes: septē frēs cū mrē nolētes comedere carnes porcinas varijs tormētis occidit. qui oēs aīo cōstāti .p obseruatiōe legū martiriū ptulere. Postremo volens ire ꝯtra hierusalē cecidit de curru ꝯfractusq; ⁊ demū a vermib⁹ cōsumpt⁹. miserabilis mortuus est in terra aliena.

Antioch⁹ iste Eupator regnauit ānis .2. hic patre sublato puul⁹ relict⁹ est adhuc adolescēs habuit tutorem lysiā: ⁊ cū cōtra iudeos exercitus duxissent nō lōge p⁹ ambo a suis occisi sunt ꝓpter timorē demetry filij seleuci eupatoris.

Mathathias habuit quinq; filios

coniuges

Iste demetrius sother decimus syrie ⁊ Asie rex patruigno interfecto regnauit ānis .12. filius Seleuci antiochum eupatorē et lysiā occidit. Alcimū pōtificē ꝯstituit cū q̄ bachides missus hierusalē multos iudeoꝝ occidit. nychanorē a iuda machabeo occisū amisit: ⁊ bachidē iudā occidit: tandē ab alexādro vict⁹. illū vita pariter ⁊ regno priuauit.

Mathathias sacerdos filius Johānis filij symonis doctrina ⁊ glorie fama apud iudeos plurimum honorat⁹ est. Vir sanctus percussit in zelo suo peccatores: qui habuit quinq; filios eiusdem zeli verū ipse non erat pontifex sed tres filij eius quo mortuo in Modin sepelitur.

Iste iudas q̄ ⁊ machabe⁹ vir fortissim⁹ ⁊ bellicosus mathathie fili⁹ fuit strēnuissim⁹ bellator ⁊ triumphator in isrl̄. q̄ nec aū se nec p⁹ silem hūit c⁹ gloriosa opa patēt i libris machabeoꝝ. Hic postremo in bello cecidit: .p dei legib⁹ mortē sustinēs cū trib⁹ ānis pontificatū admīstrasset.

Templū purgat a iuda et fratrib⁹ postq; .p trib⁹ ānis fuerat ꝓphanatū.

Jonathas iudeoꝝ dux pariter ⁊ pōtifex ꝑplm iudeoꝝ p⁹ iudā rexit ānis .19. nō impar frī suo machabeo v̄tute fuit. Tandē a triphone dolose capt⁹ cū filijs interficit. Cui⁹ corp⁹ symon frater ei⁹ cū luctu sepeliuit.

Aristarcus

Aristarc⁹ gmatic⁹ claruit tpe Machabeoꝝ

Pacubius

Pacubi⁹ brūdusin⁹ tragediarū scriptor: nepos Ennij poete ex filia claruit p̄io rome inde postmodū tharētū regressus ē: et nonagenari⁹ mortu⁹ est.

Simō mathathie fili⁹ terci⁹ iudeoꝝ dux pariter pōtifex sedit ānis . 8. religiosus ⁊ prudētissimus fuit: ab adolescētia sua optīe ꝯuersat⁹ ē: tandē occisus neq̄ter a genere suo. Iste simō ⁊ ionathas frēs iude p⁹ ei⁹ occisiōē corp⁹ ab hostib⁹ redimētes [illegible] patrum suoꝝ sepulchro sepeliere. Ptolome⁹ q̄z cū eū ad cōuiuiū inuitasset: eūdē cū duob⁹ filijs int[illegible]cat. Et ipi⁹ simonis vxorem cum reliquis duob⁹ in vincula cōiecit. Et in his finit p̄m⁹ liber machabeorum.

Ptolomeus Euergetes philometoris filius Cleopatreque germanus septimus egiptiorum rex: regnauit annis. 29. Uir quidẽ pessimus atque seuissimus ob cuius seuitiam frater eius et Cleopatra soror sibi tamen tres regnũ ei p legatos obtulerũt. cum fraternũ regnum sine vllo certamine recepisset elatus factus: fratris filium e complexu matris eneccauit: et omnes eius fautores trucidauit. Et sic ciuib⁹ suis cruent⁹ extitit: Ita quoque romanis qui illic venerãt ridiculo fuit. Quia vt Iustin⁹ scribit. Uultu deformis erat statura breuis et sagina ventris belue psimilis. Quã quidẽ feditatẽ nimia vestis subtilitas augebat. Hic quippe filios ex sorore et ex vxoris sorore suscepit. Ac etiã sororis filiam per vim stuprauit. Cuius filiuz membratim diuisum et in cista positum in die natalis eius inter epulas iussit offerri.

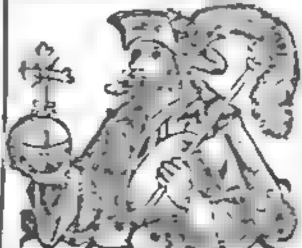
Ptolomeus phiston qui et Sother euergetis filius octauus egiptiorũ rex. regnauit annis. 17. his tpibus Antiochus tyricenus demetrij filius Et antiochus griffi regis frater adinuicem dimicantes successiue modo vnus modo alter regnabant. Inter has autem regni Syrie parricidiales discordias mortuus est ptolomeus iste relicto regno vxori.

Ptolomeus alexander non⁹ Egiptiorũ rex regnauit expulso fratre annis. 10. Hic ptolomei sother predicti frater fuit. Cleopatra mater. postqz cum maiore filio decem et septem annis regnasset grauiter ferens filij societatẽ populum in eum concitauit et in Cyprũ exulare coegit. Accersito isto alexãdro minore filio in locum fratris secum regnare fecit. Sed tandem ab eodem occupata interficitur. Et a populo in exiliũ actus. Ptolome⁹ sother reuocat⁹ in regnum. Igit alexander regni cyrenēorũ quod ei pater testamẽto reliquerat populo romano herede instituto decessit.

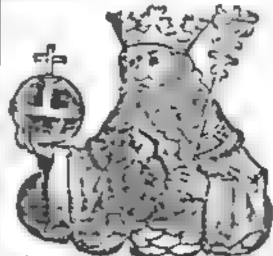
Ptolomeus Sother paulo ante a matre pulsus. hic anno Alexandro ab Egiptijs interfecto regnum paternum iterũ recuperans regnauit annis octo. Cum enim alexander matrem occidisset ipsum in vindictam matris repulerant. vt iam scriptum fuit.

Linea Regum Egipti

Ptolomeus euergetes

Ptolomeus phiston siue sother

Ptolomeus alexander

Ptolomeus sother

Hannibal hamilcaris Carthaginensium ducis filius. quinque et viginti etatis annos habens Imperator carthaginensiũ exercitus creatus est hic ceteris ducibus prudentia. audatia. consilioque ad pericula capescẽda anteibat. Imperator fact⁹ triennio omnes hyspanie gentes bello subegit. fratreque suo Asdrubale ad hyspanie custodiam relicto. ipse pyrrhenũ saltũ transijt. Et postqz ad alpes puenit que scilicet ytaliã a gallia seiungũt. quas nemo vnqz cum exercitu preterqz hercules transierat. ita itinera et loca lapidosa struices comburendo et acetum infundendo patefecit vt Elephas oneratus ire posset. cum antea vix vnus homo quiret repetere. In eo tamẽ loco multi niuibus obruti cum elephantis periere. Tradit ad ytaliam. lxxx. milia peditum et viginti milia equitum septem et triginta elephantes adduxisse. Descendit itaque Hannibal in Thaurinenses agros. Et puagata tota regione Cisalpina romanos tribus prelijs profugauit: ac multas vrbes obtinuit. Idez p ligures fecit Postea appenninũ transiliens apud ethruriã vbi nunc florentia graui oculorũ morbo affectus est. vt dextrum amiserit oculũ. deinde C. flamineũ interfecit: q facto fabi⁹ maxim⁹ a senatu cõtra ipm missus per summa montiũ et abdita nemorum castra ponẽs eius feruorem delusit. arrepta occasione aretinorũ auxilio vicit. Et sic p sedecim annos totam ytaliam varijs cladib⁹ fatigauit. Inde in apuliam pgens maxima clade romanos apud cannas affecit. In quo quidẽ plio tot romanorũ milia cesa sunt: vt tres ãnulorũ aureorũ modios quos e romanorum nultũ man⁹ extraxerat Carthaginẽ mitteret. Cõsulares quoque viri ac senatores capti aut occisi fuere. Et de romanis actũ fuisset si Hannibal statim post victoriam ad vrbem accessisset. Is tamen coact⁹ ytaliaz relinquere et opẽ patrie sue ferre que a publio scipione pmebat. Cũ carthaginẽses cuz romanis pacem composuere ad antiochum regem confugit. deinde ab bithinie regẽ T. quint⁹ legat⁹ cõtra eũ pretit. Ne a romanis caperet cõfestim gustato veneno qd in ãnulo more regio gerebat aĩam expulit. Et sic eo genere mortis a romanorũ vinculis se liberauit. Decessit aũt septuagesimo vite sue anno.

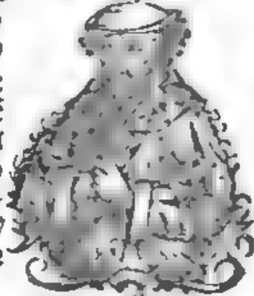
Hanibal

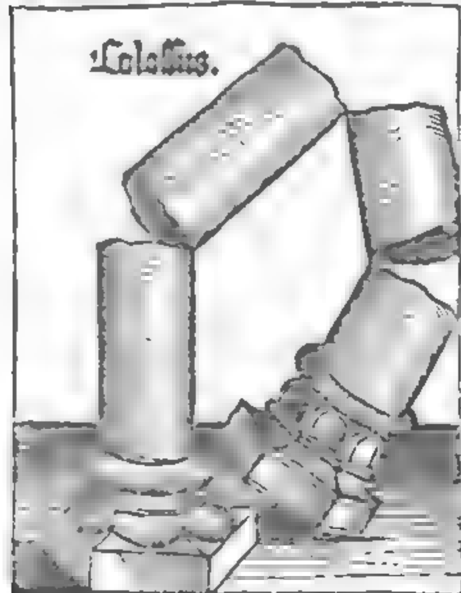
Anno ab vrbe condita. cccc lxxx. Sanguis e terra et lac e celo manare visum est in specie pluuie. pestilencia grauis in vrbe biennio fuit: quã sibillini libri dixerunt celestium ira impositam. nõ inquerebat numer⁹ eorũ qui perijssent: sed ipsorum qui fuerunt superstites.

Colosseus ingens solis simulacrum a clare lydo statuario fabricatum apud rhodum insulam terremotu corruit. Erat quippe, vt plinius refert statua admirãda altitudinis cubitorum. 70. turribus equipperãda. Et e septem miraculis mũdi vnum fuisse testantur.

Strato phus

Strato lampsacenus phus Archesilai filius vir eloquẽtissimus. Et in speculatione phisica pre ceteris diligentissime speculatus. Unde et phisicus ẽ appellatus: fuit ptolomei philadelphi preceptor a quo talentis octuaginta donatus ẽ Scripsit de regno: de iusticia ⁊ de dijs. Aiunt eum fuisse tam tenuez vt sine sensu moreretur. Silphon quoqꝫ phus suo tempore omnibus bonis amissis solus nudus euadens ait. Omnia mea bõna mecum por to: pectore enim gestabat.

Crates phus

Crates atheniẽsis academic⁹ philozophus filius antigenis. palemonis auditor illiusqꝫ successor scole: q̃ adeo se viuẽtes amarũt: vt eadez semp studia sint cõsecuti: et mortui eodem sepulchro sepulti: q̃s antagoras in hanc sententiam versibus exornauit. Hoc tumulo Crateri et polemonẽ cõditos fatere qui transis o hospes viros consensu animorũ precipuos: quorꝫ diuino ex ore doctrina manauit sacra viteqꝫ mundicies sapiẽtie adiuncta.

Panetius

Possidonius

Panetius phus clarunt tpe Scipiõis rome c⁹ et pceptor fuit. Qui stoice secte phus extitit: Quẽ cicero in libro officiorũ imitatus est. cuius hec est sententia. Ut tam hominum qui etatem in medio rerũ agũt ac sibi suisqꝫ viribus esse volũt ad cauendũ pericula ex improuiso aduersa ⁊ pme quotidiana oportet anio esse pmpto semper et intento.

Silphon phus

Silphon megarensis phus his tempibus floruit hunc et imitatione atqꝫ sapientia tantũ alios precessisse dicunt vt parũ absfuerit quin omnis gratia in illum intenta in Megaram transisse diceretur Cicero vero libro de fato dicit illum fuisse hominem acutum maximeqꝫ suis temporibus approbatũ. Qui cum capta aliquando esset eius patria: et omnib⁹ ei⁹ bonis amissis solus nudus euadẽs interrogaret. An omnia perdidisset? Respondit omnia mea bona mecũ porto: pectore enim illa non in scapulis se gestare dicebat.

Possidonius phus stoicus panecij discipul⁹ claruit tempe scipionis hic fuit astrolog⁹ magnus teste augustino.

Erasistrat⁹ q̃z atheniẽsis medic⁹ scd̃m Eusebiuz his tpib⁹ floruit hic cũ ex aristotelis familia nat⁹ esset etiam exim⁹ medic⁹ euasit. Qui cũ antiochũ regẽ ex grauissimo morbo sanasset a ptolomeo rege ei⁹ filio centũ talentis donat⁹ est vt testis est plini⁹ libro vigesimonono naturalis historie.

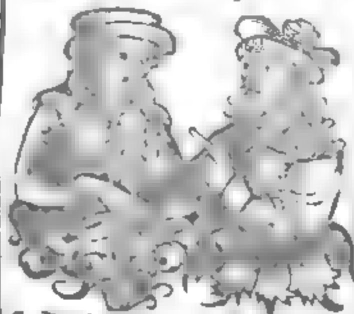
Licon phus

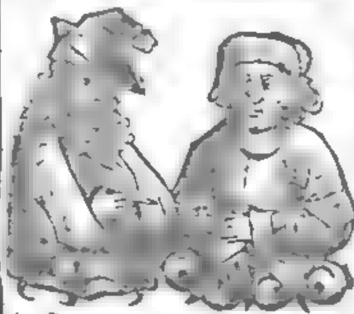
Licon troadẽsis phus clar⁹ habet vir quidẽ eloquẽs et in educãdis instruẽdisqꝫ pueris maxie idone⁹. Dicebat eñ necessario adiũgi pueris pudorẽ ⁊ laudis studiũ velut equis calcar. Fuit hic dũ vixit habitu mũdissim⁹ ⁊ vestiũ incredibili mũdicie atqꝫ nitore: Et cũ ẽet corpe tortissim⁹ pile ludo se exercuit. Tenuit aũt scole pncipatũ ãnis. 44. Tandẽ fessus podagre morbo anno vite sue. 74. interijt. Timon appolloniates phus eciã suis tpib⁹ floruit hic dũ iuuenis esset vilis obscenitatibus se immersit: postea fact⁹ vir licet egen⁹, repudiatis vicijs in calcedoniã iuit: ibiqꝫ philosophiã ⁊ oratoriã artem didicit atqꝫ exercuit. Scripsit aũt diuersa poemata Tragedias Comedias ⁊ Satiras.

Linea Consulum romanorum

L. Metellus C. Furius

C. Attilius T. Mallius

L. Emilius Terrentius varro

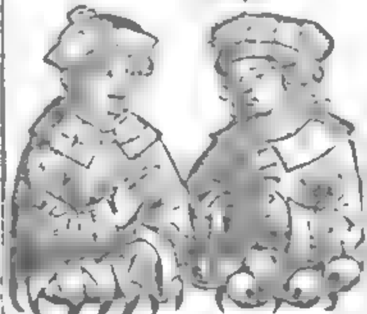
Lucio cecilio metelle. Caio furio placido consulibus. Metellus in Sicilia affricorum ducem Asdrubalē cū. cxxx. elephantis et magnis copiis venientem superauit. Apud panormū. xx. milia hostium occidit: sex et viginti elephantes cepit reliquos errantes p numidas quos i auxilium habebant collegit. Et romā deduxit ingenti pompa.

T. Mallio Torquato Caio Attilo cōsulibus de Sardis triumphatū est Et pace omib⁹ locis facta. Romani nullum bellum habuerunt. Quod bis post romam conditam semel tantū numa pōpilio regnante contigerat. Et porta iam clausa est vno anno.

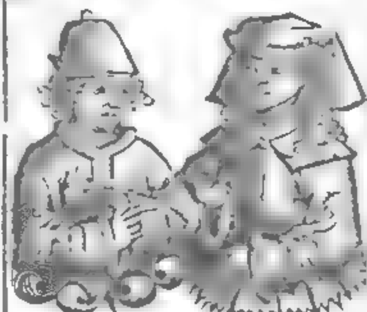
Emilio consule ingentes gallorū copie alpes transierunt: sed pro romanis tota italia consensit. xl. tñ milia hostium capta et interfecta septez milia. Et triumphus emilio decretus. Gallorū siquidez animi feroces: corpa plusq̄z humana erant. sed experimento deprehēsuz est q̄ virtus eorum sicut primo impetu maior q̄z virorū est. Ita sequens minoř q̄z feminarum. Alpina corpa humenti celo educata habent quoddā simile niuibus suis Cum mox calore pugne statim sudorem emittūt: z leui motu q̄si calefaciēte sole laxantur aliquot deinde annis euolutis p⁹ contra gallos intra ytaliam pugnatuz est finitūq̄z est bellum M. Claudio marcello Gn. Cornelio Scipione consulib⁹. Postea idem Marcellus cū collega suo Cornelio ingentes copias Galloruz peremit Mediolanum expugnauit: grandem predam romam ptulit ac triumphās marcellus spolia gallorum stipiti imposita humeris suis vexit.

Linea Consulum romanorum

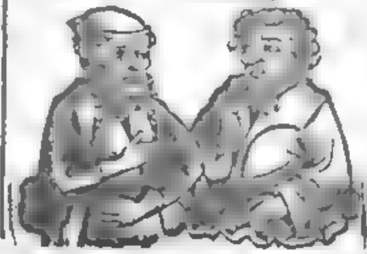
M. C. marcell⁹ Cornelius Scipio

Lucius Mallius Cōforus M. Mallius

Lucius censorinus Marcus manlius

Eodem anno bellum punicum scḋm romanis illatum est per Annibalem carthaginensium ducem filium amilcaris qui iam dudum amilcari patri ad aras iurauerat cū adhuc nouem esset annorū se vt primum posset aduersus romanos pugnaturum.

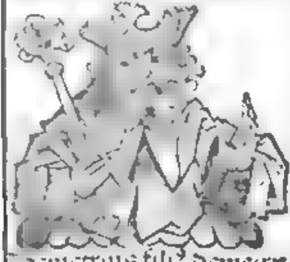
Quingentesimo et quadragesimo anno a condita vrbe Lucius emilius paulus publius Terrentius varro contra hannibalem mittuntur ambo tamen vincuntur.

Transacto punico bello secutum est Macedonicum contra philippum regem. I. et quingentesimo primo anno ab vrbe condita T. Quintus flaminni⁹ aduersus eum mittitur: et prospere gessit et pax ei ablata est his legibus ne grecis ciuitatibus quos romani contra eum defenderant bellum inferret: vt captiuos et transfugas redderet. Quinquaginta solas naues haberet reliquas romanis daret. Et per annos decies quaterna milia pondo argenti prestaret: et obsidem daret filium Demetrium.

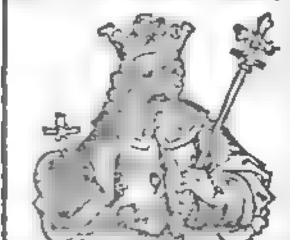
Finis

Linea Regum Syrie

Alexander filius antiochi

Demetrius filius demetrij

Antiochus adolescens Sedetes

Triphon

Alexander

Linea Summorum pontificum

Johannes hircanus

Aristobolus

Alexander

Alexander ille filius antiochi epiphanes vndecimus Syrie et asye rex regnauit scdm Eusebiū annis. 9. semꝑ iudeis graciosus fuit. Jonathan machabeū ducē sibi cōfederauit: cuius adiutorio occidit demetriū sother: et regnauit ꝑ eo. Cleopatram ptolomei filiam regis egipti in vxorē duxit. quā ptolomeus auferens alexandro demetrio filio demetrij sother vxorē dedit. tandē rex arabū ad quē alexander fugit timens ptolomeū alexandrum occidit caput auferēs ptolomeo transmisit.

Iste Demetrius regnauit annis tribus post alexandrum. Et omni regno paterno recuperato vicijs adolescentie in segniciem lapsus postremo captus in hyrcaniam nouem annis sine regno priuatus vixit. Tandem regno restituto philometor filiam Cleopatram ab alexandro sublatā vxorem dedit.

Antiochus Sedetes adhuc puer suadente triphone aliquid molitus est pro reparatione regni sed parum profecit: quia statim ab eo occisus est. Hi enim duo adinuicem dimicantes successiue modo vnus modo alter regnabat.

Iste Johannes hircanus occiso patre suo Symone et duobus filijs suis Juda et Mathathia a ptolomeo duce in conuiuio in Jericho iure obtinuit sacerdotium. et administratis optime rebus viginti tribus annis mortuus est: reliquitqꝫ Aristobolum filium suum primogenitum et anthigonum cum alijs duobus paruulis. Cumqꝫ nullus eorum ad regendum populum esset ydoneus vxorem suam disertissimam prefecit ꝛ filijs. Sedit autem annis. 26. vir sacerdotio dignus atqꝫ ducatu strenuus. A romanis ius amicicie postulans obtinere promeruit. Hic multas sediciones a pharisejs et essenis ꝑtulit: a quibus tandem liberatus: feliciter vsqꝫ in senium vixit.

Aristobolus filius iohannis hircani in vincula matrem cum duobus fratribus minoribus suis coniecit: primusqꝫ dyadema regni sibi imposuit. Et vno anno tantūmodo regnauit. Fuitqꝫ rex et sacerdos: fratremqꝫ suum suggestione vxoris sue interfecit. Et decursis. 475. annis a sedechia vltimo rege iuda quando regnum iuda interruptum et finitum fuit. mortuus est morbo acerbissimo: vt sanguinem laceratis visceribus euomeret.

Triphon capto Jonatha proditorie contra Symonē fratrem Jonathe bellum mouit. Et acceptis a symone centum argenti talentis et duobus filijs Jonathe contra ꝑmissa Jonatham cum duobus filijs occidit. Et postea dominum suum Antiochum adolescentem interfecit et pro eo regnauit.

Iste Alexander aristoboli frater apud iudeos pontificatum et regnum suscipiens regnauit annis. 27. relicta enim vxore Aristoboli que ex eo prolē non susceperat a vinculis cum duobus fratribus eum absoluit ꝛ tanqꝫ maiorē regem iudee constituit: qui fratrem suum scdo a se genitum occidit. tercium vero regno priuatum secum viuere coegit: qui adeo nequissimus fuit ꝙ mille seniores intra sex annos perierunt. Octingentos quoqꝫ vxoratos viros vna cum vxoribus ac liberis in plateis patibulis affixit: qui eius crimina detestabant. Tandē 27. anno regni sui ex quartana febre mortuus est: et reliquit duos filios Hircanum et Aristobolum. verū vxorem suam alexandram fecit regnarē: quia habuit gratiam populi: cum adhuc viuente marito humanitate sibi allexerat.

Alexander iste filius Antiochi regnauit post triphonem quem occidit dyodatus dux.

Mantua in gallia Cenomanoꝝ memorabilis vrbs et quibusdã placet a Manto Thyresie vatis filia pꝰ Thebanoꝝ vrte aũ ab Alexandro tũc illa cõdita fuit. Sũt tñ qui dicãt Thebe, i thebanis pluribus fuisse. Et in eiꝰ seruitutẽ deuenisse: que post pris interitũ in ytaliã cũ multis ven- [illegible] loco ꝓpe ciuitatẽ cõdidit. Sed cũ interim et thebe .no tem. lo regioꝫ eiꝰ natꝰ esset ꝛ ad ipm oppidũ venisset et vere i cõfluerẽt. Ocnꝰ muris oppidũ circũdedit: ꝛ in aliã formã redegit. ꝛ a nõie Mantua appellauit: vt dicit Virgi- lio. r. li. Eneidos. Ille etiam pris agmen ciet Ocnus ab oris. Fatidice mantꝰ ꝛ tusci filiꝰ amnis. Qui mu ros matrisqꝫ dedit tibi Mantua nomẽ. Cõstat tamẽ eam vrbẽ veterẽ Ethruscoꝝ ab ethruscis cõditã: et vnã fuisse duodecim coloniaꝝ quas T. liuiꝰ patauinꝰ docet trãs apenninũ ad ea gente missas. preserum cũ poetarum ingnis virgilꝰ ciuis suꝰ id orbi faciat notissimũ. diffusiusqꝫ eiꝰ vrbis narrat origĩnẽ. Mãtua diues auis sed nõ genus oĩbus vnũ. Hec mõtibꝰ qui galliã ꝛ germaniã ab ytalia diuidũt vicina est. Minci, ꝑaul a benaco lacu ex quo mincius exiit qui excũdãs Mantuã vsqꝫ labitur ibiqꝫ lacu facto vrbẽ circuit. Inde etiã ꝑgrediens breui cursu padũ influit. Passa est supioribꝰ tꝑibus Mantua calamitates maximas: ꝓpter illas que Virgilianoꝝ eius sunt notissime. Mantua ve miseri e nimiũ vicina Cremone. Nam ab Attila: Gothis. Lõgobardis ꝛ baioarioꝝ rege aliqñ diruta: igneqꝫ spoliata. queqꝫ menibꝰ aperta ꝛ immunita relicta. Vngari aliqñ ad solũ vsqꝫ euertere: vnde ꝛ locꝰ vbi tũc fuerat ad rei memoriã nũc vngaria nũcupat. Mathildis nobilis comitissa eam diu tenuit. mirificeqꝫ ampliauit. Et b q̃ Nicolaꝰ scõs põtifex romanꝰ cõciliũ celebrauit: hanc per multa tꝑa post Mathildim nisi possiderũt. In qua ꝓclarissime familie de ripa ꝛ passerinoꝝ aliorũ prefuere. Demũ post varios casus inclite Gonzagoꝝ familie magni canis auxilio pulsis passerinis: ea vsqꝫ in ꝑsens cũ maxima laude potiti sunt. quoꝝ ꝛ preteritoꝝ dñoꝝ cura diligẽtiaqꝫ pulcherrimis põtibꝰ sup lacũ iactis tum supbissimus templis: atqꝫ egijs pallacijs: ꝛ nobilibꝰ ciuiũ edibꝰ plurimũ illustrata est. Unde ꝛ nũc ampla ciuitas habita est: et reꝝ abũdãs que ad vsuꝫ hũanũ necessarie sunt. Mãtue ꝑ Karoli magni tẽpa sanguis xp̃i miraculosus apparuit. Ad quẽ visendũ scõs Leo papa se cõtulit. Et inde in germaniã ad karolũ accessit. Karolusqꝫ caluus magni filiꝰ Mantua veneno perijt. qd hebreꝰ medicus pecunia corruptus dedit. In ea Anshelmꝰ lucensis epus vir sanctꝰ et eruditione moribusqꝫ insignis requiescit. Et beatissimꝰ Johãnes bonus Mantue ciuis miraculis clarissimꝰ. Genuit et Albertinũ qui tractatũ de corpe xp̃i edidit. et Matheuꝫ medicũ clarissimũ qui ad Sicilie regẽ de medicinis opus egregiũ perscripsit.

Mantua

Neuius poeta comicus

Neuius poeta Comicus anno .2. regni Ptolomei epiphanes dicti (vt Eusebius scribit) Utice moritur: pulsus roma factione nobilium et precipue metelli. Hic inter comicos tercium locum habet de quorum dinumeratione et comicorum prestantia Vulcatius in libro de poetis: hec carmina ponit. Multos incertos certare hanc rem vidimus. Palmam poete comico cui deferant. Cecilio palmam tribuo de comico. Plautus secundus facile exuperat ceteros. Deinde nevius qui feruet precio in tercio. Si qd quarto detur: dabitur licinio. Post insequi licinium facio attiliū. In sexto consequitur hos terencius. Turpilius septimum: Trabea octauum obtinet. In nono loco esse facile facio lucrecium. Decimū addo antiquitatis ennium.

Plautus Comicus

Plautus comicus poeta lingue latine pater (vt idem Eusebius testatur) ex vmbrie arpinas al's sarsinas ciuitate rome morit. Ex cu9 smone, vt varro epistolis sententia dixit, muse locute forent: si latine loqui voluissent. Floruit in scena quinto decimo ferme anno postq̄ bellum aduersus penos scdm sumptum est. Et quãq̄ a pluribus grecis comicis fabulas sumptas in latinum couerterit: Oracij tamen sententia plautus ad exemplum siculi pperare epicharmi dicit. Hic vt varro et pleriq̄ alij memorie pdiderunt: cum pecunia omni quā in operis artificū scenicorum pepererat: in mercationib9 pdita: inops romam rediuisset. Et ob querendum victum ad circūagendas molas que trusatiles appellantur opam pistori locasset. Ibi quotiens ab opere vacaret scribere fabulas aceendere solit9 erat. Mortuus est circiter centesimā et quadragesimāquintam olimpiadē. Jussitq̄ tale suo sepulchro epigrāma incidi vt varro de poetis dicit. Postq̄ est morte captus plautus comedia luget: scena est deserta. Deinde risus iocus ludusq̄ et numeri: innumeri simul omnes simul collacrimarunt.

Ennius poeta

Ennius quoq̄ poeta comicus Tarenti nascitur quintius ennius dictus. his temporibus (Eusebio referente) floruit. Qui a catone questore romam translatus habitauit in monte auentino parco admodum sumptu content9 et vnius ancille ministerio: semp psuadens aïas esse immortales. Et ideo in vite sue termino dixit. Aspicite o ciues senis ennij imaginis formam: hic vestrum pinxit maxima facta patrum: Nemo me lacrimis decoret: nec funera luctu: faxit cure volito viuus p ora virum. Idemq̄ poeta pudicitiam predicans dicebat: flagitij initiū esse inter ciues corpa nudare. Hic cū comedias optimas elegantissimasq̄ edidisset septuagenariō maior articulari morbo olimpiade .153. interijt. Sepultusq̄ fuit in scipionis monumento via appia.

Scipio affricanus

Scipio Affricanus alterius scipionis filius: vir oīm romanoꝝ ferme pmarius vigesimūquartum agens annū duobus scipionibus ab hasdrubale interfectis a senatu romano ad hyspanias mittit: fuit quippe pauccis audito: et inter ceteros mortales animi prestantior. Cū intellexisset senatum pper metum hannibalis ytaliam velle relinquere: extracto gladio id phibuit asserens se velle patrie defensorem esse. Cesarie pmissa vtebatur habitu corporis virilis: vt Eutropius ait septuaginta ciuitates hyspanie recepit: quibus feliciter gestis consul contra cartaginenses designatur. Eoq̄ pgens aphroꝝum ducem cum Siphace numidie rege sibi subegit. Nec multo post cū hannibale congressus ita ei9 equitatum fudit vt sup viginti penorum milia cesa: totidemq̄ fere capta vna die referatur. et ipe hannibal cum paucis pfugerit: terra mariq̄ pace obtenta in siciliam traiecit. Romam tandem puenit triumpho clarissimo inuectus: Aphricanus vocari meruit. Sicq̄ scdm bellum punicum terminatum est: quod p annos .18. gestū fuit. Catoni vero contradicens nolebat cartaginē romano impio emulam euerti: ne romani sine belli metu lasciuirent. Huius p̄clare fuere sententie dicebat eñ: nunq̄ se minus ociosum: q̄ cum ociosus esset: nec minus solum: q̄ cum solus esset. hic tantus patrie pater ab emulis accusatus: ab ingrata patria pulsus apud literrnum rusticulū exulans: tandem .52. etatis sue anno morbo inter

Philo iudeus

Philonem iudeum et sacerdotum genere natum et Alexandrie educatum per hec tempora floruisse constat. Et sapientie librum grecam ... in q̃ peritissimus fuit eleganti stilo conscripsit. Quem ideo sapientie librum nominavit: quia in eo christi iesu domini nostri laudes specialiter narrantur: vel quia multipliciter in eo sapientia cõmendatur. Scripsit autem multa: vt diuus hieronymus in libro de viris illustribus cõmemorat.

Catho philozophus

Cathon phus stoicus natione egiptius panecij quondam discipulus. multa scripta reliquit. Cuius habẽtur plurima egregie dicta. Ex quibus hec pauca notabilia excerpta feruntur. Desines timere si sperare desieris. Queris quid profecerim: Respõdeo amicus mihi esse cepi. Si vis amari ama. Ab eo aliquãdo quesitum fuit. An beneficium seru⁹ dño dare possit: Respondit: quedam sunt beneficia: quedam vero officia: et quedam ministeria. Beneficiũ inquit est: quod alie⁹ dat. Alien⁹ autẽ est qui potuit sine reprehẽsione cessare. Officium est filij vxorisq̧ ac ceterarum personarum quas necessitudo suscitat. et opem ferre iubet. Ministerium est serui quem conditio sua eo loco posuit: vt nihil eorum que prestat imputet superiori.

Catho philozophus

Catho primus phus romanus atq̧ iurista: primo quidem questor. tunc bis consul: litterarũ tam grecarũ q̧ latinarũ apud romanos decus. Hic primũ cum Q. fabio maximo militauit. Deinde anno post quito questor Tarentum missus fuit: vbi Enniũ poetam inueniẽs romam secũ adduxit. Postmodum cũ Scipione illo viro optimo affricam trãsiect⁹ rempub. nõ mediocriter iuuit. Deinde ex edilitatis officio censor fact⁹: ac postea pretor optime in omnibus se habuit. Etiam bis consul et post consulatũ quẽ strennue in hispania gessit: tribunus militum dictus est. Demum cũ sero et pene senex latinas litteras didicisset etiam grecas litteras edoceri appetiuit vnde doctus factus. historias et rem militarem tractauit: atq̧ scripsit. Et dum sibi ex clementia quandam compararet glorias. Id egit vt iuris ciuilis peritissim⁹ haberet. Senatu namq̧ et extra Senatũ cõtemporaneos omnes grauitatis et auctoritatis excellẽtia superauit. Censorinus aũt appellatus fuit: q̧ censure officiũ sibi specialiter fuerit cõmendatũ. Ei⁹ quoq̧ ornamenta fuerũt senat⁹. maiestas. et propagata familia. Ex qua quippe maximum decus romanorum. posterior catho ortus est qui sacratissimum illud Cathonum nomen postea immortale fecit.

Scipio iunior affricanus

Scipio magni Scipionis nepos oĩ virtute apud romanos preclarus. Consul extra sortes factus Aphrica sibi decreta est. Veniẽsq̧ carthaginem cum sex continuis diebus noctibusq̧ oppugnasset: tandem re desperata Carthaginenses ad deditionẽ traxit. petẽtesq̧ vt quos belli clades reliquos fecerat saltem seruire liceret. Atq̧ ita primũ mulierũ agmen satis miserabile: post virorum turba descendit. Nam (vt liui⁹ ait) fuisse mulierum. 25. milia: virorũ. 50. milia captiuorũ memorie proditũ est. Hasdrubal vero imperator vltro se transfuge dedit. Et eius vxor se suosq̧ quodam feminneo furore in mediũ se iecit incendium. Ipsa aũt ciuitas supposito igne sedecim cõtinuis dieb⁹ ardens: miserũq̧ victorib⁹ prebuit spectaculũ. Scipio autem et ipse cognomen illud celebre meruit: qd̃ auus eius acceperat vt propter hanc fortissimam virtutem Affricanus iunior appellaretur.

Publius Terrentius poeta comicus

Publius Terrentius affer Carthagine natus poeta comicus. Qui a Scipione iuniore p̃dicto vt quidem existimãt in seruiturẽ ex aphrica duct⁹ propter ingenij magnitudinẽ et forme p̃stantiã libertate donat⁹ est. Alij scribunt: q̧ rome Terrẽci⁹ lucano senatori seruiuit. a q̃ ob ingeniũ et formã nõ institut⁹ modo liberaliter sed mature manumissus. Hic cũ multis nobilib⁹ familiariter vixit. Sed maxime cũ Scipione aphricano et cũ lelio. Scripsit comedias elegãti studio sex. In quibus multorum mores ad precauẽda pericula ãnotauit. De morte ei⁹ volcati⁹ sic tradit Sed vt affer sex ppl̃o edidit comedias: iter hinc in asyã fecit: naui cũ semel ascendit: visus ẽ nũquã. Ceteri mortuũ esse in Archadia stiphali sinu leucadie tradũt. Gn. Cor. dolebella. Marco fuluio nobiliore cõsulib⁹ fuisse dicit mediocri statura gracili corpore. colore fusco. Reliquit filiam que equiti Ro. nupsit. Hũc affranius oĩbus comicis p̃fert. Sepulchro ei⁹ tale epitaphiũ inscriptũ fuit.

Natus in excelsis tectis cartaginis alte Romanis ducibus bellica preda fui
Descripsi mores hominũ iuuenũq̧ senũq̧ Qualiter et serui decipiãt dominos
Quid meretrix: q̃d leno dolis confingat auar⁹ Hec quicũq̧ leget sic puto caut⁹ erit.

Anno sexcentesimo vigesimo septimo ab urbe condita hi cōsules [illegible] bella intecerunt atq̄ eorum regi victorio [illegible] iuxta rhodanū [illegible] interfecerunt. Deniq̄ cū victori⁹ [illegible] romanos [illegible] ad eius canib⁹ quos in agmine habebat sufficere posse iactaret et ipse [illegible] milia armatorū breui cōserta pugna a romanis [illegible] est. Et cū⁹ exercitu partim in bello: partim submersis ex ponte: que sibi [illegible] supra rhodanū extruxerāt. cl. m. perierunt. Preda ex eorum gallorū ingens sublata est: magnaq̄ gloria cōsules ambo triumpharūt. M. porcio Catone et Quinto marco cōsulib⁹ narbone in gallia colonia deducta est anno q̄ eode Lucio metello et quinto mucio Scevola consulib⁹ de dalmacia triumphatum est.

Tempore horum cōsulum iugurthe Numidarū regi bellū illatum est. Qui Adherbalē et Hiempsalem Micipse filios fratres suos reges et p̄p̄li romani amicos interemisset. Missus aduersus eū cōsul Calphurni⁹ bestia qui corrupt⁹ regia pecunia pacē cū eo flagiciosam fecit. Et a senatu improbata est. Postea contra eūde in sequenti anno Spurius albin⁹ postumi⁹ profectus est. Is quoq̄ p fratrē ignominiose contra numidas pugnauit. Tercio missus Quintus cecilius Metell⁹ cōsul. Is exercitū ingenti seueritate et moderatione correctū cū nihil in quēq̄ā temerarium faceret ad disciplinā romanā reduxit. Iugurtā varijs prelijs vicit: Elephantes eius occidit vel cepit et multas ciuitates: et cū iam finē bello impositur⁹ esset: successum est ei a Caio mario. Is iugurtā et bochū mauritanie regem qui auxiliū iugurte ferre ceperat pariter fugauit. xx. milia armatorū ad internitionē cecidit. Tandē ante currū Marij iugurta cū duobus filijs duct⁹ est cathenat⁹. Et mox iussu cōsulis in carcere strangulatus est.

Marius post victoriam iugurtinā secūdo cōsul fact⁹ est. Bellumq̄ ei contra Cymbros et Theutones decretū est. Tercio quoq̄ ei et quarto delatus est cōsulat⁹: quia bellū Cymbricū protrahebatur. Sed in quīto cōsulatu collegam habuit Quintum lucaciū catulū. Cū priores cōsules a Cymbris et Theutonib⁹ et Ambronib⁹ que erant Germanorum et gallorū gentes victi sunt iuxta flumen rhodanum. Timor Rome grandis fuit: quātum vix hannibalis tempe punicis bellis: ex Cymbrias itaq̄ cōfluxit. Et ex duobus prelijs. cc. milia hostiū cecidit. xxx. milia cepit: interea Cymbri et Theutones quorū copia adhuc infinita erat ad ytaliā transierūt. Iterū a Caio mario et Quīto catulo contra eos dimicatū est: sed a Catuli parte felici⁹. Nam eo prelio qd̄ simul ambo gesserunt. cxl. milia aut in pugna aut fuga cesa sunt. xl. milia capta. Romani milites ex vtroq̄ exercitu. ccc. perierut. Una et trigita Cymbris signa sublata sunt: ex hijs exercit⁹ Marij duo reportauit. Catuli exercit⁹. xxxi. Sed ab eorū mulierib⁹ grauiorē pene q̄ ab ipsis pugnam romani experti sunt: Hec etenī plaustris in modū castrorū depositis ipse desup propugnantes diu obstitere romanis. Sed cū ab eis ipse nouo cedis genere terrerētur: abscisis eīn cū crine ceruicib⁹ inhonesto satis vulnere turpes relinquebāntur. Ferrum qd̄ in hostes sumpserāt in se suosq̄ verterūt. Nā missa ad mariū legatione cū libertate ac sacerdotia non impetrasset nec fas erat: suffocatis elisisq̄ passim infantib⁹ suis aut mutuo cōcidere vulnerib⁹ aut vinculis e crinibus suis facto ab arboribus iugisq̄ plaustrorū pependerūt.

Anno vrbis condite sexcentesimo sexagesimo secūdo: primū rome bellū ciuile cōmotū est. Eodē āno etiam Mithridaticū: causam bello ciuili Caius marius sextus cōsul dedit. Nam cū Silla cōsul contra Mithridatē gesturus bellū qui asiam et achaiā occupauerat mitteret. Isq̄ exercitū in Campania paulisp teneret: vt belli socialis qd̄ intra ytaliā gestū fuerat reliquie tollerent. Marius affectauit vt ipse ad bellum Mithridaticū mitteret. Quare silla cōmotus cū exercitu ad vrbē venit. Illic contra mariū et Sulpicium dimicauit: prim⁹ vrbē armat⁹ ingressus est Sulpiciū interficit. Mariū fugauit. Atq̄ ita cōsulib⁹ ordinatis in futurū annū Gneo octauio et Cornelio Cinna ad asiam profect⁹ est. In tpe ipso dira prodigia visa sunt. Nam sub ortu solis glob⁹ igne⁹ regione septētrionis cū maximo celi fragore emicuit. Apud arretinos incēdium cruor e panib⁹ fluxit. Tum etiā oim generū animalia que inter hoīes viuere solita erant relictis stabulis pascuisq̄ cū balatu hinnitu mugituq̄ miserabili ad siluas mōtesq̄ fugerunt. Nec mora post hec grauia prodigia bella ciuilia secuta sunt.

Linea Consulum romanorum

Caius Cassi⁹ Longinus

Sextus domicius Caluinus

Scipio nasica

Calphurnius bestia

Caius Marius

Quintus Catulus

Gneus octauius

Cornelius Cinna

SYlla p[illegible] in iugurthino bello [illegible] facinora. Imperatoris gloriā a senatu reportauit. qui statim cōtra mi[illegible] [illegible] athenas atq(ue) piraea [illegible] familia [illegible] vitā ad adolescētia [illegible] natā vsq(ue) ad quest[illegible] qui sub mario con[illegible] adept(us) est. [illegible] quidē officio [illegible] [illegible] mithridatē cōpescuit. sociale bellū [illegible] repressit [illegible] [illegible] et mariū p(ro)scriptū et exulē esse coegit. Erat aūt l(itte)ris grecis latinisq(ue) optie eruditus. facūdus: acer: astutus: glorie cupidus [illegible] rerū et maxime pecunie largitor: aio grandis: ita dubitari potuit: fortior an felicior foret dictator factus. ita rempu. repressit vt neq(ue) illo mortuo: nec bona: nec patriā: nec vitā ipsam retinere posset. Sub priuata tandē vita puteolos se cōtulit morbo intestinali mortē obijt. Quo mortuo duo funestissima bella italicū qd' sociale dicebat: et ciuile syllanū finē habuerūt: que ambo p(ro)tracta sunt p(er) decē annos. Cōsumpserūt aūt vltra centū quinquaginta milia hominū: viros consulares. xxiij. Senatores fere. ccc. Absq(ue) his qui in tota italia passim deleti sunt.

CVm silla rempublicā cōposuisset sub his cōsulib(us) bella noua exarserūt: vnū in hispania: aliud in pamphilia et sicilia: terciū in macedonia: quartū in dalmacia. Nā sertori(us) qui partiū marianorū fuerat ad bellum cōmouit hispanias. Missi sunt cōtra eū duces Quint(us) Cecili(us) Metellus fili(us) eius. Et in populi ro. ditionē redacti sunt. Ad macedoniā missus est Appius Claudi(us) deinde Cn. Scribonī(us) Curio. Is dardanos vicit et vsq(ue) ad danubiū penetrauit: ita vno tpe multi simul triūphi fuerūt.

BEllū seruile primū inter inicia vrbis herodonio duce sabino in ipa vrbe tentatū est: sed hic tumultus magis fuit q(uam) bellū. Mox imperio p(er) diuersa terrarū occupato. quis crederet siciliā multo cruenti(us) seruili q(uam) punico bello esse vastatā: terrā frugū ferax: et quodāmodo suburbana p(ro)uincia late fundis ciuiū latinor(um) tenebat. Tandē p(er)penna imperatore de eis supplicium sumptum est: fuitq(ue) de seruis ouatione contentus ne dignitatem triumphi seruili inscriptione violaret.

ANno sexcentesimo vrbis condite. lxxxix. L. Sergius catilina tpib(us) hor(um) consulū nobilissimi generis vir sed ingenij prauissimi ad delendā patriā cōiurauit: cū quibusdā claris quidē: sed audacib(us) viris a cicerone vrbe expulsus est. Socij eius dep(re)hēsi in carcere strāgulati sunt. Ab antonio altero cōsule catilina ipe vict(us) p(re)lio est et interfect(us). Deinde anno sequēti Junio sillano et L. murena cōsulib(us) metellus de creta triūphauit.

POmpeius maxim(us) romanor(um) imperator mario in precio apud romanos habitus est: qui deuictis magna celeritate pyrratis iterato contra vigintiduos reges oriētis imperator designatus est: qui mitridatē in armenia minore nocturno p(re)lio vicit. Tigrani deinde regi bellū intulit: deinde albanis et regē eor(um) herodē peudēter et hiberie regem vicit. Mox ituteos et arabes. Inde ad iudeā trāsgressus est hierosolimā caput gētis obsedit: non solū natura loci verū etiā ingenti muro fossaq(ue) maxie munitam vix tercio mense expugnauit. M. iudeor(um) occisis ceteris in fidē acceptis: muros ciuitatis euerti imperauit: hircanū sacerdotio restituit: aristobolū captiuū romā duxit: his gestis in asiam se recepit: reuersus deniq(ue) romam cum ingenti gloria triumphauit Junio sillano et L. murena cōsulibus.

CAius iulius cesar qui postea imperauit anno vrbis condite. 698. cum L. bibulo cōsul factus decreta est ei Gallia trāsalpina et cisalpina et comata. Addidit et senatus illiricū cū legionib(us) denis. Cū quib(us) p(er) decem annos bellans grauissima p(re)lia cōfecit. Primo vicit heluecios et vsq(ue) ad oceanū britānicū p(ro)cessit. Deinde Ariouistū regē cui auxiliabāt(ur) Arudes Marcomones Triboci Vangiones Sueui &c. fugere cōpulit. Post hec gentē belgarū et alios qui vno noie germani vocant(ur). Deinde facto ponte rhenum transgressus. Domuit aūt annis. ix. fere oēm galliā: que inter alpes et flumen rodanū: rhenū et oceanum est: et circuitus patet: hinc bellū successit ciuile execrandū. Cesar enī e gallia rediens victor alterū consulatū petijt: contradictū est a marcello: a bibulo: a pompeio: a catone: iussusq(ue) vt dimissis exercitib(us) ad vrbe rediret: et pompei(us) cū imperio missus est. p(ro)pter quā iniuriā potius cōmune et plusq(ue) bellū exortū est.

Linea Consulum romanorum

Sylla

Marcus Emilius

Quintus Catulus

Marcus Tuli(us) Cicero

Gneus [illegible]

Pompeius

Caius Julius

Lucius Bibulus

E [illegible] fluentiam inde primo dictam volunt. Et quidem plinius apud quem primus eius loci mentio fa- [illegible] fundata felicib⁹ vicinas p circuitū ciuitates excellere: mirifiq; [illegible] quod inhabitant priores edificari cepit. Quinto postmodū anno sex. to vi. pductū est pomeriū: ⁊ menibus vrbs est ampliata: ⁊ ripis fluminis vltra sacros diui Laurentij edes ppetuo ambitu reducta. Turris [illegible]

[illegible]

Linea Regum Syrie

Antiochus pius

Antiochus spondius

Demetrius macero

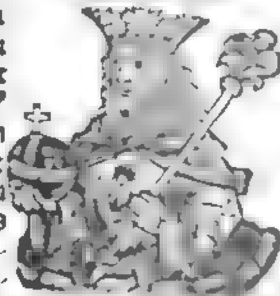
Philippus

Iste antiochus confortatus Triphonē persecutus est et in fugam vertit. Cum Triphon erat partium alexandri primas. Is videns quod omnis exercitus murmurabat contra Demetrium iuit in arabiam vt reduceret inde Antiochū: deinde cogitauit Triphon occidere antiochū et imponere sibi diadema: sed timuit Jonatham strenuū defensorem antiochi. Deinde exiuit antiochus in terram patrū suoꝝ: et cōuenerūt ad eum omnes exercitus ita vt pauci essent cum triphone. Deinde obsedit dorā et conclusit triphonē: tandem in parthia occiditur.

Antiochus Spondius fuit filius antiochi pij. Qui de regno fugit in parthos.

Mitridates rex

Mitridates pharnacis regis parthoꝝ fili⁹ et ponti rex fuit. Apud sinopem natus educatusque qui cum puer parētib⁹ orbatus est: mox vt adoleuit finitimos populos et Scythas in suam potestatē redegit. Et cū romanis p quadraginta annos varijs euentib⁹ cruentissimū gessit bellū. Bythiniam ac capadociam similiter adeptus. Asiam. phrigiam paphlagoniā et Macedoniam inuasit: multa et preclara agens prelia nec vna via romanos aggressus est. Ferūt hūc duos et viginti linguas (tot enim nationibus imperauit) notas habuisse: vt qua quisque lingua eū postulasset: eadem sibi ius redderet. Et cū lrīs grecis imbutus esset musice etiā operā dabat. Sobrietatis etiam et laborū patiētissim⁹. Cū tandē Cn. pompei⁹ nocturno ꝓlio vicit castra diripuit quadraginta mille ei⁹ occidit. Pharnaces filius ei⁹ cū alios filios trucidasset exercitū aduersus patrē duxit. Mithridates diu ex altissimo muro filiū frustra ꝑcatus. Statim descendens ad vxores pelices et filias suas venenū oībus dedit. Qđ cū ipse nouissimus oīm hausisset: nec tn̄ ꝓpter remedia quib⁹ se p̄muniuerat veneno infici posset Gallū quendā vitigis militē inuitauit: eique iugulū prebuit. Perijt autē apud Bosphoꝝ qui regnauit annis q̄draginta. Quo mortuo apud Synopem consensu pompeij regali sepulchro conditus est.

Demetrius iste frater Anthiochi precedētis fuit quem Alexander rex iudeorum occidit.

Philippus vltim⁹ Syrie et Asie rex. iiij. regni alexandri regnare cepit et regnauit annis. ij. Quo regnāte Anthiochus ei⁹ patruus in parthos fugiens pompeio se tradidit: post quē statim philipp⁹ hic a gabino consule captus: regnū ei⁹ in romanoꝝ ditionem cessit. et tunc Syrie regnū finē accepit qđ p ducentos viginti annos sub regibus xvij. durauit.

Linea presidum Syrie

Scaurus

Gabinus

Crassus

Cassius

Post vltimū regem syrie et a Pompeio romanis tributaria effecta est Syria: Pompeius hierosolimā veniens vrbem cepit: templū reserauit et ad sancta sanctoꝝ vsque accessit: hircano principatū sacerdotij donauit. Aristobolū ei⁹ fratrē abduxit. Et tūc iudei libertatē penit⁹ deposuerunt et subiecti romanis esse ceperūt. Et pompei⁹ scauro principi: regionis curā cōmisit relictis secū duab⁹ cohortib⁹.

Gabinus in syriā missus est: vt scauro succederet. Is cōmēdata cura tēpli hircano: gētē iudeoꝝ in q̄nque cōuēt⁹ diuisit q̄si pētharchias iudee frāgēs supbiā.

Crassus romanus consul pompei collega: mortuo gabino syrie preside: in locū suū a senatu surrogat: vt maxime parthos syrie vicinos rebellantes reprimeret. Uir quidē cupidissim⁹ et insatiabilis cupiditatis: qui audita hierosolimitani templi opulentia quā pompeius intactā reliquerat: vrbem ingressus: templum prędat: opes duoꝝ miliū talentoꝝ abstulit: inde diuertens p mesopotamiā i parthiā processit: moxque eufraten transiuit: et cū ꝓpe carā ventū esset parthi subito ingruentes sagittis oppilere romanos: et rapido equitatu crassum ꝑsecuti sunt: et cū archiuentū turpiter interfecerūt: quidā scribūt aurū i os ei⁹ infusū cū interficeret.

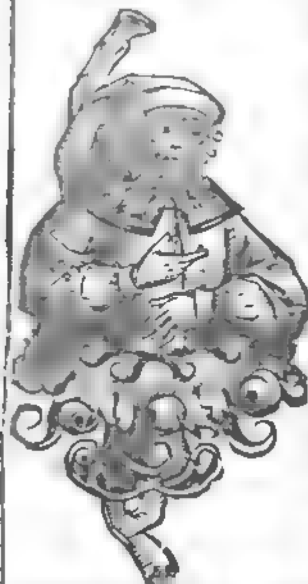
Iste Cassius preses syrie Crasso successit. Is tandē mouit exercitū contra Octauianū nongenta talenta a iudeis extorquens: demū a philippis occasus est.

Lugdunum transalpine gallie urbs. Vienne finitima. Octauiani augusti temporibus: Eusebio teste a munatio planco ciceronis discipulo oratoris clarissimo: in colle quodam ubi arar una et rodanus miscentur condita fuit. Quãq; francisc⁹ petrarcha de ea scribat. Lugdunũ nobilis et romanorum colonia est: paulũ q̃ vetustior agrippa: duo hic noti amnes in mare mediterraneũ currẽtes arar rodanusq; conueniũt. Sonam incole appellãt. Que sup̃ reliquas gallie ciuitates Narbone excepta virorum clarissimorum ordine diu claruit vt Strabo habet. Nã et vsui magno fuit illis Emporiũ ac in presentiarũ est. Monetã argenteã atq; aureã eo in loco iussu augusti romani signabãt duces. Templũ etiã ab vniuersis gallis cõmuni designatũ impẽsa. Et augusto cesari dicatũ: ante hãc vrbẽ edificatũ est vbi fluuiorũ est coitio. Adest et ara dignitatis eximie gentiũ. lx. numero inscriptũ habẽs titulum. Earũq; singularũ statua vna: hanc vrbẽ genti olim Segosianorũ presidere cõstabat. Que in rhodani et dabudis fluuiorum medio iacet. Relique deinde gentes vergẽtes ad rhenũ partim a dabude partim ab arare discernũtur. Hi nãq; amnes ab alpibus et dein deinde in vnũ alueũ cõfluẽtes delabunt in rhodanũ. Rursus aũt superãs rhodan⁹ viennã deferẽ allobrogum metropolim. Trib⁹ his fluuijs euenit vt initio in aquilonẽ: dehinc in occidentẽ deferant. Iãq; in vnũ tandẽ amnẽ cõfluens in austrũ iterũ curuat⁹ excurrit. Quoad erũpat: alijs acceptis fluminibus. Et hinc reliquum in mare cursum pficit. Templũ vero vna cũ tota regione sicut Seneca ad Lucillũ refert facili igne suo tempe quo ad Agrippinã: videlicet tempe Senece exustũ est. Quã vrbẽ inter celtas ascribere quibusdã placet. hinc plotinus (Qui prim⁹ rome latinã rhetoricã docuit) duxit originẽ. a quo Cicero se rome puerũ cum Q. fratre latine primũ doctũ retulit. hinc sanct⁹ Augendus vita et miraculis clar⁹. hinc sanct⁹ Desiderius episcopus. Et S. Baldomeri⁹ cui⁹ miracula crebra ciuitatẽ reddũt illustrẽ. hinc roman⁹ abbas: qui prim⁹ ibidẽ vitã heremiticã duxit. et multorũ extitit pater monachorum. Ornaẽ etiã hec ciuitas sancto Vicentio episcopo: et Hyreno epõ policarpi discipulo: qui ibi martyrio coronat⁹. In ea domician⁹ abbas: Lupus eps et anachorita. Antiochusq; epus qui in dño quiescũt. Iust⁹ preterea angelis prim⁹ ibi vitã finiuit. Hec inclita vrbs francorum regib⁹ diu paruit. Qui ibi solẽnes nundinas instituerũt. Ubi et pilatus et Herodes (vt fertur) a romanis principib⁹ relegati vitã infamẽ finiere. Lugdunũ aũt (vt aliquib⁹ placet) a lugda Cesaris legione sic appellata illis locis freqũẽt⁹ hibernãte dictũ est. Lugda eni gallica lingua idem quod fulgur designat. Sic etiã vt refert Tacit⁹ legio quedã romana apud hispanos locata est: cui nomẽ fuit Rapax ad terrendos his appellationibus populos: Nam nomia sunt ista pene timenda sono

Lion

Linea Christi
Jacob

Jacob pater Joseph naturalis sed heli pater eius legalis fuit. Hūc Matheus. illū Lucas cōmemorat.

Alexandra

Alexandra uxor Alexandri regis iudeorum regnauit annis nouem. Nam marit⁹ suus moriens Hircanu ꝛ Aristobolum liberos reliquit. et regnum huic Alexandre uxori tradidit. Eo q͛ Hircanus rerū gubernatiōem ignorās vitam ociosam elegerat. Aristobol⁹ vo efficax ꝛ audax erat. Ipa ei a ppl'o plurimum diligebat. Que suscepto magistrato hircanum ꝑter etatē principē sacerdotū statim ordinauit. Eo tpe orta in iudea heresis phariseoꝝ. Quoꝝ cōsilio vtebatur in oībus. nomē aūt regium ipa tantū ferebat. Eorūq͛ cōsilio optimates iudeorū occidit aut exilio damnauit cōturbās oīa. hec tamē multa gessit ad regni ꝯseruationē callida circa regni detētionē. Attamē cum nec bonū aut iustū aduerteret anq͛ vitā finiret ad summā calamitatē negocia domus sue ꝑduxit Et post mortez multis miserys regnū compleuit. Gentē tamē suam in pace custodiuit. Denicq͛ cum inualitudinē seuissimam incidisset. Aristobolus collecta plurimorum manu post matrē se regnaturum declarauit. Illa paulo p⁹ anno etatis sue. 73. vita decessit.

Hircanus Alexandri iudeorum regis ex p'dicta alexandra filius vigesimustercī⁹ iudeoꝝ pōtifex. principatū sacerdotij suscipiens. Sedit annis. 24. hic a matre pōtifex ꝯstitut⁹ post mortem matris maximas questiones ꝛ concertationes habuit. Aristobolus collecto exercitu cōtra fratrem mouit arma. Cūq͛ egressi essent fratres in campis iericonthinis victus hircanus fugit in hierusalem. Tandez in concordiam venerunt: vt aristobolus regnaret. Hircanus vero sub eo quibuslibet honoribus fungeretur. paulo post hircanus promissis non contentus. ad Arethan regem arabum noctu confugit: vnde collecto exercitu venit in iudeaz et obsedit hierusalem. Scaurus tamē dux romanorū soluit obsidium. ratus tēpus esse vt defacili iudeam poneret sub tributo. Atq͛ in hunc modum contendentes occasionē inuadendi iudeam romanis prebuerūt. Quāobrem pompei⁹ hierosolimā veniēs. Cū eam obsedisset: orta est dissensio in vrbe. Nam fautores aristobolis vrbem tueri. hircani eam tradere romanis contendebant. Receptus tandē in vrbē templū expugnabat. Mense tamē tercio phanum irruptuz est. Faustus cornelius Sille filius primus ingredi ausus est. ꝛ romani templū ꝓphanauerunt. nihil tamē inde tulit. Hircano vero iterato principatum sacerdocij donauit. Et iudea sub tributo constituta est.

Linea pōtificuz

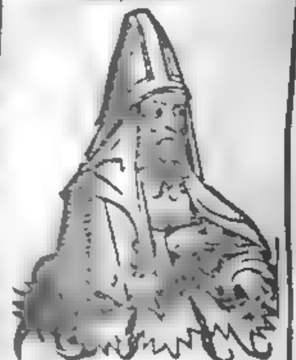
Hircanus

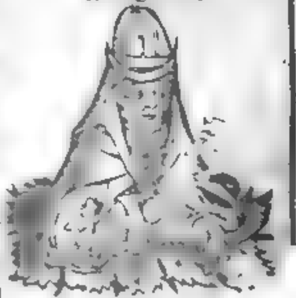
Aristobolus

Alexander

Antigonus

Aristobolus p pompeium post deuastationē vrbis captiuus ad romaz ꝑductus est. cum duob⁹ filijs alexandro ꝛ antigono totidemq͛ filiab⁹. Et extunc iudei libertatē penitus deposuerunt. ꝛ subiecti romanis esse ceperūt. Sicq͛ iudee administratio Scauro est ꝯmissa inde gabinio. Post hec casu elaps⁹ est roma aristobolus. qui magno exercitu iudeoꝝ cōflato. ad eū debellandū missus est a gabinio antoni⁹ aristobol⁹ ꝑ gabinū capt⁹ est. iterū romā ꝑduct⁹. In discidio pompei ꝛ cesaris in syriā cū duab⁹ cohortib⁹ missus. verū spes cesaris frustrata. a studiosis pompey veneno perijt. cum iudeam in potestatem cesaris subijcere attemptauit.

Alexander pōtifex fili⁹ aristoboli. Is dux romā cuz p̄re duceref ex itinere fugit. qui magna manu collecta iudeā populabaf. Et hircano patruo insidias ponebat. Obtinebat aūt munitissima loca alexandrū hircanū ꝛ Macherunta. Occisus deinde antiochie a scipione securi percussus iuxta tenorē litteraꝝ pompey. prius habita accusatione in iudicio sup his q̄ in romanos admiserat

Antigonus Aristoboli iudeorū regis filius. Alexander ꝛ aristobolus trucidati antigono solo supstite cum duabus sororibus fugiēs euasit. Cesar syrie iudeeq͛ potitus antipatrū idumeū virū strenuū iudee procuratorem constituit. Et iterato hircano antigoni patruo regnū concessit. Ita tamē vt nō rex vocaretur. Antigonus ad pachoꝝ parthoꝝ regē cōfugit: et ibi vsq͛ ad obitum cesaris ꝑmansit: deinde vrbem expugnauit cōprehensūz hircanū aures eius dētibus mutauit. Ob quā causaz M. anthonius astāte octauiano herodē regē iudee declarauit: qui violenter vrbem ingressus antigonū comprehendit ꝛ ad antonium in antiochiam vinctum remisit. Qui suscepto securi percussus intercemit. Et hic finis generis asamoneoꝝ. Nam de familia sacerdotali fuerat. Et regnum iude defecit.

BEllū ciuile cesaris ⁊ pompei execrandū anno primo regni cleopatre fuerunt. quo pter calamitates que in plebs cadere cõsueuerunt etiā populi ro. fortuna mutata est. causa tante calamitatis eadēq3 om̃i nimia felicitas. Cum enim cesar gallias inuadit Crassus asiam: Pompeius hispaniā. tres maximos exercitus: etiā sic orbis imperiū societate triū principū occupat. decem annos traxit ista dñatio. Et inde qm̄ mutuo metu tenebant. Crassi morte apud parthos: ⁊ morte Julie cesaris filie que nupta pōpeio generi soceriq3 concordiā matrimonij federe tenebat. statim emulatio erupit iam pompeio suspecte cesaris opes: ⁊ cesari pompeiana dignitas grauis. Cūq3 cesar europe quieto potiref imperio: transit in greciam vbi pompeiū obsedit cū eo dimicans magna clade cū omni exercitu fusus est ⁊ sequentis noctis beneficio illesus euasit. Cesar agmine citato p epirū in thessaliā prexit: quē pompeius cū maximus copiis insecutus vtrinq3 acies struxerūt. pugnatū est itaq3 ingenti contentione dubia sorte. Tandē pompei fusus est exercitus. pompei⁹ statim alexandriā petijt vt a ptholomeo auxilio acciperet verū is ingratissim⁹ fortunā magis q̄3 amicitiā sequens cū occidit: ⁊ caput eius cū anulo cesari transmisit. Quib⁹ visis statim lachrimas effudit. mortuo pompeio cesar a ptholomeo parriada insidias ptulit ⁊ alexandrie vrbis potit⁹ cleopatrā ab exilio reuocauit ei regnū cōtulit. Inde biennio syriā puagatus pharnacem mitridatis filiū ponto sugauit. Postea cū romā venit iterū dictator ⁊ consul creatus in aphricā transijt. deinde de cōfectis bellis triumphauit. Regressus est romam vbi se imꝑatorem vocari fecit. Et sic reipublice finis hic fuit: que per annos. 464. durauit.

Marcus Tullius

TUllius cognomento Marcus ⁊ Cicero phs maximus ⁊ orator princeps ac romanor consul. Hic de tullior familia que ex municipio arpinati originem traxit ⁊ principiū generis in tulliū volscor regem referebat: patreq3 tulliū ⁊ olbiā matrē habuit. qui vt pmū discēdi capax fuit: ingenij magnitudine eqles excelluit. Prima eius cōmendatio circa poeticā eluxit: in quo libellos quosdā edidit. Crescētibus annis solutā orationē nature sue magis consentaneā adamauit: puerilibus studijs pactis phie ⁊ iuri ciuili operā dedit: post hec sub sylla militauit marsico bellor: edilis inde factus: deinde suffragijs po. ro. ptor creatus est: postea cōsul vna cū C. antonio. M. antonij oratoris filio tam gloriose id cōsulere imperiū exercuit vt pater patrie appellatus fuerit: hic phiam antea nřis lřis incognitā explicauit: ⁊ ex ingenij sui felicitate cōplurima scripsit. Ex terentia vxore tulliolā ⁊ marcū filiū habuit. Demū inclitus orator anno etatis sue. 64. ab antonio per suos satellites sub spē cōcordie cōcedēte octauiano occidit: ci⁹ tñ inimici tandē ignominiose perierūt.

Catilina

CAtilina nobili genere natus magna animi ⁊ corporis vi: sed ingenio prauo: cui ab adolescentia bella intestina: cedes: rapine: discordie ciuiles gratissime fuere. Ibiq3 iuuentutē suam exercere studuit cū esset aio audax: subdolus varius: ⁊ cuiuslibet rei simulator. Qui cum esset flagiciosissimus vir ⁊ omnium facinorosor dux: hor cateruas circū se semꝑ habere voluit: quibus fretus sociatatibus: ipse flagiciosus catilina ad opprimendā rempu. consiliū cepit: cū ei maxima spes esset consequendi consulatū: pestiferā coniurationē contra rēpu. Marco Tullio Cicerone consule attentauit. sed cōiuratione ꝑpalata detectisq3 coniuratori noībus. Lentulus ex clarissima cornelior gente ortus magistratu primo a senatu abdicatus. Inde cethegus statilius gabin⁹ ⁊ cepari⁹ senatoꝝ ordinis viri. decreto senatus in carcere missi: statim vna cū ipso lentulo laqueo strangulātur. Quod vbi cathilina cognouit in transalpinā fugere cogitauit. quo comperto antoni⁹ cū quibusdā legionib⁹ ipm psequēs inter cōfertissimas legiones confodit. atq3 ita ciceronis virtute respu. a magnis turbationib⁹ seruata est.

Cato posterior vticensis

CAto posterior catonis superioris ꝓnepos: cui ꝓpriū nomen. M. porcius cato stoicus phus: quem vticensem quidā appellant: q̄ se apud vticam interfecit vir doctissim⁹: qui ita doctrine cupiditate flagrauit: vt ne in curia quidē dū senatus ageref a lectione temperaret: quo minus grecos lectitaret libros hac sese industria: vt ostēderet alijs tempora deesse: alios supesse temporib⁹. hic docebat rempublicā magis virtutib⁹ q̄3 armis esse tuendam dicens. Nolite existimare maiores nostros armis rempu. ex parua fecisse magnam. Si ita esset: maiorem nos haberemus. Quippe quibus socior ciuiū pterea q3 armor atq3 equor maior nobis copia est q̄3 illis. Hic quoq3 quanto humanam gloriam fugiebat: tantomagis illū gloria sequebatur. Quiq3 inter alia sue virtutis opera: ad humane vite instructionem ethicam moralez cū suis rationibus in librū composuit. Ex quo, vt aiunt paruus ille liber metricus: qui paruulis legif excerpt⁹ est. De eius sententia hanc memoria dignā ponimus: humana vita proprie veluti ferrum est. quod si exerceaf conteritur. Si vero non exerceaf rubigine consumif. hic teste Augustino seipsum occidit: victoriam cesaris impatienter ferens: eiq3 subijci nolens.

Linea Regum Egipti
Ptholomeus dionisius

Cleopatra

Antipater filius Aristoboli ⁊ Crispis vxor eius quattuor filios ⁊ vnicā filiam habuerunt: quē antigonus apud cesarē accusabat. Is veste protecta vulnera demonstrans: verbis non opus esse cicatrices fidelitatem ostēderet inde ꝓcurator iudee declaratus est. Post hec faselū hierosolumis natu maiores sub se procuratorē statuit ⁊ herodē gallilee ꝑfecit.

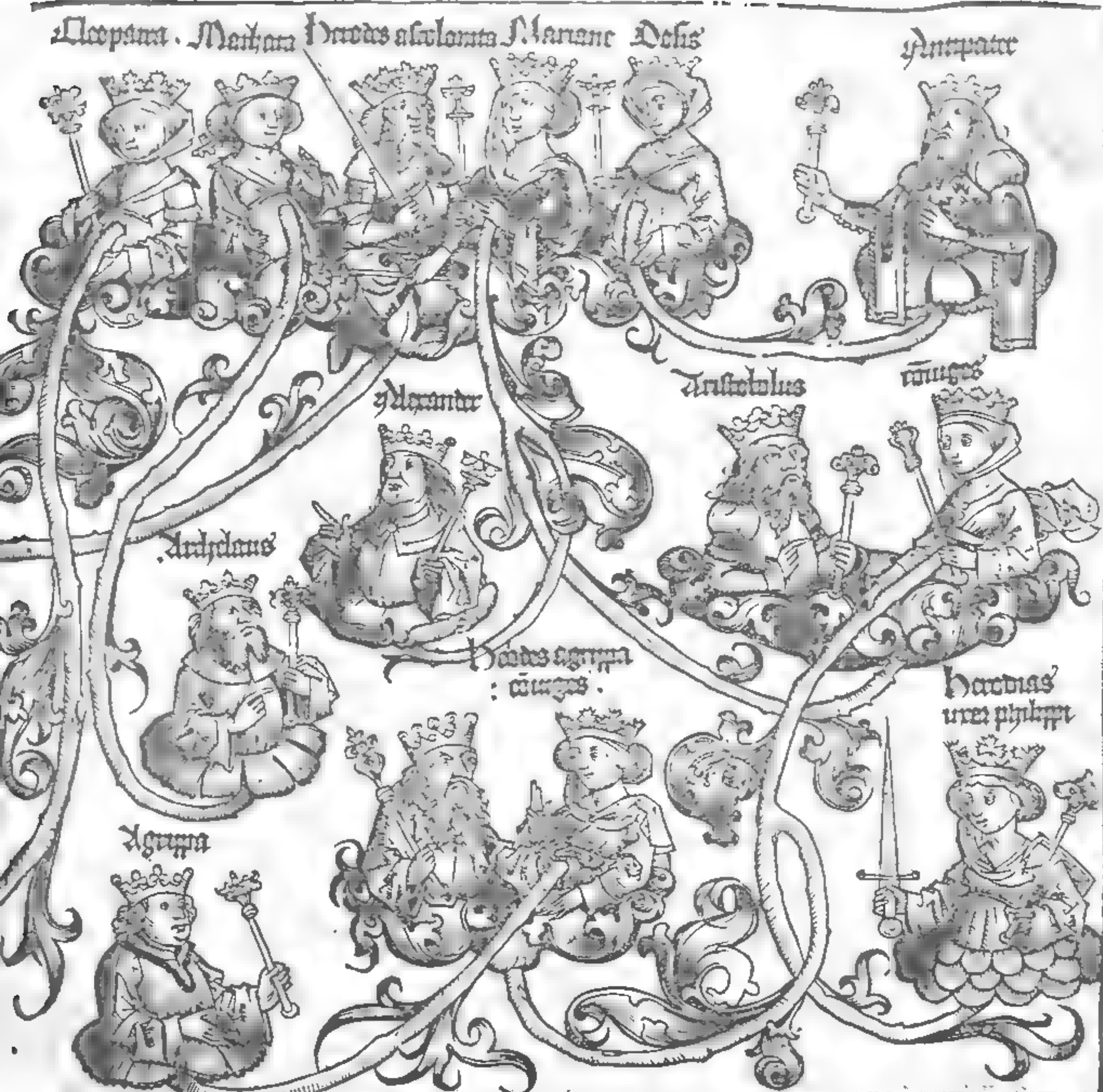
Ferroras. Josippus. Antipater coniuges crispis.

Herodes antipa. Philippus.

Phaselus. Saloma.

Ptolomeus dionysiꝰ.12.egyptioꝝ rex. regnauit annis.30. Ad eum pompeiꝰ accessit vt auxilia ab eo accipet. Cui ꝓpter tenerā etatē tutor eius a senatu datꝰ fuerat: verū vir ingratissimꝰ pompeiū occidit. Mortuo igit pompeio cesar alexandriā ꝓfectus a Ptholomeo paricida insidias ptulit. qui insidiantiū hostiū inopinata multitudine circūuentus scapha cesar confugit: qua mox subsequentiū pondere mersa p ducentos passus ad nauē vna manu qua carthas tenebat eleuata natando puenit. Sed paulo post nauali ꝑlio regiā classem cepit. At vbi Ptholomeꝰ liber euasit cesari denuo bellū intulit: qui cū oī exercitu deletus est. Rex scapha exceptus fugiendi causa multis insilientibus demersus est. Cuiꝰ corpꝰ ad litꝰ deuolutū lorice aureate inditio cognitum fuit. Ac si cesar alexandria potitus cleopatrā ipsius Ptholomei sororē ab exilio euocauit eiq; regnū contulit: que post regio comitatu vrbem ingressa est.

Cleopatra egypti regina Dionisij auletis filia quē ꝓpter flagitia alexandrini eiecerunt. Tam post mortē fratris cesar reginā constituit post morte vo cesaris ⁊ res in philippis gestas Antonius in asiam ꝓfectus est. ⁊ cleopatrā sūmis cōplexus est honoribꝰ adeo vt eā sibi vxorē accipet. Et filios ex ea ꝓcrearet. Ambo etiā in attico bello fuerunt: ambo fugerūt. demū ab Augusto supati sunt Nā antoniū augustus in nicopoli vrbe captū coegit sibiipsi manū inferre. Cleopatrā vo vt viuā in pr[illegible] m reduceret. que paulopost ⁊ ipso in vinculis: alios in sepulchro antonij viri sui clam admoto asp[illegible] i conc dit hec quippe nulla fere nisi oris formositate ⁊ vere claritatis nota refulsit. Sed ec[illegible] a cr litate atq; oī luxuria mūdo conspicua fuit. Ac sic lagidarū seu egyptioꝝ regum imperiū [illegible] p annos.306. sub regibus tredecim pmansit: ⁊ augustus furente egyptū comp[illegible]

Herodes antipatris idumei filius a romanis iudeoꝝ regnū suscipiēs: regnauit annis .37. Antipater enī tp̄e Sabini syrie p̄fecti adeo virtutib⁹ claruit vt regiū coniugiū meruerit. Et regis arabū neptē vxorē acceperit. Ex qua q̄tuor filios suscepit scʒ phaselū: herodē hūc cognomēto ascalonitā: iosippū ⁊ feroram: ⁊ vnicā filiā noīe salomā. postea veneno extinctus. Et phaselus p̄mogenit⁹ interfect⁹: herodes ad antonium cōfugiēs. inde iudee rex coronat⁹. Cōtradiditqʒ ei august⁹ traconitidē ⁊ itureā totāqʒ maritimā. Edificauit aūt in ascbalone domū regiā. Et deinde agnomiatus est ascbalonita. Natione eñ idume⁹ fuit ex patre arabs vero ex matre. Et extūc xp̄i dn̄i nr̄i natiuitate vicina. Regnū ⁊ sacerdotiū iudee qd̄ pri⁹ p successiones maioꝝ tenebat̄ destructū est. Ac sic moysi p̄phetia cōpleta. Nō deficiet princeps de iuda: nec dux de femoribus ei⁹ donec veniat cui repositū est: ⁊ ipse erit expectatio gentiū. Ipse suscepto regno samariā a fundamētis erigēs. Augustā in honorē augusti idest sebasten appellauit. Posuitqʒ aquilā aureā sup speciosam portā tēpli iudeis egredientib⁹. Fecit quoqʒ herodion in q̄ sepult⁹ est. Templū magnificētissime decorauit. Demū anno .26. hircanū principē sacerdotū ⁊ ei⁹ filiū qui patri in sacerdotio succedere debuerat interfecit. Sororē zel⁹ vxorē suā cū duob⁹ filijs ꝓpriis iā adolescētib⁹ atqʒ vxoris matrē oēs interemit. Predicte quoqʒ crudelitatib⁹ hoc addidit: qr sororis sui noīe salome virū occidit. ⁊ cū eā alteri vxorē dedisset eā ipsam e vita sustulit. Scribas p̄terea oēs ac diuine legis interp̄tes simili scelere peremit. Postremo funestissim⁹ vir cū ihesu xp̄i natiuitatē magoꝝ indicio cognouisset. oēs puulos bethleeʒ gladijs interemit. Quo facto repēte morbo interior[illegible] percussus: ⁊ scatente toto corpe vermib⁹ miserā exalauit aīam. quīqʒ supstitib⁹ filijs relictis scʒ archelao herode antipa: antipatro: lysania: ⁊ philippo. Ex quib⁹ q̄tuor fuere tetrarche vt ex euāgelio hr̄.

Agrippa colonia q̄ ad sinistrū rhenū latꝰ sita est. locꝰ ⁊ situ ⁊ flumie clarꝰ ⁊ pplo. quā alij scribunt Agrippinā dictā q̄ nūc Colonia dicit. Ea inferioris germanie vbiorū vrbs ad citerioris rheni ripas sita. Temporibꝰ enee troiani a q̄dā troiano colono noie (vt sicardꝰ cremonēsis hz) iniciū sūpsit: ꝫ postmodū Claudij imperatoris iussu qui agrippine maritꝰ fuit. ⁊ vbiorū pplis a sueuis fugatꝫ instaurata extitit. ⁊ ab agrippina vxore ex eorū ꝓgenia ducta appellata. quā vrbē sic cōditā vbij ppłi habitare ceperunt. Veriores tñ historici oēs asserunt q̄ M. agrippa colonie illiꝰ auctor fuit. Qui licet multa domi multa foris preclara cōstruxit. illam tñ ex oibꝰ dignā cēsuit. cui suū nomē imponeret. Edificator ac bellator egregiꝰ dignusq̄ habitꝰ. quē augustꝰ sibi generū ex toto orbe deligeret: nō q̄lisciq̄ filie: sed dilecte: sed vnice: sed auguste. Is vrbē in emulatione Treueris opulentissimā ordinauit: vt sediciones gallie cōprimere posset. Hildericus aūt rex fracorū lōge postea ex agrippina fautores Egidij romani eiecit: francis impositis ex francorū incolatu Coloniā appellarunt quāq̄ nōnulli coloniam romanorū esse dixerūt.

Que ciuitas cū romanorū socia esset; fatali igne ꝯsumpta est: in q̄ capitoliū ⁊ edificia ⁊ ritꝰ romanorum instar fuere ⁊ adhuc nōnulla extant: habet eīm capitoliū ad effigiē romani nisi q̄ ꝓ senatu illic pacis ⁊ belli consilia agitante: hic famosi iuuenes ac puelle nocturnas laudes deo cōcinunt eterna cōcordia. Ibi rotarū ⁊ armorū strepitꝰ ac gemitꝰ captiuorū. hic quies ⁊ gaudiū ac iocantiū voces. deniq̄ illuc bellū illuc pacificus triūphator ingredit. Videt ibi templū vrbe media pulcherrimū quāuis inexpletū qđ haud immerito summū vocat. Magorū ibi regū corpa ab ortu vsq̄ ad occasum tribus saltibus transuecta Quos ad ethereū quondā regē ad presepia vagientē cū muneribꝰ veneratos legimus. hec libera ac insignis vrbs metropolis est. Cuius archiepiscopꝰ romanū eligit imperatorē. In ea multi scīa ⁊ scītate claruere viri: quorū de numero seuerinꝰ ipsius vrb. e cpūs. Et albertus magnus cuiꝰ corpus apud predicatores obseruat. Ibi 50. ex thebeorū legione cursus sui agonis cōpleuerūt. Vrsula q̄z cū vndecī virginū milibꝰ ⁊ alij nōnulli in ea martiriū ꝓmeruerūt. Mirū aūt est quāta ibi ciuilitas que vrbis spēs: que virorū

grauitas que mūdicie matronarū. Peruetustum gētis colonie ritū esse vulgo ꝑsuasū presertim feminco Franciscus petracha scribit. Qui hoc insigne spectaculū vidit. In vigilia Iohānis baptiste cū sol ad occidentē vergit. Oīs ripa preclaro ⁊ ingenti mulierū agmine tegit: ⁊ incredibilis sine offensione cōcursus erit: vicissimq̄ alacres pars herbis odoriferis incincta reductisq̄ post cubitū manicis candidas in gurgite manꝰ ⁊ brachia lauant. Et tradūt oēm totius anni calamitatē eminentē fluuiali illius diei ablutione purgari. ⁊ deinceps letiora succedere. Itaq̄ lustrationē esse annuam in exhausto semꝑ studio cultū colendūq̄. O nimiū felices rheni accole: quorū ille miserias purgat germanie superioris nec hister nec albis italicorū nec padus vnq̄ valuit purgare nec tyberis pigriora sūt hec flumina. Prope coloniā aquēsis vrbs Aquisgrani dicta karoli magni sedes. ⁊ in tēplo marmoreo verendū barbaris gentibꝰ illiꝰ principis sepulchrū. is statuit vt successores sui primā inde coronā. Et pmā inde imperij auspicia capescerēt: q̄ hodieq̄ seruat: seruabit q̄ndiu romani frena imperij theutonica manus aget.

L. pomponius

L. pōponiꝰ historicꝰ ⁊ orator atellenatis scriptor ꝑ h tēpꝰ (eusebio teste) clarꝰ fuit. q̄ geographie libellū edidit. in q̄ vrbiū distantias ⁊ loca queq̄ mensurat.

Leoneus

Leoneꝰ grāmaticus doctissimꝰ Gn. pōpei libertꝰ. Is iussu dn̄i sui pōpei ꝯmētaria i medicina q̄ pōpeiꝰ deuicto metridate i suis scrinijs cōpererat in nřm trāstulit sermonē. metridates eīm medicine curiosus ab oībus subiectis suis singula medicialia exq̄rēs cōmentationū horū ⁊ exēplaria i archanis suis reliquit.

M. agrippa

Agrippa gener octauiani edificator egregiꝰ rome q̄ multa cōstruxit i edilitate sua adiecta vginea aq̄ ceterisq̄ corriuatis atq̄ emēdatis lacꝰ septigētos fecit: idq̄ fuit qđ octauianu augustū pplo romāo vinū petēti sibi iratu rn̄disse scribit suetoniꝰ tot aq̄s introduxit agrippa gener meꝰ ⁊ vinū q̄rit. coloniecq̄ nomē ⁊ dignitatē dedit.

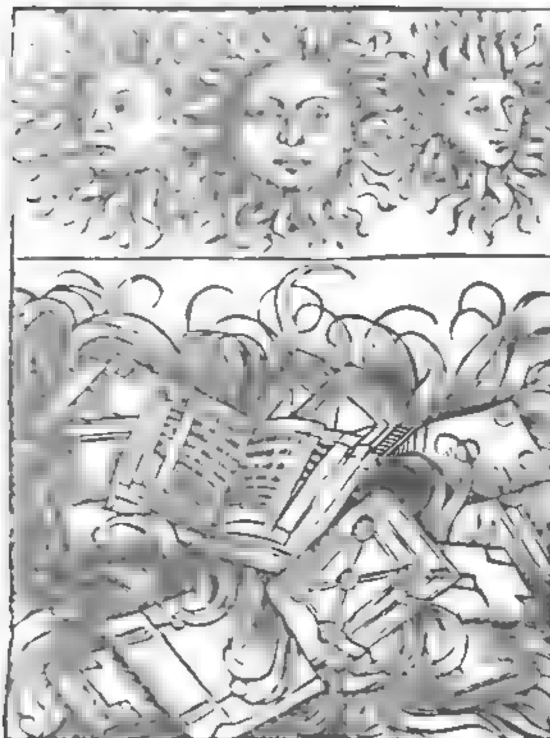
·COLONIA·

Augusta vindelicoꝝ inclita ⁊ superioris germanie vrbs vetusta. Cuius originē aliqui q̄ꝫ vetustissimā ostendere cupientes sicuti ceterꝫ mortaliū. Gentem sueuoꝝ a Japhet descendentē: eam primo inhabitasse ꝓuincā scribunt. Ibiq; eam condidisse vbi habundantia aquarū: salubris aer ⁊ alia oportuna de facili haberi possent. Venientes enim sueui ad rettam locū aptum considerātes: ⁊ ad tuendū natura munitū ob concursum duoꝝ rapidissimoꝝ fluuioꝝ vinde ⁊ lici. hanc vrbem primo edificauerunt. Eamq; vindelicā a vinda ⁊ lico appellabant. Ea enim regio postea vsq; ad alpes vindelica dicebat̄. Vniuersaq; montana pars in orientē ⁊ austrū vergens a rhetis vindeliciscq; tenet̄ vt Strabo ponit. Eam autē more vetusto vallo ac fossa cinxerunt amazones postq̄ europam inuaserūt sueuos sub marsepia insuetis armis ⁊ securibus ꝑacutis ex hac vrbe cedere vsq; ad alpes coegerunt ⁊ desolatā reliquerunt. Cū hec ante cladē troie pacta sint. Eam ciuitatē ante troiam fuisse opinant̄. Et temporib⁹ exitus filioꝝ israhel de egypto ante romā q̄ngentos ⁊ quinquaginta annos conditā asserunt. Quā quidē a troianis ortam dicunt. Eagentes aūt sibi deam Zizam quā cerere fuisse opinant̄. A qua hec vrbs zizaria dicta. Cuius templum vsq; ad tpa romanoꝝ inuiolatū ꝑmansit. Id vetustate collapsus nomē collis seruauit. Qui ab incolis Eysenberg hodie vocitat̄. Per vindelicos deinde ac rethos florentissima cū muris ac ꝓpugnaculis facta. A romanis plurima bella ꝑpessa est. Cū libertatem semp optaret: se a romanis vindelici alienarūt. Ideo diuus Octauianus Augustus Titū Enniū ꝑtorē cum legione marcia: ac alijs ducibus in eos misit. In qua Auar bogudis regis filius adolescens in armis apud grecos ⁊ latinos peritus. Et Varro tribun⁹ militum claruerūt. Hi ciuitatem in fine estatis multitudine romanoꝝ obsessam varijs affecerunt incommodis. In ea oppugnatione Auar grecus occiditur. Et in vico criechsaueron vbi sepultus fuit tale epigramma reperitur. His nomen terris bogudis dat regia proles. Grecus auar pecudis de sueuis more litatus. Perijt ⁊ pretor cum legione marcia vt pauci superessent in ea clade qui rem gestam recitarent. Locoq; cedis nomen dedit perdita legio in media nunc ciuitate perleich dicta. Ideo scribitur. Indicat hic collis romanam nomine cladem. Marcia quo legio tota simul periit. Varro quem verrem nominant amne

transmisso in paludibus se occultans lacui vernensee nomen dedit. Is postea consul sicilie infeliciter obijt. Et vt Suetonius refert q̄ Octauianus Augustus omnes graues ignominias cladesq; duas omnino nec alibi q̄ꝫ in germania accepit. lolianam atq; varrianam. varrianā pene exitiabilē tribus legionibus cū duce legatisq; ⁊ auxilijs cōmunibus cesis. Deinde augustus ꝑ Tiberiū Nerone (Cum Drusus frater ei⁹ retuales regiones aggressus est) post varrianā cladē effluxo triennio vindelicos deuicit atq; vrbem eoꝝ immunitam reddit. Et vt verba strabonis libro quarto affirmāt. Tribus romanoꝝ milib⁹ cesar augustus missis vrbem Augustam habitandā tradidit. quo in loco varro castra iam habuerat. Claudius Drusus tamen eā postea instaurauit. Muris ac turribus ampliauit. Cūq; auspicijs Augusti victa ⁊ aucta erat in honorē augusti Octauiani Augustam appellauere. De his bellis Oratius in odis mentione facit. Videre rethi bella sub alpibus drusum gerentē vindelici. Quibus mos vnde ductus ꝑ omne tempus amazonia securi dextras obarmet ⁊c̄. Cum aūt Sueui qui potentia ⁊ hominū frequentia reliquos antecellūt. hanc vrbem ꝓ tutissimo elegerūt. Deinde in romano imperio stabilis ac fidelis ꝑmansit magnū incrementum habuit ac multa prisce vetustatis monimenta in ea relicta sunt. Anno aūt salutis quarto ⁊ quinquagesimo sup nōgentesimū ⁊ vltra vngari germaniā ⁊ sueuiam vastantes Augustam obsiderūt: varijsq; cladibus noricos rhetos ac sueuos afflixerunt. Otto primus impator aduersus eos pluribus diebus decertauit. Eosq; tandem ad internitionē prope Augusta deleuit. Tres quoq; in eo prelio eoꝝ regulos captos a militib⁹ suis ad eū ꝑductos cum ob clementiā seruare conaret̄. Sueui (eo nolente) suspendio necarunt. Cecidit in eo bello Diopoldus comes frater sancti Udalrici ⁊ Regniboldus fili⁹ sororis sue. Deinde diuus Udalricus episcopus vrbem illustriorē fecit. ⁊ ecctiam sancte Affre instaurauit. Que olim ab Attila ⁊ nūc ab hunis lesionem sensit. Et ecctiam sancti Johannis ⁊ sancti Stephani cōstruxit. Ornat̄ q; hec imperialis ciuitas publicis ⁊ priuatis edificijs pulcherrimis. Et ꝑsertim basilica epāli ampla beate Marie virgini dicata. Et cenobij sancti Udalrici ordinis diui Benedicti in quo corpus eiusdē sancti epi ⁊ Simperti ac beate Affre martyris ac plurimoꝝ sanctoꝝ ꝑcipuo honore obseruant̄: qui auguste varijs ob tormētis martiriū ꝓmeruerūt

TRes soles post mortē Julij Cesaris sequēti die exorti sunt ⁊ apparuerūt in oriēte: qui paulatim in vnū corp⁹ solare redacti sunt ⁊ in eundē orbem conuenerūt: significātes dominiū Lucij antonij ⁊ .M. antonij atq̧ Augusti in vnā monarchiā reducendū: vel potius q̄ noticia trini ⁊ vni⁹ dei toti orbi futura iminebat. Bos quoq̧ arans in suburbano rome locut⁹ est: dicens frustra se vrgeri quia in breui magis homines defuturos esse q̄ frumenta.

BIbliotheca toto vrbe terrarū nobilissima .40. miliū librorū in egypto cōburit. Ibi accurata diligentia in colligēdis libris p veteres laudat. Nā aristoteles ⁊ bibliothecā ⁊ scolā Theophrasto reliquit. Et primus fuit (vt Strabo arbitrat) qui libros cōgregauit: ⁊ egypti reges bibliothece ordinē docuit. Deinde Theophrastus neleo tradidit. Neleus scepsim detulit ad hoīes imperitos: qui libros inclusos ac negligētes cōpositos tenebant. Ptholome⁹ quoq̧ philadelph⁹ maximū numerū librorū collegit. Et vt Seneca tradidit. xl. milia librorū alexandrie arserunt pulcherrimū regie opulentie monimentū: sicut ⁊ Liui⁹ qui elegantie curęq̧ regum egregiū id opus ait fuisse. Non fuit elegantia illud aut cura: sed studiosa luxuria: imo nec studiosa quidē qn̄ nō in studiū sed in spectaculū cōparauerant: sicut plerisq̧ ignaris etiam seruilū litterarū libri non studiorum instrumenta sed cenationū instrumenta sunt.

Salustius

SAlustius romanus historicus ac philosoph⁹ Ciceronis emulus rome claruit. Is fuit nobilitate veritatis insignis historicus quippe qui de bello catilinario: necnō ⁊ de bello iugurthino libros edidit celebres: ac nōnullas scripsit epistolas.

M. Varro

M. Varro vico atice ⁊ narbonensi prouincia natus rome in precio plurimus fuit eruditissimus quidē ⁊ acutissimi ingenij vir: atq̧ in omni seculari eruditione peritus: qui annū agens .35. grecas lr̄as cum summo studio didicit: hic vir doctissim⁹ vndecūq̧ qui tam multa scripsit: quā multa vix quēq̧ legere credam⁹: hic quoq̧ teste Ysidoro innumerabiles edidit libros inter quos .415. antiquitatum precipui: quos in res diuinas humanasq̧ diuisit. Edidit insup ⁊ librū de lingua latina: ⁊ librū moralē: de quo sniam ponimus hanc. Amici diuitū palee sunt circa grana. Vis inquit experiri amicū: calamitosus fias. Scripsit ⁊ librum de deorum cultu. vixit annis .90.

Virgilius Maro

VIrgilius maro poetarū princeps natione mantuanus parentib⁹ modicis fuit ⁊ p̄cipue patre marone. Natus est Cn. pompeio magno: ⁊ .M. licinio crasso primū cōsul. iduū octobrū die in pago qui andes dicit: qui est a mantua non procul. Mater eius maia se enixam laureū ramū somniauit: haud dubiam spem prosperis geniture. Initiū etatis cremone egit: sumpta virili toga mediolanū: inde paulopost neapolim transijt: vbi cum lr̄is ⁊ grecis ⁊ latinis vehementissimā operam dedisset: tandē omni cura omniq̧ studio indulsit medicine ⁊ mathematicis. Quibus rebus cum arte alios eruditior peritiorq̧ esset: se in vrbem contulit: vbi ab augusto acceptus fuit: ⁊ illum pollioni cōmēdauit. Corpore ⁊ statura fuit grandi: aquilino colore: facie rusticana: valitudine varia. Nāq̧ plerūq̧ ab stomacho ⁊ faucibus ac dolore capitis laborabat. Quecūq̧ ab augusto petijt repulsam habuit nunq̄. Parentibus quot annis aurum ad abundantem alitum mittebat: quos iam grandis amisit. Multa scripsit priapeiam culicem moretum deinde buccolicā postea georgicā in honore mecenatis nouissime eneidē. Obijt deniq̧ brundusij anno etatis sue .52. Cuius ossa in via puteolana neapolim trāslata intra lapidem sepulta sunt: vbi inscriptū est. Mantua me genuit: calabri rapuere: tenet nunc parthenope: cecini pascua rura duces.

Horacius Flaccus

HOracius poeta laudatissimus: patria venusinus: patre libertino nat⁹: fuit statura breuis: rome liberalibus litteris eruditus: deinde athenis doctissimus euasit: familiaritatem .M. bruti qui cesarem occidit adeptus: factus ab illo tribunus militum contra .M. antoniū ⁊ augustum cum victus fuisset brutus ex clade aufugit. Cui postea augustus mecenatis gratia pepcit. Liberatus ad poeticā se conuertit. Scripsitq̧ odas poetriā ⁊ eplas. Et cū optimis studijs innumerabiles diuitias cumulasset. tandem rome moriens augustum instituit heredem. Obijt sed etatis sue anno apud mecenatem sepultus.

Caius Julius Cesar

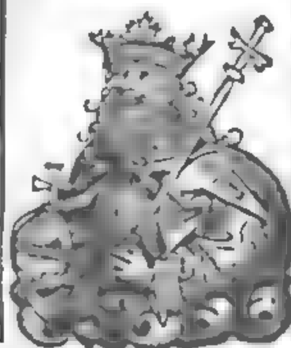
Caius iulius cesar lucij filius. Annū agens sextūdecimū patrem amisit: questor iuliā amitā vxoreq̃ corneliā defunctas laudauit e more ꝓ rostris. edilis p̄ter comitiū ac forum basilicas etiā capitoliū ornauit. Ex p̄tura deinde sortit⁹ hispaniā cū bibulo cōsul creat⁹ inito honore p̄mi⁹ oīm instituit. vt tā senat⁹ q̄ populi diurna acta conficerent ꝛ publicarent. Sub id tempus calphurniā. L. pisonis filiā successuri sibi i cōsulatu duxit vxorē suāq̃ iuliā Gneo pompeio collocauit. Gessit deinde nouem annis bella ꝑ omnē fere galliā que a saltu pyrrene alpibusq̃ ꝛ monte gebēna fluminib⁹ rheno ꝛ rhodano cōtinet. Eodē tꝑis spacio matrē p̄mo deinde filiā: nec multo post neptē amisit. cōfectis bellis quinqes triūphauit. primū ꝛ excellētissimū egit gallicū: sequentē alexandrinū deinde ponticū: p̄ximū affricanū: nouissimū hispaniensem. edidit spectacula varij generis. fuisse tradit⁹ excelsa statura colore candido teretib⁹ mēbris ore paulo pleniore: nigris vegetibusq̃ oculis valitudine ꝓspera: nisi q̄ tꝑe extremo repente aio linqui atq̃ etiā ꝑ somnū exterreri solebat. habitauit p̄mo in suburra modicis edib⁹: post pontificatū maximū in sacra via domo pub. In obeundis expeditionib⁹ dubiū cautior ne an audacior. Compositis vbiq̃ ciuilib⁹ bellis vrbis ꝛ orbis monarchiā tenuit. Et olympiade. 183. romanis imꝑare cepit. ꝛ imꝑauit annis. 4. mensib⁹. 7. A quo deinde romanoꝝ principes cesares appellati sunt. Cū aūt cōtra morē libertatis honores ex sua libertate p̄staret. cōspiratū est in eum a sexaginta ampli⁹. C. cassio. M. q̃ ꝛ decimo bruto. Et tñ futura cedes euidentib⁹ ꝓdigijs denūciata est. Cūq̃ in capitolium applicuisset ꝯspirati specie officij circūsteterūt. a quib⁹ trib⁹ ꝛ viginti vulnerib⁹ confossus est. Hunc vite exitū cesar habuit anno etatis sue. 56. Cui⁹ corp⁹ in campo marcio ꝓ rostris combustū est. percussorum aūt fere neq̃ triennio quisq̃ amplius superuixit. neq̃ sua morte defunctus est.

Octauianus Augustus

Octauianus Augustus patre Octauio senatore genit⁹ nat⁹ est. M. T. cicerone ꝛ Antonio ꝯsulib⁹. ix. kal. octob. paulo ante solis ortū. In quarto anno patrē amisit. duodecimū agens annū auiā iuliā defunctā ꝓ concione laudauit. quadriēnio post virili toga sumpta: militarib⁹ donis triūpho cesaris affricano donat⁹ est. Bella ciuilia quinq̃ gessit. mutinēse: philippēse: perusinum: siculū: actiacū. Ex quib⁹ p̄mū ꝛ nouissimū aduersus marcū antoniū. Secundū aduersus brutū ꝛ cassium. Terciū aduersus antoniū triūuiri fratrē. Quartū aduersus sextū pompei filiū. Initiū horꝫ ꝛ causa fuit ob necē auunculi iulij. Domuit q̄q̃ cōtabriā: aquitaniā: pānoniā: dalmaciā cū illirico oī. Item rhetiā ꝛ vindelicos ꝛ salassos gentes alpinas coercuit. ꝛ dacoꝝ incursiones trib⁹ eoꝝ ducibus cū magna copia cesis. Germanosq̃ vltra albim fluuiū summouit. Aliasq̃ nationes male quietas ad obsequium redegit. Publica opa plurima extruxit. Spectaculoꝝ ꝛ assiduitate ꝛ varietate ꝛ magnificētia oēs antecessit. Sponsā habuit adolescēs. P. seruilij filiā. Sed recōciliat⁹ antonio ꝑuignā ei⁹ claudiam duxit vxorē. vix dū nubilē ac simultate cū fuluia socru exorta intactā adhuc scribonā in matrimoniū accepit cū qua diuortiū fecit. Ac statim liuiā drusillā matrimonio tiberij neronis ꝛ quidē p̄gnantē abduxit. dilexitq̃ vnice ac ꝑseueranter. ex scribonia iuliā. ex liuia nihil liberoꝝ tulit. Iuliā p̄mū marcello deinde vt is obijt. M. agrippe nuptam dedit. Nepotes ex agrippa ꝛ iulia tres habuit ꝛ neptes duas. Forma fuit eximia ꝛ ꝑ oēs etatis gradus venustissima. oculos habuit claros ꝛ nitidos. capillū leuiter inflexū ꝛ subflauū: supcilia cōiuncta: mediocres aures: nasum ꝛ a summo eminentiorē ꝛ ab imo deductiorē. Colorē inter aquilū candidūq̃: staturā breuē. Eloquētiā studiaq̃ liberalia ab etate p̄ma cupide ꝛ laboriosissime exercuit. Multa varij generis prosa oratione cōposuit. Deniq̃ cū de oriēte victor reuersus esset. tūc p̄mū August⁹ eo q̄ rempub. auxerat cōsalutat⁹ est. Et extunc summā reꝝ p̄tātem quā greci monarchiā vocāt adeptus est. A quo postea Augusti romanoꝝ reges appellati sunt. Auxit ornauitq̃ romā edificijs multis: isto glorians dicto. Urbem latericiā repꝑi marmoreā relinquo. Imꝑauit annis. 56. Ianū quirinū semel atq̃ iterū a cōdita vrbe ante memoriā suā clausum: terrā mariq̃ pace parta interclusit: ꝑ que pacis tꝑa Saluator nr̄ ih̄s xp̄s nasci voluit. Is tandem nole succubuit oīb⁹ dimissis in osculis liuie ꝛ in hac voce defecit. Liuia nr̄i cōiugij memor viue ac vale sortitus exitū facilē ꝛ qualē semꝑ optauerat Anno etatis sue. 78.

Marcus Antonius

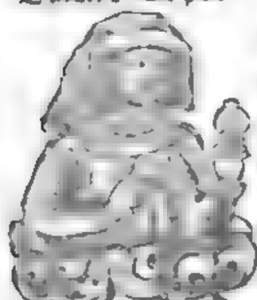
Marcus Antoni⁹ cōsul a senatu hostis adiudicat⁹ missi ad eū ꝑsequendū pansa ꝛ hirci⁹ ꝛ octauianus adolescēs. Deinde cesar cū Antonio pacē fecit. ac sic inter eos diuisa est respu. vt August⁹ hispanias gallias ꝛ italiā teneret. Antoni⁹ asiam pontū ꝛ orientem. Is postea repudiata sorore cesaris Augusti octauiani Cleopatrā reginam egypti duxit vxorem. cōmouitq̃ bellū ciuile dum cupiditate mulieris optaret regnare in vrbe. victus est ab augusto nauali pugna apud acciū qui locus in epiro est. ex qua fugit in egyptū ꝛ desꝑatis rebus cum oēs ad Augustum trāsirēt ipse se interemit. sicq̃ egyptus per Octauianum imperio adiecta est.

Sibilla tiburtina vates ꝓprio nomē al bunica fuit: in italia floruit ⁊ multa ꝑdixit. ⁊ q̄ ti- [illegible] tina dicta fuit: i gurgite ipsi⁹ fluminis cui⁹ simulacrū tenēs i manu librū inuētū fuit: hāc august⁹ octauian⁹ (cū rō anī ei diuinos honores exhiberēt) ꝯsuluit. Que p⁹ triū dierū ieiuniū rn̄dit ea q̄ diu⁹ augustin⁹ refert: iudicii signū tell⁹ sudore madescet. E celo rex adueniet p secula futur⁹. Et sūt. 27. versus q̄rū vltim⁹ est. Decidet e celo ignisq; ⁊ sul phuris amnis: quoꝝ capitaliū lr̄e teste eodē: hūc sensum [illegible] te augusto) celū apertū est: ⁊ nimi⁹ splēdoꝛ irruit super eū [illegible] rulū baiulātē: q̄ visa repēte ⁊ vocē audiuit dicētē: hec ara [illegible] rei mēoꝛiā templū sub titulo scē̄ marie v̄ginis in ara celi [illegible] illa mater cui⁹ vbera illū lactabunt.

Prodigia in ntītate xp̄i visa. olei fons (vt eutropi⁹ ⁊ [illegible] circulus circa solē apparuit [illegible] ⁊ templū pacis corruere.

Ouidius naso poeta

Ouidi⁹ naso [illegible] poeta hac tēpestate rome claruit ⁊ mul [illegible] mina. Tandē anno. 5. imperii Tiberii cesaris etatis vo sue. 54. obiit.

Titus liuius historic⁹

Titus liui⁹ patauin⁹ magn⁹ ⁊ historicor tam grecoꝝ q̄ la tinoꝝ pꝛīceps. anno. 16. añ xp̄i aduētū rome claruit. Et [illegible] cū postea inuēt i fecissent veneti qui pretoriū ipsi⁹ vrbis cōspicuo ipsi⁹ fastigio collocauerunt.

Valeri⁹ maxim⁹

Valeri⁹ maxim⁹ roman⁹ ph̄us ⁊ orator luculentissim⁹. Anno. 15. añ xp̄i aduētū rome clar⁹ [illegible] te cōpensat.

Solinus

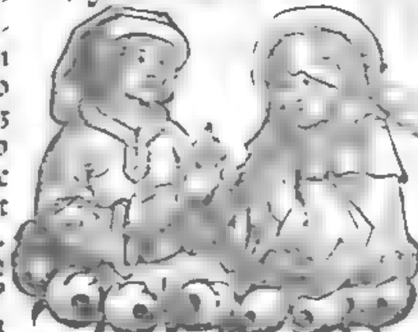
Solinus [illegible] est de mirabilibus mundi appellauit.

Strabonẽ etiã hystoricũ ⁊ geographũ acq̃ insignẽ hõinẽ ac maxĩ operis expositorẽ, vt quidã placet, naturæ creauit his de tpib⁹ [illegible] et opib⁹ [illegible] qui cũ doctissim⁹ vir eẽt ⁊ magna rerũ cognitiõe ⁊ peritia fam⁹ haberet. Inter cetera sue virtutis monumẽta de geographia mũdi decem ⁊ septẽ libros a pposito edidit. In quib⁹ vel omissas vel neglectas aut vetustate oblitas orbis ptes ad vnguẽ retulit. Et diligẽtissime [illegible] nationes res gestas, mõtes, maria ⁊ cõterminos ante oculos nr̃os [illegible]. Hic et mitridatis regis sanguine materna linea originẽ duxit. Cui⁹ diu celebratũ op⁹ diu latinis incognitũ Nicola⁹ papa quĩt⁹ p gregoriũ Typhernatẽ trãsferri i pte voluit. Reliquũ vo opis manaũ videlz europã guarin⁹ veronẽsis absolutũ reddidit.

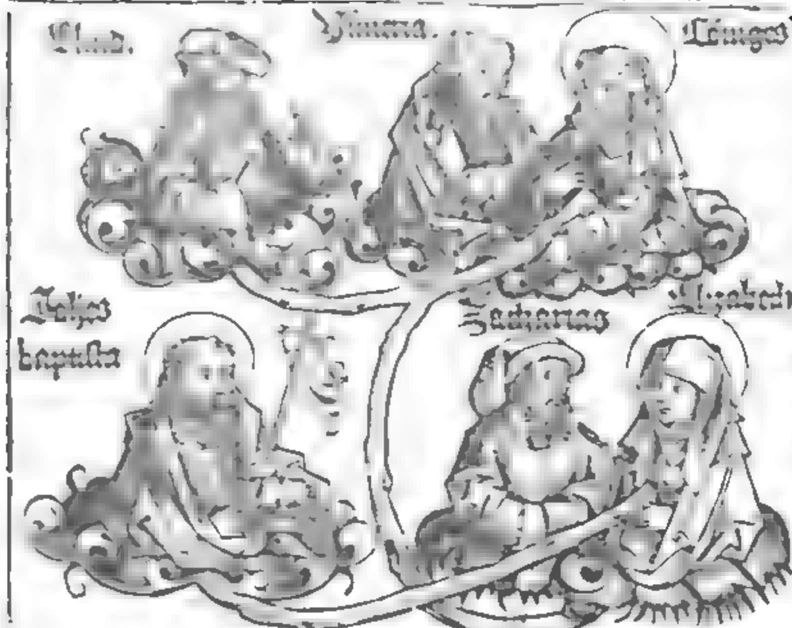
Anna mulier hebrea isachar iudei filia in cõiugiũ Joachim viri sanctissimi de tribu sua tradita. Cũ diu sterilis ⁊ sine ple stetisset post multas orationes ⁊ lachrimas angelica monitione premissa Mariã futurã dei genitricẽ genuit filiam. Qua pcreata mox Joachim viro defuncto nupsit alteri viro noĩe Cleophe, de quo etiã alteram mariam Cleophe suscepit filiã. Cleophas aũt mariam filiam suã iosepho copulauit vxorẽ. Sed ⁊ mariã filiã suam Alpheo tradidit vxorẽ ex q̃ nati sunt Jacob⁹ alphei Symõ chananeus ⁊ Judas thade⁹. Mortuo ẽt cleopha anna tercio secundũ legem moysi alteri viro noĩe Salome nupsit, ex q̃ terciam filiã noĩe mariam salome genuit. que tandem zebedeo despõsata, Jacobũ maiorẽ ⁊ Johannẽ euangelistã pepit filios. Hec ẽpe anna sororẽ noĩe ysmeriã habuit de qua nata est Elizabeth iohannis baptiste mater. Anna cum in preceptis ⁊ in vijs dñi toto tpe vite sue ambulasset plena dierũ quieuit in dño.

Zacharias hebreus de vico abia sacerdos ⁊ ppheta dñi diui Johannis baptiste genitor: vir toti⁹ sanctitatis exemplar. Elizabeth virginis marie cõsobrinã duxit vxorẽ. Ambo quidẽ innocẽtia pietate ⁊ grã sanctissimi. Qui cum diu steriles fuissent: ⁊ iam Elizabeth pcessisset i dies suos: ⁊ mulebria ei fieri desijssent. dñs eorum orationib⁹ pmot⁹: filiũ tandẽ noĩe Johannẽ baptistã dedit. Nã cũ zacharias in ordine sacerdotio fungeret ⁊ incensum adoleret. Solus templum dñi ingressus vidit in dextera parte altaris incensi angelum. quo territo ait angelus. Ne timeas: vxor tua sequẽti anno pariet tibi filiũ ⁊ multi in ei⁹ natiuitate gaudebũt ⁊ erit magn⁹ coram dño. Vinum ⁊ siceram nõ bibet. Zacharias ait ego iam senex sum ⁊ vxor mea pcessit in dieb⁹ suis. Angelus incredulitatis signũ dixit: ⁊ eris mut⁹ quousq; hec implebunt. Zacharias templi fores egressus cum nec loqui posset intellexerunt eum visionẽ vidisse. abiẽs in domũ suam ⁊ statim Elizabeth concepit. ⁊ pre verecundia quinq; mensib⁹ se occultauit. In sexto deniq; mẽse Maria virgo ⁊ dñi mater a spiritusancto impregnata ad salutandã eam pcessit. Cui⁹ salutationẽ sensit Elizabeth. exultauit infans pre gaudio in vtero ei⁹. Peperit deniq; filiũ Elizabeth ⁊ vicini ⁊ cognati ei cõgratulabant. Cũ die octaua circũcideret puer: innuerũt patri quẽ vellet vocari eum. Accipiẽsq; calamũ scripsit. Johannes est nomẽ ei⁹. ⁊ cõfestim apertum est os ei⁹ ⁊ pphetauit dicẽs. Bñdict⁹ dñs de⁹ isrl̃ ⁊c̃. Tandẽ in oĩ sanctitate vt ppheta defunct⁹ est.

Maria beatissima ac gloriosissima dei genitrix: virgoq; ppetua ex radice iesse exorta. Anno. 28. imperij Augusti in nazareth ciuitate Iuda patre Joachim: matreq; Anna nascit. Puella siquidẽ elegãtissima oĩuq; oculis admirabilis. quã cũ mater ablactasset: tercio etatis sue anno iuxta votũ tẽpli seruicio cũ reliq̃s virginib⁹ mancipauit. quo in loco pter etatẽ sicut ceteras nobilitate ⁊ pulchritudine pcellebat, ita ⁊ doctrinã ⁊ sancte viuẽdi rõnẽ ab ipsis teneris annis ⁊ exemplo ⁊ lectione didicit. adeo vt breui ⁊ religione ⁊ sanctitate: nec nõ ⁊ humilitate tũ in reb⁹ diuinis tũ in humanis reliq̃s sacris virginib⁹ fieret incõparabilis: quãobrẽ de⁹ delegit eam in matrẽ incarnationis filij sui. Et cũ tredecimũ etatis sue explesset annũ diuino disponẽte cõsilio Joseph de tribu sua cõnubio cõiuncta fuit. Qua despõsata cõfestim angel⁹ Gabriel in nazareth ad eam venit ⁊ magno lumine coruscans virginis thalamũ venerabiliter intrauit. ⁊ eam his verbis salutauit. Aue grã plena dñs tecũ. Et addit. Inuenisti grãm apud deum. Ecce cõcipies ⁊ paries filiũ ⁊ vocabis nomẽ ei⁹ ihm. Ad hec maria. Ecce ancilla dñi fiat mihi sm verbũ tuũ. Et facto verbũ caro factũ est. Quib⁹ gestis repẽte ad Elizabeth visitãdã pcessit: vbi p tres mẽses pmãsit. Vbi [illegible] cecinit carmẽ. Magnificat aĩa mea dñm. Edito itaq; Johanne baptista. Maria iam grauida domũ rediit. qo vbi Joseph vir ei⁹ didicisset eam esse pregnantẽ: decreuit ipam occulte dimittere. Sed eo hec cogitãte: vt Mathe⁹ ait. Angel⁹ dñi p sompnũ ipm monuit q; natũ in eo erat hoc de spũ sctõ esse [illegible]. Reliq vo huius sancte virginis marie gesta ⁊ obseq̃a ⁊ actus vite ei⁹ vsq; ad passionẽ filij ei⁹. et euangelio [illegible] ponuntur.

Iohānes baptista xpi vite precursor ex sanctissimis parentibus Zacharie et Elizabeth natus. vir ab ipso matris sue vtero sanctificatus. et inter mulierū natos dño testãte nō surrexit maior illo: quippe ꝓpheta et plus quam ꝓpheta fuit cū xpm redēptorē digito mōstrauit dicēs. Ecce agnus dei. Ecce trāslatus infantie annis in tenellis a parentibus amicis et notis ob amore celestis patrie heremū petijt. Post hec cū trigesimū vite sue annū attigisset quintodecimo imperij Tiberij cesaris anno, presidente pōcio pilato iudee factū est verbū dñi sup eū in deserto. Et venit in omnē regionē iordanis predicans baptismū penitēcie. ob rem mirantes ad eū cōcurrentibus singulis quibusq; interrogantibus cōpetētia dabat responsa. Verū ab herode antipa paulo ante predicationē xpi captus carceri mācipatus. Arguebat enī ipsum dicēs. Nō licet tibi habere vxorē fratris tui. Et illa instigāte p annū pedore carceris et inedia cū macerari fecit: post annū adueniente die natalis herodis cōuocauit cunctos galilee principes et nobiliores ad cōuiuiū quibus epulantibus herodiadis filia vocibus gestiuit ac saltauit: et simile placuit regi q iurādo pollicitus est dare quodcūq postulasset. a matre p monita petijt caput Iohannis in disco. Rex contristatus propter iusiurandū misso spiculatore decolari eum fecit.

Decollatio sancti Johānis baptiste precursoris dñi.

Natiuitas virginis marie

Desponsatio virginis marie.

Annunciatio dominica.

Sexta seculi etas nato dño nro ihesu xpo inchoata est. In principio q̄dragesimi secūdi anni imperij Augusti cesaris: primo ꝛ trigesimo regni herodis alienigene. ac tercio anno centesime nonagesime tercie olimpiadis. Ab vrbe cōdita. 759. A captiuitate iudeoꝝ. 543. A dauid regno 1029. A natiuitate abrahe. 2015. A diluuio noe: 2957. Ab adam. 5199. A cōceptione iohānis baptiste mēse sexto. Durabitq; p temp⁹ totū qḋ grē appellat̄. Et peracta est a xpi ihesu bñdicta natiuitate vsq; in temp⁹ pñs p annos mille q̄dringētos nonagintaduos. Habebitq; decursuz vsq; ad tpa antixpi: aut ad cōsūmationē seculi: que nulla generationū aut tpoꝝ serie certa: sed velut decrepita tota⁹ mūdi morte erit finiēda: hāc etatē vt scriptū est quidā ab incarnatiōe xpi incipiūt: quidā a baptismo xpi. ppter vim regeneratiuā aquis datam iam circūcisione terminata. Alij aūt a passione: quia iam aperta est paradisi porta: ꝛ inchoata est septima quiescentiū. Et ex hac sexta etate originē ac fundamētū: christianū imperium ꝛ summum pontificiū cum laude habuerunt.

Marianes regina hebreoꝝ filia aristoboli ab herode viro suo ob inuidiā occidit̄. Nā vt iosephus ait tāte tamq; inuise pulchritudis clara fuit: vt nō solū corpe formositate feminas anteire crederet̄ sed celestis arbitraret̄ imago. Ideo a matre ꝛ sorore herodi accusat̄ qḋ effigiē suā ad octauianū trāsmisisset: vt i sui desideriū puocaret q̄ cū crederet herodes: capitali snīa eā occidi iussit.

Non defuit princeps ex iudeis vsq; ad hūc diem: quo primū acceperunt hunc herodem alienigenā. Tempus quippe erat vt veniret ille cui repromissum erat: quod nouo pmissum est testamēto: vt ipse esset expectatio gētiū. Cessauit ḡ ac merito eoꝝ vnctio: hoc est imperiū: q: ex danielis snīa sanctꝰ sctoꝝ venerat.

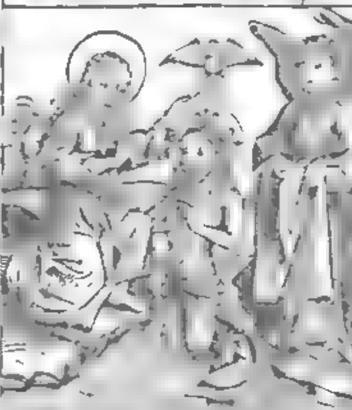
Iesus cristus deus et homo salvator et redemptor noster ... Augusti ... qui totius orbis imperabat anno ... dominum ... generis humani ... Maria virgo angelo annunciante et spiritusancto concepit et peperit ... humani generis ... peccatorum ... Qui natando viuendo moriendo resurgendo et in celum ascendendo ut deus se ostendens multa et magna miracula fecit. Quorum primum est ... vatas sit. Et angeli in celo cantauerunt Gloria in excelsis deo. ac pastoribus gaudium magnum angeli euangelizauerunt dicentes natum esse mundi saluatorem. Deinde octaua die delatus fuit in templum circumcisionis gratia: et ihesus appellatus. Postea tredecima die magi ad eum adorandum tribus muneribus in syriam preterierunt stella duce. Hunc deinde puerulum die quadragesimo mater in templum detulit. quem symon vir iustus in vlnis suscipiens saluatorem confitendo ait. Nunc dimittis seruum tuum domine in pace etc. Inde post quiete Ioseph ab angelo admonitus vt cum cum matre in egyptum transferret cum futurum esset vt Herodes pueros occideret. Ibi vsque ad obitum herodis commoratus. Inde in ciuitate nazareth habitare cepit: propter quod nazarenus appellatus fuit. Cetera ex familiarissima euangelii historia patet.

Anno mundi 5200

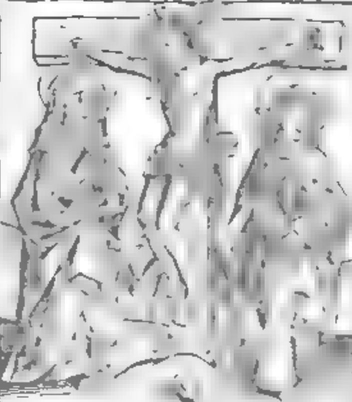
Anno mundi 5211. Anno xpi 12.

Anno mundi 5220. Anno xpi 20.

Anno mundi 5233. Anno xpi 34.

Procuratores Iudee

Archelaus

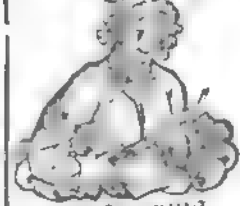
Componius

Marcus

Annius

Valerius

Pontius pilatus

Archelaus magni herodis filius patre sublato regnauit annis. 9. Ipsum augustus ob patris amorem cum ceteris fratribus maximo cum honore prosecutus fuit. Tandem accusatus ab augusto apud viennam allobrogum ciuitatem relegatus fuit. et fines eius in prouinciam redacti sunt.

Cristus ihesus agens duodecimum annum cum parentibus ad diem festum celebrandum hierosolimam de more perrexit. Ibique in templo dum inter sacre legis doctores necnon ambiguos solueret non deus: sed admirande indolis puer ab eis creditus est: parentes vero inde abeuntes cum puerum subsequi non viderent solicitudine pleni ad templum redeunt: eumque inter sacre legis doctores sedentem inuenerunt. a quibus bene monitus in patriam cum eisdem reuersus est. et subditus fuit illis.

Componius qui eiusdem collega fuit ab augusto: post archelaum mittitur procurator.

Marcus componio romam reuerso successit. sub quo salome soror herodis defuncta fuit.

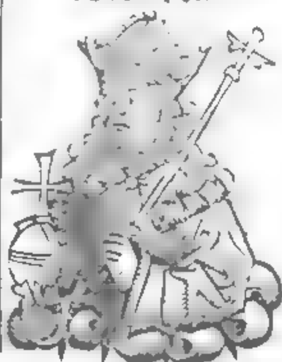
Annius ruffus successit marco. sub quo moritur augustus domino. 15. annum agente.

Dominus ihesus cum. 30. annorum etatis esset ad aperiendas vite eterne ianuas: in iordanis alueo se a iohe baptizari voluit: statimque vox e celo intonuit. Hic est filius meus etc. ipsum audite. et spiritus sanctus in modum columbe super eum mansit. deinde in desertum ductus. 40. diebus et noctibus ieiunauit: et postea esuriit. Inde quoque superatis diaboli temptationibus. Cum postea in templum venisset de eo vendentes et ementes eiecit etc.

Valerius romanus ex illustri graccorum familia natus anno primo imperii Tiberii cesaris ab eo procurator post annium ruffum in iudeam mittitur: qui magistratu suscepto primus apud iudeos pontificatum vendere cepit. et prefuit annis. 9.

Pilatus natione gallus ex lugduno vrbe natus vir callidus et facinorosus. Anno 13. imperii Tiberii ce. valerio gracco predicto abrogato. iudee procurator a cesare designatus: prefuit annis. 10. Is suo ingenio iudeorum vesaniam suppressit: et postmodum eorum suggestione ihesum cruci affixit. deinde sibi timens de eius doctrina morteque admonere tiberium curauit: qui cum in deos referendum censuit: senatus vetuit ... ad ... sepulchretum inde propter iudeorum accusationes ab officio amotus ... lugdunum ...

Linea Imperator Tiberius

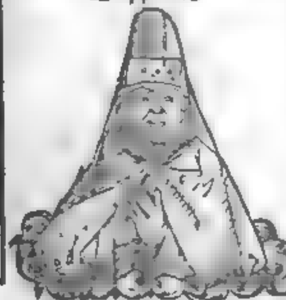
TIberi⁹ claudi⁹ nero terci⁹ romanoꝝ imperatoꝛ imꝑauit annis. 23. ꝛ aliquot
diebꝰ. hic huic augusti vxoris filiꝰ: ꝛ ipsiꝰ octauiani priuignꝰ ꝛ gener: nec
no ꝛ heres fuit: de gente patricia claudia: inter cognomina ꝛ neronis assumpsit.
Infantiā pueriiciāqꝫ habuit laboriosaꝫ ꝛ exercitatā. nouē natꝰ annos: defunctum
patrē ꝓ rostris laudauit: virili toga sūpta: agrippinā marco agrippa genitā duxit
vxorē: sublato ex eo filio druso: quāqꝫ bene cōuenientē: rursusqꝫ grauidā dimittere
ac iuliā augusti filiā cōfestim coactꝰ est ducere: nō sine magno languore aī. Dru-
sum frēm in germania amisit. Data fuit sibi ptās tribunicia in qnquēniū delega
tus pacande germanie statꝰ. Cū aīaduerteret varrianā cladē temeritate ꝛ negli
gētia ducis accidisse: nihil nō de cōsilii sniā egit. A germania in vrbē post biēniū
regressus triūphū quē distulerat egit. Principatū diu recusauit. tandē q̄si coactꝰ ꝛ
querēs miserā ꝛ onerosam iungi sibi seruitutē recepit imperiū. Postea corripuit
cōsulares exercitibꝰ ꝑpositos q᷑ nō de rebꝰ gestis senatui scriberet. Presidibꝰ one
rādas tributo ꝓuincias suadētibꝰ rescripsit. Boni pastoris esse tōdere pecꝰ: nō de
glutire. Externas cerimonias egyptios iudaicosqꝫ ritꝰ ꝯpescuit. Expulit ꝛ mathe
maticos. In ꝑmis tuēde pacis a latrociniis seditionūqꝫ licētia curā habuit. Bien
nio ꝯtinuo post adeptū imperiū: pedē porta nō extulit sequēti tp̄e preterqꝫ in pro
pinq̄ oppida nusqꝫ abfuit: deinde orbatꝰ vtroqꝫ filio quoꝝ germanicꝰ in syria: drusus rome obierat: secessus
cāpanie petit. Ceteꝝ secreti licentiā nactꝰ: ꝛ q̄si ciuitatis oculis remotꝰ: cūcta simul vicia male diu dissimu
lata tandē ꝓfudit: ideo in castris ꝓpter nimiā vini auiditatē ꝓ Tiberio biberiꝰ ꝓ Claudio caldiꝰ: ꝓ nero-
ne mero vocabaꝛ: pecunie parcꝰ ac tenax: neqꝫ opa vlla magnifica fecit: neqꝫ spectacula oīno edidit: filioꝝ
neqꝫ naturalē drusum neqꝫ adoptiuū germanicū patria charitate dilexit. Corpore fuit amplo atqꝫ robusto
statura q̄ iustā excederet: latꝰ ab humeris ꝛ pectore ceterisqꝫ mēbris vsqꝫ imos pedes eq̄lis ꝛ cōgruēs: co
lore erat candido: capillo penes occipiciū summissiore: vt ceruicē etiā obtegeret: qđ gētile in illo videbaꝛ: fa
cie honesta cū pregrādibꝰ oculis: incedebat ceruice rigida: plerūqꝫ tacitus: valitudine ꝓsperrima vsus est.
artes liberales studiosissime coluit. Cōposuit ꝛ carmē lyricū: fecit ꝛ greca poemata. Et cū annis vigintitri
bus varie imperasset: neqꝫ inter malos oīno: neqꝫ inter bonos numerari posset: tandem in villa lucullana
obiit: octauo ꝛ septuagesimo etatis anno. Sunt qui putant venenū ei a Caio datum lentum atqꝫ tabificū
Et morte eius letatus est populus.

Linea pontificum

Annas

Cayphas

CUm valerius romanus a tiberio imperatore ꝓcurator in iudeam missus
fuit. Is suscepto magistratu primus apud iudeos pontificatū vendere ce
pit. Et quoad prefuit multos pōtifices successiue posuit ꝛ amouit. Et primo qui
dem ananū a sacerdotio amouens: hismaelis rabi cuiusdā filiū pontificem desi
gnauit: sed ꝛ hunc nō multo post abiiciēs. Eleazarū anne pōtificis filiū sacerdo
tio surrogauit. post annū vero hunc ab officio remouēs. Simoni cundaꝫ cemithi
filio ministeriū pontificatus tribuit. Sed nō amplius ꝛ ipse quā vnius anni spa
cio est perfunctus pontificatu. Quo ammoto tandem Caypham pontificem ma
ximū constituit. Virum arrogantē ꝛ aliene felicitatis inuidū. Hos aūt duos pō
tifices euangelista cōmemorat Captus eñ ihesus in ortu. Cōtinuo per satellites
ad annam primum ductus est: quia socer cayphe Et annas misit eum ad cayphā
Et q᷑ se parem deo adiuratus responderat: blasphemauit inquit cayphas. ꝛ quo
atrocius christi dictum videreꝛ: statim conscidit vestimenta sua: ꝛ vt eos ad xp̄i
condēnationē impelleret subclamauit. Reus est mortis. Cuiꝰ suasione (vt sacra
euāgelii habet historia) Christus dn̄s noster morti traditus est.

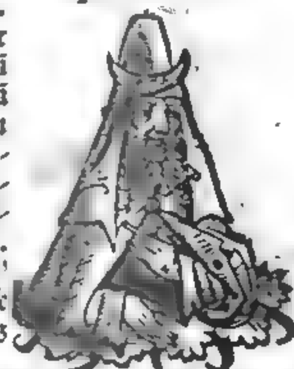
PAssus est christus ihs anno mūdi. 5230. Tiberii anno. 18. duobꝰ geminis cōsulibꝰ mense primo: q̄
nisan ab hebreis. a nobis aprilis nūcupaꝛ. Inuidia eñ sacerdotū ꝓcurāte a discipulo eiꝰ iuda vendi
tus: deinde captus ꝛ accusatꝰ fuit: presidis iussu delusus: virgis cesus ac flagellatꝰ. ꝛ spuētes in faciē eiꝰ cola
phis eū ceciderūt: ac corona spinea coronaꝛ sputis deturpaꝛ. Ac deniqꝫ cruci affigiꝛ: ꝛ transeūtes amaris
eū impetunt verbis: vbi cū spōte sua voce magna clamās spm̄ emisisset: tremuit oīs terra: sol obscuratꝰ fuit
ꝛ velū templi scissum. Cuius mortui pectus: cū lōginus miles qui parū videbat lācea pforasset: sanguis cū
aqua mixtus exiuit. Unde ecclie vniuersalis salutis sacramenta sumpsere principia. Postmodū de cruce de
positus: sepultureqꝫ traditꝰ. Post die tercia veluti alter ionas de ventre ceti: sic ipse de ventre terre superata
morte surrexit. ꝛ suis preordinatis sepe apparuit. Et e medio eoꝝ cernentibꝰ ipsis in celū ascēdit. Nec ab re
hierosolymis mortē subiit: cū is locꝰ sacrificiis dicatus erat ꝛ ī medio terre habitabilis situs. Extra portas
[illegible] sub tecto: vt ꝛ ꝑplo illi: ꝛ gētibus cōmune sacrificiū sui corporis haberet.

Herodes antipas

Herodes antipas magni herodis fili⁹ post archelaū p̄dictū fratrē galilee p̄fect⁹ fact⁹: regnauit annis .24. Nam archelao e regno pulso: iudeoꝝ regnū in quattuor tetrarchias .i. ptes diuisum est. Et huic gallilea obuenit que est quarta regni pars: hic impijssim⁹ atqꝫ crudelissim⁹ fuit. quia i ciues suos siccari⁹. in nobiles latro. in socios populator. in domesticos p̄do habebat. q̄ppe plebis interemptor et artificū occisor: extraneoꝝ homicida: ꝓpꝛioꝝ parricida vniuersa nempe ꝓphanauit: qꝛ sacerdotū iudeoꝝ oino sustulit. oēm legē ⁊ ordinē cōfudit. Illā cū philippi fratris sui vxorē cōtra legē duxisset. A diuo Iohāne baptista cōmonet illā dimittere. Quā obrem cū illū ob id occidere vellet: timuit plebem, quia sicut euāgelista ait, ab oib⁹ veluti verus ꝓpheta habebat: sed illū comp̄hendens posuit in carcerē in castello macheruta. ⁊ paulo ante mortem xp̄i: caput ei amputare fecit. Hic etiā ihesum a pilato sibi missum in irl'm suscipiēs: illusum tandē ad eundē remisit. eo qꝛ interrogat⁹ (vt Lucas scribit) respōdere noluisset. Tandē a Caio cesare romā citatus. atqꝫ a caio cū vxore herodiade honorifice suscepti fuissent. supuenit nuncius agrippe a quo intellexit magnā copiam armoꝝ esse in suis ciuitatib⁹ ⁊ de multis conuictus. apud Lugdunū galliarū vrbē relegatus miserabiliter vitā finiuit. Vxori aūt sue qꝛ soror erat agrippe quē Gai⁹ maxime diligebat dedit libertatē redeundi vt haberet terrā suā. Ipsa vo comitata virū in exiliū ait se non dimissurū eū in aduersis cui cōiūcta erat in p̄speris. Et postea Gai⁹ galileā herodi agrippe dedit. qui deinde tres tetrarchias habuit.

Pharisei

Erant in iudea tres secte iudeoꝝ a cōi reliquoꝝ vita ⁊ opinione distantes. Phariseoꝝ secta seu religio que tpibus ptolomei philadelphi surrexerat ⁊ hac tempestate ob sanctitatis ostētationē in irl'm maximo in p̄cio (vt ex euāgelij historia elicere possum⁹) apud iudeos habita est. Qui ideo pharisei dicebātur quia a ceteris habitu cōuersationeqꝫ diuisi erāt. Cultu eni austeriore ⁊ victu parcissimo vtebant. Statutisqꝫ suis mosaicas traditiones determināntes: pictacia chartarū in fronte. ⁊ in sinistro brachio de cathalogo inscripta. que philateria dicebant in legis memoriā gerebant. Fimbrias quippe amplas spinis alligatas quib⁹ incedēdo pungerent deferebāt. vt memores mandatoꝝ dei fierent. hij vniuersa deo deputabant ⁊ marmene idest fate: p̄positis suis ⁊ maioꝛib⁹ nātu nūqꝫ cōtrariū rn̄debāt: iudiciū dei futurū dicentes: aiam oēm incorruptā esse ⁊ mortuoꝝ resurrectionē sperabāt ⁊ p̄dicabāt. hi nāqꝫ xp̄o dn̄o nostro plurimus aduersabant ⁊ mortis eius conscij fuerunt.

Saducei

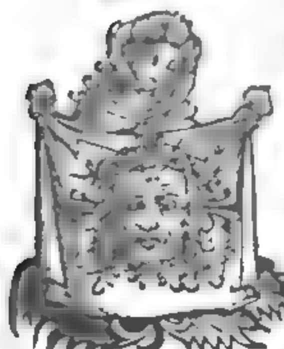
Saduceoꝝ alia superat secta in iudea: sed nō eiusdē religionis ⁊ p̄cii cū phariseis marmenem negant. deū inspectorē oim dicētes. In arbitrio hoim situm esse. vt bonū malūue gerāt. hi saducei corpoꝝ resurrectionē ⁊ angelos eē negabāt. Ac aīas cū corporib⁹ interire putabāt. Solos quīqꝫ libros moysi recipiebant. Et qꝛ seueri nimis erāt: nec etiā inter se sociales. Ob quā seueritatē saduceos id est iustos se nominabant.

Essei

Esseoꝝ quoqꝫ alia ibidem vigebat secta atqꝫ religio qui vere in omnib⁹ monasticā agebāt vitam: nuptias fastidientes: nō quia cōiugia ⁊ hoim successionē perimēda censerent. sed cauendā intempantiā feminarū: nullā earū fidē viro seruare putantes. Verū inter se mutuo amore iūctissimi. Quin ⁊ diuiciarū cōtēptores ⁊ pmittis facultatib⁹ veluti inter frēs vnū esse pt̄imoniū oim ordinarūt vngēta nō curātes: squalorē decus putabāt. dūmodo i veste candida semp essent. designatos aūt cōium rerū p̄curatores habebāt. Nulla eis certa ciuitas sed in singulis domicilia habebant Nec vestitū suū calceos mutant: nisi aut oino cōsūptis prioꝛib⁹ aut lōgi tpis vsu cōsūptis. Precipue circa deū religiosi sūt. Ante solis ortū nihil ꝓfani loquentes solē vt oriat orantes. post vsqꝫ ad quītā horā opantes. Rursus in vnū cōgregāt linteis p̄cincti: corp⁹ abluūt aqs frigidis: i cenaculū veniūt. neqꝫ gustare quīqꝫ fas est nisi p̄i⁹ deo celebret oro: post finē quoqꝫ prādij vota repetūt. Hi qppe hospitalitatē sūmo studio exhibebāt. Et apud eos edendi ⁊ potādi mod⁹ saturitate defimit. Tunialt⁹ aut clamor in eorum hospicijs nusqꝫ audiebat. Sed sūmū silētū seruabāt: iuramētū habebāt p piacio. Secte sue neminē adhibētes: nisi sub anni p̄batione receptū. cōpellebant qꝫ iurare qꝛ deo fidē boni⁹ custodiat: ⁊ p̄ncipib⁹ obediētiā seruarēt. Et si cōtingeret ipsos aliqñ p̄esse: nūqꝫ abuterent virib⁹ ptātis ad iniuriā subditoꝝ. Ad eoꝝ aūt iudiciū nō min⁹ qꝫ centū p̄sone pueniebāt. quoꝝ decreta postea imobilia eī āt. Sabbatū adeo illibatū seruabāt: vt nec cibū illo die pararēt. nec ignē accēderēt: nec aliqđ vas transportarēt: aut quasi aliū purgarent. Ceteris aūt diebus cum dolabro in terrā fodientes demissa circūquaqꝫ veste se contegebant: quādo aliū purgabāt ne radio solari iniuriā facere viderent: purgatoqꝫ aluo terrā egestam sup foueam reducebāt: hos essenos seu esseos herodes antipas dū vixit honorauit. nec inhonest⁹ ꝑmo de eis i scripturis habet. hoc de potis iudeoꝝ

Veronica

Veronica mulier hierosolimitana xp̄i discipula matrona quidē sctitate ⁊ pudicicia insignita: his tpib⁹ a tiberio cesare p volusianū necessariū suū virum strenuū e hierosolima cum sudario xp̄i romam accersit. Detinebat quippe idez cesar: vt quidā scribūt: magno infirmitatis morbo: q̄ cū primū mulierē sanctam suscepisset ⁊ xp̄i imaginē cōtigisset ab oi infirmitate curat⁹ est. Ob q̄d mirabiliter ipa veronica ab ipso cesare magno in p̄cio deinde habita est. Ibidez eni vsqz ad mortē cū petro ⁊ paulo aplīs atqz clemēte pōtifice ecclias dei ↄstituēs pseuerauit Hec ipa est quā dn̄s a sanguīs fluxu sanauit. vt sacra euāgelij hz historia` vestimēti ei⁹ fimbriā tangēdo sanauerat. A quo etiā passionis ei⁹ tpe eadem imagine vultus sui in signū amoris donata fuit. Ipsa aūt imago pāniculo sic impressa clemēti pōtifici ⁊ successorib⁹ ei⁹ ab eadē ex testamēto declarata. Nūc vsqz ibidez in beati petri tēplo a xp̄i fidelibus maria cū religione inuisit. Quā ⁊ multi p tpa exquisitis celebrauere laudib⁹. inter quas illa singularis habet̄ que incipit. Salue sancta facies nr̄i redēptoris. In qua nitet species diuini splēdoris. Impressa panniculo niuei candoris. Dataqz veronice ob signū amoris ⁊c̄.

Xenarchus pb̄s

Xenarchus pb̄s peripatheticus vir mēorabilis. quē Strabo admodū iuuenis audiuerat. Tiberij tpibus apud seleuciā ciliciē vrbem diē obijt. Hunc vero nō diu domi māsisse dicit: sed aut alexandrie aut athenis romeqz docendi causa elect⁹ vsqz ad senectutē: magno i honore semp habitus fuit: exhinc augusti cesaris amicicia vsus est: Sed paulo ante hec tpa anqz mortē obiret visū amisit.

Philo iudeus

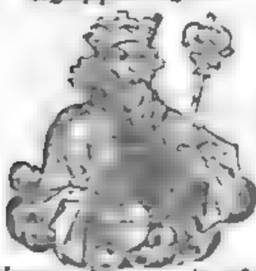

Philo iudeus natione alexādrin⁹ vir quidē disertissim⁹ p hec tpa i p̄cio multo fuit: ⁊ multa elegāter grauiterqz cōscripsit. qui sua doctrina eloquentiaqz appionis grāmatici temeritatē ↄ iudeos ab alexandrinis missus cōpescuit. Quāobrez multi eloquētiā ei⁹ admirātes dixerut. aut philo platonē sequit̄ aut plato philonē. hic romā deniqz veniēs cū petro aplō ↄuersationē habere cepit. a quo de fide optime edoct⁹: multa de laudib⁹ xp̄iane religionis postea scripsit: q̄ (vt diuus testat̄ hieronym⁹) inter ecclīasticos cōputant̄ codices ⁊ quāmaxie in qnqz moysi libros p̄claros edidit cōmētarios: sunt ⁊ alia eius cōplurima scripta.

Agrippina germanici cōiunx

Agrippina marci agrippe ex iulia octauiani cesaris filia genita fuit. Gaij caligule impatoris mater: q̄ inter mulieres p̄claras computat̄. hoc tpe a Tiberio multis iniurijs vexata: mortē sibiipsi a cibo abstinēdo impetrauit. hec adhuc admodū adolescētula germanico sue etatis insigni iuueni ⁊ plurimū reipublice oportuno ac tiberij cesaris augusti filio adoptiuo nupta fuit: satis ob hoc fulgida. hec ex eo viro suo cū tres enixa fuisset mares: ex q̄bus vn⁹ Gaius calligula fuit: qui postmoduz romanis p̄fuit. ⁊ totidē eque femellas: ex quib⁹ agrippina neronis mater extitit. Cū ope tiberij p̄ris vt p compto habitū est veneno sublatū virū suū egreferret. ⁊ feminco ritu plāgore plurimo viri sui necem defleret. in tiberij odium incidit. adeo vt ab eodē eā brachio tenēte ⁊ obiurgationib⁹ plurimis infestaret̄. Sed egregia mulier indignū rata q̄d i se agebat̄ a cesare: morte fastidia stomachi p̄ncipis effugere dispo suit. q̄ cū aliter satis cōmode nō daret̄: fame generoso aīo accersire statuit. ⁊ ↄfestim a quocuqz cibo abstinere cepit. q̄d cū relatū esset tiberio ignarus quo ieiuniū tenderet: ne tam breui spacio sese suis subtraheret iniurijs: nil p̄ficiētib⁹ minis aut verberib⁹ vt cibū caperet: eo vsqz deductū est vt cibū gutturi eiusdem violēter inpingi faceret: vt hoc mō alimēta nolenti p̄staret. At agrippina quātomagis exacerbebat̄ iniurijs: tāto actioris p̄positi ⁊ incepti perseuerans: scelesti principis insolentiā mortē fugauit. qua quidē morte ⁊ si plurimū glorie sibi apud suos quesiuerit agrippina: tiberio tn̄ longe amplius ignominie reliquit.

Agrippa magnus

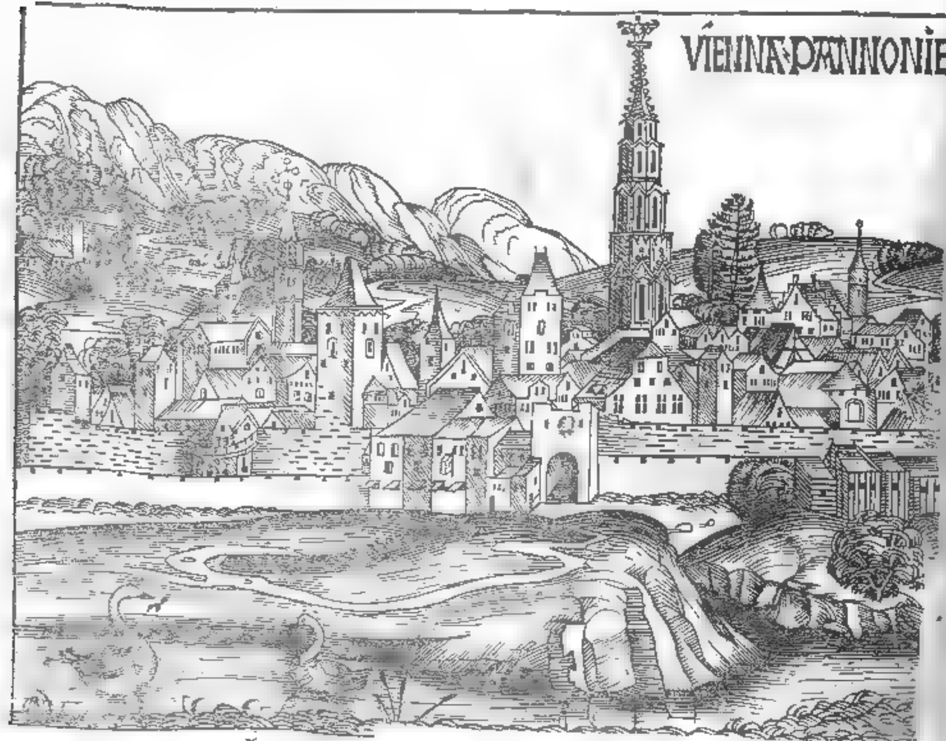
Agrippa magn⁹ aristoboli reḡ fili⁹ patri i regnū succedēs: regnauit ānis septē iudeis. hic fuit nā bon⁹ ⁊ ciuitatē irlm̄ ꝓpriis sumptib⁹ plurimū exornauit. fili⁹ aūt aristoboli quē pater herodes interfecerat ad tiberiū venit. illo aūt nō suscipiēte accusationē: residēs rome ad aliq̄rū potētū noticias ambiebat. maximis aūt colebat officijs germanici filiū Gaiū: cū adhuc esset p̄uat⁹. Qui cū faturū eū aliq̄n p̄dixisset impatorē: apud tiberiū accusatus fuit. is statim cōcludi iussit agrippā qui sub graui erūna vsqz ad mortē tiberij in carcere p sex menses tenebat̄. Sed eo defuncto gaius eū a vinculis soluit: ⁊ tetrarchiā philippi ei tradidit iam e mō ille decesserat ⁊ regem appellauit. ⁊ p cathena ferrea quā gerebat in carcere aureā ei condonauit. Cūqz e roma redijsset irlm̄: templū visitans: hostias celebrauit. ibiqz cathenā aureā quā ei caius dederat suspendit. vt maximū casum eius ex hoc ppetuo indicaret. Inde theatrū romano more ↄstruxit ⁊ amphiteatrū: ⁊ alia plurima monimēta. Demū in cesariā desedēs cū se deū appellari pmisisset ab angelo percussus: ⁊ timēte corpe ait q̄ mō dicebar de⁹ nūc mortē nexib⁹ ↄstringor: q̄ post .5. dies anno etatis sue .57. expirauit. Relinquēs agrippā filiū decimūseptimū annū habētem heredē ⁊ tres filias beroniciā marianā ⁊ drusillā. Habuit quoqz frēm noīe herodē caladis regē: qui propter tenerā filij etatem in regno p̄fuit.

R[illegible] vrbs ac libera ad ripas danubij sita: a Tiberio Nerone codita: anno quo xp̄s ihesus pro salute generis humani passus est. Baioarie olim metropolis hanc regionē antiquitus norici tenuere. Cui⁹ adhuc portio trans danubiū sita noricū appellant. Noricis autem baioarios successisse. Et cum reperiā vetustissimos codices hanc baioariam appellant: quā moderni bauariā dicunt. ⁊ a bois baioaricum nomen descendisse psuasum est. Cui Strabo vires adhibet romani baios gallor̄ gentes e finibus recerunt. Inde migrantes circūiacētes histro loco cu3 thauristis habitarūt. Constat igit̄ eos in pannonia consedisse: ⁊ inde facile in noricū continuā regionē migrasse. Quā q̄3 oli3 deserta vt Strabo tradit nunc cultissima est. magnas ⁊ ambitiosas ciuitates habēs ⁊ oppida nobilissima. Ratisbona vero ornatu ceteras excellit. Pōtificales vrbes in ea quinq̄3 sunt: quaru3 nunc metropolis est Salczburga vocata ex flumine cui adiacet. veteres iuuauiā vocauere. Ratisbonēsis aūt ep̄at⁹ oli3 clarissim⁹ fuit: cui ⁊ tota bohemia subiecta erat. hec vrbs septē noīb⁹ insignita fuit. quib⁹ in suis iurib⁹ ⁊ libertatib⁹ claruit. Primo a sui cōditore Tiberina vel Tiburina dicebat̄. Tiberius eni̅ liuie augusti vxoris filius: ⁊ ipsi⁹ augusti preuignus: quē cū augustus in filiū adoptasset: mox magno exercitu cōperato cōtra noricos ⁊ vindelicos misit: qui eos i prelio supauit ⁊ hanc vrbē apud noricos edificauit. Secūdo vrbs quadrata lōgo tp̄e dicta. cū ad quadratā figurā ⁊ quadratis lapidib⁹ magnis muro circūdata fuit vti in reliquijs veterū muror̄ retro sanctū paulū cerni pōt. Tercio hyatospolis vel hiaspol̄ ob ruditatē ppl̄i agrestis: qui ore hiante vt rurales finitimi faciūt verba hyantia pferebāt. vel ab hyantiū aq̄rū ppe ciuitatē cōfluxu. cū danubi⁹ naba ⁊ ymber ⁊c̄. fluuij in latere aquilonari cōfluūt. Quarto germansheim a populo germanie qui eā frequētare solebant: vel a germanico qui ciuitati pfuit. Quinto reginopolis ob frequētes cōuētiones principū ⁊ regū vt hodie aree turres ac excelsa edificia magnator̄ ondūt. Sexto imbripolis a fluuio: cū ymber fluui⁹ septētrionē versus i danubiū fluit. ⁊ vernacula lingua hoc nomē regenspurg adhuc seruat. cū in tali cōfluxu olim ciuitas incepta fuit. Septio ratisbona dicit̄. cu3 rates ob mercimonia ⁊ tp̄e karoli magni ad bella ibi cōfluebāt: ⁊ tā3 firmiter sita ⁊ edificijs roborata: hodie ratisbona appellat̄. Danubi⁹ aūt fluuius germanie pmaximus. qui ⁊ hister dicit⁹ vt Solinus habet germanicis iugis orit̄: monte effusus qui rauracos gallie aspectat. Sexaginta āmnes in se recipit ferme oēs nauigabiles: hanc vrbem insignē preterfluit. Et firmissimo ponte lapideo plurimor̄ arcuū ciuitatē cū suburbio iūgit. De quo scribit̄. Pons fieri cepit dūi dum annus incepit. Mille centenis decē semiq̄3 denis. Karolus magn⁹ christianissim⁹ impator cū armis baioariā sibi subiecit: ⁊ taxilo baioarie dux desiderij regis longobardor̄ gener: quē prius deuicit filiunlus vxoris concitat⁹ hunis si ī ꝯfinibus sollicitatis bellū in karolū mouet. Is sua celeritate pacē cōfecit obsidib⁹ ante receptis. vrbē ratisbonā tūc q̄dratā dictā aggressus cōuersus in eos q̄ eā occupabāt a fide nr̄a alienos. Et ea3 vi cepit coegitq̄3 vt xp̄i fidē integre reciperēt. In eo bello magna cedes hoim ante ratisbonā edita. Et magna multitudo infideliū ac hunor̄ absūpta de suis q̄3 aliq̄s amisit: qui in basilica scī petri extra muros vrbis sepulti sūt. Ab corpore h[illegible] vrbs magnum incrementum accepit. Basilica q̄3 decorat̄ episcopali sūmo: in honore tandē scī petri dicata: pri⁹ ob fraternitatē canonicor̄ ratisbonensiū ⁊ remēsiū eccl'ia scī remigij appellata. Opus preclarissimū in vrbe nondū cōpletū. Et cenobio scī Emmerāmi ordinis scī bn̄dicti amplissimo: mōasterijsq̄3 dn̄arū plura h3: precipue superi⁹ monasteriū virginis gl'iose. Inferius in q̄ diuus Erhardus ep̄s quiescit. Plures ī ciuitate domus cōsecratas ecclesias hn̄t: ⁊ pprias sacerdotes. Arnolfus aūt impator q̄ hūc locū pre ceteris imperij locis summe dilexit. muris ampliauit ⁊ monasteriū sancti emerāmi inclusit ⁊ plurimū adornauit. A cede eni̅ normānor̄ rediēs baioariā ossa sancti dionysii ariopagite in fine sue etatis cenobio tradidit cū libro euāgelior̄ ornatissimo ac lr̄is aureis pscripto: ⁊ demū apud eos sepult⁹. Ornat̄ ⁊ h̄ ciuitas glorioso martyre scō Emmerāmo ep̄o: ⁊ scō wolfgango eius loci vndecimo ep̄o: q̄ mira apd̄ eos gessit: monasteriūq̄3 scī pauli ꝯstruxit. Albertus q̄3 magn⁹ oīm doctrinarū peritissimus apud eos ep̄atū rexit. Ideo de his patronis per ratisbonēses scribit̄.

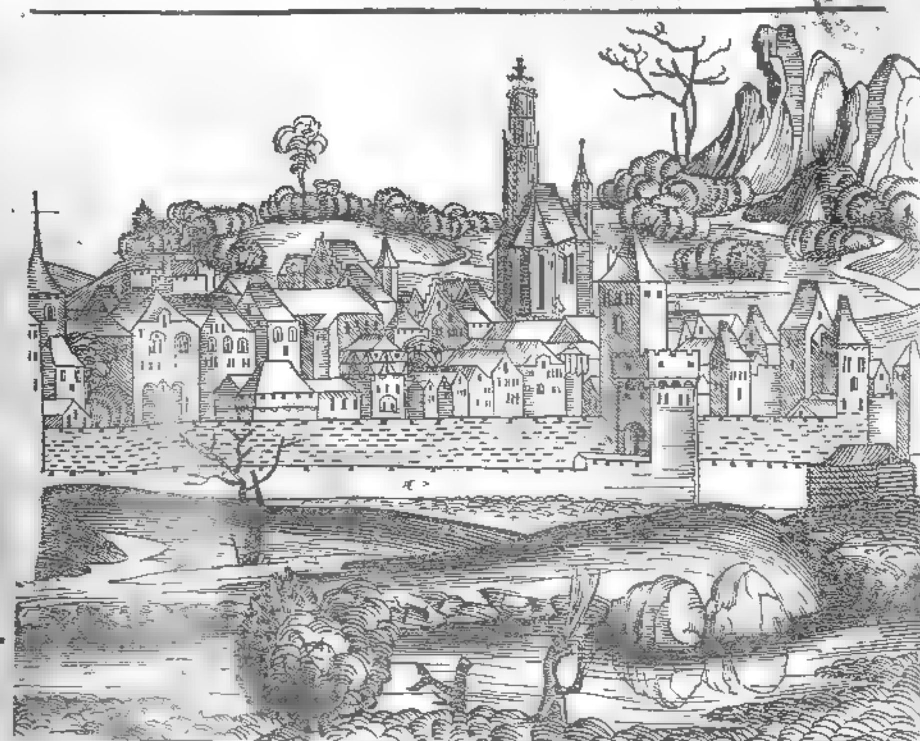
Gaude ratisbona super excellentia bona
Concludis duo his in te gratissima nobis
Corpora sanctor̄ sacer est dionysius hor̄
In numero primus emerāmus laude nēc imus
wolfgang⁹ erhardus neuter medicamīe tard⁹
Quattuor istor̄ precibus necnō alior̄
Hic cōtentor̄ ducamur ad astra polor̄

Vienna pānonie nūc austrie vrbs preclarissima ad danubiū sita. Is fluuius bauariā: austriā: vngariā secās: p rasciam atq; bulgariā cū sexaginta nauigalib⁹ i euxinū descēdit. Multasq; ⁊ memorabiles alluit vrbes Inter quas nulla ditior: nulla populosior: nulla vetustior est q̄ Vienna australium ciuitatū regionisq; caput. Hec olim flauianū, vt in vetusti ducū puilegijs habet) appellata. A flauio prefecto qui huic regiōi prefuit: ac vrbē inchoauit aut ab imperatore flauio ad danubiū pfecto vt aras ob romani impij metas collocaret. Et ibi cōdita vrbs ex aris vocabulū sortita sit. Cūq; flauianū theotonici flabien pnunciēt: nō est abre longo tpis tractu: prima vocabuli sillaba remota (vt plerūq; fieri cōperim⁹) bien remansisse Indeq; dicta Vienna. Quāq; aliq̄ a paruo flumine qd inter suburbia fluit noīe vienna dictū putāt. Vienna aūt vrbs magnifica ambitu murorū cīgit duorū miliū passuū: & habet suburbia maxima ⁊ ambiciosa: fossa ⁊ vallo cincta. vrbs aūt fossatū magnū habet: indeq; aggerē prealtum: menia deinde spissa ⁊ sublimia frequētesq; turres: ⁊ ꝓpugnacula ad bellū prompta. Edes ciuium ample ⁊ ornate: structura solida ⁊ firma alte domorū facies magnificeq; visunt. Unū id dedecori est q tecta plerūq; ligna contegūt pauca lateres. Cetera edificia muro lapideo consistunt. picte domus: ⁊ interi⁹ ⁊ exterius splendēt Ingressus cuiusq; domū in edes te pricipis venisse putabis. Nobiliū prelatorūq; dom⁹ libere sunt. Sanctis celū tenentib⁹ ipsiq; maximo deo templa dicata ⁊ ampla ⁊ splendida secto lapide cōstructa plucida: ⁊ colūnarū ordinib⁹ admirāda. Sanctorū plurime ⁊ preciose reliquie. Argēto auro ⁊ gēmis vestite. templorū ingens ornatus. Ciuitas in episcopatu Patauiēsi est: maior filia matre Quatuor ordines mēdicātes Scoti ⁊ canonici regulares sancti augustini admodū diuites habiti. Monialesq; sacre ⁊ sancte virgines. Ibi q̄q; monasteriū est ad sanctum hieronymū nuncupatū: in quo meretrices cōuerse reperiunt: que die ac nocte hymnos lingua theotonica decantant: quarū si qua redire ad peccatum

cōprehensa fuerit in danubiū precipitat. Sed agunt ibi pudicā sanctāq; vitā. Rarus de his smo mal⁹ audit. Scola q̄q; hic ē liberaliū artiū ac theologie ⁊ iuris pōtificij. Noua tn̄ ⁊ ab vrbano sexto papa ꝯcessa: magn⁹ studētiū numerus eo cōfluit ex vngarie ⁊ alemanie partib⁹ superioribus ciuitatis ppl's quinq̄ginta miliū cōmunicātiū credit. Cōsulatus octo ⁊ decē virorū eligit tum iudex qui iuri reddēdo preest deinde magister ciuiū qui curā ciuitatis gerit: magistratus alij nulli sunt nisi qui vini exigunt vectigal ad illos oīa referunt quorū potestas annua est Incredibile videri pōt quot p dies singulos in ciuitatē victualia ingerunt ouorū ⁊ cancrorum mlte quadrige aduenīūt. Pistus panis carnes pisces volatilia sine numero afferunt: vbi aduesperascit nihil venale ex his inuenies. vindemia his ad quadraginta dies ptendit. Nullo nō die trecenti currus onusti vino bis terq; inferunt. Ducentos ⁊ mille equos indies ad op⁹ vindemiarū exercent. Incredibile dictu est quāta vis inducat vini quod vel Vienne bibit vel ad extraneos per danubiū contra cursum aque magno labore mittit. Celle vinarie adeo pfunde ac spaciose sunt: vt sub terra nō minus quam supra terrā edificiorū apud Viennam esse ferat Platearū solū: stratū lapide duro vt neq; plaustrorū rotis facile conterat. In domibus multa ⁊ munda suppellex. Equorū iumentorū ⁊ oīs generis capacia stabula vbiq; fornices aule late verum his estuaria sunt loco tricliniorū que ab his stube vocant: nam hyemis asperitatem hoc domitant modo. Fenestre vndiq; vitree pllucet: ⁊ hostia plerūq; ferrea. In his plurime aues cantant: rare apud eos familie vetuste: aduene aut inquilini fere omnes nouissimis diebus hec vrbs Vienna primaria Imperatoris Friderici tercij dum inimicicias maximas cum Mathia vngarorum rege gereret: multa eius bella in se concitauit: qui damna multa Vienēsibus ⁊ incōmoda imperatori intulit: ⁊ tandem ciuitatem ei abstulit: quam post mortem Mathie Fridericus tercius iam veteranus per filiū Maximilianū regem in suam potestatem iterato redegit.

NVREMBERGA

Nuremberga vrbs tota germania: ⁊ apud exteras gentes nominatissima celeberrimaqꝫ. Emporium germanie amplissimum magnificis operibus publicis ⁊ priuatis ornata. Arx regia in colle vrbi superemineret vetustissima. ex qua intra vrbem ⁊ extra prospectus est. A qua ciuitatis nomen ortum fuisse quidam arbitrantur. quam plerisqꝫ a Tiberio Nerone imperatore: post tiberine constructionem conditã. Aut a Druso nerone fratre suo qui germanos deuicit denominatã dicunt Nerobergam. Tiberius enim cesar genus paternũ a Tiberio nerone trahit. qui liuiam drusillam vt Suetonius tranquillus scribit grauidam: ⁊ ante iam apud se filium enixam: petenti augusto concessit. Nec multo post diez obijt vtroqꝫ liberorũ superstite Tiberio drusoqꝫ neronibus. Inter cognomina ⁊ Neronis assumpsit: quod significat lingua sabina fortis ⁊ strenuus. Tiberius post hec comatã galliam rexit. ⁊ barbarorũ incursionibus ⁊ principum discordia inquietã. Ex hinc rheticum: vindelicũqꝫ bellum inde pannonicũ indeqꝫ germanicũ gessit. Rhetico atqꝫ vindelico gentes alpinas. pannonico breunos ⁊ dalmatas subegit. Germanico quadraginta milia dedititiorũ traiecit in galliã iuxtaqꝫ ripã rheni sedibus assignatis collocauit. Quasobres ⁊ ouãs ⁊ curru vrbem ingressus est triũphalibus ornamentis ornatus. Cui postea glorie amplior cumulus accessit toto illirico quod intra italiam regnũqꝫ noricum ⁊ traciam ⁊ macedoniam interqꝫ danubiũ flumen: ⁊ sinum maris adriatici patet perdomito ⁊ in ditionẽ redacto. Iste Claudius Tiberius Nero (vt Eutropius tradit) prudens in armis: satisqꝫ fortunatus ante assumptum imperiũ fuit. Et ciuitates suo nomine appellari iussit. Vetustissimi tamen historicorũ codices litteris scripti peruetustis. eam arcem castrum noricũ appellant. Romani enim vt hostes post alpium saltus meatusqꝫ insidentes: ab incursibus phiberent. In collibus ⁊ tumulis norice ac plerisqꝫ regionibus germanie arces extruxerunt. De quo si plura sine testimonio dixerimus: fidem nobis parũ adhibitũ iri dubitamus. Cum in noricis vt Strabo grauissimus autor tradit ⁊ thaurisci habitẽt horũ omniũ impudentissimas incursationes repressit Tiberius: ⁊ eius frater Drusus estate vna: per tota alpium ipsarũ montana quidam terrarũ extant tumuli: qui cõmode coli valeant. vallesqꝫ bene condite. De quo meminit Virgilius in fine tercij libri georgicorũ. Tum sciat aerias alpes ⁊ norica si quis castella in tumulis. Ea presidia posuerunt que germanos a rebellione ac motibus deterrerent. Habet itaqꝫ hec vnicũ verticem in qua vetustissimũ castellũ vrbis pro custodia constructũ est. Gloriosus quoqꝫ pontifex summus Pius eius nominis ordine secundus scribit. De nuremberga dubium franconie an baioarie cedat: Ipsum nomen indicat ad baioarias vrbem pertinere: Noremberga enim noricũ montem significat. Ob quã rem patet noricorũ ciuitatem fuisse. Noricis aũt baioarios successisse. Ea nũc portio terre baioarie: que inter danubiũ ⁊ Nurembergam iacet noricum appellatur. Ciuitas tamen in diocesi Babenbergensi: que ad francones pertinet: sita. Ipsi Nurembergenses nec bauari nec francones videri volunt. Sed terciũ quoddam seperatũ genus. Vrbs ea nobilis amne pegnicio interlabitur. ⁊ in partes duas diuiditur: ac pontibus lapideis pulcherrimis trahicitur. In agro sterili ⁊ arenoso condita. atqꝫ ob eam rem industrioso populo. omnes aũt plebei opifices ingeniosissimi aut plerũqꝫ negociatores prudentissimi. Repertores ⁊ magistri mirandarũ ac subtilium operũ ⁊ artium que ad decorem ac vtilitatẽ hominum plurimũ conducunt. Quamq̄ hec inclita vrbs a quibusdam inter nouas numerari censeatur. cum paucis in veterũ monumentis reperiatur: nullaqꝫ antiquitatis vestigia in ea appareant: preter arcem opus laude ⁊ vetustate dignũ: atqꝫ perpaucas edes. Cum igitur de nomine ac conditoribus qui fuerunt ⁊ quibus temporibus certatio sit ⁊ sub iudice lis: ea relinquamus: cum de alijs vrbibus ne dum italie ⁊ germanie: Verum ⁊ de roma matre vrbium dubium extat. Nam vrbem terre marisqꝫ dñam quam nunc romani incolunt vt Dionysius halicarnaseus de antiquitate romanorũ tradit: vetustissimi barbari siculi tenuisse dicuntur qui vero ante hoc fuerint: neqꝫ vt habitata sit ab alijs: neqꝫ vt deserta fuerit: nemo quicq̄ habet certi qđ dicat. quã aliqui a congregatione hominũ: alij a troianis: alij ab euandro: ceteri a romulo conditã scribunt. Reliqua igitur prosequamur. Constat Nurembergã temporibus Karoli magni in flore fuisse. Karolus enim magnus rex francorũ qui talia tãq̄ multa gerebat vt simul ecclesiam: romanũqꝫ imperiũ instauraret. saxonibus domitis: britonibusqꝫ: gallicis sibi federe coniunctis: pacem cum Tassilone baioariorũ duce. Adriano pontifice romano sequestre inijt. Sed cũ accersitus Tassilo nec accederet: nec obsides ex federe promissas mitteret. Bellum illi Karolus indixit: ducens in baioariam copias tripartito distribuit. Ipse enim cũ parte tercia copiarũ Nurenberge: ⁊ in locis finitimis sua firmabat castra. Et austrasios turingos ⁊ saxones ad danubium castrametari iussit. Pipinus filius cum exercitu italico ad Tridentũ descedit. Cum itaqꝫ Karolus prudenti consilio castra firmasset prope Nurembergã in formam sui tentorij Sacellum construxit: quod postea Leo tercius summus pontifex: cum ad Karolum properaret qui apud padebrunam saxonie oppidũ erat summa acceptus reuerẽtia: proceresqꝫ dedit: qui honesto illũ deducerent comitatu. Rediẽs romã in honore diue Katherine martyris dicauit. Ferũt nõnulli eam vrbem fuisse olim sub dominio nobilissimi comitis francorũ Alberti: qui cũ fraude hattonis epi magantinẽsis a Ludouico imperatore obtrũcatus deinde in ius imperij cessisse. Postea vero q̄z in ditionẽ imperij venit: Sũma fide: constantia: ⁊ officio romanũ imperiũ coluit. Regibusqꝫ romanis fidẽ constantissimã semp seruauit. In discordia tamẽ cesarũ calamitates ac damna grauia pertulit. Henrico enim quarto regnũ occupante filius eius rex romanorũ p diuinam vt videtur vltionẽ: patrẽ bello persecutus fuerat. Recessit itaqꝫ filius in Nurembergẽses fidẽ genitoris

seruantes: auxilio suorum fretus: Nurembergã obsessam recepit: quod Otto Frisingensis ⁊ Gotfridus Viterbiensis haud ignobiles historici scribunt. Idem Heinricus rex herbipolim petẽs. Erlongo electo Robertum prefecit. Deinde dimissis saxonibus cũ baioarijs: castrum norici obsidione cingit. Ipsoq; expugnato: Ratisbonã norici ducatus metropolim adijt: quẽ pater euclitgio subsequẽs roberto fugato: erlongũ restituit. Inde ꝓgressus ratisbonensiũ auxilio filio vrbe fugato: ibi Vlricum pontificẽ cõstituit ac Theobaldi marchiã ꝑ bohemos deuastauit. Conradus sueuus qui defuncto Lothario in romanoꝝ regez declaratus erat: ac ducẽte in asiã expeditionis suasu diui Bernardi abbatis claraualensis munus assũpsit eam vrbem instaurauit: ⁊ insigne monasteriũ ⁊ abbatiam ordinis diui benedicti ad sanctũ egidiũ nuncupatũ: In celebriori vrbis loco fundauit. Nurembergenses a conrado rege Ceterisq; romanis impatorib⁹ incrementũ plurimũ habuerunt: nec arbitrandũ est eam vrbem istius pulchritudinis ⁊ amplitudinis a principio instaurationis fuisse. Verum temporibus karoli quarti imperatoris romanoꝝ ac regis bohemoruz maiore ambitu: menibus nouis aucta fuit. Munita nũc extat: post alta menia ⁊ antemuralia: ingenti claudit per circuitũ profunda ac lata fossa. Habet quoq; ꝓpugnacula. murum crassissimum: ⁊ turres quinq; ⁊ sexaginta supra trecentas. Estq; edibus ciuiũ amplissimis ⁊ firmissimis exornata. ⁊ in medio ferme germanie sita. Ciues eius cum industriosi sint: legibus imperialibus instructi. Senatũ ⁊ magistratus ordinem habent a plebe distinctũ. vetustiores ciues rempublicam administrãt. plebs tamen suis rebus studet ⁊ de publicis minime curiosa est. Plures in ciuitate basilice ample ⁊ ornatissime extãt. Et preter parrochiales ecclesias celeberrimas sancto Sebaldo ⁊ sancto Laurentio dicatas Quatuor mendicantiũ loca magnifici operis habet: que ciues diuersis temporibus edificauere. Monialesq; sacre virgines ad diuam Katherinam ⁊ sanctam Claram duo monasteria habent. Cruciferi ordinis theutonicoꝝ spaciosã vrbis loca possident. Extat quoq; in ea Carthusiense cenobiũ edificij magnificentia amplissimũ ⁊ pulcherrimũ. atq; sanctissime virginis marie sacellum regale in foro ornatissimũ cum fonte pulcherrimo. Gaudet hec insignis vrbs de suo regio patrono diuo Sebaldo. is fuit vita ⁊ miraculis clarus: Et signis imperialibus. Palliũ enim: enses: sceptrum: poma: coronãq; karoli magni Nurembergenses in eoꝝ archiuis obseruant. que in coronatione noui regis ob sanctitatẽ ⁊ antiquitatẽ auctoritatẽ prestant. Datur enĩ hoc vetustati: vt plus maiestatis habere videanť: pondere noua carent. Ornaťq; ꝗmaxime inpreciabili ac diuinissima lancea que ihesu xp̄i latus in cruce apẽruit. Ac particula crucis famosissima. ⁊ alijs reliquijs toto orbe celebrandis. Que die tredecima post pasce gaudia: populi frequentia ex varijs prouincijs summa deuotione quotannis visunť. Ideo in eius laudem adiungiť.

O decus eximium norici Nuremberga serenã
Vrbs celebranda nimis regia siderea
Tu populosa viris: tu formosissima rerum
Virtutumq; parens: tu religionis amatrix
Iusticiam sacramq; fidem: pacemq; propinquis
Antiquasq; patrum leges ante omnia seruas

Sacrosancte militantis ecclesie fundamenta quibus tota huius edificij fabrica confidenter innititť sunt sancti apostoli. quos deus elegit primitias in salutem gentiũ omniũ. Ipsi sunt bases ecclesie super fundamento: preter quod nemo aliud ponere potest quod est christus ihesus summo angulari lapide solidati: vt veritas que ante legis ⁊ prophetarum preconio vehebať per apostolicam tubam in salutem vniuersitatis exiret: sicut scriptũ est. In omnem terram exiuit sonus eorum. Ab ipsis nãq; est ꝓpagata ecclesia: ⁊ vsq; ad mundi terminos verbo predicationis extensa. hanc doctrinis: miraculis: exemplis: sanguisq; effusione plantauerunt. Quapropter digne patres: fundatores: edificatores: ordinatores pastores ⁊ pontifices vniuersalis ecclesie vocanť. Huius aũt muneris sacramentũ ita dñs ad omniũ apostoloꝝ officium pertinere voluit: vt in beatissimo petro omniũ apostoloꝝ summo collocaret: vt ab ipso ꝗsi quodam capite dono suo velut in corpus omne diffunderet vt extorrem se misterij intelligeret esse diuini qui ausus fuisset a petri soliditate recedere: hunc enim in consortiũ indiuidue vnitatis assumptum. Id qđ dñs erat voluit nominari dicendo. Tu es petrus ⁊ super hanc petram edificabo ecclesiam meam: vt eterni templi edificatio mirabili munere grã dei in petri soliditate consisteret: hanc ecclãm sua firmitate corroborans: vt illã nec humana temeritas posset appetere: nec porte inferi contra illã ꝓualerent.

[illegible] ribus nouā legē daret doctorē iusticie misit e celo. Is vt premissū est cruci affixus vltro spm̄ posuit. Sed qm̄ predixerat se tercia die ab inferis resurrecturus: metuētes ne a discipulis surrepto corpore vniuersi resurrexisse eū crederēt: detraxerunt eū cruci: et cōclusum in monumēto firmiter militari custodia circūdederūt. Verū tercio die ante lucē: terremotu facto: repente patefactū est sepulchrū. Et custodes attonitos obstupefecerat pauor. integer e sepulchro ac viuus egressus in gallileā profectus est discipulis congregatis: scripture sancte lras id est pphārū archana patefecit: que anteq̄ pateret perspici nullo modo poterāt [illegible] annūciabāt. [illegible] dicatione [illegible] se repente nubes: cūq̄ in celum [illegible] quadragesimo post passionē die. Post beatā [illegible] et gloriosam resurrectionē quo verū dei templum iudaica impietate resolutū: diuina in triduo potētia [illegible]. Quadragenarius sanctoꝝ dieꝝ numerus expletus: mora corporalis p̄ntie extēdit: ut fides resurrectionis documentis necessariis muniret. [illegible] itaq̄ et discipuli oēs post ascensionē dn̄i sicut Lucas [illegible] apl'oꝝ meminit a mōte oliueti [illegible] statim venerūt hierosolymā: et ascenderūt in cenaculū vbi manebāt in orōne et humanitate pseuerātes cum mulieribus et maria matre ihū et frib9 eius meditātes in lege dn̄i: ac mādatoꝝ eius die ac nocte: donec [illegible] ex alto. In his aūt diebus [illegible] resurrectionē dn̄i et ascensionē [illegible] tis aufert. Et nō solū [illegible] sed etiā carnis [illegible] declarat. In his per [illegible] apl'is [illegible] et ipo petro [illegible] post regni claues [illegible] mandat: Per omne denique hoc tēpus [illegible] oculis [illegible] et cordibus: vt dn̄s ihs vere agnosceret [illegible] qui vere erat natus et passus et mortuus. In illo aūt die quo dn̄s super oēm celoꝝ altitudinē ascendit: decimus dies occurrebat qui ab eadē resurrectione quinquagesimus: vt sacra testat historia. Cū discipuli pariter essent: acceperunt munera spūs sancti pmissa que poscebant. Et factus est repente de celo sonus: et repleuit totam domum vbi sedebant et apparuerunt illis dispartite lingue tāq̄ ignis: et repleti sunt oēs spiritusancto: et ceperunt loqui variis linguis. Sicut eñ hebreo quondā populo ab egyptiis liberato: quinquagesimo die post imolationē agni lex data est in monte syna. Ita post passionē qua verus dei agnus occisus est: quinquagesimo a resurrectione eius die in apl'os plebēq̄ credentiū spūssanctus elapsus est: vt facile diligens xp̄ianus agnosceret initia veteris testamenti euāgelicis ministrasse principiis: et ab eodem spū conditū fedus a quo primū fuerat institutū. His aūt muneribus imbuti apl'i oīa que de xp̄o p pphetas scripta fuerāt primus intellexerūt. Communiq̄ decreto simbolū edentes: nře fidei fundamēta iecere. Et petrus quidē apl'oꝝ princeps [illegible] pphetā et isaie atq̄ psalmiste dixit. Credo in vnū deum patrē oīpotentē creatorē celi et terre. Andreas in abacuk verbo subdidit. Et in ihm̄ xp̄m filiū eius vnicū dn̄m nr̄m. Cui et Iohannes addicat. Qui conceptus est de spūsancto natus ex maria virgine. vt isaias predixerat. Ecce virgo concipiet et pariet filiū. Iacobus vero et [illegible] pphetā affirmās dixit. Passus sub pontio pilato crucifixus mortuus et sepultus. Thomas deinde [illegible] pphetā contestās ait. Descendit ad inferos: tercia die resurrexit a mortuis. Post ha Iacob9 maior protulit. Ascendit ad celos sedet ad dexterā dei patris oīpotētis. Philippus [illegible] inquit Inde venturus est iudicare viuos et mortuos. Bartholome9 postmodū [illegible] dicens. Credo in spūsanctū. Cui Matheus subiecit Sanctā ecclīam catholicā. Symon vero et Iudas atq̄ Mathias [illegible] reliqua pfecerunt dicētes. Sanctoꝝ cōionē. Carnis resurrectionē. Et vitā eternam Amen. Symbolo [illegible] multa [illegible] inde diuino cultui intenti Iacobū frēm dn̄i hierosolymoꝝ pōtificē [illegible] a [illegible] missas [illegible] cepit dicēdo pater nr̄ [illegible] respublica viroꝝ scilicet et mulierū crescere [illegible] cepit. Propter qd̄ petrus apl'is [illegible] septē diaconos delegit videlicet Stephanū philippū [illegible] nicanorē. timonē parmenā et nicolaū antiochenū aduenā. [illegible] ad [illegible] inter se partiti sunt. Et thomas quidē parthos [illegible] Matheus macedoniā et ethiopiā. [illegible] achaiā et scithiā. Iohānes post mortē virginis marie [illegible] Petrus [illegible] italia et tandē romā elegit. Iacob9 maior hispaniā: [illegible] accepit de donis apl'is [illegible] vbi [illegible] magistri [illegible] tradens et at coo [illegible] qua post [illegible] tandem [illegible]

Assumptio marie dei genitricis

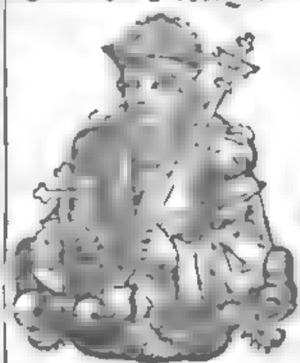
Coronatio Gloriose virginis Marie In celis:

a mūdi.5233.a x̄.34.

Gloriosissima semper virgo maria dei genitrix intemerata post [illegible] ascensionem domini theologi et doctores ad humane vite exemplar la [illegible] aetatis apostolorum testimonio generaliter cum apostolis habuit. Spiritus repleta fuerat sancti spiritus. Post mortem hoc vero spiritus sancti et apostolorum desp laicē vt diuus dionysius refert. Gabriel archangelus et ceteri celestes p[er] intemplatio eam virginē sancti in corpore et mente integrā custodiunt: atque Io hannes euangelista cui eā de cruce filius commendarat: virgo virginē seruauit et fidelissime vsque in finem vite fuit et tanquam adoptiuus filius administrauit. Ha bitauit autem eius vsque ad mortē pre nimio amore in loco illo fuit vbi oīa in q[ui]bus passus fuerat loca inuisere posset et suis consolaretur aspectibus. et in monte syon cella vbi morabatur et Johannes missas celebrauit ondit: quia vt diuus hieronymus scribit impaciens amor hoc inter cetera precipuum hz vt quē desiderat semper inuenire se credat. Nec mirū si charitas est ab om nibus amicabus: multo ardentius ab ea cuius et dñs et filius erat. Multis eiusdē afficiebatur doloribus et amoris ardoribus estuauerat post filij ad celos ascen sum diebus secū tracte cuncta reuoluēs atque audierat viderat et cognouerat. Tādez cū oī plena esset gratiarum virtute illustrata. Anno a natiuitate filij eius ihesu xp̄i quadragesimonono etatis vero sue. 65. obdormiuit in pace: vbe rimeque claritatis eterne gl'am possidere meruit: quā ab eius filio christo ihesu plenissime accepit. Ad cuius aūt exequias deo sic volēte vt doctores sancti scribūt oēs affuere apli. Et dñs ipse noster ihesus christus cū tota ce lorum curia atque quātū fas est credere eidē totus celestium occurrit: et cum gaudio eā in aīa et corpe in celum assumpsit. Regnique in throno collocauit. Uixit aūt post mortē filij. 16. annis: cū antea. 47. etatis haberet annos. Nul li aūt dubium in eius gloriosa assumptione et coronatione oēm illā cele stem curiam tunc exultasse ineffabili leticia: atque iocundatā esse inestimabi li charitate cū oī gratulatione iubilasse: nec mirum quia honos matrem eius est. qui est natus ex ea quem oīa celorum ordo veneratur et adorat: sup se ele uatū cū pie in sede maiestatis dñi. Ad thronū igitur celsitudinē intemerata mater et virgo perrexit: atque in regni solio sublimata: post xp̄m gl'iosa residet.

Petrus papa primus: apostolorum princeps: natione galileus ex beth saide vico: iohannis filius andree apostoli frater: primus sedit annis septē post ascensionē dñi in episcopali sede apud antiochiā vrbem. fuit aūt petrus ille quē his verbis xp̄s allocutus est. Beatus es symon bariona: quia caro et sanguis nō reuelauit tibi: sed pater meus qui est in ce lis. Et tu es petrus et sup hanc petrā edificabo ecclesiam meā. Et tibi da bo claues regni celestis: potestatemque ligādi et soluendi. Is vero oim diligen tissimus vbi asiaticas ecclesias satis confirmasset: cōfutatis eorum opinioni bus qui circūcisionem approbabāt post predicationē dispersionis et cir cūcisione in ponto: galacia: cappadotia: asia: bithinia. ab herodis car cere liberatus: in Italiā venit et rome primā cathedrā tenere cepit secun do Claudij anno. Cum ea vrbs totius mundi caput esset: eā pōtificali sedi cōuenientē esse cernebat. Sedit aūt in ea annis. xxv. et mensibus se ptem. Petrus itaque romā tunc venit et quia hanc sedē pōtificali dignitati cōuenientē cernebat. et huc profectus intellexerat symonē magū samarita num quendā: qui prestigijs suis eo errorus iā deduxerat populū roma num: vt deus crederetur. Rome enim iam titulum adeptus erat inter duos pontes positū ac latinis lr̄is sic scriptū symoni deo sancto. Hic dum in sa maria esset tamdiu se credere in christū simulauit: quoad baptismū a phi lippo vno ex septē diaconibus acciperet: quo quidē postea in malā partem vtens: multarum heresum fundamenta iecit cū Selene impudica muliere: quā sceleris sociā habuit: prouocare petrum miraculis morte pueri homo nepharius ausus est: quē eius carmina primo mouere visa sunt: veriū cum postea nihilominus puer iaceret: in nomine ihesu petro iubente surrexit. hic obiter indignatus symon vidente populo se volaturū ex capitolino monte in auentinū pollicetur. Cum iam volaret rogatu petri ad celū ma num tendentis ac rogantis deum: ne deludi magicis artibus tantum po pulū sineret symon decidit et crus infregit. Cuius dolore nō multo post aricie mortuus est. Hinc symoniaci heretici originē habent: qui donum spiritus sancti emere et vēdere placuere etc. Primus postea Petrus quadra gesimale ieiuniū instituit. Duas quoque epistolas que canonice nominantur scripsit Cleri quia pluribus intentus esse non poterat: cum orationi et predica tioni vacaret duos episcopos ordinauit Linum scilicet et Cletum: qui sacer dotale ministeriū populo romano et alijs exhiberent.

Caius cognomento caligula: filius drusi augusti cesaris privigni et tiberii nepos quartus romanorum imperator. mortuo cum tiberio a caio eum [illegible] de ceto impius occupat. caligule cognomen traxit: quia manipulario habitu inter milites educabatur: [illegible] caligas margaritis insignitas [illegible] augusti [illegible] qui defunctam pretextatus pro rostris laudavit. inde vicesimo etatis anno accitus capreas a tiberio uno atque eodem die togam sumpsit. Naturam tamen sevam atque probrosam [illegible] non poterat. consulatus quatuor gessit. opera sub tiberio semiperfecta templum augusti theatrumque pompeii absolvit. incohavit aqueductum tiburtum. multas tamen villas in suo nomine edificavit et presertim apud thraciam calipolim urbem insignem. Statura fuit eminenti pallido colore corpore enormi: gracilitate maxima cervicis et crurum et oculis et temporibus concavis: fronte lata et torva. capillo raro ac circa verticem nullo. Vultum vero natura horridum ac tetrum etiam ex industria efferebat. valitudo ei neque corporis neque animi constitit. vestitu calciatuque et cetero habitu neque patrio neque civili: ac ne virili quidem usus est. sepe depictas gemmatasque indutus penulas: immanissima facta augebat atrocitate verborum. ideo homo omnium sceleratissimus iudicatur. nil enim vel domi vel foris strenue gessit. Quarta omnia expilavit: tante libidinis fuit ut etiam sororibus stuprum intulerit: tante crudelitatis ut sepius exclamasse dicatur utinam populus romanus unam cervicem haberet. ita autem virgilii et livii gille invidit: ut paululum abfuerit quin eorum scripta et imagines ex omnibus bibliotecis amoveret. senecam arenam sine calce dicebat. Preterea agrippam regem iudee fecit: herodem lugdunum relegat. Postremo a suis tandem necatur imperii anno tercio mense decimo cum vixisset annis. xxix. Cadaver eius in hortos lamianos asportatum: post crematum et sepultum.

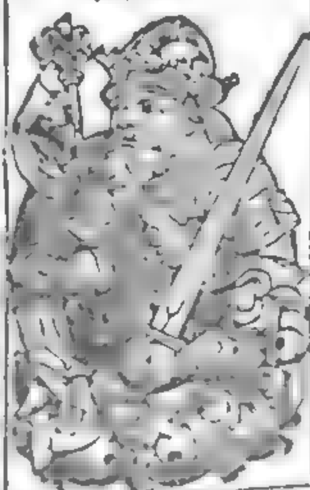
Linea Imperatorum Caius Calligula

Claudius caii caligule patruus: quem nepos in ludibrium reservaverat: imperium accipiens quintus romanorum imperator ope et industria agrippe regis iudeorum imperium: ut iosephus refert: accipere meruit. Is natus est lugduni eo die quo primum ara ibi augusto dedicata est: appellatusque tiberius claudius drusus disciplinis liberalibus ab etate prima non mediocrem operam dedit. quinquagesimo anno imperium cepit. In cognoscendo et decernendo mira varietate animi fuit. Britanniam quam neque ante Iulium cesarem neque post eum quisquam attingere ausus est: in deditionem accepit: orchades insulas romano adiecit imperio: tertio quam profectus erat mense romam rediit: triumphavitque maximo apparatu. Opera magna potius quam necessaria perfecit: per tria passuum milia partim effosso monte: partim exciso canalem absolvit egre: et post undecim annos triginta milibus hominum ibi sine intermissione elaborantibus perfecit. ostie etiam portum duxit: dextro levoque brachio ad coercendos maris fluctus: et errorem duxit etiam petram cum qua dimoenum fecit ex levibus offensis. Post messalinam messale consobrini sui filiam in matrimonium accepit quam cum comperisset super cetera flagicia C. silio nupsisse: supplicio affecit: tandem illecebris agrippine blandientis pellectus cum ea nuptias confecit. auctoritas dignitasque forme non ei defuit. Alit et pulchro nec exili corpore erat: et specie canicieque pulchra: opimis cervicibus. cibi vinique tempore et loco appetentissimus: historiam in adolescentia scribere aggressus est: nec minore cura greca studia secutus est. Postremo ab agrippina boletis veneno illitis necatur. Excessit autem. iii. idus octobris. lxiiii. etatis imperii. xiiii. anno. funeratusque est solenni principum pompa. Presagium mortis eius fuit exortus criniite stelle quam cometam vocant.

Claudius

Nero claudii privignus et agrippine ex Gneo domicio eius viro filius sextus romanorum imperator. natus est ante novem menses quam tiberius excessit cui proprium cognomen domicius sicut et patri. Cum claudius cesar ei filiam octaviam uxorem dedisset eum neronem appellavit. Inter ceteras disciplinas pueritie imbutus tempore et musica. equorum studio vel precipue ab ineunte etate flagravit: petulantiam libidinem avariciam crudelitatem sensim quidem primo et occulte velut iuvenili errore exercuit. Paulatim vero invalescentibus vitiis ad maiora palam erupit. Epulas e medio die ad mediam noctem protrahebat: fuitque avunculo caligule omnibus in rebus nequior et scelerator. Nam et magnam partem senatus interfecit. Tante preterea luxurie fuit ut frigidis lavaret unguentis. retibusque aureis piscaret que extraheret funibus purpureis consueverat. Hec omnia vicia principio imperii sui ita occultavit: ut bonam spem eius pre se ferret. statura fuit pene iusta corpore maculoso et fedo. subflavo capillo. vultu pulchro magis quam venusto: oculis cesiis et hebetioribus: cervice obesa: ventre obiecto: gracillimis cruribus: valitudine prospera. Incendium autem rome suo tempore a diuo fecit ad exequias usque sex dies septemque noctes [illegible] fortunas [illegible]

Nero

[illegible] culpa principi ascriberet. [illegible] ornavit [illegible] factum [illegible] cadaveribus [illegible] cites [illegible] dicunt. Sunt tamen qui dicunt illud incendium ab eo excitatum fuisse ut [illegible] ne cerneret. [illegible] in senecam lucanum: in matrem agrippinam et octaviam uxorem et omnes [illegible] est. Tandem populi romani iram et odium in se [illegible] in suburbano liberti sui [illegible] interfecit. [illegible] et secundo etatis anno [illegible]

Lapidatio sancti Stephani

Stephanus prothomartir natione hierosolimitanus: e septē diaconib⁹ primus ob sctitatē et morū disciplinā diacon⁹ ab aplis electus: signa et pdigia multa vt Lucas scribit in iudeoꝝ pplo ad corroboratione fidei xpiane facere cepit. Contra quē nōnulli iudeoꝝ insurrexere: sed nequaqȝ sapie et spiritui eius disputādo resistere nequiuerūt: eo qȝ intuētes vultū eius: vultus angeli apparuit inter illos: quoꝝ errores cū cōfutasset indignati iudei ipsuz extra ciuitatē eycientes lapidibus peremerūt: et expedicius lapidibus impetere possent vestimēta sua deposuerūt iuxta pedes adolescentis sauli. Dumqȝ lapidaret genua posuit: et suspiciens in celū et vidēs ihm̄ stantē p lapidantib⁹ obnixe orauit: ne mortē suā illis statueret in suppliciū. Is em̄ viua imago virtutis cū saxoꝝ turbine quateret et saxeus ille nimb⁹ circū tpa crepitaret a cōstantia mētis nūqȝ dimotus in futurā spēm totā intentione pfusus: magnū patiētie documentū posteris allatur⁹ Oratione tandē cōpleta moriens obdormiuit i pace. Lapidatusqȝ fuit eodē anno quo xps crucifixus in mēse augusti. Corpus eius venerabile inuentū fuit a btō Luciano presbitero tpibus Honorii āno dn̄i.cccc.vij. In cuius reptione augustinus refert sex mortuos suscitatos et .lxx. hoies a varijs egritudinibus liberatos. Postea trāslatū constātinopolim: deinde romā et digniori loco conditū.

Philippus aūt secūdus diaconus cesariā veniens postqȝ samarie predicabat: et multis signis et virtutibus inclitus fuit. Tres filias pphetie spū plenas habuit. Obijt tpe Neronis et ab oibus sanctus habitus. Tres qȝ filie in ei⁹ sepulchro tumulate sunt. Prochorus tercius diaconoꝝ apō anthiochiā dei ecclam nup ab aplis erectā fide et industria auxit: vbi martirio coronatus fuit. Nicanor quartus diaconus cū hierosolimis gra fidei et virtute vsqȝ ad tpa Vespasiani admirādus fuisset ibi martiriū p dn̄o suscepit. Tymon quintus diacon⁹ primū ad beroam resedit. deinde verbū dn̄i disseminās corinthū puenit: vbi a iudeis et grec' primo flāmis iniectus: sed nil lesus: demū cruci affixus martyrii coronā accepit. Parmenas sextus diaconus predicationis officiū plena fide cōsumauit et tandē Traiani tpibus martyrii gliaz adeptus est.

Nicolaus vo aduena septimus diaconus in fide nō permāsit: et nicolaitarū heresis ab eo initiū sūpsit.

Conuersio et vita Pauli apli

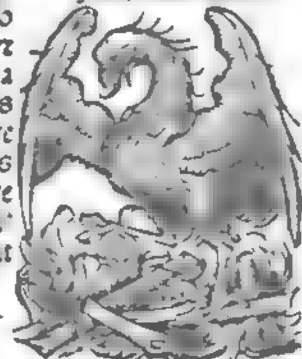
Paulus ihu xpi dignissim⁹ apls electionis vas ex tribu beniamin fuit: ex oppido iudee qȝ giscalis noiat q cū a romanis captus a puero fuisset cū parētibus suis tharsum cilicie vrbem, vbi ei⁹ pater ciuilitate romana donat⁹ est, cōmigrauit. Mos siquidē tūc romanoꝝ fuit cū monarchiā totius mūdi cōquirerēt: vt gentes q cū pace et coronis romāis occurrebāt: romane ciuilitatis potirent coꝝqȝ frēs dicerent. Cū aūt romani ciliciā cū exercitu petissent: pauli pater cū nobilioribus tharsensib⁹ romanis cū pace occurrebat. Eā ob rē psulare vestē pmeruit: et inter ciues romanos annumerat⁹ fuit pꝑter qd et paulus hic apls ciuis roman⁹ habitus est. Cū aūt xpi religio p vniuersaz crescere cepisset iudeā: adhuc adolescētulus a pōtificib⁹ tēpli eplas accipiēs: eos q xpm verū esse deū pfiterent psequeretur: vn̄ cū Stephani pthomartiris neci interfuisset: et oim lapidātiū cū vestimēta fuaret: tāqȝ manibus oim lapidaret Stephan⁹ inclinatus p eo orauit et paulū e terra erexit: q: paulopost dū damascū pgeret, vt lucas testat spū diuino tactus ad fidē xpi venire cōpulsus: vas electionis vocari pmeruit. Et id oē euenit anno q et xps passus est. Statimqȝ vocat⁹ xpi euāgeliū eidē reuelatū est. Ob diuinaqȝ studia hierosolimā missus gamalieli viro doctissimo erudiendus cū cōmendatus. Post aūt eius ꝯuersatonē vna cū barnaba aplo multis vrbibus peragratis hierosolimā rediit cū petro iohāne et iacobo xpi euāgeliū cōtulit: q audito gentiū apls ab eisdem declaratus est. In hispaniā predicādi gra nauigauit: in narbona multos couertit. Reuersus scdo hierosolimā scdo impij neronis anno a festo iudee pcuratore vinctus romā, vt ciuis roman⁹ mittit: vbi biēnio i libera custodia manēs: cū iudeis ꝯtendēs disputabat: tandē a nerone dimissus multa pdicauit et scripsit.

Sanctus marcus euangelista

MArcus euāgelista genere leuitic⁹ sacerdosq̧ cū petro magistro suo: et baptismo fili⁹ atq̧ interpres: ad ꝑpagandā verbū dei romā ex antiochia venit: iuxta qḋ petrū referentez audierat: rogat⁹ rome a fratrib⁹ breue scripsit euāgeliū. Qḋ cū petr⁹ audisset ꝓbauit ecclesijs legendū: ⁊ sua auctoritate edidit. Diuus aūt petr⁹ vidēs cōstantiā viri ipsiꝰ alexandriā destinauit. aquilegiēses ꝟo sua predicatione ad xp̄i fidē pri⁹ cōuertit. ⁊ cū ermagorā ciuē aquilegiēsez virū doctissimū cōuertisset cū eo ad petrū regressus illū aqlegienses ep̄m creare fecit: inde alexandriā ꝑrexit: ⁊ prim⁹ ibi xp̄m annūciās: cōstituit ecclīam: tāta ⁊ doctrina ⁊ vite cōtinētia vt oēs sectatores xp̄i ad exemplū sui cogeret. Tante fuit humilitatis vt pollicē sibi amputauerit: vt sacerdotio reprobus haberet. Postq̄ aūt diu ecclīam docendo scribendo cōstituisset octauo neronis anno a pontificib⁹ templor in solēnitate pascali cū missaz celebraret capt⁹: fune in collo ei⁹ misso ipsum ꝑ ciuitatē trahebāt: donec spm̄ emisit. ⁊ sepult⁹ est alexandrie succedēte sibi aniano. Anno ꝟo dn̄i. dccc. xxx. fuit Iustian⁹ patricius venetiar dux. anno ei⁹ secūdo beati marci euāgeliste corp⁹ venetias est trāslatū ⁊ eo q̄ secutus est anno cōdite vrbis venete primo septuagesimo ⁊ q̄dringētesimo ecclīa que nūc extat sancti marci venetijs edificari cepta. Inde ex senatus cōsulto vrbis patron⁹ constitutus. Eius imaginē in vexillis detulerunt. Ipsius q̧z euangelij codicem ex aquilegia delatuz cum alijs preciosissimis donarijs in eodem templo recondiderunt.

Fenix auis vnica

FEnicem nobilem ante omnes aues vnum in toto orbe nec visum magnopere. Cornelius valerianus deuolasse in egyptū tradit Q. plautio. Sex. papinio cōsulibus. Allatūq̧ esse in vrbem claudij principis censura. anno vrbis. dccc. ⁊ in comicio ꝑpositum: quod actis testatus est hec auis in arabia prius visa narratur aquile magnitudine: auri fulgore circa colla: cetera purpureus: ceruleaz roseis caudam pennis distinguentibus: cristis faciem: caputq̧ plumeo apice honestare. Auctor manilius senator est neminē extitisse qui viderit vescentem. viuere annis sexcentis sexaginta. Senescentē cassia turisq̧ surculis construere nidum replere odoribus: ⁊ super emori. Ex ossibus deinde ac medullis nasci primo ceu vermiculum: inde fieri pullum. Huius alitis vita magni cōuersionem anni fieri prodit idem manilius.

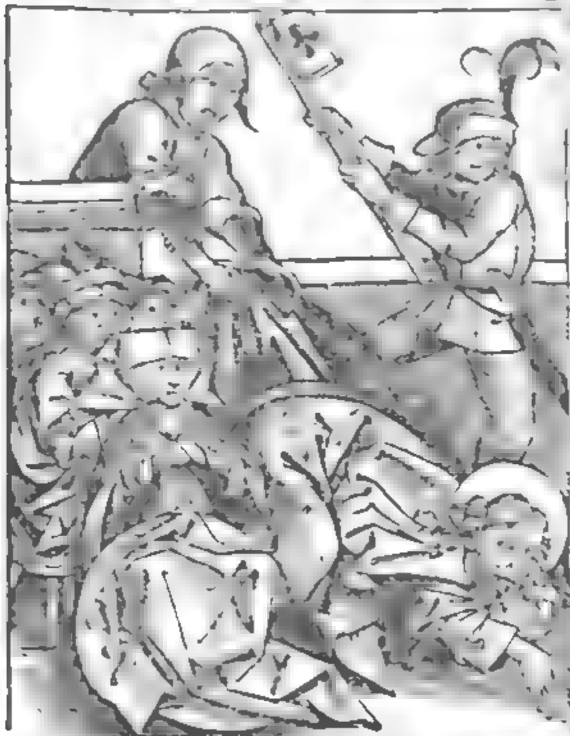
Jacobus maior apostolus

IAcob⁹ maior apl's dn̄i: zebedeiq̧ ex maria salome fili⁹: ac diui iohānis euāgeliste frater dictus maior. cū pri⁹ altero vocat⁹ ad aplatū: ⁊ ꝑ martyriū ad regnū celoz fuit. quē dn̄s vna cū eodē iohāne vocauerat dicens. Venite post me faciā vos fieri piscatores hoim. quiq̧ relictis rebus secuti fuerūt eū. post aduentū spiritussancti hispaniā accessit ad predicandū. postq̄ vniuersam ꝑdicādo ꝑagrasset hispaniā: in qua nouē tantū cōquisierat discipulos: cū videret gentē illā agrestem i iudeā reuersus. Ab herode agrippe regis fratre qui in irl'm fris vices gerebat: obtruncatione capitis martyrij palmā adeptus est. Vt dicit die qua ⁊ xp̄s incarnatus vel passus est anno vno integro reuoluto. Cū ꝟo duceret ad locū passionis ꝑ Iosiā scribā: ⁊ in via paraliticū sanasset: iosias credidit: pri⁹ baptizat⁹ capite priuat⁹ cū iacobo fuit. Ei⁹ aūt sacratissimū corp⁹ discipli ei⁹ nocte rapiētes de irl'm ad hispanias trāstulerūt. ⁊ cōpostellā ciuitatē gallicie intrātes i vltimis finib⁹ hispaniarū cōdidē. Ibiq̧ celeberrima gentiū illi⁹ ⁊ ꝑegrinarū natonū veneratione excolit. Stupēda effecit q̧z deuotio fidelū infusa mentib⁹ in visitādo limina ei⁹ ⁊ ecclīa firmauit: in eo voto nullus preter aplicā sedē dispēsare liceat. ⁊ qḋ minus ceteris aplis illi i vita collatū fuit honoris ⁊ glorie: ꝑter breuitatē vite ei⁹: hoc quasi diuina munificētia post mortē suppleuerit.

PRimā ꝑsecutio xp̄ianoz tercio decimo imperij neronis anno cepta fuit. Is i xp̄ianos ꝑm⁹ exercere cepit [illegible] ter petrū ⁊ paulū aplos vt illico patebit. etiā infrascripti singulares viri rome ⁊ alibi gloriosio m[illegible] coronati sunt. quoz de nūero q̄draginta septē fuere a btō petro aplo baptizati: q cū eodez aplo i custodia cōtinerent: tandē sub deuotissima fidei ꝓfessione ibidē nerōniano gladio. 2. yd⁹ marcij ꝯsūpti sūt.

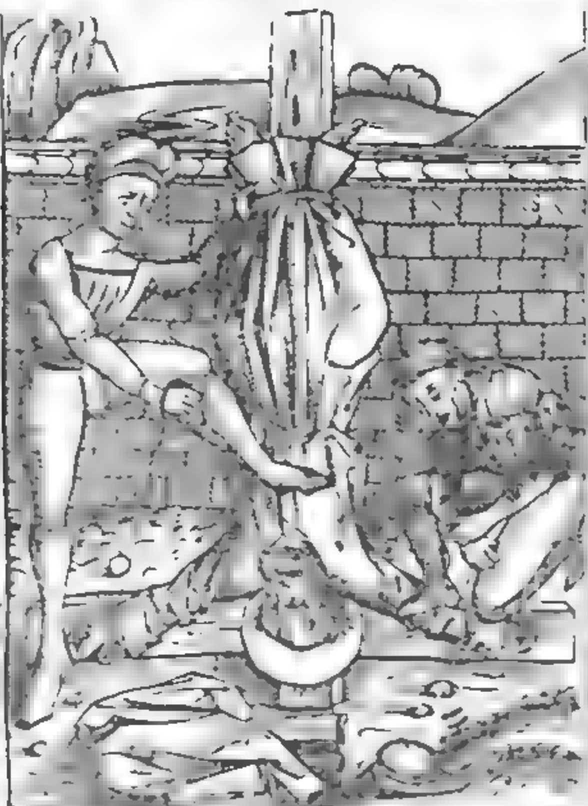
Jacobus iustus minor apostolus

Iacob⁹ apl's cognomēto iustus dictus minor respē ctu maioris nō quo ad etatē: sed ob vocationez ad aplatū. Dni ex sorore matris ei⁹ frater post ascēsione dni ab aplis hierosolimitane ecclie primus ep̄s ordinat⁹: Sedit annis .xxx. vsqȝ ad septimū annū Neronis. Vir certe ab ipso matris vtero sanctus: q̄ vinū ⁊ sicerā nō bibit: nec carnē māducauit: ferrū i caput eius nō ascēdit: oleo nō est vnct⁹: nec balneo vsus est: veste linea sup̄ndat⁹ solus sancta sanctoꝝ ingrediebat ⁊ ita assidue p̄ salute ppl'i flexis genib⁹ orabat: vt eius genua cameloꝝ more occalluerint. p̄ hac sūma iusticia: iustus appellat⁹. ⁊ vt Ignati⁹ tradit facie vita ⁊ mō cō uersationis xp̄o ihu similim⁹ fuit: ac si frēs gemelli fuis sent. Hūc itaqȝ annan⁹ pōtifex iudeoꝝ recedēte festo ex iudea ipsi⁹ p̄uincie gubernatore cōp̄hēdit. Et xp̄m ne gare accepit: at Posuitqȝ sup̄ pinnaclū tēpli ⁊ cōgrega ta multitudine xp̄m verū deū ventuꝝ ad iudicādū viuos ⁊ mortuos p̄clamauit. xp̄iani gauisi. phariseī cōturbati ascēdētes eū de tēpli pinna deiecerūt: cōfestim in terras collapsus lapidib⁹ obruū p̄ceperūt. put tn̄ potuit man⁹ ad celū tēdēdo ⁊ p̄ p̄secutorib⁹ orauit. Quo adhuc spi rāte fullonis fuste i capite pcuss⁹ expirauit. Sepult⁹ iuxta tēplū. huic p⁹ resurrectionē dn̄s apparuit ei panē bndicēs ⁊ frāgens dixit. Mi frater comede panē tuū: q̄ a mortuis fili⁹ hois resurrexit: cū votū emisisset non gustaturū panē nisi eū post⁹ videt. cū tante sctitatis fuisse dicit ioseph⁹ q̄ ob necē ei⁹ ierlȳma euersa fuit creditū sit.

Petrus vir sanctissim⁹ cū tm̄ sibi nois apud oēs compauerat vt plurimū coleret: hac ob rez indignat⁹ Nero mortē ei⁹ q̄rere cepit: vn̄ petr⁹ monētib⁹ amicis ad declinādā irā p̄ncipis via appia ab vrbe disce dēs ad primū lapidē xp̄o fit obuiā. quē adorās rogat dn̄e quo vēnistis: xp̄s. Romā iterū crucifigi. ex tat sacellū eo loco vt vba hic sunt habita ideo ad vrbē redet clemētē ep̄m p̄secrat. nō multo post vna cum paulo iussu neronis necat vltimo ei⁹ anno: diuersis tn̄ cruciatib⁹. Petr⁹ eīn cruci affigit capite in terrā ver so: eleuatisqȝ in sublime pedib⁹ ita ei voluit. Sepult⁹ est i vaticano nō lōge a via triūphali: via aurelia sec⁹ ortos neronis. Sedit aūt annis vigintiquiqȝ. Paulus vo eodē die capite mulctat⁹: funerat via hostien si anno post mortē xp̄i trigesimoseptimo. Cū aūt separent abinuicē inq̄t paul⁹ pax tecū fundamētū eccliarū ⁊ pastor oim agnoꝝ xp̄i. Petrus rn̄dit. Vade in pace p̄dicator bonoꝝ: mediator ⁊ dux salutis iustorum. Marcellus ⁊ Apuleius frēs discipuli cōdiētes aromatib⁹ sepelierūt. Hodie capita aplōꝝ petri ⁊ pauli auro argento ac gemis exornata in ecclia lateranensi sancti iohānis reposita p̄plo ostendunt.

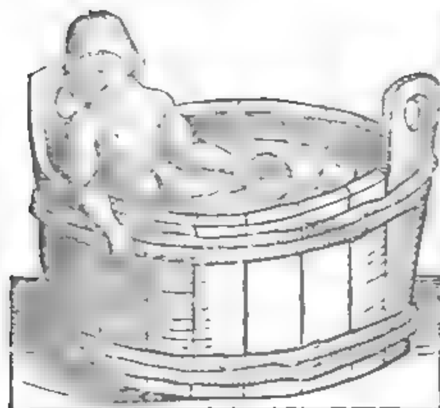
Crucifixo Petri apostoli

Decapitatio Pauli

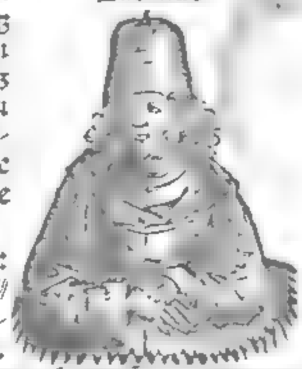

Seneca

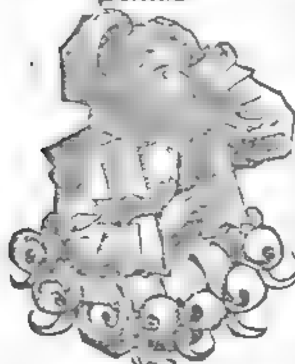
Seneca qui et lucius anneus stoicus phūs natione cordubensis neronis imperatoris preceptor. Rome in precio fuit: et patruus lucani poete. De quo diuus hieronym⁹ meminit dicens quod fuerit vir cōtinentissime vite: et propterea eum in cathalogo sctōꝝ ponit: et maxime propter frequētes epl'as pauli ad senecā: et ipsius ad paulū. Et cum esset neronis magister et illius tpis potētissim⁹ optare se dicit eius se loci esse apud suos: cui⁹ sit paulus inter christianos. Hic inter cetera gratuita sua beneficia sibi a deo collata tante fuit memorie: ut duo milia noim recitata eo quo dicta ordine erant memoꝛ recitabat. et ducētos versus a ducētis scolasticis recitatos ab vltimo incipiēs ad primū vsq; integerrime recitaret. Quē tandem ante biennium quam petrus et paulus martirio coronarent a nerone seuissimo discipulo retributiōis gratia interfectū fuisse legim⁹. Nā cū senex admodū esset seneca pisonianæ cōiurationis labe notatus. Vel ut alij ferūt cū nero vbera que sibi a puericia imulserat ad memoriā eo intuitu reducēs inspexit: imo ob innatū in virtutes odiū a nerone per centuriones senece indictum fuit ut sibiipsi mortem deligeret: qua cognita imperatoris voluntate: petijt ut in tepentē aquam poneretur: et ibidem omnes vene eidem aperirent donec spiritū exhalaret: suaue genus mortis arbitratus mori incisione venarum: et ita vitā finiuit. Hic nāq; doctissimus vir multa diuinarum et humanarum scripturarum edidit documenta.

Lucanus

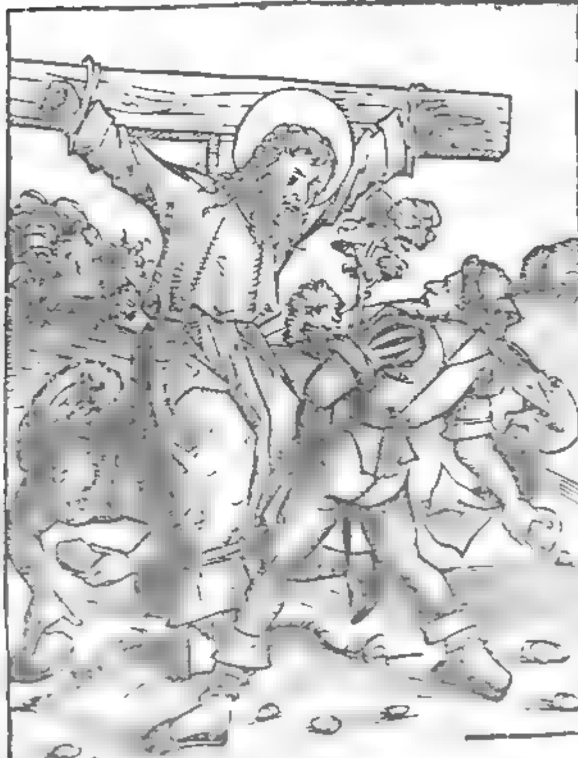
Lucanus anneus predicti senece nepos orator et poeta historicus celeberrimus quod patruo iunior ob ingenij tīi magnitudine par illi habit⁹ est. hic nāq; senece ex mela eius iuniore fratre nepos fuit: qui primo rome sub cornuto studuit: vbi optime edoctus cōdiscipulos sibi gratissimos: persium et bassum (quos mirūmodum dilexit) habuit: hic ob eius ingeniū a nerone in curia vocatus diu gratissim⁹ ei fuit. Inde questor dictus etiā auguratus sacerdotiū assecutus est. Tandem de cōiuratione pisoniane accusatus accepto mortis arbitrio venas precidē fecit: quibus expletis statī e vita discessit pridie kal. maij. cuius corpus sepultū fuit in hortis suis.

Persius

Persius flaccus aulus: patre flacco: matre fuluia: volaterana ethrurie vrbe: ut eusebius ipse descripsit lune potiꝰ nat⁹ est: mediocri aūt statura insigni forma probatis moribus: ingenio et doctrina prestāti fuit. Prima adolescentia patre mortuo. Qui rēmiū palemonem grāmaticū vicentinum audiuit. Mox rhetorice sub virginio flauo incubuit. inde se ad cornutū philosophum conferens familiariter secū ad interitū vsq; vixit. Anno vero etatis nono ac vigesimo stomachi vicio regnāte nerone interijt et rome in predijs suis sepultus est: vnū satyrarum relinquens librum in quo vere laudis plurimū meruit: licet imperfectū. his quoque tpibus cornutus phūs et poeta a nerone crudelissimo sine labe aliqua exilio dānatur: qui pre nimio amore persij discipuli bibliothecā cōparauit precium sororibus (quas instituerat heredes) tradidit.

Philippus apostolus

Philippus dñi nři ihū xpī ex duodenario collegio apl'us vocatus: ut eū sequeretur. Is adduxit frēm suū nathanaelē doctorē legis: in quo dolus nō erat: ad eum quod ad apl'atum nō fuit vocat⁹: ne cōuersio hoim ad fidē humane peritie attribueretur. hic apl's cū per xx. annos per vniuersam scythiā predicasset. Illāq; pene totā ad xpī fidem cōuertisset. hieropoli asie vrbem veniens hebeonitarum heresim quod xpm fantasticā carnem sumpsisse predicabāt extinxit: deinde a paganis tentus ad imolādum statue martis adduct⁹ sub base statue draco egrediens filiū pōtificis qui ignem in sacrificio ministrabat et duos tribunos quorum ministri apl'm detinebāt occidit: et plurimos lāguidos reddidit: precibus tamen apl'i disparuit et illos sanitati restituit. Quā obrem infideles eum tenentes anno etatis sue septuagesimooctauo cruci quā predicabat ad instar magistri sui affixerunt: et martirem christi fecerūt. Hic duas filias virgines post se dereliquit quod ambe cum patre sepulte sunt vna a dextris alia a sinistris.

Barnabas e septuaginta duob⁹ discipulus fuit natōe cyprius: hic datus fuit in sociū paulo ab apl'is ad predicādum gentib⁹. Is in italiā veniens ex precepto petri oēs lōgobardiā predicādo et docendo circuiuit: et per se suosq; discipulos cisalpinā galliā ad xpī fidem cōuertit. et apud mediolanū primus cathedrales locū tenuit relicto ibi [illegible] ... euāgelio mathei [illegible] salaminā paulo [illegible] martirio coronat⁹ e

Linea summorum pontificum

Linus

Cletus

Anno mundi. 5275. Anno christi. lxxiii.

Linus ab vltimo anno neronis btō Petro succedēs vsq; ad vespasiani tp̄a peruenit. a cōsolatu saturnini et scipionis vsq; ad capitonē et ruffum cōsules. Sunt q̄ hūc locū clemēti ascribāt et linū et cletū preterimittant: quos nō solū historia: verū etiā hieronymi autoritas reprehēdit. Quart⁹ inqt post petrū rome epūs clemēs fuit. siquidē linus secūdus. Cletus terci⁹ sunt habiti. Tametsi latinoꝝ pleriq; post petrū statim clementē numerent. quem certe cōstat: tante eiū modestie fuisse vt egisse linū ac cletum ante se munus pōtificat⁹ obire: ne posteris hec principat⁹ ambitio pniciosi exempli haberet. licet eidē petrus qsi ex testamēto successionis locū tradiderit. Fuit aūt linus ex natione thuscus patre herculaneo vir certe morib⁹ et sanctitate preclarus. Is ex mandato petri ꝯstituit: neq; mulier nisi velato capite templū ingrederet. et ex sacris ordinibus bis in vrbe habitis presbyteros decē et octo. Episcopos vndeci creat. Scripsit et res gestas petri: maxie vo ei⁹ cōtentionē cū symone mago. qui cū demones effugaret: mortuosq; ad vitā reduceret. a saturnino cōsule cui⁹ filiā a demonib⁹ liberauerat capitali supplicio afficit. ac vndecimo kal. octobris in vaticano iuxta Petri corp⁹ sepelit. cū sedisset in pōtificatu annos vndecim mēses tres dies duodecim. Cuius corpus aiunt gregoriū episcopū ostiensem in ostiā trāstulisse: et in diui laurentij templo honorifice collocasse.

Anno mundi. 5284. Anno christi. lxxxiij.

Cletus papa natione roman⁹ de regione vicopatricij patre emiliano adhortante clemēte pōtificatus mun⁹ inuitus suscepit. licet doctrina moribus et dignitate plurimū apud suos valeret. vir q̄z optim⁹ atq; sanctissim⁹ qui nihil p̄termisit. qd̄ ad augendā ecclesiam dei ptineret. Quā cū optime p̄ tp̄e cōstituisset. redactis in ordinē ex mādatis petri vigintiquinq; p̄sbiteris sub domiciano cesare martirio coronat: ac sepelit apud btī petri corp⁹ in vaticano quinto kal. Maij. Et primus: vt aiunt: lrās aplicas salutē et aplicā benedictionē scripsit. Fuit aūt tpib⁹ vespasiani et titi a cōsulatu vespasiani septimo et domiciani quinto vsq; ad domicianū et ruffum consules vt Damasus scribit. Sedit annis. xj. mense vno diebus. xj. Sedes aūt hui⁹ morte diebus. xx. vacat.

Bartholomeus apostolus

Bartholome⁹ apl̄s vn⁹ ex senatorib⁹ celi. is post adsumptionem spūssancti postq; in lycaonia et india euāgeliū predicasset. in albanā maioris armenie vrbē veniēs cōfestim tēplū vbi deus astaroth colebat ingredit. effecit ut demon nullū cultorib⁹ suis respōsuz prebe ret: gentes ad vicinā ciuitatē: ab ydolo rñsum habuerunt ob ingressum bartholomei eoz deū catheuis ligatū vt loq̄ nō valeret. et vt eū oñderet ait. capilli ei⁹ nigri et crispi. caro cādida. oculi grādes. nares eq̄les et directe barba plixa. hn̄sq; paucos canos capillos. statura eq̄lis collobio albo clauato purpura vestit. Induit pallio albo qd̄ p singulos angulos gēmas hz purpureas centies flexis genib⁹ p die orat et c̄. Ibi euāgeliū predicās polemū ipsi⁹ vrbis regē ac reginā cū duodeci ciuitatib⁹ ad xp̄m cōuertit. et demonē deformē oñdit: ꝓpter qd̄ pōtifices tēpli indignati. ipsuz ab astiago fratre polemij sceleratissimo p̄mo cedi. deinde excoriari. et capite obtrūcari fecere q̄ ad celeste gaudiū triūphū pegit. cui⁹ corp⁹ a fidelib⁹ ibidē cū oī veneratiōe tumulatū: postea ad lippari insulā delatū. inde beneuentū et vt aliq̄ sentiūt demū romā trāslatū: fuit aūt nobilissimis ortus parentib⁹: qui hierosolymā veniens audita xp̄i: diuinitate ac crebris eius miraculis eidem adhesit.

Appollinaris

Appollinaris rauēnatis eps̄ sctissim⁹ vir ab aplo. Petro ordinat⁹ rauēnas missus: seuis verberibus flagellis sepe dcerit et senile corpus ꝑ tempus horrēd⁹ cruciatib⁹ laniat. ne aūt fideles de suis vexationib⁹ trepidarēt signa aplica pficit. puellā mortuā suscitauit. cecis visuz reddidit. muto loq̄lā. leprosos mūdat. apollonis idolū simul achitā vna cū tēplo i terrā deiecit. Tādē apd̄ eādē vrbē inter succedēcia tormēta gl̄iosus ꝯsūmauit martiriū decimo sex kal. augusti.

Linea imperatorum
Galba

Galba vir antiq̄ nobilitatis: sed nō ex genere cesarū a nerone desciuit: qui cum dēterrimo signo apparuit. Augusta cū sceptrū e manib⁹ exciderit nerom successit nullo gradu contingēs cesarū domū. In hispania imperator a militib⁹ creatus vbi neronis mortē cōperit romā profectus venit septim⁹ romanoꝝ imperator. Qui a principio liberalib⁹ disciplinis ꝛ iuris opera dedit ꝛ vita priuata insignis fuit militarib⁹ ac domesticis in reb⁹. Sepe tū ꝑcōsul. sepe ꝑcōsul frequēter dux fuit grauissimis bellis. Statura iusta fuit. capite caluo. oculis ceruleis. adunco naso. manib⁹ pedib⁹q̄ articulari morbo distortissimis vt neq̄ calceū ꝑpeti. neq̄ libellos euoluē aut tenere oino valeret. excreuerat in dextero re latere ei⁹ gibb⁹. Cibi plurimi tpe etiā hiberno an̄ lucē capere consueuerat. Fortitudinis ꝑnus. verū cū oēs auaricia ac segnicia offenderet. Insidiis othonis rome ad lacū curcij cū pisone nobilissimo adolescēte quē in filiū per adoptionē susceperat iugulat⁹ est. Perijt aūt tercio ꝛ septuagesimo etatis anno imperij mēse septimo. qui marcū fabiū quintilianū insignē oratorē ex hispania romā duxit.

Otho

Otho octau⁹ romanoꝝ imperator patre equite matre humili: materno tū quā paterno nobilior: a prima adolescētia ꝑdig⁹ ac ꝑcax: per gr̄as liuie auguste in cui⁹ domo creuerat: senator fact⁹. quippe q̄ neronis familiaris fuerat: ꝛ oim̄ cōsilioꝝ particeps: inter tumult⁹ cedesq̄ inuasit imperiū. Cū aūt ciuile bellū cōtra vitelliū in germania imperatorē creatū molit⁹: trib⁹ leuib⁹ prelijs superior fuisset. vno ad alpes. alio apud placentiā. tercio ad castorē. quarto apud bebriacū superat⁹. vnde rex desperatione sibimet manū iniecit. Cū vno se ictu infra leuā papillā traiecit. Irrūpentibusq̄ ad primū gemitū. modo celans modo detegens plagam exanimat⁹ est. ꝛ apud volaterrā etrurie vrbem funeratus vti preceperat. xxx. ꝛ octauo etat⁹ anno. ꝛ nonagesimo ꝛ q̄nto imperij die fuisse aūt tradit⁹ stature modice ꝛ male pedat⁹: caluusq̄: mūdicie aūt vo pene muliebrisq̄: quē alij predicāt virū fortissimū ac rei bellice vnicū imperatorē.

Vitellius

Vitellius nonus romanoꝝ imperator familia magis honorata quā nobili romā veniēs. pueriā primāq̄ adolescētiā capreis egit inter tiberina scorta. sequēti etate oib⁹ ꝑbris cōtaminatus. caio per aurigandi: claudio per alee studiū: sed aliquāto neroni acceptior. triū itaq̄ principū indulgentia honorib⁹ amplissimis auctus. ꝑcōsulatu affrice. ꝛ curā operū publicoꝝ administrauit. a galba deinde in inferiorē germaniā missus est. Castra vo ingressus nihil cuiq̄ poscēti negauit ideo in veste domestica imperator est salutatus. ac imperio potitus in oem̄ nequiciā seuiciā ꝛ ingluuiē ꝑlapsus est. Nam tante voracitatis fuit vt sepi⁹ in die comederet: ꝛ vna cena suo iussu duo milia piscū: ꝛ septem milia auiū apposita sint. ferunt eni cū fuisse rubicūdissime facie. ꝛ obesi ventris verū vbi cōperit vespasianū apud iudeā palestine ab exercitu imperatorē creatū cū legionib⁹ aduētare. primū deponere imperiū cōstituit: postea a quibusdā aiat⁹ sumptis armis sabinū vespasianū frēm cū flauianis in capitoliū cōpulit: quo q̄dem succenso oēs cōcremati sunt. Superueniēte vespasiano e cella pallatij per viā sacrā semi nudus ad scalas deducit⁹ vbi excarnificatus in tyberim ꝓiect⁹. Perijt cum fratre ꝛ filio anno vite. vij. quinquagesimo.

Vespasianus

Vespasianus flauius decimus ro. imperator. cū rebellione ac cede triū principum incertū ac vagum imperiū fuit. tandē gens flauia firmauit. Vespasianus aūt natus est in sabinis vltra reatū vico modico: quinq̄nnio antequā augustus excederet. vxorē duxit flauiā domicillā ex hac liberos tulit titū ꝛ domicianū ꝛ domicillā. hic ante demandatū sibi imperiū a claudio missus in germaniā ꝛ brittaniā tricies cum hoste conflixit. Deinde biennio ante neronis mortē ad capiendā iudeā ab ipso nerone missus. multa ibi strēnue gessit. cōtinuatis q̄ quibus audita principis morte ab exercitu imperator appellatus est. q̄ bellū a tito filio cōmendās romā per alexandriā ꝑfectus est. vbi vrbem deformē incendijs ꝛ legibus ac structuris ornauit: fuit enim vir clementissim⁹ ac munificentissimus qui principatu suscepto rempublicā ferme collapsam optime restituit. Templū pacis perfecit. amphitheatrū cuius pars adhuc in vrbe cernit⁹ inchoauit. Statura fuit quadrata cōpactis firmisq̄ membris. vultu veluti nitentis. offensarum minime memor. colligendarū tū pecuniarū nimiū studiosus: nec tamen alienū rapuerit. eis denique ad munificentiā vsus: expleuit. etiam censum senatorium. consulares inopes sustentauit. Qui tandem postq̄ multas dedisset colonias: profluuio ventris vsq̄ ad defectionem soluto imperatorē aut stantem mori oportere. Dumq̄ consurgit inter manus subleuantium extinctus est anno sue etatis. 69. cum imperasset annis. x.

Andreas apostolus

Andreas symonis petri frater: et in passione crucis socius. hic primo fuit discipulus Iohānis baptiste: postea secutus est ihm quē iohānes ondit dicēs. Ecce agnus dei. Post aduentū spūssancti in achaiam grecie prouinciā profectus est. adhuc vespasiano imperāte: et cū fratres euāgeliū predicasset et in achaia plures ad fidem cōuertisset. et precipue maximillā egee proconsulis prouincie vxorē apud patras achaie ciuitatē ab egea comprehēsus: post longā disputationē de xpo in carcerē trudif. deinde a viginti satellitib⁹ grauissime cedif. & ad vltimū in cruce funib⁹ appendif vt longiorē cruciatū sufferret. et cū popul⁹ seditionē mouit cōtra presidē obnixe rogauit ne impediret martiriū ei⁹. Nā magister eorum in sua passione patientiā exhibuit. Vidēs crucem eā salutauit. Salue crux sancta: q̄ in corpore xpi dedicata es: et ex mēbris ei⁹ tāq̄ margaritis ornata. In cruce aūt biduo viuens apparente demū circa eū splendore vltimo nouēbris die martyriū cōsūmauit. Maximilla vero ipsi⁹ egee vxor cōfestim apl'i corp⁹ rapiēs optimo loco cū aromatib⁹ sepeliuit. Cuius sane corpus vigesimo constantij cesaris anno cū ossib⁹ beati luce euāgeliste ex eadē ciuitate in cōstantinopolim trāslatū est: et quidā ferunt q̄ nūc requiescit in ciuitate malfitana verū eius caput postea papa pius ei⁹ nominis secūdus e peloponesso romā aduectū in beati Petri templo maxima cum veneratione collocauit.

Quintilianus.

Quintilianus rhetor ac phs celeberrim⁹ natione hispanus hisdem temporibus cum in preio magno esset a galba predicto cesare romam productus: ibidē scholam tenens clarissimus habitus est. Vir certe eruditissimus atq̄ grauis: qui inter cetera de institutione oratoria octo libros composuit: atq̄ causarū librum pariter edidit. Ex quibus hanc celebrem et memoria dignā habemus sententiam vtinā liberoꝝ nroꝝum mores nō ipsi perderemus. Infantiā eni3 statim delicijs soluimus. Mollis quippe educatio quā indulgentiā vocant. neruos omnes mētis et corporis frangit. Huius aūt celeberrimi viri de institutione oratoria liber cum annis ferme sexcentis deperditus stetisset. Postea a poggio florētino viro eruditissimo circa annum domini. 1414. in Constantiensi concilio in quodam monasterio integer repertus. Atq̄ ita eius ope transcriptus et emendatus in italiam delatus est.

Thomas apostolus.

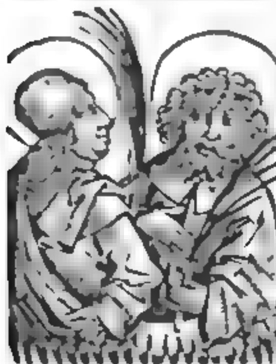
Thomas apl's qui didim⁹ dicif vel gemin⁹: vnus ex duodecim apl'is fuit. Is dubitans de resurrectione xpi mag⁹ nobis pfuit (vt Gregorius ait) q̄ magdalene credulitas: testis factus. non solum per auditum et visum: sed etiā per tactū. Hic cū xpi euangeliū parthis medis et persis: hircanis ac bragmanis predicasset. etiā in indiā superiorem et inferiorem proficiscens multos cōuertit. Et migdoniā carisij cognati regis vxorē baptisans xpo consecrauit. Ibidem quoq̄ multas adhuc extātes ecclesias fundauit. Indeq̄ vt Crisostomus ait ad regionem magoꝝ qui ad xpm venerāt adorandū deueniens: eos baptizauit: et in adiutoriū fidei xpiane socios suscepit. Tandem ab infidelibus in fornacem ardentē proiectus: illesus tñ in eo mansit. Deinde ductus ad idolum solis vt adoraret: aplus genub⁹ flexis ait. Adoro dñm meū ihm xpm: precipio q̄ tibi qui ibi latitas vt simulacrū cōminuas: Quo facto indignati pontifices templi ab eis lanceis pforatus martyrij coronā promeruit. Cuius corpus haud multo post ad edissam ciuitatē translatum est. Quod aūt thomas in transitu virginis marie nō affuerit et postea veniēs de eius corporis et aīe assumptione dubitauerit. Et ideo virgo gloriosa ei apparens cingulum suū ei dederit in testimoniū huius: apocriphum est. Licet credibile sit cingulū eius haberi i terris quod prius populo ostendif.

Matheus apostolus

Matheus apl's vocat⁹ a xp̄o in theolonio ex publicanis actibus apl'us ⁊ euãgelista factus clarissimus. ⁊ ipse post dñi ascẽsionẽ euãgelio christi I iudea predicato: cũ ad gẽtes ceteras transire statuisset: i ethiopiã p̄mus euãgeliũ hebraice scripsit: p iudeis cõuersis ad fidẽ: qđ quidẽ fr̄ibus ⁊ marie barnabe cõdiscipulo a quo recedebat in sui memoriã reliquit. In cui⁹ principio christi incarnationẽ in medio predicationẽ ⁊ i fine ei⁹ passionẽ ostẽdit. Qđ quidẽ barnabas apl's ad predicationis officiũ p diuersas pãgrãs ciuitates secum deferebat: ⁊ super egros ponebat: qui oẽs cõfestim sanitatis bñficiũ cõsequebant. In ethiopiã mathe⁹ trãsiẽs totã ferme regionẽ illã peragit predicando atq3 innumeros ethiopum pplos christi iugo subdẽs: ⁊ ethiopũ gentẽ ablutã fonte baptismatis de fusca formosam reddidit: christi fundauit ecclias. Cũ aũt epigeniã nobilẽ virginẽ cũ ducẽtis virginib⁹ christo pseciasset a rege spiculatore misso ad perdẽdũ dei apl'm. Qui celebrata missa eleuatis i celũ manib⁹ iuxta altare imerso a tergo gladio eũ occidit: ⁊ martyriũ passus est vndec kal. octobris. Rex morbo elephãtie correpti⁹ vite te seipsũ interfecit. apl's p visũ populũ admonuit vt e... genie frẽm regẽ cõstituerẽt. q postea. 70. annis regens ecclias erexit ⁊ ethiopiã xp̄ianissimã effecit. Eunuch⁹ quẽ philipp⁹ baptizauerat deinde gubnacl'a ethiopie suscepit.

Processus ⁊ martinian⁹

Tecla virgo

Processus ⁊ martinianus romani milites a diuo Petro I carcẽ baptizati ⁊ ipsi cũ nerõis iussu oris ptusionẽ: eculeũ: flãmas fusces: scorpionesq3 p̄pessi fuissent: nouissime sexto nõs Julij martirio coronati sunt.

Nere⁹ ꝗ3 archela⁹ frẽs romani ciues sub hac persecutione rome martirio coronati sũt. Silũ mõ torpet⁹: torquat⁹ ⁊ secũdus cecilius eufrasius sanctissimi christi cõfessores apud hispanias martyrio coronant. Naracus preterea affricani patricij romani fili⁹ a btõ lino baptizatus. marcellus quoq3 ⁊ apuleus ⁊ alij.

Tecla v̄go preclarissima pauli apl'i discipl'a postq̄ p cõfessiõe christi: fustes: bestias: ignes: tria atrocissima tormẽta ptulisset cũ de iconio seleuciã veniret. 9. kal. octob. i pace q̄euit.

Judas qui ⁊ Tadeus apl's

Judas q ⁊ thade⁹ symonis chananei ⁊ iacobi minoris frater marie cleophe ex alpheo fili⁹ ⁊ xp̄i apl's Is p̄mo post aduentũ spũsscti in mesopotamia ⁊ I inferiori regione põti christi euãgeliũ predicauit: ⁊ efferas ⁊ indomitas gẽtes q̄si beluarũ naturas sctõ dogmate mitigauit. Deinde simul cũ symone apl'o in persidẽ p̄fecti sunt ⁊ vt ecclia̅stica historia habet ad abagarũ regẽ venit in edissa ciuitate qui ep̄las ad xp̄m añ passionẽ ei⁹ pscripsit cui xp̄s scripto r̄ndit: q cũ irremediabili corporis morbo tenebat quẽ cũ ab infirmitate liberasset deinde cũ symone apl'o martyriũ cõpleuit. Sepultus I nemi armenie vrbe: cui⁹ festiuitas quinto kal. nouembris celebrat. Scripsit aũt iudas hic ep̄lam breuem: que ex septem canonicis vltima habet.

Diascorides

Diascorides medicus grecus ⁊ militaris discipline vir in herbaria arte his temporibus admirabilis fuit. Et herbarũ virtutes arboꝝ lapidũ aromatũ accuratissima doctrina cõscripsit: imo vt de seipso testat: quecũq3 (inq̄t) posui nõ ex opinione aut fama cognui: s3 ex electione ⁊ experimẽto didici: de quo etiã Plini⁹ mentionẽ facit.

Symon apostolus

Symon cleophe filius et dñi nři ihu xpi aplus ac cōsobrinus: appellatus chananeus germanus thadei fuit q dictus est iudas. Zelo dñi feruēs par in cognomēto petri cui in sorte pdicationis egypti principatus aduenerat postq circuquaq xpi euāgeliū pdicasset et ex ɔsensu aplorum post martyriu iacobi apli hierosolimitanā rexit ecclias. Cū aūt centesimū et vigesimū ageret annū et ad simulachrū solis cū iuda aplo pductus fuisset vt ostēderēt ea plena esse demonibus pceperūt vt ea cōfringerent. Ethiopes nigri egressi idola cōfregerūt. Qd pōtifices vidētes in aplos irruerūt eos trucidātes. Et vt alij dīt apd atticū cōsularē ab hereticis accusatus qd xpianus esset post multa et grauissima supplicia: iussus est simili quā dñs ptulerat passione vitā finire: oibus admirantibus q tam senex id crucis suppliciū pati potuisset. alij symonē cleophe filiū epm hierosolyme fuisse attestant. Verū passus est quinto kalēdarū nouēbris. quo etiam die festū beati Jude apli eius simili honore celebrat.

Petronella

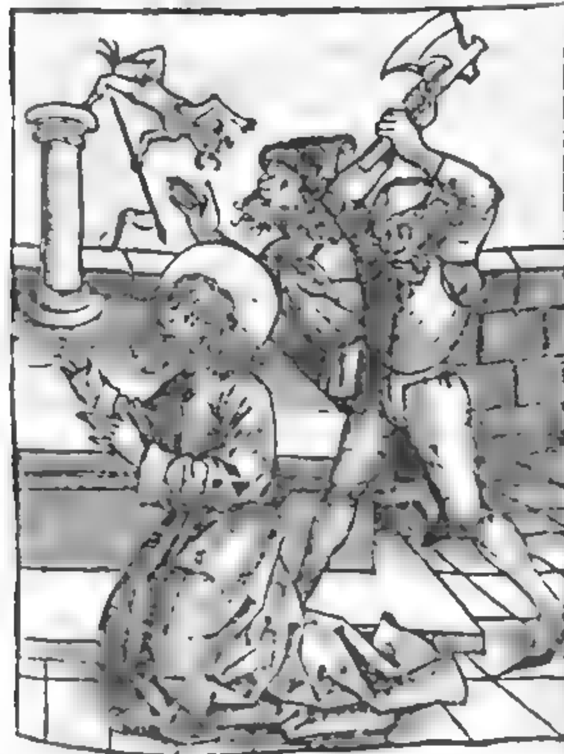
Petronella virgo sacratissima diui petri apli filia et quidē pulcherrima de volūtate petri febribus laborabat a discipulis aūt interrogatus cur illā egrā nō curaret: et plures alias sanasset. ait: sic ei expedire. pcepit tn vt eis ministraret deinde rediret ad lectū. At vbi in timore dei pfecta esse cepit: sanitatū remedia a patre recepit. Eā qppe cū flaccus comes inuitā cōiugio sibi sociari vellet: triduū inducias postulauit: q in tpe ieiunijs et orōnibus vacās tercio die statim vt xpi dñi nři sacrm a sctō nicomede pībytero accepit emisit spm. Quaobrem flaccus vidēs se fore delusum eue fugio feliculā eius sociā et nicomede pībyterū varijs tormētis vitā finire coegit. Corpus eius rome sepultū fuit. Eius diei celebritas vltima Maij obseruat.

Lazarus marte et marie magdalene sororū germanus et massiliēsis epūs. quē dñs noster ihs xps a mortuis suscitauerat: et ipse tercio decimo imperij claudij anno: secunda morte migrauit ad dñm. Cuius etiā soror martha nō lōge post p annū cū in quo toto febricitauit: sibi reuelato a dño in pace quieuit: quā beatus frōtinus sepulture tradidit. in qrū venerabilē memoriā nō lōge a bethania postea cōstructa fuit eccl'ia. vbi (vt diuus ait hieronimus) e vicino domus eorū cōseruabat. Marcella vero eius pedissequa ɔsēplasse vitā eius dīcit; postea i sclauoniā pergens: et plēs ad fidē ɔuertēs: p decē anos a dormitiōe marthe i dño qeuit huius qppe sctissimi viri lazari et sororis reliqe apd vrbē massiliā cāpuo venerant obseqo. eius festiuitas. 16. kal. ianuarij celebrat.

Lazarus

Mathias apostolus

Mathias aplus natiōe bethlamites ex tribu iuda pgenitus. q post ascēsionē dñi ab aplis sorte i consorcio fuit elect⁹. sicut lucas in actib⁹ aplorum ɔscriptu⁹ est. et post aduētū spūssancti iudeā i sortē accepit pdicationi et miraculis insistebat. Narrāt certi ex historia ei⁹ q treueris eē debet. q mathias i lege dñi erat doctissimus: corpe mūdus: aio prudēs: i ɔsilio puidus: i sermone expedit⁹ iudei ei aduersātes: cū de blasphemia accusabāt iō duos statuerūt q cū lapidib⁹ oppeterēt: a qdā aūt inter hec tormēta securi peutit: extēsis manib⁹ spm deo reddidit. Cui⁹ corp⁹ inde romā: etēti padrā: relīq treueris trāslatū ferūt. Eius aūt natale. vj. kal. marcij celebrat. Licet de tpe ei⁹ martyrij varie referant storie. Certū tamē est eū in locū iude scariothis substitutū ab aplis fuisse cum diuina sors sup eum cecidit.

Lucas euāgelista

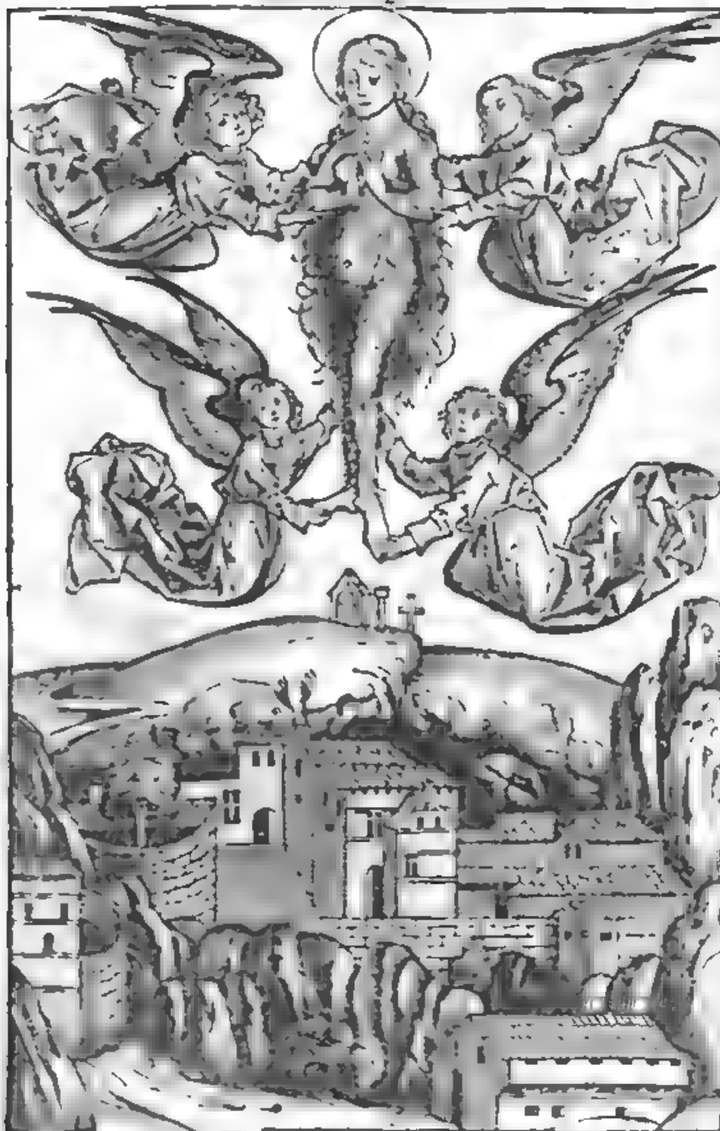

Lucas euāgelista tēporꝫ discipulus natiōe syrus ex antiochia arte medicus ꝛ greci sermonis nō ignar⁹: sectator pauli aplī ꝛ oīs eius pegrinationis comes indiuidu⁹: sine vllo crimine fuit. hic cū duo intellexisset esse euāgelia p matheū quidē in iudea: ꝛ marcū in italia. ꝛ ipse instigāte spūsancto in achaie ptibus, put a paulo didicerat suū ɔscripsit euāgeliū: de q̄ paulus. Misim⁹ inde cū illo frēm cui⁹ laus ē ī euāgelio p oēs ecclīas. Et ad colloceū. Salutat vos lucas medicus charissim⁹ meus. Suū tñ euāgeliū nō tm̄ ab aplō paulo didicerat: s; etiā a ceteris aplīs vti narrat. sicut tradiderūt nobis q̄ ab inicio ipsi viderūt: ꝛ ministri fuerūt sermonis: ferūt etiā eū a btā dei genitrice maria, cuius familiaritate vsus fuerat edoctū fuisse. Hic etiā cū picture artis edoctus eēt: pꝑter ɔuersatiōnē quā iugiter cū btā virgine habuerat, vt scribit Damascen⁹ ei⁹ imaginē plures depinxit. E q̄bus nūc rome due ɔhibent: quarū vna apud sanctam mariā de ꝑplo marīa veneratiōe custodit. Cōscripsit ꝛ actus aplōꝝ put ipse viderat. Cūqꝫ q̄tuor ꝛ .lxx. annis sine vxore pmāsisset in bethinia. 18. die octob. die obijt. Cui⁹ ossa vigesimo ɔstātij anno ɔstātinopolim trāslata fuerūt. nūc padue ī basilica scē iustine quiescūt.

Euax rex

Euax arabū rex insignis phs ꝛ medicus ꝛ tiberiꝫ tēpestate hac floruit. Qui int ceterā sue doctrine opa: volumē de medicinis optimū a se cōpositū neroni trāsmisit. in quo nō solū herbarū medicinaliū: sed ꝛ lapidū spēs noīa ꝛ colores: ac q̄bus in regionibus valeāt repiri scripsit. de quo etiā plini⁹ meminit. Vectius q̄ꝫ valēs alter medicus grecus messalie adulterio nobilitatus: multā nactus potētiā rome ī medicinis nouā sectā instituit: ꝛ se tam veteribus q̄ꝫ nouissimus effrenata temeritate preposuit. Ipocratē supplātauit. ipsum tñ Galienus ignorātissimū fuisse ostendit.

Maria magdalena

Maria magdalena insignissima xp̄i apl̄a ab adolescētia sua (ut sacra ei⁹ h; historia) cū eēt cūctis puellis pulchritudine plata: ex marthe sororis lazariqꝫ germani sniā ī magdalū castellū marito tradita fuit. S; ɔfestim voluptatū fallācia vanaqꝫ leticia seducta: hierosolimam petijt: magnasqꝫ opes pātimonij inter se diuidētes: marthe bethania castellū pꝑe hierosolimā ei castrū magdalū a q̄ nomē sortita ɔtigit. Lazaro aūt militie vacāti ps nō modica hierosolimoꝝ. hec q̄ppe generis sui imemor peccatrix euasit. verū dño ihū pdicāte culpas suas punire cepit ꝛ ad eū ī domo symōis leprosi ɔuiuātē venit: ad pedesqꝫ ei⁹ retro accessit: vbi vberrimi lachrimas effūdēs pedes lauare cepit: ꝛ capillis capitis sui tergēs exosculabat: vngētoqꝫ pciosissio vngebat (vt sacra h; historia) dñs ad illā inquit O mulier remittunt tibi pctā tua vade ī pace. deinde xp̄o q̄ad vixit ardētissime adhesit. Eius q̄ꝫ dilectiōe lazarū frēm quadriduanum a mortuis suscitauit. Optimāqꝫ ptē (eo testāte) elegit post dñi ascēsione diuino nutu massiliā venit: deniqꝫ diuine cōtēplatiōi auida: asprimā heremū petijt in loco diuinit⁹ pꝑato: triginta annoꝝ spacio hoīb⁹ incognita māsit vbi nec aq̄ꝝ fluēta: nec arboꝝ solacia ꝛ q̄libꝫ die septē horis canonicis ab angel' ī ethera eleuabat ꝛ celestiū agminus gliosos ɔcent⁹ corpalib⁹ etiā aurib⁹ reficiebat. vñ dieb⁹ singulis his suauissimis saciata ɔuiuijs p eosdē angelos ad ꝓpriū locū īde reuocata alimētis corpalib⁹ nullaten⁹ īdigebat. tādē reuelata p hēmitā maximino epō q̄ eā dñica die in aurora cū de corpe migratura eēt expectauit q̄ appēs duob⁹ cubit' a terra eleuata i medio āgeloꝝ misto lumine circūdata sūpta eukaristia cū lachrimis spm̄ deo reddidit vndecio kal. augusti.

Anno mundi. 5294. Anno christi. 94.

Linea summorum pontificum

Clemens

Anacletus

Euaristus

CLemēs patria romanus de regione celij mōtis. patre faustino domiciani tpib⁹ fuit: post cletū pōtificē sedit annis. 9. dieb⁹. 10. q̄rtus igif erat rome episcop⁹ post Petrū. tametsi plerīq̄ latinoꝝ secundū putauerūt. vt ex ep̄la ad beatū iacobū hierosolimitanū ep̄m missa constat. Uerū hic oīm modestissim⁹ Linū ⁊ Cletū sponte sibi in tanto labore pretulit. Qui cū doctrina ⁊ religione ac pietate insignis haberef ep̄las eccl'ie noīe edidit. Deinde ecclīam romanam institutis ⁊ morib⁹ cōfirmatur⁹. cōstituit ne quis vnq̄ ep̄s absente diacono celebrare presumeret. Uetuit itē laicis ne quē clericoꝝ accusare presumerēt. ⁊ regiones septē notarijs diuisit qui diligēter res gestas martyrū scriberēt. Clemens aūt pietate religione doctrina multos ad fidē xp̄i quotidie traducebat. Quāobrem. P. tarquini⁹ sacroꝝ princeps cū Mamertino vrbis prefecto traianū in christianos concitat cui⁹ imperio in insulā clemēs deportaf: vbi ad duo milia christianoꝝ ad secāda marmora damnatoꝝ inuenit. Dum ibi aque penuria laborarēt quā sexto miliario repetebāt clemēs populi necessitate cōmotus collē haud lōge positū ꝯscēdēs agnū vidit: sub cui⁹ dextro pede fons diuinit⁹ abūdantē aquā scaturiebat: atq̄ q̄ dē ⁊ recreati oēs sunt: ⁊ m̄lti ad fidē cōuersi. vñ mot⁹ traian⁹ satellites quosdā misit q̄ alligata collo ei⁹ anchora cū decimo kal. decēbris ī mare precerunt. cui⁹ sacratissimū corp⁹ nō multo post ad litt⁹ delatū est ibiq̄ eo loci sepultū vñ fons emanauerat: ei⁹ in morte dies. xxj. sedes vacat.

Anno mundi. 5303. Anno christi. 104.

ANacletus natione grecus patria athenensis antiocho patre nat⁹ Clemēti in pōtificio succedit Nerue traiani tpib⁹. hūc Eusebi⁹ pretermittēs dicit ipsū esse cletū. Damasus tñ in cronica sua cletū ab anacleto patria ⁊ genere mortis differre ostēdit. Nā clet⁹ natione roman⁹ sub domiciano. Anaclet⁹ vo atheniēsis sb̄ traiano morif. Hic aūt ⁊ mēoriā Petri cōposuit. ⁊ seorsū a plebe loca vbi martyres sepelirenf assignauit. ⁊ sacris ordinib⁹ semel mense decēbri habitis presbyteros q̄nq̄: diaconos tres: ep̄os diuersis in locis sex numero creauit. Sꝫ ⁊ institutis ⁊ morib⁹ romā ecclīaꝫ ꝯfirmatur⁹. Cōstituit ne ep̄s a paucioib⁹ q̄ꝫ a tribus ordinaref ep̄is: simplex vo sacerdos ab vno ep̄o. ⁊ ne ep̄s alienos subditos ordinare p̄sumēt. Tādē sb̄ traiano p̄ncipe vltio supplicio ꝑempto vacat ep̄at⁹ dieb⁹. 13. sedit aūt annis. 9. mensib⁹ duob⁹ dies. 10.

EUaristus papa natione grecus: patre iudeo noīe iuda ex bethleem ciuitate vir sane iustus ⁊ integer: titulos in vrbe roma primus presbyteris diuisit: ⁊ septē diaconos in ordinē redegit: qui custodirent ep̄m predicantē ꝓpter stilū veritatis idē cōstituit ne plebis in ep̄m accusatio reciperef. Uetuit clādestina matrimonia: ⁊ vt sponsus ⁊ sponsa a sacerdote benedicerenf. Ordinationes ter habuit mense decembri: ac presbyteros sex: diaconos duos: ep̄os p diuersa loca numero quinq̄ creauit. Deniq̄ vt quidā tradūt martyrio coronaf vltimo traiani principis anno. Sed melius censent qui sub hadriano nōdum in christianos placato id ei contigisse scribunt. Annis enim nouem sedit mensib⁹ decem diebus duobus. Sepultus est aūt in vaticano apud beati Petri corpus vj. kal. nouembris. Uacat tum sedes dies. xix.

Johannes missus in oleum

PErsecutionē secūdā christianoꝝ Domicianus. xv. sui imperij anno post neronē in christianos exercere cepit. in qua ⁊ iohānes ap̄lus ⁊ euāgelista a domiciano imp̄atore romā adductus post immissionē in olei feruentis doliū ex quo illesus exiuit: in pathmos insulam relegatus est. Post obitum domiciani ab exilio reuocatus ephesum reuersus est. Domicilla virgo sanctissima flauij clementis ex sorore neptis: quā idem sanctus clemens sacro velamine cōsecrauerat: sub hac persecutione in pontiā insulā deportata: longū exiliū passa. In cubiculo a quodā tyrāno cū euphrosina ⁊ theodora atq̄ alijs virginibus exusta est. Nicomedes item romanus presbiter sub hac domiciana persecutione rome in via numentana passus est

Hermocoras quoq̄ aquilegiensis archiepiscop⁹ diui marci discipulus cū multa genera penarū expertus fuisset: ad vltimum cum fortunato archidiacono suo capitali sententia perpetuā gloriā sibi comparauit: licet alij dicant eum sub nerone securi percussum martyriū compleuisse. hic syrum papiensem episcopū habuit discipulum. Passiq̄ sunt inter ceteros Cletus ⁊ Anaclet⁹ apostolici ⁊ alij quoq̄ multi.

Titus primus vespasiani filius vndecimus romanorum imperator: patre defuncto imperare cepit: vir certe natura beniuolentissimus. virtute aūt tanta fuit vespasianus tanti semper fecit: vt tumultuantibus quibusdā ob cupiditatē imperādi diceret aut neminē aut filiū imperio potiturū: et merito quidē. cū ob virtutē et integritatē animi titus amor et delicie humani generis haberet. Nam et eloquētissimus in pace et fortissimus in bello: et clementissimus in delinquētes est habitus. Ita comis et liberalis vt nulli quicq̃ negaret. hoc cū reprehenderēt amici: respondisse fert neminē a vultu principis tristem discedē oportere. Addidit et illud recordat⁹: q̄ nihil cuiq̄ muneri dedisset amici diē perdidi. Qui et latine greceq̄ lingue peritissimus fuit. Ideo asconii pediani viri doctissimi familiaritate delectat⁹ est. Hic capta iudea euersis hierosolimis: et tēploq̄ solo equato: ad sex centa milia hoim interfecta referunt. licet Iosephus in eo bello captus vndecies centena milia a ferro ac fame eo bello perijsse scribat. captaq̄ ad centū milia ac publice venundata. Deuictis iudeis triumphauit pater et filius eodē curru vecti subsequente domiciano equo albo insidēte. Cuius triumphi monumēta rome adhuc extant. Insculpta q̄s candelabra et tabule veteris legis e templo ablate apparēt. Excessit tandem in eadē qua pater villa post biennium et menses duos dies q̄ xx. quā successerat. Altero et q̄dragesimo etat anno: delatusq̄ ad sepulchrū est publico luctu: ac si parente orbati oēs essent.

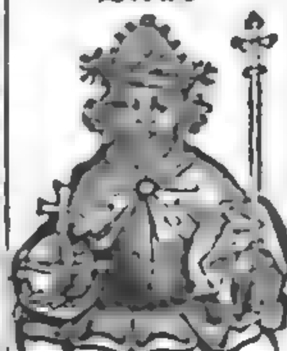
Domicianus titi frater et vespasiani filius duodecimus romanorum imperator: ineunte principatus quotidie sibi secretū horarū sumē solebat nec quicq̄ amplius q̄ muscas captare et preacuto stilo cōfigere. vnde quidā pciens interrogat⁹ esse ne quispiā cū cesare. Rñdit p iocum ne musca quidē. Neroni q̄s aut caligule similior: quā patri vespasiano aut fratri moderatior tn̄ primis annis est habitus: mox in ingentia vicia prorupit: libidinis: desidie: iracūdie: crudelitatis: multos ex nobilib⁹ interfecit: plerosq̄ in exiliū misit. Plurima tn̄ amplissima opa incendio absumpta restituit: sed oīa sub titulo tantū suo ac sine vllo pristini autoris mēoria. Idem q̄s diligēter et industrie dirutas et bibliothecas incendio absumptas impēsissime reparare curauit missis ad alexandriā qui describerent. Verū criminib⁹ tantū odiū in se cōcitauit: vt pene patris et fratris nomē aboleuerit: et ad eā demēciā venit vt se dñm ac deū vocari scribi coliq̄ iussent. Tādē diuina supremēte vltione a suis interficit in cubiculo. huius vero cadauer p vespillones relatū ignominiose sepelit āno etat sue. 35. imperij quintodecimo. Statura fuit procera. vultu modesto. ruborisq̄ pleno. grādib⁹ oculis. pterea pulcher maxie iuuēta.

Nerua tredecim⁹ romanorum imperator post domicianū imperator elect⁹: iā senio confectus. Is moderate vitetrum publice tum priuatim princeps. equissimū se atq̄ vtilē rei publice p̄stitit. hic suscepto imperio cū oīa ipsi⁹ imperij secpra: ac p̄delctoris tumultu offendisset: se equissimū atq̄ vtilē oīb⁹ p̄stare conatus est. vnde ei⁹ opa ex senatus decreto domiciani acta abrogata sunt. vñ multi ab exilio redierūt. pleriq̄ vero bona sua quib⁹ antea spoliati fuerant hui⁹ beneficio recepe. verū post primū sui principat⁹ annū cū iam senio p̄meret et mors instaret. reipublice cauens traianū principē in filiū p adoptionē accipiēs: secūdo et septuagesimo etatis anno morit. Imperij vero sui anno primo et mense quarto. cui⁹ corpus in hortis salustianis sepeliētes inter deos ex senat⁹ decreto retulerunt.

Traianus genere hispan⁹ cognomēto vlpi⁹ crinitus: decim⁹ quart⁹ romanorū imperatorum: imperiū accipiēs post neruā. militari gloria: ciuilitate et moderatione oēs principes superauit. Hic fines imperij longe et late diffudit. Germaniā transrhenanā in pristinū statū reduxit. Daciam et multas transdanubiū gentes imperio romano subegit. parthos recepit. albanis regē dedit. Euphratē et tigrim prouincias fecit: vsq̄ ad indie fines et mare rubeū accessit. Denique vbiq̄ terrarū ita se equalē oībus prebuit: vt vsq̄ ad iustiniani tpa in creatione principū sit acclamatū felicior sit augusto ac traiano melior. Preterea vero tante ciuilitatis et humanitatis fuit in visendis egrotis: salutādis amicis: vt ei tanta benignitas vicio daret: vnde dictū illud imperatore dignū prodit. Talem priuatis imperatorē esse oportere quales sibi priuatos optat habere: honores aut diuicias facultates; p̄mia bene merentib⁹ eque distribuit. Nihil in vita agens: qd ad cōmunē vtilitatē nō pertineret. hac tanta gloria bello domiq̄ parta: apud seleuciā isaurie ciuitatē p fluxu ventris perijt. anno imperij eius decimooctauo mense sexto: cuius ossa romā postea delata sunt: et in vrbe sepulta vrna aurea in foro qd ipse strupit sub colūna coclide que adhuc cernit: cuius altitudo. cxl. pedum.

Linea Imperatorum

Titus

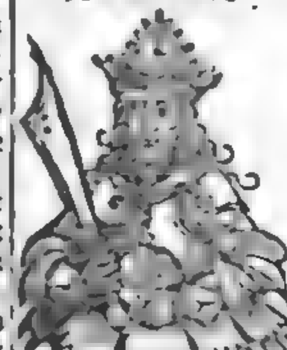
Domicianus

Nerua

Traianus

Thimotheus

Timotheus pauli apli discipul⁹ ephesi eps filius vidue fidelis. patre tñ gentili ab eo ordinat⁹. post multos p christo agones martirio coronat. Sunt tñ qui dicūt eū sub nerone passum. Cui dum torqret duo angeli apparuere dicentes. Erige caput in celū et vide. qui vidit celos aptos ihesum coronā gēmatā tenentē atqz dicentē sibi hāc de manu mea accipies. Qd ut quidā noie appollinaris vidit se baptisari fecit. qua pter preses ambos decollari iussit. Ad hunc paulus e laodicia duas scripsit eplas.

Titus similiter pauli apli discipulus cretensiū eps postq̄ predicationis officiū fidelissime exercuisset. beatū finē adept⁹ est. cui Paul⁹ ex nicopoli scripsit eplas. Crescēs q̄z Pauli discipul⁹ q̄ sup dictis dieb⁹ p galliā trāsitū faciēs multos vbo pdicationis ad fidē xpi cōuerterat: tandē qnto kal. Julij in pace quieuit.

Dionysius ariopagita pbs clarissim⁹ in hac psecutiōe domiciana cū eleuthero presbytero et rustico diacono in parisio passionē meruit. q̄ cum a clemēte ro. pōtifice ex precepto beati Petri ad gallias predicationis gra direct⁹ fuisset. et opus dñi cōmissū ardenter egisset. a prefecto parisiorū vrbis noie fescennio. vna cū socijs nonagenari⁹ prius colaphizat⁹ cōsputus ac derisus et sup cratem ferreā positus flāmis nudus extensus et alia tormēta passus fuisset: tandē genib⁹ flexis capite pcussus martiriū cōpleuit. deinde caput suū inter brachia portauit angelo duce ad locū vbi postea requieuit. Hic est ille dionysius qui athenis in passione dñi ihesu dixit. Aut de⁹ nature patit aut tota mūdi machina destruet. Quē postea paulus apls baptisatū diligēter instituit. et athenēsiū epm ordinauit: vbi maximā regionis partē xpiane fidei subiugauit. Deinde in gallijs septio id⁹ octobris martirio coronat⁹ cū doctissim⁹ haberet. multa preclara reliquit scripta. et cū ceteris aplis (vt i libro de diuinis nominib⁹ ipsemet testat dormitioni dei genitricis interfuit) postea cum audisset aplos Petrū et paulū a nerone rome detentos ad eos visendos venit. inde a clemente epo ordinatus vt premissum est.

Dionysius

Victorinus

Victorin⁹ sctitate et miraculis clarus amiterne vrbis dignissim⁹ eps. is extūc ad neruā principē tāq̄ christian⁹ adduct⁹ statim iussu ipsi⁹ capite deorsū suspēd in loco vbi putētes et sulphuree aque emanabāt. vbi cū p triduū id martyrij genus p noie ihesu dñi sui cōstantissime ptulisset. nonis septēbris gloriose coronatus migrauit ad christū. Sub nerua q̄z imperatore eutices et marcus passi sunt. Aurelianus eni spōsas domicille cū intelligeret eā plus diligere hos sctōs pter fidem et virtutē eorū et nereum et achileū tam martyrio coronatos ex licentia impetrata a nerua quasi seruos p singula predia sua diuisit: vt terram quotidie foderent. Sed cum oībus grati essent et miracula facerent. Tandē ab aureliano diuersis penis occisi sunt. xvij. kal. Junij.

Johannes aplus et euangelista

Johānes apls et euāgelista iacobi maioris ex zebedeo frater. et matre maria salome christi ihū predilectissim⁹. in minori etate ad discipulatū ascit⁹ est. hūc virū sanctissimū vsqz ad traiani tpa puenisse ferūt. qui cū asianas erexisset eccias: nouissim⁹ oim scripsit euāgeliū. et ea q̄ a matheo marco et luca conscripta fuerūt cōfirmauit: ferūt et ob eā rem a iohāne postremo factū. quo ebionitarū dogma psurgēs infringeret q̄ asserebāt et impudenter quidē xpm ante mariā nō fuisse. eius eni diuinā naturā Johānes explicat In principio erat verbū et c. Scripsit et alia multa; tū vero apocalypsim relegat⁹ a domiciano i pathmon insulam: quo postea interempto et act eī⁹ ob nimiā crudelitatē a senatu rescissis impante nerua ephesū redijt. ibiqz vsqz ad traianū principē psilio et scriptis eccias sustentās: senio cōfectus sexagesimooctauo p⁹ passionē xpi anno in dño quieuit. Cū eni nonagita eēt annorū dñica die a pmo pullorū cātu intrās ecclesiam: et pplo pdicās demū foueā qdratā qua i ecclia fieri iusserat intrās: luce i mēsa apparēte vt videri nō poss: q̄ recedēte fouea plena māna scaturiēte iuēta ē nec reptū ē corp⁹ ei⁹. liber aūt apocalipsis (vt diu⁹ hiero. scribit) tot hz sacra q̄t vba i qb⁹ latēt sinē:

Persecutio xpianoꝝ tercia. Cū augebatur mirū immodū xpiana religio. Traianus licet singularis iusticie ⁊ humanitatis princeps esset decimo imperij sui annoꝝ quorūdā maliuoloꝝ delatione prouocat⁹. veritꝰ ne qd detrimenti romanū imperiū inde caperet. terciā psecutionē in xpianos excitat qua quidem multi intercepti sunt. At vo plinius secūdus qui tum pūinciā gubernabat. misericordia ob multitudinē interēptorū mot⁹ ad Traianū scribit. Innumera hoim milia quottidie obtruncari. in qbus nihil oino sceleris deprehenderet. vt aliquid qd romanas leges offenderet: nisi hoc solū qd ante lucanos hymnos xpo cuidā canerent deo. adulteria vo aut huiusmodi crimina apud eos illicita haberi. Unde pmotus traianus rescribit christianos quidem nō esse requirendos: oblatos tñ puniri oportere.

Ignacius episcopus

Ignatius eps antiochie ecclie tercius post Petrū eps. huius Iohānis euāgeliste discipul⁹ sub hac psecutione cū multis annis rexisset ecclīaz a traiano i antiochia capt⁹ ⁊ dānatus ad bestias. dum romā a satellitib⁹ traherer quos decē leopardos vocat. Oēs xpianos in itinere orōne vel litis in fide pfirmabat. Sic inquiēs vt ipm xpm inueniā. ignis: crux: bestie: cōfractio ossiū: ⁊ tot⁹ corpis pteritio ⁊ tormēta diaboli i me veniāt dūmodo christo fruar. Cū aūt iam audiret leonū rugitū. frumētū xpi sū inqt. dentib⁹ bestiarū molar. vt panis mūd⁹ inueniar. Hic cū sup montē quendā staret audiuit angelos antiphonas cantātes q̄ pmot⁹ ⁊ ipse in ecclia cātari instituit. Mariā qz in plumb⁹ quas ad eā scripsit eplas christiferam salutat. Moritur aūt martyrio vndecimo anno Traiani eiusqz reliquie antiochie iacuerunt ante portam daphnicam.

Eustachius

Eustachi⁹ cognomēto placidus: ipsi⁹ Traiani militū magister hac seuissima tēpestate vna cū vxore Theospita nec nō ⁊ filijs eoꝝ agapito ⁊ theospito. 12. kal. octobris p xpo martyrio coronati sunt. quoꝝ mira leguntur act⁹ de couersione eoꝝ. Cū princeps milicie esset ⁊ venationi opam daret vidit ceruū pre ceter⁹ pulchriorē cū insecut⁹ ⁊ i loco sublimi ceru⁹ se firmasset inter cornua imago crucifixi apparuit. Cui christus allocutus. inde baptismum accepit.

Hermes qz roman⁹ ciuis ⁊ illustrissim⁹ vrbis prefect⁹ ab Alexandro papa cū vxore ⁊ filijs ac sorore theodosa atqz mille ducēns qnqginta ei⁹ huis ⁊ eoꝝ vxorib⁹ baptizat⁹. sub hac psecutiōe cōprehēsus pmo carceri mācipat. deinde cedēte gladio. 5. kal. septēbris martyrij gliaz cū oib⁹ pdict⁹ ⁊ alijs plimis est adept⁹

Iosephus

Ioseph⁹ iude⁹ dict⁹ flaui⁹ sacerdos ⁊ mathatie eius gēns sacerdotis fili⁹ histori⁹ q̄dez celeberrim⁹ multarqz rez ptissim⁹: dux belli iudeoꝝ repugnātib⁹ pdictis nerone ⁊ deinde a vespasiano ⁊ tito ei⁹ filio iudea acqsita capit. ⁊ in seruitutē honestā redacit. vir sane bonus ⁊ egregi⁹ q̄ de xpo optime sensit. Is igit bello captus ac vita donatus qd ⁊ mortē neronis. ⁊ vespasianū impatorē breui futuꝝ predixerat. qd ⁊ factū est: ppter qd idē vespasian⁹ cū ab oi seruitute liberauit. romā deinde pduct⁹ tus ciuitate ⁊ flauia familia donatus est. Ubi cū eisdē impatorib⁹ p annos quindecim se liciter vixit. In qbus cū singularis eruditionis esset. de iudaica captiuitate septē libros scripsit. p qbus ⁊ statuā, vt diuus refert hieronym⁹ rome pmeruit. Scripsit deinde alios viginti de antiqtate iudeoꝝ ab exordio mūdi vsqz ad bellū iudaicū. Et alios duos aduersus apionē grāmaticū: atqz alia post se reliqt scripta Que oia a ruffino aqlegiēsi in latinā linguā trāslata postea fuere. Et cū nat⁹ iosephus hic eītā q̄n xps cruci affixus fuerit. vixit vsqz ad traiani impatoris tpa. ⁊ rome gloriosissime defecit.

Stacius

Marcialis

P. Stati⁹ neapolitanus sellus tñ epiretico oppido oriūdus rome floruit. ibidē de thebaico bello libros. xij. edidit. ⁊ librū de achillis infantia. Itē siluarū libr p qbus rure albano donat⁹. Is admodū iuuenis claudiā apolinaris filiā duxit vxorē. achillis vero etatem scribere orsus morte interceptus est.

Marcus valeri⁹ marcialis in hispania bilbilim patriā habet rome ob ingenij sui magnitudinem ⁊ epigrāmata cōfecta magno in precio habitus. Is sub traiano senio cōfectus in patriā rediens obijt.

Stella

Iuuenalis

Stellā quoqz patauinū poetā nō ignobilem cum his claruisse ferunt. hic vxorem violentillā eius litterature habuit quā vnice dilexit.

Iuuenalis poeta satyricus natione aquinas rome claruit libertini locupletis incertū alūnus an fili⁹: heres tñ. hic cū tpa figurate notasset. statim p honorē milicie quāqz octogenarius vrbe sūmotus est. missus in egyptum cum cohorte. id supplicij genus placuit vt leui atqz ioculari delicto par esset. Uerū intra breuissimum tempus angorē ⁊ tedio perijt ⁊ vsqz ad nerue tpa deuenit.

Metis vetustissima clarissimaq3 gallie belgice ciuitas mediomatricū appellata: a situ vrbiū circūpositarū q̄si media mater triū ciuitatū. ab aq̄lone eī̄ treuerim: a meridie tullum: ab occidēte vindunū habet: et ad oriētē ipsa ornatissime posita est. Mediomatrices q̄s ppl'i inter belgas finitimi treueris tulenis et triboces hodie argētinensibus hos metenses esse constat. Metis vero nomē a metio sortita est. Is tñ eam non condidit sed vt instaurator ei nomen dedit vt scribit. Suffectus dederat nomen cui metius vrbi. Cū ea insignis vrbs deuicta fuit dum Julius cesar gallias domuerat. Postea clarissimus ac nobilis romanus metius eā ampliauit: maiore ambitu menibus circūdedit. Nā eo veniēs p̄mū nobilitatē oēm p viciana oppida: post vicianas vrbes in ciuitatē ipsā sūmo gaudio reduxit. Eiq3 nomen Metis imposuit. Hec scripta in lapide sub terra reperto ostēdūt. Tpe quo cesar sua gallis intulit arma. Tūc mediomatricā deuicat meti° vrbē: ferunt et aliq diuidunū hoc est montē deorū dictā. A septētrione eni et occidente eminere cernit. Posita est hec vrbs ī ripis moselle et salie pplo frequēs: et in potētissimā euasit ciuitatē episcopales et a clemēte episcopo patruo diui Clemētis pape ui prescripti quē petrus ordinauerat: predicationis grā directo: sacrū xpi euāgeliū suscepit. Is clemēs nobilis patricius roman°: frater faustiniani: patris clemētis pape: a beato petro baptizatus: cū gallia diuersis erroribus viueret cū epm ordinauit: ad hunc locum christo redimēdū delegit. Cū celeste presbytero: et felice diacono. Hi deinde in loco tribus milib° ab vrbe semoto oratoriū in honore diui petri ɔstruetes. Cui gozzia nomē impositū. Et princeps metēsis eos in venatione repiens in vrbem adduxit. Hec aūt vrbs indita robore virū fortissima: bellis et armis semp assueta: rerū opulentia ditissima. agris: vineis: nemoribus: aquisq3 florētissima: pestifera tñ cōtagiōe pene deserta fuit: cū in loco statuto arenarū vbi insigne edificiū in formā theatri ab octauiano cōstructū ingēs draco latitabat: qui suo flatu loca inficiebat ut p portā meridionalē et orientalē ingressus cunctorū phiberet. beatus clemens sua vtute ac doctrina pplm ad cultū diuinum pducēs: p stolā suā hoc aial et oē virus pestiferum amouit ut deinceps locus iste ab imundis aialibus tutior reptāt: deinde ecclesiam sancti petri infra muros totius pōtificat° dñam cōstituit. inde p deuotionē ppl'i optime ornata stephano dicata cathedralis ordinata fuit. Idem in amphiteatro basilicā pfecit. extra muros oratoriū scti iohannis baptiste. In senio q̄s ecclesiam haud multū ab vrbe distantē pfecit: ut liberius ɔtēplationi vacare posset: in q̄ et criptā fontēq3 salutiferū fecit. Et añ ostiū arā in honore sui preceptoris diui petri apli: et cū hunc locū a sordibus maximis dño acquisisset et ecclie metensi bono regimine prefuisset annis qnq3 sup viginti et mensibus quatuor nono kalendas decembris spm̄ deo reddens vrbem metensem sua sanctitate insignē fecit.

Metis

Suetonius

Suetonius tranquillus historicus et causidicus ac epistolarum magister: natione romanus ex patricia gente natus bis tribus apud romanos in precio fuit. Deinde sub adriano principe carus et acceptus magne auctoritatis euasit: eo cum plinio nouocomensi multa beniuolentia coniunctus fuerit. Hic cum eloquentissimus esset vir: preclarum opus de .12. cesaribus predictis edidit. In quo et multas historias et annales veterum replicauit. Sed et de viris illustribus eleganti stilo librum scripsit. que diuus hieronymus non dedignatus est imitari. Item ludicram historiam: necnon et de genere vestium composuit: quod opus adhuc extare dicitur. Ipsum tamen hadrianus imperator tandem a magistratu amouit. quod cum sabina eius vxore et imperatrice nimiam consuetudinem contraxisset: murmur quippe erat quod ipsa abuteretur: peruenit autem vsque ad antonini veri imperatoris tempora.

Plinius

Plinius secundus nouacomensis phs et orator atque historicus celeberrimus per hec tempora in precio habetur. qui licet perationes publicas et continuas quotidie summa integritate administraret tamen liberalibus studijs ita operam dabat: vt non temere quis plura eo in ocio conscribere potuisset. Erat enim ei acre ingenium: incredibile studium: summa vigilantia. Erat sane somni parcissimi. estate si quid otij: iacebat in sole: liber legebatur. annotabat: excerpebatque. Nihil enim vnquam legit quod non excerperet. dicere etiam solebat nullum esse librum tam malum vt non aliqua parte prodesset. Perire quoque omne tempus arbitrabatur quod studijs non impartiretur. hac intentione tot volumina pegit. De iaculatione equestri vnum. hunc cum prefectus ale militaret pari ingenio curaque composuit. De vita pomponij secundi duo. a quo singulariter amatus: Bellorum germanie .xx. quibus omnia que cum germanis romani bella gessere collegit. cum in germania militaret. Dubij sermonis octo Nature historiarum .xxxvij. opus diffusum eruditum: nec minus varium quam ipsa natura. Perijt tandem cum misenensi classi preesset. et flagrante vesuuio ad explorandas propius causas lyburnicas pretendisset: neque (aduersantibus ventis) remeare posset: vi pulueris ac fauille oppressus est quinquagesimo et sexto vite sue anno

Plutarchus

Plutarchus cheronensis phs atque historicus eloquentissimus traianique preceptor ac institutor: per hoc tempus ingenio et auctoritate maxio in precio habitus est De quo policrates in suis historijs sic habet: plutarchus phs: homo in sententijs fidelis: in verbis luculentus: et in sacrario morum tantus arbiter fuit: vt facile principis posset dignosci preceptor. hic itaque principi et discipulo suo regnanti: quantor in gerere conabatur dei reuerentiam: sui cultum: officialium disciplinam: ac subditorum affectum et protectionem. Qui cum eruditissimus esset vir multos edidit libros: videlicet de educandis liberis. de politica constitutione: de patientia: de homero poeta: de magistratuum moderatione: de simphoniacis: apothegmata que plerique nostri dicta vel dicteria nolarunt. Cum apud traianum coniunctissime viueret munus pergratum illi sua industria collegit. Vitasque preterea multorum tam grecorum quam latinorum virorum illustrium diffuse eleganterque collegit. scripsit et alia multa.

Hi omnes sub domiciano martyrio coronati sunt.

Enodius martyr
Sileas martyrium passus apud macedoniam
Julianus eps cenomanensis
Paulus episcopus
Saturninus eps Tolosanus
Aristarcus martyr Maron martyr
Marcialis eps zanden.
Eutropius eps Aquitanen.
Gregorius bellatus eps Euticces etc.

Hi sequentes sub Traiano floruerunt

Hereneus eps Lugdunen.
Jouinus pbr et martyr. S. Dionysij dis.
Carannus carnoten. martyr
Lucianus beluacen. discipulus beati petri
Eutropius eps cantu. et Eufrosina
Eugeus thol. Sulpicius
Sanctinus eps meldensis dis. dionysij
Thaurinus eps eboracen.
Theodora. S. Seruilianus
Sagenicus eps cameracen. disci. dionysij

Egesippus

Egesippum virum quidem scitissimum atque doctissimum hoc etiam tempore floruisse eusebius refert qui inter alia a passione dni nri ihu xpi: vsque ad hanc etatem omnes ecclesiasticorum actuum texuit historias: vt quorum sectabatur vitam dicendi quoque exprimeret caracterem.

Dion phs

Dion philosophus ex prusie ciuitate ortus per hoc tempus claruit et de regno multa conscripsit.

Basilidas hereticus

Basilidas quidam hereticus vir acutissimus tempestate hac finem fecit vite vigintiquatuor volumina in euangelius a se confecta post se reliquit. Agrippa autem cognomento castor xpianorum sui temporis doctissimus basilidis predicti heretica volumina in euangelijs conscripta sua doctrina mirifice confutauit atque detexit ad terrorem aliorum.

Linea pontificum
Alexander primus

Anno mundi.5315. Anno christi.114.

Alexander papa patria romanus: p̄re alexandro: ex regione capite thauri natus. Vir quidē iuuenis etate: morib⁹ senior. euaristo succedēs vsq; ad hadriani tpa puenit. Suaq; scia atq; sanctitate magnā senatoꝝ ꝑtem cōuertit ad dn̄m. Qui rei diuine curā diligentissime gerens nōnulla cōstituit decreta. ꝛ p̄mo quidē decreto excōicat presumētes legatū aplicū impedire. Mādauit itē ne clericus an̄ seculare iudicē accusaret. Statuit q; vt vna tm̄ missa ab vno die vno celebraret ꝛ oblationē nō ex fermentato sed ex azimo facerent. Idē prim⁹ ob memoriā passionis xp̄i in sacrificio addidit. Qui pridie q̄ pateret ꝛc. Instituit item vt aqua quā sanctā appellam⁹ sale admixta interpositis sacris orationibus ꝛ i tēplis ꝛ i cubiculis ad fugādos demones retineret. Demū inter innumera miracula int̄ q̄ balbinā q̄rini tribuni filiā sanauit. ꝛ ipsū tribunū cū oi domo baptisasset: post ordinationes tres: q̄s habuit mēse decēbri martyrio coronat̄ cū Euentio ꝛ Theodoro diaconis. 3. nonas maij. Sepelit̄ q; i via nomētana vbi interfect⁹ est: septimo ab vrbe miliario. Sedit annis decem: mensib⁹ septem: diebus duobus. Vacauit aūt sedes dies. 25.

Sixtus

Anno mundi.5325. Anno christi.124.

Sixtus papa natione roman⁹ patre pastore (vel vt alij volunt) helui dio. is diuine rei (vt par erat) curā gerens cōstituit: ne a quoq; nisi a ministris sacroꝝ mysteria: ꝛ vasa sancta tangerent. maxie vo a feminis. neue qd̄ sacerdotes corpale vocāt ex alio q̄ ex lineo pāno: ꝛ quidē purissimo fieret. In celebratione vo mādauit vt sanct⁹ sanct⁹ sanct⁹ deus sabaoth cantaret. Missarū eni acta primo nuda ꝛ simpliciter tractabant. Cū vero sixti tpibus ꝑter frequētes cedes pauci reperirent qui nomen xp̄i ꝓfiteri auderent. Et galli christiani presules sibi deposcerent eo pegrinū romanū ciuē misit: qui cōfirmatis in fide gallis romam rediens vltimo supplicio afficit̄. At vo sixtus vbi ordinationes ter mense decembri habuisset martyrio coronat̄: ꝛ in vaticano apud petrū sepelit̄. Sedit aūt annis decem: mensib⁹ tribus: diebus. xxi. Vacat tum sedes biduo tm̄.

Thelesphorus

Anno mundi.5335. Anno christi.134.

Thelesphorus papa natione grecus: ex patre anachorita: antonini pij tpibus fuit. vir singularis doctrine ꝛ virtutis. Is cōstituit vt septē hebdomadib⁹ ante pasca ieiunū obseruaret. vtq; i natali dn̄i ihu xp̄i noctu tres misse celebrarent. Cōstituit idē vt an̄ sacrificiū hymnus ille cantaret. Glia i excelsis deo. At vo cū ordinationes quatuor mēse decēbri habuisset. creassetq; p̄sbros duodecim. diaconos octo. ep̄os tredeci. martyriū subegēs apd̄ btī petri corp⁹ in vaticano sepelit̄. sedit annis vndecim: mēsib⁹ trib⁹: diebus. xxi. Vacat tum sedes dies septem.

Higinus.

Anno mundi.5345. Anno christi.144.

Higinus papa natione grecus patria athenensis: patre philosopho. antonino pio impante thelesphoro successit. Is vrbis rome episcop⁹ tū maxime clerū prudēter in ordinē redegit: gradus distribuit. Instituitq; ne templa sine celebratione dedicarent: neue augerent diminuerent q; sine arbitratu metropolitani vl̄ episcopi. Voluit itē vnū saltē patrinū ꝛ vnā matrinā i baptismo vel ꝯfirmatione interesse. Vir certe doctissim⁹ q̄ eplaꝫ eruditionis plenā de vnitate ac trinitate dei oib⁹ xp̄ifidelib⁹ legendā scripsit. Deniq; bene de ecclia dei meritus cū ordinationes ter decembri mense habuisset. morit̄ ꝛ apud beati petri corpus i vaticano sepelit̄ tercio idus Januarij. Sedit annis quatuor: mensēs tres: dies quatuor. Sedes aūt quatriduo tum vacat.

Pius.

Anno mundi.5355. Anno christi.154.

Pius papa natione italus patria aquileiensis patre ruffino. M. antonini veri tpa attigit. Habuit aūt cōsuetudinē magnā cum hermete qui librum scripsit titulo pastoris insignitū. In quo angel⁹ pastoris ꝑsonā induens ei mādat vt oibus ꝑsuadeat pasca die dn̄ico celebrari: qd̄ ꝛ fecit. Constituit item pi⁹ ne hereticus q̄spiā ex iudeoꝝ heresi baptizaret. Rogatu praxedis sanctissime femine termas nouati in vico patricij in honorē sororis sue diue pudenciane dedicauit: multaq; dona huic templo obtulit: ꝛ sepius eodē in loco sacrificiū deo prestitit: vbi ꝛ fontē baptismi cōstituit. Illis aūt sacerdotibus penā statuit qui negligentes in attractando xp̄i sanguine ꝛ corpe aliquid perire pmitterent. ꝛ vbicūq; decidert lambi precepit. Verū post ingentes virtutes vbi i ordinationibus suis que quinq; fuere mense decembri: presbyteros decē ꝛ nouē: diaconos nouem ꝛ viginti: ep̄os decem creasset xp̄i martyr obijt. ꝛ apud beati petri corpus in vaticano sepelit̄ quito ydus July. Sedit vo annis vndecim: mensibus quatuor: diebus tribus. Vacauit tum sedes dies tredecim.

Adrianus cognomēto heli' cōsobrine traiani fili' quidecim' romanoꝝ imperator. cuius origo vetustior a picentibus: posterior ab hispaniensibus manat. cui' mater domicia paulina gadib' orta. natus aūt fuit rome ac decimo etatis anno patre orbatus traianū ⁊ celiū edicē tutores habuit. Imbutusq; impēsi' grecis studijs: ingenio ei' sic ad ea sic declinãte vt a nōnullis greculus diceret. quītodecimo anno ad patriā rediit ac militiā iniit. deinde a traiano abductus a patria p filio habit'. deinde imperiū accipiēs inter optimos principes merito annumerandus. Is primo quidem xp̄ianis aduersatus est: postea cognita eoꝝ religione ⁊ pietate in eos admodum beneficus fuit. De pplo romano bn̄ meritus: pater patrie statim appellat. nā liberalis: splēdidus: magnificus: clemēs: ac vtraq; lingua erudit'. musice medicineq; artis scientissim' fuit. ⁊ leges multas cōposuit. atheniēsib' legē petentib' ex draconis ⁊ solonis sniā iura cōposuit: ⁊ eis bibliothecā insignem retulit. Plutarca cheronea seru agothodis phoꝝ doctrina ac familiaritate delectat'. fecit ⁊ rome sui nois pontē q adhuc extat. ⁊ sepulchrū in vaticano apud tyberim quo nūc amfices p arce vtunt que sctī angeli castellū nūcupat. Multaq; plura alia edificauit: ⁊ postremū in iudea hierosolymā a tito euersam: menibus ⁊ edificijs instaurauit: ⁊ adeo ampliauit vt passionis ihū xp̄i locū intra menia cōcluserit. ⁊ ex suo nomie helyā appellauit. precepit ne cui iudeo sed tm̄ xp̄ianis introeundi facultas daret. Deinde ingruēte tristissima valitudie antoninū qui postea pi' dict', adoptauit post hec baias petijt vbi die sexto duū iuliarū periit morbo intercutaneo: vigesimosc̄do impij sui anno. etatis anno. lxij. ac sepelit puteolis i villa ciceroniana. Statura fuit pcer'. forma cōptus: flexo ad pectinē capillo pmissa barba.

Antoni' pius sedecim' romanoꝝ imperator: vna cū filijs aurelio lucioq; imperij principatū suscepit. hic adriani gener ⁊ p adoptionē fili': paternum gen' e gallia, originē habuit. Imperauit aūt tanta modestia ⁊ benignitate vt merito pij cognomentū adept' sit. ac pater patrie appellat'. Nulli eīn vnq; tā priuatim tā publice acerb' fuit. ⁊ hoc verbū sepe dixisse ferūt: malle se vnū ciuē seruare q̄ mille hostes occidere. Tāte aūt iusticie pius fuit: vt multi reges multeq; nationes positis ei' iussu armis ad hoies cōtrouersias suas litesq; deferrēt eiusdēq; sniē statim parerēt. Fuit aūt statura eleuata decorus. sed cū eēt longus ⁊ senex incuruaret q̄tilianeis tabulis i pectore positis fasciabat vt rect' incederet: fuit voce rauca ⁊ sonora. Cū iocūditate a senatu diuus est appellatus cū oēs eius pietatē clemēciā: ingeniū: sanctimoniā laudarent: vt cū numa pompilio bonoꝝ oim sniā compari pōt. Is preterea cū tyberis inundatione plurima rome vexasset edificia tā priuata tum publica sua impēsa ciues i restituēda vrbe liberalissime iuuit. Tarraconēses ⁊ caietanū portū restituit. Ob hec merita populus romanus mortuo circenses ⁊ templū cōstituit. Perijt anno septuagesimo cum imperasset annis duobus ⁊ viginti: mēsibus tribus: apud locū ville duodecimo ab vrbe miliario distantē quasi dormiret spiritū reddidit.

Marcus antonin' qui ⁊ verus cognomēto pbs nat' rome i mōte celio educatus in eo loco in domo aui sui veri iuxta edes laterani: vsus grāmaticē greco alexandro. oratorib' aūt precipue frontono. cui ⁊ statuā in senatu petijt. Allectus in imperatoriā dignitatē ad domū tm̄ appolonij discēdi cā venit. Audiuit ⁊ sextū plutarci nepotem. Educatus ēt in hadriani gremio illū verissimum nominabat. deinde vna cū L. aurelio cōmodo fratre annis decē ⁊ nouem imperiū equo iure administrauit. Bellū aūt cōtra parthos simul susceptū admirabili virtute ⁊ felicitate gesserūt: de hostibusq; triūphārūt. Uerum nō multo post apoplexie morbo e medio sublato cōmodo fratre. antonin' solus imperiū obtinet. Fuit aūt a teneris annis eiusdē animi: eiusdēq; vult' in quauis fortuna. ⁊ quia benignitas nature cū doctrina in eo certabat: merito ab omnibus philosophus appellatus est. philosophia tm̄ cū a rebus bellicis nequaq̄ retardauit. Nā germanos: marcomānos: quados: sarmatas ingēti v'tute ⁊ felicitate vna cū filio cōmodo antonino superauit: ac triūphū egit. Iturus aūt ad hoc bellū cū nō haberet vn̄ stipēdia militib' pberet: ex hausto erario oēm imperatoriā suppellectilē: oēmq; ornatū v'toris i foro traiani haste subiecit. Uerū cū postea superato hoste i patriā redijsset: emptorib' pcia restituit. nemi tm̄ molest' fuit: q reddē empta noluisset. parta victoria i oēs de re publica meritos liberalis fuit. Tributa q̄dā ciuitatibus remisit. leges seueriores nouis cōstitutionib' temprauit: his rebus gestis tāctā e: vt ab oib' ita amaret: vt sacrilega nomē incurreret q ei' imaginē domi nō habuisset. Postremo i pānonia ciuitat' repētino morte iterijt. Diuulso eīn filio ne i cū mo. b' transiret: nocte aīaꝫ efflauit. xviij. imperij āno vite. lxj

QUarta persecutio ecclesie tpe marci antonini et lucii aurelii facta est: multiq martyrio coronati sunt. ipsoq tempe psecutionē secuta est lues magna: que multas vrbes ,puincias deuastauit. maxieq italiā adeo vt r... vt passim ville et agri sine cultore et habitatore remanerent. ab armis deniq nulla vnq quies erat: sed per omnē orientem... atq italiā: galliā bella feruebant. Terremotus quoq nō sine interitu ciuitatū et inundationes fluminū crebescebant: et locuste agros infestabant.

Sophia

Sabina

Quirinus

Papias

Seraphia

Quadratus

Achatius

Aristides

SOphia matrona nobil' cū trib' filiab' fide. spe: et caritate ad vrbē venit: et exēplo religiōis sue et sobrietatis multas nobiles femias ɔuertit ad xpm qđ cū adriano impatori nūciatū fuisset: eas adduci iussit. q̄ cū pulcherrime eēnt et i diuinis scripturis erudite post longā cōcertationē martyrio vitā finiere p varia tormēta. Mater deinde corpa filiarū in decimooctauo miliario ab vrbe sepeliuit et lacrimis diceret. filie mee accipite me ad vos: velutī sopore depssa i pace qeuit.

SEraphia anthiocena vgo p hoc temp' rome pro xpo passa: que missa i obscurissimū locū duob' lasciuis viris illudēda tradita: cū illesa pmansit: lāpadibus inflāmari: et iussu p̄sidis fustib' durissime cesa: deinde gladio necata est. quā sabina p eā cōuersa i suo sepulchro poni fecit. quarto kal. augusti.

SAbina illustrissima mulier: vxor quondā p̄clarissimi valētini et herodis metallarij filia. quā seraphia p̄dicta i fide xpi ihu edocta: opib' misericordie insistēs his tumultib' apud romā i auentino mōte a p̄fecto vrbis rabidissimo noīe helpidio cū nollet sacrificare dijs gladio pcussa: martyrij palmam adepta est: quarto kal. septēbris. Ambarū aūt corpa nūc rome in ecclesia sancte sabine quiescunt.

QUadrat' atheniēsis eps et aplorū discipulus vir vtiq doctissim' hac tēpestate eccliā grādi terrore dispsam fide et industria ɔgregās: etiā librū ,p xpiane religiōis defensiōe cōposuit: plenum fidei et rōnis atq aplica doctrina dignū: quo edito ad vltimum pro ipsi' defensione passus est. septimo kal. Junij.

QUirin' p̄mo tribun' postea eps fact': p id tēpus apđ illiricū id est sclauoniā i sciscia vrbe .ij. nōs Junij martyr xpi obijt. Nā vt prudēti' ait, ligato ad manū ei' molari saxo i flumie p̄cipitat' est. et cū astātibus diu locut' fuisset: ne ei' terrerent supplicio: vir p̄cib' vt mergeret obtinuit. Zenō q̄z patrici' roman' cū decē milib' et ducētis fribus rome ad guttā iugiter manantē sub hoc tumultu ,p xpo interfectus est.

AChati' primiceri' cū decē milib' i mōte ararath ab adriano impatore i armenia martyrio vitā finiuit qui ɔuersi p angelū victoriā ɔ hostes obtinētes cū adrian' et antoninus quē adoptauerat eos xpianos eē sensissent lacrimātes eos p̄mo flagellari: deinde multitudinē clauorū acutissimorū trigenorū spargi i terrā per .rr. stadia iusserūt vt sancti nudis pedib' sup eos incederent. angelus aūt antecedēs clauos colligebat ne lederent: tandem ad instar xpi martyriū passi sunt: et aīe eorū translate ad superos.

PApias hierosolimitan' eps iohis aplī auditor q̄ nō tm̄ historie vetꝝ discipulorū dn̄i: quātū voce aristonis et seniorꝭ iohānis adhuc viuētis delectat' est. vñ appaiet ex ipsa noim dinumeratione cū oim fere aplorū mētionē fecisset. aliū esse iohānē q̄ int aplos locat. aliū seniorē iohānē quē post aristonē numerat. q̄ certe doctissim' est habitus queq etiā multi secuti eo doctrinā sunt vt hereneus: appollinaris: tertullianus: victorinus pictauiensis: lactancius: firmianus: quadratus quoq predictus.

ARistides aūt atheniēsis pbr sub p̄stino habitu xpi discipul' volumē nr̄i dogmat' rōnē cōtinēs eodē tpe q̄ et quadratus adriano pricipi obtulit. his aūt apologeticis libris factū est vt adrian' inuictā forte ... mās xpianos indicta causa vbiq occidi. Minucio fundano asie ,pcōsuli scripserit: neminē occidendum: nisi de accusatore et crimine constaret.

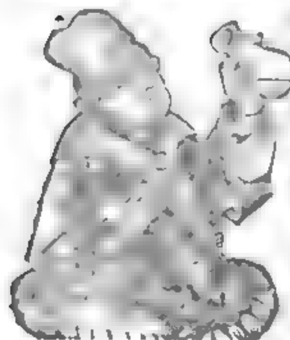

Secundus atheniensis phs hoc tpe in pcio fuit qui semp silentiū seruās pythagoricā vitā duxit: cuius taciturnitatis cā hec fuit. Qd cū matrē ꝓpriā de illicito cōcubitu tēptasset: ꝛ illa (incognito filio) assentisset: vt eū cognouit esse filiū pre pudore spm exhalauit: qd aīaduertens secundus id matri propter suā loquelā accidisse: hanc a se in posterū exegit penā: vt de cetero vnq̄ nemini loqueretur: quod cū hadriano qui apud athenas esset nunciatū fuisset: ipsum illico accersiri fecit. quē cū nec salutatione nec exhortatione aut minis a taciturnitatis ꝓposito retrahere potuisset: admiratus ipsius taciturnitatē atq̄ constantiā dixit. Cū ista silentij lex a te nullo modo solui pōt: manu tñ tua ꝓpleumatibus meis respōdere digneris. Et interrogans dixit. Quid est deus. Ille ↄfestim rescripsit. Deus est imortalis mens incōtemplabilis celsitudo forma multiformis multiplexq̄ spiritus: incogitabilis inquisitio: omnia continens lux indeficiens ꝛ optimū bonum. Fuere ꝛ alia multa hadriani propleumata philosopho proposita.

Tiburtinā latine regionis ciuitatē que hodie vetus tibur appellat̄ ꝑ hoc tēpus hadrianus imperator (vt helius sparcianus historicus testat̄) miro sumptu edificauit. ꝛ ex villa oppidum fecit. Hec quippe ciuitas. 16. passuū milibus a roma distare videt̄. ꝛ iuxta anienem fluuiū in cliuoso loco cōstituta est. quam tñ ciuitatē longe ante romanā vrbem a grecis originem ꝛ cōdictionē habuisse Strabo ꝛ Virgilius volunt. aiunt em̄ q̄ ipsius primus cōditor fuit quidā tiburtus coracis ꝛ catilli frater. Hi nāq̄ fratres thebani fuere: qui post thebanoꝝ interitū a patre in italia ꝓgeniti: singuli postea oppidū ex suo nomine ↄstruxere q̄ testis est quidā mons ꝓpinquus qui catillus adhuc dicit̄. Et corax aliud oppidum famosum inter volscos erexit. Fuit itaq̄ tiburtina hec quondā nobilis ciuitas cui etiā testimonia ꝑhibēt ꝓpinque adhuc extantes ipsius antique ciuitatis ingentes ꝛ magnifice edificioꝝ ruine: que dignitatē vrbis pre se ferunt. eo siquidē loco tiburtinus lapis fortissimus fodit̄: qui ad cōstruēdam conseruandāq̄ romanā vrbē multū adiumēto fuit. Hanc em̄ vrbē Fridericus cognomēto barbarossa impator: ab alijs theotonicis supioribꝰ annis dirutā reedificauit. ꝛ deinde multi sūmi pōtifices multiq̄ cardinales auxere ꝛ multis edificijs illustrauē. ex hac simpliciꝰ romanꝰ pōtifex ꝛ alij viri scia ꝛ dignitate clarissimi ortū habuere.

Tiburtina ciuitas

Galienus medicus

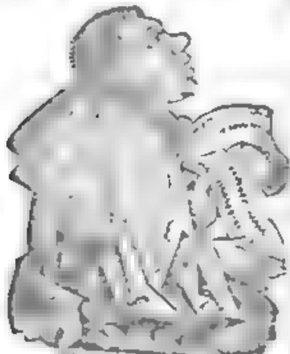
Iustinus phs

Cerdo hereticus

Valentinian⁹ hereticus

Melito episcopus

Aquila

Marcion hereticus

Theophilus eps

Appolinaris eps

G[illegible] sibi p̄ꝫ mūdi ci[illegible] [illegible] hūeros latos ꝛ grossos hn̄s: co[illegible] [illegible] ꝛ largo: sciētifi[illegible] [illegible] ad medicinam [illegible] parū: sꝫ tn̄ fiat [illegible] studio medicine. deci[illegible] de medicina disputauit. ab eis re[illegible] loquens erat. [illegible] dicebāt. hic q̄d ē nutrit⁹ in dialetica multo inde repletus cōtagione. Claruit aūt tp̄ib⁹ diui antonini pij. Nūq̄ȝ in curis erubuit: nuq̄ȝ in ꝑnostico errauit. Scribit aūt cōstantinus cū. C. ꝛ L. libros edidisse. annos tandē vixit. lxxxvij. Et vt quidā ferunt in mari mortu⁹ est cū ad vidēda miracula olī xp̄i accederet ꝛ mundinus dicit. Merito ḡ medicorū princeps dici debet: qui ea in arte oēs preter hippocratē supasse credit. ꝛ hippocratis scripta miro explanauit ingenio.

Iustinus phs ex neapoli vrbe palestine his tp̄ib⁹ ꝓ fide xp̄i multū elaborauit: q̄ ꝛ antonino pio p̄n cipi ac filijs eius librū dedit ꝯ gentes scriptū: ꝛ dialogū ꝯ triphonē pricipē iudeoꝝ habuit. Inuectus est ꝛ i marcionē q̄ cerdonis dogma secutus: alterꝫ bonū alterū iustū dn̄m asseruit: tāq̄ȝ duo ꝯ̄ria p̄ncipia creationis ꝛ bonitatis. Impugnauit ꝛ crescentē cynicū vt gulosum: cuius insidijs ad extremū circūuentus ꝓ dignitate christiani noīs sanguinem fudit.

Aquila q̄ȝ iudeus natiōe pōticus cū p̄sellia vrore edicto claudij discedēs vsq̄ȝ ad hec tp̄a (vt nōnulli aiūt) supuixit. secūdus mosaice legis interpres post illos septuaginta q̄ philadelphi tp̄ibus fuere. ꝛ libros veteris testamēti ex hebreo i grecū optie trāstulit ꝛ ꝓp̄rie verba de v̄gine maria ꝓlata ad iuuēculā quādam ascripsit.

Cerdo q̄dā heretic⁹ a quo cerdoniani heretici nomē acceperūt: ꝑ hoc tēpus insaniēdo vaticinare simulat. Asserebat nāq̄ȝ duo fuisse p̄ncipia ꝯ̄ria.

Marcion item hereticus ei⁹ discipulus stoic⁹ phs cū mgr̄o suo delirare cepit: dicēs xp̄i patrē nō fuisse deū creatorē: q̄ ꝑ filiū mūdū fecerat. ꝛ cū aliq̄n policarpo rome [illegible] aūt ꝓ gareteq̄ȝ an se agnosceret. co[illegible] policarp⁹ p̄mogenitū diaboli.

Valētinianus ali⁹ hereticus platonicus phs a q̄ valētiniana heresis noīata est: eodē q̄ȝ tp̄e inualuit. hi aūt valētiniani cuiusdā platonici sectatores dicebāt xp̄m de corpore virgīs nil sumpsisse: sed per eaꝫ tāq̄ȝ per fistulā quendā purum transisse.

Theophil⁹ antiochēus ecclie eps ꝛ ipse his diebus floruit: ꝛ ꝯ marcionē p̄dictū hereticū librū edidit imꝑante. M. antonio. Scripsit ꝛ libꝝ ꝯ hermogenis heresiꝫ q̄ mām nō nām introducēs: deo aūt nō nature eādē copauit: mām elemētoꝝ ꝛ deū appellās. Tria q̄ȝ volumina cōtra ethnicū cōposuit ꝛ plura alia.

Melito seu miletos asianus natione sardēsis eps frontonisq̄ȝ oratoris discipulus multo in precio his tp̄ibus fuit: ꝛ librū de doctrina christiana. M. antonino tradidit. huius ingeniū tertulianus (vt scribit hieronymus) mirū in modū laudat: diciteq̄ȝ a plerisq̄ nostroꝝ prophetaꝝ habitū esse. eo q̄ multa ꝓphetica scripserit testimonia: ꝛ alia multa.

Appolinaris asie hieropolitanus eps huius tp̄e in precio est habit⁹ qui insigne volumen de fide xp̄i. M. antonio secūdo tradidit. Scripsit ꝛ in cathaphrigas qui tunc etiā cum prisca ꝛ maximilla insaniebant vaticinantes. Incipiente tamen montano. sed ꝛ alios aduersus gentes quinq̄ȝ libros scripsit. Etiam ꝛ alij duo de veritate.

Policarpus

Policarpus iohānis apl'i discipulus. smirneus ep̄s ab eo creatus. ac totius asie religione ⁊ doctrina tūc facile princeps. hoc anno p̄o pace ad aicete romā veniēs: plurimos fideliū marcianis ⁊ valentinianis fabulis antea deceptos ad fidē reduxit. Cū aūt marcion obuiā habuisset eū primogenitū diaboli dixit. Ne gabat eñi patrē xp̄i deū esse creatorē: qui p filiū mundū creauit. Postea vo' impe rante. M. antonino ⁊. L. aurelio cōmodo quarta post neronē persecutione smirne sedente a pconsule igni crematus est. Cū quo etiā. xij. ex philadelphia venientes martyriū cōsūmauere. hic cū esset doctissimus ac sanctissim⁹ vnā ad philippēses putilē scripsit ep'lam. passus est aūt septimo kal'. februarij.

Praxedis

Praxedis virgo sanctissima: beatissimi pudentis romani filia: ⁊ gloriosissime pudētiane v̄ginis soror. virgo siquidē i diuina lege eruditissima p hoc temp⁹ vsq ad amictū fuit postq̄ patrimoniū suū vna cū sorore pdicta in sustentatione pauperū erogasset: ⁊ totū vite sue temp⁹ ipsis vigilijs ⁊ oronibus atq ieiunijs assiduis cōtriuisset: ⁊ vniuersam familiā numero. 90. manumisisset. At postq̄ multoꝝ martyrū corpa sepelisset. ⁊ ip̄a beatissima. xij. kal'. augusti migrauit ad dn̄m coronā iusticie acceptura. Et via salaria iuxta sororem suā pudētianā i camiterio priscille sepelit. q̄ etiā die ei⁹ natale a cūctis fidelibus celebrat.

Felicitas cū septē filijs

Felicitas romana femia matrona siquidē sctissima p hoc temp⁹ vna cū septē filijs suis scꝫ ianuario: felice: philippo: sylano: alexandro: vitale atq marciale: rome martyriū suscepit. Hec eñi pyssima mulier mēte ⁊ corpe felicitas. hos septē filios deū colere docuit: vt coronā martyrij acciperēt. Et primo quidē ianuarius primogenit⁹ post virgarū verbera: plūbatis occisus est. felix vo' ⁊ philipp⁹ fustibus mactati. Sylan⁹ pcipitio trucidat⁹ interemptus. Alexander deniq ⁊ vitalis atq marcialis capitali snīa sunt puniti. Nouissime aūt ⁊ mater ipsa felicitas preter matrū cōsuetudinē: ⁊ ipsa gladio necata est. A quib⁹ magnū spectaculū fidei nostre ante oculos positū est. Eoꝝ dies celebrat. vj. ydus Julij.

Ptholomeus astronomus

Ptolome⁹ natione alexandrin⁹ p̄hs ac insignis astrologus: qui post tp̄a adriani imperatoris claruit hoc tē pore agnoscit. qui vir p̄stantissimus plus astronomie addidit q̄ id totum quod ante scriptum inuenit. Nam ⁊ almagestum opus diuinum ⁊ perspectiuā edidit. De iudicijs etiā quadripartitū opus. ⁊ centiloquiū ac alios multos cōscripsit libros. Vixitq annis. 88. Ex eius aūt puerbijs hec duo notāda inserimus. Inter hoīes qui nō curāt in cuius manu sit mūdus: hic mūdo altior est. Et illud. Qui p alios nō corrigit: nec alij per eum corrigent. Quanto magis fini appropinquaueris tanto bonū cum augmento operare.

Aulus gellius

Aulus gellius romanus orator ⁊ insignis quidē grāmaticus hoc tp̄e clarus existēs agnoscit. Qui inter cetera sue virtutis opatcum e roma p hiemē in atticam proficisceret terrā. cōmētarios celebres edidit quos in libros. xx. diuidens de noctibus atticis titulo p̄notauit. ideo de eo scribit. Si quē cecropia clarū latiaq camena esse iuuat: gelli scripta pbanda legat. Attica nox luci nūq cessura diurne. Ad varias artes q̄ bene mōstrat iter.

Montanus hereticus

Cathaphrigarum heresis exordiū

Cathaphrigarū heresim non desunt qui dicant hoc tempore ortam auctore montano. Is eñi mōtanus heresiarcha pessimus natione phrygius nominauit se paraclitum in phrygia ⁊ multos seduxit ⁊ eandē regionē cū vicinis regionibus ac multis erroribus infecit. Ibiq ⁊ priscam ⁊ maximillā clarissimas mulieres adeo seduxit: vt relictis viris suis secum publice incederent: ⁊ se ei⁹ inspiratione prophetissas dicerent. hi capadhrigie donum sp̄ussancti non in apostolis: sed in se tantum traditum fuisse affirmabant.

Apelles hereticus

Apelles alius hereticus in grecia fuit. Is dicebat xp̄m non deum in veritate sed hoim fantasia hoibus apparuisse. hunc theodocion vir eruditissim⁹ hereticissimū appellat: ⁊ suis scriptis percōmode irridere conat. Tacianus quoq hereticus primo xp̄ianus noiatus: deinde seuerianī heretici ab eo processerūt hi oēm coitū spurcū putabant

Anno mundi.5363. Anno christi.164.

Anicetus papa natione syrus patre iohāne de vico marco vel (vt Damaso placet) de humisia vir moribus insignis: ecclie romane ꝯsulens ne moribus petulantiū quorūdā labefactaret. Instituit ne clericus vllo modo comam nutriret ſm apłi preceptū. Neue ep̄s consecrari posset a paucioribus ꝗ̄ a tribus eiusdē ordinis viris. et plura alia ordinauit. At vbi ex ordinationibus quinq̄ q̄s decēbri habuit p̄sbros.xix. diaconos quatuor. ep̄os nouē creasset. martirio coronatus ac sepult⁹ est i calixti cimiterio via appia.xv.kal.maij. Sedit ānos vndecim: mēses q̄tuor: dies tres. Sedes vō dies.xvij. post eius mortē vacat.

Anno mundi.5373. Anno christi.174.

Sother papa natione cāpanus ex fundano oppido p̄re concordio tēpibus L.cōmodi fuit. Is lʒ in multis piculis ꝯstitutus: animū tñ in tātis malis ad res diuinā cōuertēs. Instituit ne monacha vlla pallā attrectaret. neue thus i acerrā poneret dūʒ sacrificia fierēt. Eius extabat ep̄la hac de re scripta ad ep̄os italie. Instituit itē ne legitima haberet vxor: nisi cui sacerdos ex instituto benedixisset. et quā parentes solēni pōpa more xp̄iano marito collocassent: reiciēs multa picula ex prestigijs et magicis artibus improbor: q̄ i nouas nuptias cadere solēt. At vbi p ordinationes quīq̄ mēse decēbris habitas p̄sbros octo. episcopos vndeci creasset: morit̄ ac sepelit̄ via appia i cimiterio calixti. sedit ānos nouē: mēses tres: dies vnū et viginti. vacat tuʒ sedes dies tondē.

Anno mundi.5383. Anno christi.184.

Eleutherius papa natione grecus patria nicopolitanus p̄re abundio. L. antonino cōmodo impante fuit. Is statuit ne quis ob supstitionē cibi genus vllū respueret: quo humana cōsuetudo vesceret. Noluit p̄terea quēpiā de gradu suo deijci: nisi accusatus reus criminis cōuinceret. huius q̄ʒ pontificatu et ecclesijs pax data est et quies: et nomē xp̄ianū p oēm terrā mirūimmodū auctū rome potissimū vbi multi ex nobilitate romana cū cōiugibus et liberis in fidē recepti baptismi charactere notati sunt. A lucio rege brittāno ep̄lam accepit: vt se ac suos in xp̄ianor numerū susciperet. Tandē vbi ex tribus ordinatiōibus mēse decēbri habitis presbros ac ep̄os ordinasset. Morit̄ et apud btī petri corpus sepelit̄.vij.kal. Junij. Sedit aūt annos.xv. mēses tres: dies duos. Vacat tuʒ sedes dies quinq̄.

Anno mundi.5393. Anno christi.194.

Victor papa natione apher patre felice qui rei publice xp̄iane vt par erat curā gerens: cōstituit vt pasca dñica die a.xiiij.luna primi mēsis vsq̄ i.xxi. celebraret: cū prius cū iudeis.14.luna celebrabat. Cuius decretū postea i cōcilio niceno cōfirmatū fuit: ne iudeos imitari videremur. hic cū doctissimus eēt pōtifex quedā de regionib⁹ cōposuit volumina: deinde martyrio morit̄ et apud beatū petrū i vaticano sepelit̄. cuius diē festū q̄nto kal. augusti celebramus. sedit aūt annis.x.mēsibus tribus: diebus.x. At sedes dies.xij.tum vacat.

Anno mundi.5403. Anno christi.204.

Sepherinus papa natione romanus ex patre abundo: seueri tpib⁹ fuit vir sanctissimus rei diuine magis ꝗ̄ humane intentus. Unde et ꝯstituit vt astātibus clericis et laicis fidelibus et leuita et sacerdos ordinaret q̄d postea i calcedonēsi cōcilio ꝯfirmatū est. Statuit vt cōsecratio diuini sanguinis in vitreo vase nō aūt in ligneo vt antea fieret. hec aūt institutio postea imutata fuit. Uetitumq̄ eñ est ne in ligneo fieret ꝑpter raritatē qua imbibit: neq̄ in vitro ꝑpter fragilitatē. sed ex auro argentoue aut ex stagno vt in tiburensi et remensi cōcilio scriptū apparet. Idē preterea instituit vt oēs xp̄iani annos pubertatis attingētes singulis annis i solēni die pasce publice cōicarent. q̄d Innocētius terti⁹ postea etiā ad cōfessionē delictor traduxit. Tandē cum ex ordinationib⁹ quatuor presbyteros et ep̄os creasset: morit̄ seueri tpibus. ac i via appia nō longe a cimiterio calixti sepelit̄ septio kal. septēbris. Sedit aūt ānos octo mēses.vij.dies.x.

Anno mundi.5413. Anno christi.214.

Calixtus papa natione romanus patre domicio ex regione vrbis rauennatium vir diuinus ac prudētissim⁹ q̄ in magna rerū ꝑturbatione cū sceleratis impatoribus nequaq̄ ab instituto suo discedēs: Cōstituit ieiuniū q̄ter in anno q̄bus tpib⁹ deinceps ratio sacror ordinū habita est: cū antea decēbri mēse fieri ꝯsueuisset. Cimiteriū q̄ʒ de suo noīe cōdidit via appia: vbi multor martyr corpora reposita fuerāt. Uerū cū palmachiū virū ꝯsularē et simpliciū senatorē atq̄ felicē nobilē virū cū cor domib⁹ baptisasset. et m̄ltos p̄sbros et ep̄os ordinasset secūdo idus octobris ab alexandro impatore martyrio coronat̄: deinde sepultus in cimiterio calopodij via aurelia tercio ab vrbe miliario. Sedit annis sex mensibus decem: dies decem. Vacat tum sedes dies sex.

Linea summorum pontificum

Anicetus

Sother

Eleutherius

Victor

Sepherinus

Calixtus

Commodus luciꝰ antoninꝰ dictus decimꝰ octauꝰ romanoꝝ imꝑator: post m. antoninũ verũ patrẽ suũ imꝑauit. q̄ natus est apud lanubiũ: familia eiꝰ mater pregnãs visa ⁊ in somnis serpẽtes parere: sed ex his vnũ fero ciorẽ: peꝑit aũt comodũ ⁊ antoninũ eo mortuo. marcus p̄cepꝰ optimoꝝ cõmodũ erudire conatꝰ est. habuit litteratorẽ grecũ onesicratẽ: latinus capellã. oratorẽ atteius. hi tñ magis nihil ei ꝓfuerũt. Uerũ a prima statim puericia turpis improbꝰ crudelis libidinosus: auspiciũ crudelitatis dedit anno etatis duodecimo ꝓfectꝰ deinde cũ patre ad germanicũ bellũ neq̄ pudori: neq̄ sumptui pepercit. Tandẽq̄ nil cõmune cũ patre habuit: sed oĩbꝰ incõmodꝰ: nisi q̄ð ⁊ ipse ɔtra germanos adiutꝰ ab xp̄ianis militibꝰ feliciter pugnauit. In eo bello cũ exercitꝰ cõmodi penuria aque laboraret: ferunt p̄cibꝰ xp̄ianoꝝ militũ aquã diuinitus e celo missã: pluraq̄ fulmina ĩ germanos ⁊ sarmatos cecidisse. Ceteꝝ ad vrbẽ rediẽs in oĩa luxurie ⁊ obscenitatis dedecora ꝓlabit. Gladiatorꝰq̄ q̄s armis ĩ ludo nerone imitatꝰ depugnauit. plurimos q̄s senatores interfecit: ⁊ eos maxie q̄s nobilitate industriaq̄ excellere aiaduertit: quosdã ꝓscripsit: vendidit etiã ꝓuincias ⁊ administrationes. fuit forma quidẽ corporis iusta: vultu insubido vt ebriosi solẽt ⁊ sermone incõdito capillo sp̄ fucato: adurẽs comã ⁊ barbã timore tõsoris. Tẽporibꝰ eiꝰ flagiciose vite vrbs penã tulit. Capitoliũ fulmine ictũ cũ egregia bibliotheca maioꝝ cura parata cõcremat: mẽses decẽbrẽ ad imitationẽ augusti cõmodũ appellari voluerit. Idq̄ post mortẽ abrogatũ fuit. Tandẽ mortuus humani generis hostis adiudicatus est. Strãgulatus in domo vestaliũ duodecimo imperij sui anno ⁊ mense septimo e medio sublatꝰ est. Corpus eius vt vnco traheret atq̄ in tiberim mitteret senatꝰ ⁊ populus postulauit. Sed postea iussu ꝑtinacis in monumẽtũ adriani translatum est.

Helius ꝑtinax decimꝰ octauꝰ ro. imꝑator natꝰ in appẽnino ĩ villa marꝭ quẽ postea marcus pretorẽ fecerat prime legionis regẽde: statĩq̄ rhetias ⁊ noricũ ab hostibꝰ vindicauit. deinde prefecto vrbis cũ mitissimꝰ fuit. cõmodo planimũ placuit. factꝰ sexagenario maior imꝑator rogatꝰ vt vxorẽ augustã faceret ⁊ filiũ cesarẽ appellaret: id facere recusauit: testatus sufficere q̄ ipse imperaret inuitꝰ. Et cũ ĩ imꝑatore auaricia nihil turpiꝰ est: cũ illiberalis ⁊ sordidꝰ haberet q̄bꝰ dimidiatas lactucas ⁊ cardos cõuiuis apponeret: fasianũ nũq̄ p̄uato cõuiuio cõmedit aut alicui misit. Fuit aũt senex venerabilis ĩmissa barba: reflexo capillo: habitudine corporis pinguiore: statura imperatoria: eloquẽcia mediocri ⁊ magis blãdus q̄ benignꝰ. Tandẽ nemie ɔsciẽte a iuliano iurisperito in pallacio occidit. Imperij sui mẽse sexto. Cũ tausius quidã vnꝰ e tungris in irã ⁊ timorẽ milites loquẽdo adduxisset: hastã in pectꝰ ꝑtinacis obiecit. Tũc ille p̄catꝰ iouẽ vltorẽ toga caput operuit atq̄ a ceteris ɔfossus est. Milites enĩ cũ ⁊ aulia odio habuerũt. ꝑplũs mortẽ eius indignissime tulit: ió p senatũ in deos relatus est.

Iulianꝰ didius successor ꝑtinacis cũ caput eiꝰ conto fixũ milites q̄ eũ occiderãt p vrbẽ in castra ꝑtulerũt. Ipse corpꝰ eiꝰ quãto potuit honore funeratus est. Cũ id ĩ pallatio repulisset: hũc aliqui iurisperitũ ⁊ interceptorẽ imperiũ occupasse aiũt: q̄ ꝑpetuũ edictũ cõposuit. Ceteri iulianũ nepotẽ magni iuliani iurisɔsulti fuisse scribũt. cuiꝰ ꝓgenitores de mediolano fuerũt. Fuit aũt hõ pessimus miserrime viuẽs: vñ odiosus ꝑplo desertus ab oĩbꝰ: quiq̄ septimo mẽse postea q̄̃ imꝑare ceperat apud ponte miluiũ victus: a seuero ciuili bello ⁊ interfectꝰ est.

Seuerus ro. imꝑator iuliano didio interfecto affrica oriũdus imperiũ obtinuit cui ciuitas lepti pater geta maiores equites romani mater fuluia ĩ p̄ma puericia cũ lr̃is grecis ⁊ latinis imbueꝭ q̄bꝰ eruditissimꝰ inter pueros ludẽs vt iudex sedit circũstãte pueroꝝ ordine ac iudicaret: deinde studioꝝ cã romã venit: deinde fisci ꝑcurator: mox tribunꝰ militaris p gradus alios vsq̄ ad imꝑium ꝑuenit: parcꝰ admodũ: natura seuus: multis bellis lacessitꝰ: fortissime quidẽ rẽpublicã ⁊ laboriosissime gubernauit: ꝑhie tñ admodũ studiosus fuit: foris parthos ⁊ adiabenos supat. Arabes aũt interiores ita deuicit: vt regionẽ eoꝝ prouinciã romanã faceret. Hãc obrẽ triũphãs vt in eiꝰ arcu sub capitolio posito adhuc appet parthicꝰ arabicus adiabenicꝰ cognoiaꝭ. Edificijs p̄terea publicis vrbem exornauit. nã ⁊ thermas seuerianas ⁊ septizoniũ erexit. Cibi fuit parcissimꝰ: exiguis vestibꝰ vsus: leguminis patrij auidus: vini aliqñ cupidus: carnis frequẽter ignarꝰ: ipse decorus: ipse ingẽs ꝓmissa barba: cano capite ⁊ crispo: vultu reuerẽdus: canorus voce. s affrũ quiddã vsq̄ ad senectutẽ sonans. Cõtinuo tandẽ varijs ⁊ piculis distrahiꝭ. hinc a pescennio nigro q̃ magnos in syria motus cõcitauerat: hinc a clodio albino quẽ tñ in gallia nõ incruẽto p̄lio supauit. Inde in britanniã ꝓfectꝰ deficiẽtibꝰ vere socijs oĩbꝰ varijs casibꝰ afflictatus: apud eburacũ gallie moriꝭ anno imꝑij sui ... duobꝰ filiis relictꝭ bassiano ⁊ geta. ola tñ reliq̄t vt p q̄nqueñiũ nõ solũ vrbi ... ⁊ totius italie q̄ oleo egeret sufficeret. vltima verba eius dicũt hec fuisse turbatã rẽpublicã vbiq̄ ... britãnis relinq̄ senex ⁊ pedibꝰ eger: firmissimũ imperiũ antoninis meis reliquẽs si boni erũt ...

Linea Imperatorum

Lucius antoninus Cõmodus

Helius pertinax

Didius Iulianus

Seuerus

S. Lucius rex — Emerita soror eius

LUcius anglorū rex: coilli regis filiꝰ apꝰ anglos seu britannos regnū accipiens a dño vocaf: ep̄l'am eleutherio pōtifici maximo misit. qua rogabaf vt se ac suos in xp̄ianorꝝ numerū reciperet. quare fugaciū & damianū viros optimos eo misit. qui regē ipsius ac pplm baptizarēt. Erant tum in brittānia pontifices quinq3 & viginti: quos flāmines vocabāt. Inter hos aūt tres archiflāmines habebanf: quorꝝ i loco tres archiepi p̄stituti sunt. pro flaminū vō loco p̄mitiua ecclia patriarchas instituit. Verū luciꝰ baptismo suscepto: mox imobilia cūcta prediaq3 gentiliū templis collocata xp̄i ecclesiis ampliata cōtulit. Relicta patria regnoq3 galliā ingressus: deinde rhetiā per tyrū p augustā ciuitatē ad curiensem vrbem proficiscebaf. hos populos dño subiugauit virtute ac miraculis clarus ibi in pace quieuit. Emerita aūt soror eius in castello finitimo trimus appellato igne martyrio coronā eternā meruit. Eius festiuitas tercio nonas decembris celebris habef. Totāq3 bauariā & rhetiā inter alpes xp̄o acquisiuit.

Trogus pompeius

Dionysius corinthiorꝝ episcopus

TRogū pompeiū hispanū historicū floruisse cōstat: eo q totiꝰ orbis historiā a belo Nini regis assyriorꝝ patre vsq3 ad monarchiā cesaris latino p̄scripsit sermone. & in quatuor & quadraginta eā distinxit libros. quorꝝ epithoma id est abbreuiationē iustinus historicus fecit.

DIonysiū chorinthiorꝝ ep̄m sotheris tpibꝰ fuisse Eusebiꝰ scribit qui tāte eloquētie & industrie fuit, vt nō solū sue ciuitatis & p̄uincie populos. verū etiā aliarū vrbiū ac p̄uinciarū ep̄os suis ep̄lis erudiret. Instructus enī pauli ap̄li doctrina facilime potuit sanctitate & eruditione alios in officio p̄tinere. suisq3 erudiuit ep̄lis et qbꝰ vnā ad lacedemonios aliā ad athenienses: terciā ad nicomedienses: quartā vō ad cretēses quintā ad ecclias pōticas: & sextā ad romanos scripsit p̄utilē. Fuere & alij cōplurimi viri doctissimi h tpe.

Theodocion

Clemens presbyter

THeodocion genere asianus patria ephesinꝰ vir doctissimꝰ ac frāꝝ sciētissimꝰ: tercꝰ diuinaꝝ scripturarū interpres cū superioribꝰ floruit: qui preter interpretationē & translationē etiā alia multa de religionis xp̄iane laudibꝰ reliqt monumēta. hic taciani viri eruditissimi p̄dicti añq3 i heresim incideret discipulꝰ fuit. Maxime vō appellem hereticū scriptis suis p̄cōmo deiridet. qd deū quē coleret ignorare se diceret. Affirmabat enī xp̄m nō deū in veritate: sed hoīem in fantasia apparuisse.

Appolonius

Tertullianus

CLementē p̄sbrꝝ alexādrinū virū egregiū & eruditissimū cū his floruisse diuꝰ hieronymꝰ scribit qui multa cōscripsit e quibꝰ illa sunt stromatū idest varietatū libri octo. Hypotiposeon id est informationis libri totidē. cōtra gētes vnꝰ. huiꝰ aūt discipulū origenē fuisse constat. extant & eius ep̄le.

APpolloniꝰ senator romanꝰ vir eruditissimꝰ cum pōtificatu eleutherij pax ecclie data fuit: solꝰ appoloniꝰ orator insignis martyriū tūc passus est: habita p se oōne de laudibꝰ xp̄iane fidei: qd illis tpibꝰ capitale habebaf. insigne etiā volumē cōmodo obtulit qd quidē p̄ciocide i senatu legē fecit. postea a suo p̄dictus q xp̄ianꝰ eēt. 14. kal' maij p xp̄i cōfessione capite trūcatꝰ est. Mortuo appolonio multe hereses inualuere. Marcionis q̄ppe secta varie diuisa est. Alij enī vnū principiū fatebanf: alij duo. alij tria: fidē p̄phetis abrogabāt.

TErtullianū affricanū patria carthaginensem centurionis cuiusdā p̄cōsularis filiū: virū ingenio & doctrina clarissimū. his tpibꝰ floruisse diuꝰ hieronimꝰ tradidit. Is ad mediā etatē clericorꝝ noīatissimꝰ romane vrbis inuidia adeo p̄tumeliis & iniuriis cl'icorꝝ attritꝰ fuit. vt ad mōtani heretici doctrinā labi cōpulsus sit. Quaobrem & multa volumina p̄ orthodoxā & catholicā fidē cōponere cepit. Vixit vsq3 ad decrepitā etatē. vidi ego inquit hieronymꝰ paulū quendā cōcordie qd oppidū italie est: qui se beati cipriani notariū: cū ipse admodū adolescēs esset rome vidisse diceret: referretq3 ciprianū nūq absq3 tertulliani lectione vnam diem preterijsse.

Persecutio xp̄ianoꝝ q̄nta his annis ira ac iussu Seueri imperatoris inicium suscepit. cum quintus a nerone psecutionē i xp̄ianos mouet. Assiduo tñ varijs periculis ⁊ bellis distrahit: diuinaq; vltio in romanos non desuit. q: mox ciuilia bella mirūmodū eos attriuere. In qua q̄dē psecutione hi precipue passi inueniunt.

Hyreneus eps

Hyreneus Lugdunēsis episcop⁹ vir doctissim⁹ iam grandeuus apud eandē vrbē p christi noie martyr efficit. floruerat em̄ q̄ maxime sub cōmodo principe: ⁊ policarpi martyris, vt diuus scribit hieronym⁹ discipulus fuit. a quo cum eruditissim⁹ euasisset. q̄nq; libros aduersus hereseos scripsit. ⁊ cōtra gētes aliud breue volumen: ⁊ de disciplina aliud: ⁊ alia plura. Demū vo seuiente hac psecutione a seuero positus in duos colles: cū i vno crucē: i alio ydolū posuisset vt mortē p crucē vel vitā p ydolū eligeret: cū populo tñ ad crucem veniēs: oēs martyrio coronati sunt. 4. kal. Julij.

Leonides pater origenis

Leonidē etiā alexandrinū magni origenis patrem virū quidez optimū sub hac psecutione passuz fuisse Eusebius cesariensis scribit. Cui⁹ quidē martyrium origenes decimo seueri ptinacis anno paruulus subseq̄ decreuerat: nisi diuina dispensatione ad multoꝝ vtilitatem reseruatus p maternā solitudinē impeditus fuisset. Nam mater ei⁹ cū in crastinū in publicū pdire: ⁊ christū cōfiteri decreuisset: nocte latenter vestimenta ipsius surripuit. ⁊ sic puerū a tyrannoꝝ cede reseruauit. Ipse aūt adolescens patrē ad martyriū adhortatus est cū sex fratribus ⁊ matre vidua paup relinquit: redactis in fiscuz paternis bonis: q̄ christū verū deū pfiterent: vnde grāmatica sibi ac suis victū quesiuit. Leonides aūt apud alexandriā vrbe martyrij palmā constantissime in kalendis Marcij adeptus est.

Eugenia virgo

Eugenia filia prefecti philippi illustrissimi romani: qui missus fuit a comodo impatore in egyptū: virgo pulchra liberalib⁹ artib⁹ erudita. cuz ptho ⁊ iacintho eunuchis relictis parētib⁹ p helenū episcopū baptisata deinde virili habitu i monasterio degebat: p melanciā feminā de oppressione accusata: ⁊ ad prefectū adducta patrē⁹ cuilcis ⁊ flāmis: cū tunicā qua induta erat scidisset femia apparuit ostēdēs se filiā ei⁹. factū est gaudiū populi cū timore. Melancia a eiñ cū tota domo diuino igne cōsumpta est. Genitores baptizant cū tota familia. Postea cū matre ⁊ fratrib⁹: ptotho ⁊ iacintho romā reuersi sunt plures exemplo virtutū ad fidē puocarūt: precipue basillā ad castitatē ppetuā animauit: qua ob rē cū diane sacrificare nollet cū saxo alligata in tyberim pijcit. saxo rupto illesa pmansit. Tandē post varia tormēta die natalis dn̄i iussus est spiculator: qui eā in carcere peussit. cui⁹ corpus nō longe ab vrbe in pprio predio sepultū est.

Perpetua ⁊ Felicitas

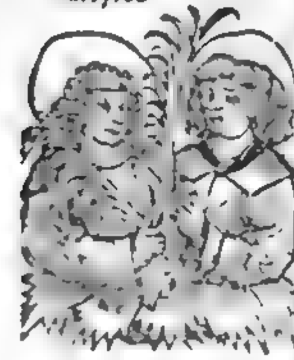
Perpetua q̄z ⁊ felicitas matrone q̄dē sanctissime. ⁊ ipse i mauritania tuburbitanoꝝ ciuitate cū reuocato saturnino ⁊ secūdolo nonis marcij passe sunt. Nā cū secūdolus i carcē q̄euisset ipse sctissime mulieres cū reliq̄s bestijs tradite ⁊ dilacerate martyriū ꝯsūmauē.

Narcissus patriarcha

Narcissus ierlimoꝝ ptriarcha fuit circa tp̄a victoris pape ⁊ seueri imperatoris: cū luminarib⁹ in die solēni oleū deesset: aquā infūdi luminarib⁹ pcepit ⁊ nō aque in pinguedinē versa splēdorē luminū reddidit clarorē a testib⁹ falsis accusat⁹ q̄ diuina pena molestati deserū locū petijt. Tandē cū i senio procede nō posset. alexander capadotie eps cū desiderio locoꝝ sacroꝝ ierlimā puenisset: audita est vox. Suscipite epm̄ qui vobis adeo destinat⁹ est: admittēte narcisso hierosolimitane ecclie gubernaculū suscepit: deinde martyrio coronat⁹ est sub decio ardente persecutione

Julius ⁊ eusebius martyres

Eusebius potēcian⁹

Eusebi⁹ potentian⁹ vincenti⁹ ac pegrin⁹ viri nobilissimi romani aū hec tp̄a sb cōmodo augusto p fide xp̄i necant. hi pmo in eculeo positi ⁊ neruis acerrime distēti: deinde fustib⁹ crudelissime cesi. Sed cū in dei laude adhuc pmanerēt fidelissimi vsq; ad emissionē spūs mactati fuerūt. 8. kal. octobris.

Julius senator ad horā doctrinā cōpunct⁹ credidit i xp̄m cū domo sua ⁊ baptismū p rufinū pſbyterū suscepit audiēs cesar iussit eū tādiu fustib⁹ cedi quousq; spm̄ exalaret. Eusebi⁹ deinde corp⁹ rapiēs sepeliuit. ro vitel li⁹ iudex pcepit ei linguā abscīdi q̄ abscisa laudes eccā ? ñ antoni⁹ credidit q i via aurelia decollatus est. eu sebius deinde tādiu plūbatis cesus quieuit in dn̄o.

Anno mundi. 5423. Anno christi. 224.

Linea summorum pontificum

Urbanus

Urban⁹ primus papa natione roman⁹: pre ponciano. M. aurelio antonio imperatore fuit. anno xpi. ccxxiiij. ab vrbe vo cōdita nongentesimo ⁊ .lxx. Uir siquidē doctrina ⁊ sctitate vite eminētissim⁹ multos sua doctrina singulari ad fidē traduxit. inter hos aūt valerianū virū pstantissimū beate cecilie spōsum: ⁊ tiburciū ei⁹ frēm q postea martyriū pstāti aīo tulere. hic multa cōstituit mādauitqꝫ ne qs deceteto in epm eligeret nisi pri⁹ aut sacerdos aut diaconus cōsecrat⁹ fuisset. Eiusdē qꝫ institutū fuit vt ecclīa predia ac fundos a fidelib⁹ oblatos reciperet: pariterqꝫ puent⁹ denas oib⁹ viritim: nihilqꝫ cuiuspiā puatū esset sed in cōe bonū qd hodie aboleuit: tāta est hoim rapacitas ⁊ libido. at vbi ex ordinatiōib⁹ qnquies mēse decēbri habit. pꝛsbros nouē: diaconos qnqꝫ: epos nouē creasset. ipse nono kal. iunij martyrio coronat⁹ est. ⁊ sepult⁹ in cimiterio pretextati via tiburtina. sedit annos quatuor: mēses decē: dies. xij. Sedes aūt dies. xxx. tunc vacat.

Pontianus

Pontian⁹ papa natione roman⁹ patre calphurnio: tpib⁹ alexandri imperatoris fuit. anno ab vrbe cōdita. decccclxxiij. anno vo xpi. cc. ⁊ .xlviij. Uir qdē optim⁹ atqꝫ sctissim⁹. instigantib⁹ sacrificulis idolorū mādato pricipis ab vrbe roma in sardiniā insulā cū philippo pꝛsbro deportat. vbi multas calamitates ⁊ grauia tormēta p fide xpi in sardinia passus tandē morit. Cui⁹ corp⁹ postea a fabiano pōtifice romā cū magna veneratione ac toti⁹ cleri supplicationib⁹ reportatū est: ac sepultū in via appia in calixti cimiterio. vixit aūt i pōtificatu annis nouē: mēsib⁹ qnqꝫ: dieb⁹ duob⁹. vacat tūc sedes martyrio eius dies decē.

Nota qꝫ in qbusdā histotijs habet qꝫ cyriacus successit pōciano imediate ⁊ papatū dimisit vt cū virginib⁹ martyrio coronaret: s rō tpis hoc nō pmittit: vt pꝫ in legēda vndecim miliū vginū: hūc tn̄ anno vno ⁊ trib⁹ mēsibus sedisse scribūt. In cathalogo tn̄ pōtificū posit⁹ nō est cū ꝯ volūtatē patrū papatui cessit. Anno mundi. 5433. Anno christi. 234.

Antherus

Antherus papa natiōe grec⁹ pre romulo pōtifex creat. vir optim⁹. statuit vt res geste martyrū diligēter exqsite a notarijs scriberent. Cōscriptas recōdi in erario ecclīe mādauit: ne vna cū vita bene agentū memoria aboleret. Censuit itē epm omisso pmo epatu ad aliū necessitatis cā ⁊ vtilitatis: non sui ipsi⁹ sed creditarū ouiū posse trāsferri. Interposita sūmi pōtificis auctoritate: qd hodie a plerisqꝫ ꝯ fit ad vtilitatē ppriā respiciētes imo voluptatē vt habeant vnde expilēt ad vberiorē semp respiciūt. nō quot oues ⁊ q rōne pascende sint qrentes: qd est officiū boni pastoris: s facultates quātū singulis ānis inde excerpi possit. de cura aiarū pua fit mētio. de augēdis puētib⁹ magna quo multa iumēta ⁊ plures seruos ⁊ eos qdē ignauos ⁊ stolidos domi alāt. Antherus vo cū vno tm̄mō epo creato: martiriū subiēs i cimiterio calixti via appia sepelit. iij. nōs ianuarij. sedit ānis. xj. mēse vno: dieb⁹ xij. vacat tū sedes dies. xiij.

Tiburci⁹ ⁊ valerian⁹

Tiburcius ⁊ valerian⁹ ciues romani pclarissimi frēs quos eo tpe aurelio cecilie vrban⁹ papa ad fidē traduxit. lantās inter sepulchra martyrū: post hec almachi⁹ pfect⁹ vrbis audiēs eos xpianos ⁊ elemosynas distribuētes cōprehendēs: post longā cōcertationē p xpo martyriū cōstanti aīo passi sunt: quos pmo fustib⁹ cedi durissime fecit: ⁊ tandē gladio interfici pcepit. Maxim⁹ vir illustris q eos in carcē detinuit xpian⁹ effect⁹ tā diu plūbat cesus est donec spm̄ exalaret. Cui⁹ corp⁹ cecilia cū valeriano ⁊ tiburcio iussit sepeliri. 18. kalendas Maij.

Cecilia virgo

Cecilia vgo romana corporeo decore moribus ac sctitate ⁊ laudabili castitate splēdida: quā parētes ei⁹ vnicā habuerūt cū regijs diuicijs. valeriano iā dicto nobilissimo patricio iuueni matrimonio copularūt. quem cū vna cū fratre tiburcio ad credendū in xpm pdocuisset eos in tolerāda passione sua suauissima doctrina ⁊ admonitione induxit ad pstāni. Quā cōditionē etiā virgo ipsa subijt i domo paterna. iā antea suo rogatu ab vrbano deo dedicata. Cū post mortē ambor almachius ambor facultates inqrere cepit. Ceciliā vt cōiugē astare iussit: mandās vt ydolis sacrificaret. Sed cū ad hoc a parētib⁹ vrget: dato pclaro viso qꝫ nollet: cū se pfiteret esse xpianā. Iussit eā almachi⁹ i domo sua bulienti aq diu noctuqꝫ cōcremari vbi illesa mansit: q audito iussit eā i balneo decolari: quā spiculator trib⁹ ictib⁹ percutiēs neqꝫ caput amputare potuit. Et qꝫ decretū erat ne quartā percussionē decollādus reciperet: eā semiuiuente reliquit. deinde p triduū oīa sua paupib⁹ distribuēs ⁊ qs ad fidē ꝯuerterat vrbano pape cōmēdauit. dicēs triduanas a dño postulaui inducias vt hāc domū meā ecclīam cōsecrares. his dictis spm̄ emisit. Cuius corpus vrbanus inter duos epos sepeliuit. Passa est aūt beatissima virgo circa annos dñi. cc. xx. tpe Alexandri imperatoris. x. kalendas decembris.

Linea imperatorum

Bassianus antoninus Caracalla

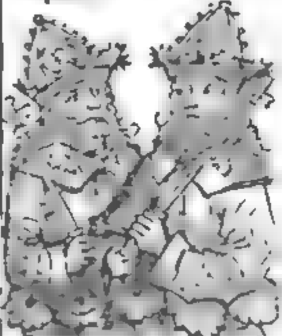

Bassianus predicti seueri filius cui aurelius antoninus caracalla cognomen fuit: romanorum imperator. seuerus eñ cũ eboraci admodũ senex discessit: filios duos successores reliquit bassianũ et getã. sed bassiano nomẽ antonini a senatu voluit imponi. Itaqz dictus est. M. aureli⁹ antonin⁹ pñcipatuqz successit. naz geta hostis publicus iudicat⁹ est ac interfect⁹. cũ ad vitã ei⁹ oibus probris cõtaminatã: tum vel maxie q: papinianũ iuris ciuilis alterũ asilũ sua manu necauerat. At bassian⁹ sumpto a senatu antonini noie imperij potitus est ac caracalle cognomẽtũ accepit a genere vestis: quã ppřo dono dedit. Is aũt patre asperior et oi libidine intemperatior: nullũ gen⁹ facinoris i vita pretermisit et nouercã suã i vxorẽ duxit. Nihil egregiũ de se reliqt preter thermas antonianas q̃s ipse inchoauit et alexander pfecit eos preterea capitali pena affecit q̃ remedia quartanis et tercianis collo gestarẽt. Dãnati pterea ab eo sũt q̃ ad statuas minxissent. Hic postremo dũ bellũ in parthos mouet apud edessam et carras circũuentus occidit. vi. imperij sui ãno mẽse secũdo: vix egressus etat. q̃dragesimũtercĩu ãnũ. alij cũ a macrio pfecto occisũ fuisse scribũt. corp⁹ ei⁹ ãtoninorum sepulchro illatũ ẽ.

Diadumenus

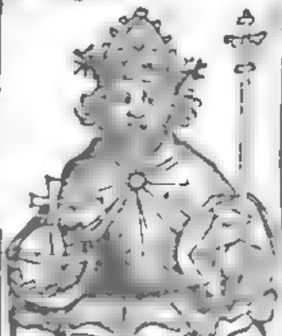
Opili⁹ macrinus interfecto caracalla imperiũ obtinuit. q̃ pfect⁹ põtorii erat. cũ filio et albino facti imperatores nihil mẽorabile ex tpis breuitate gesserũt. nã imperiũ eorum duorum mensiũ et vni⁹ anni fuit. seditiõe militari deinde occisi sunt. Macrin⁹ eñ ab heliogabolo apd antiochiã interfectus est. Diadumen⁹ aũt a pře antoninus dictus: ad eũ puerum exercitũ p coniuratione inclinauit p imperio. fuit aũt puer oim speciosim⁹ statura lõgiuscula: crine flauo: nigris oculis: naso deducto ad oẽs decorẽ: mẽto cõposito: ore ad oscula parato hic vbi primũ indumẽta coccea et purpurea et castrẽsia imperij signa accepit quasi sydere⁹ emicuit vt amaret ab oib⁹.

Macrinus opilius Albinus

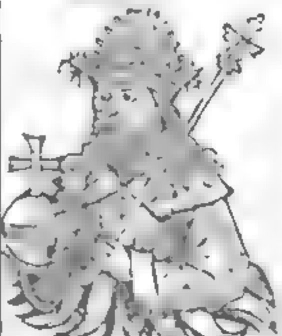
Clodius q̃z albinus i gallia imperator dictus de nobili familia. hi aũt cũ parũ imparũt naz vel maxie q: nihil mẽoria dignũ gessere: quidã noia eorum pretermittũt. Solus tñ albinus ob edacitatẽ nomẽ aliqd apud posteros cõsecutus est: vt ait cornelius. q̃ centũ persica cãpana. decẽ melones hostienses q̃ngẽtas ficus passarias: q̃dragĩta ostrea vna cena comedebat.

M. Aurelius antoninus Heliogabalus

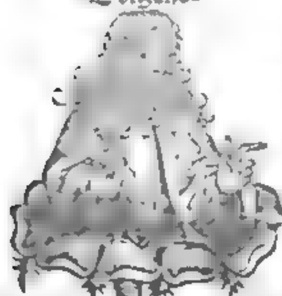
Marcus aurelius antoninus q̃ varius etiã dictus est imperiũ suscepit: hic vt putabat caracalle filius ex semi iamira cõcubina formosissima: erant q̃ dicerent eũ vulgo cõceptũ. romã veniẽs magna oim expectatione imperium adeptus. Heliogabali nomẽ sumpsit a sole cuius sacerdos erat edito templo: phenices eñ heliogabalũ solem vocant. Is matrẽ suã in senatum rogari iussit solusqz oim imperatorum fuit sub q̃ mulier loco viri senatũ ingressa est: fecit et i colle senatulũ id est mulierũ senatũ. Sed symiamire senatus consulto sunt facta ridicula de legibus matronalibus: q̃ quo vestitu incederẽt: q̃ cui cedẽ aut assurgere deberet etc. Vixit et preter expectationẽ heliogabalus vixit vt nullũ de se nisi flagitiorum totiusqz obscenitat⁹ mẽoriã reliqrit. Nã et i virgines vestales incestũ cõmisit: et pstrosas mulieres semp domi habuit. et iracũdia incitatus sabinũ cõsolarẽ virũ ad quẽ vulpian⁹ scripsit e medio tolli iussit. Dignitates aũt et honores malis ac flagiciosis cõmittebat. primus romanorum mẽsas et capsas argẽteas habuit. admonẽtibus amicis: caueret ne ad inopiã redigeret. Rñdit q̃d melius q̃z vt ipse mihi heres sim et vxori mee. Oppressit i triclinijs versatilib⁹ parasitos suos violis et floribus vt aiam aliqui efflauerint. libidinũ genera q̃dã inuenit: hac vero insania adeo cõtemni ceptus est vt tumultu militari exortoipse cũ matre necaret. Aũt cũ ei a sacerdotib⁹ siris dictũ esset vi moriturus cũ parasse funẽ serico et cocco intortũ quo vitã laqueo finiret: parauerat et gladios aureos q̃bus se occideret. Sed nihil valuit occisus est p scurras: et per plateas tractus fedissime: p cloacas ductus et in tiberim submissus est quarto imperij sui anno. hic finis antoninorum nomini in republica fuit.

Alexander

Alexander interfecto vario heliogabalo accepit imperiũ. nã aureli⁹ alexander seuerus vrbe arcena genitus: cũ antea cesar a senatu esset appellatus inde augusti nomẽ recepit. eius mãmea mater fuit xpiana. fuit aũt vnicũ virtutis exemplar ad cõponẽdũ corrupti. vicio superiorum pñcipũ labefactatũ animũ adiecit. adiutores ad hanc rem habuit iuliũ frontinũ virũ doctissimũ. vlpianũ et paulũ viros i iure ciuili prestantissimos: per hos oi pompa et ambitione vitauerat tãte prudẽtie vt a nemine decipi posset: pecunias et adulationes contempsit: gemmas et ... statuas sũmorum virorum vndiqz cõquisitas in foro traiano locauit. thermas q̃ hodie antoniane vocantur pfecit et ornauit. templũ xpo edificare voluit eũqz inter deos recepe habuit. pterea xpm ipsum et abrahã i lario suo. Alexãder igitur tot virtutib⁹ insignis iuuenis admodũ imperator creat⁹ bellũ statim cõtra persas suscepit: ac xersem eorum regẽ ... vicit: Disciplĩne vero militaris adeo seuer⁹ emẽdator fuit: vt q̃dã etiã integras legiones exauctorauit ... ob seueritate factũ est vt militari tumultu apud magũciã in gallia occideret. tercio decimo imperij anno ... ratione maximi. Is princeps alexãder exclamabat sepius q̃ a quibusdã xpianis audiuerat ... p preconẽ significauit cũ aliquẽ emendaret. qd tibi fieri non vis alteri ne feceris ... adeo dilexit vt in plateis et in publicis operibus perscribi iuberet.

Origenes

ORigenes alexandrinus vere martyris fili⁹: ⁊ ecclie alexandrine presbyter pho⁴ ac theologo⁴ oim sui tpis princeps his tribus alexandrie floruit. hic cū ab ipsis cunabulis xpianissim⁹ esset: ⁊ emunctissimi igenij adolescēs eua sisset. qui decimo seueri ptinacis anno psecutione i xpianos mota leonida pie interempto quē adolescēs ad martyriū adhortatus est: post patris obitū xpi fideles a tyrānis p tormēta oppressos ,p posse fouit ⁊ ad mortē perductos intrepide animauit. Totus deinde ad religionem cōuersus predicandi officium habuit. Tanti aūt ingenij fuit vt nulla eū lingua: nulla litteratura latuerit. Mira vtebat̄ continētia in cibo ⁊ potu abstinentia in reb⁹ alienis. Nā ⁊ paupertatē xpi imitatus est: ⁊ multis annis nudis ambulauit pedibus. Hui⁹ virtutem plerich imitati martyriū ,p fide xpi equo aio passi sunt. Indeqꝫ hebionit arū heresim impugnauit: qui ⁊ xpm ex ioseph ⁊ maria natū purum hoiem dicebāt: ⁊ legē iudaico ritu seruandam predicabāt: hoc idē ⁊ symachus sentiebat. Super lectū preterea plumis stratū nūqꝫ dormiuit ⁊ a carnib⁹ se oino abstinuit. Et in tm̄ castitatis amator fuit vt zelo fidei: licet nō fm̄ sciaꝫ se castrauerit. Secut⁹ illō qd̄ in euāgelio dicit̄ ⁊ si puerile habet̄: qꝛ sunt eunuchi qui seipsos castrauerūt ,pptor regnū dei. Ob eius doctrinā ⁊ eloquentiā ⁊ artam vitā a māmea alexandri imperatoris mater de antiochia accersitus apud eam in pcio habitus: mulierē xpianā fide edoctā relinquēs: in quē alexander fili⁹ vnice pius fuit. Tanti aūt ingenij fuit origines ⁊ doctrine vt septē notarij sibi inuicē succedētes homini vix sufficerēt. Librarios habuit totidem ⁊ puellas apprime eruditas quos oēs ingenij copiā ⁊ vbertatē effundendo defatigabat: hūc quidē ⁊ si hoste sibi porphirius desumpserit xpiani nois acerrim⁹ persecutor. Ita tm̄ interdū laudat vt nūc doctissimū phm principē vocet. Et dicat eū oia platonis secreta consecutū. Scripsisse origenē ad sex milia volumina libro⁴ hieronym⁹ ipse refert. Errauit tm̄ (vt augustino ⁊ hieronymo placet) in plerisqꝫ: maxie vo i libro de principatu quē periarchon appellauit inde origeniana heresis ,pcessit: qui dicūt xpm qnqꝫ ex maxima misericordia nō solū hoies ſ ⁊ apostatas angelos fore redēpturū. Iuxta psalmistā nō in ppetuū irascet̄ de⁹ neqꝫ ineternū cōminabit̄. Verū ipse origenes vt quidā aiunt in scripto ad fabianū papā pniam de male ,platis agere videt̄. Causam sui erroris refundūt certi in ambrosiū suū emulū quendā qui nō emendata in publicū ,ptulit. Ideo a nōnullis vt ab eusebio ⁊ ruffino ⁊ aliis cꝫmaxie laudat̄. Ecclia ꝗꝫ nōnulla ei⁹ scripta recipit. Deniqꝫ anno salutis nr̄e. 2 5 6. Et etat' sue sexagesimo primo deficiēs apud tyrū sepelit̄.

Vulpianus

Julius frontinus

Minutius felix

Paulus patauus.

Triphon

Ambrosius

VUlpian⁹ iuriscōsultus vir pstātissim⁹ alexādriqꝫ predicti assessor: hisdē tēporib⁹ teste eusebio ,pter eximiā ei⁹ sciam atqꝫ doctrinā apud eundē impatorē maxio i precio habitus est. Et p̄ ceteris doctorib⁹ vocabula ⁊ leges antiquas explanauit. Atqꝫ alia multa monimēta scripto post se reliquit.

PAulus patauin⁹ fuit in phia ⁊ iure ciuili celebratissim⁹ p hec tpa floruit ⁊ ad cōponendā rempublicā romanam superiorū impato⁴ vicio ⁊ sordib⁹ labefactatā alexādro predicto imperatori plurimū auxilio fuit: ⁊ nōnulla ea in facultate cōposuit q̄ adhuc extare videt̄: quē nōnulli alio tempore fuisse scribūt tanta est diuersitas tempo⁴.

IUliū quoqꝫ frōtinū phm ⁊ in omni doctrina scientissimū cū superioribus floruisse ⁊ alexandro auxilio fuisse cōstat. Nā ⁊ ipe multa cōposuit ⁊ alexandro ipsi ad res cōponēdas adiumēto fuit.

TRiphonē origenis auditorē his tpib⁹ fuisse constat ad quē nōnulle extāt eple: q̄ librū p̄cipue cōposuit de vacca ruffa i deutronomio: ⁊ coeq̄lib⁹ etate āialib⁹ q̄ offerebant̄ i lege ⁊ de diuisiōib⁹ q̄ cū colūba ⁊ turture ab abraham ponit̄ i genesi vir eni eruditissimus fuit.

MInutius item felix insignis iuꝫ rome causidicus dialogū scripsit: quo christianū ⁊ ethnicū disputantes inducit: qui octauius inscribit̄. Scripsit ⁊ de fato ⁊ contra mathematicos quāqꝫ stilus superiori nō cōueniat cuius etiā Lactancius meminit.

AMbrosius grec⁹ diaconus p hoc tēpus cōfessionis gloriā plurimū insignis fuit: hic primo marcionites existens ab origene correptus deinde glorie insignis fuit: hui⁹ industria ⁊ sumptu etiā ad huuc infinita origenes dictauit volumina. Sed ⁊ ipse vir nobilis ⁊ nō inelegantis ingenij obiit parū an̄ mortē origenis. Reprehēsus a plerisqꝫ q̄ vir locuples amici sui senis ⁊ pauperis moriēs nō r cordatus sit

Agapitus

Agapitus illuſtris adoleſcētulus ꝑ hoc tempꝰ apud preneſtinā i ſibi... vrbē quīdecim iuſſu alexādri impatoris martyrio coronat. Ipſe ei cū q̄ſi decim eēt annoꝝ ⁊ amore xp̄i martyrio flagraret: ab impatore cōprehendit. ⁊ primo neruis crudis cedit: deinde vrbis preſidi vt ſacrificare cōpelleretur traditur q̄ cū duriſſimo ⁊ ſqualido carceri ſtatī recluſit vbi ꝑ q̄tuor dies cibū ei oīm negauit: inde eidē preſidi cribꝰ prunas ardētes eidē ſup caput eiꝰ apponi iuſſit. ⁊ cū grās deo ageret flagellis iterū cedit ⁊ nudus capite deorſuz verſo ſuſpēditur ⁊ bulienti aq̄ corpꝰ eiꝰ ꝑfundit. ⁊ adhuc martyris xp̄i maxillas fregiſſent preſes ex tribunali corruēs triſtē emiſit aīam. Quo audito impator cū leonibus obuiā precepit. Sed fere māſuete facte pedibꝰ martyris ſe inclinauerūt. vidētes ſceleris miniſtri tulerūt ſanctū martyrē ⁊ inter duas colūnas gladio ꝑcuſſerunt ſub die. xv. kal. ſeptēbris. Corpꝰ vo eius a xp̄ianis nocte ſublatū: ibidē miliario ab vrbe primo poſitum eſt in ſarchophago nouo nutu diuino inuēto.

Martina virgo.

Quirinus martyr

Martina romana virgo ⁊ q̄dē ſctiſſima ꝑ hoc tēpꝰ cū eximie chriſtiane veritatis virtutiſq̄ꝫ eſſet mulier ab alexandro principe cōprehenſa cū xp̄m negare oīno recuſaret diuerſis tormētoꝝ generibꝰ cruciatur cū eni pulcherrima erat i eiꝰ amore exarſit. exhortatur q̄ꝫ ad culturā ydoloꝝ vt eā sociā impij haberet. Apollo aūt in eiꝰ aduentu cōminutꝰ eſt: deo eni ſe vouit mēte ⁊ corpe caſtā. Iuſſa deinde cedi ⁊ i carcere poſita in q̄ i menſo lūie ꝑfuſa i manu hn̄s tabulā ſcriptā. quā magnificata ſunt opa tua dn̄e oīa i ſapia feciſti. iuſſit poſtea eā extendi ⁊ mēbra eiꝰ ſpatis incidi: in oībꝰ deum glorificās. immiſſus leo ad eā in cunctis illeſa cū i fide imobilis ꝑmaneret gladio tandē ceſa martyrij palmā primo die Ianuarij ꝓmeruit.

Quiricꝰ preterea romanꝰ patricꝰ ⁊ ipſe vna cum Iulita matre hac tēpeſtate apō romanā ciuitatez alijs innūerabilibꝰ ſecū inuctis martyriū ydibꝰ Iulij cōpleuerūt: lꝫ hiſtoria eoꝝ inter apocriphos reperiatur

Berillus eps

Porphirius pbs

Berillus arabs boſtrenꝰ ep̄s vir doctiſſimꝰ cū aliquāto tpe glorioſe rexiſſet eccliam ad extremuz lapſus i hereſim q̄ xp̄m ante incarnationē fuiſſe negat origenis tn̄ ope ad veritatē reductꝰ varia poſtmoduz ſcripſit opuſcula: maxie vo ep̄las aliq̄t: q̄bꝰ origeni ꝓ ſana doctrina grās agit. Extat ⁊ dialogus origenis ⁊ berilli in quo berilluz hereſeos arguit.

Porphirꝰ athenienſis pbs ⁊ quidē excellētiſſimꝰ ꝑ hec tpa mario i precio fuit. q̄ ⁊ ſi origenis preſbyteri precipuꝰ amator ⁊ laudator fuiſſet: chriſtiani tn̄ noīs acerrimꝰ ꝑſecutor fuit: ⁊ ꝓpterea multas obtrectationes ⁊ blactrationes ꝯ orthodoxā fidē igeſſit q̄s diuꝰ auguſtinꝰ refellit: lꝫ trinitatē ꝑfectā ponat: hic q̄ꝫ inter cetera yſagogas. i. introductiōes ad ariſtotel cathegorias. i. p̄dicamēta adiecit ⁊ ꝯſcpſit alia mlta.

Iulius aphricanꝰ.

Hipolitus eps

Hipolitꝰ cuiuſdā ecclie ep̄s: q̄ rōnē paſce ⁊ tpoꝝ canones ſcripſit vſq̄ꝫ ad primū annū alexandri impatoris. xvj. annoꝝ circulū reperit ⁊ euſebio q̄ ſup eodē paſca. xix. annoꝝ circulū cōpoſuit occaſione dedit clarꝰ habetur. Scripſit etiā nonullos in ſcripturas cōmentarios precipue exameron ⁊ in ꝓphet.

Iulium q̄ꝫ affricanū inter ſcriptores ſui tpis nobiliſſimū his tpibus fuiſſe ⁊ floruiſſe diuꝰ hieronymus refert. Cuius quinq̄ꝫ de temporibus extant volumina: ⁊ de trinitate pergrāde volumen perſcripſit. ⁊ ad magnū origenē ep̄lam in qua oſtendit ſuſanne fabulā apud hebreos nō haberi contra quez doctā ep̄laz ſcripſit origenes. hic cū lraꝝ cultor ⁊ amator exiſteret ⁊ multis diuicijs floreret apud ceſareā paleſtine vrbem bibliothecā inſignem ſuo noī cōdidit. ⁊ cū honorabilis plurimū haberetur ſub. M. aurelio antonino ceſare legationez ꝓ reſtauratione caſtelli emaus ſuſcepit q̄ꝫ poſtea reedificās Nichopolim appellauit.

Fabianus papa natione roman⁹ et patre fabio post antherū pōtificē dū in via de futuro pontifice deligēdo colloqueref: cōfestim diuinit⁹ quedā columba super caput eius astitit. τ sic diuinit⁹ electus: statim p septē diaconos regiones diuisit: qui a notarys martyrū res gestas colligerēt: ad ceteroꝝ exemplū: qui xpi fidē ꝓfitebant. Idē qꝫ cimiteriū ꝓ dignitate martyrū edificauit. Statuit preterea vt singulis quibuſqꝫ annis i cena dñi crisma renouaref: ac vetus i ecclia cōbureref. huius tpe exorta est nouaciana heresis: tandē martyrio coronaf. vbi ex quinqꝫ ordinationib⁹ mense decēbri habitis. presbȳteros duos τ. xx. diaconos septē. epos vndecim creasset. Sepultus est aūt i cimiterio calixti via appia. xiiij. kal. februarij. quo die natalicium eius: vna cū diuo sebastiano celebraf. Vacat aūt dies sex. Ad hūc magn⁹ ille origenes (mltis sublat⁹ heresib⁹, de ordine fidei seruādo multa ꝯscripsit. Sedit annis. xiiij. men. xj. dies. xj.

Linea sūmoꝝ pontificum

Fabianus

Conciliū rome. 60. episcopꝝ

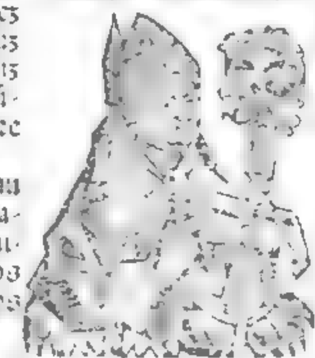
Scisma primū cū nouati⁹ vrbis rome presbyter his tpib⁹ ecclias dei scindere τ pturbare curauit. isqꝫ ob cupiditatē epat⁹ oīa diuina atqꝫ hūana miscebat: τ ne pōtificat⁹ i manus cornelij q fabiano successit deueniret. ab ecclesia ei sepat⁹: semet ac suos id est mūdos appellabat. Negabat apostatas etiam penitētes recipiēdos eē. Hac ob res cōciliū sexaginta epoꝝ totidē pſbiteroꝝ cū diaconis pluribus habitū est. quo nouacij opinio vt falsa impbaf. qđ saluatoris exemplo nemini penitēti denegāda sit venia. τ sic primū romane eccsie scisma finitū fuit. Alie etiā hereses hui⁹ tpib⁹ pullulare cepere. Origenes eni heresim quorūdā sustulit: affirmantiū aīos hoīm vna cū corporib⁹ interire. Rursuſqꝫ i anastasi (quā nri resurrectionē vocāt) vna cū corporib⁹ suscitari. Sustulit τ heresim helchesataꝝ qui paulū aplm oīno respuūt quiqꝫ asserunt negātem in tormētis christū nihil criminis habiturū: modo integri τ recti sit cordis.

Cornelius

Cornelī⁹ papa natione roman⁹ patre castino: vir certe eruditissim⁹ q̄ multas scripsit eplas. vnā ad fabiū anthiocenū epm de synodo romano τ italica atqꝫ aphricana. aliā de nouatiano heretico. tertiā de synodi gestis. At vo sub episcopatu eius qui apostatas recipiendos censebat penitentes presertim nouatus nouacianā extra ecclesiā ordinauit τ i aphrica nicostratū. quāobrem ꝓfessores qui a cornelio secesserāt: cū mario presbȳtero ac moyse sentētes ad ecclesiā reuersi veri confessoris nomen adepti sunt. veꝝ postea instantibus hereticis cornelius centūcellas in exiliū mittif. ad quē cyprianus carthaginensis eps in carcerem cōiectus lras mittit. quib⁹ intellexit τ amici calamitatē τ exilij sui cōfirmationē. Extant τ alie cypriani ad corneliū eple plene religionis τ fidei. Priusqꝫ in exiliū mittif instāte lucina matrona sanctissima corpora petri τ pauli e cathecūbis vbi minus tuta esse videbanf noctu leuat. Paulū lucina i predio suo via hostiēsi collocat vbi interfectus fuit. cornelī⁹ petrū vbi crucis martyriū subyt. in templo apollis ad radices aurei montis. iij. kal. Julij. Cū aūt mense decembri sacroꝝ iniciādoꝝ ptātes bis fecit. Decius iratus sanctissimū virū plūbatis cedi atqꝫ deinceps ad templū martis duci iubet: vt simulacrū eius adoraret. At vir sanctus dum ad supplicium ducif: oīa bona stephano archidiacono cōmisit. post hec tercio nōs maij obtrūcaf. hui⁹ corpus beata lucina cū quibusdā clericis noctu sepeliuit in arenario predij sui. Sedit annis duob⁹ diebus tribus. Sedes. xxxv. vacat.

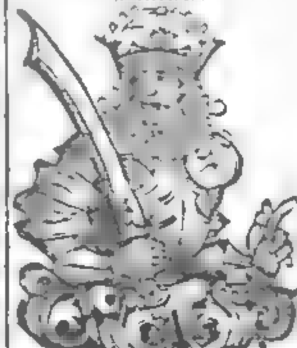
Dionysi⁹ alexādrie eps

Dionysius alexandrine ecclesie episcopus vir doctissim⁹ origenis magni auditor: his temporibus episcopus designatus. sedit a̅n. x. 7. hic in cypriani τ affricani synodi dogma consentiens de hereticis rebaptisādis plurimas misit eplas: sed τ ad fabianū papam de penitentia vnam scripsit eplam: τ ad varios alios de exilio: de mortalitate: de sabatho: de persecutione decij. atqꝫ duos libros aduersus nepotē epm τ ad origenē magistrū suū de martyrio τ alia multa.

Linea imperatorum

Maximinus

Gordianus pater

Philipp⁹ pater Philipp⁹ filius

Decius

Maximinus impator anno ab vrbe cōdita dccclxxxvii. post alexādrū et corpore militari. postea q̄ bellū in germania ꝓspere gesserat sine vlla senatus auctoritate impator elect⁹ est. hic de vico tracie vicino barbaris. barbaro etiā patre ⁊ matre genitus: quoꝝ alter e gothia: alter ex alanis genitus esse phibet. Et in prima quidē pueritia fuit pastor nōnūq̄ procer qui latronib⁹ insidiaret ⁊ suos ab incursio⁹ vindicaret. militare aūt sub seuero cepit. Erat eīn magnitudine corporis ꝯspicuus: virtute inter oēs milites clarus forma virili decorus feras morib⁹. fuit aūt ingentis statura vir adeo vt pedes octo excederet. Pedē habuit tāte magnitudinis vt postea in ꝓuerbiū locū cessaret: cū de longis ⁊ ineptis hoīb⁹ diceret. maximini caligā requirit. Tāte vero bibacitatis erat vt vini amphorā vna cena biberet. Verū cū sextus a nerone xp̄ianos ꝓsequeret anno tercio postea q̄ regnare cepit: a pupieno aquilegie quā obsidebat vna cū filio maximino interfectus est. tanta aūt fide aquilegiēses ꝯ maximinū ꝓ senatu fuerūt vt funes de capillis mulieꝝ facerēt cū deessent nerui ad sagittas emittēdas. Ideo rome in honore matronaꝝ templū veneri calue senatus dicauit. Greci scriptores maximū ⁊ balbinū impatores ꝯ maximinū factos. maximū aūt cū exercitu missuꝫ ⁊ apud rauennā bellū parasse. aquilegiā aūt nisi victorē nō vidisse: latini scriptores nō maximū sed pupienū ꝯ maximinū pugnasse apud aquilegiā ⁊ vicisse. forte idē pupienus q̄ est maximus.

Gordianus filius

Gordianus post maximinū tyrānuꝫ imperiū adeptus cū parthos iā erūpētes ingēti clade fugasset: ⁊ nobilissimus vir ꝓcōsul cuꝫ filio ꝯsulari legato impator dictus erat aūt iā octogenari⁹ ⁊ plurimis ꝓuincijs p̄fuit quē affricanū appellauerunt. Gordiani igit̄ duo pater ⁊ fili⁹ ambo ex ꝯsulibus magno affroꝝ ꝯsilio impatores sunt appellati. Gordianus v̄o adolescēs augustus declarat⁹ sex annis imperiū tenuit. cuꝫ maximinus p̄ter senatus auctem impium vsurpasset ad deturbāduꝫ cuꝫ tres declarauit impatores e quibus pupien⁹ ⁊ albin⁹ i palatio interfecti. soli gordiano imperiū reseruatū fuit. Huius pricipis hec fuit precipua laus q̄ ad sexaginta duo milia libroꝝ i bibliotheca habuisse dicit̄. deniq̄ cuꝫ ad triumphū rome rediret: nō lōge a romanis finibus philippi fraude occisus est. Gordiano sepulchꝝ milites apd̄ circeū castꝝ fecerunt titulūq̄ huiusmōi addētes ⁊ grecis ⁊ latinis ⁊ persic̄ ⁊ iudaic̄ l̄ris: diuo gordiano victori persaꝝ: victori gothoꝝ: victori sarmathaꝝ: depulsori rōanoꝝ seditionū: victori germanoꝝ sed nō victori philipporum.

Philippus anno ab vrbe cōdita nōgētesimo nonagesimoseptio reductis militū copus e syria i italiā vna cuꝫ filio philippo ānos q̄nq̄ impat. hūc aūt p̄mū imperatorē xp̄ianū habuere: q̄ q̄dē misteria adire nunq̄ est ausus nisi ꝯfessus. post terciuꝫ v̄o imperij sui annū millesimus ab vrbe ꝯdita annus impletus est. vn̄ ⁊ seculares ludi celebrati sunt. q̄ centesimo q̄q̄ anno repetebant̄. instituti a valerio publicola post exactos reges a seculo nomē ducētes: qd̄ est humane vite spaciū. Ambo deinde fraude decij ab exercitu interfecti sunt. iꝫ diuersis i locis. Nā philippus pr̄ verone: filius rome occidit̄. annis q̄nq̄ impauerunt. Inter diuos tn̄ relati sunt. ex q̄bus iunior philippus adeo seueri ai fuit: vt nullo vnq̄ cuiusq̄ cōmēto ad ridēdum solui potuerit: patr̄ q̄q̄ secularibus ludis petulāt⁹ cachināte: vultu auersato notauerit. hic philippus q̄rto imperij sui anno vrbē ex suo noie i thracia ꝯstruxit. ⁊ cū deciū infensuꝫ haberēt thezauros suos fabiano pōtifici ꝯtulerūt: ob id odiuꝫ maxiū decius in xp̄ianos ꝯcepit.

Decius romanoꝝ imperator q̄ e pānonia inferiori budalie natus. interfectis philippis imperiuꝫ sumpsit: odio in xp̄ianos exardēs: ꝓpter philippos eiusdē secte imitatores. Belluꝫ ciuile qd̄ in gallia motuꝫ fuerat oppressit: filiuꝫ suuꝫ cesarē fecit: rome lauacrū edificauit. cum biēnio postea cuꝫ filio cesare imperasset. in barbarico bello opprimit̄ e q̄bus senior gurgite paludis immersus est. Ita vt nec cadauer eius nusq̄ reperiri potuerit. Digno certe dānatus iudicio: q̄ septimā post nerone persecutionē in xp̄ianos mouerat. multos sanctissimos viros interemit. Hic inter hystoricos varietas oritur: cuꝫ eutropius scribat q̄ inter ceteros beatissimū laurentiū leuitā ⁊ martyrē igne cremauit q̄ sub sixto floruit. Ideo imperiū decij nōnulli ꝓlōgāt. Quidā hunc deciū seniorē sub quo passus fabianus ⁊ cornelius ponunt. deinde deciū iuniorē cesarē. ⁊ inter illos duos galiū volusianū ⁊ alios impatores fuisse aiunt. Et postea valerianū cū galieno sub quib⁹ passi fuerunt stephan⁹ ⁊ sixtus sūmi pōtifices ac laurētius archidiaconus ⁊ hypolit⁹. Ideo galien⁹ binomius asserit̄ dictus decius galienus. Verū etiā deciū cesarē a philippo cōstitutum cum in vita laurētij legit̄ decius cesar ⁊ nō impator sub eo passum fuisse laurentiū. Eis antiquitus aliqui cesares ⁊ aliqui augusti: postremo imperatores fuerunt.

PErsecutionẽ sextã post neronẽ. maximin⁹ imꝑator mouit in xp̄ianos quã precipue exercebat in clericos ⁊ sacerdotes. verum cum cunctos cedibus persequeret̃: tercio anno a pupieno aquilegie vna cũ filio interfectus: persecutioni simul ⁊ vite finem imposuit.

Pontion martyr

POntiũ beatissimũ martyrẽ philippos imꝑatores ad fidẽ xp̄i ꝯuertisse tradunt historici. Iste pontius fuit fili⁹ cuiusdã senatoris vrbis. cuius pater marcus: mater iulia. que pregnãs templũ iouis intrãs in quo sacerdos sacrificans velamẽ ⁊ infulã scindens voce terribili ait. Hec mulier in vtero gestat: qui hoc templũ funditus euertet. Ideo trista domũ rediẽs: vẽtrẽ molestauit vt fetus periret: peperit tñ puerũ sine omni macula. quẽ cũ nitebat̃ interficere: pater ait. Sinas eũ viuere: si ioui placebit de inimico vindictã sumet. deinde cũ in varijs doctrinis eruditissim⁹ euasisset. Cũ audisset xp̄ianos: cũ sanct⁹ pontianus ꝑerat cantãtes: deus noster in celo oĩa quecũꝗ voluit fecit. Simulachra gentiũ argentũ ⁊ aurũ ⁊c̃. Relictis ydolis cũ patre a põtiano baptisma suscepit: patre deinde defuncto ⁊ pontiano: fabiano summo ap̄lico oẽs facultates dedit: qui pauperibus distribuit. duob⁹ aũt philippis imꝑatorib⁹ cum esset amicus ⁊ cum instaret millesim⁹ ab vrbe annus: eis verũ ac magnũ deũ in celo colendũ ostendẽs. effecit vt a fabiano baptisma susceperũt: ⁊ templũ destruxerunt. a sequẽtib⁹ deinde imꝑatorib⁹ post varia tormenta cum a seuientibus vrsis ⁊ ab igne in arena illesus mãsisset. demum capite ceso martyriũ cõsũmauit.

Martyres que per varias persecutiones passi sunt deinceps nomina famosorum annotantur.

Leontius martyr
Flocellus puer
Felicissimus martyr
Romanus martyr
Habundius martyr
Cirilla virgo filia decij ⁊ martyr
Abacuck martyr
Andecius discipulus policarpi
Simmus martyr
Nouatus cum. xx.
Victor miles ⁊ terrena vxor ei⁹
Concordius subdiaconus
Valerius martyr
Gaius martyr
Attalus martyr
Philippus prefectus alexãdrie
Triphonia
Cesarius
Simphorianus
Castorius
Columba
Geminianus
Philemon
Ianurius
Festus
Desiderius
Sabinus
Basilijs cum alijs septem
Adrianus
Simplicianus

Patroclus
Simphorianus
Xlviij. martyres
Leonilla
Priscus
542. martyres
Quirinus
Theodor⁹ basilides
Maurus
Victorius
Victor martyr
Nicoforus
Claudianus
Alexander
Carpoferus
Crisandus
Gedeon
Daria
Marcellianus
Marcus
Nicostrat⁹ ⁊ Zoe vxor eius
Tranquilla
Cromacius
Crescentia
Theodora
Albinus
Felicianus
Primus
Faustinus
Beatrix

Septem dormientes

TEmporib⁹ decij cũ post varias ꝑsecutiones ephesũ deci⁹ venisset. In medio ciuitatis templũ cõstruẽs: oẽs sub pena mortis ydolis sacrificare cõpulit. Tantusꝗ penarũ terror cunctos inuaserat vt fili⁹ patrẽ ⁊ amicus sodalem abnegarat: In ea vrbe septẽ nobiles primi in palatio. maximinus: marcus: martinian⁹: dionysius: serapbion: iohãnes ⁊ cõstantinus ydola spernentes ieiunijs ⁊ oõnib⁹ in domo celãtes vacabãt. apud decium accusati patrimoniũ paupib⁹ distribuẽtes. Inito cõsilio in montẽ celion secesserunt: ⁊ vsꝗ ad temp⁹ ꝑsecutionis finiẽde latere decreuerũt: quib⁹ vnus admĩstrabat qui furorẽ decij ceteris detexit: ⁊ panes allatos obtulit. quo verbo ꝯfortati colloquẽtes in luctu vt de⁹ voluit obdormierũt. Deci⁹ os spelunce obstrui ꝑcepit vt fame ⁊ siti dies clauderent. Scriptura signato martyriũ cũ tempore: quomodo temporibus theodosij postea manifestati viui sunt. infra describitur.

SEptima persecutio post neronē facta est a decio imperatore. qua quidē multi diuersis in locis pro fidei constantia passi fuere. Qui cū philippo imperatori reuertēti de bello verone occurrit cū victoria ad ipsum honorādum: dolose eū occidit. ⁊ vsurpatis sibi imperiū ad vrbē veniēs: vt videretur zelo cultus deorum illorum occidisse dn̄m suū qui xp̄ianus erat: mouit persecutionē diram contra xp̄ianos plurimos interficiens. ⁊ inter illos filiū prefati philippi imperatoris. Martyres autē varij sub decio passi sunt: quorum martyriū iā patebit:

Abdon ⁊ Senen

ABdon ⁊ senen subreguli romani viri clarissimi ex corduba persarū vrbe oriūdi his tumultibꝰ pꝰ multos carceris squalores romā cathenis obligati perducūtur vbi cū diu diuersis penarum generibꝰ diu fuissent macerati. Cū enim deciꝰ imperator babiloniā ⁊ alias prouincias superasset xp̄ianos in diuersis locis cordubā adduxit: ⁊ diuersis supplicijs eos interfecit. Eorum autē corpora abdon ⁊ senen xp̄ianissimi sepeliebāt. Tandem tercio kalēdas Augusti gladio percussi martyrium compleuerunt.

Agatha

AGatha sicula virgo genere nobilis preclarissima: per hoc tempꝰ in cathania ciuitate sicilie pro xp̄o martyrio coronatur. Nā quintianꝰ prefectꝰ audita eiꝰ fama nobilitatis formositatis ⁊ diuiciarum: ⁊ quia xp̄i ancilla esset: illā cōprehendēs affrodisie turpissime mulieri tradidit: que septe filias habebat turpitudini deditas: que per dies triginta varijs persuasionibꝰ ac minis eā adhortabātur: vt presidi assentiret: qui postea cū idolis sacrificare nollet: post alapas ⁊ carceres postque eculeū: post etiā mamillarū abscisionē: ⁊ in testis fractis ⁊ carbonibus ignitis volutationē eo iudicāte in carcere martyrio cōsūmata est nonis februarij. corpus fideles aromatibꝰ sepelierunt. angelus apposuit tabulā vbi sculptum erat. mentē sanctā spontaneā honorē deo ⁊ patrie liberationem. Cortina quoque eius ignem montis prope ciuitatē repressit.

APpolonia virgo sanctissima memoratu dignissima alexandrina longeue etatis. ⁊ ipsa per hoc tempꝰ martyriū pro xp̄i noīe pertulit acerbissimū. Nā persecutores cū idolis sacrificare nolebat primū dentes oēs ei eius ore excusserūt ⁊ multis plagis affecerūt. deinde cū minarentur eam viuā se incensuros nisi cū eis verba impia proferret ⁊ deū blasphemaret. at illa vidēs rogum paululū quid intra semetipsam deliberās: repēte de manibꝰ impiorum se proripit ⁊ in ignē paratū prosiliuit: vt perterrerentur crudelitatis actores: quia promptior est inuenta femina ad mortem: quam persecutor ad penam. ac sic martyrij palmā quito ydus februarij promeruit. Eiꝰ sanctū corpus postea in italiā delatū: apud derdonam lombardie ciuitatem in cathedrali ecclesia seruatur.

Appolonia

Serapion

SErapion patria alexandrinꝰ ⁊ ipse vir sanctissimꝰ eodē anno apud alexandriā a persecutoribꝰ captꝰ crudelibꝰ supplicibꝰ afficitur in tm̄ vt oēs eius corporis iuncture priꝰ soluerentur: sed adhuc viuēs a ministris diaboli de superioribꝰ sue domꝰ partibꝰ precipitatus xp̄i martyr efficitur. ⁊ eiꝰ natale. 18. kal. decēbris celebratur. Justinus quoque presbyter cū victoria martyriū pro christo constantissime sustinuit.

Meniacus martyr

Victoria virgo

MEniacus ethruscus vir celeberrimꝰ: ⁊ ipse apud florētiā ethrurie vrbē octauo kal. nouēbris martyriū pertulit. cuius reliquie adhuc ⁊ templo ⁊ populorum frequentatione a cōciuibꝰ suis plurimū venerantur. Valentinꝰ quoque ⁊ laurentinꝰ patria ethrusci: ⁊ ipsi apud aretium eorum vrbem vna cum nicostrato diacono: ⁊ alij multi in hoc tumultu pro christo passi sunt.

VIctoria virgo inclita cū esset desponsata cuidā pagano rome sub deciana persecutione: cū nec nubere nec sacrificare vellet: post multa miracula ⁊ opera sancta cū plures virgines deo adquisisset: gladio percussa est rogatu sui sponsi. Plurimique alij martyrio coronati sunt quorum vitā euoluere nō possumꝰ. qui hac persecutione furente in desertis ⁊ in montibus latitantes fame siti frigore: languore latronibus bestijsque consumpti sunt in diuersis mundi regionibus.

Anno mundi.5455. Anno christi 254.

Lucius papa natione romanus patre porphirio post corneliū imperante gallo hostiliano pontifex eligit. hunc volusianus in persecutione primo exiliū pena damnauit. sed eo extincto ab exilio liberatus romā rediit. Constituit vt duo presbyteri et diaconi tres vbiqꝫ locorū epm̄ comitarentur testes vite et actionis testes qui etiā ī eūdꝫ ad martyriū ducēte valeriano duceret eodē patrem ecclie stephano archidiacono suo permisit. Ter aūt ī ordinib⁹ sacris vacauit. Et postq̄ martyrio vitā finiuit sepultus est in cimiterio calixti via appia octauo kal. septēbris. sedit ānis trib⁹: men. iij. dieb⁹. iij. Dies quinqꝫ et triginta sedes tūc vacat.

Anno mundi.5458. Anno christi.257.

Stephanus primus papa natione romanus patre iulio pontifex eligit eo pontificatu tpe quo postum⁹ in gallia tyrannidē occupaterat maximo reipublice emolumēto: vir sane optimus ad ordinādā ecclesiaꝫ cōuersus. Instituit ne sacerdotes et leuite vestib⁹ sacris alibi q̄ in ecclia et peragendis sacris vterent: ne si secus facerent penam balthasar regis babylonis subirēt: qui vasa sacra pphanis manib⁹ attigerat. De rebaptisandis aūt his qui ad fidem redissent eadē sensit que corneli⁹ pōtifex: neqꝫ vllo modo his recōmunicandū eē qui rebaptizarent. Tandē cū ope et verbis multos gentiles ad fidē xpi cōuertisset: cōquisitus a galieno vt quidam volunt vel ab his qui ex deciano edicto christianos psequebant: vna cū plerisqꝫ suorū ad martiriū rapit. capite mulctatus ī calixti cimiterio via appia sepelit. 4. nōs augusti. sedit annis septē: mēsib⁹ quinqꝫ dieb⁹ duob⁹. Sedes aūt ad dies duos et viginti tum vacat.

Sixtus secūdus papa natione grecus: patria athenienīs ex philosopho xpi discipulus factus est: durāte adhuc deciana et valeriana psecutione vir sane doctissim⁹: q̄ sūmope hereses exortas videlꝫ sabellianoꝫ et nepocianoꝫ cōfutare et extinguere meditabat. verū accusat⁹ qḋ xpi fidē cōtra imperatoꝫ decreta predicaret. captus ad martis templū ducit vt aut marti sacrificet aut si id facere noluerit penā capitis subeat. Euntē ad supplicium laurēti⁹ archidiaconus alloquit. Quo pgrederis sine filio pater: et sine ministro pperas. Cui sixtus. Ego te nō desero fili. maiora tibi p fide xpi supersunt certamina. post triduū me sequeris sacerdotē leuita. Interim aūt si quid in thezauris habes id pauperib⁹ distribue. Eodē vero die vna cū sixto diaconi sex interficiunt. felicissimus. agapitus. ianuarius: magn⁹: innocentius: stephanus: sexto ydus augusti. In suo aūt pōtificatu sacroꝫ ordinū ptātem bis fecit mense decēbri. Sixti corp⁹ ī cimiterio calixti via appia sepelit. Reliq̄ vō martyres iacēt in cimiterio ptextati ī agro verano via tiburtina. Sedit aūt ānos duos mēses decē dies tres et viginti. Uacat tum sedes dies quinqꝫ et triginta

Dionysius papa cui⁹ originē damasus se inuenire potuisse negat ex monacho pōtifex creatus: pībyteris ecclias et cimiteria ī vrbe roma statim diuisit: parrochias et dioceses foris distribuit que quisqꝫ finibus suis liminibusqꝫ contentus eēt. Mādauit itē iudicib⁹ tam secularib⁹ q̄ ecclīasticis: vt nemīnē dānarēt anteq̄ p testes ydoneos cōuinceret. hic licet decrepite esset etat: cōciliū in anthiochia ciuitate ꝯ pauliū eiusdē vrbis epm̄ celebrari mādauit: cum ppter seniū interesse dionysius nō potuit. Ea tn̄ de re ad eum per maximū alexandrinū epm̄ late perscriptū est. Mortuus aūt dionysius sepelit in cimiterio calixti vbi ex institutionibus duabus mēse decēbri habitis: presbyteros duodecim: diaconos sex: epōs septē creasset. Sedit annis sex: mensibus duobus: diebus quattuor. Uacat tum sedes dies sex.

Anno mundi.5465. Anno christi.264.

Felix papa natione romanus patre cōstātino: aureliani tpe fuit: vir vtiqꝫ iustus et omni laude dignus: qui et martyrū deuotioni consulēs mandauit vt singulis annis sacrificia martyrū a xpi sacerdotib⁹ decetero celebrarent: vtqꝫ nullibi q̄ in loco sacro et a viris ecclesiasticis missa celebraret. Dedicationes quoqꝫ temploꝫ etiā solēniter celebrari mādauit. Qḋ si de cōsecratione alicuius ecclie ignoratū fuerit vtpote vetustate et abolitione muroꝫ cōsecrari denuo mādauit. Qui deniqꝫ repetitis sacris ordinibus mense decembri presbyteros nouem: diaconos quinqꝫ: episcopos quinqꝫ creasset. martyr via aurelia sepelit tercio kal. Ianu in basilica quā antea in honorem dei condiderat secūdo ab vrbe miliario. Sedit annis quattuor men. ij. dies. xv. Uacat tum sedes in vrbe dies quinqꝫ.

Linea pontificum

Lucius

Stephanus

Sixtus

Dionysius

Felix

Gallus hostilianꝰ ⁊ galli filiꝰ volusianus mox imperatores creati sunt: quoꝝ tpibꝰ in vltionē xp̄ia ni nois tanta pestis exorta est: vt pauce domꝰ necdū ciuitates ⁊ ꝓuincie extiterint: que nō tantā calamitatē senserint. Nihilqꝫ oīno clarū gesserūt. Sola hec pestilentia morbis atqꝫ egritudinibꝰ: notꝰ eoꝝ principatꝰ fuit. Verū gallus ⁊ volusianꝰ duz ꝯ emilianū res nouas agitante bellū ciuile moliunt̄ interamne necant̄. Emilianus aūt obscurissime natꝰ: obscurius imꝑauit cū maurꝰ fuerat. ⁊ tercio mēse extinctꝰ est. hec aūt pestis ac calamitas marie apud egyptū ⁊ alexandriā seuiebat: de q̄ cypriani martyris extat liber. hi duo nondū cōpleto imꝑij sui biēnio vt p̄missuz est interierūt.

Valerianꝰ imperiū suscipiēs cū galieno eius filio imꝑauit annis.15. Valerianꝰ eñ in rhetia ⁊ norico se agens ab exercitu. Galienꝰ rome a senatu imꝑatores eligunt̄. hoꝝ imperiū perniciosuz romano nōi ⁊ pene exitiabile fuit: p̄p̄ principū ignauiā ⁊ ī xp̄ianos seuicia. Nā germani rauēnā vsqꝫ puenere ferro ⁊ flāma oīa vastātes. Valerianꝰ aūt in mesopotamia bellū gerens a sapore persarū rege captꝰ in huiutute turpiter vixit: ⁊ apud parthos ignobili seruitute ꝯsenuit: eo eñ vt scabello persaꝝ rex equū cōscensurꝰ vtebat̄: pedes eiꝰ ceruicabꝰ imponēs. ⁊ id merito cū statī vbi imꝑiū arripuit octauā ꝑsecutionē ī xp̄ianos mouit. Territꝰ aūt claro dei iudicio galienꝰ pacē eccl'ie tribuit. Cum aūt adolescēs factꝰ esset augustus imperiū primo feliciter mox cōmode ad vltimū perniciose gessit. erat eñ ī galieno subite virtutis audacia. Barbari tñ oēs in fines romanos erupe͂rāt. Et tyrāni q̄dā perniciosi exorti sunt: qui qḋ romi reliquū erat ab externo hoste pessundarēt. Galienꝰ vo cū rēpublicā deseruisset ac mediolani libidinibꝰ operā daret missis percussoribꝰ interēptus est imꝑij anno nono. Et vt q̄dā ferūt aureolo cecropij dalmatarū ducis vbi ⁊ frater eiꝰ valerianꝰ quē multi augustū multi cesarē dicūt occidit̄. Alamāni eñ exhaust̄ gallis suo tpe in italiā penetrauerūt. Dacia q̄ a traiano vltra danubiū fuerat adiecta amissa est. Germani vsqꝫ ad hispanias penetrauerūt. Cum iā desperatis rebus ⁊ deleto impio romane posthumꝰ ī gallia obscurissime natꝰ purpurā sumpsit: ⁊ per tyrānidem annis.x. imꝑauit: vsus ingenti moderatione: pulsis hostibꝰ ꝓuinciā in pristinā formā redegit: deinde militari tumultu apud magūciacū interfectꝰ. Victorinꝰ postea galliarū accepit imperiū vir strēnuissimꝰ ꝫ dum nimie libidīs esset ⁊ aliena matrimonia corrūperet. agrippine occidit̄ sui imꝑij anno secūdo. Huic successit tetricus senator: q aquitaniā honore presidis administrās absens a militibꝰ imperator electꝰ est. duz hec ī gallia agerent̄ ꝑ odenatū perse victi defensa syria mesopotamia vsqꝫ ad thesiphontē recepta est.

Claudius huiꝰ nois secūdus romanoꝝ imperator a militibꝰ electus: a senatu appellatꝰ augustus: imperiū suscepit: hic gothos illiricū macedoniāqꝫ vastātes bello adortꝰ incredibili clade superauit. hācobrē in curia aureꝰ clipeꝰ: in capitolio aurea statua eidē a senatu decreta est. parcus vir atqꝫ modestus ⁊ iusti tenax atqꝫ reipu. gerende idoneus. aduersus ducenta milia alamanoꝝ haud ꝓcul a lacu benaco ī silua que lugana dicit̄ dimicās: tantā multitudinē fudit vt egre pars dimidia superfuerit. qui tñ morbo correptus apud syrmiū morit̄. nōdum expleto biennio in imperio. Quo mortuo statim quintiliꝰ frater ab exercitu imperator eligit̄. vir q̄dem vnice moderationis ⁊ qui solus fratri preferri posset. Is quoqꝫ decimoseptimo imperij die interficit̄.

Aurelianus anno ab vrbe cōdita millesimo ac vigesimoseptimo imperiū adeptus. Dacia ripensi oriundus vir militari disciplina clarus: in bello potens: animi tñ immodicꝰ ⁊ ad crudelitatē ꝓpensioris. Gothos apud danubiū graui ꝑlio superat. Romanū ī orbem triennio ab inuasoribꝰ receptauit. hic primus apud romanos diadema capiti innexuit: gēmisqꝫ ⁊ aurata veste qḋ vere romanis incognitū moribꝰ vsus est. hic muris validioribꝰ ⁊ latioribꝰ vrbē sepsit. Tēplū apollini edificauit in asiā transiens zenobiā que occiso odenatho marito oriēns tenebat imperiū haud longe ab anthiochia vicit: eamqꝫ in triūphū vnā cū tetrico duxit. ad gallias ꝓfectus vindelicos obsidione barbarica liberauit. deinde ad italiā rediit. Et cū iter faceret apud zenophoriū māsionē que est inter heracliā ⁊ bisanciū: malicia notarij sui interemptus est: qui nonā persecutionē mouit in xp̄ianos: populus aūt romanus amauit: senatus timuit. Imꝑauit annos quinqꝫ menses sex. Triūphū eius gloriosum flauius vopiscus describit.

Volusianus filiꝰ

Galienus

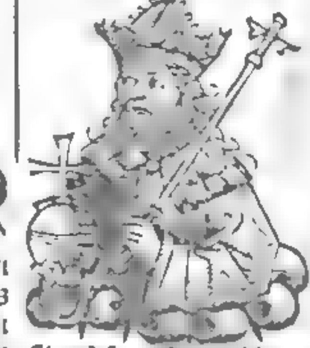

Linea imperatorum

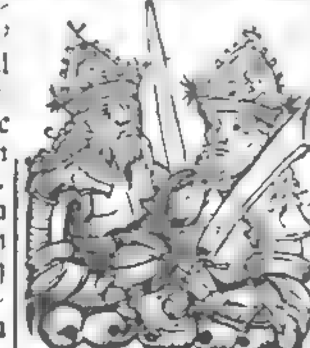
Gallus hostilianꝰ

Valerianus

Claudiꝰ Quintiliꝰ frater

Aurelianus

OCtaua psecutio ecclesie facta fuit iussu valeriani imp. nonagesimi: qui vbi imperiū arripuit octauus a Nerone ad.. gi tormentis xp̄ianos idola colere: abnegantesq; interfici. vbiq; iussit. hic tū a principio sanctos dei ita veneratus est vt domus eius ecclesia dei putaret. Sed postea per quēdā magū seu hereticum corruptus ꝛ depravatus: catholicā fidem adeo detestari cepit: vt hanc persecutionem faceret. cuius crudelitas atq; seuicia dei iudicio orbi nō modicū perniciosa fuit. nam paulopost germani e p̄uincia erūpētes cū magno impetu hostili āio rauennā vsq; peruenere: ꝛ oīa igni ꝛ ferro vastavere

Cyprianus

CIprianꝰ doctor eccl̄ie eruditissimꝰ ꝛ cartaginēsis ep̄s in bēre valeriano p̄ncipe post longū exiliū octauo kal. octobris a galerio maximo p̄consule dudissimo viro detrūcatione capitis martyriū cōsūmauit. Referunt ꝛ cū eo apud candē vrbem passi Crescentiꝰ victor: rosula ac generalis. Fuit aūt in primis Cyprianus gentilis ꝛ excellentissimi ingenij vir ac bonaꝝ artiū studijs ornatissimꝰ qui primo rhetoricā docuit: deinde suadēte p̄sbro cecilio (vt hieronymꝰ ait) a quo ꝛ cognomē sortitꝰ est: ad xp̄ianos trāsiēs oēs facultates suas paupibꝰ erogauit. presbyter primo deinde carthaginēsis ep̄s creatꝰ. vbi tum docendo monēdo ac scribendo xp̄i ecclesie prodesse curauit. Eius aūt clarissimā vitā ꝛ martyriū pontius eiusdē cipriani p̄sbyter ꝛ exilij comes: egregio volumine cōposuit. huius cypriani caput Nuremberge in basilica sc̄i Laurentij cū oī gloria obseruat. Scripsit aūt plura opa precipue de vnitate eccl̄ie: Anteq; eñ moreret cyprianꝰ venerat in sniam eccl̄ie romane. Nō esse rebaptizandos hereticos: sed sola manꝰ impositione grām recipiēdos hac de re inter cyprianū ꝛ corneliū magna fuerat olim cōtentio

Laurentius

LAurentiꝰ hispanꝰ: sixti pōtificꝭ archidiaconus ꝛ filiꝰ adoptiuus rome via tyburtina presente decio seu galieno post multū virtutū insignia ꝛ plurima tormētoꝝ genera videlꝫ carceris: in quo cecū illumiauit ꝛ hypolitū baptizauit: ac verberibꝰ (vt thezauros ecclesie ostēderet) plūbatis ac scorpionibꝰ cesus. ad vltimū nocte a valeriano ꝛ decio vt dijs sacrificaret: cōpulsus ait. Mea nox obscurū nō habet sed oīa i luce clarescūt. post dirā oris p̄cussionē: quarto ydus augusti in craticula ferrea (sub qua carbones ignite) crudelissime igni laurentiū exustū ferūt. grāsq; deo agens: spm̄ deo reddidit ꝛ martyriū ꝯstantissime cōpleuit Hypolitus aūt cū iustino corpus exustū sepelierūt. Hunc nōnulli cuiusdā hispaniarū ducis filiū fuisse dicunt. Quē demon infantulū e cuna in nemus asportauerat: sed beatꝰ sixtus p̄dictus cū in eadē p̄uincia p̄dicaret: eū sub quadā arbore lauro diuinitus inuemēs laurentiū appellauit: ꝛ diligenti cura ipsum enutriri ꝛ edoceri fecit. Quo ad alio illū secū vna cū vincentio romā perduxit. Ubi postea factus pontifex cōstituit eū suū archidiaconū post sixtū aūt triduo post: vna cū claudio subdiacono ꝛ seuero p̄sbytero ꝛ crescentio lectore ꝛ romano hostiario varijs cruciatibus necat vt p̄missum est.

Sabellius hereticus

Hypolitus

SAbelliꝰ hereticus: a quo sabelliani heretici tāq; ab auctore p̄uerse secte inuētore vocati sūt: ea aūt tēpestate exorta est ea doctrina apud ptolomaidē que olim barce vocabat̄ pentapoleos ciuitatē plena blasphemijs in deū patrē ꝛ in xp̄m: quē sūmi dei filiū esse negabat: primogenituq; oīs creature: simul etiā spūs sc̄i intellectū auferebāt. Dicebat eñ ꝛ p̄dicabat vnaꝫ tm̄ p̄ris ꝛ filij ꝛ spūssc̄i esse p̄sonā. Quas ob res magne dissensiones ꝛ scādala in eccl̄ijs tā occidētalibꝰ q̄ȝ orientalibus exorte sunt. Nec ipse tandem diuinū iudiciū euasit: cum turpiter occubuit.

HIpolitꝰ romanꝰ patricius eo anno ꝛ mēse postq̄ȝ beatū laurentiū sepeliuit cōprehēsus eo q̄ xp̄ianus esset diu acriter cedit̄: cū nollet idolis sacrificare fustibꝰ cesus donec cedētes deficerēt. Deciꝰ ira plenus valeriano p̄fecto p̄cepit: vt eū crudeli examiatione interficeret. q̄ iussa cōplēs oēm familiā in ꝯspectu eiꝰ decollari fecit. deinde ipsuꝫ ligatis pedibꝰ ad colla indomitoꝝ equoꝝ p cardos ꝛ tribulos crudeliter trahi tamdiu fecit donec emitteret spm̄. quo defuncto iustinꝰ corpus sepeliuit i agro verano ydibus augusti.

Concordia

Romanus

COncordia p̄dicti hypoliti nutrix. cui p̄ses dixit cōsiderate vitā vr̄am: ne cū dn̄o v̄ro p̄eatis: ait nos cū dn̄o desideramꝰ magis mori q̄ȝ impudice viuere Iussit eā tā diu plūbatis cedi donec emitteret spm̄.

ROmanꝰ ex miles ꝛ ipse sequēti die eo i loco passus est. Is i ꝯfessiōe bt̄i laurētij... vultū e... angeli cōpunctus se baptizari fecit. quo audito mox iudex iussit eū fustigatū exhiberi ꝛ visa eiꝰ p̄tata decollatꝰ est. 5. Idus augusti. Eiꝰ corpꝰ postea lucā etruriē vrbem delatū honorifice sepultū est.

Quirinus roman⁹ tribun⁹ sub hac psecutione p⁹ lingue abscisionē: ꝛ manuū ac pedū ꝓ xp̄o detru cationē: in via rome que nūcupat appia agonē martyrij. iij. kal. aprilis gladio cōsummauit.

Theodora q̄ꝫ v̄go hermet martyris soror: his tpi b⁹ ab aureliano capta martyriū intrepide sustinuit

Ualentin⁹ roman⁹ p̄sbr hisdē tpib⁹ multa sanitatū ac doctrine insignia a claudio imperatore capit. Interrogat⁹ de dijs eoꝝ an iouē mercuriū ꝛ alios misterios bones fuisse: deinde asterij filiā illuminauit quaꝫ cū oī domo sua nūero. xlvj. xp̄ianos effecit. Tandē iubente imperatore diutissime fustib⁹ ceditr. ad vltimum vo capite mūcat ꝛ. 16. kal. marcij sepelit. Cirillā q̄ꝫ decij imperatoris filiā xp̄ianissimā rome gladio iugulatā historie tradūt q̄nto kal. nouembris.

Nonā persecutionē ecclie Aurelian⁹ imperator mouit i xp̄ianos nonus a nerone. Js em̄ malis ꝯsilijs subordinat⁹ cū de ea re ad ꝓuinciarū p̄sides lr̄as misisset: diuino iudicio de celo tact⁹ turpit occubuit

Gebennarū clarissimā allobrogū seu sabaudiensiū ciuitatē aurelian⁹ augustus i gallijs hoc anno ꝯcōdere fecit. Et ex suo noīe ipsam aurelianā appellari voluit. Cū em̄ gallia ꝓuincia per annos. xx. ꝛ eo ampli⁹ ob seuiciā ꝛ ignauiā valeriani ꝛ galieni imperatoꝝ a fide populi romani se subtraxisset. virtute aureliani cesaris recuperat. Hec quippe ciuitas beluecioꝝ finibus ꝓxima est ꝛ lacu lemano siue lusitano abluit. Ex quo quidē lacu rhodanus fluuius ꝓfluit. super quē pons ligneus celeberrimus situs est. hec itaqꝫ ciuitas nunc p̄re magnitudine pulchritudineqꝫ ac ciuiū frequentia totius allobrogū siue sabaudiensiū ꝓuincie emporium esse videt. Ad quā ꝓpter frequentes nundinas innumerabiles deferunt diuicie: hec quippe sabaudie duci diu paruit: ꝛ nūc subest. Jn qua plurimi claruere viri: de quoꝝ numero maximinus quidā ꝓfessor fuit. Anianus vrbis ep̄s viri sctitate ꝛ doctrina precipue ac let⁹ p̄sbyter in diuinis scripturis nobiliter erudit⁹ ꝛ alij multi. Hec aūt vrbs ab imo surgit ad collum ꝓtensa: habetqꝫ vineta vberrima. Est q̄ꝫ i ea sedes ep̄alis apud eandē vrbem amodeus primus sabaudie dux eius gentis ducatū p̄mogenito suo tradidit ecclīasticas cerimonias ꝛ orandi morē didicit ad basileā ꝓcessit. vbi generale fuit cōciliū inter duos filios: alterū sabaudie ducem. alterū gebennarū comitē adolescētes egregia facie. solēnibus ꝓ more seruatis: romane ecclie presul coronatus est: de quo inferius patebit.

Anno mundi.5475. Anno christi.274.

Linea Summorum pontificum

Eutichianus

Eutichianus papa natione thuscus patre maximo ex ciuitate lunensi post felicem pōtificē sedit rome vir sanctissimus et eruditus. Instituit vt in altari noue fruges benedicerent: maxime vero fabe et vue. Cōstituit etiā ne quis martyres sepelire vellet sine dalmatica collobio ve purpureo id facere auderet se nesciēte presente. Trecētos enī hic martyres se ꝓpria manu sepelisse fert. Clerū vbi et sacris ordinibus mense decembri habitis presbiteros. xiiii. diaconos quinq; epōs nouē creasset martyrio coronat. Et in cimiterio calixti via appia sepelit octauo kal. augusti. Sedit annū vnū: mensem vnū: diem vnum. Vacat tum sedes dies octo. Sunt qui scribunt eū annis octo mensibus decem in pontificatu vixisse. Damasus tamen prime sententie auctor est.

Caius

Caius papa natione dalmateus patre caio ex genere diocletiani imperatoris primū ꝓbi tpe fuit. deinde caro et carino imperantibus vir vtiq; diuinus qui ordines in ecclesia distinxit: quib⁹ tanq̄ gradibus quibusdā ad epātū ascenderet. hi erant hostiarius. lector: exorcista: acolitus: subdiaconus: diaconus presbyter: epūs. Idē q̄ et quondā fabianus regiones diaconis diuisit: q̄ res gestas martyrū cōscriberēt. Cōstituit etiā ne ꝓphanus quispiā sacris initiatū in iudiciū vocaret: neue paganus aut hereticus accusandi xpianū potestatē haberet. Tandē orta in xpianos tpe diocleciani tanta psecutione quāta nūq̄ antea. in subterraneis locis quas criptas vocant diu latuit. Captus deinde a psecutorib⁹ vna cū gabinio fratre eiusq; filia susanna martyrio coronat. et via appia in cimiterio calixti sepelit̃ decimo kal. maij. Sedit aūt caius annis. xi. mēses q̄tuor: diebus duodecim: quo quidē tpe presbiteros quinq; et viginti diaconos octo epōs quinq; creauit. Quater ordinibus sacris mense decembri habitis. Vacat tum sedes dies vndecī. hunc tñ quindecim annis sedisse eusebius scribit

Paulus samosaten⁹ epūs

Paulū quēdā samosatenū epm virū vtiq; eruditissimū p hec tpa ab orthodoxa fide desciscentē arthemonis heresim excitasse dicit. que quidē heresis marie virginitatē derogabat asserebatq; q̄ post xp̄m natū se viro suo ioseph cōmiscuisse et alios filios peperisse. hic itaq; paulus in defunctum epī locū antiochenus epūs creatus superbe nimiū sese habebat. Interdū enī pre superbia et lrās relegebat et dictabat epl̄as: multis cōstipato agmine precedētibus ac subsequentibus. vñ ꝓpter hoīs arrogātiā christianā religionē plerique detestabant. Sed quid facerēt nr̄a tēpestate qua nil vel superbie vel pompe ne dicā luxurie addi pōt. Si tot adolescētes sericatos in epōs prefectoribus viderēt. si subsequētiū presbiterorū turbā cernerent clamidibus optimi cuiusq; coloris binande ab equis deauratis pendētibus. Execrarent̃ eos ac dicerēt nil eis cū xp̄o preter similitudinē quandā religionis cōe esse. Is aūt predicte heresis assert̃ inflatus opiniōe superbius ac tribunal alti⁹ q̄rēs: negabat dei filiū e celo descēdisse: sꝫ a maria cepisse originē et initiū e terra habuisse. hāc ob rē in ꝯcilio antiocheno olim epōꝝ q̄ aderāt ꝯsensu publice dānat⁹ est. maxime vero gregorii cesariēsis epī viri sctissimi sctā q̄ tāto ꝯcilio interfuit: et postea p fide xp̄i martyrū penā subijt.

Manes hereticus

Manes quidā hereticus gente psa vir vtiq; callidus et diabolicus vita et moribus barbarus: his tpibus fuit et multa dāna xp̄i ecclesijs intulit. Is cū ꝯfiteri se xp̄m ausus esset: assūpsit in societatē duodecī discipulos quo fidē rebus in oībus faceret: et ad interficiēdas deceptoꝝ aīas infandi dogmatis sui ferale cōmentū de sacrilegijs et fabulosis mēdacijs texuit. Et p has insananīū opinionū ruinas se suosq; seq̄ces decepit: vt falsi corporis fingeret xp̄m dicens vt leo papa testat̃ eū nihil in se solidi: nihil verū hoīm oculis actibusq; p̄buisse sed simulate carnis vacuā imaginē demōstrasse: hic etiā et seq̄ces sui duo principia esse affirmabat vnū. s. boni alterū mali: vnū lucis et alterū tenebrarū. Testamētūq; vet⁹ respuēs et nouū solū recipiēs. ab eo manicheoꝝ heresis exordiū sumpsit. vt aūt eū impugnat maxime ob impietatē et superbiā: ita maxime laudat̃ anatolius laodicenus episcopus ꝓpter religionē et doctrinā.

Cesari⁹ et alij martyres

Felix p̄sbyter et eusebi⁹ monach⁹ his psecutionibus apud terracinā campanie vrbē p fide xp̄i interempti sunt. nā eusebi⁹ cū sanctos martyres iulianū et cesariū p̄sbros sepelisset: et hui⁹ rei gr̄a multos ad fidē cōuertisset: q̄s predict⁹ felix baptisauit: cū eodē felice papa detent⁹ ad forum iudicis ignominiose ꝑducit̃ cū q̄ idolis sacrificare nollet decollat⁹ est nonis nouēb. Cesariū aūt diaconū et iulianū presbyterū per vnū diem ante predictos in eadē vrbe interfectos fuisse constat. Ipse enī cesarius diaconus cū multis diebus in custodia solus maceratus fuisset. postea cum ipso iuliano in saccum missus et in mare precipitatus kal. nouembris martyrium compleuit. Andochus quoq; presbyter et tyrasius diaconus ac felix subdiaconus olim beati policarpi epī discipuli apud augustidunū galliarū vrbe glorioso martyrio coronant̃ quos policarpus ex oriente in gallias docendi gratia direxerat. Tandem vectibus ꝑforati obierunt.

Linea imperatorum

Tacitus

Tacitus romanoꝝ imperator post aurelianū a senatu ppłoq̃ romano impe
rium suscepit. in cui⁹ electiõe velius cornificius gordian⁹ ꝓsul dixit. Cū exer
citus sine principe recte diutius stare nõ possit simul necessitas cogit. Nã limites
transrhenũ germani rupisse dicunt. occupasse vrbes validas nobiles diuites ꝛ
potentes: q̃ c agite ꝛ principē dicate. post h oīs senat⁹ acclamauit tacite auguste
dij te seruent: te principē facim⁹. vir certe idone⁹ reipublice gubernãde ob eius
virtutē ꝛ integritatē. pecuniā quā domi collegerat in stipendiū militū vertit.
togas ꝛ tunicas idē vsus est q̃b⁹ priuat⁹. Thermas oēs an lucernā claudi iussit
ne qđ p noctē seditionis oriret. corneliū tacitū scriptorē augustę i oīb⁹ biblio
tecis collocari iussit. Ipse fuit vite parcissime amatorēs cibos appetiuit: bal
neis raro vsus est atq̃ validior fuit i senectute. vitreoꝝ diuersitate atq̃ oposi
tate delectat⁹ est. Panē nisi siccū nūq̃ comedit: fabricarū peritissim⁹ fuit: mar
moꝝ cupidus: venationū studiosus. vxorē gēmis vti nõ est passus. legit sane
senex minutulas līas ad stuporē. Et q̃m a meotide mala barbari eruperāt in
terempt⁹ est insidijs militarib⁹ mēse sexto post adeptū impiū. vel vt alij dicūt
morbo interijt. Gessit aūt ppter breuitatē tpoꝝ nihil magnū: hic mēsem septē
brem tacitū appellari iussit: q̃ eo mense natus ꝛ factus est imperator.

Florianus

Florian⁹ qui frater taciti german⁹ fuit: post frēm arripuit imperiū nõ sena
tus auctē sed suo motu: q̃si hereditariū esset imperiū. cū sciret adiuratū
esse i senatu tacitū: vt cū mori cepisset: nõ liberos suos: sꝫ optimū aliquē prin
cipē faceret. Denique vix duob⁹ mēsib⁹ imperiū tenuit ꝛ occasus est tharsi a mi
litib⁹ q̃ probū audierāt imperare: quē oīs exercitus legerat. Fuit aūt florianus
moꝝ fr̄is imitator: nec tm̄ vsquequaq̃. Nã effusionē in eo frater frugi reprehēde
bat. hec ipsa imperādi cupiditas alijs cū moribus ondit fuisse q̃ fratrē.

Probus

Probus romanoꝝ imperator: vir domi forisq̃ ꝯspicuus: q̃ post tacitū olim
iudicio bonoꝝ imperator est fact⁹: orbēq̃ pacatissimū gubernauit. hic oriū
dus ex pannonia ciuitate syrmiensi nobiliore matre q̃ patre patrimonio mode
rato: affinitate nõ magna: tantū priuat⁹ q̃ imperator nobilissimus virtutib⁹ claruit.
Rei aūt militaris insignis suscepta rei publice administratione. Gallias a bar
baris occupatas ingēti felicitate restituit. Cōpositis igit reb⁹ i gallia līas ad
senatū dedit. sublata est oīs q̃ tendit late germania: tocius ei barbari vobis arāt
Nã ꝛ q̃dragīta milia hoīm cesa sūt ꝛ septuagīta vrbes nobilissime captiuitate
hostiū vindicate. ꝛ oēs penit⁹ gallie liberate q̃da oīs recepta est. ago igit dijs
imortalib⁹ grās ꝛc. Habuit q̃z nõ leues tyrānicoꝝ mot⁹ Nã ꝛ saturninū q̃ orie
tis impiū arripuerat varijs pliorꝫ generib⁹ supauit. deinde cū proculus ꝛ bono
sus apud agrippinā i gallia imperiū arripuissent. magna celeritate oppssit. ꝛ
de eis oīb⁹ triūphauit. Tandē cū syrmiū venisset ac solū patriū effecundari cu
peret ꝛ dilatari. pmotis milites cōfugientē eū i turrē ferratā quā ipse specule cā
edificauerat interemerūt anno imperij sui sexto. postea tm̄ ingēs ei sepulchrū
elatis aggerib⁹ oēs pariter milites fecerūt cū titulo huiusmoi inciso marmori. hic
pb⁹ imperator ꝛ vere pb⁹ sit⁹ est. victor olim gētiū barbararū victor etiā tyrānoꝝ

Numerianus Carus Carinus

Carus ro. imperator post probū imperiū suscepit: cui⁹ patria ambigue a ple
risq̃ pdit. q̃dā i illirico quidā narbone i gallia natū scribūt. Is ꝯfestim
duos filios numerianū ꝛ carinū ad gubernacula imperij traduxit ac cesares fe
cit cū q̃bus regnauit duobus ānis. sꝫ dū bellū aduersus sarmathas gerit. nūciato
psarū tumultu ad orientē pfectus ipsos plio fudit. Cochenis ꝛ thesiphonte no
bilissimis vrbibus captis. in castris sup tigridē ictu fulminis cōcidit. Nume
rianus vo q̃ cū patre erat adolescēs egregie indolis rediēs in lecticula ob do
lorē oculoꝝ impulsore apro p insidias occisus est. Is oēs poetas sui tpis vice
rat. Carinus aūt probris oībus cōtaminatus adulter frequēs. a diocletiano
difficili tm̄ bello in dalmacia victus scelerū suoꝝ penas tandē luit.

Diocletian⁹ Maximinian⁹

Diocletianus de dalmacia oriūdus vir obscurissime natus anno ab vrbe
ꝯdita. M. xlj. ab exercitu imperator elect⁹. aprū virū audacissimū: qui nu
merianū interfecerat ipsemet gladio occidit. verū moto i gallia tumultu pot⁹
q̃ bello eo cū exercitu maximianū cognomēto herculeū misit. q̃ agrestes facile
cōpescuit. At vo circūstrepētib⁹ vndiq̃ bellis cū solus diocletian⁹ resistere tot
pıculis nõ posset maximianū augustū: cōstātiū vo ꝛ maximianū galeriū cesa
res creat. Maximian⁹ aūt hercule⁹ carausio fraude interēpto. britāniā post an
nos decē recepit. at cōstanti⁹ cū p̄mo i gallia male pugnasset renouata ſcdō pu
gna milia milia alemānoꝝ q̃ eo venerāt mercede conducti expugnauit ꝛ occidit
eos ac gallias pacatas reddidit. Diocletian⁹ interi i egyptū vadēs captā ale
xandriā quā achilleo resistēte mēsib⁹ octo obsederat: diripiēdā militib⁹ dedit.
Fuit aūt diocletian⁹ moratus callide sagax prorsus ꝛ admodū subtilis igenio
diligentissim⁹ q̃z ꝛ solertissim⁹ p̄nceps. adorariq̃ se iussit cū an eū cūcti salutarēt
tum ornamēta gēmarū vestib⁹ calciamētisq̃ addidit. hercule⁹ aūt ppalā fer⁹ ꝛ
incultus ingenio: asperitatē suā etiā vult⁹ horrore significās. Pacat igit vndiq̃
ꝯb⁹ diocletian⁹ i oriente. maximian⁹ vo hercule⁹ i occidēte vastari ecclias man
dauit imperiūq̃ diuisit. tandē apud salonas se recipiēs: reliquū vite sue temp⁹
claro ocio senuit. ꝛ p⁹. xj. annū veneno extinct⁹ erat annos. lxxiij. quem apud
mediolanū maximianus hercule⁹ cū post triūphū indutus quem rome perfecit.

DEcima ꝑsecutio in xp̄ianos post neronē a quodā veturio milite magistro excitata his tpib⁹ diocletiani ⁊ maximiani iussu ꝑ oēs orbis ptes pmittit. Diocletianus ꝗ̄ in oriēte: maximianus vo hercules in occidēte: vastari eccl̄ias: xp̄ianos affligi interficiq̄ mandarūt. que certe oībus diuturnior ⁊ imanior est habita. Nā ⁊ scripture sacre igni exuste sunt: ⁊ si qs xp̄ianus i magistratu fuisset eo sublato remanebat infamis. Preterea vo serui q̄ in xp̄ianismo ꝑdurabant: libertatē ꝯsequi nō poterāt. Milites itē xp̄iani cogebant aut imolare idolis: aut militiā pariter vitāq̄ deponere. edicto principis in foro posito. Hoc vo quidā lacerare ausus pelle nudatus: superfuso aceto ⁊ sale tamdiu cruciat quoad vita supfuit. hunc in fide cōfirmarūt dorotheus ⁊ gorgonius viri clarissimi: hisdē diebus forte fortuna in vrbe nicomedia regia domus incēdio cōflagrare cepit. vnde imperator a xp̄ianis id factū falsa suspicione existimās multos interfici. plerosq̄ viuos i igni conijci iubet. Eadē ꝗ̄ seuicia vsi sunt q̄ in miletene ꝓuincia in syria: i affrica: in thebaide: i egypto cū imperio erāt. In palestine vo palestine ⁊ tyri multi seuissimis bestijs expositi sūt Nullū aūt genus tormēti xp̄ianis tūc nō adhibitū est. Quid plura cū Damasus referat. xvij. milia hoim vtriusq̄ sexus dieb⁹. xxx. ꝑ diuersas ꝓuincias martyrio coronati fuisse. Omitto eos q̄ in insulas relegati sunt: vel ad metallū vel ad opus metalli vel ad fodiēdas harenas. excidēdosq̄ lapides damnati: que multitudo ꝑpe infinita est habita. Tandē vo aperuit oculos deus (vt eusebi⁹ ait) ⁊ eo diocletianū cōpulit: vt deposito imperio priuatus viueret. Idem facit ⁊ maximianus eius collega: acerrimus persecutionis christiane auctor: qui post aliquot annos multis varijsq̄ morbis vexatus. ac post lōgos cruciatus insania mētis percitus: furijsq̄ scelerum agitatus. seipsum tandem peremit.

Adauctus

Alexander

ADauctus romanus patricius vir xp̄ianissim⁹ ac sctissim⁹ apd̄ phrigiā martyriū suscepit. Is cū cōuertisset ibi ciuitatē: ea vrbs a diocletiāo tota cōbusta est. q2 ciues idolis sacrificia exhibē recusarūt: adaucto viro sctissimo eos i fide retinēte. cū ⁊ ipse idolis sacrificare renuit. ad hoc venere seuissimi tortores: vt oculis effossis ac cauterio adustis. postremo capit̄ obtruncatione martyr efficit.

ALexāder miles strēnuus ex sacra thebeoꝝ legiōe vn⁹ ꝑ hoc tēp⁹ apd̄ bergomū ciuitatē cū xp̄i dn̄i nr̄i nomē cōstātissime ꝑdicaret: post inumerabiles virtutes ibidē operatas septimo kal: septēbris absasiōe capitis martiriū gloriosissime cōpleuit. cuius corpus grata vidua sctissima colligēs i ꝓprio predio sepeliuit quo i loco celeberrimū i eius honore tēplū extructum fuit qd̄ nuncvsq̄ vetustissimū extare videt.

Barbara

Anastasia

BArbara v̄go nobilissima de nicomedia orta quā ob nimiā pulchritudinē pater eius i turri excelsa collocauit: timēs ne xp̄iana efficeret. Ipsa xp̄iana deū celi adorabat a spūsctō edocta: cū p̄re inotuit eā occidē voluit: q̄ se abscōdit: qua iuēta ad p̄sidē ꝯducit: primo virgis cesa deinde versis pedib⁹ suspēsa cū lāpadarū exustione ⁊ māmillarū abscisiōe: postq̄ inumerabiliū tormētoꝝ cruciationē ad extremū p̄r eius ꝓprijs manibus caput eius p̄scidit scd̄o nōs decēbris. Ignis aūt de celo descendēs patrē cōsūpsit ⁊ i puluerē redegit.

ANastasia illustrissima filia nobilissimi romāi publij potentissimi vroꝛ xp̄iana effecta: mira apud xp̄ianos opa misc̄dīe ꝑficit. his turbinib⁹ ab ipso publio cōprehēsa post diutinā custodiā i carcē ꝓ xp̄o macerata a grisogono scriptis ꝯfortata q̄ postea capit̄ detrūcatione palmā martyrij meruit. Tandē cū ducēt̄ viris ⁊ cū multis mulierib⁹ ad insulas palmarias delata: post varia supplicia xp̄ianoꝝ anastasia a p̄fecto ad palos ligata: eā ignibus ꝯcremauit. 8. kal. ianuarij. circa ānos dn̄i. cclxxx. Fuit aūt bonaꝝ l̄raꝝ eruditissima ⁊ de ei⁹ ꝑsecutiōe ad grisogonū extāt ep̄le eloq̄ntia plene.

Simphorianus
Claudius ⁊c

Crispinus ⁊
Crispinianus

CLaudius ⁊ nicostratus symphorianusq̄ ac simplicius viri clarissimi: ⁊ i arte q̄dratariа ꝑitissimi rome ꝑ hoc tēpus passi sunt primo in carcerē trusi. deinde scorpionibus grauissimis cesi. deinde iussu diocleciani per iudicem in mari precipitati sunt. 4. kalendas Octobris.

CRispinus ⁊ crispinianus viri celeberrimi sub hac ꝑsecutione apud suesionū vrbē capti ⁊ iudici p̄ūtati p⁹ imania tormēta sibi a carnificib⁹ illata gladio trūcati. 8. kal. noueb. martyrij coronā peperit.

Mauricius

Mauricius et Exuperius Candidus victor cum innocentio atque Thebeorum legionis principes cum [illegible] cum preclara pleraque ignita crecidit inter se fidei. Mauricius pauca cum [illegible] cum preclara ploraque ignita crecidit inter se fidei Monis primicerius [illegible] in Gallia militares parua familia continuerat. per hoc tempus Maximiano in Gallia ciuitate sedeno cum sex milibus sexcentis sexaginta sex pro ipso gloriosissime martirio coronantur. Nam hi per orientalibus regionibus et ex genere cum darent et Thebe expediti fuerant. que est ciuitas nobilis prope Nilum a [illegible] baptizati in auxilium a Maximiano accersiti in galliam venerunt. Vtra in bellicis rebus strenui. viri natura nobiles sed fide nobiliores. Hos cum Maximianus augustus contra christianos bellum mittere atque iussisset ydolis immolaret. Cum obtemperare noluerunt plumbis in locis decimari iussit. Et decimum semper decollari precepit. Mauricius diuersis cruciatibus interfici iussit. Et decimum semper decollari precepit. Mauricius dux in fide confortans reliquos. qui arma deponentes vitam se obtulerunt circumquaque trucidant. Primiceriorum corpora post multos passionis annos sancto episcopo Theodoro reuelata. In eorum honore basilicam fabricauit. Eorum natale. x. kal. octobris celebratur.

Vincencius

Vincencius leuita vir inuictissimus atque sanctissimus natione hispanus Valerii pape discipulus. diuique laurencii martiris sciencia et virtute germanissimus. qui genere nobilissimus a pueritia litteris traditus. gemina sciencia efficacissime datur sub beato Valerio cesaraugusto antistite. Et cum eo acerbissimum martirium a Daciano preside pertulit. Ita vt cum summa pena carceris. famis inopia catenarum stridore manibus collo ceruicibus ferri pondera sustinens per omnes corporis artus mortalia supplicia pateretur. Deinde Dacianus sanctissimum hominem in eculeo primum leuatum toto corpore distendi fecit. distentumque diuersis vulneribus cruciari. ac nimia feruens insania dum martirem dei lacerant se amplius lacerare conatur. vt profluentem a toto corpore sanguinem cerneret. Hinc ex eculeo assumptus Vincencius: tulerat lectum tyrannus cuius ferreis costis proferri et addita subtus carbonum congerie et exurit dei martirem. qui intrepidus vltro conscendit in craticula positum vncinis ferreis aperiuntur et ardentes laminas infixa ac sale ignito aspersa ac laceratum teterrimo carcere fecit includi. Atque ibi testas acutissimas congeri in ligno quod pedes eius affixa et sine humano solatio derelinquit. Angeli tamen solatus nerib. et athleta dei magno lumine refectus. que cum Daciano nunciata fuissent. ait victi sumus. preciperet mollibus foueretur vt cum amplius cruciaret. mox aut paucos resolutus in morte celo spiritum reddidit. post persecutionis corpus [illegible] valencie sub altari cuiusdam ecclesie christiani condiderunt. Eius passionem nobilemque triumphum prudencius versibus expressit. Augustinus de huius sanctissimi martiris preconium vberrime demonstrat.

Agnes virgo

Agnes clarissima virgo memoratu dignissima. hac persecutione testante Ambrosio apud romam orta a ciuibus romanis iuuencula corpore tredecim annorum pulcra facie. dum a scolis reuertitur a prefecto filio adamatur. Agnes aut precedentem amorem eius. cuius mater virgo est. Capta igitur a prefecto vrbis electionem dedit vt sacrificia diis cum virginibus vestre velle aut cum meretricibus lupanari opera daret. que singula renuit. Ideo nudam ad lupanar prefectus duci iussit. sed tantam densitatem capillis dominus praestitit vt quam vestibus tegeret. Quam ingressa angelum dei inuenit preparatum. qui stolam candidissimam preparauit. Qui ingressi miraculo territi corpus reddidit. etiam filius prefecti. qui ab angelo suffocatus est. Sed illa postmodum orante iuuenis ille reuixit. Deinde post minas et terrores ac verbera plurima in ignem piecta sed minime lesa. Tandem aspasius in guttur eius gladium immergi iussit septimo kal. februarii martirii palmam adepta est. quam parentes sepelierunt. que eis in nocte cum magno exercitu virginum veste fulgente apparuit dicens. Videte amantissimi parentes ne me quasi mortuam lugeatis sed congaudete mecum quia cum his omnibus lucidas sedes accepi. Et illi sum desponsata in celis quem in terris tota cum intencione dilexi.

Ciriacus

Ciriacum quoque diaconum cum largo et smaragdo per hoc tempus cum aliis viginti passum fuisse tradunt. qui artemiam filiam Diocleciani a demonio liberauit. Similiter iobiam persarum regis filiam post dies quadragintaquinque reuersi a Diocleciano honorifice suscepti. post eius mortem filius eius maximianus iussit illos tres cum aliis christianis in carcere [illegible] per iudicem Carpasium educi caput eius pice liquida perfundi fecit. et ne [illegible] post quatuor dies nolentes sacrificare in catasta fustibus cedi et neruis extendi fecit. Inde filius Diocleciani iussit Ciriacum cum Smaragdo et aliis viginti capite truncari. Et dicti sunt cum eo puniti seruis. Rome aut via salaria decapitati sunt. Marcellus papa cum Lucia corpora martirum in predio via hostiensi miliario ab vrbe. 7. sepelierunt. sexto ydus augusti.

Geruasius et protha[sius]

Geruasius et Prothasius germani natione Mediolanenses pie vitale viro sanctissime valeria vero pia genitrice hac tempestate procella in ea vrbe ab astasio comite fuerunt. Hi enim temporibus orbem passi vniuersum patrimonium vendiderit et pauperibus cuncta, orationibus et lectionibus per plures annos vacabant. Astasio procedente ad bellum sacerdotes ydolorum dixerunt. nisi faceret geruasium prothasium diis suis immolare victoriam reportare non posset. Primum coram comite cum non acquiesceret idolis sacrificare Geruasius plumbatis cesus est donec spiritum exalaret. Prothasius vero fustibus cesus demum capite truncatus est. Quorum corpora cum annis multis incognita fuissent. diuus Ambrosius domino reuelante incorrupta adeo reperit. vt eo die passa fuisse viderentur. Martirizati fuerunt hii beatissimi martires die. xiiij. kal. Januarij.

Georgius

Georgius ex palestina tribunus et verus xpi miles hoc tpe. Cū venisset de ea in prouinciā libie ad ciuitatē Sylenam. ybi draco in stagno latitabat qui ciuitatis incolas flatu suo infecerat. ad cuius occisionē et martirij... Quippe inito certo dracone p⁹ cedē ciuitatē totiusq; corporis liberauit et vsq; ad ... ad vltimū martirij capitis obtruncatiōe cōpleuit. Cui⁹ gesta licet inter apocriphas scripturas ponāt ... in ... inter coronas martirū dei eccl'ia venerabiliter honorat. ... Ambros⁹ attestaf qui scribit Georgius fidelissim⁹ xpi miles. dū xpianitatē ... p silētio tegeret. solus inter christicolas dei filiū cōfessus est. Cui et tantā fidei cōstantiā diuina grā cōcessit. vt tyrānice potestatis precepta cōtemneret. Et innumerabiliū nō formidaret tormēta penarū. huius inclitū martiris caput cū postmodū ... delatū fuisset. in eius honore monasteriū et eccl'ia ei erecta fuit qd nūc vsq; in ea cū veneratiōe pseuerat. Verū eū apd germanicā natiōes bamberge maxia cū solēnitate oñdit. Ei⁹ natale die. ix. kal. maij ab oib⁹ xpicol' celebraf.

Erasmus

Erasm⁹ campan⁹ epūs vir illustrissim⁹ atq; sctissim⁹. cū decretū in antiochia a diocleciano pcessisset. vt quicūq; nō sacrificaret ydolis diuersis supplicijs interiret. hec audiēs Erasm⁹ in heremo p septē ānos habitauit. orōi et cōtemplatiōi vacās. cui dñs escā p coruū ministrabat veniēs voce angelica pmissa ad ciuitatē multos a demōib⁹ liberauit. et plures docēdo ad xpm ouertit. Dioclecian⁹ hec audiēs sibi eū pñtari iussit. pmo plūbatis et fustib⁹ grauiter maceraf et dilaniaf. Deīn resina sulphure pice oleoq; pfundit. nec minime ledit. quo miraclo multa cōpñti ydol' abrenūciātes xpiani effecti sūt. Postea missus in carcerem artissimus cū īmēso ferri pōdere. a quo angel⁹ dñi eū paulopost eduxit. Sed cū hec vulgarent miracla a Maximiano impatore detinet: et i sartaginē plūbo pice resina ignitā imergi pcepit. illesus tn mansit custodie māapat⁹. Angel⁹ eū nocte ad litt⁹ maris pduxit. vbi diu la pussiōe i formianā ciuitatē campanie nauicula puenit. Tandē vidēs rutilātē coronā sup eū illabi ait dñe suscipe spm meū. et tercio nonas iunij sancto fine quieuit. dicit corp⁹ ei⁹ Caiete quiescere vbi caput ei⁹ ostenditur.

Cosmas et Damian⁹

Cristoferus

Cristofer⁹ martir pcere stature icōperabil' magnitudinis et v̄tutis vir p hoc tps in samo: ciuitate licie puincia asie pro xpo mortē ptulit. Primo v̄gis ferreis attrit⁹. flāmisq; exust⁹ fuit: sed cū diuia virtute saluatus est. Ad vltimū sagittar ictib⁹ cōfossus martiriū tandē. 8. kal. augusti capitis obtrūcatione cōpleuit ferūt. cū cū hoies p flumen deferret ibi sanī puerū in humeris suis portasse.

Cosmas et Damian⁹ xpianissimi viri ac medici celeberrimi apd Egeā ciuitatē cōprehensi. hoc tpe p⁹ vincula et carceres. p⁹ maris dimersiōes atq; ignes lapidatiōes ac sagittas. diuinit⁹ superatas capite plexi sūt. Martirizati sunt aūt beati Cosmas et Damianus Antim⁹ Leōtius et Euprepius. 5. kal. octobris.

Methodius

Dorotheus

Methodius primū Olympiade et postea Tyri ciuitatum episcop⁹. his tpibus i calchide ciuitate q nigropontū appellaf. vt diu⁹ scribit hiero. martirio coronaf. Qui cū eruditissim⁹ esset vir multa edidit documēta. Et presertī de mōi creatōe eidē i carcere reuelata. passus aūt fuit. 14. kal. octobris. Fuit aūt nitidi cōpositiq; sermōis aduersus porphiriū ofecit libros et simposium decem virginum.

Gorgoni⁹ roman⁹ miles. cū his tpibus apd Nicomediā existeret. et Diocleciani persecutiōes quā maxie xpianis inferebat plurimū detestaref. ab ipso imperatore capt⁹. iussus ē suspēdi et laniari et sb craticula crudelissime assari. sed adhuc supuiuente. 5. id' septēbris laqueo fecit eū necari. inde corpus eius rome via latina sepultū est.

Marcus et Marcellian⁹

Marinus et Cladius

Marc⁹ et Marcellian⁹ germani et ciues romāi sb hac persecutiōis rabie a quodā fabiano duce cōprehēsi stati ad stipitē ligati. in cor pedib⁹ acutos sudes ifigi pcepit. Sz cū nō cessarēt laudare nomē dñi nī ... tpe licet transfigi mi... quo valuere. 14. kal. iulij ad celos migrarūt.

Marin⁹ dux et Cladius viri clarissim. p hoc tpsus tpa cū predicta vxore parum, et duob⁹ filijs i vrbe ... a satellitib⁹ Diocleciani ... in exiliū deportanf. Et. xij. kal. marcij incendio cōcremanf. ac sic eo īcendio martirij sacrificium deo obtulerunt.

Sebastianus

S[illegible] [illegible] milites vt pariter [illegible] [illegible] hoc ꝗ̄ tēpe [illegible] martyres [illegible] [illegible] marcu ꝛ marcelliu [illegible] in fide [illegible] ꝛ trepidas [illegible] mentes [illegible] trepide fide [illegible] est. [illegible] ad [illegible] [illegible] Quo audito diocletian⁹ [illegible] [illegible] in medio cāpo [illegible] ꝛ quasi signū ad sagittā [illegible] [illegible] qui eū vndiꝗ̄ repleuerūt vt [illegible] [illegible] sagittis. ꝛ eū mortuū relinquentes. [illegible] pauculo temp⁹ sanitatē recupauit [illegible] in palatio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] tādiu [illegible] [illegible] donec spūm redderet. Quo mortuo satellites diocletiani corp⁹ eī⁹ in cloacā [illegible] qui beate Lucine apparuit docēs loci [illegible] [illegible] ꝛ qd in vnco pendebat qd nil sordis eum tangerat. Et inde leuās cata cumbis sepeliuit. Martyriū aūt passus est rome diuus sebastianus in vrbe roma sub. 15. kalend. Februarii.

Lucia martyr

Lucia virgo deo deuota natione sicula ꝛ speciosissima inter ceteras insule il li⁹ virgines i hac psecutione apud syracusanā ciuitatē passa fuit: hāc mater ei⁹ cuidā [illegible] [illegible] [illegible] sed receptis [illegible] beate agathe miracu lis rogauit matrē ne deceteto sponsum eidē noīare dignaret quā [illegible] tandē ob tinere [illegible] Et illa [illegible] amplū patrimoniū paupib⁹ ꝛ viduis distribuit. Quo audito sponsus in iudicio [illegible] [illegible] [illegible] dicēs sponsā suā christianā esse ꝛ [illegible] leges viuere augustor. quā ide pascasius compiēs ad sa crificia demonū [illegible] ꝛ nisi dictis obtemperaret te ad lupanar [illegible] adduci faciā. ꝛ statim lenonib⁹ [illegible] vt eā [illegible] [illegible] [illegible] corp⁹ [illegible] [illegible] de [illegible] mente. [illegible] violari me feceris castitas mihi du plicabit ad coronā. Eam aūt spūssancti⁹ tanto pōdere fixit vt penit⁹ moueri non posset. eā [illegible] [illegible] ꝛ bobus. Iterum pascasi⁹ ignē copiosum circa eā fecit. tunc [illegible] pascasii amici eius [illegible] gladiū in ei⁹ guttur mer gi fecerunt: ac sic idibus decembris spūm emisit. cui⁹ passione ꝛ sāctitate syracusana ciuitas sp̄ decorata fuit.

Vitus

Vitus puerulus [illegible] [illegible] tpib⁹ cū modesto ꝛ crescentia nutrice sua apud [illegible] [illegible] martyriū pertulit gloriosissimū. hic cū eēt duodecim an norū in xp̄m credēs quicquid poterat indigentib⁹ [illegible] cū eēt [illegible] a [illegible] patre [illegible] pagano temptato vt a cultura dei recederet: sed cū mouere [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] a valeriano [illegible] [illegible] [illegible] est. [illegible] angelo [illegible] [illegible] ꝛ comitantib⁹ [illegible] modesto pedagogo ei⁹ ꝛ crescentia ad [illegible] [illegible] nauigauit. [illegible] [illegible] temp⁹ [illegible] in [illegible] [illegible] ad diocletianū [illegible] demone [illegible] est. [illegible] [illegible] a demonib⁹ [illegible] curauit. Cui diocletian⁹ [illegible] cepit vt [illegible] [illegible] [illegible] sed cū nō acquiesceret vinculis ferreis [illegible] [illegible] [illegible] Sed cū in fide i mobilis [illegible] [illegible] sunt in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sed [illegible] egressi fuissent. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] angeli dei [illegible] eos ꝛ [illegible] [illegible] [illegible] ad dominū. Eorum corpora [illegible] [illegible] cum aromatibus sepeliuit. Passi sunt [illegible] martyres. 17. kalendas Julii.

Helena ꝛ [illegible]

Helena filia regis [illegible] cui⁹ pater [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cū matre helena [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Cū vero [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Inde ad [illegible] [illegible] venerūt vt regia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] diocle [illegible] [illegible] [illegible] diacono [illegible] haud longe ab [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Pantaleon

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Pantaleon [illegible] [illegible] ꝛ medicine arti [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad palatiū [illegible] decore laudat⁹. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in xp̄m crederet oēs [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] baptizat⁹. [illegible] imperator decollari precepit. Tandem [illegible] [illegible] [illegible] molas [illegible] kalendas [illegible]

Dorothea

Eleutherius

Dorothea virgo gloriosa apud cesareā capadocie ex bein: p hoc temp⁹ cōprehēsa p xpo martyriū ptulit. primo ī catasta leuat. tandē firma in fide palmis durissime cesa ad vltimū capite punita fuit. Jn cui⁹ confessione theophilus scolasticus irridēdo ait. Eya spōsa xpi rosas de paradiso sponsi tui mittas. oraute dorothea puer ferme quatuor annoꝝ apparuit ferens in specula tria mala z tres rosas: q̄ deferēda theophilo iubet qui accipiēs illico cōuersus est ad fidē erat tp̄ hiemale frigidū mēsis februarij cū hec rose ꝑūtate fuerūt z ipe deinde grauissime tort⁹ nouissime gladio cesus ē.

Eleutherius quidā clarissim⁹ miles sub hac psecutione apud nicomediā asie vrbē cū alijs innūerabilib⁹ martyr effcit. e qb⁹ alij gladijs obtrucati alij ignib⁹ cōcremati. alij ꝙ in mari ꝑcipites dati. Postremo z ipse eleutherius: hic cū diu p singula corpis mēbra cruciaret. z semper validior efficeret. tandem velut aurum ignibus examinatū sexto nonas octobris cum palma martyrii paradisum introiuit.

Sergius z bacchus

Quatuor coronati

Sergi⁹ z bach⁹ viri nobilissimi p hos tumult⁹ cū essent primicerij palatij apud maximianū imperatore accusati q xpiani eēnt. id ducti ad tēplū iouis cū sacrificare nollēt veste militari deposita. bach⁹ crudelissime neruis crudis vsq ad fluxū sanguis z disruptionē venis z iecoris laniat: expirās extra castrū ꝓicit volucres a bestijs corp⁹ illesum fuarūt. quod fideles sepulture tradiderūt. Sergiū aūt cū flectere nō posset clauatis suttularib⁹ calcatū an currū mili͛ milliarib⁹ currē iussit cūi fide firmus stetit nonis octob. cū decollari ꝑcepit.

Fides z caprasius

Euphemia

Quatuor coronati scī seuerinus: seuerianus: carpoferus z victorinus. Diocletianus romā veniens cū oēm miliciā ad sacrificādū asclepio cōpelleret. Hi quatuor reluctātes ictibus plumbatarꝫ occisi sunt z corpora eoꝝ in platea canibus iactata. beatus sebastianus cū melchiade papa nocte sepeliuit. z cū eoruꝫ nomina reperire non posset ideo septimo ydus nouēbris sic colent: quoꝝ noīa postea reuelata sunt.

Fides virgo sctissima ī vrbe ageno a daciano adolescētula xpiana. cū nec blandicijs nec minis ad imolādū dijs gentiliū induci posset: sup cratē eneā extensa substratis carbonib⁹. dum sic torqret illico se ad xpm cōuertit. Sanct⁹ caprasi⁹ q terrorē ꝑsidis sub rupis latebat ea cernēs orauit vt de⁹ eā victricē faceret. vidit colūbā niueā de celo descendētē. que coronā aure gēmisꝙ lucentē sup caput virginis collocauit: ac incēdiū extinxit. ideo offerēs se xpianū cū primo z feliciano z fide virgine capite truncati sunt omnes.

Felix z adauctus

Felix z fortunatus.

Euphemia virgo nobilissima tēpestate hac apud calchedonēsem asie vrbē a ꝓconsule quodā noīe prisco cū alijs septuaginta cōprehēsa cū deo marti īmolare nollet oīa tormentoꝝ genera in ea expēdit: q̄ oīa p xpo cōstāter ptulit videlz carceres verbera. rotarū argumēta ignes lapidū angulariū pondera: bestias virgarum plagas: igneas sartagines rursumꝙ a bestia morsa immaculatū spiritū deo reddidit. cuius corpus mater eius theodora z pater eius sepelierunt sexto kalendas Octobris.

Felix apulie eps cū adaucto z ianuario presbyteris z fortunato z septimo lectoribus his temporibus in venusia vrbe cum diu in carcere macerati sunt per totam affricā z siciliam cuꝫ multis affectionibus perducti. Tandem nono kalendas Nouembris occisione gladij consūmati sunt.

Felix item alter z fortunatus germani hac persecutione apud aquileiam vrbem eculeo suspensi circa latera eorum numifri lapides ardentes apposuerunt: qui diuina virtute extincti. Quo viso feruenti oleo illos perfuderunt: sed cū minime lesi starent sententia tercio ydus Junij capite truncati sunt.

Margaretha

Margaretha virgo pulcherrima natione antiochena de parentibus gentilibus orta, nutrici tradita, ipsa se baptizari fecit. post mortem matris apud nutricem custodiebat paruas oues eius. cum quidem xv. annorum iam esset et speciosissima esset. Olibrius visa virgine in concupiscentiam eius exarsit. Cum vero eam christianam esse didicit in carcere coniecit. et deinde cum deos immolare recusaret suspensa virgis acerrime ceditur. inde pectinibus ferreis tulit carnes eius [illegible]. iterato in carcere retruditur vbi dyabolus in forma draconis apparens qui eam deuorare [illegible] facto signo crucis euanuit. postea iudex precepit eam decollari. facta oratione pro omnibus eius persecutoribus. et parturientibus se eis in partu commendantibus. martirium. xiij. ydus iulij compleuit.

Maximilianus ep̄s et martyr

Maximilianus in Ceyla ciuitate de nobilibus ac deuotissimus ortus genitoribus. quos in adolescentia amisit. in virum eruditum virtuosum euasit. Cum autem sanctus Quirinus per annos plures gubernasset laureacensem ecclesiam in pontificatum aquilegiensis ecclesie assumptus inde martirio coronatus ab omnibus in laureacensem archiepiscopum maximilianus eligitur. qui populo salubri doctrina profuit. Temporibus vero cari et numeriani imperatorum. Eulasius prefectus ad ceylam missus homines ad sacrificandum marti compulit. qua occasione motus maximilianus vltro post longam concertationem acquiescere nolens a satellitibus suis ad prophanum martis ductus. ibi martirij palmam meruit apud Ceylam extra muros. Anno christi. 189. quarto ydus octob. quem dux bauarorum in patauiam [illegible] pam cum transtulit vbi eius memoria habetur.

Blasius

Blasius ep̄s. Cum in omni sanctitate et mansuetudine polleret. Et in sebaste ciuitate cappadocie. christiani in episcopum eum elegerunt. Sed ad vitandam rabiem persecutionis intrauit speluncam quandam. multe conueniebant ad eum bestie quas sanabat. et vt dicitur alimonia ei deferebant. quod cum presidi nunciatum fuisset eum adduci iubet. in via miracula faciens filium cuiusdam mulieris in extremis laborantem propter os piscis transuersum in gutture eius eo tangente liberauit. post carceres cum sacrificare renuisset imperauit cum in ligno suspendi et carnes eius ferreis pectinibus carpiri. Septem autem mulieres christiane sanguinem eius [illegible] postea decollare fecit. Blasius ep̄s cum duobus pueris simul hac mulieres capite truncatus est.

Juliana

Juliana virgo preclarissima natione comedia: hoc ipso tempore apud comum cisalpine gallie vrbem capta martyrium seuissimum pertulit. quod sponso suo eleusio prefecto vrbis cum pro nomine christi ad omnia supplicia se offerret. primo cesa virgis a septem militibus nolente sacrificare diane per capillos septem horis suspensa deinde cum varia tormenta patientissime pertulisset: postea palam cum diabolo contendit. et ex ipso clarissime triumphauit. Inde per flammas ignium et ollam feruentem superans et rotam ferream cum acutis gladiis palmam martyrij capitis obtruncatione. 14. kalendas Marcij adepta est.

Primus et felicianus

Primus et felicianus romani viri religiosi hac persecutione a pontificibus templorum apud diocletianum accusati ferro vincti in carcerem retruduntur quos angelus domini consolatus est. [illegible] ad hercules prophanum perducti cum nollet sacrificare grauissimis penis sunt affecti. inde duci sunt extra ciuitatem via numentana miliario. 13. ferro vinctos post exquisita tormenta tandem simul. 5. ydus Junij vtrique cursus gladio consummauerunt. horum corpora nocte ad arcus numentanos iuxta arenariam christiani sepelierunt.

Pamphilus

Pamphilus grecus presbiter eusebij cesariensis necessarius insignis quidem theologus sub hac persecutione teste hieronymo apud cesaream palestine vrbem passus est. cuius vitam idem eusebius tribus voluminibus conscripsit. hic adeo diuinorum voluminum cupidus fuit vt magnam partem librorum origenis manu sua describeret. quos diuus hieronymus in cesariensi bibliotheca tanta auiditate se legisse dicit: ac si crosi regis diuitias consecutus fuisset. passus est prima die Junij.

Quintinus

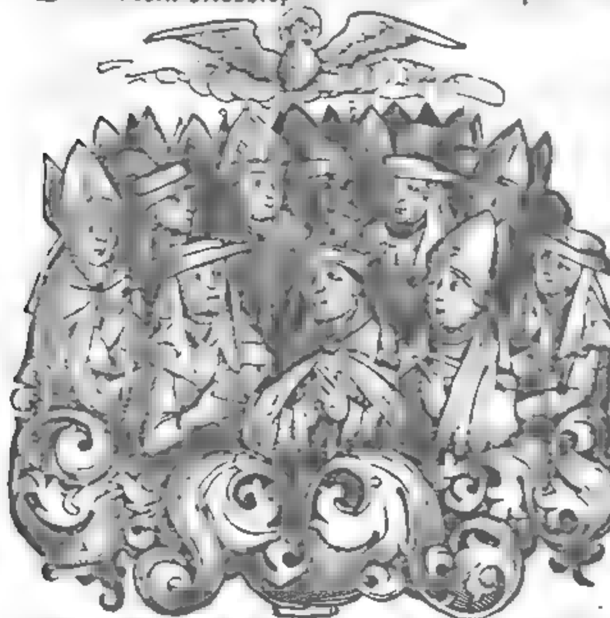
Quintinus gallus miles a maximiano imperatore sexto kalendas nouembris martyrium pertulit. cuius corpus post quinque et quinquaginta annos angelo reuelante incorruptum repertum fuit.

Rufus et

Rufus clarissimus miles romanus a diocletiano cum omni domo sua multas plagas passus christi martyr effectus. Et cum innumerabiles etiam sunt famelie eorum commemorare libet.

Anno mundi. 5483. Anno xpi. 284.

Marcellinus papa natione romanus patre proiecto diocletiani et maximiani temporibus fuit post gaium pontifex: hic sexto pontificatus anno in diocletiani persecutione seuiente a carnificib' capt' ad sacrificia gentiū ductus: cū minis instarent carnifices vt thura dijs exhiberet: metu perterritus deos alienos adorauit. quo facto haud multo post in se reuersus habito concilio centū et .lxxx. epōr in sinuessa vrbe campanie: eo et marcellin' squalidus et puluerulent' ac cilicio indutus pfessus est: petitq3 vt sibi p incōstātia debita pena tribuat: qui cum damnaret in tāto cōcilio nemo vn' inuent' est. Cum dicerent oēs: ea ferme rōne petrū peccasse. ac flendo peccati penā luisse. Redijt romā marcellin'. iratus diocletianum adijt hoiesq3 increpat q se impulerint dijs gentiū imolare. Ducit ad martiriū diocletiani iussu marcellin' cum claudio: cyrino antonino xpifidelibus. Intercedū v'o marcellū pbrūz admonet ne diocletiani pcept' obtemperet in reb' marie ad fidē ptinentib': neue corp' suū sepulture traderet qd dixerat ob negatū saluatorē se id neq3 mereri borū aūt simul interēptorū corpa diocletiani iussu ad dies. xxxv. insepulta iacuerūt via publica. vn petri apli iussu q marcello i somnis apparuit via salaria cimiterio priscille sepeliunt sexto kal. maias. sedit aūt annis. ix. mēses. ij. diebus. xvi. Uacat tum sedes dies quinq3 et viginti.

Cōciliū cētū et .lxxx. epōr i sinuessa vrbe cāpanie

Anno mundi. 5493. Anno xpi. 294.

Marcellus papa natione roman' patre bn̄dicto ex regione vie late a cōstātio et galerio vsq3 ad maxentiū puenit. Is licet multorū turbinib' verat' diuino tn̄ cultui intent': cōstituit ne quis generale cōciliū celebrare posset sine speciali sedis apostolice autoritate. Priscillā qz matronā romanā ei' suasu impulit cimiteriū suis sumptib' via salaria cōstruere. titulos quinq3 et viginti i vrbe roma cōstituit. quasi dioceses ad cōmoditatē baptismi: et opportunitatē eorum q ad fidē ex gentib' quottidie veniebāt. Cōsuluit in: et eo modo sepulturis martirum videbat. Annis aūt quinq3 sedēs menses sex dieb' vno et vigin. Maxentius v'o vbi lucinā matronā instituisse eccliaz dei rerū suarū heredē intellexisset. irat' et mulierē relegauit ad tps. et Marcellū captū impellere minis conat' est. vt et episcopatu se abdicaret. et xpianū nomē deponeret. quē vbi cōtemnere sua pcepta vidit. ad custodiēda aīalia eū misit vbi nec orōes nec ieiunia ptermisit. parrochiasq3 eplis gubernabat. a clericis liberat': iterato in stabulum seu catabulum. Maxenti' iratus eum redigit. vbi cū fede et icommode habitaret. pedore et situ mortuus est. Uacat ei' morte romana sedes dies. xx.

Eusebi' papa natiōe grec'. pre medico: pōtificatū adijt Cōstātino et Maxentio impantib'. Cōstituit ne xpiani in iudiciū suū epm vocare psumāt. Is dum i papatu viueret crux dñi inuēta est quīto nonas maij. hereticos qz idē pōtifex recōciliauit imposita tantūmodo manu: Habita aūt semel rome sacrorum ordinū mēse decēbri. cū pbros. xiij. diaconos tres. epōs. xiiij. creasset: rome morit. et in cimiterio Calixti via appia sepelit sexto nonas octobris. Sedit autem annis sex. mense vno: diebus tribus. Licet alij hystorici de annis varie sentiant. Uacat tum sedes diem vnum.

Melciades papa natiōe apher. Maxētij liciniq3 maximi tpib' fuit. Uir sane scītate et sciētia multū insignis. Qui vt erat grauitate pclar'. Cōstituit ne qs vnq3 aliqua suspitiōe: aut aūi verā pbatiōe cōdemnaret. Eius qz institutū fuit. ne die dñico: neq3 quīta feria ieiunaret. qz hos dies pagani q̄si sacros celebrant. Multa qz in oblatiōibus faciēdis ōstituit. qd Manicheorū heresis i vrbe roma tū maxime inualescebat. Hic aūt p actis maximini iussu martyrio coronatur. idem fatum subiere: et petr' Alexandrinus epūs et Lucianus anthiocenus presbyter romanus. Aliq3 complures episcopi et sacerdotes. Sepult' est autem Melciades via appia calixti crypta. quarto ydus decembris. Sedit annis quatuor menses septem. diebus. ix. Uacat tum sedes dies xvij.

Linea summorum pontificum

Marcellinus

Marcellus

Eusebius

Melciades

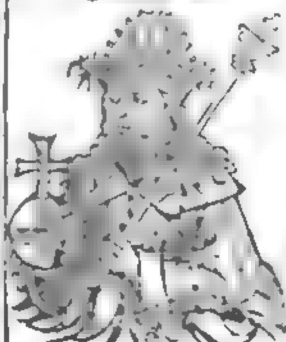
Constantius et Galerius abdicantibus se ab imperio Dioclecciano et maximiano imperij gubernacula suscipientes, primus inter se partiti sunt. Constantius igitur et Galerius augusti creati sunt. Diuisusqȝ est inter eos ita romanus orbis. Nam galerius illiricū. Asiā et orientem sortitus est. Constantius vero singulari moderatione vitus. Gallia tantū et hyspania contentus fuit. Licet et ei italia sorte obtigerit. Constantius enī contentus dignitate augusti italie atqȝ affrice administratiōne solicitudinē recusauit. Vir egregi⁹ et prestantissime ciuilitatis: diuitias prouincialiū ac priuatorū studēs. fisci cōmoda nō admodū affectās: dicēsqȝ melius publicas opes a priuatis haberi. q̄ intra vnius claustrum reseruari. Adeo aūt cultus modici vt: ei feriatis diebus se cū amicis numerosioribus esset epulandū. priuatorum ei argento hostiatim petito triclinia sternerent. Hic nō modo amabilis. sed etiā venerabilis gallis fuit. precipue quod diocleciani suspectā prudentiā. et Maximiani sanguinariam temeritatē imperio eius euaserāt. Fuit aūt cōstanti⁹ hic Claudij scdi ex filia nepos. quē vt Dioclecian⁹ imperator vna cū Galerio sibi affinitatem beniuolentia cōiungeret. Theodorā maximiani priuignā ei vxorē dedit. Ex qua postq̄ sex filios suscepisset eā repudiauit: q̄ repudiata Helenā anglorū regis filiā captiuā vxorem duxit. Cōstanti⁹ cū humanissime gubernasset. Cōstantio ex helena suscepto Eboraci in britānia principatus sui anno tredecimo moritur. Atqȝ i diuos summo omnium consensu refertur ob eius mansuetudinē et clementiam.

Galerius vir et probe moratus. et egregi⁹ in re militari. Cū italiā quoqȝ sinente constātino administratiōi sue accessisse sentiret. Cesares duos creauit videlicet Maximianū quē orienti prefecit. Et Seuerū cui italiā dedit. Ipse illirico cōmorat⁹ est. Retinuit enī illiricū. quod ea barbaros hostes populi ro. infesturos sentiebat. Maximian⁹ aūt herculius spe recuperādi imperij ad spem etc eius resumēdi fastigiū qd̄ inuit⁹ amiserat romā aduolauit ex solitudine lucanie. quā sedem priuat⁹ elegerat i agris amenissimis cōsenescēs. Dioclecianūqȝ etiā p litteras adhortat⁹ est. vt depositam resumeret potestatē quā ille irritas habuit. Cōtra hos motus missus a galerio Seuer⁹ romā cū exercitu venit. dū vrbē romam obsideret fraude militū. qui cū Maxentio sentiebāt circumuent⁹: fugiens. demum rauēne occidit. Paulū etiā abfuit. qn̄ Maximian⁹ pater militū beniuolentiam pollicitatiōib⁹ et largitiōne querēs a filio Maxentio occideret. Is aūt i gallias ad cōstantinū generū profect⁹. dolo cōposito tanq̄ a filio esset expulsus molitus aūt cōstantinū reperta occasiōe interficere. qui i gallias et militū prouincialiū fauore regnabat. Cesis frācis atqȝ alamanis captisqȝ eorū regib⁹. detecto p fausta ei⁹ filiā dolo querens cēm marito aperuit: fugiēs. ac massilie herculi⁹ profugit. Ibiqȝ oppressus suorū scelerū penas tandē luit: vel ipsm, vt qdā volunt desperat reb⁹ interfecit. A Galerio aūt licini⁹ imperator fact⁹ morbo galerius cōsensum secuta est.

Licinius imperator fact⁹ est. ex Dacia oriund⁹ a Galerio in partē imperij recipitur. propter ei⁹ in re militari prestantiā. itemqȝ galerio antiqua cōsuetudine. Et in bello qd̄ aduersus Narseū gesserat laborib⁹ strenuus et officijs accept⁹. Cōstantin⁹ tn̄ vir ingens principatus toti⁹ orbis affectās. Licinio bellum intulit. quis necessitudo illi et affinitas cum eo esset. Nam soror eius cōstantia nupta Licinio erat. Ac primo eum in pānonia. sc̄do ingēti apparatu bellum apd̄ Cibalias instruentē repentin⁹ oppressit. omniqȝ dardania mesia macedonia potit⁹ innumerosas prouincias occupauit. Varia deinceps inter eos bella et pax recōciliata ruptaqȝ est. postremo licini⁹ nauali et terrestri prelio vict⁹ apud nicomediā se dedit. et contra religiōis sacramēta Thessalonice priuat⁹ occisus est. Hic licini⁹ annum dominationis fere p⁹ quītūdecimum vite proxime sexagesimum occidit. auaricie cupidine omnium pessim⁹. neqȝ alien⁹ a luxu venereo. Asper admodum aut mediocriter impaciens. infens⁹ lr̄is quas propter inscitiā immodicā virus ac pestem publicā nominabat. precipue forensēs industriā. Agrarib⁹ plane et rusticanib⁹. qd̄ ab eo genere ort⁹ altusqȝ erat satis vtilis ac militie custos. ad veterem instituta seuerissim⁹. Spadonum et aulicorum oīm vehemēs domitor. tineas soriceśqȝ palacij eos appellans.

Maxenti⁹ cum cōstanti⁹ mortu⁹ Cōstantin⁹ fili⁹ ei⁹ in britānia creat⁹ est imperator. et in locum patris exoptatissim⁹ moderator accessit. Rome augustus nuncupat⁹ est. Rome enī pretoriani excitato tumultu Maxentium herculij filium. qui haud procul ab vrbe i villa publica morabatur augustum nuncupauerunt. Vir sane seuitie et furore acerrim⁹ persecutor. licet tn̄ amator. inter cetera sue crudelitatis et arma nec arte plurimum delectabatur. Quinto tn̄ cōstantin⁹ imperij sui anno bellum aduers⁹ Maxentium ciuile cōmouit. Copias ei⁹ multis prelijs fudit. ipsm postremo rome aduersus nobiles oībus exercitus cum eum apud pontē miluium vicit. Et fuga est potit⁹. et dum p dolore suorum tractū oblit⁹ pontem ad decipiendum hostes insidiis stratum transiit. cum magna parte suorum satellitum submergitur.

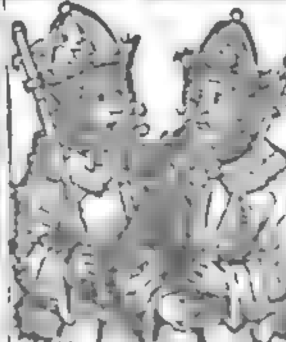
Constantius

Galerius

Seuerus Maximinus

Licinius

Maxentius

Hii proscripti imperatores Cum constantinū videbāt apud omnes magno esse in p̄cio. xp̄ianis aliq̄ tēpe parcebant. Maxentius tñ milites clanculū mittebat qui obuiū queq̄ cederet. Arte quoq̄ magica de lectabatur grauidis mulierc vero xp̄ianas sanctas sacris adhibitas scīdebat infantū causa quoꝝ cineribus in magia vtebat. vt ostenderet tyrannide leuari etiā p nephas posse. Simili vesania ꝛ crudelitate. Maximianus quoq̄ in oriēte vtebat. Qui magoꝝ impiis ꝛ malaꝝ artiū doctorib⁹ p̄mia etiā decernebat. augurijs. diuinationibus fidē prestās. Seuior ceteris in xp̄ianos hec oīa cōtemnētes est habitus. Uetera aūt delubra renouari ac more veterū sacra diis exhiberi iubet. Is vero Maximinus diuina vltione instante subito visceribus. suppuransq̄ intestinis ita distendit. vt inter se ꝛ putridū cadauer nil interesset: scatēbus vndiq̄ vermib⁹. ꝛ tabo serpēte. tanto pedore vt sustineri fetor nō posset. grauissimus tandē morbis diutius cruciatus. vite di finē tandē fecit. homo seuus ac varius. nūc enī in xp̄ianos. nūc p xp̄ianis agebat. hoc volebant eius merita. Cū loco maximiani a Galerio quoq̄ maximin⁹ in oriēte cōstitutus cesar vir cruentissim⁹ consimili crudelitate ea in regione cōtra xp̄ianos vtebat. p̄ter quā multi enecabant. Unde ꝛ multi ex superioribus martiribus coronati martirio fuerūt. Aliquos quoq̄ q̄ in precedenti p̄secutiōe ꝛ nunc sequente passi sunt subiungemus.

Cristina

Cristina virgo celeberrima sub p̄dicta p̄secutiōe maximiani in Tiro passa ē. hec nobilissimis orta parētibus. cū pulcherrima esset ꝛ a plurib⁹ in cōiugiū peteret. parētes in turri posuerūt. vt diis cultū virgo p̄solueret. A spū aūt scō edocta ydola abhorrebat. que cū intellexit. cū minis eā auertere nō posset. Iussit eā expoliari ꝛ a duodeci viris cedi. deīn in carcerē mitti. ꝛ postea vngulis radi ꝛ mebra ei⁹ tenera disripi. Cristina aūt de carnib⁹ suis accipiēs in vultū patris p̄iecit dicēs. Accipe tyrāne ꝛ carnē a te genitā comede. Irat⁹ pr̄ eā in rotā imposuit ꝛ ignē ꝛ oleū supposuit. sed flāma exiliēs mille quīgētos occidit q̄ pr̄ magicis artibus ascribebat. p̄cepit vt grādi lapide ad collū ei⁹ ligato in mare nocte precipitaret. Quā angeli assumūt ꝛ xp̄s eā baptisauit ꝛ reducta fuit in terra. Tandem post varia tormēta ꝛ mamillaꝝ abscisione. Iulian⁹ sagittas i cor ei⁹ duas ꝛ vnā in lat⁹ direxit. Sicq̄ cū palma martyrij ad celū gl'osa ascendit

Menna miles

Menna miles egiptius nobilissimis ort⁹ natalib⁹ p hec tpa i Scythia metropoli phrigie salutarie passus est. Ita penitus hic celesti regi in heremo secreta cōuersatiōe studuit militare. ad publicū p̄cedens se xp̄ianū esse libera voce declarauit. Qd audiēs pyrrh⁹ iussit eum cū apprehēdi ꝛ suis aspectib⁹ p̄sentari. Cui dixit sacrifica diis ꝛ omnia que p ignorātiā gessisti ignoscent tibi. q̄ cū obtemperare nollet. eo iubēte tam diu neruis ꝛ diris cruciatibus cesus est. donec platee locus sanguine ipsius fedaretur. Deīde in eculeo leuat⁹ lāpadibus aduri. Deinde depositū ligatis manib⁹ ꝛ pedibus p sudes ferreas trahi p̄cepit. Qui oībus in rebus ꝛ cruciatib⁹ vsq̄ ad finē in laude ꝛ p̄fessione oīpotētis dei imobilis p̄mās̄it. Denique data sentētia gladio aīam [illegible] iussus fuit. Cui⁹ corpus cū igni traditū fuisset e medio a xp̄ianis furtim ereptū [illegible] linteamīb⁹ debita veneratione in cimiterio. 5. ydus nouēbris cōditus est. Postea in cōstātinopoli translatū digno honore veneratū fuit.

Victor

Julianus

Iulianus quidā genere antiochēsis. vir xp̄ianissimus apud romanā vrbē in hac p̄secutiōe p̄lata crudelissime passus est. cū Basilissa virgine hoꝝ duoꝝ mire legunt passiones. cū quib⁹ fuit venerabilis multitudo sacerdotū. et ministroꝝ eccle xp̄i. q̄ p̄pter imanitatem p̄secutiōis ad eos cōfugerat. cōcremata est. Post quos etiā Antoni⁹ p̄sbiter et Anastasius ꝛ celsus puer vna cū matre ꝛ alij cōplurimi qui oēs. 5. ydus ianuarij mortē ptulere.

Victor mediolanēsis ciuis a p̄ncipia etate xp̄ianus bis temporib⁹ cū in castris Maximini augusti miliciā ōseruiret. ad ipm tanq̄ xp̄ianus p̄ducit. Et cū compelleret ydola imolare. cōstanti aīo recusauit p̄pter qd grauiter cedi iussus est: Et cū deo p̄tegente doloris expers efficeret. plūbo buliēti p̄funditur. et cū nil etiā ex hoc penit⁹ lederet iubente Maximiano octauo yd⁹ maij capite cesus est.

Saturninus

Susanna

Saturninusq̄ presbyter ꝛ Sisinnius diacon⁹ rome cōprehensi in carcere diu macerant. Indeq̄ exhibiti ob eximiā confessionē a p̄fecto vrbis in eculeo leuant. ꝛ ibidem neruis attractant ac fustibus scorpiōibusq̄ grauissime cedunt. nouissime cū adhuc superuiuerēt gladio trūcati sunt. Quoꝝ corpa via salaria sepulta fuerunt.

Susanna virgo sanctissima natione dalmatea nobilissimis orta natalibus Gayiq̄ pape neptis sub hac persecutiōe Rome. 5. ydus augusti capitis obtruncatione martirium compleuit.

Catherina

Catherina p̄clarissima v̄go egypciaca his tpib⁹ floruisse ꝛ martyriū pertu- lisse ei⁹ tradit historia: post imperium diocleciani a maxentio filio maximia- ni herculii. hec sctissima virgo generoso sanguine orta. cui⁹ pater noīe costus in vr- be alexandria rex fuit. a quo ꝛ sti i iuuenili etate pie rege a quo magnū p̄rimonium accepit orbata fuit: nō tm inter diuiciarū delicias ocio ꝛ mollicei femīnee dedita sed tanta rex peritia scīa predita legit̄ vt mirabile visum sit in tam tenera etate qd certamen disputationis suscepent. hec diuinissima virgo ab herennita de xpo edocta ac spōsa ei⁹ effecta in paterna domo apud alexandriā existens feruēte ad- huc diocleciani p̄secutione ꝛ maxentio cesare ibidē existente cū quosdā xp̄ianos dolentes metu mortis ɔspexisset ad p̄phana sacrificia impelli. etatis ānos. xviij. agens ad ɔspectū maxencij audēter accessit. arguēs eū de vana cultura deoꝝ ꝛ eū de cru- delitate dura⁹ increpauit. Jussit eā ad pallatiū duci ꝛ oī diligētia custodiri. Expe- to sacrificio post longā cōcertationē cū de ei⁹ eloquētia ac sapia miraret̄. quinqua- ginta phōs vocauit qui ab eo victi ꝛ in fide cōfirmati eos oratores cōburi prece- pit. Jussitq₃ eā in obscurū carcerē recludi p dies duodecim fame cruciari. Cui angelus dn̄i apparēs ait. Cō- stanter age grata deo puella: qz tecū est dn̄s: p te multi cōuersi ad xp̄m cū palma martyrij intro ibūt. porphi- riū deinde maxencij necessariū cū duce⁹ milit. b⁹ ac ipsi⁹ cesaris vxorē atq₃ alios virtut⁹ suis doctrinis iugo xp̄i subdidit: ꝛ ad celestia regna p martyriū pmisit. Jnde rotaꝝ gladijs armata tēpestas subito p̄fre- git ac plures lesit. Tandē obtruncatione capitis martyrij coronā adepta est. in loco passionis orauit vt oēs auxiliū sentiāt q̄ memoriā passionis ei⁹ fecerint. Decollata lac e corpe eius emanauit. Cuius quidē sanctissi- mū corpus angeli rapiētes ad montē synai distantē p. xx. dietas detulerunt: diuinis obsequijs honorifice sepelierunt. Passa circa annos dn̄i. ccc. cuius natale celebrat̄. 8. kal. decembris.

Sophronia quoq₃ a maxentio sepius de stupro appellata: cum diutius vitare periculum non posset seipsam interfecit. Lucretiam imitata.

Arnobi⁹ ꝛ alij

Arnobius affrican⁹ clarissim⁹ phūs ꝛ orator disertissim⁹ Lactantij firmiani p̄- ceptor his tpibus lz valde senex etiā in precio magno habitus fuit qui cū apud affricā rhetoricā florētissime docuisset etiā aduersus gentes cōplurima edi- dit volumina. Lucianus quoq₃ eloquētissim⁹ vir ꝛ nicomediensis ecclie pres- biter p hoc temp⁹ cū nōnullos breues de fide edidisset libellos: ꝛ ad diuersos eplas multas. ac etiā in sacraꝝ līaꝝ studio multū laborasset in helinopoli by- thinie vrbe p xp̄o martyriū cōstanti ptulit aīo. Jacobus item cognomēto sa- piēs nisibine persarū vrbis ep̄s: multa p hec tpa composuit. que viginti sex vo- luminibus comprehendant̄. videlz de fide cōtra hereticos: de gentiū ɔuersione de regno persarū ꝛ de p̄secutione xp̄ianoꝝ. Obijt deniq₃ hieronymo teste con- stancij principis tandem temporibus.

Lactantius

Lactantiū insup firmianū phm ꝛ oratorē emīnētissimū arnobij predicti phi discipulū hisdē tpi- bus floruisse ꝛ magni pcij ꝛ noīs fuisse cōstat: eo q̄ cū nichomedie rhetoricā do- ceret: a diocletiano augusto ppter virtutes ac scīe magnitudinē vocat⁹ cū flauio grāmatico romā deuenit: vbi cū p aliqd tēpus docuisset tandē ob discipuloꝝ pe- nuriā in extremā paupertatē deuenit. Quaobrē ad scribēdū ꝛ cōponēdū libros se cōtulit. in qua qdē re etiā multū valuit. Ipse eīn secūdus post ciceronis tpa ea in disciplina habebat̄. Demū in extrema senectute ɔstātin⁹ cesaris crispi filij cō- stantini p̄ceptor i gallia datus est. Perfecit aūt opa de diuinis institutionib⁹ ad- uersus gentes. De ira dei ꝛ formatione hoīs. ad demetriū auditorē suū. ad pro- bum eplas. ad asclepiadē de persecutione. Symposiū qd̄ edidit adolescēs. etiā ode- poricū de affrica vsq₃ nicomediā exametris vers. b⁹ ꝛ alia laude digna.

Eusebius ep̄s

Eusebi⁹ cesaree palestine ep̄s q̄ ob pāphili martyris amicitiā pamphili nomē accepit. eo q̄ cū eo ꝛ pamphilo diuine bibliothece inuestigator diligētissim⁹ extiterit: vir quidem emorata dignissim⁹ p hec tpa tuꝝ multaꝝ rerum pericia tuꝝ ingenio mirabili ꝛ ad gentes ꝛ apud xp̄ianos inter phōs p̄cipuus ꝛ nobilissim⁹ habitus est. hic qm̄ arriana heresi laborasset ad nicenā synodū accedēs spūsancto inspirat⁹ sniam secut⁹ est. ac deinceps vsq₃ ad mortē sanctissime eam orthodoxa fide t. fuit aūt i diuinis scripturis studiosissim⁹. ac bibliothece diuine cuꝝ pāphi- lo martyre diligentissim⁹ inuestigator. multa eisdē tpibus scripsit: maxie vero li- bros euāgelice p̄parationis: ecclastice historie i porphiriū xp̄ianoꝝ hostē acerri- Apologias item pro origine cōposuit. De vita pamphili marty⁹ a quo nomē cognomentum accepit libros tres. Item cōmentarios eruditissimos in ꝛ quinquaginta psalmos. Preterea vt legit̄ oīm prīncipiū eius multos scribi. ꝛ cōfessoꝝ vitā ac virginum cognouisset. viginti libros de eisdem sanctis scriptis re- ... iacob ꝛ papa euangelicā preparationem. cum apud gentes precipuus haberetur paternā deorum re- ... tonem ob veritatem amorem cōtempsit. Scripsit quoq₃ cronicoꝝ historiā a primo anno abrahe vsq₃ ad ... nam dn̄i. ccc. quam diuus hieronymus prosecutus est. Fuit deniq₃ eusebius hic post conuersionē costā- tini magni eidem quoad vixit multa beniuolentia coniunctus.

Anno mundi.5515. Anno christi.314.

Siluester papa natione romanꝰ patre ruffino post melciadē pontificē cōstātini tpibꝰ fuit. anno ab vrbe cōdita millesimo nonagesimoprimo vir vitꝫ diuinꝰ: aspectu scꝫ angelicus: sermone nitidus: corpe decorus. ope sanctꝰ ꝯsilio magnus ⁊ maturus fide catholicus: spe patiētissimꝰ ac oim caritate diffusus. Cui tantā dñs cōtulit grām vt nō modo a xp̄ianis: verū ⁊ a gentilibus miro colereť affectu. Hic nāqꝫ baptizato ꝯstantino ⁊ pluribꝰ donatus ac ecclesijs pace reddita: multa ad cultū diuinū spectātia constituit. primo vt chrisma ab ep̄o tm̄ cōsecrareť. vt ep̄i baptizatū signarēt ꝑpter hereticā suasionē. vt baptizatū chrismate liniat p̄sbyter occasione mortis. addit p̄terea. laicus clericū in iudiciū ne vocet. Clericus causas ī curia ne agat. nec an iudicē secularē causam dicat. Presbyter celebraturus neqꝫ serico neqꝫ panno tincto vtať: ſ lineo equidē albo. Sic ī albis celebrandū esse dicebat queadmodū ī linea syndone ⁊ alba xp̄i corpꝰ sepultū fuit. Gradꝰ qꝫ in ordinibꝰ ecclesiasticis ꝯstituit vt vnusquisqꝫ vno tm̄ ordine ꝯtentus sit. ⁊ vnius solū vxoris vir. Hic aūt sanctissimꝰ pōtifex cū flouerit miraculis inter cetera sua memorāda ferť romanā vrbem a draconis pestilentia liberasse. Demū vbi ex sacris ordinibus septies mense decembri habitis presbyteros duos ⁊. xl. diaconos sex ⁊. xxx. ep̄os quinqꝫ ⁊ lx. creasset. Moriť ac sepeliť in cimiterio priscille via sallaria tercio ab vrbe miliario pridie kal. Januarij. Sedit aūt annos tres ⁊. xx. mēses decem. dies vndecim. Uacat tum sedes dies. xv.

Anno mundi.5535. Anno christi.334.

Marcus papa natione romanus patre prisco post siluestrū cōstātini tpibꝰ fuit: vir bonꝰ ⁊ xp̄iane religionis amator qui pōntificatu suscepto ad curā xp̄iane religionis cōuersus instituit vt ep̄s hostiesis a quo romanꝰ cōsecratur pallio vtereť. voluit p̄terea diebꝰ solēnibꝰ statim post euāgelium simbolū a clero ⁊ populo magna voce decantari. ⁊ eo modo quo fuerat in niceno ꝯcilio declaratū. Duas itē ecclesias rome cōdidit vnā via ardeatina in qua ⁊ sepultꝰ est. Alterā ī vrbe roma ad palatinas q̄s qdē ꝯstātinꝰ mūeribꝰ exornauit ⁊ auxit Js posteaqꝫ ex sacris ordinibꝰ bis mēse decebri habitis diaconos p̄sb̄ros ⁊ ep̄os creasset. moriť ac sepeliť in cimiterio balbina via ardeatina: tercio nōs octob. sedit aūt annis duebꝰ: mēsibꝰ octo: diebꝰ. xx. Uacat tūc sedes dies. xx.

Anno mundi.5535. Anno christi.336.

Julius papa natione romanꝰ patre rustico tpibꝰ constātij fuit mirande scitatis vir ⁊ doctrine. Js arriana inualescēte ꝑfidia: multis incōmodis vexatꝰ a cōstante cōstantini filio exilio dānatus. Jn tanta aūt rerū ꝑturbatione tandē post menses decē romā ab exilio redijt nec destitit orietales ep̄os reprehendere maxime vō arrianos q in iussu romani pontificis anthiochie cōciliū indixerāt: cū id sine eius auctoritate fieri nō posset. Omissis his cōtentionibꝰ duas basilicas edificauit vnā iuxta forū romanū. aliā in transtiberina regione Tria item cimiteria extruxit: vnū via flāminea: aliud via aurelia: tercium via portuēsi. Cōstituit p̄terea ne sacerdos alibi q̄ apud iudicē ecclesiasticū diceret: Uoluit itē vt qui iudicē haberet suspectū romanā sedē posset appellare. ⁊ vt oia ad ecclīam ptinētia p notariū aut p primiceriū notarioꝝ ꝯscriberenť. hos hodie (vt arbitror) pthonotarios vocamꝰ. Juliꝰ vō cū ex sacris ordinibꝰ ter mēse decebri ī vrbe habitis p̄sb̄ros. xviij. diaconos tres: ep̄os nouē creasset. moriť ac sepeliť via aurelia in cimiterio calopodij ab vrbe roma miliario tercio. pridie ydus augusti. Sedit annos. xv. menses duos: dies sex. Uacat tūc sedes dies quinqꝫ ⁊ viginti.

Anno mundi.5545. Anno xp̄i.344.

Liberius papa natione romanꝰ: patre augusto cōstantij ⁊ cōstātis tpibꝰ fuit. huiꝰ tpe ꝯcilio apud mediolanū habito oēs qui athanasio fauebāt in exiliū pelluntur. Preterea vō cū in synodo ariminēsi orietales sacerdotes callidi hoīes ⁊ acuti occidentales simplices ⁊ imperitos argumentis ac fallacijs cōuincerent quā disputationē p̄termittimꝰ xp̄m eīm cū p̄re homousion esse negabāt. hoc aūt qꝛ primū liberiꝰ pōtifex aperte impugnabat qdqꝫ etiā athanasiū sub ente imperatore damnare nolebat: in exiliū ab arrianis pelliť. atqꝫ ita tri ēnio ab vrbe abfuit. At vō sacerdotes congregata synodo in liberij locum felicē p̄sbyterū virū optimū pontificē crearūt. qui statim octo ⁊. xl. ep̄oꝝ cōuentu duos p̄sbyteros vrsaciū ⁊ valentē ab ecclīa seperarunt. Jnde rogatu ⁊ precibus eorūdem constantius liberiū ab exilio reuocat ⁊ pulso felice liberiū introduxit. Pōtifex aūt [illegible] cū arrianis sentiebat ecclesias dei q̄diligenter exornauit maxime sepulchrū sancti agnet [illegible] de noīe suo fecit apud macellū liuie. Deniqꝫ cū sacros ordines bis celebrasset rome moriť ac sepeliť via [illegible] laria ī cimiterio priscille. ix. kal. maij: Sedit āños sex: fm alios. xvj. men. iij. dies. 4 [illegible] vacat sedes dies

Linea summoꝝ pontificum

Siluester

Marcus

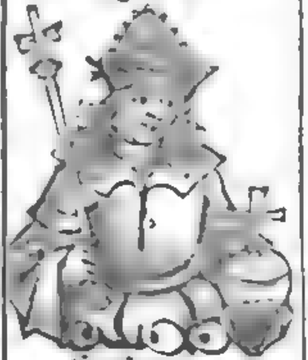
Julius

Liberius

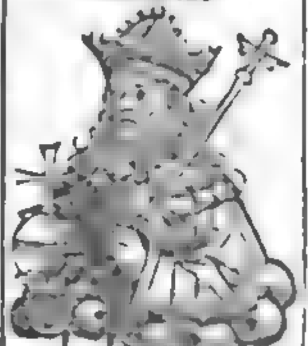

Constantinus magnus. ex obscuriori matrimonio filius Constantij augusti in Britannia creatus est imperator. Cū res publica a quattuor imperatoribus teneretur: constantino. Maxentio filio augustorum. Licinio et maximiano nouis hominibus. Constantinus tñ vir ingens: et oīa efficere nitens que aīo pparasset. sibi principatū totius orbis affectās. ceteros vt similes est vlcit. Vir pro imperij tempore optimis principibus: vltimo medijs cōparandus: innumere in eo aīi corporisq3 virtutes claruerunt. militaris glorie appetentissimus: fortūa in bellis prospera fuit. Vñ etiā Gothos post ciuile bellū varie profligauit. Ciuilib⁹ artibus et liberalib⁹ studijs dedit⁹: affectator iustitie et amoris. Anno igit ab vrbe cōdita millesimo nonagesimo pmo. dñi vero āno. ccc xxix. sub hoc principe xpiani a tyrannis ante oppressi nō nihil respirare ceperūt. Pacē eni petentib⁹ libenter dedit. liberalitate et grā oim sibi beniuolentiā comparabat: multas leges rogauit. quasdā ex equo et bono superfluas abscidit. seueras nimiū emēdauit. Vrbē in Bizantio ruinis de noīe suo cōdens tā rome magnitudine edificator: parē facere conat⁹: secundā romā vocauit. De qua in sequēti folio patebit. vt etiā littere sub equestri ei⁹ statua indicabant. Is igit tant⁹ princeps oīa circūspiciēs vbi honestate xpiane religiōis intellexit. Eā ita cōplex⁹ est vt iturus ad bellū: nō alio q̄ crucis signo vteret: qd sereno celo dūs in maxentiū tyrānū copias mouet: et viderat et adorauerat. Similiterq3 angelos audierat dicētes. Cōstantine: .qd etiā fecit et tyrannos oēs a ceruicib⁹ populi ro. xpianorūq3 oim depulit. Tanti itaq3 principis ac tam humanū nactus siluester: relicto Soracte monte: quo a tyrannis seuientibus relegatus fuerat, vel vt quidā volūt secesserat romā veniēs: Constantinus erga xpianos bene animatū: promptiorē ad optime de eccla dei pmerendā reddidit. Vnde et pōtificib⁹ diadema aureū dalmaticū gēmis cōcedebat. Qd quidem Siluester aspernat⁹ tanq3 religiose capiti minime couenies: phrygia mitra et candida tantūmodo ptent⁹ fuit. A siluestro autē vna cū Crispo filio baptizat. q̄q3 aliqui false dicūt eū vsq3 ad iordanē distulisse. Bellum tandē aduersus parthos mouēs qui iā Mesopotamiā fatigabant. vno et tricesimo imperij sui anno: etatis vero sexto et sexagesimo apud Nicomediam in villa publica obijt. Denūciata mors ei⁹ etiā p crinitā stellā que inusitate magnitudinis aliquādiu fulsit. Eā greci cometam vocant. Atq3 inter diuos meruit referri.

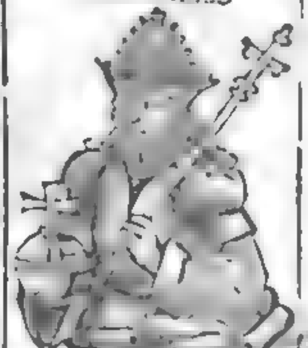
Constantius

Constantinus post morte Cōstantini magni pris cū cōstantino et cōstante fratribus imperiū adept⁹: eoq3 tpe res romana sub vno Augusto et trib⁹ cesaribus. qd nūq3 alias fuit. Is ergo successores filios tres reliquit. atq3 vnū fris filium: Delmatius cesar pspera indole neq3 patruo ab similis: q haud multo post factione militari opprimit. Sinēte pōci⁹ Cōstantio patrueli suo quā iubēte Cōstantinū porro bellū frati inferente: et apud aquilegiā inconsulti⁹ plium aggressus. Cōstantij duces interemerūt. ita res publica ad duos redacta est.

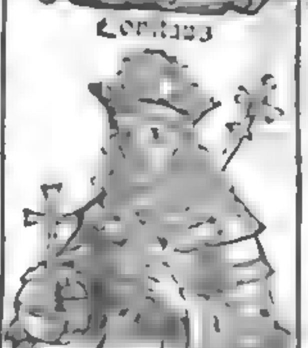

Constantinus

Constans imperiū aggressus qd aliquādiu strēnuū et iustus fuit. Mox cūs et valitudine imprespa et amicis prauiorib⁹ vteret: ad grauia vicia pductus Cū intollerabiles pvinciabus: militibus incōcundus eēt. factiōe Maxentij occisus est. Obijt haud longe ab hyspania in castro cui helene nomē fuit. Anno imperij septio decimo: etat' tricesimo. Diuersa constancij fortuna fuit. A persis eni multa et grauia ppessus: sepe captis oppidis. obsessis vrbibus: cesis exercitib⁹ nullū ei cōtra Saporē regē persarū pspere bellum fuit. nisi qd apud Singarum haud dubiā victoriā ferocia militū amisit. Post constantis necē Maxentio italiā affricā gallias obtinente: etiā illiricū nouas res habuit. Vetranione ad imperium cōsensu militum electo: quē grandeuū iam et cunctis amabilem diuturnitate et felicitate militie ad tuendum illiricum principē creauerit. virum pbum et mores veteres et iocunde ciuilitatis. Sed a constātino qui ad vltionē fraterne necis bellum ciuile cōmouerat abrogatū est Vetranioni imperiū. Rome quoq3 tumultus fuit Nepociano constātini sororis fili⁹ p gladiatorum manus imperium vindicante: qui seuis exordijs dignum exitum nactus est. Vigesimo enim atq3 octauo die a Maxentianis ducibus oppressus penas dedit. nō multo post apud mursam maxentius profligatus est. Deinde mox cesar est datus gallus: maxentius diuersis prelijs victus vitam vite sue apud lugdunū amisit imperij anno tercio mēse septimo. Deinde in ciuilibus gestis gallus cesar occisus est vir nā ferox et ad tyrannidē pnior si suo iure imperare licuisset. Siluanus qz i gallia res nouas molitus ā diē tricesimū et ipse extinctus est. Solus i impio romano cōstātius augustus fuit. Mox iuliā cesarē ad gallias misit patruelē suum galli fratrē qui ex constantio patris constantini fratre natus erat dedita in matrimoniū sorore. cū multa oppida barbari expugnassent qui breui et gallorū et germanorū multitudine sua compescuit. Constantius inde parthicis bellis occupat⁹ in itinere obijt inter ciliciā cappadociā āno imperij octauo et tricesimo etatis quinto et quadragesimo vir egregie tranquillitatis plācidus nimis amicis et familiaribus credens.

Constans

Constātinopolis imperialis ac famosissima ciuitas: olim bizantiū (vt supra scriptū est) appellata. et cū admodū parua esset: eā postmodū constātinopolim noiarūt. Constātinus enī imꝑator cognomine magnus: dum statuisset imperij sedē ex vrbe roma in oriente trāsferre: quo facilius parthorum excur [illegible]

[illegible]

erexisse: sublimes excitasse turres magnificētissimis tum priuatis: tum publicis operibus exornasse. Tātūq illi decoris adiecisse: vt altera roma nō inmerito dici posset. Scriptores vetusti qui florentē videre: deorum potius in terris habitaculū q̄ imꝑatoris putauere. Nomē vrbi nouā romā imꝑator indidit: sed vicit obsti- [illegible]

[illegible]

dine et crassitudine toto orbe celebres. antemuralia vero opportune cōmunita. Triangularē pene vrbis [illegible]

[illegible]

no Machometes Ottomānus thurcorum imꝑator eā cepit diripuitq. Sic nobilissima vrbs in manus infide- [illegible]

capta est. Aribalaricus enī anno ab vrbe ꝯdita. Mclxiiij. romā irrupit. at hic ne basilice sctōrum effringeret edi- [illegible]

[illegible] dionysii: origenis: et aliorum multa latinis opa (diebus nris) man [illegible]

[illegible]

est aūt nunc fluuius oim doctrinarū. musarū desiccatus fons. Fateor multis locis apud latinos studia lrarū [illegible]

[illegible]

paleogolo necī dediti fuerant. sub Friderico tercio imꝑatore oīa clarescent.

Sancta Helena

HElena mater cõstãtini augusta femina incõparabili fide religione animi ac magnificentia singulari precipua: quã quidē anglorũ regis filiã licet captiuã aliĩ, ut ambrosiꝰ stabulariã ⁊ humilē a principio fuisse dicũt. Hec quippe baptizato filio cũ vidisset, pdicãte a btõ siluestro in filiũ ⁊ cõtra iudeos declarata, magnitudine animi mota ⁊ visis nocturnis: hierosolymã petiit: vt lignũ crucis pquireret. Difficile id quidē erat: qꝛ ab antiqs psecutorib' eo loci simulachrũ veneris collocatũ fuerat: vt xpiani venerē saluatoris loco adorarēt. At mulier religione pcita vbi locũ ipm ruderibꝰ purgasset: tres cõfuso ordine cruces repit in vna inscriptio illa legabatur tribꝰ linguis ihs nazarenꝰ rex iudeorũ. Astabat aũt macharius illius vrbis tum epũs qui vnã ex his manibꝰ cũ religione retinēs: verã esse dicebat. Et tercia mulieri mortue admota eidē vitã restituit. Crux igit dñi inuēta est quinto nõas maij. ⁊ ab helena cronatar ⁊ i magna veneratione habita. Baptizatur ⁊ iudas crucis inuētor: quē postea mutato noĩe Cyriacũ vocarũt. Helena deinde edificato eo in loco tēplo vbi crucē repererat. Abiēs clauos quibꝰ xpi corpꝰ cruci affixũ fuerat secũ ad filiũ portat. Horũ ille vnũ in frenos equi trãstulit: qbus in pᵒlio vteret. Constãtinꝰ quoqꝫ motus edicto vetuitne deinceps quispiã tali supplicio vteret. Constãtinus aũt magnus augende xpiane religionis cupidus basilicã cõstãtinianã quã lateranēsem vocãt edificauit. Et rogatu siluestri petro basilicã in vaticano: ⁊ paulo in via hostiensi extruxit. Edificatur ⁊ iussu impatoris in atrio sessoriano basilica sub titulo sancte crucis in hierusalē vbi sancte crucis ptē aliquã reposuit inuentã ab helena matre. que demũ de deo deqꝫ hoĩbus bene merita rome diē obijt. xv. kal. septēbris.

Arrius hereticus

ARrius presbyter quidã apud alexãdriã vir qdē specie ⁊ forma magis qꝫ virtute insignis: ⁊ laudis ac glorie potiꝰ qꝫ veritatis cupidus serere discordiã i fide xpi cepit. Separare eñ filiũ ab eterna ⁊ ineffabili dei pris substãtia conabatur his verbis erat aliqñ qñ nõ erat: nõ intelligēs filiũ patri coeternũ esse: ⁊ eandē in trinitate substãm. cũ dictũ sit ego ⁊ pater vnũ sumꝰ: atqꝫ his suis fraudibꝰ pualere conatus est: ac sic pene totũ orbē suo inficit errore: interea arriana heresis inualuit. fauēte constãtino q nr̃os cogebat arriũ recipe. Decidio itaqꝫ cõstãtij anno apud laodiceã vrbē syrie, vel vt alij volũt apud tyrũ cõciliũ indicit eo cõuenere catholici ⁊ arriani. cũ aũt arrius quedã reuellere nõ posset ad cõcitãdos versus magicas artes athanasio viro sanctissimo obiecit: plato in loculis arsenij brachio. Quē tandē diabolicũ virũ deꝰ nõ pmisit impunē: qꝛ haud multo post epõrũ ⁊ ppli frequētia stipatus: dum leuandi ventris causa ad publicũ locũ declinat: egerere conatus intestina omnia in cuniculum latrine demisit: mortem certe passus vita turpissima condignã.

Concilium Nicenum

NIcena synodus prima oĩm synodorũ hoc anno qui est sextus decimꝰ imperij constãtini annus contra huiꝰ pfidi arrij dogma sumo põtifice ⁊ cõstãtino magno augusto iubentibꝰ. Cũ alexander alexandrine vrbis epũs frustra reuocare arriũ ab errore tentasset. cõstãtini mãdato adhibita eciã impēsa munifice quidē apud nicenã vrbem bythinie cõciliũ generale indicit. Cui. ccc. ⁊. xviij. epĩ interfuere. Disputatũ est eo in loco aliqñdiu: ⁊ quidem acriter. Nã viri aliq in qõnibꝰ callidi: arrio tuũ qdem fauebãt: simplicitati fidei nostre aduersantes. Is ex his quidã doctissimꝰ pꝰs diuino spũ motꝰ vno momēto fidē nr̃am quã antea impugnabat: et sanctam ⁊ integrã statim amplexus sit. Tandē vero ipsa sacra cõcilio diligēter discussa cõcludit scribi debere. id est eiusdē cũ patre substãtie filiũ cõfiteri. Qui vero cũ arrio sentirēt fuere ad decē ⁊ septē affirmãtes extrinsecus creatũ esse dei filiũ ⁊ non ex ipsa patris diuinitate pgenitũ. Cognita aũt tante cõtrouersie veritate. Constãtinꝰ decretũ cõcilij affirmat: pposito cõtradicētibꝰ exilio. vnde sex tñ cum arrio exulauere. Reliqui eñ in sniam bene iudicantiũ venere. In eodē vo cõcilio donatos ferunt ⁊ photinianos a photino epõ gallogrecie nomē ducentes q ebionitarũ heresim imitati affirmabãt xpm a maria pᵗo coitu fuisse conceptũ. Damnati ⁊ sabelliani q vnã tñ psonã patri filio ⁊ spũisancto ascribunt. In eo qꝫ cõcilio qmonitarũ libellos et sic epĩ ipsi constãtino dabant: seinuicē accusantes: expetentesqꝫ a principe iudiciũ: quibus impator optimꝰ redit: cobustis eorũ libellis. eo dei tñmodo ⁊ nõ hominũ iudiciũ expectare debere. Preterea in eodē concilio decretũ est ne qui se impaciencia libidinis castrarent in clerũ amplius reciperent. Multa deniqꝫ alia ad honestatem ⁊ pacem ecclie et in decretis habet in eo concilio constituta sunt.

Paulus heremita

Paulus primus heremita apud inferiorē thebaidā quarto ydus ianuarij, centesimo tredecimo vite sue anno i heremo decessit. cuius vitā vt dicit beatus hieronymus beatus antonius preclarus inter choros aplorum ꝑpheta euolare vidit. Hic cū hic post mortē amborū parentū i hereditate locupleti relictus annorum circiter sedecim. lrīs tā grecis ꝙ egypciacis apprime eruditus. mansuete al' animi valde amans deum. Et dum persecutionis procella decij et valeriani detonaret: in villā remotiorē secessit. Tandē repit saxosū montē ad cuius radices erat grandis spelunca: q lapide claudebatur: et inter grande vestibulū qd apto desup celo patulus diffusa ramis vetus palma contexerat. fontē lucidissimū ostēdēs. Hūc adamato qsi qd a deo sibi offerret habitaculo oēm ibidē in orōnibus et solitudine durit etatē. Cibū et vestimētū ei palma pbebat. ad quē diuus antonius accessit. et inter sermocinationes conspicatus est corvū in ramo arboris. q inde leniter subuolat et integrū panē an ora mirantiū deposuit. Inde paulus dñs prādiū misit sexaginta iam anni sunt quo dimidiū panis accipio fragmentū: nunc duplicauit annonā. deinde post antonij abscessum. molli sopore dissolutus: erecta ceruice extensisq manibus in altum corpus exanime. Leones aūt humū pedibus scalpere ceperunt capacē loci foderunt. In quo antonius sanctū corpus deposuit: et tumulū ex more cōposuit. Et tunicā sibi vendicauit quā in sportarū modū de palme folijs contexerat et ad monasteriū suū reuersus: discipulis cuncta ex ordine replicauit: diebus pasce vel penthecosten pauli tunica vestitus est.

Antonius abbas

Antonius abbas egyptius vir plane diuinus. et q̄ mirabile sermone et ope potēs. his tpibus claruit hic tanta sapientia diuinorū ac prudētia morū. nō p studium humanarū scientiarū ignaruus: sed diuino munere fuit repletus. Constantinus imperator lrās rogatus instāter ab eo multa celebritate recepit. Septē ēs eplas vt dicit testat hieronymus egyptiace scripsit ac ad ecclias egypti destinauit: que tpibus illis legebantur vt eple pauli in ecclesijs: quas postmodū ob sensus grauissimos quidā in grecam linguā transtulerūt. Valuit aūt multū suis tpibus admonēdos hoies cuius sanctissima auctoritas. Cui lrīs et nūcijs helena se ac filios sepe cōmendauit. Eius cibus solus panis erat: aqua potus: nec vnq̄ nisi i occasu solis comedebat. hō egyptius oino cōtēplandi deditus. huius quidē vitā athanasius alexandrine vrbis epūs insigni volumine pscripsit. Obijt aūt hic vir celi pconio dignus: in thebaida anno dñi. cclx. etatis sue anno centesimo quinto. cuius cū corpus diu occultū fuisset postea imperāte iustiniano magno imperatore diuina reuelatione repertū fuit. Et ex thebaida alexandria primo delatus. postea i galliā trāslatū apud viennā condigno honore nūc vsq reqescit. cuius aūt natale. 16. kal. februarij celebrat.

Hilarius epūs

Hilarius illustrissimus pictauiensis epūs et oim lrāz eruditissimus ac scriptor in optimus. Cū vidissent pictauienses ꝙ tota vtute oēs hereticos expugnabat: eū in epm elegerūt. Is ne dum eā prouinciā sed et franciā ab hereticis defendebat. apud constantiū in his tumultibus accusatus. q arrianis eū fauebat. ad exiliū missus ad insulā gallinariā plenā serpētibus cuius aduētu oēs disperierūt. Inde reuocatus ab imperatore rediens pictauiū obuiū defunctū filiū sine baptismo suscitauit. Saturnini arelatēsis epi factione ob catholicā fidē apud phrigiā relegatus libros de nr̄a religione cōposuit. Sed deniq post multas arrianorū vexationes ad vrbē suā reuersus anno salutis nr̄e. 371. migrauit ad dñm. Et hos descriptos libros edidit. De trinitate libros. 12. de synodo. ad constātiū. aduersus arrianū exemplā blasphemie auxentij. hymnos et carmina plurima inter catholicos edidit.

Athanasius epūs

Athanasius alexandrinus epūs vir sanctitate et fide cōspicuus hisdē tpibus plurimas et graues quidē psecutiones ab arrianis ptulit. Nā superioribus annis in laodicensi cōcilio ꝫ arrianos cōstitutus cū rōnibus euidentissimis atq argumētis fortissimis filiū patri omousion affirmaret. qd arrius et cuius sequaces refellere nō poterāt: vniuersas pene orbē in sui psecutionē cōcitauit. Arriani ꝗ brachiū a cadauere pendens imperatori ostenderūt affirmātes in cōcilio athanasiū arsenio abscidisse ad faciēdū maleficia. Is tñ clāculū custoditus tandē brachia ostēdit et eorū fallacias detegit. Dānat itaq violēter iubente constantio athanasius: qui quidē fugiēs sex continuis annis i lacu cisterne carēns aqua ita delituit vt solē nūq videret. Indicāte deinde ancilla quadā. cū in eo eēt vt caperet. dei monitu ad constantinū partes pfugit q frēm constantiū minis terre coegit athanasiū recipe. Tandē post multos agones multasq patiētie coronas tpe valentiniani et valētis imperatorū. Anno dñi 379. sacerdotij vero sui sexto et q̄dragesimo. sexto nōs maij migrauit ad superos. Scripsit libros aduersus gentes et plures alios cū simbolo. Quicunq vult saluus esse et cet.

Iuuencus hispanus poeta presbyter cardinalis genere nobilis: sed virtute et doctrina nobilior. p hoc tēpus admodū clarus extitit. q totū euāgeliū heroico versu fere ad verbū transferēs quatuor libros composuit. Scripsit et quedā eo genere metri ad sacramētorū ordinē pertinentia.

Hiberorū quoq gens que sub axe pontico iacet fidem xpī intellexerūt a captiua muliere et credidit hibero rege ꝑsuadēte. ad cuius exhortatione constructo templo magni operis. Armenia quoq in occidentali plaga hiberis vicinior fidem suscepit. Inde ad finitimas gentes xpianū dogma puenit.

Scisma secundū ortū habuit ab arrianis inter liberiū et felicē. Nā concilio apud mediolanū habito oēs qui athanasio fauebāt in exiliū pelliunt atq liberius triennio ab vrbe abfuit. in cuius locū felicē elegerūt. Tandem constanti⁹ pulso felice liberiū introduxit. vnde psecucio ita vehemēs exorta est vt in ecclesijs ipsis psbyteri et clerici passim necarent.

Anno mundi. 5555. Anno christi. 555.

Felix secundus papa natione roman⁹ pre anastasio: liberio pdicto ab hereticis pulso: ab ipsis pōtifex creat⁹ vel poti⁹ in liberij locū a catholicis subrogatū esse. licet id factū ab hereticis hieronym⁹ affirmet. cū tn statim vbi pontificatū iniit. Constātiū magni cōstantini filiū hereticū et secūdo rebaptizatū pmulgat ab eusebio nicomediensi epō in aquilone villa nō longe a nicomedia. Dum aūt altercatio esset et quidē magna (vt dixim⁹ inter liberiū et felicem) arriana heresis bifariā diuidit. Felix aūt postremo cū nulla in re orthodoxe fidei cessisset ab aduersarijs captus: vna cū multis secū bene sentientibus interficit. Sepelit qz in basilica quā ipse edificauit via aurelia secūdo ab vrbe roma miliario duodecimo kal. decembris. Sedit aūt tm̄modo annū vnū: mēses quatuor: dies duos propter seditionē a liberio motam.

Anno mundi. 5563. Anno xpi. 564.

Damasus papa natione hispanus patre antonio post liberiū pontificem iuliani tpib⁹ fuit vir sane bonus et optim⁹ pōtifex. Censuit aūt ne quis in iudicio ante factā examinationē dānaret. Mandauit eciā sub anathematis pena ne quis temerario ausu a sede romana cōcessa psumeret vsurpare. his cōstitutionib⁹ pmulgatis pacata tandē ecclīa damasus ocio litterario delectat⁹ vitas pōtificū oīm qui ante se fuere cōscripsit: easqz ad hieronymū misit. Nō destitit tn̄ et templa et cultū diuinū augere. duas em̄ basilicas edificauit. vnam iuxta theatrū: alterā via ardeatina ad cathecūbas. versib⁹ quoqz elegantibus sanctoꝝ corpora eo loci sepulta exornauit ad memoriā posteritatis. Preterea basilicā quā ipse in honorē diui laurentij nō longe a theatro pompeiano condiderat: maximis munerib⁹ ornauit. vt psalmi qz alternis vicib⁹ in ecclīa canerent. in fineqz eoꝝ verba hec ponerent. Gloria pāri et filio et spūisancto istituit. Prim⁹ etiā hieronymi scriptis auctoritatē dedit. cū pri⁹. lxx. interpretū scripta tm̄modo in pcio essent. Nā et hieronymi biblia legi cepta est: et psalmi eiusdē fideliter ex hebraico traducti. Cū antea apud gallos potissimū incōposite legerent. Tandē cū multos psbros et epos. q. et. lx. creasset morit ac sepelit via ardeatina cū matre et sorore in basilica a se cōdita: tercio ydus decembris. Sedit annos. xix. mēses tres: dies. xj. Uacat tum sedes dies vnū et. xx.

Scisma terciū fuit inter damasum et vrsicinū cū damasus electus ad pontificatū obeundū vrsicinū diaconū habuit cōpetitorē i basilica quē sicinini appellat: vbi multi vtrimqz cecidere in ipso templo cū res nō suffragij s tm̄ sed vi et armis tractaret: Uerū nō ita multo post sacerdotū et ppli cōsensu damasus epūs cōfirmat. et vrsicinus ad neapolitanā ecclīam traducit. damasus aūt adulterij accusat⁹ publico ↄcilio eūm dixit: vbi et innocēs absoluit. Et cōcordi⁹ atqz calixtus diaconi falsi accusatores damnati et reiecti ab ecclīa sunt. Cautūqz lege est vt deinceps penā talionis subeāt q aliquē falso accusauerint.

Anno mundi. 5583. Anno xpi. 584.

Siricius papa natione roman⁹ patre tyburcio post damasum valentiniani tpib⁹ fuit. Is censuit monachos quoꝝ vita pbata eēt posse sacris initiari. a primis ordinib⁹ vsqz ad epatum. censuit item ordines p interualla dādos. Manicheos pterea qui in vrbe erant vetuit cōmunicare cū fidelib⁹. Penitētes aūt et redeuntes ad gremiū orthodoxe fidei recipiēdos esse si monasteriū ingrederent atqz ibi ieiunijs et orationibus se toto vite sue tpe macerarent. Uiaticū siquidē tum demū ab ecclesia recipiebāt. vbi de optima vita eoꝝ constaret. Consecrari aūt presbyterū ab epō tm̄ censuit. Instituit itē vt qcūqz aut viduā aut secundā vxorē duxisset ab ecclīastico officio pelleret. hereticos quoqz p manus impositionē recipiendos censuit. Siricius hō compositis ecclesie rebus. ac creans sex et viginti psbyteris: diaconis sedecim: epis duob⁹ et triginta: ex sacris ordinibus quinquies habitis. Morit ac sepelit in cimiterio priscille via salaria. 8. kal. marcij. Sedit enim annis. xv. menses. xj. dies quinqz et viginti. Uacat tum sedes dies viginti.

Linea sūmoꝝ pontificum

Felix

Damasus

Siricius

Iulian⁹ galli cesaris german⁹. cū solus in impio romano constanti⁹ augustus fuit mox iulianū patruelē suū. quippe qui ex cōstantio patris cōstantini fratre nat⁹ erat cesarē creauit. In gallias seditione quorūdā tyrānoꝝ tumultuātes misit: tradita in matrimoniū sorore: a quo modicis copijs apud argentoratū tum gallie vrbē ingentes alamanoꝝ copie extincte sunt. rex nobilissim⁹ captus: gallie restitute. Submotiq; vltra rhenum germani. neq; multo post cū germani etiā exercit⁹ galliarū p̄sidio tollerent̄ ꝯsensu militū fact⁹ est augustus quo audito ꝯstanti⁹ apoplexia obijt. hoc aūt morbo dixere medici hoiem interijsse ob dolorē ai τ grauē cogitationē in quā rebellāte iuliano inciderat. vir aūt erat iulian⁹ egregi⁹ τ rē publicā insigniter moderatur⁹ si p fata licuisset. Liberalib⁹ disciplinis appime erudit⁹: grecis doctior. facūdia ingenti τ ꝓmpta mēorie tenacissime. I amicos liberalis. ꝓuincialib⁹ iustissim⁹. glorie cupidus Uerū hec oia ad extremū euertit dū xp̄ianos ꝓsequit̄. Callidior tn̄ ceteris ꝑsecutor nouis neq; tormētis primo s; ꝑmijs honorib⁹ blādicijs ꝑsuasionibus maiorē fere ꝑpli partē q̄ si atrocior fuisset eliciuit. Uetuit aūt ne xp̄iani auctorū gentiliū studia adirent: neue schole nisi his qui deos deasq; venerarent̄ paterent. Sunt q̄ scribūt hūc antea clericū fuisse postea a fide nr̄a defecisse: vnde hoiem apostatā vocant. hinc rerū publicarū potit⁹ ingenti apparatu parthis intulit bellū. assyriaq; populat⁹. remeāsq; victor dū se incōsulti⁹ ꝑlijs inseruit hostili manu interfect⁹ est. 6. kal. iulij impij āno septio etat̄ altero τ trigesimo

Iouinian⁹ gent⁹ patre varroniano incola agri singidonēsis ꝓuincie pānonie. hic fuit insignis corpe: letus ingenio l̄rarū studiosus ad obtinendum imperiū. cōsensu exercitu lect⁹ est cōmēdatione patris militibus q̄ sua notior. Impator aūt ab exercitu elect⁹ non prius ꝓfiteri impatoris nomē voluit: q̄ oēs cōclamarūt se xp̄ianos eē. quib⁹ collaudatis τ imperiū suscepit τ exercitū e manib⁹ barbaroꝝ liberauit: postea turbatis reb⁹ exercitu quoq; inopia laborante: vno a persis atq; altero ꝑlio vict⁹: pacē cū Sapore necessariā quidē sed ignobilē fecit mutat̄ finib⁹: ac nōnulla impij romani pte tradita. qđ ante eū annis. ccc. τ viginti duob⁹ fere ex quo romanū imperiū conditū erat nunq̄ acciđit. Tandē illiricū petens in galacie finib⁹ repētina morte obijt. vir alias neq; iners neq; imprudens. Multi exanimatū opinant̄ nimia edulitate. alij odore cubiculi qđ ex recenti tectorio calcis graue quiescentib⁹ erat. quidam nimietate prunarū quas graui frigore adoleri multas iusserat. Decessit imperij mense septimo quartadecima kal. marcias. etatis vt qui plurimū vel minimū tradunt tercio τ trigesimo anno: qui ꝓpria natura admodū liberalis fuit.

Ualentinianus e pānonia cibaliensi editus cū esset tribun⁹ scutarioꝝ apud niceā august⁹ appellat⁹: anno ab vrbe condita millesimo cētesimo nonodecimo. frēm valente cōstantinopoli in cōmunionē regni assumpsit. q̄ cū sub iuliano augusto xp̄ianitat̄ integrā fidē gereret. iussus ab impatore sacrilego aut imolare idolis: aut militia excedere sponte discessit: nec mora iuliano interfecto. iouinianoq; mortuo valētinian⁹ qui p noie xp̄i amiserat tribunatū in locū ꝑsecutoris sui accepit imperiū. postea vo imperij sui anno tercio: gratianū filiū nec dū bene puberē hortatu socrus τ vxoris augustū creauit. Procopiū virū audacē apud ꝯstātinopolim tyrānidē inuadēs res nouas molientē mira celeritate oppressit. Ualēs interea ab eudoxio arriane hereseos epō baptizat⁹: in seuissimā heresim dilapsus nostros ꝑsequit̄ τ in exiliū pellit: mortuo ꝑsertim anastasio: quo viuēte res xp̄iana fere τ. xl. annis mirifice sustentata est sed fratris auctoritate cōpressus est. Ualentinian⁹ quoq; saxones gētē in littorib⁹ τ paludib⁹ inuijs sitam romanis finib⁹ eruptionē meditātē i francoꝝ finib⁹ oppressit. Deniq; anno imperij sui vndecimo cū sarmate sese p pannonias diffudissent dum apud bregionē oppidū quadoꝝ legationi respōderet anno et⁹ quīto τ quīquagesimo subita effusione sanguinis que grece apoplexis vocat̄ voce amissa sensu integer expirauit. Fuit aūt impator egregius vultu decens: solerti ingenio: aio grauis: sermone cultissim⁹: infestus vicijs maxime auaricie: ad loquēdū parcus: seuerus: vehemēs τc.

Ualēs imperiū orientis quatuor annis valētiniano mortuo tenuit gratiano valētiniani filio i occidētali parte regnāte. q̄ sibi valētinianū frēm paruulū admodū sociū creauit imperij. Ualens aūt a lucio cōstātinopolitano rebaptizat⁹ hostilē in modū nr̄os ꝑsequēs. Neq; illis quidē parcēs q̄ in heremo erāt: lege data vt monachi militarēt. nolētes p tribunos τ milites fustib⁹ iussit interfici. quoꝝ innumera multitudo p vastas tūc egypti solitudines diffusa ꝯstat. ꝑcipueq; apud nitriā martyrij ꝯsecuta palmā. tum gothi sedib⁹ suis pulsi p oēs se tracias effūdūt. quib⁹ dum valēs ire cū exercitu parat: sed sero ab exilio epos τ monachos reuocari ꝑcepit. Ipse cū sagitta sauci⁹: versusq; in fugā ob dolorē nimiū sepe equo laberet̄ atq; i vilissimā casam deportat⁹ esset: [illegible] sequētibus gothis igneq; supposito cōcrematus est quarto imperij sui anno. hec cla[illegible] [illegible] romani imperij ac totius italie fuit.
ꝑmo gothoꝝ clade [illegible]

Linea Imperatorum

Julianus

Iouinianus

Valentinianus

Valens

Nicolaus eṗs

Nicolaus ex illustri ꝓsapia ort⁹ cuius patere vrbis licie. Is puer cũ lacte matris aleret̃: bis in ebdomada quarta ꝛ sexta feria semel vbera sugere cepit. inde bone indolis adolescẽs orbat⁹ parẽtib⁹. inter cetera virtutis sue opera hoc memorãdũ pegit. Nobilis q̃dã cõuicane⁹ ei⁹ ob inopiã tres filias nubiles ꝓstituere intẽdebat. qđ vbi vir sanct⁹ cõperit. miserrimo hoĩ cõdoluit. Nocte sumẽs aurũ nõ modicũ ꝑ fenestrã clam intro ꝓicit quo repto primã filiã nuptui tradidit. Idẽ de aliis fecit. Postea mirrorũ eṗs elect⁹ oẽm humilitatem seruãs: alacer erat in exhortãdo: seuerus ĩ corrigẽdo: mulierũ colloq̃a abhorrẽs. inde miraculis choruscare cepit: nec dum apud suos verũ apud exteros. vt q̃ nomẽ ei⁹ inuocauerũt leuamẽ sentirẽt ꝓpue in ꝓcellis ac naufragijs aquarũ. Tandẽ grãdeuus ꝛ plen⁹ dierũ morte adesse cernẽs orare cepit: videns angelos ait. In te dñe speraui. postremo dicẽs. In man⁹ tuas ꝛc. deo aĩam tradidit. ad cui⁹ tumbã oleũ ꝓrupisse ferũt q̃ egroti illiti sanitatẽ recipiebãt. cui⁹ festũ. 8. id⁹ decẽbris celebrat̃.

Donat⁹ hereticus

Eunomi⁹ hereticus

Donat⁹ heretic⁹ natiõe aphter a quo donatiste heretici nomen sumpsere. hac miserrima tempestate viguit q̃ ex numidia veniẽs multa ꝯ catholicos scripsit ꝛ totã pene affricã atq̃ iudeã sua pestifera ꝑsuasione decepit. cui⁹ error fuit q̄ filiũ p̃re minorẽ eẽ dicebat ꝛ spũsanctũ filio minorẽ necnõ ꝛ catholicos eẽ rebaptizãdos. demũ tñ e carthagine cũ multo probro pulsus est. Scripsit multa ꝛ maxime librũ de spũsancto arrianã doctrinã cõtinẽtem.

Macedoni⁹ heretic⁹

Donat⁹ grãmatic⁹

Eunomi⁹ alter heretic⁹ his tꝑib⁹ fuit. vñ eunomiani heretici vir corpe ꝛ aĩo leprosus. nec sec⁹ interi⁹ quã exteri⁹: morbo regio corrept⁹. qui cũ primus arriane ꝑfidie sectator fuisset aliã q̃s adiecit ꝛ disseminauit falsitatẽ. affirmabat ĩ reb⁹ oĩb⁹ ꝛ filiũ dissimilẽ p̃ri: ꝛ spũsanctũ cũ p̃re ꝛ filio nil habere cõmune.

Macedoni⁹ q̃s quẽ nñi ante errorẽ cõstãtinopolitanũ eṗm fecerãt. ab arrianis expellit̃ q̃ filiũ p̃ri similem fatebat̃: ꝛ spũsanctũ nõ sec⁹ atq̃ illi blasphemaret. ꝛ multa scãdala pctauit a q̃ macedoniani heretici dicti sũt.

Donat⁹ grãmatic⁹ ꝛ nõ min⁹ rhetor hac p̃os diui hieronymi p̃ceptor rome tũc insignis plurimũ fuit q̃ inter cetera in terẽciũ cõmentat⁹ est. ꝛ vt ferunt hic donatus est cuius libellus vsq̃ hodie in scolis a pueris legit̃ prima rudimẽta grãmatice discentibus.

Iulian⁹ impator vanitati magice dedit⁹ erat ꝛ vt nr̃is stomachũ faceret iudeis tẽplũ hierosolymitanum restitui iussit cũ diceret se alibi sacrificare nõ posse. q̃ certe tanta arrogãtia elati sunt vt maiore impẽsa q̄ antea restituere conarent̃. verũ nõ ita multo post terremotu templũ corruẽs ꝛ multos iudeos simul oppressit. Sequẽti aũt die incẽdio diuinit⁹ imisso ꝛ ferramẽta ipsa ꝯsumpta sunt ꝛ eo miraculo multi iudei pterriti ad fidẽ xp̄i venere. Scribũt quidẽ iulianũ sagitta ex incerto missa trãsfixũ fuisse: eundẽq̃ exclamasse manu ad celum extẽsa vicisti galilee vicisti. Nã xp̄m galileũ appellabat ꝛ fabri filium.

Johãnes ꝛ paulus

Gordian⁹ ꝛ epimach⁹

Iohãnes ꝛ paul⁹ xp̄ianissimi viri frẽs romani ꝑclarissimi. audiẽs iulian⁹ q̄ de rebus suis paupes sustẽtarẽt. hoc ãno a q̃dã therenciano campi ductore capti apđ romanã vrbẽ post inũera verbera iussu iuliani sexto kal. iulij palmã gladio cedẽte adepti sunt. ꝛ ĩ fouea dom⁹ abscõditi. dicẽs eos ĩ exiliũ missos. tãdẽ a filio ei⁹ obsesso manifestati p̃r cũ filio fidẽ recepit.

Gordian⁹ ꝛ epimachus viri p̃clarissimi ꝛ ipsi sub hoc tumultu rome ĩ via que latina nũcupat̃ martyrio coronant̃. quorũ prior ꝓ noĩe xp̄i ꝯfessione diu plũbatis cesus postea sexto idus maij capite trũcat̃ ꝛ piectũ corpus eius ad canes nocte a familia eius sepultũ est.

Iulianã insuper virginẽ romanã idem sacrilegus iulianus tam diu plũbatis cedi fecit: donec ꝛ ipsa spũm emitteret. Demetria item romana virgo sub hac ꝑsecutione rome martyrio coronata est que crudelissime verberata. x. kal. Iulij spiritum emisit.

Quiriacus qui ꝛ iudas hierosolymitanus eṗs hac tempestate cũ anna matre sua ꝓ xp̄o martyriũ cõstãtissime sumpsit. Hic est ille qui helene locũ ostendit in quo crux fuit abscondita ꝛ ob eius miracula gloriã eius semper annũciare voluit quãobrẽ a paganis captus cruci affixus est. Et ꝓpterea ab ipso (vt multi asserũt) cruciferorũ ordo initiũ sumpsit. de quo inferius sub Innocentio quarto.

Nec hec tpa apud atrabatas vera lana de nubib⁹ pluuie mixta descendit. Constantinopoli grando mire magnitudinis decidens nonnullos hoim extinxit. z terremotus p orbem factus est. Ea tempestate athanaricus rex gothorum xpianos in gente sua crudelissime psequit z ad coronam martyrij sublimauit. Burgundionum quoq plusq .lxxx. milia armatorum ripe rheni fluminis insederunt: qui non multo post tpe xpiani effecti sunt. Post illa tpa sub impio valente gens hunorum diu inaccessis seclusa montib⁹ repentina rabie parata: exarsit in gothos: eosq conturbatos ab antiqs sedib⁹ expulit. Gothi transito danubio fugientes. a valente sine vlla federis pactione suscepti sunt. Deinde pp̄ter intollerabilem auariciam maximi ducis fame compulsi in arma surgentes: victo valentis exercitu: sese p tracias infuderunt: oia cedib⁹ incendijsq vastantes. Deniq petentib⁹ gothis vt eis epos mitteret a quib⁹ fidei rudimenta susciperent. valens doctores ad eos arriani dogmatis misit: sicq vniuersa illa gens effecta est arriana. Gothi vero impatore occiso iam securi ad vrbem pperant constantinopolitanam vbi adhuc dñica augusta valentis vxor multas pecunias plebi largita ab vrbis vastatione hostes submouit: regnū cognatis fideliter seruauit.

Constat eam gentem que p̄ gethica dicta est gothica a scythis originem habuisse. Scythas vero primos esse in europa sub septemtrione z ad tanayn limitem feros ac parantissimos ad mortem. z superiores sedibus esse ogothos. visigothos inferiores: hos ab occidente: ab oriente illos plaga in quam versi habitarent fuisse in patria appellatos. Sunt aūt hunni z ipsi scythe. Sed eo quam gothi efferaciores: quia montib⁹ rupibus ppius incolentes magis septemtrionum rigoribus exponunt.

Basilius magnus

Basilius magnus cesaree capadocie q prius mazaca vocabat epūs z monachorum multorum institutor z pater. Uir certe oī sapiā eiusq virtute pspicuus: p hec tpa mirabiliter effulsit: q inter cetera sue virtutis z sctitatis monumenta iuuenem quendam ob amorem puelle diabolo obligatum deo reconciliauit. z obligationis sue cartam sibi reddi impauit: q cum egregius doctor haberet, contra eunomium egregios libros edidit. Scripsit z librum de spūsancto: z monachorum instituta atq alios breues z varios tractatus edidit. Monachorum ordinem in grecia instituit. quib⁹ z regulam approbatam tradidit. Obijt deniq sctissimus pater sexto imperij valentiniani anno die primo mensis ianuarij multis miraculis clarus: memoriam vite sue omnib⁹ derelinquens q sm opinionem spūssancti viuunt. Duos habuit fratres gregorium z petrum viros doctissimos. gregorij extabāt eusebij tpib⁹ aliqua volumina. Basiliū aūt cū gregorio capadocia genuit vt ait eusebius: ambo fuere nobiles: ambo athenis eruditi.

Gregorius nazianzenus

Gregorius nazianzenus epūs q basiliū ad monasteriū pduxit in diuinis opibus hieronymi preceptor. his dieb⁹ ob sctitatem eruditionemq z eloquentiam maximo in pcio cum fuisse dicit: multa scripsit: maxie vero in laudem cypriani athanasij maximi phi. Scripsit z contra eunomium duos libros. contra iulianum impatorem librum vnum. Laudauit z nuptias z virginitatem exametro versu. leuauit z constantinopolitanos ab hereticorum nib⁹: z suo elegantissimo dicendi genere. in quo polemonis viri eloquentissimum secutus est. Is postremo dum senex admodum esset: successorem sibi deligens rurī vitam monachi duxit. Basilius aūt sub gratiano hic vero sub theodosio postea morit. Epiphanius qz cypri salamine epūs hereses oēs elegantissimus voluminibus impugnauit. In extremaq senectute constitutus varia condidit opuscula. moriens deniq vt sanctus quarto ydus maij

Macharij

Macharij duo in syria btī antonij discipuli magne austeritatis tūc erant. quorum alter in superiori: alter in inferiori habitabat heremo. eorum vitam ac aliorum patrum nitrie egypti puincie diu⁹ hieronym⁹ conscripsit. Hilarion qz sctissim⁹ abbas p hec tpa apud cyprū insulam nō longe a salamina vrbe vir sanctissim⁹ viso antonio post asperrimā vitā .xij. kal. nouembris diē obijt. Arseni⁹ itē ex senatore romano monachus vita z miraculis clarus in pallacio theodosij principis sublimis ad heremū scythie perrexit. iuxta vocē sibi dicentē. Arseni si vis salu⁹ fieri fuge hoies z tace. Ideo in seruicio xpi anno vite sue nonagesimoquinto dormiuit in pace. Pastor itē postea matrē suā in heremo nunq videre voluit. Paphnuci⁹ qz abbas apud thebaidā thaisim impudicissimā meretricē ad xpm puertit cui btī onufrij vitā conscripsit. tandē videntib⁹ monachis ab angelis in celū susceptus est. Agathonē abbatē etiā eo tpe fuisse dicim⁹ q p triennium lapidē ore tenuit vt silētij virtutē perpetuo mereret pluresq alij anachorite viguerunt.

Maria egipciaca

Maria egypciaca meretrix primo appellata: deinde sctitatis z penitencie ac plenarie pacis exemplū. quadraginta enī septē annis in heremo penitentiā artissimā peregit. secum duos panes deportans vltra iordanē q post modicū arefacti quasi lapidea obdurauerūt ex qb⁹ modicū ad aliqs annos comedēs vitā transegit. Tandē gloriosa nōs aprilis migrauit ad dūm. cuius corp⁹ zozimas sctissimus abbas sepeliuit.

Elpheri⁹ qz genere z virtutibus pstantissim⁹ in monasterio p trecē z octo annos cū incredibili abstinentia atq labore vsq ad trigesimū vite sue annū pmansit. Hec patrū ac mulierū cōplurimorū vitā z conuersationē heremiticam diuus hieronymus eleganti stilo cōscripsit.

Linea Summoꝝ pontificum

Anastasius

Anno mundi.5593. Anno xpi.394.

Anastasius papa natione roman⁹ patre maximo: post syriciū pōtificē imperāte graciano vrbis rome eps creat. qui pōtificatu inito rei diuine cauēs: cōstituit ne sacerdotes vllo modo sederēt. sed curui ⁊ venerabūdi starent cū sacrū euāgeliū aut canerent aut legerent i ecclīa dei. Neue peregrini maxime aūt trāsmarini in clerū reciperent. nisi q̄nq₃ epoꝝ p̄re se ferrēt cirographa. hoc aūt factū esse aiūt ꝑpter manicheos qui tūc in affrica magno in p̄cio erāt ⁊ ad corrūpendā fidē de suis quoq₃ versus mittebāt. Cōstituit itē ne debiles ⁊ manci: neue aliq̄ mēbro carētes in numerū clericoꝝ reciperent. Basilicā q̄₃ (que crescētina vocat) in regione secūda via mamertina dedicauit. Tandē vbi ex sacris ordinationib⁹ bis in vrbe mēse decēbri habitis: p̄sbyteros octo: diaconos quinq₃: epōs decē creasset morit ⁊ sepelit in cimiterio ad vrsuz pilleatuz 5. kal. maij. annos vo tres: dies. x. sedit. Uacat tūc sedes dies vnū ⁊ .xx.

Innocentius

Anno mundi.5603. Anno xpi.404.

Innocētius huius nois prim⁹ papa natione albanus p̄re innocētio patri. Excepto theodosij tpoꝝ fuit. hic sanct⁹ fuit ⁊ multa ad religionē ptinētia trāquillitate impij ⁊ beniuolētia principis vsus meditatus est. Cōstituit enī vt sabatho ieiuniū celebraret. Et q̄ tali die xp̄s in sepulchro iacuisset ⁊ ei⁹ discipuli ieiunassent. De iudeis q̄₃ ⁊ paganis deq₃ monachis regulas quasdā tulit. voluit vt ecclīa semel ꝯsecrata: amplius nō cōsecraret. Cataphrigas autē hereticos quoꝝ auctores vt diximus fuere mōtanus prisca ⁊ maximilla ab vrbe expulit. Preterea vo pelagiū monachū ⁊ celestinū hereseos dānauit eo q̄ liberū arbitriū diuine grē anteferrēt: ⁊ q̄ dicerēt ad implēda diuina iussa volūtatē p se sufficiētē eē. Basilicā vo geruasij ⁊ ꝓthasij dedicauit. vestine mulieris impēsa structā ⁊ ornatā. Cōstituit itē vt singulis solēnibus festis i ecclesijs ante sacri receptionē pax epīcolis daret. demū vbi p sacros ordines q̄ter in vrbe habitos. p̄sbyteros. xxx. diaconos. xij. epōs q̄tuor ⁊ q̄nquagīta creasset p diuersa loca. morit ac sepelit in cimiterio ad vrsuz pileatū. 5. kal. augusti Sedit annos. xv. mēses. ij. diebus quinq₃. Uacat tūc sedes dies. ij. ⁊ .xx.

Zozimus

Zozimus papa natione grecus p̄re abrahā post innocentiū mortuo theodosio archadij ⁊ honorij qui patri impio successere tpib⁹ fuit. vir quidē sanct⁹ atq₃ optimus in multa rerū ꝑturbatione rem diuinā nunq̄₃ omisit. Constituit enī vt diacōi dum celebraret leuas tectas haberēt linostimis. Cōcessit item vt in parochijs cera sancto sabatho benedici possent. Bibere autē in publico clericis vetuit ⁊ potuz publice vendere. In cellis fideliū id fieri posse nō negauit. Uetuit etiā ne serui in clerū reciperent q̄ huiuscemodi viros liberos ⁊ integros esse oporteret. Ferūt tū zozimū misisse ad carthaginēse cōciliuz faustinū epm duosq₃ vrbis rome presbyteros, vt ostēderet nil vsq̄₃ publice agi debere sine cōsensu eccle romane. At zozimus creatis in vrbe roma p̄sbyteris decē: diaconis trib⁹. epīs octo. morit ac sepelit via tiburtina apud corp⁹ beati laurentij martyris septimo kalendas ianuarij. Sedit annū vnū: mēses tres dies duodecim. Uacat tum sedes dies vndecim.

Bonifacius

Anno mundi.5613. Anno.414.

Bonifacius primus papa natione roman⁹ patre iucundo p̄sbytero honorij tpibus fuit. quo pontifice creato orta tum in clero seditio est. Naz duz bonifacius in basilica iulij vrbis rome creat. Eulalius in cōstantiniana basilica pontifex electus huic statim obicit. Et hoc quartū ecclesie scisma fuisse dicitur. Q̄d vbi honori⁹ (qui tum mediolani erat) intellexisset instante placidia cū filio valētiniano ambo ab vrbe pellunt. Reuocat tn̄ septimo mense post bonifacius. ⁊ solus vrbis presul constituit. Qui postq̄₃ pōtificatū pacifice adeptus est Sotheris pape decretū cōfirmauit ne mulier vlla aut monacha sacratam pallā attrectaret: aut thura contingeret aut adoleret. Neue aliquis sacerdos ante annos. 30. ordinet. Neue seruus aut obnoxi⁹ vel oberat⁹ in clerū reciperet. Uoluit itē ne absentes in iudicio vllo modo aut accusarent aut damnarent. hic inter cetera condidit oratoriū in cimiterio sancte felicitatis martyris. eiusq₃ sepulchrū ornauit marmoribus ⁊ argento. Nā ⁊ patenā argenteaz librarū. xx. Et coronas argenteas tres. calices minores duas. ⁊ scyphū argenteū librarū. x. Bonifacius aūt vbi ex sacris ordinibus semel habitis: p̄sbyteros ⁊ epōs creasset. morit ac via salaria sepelit apud corpus sancte felicitatis. 8. kal. nouembris. Sedit annis tribus: mensibus octo: dieb⁹ septem. quo mortuo clerici quidā eulaliū statim ad vrbē reuocātes vel indignatione vel cōtemptu rerū humanaꝝ reuocationē spernēs anno post bonifaciū moritur.

Gracian⁹ valentiniani senioris fili⁹ post mortē valētis sex annis imperiū tenuit: quis iā dudū ante cū patruo valēte ⁊ cū valētiniano fratre regnaret. vir ab ipsa adolescētia sua militia strēnuus ⁊ religione clarus. admodū cū iuuenis cū inestimabilē multitudinē hostiū romanis infusam finib⁹ cerneret: fretus xp̄i potētia: longe impari militū numero sese in hostē credit. Et cōtinuo apud argētinā oppidū galliaꝝ. formidolosissimū bellū incredibili felicitate cōfecit. Nā plusq̄ xxx. milia alemānoꝝ minimo romanoꝝ detrimēto in p̄lio interfecta narrant. hoc deniq̄ ei recta fidei cultura tribuit. Cū ambrosi⁹ ep̄s fuisset elect⁹ vniuersa statim italia ad rectā fidē repullulauit quo pacto catholicoꝝ tēpla destructa illustrare fecit. Porro gratian⁹ cū aiaduertisset thraciā dacia sq̄ tāq̄ genitales terras possidētib⁹ gothis ⁊ rempublicā in maximo discrimine videret theodosiū ab hispania fauētib⁹ cunctis apud sirmiū purpurā induit: etatis annū tercīū ⁊ trigesimū agentē. orientisq̄ ⁊ thracie simul imp̄io p̄fecit. Is oēm fiduciā suā ad opem xp̄i referens maximas illas scythias formidatas cūctis etiā alexandro magno: alanos hunos gothos incunctanter aggressus magnis multisq̄ p̄lijs vicit. vrbē cōstantinopolitanā victor intrauit. Deīo cum athalarico rege gothoꝝ federe: Interea v̄o maxim⁹ brittānia tyrānidē occupās ac i gallias traiciēs apud lugdunū gratianū interfecit: etatis nouē ⁊ xx. annos habentē. quare valentinian⁹ iunior frater metu p̄territ⁹ ad theodosiū in orientē ꝯfugit ⁊ paterna pietate suscept⁹ est. fuit aūt gracian⁹ l̄ris haud mediocriter institut⁹. carmē facē p̄bat⁹: ornate loq̄: parc⁹ cibi somniq̄ ac libidinis victor.

Theodosi⁹ senior genere hispan⁹ genit⁹ p̄re theodosio matre termācia: interfecto p maximū graciano: imp̄iū romani orbis obtinuit sol⁹: māsitq̄ in eo annis. xj. cū iā in orientis ptib⁹ sex annis graciano viuēte regnasset. qui etiā singlari celeritate ⁊ ꝯsilio vsus. maximū tyrānū graciani interfectorē apd aqleiā occidit. hāc calamitatē maximo ipsi martin⁹ vir sctissim⁹ an̄ p̄dixerat dux britānis militarib⁹ copijs spoliat in italiā ꝯ ius fasq̄ vētur⁹. Theodosi⁹ q̄z diuino auxilio fret⁹ ⁊ andragaciū maximi comitē: ⁊ victorē eiusdē tyrāni filiū ⁊ arbogastē q̄ valētinianū iuniorē apud viennā ei⁹ dolo strāgulauit ac eugenius tyrānos mira celeritate vsus oppressit. Fuit aūt theodosius p̄pagator reipu blice atq̄ defensor exim⁹ morib⁹ ⁊ corpe traiano similis q̄tū scripta veterū ⁊ picture docent. Sic eminēs stat⁹ accedit ad disciplinā militarē laus ingenij q̄ plurimū valuit ⁊ religiōis. Nā cū mediolanū ingredi ecclīam vellet mysteria visur⁹. p̄hibit⁹ ob cedē facta⁹ (vt fieri solet) ab ingressu ecclie nisi peniteret: ita equo aīo tulit vt vltro ipsi ambrosio grās egerit atq̄ penituerit. huic sociata i ꝯiugio flacilla fuit ex qua archadiū ⁊ honoriū genuit. itaq̄ q̄nq̄gesimū annū agens etatis i pace apd mediolanū reb⁹ excessit humanis republicā q̄etā filijs relinquēs corp⁹ ei⁹ eodē anno cōstantinopolim trāslatū atq̄ sepultū est.

Archadi⁹ theodosij magni fili⁹ augustus in oriēte factus. honori⁹ frater eius in occidēte cōmune imperiū diuersis tn̄ sedibus tenere ceperūt. vixitq̄ archadi⁹ post p̄ris excessū annis duodecim. verū q: pater eoꝝ theodosi⁹ ipsis adhuc adolescētulis tres duces reliqt viros potētissimos q̄ curā gererēt. reliqtq̄ ruffinū q̄ orientē. stiliconē q̄ occidētē. gildonē qui affricā regerent qui deinceps cupiditate imperādi moti spētis paruulis regnū occupare conati sunt. Gildoni res nouas in affrica moliēti mascelzer frater ei⁹ crudelitatē veritus hostem fugat. q̄ vel dolore aī vel veneno post morit. Mascelzer cita victoria elat⁹ cū nec deo nec hoīb⁹ parceret a militib⁹ occidit. Ruffin⁹ v̄o ab archadio opprimit. Stilico q̄z occidētis tutor imperij collatoꝝ beneficioꝝ immemor ⁊ affinitatis: nā socer erat habat honorij. Regnum ⁊ ipse eucherio filio affectās: ingētia rei publice intulit mala. Nam sepe cū delere posset barbaros fouit eos. sepe alaricū cū suis gothis vicit. Tandē a gothis superatus cū auxilia postularet. Imperator indignatus duces misit qui eum interficerent.

Honorius archadij p̄dicti frater: vir morib⁹ ⁊ religiōe: theodosio p̄ri cōsimilis. Is principatu suscepto dux vires reipu. quotidianis teneret labefactari incōmodis virū strēnuū ⁊ bellicosum ꝯstantiū comitē ad gallias cū exercitu misit. deinde ei galli placidā germanā suā cūctoꝝ gaudio sociauit. ex qua valētinianū filiū cōstācius genuit: qui postea reipu. imperiū gessit: inde cū apud rauennā in regni cōsortiū adsciuit: qui nec dum septē mēsib⁹ euolutis ex hac luce subtractus est. Inter hec placida augusta a fratre honorio pulsa ad orientē cū honorio ⁊ valētiniano filijs ꝓfecta. a theodosio augusto archadij alterius germani sui filio honorifice suscepta est. Honorius v̄o postq̄ cū minore theodosio germani filio annis q̄ndecim imperasset cū iaz antea cū fratre annis duob⁹ regnasset republicā vt ceperat: pacatā relinquēs apud vrbē romā vita exemptus est. corpusq̄ ei⁹ iuxta beati petri ap̄li atriū in mausoleo sepultū est huic soboles nulla fuit.

Linea Imperatoꝝ

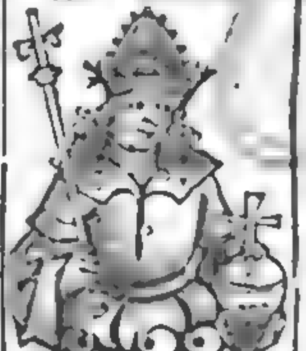
Gracianus

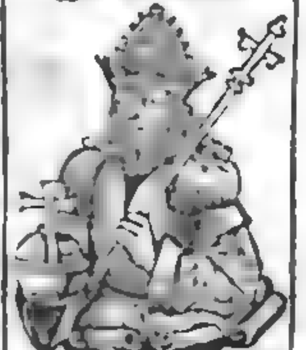
Theodosius

Archadius

Honorius

Sanctus ambrosius

Ambrosius mediolanensis eps: patria romanus de cõsulari dignitate vir plane sanctissimus et oim doctorũ sui tpis precipuus atqz supremus. post auxẽtij serã mortẽ ex pagano iudice subito apud mediolanũ diuino nutu eps fuit a ciuib' electus: moreqz catholico baptismate tinctus presulqz ordinat'. subito eni infantis vox insonuit dicẽs. Dignus est hic ambrosius vt sit eps. q ex cathecumino xpianus effectus decimo imperij valentiniani anno: nonus mediolanensiũ creat eps. Cũqz p fide catholica libros gratiano impatori porrexisset ac reuerẽtia qua tribuerat suscept' eet. vniuersa itali ad rectã fidẽ italia repullulauit. ac oĩs cisalpina gallia orthodoxã recepit fidẽ postea impatorẽ theodosio ambrosi' apud mediolanũ ecclie introitũ nisi peniteret interdixit. cũ agẽte curialiũ suoz malicia eius iussu ad quinqz hoim milia occisa sunt quã admonitionẽ equo aio tulit. fuit eni ambrosio tãta comitas. mox sanctitas: ingenij acumẽ: diuinaqz scia vt nõ modo viuẽs: sed et vita functus. Italiã et oẽm orbem i sui deuotionẽ ac venerationẽqz pduxerit. qui etiã platoni pho et ortu et infantia atqz disciplina psimilis extitit. Cum apes vt platoni subito examen apum faciẽ cõpleuit: ac si in aluceolũ intrãdi et exeũdi moriũ facerẽt: que pdigia ex ei' ore suauitatẽ dicẽdi melle dulciorẽ fluere significabãt qd postea verissime demõstratũ est: si eius dicẽdi scribẽdiqz dulcedinẽ contẽplemur. Scripsit eni emẽdatissimos libros quoz sententie sunt fidei et ecclie firmissime colũne. In quib' romana relucet fides: qz inter scriptores latinos quasi quidẽ flos emicuit. Obijt demũqz hic sanctissimus presul secundo nonas aprilis.

Martinus eps

Martin' monach' et eps turonẽsis vir sanctitate et pietate clarissim': q sabaudie pãnonioz oppido oriũdus: et in italia tiani id est papie nutrit' cũ patre suo tribuno militum sub cõstãtino et postea sub iuliano impatore militauit. Cumqz intus. tpe vo hiemali p portã ciuitatis ambiensis transiẽs paupi obuio. arrepto ense clamidẽ q sibi sola superat in elemosynã largit' diuisit. In qua nocte sequẽte xpm vidit vestitũ. Relicta milicia ad hilariũ pictauiẽsem epm pexit: se ei' disciplne subijciens. ibi postea monasteriũ cõstruxit de quo in epm turonẽsez assũptus est. Eius deinde vita tãtis extitit gliosa miraculis vt post aplos null' ei eq pareat. cũ trĩũ mortuoz more xpi idũ meruerit esse suscitator. Tandẽ anno pmo tpib' anastasij põtificis apud eandẽ vrbẽ tercio ydus nouẽbris etat' vo sue. 81. migrauit ad dnm. Cuius exequijs cũ diuus ambrosius miraculose interfuisset. et eius sctitatẽ et virtute didicisset. de eo ait. beatus martin' vrbani erroris tẽpla destruxit: vexilla pietatis erexit: mortuos suscitauit: ab obsessis corpib' demonia seua exclusit: ac varijs laborãtes languorib' salutis remedio subleuauit: qz ita pfectus est vt xpm texisset in paupe &c.

Theodosi' impator p hec tpa fedus cũ athanarico rege gothoz ex tẽplo percussit. athanaricus cõstãtinopolim ad theodosiũ venit quẽ ille mira animi iocũditate et affectione recepit. denuqz cũ athanaric' vrbem intrasset. et tã edificia ciuitatis qz ex romani ad diem festũ ppli frequẽtiã cerneret: deinceps impatoris regiã ingressus obseqa officiaqz diuersa ɔspiceret: sine dubio inqt. de' terren' est impator. Cõtra quẽ quisqz man' leuare missus fuerit: ipe sui sanguinis re' existat. Nec mora tñ supueniẽte valitudine reb' humanis excessit. cui' exequias impator ipse pcedẽs digne cũ tradidit sepulture. ac vniuersi gothoz gentes rege defuncto aspiciẽtes virtutẽ benignitatẽqz impatoris theodosij romano sese impatori tradiderunt.

Claudianus poeta

Claudian' poeta natione hispan' his tpib' apud florẽtiã etrurie vrbẽ i pcio existẽs duos libros claudianũ scz maiorẽ et minorẽ edidit. In qbus certe ... erant sñie celebres ac notabilia puerbia. Liber ... ei theodosij laudib' versib' exaratũ ferũt. In ei' itẽ laud... claudiani poete carmina extãt. O nimiũ dilecte deo ... ether. et cõiurati veniũt ad classica vẽti.

Prudentius

Prudentiũ etiã poetã xpianũ virũ vtiqz secularium lrãrũ sciẽtissimũ p hos dies claruisse tradũt qui et nõnulla in diuinis laude dignissima cõposuit. de numero coz extat liber de martyribus. de origine peccatoz. exameron de trinitate &c. atqz aduersus simachũ idola defendentẽ librũ cõposuit et quedã alia.

His tpibus fuit appollinaris laodicee syrie eps vir sane in disputãdo vehemẽs et ita acutus vt ausus sit dicere corpus nõ alam a dño in dispensatione susceptum. postea vo cum rõnibus vrgeret ait eũ quidẽ habuisse aiam. nõ tñ ex ea parte qua rationabilis est sed ex ea solũ qua corpus viuũ reddit. Ad supplementũ vero rõnabilis partis ipsum verbũ dei fuisse perhibeat. que quidẽ sñia et a damaso ante. et a petro alexandrino epo explosa est. hinc appollinariste originẽ habuere.

Sanctus Hieronymus

HIeronymꝰ vir sanctissimꝰ ac doctor celeberrimꝰ sancte romane ecclie cardinalis p̄sbr: natꝰ p̄re eusebio oppido stridonis. qd a gottis euersum dalmacie quōdā pānonieqȝ confiniū fuit. Is toto orbe doctrinis ac scīa clarus apud bethleem ciuitatē palestine situs ei radiabat. quātū eñ iste iuuenit eccliās dei vita ⁊ scriptis: non audeo dicere cū ⁊ vita eiꝰ scīssima oībꝰ p̄luceat. ⁊ scripta eiꝰ ita in p̄cio ⁊ in honore sint: vt nemo magis legat ab eruditis p̄serum: fuit eñ eloquētissimꝰ ⁊ diuersarū līarū periciā ⁊ linguarū experientiā habuit: cū romanā adijt vrbē in q̄ līis grecis ⁊ latinis apprime eruditus p̄sbyter q̄s cardinalis ibidē est ordinatꝰ. Donatūqȝ grāmaticū ⁊ victorinū rhetorē p̄ceptores habuit. Gregoriū q̄s nazazenū magistrū suū fuisse testat vt sacrarū scripturaꝝ studijs eū erudiret. Indestriāqȝ ad hebreos arabicos caldeosqȝ elemētoꝝ apices habuit. inde ꝓbatissimoꝝ monachoꝝ habitū imitatꝰ in syriam p̄exit. Ad deserta deinde loca quadriēnio pnīe exacto ad bethleē oppidū remeauit vbi disertissima opuscula scripsit. Innumeris p̄terea libris aploꝝ ꝓphetarūqȝ cōstructionibꝰ editis imobilē catholice ecclie turrim quā ꝓstdoꝝ iacula cōsumauit. Danielē in caldaico stilo. Iob iustū arabico ꝓlocutū in romanā linguam mutauit. Matheū ex hebreo fecit romanū. Impossibile est de isto viro cuiusqȝ distincte vite ⁊ illiꝰ moribꝰ referere oīa. quadā die aduesperante cū beatus hieronymꝰ cū fribus ad lectionē audiendā sedisset: subito ingens leo tribus claudicans quarto suspēsus pede zenobij claustra ingressus est. q̄ viso frēs p̄territi. ipse veluti aduētāti hospiti intrepidꝰ obuiauit. leo p̄t̄ lesi quā habebat pedis obtulit plantā vulneratā a sentibꝰ. adhibita cura de lesionis ictu cōualuit. Inde cepit inter eos vltro citroqȝ q̄si domesticū aīal cōmorari. Tandē diuꝰ hieronymꝰ apō bethleē palestine tpibꝰ honorij ⁊ theodosij iunioris expleto nonagīta ⁊ octo vite annis ad xp̄m migrauit.

Paula romana

PAula matrona romana mulier sane sctitate admirabilis: ⁊ diui hieronymi in xp̄o filia atqȝ discipula: hoc anno quo ⁊ sanctꝰ martinꝰ etatis sue. 56. sexto kal. februarij apud bethleem in pace dormiuit. Cuiꝰ quidē dignitatē monasticāqȝ cōuersatione: desertionē patrie: ⁊ ad hierosolymā ꝓfectionē. diuus ipse hieronymꝰ libello quodā: magnis effert laudibꝰ. vbi etiā eiꝰ p̄egrinationē ꝑ loca sancta hūilitatēqȝ ac cōtinentiā ꝓfusāȝ in paupes beneficentiā: incredibilē patientiā: hospitalitatēqȝ ac fidē ⁊ aduersus hereticos ꝯstātiā. ⁊ ad extremū eius felicē exitū. ⁊ in exequijs sanctoꝝ cōcursum narrat. eo ī libello ipsius filiā eustochium ⁊ virtutis heredē cōsolat. Eam deniqȝ paulā ab agamenone rege p̄dicto q̄ troiā deleuit traxisse originē aiunt que tradita fuit viro clarissimo iulioꝝ familia ꝓcreato. In cuius tumulo tale inscripsit carmē. Respicis angustū p̄cisa rupe sepulchru. hospitium paule celestia regna tenentis ⁊c̄.

Pelagiꝰ hereticus

PElagiꝰ quidā monachus ⁊ heresiarcha pessimꝰ e roma ī angliā ꝓfectꝰ insulā illā oēm execrabili infecit errore. p̄dicabat eñ hoīem sine grā dei saluari posse: ⁊ vnūquēqȝ suis meritis ꝓprijsqȝ virtute ad iusticiam regi: Infantesqȝ p̄terea sine originali peccato nasci dicebat: nō iō baptizari oportere vt a petō liberarent. Cōtra quē diuus augustinꝰ cū ceteris p̄sbris viriliter se opponēs librū de baptismo paruuloꝝ: ⁊ aliū librum cōscripsit. ⁊ sanctus hieronymus dialogū cōtra eū ꝑscripsit.

Alexius

ALexiꝰ romanus patricius cōfessor dignissimus atqȝ sanctissimus. xvj. kal. augusti rome ī domo p̄ris sui noīe eufemiani senatoris incognitus sub gradu longa exercitatus patientia migrauit ad dñm. cuius exequijs miraculis plenis interfuere archadius ⁊ honorius imperatores. pro dño eñ sponsāȝ elegātissimā deseruit.

Iohānes crisostomus

IOhānes cognomēto crisostomꝰ ꝯstātinopolitanus ep̄s hoc tpe: postq̄ xp̄iane religioni verbo ⁊ exēplo atqȝ doctrina plurimū ꝓfuisset. 6. kal. februarij in pace quieuit. hic ꝓpter veritatē ⁊ iusticiā defendēdā ab eudoxia ⁊ archadio eiꝰ filio multas ꝑtulit iniurias: ꝗ̄ inter h̄ p̄ter scītatē mirās elegātissios edidit libros ⁊ s̄mōes ac eplās

Cassianus

CAssianꝰ itē monachꝰ cōstātinopolitanꝰ vel scytha iohānis crisostomi diaconꝰ: hicnāqȝ massiliā ex cōstātinopoli mittēs: duo ibidē monasteria cōdidit: vbi multos vtriusqȝ sexus ꝯgregās monachos. inde multa edidit opuscula sc̄ʒ de monachoꝝ habitu. Collatiōes patrū egypti cum eis q̄s ꝯ habuit is digessit. De distinctione monachi ac fine. De pugna carnis aduersus sp̄ūs. De tribus antiquis monachoꝝ generibus. ⁊ quarto nūc exorto similiter plerāqȝ al.

Concilium constantinopolitanũ

SEcunda synodus vniuersalis fuit cõstantino politana: centũ quinquaginta patrũ gratia ni ꝛ theodosij principum ac damasi pape cyrilliq̃ hierosolymitani atq̃ nectarij alexandrini patriar che tpibus. cõtra macedoniũ cõstantinopolitanũ epm ꝛ eudoxiũ qui negabant spm̃sanctũ deũ esse. Et hi oẽs cõdẽnata p̃fata heresi: quatuor canones statuere. Iste eñ macedoni⁹ patriarchalẽ sedẽ furti ue ac tyrãnice occupauit. quo deposito nectari⁹ a patrib⁹ electus fuit. postea deũ vnũ ꝛ viuificantẽ ꝛ deũ spm̃sanctũ. ꝛ pr̃i filioq̃ cõsubstãtialẽ declarã tes simbolo addiderũt. p̃terea ꝫ appollinarẽ laodi cie epm ꝛ sabelliũ blasphemos. ꝛ qui similia sentie bãt anathema ptulerũt. Cũ carne xp̃i inalatã esse dicebant: sine aĩa rõnabili atq̃ intellectu humano ꝛ i morte triduana diuinitatẽ cõmortuã fuisse asse rebãt. In p̃dicta q̃z synodo theodosi⁹ imꝑator resi stens patrib⁹: hos psuasionib⁹ sedutit: vt ignorã te summo põtifice cõstantinopolitanã sedẽ in patri archatũ sublimarũt qđ postea seminariũ discordie fuit

DYdimus alexandrin⁹ a teneris annis oculis captus. ꝛ ob id etiã primoꝝ litteraꝝ ignarus ita geometriã ꝛ dialeticã que magno vsu indigent tam grandis natu cum p̃mis elementis didicit vt p̃clara quedam opera in mathematicis scripserit. In psalmis quoq̃ ꝛ in euangeliũ mathei ꝛ iohannis ꝛ contra arrianos multa edidit. Miscebat eñ precibus studia ꝛ laborẽ: cõtinuasq̃ vigilias: vt qđ alijs visus illi conferret auditus.

Radagasus rex gothoꝝ

INgressus tum sub honorio imꝑatore italiã oim antiquoꝝ p̃ntiũq̃ hostium inter hec acta longe imanissim⁹ radagasus gothoꝝ rex ꝛ in totã repẽtino im petu inuadit italiã ferro ac flãma oĩa vastabat. Tradit fuisse in ei⁹ populo plusq̃ du centa milia gothoꝝ ferũt. Hic sup̃ hanc incredibilẽ multitudinẽ indomitamq̃ virtutẽ barbarus erat ꝛ scytha: qui oẽm humani generis sanguinẽ dijs suis li nare deuouerat. Inuadit illico romam pauoꝝ infinitus: fit oim paganoꝝ in vrbe cõcursus declamat a cunctis. sed hec ideo ꝓpter qđ neglecta fuerũt magnoꝝ sacra deoꝝ: fere in tota vrbe blasphemie ad nomẽ xp̃i tanq̃ lues aliqua ꝓbris ingra uant. Conducunt a romanis aduersus eũ duo pagani duces: gothoꝝ sarus ꝛ vi ridunus hunoꝝ contritus diuinitus radagasus in aspero fesulani montis iugo quo cũ fame ꝛ siti cõficerent. Rex solus spem fuge sumens: captus a romanis in vincula coniicit: ac pau lisper retentus vita priuat. Tanta vero multitudo captiuoꝝ gothoꝝ fuisse fert: vt in vilissimarũ pecuduꝫ modum: singulis aureis passim greges hoim venderent.

Alaric⁹ rex gothoꝝ

HUic vero successit alaricus quẽ stileo regni cupidus cũ fugare posset ꝛ no luit ꝛ iuuit. Uerũ postremo italiã ingressus cũ ab honorio sedẽ qua cũ suo exercitu ꝯsistere posset expeteret. Honori⁹ deliberato ꝯsilio ei gallias cõcessit: q dum gallias pergens ob reparationẽ iumentoꝝ apud polentiã aliquãtulũ resedis set. Stilco comes in pditionẽ reipublice gothos ptentãs. belli summã saulo pa gano cõmisit: qui ipso die sacratissimo pasce gothis nil suspicantib⁹ sup eos ir ruit: magnãq̃ eoꝝ partẽ ꝓstrauit. deinde arma accipiũt ꝓsternũt exercitũ. hinc in rabiẽ furoris excitant: omissa gallia romã contendunt. cuncta p que ierant igni ferroq̃ vastantes. Nec mora vrbem romam capiunt deuastant incendunt. Anno eiusdẽ cõdite millesimo centesimo sexagesimo quarto. salutis vo xp̃iane anno duodecimo ꝛ quadringẽte simo. hac tñ moderatione vsus est alaricus ꝛ clemẽtia vt suis mãdauerit: a cede ꝛ sanguine quoad fieri po terat abstinere. vtque cõfugientibus ad basilicas petri ꝛ pauli parceret. Rex vero tercio die ab vrbe disce dens in lucanos ꝛ brucios proficiscit. inde in siciliã transfretare cupientes ꝓpessi naufragiũ. Inter hec ala ricus apđ cosentiã morte subita defunct⁹ est. Gothi eũ in basento amne sepelierũt cũ multis opibus.

Athaulphus rex

REgẽ deinceps athaulphũ alarici affinẽ gothi ꝯstituerũt. qui ob affinitateꝫ ꝛ gen⁹ succedit: romã redeũt: si quid residui fuit: more locustarũ eradũt. au ferẽtes deinde galliã placidã sup̃ioris theodosij filiã sororem honorij. quam sibi athaulph⁹ apud foꝝ cornelij conubio copulauit. que multo post reipu. cõmodo fuit. Nam ad hoc animũ mariti subtilib⁹ blandimentis inflexit. vt vltro a roma nis cedib⁹ temperatum. In aĩo ei prius fuerat vrbem romam delere: ac nouã cõde re: eamq̃ gothiã appellare. ꝛ imꝑatoribus nomẽ de se relinquere: vt nõ augusti deinceps sed athaulphi vocarent. Mentẽ eius placida auertit. ac fedus inter eũ ꝛ honoriũ ac theodosium iuniorẽ composuit: qui ad gallias proficiscens apud barcilonẽ fraude suoꝝ occisus est.

Sanctus augustinus

Augustin⁹ beati ambrosij i fide [illegible] hō certe [illegible] facere doctissim⁹. hippone i affrica ep̄s: fide [illegible] tpe [illegible] disputationib⁹ tū maxime tuebat. fuit aūt natione aphe er honestis parentib⁹: pr̄e patricio: matre monica xp̄ianissima [illegible] ac curatissima diligētia nutrit⁹ in adolescentia secularib⁹ l̄ris apprime erudit⁹: liberalib⁹ disciplinis imbut⁹ quas p se met ipm nullo tradēte doctore didicit ⁊ intellexit. Inde et gentilitatis errore in manicheoꝝ heresim incidit. In quo p annos nouē pmāsit. Habuit ds̄ filiū ex muliere soluta noīe adeodatū subtilissimi ingenij. q in adolescētia decessit. Postq̄ v̄o in carthagine rhetoricā multos annos legisset. Audiēs p̄fect⁹ rome studiū vigere clam nesciēte matre ad vrbē venit: post modū mediolanū a symacho p̄fecto vt rhetoricā doceret vocatus. ad cui locū mater illo subsecuta est: vbi ⁊ paulo post p̄cib⁹ suis ⁊ suffragio diui ambrosij ac doctrina: ad vere religionis viam couersus est: ⁊ cū filio ab ambrosio die pasce cū esset. xxx. annoꝝ baptizatus est. Et hymnū Te deū laudam⁹ cecinerūt ⁊ vsq̄ in finē ambo ediderūt. deinde ad simplicianū abbatē veniens de optimo viuēdi modo pcūlit: vbi biennio orōnib⁹ ⁊ ieiunijs vacabat. Inde matris instinctu romā venit: ⁊ p etruriā transiens sanctos heremitas apud pisas inuisit. ⁊ centucellas nō p̄cul ab vrbe. rome v̄o cū manicheis ɔflixit. e roma p̄fect⁹ cū matre remeabat ad affricā. Et cū eēt apud hostia tiberina monica et filij cōuersione gaudio repleta: cū dulcib⁹ alloquit verbis. Infirmata nono sue egritudinis die defuncta ⁊ sepulta est. Augustin⁹ cū frib⁹ suis carthaginē adnauigauit: patrimoniū paupib⁹ erogauit: ⁊ i nemore monasterio extructo s̄m regulā ab ap̄lis cōstitutā viuere cepit. Denicq̄ in hipponēsi ecclia is inuit⁹ ep̄s p̄mot⁹ quadraginta annos supuixit vbi ⁊ monasteriū canonicoꝝ cōstituit. Tot aūt libros i oī doctrine genere scripsitauit: vt ne numerari quidē ne dum legi queant. Tandē cū sextū ⁊ septuagesimū vite ageret annū obiit. ⁊ i basilica diuo stephano dicata sepelit. inde corp⁹ in sardanā trāslatū fuit. Et regnāte i longobardia luitprando rege illud ad se deferri curauit ac papie cū honore collocauit.

Monica

Monica diui augustini mater in ostijs tiberinis nonis maij anno etatis sue lvj. migrauit ad dn̄m. Fuit aūt matrona pia mitis modesta ac paciēs ⁊ in ecclesia ꝑplūrimaq̄ deuota erat. In vigilijs ieiunijs ⁊ elemosynis elargiendis assidua. Ei⁹ aūt sctissimū corp⁹ ibidē a filio ɔditū vsq̄ ad martini quinti pōtificis tpa p mille ⁊. xx. annos p̄stitit. verū eo p̄sulante circa annū dn̄i. 1430. tercio ydus aprilis inde romā cū ingenti pompa trāslatū. Cui mapheus vegi⁹ laudensis poeta sui tpis laudatissim⁹. ⁊ eiꝰ martini pape datari⁹ mausoleum mira arte elaboratū extruere fecit. ⁊ in ei⁹ laudē epigrāma cōposuit videl3. Salue l[illegible] matrum: mater sanctissima salue. Salue augustini monica digna parens ⁊c. cū pluribus carminibus laude dignis.

Rufin⁹ aquilegiēsis p̄sbr̄ vir clarissim⁹ atq̄ eruditissim⁹ floruit ad quē hieronym⁹ nōnullas dedit ep̄las. in qb⁹ cū tāq̄ amici dulcib⁹ alloquit verbis ⁊ ad caritatis p̄seuerātiā exhortat. Sꝫ paulopost amicitie p̄seuerātia inter eos defecit: hic itaq̄ cū erudit⁹ eēt

Lucian⁹ trimitan⁹ [illegible] et si op⁹ aliqđ nō ediderit tn̄ in trāsferēdo de greco in latinū multū laborauit. Lp̄ibr̄ vir scitate ⁊ fide p̄spicu⁹: tēpestate hac deo annuēte cū q̄ile reliqas stephani p̄thomartyris ⁊ gamalielis pauli p̄ceptoris inuenisse aiūt. eāq̄ reuelationē ⁊ inuētionē cū esset disertissim⁹ vir ad oēs ecclias

A greco s̄mōe ɔscripsit: quā scriptionē postea heb tndi⁹ p̄sbyter hispan⁹ latinā fecit ad occasū ꝑ scriptor.

Alexander lythos hoc est medic⁹ cognomēto sophista: p hoc temp⁹ ob ingenij magnitudinē medicorum princeps habit⁹: toti⁹ medicine disciplinā tribus libris explanauit ⁊ alia quedam cōposuit.

Predestinator etiā heresis p hec tpa scripsit: q̄ oīno affirmabāt nil ad vitam p̄ficere q̄ hoīes virtuose viuerent: sicut h̄r i canone. 24. q. 3. ca. quidā

Nestor hereticarcha ɔstātinopolitan⁹ ep̄s hoc tpe postq̄ pontificatu donat⁹ fuisset apte se ecclie hostē ostēdit. Et cū ex tpe precipuus declamator esset. p̄dicauit xp̄m hoīem purū fuisse nō deū. vnde ⁊ librū quasi de incarnatione scribēs sexaginta duobus diuine scripture testimonijs suo prauo sensu ɔfirmauit. Scripsit etiā nōnullos alios tractat⁹.

Proba mulier

Euphrosina

Proba mulier elegantissima adelphi p̄consulis romani vxor: h̄ puigili cura virgilij carmib⁹ q̄cq̄d historie i veteri atq̄ nouo legit testamēto vsq̄ ad missionē sp̄s sancti tam compte cōposuit. vt hui⁹ cōpositionis ignarus virgiliū euangelistā fuisse credat. Uocauit id opus centonas virgilij in laudē xp̄i. hanc certe laud ex quād i eudocie ascribūt theodosij iunioris vxori.

Eufrosina a p̄re edocta l̄ris vestē induit virilē ad monasteriū pgens smaragdi nomē sumpsit i habitu monachali sub artissima abstinētia vsq̄ in finē p̄mansit de qua elegās historia in vitas patrū habet

Marina q̄q̄ virgo eodē habitu i monasterio latitās [illegible]-nonachū se simulauit: opp̄ssione puelle infamata ante fores monasterij in vilissimo contemptu permansit: [illegible] ad finē vite venit.

Celestinus papa natione campan⁹ post bonifaciũ tpib⁹ theodosij iunio ris fuit. qui d[e] anno cultu intectus cōstituit. vt psalmi dauid ante sacrifi ciu antiphonatim ab oīb⁹ canerent. qd̄ fieri nō cōsueuerat. plecta cū epla ꝛ euāgelio tm̄a sacrificio imponebat. Refert martin⁹ cassinas Judica me de⁹ ꝛ discerne cām meā. qd̄ in pncipio sacrificij dicit ei⁹ inuentū fuisse. Graduale qz huic ascribit. Multa p̄terea cōstituit que tū in archiuis legebant. Dedica uit ꝛ basilicā iuliā cui plura dona obtulit. Mādauit sm̄ gratiano referente vt oēs sacerdotes scirēt ecclīasticos canones. At vbi ex sacris ordinib⁹ ter i vrbe mēse decēbri habitis: p̄sbyteros duos ꝛ. xxx. diaconos. xij. epōs. xj. ꝛ. xl. ete asset moritr. ac sepelit in cimiterio priscille via salaria. viij. ydus aprilis. Cō sederat annis. viij. mēses. x. dieb⁹. xvij. Vacat tum sedes dies vnd' ꝛ. xx.

Synod⁹ tercia vel ls ephezia magno theodosio iuniore pn̄cipe: ꝛ pōtifice celestio iuuenale qz cōstantino politano epō atqz ciril lo collecta fuit: ꝛ habi ta apud ephesuz syno do. cc. epōꝝ. impi⁹ ne storij⁹ cū heresi noīs sui cūqz pelagianis oīb⁹: q̄ dogma illud ꝑpe co natū iuuabāt. cū p̄dica bat xp̄m ex maria ho minē tm̄ ꝛ nō deū natū eiqz diuinitatē collatā eē p meritis. cui impie tati ꝛ cyrill⁹ alexandri n⁹ epūs ꝛ celestin⁹ pōti fex mirūimmodum ad uersati sunt. vñ diffini tū fuit q̄ beata maria virgo vocaret Theotocos id est mater dn̄i. Et inde oīm consensu. xij. canoni bus eoꝝ stulticiā impugnātibus damnant.

Synodus Ephezina

Anno mundi. 5623. Anno christi. 424.

Sixtus tercius papa natione roman⁹ p̄e sixto. valētiniani tpa attigit. q̄ pōtificatū iniens a basso quodā reus in iudiciū accersit. Hic aūt cōgre gata septē ꝛ qnquaginta epōꝝ synodo. Ita cām dixit vt ab oīb⁹ vno cōsensu absolueret: dānat bassus calūniator iniquus annuēte valētiniano ꝛ placidia ei⁹ matre in exiliūqz mittit. cui⁹ p̄dia nō fisco sed ecclie ascribunt. Aiūt bassū post exiliū nō multū vixisse tercio mēse diē extremū obijt. Edificauit aūt sixt⁹ basilicā beate marie v̄ginis. q̄ nūc maria maior vocat ꝛ multa dona obtulit. Inde cū oīa q̄ habuerat aut in edificijs aut in ornamētis ecclīarū: aut paupe rib⁹ erogasset. Morit ac sepelit i cripta vie tiburtine apud corp⁹ btī laurentij Sedit annis octo dieb⁹. xx. Vacat tum sedes dies duos ꝛ viginti.

Leo primus papa natione thuscus patre quinciano hic ob dignitatē ꝛ p̄ cipuā doctrinā cognomēto magn⁹: ꝛ dignitate prim⁹ habitus fuit eo q̄ eloquētia nemini cesserit. ideo in calcedonēsi synodo sūma patrū oīm admira tione ꝛ ꝯcordia ter sanct⁹ acclamatus est. q̄ ad cōfirmādā fidē multa cōstituit ꝛ cū esset doctissim⁹ decretales eplas plurimas ꝛ omelias ꝛ sermones cōpla rimos edidit. Ad reparādā vrbē ꝛ tēpla cōuersus. In honorē btī cornelij ba silicā via appia edificauit. Tēpla diffracta restituit: sacroꝝ vasa cōminuta aut ablata denuo renouauit vel ex integro restituit. posteā a malterū ꝑpe. s. petri ꝯdidit. Postremo creat ex institutione: morit ac sepelit apud sanctū petrū i vaticano. 4. yd⁹ april. sedit anno vno ꝛ. xx. mēse vno. dieb⁹. 13. vacat dies. 8.

Anno mundi. 5633. Anno christi. 434.

Hilari⁹ papa natione sardus: p̄e crispino ad leonis tpa puenit. Is i multa pturbatione reū: diuinā res intermisit nūqz. Instituit ne pōtifices deinceps successore sibi deligerent. que institutio ad oēs ecclīasticos grad⁹ ptinet. eplas scripsit de fide catholica. tres synodos ꝯfirmā tes: nicenā: ephesinā ꝛ calcedonēsem. Tria qz oratoria edificauit: duasqz bibliothecas. ad lunā vo mona sterīū i vrbe struxit. vbi ea pegisset q̄ ad optimū pōtificem ptinebāt. tū in extruēdis tēplis ornādisqz: tū etiā admonēdo docēdo castigādo elemosynasue p̄bēdo creatis p̄r⁹ de more. 25. p̄sbiteris: diaconis q̄tuor: epīs. 22. Sepelit post sanctā vitā in cripta sancti laurentij apud corpus beati sixti. Sedit annos septem menses tres: dies decem. Vacat tum sedes dies decem.

Linea summoꝝ pontificum

Celestinus

Sixtus tercius

Leo primus

Hilarius

Theodosius iunior archadij fili⁹: cū quīdecim annis impasset cū honorio germano archadij. erepto reb⁹ humanis honorio in impio ptinuat⁹. fuit eius in ptidio castini magistri militū iohānes inuadit imperiū. cū theodosi⁹ orientale regebat imperiū. q̄ cōperto patrui sui honorijq̄ funere: mox valētinianū amite sue placidie filiū cesarē effectū cū matre sua augusta ad recipiēdū occidētis dirigit regnū. quo tpe iohannes dux affrice quā bonifacius obtinebat bellare polauit ad defensionē inferiorē veniēs: valētinian⁹ mira felicitate eū oppressit. Theodosius vero princeps xp̄ianissim⁹ atq̄ phuman⁹ imperiū in multa rerū pturbatione accepit ₇ possedit. Nā affricā ferme vniuersam genserico rege vandalorū ablatā amisit. Multas in britānia direptiones ptulit inde valentinian⁹ tot⁹ italie cōsensu impator creatus gubernacula imperij apud rauennā suscipiēs hostes romani nois in italia cōpescuit. At vero theodosi⁹ cū absq̄ viginti vno annis: quos cū honorio patruo regnauerat: septē ₇ viginti annis imperiū gessisset. ex q̄bus ₇ cū valentiniano genero vigintiquinq̄ trāsegit: apud cōstantinopolim dum ipsis hunorū ostrogotorūq̄ regib⁹ resistere curaret pestilencia corruptus interijt: ibiq̄ sepultus est.

Ualētinian⁹ occidētalis impij gubernator pacē cū genserico vandalorū rege iniuit ac certis finib⁹ affricā sibi ac genserico diuisam vandalis incolēdā dedit. Interim vero dux valētinian⁹ cōstātinopolim pficiscit: ₇ theodosij filiā in vxorē ducit. Uandali genserico duce cartaginē capiūt ac diripiūt. Attila hijs dū hec in affrica gererent aīm simēs ad occupandū occidētale imperiū copias vndiq̄ celeriter colligit atq̄ iter statim carpit. Qd vbi etius intellexisset legatos de pace statim tolosam ad theodericū regē mittit: vt eoi impensa ₇ parib⁹ copijs belliū q̄ attile gereret. romanorū ac theoderici auxiliares copie fuere alani burgundiones franci saxones atq̄ oēs fere occidētales ppli. Tandē superueniente attila in campis cathelonicis pliū cōmittit: pugnatum acriter quousq̄ nox superueniens incerto auctore finē imposuit. Ad centū ₇ octoginta milia hoim eo in plio vtrinq̄ cecidisse cōstat. Et q̄ virtus semp inuidiā parit Ualētinian⁹ impator q̄nū res docuit pspere eius successus grauiter ferens cum gladio pemit. Ita vir bellicosissim⁹ etius ₇ quōdā attile regis potentissimi terror occubuit. cū quo pariter ₇ occidēt' imperiū salusq̄ reipu. corruit. Sed neq̄ valentiniano mors etij impune cessit. Nā ₇ ipse anno sequenti a trasila etij milite. cū. xxx. annis imperiū gessisset cōfossus interijt. e quibus cum theodosio socero vigintiquinq̄ cū marciano quinq̄ imperauit.

Marcian⁹ anno ab vrbe cōdita millesimo ducentesimoq̄rto: orientali aule pficit impator. Is princeps catholicus fuit: catholicis ꝙ plurimū fauēs: qui vt imparet theodosij sororē cū orient' impio vxorē accepit. ₇ attila mortuo eadē nocte p somnū ei⁹ arcū cōfractū vidit. eo itaq̄ impante imperiū occidētale ab orientali quasi diuisuz fuit. Et intra id temp⁹ germaniā oem daciāq̄ sarmaciā ₇ ceteras puincias ad danubiū rhenūq̄ sitas pdidit romana respublica. hispania q̄ʒ ulterior aqtania ₇ vasconia atq̄ illa educhū vesontionūq̄ gallie pars q̄ burgundiones anno vrbis capte secūdo ceperūt sunt amisse. Pariter factū est de senonēsi parisiorū francis subiecta. quarū oim puinciarū nulla postmodū p romanorū impio est recepta. Quo in tpe romani vrbe frequētata auitū senatoriū ordinis romanū delegerūt impatorē. cū quo marcian⁹ mitissimi vir ingenij damnis ₇ piculis occurrere cupiēs. que noui rerū mot⁹ parere cōsueuerunt federa iniit. secundū que respu. vtrobiq̄ salubriter administrari posset. Interea marcianus cum orientalē rempublicā feliciter administraret septimo imperij sui anno apud cōstantinopolim diem obijt.

Leo post marciani imperatoris interitū apud vrbem cōstātinopolim augustali potit⁹ est dignitate. qui deinceps sequēti tpe leonē filiū suum imperij cōsortē fecit: hūc leonē vrbs cōstantinopolitana primū ex greca pgenie impatorē habuit: quāq̄ phibēt aliq nō grecū eū: sed bessica pgenie oriundū. p cui⁹ tpa sedecim ferme annis impauit vrbē romā italiāq̄ ₇ vniuersum romano principi cōmissū imperiū varij mot⁹ laboresq̄ agitauerūt. Itaq̄ primo leonis imperij anno cū auitus rome mortu⁹ esset maiorianū quēdā exercit⁹ apud rauennā ricimere suadente impatorē assumpsit. ₇ anno imperij tercio interfecit apud terdonā [illegible] ciuitatē. Subrogat⁹ vero est illi p romanos seuerian⁹: qui tercio imperij sui anno rome defuncto: anthemius qui fuerat marciani impatoris gener in impatorē est suffect⁹. Nec interea quiet⁹ fuit apud cōstātinopolim leo. Zenōi cū se cōcepta valitudine moriturū intelligeret leonē ex ariadne filia nepote ₇ tenore successorē. Ipse vero puer leo cū paucis mēsib⁹ imperiū gubernasset zenonē genitorem manu ppria coronatum fecit imperatorē. Leo aūt posteaq̄ orientale decem ₇ septem annis rexisset imperio diem clausit extremum.

Linea Imperatorum

Theodosius iunior

Ualentinianus

Marcianus

Leo

Gensericus rex

Gensericus vandalorum rex qui in medio tempore regni sui hyspanos gallosque ac romanos commouit. hac tamen tempestate cum bonifacius comes affrice prefectus: ac beati augustini amator: sentiens se non posse tuto affricam tenere. Cernensque sibi periculum imminere in prouinciam reipublice efferuescens alanorum vandalorumque gentem cum genserico suo rege ab hyspania euocatos affrice intromisit. qui cunctam pene affricam ferro flamma rapinis crudelissime deuastantes catholicam insuper fidem arriana impietate subuertere. pulsis in exilium quibusdam in episcopis bene sentientibus. Sub hac turbine beatissimus augustinus de quo premissum est hipponensis episcopus ne ciuitatis sue ruinam cerneret: tercio eius obsidionis mense: ferme septuaginta annis vite explens. ex quibus quadraginta in clericatu seu episcopatu transegerat: ad christum perrexit quinto kalendas septembris. Inde gensericus carthaginem dolo pacis inuadit. omnesque opes eius excruciantis diuerso tormentorum genere ciuibus: in ius suum vertit. nec ab ecclesiarum spoliatione abstinens. Igitur carthago a vandalis capta est annis quingentis octoginta et quinque euolutis: postquam romano cepera imperio parere: sequenti anno in siciliam transiens: magnis calamitatibus affligit. Idem fecere pictaui et scothi insulam britannam occupantes. Aecius autem a britannis in auxilium eius patricius vir fortissimus et bellicis artibus insignis. genitor cuius nobile gaudentius ex dorostana ciuitate mesie oriundus. qui eius etatis burgundiones nouos tunc primum parietes motus bello percussus compescuit. Francos qui iterato rheni ripas ledere: et gallias irruptum magna sepatos cede repulit in germaniam. et balanos bello acerrimo cepit agitare quem cum danubii accolas populos regesque haberet notissimos hunos ad italie inuasionem primus excitauit. Cum itaque primores britanie romanorum legibus moribusque assueti pictorum et scothorum barbarie pati nequirent. Ad hunc etiam miserunt presidia implorantes. tradit eis legionem vnam que mare transgressa barbaros multa cede repulit. britannias quedam assuefuit pro romano imperio conseruauit. Inde in gallias reuocauit. Unde britanni ab eo destituti ab anglis et saxonibus auxilium petiere: quos hostes deinde non auxiliares sensere. ab his enim oppressi et patriam simul et nomen amisere.

Athila rex flagellum dei

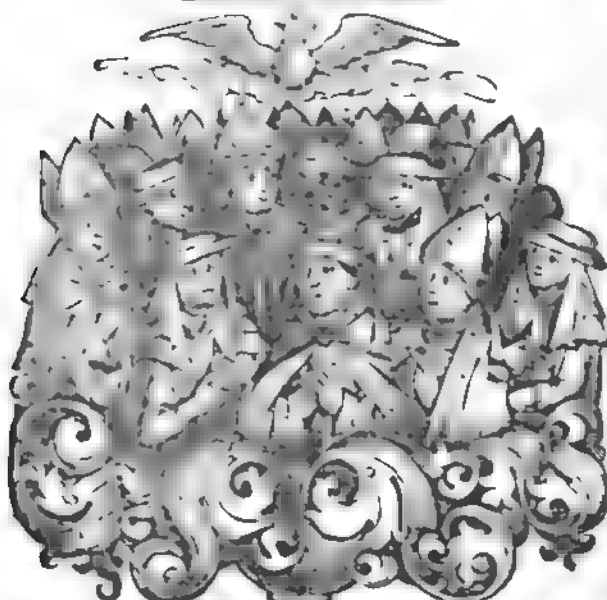

Athila de scythia hunorum rex patre genitus mundzuco: cuius fuere germani octar et robas: qui ante athilam regnum tenuisse narrantur: post quorum obitum cum bleda germano: hunorum successit in regno. Erat vero athila superbus incessu: huc illucque circumferens oculos. vt elata potentia ipso quoque in motu corporis appareret. bellorum quidem amator: sed ipse manu temperans. consilio validissimus. supplicantibus exorabilis. forma breuis. lato pectore: capite grandiore. minutis oculis: rarus barba: canis aspersus. simo naso. teter colore. originis sue signa pre se ferens. fratrem autem suum bledam variis inuetoris ingeniis. augende mox viribus bellaiue operi intentum per fraudem perimit. Inde ostrogothorum reges subditos sibi potius quam socios athila habere cepit. Contraxit vero pariter et patrius educauit sedibus non scythe modo populos: sed ad latissimam quoque danubii oram vndique expositos. in quibus notissimi fuere ardarici gepidorum: valemir theodemir vuidemir fratres ostrogothorum reges. marcomanni: quadi: eruli et thuringi. qui ad quingenta armatorum milia fuisse ceperimus. Cum vero copijs quas cathelonia campi clades comminuerat supplemento et auxilijs ad primam exercitus magnitudinem instauratis: non vltra gallias: sed ipsas italiam inuadere contendit. In quam ducturus primum illiria sinus oram circumuectus est. et traguriam: sebinicum: belgradum: iaderam: signiam: polam: parentium. bemoniam que oppida tunc in marciani imperatoris cura essent nullo firmato presidio diripuit incendit. Ad arsiam vero fluuium et tergestinum sinum italie limites non nihil reperit copiarum. Obsedit inde aquileiam: sed vrbs validissimis cincta menibus romanorumque presidio defendebatur. ne illic sedendo tempus vsque quaque tereret. Immunita regionis oppida expugnauit. Aquileiam deinde quam diu obsederat breui fuit potitus. Ingressus vrbem adusque solum eam subuertit. inde mouens paduam: vincentiam: veronam: mediolanum: ticinum que papia dicitur cepit. Romani tunc et ceteri italie populi athilam qui se flagellum dei terroremque populorum diceret. ac re ipsa ostenderet: horrendo pauore expectabant. Quod cum leo pontifex romanus eius nominis primus cerneret mestus compatiensque populis. atque etiam cohortante valentiniano legationem ad eum suscepit: quem reperit apud mincium castra habentem. facundus pontifex orando molliuit: effecitque vt omissa italia ad propria redire regna promitteret. que res omnem exercitum in admirationem adduxit. sciscitantibus vero causam respondisse athilam fama est. non se presulis adductum oratione id fecisse: sed magis duorum qui strictos tenentes gladios astabant. necem sibi ac exercitui comminantes. Et hi petrus et paulus fuisse creduntur. Igitur athila tali modo a sua sententia repressus: relicta italia pannonias repetit.

Uenetia vrbs his temporibus augmentum et originem gloriosam habuit. dum athila aquilegiam obsedit. cum aquilegienses sicut ostendimus post deuastationem troie cathonem veneto originem troianos fuisse aiunt. concordienses patauini et alii paludes in quas sua miserant frequentauere. et aquis eleuatiora apud riuum altum domesque cui duro a soliditate fuit cognomen tenuere. Sic et ceteri venetie prouincie populi. frequente metu vbicumque potuerunt eisdem in paludibus consederunt. Eam vero prouinciam abdua: pado: lacu benaco: alpibus et adriatico mari constat terminari. per hunc modum populi amenissimis et vberrimis omnium italie soli in regionibus nummariam eorum autumanis lares commutauere. Informem in virginem stagnaque omnium vel pari litoris sterilitate: si libertatem pro securitate electio postponendam: et nequaquam dubitandum sit illos dei munere coactos: cepisse loca his in terra optimamque tranquillitas secundisque rebus nulla prudentia elegisset.

Ferunt hoc tempore diabolum personam moysi induisse: multos iudeos decepisse: dum eos ex creta in terram promissionis ad similitudinem veteris sicco pede per mare reducere polliceret. Multi enim ex his fallacie moysi in vndis periere. Ceteri autem illos solos cauisse. qui tamen christum verum esse deum credidere.

Concilium calcedonense

Synodus quarta vniuersalis calcedonēsis sexcentoꝝ ⁊ .xxx. epoꝝ. hoc ipso anno apud calcedonēsem vrbem auctoritate leonis pape ⁊ marciani principis indicit. Juuenalis ꝗ͂ hierosolimitani ⁊ anatholi cōstātinopoli epoꝝ tpib⁹. cōtra eutiecen cōstantinopolitanū abbatē: asserētē xp̄m post humanā assūptionē: nō ex duab⁹ naturis existere: sed solā in eo diuinā naturā pmanere. Hoꝝ v̄o patrū aucte decernit credendū duas in xp̄o fuisse naturas: vtq̄ vn⁹ idē xp̄s de⁹ ⁊ hō crederet. quib⁹ ex snīa decretis statim nestorius ⁊ eutices nephādus hereticus manicheoꝝ p̄sul damnant: ⁊ oēs manicheoꝝ libri publice cōbusti sunt. Viginti ꝗ͂ octo canones statuerūt quoꝝ auctor maxiē sanct⁹ anotholius eps fuit.

Orosius

Paulus orosi⁹ hispanus patria taraconēsis: diui augustini discipul⁹: vir eloquēs ⁊ mltarū reꝝ cognitor his tpibus defuncto ipso augustino romā venit: ⁊ septē libros aduersus gentes edidit. In quib⁹ tot⁹ pene mūdi calamitates ⁊ miserias ac belloꝝ inquietudines replicās. Cronicā etiā ab exordio mūdi vsq̄ ad sua tpa scripsit. Et de ormista id est de miseria mundi intitulauit. hunc ꝗ͂ augustinū ep̄s ad pscēda ale rōne ad hieronymū hierosolymā misit. q̄ dū rediret etiā quasdā btī stephani ꝓthomartyris reliq̄as nup inuētas prim⁹ attulit occidēti.

Johānes damascen⁹

Johannē damascenū monachū optimū atq̄ doctissimū ac p̄cipue insignem theologū. huic etati nōnulli assignant eo q̄ theodosio familiarissimū fuisse tradāt. hic itaq̄ cū theologus p̄cipu⁹ haberet: etiā quattuor sniarū libros edidit quoꝝ principiū est. Nemo deū vidit vnq̄. in quibus de fide. deq̄ xp̄i humanitate atq̄ baptismo optime ptractat. vbi gregoriū nazazenū. gregoriū niccenum ac dydimū alexandrinū plurimū imitat⁹ est. Itē cur de⁹ ⁊ hō in duob⁹ libris explicuit. Libros ꝗ͂ medice artis edidisse fert. In quib⁹ morboꝝ cās describit ⁊ medelas. In hui⁹ aūt viri p̄conū multa admiratione digna prudēti⁹ doctor scribit.

Ursula

Ursula virgo gloriosa: natiōe britanica: filia vnica principis britānie: pulcerrima ⁊ magni ingenij dū nubilis a filio regis ad nuptias peteret: cū infidelis esset patri suasit vt assentiret: ea conditione vt decem virgines etate forma ⁊ genere electas sibi traderet et singulis mille adiungeret: et paratis ad vndecim. M. nauibus: inducias triennij sibi daret. Adiutus eis fuit pontul⁹ basiliēsis episcopus q̄ eas romā vsq̄ pduxit. Inde gerasina regina sicilie cū q̄tuor filiab⁹ ⁊ puulo filio adriano relicto regno cū ea pgens: se vsq̄ ad martyriū sociauit. Postea cū papa ciriaco egressi de vrbe. Ne xp̄iana religio nimis augeret maxim⁹ ⁊ african⁹ gentiles iulio cognato eoꝝ principi hunoꝝ scripserūt. vt cū coloniā applicarēt illā multitudinē trucidaret. Ursula igit̄ apud coloniā germanie vrbē cū vndecim virginū milib⁹ ab hunis sub attila rege militibus: gloriosissimo martyrio coronat̄ .12. kal. nouēbris migrauit ad sup̄os. Quoꝝ corpa ibidē a xp̄ianis sepulta: maxio i p̄cio semp habita sunt. Cū aūt vrsula ob sagittā in eā directā martyriū passa fuit Cordula timore humano territa nocte in naui pmansit. Sequenti die a deo confortata se manifestans occisa est. Et si dubiū extat de tpe passionis: de martyrio tñ earū ecclia non dubitat.

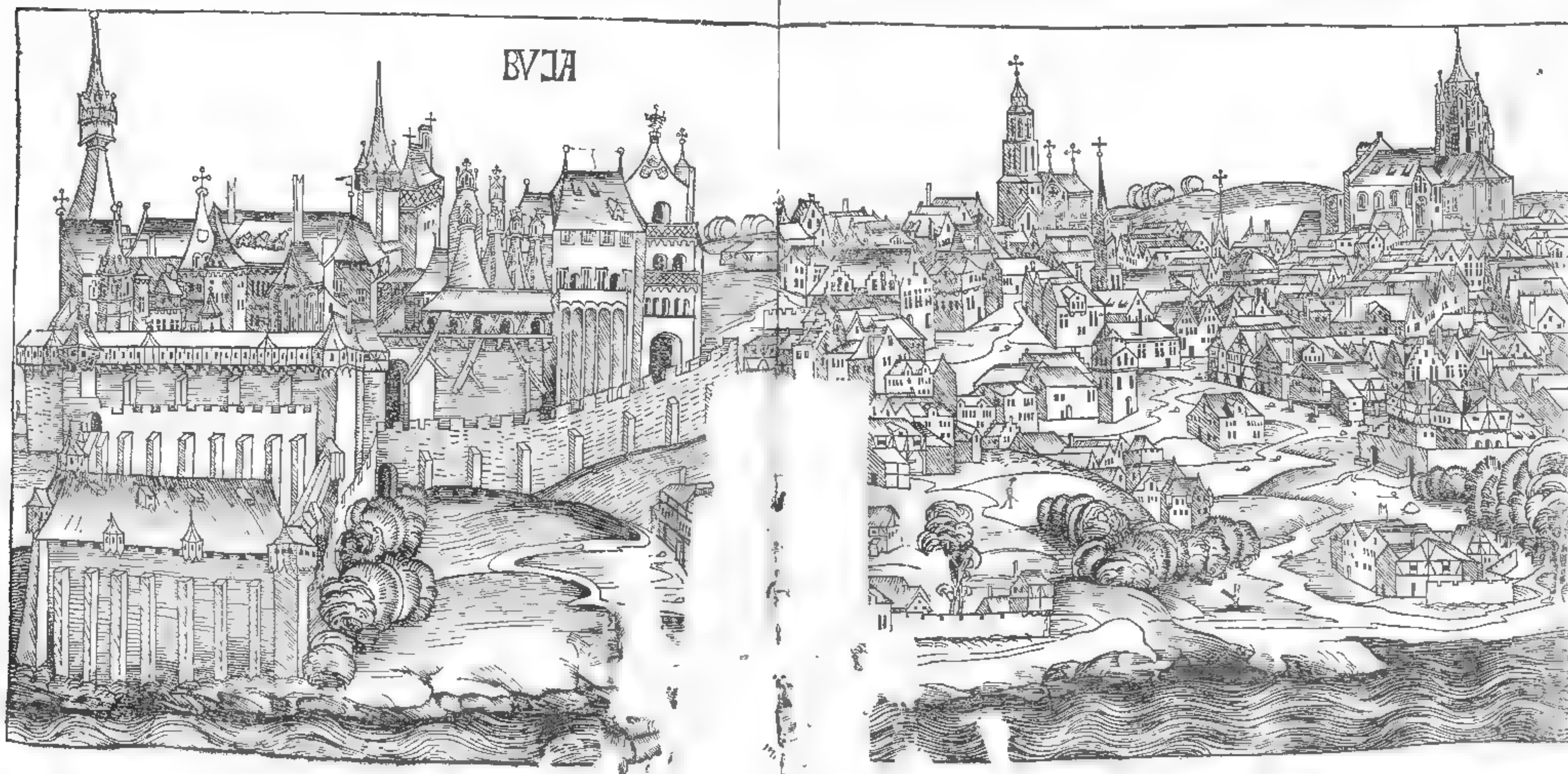
Septē dormientiū corpa qui sub decio imperatore inclusi in spelunca martyrio coronati sunt. suscitati eo hoc tpe: ad cōfutandū errorē exortū apud quosdā: negantiū resurrectionē mortuoꝝ. Qui postq̄ theodosio impatori ⁊ plurib⁹ alijs locuti sunt: resurrectionē attestātes: in pace dormierunt.

Merlinus

Merlinū anglū vatem insignē et regis filia monacha: ⁊ incubo demone natū et nōnullis placet his tpib⁹ fuit ⁊ claruit. hui⁹ mater demetie reg̃ filia: que inter quasdā monachas sancti petri ciuitatis virū nūq̄ cognouisse celebrata est. Sed aliqñ dixit visum ei sat quendā pulcherrime speciei virum eam sæpe amplexatā. Indeq̄ euanescentē crebro adsse cognouisse: ⁊ illā tandē peperisse. Et postea in virū magnū euasisse. Hūc⁹ aūt merlini industria vortigern⁹ britonū rex xp̄i fidē in memoriam durit. Cui successit frater ei⁹ qui magni arturi pater fuit. Hic aūt merlin⁹ multa obscura reuelauit ⁊ futura p̄dixit. aperuit enim sub fundamento vbi turris edificari nō poterat lacus esse. Sub lacu duos latere dracones: quorum vnus rubeus populū britonū. alter albus gentē saxonū designaret. ⁊ quia inuice ... valeret. Ambrisiū v̄o quē aperium consulibus vocat: p̄dixit q̄ ecclie dei succurret q̄ galias pol... deret: q̄ romano erat aium terrenū se exhiberet ⁊ q̄ certū dubiū haberet.

Buda vrbs hungarie clarissima regum sedes: in littore danubij sita: hungaria enim vltra ⁊ citra danubiū latissimas terras occupat: quod citra danubiū est: olim pannonia fuit. que ab oriente mesiam ab occidente noricum habuit. septētrionē ei danubius. austrum illiria montes excepere: que transdanubiū hungaria iacet: pars scythie prius erat: duasq̧ gentes habuit gepidas qui contermini germanis fuerunt ⁊ dacos. nō qui nunc daci vocant: quoꝝ rex ad occeanū germanicū: inter suetiam ⁊ saxoniam latissimo regno: sed palustri potit. nam hij dani melius appellant: sed qui ea loca tenuerunt: que nunc transsiluani occupant vicina walachis in corone speciē montibus cincta. In hac parte vngarie que gepidarū fuit adhuc territoriū est quod sepusiū appellāt: pro gepidio. Hungaria aūt terra ferax: vbi aque riuus habet in quo mersa ferri materia: in cupriū vertit. gleba illic frumenti fructifera. auri ⁊ argenti diuites venę: aer salubris: terra optimis cōparanda. nisi sua se vbertate corrumperet. Cum vero huni in scythia multiplicati essent: in vnū congregati: cōstituentes capitaneos: occidētales regiones ingressi: bessos ⁊ cumanos albos: inde ruthenos: terrāq̧ nigroꝝ cumanoꝝ. ⁊ vsq̧ ad tisciā flumen teysch puenere. Matrin⁹ longobardus qui pannoniā gubernabat: primo eos repulit. Tandē pacifica possessione pānonice regionis potiti sunt. Anno dn̄i quadringentesimoprimo Athila qui hungarico ideomate ethele dictus est. ⁊ buda fratre eius supuiuentib⁹. Athilā in regia dignitate extulerunt. Is in ciuitate sycambria sedem elegit. Et ex innata ambitione ceteras regiones molestare instituēs bledā fratrē suum regiminis participem fecit. Et in subiectas nationes principē cōstituit. Interea rex hunoꝝ dum regnū intra pannonias cū fratre bleda vel buda gereret. macedoniā misiā ⁊ achaiā vtrasq̧ tracias: inmanissima rabie deuastaret. Inde cū sycambrie demoraret. buda frater ei⁹ terminos sui regiminis trāsegisse ac regnū in eius absentia optasse accusat⁹ est. Cūq̧ sycambriā in recessu suo vrbem athile vocari pcepit. Buda vo illā a suo noīe budawara appellauit. Quaobrem bledā germanū suū regniq̧ consortē ppijs manibus pemit. Ac in danubiū precipitari fecit. Inde nouo edicto vrbem athile vocari iussit. Huni id nō obseruātes illā budawara vocauerūt. Hungariq̧ vsq̧ in hūc diem obuda vocant. Theutoni edictū regis magis formidātes: ciuitatē ob metū etzelpurg id est vrbem athile vocauerunt. In sycambria deinde athila quinq̧ annis quieuit. Speculatores ad varias regiones ordinās. Post prospera deinde tpa buda primaria hungarie condita: que ex parte montuosa est: si vrbis situ inspicias. Cuius loci cōditio ea est: vt nec quicq̄ munitius: nec certe amenius in tota ferme hungaria inueniri possit. In ea nōnulla extant religiosoꝝ monasteria celeberrima. alijsq̧ publicis priuatisq̧ edificijs ornatissimus p̄ ceteris in ea regione vrbib⁹ euasit clarissima. Ideo regia dignitate insignita. ⁊ basilicis menib⁹ ⁊ arce pulcherrima: quā arcem preclarā (sicuti ⁊ alias arces in tota hungaria: p̄cipue wissegradiū castrū nobile vbi corona regia obseruat exornauit) ita Mathias de coruinis rex hūgarie miro decore ornauit. Cūctis nūc antiq̄s monumētis p̄ferendū in qua muri crassissimi: ⁊ aule celeberrime esse referunt. hanc p̄terfluit hister germanicus fluuius: qui deinde septē hostijs pontum influit. Septimū tn̄ pigrū ad palustri speciē nō habet: qd̄ amni cōparet. Priora quatuor ita magna sunt: vt p lōgitudinem. xl. miliū passuū nō misceant equori: dulcēq̧ haustū incorrupto detineant sapore.

Argentina ciuitas vetustissima ac pmagnifica argētuaria dicta apud heluetios' ꝑe rhenū sita. Cum treueris metropolis belge, puincie tribus abrahe cōstrui cepta sit. inde potētatu aucta. hec vrbs pri mo sub dominio treuerēsiū fuit. quā postmodū iulius cesar cū vniuersas ꝓuincias heluetioꝝ ⁊ heduoꝝ. tra iecto rheno fluuio subiceret. Cui ꝯsulē ⁊ questorē dedit: qui in ea vrbe camerā romanoꝝ ꝓ tributis soluen dis ꝯfecerūt. Inde nomē argentine assumpsit. qui vsq3 ad imperij inclinationē ibidē ꝯstiterūt. Athila po stea egressus de sicambria primo illiricos inuasisse dicit. deinde omni pene germania ꝓuagata. ac cunctis ciuitatib⁹ ⁊ castris que occurrebant subuersis. Intrauit tandē in regnū cōstātie. cui sigismūdus rex eiusdē terre princeps circa basileā cū exercitu magno occurrit. quē athila cū oī expeditione cōtrito ⁊ fugato suo do minio subiugauit. A loco illo egressus athila iuxta rhenū argentinā ciuitatē munitissimā (quā romanorum nullus cesar penit⁹ expugnare potuit) obsedit expugnauitq3 diruēdo murū ei⁹ in diuersis locis vt cunctis aduenientib⁹ sine difficultate via libera ⁊ patens introitus pberet. edicēs firmissime ne ipsius mur⁹ rege ipso viuēte repareret: vt eadem ciuitas nō argentina sed ꝓpter viarū pluralitatē: quas in muro ei⁹ fecerat Strasburg vocaret. deinde ammoto exercitu de argētina luxoniū: bizantiū: chalon: mascon: lingonē: bur gundiā ⁊ lugdunū ciuitates munitas destrui fecit. Post aliqua tpa cū reges francoꝝ apud heluetios domi niū potiti sunt. in ea vrbe domiciliū habuerūt. qui deinde duces in ea ꝯstituerūt. Pater q3 sancte otilie ne dum vrbis: sed ⁊ ꝓuincie ducatū habuit. qui hohenburg ⁊ alia cōstruxit. post eū albert⁹ filius ⁊ succeden tes gubernarūt. Tandē ꝑ romanos impatores in libertatē ac ius imperij cessit. A diuo vero materno q a sancto petro aplo ad rhenanas ciuitates cū euchario ⁊ valerio missus fuit. fidē orthodoxam accepit: qui apud eos post obitū baculo petri reuixit. ac ecclīam ad sanctū petrum antiquū: appellatā extruxit. Habet hec vrbs preter amenitatē ⁊ ciuiū vrbanitatē. templū pmagnificū. ⁊ turrim pulcherrimā singulari ꝑstan tio cōstructā. Nobilitatē q3 ꝑ vicina oppida: perq3 finitimas vrbes dispersam cū summa cōcordia. ea ciui tas collegit. qui dignissimis priuilegijs liberū magistratū ac rempublicā cū ciuibus ꝑ vicissitudinē guber nant. Episcopatū quoq3 nobilem habet cui ⁊ principes prefuerūt. Abluit aūt preter rhenū hec vrbs insi gnis duobus fluuijs nauigabilibus quos rhenus excipit.

De obitu Athile regis hunorum.

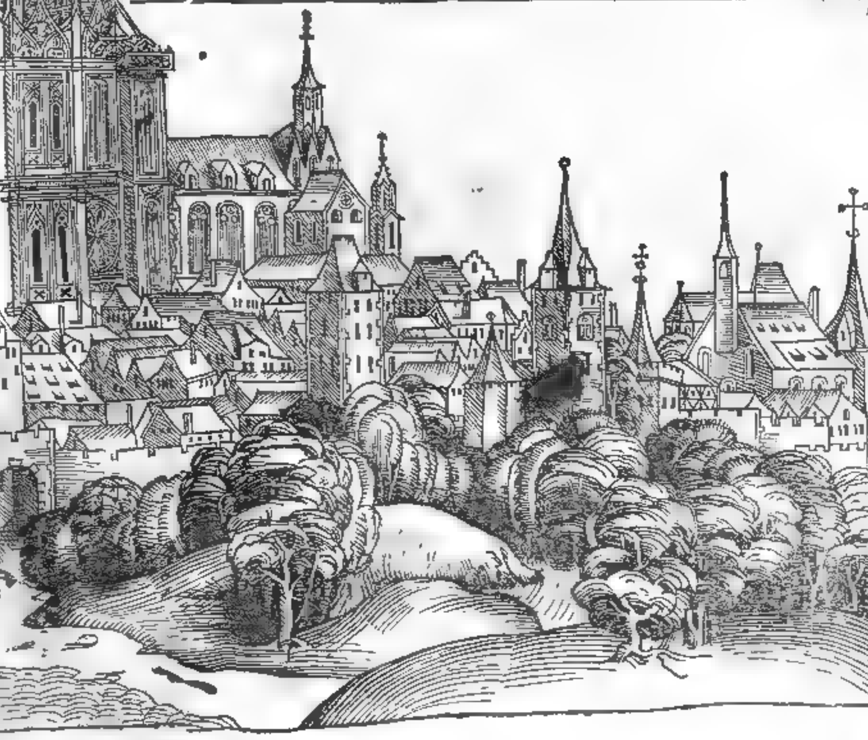
Profectum italia athilā vt ꝑmissum est: auxilio leonis pape. ⁊ iam in norico superiori que nunc pars austria: pars baioaria dicit: statua ducentē athilā honoria valētiniani impatoris soror ꝑ eunuchū pellexit: vt sese cupiētissimā in vxorē ꝑcibus minisq3 a fratre extorqueret. Id aūt magna verboꝝ instantia athila intentauit: impetraturū se nouit: ⁊ tamen homo luxu perditissimus cōtinere nequiuit: quin multis quas haberet: ⁊ secum in exercitu traheret vxorib⁹: aliā (cui ildiconi erat nomen) adderet. Cuius nuptiarū beneficio: mors eum oportuna e medio sustulit. Nāq3 post cōuiuiū ꝓfusi⁹ hilariusq3 celebratū: resupin⁹ alto in sopore cū demersus esset: sanguis e naribus ꝓfluens vitalibus opletis meatib⁹ eum necauit. Quod quidē illa nocte scribūt multi cognouisse ꝑ somniū apud cōstātinopolim marcianū: cui visum sit videre athile arcū (quo armoꝝ gene re huni in primis vterent) fractū esse. Et intra id tempus germaniā omnem: daciamq3: sar maciā ⁊ ceteras ꝓuincias ad danubiū rhenumq3 sitas perdidit romana res publica. His pania quoq3 vlterior aquitania ⁊ vasconia atq3 illa eduensium vesuncionūq3 gallie pars: quam burgundiones anno vrbis capte secundo ceperunt: sunt amisse. pariter factum est annis sequentibus de senonensi parisioꝝ francis subiecta. quorum omniū ꝓuinciarū nul la postmodum ꝑ romanoꝝ imperio est recepta.

Eutiches hereticus

Eutiches heresiarcha constantinopolitanus abbas: ꝑ hoc tempus suū dogmatizat errorē. ⁊ ne sentire cū nestorio vi deret diuinā cū humana natura: in idem cōpositū recidisse affir mabat vnūq3 factū: nec vllo modo inter se distingui debere. hāc heresim cū flauianus cōstantinopolitan⁹ epūs damnasset. Theo dosio annuente synodus ephesina indicit. In qua dioscoro alex andro epō ꝑsidēte. eutiches ipse iam damnat⁹: exilio relegatur Thimotheus quoq3 hereticus insaniens multos errores disseminauit. Is concilio calce donensi: perpetuo exilio damnatus est.

Anno mundi. 5670. Anno christi. 471.

Linea summorum pontificum

Simplicius

Felix

Gelasius

Anastasius

Simplicius papa patria tiburt⁹ p̄re castino post hilariū. imꝑante leone secū do: ⁊ zenone fuit. hic vir sctissim⁹ ac rectissim⁹: Instituit vt null⁹ inuitus in ep̄m penit⁹ ꝓmoueret. ⁊ ne cleric⁹ vllus possessionē bñficij a laico recognosceret: qd̄ postea a gregorio ⁊ alijs pōtificib⁹ cōfirmatū est. Romanā aūt sedē esse primā oīm ecclīarū declarat. Urbē p̄terea p̄sbyteris in quinq̄ regiones diuisit. prima erat petri: secūda pauli: tercia laurentij: quarta iohānis lateranensis: quinta sancte marie maioris. Hic optim⁹ pōtifex has basilicas dedicat. ⁊ primo basilicā stephani ꝓthomartyris in celio mōte. basilicā andree apl̄i nō lōge a templo sancte marie maioris ⁊ alias. At cū ecclīas romanā nō instituisset solū. verū etiā donis auxisset. creassetq̄ ex ordine p̄sbyteros diaconos ⁊ ep̄os morit ⁊ sepelit in petri basilica sexto nōs marcij. Sedit aūt annos qndecim: mensem vnū: dies septē. Uacat tum sedes dies sex ⁊ viginti.

Felix ei⁹ nominis terci⁹ patria roman⁹ p̄re felice p̄sbytero ex regiōe fasciolę: vir diuinis intent⁹ qui cū intellexerat petrū euticianū: quē ob heresiz in exilio pulsum. instigāte achatio cōstantinopolitano ep̄o tūc demū ab eodē reuocatū esse. vñ cōcilio cōgregato sanct⁹ pōtifex fraudē subesse verit⁹ et auctē sedis apl̄ice ꝯcilio bene sentiētiū approbata. petrū ⁊ achaciū dānat. In eodez ꝯcilio cōstituit vt accusat⁹ apud iudicē: semꝑ ꝑter respōsionē darent inducie Instituit p̄terea vt ecclīe ab ep̄is ꝯsecrarent. Idē q̄z felix basilicā sancti agapiti edificauit nō lōge a basilica sancti laurētij martyris. Et cū ex institutione sacroꝝ ordinū quos i vrbe roma mēse decēbri bis habuit p̄sbros octo ⁊ viginti diaconos qnq̄: ep̄os triginta creasset. morit ⁊ sepelit in pauli basica. Sedit annis octo: mēses vndeci: dies decē ⁊ septē. Uacat tuz sedes dies qnq̄.

Mamercus ep̄s

Mamercus vienēsis ep̄s hisdē tpib⁹. ob sctitatē atq̄ doctrinā magno habet in p̄cio q̄ inter cetera sue virtutis monimēta: prim⁹ (vt aiūt) supplicatiōes q̄s greci letanias vocāt instituit ob frequētes terremot⁹. qui tū maxime gallias vexabāt. ac ꝑter bestiarū quasdā incursiones. q̄ tuz ppl̄m suū plurimū cōturbauerāt. Et hec q̄dē letanie minores dicunt: ad maioꝝ drām q̄s magn⁹ gregori⁹ in sancti marci festo instituit.

Remigius ep̄s

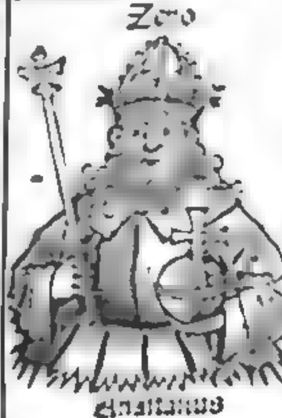
Remigiū etiā remēsē ep̄z virū sctissimū ac doctissimū hui⁹ tpib⁹ fuisse sūt q̄ dicāt. q̄ clodoueuz (vt histori̇e referūt) frācoꝝ regē cū innumerabilib⁹ frācis baptizauerit. qui p̄ter scitatē maximā cū i diuis scripturis p̄clarissim⁹ habet. cōmētarios putiles in nouo ⁊ veteri edidit testamento. Septuagintā ⁊ eo ampli⁹ cū in ep̄atu explesset annos. Inter cetera sue scitatis miracula facta: puellā a morte corpis suscitasse legit. Obijt aūt anno dñi. 468. kal. octobris.

Gelasi⁹ papa natione apher p̄re valerio: vir sanctus q̄ vt ad pōtificatū assūptus fuit. manicheos in vrbe dep̄hēsos exilio dānat. eoꝝq̄ libros apud basilicā diue marie publice cōburit. deinde diligēs q̄ dei sunt multa cōstituit: q̄ ad ecclīasticū cultū ptinebāt. ⁊ primo vt null⁹ bigam⁹ ad sacros ordines (nisi de licētia sedis apl̄ice) ꝓmoueret. Statuit itē vt null⁹ mēbro mutilat⁹ ordinaret p̄sbyter. hymnos q̄s m̄ltos ad imitationē ambrosij cōposuit. Et libros quinq̄ ꝯ euticē ⁊ nestoriū edidit: ⁊ duos ꝯ arrium Basilicas deinde plurimas i vrbe dedicauit. ostēditq̄ q̄ libri inter apocriphos forēt deputādi. Demū cū p̄sbros duos ⁊ trigīta: diaconos duos: ep̄os septez ⁊ sexagīta creasset: morit ac sepelit i basilica petri apl̄i. xi. kal. decēbris. Sedit annis q̄tuor: mēses octo: dieb⁹ decē ⁊ septē. Uacat tū sedes dies septē.

Anastasius papa ei⁹ nois secūdus: patria roman⁹: p̄re fortunato anastasio imꝑante fuit. Hic cū pmū bon⁹ ⁊ catholicus haberet ab achatio seduct⁹: duz eū reuocare clanculū tentat: clerū a se grauiter alienauit qui se a cōione pōtificis tūc maxime subtraxit: q̄ etiā sine catholicoꝝ ꝯsensu plotino thessalonicēsi diacono cōicasset: qui tuz achacij errorē imitabat. Hac obrē ferunt diuino nutu hoiem subito morbo correptū interijsse. Sūt qui dicūt eū in latrinā effudisse intestina duz necessitati nature obtēperaret. Excōicauit (vt q̄dā scriptores referunt) anastasiū imꝑatorē q̄ achacio faueret. hec de anastasio sufficiūt. qui et sacris ordinibus semel decēbri mense habitis p̄sbyteris duodecim: ep̄os sedecim creauit. Sepult⁹ est aūt in basilica petri. xiij. kal. decēbris. Sedit annū vnū: mēses. x. dies. xxiiij. Uacat tum sedes dies quatuor.

Linea Imperatorum

Zeno

Anastasius

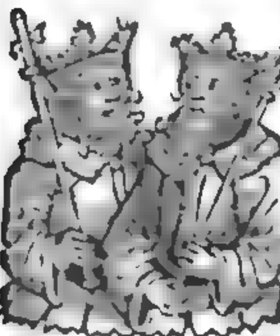

ZEno fact⁹ imp̃ator cũ leo p̃mi⁹ valitudine corrept⁹: leonẽ scđm ex mariagene sorore sua nepotẽ ⁊ zenonis isaurici filiũ ei⁹ imperij heredẽ reliquit successorẽ. q̄ nõ ita multo post graui morbo oppressus cũ finẽ vite sibi adesse cerneret patri zenoni imperiũ reliq̃t. vel vt alij scribũt mortuo leone zeno cõtinuo augustalẽ nact⁹ est dignitatẽ. leone aũt de quo p̃missum est quẽ pater leo in regni asciuerat ptãtem. Mater sua zenonis imperiũ formidãs occulte clericũ fecit. Exigẽte vehemẽter zenone vt filiũ pderet: p eo aliũ forma silem obtulit. qui leo deinceps i clericatu ad iustiniani vsq̧ tp̃a vixit. Ipso q̧ anno augustulus apud italiã aduersus nepotẽ cũ exercitu veniẽs eo effugato. imperij regimẽ inuasit annali deinceps circulo euoluto cũ rege vandalorũ genserico fedus initũ est ab heraclio patricio. hec dum apud romanos gerunt odouacer cũ fortissima multitudine ab extremis pãnonie finib⁹ italiã penetrare cõtendit. inde aliquãtis annis italie ⁊ vrbis vsus est ptãte. vñ augustulus inopinabili metu pterrit⁹: spõte miserabilis purpurã abijciẽs cũ vix. xj. mẽsib⁹ repub. obtinuisset. Ita romanoꝝ apud romã imperiũ cũ hoc augustulo perijt Anno ab vrbis cõditione. M.cc.xxx. ab incarnatione vo dñi anno quadringentesimo septuagesimoqnto. Zeno aũt augustus cũ p annos. xvij. reipublice pfuisset apud vrbẽ cõstantinopolim vite terminũ accepit.

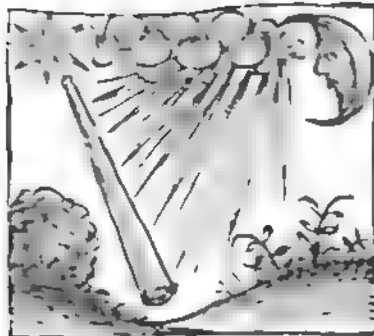
ANastasi⁹ post zenonis excessuz anno ab incarnatione dñi. cccxcij. purpurã induit. hic romani decus imperij. eutichiane hereseos illuuie maculauit. hic clodoueo francoꝝ regi eo q̧ ciuitates quasdã a visegothis (q̄ arrianaz heresim tenebãt) abstulisset p̃ciosaz transmisit tunicã eũq̧ patriciũ creauit: sed postmodũ p achaciũ cõstãtinopolitanũ ep̃m corrupt⁹ fact⁹ est heretic⁹. Anastasius itaq̧ diu in heresi q̄ delapsus fuerat pseuerãret. duasq̧ i xp̃o naturas: deitatis videlz ⁊ humanitatis eutichiũ heresiarchã sequẽs denegaret. Hormisda papa q̄ simacho successerat. direxerat enodiũ ticinensem ep̃m. aliosq̧ cũ eo cõstãtinopolim legatos cũ catholice fidei inscripto q̄ten⁹ anastasiũ ad ecclie reduceret gremiũ. Is nõ solũ salubria eoꝝ monita spreuit: s insup etiã a suis aspectib⁹ nõ sine cõtumelia expulit dicẽs. Nos ⁊ pontifici ⁊ alijs iubere volumus: nõ aũt iuberi: nauiq̧ fragili impositos mãdat ne vspiã p totã greciã ad aliquã ciuitatẽ accederẽt. quã ei⁹ impiam temeritatẽ diuina continuo vltio subsecuta est. Nã cũ iam septimũ ⁊ vigesimũ imperij annum ageret ictu fulminis percussus interijt.

HEc dum apud romanos gerunt: ostẽdit sese a vetusto cladiũ imperij fomite: nouus turbo quẽ romani cõciues illi⁹ emuli suscitarũt. Siq̄dẽ heruli ⁊ turingi odoacre viro acris ingenij duce sibi cõstituto ab inferiorib⁹ danubij hostijs sunt pfecti. fuerũt aũt hi heruli ⁊ turingi exercit⁹ athile reliq̄e. q̄ hernaco ⁊ duricb athile filijs a scipis aliisq̧ pplis p̃lio superatis: apud danubij hostia cõsederũt. Ipsi itaq̧ italiã ingressi: aquileia ad sinistrã relicta: in taruisinos vicẽtinosq̧ ⁊ inde i heruanos iter flexerũt. Igit augustul⁹ imp̃ator de odoacris aduẽtu certior fact⁹ misit orestem genitorẽ suũ quẽ milicie magistrũ declarauerat quẽ postea auxilia deseruerũt: iõ in vrbẽ ticinũ se recepit. Insecut⁹ illũ odoacer vrbẽ corona cinctã vallauit: receptitq̧ diu ⁊ ptinaciter oppugnatã. Inde cedes ciuiũ romanoꝝq̧ legionũ facta ⁊ nedũ direpta vrbs ticinũ. s ⁊ cũ agro igni ferroq̧ vastata. Orestẽ aũt captũ placẽciãq̧ pductũ odoacer ipse inspectãte exercitu gladio suffossuz interfecit. q̄b⁹ territi crudelitatib⁹ ceteri italie ppli certatiz deditionẽ facere pcererũt. Odoacer annis. xiiij. italie impauerat ⁊ ciuitates p libidine gubernabat. Zeno aũt cõstãtinopoli imperãs theodorico psuasit: vt in italiã trãsiret: ab iniustis occupatorib⁹ ciuitates sibi vẽdicaret. iõ ex tracia mouẽs gothos ⁊ sirmiũ ⁊ illiricũ italiã perijt. odoacri duces sibi obuiã fuere nõ procul ab aquileia sup sontiũ amnem victores gothi. Tãdẽ i vrbe rauẽna odoacrũ obsederũt ad extremũ p actiõẽ res cõposita fuit. vt sil'soc̃ij dñarentur. vez hec regni societas nõ diu pmãsit. cũ occultas inter se suspiciões haberẽt. pueniens theodoricus odoacrũ ad cenã inuitatũ occidit.

Odoacer rex Theodoric⁹ rex

THeodoric⁹ theodomir' ostrogothoꝝ regis ex aniena pcubina fili⁹ sextodecio imp̃ij zenonis anno italie tot⁹ dñio potit⁹ est. ⁊ sol⁹ cũ gothis p italiã dñat. fuit ei⁹ dñatio nõ admodũ dura: ⁊ si ptẽ agroꝝ vt nup odoacer diuisit ⁊ p suis retinuit. Ceteꝝ ciuitates p seipas ac p ciues suos gubernari pmisit. Ipse vo sedẽ regni rauenne pstituit: ibiq̧ inhabitauit septẽ ⁊ trigita annis theodoric⁹ i italia regnauit. vir olim barbaroꝝ mitissim⁹ q̄ ⁊ si rauẽnã sedẽ regni fecisset. tñ vrbẽ romã q̄ad fieri potuit exornauit. Nam ⁊ sepulchꝝ octauij illustrauit: ⁊ spectacula de more exhibuit: ⁊ edificia ac basilicas plerasq̧ restituit: nihilq̧ omisit q̄d ad optimũ principẽ ptineret. at vo vt regnũ aliqñ stabiliret. ⁊ clodouei frãcie regis filiã audefledã i vxorẽ duxit. Et sororẽ honorico vandaloꝝ: ⁊ filiaꝝ suaꝝ alterã alarico visegothoꝝ. alterã gundibato i matrimoniũ collocauit. indeq̧ paulo p⁹ clodoueo francoꝝ regi socero suo bellũ intulit eo q̧ alaricũ visegothoꝝ regẽ generũ suũ interfecisset: ⁊ vasconiã ptẽ regni sui occupasset. Ideo cũ magno exercitu alpes trãsgressus in vlteriorẽ galliã ꝯ frãcos trãsijt. ac gallis igitur p̃lio superat. vasconiã iterato recepit. Nec postea i terra segnis ociosusq̧ pmãsit. nã ⁊ siciliã totã cũ oib⁹ adiacẽtib⁹ regno suo adiũxit. ⁊ dalmaciã q̧ sibi subditã fecit. itaq̧ mita gessit. dũ rex fuit ⁊ nomẽ ei⁹ ... celebre ⁊ gloriosũ fuit nisi q̧ extremo tp̃e crudelitati ... deditus fuit. ob simachũ ⁊ boetiũ senato. ro. ab eo ne... tandẽ ... vrbẽ i alpib⁹ muro cinxit. tãdẽ apoplectico morbo corrept⁹ ... expirauit

Terremot⁹ maxim⁹ apud cōstātinopolim p quatuor mēses cōtinuos his istē tpib⁹ fuisse dicit. Sed infante quodā monente vt cantaret ter Sanct⁹ Sanct⁹ Sanct⁹ de⁹ fortis ꝛ īmortalis miserē nobis. stati oīno cessaūit. Qd quidē verbū postmodū ī calcedonēsi cōcilio dici in ecclesijs mādatū fuit.

Signa qꝫ plurima in celo apparuerūt. In aqlone celum videbat igneum. fulgurātes qꝫ hastie vise sunt. luna fuit obscurata. cometa apparuit apud colosam. tu⁹ deniqꝫ largissim⁹ de/

Acephaloꝝ pessima heresis calcedonēse cōcilū impugnā flurit. tiū p hoc temp⁹ exorit. qui ideo acephali dicti eo qꝫ sine capite. i. sine auctore habeant. vt pꝫ in canone. 1 4. q. 3. c. acephali. hi qppe dua rū substāciarū ꝓprietatē ī xpo negabāt. vnā tm ī eiusdē psone nām pdicātes.

Ferunt ea tēpestate ꝛ elisei ossa in alexandriā trāslata esse. ꝛ corp⁹ barnabe apl'i cum euāgelio eius manu scripto repertum.

Michaelis archāgeli reuelationē gelasio iā pmisso pōtificāte apud apuliā ī mōte gargano tercio kal. octobris factā fuisse tradūt. vbi ꝛ postea templuꝫ miris edificijs extructū fuit: eoqꝫ loci ob deuotionē tantā pploꝝ frequētiā singulis annis conuenire dicunt vt nō solum xpiani sed ꝛ infideles quoqꝫ ad patrocinū sancti angeli implorandū frequentent.

Michaelis reuelatio

Epiphani⁹ papiensis eps: vir diuina humanaqꝫ sapiētia prudentissim⁹: his tpibus apud theodoricū regē ꝓpter eloquentiā ꝛ sanctitatē magno in pcio habitus est: cui⁹ auctoritate ꝛ sanctitate. italia a barbaris vexata liberata est.

Sunt q scribāt germanū altisiodorensem ꝛ lupū trecharēn. epos his tpib⁹ fuisse. q tum multū iuuere xpianā fidē: gētiliū ac pelagianoꝝ opa plurimū labefactatā. Genofeua vgo ā germāo pūte deo vgitate deuouit apd parisi⁹ claret

Boetius

Boetius anici⁹ manili⁹ seuerin⁹ xpianissim⁹ vir ꝛ ꝯsulari dignitate insignit⁹: poetaqꝫ ac phs celeberrim⁹. simachiqꝫ gener. his qꝫ tpib⁹ rome clarissim⁹ fuit. hūc ideo manliū vocant. eo qꝫ a manlio torquato originē duxisse tradāt q cū vere catholic⁹ esset nec arrianis etiā psepe rogat⁹ obtpare vellet: ꝛ ipse a theoderico rege sub velamento affectate libertatis post socerū suū ticinij exulare iubet. vbi postmodū instigātib⁹ hereticis ppetuo carceri dānat. In qua qdē calamitate cōstitut⁹: ad recreandum aīm suū. cū in mathematicis doctissim⁹ esset. chiterinū e neruo prim⁹ excogitauit ꝛ erexit. qd quidē modernis tpib⁹ musicis celebre instrumētū habet. Ibidem qꝫ cōstitut⁹ ad multoꝝ vtilitatē pclarissima edidit opuscula. de cōsolatione philica. de trinitate. ꝛ de vnitate xpi. de topicis etiā. Pleraqꝫ etiā ex aristotele trāstulit. hūc deniqꝫ vir optimū ꝛ sanctū theoderic⁹ rex cuꝫ in sniam suā oīno flecti nō posset. arrianoꝝ rabie cōcitat⁹. post longā carceris squalorē impante iustino seniore augusto anno. s. dñi nri. 5 2 0. apud papiā p catholica fide occidi iussit. cui⁹ corp⁹ ibidē in diui augustini tēplo adhuc habet cōditū. Et sunt qui dicunt euꝫ ī cathalago sanctorum ob eam rem fuisse relatum: ꝛ sanctum seuerinum vocitatum.

Symachus

Symach⁹ patrici⁹ ac senator roman⁹ orator ac phs insignissim⁹ his tpib⁹ cū rome clarissim⁹ haberet: a theodorico rege ob suspicionē affectate libertatis apud papiā exilio dānat. ꝛ in carcere p aliqd tēpus trudit. deinde ab exilio reuocat⁹: diris supplicijs tandē interfect⁹ est. hic nāqꝫ romanā rempub. sua sapientia suisqꝫ scriptis plurimū illustrasse dicit: eo qꝫ librū eplarū elegātissimū scripserit. in quo hec snia. Semp natura equalib⁹ gaudet.

Fulgentius

Fulgenti⁹ natione apher rupēsis eps ꝛ pclarissim⁹ doctor his tpib⁹ floruit. q in sardiniā cū alijs catholicis affrice a trasimūdo vādaloꝝ rege ob catholice fidei defensionē exulatū missus est. nil ptermisit qd ad verā xpi fidē ptineret: docēdo pdicādo monēdo. Edidit ꝛ libros de trinitate. de libero arbitrio. de regulis fidei. Scripsit ꝛ ꝯ palagianā heresim. orōnes qꝫ habuit ad pplos elegātes qdē ꝛ graues. ꝛ sermones de ntitate dñi ꝛc. Scripsit de ratiōe ꝑ purgatoꝝ seruanda ad theodoꝝ senatorē libꝝ vnū. ad pbā de virginitate seruāda ꝛ plura alia.

Gennadius

Gennadi⁹ eps vir greca latinaqꝫ lingua erudit⁹: librum de dogmatib⁹ xpianis cōposuit. ꝛ ibidē qd cuiqꝫ ad salutē necessariū eēt declarauit. doctrina qꝫ ac morib⁹ ecclie catholice multū ꝓfuit. ꝛ diuū hieronimū imitat⁹ libruꝫ de viris illustrib⁹ edidit. Uictorin⁹ aūt natione aqtan⁹ arithmetic⁹ insignis rōnē pasce ad cursuꝫ lune tū redegit. eusebiū ꝛ theophilū ea ī re supans

Iuuit etiā scriptis suis ecclīam dei hegesippus vir doctissimus qui ꝛ monachoꝝ regulas composuit: ꝛ sancti seuerini abbatis eleganti stilo vitam edidit.

Faustus aūt apud gallos eps multa tum scripsit copiose ꝛ ornate. precipue opus eius laudat contra arrianos scriptum.

RAuenna: ⁊si vrbs vetusta. auxit tamē eam ostrogotha gens. fuit aūt olim oppidū sabinoꝝ: cinxitq̃ rauenam muris nunc extantibꝰ tyberiꝰ impator. qḋ lr̃e docent cubitales ad portā eius clausam. que aurea dicit̃ quadrato lapide speciosam. Cū aūt theodoricꝰ rex gothoꝝ ex thracia veniens cum cōiugibꝰ ⁊ liberis. cūcꝗ oībus rebus suis gothos mouens: tandē in vrbe rauenna odoacrū obsederunt. hec obsidio longiꝰ remorata est gothos ꝙ ipsi ab inicio existimarēt. Idq̃ accidit nō loci: qḋ neq̃ a mari faciliter obsideri rauēna pōt: cū sit in ipso littore cōstituta: neq̃ a mediterranea regione: cū fossam habeat ex pado deriuatā. ac stagnis quibusdā ⁊ paludibꝰ coarcet̃. Itaq̃ gothi triennio ferme toto circa illā cōmorati. post pactione facta Theodoricus ⁊ gothi rauennā intrarūt. Inde auxit ipsam ostrogotha gens cuiꝰ rex theodoricus italie oīs: dalmacie: hungarie: germanie: ⁊ partis nō parue galliaꝝ dn̄s. annis duo de quadragita eandē incoluit ciuitatē. ⁊ qḋ cōstat supbas in ea edes basilicasq̃ cōstruxit. Visit̃ eius regis monumētum ab amalasuntha filia positū extra rauēne menia. in quo sancte marie monasteriū est edificatū in rotundo ea rōne appellatū: ꝙ altare maiꝰ eccl'ie chorusq̃ viginti capax monachoꝝ ordine vt est moris ī stallo psallentiū: vnico atq̃ integro rotundo lapide conteguntur. Valentinianus etiam impator cū triginta annis q̄bus impauerat. In ea plurimū vite egit menia ampliauit. ⁊ eiꝰ epō duodecim ciuitatū subiecit epōs. videl3 arimini: cesene: forliuij: fori pōpilij: fauēcie: fori cornelij que ymola dicit̃: bricij: bononie: mutine: regij: parme ⁊ placentie: q̄ ciuitates postea sub exharcatu fuere. ⁊ eiꝰ epm̄ iohannē tunc appellatū pallio ex candida lana vti voluit: quo tunc solus vtebat̃ impator. vnde postea cū romanis pōtificibꝰ rauēnates cōtendere p̄sumpserunt. fuit q̄3 olim exarchoꝝ romanoꝝ sedes: nunc aūt senatui veneto subdita. Populo q̄3 nunc rauēna est infrequens: que viros olim habuit: tum sanctos: tum etiā doctos appollinarē: vitalem: ⁊ eius filios geruasiū ⁊ prothasium. Vrcinūq̃ medicum oēs martyrio coronatos. Iohannē nominis ordine decimūseptimū pontificē romanū. Petrum rauēnatem fori cornelij epm̄. qui multas sacri eloquij scripturas eloquētissime dilucidauit. Et cassiodoꝝ vrbis rome senatorē: regumq̃ ostrogothoꝝ ep'lare scriptorē ⁊ post monachū. Genuitq̃ supiori seculo rauēna Guilielmū phisicū: quē petrꝰ paulꝰ vergeriꝰ notissimū amicissimūq3 sibi hoīem magnis effert laudibꝰ. Genuit ⁊ eodē tpe iohānē grāmaticū: rhetorēq3 doctissimū: quē solitꝰ dicē fuit Leonardꝰ aretinꝰ oī in reꝝ potissime in hac vna grauissimꝰ locupletissimusq3 testis fuisse primū. a quo eloquētie studia tātope nūc florētia. lōgo postliminio in italiā fuerunt reducta.

Rauenna

Anno mundi. 5693. Anno xpi. 494.

Symmachus papa natione sardus: patre fortunato. mortuo anastasio pontifex creatur nõ sine magna discordia. Nã dum pars cleri simmachũ apud basilicã cõstantinianã põtificẽ decernit: pars altera apud basilicã marie in via noua Laurẽtiũ in locũ demortui anastasij subrogauit. Seditio ingens i senatu et populo romano bifariã diuiso orta est. vñ oim ɔsensu: cõciliũ rauẽne indicit. discussaq; re p̃nte theodorico. simmach⁹ tandẽ in põtificatu cõfirmat. q certe magna clemẽtia vsus. laurẽtiũ cõpetitorẽ nucerinis epm dedit. Simmachus vo manicheos iuz ab vrbe expulit. eorũq; libros ante fores cõstantiniane basilice cõcremauit. basilicas vo multas aut ornauit: aut a fundamẽtis erexit. paupib⁹ q̃z ad basilicas petri et pauli habitacula extruxit: curauitq; ne qd eis deesset: qd ad victũ ptineret. amator eñ paupez fuit. Redemit et captiuos in diuersis puĩcijs multa pecunia. Cõstituit itẽ vt die dñico vel natalicijs martyrũ caneret hymn⁹. Gloria in excelsis deo. Nil postremo omisit qđ ad oipotẽtis dei gloriã ptineret. Creatis deniq; duobus et .lxxxx. p̃sb̃ris: diaconis. xvj. epis. cxvij. habitu de more sacris ordinib⁹ moriẽs ad basilicã petri sepelit. 14. kal. augusti. sedit aũt ãnis. xv. men. vj. dieb⁹. xxij. vacat tum sedes dies. vij.

Scisma quintũ fuit inter simmachũ et laurentiũ vt p̃missũ est. verũ anno quarto post clerici quidã seditionib⁹ gaudẽtes. adiuuantib⁹ festo et probino senatorij ordinis viris: laurentiũ reuocant. quia ex re indignat⁹ rex petrũ altinũ epm romã mittit: qui pulso vtroq; sedem teneret. Verũ simmach⁹ habita centũ et. xx. epoz synodo: et obiecta cõstanti aio diluit: et oim sententijs obtinuit: vt laurenti⁹ et petrus maloz oim capita relegarent. Orta aũt ob hanc rem tanta seditio rome est: vt multi tum ex clero: tum ex populo passim cederent: nec sacris virginib⁹ parcerent. Opprimunt eo tumultu gordian⁹ p̃sbyter vir optimus ad vincula sancti petri. nec finis tante cedis facta fuisset. ni faustus cõsul clericus miserat⁹: cõtra probinũ tanti mali auctorẽ arma sumpsisset.

Hormisda papa natione campan⁹: patria frusinon⁹: patre iusto: hic pontificatu inito hortante theodorico puĩcialẽ synodũ in vrbe habuit: omniũq; ɔsensu eutbicianos iam antea improbatos damnauit. In ea q̃z synodo multa cõstituit: et primo vt nullus solẽniter penitens deceteto ad sacros ordines pmoueret. Voluit itẽ xpianoz nuptias nõ occulte sed publice fieri debere. Vetuit p̃terea sacerdotib⁹ et alijs: ne altaria in ecclesijs de sacratis erigerent sine spãli epi licentia. hic grecos reconciliauit: clerũq; cõposuit. francoz rex ei dona p̃ciosa obtulit: velata et dona tum aurea et argentea: velataq; euãgelia cũ tabulis aureis gẽmis distinctis a iustino impatore vougracia. Ornauit et tẽplũ beati petri theodoricus rex trabe argentea mille et. xl. librarũ. Certauit et hormisda munerib⁹ cũ his principib⁹. Locauit eñ ante altare cõstãtiniane basilice coronã argenteã libraz. xx. canthatos argenteos sex. His demũ ex sentẽtia pactis cũ ordinibus ex more. morit ac sepelit in basilica petri. viij. id⁹ augusti. Sedit annis nouẽ. dieb⁹. xviij. Vacat tum sedes dies sex.

Iohannes eius nõis p̃mi⁹ papa: natione thuscus: patre cõstantio orthodoxe fidei diligentissim⁹ obseruator. vt tandẽ hereticoz nomẽ extinguere arrianos expulit: eorũq; ecclias catholicis assignauit: quã quidẽ rem theodoricus egreferẽs. iohannẽ pontificẽ theodoz duosq; agapitos oratores ad iustinũ mittit: qui cũ adhortarent vt arrianos restitueret: sin secus oẽs ecclias catholicas demoliturus. pbenigne accepti legati. primo cũ flectere iustinũ nõ possent ad lachrymas versi petẽtes vt periture italie subueniret. eo piũ hoiem pepulẽ vt arrianos suis legib⁹ viuẽ sineret. iohãnes rauẽnã ad theodericũ rediens in carcerẽ ppere conijcit. ac pax abfuit qn cũ stati occideret: adeo in hoiez exarserat et fide et morib⁹ cũ iustino sentiẽtẽ. Perijt tñ sctissim⁹ hõ i carcere pedore: situ et inedia. Pri⁹ tñ tria restituit cimiteria nerei et achillei: felicis et adaucti: et priscille. ferũt corp⁹ ei⁹ ex rauẽna ad vrbẽ delatũ: sepultũq; in basilica petri. vj. kal. iunij. Sedit annis duob⁹. men. viij. Vacat tũ sedes dies. 58.

Anno mundi. 5713. Anno xpi. 514.

Felix ei⁹ nõis quart⁹ papa: natione sami⁹: patre castorio. Post iohannis pontificis felicem dormitionẽ: rei diuine curam gerens patriarchã cõstantinopolitanũ declinantẽ a fide anathemate notauit. vir q̃z optim⁹ multa in vrbe extruxit edificia. et maxime cosme et damiani templũ: qđ adhuc extat. basilicã q̃z sancti saturnini via salaria incendio consumptã. Hic inter cetera sue sanctitatis opa iuxta doctrinã beati iacobi apli. mãdauit infirmos ante obitũ inungi. Deniq; habitis de more sacris ordinib⁹. vbi p̃sbyteros quinq; et quiquagita crea sset. diaconos quatuor. epos nouẽ et viginti. morit ac in basilica petri sepelit quarto idus octobris. annis quatuor sedit: mensibus duobus. diebus tredecim. Vacat tum sedes dies tres.

Linea summoz pontificum

Simmachus

Hormisda

Johannes

Felix

Linea impe
ratorꝫ
Iustinus senior

IUstinus senior anno ab incarnatione dñi quingētesimo octauo decimo: pmi to anastasio heretico: augustali potit⁹ est loco. Is cū imperiū accepit: ex theodorice fidei amator ⁊ ꝓtector acerrim⁹ fuit: ac statim nūcios ad pōtificē mit tit: q̄ ⁊ sedis aplice auctoritē cōfirmarēt: ⁊ pacē ecclesijs oīb⁹ crederet: quantū p religionē cōcederet: ad hunc ob cām reintegrande fidei direct⁹ ab hormisda pōtifice vir sanctitate ꝑspicuus german⁹ capuane vrbis eṗs digne suscept⁹ est Ille autē ꝑ dubia corda in fide solidauit: vt tandē dū gētilismū fidei obiectū totē se ꝓsterēt: hereticoꝝ nomē ꝑ virib⁹ extinxit. ⁊ omnes arrianos ex cōstantinopolitana vrbe expulit: atq̄ eoꝝ ecclias catholicis assignauit. eō q̄ dē theodoric⁹ rex ea labe infect⁹ egrefērēs simmachū ⁊ boetiū ro. cōsules et ꝑ missas est papiā relegauit. ac iohānē pōtificē romanū i carcerē misit. eo q̄ iusti nus catholice pietatis defensor honorifice suscepisset eū. simul cū socijs carce ris afflictione perijt. Sed hāc ei⁹ imanissimā crudelitatē mox aduersio diui na secuta est. nā nonagesimo octauo post facin⁹ die: subita morte defunctus est cui⁹ aīam solitari⁹ quidā i apud lipparā insulā vir magne virtutis aspexit. inter iohānē papā ⁊ simmachū patriciū deduci: ⁊ in vulcani ollam q̄ ei loco ꝓxima erat demergi. At vo iustin⁹ admodū senex cum augustalē dignitatē annis. xj. administrasset: iustiniano sororis sue filio impatore designato: apud cōstantinopolim in pace quieuit.

Clodoue⁹ rex francie

CLodoue⁹ francoꝝ rex prim⁹ xpian⁹ childerico patre ei⁹ morte sublato in re gnū successit: ⁊ regnauit annis. xxx. vir vtiq̄ potēs ⁊ armis strēnuus crothil dem chilperici burgūdionū regis quē chilpericū frater su⁹ gondobald⁹ occiderat) filiā p hūc modū accepit vxorē. Audierat clodoue⁹ crothildē forma egregiā: vir tute etiā puellas id etatis ꝑstare: missis nūcijs ⁊ secrete explorauit an sibi matri monio vellet copulari: Puella cui regis fama ⁊ regni potētia esset nota: cōsensit: eaq̄ i spōsione id solū est pacta. vt cū ipsa esset xpiana. Clodoue⁹ q̄ cū suis fratris idolatra erat: fieret xpian⁹. Gundebald⁹ burgūdie rex patru⁹ ei⁹ ei tradidit. quā q̄ vo pacta vxori clodoue⁹ de baptismate suscipiēdo in seipo nequaq̄ seruauerit tn̄ duos filios ex ea susceptos xpianos fieri ꝑmisit. Nō multo post q̄ crothildē accepit vxorē bellū gessit aduersus gundobaldū vxoris patruū ⁊ burgūdiones quo i bello ciuitates ⁊ oppida ligerim inter ⁊ sequanā amnes sita suo adiunxit imperio. Interuētu tn̄ vxoris sedato. Aliud q̄ multos durauit ānos suscepit ad uersus alemānos. Cū q̄ gēte non min⁹ q̄ sua viris fortib⁹ armisq̄ instructissima: ꝑlio decertauit. quo in ꝑ lio suos i fugā cōuersos vidēs: memor est fact⁹ ꝓmissionis quā multociēs requisit⁹ vxori seruare neglexerat ⁊ ipsas ꝑlij aduersitatē ob id solū sibi accidē suspicat⁹ est. hinc deo celi ⁊ terre: quē crotildis vxor ꝑdicaret vouit illi⁹ cōsilio ꝑcibusq̄ acquiescere: si sui strato hostili exercitu victoriā obtineret: statimq̄ mox facta est cō uersio: vt q̄ multa cede affliciti ⁊ vt repressi ꝑmo fugiebant franci: hostē repellerēt ac cede cōmissa in fedam cōuerterēt fugas. alemannis in deditionē acceptis. Clodoue⁹ eis tributa imposuit q̄t annis ꝑsoluēda: ⁊ in franciā reuersus. vigesimoq̄nto regni sui anno a sancto remigio remēsi eṗo cū oī francoꝝ multitudine ba ptizat⁹ fuit. Ac deinceps francoꝝ regnū augeri cepit. Respirāte deinde aliquātulū republica xpiana. Clo doue⁹ pulsis arrianis hereticis ⁊ catholicos reduxit. ⁊ parisioꝝ ciuitatē regni caput constituit in qua post mortē quieuit. vxorq̄ eius regina bonis opib⁹ pollēs: apud vrbē thuronicā plena dierū ad dñm migrauit. delatūq̄ fuit inde corp⁹ parisi⁹ a filijs ei⁹ hildeberto ⁊ lothario: iuxta clodoueū magno honore sepulta.

Amalasuntha regina

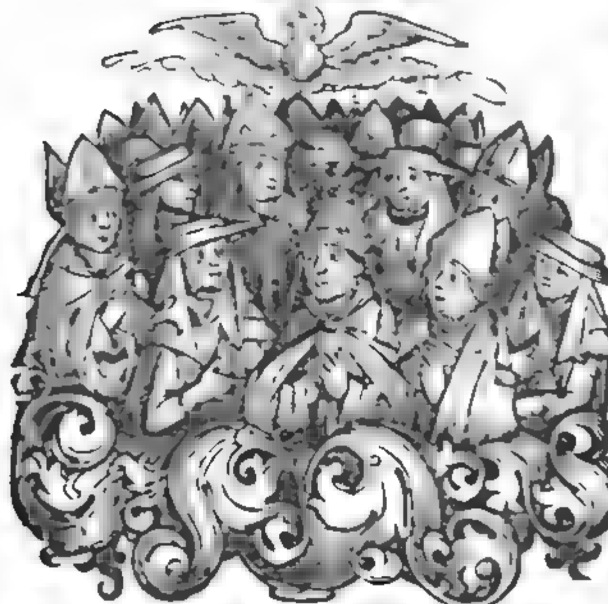

AMalasuntha filia tūc vidua: theodorico rege gothoꝝ sine ꝓle virili defuncto. cū athalarico ei⁹ nato i regno successit. Erat vo athalaric⁹ admodū puer: cuius cura atq̄ gubernatio tota regine incūbebat. Statim igit regina pueri gubernatio nē suscipiēs: lris latinis erudiendū ⁊ morib⁹ informandū curauit. Ipsa vo feuere ad modū gubernationē exercebat: ꝓhibēs gothoꝝ iniurias: supra sexū eni prudentia vsa: ⁊ patris decreta: mala ꝑserim emēdauit. ⁊ boetij ⁊ symachi filijs bona paterna in fiscū delata restituit. Acclamātib⁹ aūt gothis filiū nō lris sed rei militaris discipli na regē suū imbuendū esse. Is igit vite lasciuia in varias egrotatiōes ꝓlapsus. de cimooctauo etatis anno defunct⁹ est. Amalasuntha vo seditionib⁹ gothoꝝ diu vexa ta: mortuo filio athalarico quo cū moleste viuit. theodatū cōsobrinū suū regni cōsor tē fecit. Erat aūt theodat⁹ ita grecis ⁊ latinis lris edoct⁹: vt ⁊ rpoꝝ suoꝝ historiā ele gāter scripserit: ⁊ platonicā disciplinā optime calluerit. segnis tn̄ ad res agendas habebat. Is ergo ad re gnū beneficio regine assumptus: statim ingratitudinē ostendit. eamq̄ captū in vulsinū lacū insulā relega uit. Hec ꝓditio multos gothos perturbauit. inde eam occidi ꝑmisit: ac filiā ei⁹ in vxorē ac regni sociam: arte patrequi ⁊ postmodū quinq̄ annis regnauit. Idcq̄ imperator iustinian⁹ egre tulit. hec inter cetera sua edificia patri suo monumētū sumptuosissimis edificijs extra rauennam extruxit. quo in loco nunc sancte marie mona steriū edificatū habet. eō monachi sancte iustine nunc incolere dicunt.

DIonisius abbas ⁊ doctor egregius per id temp⁹ laudat eo q̄ rome computū suum: id est paschalem ciclum miri a ratione composuerit.

SEuerin⁹ [illegible] vir omni scientia insignis hac tēpestate claruit. Et sanct⁹ victorin⁹ eṗs [illegible] [illegible] regis personā a demonio liberauit. Et eutheri⁹ eṗs lugdonensis.

Conciliū aurelianense

Conciliū aurelianēse terciū tēpestate hac clodouei regis iussu indicit. qđ quidē sanct⁹ mellanius cōgregasse dicit: quo i loco etiā quatuor alia cōcilia fuisse cōgregata dicunt. Primū sub beato siluestro papa. auctore marino epō. Secūdū auctore aureliano epō. Terciū hoc idē mellanio epō auctore. Quartum auctore albino andegauensi epō. Quintū honorato bituricensi epō auctore qđ pbatur in decretis. xv. di. c. sexto. synodus.

Arturus rex

Arturū britanorū regē r qdē cātatissimū p h tpa regnū suscepisse ferunt virū sane bellicosissimum atq; fortissimū. q r lorica pulcerrima vtebat. Regi qdē tāto cōdigna: h r in capite aurea galea i qua draco sculpt⁹ videbat. Clipeū qs aureū p se ferre faciebat. in q dei genitricis imago depicta videbat: vt eā sp aduocatā suā in mēoriā in oī re reducere posset. Lanceā pterea arduā latāq; r cladib⁹ aptā quā quocūq; ibat secū deferri faciebat: r gladiū habuisse r portasse dicit. cū quo qdringētos r sexaginta viros vno plio cū interfecisse phibet. hūc virū xpianissimū fuisse ferūt: r fidē catholicā ampliasse. ac qđ plura regna sibi vēdicauerit. Quāobrē r rotūdā mensā apud cornubiā ciuitatē instituit. Tandē in prelio cum multas hostiū strages dedisset: r ipse vulnerat⁹ in insulā defert. inde sublatus nusq; cōparuit. quē r nunc vsq; britones expectare dicunt.

Cassiodorus

Cassiodorus monach⁹ rauenēsis vir quidē doctissim⁹ his tpib⁹ ob clarissimā ei⁹ doctrinā magno fuit in pcio. qui cū primū cōsul esset r senator. diuino tact⁹ spū res mūdanas spreuit: r monasticā vitā cōplexus est: sed ante monachatū theodorici regis italie cācellari⁹. r ex pte ei⁹ multas eplas edidit ad personas diuersas de negotijs secularib⁹. r ad agitandū intellectū psalteriū luculēter exposuit. Deinde cronicā insignē de pōtificib⁹ atq; impatorib⁹ cōpilauit. In qua pserrim de theodato rauēne rege cōtemporaneo suo multa cōscripsit. Edidit preterea librum de ratione anime r librū de orthographia.

Priscianus

Priscianum qs eruditissimū grāmaticū atq; phm patria cesariēsem: hoiem certe greca r latina lingua doctissimū p hoc ipm temp⁹ apud cōstātinopolim floruisse tradūt. q cū grāmaticorū oim princeps haberet. ea i facultate putilia edidit opuscula. Nā de partibus orōnis ad iulianū patriciū cōsulē librū edidit. Siliter r de cōstructiōe: deq; accentib⁹ alios libros edidit. De naturalib⁹ qs questionib⁹ ad cosdre psar regem volumē egregiū scripsit. Atq; de cosmographia libellū cōposuisse fertur.

Arator r c

Arator scē romane ecclie cardinalis diaconus r poeta laureat⁹ hac tēpestate mira floruit eloquētia. q inter cetera ingenij r virtut⁹ sue opa aplorū act⁹ versu exametro exornauit: atq; alia elegāter cōposuit.

Brandan⁹ deniq; hibernēsis abbas sctissim⁹ p hec tpa ob eximiā sctitatem atq; doctrinā mario i pcio habit⁹ fuit. de q etiā admiranda scribunt. Pater trium milium monachorum extitit.

Floruit circa illud tempus sidonius appollinaris apud aruernorū vrbem ex pfecto fact⁹ eps vir fm seculi dignitatē nobilissim⁹. r lrali disciplina eruditissim⁹. vir aūt ingeniosus coturnate eloquētie multas difficiles eplas scripsit.

Brigida virgo

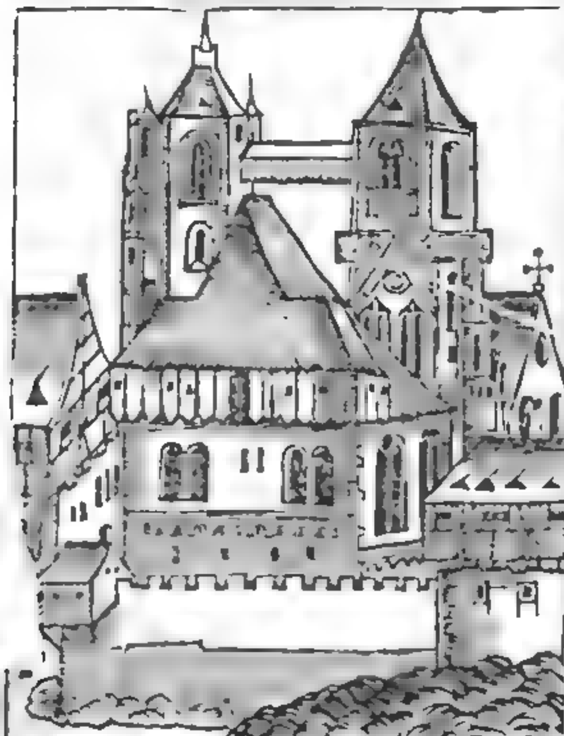
Brigida virgo sanctissima natione scotica imperante seniore iustino refulsit sanctitate r miraculis admiranda in scocia de xpianis ac nobilibus orta parentibus a puericia bonarū rerum studijs inoleuit. pudicitie ac sobrietati semper intenta. a matre missa vt de vaccarum lacte butyrum cōgregaret. pauperibus distribuit. mater fructū laboris postulans. facta oratione: ceteras coogamices in abundantia precelluit. quā cum parētes despōsare vellent. ad epm machillā nomine perrexit qui palliū album r vestem candidā super caput ei⁹ imposuit. unde suā virginalē coronā dño offerebat. vocat⁹ mellorib⁹ cū tota prouincia pluuia exundaret. in eius messem gutta aque nō cecidit. Leprosis ab ipsa petentibus ceruisiam in potum. Cū illa nō haberet: aquā puram benedicens: couertit in ceruisiam optimā ac illis dedit. Lapidē in salem cōuertit. cuidam ab eo sal postulanti. Ceco nato oculos restituit. Multa alia miracula fecit.

Benedictus abbas

Benedictus abbas italicus: monachorum olim pater: his temporibus dispersos monachos in unum collegit. atque divino spiritu illustratus eis regularem vitam composuit. Cuius sanctissimi viri vitam insignem et miraculis claram beatus gregorius scribit. Fuit itaque benedictus ex nobili genere in provincia nursie ortus. Vetustum igitur a scriptoribus celebratum est nursie nomen: quod quidem oppidum libertate: sed in primis beato benedicto monachorum patre alumno clarissimum. Ibi etatem moribus transiens nulli voluptati animum dedit. Inde rome liberalibus literarum studiis traditus fuit. Sed cum in eis multos per abrupta viciorum ire cerneret: eum quem quasi ingressu mundi posuerat pedem retraxit: ne in precipitium totus iret. Despectis itaque literarum studiis: relicta domo rebusque paternis: soli deo placere desiderans: deserta loca per aliquod tempus incognitus incoluit. Est autem in latinorum regione supernis celsis in montibus sublacum velut plinius appellat sublaqueum: nobile nunc oppidum lacui cuius est et nominis prisci immunens: redditque utrumque fama celebratum beati benedicti ibi magis diuturna conversatio quam eius toto orbe notissimum ibidem edificatum magnifici operis monasterium. Cernitur ibi in dextra amenis ripa ab ipso sublaci lacu ad vicum usque varronis incisus: saxeo in monte ductus aquarum. qui formis partim in eo incisis modo: partim altum defossis: partim sublimi fornice murorumque erectis romam quadragesimo miliario veniebant. Vir autem dei ad eundem locum perveniens qui ab urbe roma .xl. milibus passuum abest in artissimo specu tribus annis excepto romano monacho omnibus incognitus mansit: et artissimam vitam variis temptationibus duxit. cuius virtutes ut clarescerent postea in castro cassini. quod clarum appellatur: et magne vite meritis et apostolicis virtutibus effulsit. Fuit autem hic sanctissimus vir inter cetera virtutum monumenta prophetico spiritu illustratus. quo multa futura et occulta cognovit. cuius fama totila ostrogothorum rex ductus: ut temptaret eius sanctimoniam sese famulum indumento mentitus: alium in regio apparatu premisit: quem statim cognitum vir sanctus ille sordide vestitum ad se in monasterii vestibulum vocavit: et que illi erant ventura pronunciavit: novem annis regnabis decimo morieris. Inde eum in summa veneratione habuit. pluraque alia sanctitatis signa ostendit precipue in vase vitreo in quo venenum vino miscuerunt fratres: ubi signo crucis edito ruptum fuit. Obiit tandem in domino anno salutis. 536.

Monasterium cassinense

Ordo monachorum beati benedicti ortum habuit non longe ab aquino abrucii civitate in monte cassino ubi olim cassinensis civitas fuerat: postea monasterium cassinense toto orbe celeberrimum extructum fuit. Divus enim benedictus monachis post extructum monasterium regulam et optimum modum vivendi primus dedit: quamvis longe ante illum monachi plurimi fuerunt. cum tamen sanctus vir diu in solitudine virtutibus signisque succresceret: multi ob dei famulatum ad eum congregati sunt: ut inde .xii. monasteria construeret. In quibus statutis prioribus duodenos monachos deputavit. Postea multos discipulos congregavit quorum ope totum ferme orbem obtinere meruit. Ex cuius clarissimo ordine cum plurimi tum sanctitate tum scientia emersere viri. Illamque regulam primum monachis nigri protulit. Eam nichilominus nonnulli postmodum complexi sunt monachi. quorum de numero fuerunt cistercienses. a divo bernardo plurimum aucti. camaldulenses. cluniacenses. celestini. montis oliveti. novus ordo. silvestrini. et qui humiliati appellantur. hi omnes et alii plurimi quamvis diverso habitu: diversisque constitutionibus inter se differant. eam tamen profitentur regulam dignissimam atque approbatam. In germania quoque in eodem ordine differentes sunt. cum mellicenses: castellenses et bursfeldenses in ea viget. Idem quoque ordo cum a fundatoris sui regularibus institutis persepe declinasset: non modicam reformationem anno salutis. 1409. apud patavinam urbem in monasterio sancte iustine sumpsit: et eorum institutiones eugenius quartus pontifex approbavit. Tradunt autem ex hoc monasterio sanctissimi patris ordinem ad .24. summos pontifices emersisse. Cardinales vero 183. Archiepiscopos et episcopos. 1464. Abbates insignes. 15070. fuere. atque canonizati monachi (ut iohannes .xxii. scribit. 5555.

Scolastica

Scolastica germana divi benedicti ab infantia deo dicata: quam frater semel in anno visere consueverat cum certo die in laudibus dei sacrisque colloquiis usque noctem tempus protraxissent: accepto cibo cum repetere monasterium cuperet. soror sancta monialis petiit ut secum maneret: de celestis vite gaudiis locutura: quod extra cellam manere non se velle diceret: ad eius preces tanta pluvia ac coruscatio erupit: ut nec cum fratribus suis extra limen pedem movere potuisset. unde totam noctem insomnem per sacra spiritualis vite colloquia duxerunt. [...] die cum vir sanctus ad monasterium redisset: post triduum in cella elevatis in aera oculis vidit sororis sue animam de corpore columbe specie celi secreta penetrare. Is eius glorie congaudens eius obitum fratribus denunciavit quos illico misit ut sacrum corpus ad monasterium deferrent. ac in sepulchro quod sibi preparavit sepelirent. quo facto contigit ut quorum mens una semper fuerat in domino. eorum quoque corpora nec sepultura separaret.

Bonifaci⁹ eius nois secūdus papa: natione roman⁹ patre sigisbūdo post felicē imperāte iustiniano fuit. ⁊ vt quidā affirmāt. nā sine contētione pō. fex creat⁹ fuit. nā ⁊ dioscor⁹ diuiso bifariā clero. in demortui felicis locū sub rogat. Exagitat⁹ aūt clerus hac seditione dieb⁹ octo ⁊ viginti morte dioscori a tanta pturbatione tandē liberat. vñ bonifaci⁹ ad cōfirmādā ecclīaȝ ꝯcordiā instituit ne quispiā sibi in epātu successorē deligeret. qđ postea multi pōtifices ꝯfirmarūt. Instituit itē vt i demortui locū alter pōtifex si fieri posset tercia die sufficeret. ne dilatio seditionē faceret. diuisit ⁊ populū a clero dum celebraret. Uetuitqꝫ ꝙ neqꝫ ciuili neqꝫ crimini ali causa epūs apud ciuilem iudicē aduocari posset. At cum in pontificatu sedisset annis duob⁹. dieb⁹ duob⁹. morit ⁊ i basilica petri sepelit. Sedes aūt mensib⁹ duob⁹ tum vacat.

Anno mundi. 5725. Anno christi. 524.

Johānes secūdus papa: patria roman⁹: patre pıecto ex celiomōte iustiniani tpe fuit. qui statim vbi pōtificatū init. anthimū epm dānauit: ꝙ in arrianā heresim declinasset. Sunt qui scribūt hunc epm cōstantinopolitanū fuisse. Justinian⁹ vo sedē romanā veneratur⁹ hippatū ⁊ demetriū epos romā cum munerib⁹ mittit. quo ⁊ romanū pōtificē suo noie salutarent. ⁊ munera hec btī petri tēplo offerret scyphū aureū circūdatū gēmis librarꝫ sex. scyphos argenteos duos librarꝫ duodecim. calices argēteos duos librarꝫ quindecim. Johānes aūt pōtifex de quo pauca admodū scribūt historici. morit vbi ex sacris ordinib⁹ semel habitis pſbyteros quindecim. epos vnū ⁊ viginti creasset. Sepelit ꝙ in basilica petri sexto kal. iunij. Sedit annis duobus: mensibus quatuor. Uacat tum sedes dies sex.

Agapit⁹ papa: patria roman⁹: patre gordiano pſbytero ecclīe sanctoꝝ iohānis ⁊ pauli pōtifex creatus: a theodato statim ad iustinianū mittit. ⁊ infensuȝ ꝙ amalasuntā athalarici matrē in insulā lacus volsinensiū relegauerat interficiqꝫ iusserat cui⁹ mulieris interitū iustinianus egre tulit. Agapitus itaqꝫ eo missus ac benigne ⁊ honorifice susceptus. cū pace impetrasset. ab imperatore tentat vt eutichianā opinionē ꝯfirmaret. Uerū cū iustinianus ab eare hoiem sanctissimū abhorrere cerneret. pēibus minas addit: tum agapitus. Ego inquit ad iustinianū xpīanissimū pricipē venire optaui: sed diocletianū inueni: quē xpīanoꝝ hostem fuisse cōstat. hac libertate loquēdi ⁊ dei nutu iustinianus permot⁹: ⁊ fidem catholicā amplexus est: ⁊ pulso anthemio constātinopolitano epo qui eutichianā heresim tuebat: mēnam catholicū in eius locum suffecit. agapito cōsecrante: qui haud ita multo post constantinopoli morit. cuius corp⁹ loculis plūbeis clausum romam defert: ac in basilica petri sepelit. Sedit aūt mensib⁹ vndecim. diebus vndeviginti.

Anno mundi. 5733. Anno xpi. 534.

Siluerius papa natione campan⁹: patre hormisda epo. theodato iubēte pōtifex creat. cum antea nō regū: sed impatoꝝ auctoritas interueniret. plus aūt valuere theodati mine ꝙ decreti rō. mortē em̄ his clericis minat⁹ est. Interea instigante vigilio diacono ciue romano ⁊ apocrisiario theodora augusta syluerio imperat additis etiā minis vt pulso mēna ab vrbe cōstātinopoli anthemiū reuocet. id cū recusaret scribit ad belisariū mulier vt pulso silueriо in eius locū vigiliū sufficiat. Belisarius aūt rei bellice intentus. rem antonine vxori sue cōmittit. que subornatis a vigilio testibus qui affirmarent siluerium vrbem romā gothis hostibus ꝓdere voluisse. hoiem coegit se abdicare pontificatu. ac posito pallio: cucullā monasticā sumere. qui in pontum insulam in exiliū missus non sine opinione sanctitatis morit: vbi annū vnū: menses quinqꝫ: dies duodecim in pontificatu vixisset. Uacat sedes dies sex.

Vigili⁹ papa: patria roman⁹: patre cōsule: imperante iustiniano pontifex creat. instabat tū theodora vt cōstātinopolim ꝓficisceret anthemiūqꝫ restitueret: cū id negat se facturū ideo adiūxit ab⁹ qbusdā romanis ad ꝯstātinopolim ꝑducit. vbi theodora tētare cepit vt id ꝑstaret. cū ille: malle se qōuis supplicia pati rñdit: ꝙ sniaȝ iure factā mutare. vnde ita cesus est vt paulū abfuerit q̄n eum occideret. fugiēs itaqꝫ i tēplū sctē euphemie qđ haud procul aberat. inter crassatorib⁹ trahit. ⁊ iniecto i colle ei⁹ fune: tāqꝫ latro p totā vrbē vsqꝫ ad vesperā trahit. deinde carceri inclusus pane ⁊ aqua aliqādiu vitā duxit. ita patiēter ⁊ equo aio: vt sp diceret se etiā peiora meritū si digna ꝓ peccat pena irrogaret. inde instāte narsate cū romanis vigili⁹ reuocat⁹ cū syracusas i siciliā puenisset quē tot mala: tot cure occidē nō poterāt: ex calculo morit. cuiusqꝫ corpus romā defert ⁊ apud sanctū marcellū via salaria sepelit. Uixit in pōtificatu tū rome tum alibi annis. xvij. menses sex. dies sex ⁊ viginti.

Linea Summoꝝ pontificum

Bonifacius

Johannes secūdus

Agapitus

Siluerius

Uigilius

Linea Imperatorum

Iustinianus

IUstinian⁹ sororis iustini fili⁹ romanoꝝ principū maxim⁹ augustꝰ iā a se pius est principatui: q̄ mox et imperialia iura suscepit. ad reparationē rei publice stat⁹ aīm intēdit: ⁊ augustꝰ romanū felici sorte regebat imperiū q̄ ⁊ bella prospere gessit: ⁊ in causis ciuilib⁹ mirifice fuit. Nā p̄ belisariū patricium ingentē virū plus fortiter debellauit ⁊ vandaloꝝ gentē capto eoꝝ rege gelimere vsq̄ ad internitionē deleuit. Affricaq̄ totā post annos. xcvj. imperio romano restituit. Rursusq̄ belisarij virib⁹ gothoꝝ in italia gentē capto vitigis eoꝝ rege superauit. Maurosq̄ post hec affricā infestātes: eoꝝq̄ regē athalā p̄ iohannē excōsulē mirabili virtute prostrauit: pari enī modo et alias gētes belli iure cōpressit: quā ob cām preter honorē oīm victorias et alamanicus: gothic⁹: alanicus: vandelicus: affricanusq̄ diceret̄ hic hec noīa meruit. Extruxit q̄z idē princeps intra cōstantinopolim vrbē ipsi dño q̄ est sapiā dei patris templū qd̄ greco vocabulo agiā sophiā id est sanctā sapiam noīauit. Cui⁹ opus adeo cūcta edificia excellit: vt i totis terrarū spacijs huic sile nō possit inueniri. Erat enī hic princeps fide catholic⁹. in opib⁹ rect⁹. in iudicijs iust⁹. Ideoq̄ oīa ei concurrebāt i bonū. Leges etiā romanoꝝ q̄rū plixitas nimia erat ⁊ inutilis: dissonātia mirabili: breuitate correxit. Cū enī imperatorē tāta cōstat ingenij: tāteq̄ doctrine fuisse: vt mirū nō sit: si leges romanas sparsas ⁊ incōpositas i ordinē ad vtilitatē hoim redegerit. Hac tn̄ i re cōsilio ⁊ opa iohānis patricij tribuniani theophili doctoribꝰ vsus est: q̄ tūc doctrina ⁊ auctē insignes habebāt̄. Immēsā nāq̄ illud libroꝝ pelag⁹. q̄ vsq̄ ad duo milia pene libros erāt extēsē coaceruans simul ab vrbe cōdita vsq̄ ad hec tpa tot iudicijs. in quīquagīta libros titulatis digessit: quos nūc digesta: nūc pandecta appellāt qd̄ oēm ciuilē doctrinā cōtineāt. Idē q̄z legū epitomen fecit libroꝝ q̄tuoꝝ in q̄b⁹ breuiter vniuersaꝝ legū textus comprehendit̄. has aūt leges institutiones vocat. Dicim⁹ etiā iustiniani codicē vbi oēs cōstitutiones principū que vtiq̄ i multis voluminib⁹ habebant̄. intra duodecim libros coartauit. Inter hec iustinianus maximi ac diuini ingenij vir cum imperasset annis. xxxviij. vita decessit. Et iustinus minor apud cōstātinopolim rempublicā regendā suscepit.

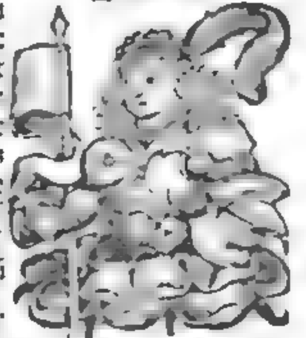
Concilium Constantinopolitanū

QUinta synodus habita est apud cōstātinopolim. iussu agapiti pōtificis ac iustiniani imperatoris: iā diu inchoata tpe vigilij anno salutꝭ. 558. pfecta fuit. Cōtra theodoꝝ ⁊ oēs hereticos. q̄ affirmabāt btīssimā virginē mariā solū hoiem: nō etiā deū ⁊ hoiem peperisse. quo quidē in synodo statutū est: vt btā virgo maria diceret̄ q̄ deū nobis suo partu edidisset. Ibi q̄z p̄fuerunt euthices archieps̄ cōstanti⁹: ⁊ appollinarie patriarcha alexandrin⁹ cū vigilio papa qui oēs. xiiij. capitula anathematizādo scripserūt cō p̄dicti theodori ⁊ socioꝝ ei⁹ blasphemias. declarātes virginē gloriosā vt p̄missū est deū ⁊ hoiē peperisse. Cui synodi vniuersalis eccl'ia auctoritatē maximā cōtulit.

BElisarius patrici⁹ vir in armis strenuus belli dux a iustiniano imperatore cū ingēti multitudine cōstitut⁹. primū persas aggressus est: qui trāsgressis romanoꝝ terminis: eoꝝ regiones grauiter populabant̄: quos magnis p̄lijs fudit. atq̄ ex volūtate pricipis cōstantinopolim triūphans ingressus est. Interea ad affricā quā iā multis annis vandali possidebāt a iustiniano cū exercitu belisarius missus est. q̄ mox p̄lio cū vādalis cōmisso eoꝝ magnas copias fudit. Regēq̄ ipsoꝝ gelismerū capiēs cōstātinopolim misit. Carthago q̄z post annū sue excessionis. lxxxvj. recepta est. Inde iustinian⁹ belisarium multis iam p̄lijs gloriosū aduersus theodatū dirigit: vtq̄ etiā italiā a gothoꝝ seruicio liberaret. belisari⁹ itaq̄ dux aliquātū tpis apud siciliā morā faceret. Rex gothoꝝ theodat⁹ extinct⁹ est. hui⁹ in loco vitigis successit. Cōceptas q̄ cō theodatū belli vires in vitigem cōuertit. Egressus ex sicilia ad campaniā: neapolim venit: quā tandē p̄ vim capiēs ingressus: nō etati nec sexui parcēs plures peremēs cūcta rapinis diripiēs. indeq̄ egrediēs romā p̄perauit quo ingresso gothi q̄ i vrbe morabant̄ noctu egressi: relictis patētib⁹ portis: rauēnam fugiunt. Belisari⁹ aūt superuenturū vitigem cū magno exercitu rat⁹. menia vrbis p̄ tpe vallo ac fossa celerrime muniuit vitigi superueniēte cū exercitu ad centū milia hoim secū ducēte fert̄. Interim belisari⁹ auctis copijs cū p̄ annū integrū ⁊ dies nouē menia vrbis tutat⁹ ei egredi cōstituit vitigis copijs suis diffidēs incensis castris rauenā p̄fugit. Belisari⁹ ꝑo vitigem in vrbe captū cōstantinopolim secum ducit quinto anno posteaq̄ in italiā venerat.

Belisarius

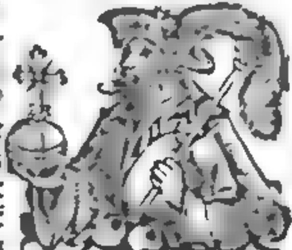

Vitigis rex gothoꝝ

Vitigis goth⁹ obscuro genere inter eos nat⁹. his tpib⁹ viuēte adhuc theodato rege apud romā rex creaṫ: ꝛ quinqꝫ annis regnauit. vir certe rei militaris scīa pclar⁹. qui regno suscepto theodatū obtruncare fecit. quo mortuo rauēnā ꝑperauit ꝛ oēs gothos dispsos p italiā cōgregauit. ꝛ neptem theodotici et amalasuinta neptē inuitā vxore duxit. que vitigis ignobilitatē plurimū contempsisse dicaṫ. hic aduersus belisariū romā cū ingēti exercitu venit. Gothi vrbem obsidētes vniuersa p circuitū direptionib⁹ ꝛ incēdijs absumūt. quoscūqꝫ romanos reperiūt gladio extinguūt: cuncta sacra loca tenudātes. impugnātes continue vrbē: sed caute belisarij defensaṫ industria. Augebaṫ insup rome famis penuria. tanta siquidē p vniuersaꝫ mūdū eo anno maxime apud liguriā fames excreuerat. vt vir sanctissim⁹ dacius mediolanēsis antistes retulit. ꝙ plereqꝫ matres infelicium natoꝝ mēbra comederēt. cū p annū ꝯtinuū gothi romā obsedissent temum territi rauēnā redierunt. Vitigis vō coacto rursus in vnū magno gothoꝝ exercitu cū belisario cōflixit. factaqꝫ maxima suoꝝ strage in fugam cōuersus est. Quē iohānes magister militum cognomēto sanguinarius noctu fugientē ꝑsequens viuum comprehendit. Romāqꝫ ad belisariū adduxit. patrata belisarius victoria constantinopolim redijt. secum vitigem deferens: quo viso iustinian⁹ valde letatus est. Cūqꝫ nō multum post patricium effectū. administrationē illi iuxta ꝑsarum terminos tribuit. Ibiqꝫ vitigis degens. vitā finiuit. ac sic q̄si gothoꝝ regni finis fuit.

Totila rex gothoꝝ

Totila q̄ ꝛ badulla dicaṫ vltim⁹ e ītro gothoꝝ rex. capto vitigo gothi trās padani erelpidarꝫ sibi regē cōstituūt. q̄ eodē anno perimiṫ. Cui successit erraric⁹: ꝛ ipse nondū anno expleto iugulat⁹. dehinc sibi badullā q̄ ꝛ totila dicebaṫ in regnū ꝑficiūt. Moxqꝫ collecto vndiqꝫ exercitu: vniuersaꝫ rursus italiā inuadunt. Exinde p campaniā virīqꝫ dei benedicti cenobiū iter facientes ꝑueniunt p q̄s ie lucanie ꝛ bruttioꝝ fines regnū ꝑficiscunṫ. Nec mora siculū trāsgressi fretuꝫ siciliā inuadūt. inde ēꝫ romā petunt. eāqꝫ obsidionib⁹ circūcludūt. que tātā tunc famis penuria ꝑpessa est. vt p magnitudine inopie: natoꝝ suoꝝ carnes comedē vellent. fessis nimiū ro. nec valētib⁹ menia tueri. Totila a porta hostiensi vrbeꝫ ingressus est. q̄ parcere romanis cupiens p totā noctē bucanā clangē iubet q̄ se a gothoꝝ gladijs aut ecclesijs tuerenṫ: aut q̄buscūqꝫ locis occulerēt. habitauit aliquāto tpis cū romanis q̄ si pater cū filijs. hāc illi vt videṫ ai benignitatē q̄ nimie antea crudelitaṫ extiterat: btī patris bñdicti quē olim adierat monitio cōtulit. Elapsi sunt ab vrbe aliq̄ e numero senatoꝝ cōstantinopolim afflicti ꝑperāt. q̄b⁹ calamitatib⁹ roma sibi tereṫ principi narrant qui statī narsen eunuchū suū ꝛ cubicularium cū manu valida mittit. Is ad italiā veniēs magno cū gothis certamine cōfligit. Quib⁹ ad internitionē pene cōsumptis regē totilā qui iā decem annos regnauerat interficit. vniuersā qꝫ italiā ad reipu. iura reduxit. ac sic septuagesimo scdo anno postqꝫ theoderic⁹ italiam adeptus fuerat Gothis deletis eoꝝ nomen euanuit. Nam qui prelio supfuerāt nō gothi sed itali vocari voluerunt. eo ꝙ in italia nati ꝛ enutriti essent.

Narses eunuchus

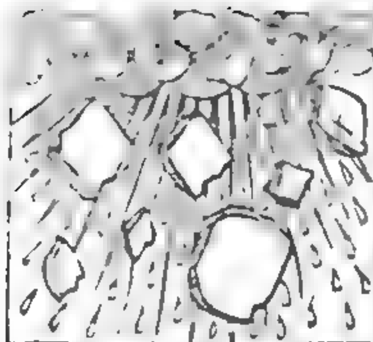

Narses iustiniani eunuch⁹: quē nōnulli scribūt bibliopolā p̄mo fuisse. inde cū in cubiculū suū accepisset impator. cognita hoīs virtute cū in ordinē patriciat⁹ ascīuit. Pietatis enī ꝛ religionis: misericordie: munificētie: grauit: postremo vnicū exemplar tūc oīb⁹ erat. Is igiṫ calculan⁹ imperialis accept auxiliarib⁹ copijs ab alboino longobardoꝝ rege cū longobardos federatos haberet: q̄ maris adriatici sinū in italiā trāsuecti sociati romanis pugnā inierūt cū gothis q̄b⁹ ad internitionē deletis: cū ꝛ totila apud brixellā male pugnās occidiṫ. ꝛ theias in ei⁹ locū suffect⁹. Nō longe a nucera fortiter oppugnās virtute narsetis oppetiṫ: donati igiṫ longobardi multis munerib⁹ ad ꝑpria victores redierūt: ꝛ pannoniā i possederūt. Inde sophia vxor iustini instigātib⁹ q̄busdā delatorib⁹: q̄ narsetē oderant: hoīem ab italia ad se cū ignominia verboꝝ reuocat. videlꝫ vt eunuchus ad lanā ꝛ pensa rediret. ferens id iniquo aīo. Narses mādet se talē orsurus telā que inextricabiles errores emulis atqꝫ inimicis suis ꝑstaret. Itaqꝫ odio metuqꝫ cruciat⁹ in neapolim secedēs: legatos mox ad longobardoꝝ regē dirigit: vt paupera pānoniū rura relinquerent. ꝛ ad italiā cunctis replet diuitijs possidendā venirēt. Simulqꝫ multimodo pomoꝝ genera aliarūqꝫ rerū species: quaꝫ italia ferax est mittit. quaten⁹ eoꝝ aduenīēdi aīos possit allicē. Narses inde romā regressus ibidē nō post multū temp⁹ ex hac luce subtractus est.

Patricius epūs

Patricius genere brito p celestino pape archiepūs scotoꝝ ordinatus: p. lx. annos sanctitate ac doctrina totam insulā hibernie ad xp̄m cōuertit. ꝛ plures mortuos resuscitauit. captiuos ꝑprijs impensis redemit. ecclesias multas extruxit. ꝛ plura milia hoīem baptisauit. verum cum hanc gentem ferinam reperisset: neqꝫ se credere velle dixerunt: nisi tormenta maloꝝ ꝛ gaudia beatoꝝ cernere possent: vt reddus visis certiores fierent ēꝫ promissis. apparens postea dūs post ieiunia ꝛ orones ei euangeliū ꝛ baculum tradidit: ꝛ in desertū locū eduxit. foueam rotundā extrinsecus obscurā ostendēs vbi p diem naturalē penitens vere ab oīb⁹ peccatis purgaret. ꝛ hec tormēta ꝛ gaudia videret: vbi ecclesiam cōstruxit ꝛ canonicos sci augustini constituit: ꝛ clauem ad foueam dedit. Suo tpe multi ingressi et expertos testati sunt. quoꝝ relationes iussit in ecclesia annotari. Ideo locus ille purgatoriū patricij nuncupaṫ.

Signa terribilia noctu visa sunt: apud italiam anno dñi. cccclxx. Ignee enim acies i celo apparuerunt: et sanguis stillauit a nubibus: et humanũ q3 sanguinẽ q postea effusus est significarũt. Ac deinde ptinuatis imbribus plibus diebus: tãta aq̃ vi auctus est tyber et magna strage ppli humiliora loca submergeret. et illi mõ i alijs ciuitatibus et locis ac

In flamine aialia forma viri ... et mulieris repñtãtes apparuerũt a mane vsq3 ad nonã: et cum cessarũt plura vsq3 ad lumbos. aliã partẽ aqua tegebat. Ferunt q3 montem scissum in gallia magnum sonitum dedisse et inde casum cum basilicis et hominibus mirandum demũ dedisse.

Sanctus leonardus

Leonardus vir sanctissimus natione gallus: de ciuitate cenomanorum oriundus de sacro fonte a remigio leuatus est: ab eoq3 salutaribus imbutus disciplinis q epatũ renuit relictis oibus. In quadã silua ciuitati lemonice vicina habitãs: vbi aula regia venationis cã erat cõstructa. cũ regina partu ibi pcliclitaret. leonardus in nemore inuentus: a rege introducit. fusa aũt ob pces regis oõne ad deũ impetrauit regi duplex gaudiũ. matrẽ cũ ple salua. Ideo rex sibi de auro et argento offerens: q renuit: admonẽs vt paupibus erogaret. Sed spaciũ nemoris optauit: qntũ rex totũ dare vellet: solã accepit quãtitatẽ quã cũ suo asello noctu circuire posset: vbi monasteriũ cõstruxit: et cũ duobus adiunctis monachis i abstinẽtia multa degebat. Locũ nobiliacũ eo q a rege nobili datus fuisset) appellauit. vbi multis miraculis choruscauit. et quicũq3 i carcere nomẽ eius inuocauerunt mox ruptis vinculis liberi erib it. Demum octauo idus nouembris multis clarus virtutibus migrauit ad dñm. Quãta dñs p eum miracula facit: multitudo ferri et varietas in eius basilicis ostendunt.

Maurus monachus

Maurus romanus monachus btissimi pris bñdicti pceptuus discipulus. Multi enim ex romana nobilitate bñdicti scitate moti. in mõtẽ cassinũ puenere religionis grã. inter quos maurus quidẽ ac placidus insignes habent. Ferũt aũt gallos nũcijs et lrãs benedictũ rogasse: vt vnũ aliquẽ ex discipulis suis ad se mitteret. qui gallos monasticã vitã edoceret. quare bñdictus maurũ eo misit. qui oibus vita et moribus rõne bene ac beate viuẽdi dedit. quiq3 etiã multa monasteria cõstituit. Quibus gestis post annos. xxviij. anno salutis. 560. post multas virtutes ac miracula inibi facta: nõ sine magna scitatis opinione bona senectute. 18. kal. februarij quieuit i pace. cuius diei festũ eo die celebrat.

Sanctus colũbanus

Colũbanus abbas vir religione et scitate insignis p hec tpa in hibernia insula claruit. vbi multis cõstructis monasterijs postea i burgundiã venit. Ibidẽq3 luxouiense monasteriũ ostituẽs innumerabilẽ q̃si gentem aggregauit. et rectũ viuẽdi modũ oibus tradidit. Cepit q3 increpare theodoricũ regẽ cũ cõcubinarũ adulterijs misceret. Ideo i eũ auia brunichildis exarsit ingenti furore. et rex eũ de monasterio ammoueri pcepit. egressus itaq3 apud aualonẽ castrũ pueniẽs. Porro theodoricus rex diuinitus pcussus inter fragantis ignis incẽdia mortuus est. Sanctus deinde columbanus miraculis clarus. in loco siluestri de fructibus arborum victũ pcipiẽs. et minister eius nũciãs ei q tpe collectionis vesum inuenisset comedẽtẽ. pcepit ei vt fructus et poma diuideret et vrse partẽ p sui sustẽtatione: reliqua ei p cibo assignaret. Aial aũt obediẽs nihil de pte p viro assignatã gustauit. huius discipuli plures fuerũt et spãlẽ grãz eniẽdi spũs a dño pcepisse legit. epatũ oblatu renuit et post multa miracula in dño requieuit tertio kal. nouembris.

Herculanus epũs

Herculanus epus perusinũ. cũ septimo anno obsidionis capta. martino coronatus fuit. q pcrat exercitui ad totilã misit inquirẽs qd de epo agẽdũ cẽseret. epo pmus a vertice vsq3 ad calcaneũ tolle corrigiã et tũc caput amputa. hũc herculanus epm pusinũ sup vrbis murũ deductũ capite truncauit: et cutẽ incidit et corpus extra murũ piecit. qdã caput adiũgẽtes cũ puero sepelierũt iuxta murũ. post. 40. dies corpus qsierũt vt i ecclia ponerẽt. et corpus pueri vmibus scatẽtẽ et herculanũ integrũ. vt nec capitis abscisionẽ p aliq̃ ve... stigia videret: repererũt

Simeon in colũna

Medardus q3 sanctus tor... Monacẽ. epus miraculis claruit. In cuius trãsitu celuz apertum fuit vt diuina luminaria añ eum p horas tres splẽdorẽ dederũt. frater eius gildardus rothomagẽ. epus fuit et ambo vno die nati vterini et pontifices creati.

Simeon in co... na anthiocen. ex vtero matris electus de quo mira referunt ... dis primo eg... ntã monasticã inde vt ferunt in puteo perdito aqua habitans. Tandem anni... quadraginta in finẽ vite sue sup columnã stetit.

Anno mundi. 5753. Anno xpi. 554.

Pelagius papa ei⁹nois prim⁹: patria roman⁹: patre iohāne vicario: post vigiliū pōtifex fuit. hic ꝗ̄ᵢ in multis periculis ⁊ turbationib⁹ ostrogothoꝛ fuit. ecctiam tñ dei nō deserēs. cōstituit vt heretici ⁊ scismatici coherceren etiā seculariū manu possent: qn̄ ad sanitatē rōnib⁹ nō ducerent. ⁊ clericis i sacris cōstitutis: mādauit vt septē horas canonicas quottidie celebrarēt. Voluit itē vt vna queq₃ puincia. x. vel. xij. cōnneret ciuitates. hic aūt accusat⁹ q malorꝫ vigilij causa fuisset. cū iustinian⁹ vigilio p̄ferret eū. videte. pplo ⁊ clero crucē tangēs ⁊ euāgeliū iureiurando suscepto: se a tanto crimine purgat. inde narses ad vrbē veniens supplicationes p reb⁹ bene gestis a sancto pangratio vsq₃ ad sanctū petrū celebrat. vrbēq₃ a gothis liberatā: quo ad fieri pōt instaurat. vna vero cū pelagio instituit vt vllus ambitione vel p̄cio ad q̄uis sacros ordines admittat. Tandē vndecimo sui pōtificat⁹ anno mēse decimo: die octauo ⁊ vigesimo morit. ⁊ in basilica petri sepelit: vbi ex sacris ordinib⁹ bis mēse decembri habitis. p̄sb̄ros sex ⁊. xx. diaconos. xj. ep̄os vero quadraginta creasset. Vacat tum sedes mensib⁹ tribus diebus sex ⁊ viginti.

Anno mundi. 5763. Anno xpi. 564.

Iohannes terci⁹ papa natione ro. patre anastasio ex illustri genere orto: iustini tpibus fuit: qui iustiniano successit. vir quidē prudētissim⁹ mitisq₃ hic pōtifex ⁊ sanctoꝝ cimiteria restituit. ⁊ iacobi ac philippi ecctiam a vigilio inchoatā pfecit. Et narsetē romanis nō dissimulanter iratū q de se male opinarētur. idq₃ ad sophiā scripsissent: e neapoli ad vrbem ducit: vbi haud ita multo post narses morit: cui⁹ corpus loculis impositū constantinopolim defert. Iohānis ꝗ̄ pōtifici tpib⁹ armeni fidē xpi recepe. Multas clades tum passa italia est irrūpentib⁹ puinciā barbaris: quas quidē p̄tendere pdigia illa tēpestate visa ⁊ ignee acies in celo apparētes vt p̄missum est. deniq₃ hic pturbationū ac doloꝝ plenus: etateq₃ grandeuus morit: ac in basilica petri sepelit: pontificatus sui ano duodecimo: mēse vndecimo: die sexto ⁊ vigesimo. Vacat tum sedes eius morte mensibus decem diebus tribus.

Anno mundi. 5773. Anno xpi. 574.

Benedictus primus papa: patria romanus patre bonifacio: tyberij secundi tpibus fuit. vir sane optim⁹ ⁊ tanto honore dignus qui italie ⁊ presertim rome laborāte fame vna cū tyberio augusto subuenit. misso ex egypto frumento a seuissima fame liberauit vrbem ipsam inedia pene cōsumptas. Interuenientib⁹ benedicti pontificis precib⁹ quez tyberius mirūmmodū dilexit ⁊ obseruauit. verū paulopost (vt quidā scribunt) solicitudine ⁊ dolore quē in calamitatibus vrbis rome ⁊ puincie italie conceperat morit. quarto pontificatus sui anno mense vno ⁊ diebus octo ⁊ viginti. Vacat tum sedes mensibus duobus ⁊ diebus decem. In cuius tumba sic scriptum tradunt.

Magnis tuis monumenta pater benedicte relinquis.
Virtutū titulus o decus atq₃ dolor.

Anno mundi. 5783. Anno xpi. 584.

Pelagius secūdus: patria roman⁹: patre vingeldo a tyberio ad imperatorē mauriciū tyberij generū puenit. hic in iussu principis cū pontifex creat⁹ sit. Cū extra obsessam ab hoste vrbem mitti quispiam nō posset. Nil enim tuz a clero in eligēdo pontifice actum erat: nisi eius electionē imperator approbasset. Missus itaq₃ constantinopolim ad placandū imperatorē Gregorius monachus ⁊ diaconus vir optimus atq₃ doctissimus vbi ex sentētia pontificis oia peregisset: nequaꝗ̄ ocio ⁊ ingenio suo abusus. ⁊ libros moraliū in iob cōposuit. Et euticium cōstantinopolitane vrbis ep̄m ita p̄nte augusto disputationibus cōuicit: vt omnia que in libro suo de resurrectione cōscripserat: retractare coactus sit. Dicebat em̄ corpus nostrum in illa resurrectionis gloria vento aereq₃ subtilius futurū. ob eam rem tangi nō posse: quod cōtra illud dominicū est palpate ⁊ videte q̄꞉ sp̄us carnē ⁊ ossa nō habet: quēadmodū me videtis habere. Pelagius aūt vbi gregoriū rogatu populi romani ad vrbem reuocasset ⁊ domū paternā in xenodochion pauperū senū redegisset. ⁊ basilicā laurentij martyris a fundamētis extruxisset pestilentia morit. que tuz maxime europaz oēm vexabat. Anno pōtificat⁹ sui decimo: mense secūdo: die decimo. Sepult⁹ est aūt i ecctia btī petri in vaticano. Vacat tuz sedes mēsib⁹ sex: dies octo ⁊. xx.

Linea sumoꝛuz pontificum

Pelagius

Iohannes

Benedictus

Pelagius

Fortunatus episcopus

Sampson eps̄

Germanus eps̄

Fortunatus eps̄ tudertinus (vt ait grego. in primo dyalogorū) in effugādis spiritibus immense virtutis gratia pollebat. ita vt non nunq̄ ab obsessis corporibus legiones demonum pelleret. Et cū multos hoīes liberaret. Et ī equū cuiusdam multis in rabiem versū: vt cūctos dilamaret: facto signo crucis ad mansuetudinem reduxit. cuidam quoq̄ ceco lumen restituit. Et nūc corpus eius in ciuitate tudertina demoniacos absoluere. egros curare quotiens ex fide petitur vt viuens consueuerat traditur.

Fortunat⁹ alter vir singularis litterature ⁊ eloquentie gallos ad mitiorem cultū redegit scriptis ⁊ exemplo. Ad sigibertum eni eorū regem libellum de gubernando regno pscripsit. ac beati Martini vitam eleganter composuit.

Amandus eps̄

Germanū episcopum parisiensem. sunt qui scribant virum quidem sanctissimū hoc tempore fuisse. qui francie reges semꝑ in officio cōtinuit. Et adeo quidem: vt inter se certatū religione. pietate. gr̄a. humanitate sit. Nil eni in Germano cernebant. qd̄ ipsi nō imitarent: tātū valēt boni pastoris exēpla.

Gregorius thuronensis episcopus.

Sampson dolensis episcopus. mira claruit sanctitate. in eius cōsecratione colūba celit⁹ emissa sup caput sedit quousq̄ eps̄ ordinatus fuit. Suus quoq̄ discipulus Erbinus post sua fata claruit.

Amandus episcopus Traiectensis in vasconia cū eo tempore populus ferocissimus esset sua sanctitate ac predicatōne ad mitiorē vitam redegit.

Radegūdis regina francie

Gregorius turonensis archiepiscopus octauo Iustini anno ordinatus in omnibus clarus habetur. Fuit autē aluernie regionis indigena. Sextecim deinde āńis in ep̄atu eregerat. Cū gregori⁹ magn⁹ in sede ap̄lica sbrogat⁹ ē. Obijt tandē. xv. kal. decembris. Hic scripsit historiā regū frācoꝝ. Miracula q̄q̄ beati martini post obitū ei⁹ in libris q̄tuor.

Radegūdis regia frācie de regiōe thuringie ex beregario orta. post deuictam p̄riam regal' p̄da abducit. Ea i sortē lo. harij reg' i vero/ mādēsez ducta ad nutriēdā custodita. I/ de i successiōe nupsit terreno p̄ncipi. nō tñ segabat a celesti mira postea peregit pietatis opa. eā medard⁹ postremo nouionū mutata veste dn̄o cōsecrauit. porro mōasteriū pietatis coopante dei gr̄a mōasteriū p ordinatōez lotharij reg' ꝯstruxit. vbi i m̄ltitudine mag̃ abbatissa i ol abstinētia ⁊ miracul' viuit. mors q̄ ei⁹ g̃liosa fuit. ei⁹ trāsitus recolitur ydibus Augusti.

Gregorius magnus doctor

Gregori⁹ magn⁹ (ob eius sanctitatē. ac sapientie p̄cipue moralis sublimitatē) appellatus vt pene in ea oīes doctores excellent. Is ex senatoria stirpe ortus. patrem habuit Gordianū matrem silutam nobilissimos romanos. At cum summā philosophie apicē in sua adolescentia attigisset. Ac rerum ⁊ diuitiarū copijs abundaret. ea oīa deseruit ⁊ religionis statū p̄elegit. varijs seculi curis ac negocijs impeditus. Tādē patre orbatus sex monasteria in sicilia cōstruxit. Septimū intra menia vrbis sb̄ honore sancti andree apostoli ꝓprijs fabricauit. In quo relictis sericis auro gēmisq̄: vili monastico habitu tegebat. Cui⁹ pfectio in prologo dialogi eius ostēditur. tanta aūt in abstinentia corpus afflixit. vt infirmato stomacho vix subsistere valeret. et sepenumero sincopi laboraret. Monachus igitur romanus. ob probitatē ⁊ sanctitatem maximo in p̄cio habitus fuit. Qui ⁊ multa tum cōstantinopoli. tūc rome pro x̄piana religione ad multoꝝ erudicionē edidit opa. Moraliū i Job libros dialogoꝝ pastoraliū. Itē registrū sup Ezechielē ⁊ omelias ⁊c̄.

Anno mundi.5795.Anno xpi.594.

GRegorius magnus papa.eius nominis primus'patria romanus patre Gordiano. viro senatorio: vno oim ɔsensu inuitus etiã põtifex creatur. et ano.dñi.vc.d.ac.xviij. Is aũt cum principis ɔsensus requireretur.nũcios cũ litteris miserat. Qui mauriciũ obsecrarent:ne pateref electionẽ cleri ⁊ ppli romani ea in re valere. intercepte sunt littere a profecto vrbis ac discerpte scripteqȝ alie. Quibus rogabatur vt quem populus ac clerus in pontificem legisset eundem impator confirmaret.quo nihil ei nũciari iocũdius ac gratius potuit.cum secum familiariter dum constantinopoli erat Gregorius vixisset. filiumqȝ eius fonte baptismatis leuasset. Remittit itaqȝ Mauricius nũcios qui Gregoriũ ɔfirmarent:cogerentqȝ pontificatus gubernacula suscipere. Is itaqȝ non sibi.ꝑ sꝫ vtilitati hoimqȝ ac honori diuino ɔsulens.quem certe ob religionem ⁊ pietatẽ rebus oĩbus semper ante tulerat.spretis opibus .posthabitis voluptatibus atqȝ oĩ ambitione ⁊ potentia.gubernacula reipublice xpiane suscipiens.ita vixit.vtvsqȝ ad tẽpora nostra.neminẽ ex successorib⁹ parem habuerit:ne dum superiorem vel sanctitate vite vel diligentia in rebus agendis.vel doctrina ⁊ scriptis:doctor etiã humilim⁹ primus oim pontificũ se seruũ seruorũ dei scripsit. Ac omnis institutio ecclesiastica officij veteris ꝑsertim ab eo est inuenta ⁊ approbata. Supplicationesqȝ maiores ꝓpter pestes se dandam ac stationes instituit. Exornatis quoqȝ qbuscũqȝ rebus potuit basilicis romanis dedicataqȝ gothorũ ecclesia que in subura est agathe martyris nomine.paternã domũ in cliuo scauri positam non longe a circo maximo in monasteriũ redegit. Quo in loco ⁊ hospites ɔtinuo accipiebat. Et paupes vndiqȝ confluentes'cibo ⁊ potu in vita retinebat. Vir certe oĩ laude dignus. Tandem confirmata oĩ ratione ecclesia dei. Anno.xiij.mensis.vj.die.x. pontificatus sui moritur. Phoce vo imperatoris ãno secundo.sepeliturqȝ collacrimãtibus oĩbus in basilica petri ante secretariũ. quarto ydus marcij. Eius vo in morte mensibus quinqȝ. diebus vnde viginti.sedes romana tum vacat.

SAbinianus papa cui⁹ patria ignorat' ac merito quidem Gregorio successit:homo enĩ obscuro loco natus.obscurioris moribus'rebus gestis Gregorij viri sanctissimi aduersatus est. Nam cum suo pontificatu fame laboraretur.instarentqȝ paupes. vt pietatẽ Gregorij elemosinis imitaref:nil aliud respondebat.qꝫ Gregoriũ popularẽ famã aucupantẽ patrimoniũ eccie largitionibus dissipasse. Paululũ etiaȝ abfuit qꝫ libri eius cõburerenf. Adeo in Gregoriũ ira ⁊ inuidia exarserat homo maliuolus. Hic tñ statuit vt hore in ecclesijs distinguerenf officij gratia. Et accense lampades ɔtinuo retinerentur. potissimũ vo in ecclesia beati Petri. At cũ annũ vnum.menses quinqȝ.dies.ix. in pontificatu sedisset moritur'funusqȝ eius a sancto Joanne per portam asinariã ⁊ pontem miluiũ in basilicaȝ petri defertur. Vacat sedes ei⁹ morte.menses xj.dies sex ⁊ viginti.

BOnifacius tercius papa.patria romanus. Vir sacerdotio dign⁹ a phoca imperatore obtinuit.magna tamen contentione.vt sedes beati Petri apostoli.que caput est omniũ ecclesiarum ita ⁊ diceretur ⁊ haberef ab omib⁹. Quem quidem locum ecclesia constantinopolitana sibi vendicare'conabatur. fauentibus interdũ malis pncipibus. Merito enĩ sedes romana ceteris anfertur. Ei⁹ itegritate ⁊ ɔstãtia cũcte hereses ɔfutate sunt ⁊ explose: inde synodo habita plura instituit. Tandem eius vita ⁊ decreta extincta sunt pontificatus sui mense.ix. Sepultus est aũt in basilica petri: vacat tñ sedes mense vno. diebus sex

Anno mundi.5815.Anno xpi.614.

BOnifacius quartus papa natione Marsus.patria valeriensis.patre Joanne medico. Hic templuȝ sancte marie rotũde quod veteres pantheon Quia cybeli ⁊ oĩbus dijs cõmune esset. a phoca imperatore obtinuit: cõsecrauitqȝ qrto ydus Maij. in honorẽ beate marie ṽginis omniũqȝ martyrum Eiectis prius gentiũ simulacris. lustratoqȝ templo vnde postea virgo ad martyres appellata est. Quo facto etiam domũ paternam in monasteriũ redegit: fundosqȝ suos monasterio ascribit i monachorum vsum. Quibus ⁊ predicandi ac absoluendi potestatem tribuit. Verũ non ita multum post.diem extremũ obiens. Sexto pontificat⁹ sui anno mense octauo.die.xiij. Quo quidem tempore.peste fame ⁊ inũdatione aquarũ laboratũ est. Sepelitur in basilica petri. vacat tum sedes eius morte mensib⁹.vij.dieb⁹ qnqȝ ⁊ viginti.

Linea summorum pontificum

Gregorius primus

Sabinianus

Bonifacius tercius

Bonifacius quartus

Arbanus rex

Autharis flauius longobardorū rex. postq̄ longobardi decem annis sine rege stetissent ab eisdē creat⁹ rex. regnat annis septē. Hic dephonis regis filius fuit. quē lōgobardi flauiū cognominauerūt. q̄ lȝ adolescens rex sublimatus fuerit. multa tñ edit; facinorib⁹ laudes ingentes ꝓmeruit. ⁊ eas ob res oēs lōgobardorꝫ duces dimidiā pecuniarꝫ suarū ptē ei obtulere. Hic pbarā oppidū non ignobile in abdue fluminis ripis condidit. ac Bercelliū ciuitatē in margine padi positam obsedit ⁊ debellauit. ac tandē solo equauit. Qua q̄dem clarus victoria ad siculum fretū oīa ꝑq̄siuit. ac multas ytalie ciuitates i suā potestatē redegit Sȝ ⁊ francorꝫ regē cū ingenti multitudine ipsorꝫ atq̄ germanorꝫ deuicit ac ex ytalia fugauit. Indeq̄ franciliōnē romanū ducem ex comio ciuitate Cumacinaq̄ insula. q̄ in lacu lario erat expulit. Et ingentes ide diuitias sustulit. Qua ditatus p̄da statim theudelindā garibaldi bauarorꝫ reg' filiā xp̄ianissimā duxit vxorem. quā obrem chilpericus frācorꝫ rex q̄ huic autharj inimicissimus erat. in bauarum furens cum inopinate aggreditur. ⁊ ex bauaria expulit. qui relicto regno cū filia theudelinda in ytaliam ad generꝫ fugit. eo tñ anno quo eam duxit vxorem defunctus est.

Theudelinda regina

Theudelinda longobardorꝫ regina bauarorꝫ regis filia generositate ⁊ sanguinis claritate indita. Que ⁊ si i p̄mordio regni sui etate iuuenis forma q̄ spectabilis ac diuitijs abūdans fuerit. moribus tñ ⁊ castitate ac religione cōspicua fuit. Cui⁹ q̄dem virtutibus scribūt incitatū beatū Gregoriū eidē dyalogū suū de moribus misisse. Cui⁹ lectione p̄ferocem viri sui animū ad religionem ⁊ mitiorē cultū redegisse. Erat enī matrona isignis: ⁊ fidei xp̄iane studiosissima Hec quippe preter reliqua pietatis opera. monasteriū celeberrimum in honore sancti Colūbani abbatis apud bobiū ciuitatem supbissimis edificijs sua impēsa condidit. et plurimos fundos eidem assignauit. Et basilicam beati Joannis baptiste. modoecie edificauit. Qd oppidum decem milib⁹ passuū a mediolano distat. Et eandem ecclesiam p̄dijs ac vasis aureis ornauit. In qua quidem basilica corpus suum sepeliri mandauit. Et ex illo ac deinceps ꝓpter mulieris exemplū longobardi oēs Joannem baptistam in patronū precipuū susceperūt.

Agilulphus rex

Agilulphus longobardorꝫ rex post autharim regē sup longobardos regnauit. annis. 21. Mortuo nāq̄ autharj rege p̄dicto. Cum longobardi de electione futuri regis diu discordes fuissent. Et habita de nouo rege creando cōsultatione. cū nequirent in aliquē cōsentire. Cōuenerūt vt quemcūq̄ theudelinda ex longobardis ducibus sibi delegasset maritū. Is i regē ab oībus acciperetur. fuit nāq̄ ingentis virtutis mulier. Et pfecto digna. Cui⁹ iudiciū tanti facerent longobardi. Ea itaq̄ iudicio de se facto vsa. agilulphū qui erat thaurinēsiū dux virum bellicosum adolescētia formaq̄ florentē sibi maritum ⁊ longobardie gētis regem apud laumeliū papiensiū oppidū declarauit. Prima v'o cura quā nouus suscepit rex agilulphus fuit captiuos redimere. quos Childepertus de tridentinis abduxerat. ⁊ simul ab ipo rege pacem implorare. paceq̄ nactus ex ducibus qui autharj fuerant rebelles punire ⁊ minulfum insule sancti iuliani ducem primū interfici curauit. Id cū rescisset gandulfus bergomensis dux illi⁹ exēplo territ⁹ sibi ꝓspicere cepit. obsessus tñ venia petita deditionē pollicitū abire pmisit. Sȝ ⁊ vlfari taruisinus dux eodē tp̄e res nouas molitus captus ac in vinculis ad regem perductus est. inde iterū hostes interfici curauit. Rebusq̄ pacatis belliū cōtra romanos suscepit ⁊ oppidis circūquaq̄ captis. romā per annū obsedit. ⁊ multas illi clades intulit. Sed ⁊ longobardi qui beneuenti erant inducias violarunt. Zoto enim qui erat dux beneuentanus monasterium Cassinense inuasit ⁊ abbate monachisq̄ cū singulis vestimentis ⁊ vnico codice ordinis regulam continente fuga plapsis. sacrum id cenobium a barbarie illa spoliatum. ⁊ solotenus destructū fuit. que celeberrimi monasterij clades illa fuisse videtur. quā Gregorio teste sanctus pater benedictus futuram predixit affirmans vix apud deum potuisse obtinere. vt ex eo loco sibi anime concederentur. Bonitus autem qui tunc erat quart⁹ a beato Ben xo abbas cum monachis euolans romā se contulit. Sed zotoni paulopost eam cōmissam impietatem neto subrogatus est ab agilulfo rege in beneuētanū ducem arigis ad quem aliquot beati Gregorii it epistole. sed illa insignis per quā illi cassinensis monasterij venerationemq̄ suasit. Dux rexere deinde ro. obardi exercitum in patauiū. Erat tunc padua vrbs sine menibus latericio vel lapide cōpactis. vallis imisq̄ tantū modica mūita. a tēporibus ante per annos circiter sexaginta. sine menib⁹ et frequentia ciu fuit. primūq̄ sub Theodorico rege frequentari ac vallo muniri cepit. Quare illis in ānis q̄ ppe centum huius obsidionis tempora intercedebant omnia edificia ex materia asseribusq̄ constructa erant. Id. i cernerent longobardi. ventos nacti validiores faculas ignitasq̄ sagittas scorpionibus intecerunt. Et imo incendiū inchoauit quo ꝓpinqua illico corripiente vrbis pars maxima est cremata. ⁊ inde vrbē ince io vastauere. Monsilicis ciuitas cōem cū padua habuit sortem. inde agilulfus ticinū est reuersus. Tan m per intercessionem religiosissime regine omissis ydolis xp̄i fidem cū longobardis cōplexas; ecclesi iorum bona restituit. ac deinde vita functo adoaldum puerulum filium cū theudolinda matre succes; i reliquit.

Deusdedit papa p̄ria romanus. p̄re stephano subdiacono. pontificatū eius sanctitate adept[us]. Hic cū ēēt optimus pater clerū mirūmodum dilexit et auxit. ferūt hūc tante sanctitatis fuisse. vt quendam obuiū elephantie morbo laborantem. osculo suo lepra statim liberauerit. Constituit aūt ne fili[us] patrini puellā e sacro fonte a patre leuatā ducē in vxorem posset. Deus aūt dedit eius tp̄a ad hec etiam notiora fecere et terremotus. et scabies q̄dā ita ad elephantiam tendens. vt deformitate cognosci homines nō possent. morit[ur] pontificatus sui anno. iij. die tercio et vigesimo. ac sepelit[ur] in basilica petri sexto yd[us] nouembris. Eius morte ep̄atus tum vacat mesem vnū. dies. xvj.

Linea summorum pontificum

Deusdedit

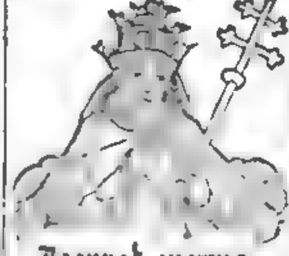
Bonifacius quintus

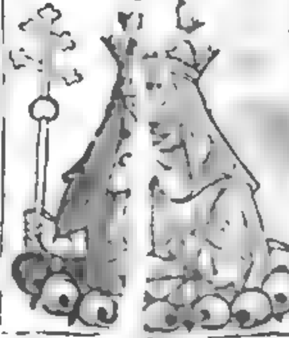
Honorius primus

Seuerinus

Joannes quartus

Sisebutus rex

Sisebutus visegothorū rex. eo tp̄e Richardi regis filius regnare cepit. et regnauit annis. 36. Hic cū primū gētilis esset xp̄ianus factus statim plurimas hispanie ciuitates. q̄ ad romanos defecerant recepit iudeos quoq; oēs in regno dep̄hēsos grauiorib[us] suppliciis ad xp̄i fidem compulisse. rogatu (vt aiūt heraclij qui in fatis habuerat sibi cauendū a circūcisis esse. Cū tn̄ postea haud satis fati necessitatem circūspiciēs a sarracenis circūcisionē obseruātibus oppressus sit. Tandē cū esset strēnuus vir oēs hispanarū ciuitates romanis abstulit. at tum demū Constantinopolitani imperatores i hispania imperare desierūt

Bonifacius q̄ntus papa. natione cāpanus. p̄re Joanne pontificatū iniit eo tp̄e quo eleutherius patricius romā ab heraclio missus vindicata to annis exarchi morte. semetip̄m regem ytalie creat. Uir certe singularis humanitatis et clemētie mag[is] in oēs benignitate et gr̄a vtens. nullū gen[us] officij qd bonū pastorē deceret p̄termisit q̄ cū esset doct[us]. ne qui ad eccl̄as ꝯfugerent inde extraherent. ne ve acholiti reliquias martyrū attractarent. qd est p̄sbiteri aut subdiaconi officiū. Mandauit item vt quouis in loco sacrilegi anathematisarent. Utue testamentū iussu principis vbiq; valeret. Cimiteriū beati nicomedis fecit et dedicauit. in clericos vo integre viuentes vnice liberalis et munificus fuit. Moritur aūt bonifacius pontificatus sui anno q̄nto. die. x. et in basilica petri collacrimātib[us] oib[us] sepelit[ur]. Ei[us] aūt in morte dieb[us]. 13. sedes tū vacat

Honorius p̄mus papa. natione campanus. p̄re petronio viro ꝯsulari. eo tp̄e pontificatū iniit quo theudelinda morit[ur]. hic rebus externis aliquātulū quietus doctrina moribus sanctissimis oēm prope clerū renouauit. atq; multas in vrbe ecclesias restituit. Et basilicam beati Petri tegulis eneis ex ioue capitolino sumptis cooperuit: edem agnetis martyris via Nomentana. vt carmē in aspide indicat. Edem pancratij via aurelia restituit. Templa quoq; anastasij ad aquas saluias. templū quatuor coronatorū. atq; alias multas edes edificauit. Moritur aūt vir sanctissimus anno pontificatus sui. xij. mēse. xj. die. xvij. ac in basilica petri sepelit[ur]. quarto ydus octobris. Eius morte annū vnū. menses septem. dies. 18. sedes vacat.

Anno mūdi. 5823. Anno xp̄i. 624.

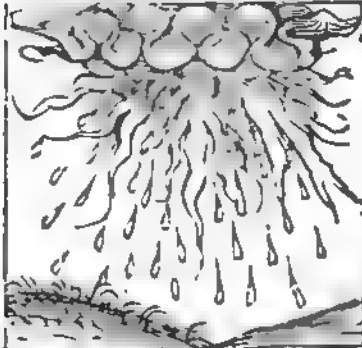
Seuerinus prim[us] papa. patria roman[us]. p̄re Labieno in demortui honorij locū subrogatus: ab ysatio totius ytalie exarcho in pōtificatu ꝯfirmatur. nā tūc eā h[a]bebat cleri electio. nisi id imperatores aut eorū exarchi ꝯfirmassent. Uir siquidem singularis pietatis et religionis. amator pauperū. in calamitosos benignus. in oēs munificus ac gratiosus. in reparandis templis splendidus. Qui cū in his summope versaret[ur]. pontificatus sui anno primo. mēse secundo. moritur ac sepelitur in basilica petri. quarto nonas augusti. vacat tū sedes. menses quatuor. dies vndetriginta.

Joannes quartus papa natione dalmata. p̄re venancio pontificatū iniēs statim pura pietate vsus ē. Ex reliquis eñ thesauris quos ysaci[us] apud lateranū reliquerat captiuos oēs quos potuit: Istros et dalmatas a captiuitate redemit. Hic pontificatu suscepto. statim mandauit si quis res ecclesie aliqua temeritate inuadere presumeret. ad quadruplū restituere cogeretur. Suo quoq; tempore Rhotaris qui arioaldo in longobardorū regnū successerat. licet iusticia et pietate insignis habitus sit. ad arrianos tamen declinat. passusq; ē vt eodē tp̄e oibus regni sui ciuitatibus duo ep̄i pari p̄tāte p̄essent. alter ei catholicus. alter arrianus habebat[ur]. Joannes aūt plenus operibus bonis. pontificatus sui anno p̄mo. mense nono die nono moriēs: in basilica petri sepelit[ur] quarto ydus octobris: vacat tum sedes mēsem vnū dies tredecim.

Linea Imperatorum

Eraclius in Augustũ assumptus A sergio pĩarcha constantinopolitano coronatus. orientale accepit imperiũ. Is eleutheriũ gentis patricie constantinopolitanũ impialis aule cubiculariũ. et ducem rei bellice scientissimũ in ytaliam misit. deditq; illi copias et pecunias quo res ytalie cõfirmaret. Et copias quascũq; focas in ꝓuinciis asie et europe ꝓuinciis habuerat: quasq; genitor eraclianus ex affrica miserat. Et indies mittere potuit instruxit. misitq; aduersus cosdroem quo prouincias in fide manẽtes ab illius impetu cõseruaret. Nã cosdras mesapotamia palestinaq; occupatis hierosolimã inuaserat. Eaq; vrbe tũc opulẽtissima potitus diruerat ecclias et loca sancta. ꝙquã nõ nihil venerationis videt sacratissime cruci dñice exhibuisse. Cũ vt scriptores tradũt partem quã helena constantini magni genitrix in caluaria locauerat. inde asportatã in patria locatã. in throno quẽ mirabili ope auro gẽmisq; ornatũ credificauerat. anno imperij sui sexto ꝑse om̃i asia q̃ in meridiẽ vergit potiti. ad egiptũ arma vertertũt. Alexandriaq; capta paulisper se continuere ꝙ eraclian⁹ imperatoris pater magnũ in affrica exercitũ parasse nũciaret. Sz obijt eo tpe eraclian⁹ qđ cũ persis renũciatũ esset carthaginẽ ceperunt. Eo igit̃ tpe eraclius magno compato exercitu multas ꝓuincias a ꝑsis occupatas in suã potestatẽ redigit. Ducem ꝑsaȝ singulari certamĩe ex equo deturbat et interficit. Cosdroam r̃egẽ ꝑsaȝ opprimit filiũ eius captũ et baptisatũ in regnũ paternũ restituit. persidez ingressus turrim Cosdroe thesauris plenã capit. quoȝ ptẽz militibus tribuit. partẽ vo reparandis templis. que ꝑse diripuerãt designat. ipe p̃terea alia onustus p̃da. cũ septem elephantis hierosolimã rediẽs. crucẽ dñi a persis ablatam secũ referens. eo loco reponit in quo antea fuerat. captos a ꝑsis in patriam remittit. tantisq; rebus sexto expeditionis illius anno. q̃ erat imperij duodecimus felicissime gestis. eraclius dñicam crucẽ reducit. pompã instituit solẽnissimã. qua deducẽret crucem dñi ipe sic manibus vlnisq; gestauit. ventum est ad portam que in locus caluarie foras ducit. et erexerat turba que precedebat. ipse ad iter ceptum anhelans nullo tenente ante portã sbstitit. Tunc patriarcha qui lateri herebat. inquit ne dum ihesum crucem sibi baiulantem in ceteris emularis qui purpura iaspidibusq;. quibus ille paupertatis mgr̃ caruit oneraris. humilians se impator. et vestẽ mutauit plebeiam. et iter nudis pedibus est ingressus. Tũc q̃ clausa illi videbatur porta patuit. inde in caluariã detulit. Is autem imperator in ↄstantinopoli triũphaturus suã item apud romanos gloriã innotescere voluit. Sed infelix eraclius post actum triũphum ad studia Matheseos est conuersus aruspicine incantationũq; presagijs indulsit. postergans xp̃iane religionis obseruantiam cecinere vates. eũ grande illi periculum atq; imperij euersionem a circũciso populo imminere. ideo hebreos baptisari curauit. Et vt sceleri scelus adderet. ad euthicianos transit. Et in heresim Monochelitarum dicentium in xp̃o vnicam tantum esse volũtatẽ. Tandem heraclius audita sarracenorum licentia capta presertim ãthiochia veritus ne hierosolimã occuparent. Crucem dmini constantinopolim deferri curauit. Postremo morbo intercutis aque quã greci hidropisim vocant diem obijt cum impasset annis. xxx.

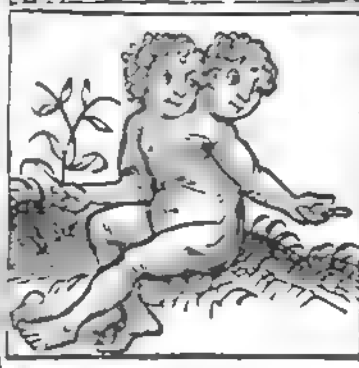

Ferũt hijs dieb⁹ ignẽ e celo cecidisse. Iridẽq; grãdẽ apparuisse vt homines consummationẽ seculi adesse putabant ob tonitrua ac fulgura ingentia. Secuta est pestilentia grauissima. que estiuis mensibus plures consumpsit. Visiq; fuerunt angelus bonus et malus ciuitatem pertranseuntes. at quotiens angelus malus venabulo iussu boni angeli domũ aliquã percussisset. Tot ex eodem domo sequenti die morte dissoluti sunt.

Prodigia quoq; multa et quidem horrenda hac tempestate in grecia apparuere que sane futuras Mahometi calamitates protendere videbãtur. Naz vno et eodem anno cometes perlucidus bizantij visus est. Et puer quadrupes natus. Nec nõ et est apud isulam Delon duo maxima mõstra omnino humanam speciem habentia visa sunt. Et alia multa hinc inde consimilia apparuere.

Machometus

Machometus arabs. vel vt alij volũt psa fuit. nobili ortus parente. deos gentiũ adorãte. ẞ mr̃em hebraice gẽtis habuit ysmahelitã. Is ex duabus huiusmõi omnino sibiinuicẽ aduersantibus supstitionũ sectis origĩnẽ trahens nulli eoꝝ omnino adhesit. ẞ homo acerrimi callidissimiq; ingenij inter xp̃ianos puer satus. pniciosissimũ humano generi ex duaꝝ hmõi gentiũ legib⁹ cõflauit incendiũ. Nãq; inter arabes apud quos magnum ambiret honoris locũ publice pcionatus ẽ. nõ iniuria cosdroẽ cũ oĩm familia deletum esse. q̄ se p deo adorari fecisset. homo oĩm scelestissimus. qui ⁊ ip̃e ydola sculptiliaq; manu facta adorare solitus fuisset. Subseq̃nter de lege hebreorũ quã magna ex pte arabes sectabant. xp̃ianorũq; traditionibus ita disputabat. vt vnam eandẽq; esse vtrãq; affirmaret. Licq; magnis vtraq; gens ab duceret erroribus. quos q̃dem errores ita ip̃e moderabat. vt hebreos reprehenderet idm xp̃m ex v̄gine natũ negantes. q̄s sui maiores futurũ expectandũq; p̃dixerant aduenisse. xp̃ianos nõ redargueret leuitatis. q̄b⁹ psuasum sit idm dei amicissimũ ⁊ ex v̄gine natũ obprobria ⁊ demũ crucis mortem a iudeis ppeti voluisse. Et suã ip̃e p̃dicans legem futurã affirmabat. vt si eã acciperẽt custodirentq; sarraceni. Et sibi diuino ad id nũcio obseq̃rentur. sese in libertatẽ assererẽt. ⁊ p̃ncipatu regno q; finitimos potirent. Ausus est etiam cõparato ingenti arabũ exercitu fines romani imperij turbare. Eius motus heraclius cito cõpescuit. sollicitatis eius ad defectiões militib⁹ pollicitationibus ⁊ p̃mijs. Tandẽ sarraceni ⁊ arabes arma sumẽtes a natiuitate xp̃i sexcentesimotercio ac vigesimo ita heraclij duces superarunt vt holem felicem p̃mo mox infelicissimum reddiderint duce mahometo. qui cũ magnũ se dei p̃phetã assereret. ⁊ magic̃ artib⁹ asianos ⁊ aphricanos deludens. Ita populos quosdã cõcitauit noua a se religione imbutos. vt paulũ abfuerit. quin oĩno imperij nomen delerent. Capta alexandria. multisq; alijs sirie ⁊ cilicie vrbibus. Inualesat ei⁹ secta nũc multo magis q̃ ante. Nam tota asia et aphrica magnaq; pars europe mahometanis principibus subiecta est. Insultant nũc thurci terra ac mari. vt nos tanq̃ cuniculos ex his europe lateribus eruant. Mahomet⁹ quoq; (vt in alhorano legit) quo magis sectatores a religione xp̃iana se iũgeret hereticos q̃sdam in cõponendis legibus maxime v̄o nestorianos secutus est. multa hinc inde ꝯ legem Moyseos ⁊ euangelij dei astute colligẽs. ac in vnũ q̃si corpus redigens. Et vt seductos pplos fortius irretiret. statuit q̄ homo tot vxores p̃sertim vsq; ad quaternarium numerũ de ppria cognatione ac cõcubinas habere posset. quot facultatibus suis alere posset. Empticias quot vellet. Vini tñ vsum interdixit. hijs q̃ p̃cepta legis seruarẽt. pmisit paradisum videlicet delitiaꝝ ortũ: vbi optari cibi ad vota. pulcerrimas vestes. ⁊ virgines ad amplexũ. angelos ministrantes esse asseruit. Qui v̄o legem ꝯtemnerẽt infernũ cõminatus ẽ. Cũ demũ sex annos regnasset. Anno dñi 632. etatis v̄o sue. 34. mortem obijt. Eius corpus apud mecham sepultũ a sarracenis ⁊ thurcis maximo in p̃cio nũc vsq; habitum est.

Isidorus episcopus

Isydorus hispanus hispalensis ep̃us. leandri successor. btĩ Gregorij pape condiscipulus. hijs tpibus p̃pter doctrinã v̄tutesq; ac crebra eius miracula maximo in p̃cio vbiq; fuit. Qui multa tñ scripsit. q̃ fidem xp̃ianam mirifice iuuant. De summo eñ bono. de viris illustrib⁹. ethimologiaꝝ libros. historiã p̃terea ab Adã vsq; ad tpa heraclij. vitas q̃rũdã sctoꝝ. historiã lõgobardoꝝ atq; alia pene innũerabilia. Et cũ cõstet eũ q̃uis laude dignũ ob doctrinã ⁊ sanctitatem. Ei⁹ natale 18. kal. februarij celebratur.

S. Goar

Goar veniẽs ex aquitania in Gallia claret sapientate ⁊ miraculis. qui i suburbano treuerico iuxta flumum ecclesiam fecit. multasq; sanctoꝝ reliquias collocauit. Ibi diuq; noctuq; deo i herebat vigilijs oratõe p̃dicatõe multos ad fide rectã deduxit. ⁊ egrotos sanabat. Dyabolus i ei inuidens multas tribulationes ei ingessit. infantem triduo mortuum viuũ ac loquẽtem reddidit. Episcopatum treuericẽsem oblatum a Sigiberto rege francoꝝ renuit. Demũ in senectute bona in pace quieuit.

Gallus abbas

Gallus beati columbani discipulus. Ita tūc in occidente viuebat vt etiam in vita sancti nomē mereret. Floruit itaque temporibus heraclij imperatoris in germania ob cuius merita monasteriū sancti galli in constanciensi epatu constructū est In quo per plures monachi virtutibus ac miraculis claruerūt. Et cū nonaginta quinque annis sancte viueret. vnus noīe Erubertus suasu brunigildis regine francie ab hac luce ... vita defecit. tandem beatus gallus post plurima sanctitatis miracula in domino quieuit. huius vestigia secutus ē eustachius abbas. secuta et sancta aurea. In cuius honorē beatus eligius monasteriū virginū edificauit. Ferūt etiam hūc quendā ysidoro equalem vita et moribus et doctrina insignē tū habitū fuisse.

Joānes gerūdinēsis epūs

Joannes monachus gerūdinensis postea epūs. religionē xp̄i pdicatōne et scriptis vbique tuebatur. hic enī genere Gothus in lusitania natus. vbi sape aliquid p etatem cepisset. constantinopolim pficiscens. ita grece et latine doctus inde discessit. vt in lusitaniā rediens. arrianā heresim. que tūc inualuerat facilime confutaret. hāc obrem barchinonam ab hereticis relegatur. Uerū postea mortuo leuūgildo rege. qui hereticis fauebat. in priam rediēs. Et multa scripsit ad doctrinā nr̄am pertinētia. et monasteriū condidit. Regulamque viuendi monachis scripsit.

Adoaldus agilulphi regis et theudolinda filius post prēm cum matre ipsa theudolinda regnauit annis. 10. huic nāque prī ad acquirēdū ṗsidiū. vir dū quadriēnio theodoberti francoꝝ regis filiā despōsauit. Qui regno suscepto ob matris prudentiā pacem cū oībus longobardis ytalicisque p decenniū quietissime tenuit. quo in tempore multa ecclesijs donauit.

Eleutherius nonus exarchus natione grecus patricie gentis nobilitate insignitus heraclij imperatoris cubicularius et rei bellice sacientissimus. hoc anno post ioannē et smaragdum exarchum. ab heraclio in ytaliam missus. sedit annis. 5. qui statim vt rauennā applicuit sese ytalie regem declarauit. Sed postea cū romā petere vellet ob arrogātiā a militibus suis in itinere interfectus ē. quo mortuo milites caput suum constantinopolim miserunt.

Eligius episcopus

Eligius nouiomensis epūs. hijs temporibus ob innumerabiles eius virtutes multo in precio fuit. Cuius admirandam vitam etiā multiplex signorum numerus cōmendat. Is de territorio lemouice vrbis oriūdus. patre eucherio matre vero terrigia natus: quem genitor iuuenem ab aurificibus erudiri fecit edoctus in ea arte. franciam adijt. aurifici regis se cōiungens. Rex optans habere sellam auro et argento ornatam. magister eligio singula tradidit. qui eo pondere duas sellas pulcerrimas effecit. Creuit itaque fama eius in curia regis tantū aūt pauperes diligebat. vt quicquid poterat ad nuditatē suā eis erogabat. inde mūdo abrenūcians plura cenobia auxilio regis edificauit. Cum a tpe brunechildis vsque tpa dagoberti simoniaca pestis i gallia viguit. p q̄ auferēda summe vigilabat. Ideo post acharium epm ad epatū nouiomēsem assumptus ē. Prefuit aūt eligius mandensi metropoli tornacensi q̄s regali ciuitati quondā. nouiomēsi q̄s et flandrensi et gandensi et cartuacensi certis tn̄ diebus in loco adoptato egenis seruiebat. corpus sancti q̄ntini reuelauit p eū dn̄s. suessionis q̄s inuenit sanctos martyres. Crispinus et Crispinianum. et apud parisius cecū illuminauit in ponte. Hec aūt sepulcra auro argento et gēmis fabricauit. Germani. Seuerini. Quintini. Luciani. Genouefe. Columbe. maximiani et Juliani. Et pcipue beati Martini Turonensis. dagoberto rege pbente impensas. Mortuus ē anno vite sue. 70. Anno aūt reuoluto post sepulturā i puluer ac incorruptus inuentus est. Capilli quoque ac barba creuisse in tumulo videbantur.

Rupertus episcopus

Rupertus epūs ex regia stirpe fracoꝝ ortus. Tpe hildeberti regis fracoꝝ wormaciēsem rexit epatū post obitū regis a duce berchario q̄ ecclias deuastauit. virgis cesus a sede wormaciēsi cū iniuria pulsus. quē theodo dux baioarioꝝ in vrbe Ratispona cū gaudio suscepit. q̄ cū cū pceribus relictis ydolis cū freq̄ntia ... p danubiū vsque pānoniā pdicās xp̄m lumē fidei mittēdo puenit. Tandē ad iuuarū fluuiū vbi olim iuuauia ciuitas q̄ nūc Salzburga appellat p fitiscens. q̄ olim iter barbaras vrbes eminebat nobilissima. s3 dilapsa et virgultis opta. quē loci cernēs cū cathedrā epalem ydoneā. pprietatē a duce baioarioꝝ accipiens. basilicā i honore. s. petri costruxit. ac multis discipulis loca mōtana ad fidem pduxit. ideo apostolus baioarie aut hic stirie et c. nuncupatur. Is post multa sanctitatis opera cum. 44. annis episcopali sedi prefuit in die pasce ad christum feliciter migrauit. Post obitum beatissimi viri Uitalis Flosologus. Sanctus. Erkus. Joannes. abbates et monachi sancti Petri. Sedem episcopalem laudabiliter rexerunt. Deinde sanctus Uirgilius ex hybernia veniens tempore Pipini regis francorum in episcopum Salzburgensem ordinatus qui Carinthias cum suo populo ad fidem reduxit. Post quem plures ex eodem cenobio sancti petri per germaniam in claros viros euaserunt.

Salczburga olim Iuuauia et petena dicta. noua vetustissima ciuitas. nūc metropolis bauarie. qui tpe Iulij cesaris ortum habuisse dicunt. non longe ab alpibus que olim ad noricos attinebant. nunc confusis omnibus. germanie attribuūtur. Norici enim vicinarum Alpium incole vt Plinius scribit Thaurisci olim dicti sunt. hoc quoqꝫ tempore circa carnos in primis germanie oris. sunt incole qui thauri dicūtur. Cimbris cū illirici temptātibus. haud longe a norico qui in alpibus. cū eis Cn. papirius carbo cōflixit. Atqꝫ re infecta. vt Strabo ait abscessit. Haud vo longe intericcto tempore cum tres fortissime gentes cimbri. theutoni. et ambrones. vno tempore in ytaliam erupissent. partim per noricos descendisse. plutarchus ait. vterqꝫ exercitus. C. marij auspicijs deletus est. Unus non longe a Saltzburga in eo videlicet loco qui alpibus proximus est. Alter ad athesim: trecenta quadraginta milia barbaroꝝ cesa. et centum quinquaginta capta scribit liuius. Fuit mot⁹ ille vniuerse ytalie. nō modo locis per que eruptio facta est. formidabilis. Ideo romana arma citro vltroqꝫ per noricum assiduis motibus gestata. Cuius incolis pene domestica facta sunt. Cum interdum tres integras legiones in finitima loca missas sustinuerunt. Quas submitio gallici belli qd vltra alpes gestum est. C. cesar duabus additis qᵉ proximū fuit. vt ipe scribit in galliam traduxit. Ubi etciam rupē militari opere patefecit. vt ex vetustissimo epigrāmate papiro sato sculptum in monte arduo quem crucis vocant. Licet magna ex parte ob vetustate abolito. datur intelligi. C. Iulius cesar. Reliqua tum loci asperitate. tum vetustate legi nequeūt. Iulius enim cesar socero generoqꝫ suffragantibus ex omnibus ꝓuincijs gallias potissimū elegit. Cuius emolumento et opportunitate idonea sit materia triūphoꝝ. Et initio quidem galliam cisalpinam illirico adiecto accepit. moxqꝫ ꝑ senatū comatam. Ceterum cū istris. pannonibus. illiricis et germanis bellū illatum est. hac veluti via vbi mō Saltzburga sita romanis armis accessus patuit et reditus. Germanos igitur iulius cesar aggressus in faucibus montiū arcem munitissimā eo loco extrui curauit. vt milites ad eas refugiū adiuuandū. Et satellites ex ea auxiliū et iuuamen haberent. Et inde castrum iuuauense vernacula lingua helffenberg appellabatur. Fluuius quoqꝫ ei adiacet Iuuarus dictus Arci nomen dedit. A quo ciuitas inde condita Iuuauia dicebatur.

tur. Habet aūt hec vrbs paludes. planiciē. colles et montes. paludes pascua prebent. aucupia et venationes nonnullas. Piscationes quoqꝫ se diuersis locis non incomode exibent. colles ac montes germani trāsalpinaꝝ mercius causa pertransiūt. Urbs igitur iuuauia olim splendida muris et aggeribus munita. turribus altis. sedes regum fuerat. Habuitqꝫ templa deoꝝ sub antiqua gente marmorea. Et cum multo tempore floruerit. Inde temporibus attile regis hunoꝝ incursiones. vastationes. incendiaqꝫ sustinuit. Et cū ingenti cede hominū immunita desolata ac penitus diruta fuit. Postea diuus Rudbertus anno salutis octuagesimo supra quingentesimū cū Theodonem baioarioꝝ ducem cum locis finitimis ad fidē xpi reduxisset. Tandem ad iuuarū fluuiū veniens. qui nūc Saltzaba vocatur: reperiens vrbem dilapsam ac virgultis coopertam instaurauit. que olim inter baioarie vrbes eminebat nobilissima. Ratus hanc pro episcopatu idoneam. proprietatem a duce obtinens. Extirpatis arboribus et vepribus. et repertis edificijs basilicam in honore sancti petri construxit. Et cenobiū ordinis sancti benedicti cum munificentia ducis instituit. Rexitqꝫ ecclesiam episcopalem annis. xliiij. Relinquens beatum vitalem successorem. Postea virgilius sanctus ibi episcopus ecclesiam cathedralem construxit. Et corpus diui Rudberti ad eam transtulit. Gebhard⁹ deinde episcopus arces de nouo instaurauit. Et ciuitas in omni ornatu incremētuꝫ habuit. magnis nūc menib⁹ ambit. Et monasterioꝝ tēploꝝ ediū et arcis edificijs ꝑpulchris exornat. Mult' pterea sctōꝝ reliquijs excolit.

De hijs subscripta adduntur.

Tunc hadriana vetus que post iuuauia dicta
Presidialis erat noricis. et episcopo digna
Rudberti sedes qui fidem contulit illis
Christi: quā retinet Saltzburga sero vocata
Is sanctus obijt eraclij principis euo
Legē dū cōdidit Mahumet nephādā sabeis
Qui successorē sibi fecerat ipe vitalem

Huic tres abbates hoc ordine sedes
Ausolog⁹ sauolus. post hos est⁹ venerād⁹
Inde flobirgisus pastoris nomē adeptus
Ioannes post que sedem possedit eandem
Uirgili⁹ exul post hūc meruit fore presul.

Anno mūdi. 5833. Anno xpi. 634.

Theodorus papa natione grecus. pr̄e theodoro ep̄o hierosolimis. ponti ficatum iniens. oīa q̄ ad dignitatē religionis ptinere arbitrabat᷑ cū cū spiceret. vt bonū pastorem decet. In oēs maxime aūt erga paupes mira b e nignitate vtens. Constituit hic inter cetera cerei pascalis benedictiones fieri in sabbato sancto. Censuitq̄ neminē separi debere qui nupserit post simplex vo tum. Hic pirrhū patriarchā cōstantinopolitanū ⁊ sergiū ac alios hereticos cu lio damnauit. Conuersus deinde ab hoc certamine pontifex ad ornanda sctōꝝ corpa primi ⁊ feliciani martyrū reliquias ex arenario vie nomentane ablatas in vrbem deferens in basilica stephani prothomartyris in celio monte collocat multis ornamentis. Idem q̄z basilicā edificat via flāminea non longe a ponte miluio ⁊ statim dedicat. duo postremo oratoria cōstruxit. Hijs ita constanter ⁊ sancte peractis morit᷑ pontificatus sui anno sexto. mense qnto. die. xviij. sepeli turq̄ in basilica petri. pridie ydus maij. Ep̄atus aūt diebus duobus ⁊ quinq̄ ginta tunc vacat.

Martinus primus papa. pr̄ia tudertinus. pr̄e fabricio in theodori locū suf ficitus. legatos statim constantinopolim misit q̄ Paulum adhortaret᷑ vt omissis erroribus suis aliqn̄ veritatis callē ingrederet᷑: at monitis pontificis obtēpare noluit. adeo cū dignitate priuauit ob qđ constantinus imperator indigna tus. Olimpiū cubicularīū suū ytalie exarchum creauit mandās ei vt Martinū captum ad se mitteret. hac discordia freti sarraceni alexandria cū ingenti classe soluentes Rhodū puenere captaq̄ vrbe colossum. fama celeberrimū demoli ti sunt. Ex cuius ere nongētos camelos onustos ferūt. Constātinus v̄o tot ca lamitatibus nihilo melior factus theodorꝰ caliopam cū his mandatis iterū in ytaliam mittit. vt primo quoq̄ tempe martinū pontificem ad se vinctum mitte ret. Is a romanis perbenigne exceptus cum salutandi causa pontificem simu laret. homini cathenas inijcit. Eūq̄ constantinopolim mittit. Unde postea in chersonesum ponti c ale causa deportatur. vbi quondā beatus clemens roma nus presul exulauerat. Martinus autē multis calamitatibus circūuentus. ac inopia rerum omniū p̄ssus. tandem in exilio moritur pontificatus sui āno. vj. mense vno. diebus. vj. ⁊. xx. multis virtutū signis vsq̄ in hodiernū diem re fulgens. Et ex hoc inter sanctos martyres relatus ē. Cuiꝰ festū decima die mē sis nouembris celebratur. Sedes autem rome. xiiij. mensibus tū vacat. quia nil certi de sanctissimi viri morte habebatur.

Anno mundi. 5843. Anno xpi. 644.

Eugenius primus papa natione romanus. patre Ruffiāno e celio mon te. Martino in pontificatu successit. Eo ferme tempore quo petrus in lo cū pauli heretici cōstantinopolim sufficit᷑. Hic enī ⁊ si melius aliquātulū de re ligione sensit q̄z paulus. non tn̄ vsq̄ adeo fidei normā tenuit. quā sancta roma na ecclesia p̄dicat. Pontifex aūt Eugenius statuit vt quilibet ep̄s carceres ha beret ad delinquentiū penitentias clericoꝝ. voluit vt iuxta ecclesias sacerdotiū domicilia cōstruerentur. Mandauit quoq̄ monachis ne quauis ex causa sine sui superioris licentia claustꝝ exirent. fuitaūt vir mire pietatis. religionis man suetudinis comitatis munificentie. pontificatus sui anno secūdo. mense nono moritur. ac in basilica petri sepelit᷑. quarto nonas Junij. vacat tum sedes mē sis. j. dies. 28.

Vitalianus papa. patria Signinus ex oppido volscoꝝ. pr̄e anastasio pō tificatū inijt. Uir quidē optimus ⁊ diuini cultus cupidus atq̄ assiduus Quāobrem regulam ecclesiasticam composuit. ⁊ cantum ordinauit. adhibitis consonantiā (vt quidam volunt) organis theodorꝰ archiep̄um ⁊ hadrianū ab batem viros doctissimos atq̄ optimos in britanniā mittit. quā angliam vo cant. quo eos in fide cōnuerent. Tandem bene ex sentētia quantum in eo fuit gubernata ecclesia. anno. xiiij. potificatus sui mense. vj. moritur. ac sepelitur ī basilica petri. vi. kal̄. februarij. vacat tum ep̄atus men. 4. diebus. 15.

Adeodatus papa. patria romanus. patre iouiniano ex monacho ponti fex creatur. Uir religione ⁊ oīm comitate preditus. in delinquentes cle mens in pauperes beneficus. in hospites benignus. erga calamitosos miseri cors. ecclesiam beati petri via portuensi iuxta pontem meruli tū instaurauit ac dedicauit. Auxit ⁊ monasterium sancti herasmi in celio monte edificijs ⁊ fun dis. vbi ip̄e monasticā vitam duxerat. Et ad abolenda prodigia que sepenūe ro tempore suo apparuerant. Supplicationes frequentes habuit. Demū v̄o pontificatus sui anno quarto. mensibus duobus. diebus quinq̄. vir sanctissi mus moritur. collacrimātibus omnibus. ad basilicam petri sepelitur. sexto ka lendas Julij. vacat tum sedes menses quatuor dies. xx.

Theodorus

Martinus primus

Eugenius primus

Vitalianus

Adeod. i

Constantinus tercius in locū demortui heraclij pris primo sufficit. Cum enī cosdroas rex psaꝝ victorijs insolescens et premissum ē paci vt ꝯsentiret nullis ꝑcibus ꝓmijsue pollicitationib⁹ adduci potuit. Quāobrem imꝑator eraclius expeditōem in barbaros destinauit. ꝓuincieꝗ oim ꝯstātinopolis defensioni ꝓspecturus. Cōstantinū filiū cesarē declaratū regni cōsortē accepit Sergio venerabili ꝑtriarcha ⁊ bonoso ꝑtricio spectate virtutis viro illi in administrationis socios attributis. Inde post obitū eraclij iste ꝯstātin⁹ q̄ p̄re absente cōstantinopolim gubernabat illi suffectus ē. Qui q̄rto assumpti imꝑij mense veneno extinctus ē a martina nouerca ⁊ eracleane fratre. quos pyrrhus patriarcha cōstantinopolitanus ad id flagitium instigarat.

Heraclion. mortuo fratre impiū occupat eo potissimū tpe q̄ cyrrus sergi⁹ ⁊ pyrrhus acephaloꝝ heresim instaurātes. vnā opationē in xp̄o hūanitatis. s. ⁊ diuinitatis. vnāꝗ volūtatem p̄dicabant. Et hys aūt pyrrhus q̄ ob heresim in affricā relegatus fuit. quā primū de heraclij morte certior ē factus. Ex affrica romā venit. ꝓvolutusꝗ ad theodori pontificis pedes poposcit veniā errati. qd̄ apud ꝯstantinopolim ꝑpetrauerat. Exinde oblatā a pontifice et clero romano recte fidei ⁊ religionis xp̄iane formulā reuerēter accipiēs in patriā est reuersus. Ubi postꝗ flagitiū illud martine ⁊ heracleoni suasit. p̄t⁹ vitam amisit. ꝙ tanto q̄situ scelere ꝑtriarchatum potuerit obtinere. Cū igit̄ post mortē cōstantini heracleon imperiū tenuit et turpiter ⁊ iniq̄ssime rem publicā administraret senatus populusꝗ cōstantinopolitanus in martinā eracleonem ꝗ insurgēs linguā illā. hunc naso mutilatos relegauit. quo in furore retract⁹ de fuga pyrrhus a populo est occisus.

Constans Constantinopolitanus imꝑator. q̄ fuit filius constantini dolo necati. post heraclionem p̄dictū illico in imꝑatoreꝫ assumptus. Et in demortui pyrrhi locū paulus ꝑtriarcha a senatu ⁊ pplo est suffectus. q̄ a theodoro pontifice romano. vt rectā fidei normā acciperet ꝑ lr̄as requisitus. obstinate rēnuit obedire. quē theodorus pontifex romanus dignitate priuauit. quia orthodoxe fidei normā ⁊ rōem suscipere recusabat. adiuuāte ei⁹ stulticiā ꝯstācio in eandē heresim stolide nimiū ꝓlapso. vn̄ ⁊ martinū papā in cersonā ponti ciuitatē. apud quā alter romanus pontifex. b. clemens longe an̄ exulauit in exiliū misit. inde ꝯstantius expeditionē in ytaliā parauit nō q̄dem vt iuxta famam tūc a se accurate disseminatā longobardos ytalia ejceret. s̄ vt vrbem romā ⁊ subiectas illi ꝓuincias diuitijs ⁊ ornamētis spoliaret. Cūq romam via appia cōstantio vitalian⁹ pontifex maxim⁹ clero ⁊ pplo multitudine sociatus sexto ab vrbe miliario obuiauit. introductusꝗ imꝑator btī Petri p̄mo ⁊ post alias vrbis ecclias accuratissime inuisit. Et postꝗ p̄mis q̄nꝗ aduectus sui diebus basilicas ⁊ publica rome loca ꝑambulauerat: direptioni operā impendit Etenī q̄cunꝗ vidisset ex ere aut marmore ad ornatum posita. ꝑ singulos dies aut loco abstracta. aut vi discerpta nauibus imponi curauit. vt plus ip̄e ornamētoꝝ septē in diebus vrbi rome detraxerit quā barbari antea in ducentis et q̄nquaginta octo annis ꝑ quos impiū inclinauerat. vl̄ in p̄dam abstulerāt vel confregerāt inde neapolim rediit ⁊ postea in siciliam nauigauit. Resedit v̄o syracusis vbi missus q̄dam armeni⁹ ordines in orientali ei⁹ exercitu ducens illū in balneo interfecit. anno impij sui vigesimooctauo. In eiusꝗ locum mezentius Cui⁹ fraude necatuꝫ cōstantiū putant imperator a militibus creatur.

Constantinus tercius

Heraclion

Constans

Concilium Rome tpe martini pape

Synodū rome martin⁹ pōtifex cētū ⁊ q̄nquaginta epoꝝ hūit ob paulū ꝑtiarchā ꝯstātinopolitanuꝫ. c⁹ apocrisarij q̄s ad paulū miserat. ⁊ illū vt resipisceret vrgeret. ꝯstācij iussu i diuersas īsulas relegati fuerāt. qd̄ cū audisset martin⁹ i eo synodo rome ꝯgregata p̄mo ꝯdēnatōem cyri alexādrini ⁊ sergij ac pyrrhi ꝯstātinopolitanoꝝ ꝑtiarchaꝝ īnouauit. deinde paulū p̄ntē ꝑtiarchā dānauit ⁊ ꝑtiarchatu cēsuit ammouendū. Interea v̄o dū h̄ agerēt pax ytalie q̄ iter rōnos ⁊ longobardos ānis. xxx. durauerat turbari iā cepta ē. longobardis oīa ad suā vtilitatē trahētibus. Cōtra v̄o recusantib⁹ romanis q̄ ꝑier ius fasꝗ mandarētur. maxime v̄o cū rotharis arriana labe inquinatus. nullā ferme ciuitatē haberet. cui non arrianū ⁊ catholicū ep̄m preposuisset.

Jodocus

Jodocus heremita sanctus. p hoc tempus virtutibus clarus. qui cũ esset Britonũ regis filius. spreto regno ꝛ mundialibus pompis in heremum secessit. vbi cũ aliquãdiu sanctissime vixisset. Tandem in pago pontico multis miraculis clarus in dño quieuit. Sunt q scribũt eo tpe ꝛ vincentiũ beluacensem epm ꝛ medurdũ archiepm Remensem scitate ꝛ doctrina in precio fuisse. his addũt ꝛ reganalphã gallã matronã genere ꝛ scitate insignẽ. ꝛ renaldũ traiectensem epum vita ꝛ miraculis clarum.

Egiltrudis regina

Egiltrudis regia anglie circa illa tpa claruit. que trib⁹ nupta viris vgo pmansit. cui⁹ mortue corpus post. xi. sepulture sue ãnos incorruptũ ẽ inuẽtũ.

Aurea

Aurea virgo scitissima ipi⁹ eligii pontificis discipula. p ipm tpus apud parisios disciplina sanctitate ꝛ pcipua patientia clarissima. plurimũ floruit. Cui⁹ sanctitate ꝛ prudentia pmotus eligius ipsaz trecentis virginibus prefecit. fuit autem genere nobilis.

Forseus

Forseus qz hibernie regis fili⁹ p id tps cũ duobus germanis ↄteptis regni sui pompis monachalẽ habitũ susceperũt. ꝛ in magno pcio euaserũt. Is monasteriũ in loco quẽ vocãt latiniacũ ↄstruxit. Nec multo post ordinat⁹ fribus. migrauit ad dñm. post q̃tuor autez ãnos ab eligio ꝛ ausberto epis imaculatũ corpus sine vlla putredine trãsfert. hui⁹ natale celebrat. 4. nonas marcij.

Oswaldus

Oswaldus rex nordãmanoꝝ anno pmo heraclionis impatoris a penda mercioꝝ rege perimitur. Is q̃tuor ydeomatũ gentes. videlz pictauos. scotos. britones. ꝛ anglos i suã sbiectõem accepit. h⁹ dextera multaꝝ elemosinaꝝ largitrix hodie qz cũ brachio ꝛ cute ꝛ neruis incorrupta iacet. toto reliquo corpe in cineres dissoluto. que a fre Oswino apud vrbem bembaburch cõposita in scrinio pro miraculo monstratur.

Gerdrudis

Gerdrudis sancta niuigellensis anno constantis xx. obijt. Hec fuit filia ytte relicta pipini q̃ istinctu sctí amandi monasteriũ niuigellense fundauit. Eiusq filiã suã Gerdrudã vginem deo dignã pfecit. q die sui obitus appuit cuidã abbatisse treuerẽsi noĩe modeste sibi familiaritate cõiuncta. suã felicẽ trãsmigrationem ostentãs. pluribus inde miraculis claruit.

Vigilius epus

Leodegarius epus

Leodegarius epus tpibus Cõstantini impatoris ebroniũ pessimũ virũ Theodoricus rex in gr̃am recepit. q leodegariũ varijs tormentis affixit post famẽ ꝛ carceris squalorem. post oculoꝝ euulsionez. post plantaꝝ cõcisionẽ. post lingue ꝛ labioꝝ excisionẽ. consummauit tandẽ martyriũ p capit⁹ abscisionẽ. fuit hic a nobilissimis parentib⁹ regi clotario cõmẽdatus. Et a didone auũculo suo pictauiẽsi epo eruditus. inde ob prudentiã ꝛ ↄsiliũ cũ in regio palacio moraret. tantã scdm deũ de pietate sollicitudinẽ habuit vt eduensis ecclesie mereret in pontificem pmoueri. Is post obitum suum multis miraculis in restituẽda sanitate claruit

Vigilius quoqz circa idem tempus genere nobilis ꝛ sanctitate preclarus in Antisiodoreñ. epatu sedit annis. xxvi. vbi extra vrbẽ eccl'iam beate marie cũ monasterio cõstruxit. Et hospitale qd dom⁹ dei appellatur. Hic ppter sanctitatem suã inimicis iusticie odiosus. a warachono senescallo regis francie in silua occisus est. Qui waracho successit in eodem principatu ebroinio qui sanctum Leodegariũ occiderat. Et ipse ebroinius in morte visus est a demonibus in infernũ deportari. Cum autem vigilius ad pprã veheretur vrbẽ per ciuitatem senonicã vincti ruptis cathenis libere de carcere exierunt. Cathenis prescriptam ecclesiam suam deferebant.

Cesarea regina psar

CEsarea psar regina. Circa hec tpa de psidē exiens nesciente marito cū paucis suis fidelibus. priuato habitu. ppter xpiane fidei amorē. ɔstantinopolim venit. anno sexcētesimotercio ac.lxxx. Que q̄dē ab imperatore honorifice suscepta. post aliquot dies nō multo post characterē baptismi rec..., et ab augusta de sacro fonte leuata. hoc vbi intellexisset psar rex. legatos statim ɔstantinopolim mittit. q̄ vxorē ab imperatore repetant. Rūdit imperator in arbitrio regine esse standi vl' discedēdi. pinde eā sciscitētur. Interrogata regina respondet. Nūq̄ redituram in psiam. nisi rex xpianū nomē susciperet. Qui statim re cognita cū. xl. milibus hoim cōstantinopolim pacato agmine veniēs p benigne ab imperatore suscept⁹. vna cū milit⁹ suis baptizatus. et ab Augusto de fonte leuatus. catholica fidē ɔfirmatus ē. accepta sua coniuge letus et gaudens multis ab augusto honoratus munerib⁹. in regnū reuertit.

Rotharis

ROtharis longobardoꝝ rex post arioaldū regē. regnauit annis. xvi. Is licet multis p̄ditus virtutibus. Arriana tn̄ labe inquinatus oēs longobardos in eandē p̄cipitanē traxit. vt in ciuitatib⁹ sibiectis duos hēbat epos vnū catholicū alteꝝ arrianū. In re militari p̄stans fuit. vt etruriā et liguriā cum locis maritimis vsq̄ massiliā in suā redegit ptātem. Tanti insup fuit ingenij. vt leges q̄ sola memoria in vsu habebat. in seriē q̄ndā redegerit. et librū edictū appellari mādauerit. prius enī lōgobardi sine lege fuerūt. Erat aūt ipō in eodē codice referētē ann⁹ septuagesimusprim⁹ quo longobardi ytaliā intrauerāt. vt in ꝓlogo libri patz. Hic cū aliqn̄ theodorus exarchus bellū indixisset. apud Scultemiā mutine vrbis amnē acriter pugnatū ē. vt exarchus septē milia amiserit. Tandē rotharis sine filijs defunctus est.

ROdoaldus filius successit q̄ regnauit ānis. v. hic theodalinde regine filiā duxit vxorē. qui tamē libidinibus immersus in adulterio mulieris deprehensus a viro occisus est.

ARipert⁹ deinde rex regnauit ānis. 9. Is apud papiā oraculū pulcerrimū in honorē saluatoris condidit. moriens duos reliquit filios ptheritē et gundibertū reliquit successores. quoꝝ tpibus longobardi pacē cū romanis rauēnatibusq̄ vbicq̄ habuerūt. Sed varijs ipi inter se motibus agitati sunt. grimoaldus nanq̄ beneuētanus longobardoꝝ dux ipos fratres discordes esse intelligens. magnas ducens copias papiā venit. qua ex vrbe cū ptheritem puerū regē fugasset. gundibertū fr̄em expulit mediolano. Eas discordias exploratas hn̄s clodoueus rex francoꝝ. copias in ytaliā misit. q̄ cū in transpadana regione magnā fecissent predā. a grimoaldo ytalia sunt expulse. Sunt tn̄ qui scribant gallos hac rōne deceptos esse. longobardi enī simulata fuga. castra rez oīm copia ac vini potissimū plena relinquentes haud longe in insidijs consisterāt. galli v̄o castra ingredientes rati veram esse hostiū fugam. In oēm voluptatem effundūtur. epulis et vino replent. quare superuenientibus hostibus cum somno etiam grauati passim velut pecora ab hostibus ceduntur.

SArraceni q̄ p id tpus intantū hauserāt opes. vt post subactas et quiete possessas. q̄ romanoꝝ fuerant. prouincias asie. europam inuadere presumerēt nauigio itaq̄ ingenti ab alexandria soluentes rhodum insulam romani imperij puenerūt. eaq̄ capta colossum fama celeberrimū a quo ciuitas insule primaria nomen habuit. demoliti sunt. Ex cui⁹ ere nongentos camelos fuisse oneratos inuenimus. rhodo vasta sarracení. egrū delati pelagus multas ex cicladibus afflixerunt.

Grimoaldus

GRimmoaldus decimus longobardoꝝ rex. regnauit annis. 9. Is abeūte ex ytalia cōstantio in cisalpinā rediens. foꝝ popolij sabatho scō aggressus ceśis oībus diripuit. ac solo equauit. Fuere in hoc rege multe preclare corporis et anime dotes. tātū enī prudentia et cōsilio valuit. nō solū in rebus externis verūetiā in domesticis vt q̄dam capitula ac q̄dam vtilia rotharis regis edicto addiderit. q̄ postea legis formā accepere. Fuit p̄terea mediocris stature corpore validus. capite caluo ꝓmissa barba. nec animo minus in rebus agendis q̄ corpe ꝓmptus. post flebotomiā factā in brachio dū arcu colūbam sagitasset erupto denuo sine intermissione sanguine diem obijt. sepultus ē aūt papie i basilica beati ambrosij quā ipe sua impensa edificauerat. pertaris aūt ariperti regis filius in ytaliā rediens tercio mense post grimoaldi mortē regno paterno sine cōtentione potitus ē.

COnstātino īpatore sblato cū oēs passim dilaberēt. superuenientib⁹ cū mag classe sarracenis. et syracuse et tota insula occupat. vnde postea onusti preda alexandriam redeuntes vrbis quoq̄ rome ea ornamēta secū detulere q̄ constantius aduexerat.

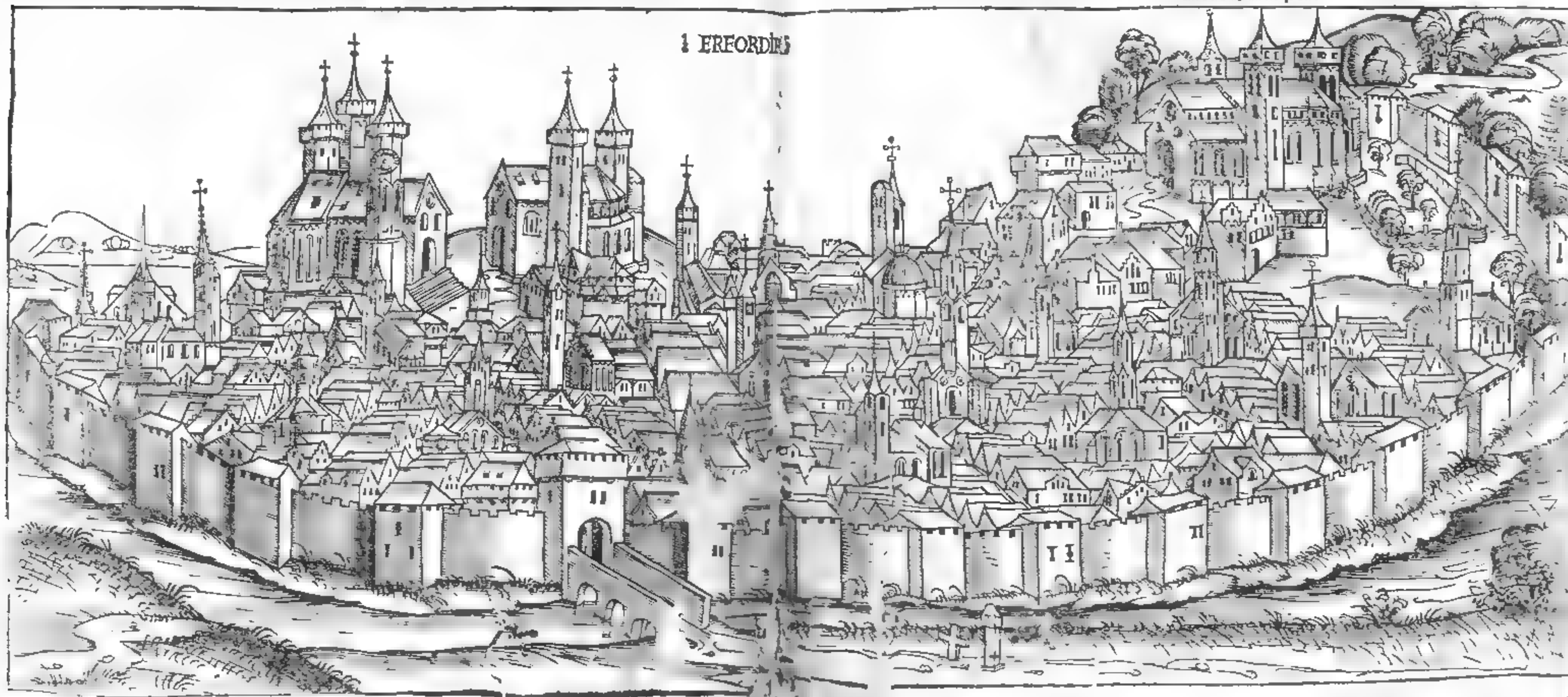
Dagobert⁹ rex frācoꝝ

DAgobertus francoꝝ rex eodē ferme tpe vir astuti ingenij. nec consilio minus q̄ manu promptus moritur. Cuius animā e manibus demonū liberatā ferūt Dyonisij ac Mauricij martyris ac etiā martini cōfessoris auxilio. q̄s semp dū vixit vt patronos coluit et templis honoratiores reddidit. Hic autem alijs bonis insignit⁹. regnauit ānis. 34. Uex ab anglis infensus ppetuā cū eis suscepit inimiciciā. hic intercessiōe heracl.. oēs iudeos i suo regn̄ baptisare fecit.

Erffordia magna ac memorabilis vrbs ꝓuincie thuringie caput. a priscis erphessurt appellata. mōtem habet excelsum. qui nūc sancti petri vocitatur. cum a temporibus Theodosij imperatoris sub archadio ⁊ honorio inclinatio imperij originem habuit. Franci romanoꝝ presides. a rheno ytaliam versus duxerūt. Et se regi ꝓprio subiecerunt. Quibus intellectis thuringi ab altera parte rheni orientem versus Ex consilio regis francoꝝ merwegū eius cognatum in regem elegerūt. Is arcem costruxit in eo monte. ⁊ castrū ꝓpe Erffordiam vbi nunc ecclesia sancti Dyonisij extat. qđ vulgares Merwisburg nominãt. Post eius obitum basinus in thuringia regnum suscepit. Cui⁹ vxorem postea hildericus rex francie duxit i cōiugem. Per ea tempa in loco vbi nūc basilica diui andree frequētatur. villa Schildinorde extabat. in hu leto quoqꝫ ꝓpe flumē Gera (qui nūc ciuitatem illabitur. ⁊ mediam ferme ꝑterfluit. Cuius cōmoditate tota ciuitas purgatur. ⁊ plurimū decoratur) Molitor sagax sua diuerticula habebat. cui nomē Erpff fuerat apud eas molendinus transitus siue passagiū olim extitit. at cum temporibus clodouei regis francoꝝ ad annū salutis trigesimūoctauū ⁊ quadringētesimū Erffordia ortum habuit. a molitore dicto atqꝫ transitu Erphessurt denominata fuit. Regnante postea apud francos tagoberto inclito rege. Is post castrū in mōte desolatam monasteriū celeberrimū sancto petro dicatum ordinis diui benedicti construxit. Inde mons sancti petri appellatus fuit. Ecclesiam quoqꝫ sancti Gangolfi dotauit. Bonifacius postea archiepūs maguntinus sub pipino francoꝝ rege. cum thuringiam ad fidem cōuertisset ecclesiam gloriose sempqꝫ virginis Marie edificauit. ac ibi episcopatum ordinauit. qui illico maguntine sedi cessit. Huius vrbis ager optimus est ⁊ herba fullonū que sandix ac saponaria dicitur pro tingendis pannis feracissimus. Per cui⁹ arua gera fluuius ⁊ alia flumina ꝑterfluūt. regionem vbertim irrigantes. ꝓpter quod ⁊ pecoꝝ pascuis habundat. Post annū deinde sexagesimūsextum supra millesimū muro circūdata ac turribus munita fuit. Et ciuiū edibus ac monasterioꝝ ac ecclesiaꝝ ornamentis munifice creuit. thuringorūqꝫ celeberrima sedes fuit. eo ꝙ totius regionis ferme media sit. ⁊ bladis aliisqꝫ necessarijs copiosissima habeatur. Et cum hec regio ac vrbs a soluendis decimis libera fuerit. Eam ob rem multas calamitates a finitimis principibus passa fuit. precipue temporibus heinrici tercij imperatoris. Is cum a seuerissimo suo preceptore archiepiscopo Coloniensi liber euasisset. In omnia genera flagitioꝝ ruptis temꝑantie frenis ꝑcipitem se dedit. Montes oēs

colliculosqꝫ saxonie ⁊ thuringie castellis munitissimis extruxit. ꝑsidiūqꝫ imposuit. quibus cum victui necessaria minus sufficerent ꝑmisit. vt ex ꝓximis villis ⁊ agris hostili more predas agerent. ⁊ ad ipa castella munienda circūquaqꝫ manentes cogerent. Rex ne manifesta tyrannide notaref si ꝯtra innocentes atqꝫ in regnū ꝓpriū grassaretur. vt impietatē suā quadam religionis specie palliaret archiepm maguntinū modis omnibus instigauit. vt decimationes thuringie sicuti ante pluries instituerat exigeret pollicens se et in exigendo summa ope affuturū. Et dicto obtemperare nolentes regia maiestate coactuꝝ. Ea tamē pactione vt ipsaꝝ decimaꝝ ꝑtem sibi. q̄ ⁊ regie magnificentie ⁊ tanto labori suo digna forent tribueret. Ita eps vanissima spe animat⁹. Synodū indixit in erphessurt. vj. ydus marcij. statuto die aderat rex. archieps ⁊ hermānus babenbergensis epūs ⁊ alij q̄ ad discutiendam causam fuerint euocati. Thuringoꝝ spes ⁊ fiducia potissimū in abbate fuldensi ⁊ herueldensi nitebatur. Cū hij ecclas decimales plurimas et ꝑdia in thuringia haberēt. q̄ publica discussione interpellati ꝓ decimaꝝ redditione primo ꝑ deū archiepm rogabant. vt antiquitus tradita monasterijs legitima incōuulsa manere sineret. q̄ ⁊ sedes aplica ⁊ veteribus ⁊ recētibus scriptis crebro firmasset. Et ꝑdecessores archiepi sui nuꝙ̄ infringere tēptassent. Id atroci responso archieps repulit: ꝑdecessores suos rudibus in fide auditoribus. lac potū dedisse nō escam. q̄ nūc resecare vellet. ⁊ ꝑfectis solidū cibū ministrare. Tandem thuringi improbata synodo sedem apostolicam appellarūt. sed rex capitali sententia prohibuit. Postea exortū fuit bellū saxonicū. Nulla deinceps exactio facta est decimaꝝ. Gaudentibus Thuringis qđ occasionem inuenissent. vt traditas sibi a ꝑribus leges manu militari tuerentur. Et dolente rege quod dū decimis immoderatius inhiaret pene regnū cum vita amisisset. In hac vrbe multa sanctoꝝ corpa ꝑ illustrissimos delata sunt. videlꝫ Adolarij Eobani Seueri epoꝝ. ⁊ vincentie quibus ⁊ aras ⁊ basilicas edificauerant amplissimas. In ea quoqꝫ anno domini. 1392. Gymnasiū celeberrimū ortū habuit. Vbi sunt edes amplissime studentiū ⁊ legentiū. Ex quo iurisconsulti theologi ornatissimi. philosophi ac medici excellentissimi ꝓdierūt. Perpessa tandem fuit hec famosa vrbs vastationes ac direptiones ꝑ incendia varia. Necqꝫ aliqua insignis vrbs apud germanos memoratur. q̄ ꝑ fatalem ac aduenticiū ignē totiēs exusta sit. Vltimo incēdio magna ex parte concrematur. In festo em geruasij Anno. M.cccclxxij. hec preclara vrbs in basilicis gloriose virginis marie ⁊ Seueri in pōte mercatoꝝ. foroqꝫ rapaꝝ ⁊ aū gradus in edibus laicoꝝ ac canonicoꝝ damnū sensit. vt pene tercia vrbis pars incendio perijt.

Linea summorū pontificū

Donus

Agatho

Leo secundus

Benedictus secūdus

Joannes quintus

Donus papa. patria romanus. pře mauricio. eo tpe pontificatū init ꝗ Grimoaldus longobardoꝝ rex morit. quo quidem anno maximi imbres fuere ⁊ multi fulminibus afflati iteriere. ⁊ frumēta in agris emarcuere. Vn̄ ob hoc pontificatū in maximis turbinibus suscepit. Fuit aūt sanctitate vite ⁊ doctrina valens. vt clerū diuersis ordinibus distinxit. ⁊ honoribus auxit. Monachos vero quosdā syros cū nestorianis sentientes in monasterio bociano deprehensos ⁊ castigatos in varia monasteria diuisit. pterea rauēnatem ecciam a romana iam pridem segregatā ⁊ ob eam rem alicocephalim appellatā sedi apostolice obtēperantem reddiderit. Hic insup honori ⁊ cultui diuino ꝯsulens vestibuluꝫ sancti petri (quod padisum vocant) quadripartitū marmoribꝰ strauit. Instaurauit pterea. ⁊ restitutas dedicauit ecciam apostoloruꝫ via hostiensi. Et ecciam beate euphemie via appia sitam. At donus pontificatus sui anno. v. mēse. v. die. x. morit ac sepelitur ad basilicam Petri apostoli tercio ydus aprilis. Cuiꝰ in morte episcopatꝰ vacat mensibus duobus. dies sedecim.

Anno mūdi. 5863. Anno xp̄i. 664.

Agatho primus papa natione siculus. pře romano ex monacho pontifex creat. Vir certe tante sanctitatis vt leprosum obuiū factū osculo suo statim liberauerit. Tante pterea mansuetudinis ⁊ humanitatis fuit. vt neminem ab se vnꝗ tristem dimiserit. Nactus itaqꝫ impatorem moribus suis haud quaꝗ dissimilē. monochelitaꝝ causa cōciliū apud cōstantinopolim habere constituit. Expectauit itaqꝫ donec constantinus a bello in patriam rediret ꝗ sarracenos a se victos imperio romano vectigales reddidit. Inde legatos statim constantinopolim mittit Joannē portuensem ep̄um ⁊ Joannē romane eccie dyaconē. Hos ꝑ benigne susceptos mira caritate ꝯstantinus adhortatus ē. vt omissis cauillationibus ⁊ sophisticis altercationibus. ex equo ⁊ bono om̄i controuersia sublata duas eccias vnā tandeꝫ facerent. agatho vero cuiꝰ tpe post solis ⁊ lune eclipsim peste ac grauissima quidem laboratum est. pontificatus sui anno secūdo. mense sexto. die quintodecimo moritur. ac sepelit ad sanctum petrū quarto ydus Januarij. Cuiꝰ morte annū vnū. menses. v. sedes tum vacat.

Leo eius nomis secūdus papa. natione siculus. pře paulo vir doctissimus fuit. latine ac grece vt eius scripta indicāt. Preterea vo adeo musice peritꝰ erit habitus. vt psalmodiā cōposuerit. hymnosqꝫ ad meliorē cōcentum redegerit. Idem quoqꝫ instituit vt in celebratione pax populo daretur. Sextā vo synodum ita suscepit vt eosdē anathematisauerit quos sancta synodus p̄sente cōstantino damnauerat. Concessitqꝫ necessitate vrgente omni die baptizari debere. Instituit pterea ne ad archiep̄atum assumptus pro vsu pallij aliorūue officioꝝ quicꝗ eccie ꝑsolueret. qd̄ vtinā hodie obseruaret. Cū ex hac largitione ꝗtidie mala oriantur. At leo in quo pter doctrinā ⁊ eloquētiā singularis religio. mira pietas ⁊ clementia fuit. pontificatus sui mense decimo moritur. sepeliturqꝫ collacrimātibus om̄ibus tanꝗ publico parente orbati ad basilicam Petri. quarto kal. Julij. post eius mortem mensibus. xj. diebus. 21. ep̄atus vacat.

Anno mūdi. 5883. Anno xp̄i. 684.

Benedictus iunior siue secūdus papa. patria romanus. patre Joanne. ab ineunte etate xp̄o militans. diuine scripture ita operā dedit. vt doctrina ⁊ exercitatione in rebus diuinis tum singularis haberetur. Ob eius humanitatem pietatem gratiam in omnes maxime vero erga pauperes. Quibus virtutibus hominū corda ita sibi deuinxit. vt tū vnus haberetur. qui oīm suffragijs in locum demortui leonis merito subrogaretur. Ad hunc constantinus imperator hominis sanctitate ꝑmotus. sanctionē misit. vt deinceps quē clerus populus exercitusqꝫ romanus in pontificem delegisset. eundē statim vex xp̄i vicariū esse om̄es crederent. baïlicas plures restituit maxime laurentij in lucinam ac bti Valentini. Moritur autem pontificatus sui mense decimo. die duodecimo. sepeliturqꝫ apud beatū petrū ydibus Maij. qui vt omnibus vita carus fuit. ita post mortem ab om̄ibus vt sanctus. ⁊ bene de humano genere meritus celebratur. Eius in morte sedes vacat mensibus duobus. diebus quindecim.

Joannes quintus papa natione syrus. patria anthiocenus. patre Cyriaco pontifex creatur. eo ferme tempore. quo impator cōstantinus moritur. vir singularis religionis ⁊ mansuetudinis atqꝫ doctrine oīm consensu pontifex creatus in ecclesia saluatoris que constantiniana appellatur ad lateranū. ea ratiōe qua leo secūdus cōsecratur a tribus episcopis hostiensi portuensi ⁊ veliterno. Quē quidem morem posteri deinceps tenuere. Deniqꝫ valitudinarius cum libellum de pallij dignitate composuisset. pontificatus sui anno primo moritur. Sepeliturqꝫ ad. s. petrum. iiij. nonas augusti. Eius in morte sedes vacat mensibus duobus. diebus. xviij.

Linea imperatorum

Constantinus quartus

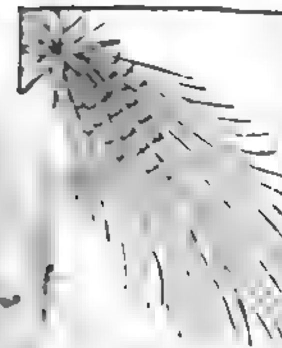
Constantinus constantij augusti filius extincto et peremptis ē apud syciliā ɔstante augusto, primo quoque qui et successerat mesentio siue misesio tyranno, romanorum regnū suscepit regendū. Romanique principatus ē annis decem et septem. Hic aūt cōstantin⁹ qui prius fuit a ɔstancio genitore in consortē imperij assumptus. illo interfecto et ordinimus tercius est. et oīa vbique adeo prospere administrauit. vt si aliqua fuisset vis illata. visus sit imperiū facilime amisisse (?). Vir postea catholicus modestusque ac omni bonitate integerrimus. qui suscepto imperio heracliū atque tyberiū fres suos in imperij consortiū accepit. Licet sint qui scribāt eosdē fres pueros ne ad imperiū aspirarent naribus mutilasse. Inde mox ecclesias collapsas. que sub heraclio ab hereticis dirute fuerant instaurauit. atque alias denuo edificauit. Et cū esset armorum vir strennuus sarracenos romano imperio infensissimos bello terruit. ac vectigalia reddidit. Decimo enī imperij eius anno ꝯ sarracenos celebri victoria cōstantinū potitū inuenimus. vt ea afflicti clade sarraceni tributū imperio pendere ꝓmiserāt. Accidit que oportuno in tpe. pax illa. quia bulgari post pacem traciam inuaserūt. Congressus que illis pannoniā inter et mesiā superiorē ɔstantinus insignē accepit cladem. cūque potius fugeret quā pedem referret. paci ab illis oblate cupientissimus acquieuit. Satis nāque bulgaris feracissimi agri prouincias danubio cōtinētes romani principis auctoritate pacta secū federa habitare. inde ɔstātinopolim rediit. Et vt grecos romane ecclie vniret sextā synodū agathonis pape rogatu cōgregauit. Denique cū eius bonis opib⁹ plen⁹ moritur filio iustiniano in imperio relicto.

Synodus sexta vniuersalis apud constantinopolim

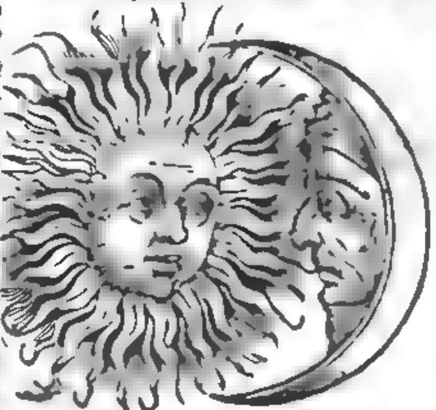

Sextam vniuersalē synodū apud ɔstantinopolim constantin⁹ imperator celebrari iussit. interfuerūt aūt agathonis pape legati Joānes portuensis epūs et alter Joannes romane ecclie dyacon⁹. Cōuenerūtque ad imperatoris edictū ducenti octuaginta nouem epī. Acta aūt est cū monochelitarum (?) q supra diximus aduersus fidē catholicā cōtendētes. vnicā tantūmō eē in xpo voluntatem. Erantque duo primarij cause aduersarij Georgius Cōstantinopolitan⁹ et machari⁹ anthiocenus epī. quorum Georgi⁹ audiens rōnibus faciliter in catholicorum sententiā adduci ē passus. macharius aūt ptinax. et nimis diu patribus resistens. nō solum ē dignitate priuatus. s; simul cū mortuis sergio. pyrrho. paulo et petro eiusdē hereseos auctoribus sathane traditus. ad extremū que cū aliquot phidie cōplicibus romā relegatus. Et theophaniū abbatē vero sententē in locū macharij anthiocenū epm creant. Hac aūt re ex sententia feliciter gesta. vt deo gratie agerētur quod vtrāque ecclesiam vnā fecisset. sententia et animis Joannes epūs portuensis octaua pasce corā principe et patriarcha. corāque pplo constātinopolitano in basilica sancte Sophie missam latine celebrauit. approbantibus oīb⁹ qui tūc aderāt. verum esse et sanctū illū sacrificādi morē. Et qui aliter sentiūt a recto et honesto discedere. Hec ē aūt sexta synodus. quā Cyrilli. Athanasij. Basilij. Gregorij. Dyonisij. Hilarij. Ambrosij. Augustini. Hieronimi. snia conclusum ē. duas naturas et opatiōes in xpo eē. Explosaque illorum ptinacia qui vnicā eē in dno volūtate dicerent. vnde monochelithe vocati sunt. Ea reintegrata fidei leticia agatho et romani paucos menses sunt gauisi. quia pestis tūc quāta raro alias per tres meses romam populata est. et ipse agatho est defunctus.

Comera

Eclipsis solis et lune

Stella crinita quā greci Cometē vocāt indicabat profecto tot clades quibus (?) cōtinuis mēsib⁹ apparuit. Et pluuie magne ac frequentia tonitrua qualia nūque ātea fuere. vise sunt elemēta in vrbis rome et ytalie excidiū ɔiurasse. Nāque tāti tāque ɔtinuati crebres tonitrus fulgoribus iuncti fuerūt. vt maximā armētorum passim-morientiū iacturā passi sint ppetui. et quā plurimos viros ea tēpestate fulminib⁹ afflatos iterisse inuenim⁹ et maturescentia pluuiarum initio in cāpis frumēta emarcuissent. vt solatio fuerint populis legumina. quorum fetus primi grana in terrā vero imbreque discussa cum herbidū cespitem pullulassent ad [illegible] denuo peruenerunt in Cisalpina potissimum.

Post solis quoque [illegible] lune eclipsim peste grauissima laboratū est que papiā depopulata ē vt ciues iuga montiū peterent et in vrbe frutecta ac herbe nascerentur.

Conon papa. Tracia oriundus. in sicilia educat⁹. Inde romane ecc̃le militans et p̃sbitero põtifex creat᷑. Uir siq̃dem bonus ⁊ tanto p̃ncipatu dignus. Nã dũ romam petrũ archiep̃m exercitus v̾o theodorũ p̃sbiterũ in Joannis demortui locũ sufficere conarẽtur. Tandẽ post longã altercationẽ in hanc sententiã venere om̃es: nutu diuino impulsi. vt cononẽ eligerent. Erat eñ moribus litteratura pietate religione dignitatis specie insignis. quẽ nõnulli angelicũ ob venerandã caniciẽ ⁊ dignitatẽ forme appellarunt. animi simplicis ⁊ integri. modestie ⁊ iusticie singulari. c̃stantie et prudentie plusq̃ humane semper ẽ habitus. Hac obrem e vestigio om̃es ad quos p̃tinebat eũ cõfirmarunt. cũ maxima acclamatione laudũ suarũ. idem fecit Theodorus exarchus rauennas. qui tñ post initũ pontificatũ statim inualitudinem incidit. vñ paschalis archip̃sbiter ac thesauri pontificis dispensator regnãdi cupidus ioannẽ herarchum pecunia sollicitat. vt eius suffragijs post mortẽ cononis pontificatus sibi decernat᷑. Accepit pecuniã quãq̃ nihil eorũ q̃ p̃miserat p̃stiterit. Morit᷑ aũt conon pontificatus sui mense. xj. die tercio. sepelituq̃ ad sanctũ petrũ. xj. kalendas octobris. vacat tum sedes mensibus duobus. dieb⁹ tribus ⁊. xx.

Anno mundi. 5895. Anno xp̃i. 694.

Sergius papa natione syrus. p̃ria anthiocenus p̃te tyberio. adeodati põtificis tp̃e romã veniens in clerũ romanũ asciscitur. Deinde v̾o ob ei⁹ doctrinã ⁊ diligentiã circa misteria ac rem diuinã p̃ ordines conscendens s̃ctẽ susanne ad duas dom⁹ cũ titulo eius loci creatur. frequẽtare tñ magis [illegible] gis cimiteria cepit. qua ex re tantũ sibi nomis cõparauit. vt defuncto [illegible] ei⁹ locũ suffect⁹ sit. nõ sine altercatõe tñ. Nã cũ pars p̃pli romani ma[illegible]e theodorũ archip̃sbiterũ peteret ⁊ nõnulli ob exarchi iudicibus subornati pascalem noiassent. parsq̃ vtraq̃ in palatio lateranensi cõuenissent tandẽ cleri populiq̃ vota in sergiũ cõuenerũt. quẽ postea iustinianus imp̃ator cũ sue synodi nollet acquiescere ad se vinctũ p̃ zacharã p̃thospatarũ suũ trahere p̃cepit. s̃ milites ytalici id admittere noluerũt. Verũ cum pacem obtinuisset ad ecclesiarũ instaurationem manũ apposuit. Et q̃maxime petri basilicã ablatis rudenibus renouatisq̃ tignis stillicidijs ac parietibus in antiquã formã restituit. Ibiq̃ partẽ dñice crucis inuenit in capsula enea. Et. b. leonis pape corp⁹ vili⁹ iacẽs honestiore loco reposuit. Constituit p̃terea vt in fractõne dñici corp̃is ter caneretur agnus dei. his tot rebus insignis põtificatus sui anno. xiij. mense octauo. die tercio ⁊. xx. morit᷑. Et in basilica Petri collacrimãtibus om̃ibus sepelitur. vi. ydus septembris. vacat tum sedes mensem vnũ. dies viginti.

Joannes eius nois sextus. papa natione grecus põtificatũ inijt quo theophilatus ytaliã peteret. Is pontifex restituta basilica sancti andree in vaticano. sarctoq̃ tecto diui marci atq̃ ornato altari principis apostolorũ petri duobus colũnis dextra leuaq̃. atq̃ etiã vt erat animo pi⁹ ex erario ecclesie multos captiuos redemit. Moritur aũt pontificatus sui anno tercio mense tercio. martyrio vt quidam volũt. Sed a quo martyriũ passus sit nõ satis cõstat. Sepultum ad cathecũbas sebastianas via appia quidã affirmãt. Eius ex morte vacat tum sedes mensem vnũ. dies vnde viginti.

Joannes septim⁹ papa natione grecus. patre platone eo temp̃e põtificatũ inijt quo iustinianus constantinopolim reuersus. tyberiũ ⁊ leontiũ a quo fuerat imperio deiectus spectante populo interfici iussit: fuit aũt vir multe eloquentie ⁊ sanctitatis. Qui in basilica Petri oratoriũ (ita eñ appellant locum orandi in honorẽ dei genitricis extruxit. Cui⁹ parietes vermiculato opere intecti. dextra leuaq̃ quorũdam sanctorũ patrũ vultus ostẽdebãt. Basilicã p̃terea sancte Eugenie restituit iam p̃ridẽ vetustate collapsam. Cimiteria quoq̃ s̃ctorũ martyrum Marci Marcellini Damasiq̃ pontificis exornauit. Postremo vero multas basilicas pictura ⁊ statuis sanctorum cultiores reddidit. Moritur aũt secundo pontificatus sui anno. mense septimo. die. xvij. Sepeliturq̃ in basilica petri ante altare dei genitricis quod ip̃e extruxerat. q̃ntodecimo kal. nouembris. Eius autem in morte tribus mensibus sedes vacat.

Sysimus papa. vel vt alij volunt Sosimus. natione syrus. patre Johanne. xx. tantũ diebus in pontificatu vixit. Is licet podagra ⁊ cyragra ita laboraret vt neq̃ ambulare. neq̃ cibum capere posset. tamẽ ita vrbis rome et reip. xp̃iane curam gessit. vt nil p̃termisisset. Et ante pontificatũ ⁊ in ipso magistratu quod bonũ põtificem deceret. Jam eñ materiã oẽm parabat qua ⁊ menia vrbis ⁊ templa vetustate collapsa in meliorem formã restitueret. Verũ subita morte correptus in basilica Petri sepelitur. viij. ydus nouembris. Vacat tum sedes mensem vnũ. ⁊ dies. xviij.

Linea summorum pontificum

Conon

Sergius

Joannes sextus

Joannes septimus

[illegible]

Iustinianus secundus sive tamen: Constantini quarti filius post patrem imperio relictus, imperavit per annos .x. Vir fuit de primo bonus et prudens ac elemosinarum profusus largitor. Qui ecclesiam constantinopolitanam admodum auxit imperium. Et multas leges condidit et divinam honoravit religionem. Et cum per .x. annos gubernacula tenuisset a romanis et sarracenis abstinuit. Et cum eisdem pacem terra marique fecit. Statim armenios [illegible] amittere defensionem [illegible] fecit. Interea eadem patricias crevit parati in sarracenis noverat [illegible]. Siquidem gentis sarracenorum [illegible] eodem tempore quo Constantinus vita functo Baldalon illis subiectus est. Qui audiens iustinianum imperii iura olim patruorum consensu accepisse, pacem illi ultro obtulit, per cuius fedus Africa et Libia in pristinum statum imperio restitute. Iustinianusque nonnulla scriptores eo in federe intervenisse ut per annos .x. quibus in pace fuerat a sceptro sarraceni singulo quoque die numos mille aureos solvere servumque unum ex gente sua et unum item equum romano imperatori mittere tenerentur. Postea vero cum in deum iustinianus tam in homines mira [illegible] sevitia usus. Et sarracenos et bulgaros preter federa pacis irritare adortus, a quibus certe plagas [illegible] accepit [illegible]. Et constantinopolim rediens [illegible] odio habitus [illegible] verbis non compescuit. Quod [illegible] ad quam cum romani pontificis clericique convenissent oratores. [illegible] sexte synodi acta quibus intermixta sunt aliqua catholice veritati non coherentia. Subscripserunt vero imprudentes romani pontificis oratores. Sed eorum subscriptionem Sergius pontifex ut pro heretica iudicatam nolens approbare. Iratus vero Iustinianus et mittens Zachariam protospatarium romam iussit Sergium pontificem constantinopolim deportari. Verum milites exarchatus Ytalie [illegible] armis pontificem a tanta iniuria tutati sunt. Cum itaque iustinianus perfidie quam in occidente [illegible] et impietatis in romanum pontificem penas dedit. Siquidem Leoncius patricius [illegible] Gallinico patriarcha constantinopolitano [illegible] populum ad arma concitat. Et carcere vi fracto multos educens mox [illegible] Iustinianum imperio deiectum cepit, naresque mutilatum curavit Chersonam ponti civitatem exilio deportari.

Leoncius patricius vel ut alii volunt Leo secundus imperator pulso iustiniano imperium occupans imperavit annis .3. Eos igitur [illegible] exploratos habens habdimelech sarracenorum [illegible] affricam invasit. In quem Leoncius imperator ioannem patricium sarracenorum [illegible] cum militie magistrum exercitu misit. Et quidem ioannes sarracenis congressus eos fugere compulsos olim affrica exterminavit. Verum non multo post seditione inter eos orta, Tiberium quendam civem constantinopolitanum imperatorem creavit. Qui constantinopolim cum exercitu adveniens Leoncium cepit, et eodem affectum supplicio quo iustinianum, in carcerem coniecit, maiori ludibrio hominem reservans.

Tiberius eius nominis tercius imperator Leoncio capto et incarcerato imperavit annis .7. Hic constantinopolitanus nobilissimus erat civis. Cum exercitus ioannis in affrica relictus tumultuari cepit, absimarum cum tyberio fuit cognomen ducem primo post imperatorem acclamavit. [illegible] imperium ut aliqui [illegible] cognomen ducem primo post imperatorem acclamavit. Is imperium ut aliqui oblatum accipiens nequaquam moras [illegible] apud affricam trahendas existimavit, ut alii oblatam accipiens [illegible] pene omni navigio constantinopolim pervenit. [illegible] Et cum exercitu pene omni navigio constantinopolim pervenit, fauce firmavit. Et cum [illegible] dum Leoncius forum [illegible] vero cives affrica [illegible] facto potente [illegible] vero dum Leoncius [illegible] palaciumque servare nititur, ingressus absimarus urbem cepit, Leoncium naso mutilo [illegible] et in carcere maiori infortunio reservavit. Qui suscepto principatu philippicum [illegible] et in carcere [illegible] Cum dixisset in somno vidisse ca[illegible] nicephori patricii filium in pontum exulare iussit. [illegible] iustinianus in ponto ad regem bavarorum con[illegible] aquila obambulari. Vero iustinianus in ponto ad regem bavarorum confugiens qui honorifice susceptus et filiam uxorem dedit et ad recuperandum imperium auxilium prestitit qui tybertum [illegible] et imperium rursus recepit.

Iustinianus olim augustus iterum ope bavarorum et bulgarorum constantinopolim reversus imperavit annis .xvi. Cum enim ad sextum Ioannis pontificatus annum iustinianus secundus cum [illegible] apud quam civitatem exulabat [illegible] se ferret regnandi [illegible] intentionem, cives absimaro imperatore fideles illum capere intendi [illegible]. Sed is clam abiens ad bavaros confugit. Quorum rex [illegible] ut ipsi appellant. Sed is clam abiens [illegible] habito filiam spopondit uxorem. Et eo anno vix dux [illegible] cacanus illa honeste habito filiam spopondit uxorem. Et [illegible] cacanus ab absimaro pecunia corruptus iustinianum et hospitem et generum prodere est pactus. Quod cum [illegible] iustinianus fugiens bulgarorum regi trebellio se commisit. Qui susceptam adiuvare causam illius paratus iustinianus constantinopolim [illegible] Leoncium quoque a quo fuerat imperio deiectus in patriam reducit. Ingressus constantinopolim iustinianus, Leoncium quoque a quo fuerat imperio [illegible] et utrumque inimicum inspiciente populo occidi iussit. Gallinicum patriarcham obcecatum in carcere inventum eduxit. Et utrumque inimicum inspiciente populo occidi iussit. Et quoniam stillantem mucus naribus mucum absterge[illegible] quempiam adversarium partium [illegible] romam relegavit. Et quoniam stillantem [illegible] excarnificari iussit. Inde cum filio tyberio in prelio occubuit.

Linea imperatorum

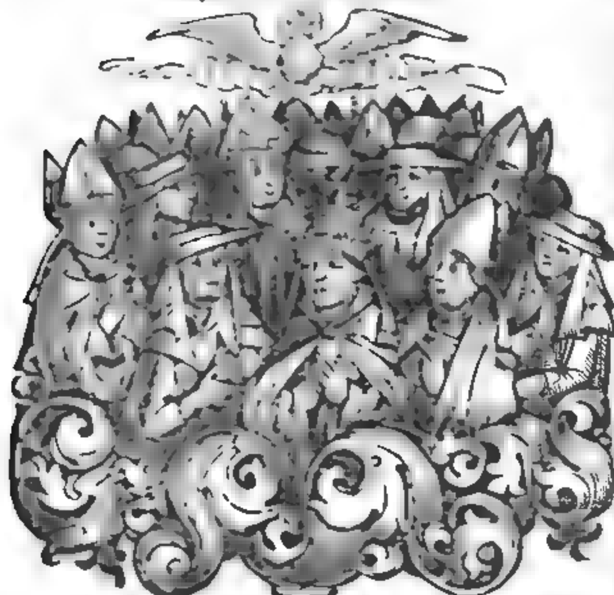
Iustinianus secundus sive tamen

Leoncius

Tybertus tercius

Iustinianus

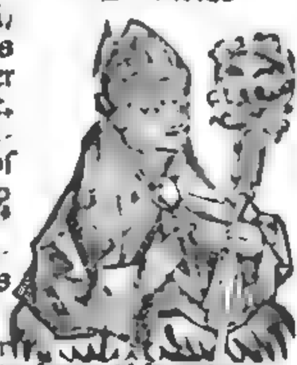
Synodus aquilegiensis

Hoc tpe aqlegie ob impitiā fidei qntum vniuersale cōciliū suscipere diffidit donec salutaribus beati pape sergij monitis instructa. Et ipa huic cū ceteris xpi ecclesijs annuere cōsentit. Facta est aūt hec synodus cōstantinopoli tpibus pape iulij sb iustiniano pncipe cōtra theodoz. z omes hereticos q beatā mariā solū hoiem nō deū z hoiem genuisse affirmāt. In qua synodo catholice est institutū vt. b. maria sēper vgo theotocos diceretur. quia sicut catholica fides habz. nō solū hoiem s vere deū z hoiem genuit.

Theodorus Anglorū archieps vir doctissimus optimusqz p hoc tps apud āgliā floruit. Et inter cetera libz egregiū edidit. In q declarauit q penitentia vnūqdqz pctm diluī posset. sed z alia cōmentaria pulcra in diuinis codicib9 scripsit. Sanctus qqz theodor9 augustudinēsis eps virtutibus claruit.

Theodorus

Lambertus eps

Lambert9 vir sctissim9 apd leodiū ea tpestate martyriū subijt. eo q pipinū repbēdent. q vxori pellice alpiadē superinduxerit. Hoc aūt facinus alpiadis fratrē cōmisisse aūt q postea morbo pediculari cōsumptus ē. Hic ex nobilibus z diuitibus parētibus natus z a pmeuo lrīs eruditus ita p sanctitate sua ab oibus amabat. vt traiectensi eccle post theodardū mgrm suū pmoueri in epm mereret. Cū vo childericus q eū pmouit q eum diligebat ab impijs occisus. Maligni eū suo honore priuarūt. z pharamundū in locū eius statuerunt. Lambertus cū duobus pueris monasteriū ingressus p annos septem optime cōuersatus. Inde expulso pharamūdo iterz reductus. vbi multos vbo z exemplo cōuertit. Dodo ei cōtrari9. Cū p modū crucis in ozone pstratum directo iaculo sui impij in leodio peremerūt. Inde occulto nauigio ad pontificalē ecclāz pduxerit. z ppe hostes illico sepeliuit. Beatus āt chunibert9 successor ei9 celit9 admonit9 corp9. s. liberti a traiecto leodiū cū mag miraclo glia transfert.

Beda venerabilis

Beda anglicus presbiter z monachus cognomento venerabilis: vir latina grecaqz lingua nō mediocriter eruditus. Anno domini. 692. p xpiana religione multū laborauit. Hic trigesimū sue etatis annū agens. pbiter ordinat9 ē. Et in extremo natus angulo orbis. omnes terras plustrauit. Eo q docendo z pdicando vsqz in seniu aut scribendo nō destitit. vt p nouē. z. 30. annos z docere z libros cōponere nūqz lassus visus fuerat. Ea pter ob religionē etiā atqz modestiam venerabilis cognomentū adeptus ē. Scripsit eīn multa in actus aploz. in lucam zc. Edidit z librū de tpibus omeliasqz plerasqz quibus multum gallia sacerdotes vtunt. Edidit quoqz cōmentarios in vetus ac nouū testm. z libz de gestis angloz. Qui postremo circa annū dni. 734. etatis vo sue. 72. plenus bonis opibus diem obiens in sanctoz numero cōputari meruit. Strabo quoqz et Haymo viri doctissimi bede fratres sunt habiti. quoz alter plerasqz omelias eleganti sermone cōposuit. Alter vo genesim cōmētatus est. Bedam aūt inuitatū a Sergio papa. vt romā iret scripta pape ad ceolfridum abbatē monasterij vbi erat Beda ostendūt.

Corp9. s. bndicti scribūt tpibus sisinij pape e monte cassino furto sbl latū ppter solitudinē loci z in galliam translatum fuisse. Uel vt alij scribūt de monte cassino ad monasteriū floriacēn. cū scolastice sorore fuisse translatum per monachum nomine aygulfum.

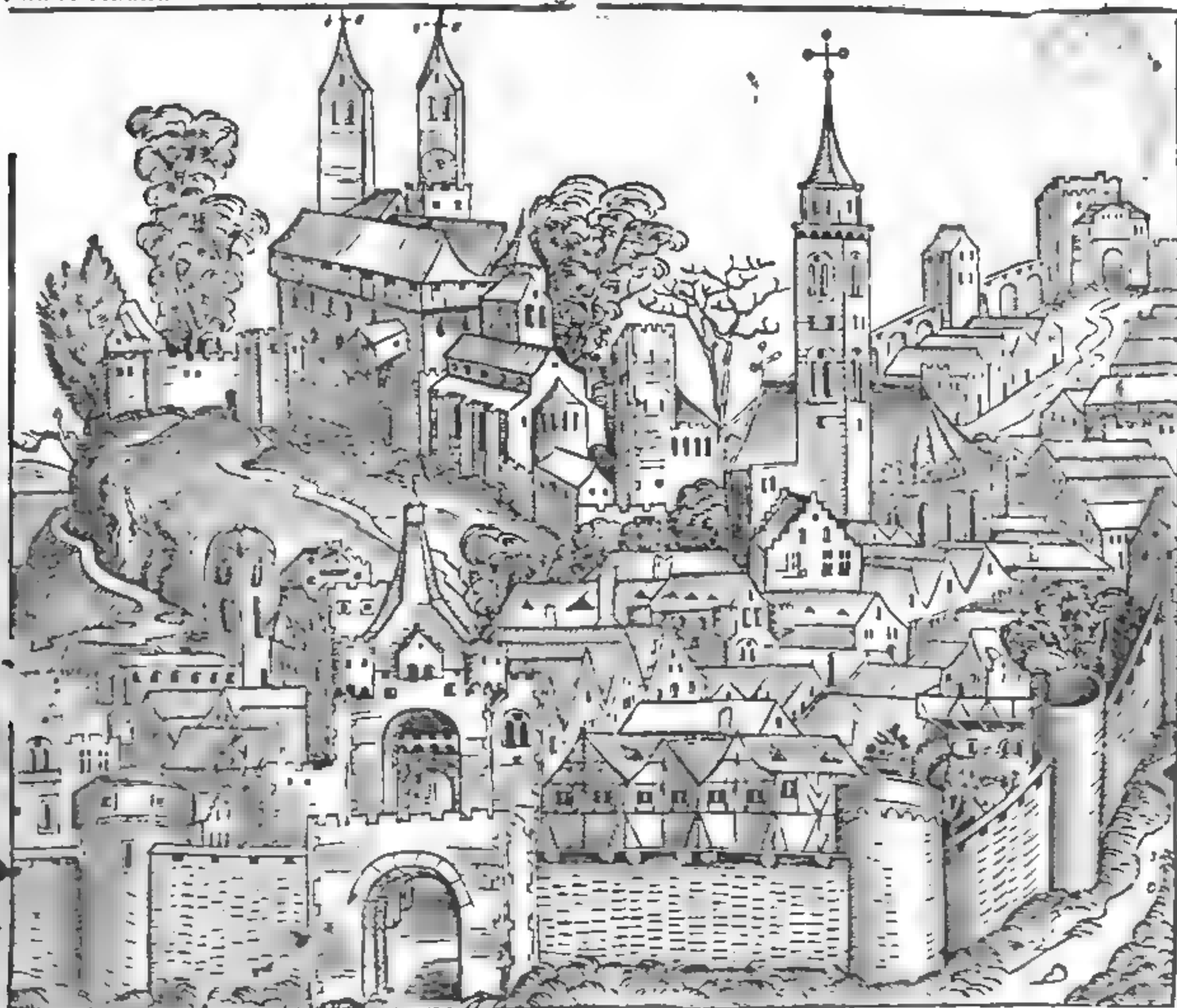
Pipinus dux

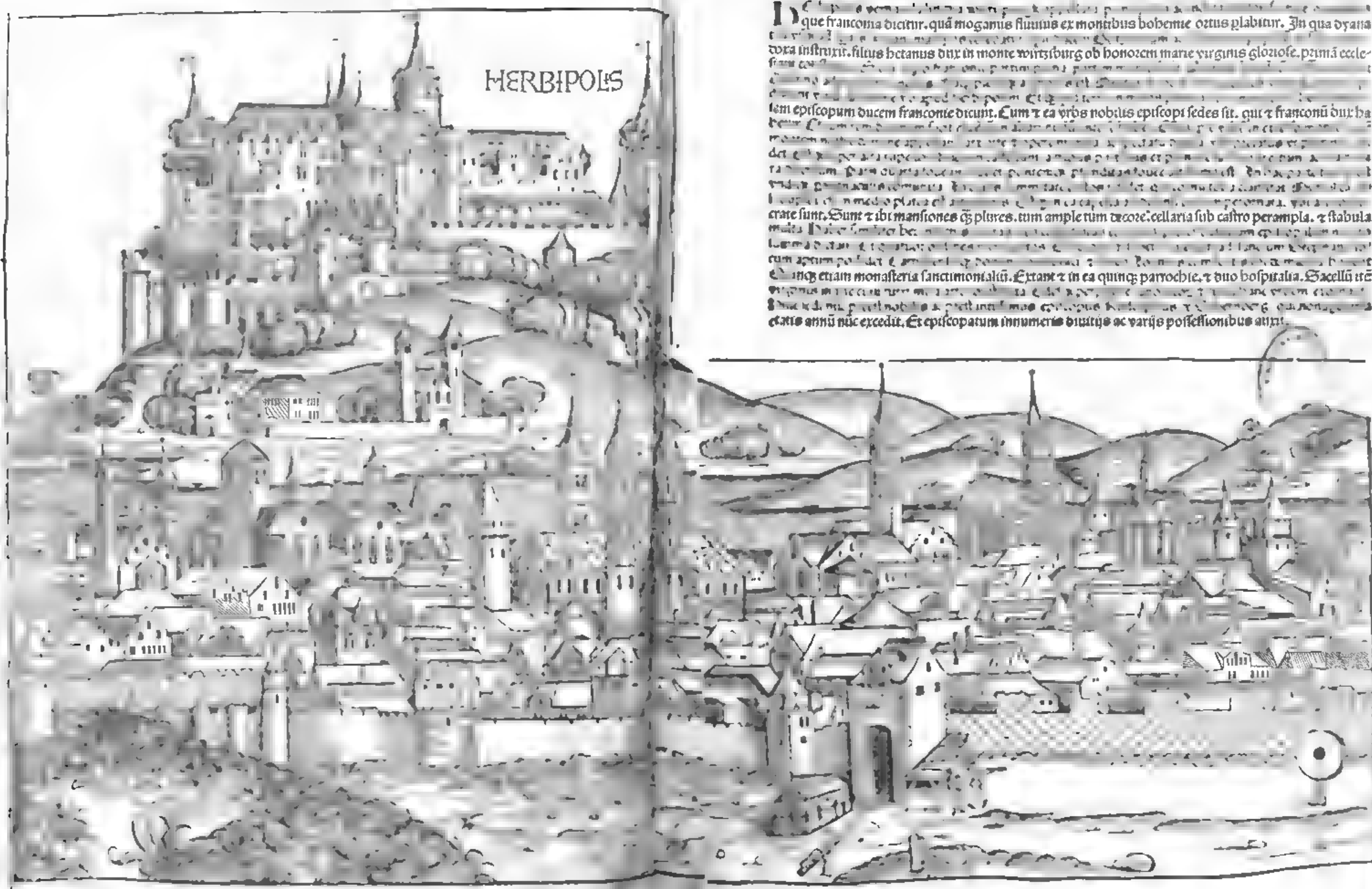
Pipinus austrie. vel vt alij volūt austerie dux z gubernator cognomēto vetulus seu breuis: occupādi regnū fracie fundamēta iecit. Inter caroloz genosum nomē apud frācos initiū sumpsit. Cū is intellexisst bertanū qndam bilē. Cui9 opa theodeic9 frācie rex plurimū vtebat oib9 odio eē. coactus i vnum ingēti copias in galliā traijcit. ac theodoricū cū berthario obuiū factū. collatis signis fundit fugatqz. Salutē sibi berthanus fuga qsiuit. In regnū vo theodoricus se recipiens. Pipinū victorē pace sequestra regni gubernatorem z maiorem domus (vt galli aiūt) efficit. Et extūc frācoz reges degenerātes victores regnū administrare ceperūt. Pipinus igitur rebus in regno cōpositis cōsanguineo suo i administratione constituto. Ipe in austeriā redijt. vbi septem annis regnauit.

Ferraria insignis vrbs. veteri pado apposita. quã ciuitatẽ primũ menibus circũdatã a smaragdo patricio ⁊ ytalie exarcho. circa annũ dñi. 700. ⁊ ornatam fuisse historie tradũt. Nominis causam hanc asserũt. vetusta rauennatiũ ecclesie monumenta. ꝙ vrbis illius archiepi tria iurium eccie sue loca a trib⁹ metalloꝝ noibus appellauerint. Aureolũ forliuiensis agri in ameno colle situm ab auro ⁊ argentã pado primario oppositã ab argento. Ferrariãq; a ferro. Cu; aũt ferraria ab ipo cõditionis initio in ptibus rauennatiũ romanorũq; simul aduersus longobardos durasset. illis a Carolo victis. post donationẽ de exarchatu. rauennate factam romane ecclesie in eius obedientia perseuerauit. Tandẽ quo tpe germani imꝑatores eccie aduersari ceperũt ipa quoq; ciuitas sub alterutris vacillauit. Sed ad annũ salutis vndecies centenũ matildis comitissa venetoꝝ rauennatũq; auxilio eandẽ vrbẽ ab heinrico tercio ecclesie hoste occupatam sibi subegit. Et anno abinde centesimo ⁊ vigesimoprimo quẽ marchiones estenses amicitijs diuitijsq; potentissimi in ferraria essent salinguerra quidẽ ferrariensis ꝑ eoꝝ ⁊ ecelini amicicie occasionem ꝑsidia vsus. Friderici barbarossi instigationibus auxilioq; ferrarie dominium occupauit. In eaq; regnauit annis decem ⁊ nouẽ. quẽ innocentius quartus pontifex roman⁹ venetoꝝ auxilio. ad annũ salutis duodecies centenũ atq; quadragesimũ expulit. Et marchiones estenses ferrariam sibi paulopost subigere inceperunt. vbi olandrinus estensis primo ꝑfuit. Sed anno abindẽ sexagesimooctauo ꝑsulante clemente qnto cum Azzo estensis marchio beatricẽ Caroli secũdi neapolitani regis duxisset vxorem. a frisco eius filio ꝓpter nouercam superinductam pater in carcere cõiectus est ⁊ a venetis impetrato auxilio ferrariã potitus est. Qui cũ vidisset ferrarienses se ecclesie subdere velle in vindictam. mediam ferrariã incẽdit. ꝓpter quã iniuriã. pulso frisco ciues sese venetis dedere. eo ꝙ se egregie ab his defendi posse sperabant. Veneti ipis marchionibus per arma pulsis. ⁊ ex ciuiũ deditione ferraria sunt potiti. eamq; vt dimitterent adduci non potuerunt. Licet clemens qnt⁹ pontifex ro. ciuitatẽ venetiaꝝ ecclesiastico suꝑimposuerit interdicto. Vñ oĩa eoꝝ bona per galliam britanniãq; direpta fuerũt. Nec paruissent iussionibus pape. nisi legatus ecclesie pallaguria florentinorũ ⁊ Caroli regis fretus auxilio in ytaliam de auinione veniens venetos vi ⁊ armis ferraria primũ. post castello thealdo quod ad pontem retinebãt magnis vtrinq; cõmissis cedibus deturbasset. Fuitq; postea semꝑ ferraria sub estensis familie gubernatione. pontificibus obedientissima. hac tamẽ lege vt quot annis decem milia nũmũ aureoꝝ romane ecclesie persolueret. Et quasdam cõuentiones cum venetis habuerunt quoꝝ obedientia ⁊ pace opibus potentiaq; plurimũ creuit quod multiplicare fecit concilium a quarto Eugenio pontifice romano ibi celebratum. Cui interfuit Jo. paleologus imꝑator constantinopolitanus. Quod vero ꝑteritis temporibus noue. ꝯ splendidissime ciuitati defuit. presens suppleuit seculum. In ea enim superbissima principum ac ciuiũ pallacia erecta fuerunt. vbi cum gymnasiũ sit nostris temporibus. multi humanitate. phia. ac legum pericia viri excelluere. ꝑsertim viros habuit nobiles litteris hũanitatis ornatissimos.

Ferraria

H[illegible]
que franconia dicitur. quā moganus fluuius ex montibus boheme ortus ꝑlabitur. In qua oratã
[illegible]
dora instruxit. filius hetanus dux in monte wirtzburg ob honorem marie virginis gloriose. primā eccle-
[illegible]
[illegible]
[illegible]
lem episcopum ducem franconie dicunt. Cum ꝛ ea vrbs nobilis episcopi sedes sit. qui ꝛ franconū dux ha
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
crate sunt. Sunt ꝛ ibi mansiones ꝙ̄ plures. tum ample tum decore. cellaria sub castro perampla. ꝛ stabula
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] etiam monasteria sanctimonialiū. Extant ꝛ in ea quinqꝫ parrochie. ꝛ duo hospitalia. Sacellū itē
[illegible]
[illegible]
etatis annū nūc excedit. Et episcopatum innumeris diuitijs ac varijs possessionibus auxit.

Linea summoꝛũ pontificum

Constantinus

Gregorius secũdus

Gregorius tercius

CОnstantinus papa. natione syrus. pře ioanne. vir doctissimus ⁊ lingua
latina grecaq̧ eruditus. eo tpe pontificatũ inijt. quo rome triennio fame
laboratũ est. qua quidẽ in re ita oĩes tum vel maxime pauperes iuuit. vt consta
tinũ celitus missum homines arbitrarent. Et cũ iustinianus nil immutauerat
pter hoc tantũ qđ sedem aplicam veneratione deinceps obseruauit tutatusq̧ ẽ
videndiq̧ constantini pontificis admodũ studiosus hoiem rogat vt ad se ꝓfi
ciscatur pmissa classe quo tutius nauigaret. Appropinquãti aut vrbi regie cõ
stantino tyberius iustiniani fili⁹ cũ regio comitatu. Et cyrus pⁱarcha cuz oĩ
clero honoris causa ad octauũ lapidem obuiã ꝓdeũt. vrbem ingressi in regiaz
ꝓducere. Iustinianus post vrbem ingressus. nõ solũ pontificem amplectit. ve
rũetiam eius pedes venerationis causa exosculatur. inde iustiniano defuncto.
philippicũ successorem hereticũ declarauit. Constãtinus em̃ habita synodo nõ
modo philippici ⁊ ioannis monaci opiniones improbabat. verũetiaz decernit
vt sanctoꝝ patrũ ymagines qui sex concilijs ab omnibus probatis interfuerãt.
In porticu beati petri depingerent. Cũ intellexisset eas a philippico e parieti
bus sancte sophie ignominie causa abrasas fuisse. Preterea constituit ne impe
ratoris heretici nomẽ publicis scriptis aut priuatis in ere argẽto plumboue re
ciperet. Postea morit cõstantinus septimo pontificatus sui anno. die. xx. ac i
basilica Petri sepelit. tercio yd⁹ february. sedes mẽses vnũ. ⁊ dies. 40. vacat.

Anno mundi. 5915. Anno xpi. 714.

GRegorius secũdus papa. pⁱria romanus. pře marcello. vir certe optimus
atq̧ sanctissimus: tanteq̧ eruditionis ⁊ facũdie habitus vt facile cõuince
ret oĩes male de catholica fide sentientes. Nã sub sergio pontifice sacris initi
atus. sacellis ⁊ bibliothece pfuit. tante fidei ⁊ integritatis est habitus. sumẽs
deinde dyaconatus ordinem. cõstantinopolim cũ constantino põtifice ꝓficisci
tur. vbi cũ acriter disceptaretur quibusdã de rebus ad fidẽ ptinentibus. ita acu
te respondit. vt omnibus ingenij sui ⁊ doctrine admiratione inijceret. Post cõstã
tinũ deinde in pontificẽ electus. quãq̧ aliqui stephanũ secundũ illi suffectũ scri
bant. Inito aũt pontificatu ⁊ menia vrbis aliqua ex pte vetustate collapsa in
staurat. Et trabes basilice principis apostoloꝝ. laurentijq̧ martyris extra mu
ros. Monasteriũ quoq̧ via hostiensi positũ non longe a basilica pauli. Et mo
nasteriũ sancti andree qđ barbare nũcupatur restituit. Huius pterea hec pecu
liaris laus est. q̧ eius opera germani ad fidem cõuersi sunt. misso eo bonifacio
⁊ alijs qui eos e tenebris educerẽt ꝓposita veritatis luce. Pace inde foris par
ta gregorius iterũ reparandis locis aĩm adijcit. basilicam nãq̧ sancte crucis in
hierusalem iam pridem destitutã restituit. Domũ paternã mortua matre in ho
norem agathe dedicauit. coq̧ loci monasteriũ extruxit. Indeq̧ leonem impato
rem hereticũ habita synodo excõmunicauit. Eo q̧ sanctoꝝ ymagines abolere
nõ desineret. Cum autem suo exemplo omnes ad virtutem et sanctitatem inci
tabat. põtificatus sui anno sextodecimo. mense nono. die. xi. moritur. sepel tur
q̧ ad basilicam Petri. tercio ydus february. Eius in morte episcopatus tũ va
cat dies quinq̧ ⁊. xxx. Centũ autẽ ⁊ octo ac. xl. episcopos toto suo pontificatu
creasse dicitur.

GRegorius tercius papa. natione syrus. patre Ioanne. vir singularis doctrine ⁊ humanitatis. preci
pue greca ⁊ latina lingua eruditus. Mentem diuine scripture ita callens. vt nemo tum disertior pdi-
catione atq̧ interpretatione rerum occultarum ⁊ admirabiliũ haberetur. orthodoxe fidei ita acerrimus de
fensor fuit. vt ob eam rem maximoꝝ principũ graues simultates ⁊ amicicias susceperit. non animis. nõ mi
nis cuiuspiã e gradu constantie sue deiectus. Tante postremo humanitatis fuit. vt ⁊ paupes mira carita-
te cõplecteretur. ac elemosinis foueret. vt vere oĩm parens ac pastor merito vocaretur. Hic itaq̧ pontifica
tu inito statim conciliũ celebrauit. In quo leonem terciũ imperio simul ⁊ cõmunione fidelium priuauit q̧
sanctas ymagines e sacris edibus abrasisset ⁊ statuas demolitus esset. Hic oratoriũ pulcrum in beati Pe-
tri basilica construxit. In quo de reliquijs fere oĩm sanctorum recondidit. In canone quoq̧ misse hec ver
ba adiũxit. quoꝝ solennitas hodie in conspectu diuine maiestatis tue celebratur domine deus noster. Hic
nonnulla templa vetustate collapsa instaurauit ⁊ monasteria erexit. ac monachis regulas addidit. qua in-
tegre ⁊ sancte viuerent. Instaurauit ⁊ menia vrbis magna ex parte. Idem fecit centumcellis iam ꝑe de-
sertis. Tandem bene de deo ⁊ hominibus meritus. anno pontificatus sui decimo. mense octauo. die. iiij. ⁊
xx. moritur. ac in basilica petri sepelitur. iiij. kal. decembris. collacrimantibus omnibus. cessauit sedes di
es tantummodo octo.

Linea Imperatorum

Philippicus

Anastasius

Theodosius tercius

Leo tercius

Philippicus q̄ ⁊ bardanus imperator post iustinianū imperauit anno vno ⁊ mensi. vi. Vir sane magni animi ⁊ maturi ꝯsilii. Cū ꝯstātin⁹ pontifex abiens a ꝯstantinopoli iustinianū adhortaf. ne in philippicū cersone exulantem grauius aliqđ decerneret. veritus ne aliqđ mali oriretur. Uerꝫ iustinianus ꝯsilio pontificis biī monētis neqꝫ̄ obtemperans. classem in pontū mittit. eo aio vt philippicū interficeret. Edantqꝫ iustinianus copias q̄ntascūqꝫ potuit ex cōstantinopoli thraciaqꝫ cōtrahere. et p̄liū duodecimo ab vrbe miliario ē cōmissum. Fuit id p̄liū atrox. ⁊ post multā vtriusqꝫ exercitus cedem imperatorū morte nobilitatū. Nā iustinian⁹ tyberiusqꝫ filius fractis fugatisqꝫ eoꝝ copiis eo in p̄lio occubuerūt. philippicus ea in victoria imperiū adeptus. illico fidei catholice romanoꝝ pōtificū traditione discessit. heretici pueriso vsus ꝯsilio l'ras ad ꝯstātinū pōtificē clerūqꝫ romanū dedit. eos admonēs vt sibi cōsentirent dogmatibus a fide catholica alienis. Nec dū vero assenserūt pōtifex ⁊ clerus. S romāo p̄plo magnis acclamationibus postulāte philippicū pōtifex scismaticū iudicauit. iussitqꝫ vt nulla i re diuina aut publico priuatoue actu eius nois aut imperii mentio haberetur. Nec diuturna fuit ip̄a in imperio pestis. Nā cū defunctus eēt pōtifex ꝯstātin⁹. anthemi⁹ q̄ ⁊ anastasi⁹ ciuis ꝯstātinopolitan⁹ ip̄m philippicum imperio deiectum cepit. ⁊ oculis euulsis cecatum trusit in carcerem.

Anastasius cognomento anthemi⁹ imperator post philippū imperauit annis tribus. qui principatu inito philippicū captū oculis priuauit. litteras p̄terea ad ro. pontificē dedit. q̄bus catholice fidei ac sexte synodi acerrimū defensorem futurū pollicef. Anastasio aūt imperante patronat eius petran⁹ pontificis romanis suasionibus. b. bn̄dicti monasteriū cassinēse edificns ⁊ monachorū fre q̄ntia instaurauit. Anno postqꝫ a longobardis destructū fuerat centesimo duodecimo. Is vero imperator post exhibitā romano pōtifici reuerētiā. post acceptas et more confirmatas p̄decessoꝝ pontificū ⁊ patrum sanctiones. sarracenos xp̄iane religionis ⁊ romani imperii hostes agitare ꝯstituit. Itaqꝫ parata ingēti classe alexandriā egipti vrbē a legatis inuadi iussit. Sed ip̄ius duces exercitus medio in itinere rebellātes ⁊ a militibus spretus imperio deiicitur. Cogiturqꝫ a theodosio q̄ in eius locū suffectus ē sacros ordines recipe. ne ei sacris initiato amplius ad imperium redire liceat.

Theodosius eius nois tercius superato anastasio imperiū occupans imperauit anno vno. Cū eñ duces exercitus anastasii arma in ꝯstantinopolim retulerunt. Crearūtqꝫ imperatorē theodosiū q̄ndā q̄ ⁊ si erat ignobilis. ⁊ apud publicanos ser pnum facere ꝯsueuerat. Is nouus ⁊ rei militaris ignarus imperator anastasiū audiēs copias vt imperiū reciperet parare. illi cū suo imperii assertore exercitu occurrit. Et exercitus vtriusqꝫ ad niceam conflixerūt. potitus victoria theodosius nulla anastasiū alia affecit iniuria quaꝫ q̄ ne vltra vt p̄missum ē de imperio cogitaret clericū ordinauit. Uerꝫ suscepto imperio catholicus imperator statim ymagines sanctoꝝ patrū. vt diximus a philippico demolitas restitui pristino in loco mandauit. Postea theodosius āno imperii p̄mo nō du elapso a leone tercio deiectus. ⁊ sine lesione dimissus abire monasterium est ingressus.

Leo tercius imperator post theodosiū imperauit cū cōstantino filio annis viginti quatuor. Theodosio eñ eiecto imperiū accepit. ⁊ apud cōstantinopolim omnia tunc pessimo loco erant sui imperii diuturnitate. in xp̄ianam religionem et romanos pontifices impius fuit. maximasqꝫ sub eo calamitates sub iecto imperio, puincie acceperunt. Nā primo ei⁹ imperii anno. ⁊ quādo Athinus amorrusqꝫ citeriorē hispani i inuaserāt. sarracenoꝝ asiā incolētiū ingēs multitudo in thraciā traiecit. Et eoꝝ dux classem mille naues habētē adducens constantinopolim terraꝫ mariqꝫ obsedit. Ciuitas vo ꝯstantinopolitana ⁊ si tūc ab hostibus non est capta. horrendam tñ perpessa ē calamitateꝫ que pestilētia eā populata ad trecenta mortalium milia absumpsit. At leo imperator quēꝫ hec ad sanctimoniam trahere debuissent. postqꝫ sarracenoꝝ timore liberatus nil intrauit. qui ytalia ⁊ roma pecuniis exhausta. basilicas quoqꝫ ornamētoꝝ diuitiis spoliauit. Et apud pontificem primo blanditus egit. vt si in suam vellet gr̄am promoueri sanctorum ymagines vbiqꝫ in ytalia. sicut ip̄se fecit in orientali imperio aboleri deponi incendiqꝫ curaret. Gregorius autem tante impietati non mō non obtēperat. Uerum etiam omnes catholicos admonet. ne in tantū errorem timore vel edicto principis vllo mō dilabant. qua cohortatione adeo certe animati sunt ytalie populi. vt paulū abfuerit. quin sibi aliū imperatorem deligerēt. Uerꝫ cum in obstinatione persisteret. postremo excōmunicatus ⁊ maledictus interiit.

Egidius abbas

Egidius natione grec⁹ atheniẽsis ex regia stirpe ꝓgenitus. ꝑ hos dies sctā exēplo ⁊ miraculis insignis fuit. Lr̄is etiā ab infantia erudit⁹. post obitū parentū patrimoniū. xp̄m fecit heredē. veꝝ humane glorie deuitās piculū. clam littus maris petiit. repertis nautis nauē cōscendit. factaꝙ; orōne tēpestas sedata fuit. Et cū arelatem venisset. biēnio cū sancto cesareo eius vrbis ep̄o mansit. vbi febricitantē triennio curauit. ad heremū se oprās. clam discessit. cū veredamo ꝙ; heremita viro sancto diu mansit. ⁊ meritis suis sterilitatē terre auertit. Et cū vterq; miraculis coruscaret humane laudis ferens piculū. interiorē heremū penetrauit. habitationē in antro cū fonticulo elegit. vbi ⁊ quādā ceruā diuinit⁹ ꝑparatam in nutricē habuit. q̄ certis horis lactis alimentū sibi ꝑbebat. Cū die q̄dā serui regis in venatione ceruam insequerent. illa ad pedes ei⁹ cōfugiēs orauit. vt eam sibi dn̄s illesam ꝯseruaret. cu⁹ incaute sagittā dirigēs viro dei vulnus inflixit. Milites speluncā aperientes. videntes seruū senē habitu monachali vestitū canicie venerabilē admirati veniā pecierūt. quē rex carolus cū oīm honore suscepit. Is ad monasterium rediēs apud nemausum vrbē iuuenē principis resuscitauit. Tandē ex reuelatōne dn̄i friō[?] obitū suū nūcians vt ꝓ eo orarent. sp̄m in dn̄o cōmēdauit vbi angelos aīam ei⁹ ferentes audisse testati sunt. Claruit circa annū dn̄i. 700.

Bonifacius archiep̄us

Bonifacius primus archiep̄s tpibus ꝑdictoꝝ pōtificū floruit. Qui monachus etiā doctissim⁹ atq; eloquētissim⁹. ꝓ magnitudine animi e brittannia ad gregoriū secūdū summū pontificē venit. cognita hoīs v̄tute ⁊ sanctitate. petēte pipino in magūtina sede metropolitico iure totius gallie principē ac ep̄m ꝯstituit. Et ad germaniā misit vt illā gentē ꝓfusa euāgelica luce illustraret. ac fidez verā doceret. vbi ꝑdicatione ⁊ exemplo Thuringie. hassie. saxonie. austrasie ⁊ in francia opus impensum egregie egit. Fact⁹ aūt archiep̄s anno xp̄i. 745. auctoritate sedis aplice ⁊ p̄ncipis francie duas ep̄ales sedes ꝯstituit. vnā in castro wirtzpurg vbi burkardū collegā suū ep̄m ordinauit. Alterā in Eystet cui wilibaldū ꝑfecit. Inde ex iussu zacharie pape pipinū in ciuitate suessionū in regē fr̄acoꝝ vnxit. Ideo archiep̄us secūdus post papā censetur. Tandē lullū sibi successorē ordinans ob ꝑdicationis officiū Frisiā petiit. vbi nonas Junij martyrio coronatus ē. cum v̄bū incessanter ꝑdicasset ac ꝑ[?] eccle annis. 36. cū pristis vite sanctimonia ad coronam ⁊ gloriam martyrij peruenire meruit.

Uarta hec tpa ducatus venetoꝝ initiū sumpsit. Cū a patriarcha populoq; veneto a tribunis ꝓceribusq; cūctisq; plebeis in eraclea ciuitate paulus lucius eracleanus creatus dux fuit. q̄ in ducatu vixit ānis 8. Cui marcellus suffect⁹ ē. a ꝯditōne eni vrbis gubernatōis formā sub tribunis ⁊ centurionibus hūerūt. Inde ꝓpter frequētes aduersarioꝝ incursus repremēdos. ex cōi omniū ꝯsilio. Hūc hoīem tāto dignū honore delegerūt. q̄ statim cū longobardis fedus init ⁊ venetā ciuitatē ꝓ viribus ampliare curauit. qui eni momenti aīī fuit. eo duce auctore amplitata. Instructisq; classibus hucilluc; ꝓ negociatōnibus nauigare ceperunt in pyratas q̄sq; repressit.

Cesarius ep̄s arelatensis vir sanctitate ⁊ sciētia ꝑclarus. ꝑ hec tpa decē omelias ad monachos inter cetera scripta edidit. Sanct⁹ q̄z wolfrāmus zenonens ep̄s miraculis claruit. Nec minori sanctitate ac miraculis ꝑclarus fuit albinus ep̄s andegauensis. ⁊ remigius ep̄s rothomagensis. Sanctus item amat⁹ archiep̄s angloꝝ sanctitate claruit.

S. Colonat⁹ .s. kilian⁹ .s. Totnan⁹

Sanctus kilianus ep̄s in francia orientali hoc tempe claruit. Is genere scotus de nobilibus natus parētibus. Ex insula hibernia siue scotia fecūda clarissimis viris ꝓgrediēs. cū ex ea colūban⁹ gallus. burckardus ⁊ kilianus cum suis viri illustres ꝓdierut. Is lr̄is edoctus spretis hūanis reb⁹ monasteriū ingressus. In oīm obediētia ⁊ frugalitate vitā pegit. Inde ꝑ ecclasticos ordīes ꝑsbiter ordinat⁹. cū ad curā cenobij eligeret vt liberi⁹ ꝯtēplationi operam dare posset. brittāniā deinde ad galliā ꝓfect⁹. postea ī germaniā peruenies. Herbipoli vrbe frāconie inter gētiles. cum corone martyrꝫ optaret degebat. nec senē dei effudit. verū petro romā adijt. Cū eo tpe Conon summ⁹ pōtifex roman⁹ p̄esset. gaudēs ei officiū ꝑdicatōis iniūxit. ac ī ep̄um ordinauit. exinde egressus cū colonato ꝑsbitero. ⁊ totnano diacono ad castꝫ wirtzipurg ostrofrancie puenit. in q̄ gosbertū ducē reperit. Cū v̄naculā linguā illico addisceret semen v̄bi spargere cepit. relicto igr̄ diane cultu. dux cū tota pene ꝓuincia orthodoxe se fidei subiecit. ⁊ ī die resurrectōis dn̄i baptisat⁹. hūit āt vxorē geilanā q̄ olim fr̄is ꝯiux fuerat. quā vir dei āmoueri cupiens. duci ꝑsuasit. vt eā dimitteret. ob eā rē geilana kilianū odio ꝓsecuta. ordinat̄ tortorib⁹. viros sctōs reuelatōe diuia p̄moritos ī orōne ꝑsistētes interfici iussit. Cūq; palmā martyrij obtinuerit. clā; sepulti sunt cū libris ac sacris vestibus. ne palā fieret eoꝝ itēri⁹. tādē iuēta corpa vn⁹ q̄ viros gladio pemit ꝓprijs dētib⁹ se lanians. alter ꝑ rabiē v̄sus gladio se pemit. geilana vero demonib⁹ molestata. clamās ait. iuste torqueor. q̄ seuis viri tortores adhibui. Et ex magno cruciatu infelicē finē habuit. Hij gloriosi martyres totā franciaꝫ orientalē miraculis ⁊ sanctitate illustrant.

S. wilibaldus epūs

S. walpurgis

Sanctus wilibaldus natus ē ex sancto richardo sue torum duce. atq anglorū rege. Wunnaq castissima femina eius vxore. Qui cū hierosolimā atq terrā sanctam peregrinus visitasset. ⁊ inde romam reuertisset. a gregorio tercō summo pōtifice. Cui tuꝫ ꝓpter religionē tū fidei sinceritateꝫ dilectus fuit. sancto bonifacio maguntine sedis archiepiscopo cōmendatur. ⁊ a sancto Bonifacio (q̄ eius auunculus fuit) .xj. kal. Augusti presbiter ordinat. Et thuringie in loco cui Sulzpurg vocabulū est anno salutis. 740. sue vō etatis. 41. episcopio Eystetensi preficitur. qd̄ sanctus bonifacius ex pd̄iis ⁊ mancipiis a swigero comite deo donatis erexerat. Efficitur etiā sedis maguntine scriba. quem vulgus cancellarium vocat. hocq priuilegio dotatur. vt ipse eiusq successores officio scribe sedis maguntine perpetuo fruantur. Et in concilijs ⁊ conuentibus a dextris archiepiscopi magūtini primā locum semper obtineant. accepit etiam vestem insignem. quā rationale vocant. Qua veteres sacerdotes vtebantur. vt ea etiam successores superedium liceret. Hic vir sanctus wilibaldus supra ripam fluminis quod altmonū vocatur. In vasta solitudine. succisis nemoribus. ciuitatem Eystet edificare cepit. In qua ⁊ monasterium sanctimonialiū ordinis sancti benedicti celebre sarchophago sancte walpurgis virginis admirabilis. que fuit soror sancti wilibaldi. De cuius reliquijs manat sacer liquor. egrotantibus prebens remedium. Nūc preſidet ecclesie eystetensi que ⁊ aureatensis nūcupatur. presul dignissimus wilhelmus ortus ex nobili familia reichenawe.

EISTETT

S. Sebaldus

Sebaldus confessor dignissimus ac sanctissimus. hac tempestate vt quidam ferunt doctrina ac sanctitate in germania floruit. Is ex nobilissimis ortus parentibus. regis dacie filius. ac regine castalliane. quos votis et precibus a deo hanc sobolem impetrauit. Ab ineunte etate disciplinis ac litteris traditus. pro adipiscendis liberalibus artibus in adolescentia parisius petijt. Cum eruditissimus euasisset. Virgo per libertinam de familia regum francorum matrimonio ei iuncta fuit. Verum spretis mundialibus pompis. relicto regno sponsam elegantissimam nocte deseruit. in longinquas regiones ac heremum secessit. vbi cum annis. xv. sanctissime vixisset. Inde deuotionis gratia romam perueniens. a Gregorio secundo summo pontifice. ad germanos predicationis gratia directus. vuilibaldum et vuunibaldum fratres eo itineris comites habuit. Et primo apud longobardos. deinde conspicue doctrina virtutibus ac miraculis claruit. Postremo apud Nuremberga in solitudine nemorum religiosissimam ac perfectissimam vitam. vsque in finem exegit. Ubi preter doctrinam populo exhibitam. miraculorum gloria nominatissimus euasit. Tandem plenus dierum ad oratorium fratrum. sancto martino dicatum Nuremberge. vbi modo cenobium ordinis diui benedicti ad sanctum egidium nuncupatum peruenit. infirmitate ac senio correptus sanctissime migrauit ad dominum. Cuius sanctum corpus ab indomitis bobus ad locum sepulture ductus. vbi insignis basilica in eius nomine extructa fuit. Quem postmodum summi pontifices propter crebra miracula in sanctorum confessorum numerum aggregarunt. precipue martinus quintus papa. eius festum per vniuersum orbem. xiiij. kal. septembris. celebrari iussit. Quamobrem apud Nurembergenses summo honore quotannis colitur. et Nuremberga preclara vrbs meritis huius dignissimi patroni. augmentum in omni honore et gloria vbertim sensit.

Luitprandus rex

Luitprandus aispeandi predicti filius longobardorum rex. superstite adhuc patre regnum accipiens. regnauit anno vno et triginta. et mensibus septem. Vir certe tanto principatu dignissimus. Erat quippe giganteo corpore atque vasto. et manu adeo promptus. vt nemo eo pugnatior haberetur. iusticia vero ac clementia ita insignis habebatur. vt difficile iudicaretur. qua in re maiorem promereretur laudem. ipse christianissimus etiam adeo fuit ac religionis amator. vt nullibi templa sine suo suffragio edificare permiserit vnquam. papie quoque templa plurima miro extruxit ornatu. Carolus autem marcellus huic coeuus et amicissimus fuit. et ei auxiliares copias contra sarracenos ex ytalia transmisit. pipinum quoque filium in cisalpinam galliam. vt ei ex more capillum succideret transmisit. quem luitprandus benigne suscipiens donatum muneribus ad parentes remiserat. Sed duodecimo regni sui anno cupiditate imperandi motus captis circumquaque oppidis. romanam vrbem obsidere cepit. Gregorius pontifex legatos naui quoniam terrestri itinere non licebat. ad carolum francie principem statim misit. qui hominem rogaret. vt primo quoque tempore laboranti rome et ecclesie auxilium ferret. Carolus rogatu gregorij patrocinium ecclesie suscipiens. Luitprandum cum patre rogat vt vrbem ne obsideat. obtemperat. atque vrbem obsidione soluit. Inde zacharie pontificis hortatu romanis oppida ex sabinis erepta reddidit narnim interea et anconam ex picentibus. Et quicquid a longobardis. xxx. annis in etruria occupatum fuerat restituit. Uerum non ita multo post etate grandeuus. vite sue cursum expleuit. Eiusque corpus in basilica beati hadriani sepultum fuit.

Radboldus frisonum dux hoc anno ad predicationem wolfrannij senonensis episcopi conuertitur. qui cum baptismum suscipere statuisset. in lauacrum intrauit. Et illico dubius factus. alterum pedem retraxit dicens vbi nam ex patribus meis plures sunt. in inferno an in paradiso. Et audiens quod in inferno. statim intinctum retraxit pedem. dicens. laudabilius est vt plures quam pauciores sequar. atque ita in sua fatuitate delusus. morte impremeditata raptus est.

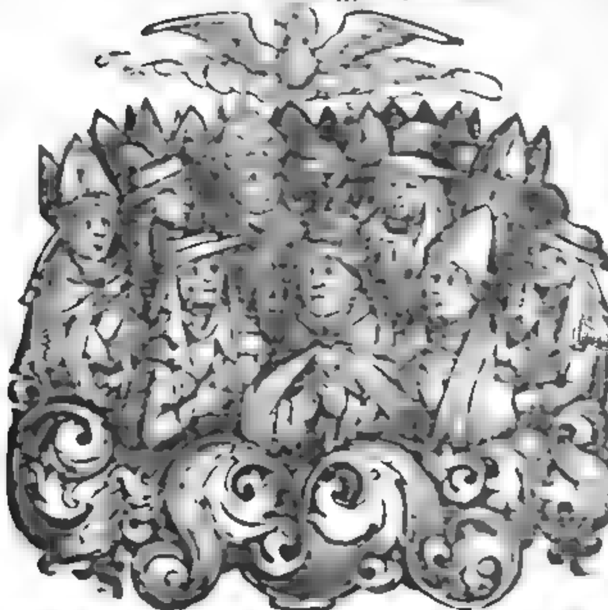
Comete duo hoc anno Januario mense per dies. xv. in celo visi sunt. Quorum vnus solem precedebat. Alter vero vesperi sequebatur.

Othmarus

Othmarus ex prouincia alemanie natus a fratre suo ad curiam ductus. litteris ac virtutibus instructus. Inde titulo sancti florini ad sacerdotium promotus. et per victorem comitem ob suam religionem ac famam in prelatum assumptus. et per Waldramum in celle sancti galli et pipini auctoritate in abbatem electus. quem locum possessionibus plurimis auxit. et edificijs. miram obseruans abstinentiam. paupertatis amator. et elemosinarum largitor. et asello pro equo vehebatur. Egenos ac leprosos sepe visitans. vt pro pauperibus [illegible]ceret. Ideo hospitale pro eis extruxit. Ab emulis tamen persequebatur. Infamatus de femina ad exilium condemnatus. ad insulam rheni relegatus. vbi post multas miserias sedecio kal. decembris bono fine quieuit. post annos. x. ad monasterium sancti galli per lacum offerentem cum miraculis multis. et sedata tempestate perductus fuit. Vasculum modicum vino plenum pro reficiendis monachis quotiens cibos [illegible] modicum continentia vini lensit.

Concilium rome propter ymagines

Concilium mille pene episcoporum celebravit gregorius tercius pontifex romanus. in basilica beati petri rome. In quo quidē leonē imperatorem. vt dictum est. imperio simul et fidelium cōmunione privavit. eo quod statuas et sanctorum ymagines demolitus esset. In quo cōcilio decretum est ymagines summa cū veneratione prout antea cōservari. declaravitque idē pōtifex in eo cōcilio imaginū sanctarum venerationē esse licitā. Et huiusmodi statuti violatores excommunicationis sententia innodavit vt habetur in canone de conse. di. iii. c. perlatum. Cū enim Leo. iii. imperator apte invehi in pontificem nō posset. edictum proposuit. vt omnes qui sub imperio romano essent. sanctorum omnium martyrum et angelorū statuas atque ymagines e templis abraderent et auferrent. tollende vt ipse dicebat ydolatrie causa. qui vero secus fecisset cū se pro hoste publico habiturum. Gregorius autē tante impietati omnes catholicos post cōcilium admonet ne in tantū errorē timore vel edicto principis vllo modo dilabantur.

Carolus marcellus pipini senioris filius hijs temporibus palacio regio francie prefuit cum pipinus [illegible] senio cōfectus rebus humanis exemptus ē. Superstes erat pipini unicus filius carolus cui marcello fuit cognomen. ex alpiade prima vxore genitus. superstesque erat pater plectrudis vxor. qui carolus vt genitricem potius quam novercam venerabatur. Nec tamen continere se potuit odiosa mulier. quin adolescentis excidio inhiaret. hinc dagoberto puero rege [illegible] copias in pipini dominia parante. carolus nisi ingenio vires adiuvisset. vitā cū principatu in carcere amisisset. Paulo post carolo marcello iam e carcere liberato. obiit dagobertus. Unde apud francos carolus marcellus se de chilperico francorum rege et raginfredo illius gubernatore vlcisci cupiens magnū paravit exercitū. Ad primos vero pedum clamores hij duo in fugam versi [illegible] carolo victoriā reliquerūt. Postea metu noverce insidiarum se liberare cōstituit. Coloniā itaque ducens exercitū vrbē munitissimā in qua plectrudis se cū pipini quondā thesauro cōtinebat. illam vi cepit. et potitus thesauro cū noverca. Ille vero clam omnibus longū emensa iter ad danubiū et eo transmisso pervenit ad bulgaros. Cū postea solus regnū francie obtinuit. multis tamē adversantibus. maxime vero Eudone aquitonie duce. et chilperico rege. Verum carolus marcellus trāsmisso sequano flumine in aurelianos movens. vno impetu hostes fundit. fugatque. ac regno francie solus potitur. Renū deinde traiciens. saxones. alemānos. suevos. bavaros regno suo adiecit. Verum cū intellexisset sarracenos ab Eudone in galliā evocatos. magnis itineribus in hostem proficiscitur et vincit. non longe a Turonū finibus. et ex sarracenis trecenta et septuaginta quinque milia fuisse occisa. Cum ex francis mille tantū et quingenti fuerūt interfecti in eo prelio scribūt historici. carolus autē rogatu gregorij pro tuitione ecclesie suscepit. luitprandū regē amicū et cōpatrem rogat. vrbē ne obsideat. ac pontificem vexet. Is obtemperat atque vrbē obsidione solvit. at carolus pacatis ytalie rebus in burgūdionea [illegible]. eos vi cepit. et pre modestia socios appellat. Inde animū induxit frisones domare tūc ydolatras. et christiani nominis inimicos post frisonū victoriam in patriā ē reversus. Lugdunū quoque arelate massiliā de vesegothis occupat. qui athimā sarracenorum regem in auxiliū vocāt. Is itaque cum magno exercitu rhodanū traiciens aviniionē vi capit opportunitate loci pro arce vsurus. inde interfectis sarracenis. narbonē proficiscitur. haud procul inde in vallem corbariā descendit. vbi inerat planicies ad dimicandū aptissima. amoreus alter ex sarracenis hispanie rex arbitratus. carolum in fugam versum in vallem ingreditur. Tandem cum acriter vtrinque pugnatū est. cadente amoreo. funduntur hostes athimus navigiū nactus in hispaniā vlteriorē fugit. at sarraceni his cladibus domiti intra pyreneū se deinceps continent. vnde visegothi omnes in caroli potestatem devenere. Postremo carolus marcellus gravi morbo correptus. suadentibus amicis regna a se armis occupata. filijs suis dividit. Nam carolomanno maiori natu austria et suevia. pipino vero iuniori burgūdia. et pars francie obtigit. Moritur autem carolus vir animi magni et sapientia singulari apud vermeriā vicum ysaro flumio continentem. Anno maioratus sui. quem maiorem domus vocant quinto et trigesimo. Sepeliturque parisius in basilica dyonisij martyris.

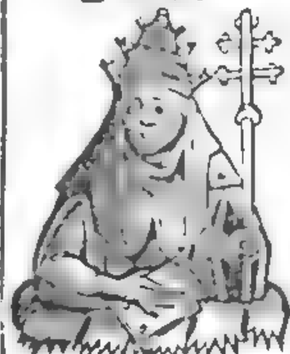

Carolus marcellus

Eodem ferme tempore cum in sardinia beati augustini episcopi corpus. eo ante annos ducentos quinquaginta ex hippona translatum. quando vandali catholicas affrice ecclesias arrianis [illegible] devastantes hereticum inquinabant. Quare luitprandus longobardorum rex in sardiniam mittens id [illegible] magno redemptum precio in ytaliam perduci. Et inde papiam deferri curavit. et egregio [illegible] locatum fuit. Sarraceni inde territi vt intra pyreneum arma caroli formidarent.

Anno mundi. 5933. Anno xpi. 734.

ZAcharias papa. natione grecus. ex pře policrano. post gregoriū pōtifex q̄ inter optimos principes numeraf. fuit ei vir mitissimi ingenij. mire suauitatis ꝛ gratie oīm̄ virtute p̄ditus. cleri ac p̄pli romani amator. q̄ in initio pōtificat᷒ sui ardēte bellis ytaliā inueniēs. legatos de pace cōponēda statim ad luithprandū lōgobardoꝝ regē misit p̄seq̄ntem bello trasimūdū spoletanū ducē. Verū a legatis eadē re nil fieret ipse comitante clero romano ī sabinos p̄ficiscitur. Ferūt aūt octauo miliario a narnia regē pontifici honoris causa obuiā factus. ex equo descendisse ac pedibus virū sanctissimū ī vrbē comitatū fuisse. qui sequēti die inter missaꝝ solenia orōnem publice habuit elegantē. in qua ostendit quid maxime regē xp̄ianū deceret. siue pacē siue bella gerat. ac orōne p̄motus rex arbitriū oīne cōponēde pacis ei cōmisit. Zacharias autē pace vbiq̄ parta multas basilicas ruinā minātes restituit. Porticū quoq̄ ac turrim añ basilicaꝫ lateranēsem a fundamentis erexit. bibliotecā beati petri restituit. Idez quoq̄ basilicam beati gregorij in velabro cōdidit. Eoq̄ loci caput ipius sancti collocauit. Venetis p̄terea inhibuit sub anathematis pena. ne seruos xp̄i signo notatos sarracenis ꝛ gentilibus venderent. vt mercatores facere cōsueuerāt. Cumq̄ greca latinaq̄ lingua eruditissimus haberef. Quattuor dyalogoꝝ libros beati gregorij ī grecū trāstulit. Cū v̄o ita sancte ꝛ integre populū dei annis. x. mensibus tribus cū maxima oīm beniuolētia gubernasset. moritur ac sepelit in basilica petri. ydibus marcij. Eius aūt ex morte ep̄atus tūc vacat diebus duodecim.

Anno mūdi. 5945. Anno xpi. 744.

STephanus secūdus papa. natione romanus. p̄re cōstantino pontifex creatus humeris oīm (adeo erat oīm̄ibus gratus) ī basilicā saluatoris q̄ cōstantiniana dr̄ deportaf. Erat ei vir singular̄ religiōis ꝛ prudētie. amator cleri. elemosinaꝝ restitutor. xp̄iane doctrine diligēs p̄dicator ꝛ scriptor. p̄r pauperū. pupilloꝝ ꝛ viduaꝝ defensor. q̄ aistulphū longobardoꝝ regē romanoꝝ agrū inuadētem verbis ꝛ muneribus licet frustra a tāto scelere auertere conatus fuit. Ei᷒ rei causa p̄ficisci ad pipinū regem frācie instituit. Cui pipinus carolū filiū adolescētem. qui postea a rebus gestis magnus dictus ē ad cētesimū lapidēz honoris cā fit obuiā misit. Pipinus tercio ab vrbe lapide ex eq̄ descēdēt pedes viri sctissimi exosculatus ē. frenū papalis equi regēs ad pallacium vsq̄ perduxit. at pontifex cōfestim pipinū in regem consecrauit. atq̄ imperiū e grecis ad francos trāstulit. quā postea leo tercius execucōni mādauit. Foris itaq̄ pace parta atq̄ aucta. Synodum habuit ī qua oues suas. atq̄ eoꝝ pastores recenset. delinq̄ntes castigat. errantes ī viam rectam deducet. Ignaros docet ꝛ admonet. q̄d deceat ep̄m. quid presbyterū. quid deniq̄ oēs sacris initiatos p̄donit. restituit ꝛ basilicas q̄sdam ab aistulpho dum vrbē obsideret cōmunitas. Tādem de deo. de patria. de ciuib᷒ suis. deq̄ oīm̄ibus xp̄ianis meritus. pontificatus sui āno quinto. mense vno moritur. Et sepelitur in basilica petri collacrimātibus omnibus tanq̄ cōi parēte orbatis. sexto kalē. Maij. Vacat tum sedes dies duos ꝛ triginta.

PAulus primus papa. natione romanus. patre cōstantino. stephani secundi frater. homo sane mitissimus ac clemētissimus. qui ī p̄iarchatu morez ꝛ doctrinam ecclesiasticam perdidicit. sub Gregorio secundo. ꝛ zacharia pontificibus. a quo in dyaconatus ordinem cum fratre ascitus est. Verū mortuo fratre in ipso pontificatu cū successor quereref. fuere qui theophilacum archidiaconem preponerent. post longā contentionem solus bonoꝝ oīm suffragijs ob integritatem vite ꝛ doctrinā paulus pontifex decernitur. constantini ꝛ leonis temporibus. fuit autē saluatoris nostri imitator. vt nulli vnq̄ malum pro malo redderet. sed contra malos a quibus persepe iniuria afficiebatur in bono vinceret. hic autem tante pietatis ꝛ humanitatis fuit. vt noctu cū duobus ꝛ eo amplius tribus familiaribus cubicula pauperū egrotantiū circuiret. vnūquēq̄ eorum ꝛ verbis et elemosinis ad recuperandam valitudinez cohortatus. Carcerē quoq̄ frequenter adibat. Indeq̄ plerosq̄ ere alieno necdū persoluto creditoribus precio dimittebat. Pupillos ac viduas circūuentas fraude causidicoꝝ tuebatur. et elemosinis sustentabat. Idem quoq̄ congregato clero vniuersoq̄ populo romano corpus beate petronille petri filie vna cū sepulcro marmoreo his litteris notato. Petronille filie dulcissime. ex via appia ī vaticanū detulit. canentibus (vt fit) sacerdotibus. populoq̄ celebritate agente. atq̄ corpus tātū sanctissimū in templum appolinis ad caput basilice petri dedicate collocauit. Moritur ꝛ paulus in basilica pauli via hostiēsi. restitutis quibusdam ecclesijs vetustate collabentibus. pōtificatus sui anno decimo. mense vno. Eiusq̄ corpus magna ꝛ solenni pōpa in vaticanū defertur. vacat sedes tum annum vnum. mens. j.

Linea summorum pontificum

Zacharias

Stephanus secūdus

Paulus primus

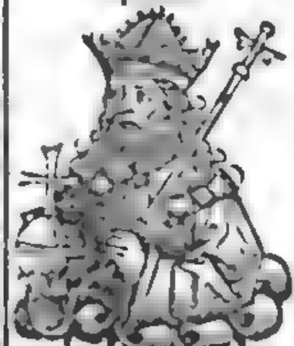
Constantinus q̄ntus leonis imp̄atoris filius. post p̄rem solus imperauit annis. xx. q̄ paterne impietatis emulator: leges ꝛ patrū sanctiones ꝑ viribus ꝑsequi nō desinit. Et in om̄i vite sue t̄pe maleficiis ꝛ magicis artibus luxurijsq̄ deseruiuit. Iste cōstātinus imp̄ator sacras ymagines vbiq̄ demolitus. ꝯstantinū regie vrbis ep̄m impietati sue resistentē cū verberibus necasset. in locū demortui Nicetaz spadonē sui sacrilegij cōsciū suffecisset. pōtifex ipse om̄i ex pte religionē ꝯualens nūcios ꝯstantinopolim mittit. q̄ imp̄atorē adhortarent. vt sacras ymagines ꝛ statuas restitueret. Id si facere recusaret. eidē anathematis censurā minarētur. Sed ꝯstantinus in sacrilegio suo p̄mane. ꝛ sanas admonitiōnes ꝯtēpsit ꝛ sabinū bulgaroꝝ regē in demoliēdis sacris ymaginibus eius impietatē imitatū. in grām recepit cum antea bulgaros bello ꝑsecutus fuisset. Multosq̄ monachos ac seculares catholicos anastasij heretici cōstantinopolitani p̄triarche suasu pro recta fide interfecit. Residens inde autē a sicilia ꝛ calabria ꝑgrediens ad regiā vrbē ita molestabat hostes. vt plures edes sine hominibus relinq̄rent. anastasius cū stercus ore euomeret misere obijt. Demū cōstantinus imp̄ator plaga pessima incendio diuinitus peruste. Et clamās adhuc viuꝰ igni sum inextinguibili traditus. mortē obijt. ascito prius leone filio eius nominis quarto in partem imperij.

Leo q̄rtus ꝯstantini q̄nti filius. Anno dn̄i. 777. post p̄rem imp̄ator. imperauit annis. v. cui p̄r hirenem nobilissimā mulieꝝ oim pulcerrimā in matrimoniū collocauerat. ex q̄ filiū peperit noīe cōstantinū. Huiꝰ leonis t̄pe vix imperiū etiā noīe vigebat. Nā illud in oriente barbari ꝯtinue occupabant. Et romani tam a bello destituti ad gallos respiciebāt. Hic itaq̄ mortuo p̄re q̄ de bulgaris triūphauerat in syriā expeditiōem duxit. Sed leuibus factis excursionibus. vbi hostes in se venturos didicit. domum intrepidus redijt. Et ocio dediꝰ se innumeris immersit flagitijs. Amabat aūt lapides p̄ciosos. ferūt eū q̄ iaspidum cupiditate flagraret. nec aliqua eoꝝ q̄ntitate saciari posset. p̄ciosissimā q̄ scē sophie sacrario inerat coronā capiti imposuisse. gestasseq̄ ꝑ vrbē ꝛ carbūculos q̄ inerant fulgorē flāmis et lapideā frigiditatē p̄munanti incendio diuina vltione ꝑmutantes. illū ad interitū ꝓpe necis p̄ne similes perduxisse. quo vita functo hyrenes vxor. ꝛ filius constantinus imperium acceperūt.

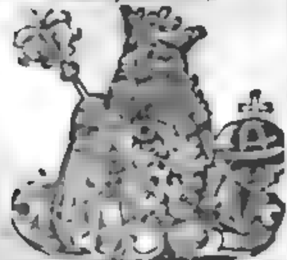
Constantinus sextꝰ leonis p̄dicti ex hyrene vxore filꝰ imp̄auit cū m̄re hyrena annis. x. Que q̄dem prudentissima ꝛ religiosa imp̄atrix. que forma speciosissima atheniense p̄re genita iuste imperium ꝛ magna cū ppl'oꝝ quiete administrabat. Cōnitebatq̄ filiū ne auita p̄naq̄ vicia in quo illū nature ꝓcliuez esse intelligebat imitaret. Et cū religiosa esset Therasiūq̄ ꝯstantinopolitanū tūq̄ audate vite p̄triarchā libenter audiret. Eius ꝯsilio synodū in Nicea vrbe secūdā trecentoꝝ q̄nq̄ginta ep̄oꝝ cōgregari fecit. In q̄ synodo execrantiū ymaginū sacraꝝ veneratiōne heresis ꝑpetuo abdicata ē. Sed nō diu tulit cōstantinus hic sanctū m̄ris imp̄iū. qr p̄ris flagitia subsecutus. p̄ualuitq̄ ꝯstantini filij iniquitas. Qui modestiā actam ꝓbatos q̄z salutiferos mores genitricis diutius ferre nō valens. eā ab imperij administratiōne deicit. Is q̄ p̄mū in p̄ncipatu solus ingentiam potuit malicia exercere. in multos deseuit. In primisq̄ delicijs habuit plurimos effossis oculis excecare. adeo vt constantinopolitani de imperio alteri demandando ceperint cogitare. mariam cū quandam duxit vxorem cui postmodum ancillam nomine theodotā imperiali corona decorauit. vxorem in monasterium trudens quibus flagitijs irritati ciues hyrenē reuocarunt. Que reuersa constantinū cepit ꝛ effossis oculis in carcerem cum solus in imperio fuisset annis quinq̄. vbi vitam finiuit. Inde mulier sola annis quinq̄ imperauit. ꝛ cū carolo fedus iniit.

Constantinus quintus

Leo quartus

Constantinꝰ sextꝰ hyrene

Aistulphus rex

Aistulphus longobardoꝝ rex regnauit annis. 8. Qui regno suscepto oēs romanoꝝ partium ytalie agros rapinis incursionibusq̄ fedauit. quem pōtifex per munera ꝛ oratores flexit ad pacem in annos. arbitratus promissa seruaturum. Sed aistulphus breui post contractis copijs romā rursus obsidione cingit. ꝛ maiori detrimento vastare agros cepit cōminatusq̄ est. vt nisi sese ꝛ vrbes romā dedant. eos postea velint nolint in potestate factos ad vnum iugulet. Nec cessauit pontifex aistulphum muneribus pertentare. Et cū nihil soluto magis ꝑficeret. missus est ad imperatorem germanus. nec spes presidij litteris faceret. cū populo romano constituit opem regis francie implorandam. Epistolis ad pipinū dedit. at pipinus coegit ipsum pristinas pacis conditiones accipere. vnde romanis reddidit exarchatum. Tandem post multa bella in venatione apoplexia interijt.

Gangolfus

Gangolfus vir sanctus circa tpa dicti cõstantini in burgũdia claruit. Hic quendã fontẽ in gallia emit: cũ eum fecit in burgundia. Is cũ vxorem suã de adulterio argueret. at illa vehementer negasset ait. si vis vt credã. tende brachiũ tuũ. et affer lapillũ de fonte sine lesione. q̃ cũ immersisset statim cõbustũ retraxit. dimisit eã cũ dimidio pte substãtie. Inde occisus est in domo sua a clerico q̃ adulterium cõmisit. Cuius corpus in feretro cũ duceret ad sepulcrũ. multos infirmos sanitati restituit. q̃ cũ ancilla vxori nũciasset irridẽs ait. Ita gangolfus miracula facit. vt anus meus citat. Moxq; anus sonos turpes ac numerosos emittere incessanter cepit. qd̃ ei postea euenit in omi vita sua sextis ferijs. in quavir martyr ẽ effectus. quotiens vbũ aliqd̃ pferret. totiens ab ano turpẽ sonitũ fecit. qd̃ pipinus experiri dignatus est.

Amelius et amicus tpibus pipini regis francoꝝ orti miro mõ sibi cõsimiles. De hijs duobus pueris et gestis eoꝝ narrant mirabilia. Unus fuit ex comite aluernẽsi. Alius ex milite quodã bericano. q̃ eos a parentib⁹ baptismi gr̃a romã deferrent. In luca ciuitate seinuicẽ inuenerũt. Et societate inter se firmata romam ingressi sunt. Tãtaq; inter pueros societas et volũtas erat. vt vnus sine alio nollet cibum sumere nec in alio cubiculo desicere. qui oblati summo pontifici ab eo baptisati sunt. Multi romanoꝝ militum eos cũ gaudio de sacro fonte susceperunt. postea mira gesserũt in vita. q̃ recensenda eius ad longa ducerent. quos deus vna cõcordia iũxit in vita. morte quoq; separari noluit. Cũ in diuersis ecclesijs tpe Caroli sepulti essent. mane corp⁹ amelij cũ sarcophago iuxta amici sarcophagum in ecclesia regali inuentum fuit.

Burkardus

Burkardus episcopus herbipolensis sanctitate et miraculis claruit. Is in anglia ex nobilissima parẽtela floruit cũ fratre Suidano postea ibi epo q̃ oterranei ac cõsanguinei. s. bonifacij fuerũt. burkardus studijs liberalibus traditus cum doctus euasisset. natali solo relicto gallie comate limites attingẽs in humili loco sub habitu peregrini delituit. postea p bonifacium archiepiscopũ et monacho (cum Zacharias summus pontifex romane ecclesie preerat) in episcopum ordinatus fuit. vt wirtzburgense oppidũ diocesi sue contiguum p auctoritatem apostolicam. episcopalem cathedrã sortiretur. Acta est igitur hec institutio noui pontificatus apud vrbem wirtzburg. Anno dominice incarnationis septingentesimoquinquagesimoprimo ad incrementum ecclesiarũ germanie. maxime ad salutem orientalis francie. ex confirmatione zacharie pape. et pipini principis francie. mediante bonifacio presule beato burkardo primo pontifice. vixit autem in omni virtute et abstinentia ac elemosinaꝝ largitione. Tandem megingaudo cum inuestitura episcopatum concessit. et nauium cõscendit adiunctis sex monachis et codices quos scripserat ad castellum habenburg proficiscitur. vbi i cõtemplatione ac omi sanctitate migrauit ad xp̃m anno salutis septingentesimo nonagesimoprimo. cum per quadraginta annos cum omni laude prefuisset.

Carolomannus

Carolomannus caroli marcelli filius. Cum pater graui morbo correptus suadentibus amicis. Carolomanno maiori natu austria et suevia pipino vo iuniori burgũdia et pars francie obtigit. Carolomannus autem haud multo post patris obitum seculo abrenũciare constituit. Itaq; suo eius proposito desiderio fratri patefacto et paucis vie comitibus secum ductis. romam se contulit ad Zachariam pontificem. a quo in clericum ordinatus et habitum monasticum est indutus. Inde ad beati benedicti cassinense monasteriũ accedens professionẽ in eo et perpetuo cõmorandi votum emisit. postea conferens se in frãciam. vt pipino fratri adventum in ytaliam et bellũ in longobardos dissuaderet. illum a claustro cassinensi profugam in vienẽse monasteriũ relegauit. Ubi haud multo post merens indignabundusq; interijt.

Albinus episcopus

Albinus episcopus Andegauensis. miraculis et sanctitate per hec tempora preclarus fuit. Et remigius episcopus Rothomagensis.

Saluius quoq; episcopus albiacensis cum discipulo suo valentiniano triumphum martyrij adeptus est.

Corpus sancti Benedicti iã. xxxiiij. anis effluxis furtim a gallis monachis vna cũ corpore sororis sue Scolastice ablatũ p p̃ces carolomãni ad vrbanam p pipinum ex floriacensi monasterio. Quis molestie nimis cõcessum fuit. vt monachi cassinenses reportarent. Quis quidẽ ferũt. cũ monachi floriacenses tãto pie orbari ad odorem cũ lacrimis se obtulisse et corp⁹ apd̃ eos permansisse.

Pipinus rex

Pipinus iunior caroli martelli filius. q post [illegible] francie parte obtinuerat. cū iam carolomanus monasteriū ingressus fuisset. [illegible] regie [illegible] factus. genitoris auiq virtutem [illegible] [illegible]. Longū esset referre singula. q in germanos [illegible] gessit. Quibus in regionibus. cū gentis francorū & eius regio [illegible] [illegible] gloria ampliaretur. nullo maiori habuit impedimento. [illegible] amentē vanā tarentie [illegible] tollerare cogebatur. [illegible] q fran[illegible] [illegible] fuit [illegible]. proceres populiq eius gentis. pipini [illegible]. & [illegible] merita. zachariā pontificē romanū [illegible] ne rege viro tollerandū an pipinū merita [illegible] regna [illegible] transferre. Cuiq respondit pontifex eū q regna melius obire munera nosset habendū regem. [illegible] totius gentis consilio pipinū declarauit regem childerico in claustrū tonsorato. atq [illegible] merouingorū regnare desijt in [illegible] regnarunt annis. 295. sub regibus vno & viginti. Pipinus aut a zacharia papa. & postea a stephano pontifice confirmatus. In ceteris romana ducem ac defensorē cōtra aistulphū longobardorū regem obtinuit. qui in papia obsessus. q pace vltro consuluit. postea apud francos rex pipinus [illegible] dies potentiamq adaugebat. Quo eū tpe ab ytalia in franciā redijt. Tassilo dux bauarorū sese cōmendatum illi subdidit. Et saxones eius amicicia federe posita trecentos equos in quaq expeditionē tuberent dare promiserunt. Maius autē negociū fuit pipino in aquitanos. quibus subigendis octo [illegible] laborauit. Tandē pipinus senectuti indulgens eam expeditionē omnē carolo filio adolescenti [illegible] mandauit. Profectus in aquitaniā. carolus burbonū claremontē. & multa de inermis cepit. [illegible] multas carolus inchoauit. vt anno inde septimo duci alterne a pipino genitore & ipso carolo [illegible] aquitania francie regna fuerit subacta. Quo in tempore pipinus in thuronijs apud sanctū dionisium [illegible]. Erat annus in q hec fiebant pontificatus Pauli decimus. q & eius vite vltimus fuit. p eius pontificatus tpa tantū valuit pipini regis francorū respectus. in quē desiderius longobardorū rex oculos semp habuit intentos. vt nullis interea motibus ytalia aut roma fuerit agitata.

Origo gentis turcorū.

Turci interim meliores sedes experientes. tūc primū asiam inuadentes. alanos primo. post colchos & armenios. Inde asie minoris populos. & ad extremum persas. sarracenos agrorū direptionibus. & mortaliū magna reptorū aut cotidianis cedibus infestarūt. Anno dni septingentesimoquinquagesimoquinto. Fuerunt qui turci scythe et hos ab alexandro macedone intra hyperboreos montes ferreis clausisse repagulis. cuius alij tradūt scriptores. tum beatus hieronimus affirmat. Turci eū vt ethicus plenius tradit [illegible] scythia vltra pyrricheos montes & thoracitas insulas cōtra aquilonis vbera sedes patrias habuere. Gēs maculata & igno[illegible] in coitu stuprus & lupanaribus fornicaria. comedit q ceteri abhominatur. Regnante apud francos pipino caucaseas egressi portas etiam pōtum capadociā transgressi. ad reliquas finitimas gētes sensim illapsi sunt. Tantas aūt habuit vires turcorū insolentia. vt sarraceni pace secū hic nulla alia ponerūt rōne. q relinquto pristini regni noie. qd sarracenos sese & eradicantibus in sua ostendimus confundisse. Vera post multas illatas inuicē & acceptas clades. de pace inter sarracenos & turcos conuenisset decretū ē. vt turci q in pside habitabāt sarraceni appellarent. atq ita equiore aio sarraceni in asia regnare turcos passi sunt. Et q e iā eos breui acceptu ros mahumetani sectā dem videbant. adeo erāt eorū ingenia ad malas pna. tum q procedenti tpe nō soli pontū & capodociā. vez galaciā. bythiniā. lycaoniā. psidiā vtraq phrigiā. pamphiliā. ciliciā. cariā. & oem asiā q minor vocat vltra citraq [illegible] ad oras ionie. & littora greca maris occupant. De quibus suis locis infra dicemus.

Exarchatus regni huius eo tpe. aut paulo prius occupata. ab aistulpho lōgobardorū rege rauenna finē habuit. postq imperium exarchorū a cōstantinopoli in ytaliā missorū anno q[illegible] & septuagesimo supra centesimū. magno rome & ytalie malo. narsete decesso ea calamitas inchoauit. Durauerat aūt vsq ad hoc tempus sub decem exarchis. ipa nāq exarchatus appellatione cōtinebat oīe. qcquid a placentinis. agrisq papiensis finibus pado inter apenninū paludes stagnaq venetorū ad adriaticū pertinet. in quo rauenna cesarea forūliuiū. forū pompiliū. forū cornelij nūc Imola dictus. bononia mutina regiū parma & placentia. que pipinus sepato aistulpho pontifici ro. donauit.

Eucherius

Eucherius lugdunensis episcopus hoc tempore multis miraculis clarus fuit. qui cum ex nobilissimo senatorū viro ortus fuisset. ad religiosam vitā habitumq cōuersus diu intra speluce cuiusdam septa in orationibus & ieiunijs deo deuotissime seruiuit. Deinde apud prefatam vrbem reuelante angelo in pontificali cathedra solenniter collocatus multis quoad vixit claruit miraculis.

Theodorus item tyrrenensis episcopus vir sanctissimus et multa litteratura insignitus hac tempestate clarus fuit. qui & nōnulla memoratu digna litteris mandauit.

Anno mundi. 5963. Anno xpi. 764.

Constantinus eius nominis secundus. papa natione ro. paulo pontifici succedens. Nam cum paulus pontifex apud beati Pauli ecclesiam spūm in extremis duceret. thotonem nepusinū ducem q longobardis semp studuiss desideriū impulit germanū suū nomine constantinū pontificem a romanis suscipi curaret. Is toto rome habitās magna vsus audacia. copias a nepesio asciuit coāctis armis stipatus constantinū fauentibus quibusdam amicis largitione et pollicitationibus corruptis pontificem creant. Aliter etiā philippicus pariter a paucorum factione in pontificem probatus. breui est deiectus. cum statim abdicare se magistratu inuita cōpulsus est. cogitur et gregorius pnestinus epūs constantinū ipsum laicū sacris statim initiare atq̄ episcopū inungere. Ei⁹ manus ita ob eam rem exaruisse miraculo dicuntur vt eas ori admouere nō posset Cum vo constantinus munera pontificatus per annum obstinate exercuisset. et episcopos presbiterosq̄ more pōtificum ordinasset. tandem a sede deijcit a populo romano ira et indignitate rei pcito p primicerium xposorum coacto. stephanus tercius canonice in pontificem est electus. qui congregato concilio in laterano Inde constantinus oculis capitur in monasteriū inclusus turpiter ercat. Sūt q eū inter pontifices non enumerant.

Anno mundi. 5973. Anno xpi. 774.

Stephanus eius nominis tercius. papa natione siculus. patre olibo āno domini septingentesimo sexagesimooctauo pontificatum init. Vir certe doctus atq̄ eruditus. et in rebus agendis. maxime vo ecclesiasticis strennuus admodum ac constans. hic cū a teneris annis romā veniens mandato gregorij tercij in monasterio sancti chrisogoni rationem bene viuendi et doctrinā ecclesiasticam perdidicit. accepto clerici ac monachi ordine. Vocatus deinde a zacharia pontifice in patriarchatum lateranensem. Cum eius vita et doctrina ab omnibus probaretur. sancte cecilie presbiter cum titulo instituitur. postremo in basilica sancti hadriani. inter tria fora a tribus episcopis cōsecratus. et ab vniuerso clero ac populo vt verus pōtifex salutatus. ad corrigendū mores animū adiecit. indicto itaq̄ concilio e gallia ꝗ sertim et ytalia congregās clerum in lateranensi basilica. multa inter se de cōponendis rebus ecclesie collocati. constātinū predictum abrogarunt et primo eius decretis abrogatis. institutum ē omnium consensu ne quisq̄ laicus. nisi per gradus ecclesiasticos ascendens pontificatū occupare auderet. sub anathemate pene. Constitutum est preterea vt que constantinus in re sacra egisset irrita haberentur. preter baptismū et chrisma. hys ex sententia peractis decretū est. vt die sequenti suppl canones haberent. quibus et deo gratias agerent. itum est a lateranensi basilica ad sanctū petrum nudis pedibus a pontifice et hominibus qui tum aderant. maxima omni religione. Tandem hic pastor q diligentissimus et verus petri successor ac xpi imitator. quarto pontificatus sui anno moritur mense. v. die. vij. et. xx. sepeliturq̄ i basilica petri. sedes tunc vacat dies. 9.

Hadrianus primus papa. patria romanus. patre theodoro summe nobilitatis vt. o. pontificatum iniens neq̄ iiq̄ a maioribus suis degenerauit Hic ex magnitudine animi consilio doctrina et sanctitate vite cum quouis optimo pontifice compari pot. Vir patria et sobole sua dignus. ideo natus vt eo fastigio euectus fuisse videretur. vt caroli magni francorum regis virtuti correspondens. rem romanā ytaliamq̄ ab illo erigi adiuuaret. Vix dum facta summo cōsensu hui⁹ pontificis electio in publicū exierat. cū is magnanim⁹ et patrie sue affectus carceratos ab affrica liberauit. exulesq̄ in pātriam reuocauit. qd cū restituisset desiderius tanti viri amiciciā ne fractis regib⁹ adhereret. occupare qsiuit. legatos misit. vt federa feci. et in primus cū gente longobarda iniret. ad que rūdit pontifex. se q pace cū oibus et in pmis cū longobarda gente cupiat hre. nullā posse vbis desiderij fidē adhiberi q viderit federa stephano pontifici pmissa totiens violasse. Misit ad carolū oratores opē imminēti rei eccle' eradio implorarū. Interea carolus desideriū regem et clausos secū in papia longobardos illa obsidionem bernardo patrueli sue cum parte copiarum continuandā reliquit. et sexto mense obsidionis carolus sanctū resurrectionis dominice pasca in vrbe celebrare cōstituit. assumptis secū epis et abbatibus cui pontifex obuios qui deducerent misit. carolus adrianū pontificem ad summas que extant basilice petri basilice marmoreas scalas in atrio expectantem non cernuus. ẟ oībus scale gradibus prius et postea pontificis pedibus oscula figens salutauit. postea itum est ad basilicam. vbi mutuo sacramento firmanda perpetuo amicicie obstrinxerūt. inde synodū habuit et a terrore bellico securus ad exornandā vrbem sacrasq̄ basilicas animū adiecit. corpus beati pauli laminis argenteis inclusit multe aqueductus turres et murum instaurauit. Nil pretermisit in vita. qd ad bonū principē et optimū pontificem pertinet. moritur aūt pontificatus sui anno tercio et vigesimo. mense decimo die decimo. sepeliturq̄ magna cum laude in basilica petri sexto kal. Januarij.

Linea summorum pontificum

Constantinus secundus

Stephanus tercius

Hadrianus primus

Nicephorus patricius. post hyrenem augustam imperauit annis. 9. Hic egregie eius hyrene mulieris imperiū eam dolo captam in lesbon insulam relegauit. Et tamen ipse etiam assumpto imperio pacem cum carolo constituit. Cuius in federibus illud accurate legitur interuenisse. vt veneta vrbs ytalie maritima vtriusqȝ reuerita imperatorem, propriis vteretur legibus. et siue bello siue pace neutrius partium censeretur. Cuius pacis formulam cū oratores carolo in germania apud Saltzpurgā agenti detulissent. romā illos misit. omnia vt gesta erāt romano pontifici relaturos. Eodē item āno q̄ primus erat imperij a nicephoro patricio assumpti aron admirabas sarracenoꝝ trecenta milia in subiectas constantinopolitano imperio asie prouincias duxit. Cuius aduentu imperator perterritus formidans pacem ab illo abiectissime petijt. quā iniquissimis conditionibus obtinuit solenni federe pactus se quotannis illi tricenta milia. pro imperij ydemnitate. et tria item milia pro capitis sui salute in tributa persoluere. Paulo tamē post nequaquā sanioꝝ vsus consilio. nicephorus scauratiū filiū imperij consortem declarauit Qui adolescens a turpi genitoris pacto cū sarracenis dissidens. multa diuersis in locis accepit incōmoda. nicephorus aūt bulgaroꝝ bello implicatus multis erat victorijs vsus. Sed priusqȝ ad pacē cū oratoribus caroli in cōstantinopoli firmandā redire potuerit. in prelio qđ apud mesiā superiorem cū chruno bulgaroꝝ rege gessit superatus occubuit. et scauratius filius vulnere sed aūt eodē in prelio accepto. constantinopolim reuersus imperiū assumpsit. quē non post annū. vt aliq volūt sed tercio imperij mēse michael sororius eius deposuit. et illi in imperio successit

Michael constantinopolitanus imperator post scauraciū sororium suū imperiū assumens imperauit annis duobus. Vir sane pius et sanctaꝝ traditionū emulator. Eiusqȝ nihil antiquius fuit quā inchoatam a nicephoro pacem cū caroli oratoribus qui multos menses cōstantinopoli expectauerāt cōfirmare. cōditiones q̄ fuerint scriptores paucissimis explicant verbis. vt orientem cū constantinopoli michael. et carolus occidentem cū roma haberet. Sed paulus addit hispaniaꝝ partes. quibus recipiendis tantopere carolus insudauerat imperatori greco redditas fuisse. et venetoꝝ monumenta quibus concordat gotfredus. habent venetiaꝝ vrbem ea conditione in constantinopolitani principibus mansisse. vt immunitatibus q̄ dem a carolo habitis per ytaliā vteref. Detulit vero michael eatenus carolo. vt cū illius oratoribus suos ipse aquisgranū mitteret pacis formulam reddituros. [illegible] michael episcopus. et arsacius theognistusqȝ protospatarij q̄ cū aquisgranū venerant auditis. oīa q̄ petere animū induxerunt. carolus dedit. Hic aūt cū aliquādiu aduersus bulgaros p̄lians superior esset. Postremo apud andronopolim victus fugatisqȝ copijs atqȝ animū amisit. constantinopolisqȝ reuersus imperio se abdicauit. et monasteriū intrās vsqȝ ad mortē ibidē religiosissime vixit. Huius temporibus vix imperiū etiā noīe vigebat. Nā illud in oriēte barbari continue occupabāt. et romani iā a bello destituti ad gallos respiciebāt. Ideo i se q̄ntib' raro fit mentio de imperatoribus cōstantinopolitanis siue grecis. Veꝝ de carolo magno et eius successoribus prosequimur historiam.

Linea imperatoꝝ

Nicephorus

Scauracius

Michael

Synodus Septima

Hirene mater cōstantini mulier prudentissima et religiosa statim adepto imperio conciliū secūduꝝ in nicena vrbe trecentoꝝ et. 50. episcoporum congregauit. In quo institutum fuit. vt qui sacras ymagines delendas decetero dicerent. perpetuo anathemate necterentur. Sancitumqȝ fuit spiritumsanctum a patre filioqȝ procedere.

Hadrianus quoqȝ papa pace de longobardis parta septimā synodū trecentoꝝ et. 50. epoꝝ habuit. in qua heresis feliciana de ymaginibus tollendis abrogata est. vt testatur Gratianus de cōse. dist. 3. c. septimo. Mandatumqȝ fuit laicis vt nullo mō de pōtifici Ro. electōe se intromittere p̄sumāt. vt in canōe. 63. di. c. null' laicoꝝ. Vetuit etiā pōtifex hadrianus infames ad sacerdotiū promoueri. 6. q. 1. c. omnes. Mandauit item ne clerici extra foꝝ suū i iudicio traherētur. 11. q. 1. c. clericus. Alij demūqȝ scribūt qđ theophilatus et stephanus epi insignes nomine synodum francorum germanorumqȝ episcoporum habuere in qua etiā feliciana heresis de tollendis ymaginibus abrogata est.

Aurea lamina ī hisdē tpibus apud ɔstantinopolim in sepulcro cuiusdā inuentū fuisse tradunt. In q̄ scriptū erat. Xp̄s nascetur ex virgine maria. ⁊ credo in eū. sb ɔstātino ⁊ hyrene. o sol iterū me videbis.

Desiderius rex

Desiderius vltimus longobardoꝝ rex aistulpho rege defuncto post eū regnauit annis .18. hic p̄mo ethrurie rex fuit. q̄ cū aistulphi obitū audisset. statim regnū inuasurus longobardoꝝ copias vndiqꝫ ɔtrahit. Et vt id obtineret ɔ rachesiū q̄ monachi habitū sumpserat. multa pōtifici ac romanis pollicitus ē. Quam obrem eos in suā sententiā traxit. Et ita regnū in pace ɔsecutus est. Eo q̄ppe tūc longobardoꝝ vīres ob delitias languescere ceperat. At desiderius oīm aduersarioꝝ metu liberatus a spōsionibus pontifici ⁊ romanis factis. animū reuocauit. multasqꝫ iniurias illis inferre cepit. Vñ pōtifex Zacharias ad carolū magnū reclamans. rogat vt desideriū admoneat ab inferendis iniurijs pōtifici cauere. quē p legatos admonet vt res iniuste ablatas pontifici restituat. parātur igitˀ vtrīqꝫ exercitus. s carolus mira celeritate vsus. p̄missa pte copiaꝝ q̄ in transitu alpiū totius mōtem occuparet. cū reliquo exercitu p montē emisiū in ytaliā descendit. fusoqꝫ ac fugato desiderio obuiā facto. oīa longe ⁊ late populatˀ ⁊ capit. Desiderius aūt desperatis reb⁹. tanto accepto incōmodo papiā se recepit. vxore ac liberis veronā missis. at spoletini reatini ac lōgobardi oēs q̄ eas regiones incolebant. audita desiderij calamitate romā venientes. se ac sua oīa romani pontificis fidei cōmittūt. Hoꝝ secuti exemplū anconitani auximates firmani. At carolus relicto bernardo patruele suo in obsidione ticinensis vrbis cū parte copiaꝝ veronam pficiscitˀ. adalgisius vō desiderij filius inter abiēs ad imperatorē cōstantinopolitanū ɔfugit carolus acceptis in deditionē oībus ferme transalpine ytalie vrbibus. romā petit. Ubi rebus cōpositis carolus cū bona hadriani grā in transpadanā rediens. sexto mēse postea q̄ obsideri cepta ē papiam deditione occupat. Inde paulus ⁊ alcuin⁹ ysdem pene v̄bis habēt. illum tunc castra reuersum. papiaqꝫ p deditionē potitū. adduxisse in franciā desideriū. q̄ ad leodiū fuerat relegatus. quāq̄ alij scribāt. Q in desideriū clementia vsus. hostem spoliatū regno nō cū vita lugdunū cum vxore ⁊ liberis exulatū mittit. Ubi postea longobardis francos pfecit. qui eos in pace retinerent. atqꝫ ita anno salutis nr̄e .774. ⁊ q̄nto pōtificatus hadriani pape. longobardoꝝ regnū finē accepit. Inde ea gēs ducentis iam triginta ⁊ pene duobus annis maiori ytalie portione potita. nihil iam externi pter nomē retinebat. Fuit aūt sb duobus ⁊ .xx. regibus ab alboyno vsqꝫ ad desiderium porrectum.

Paulus diaconus

Paulus longobardus hystoricus ⁊ aquilegiensis patriarchatus dyaconus. desiderio regi suo ob doctrinā ⁊ ingeniū admodū carus. Quē cū carolus magnus in galliā duxisset. libertate donauit. in p̄cioqꝫ aliquādiu habuit. Uerū cū postea compertisset hostem desiderij libertatem q̄rere eū in diomedis insulam relegauit. Vñ post aliquot annos aufugiēs ⁊ ad arachim perueniens rogatu adelperge desiderij filie ⁊ arachis vxoris Eutropij historie. duos libros addidit a iuliano principe vsqꝫ ad primi iustiniani tempa oīa pscribens. Mortuo deinde arachi. cassinense cenobiū ingressus reliquū vite sanctissime vsqꝫ ad mortem ducēs. Sepe ad carolū regem litteras elegantes ⁊ humanitatis plenas scripsit. ab eodemqꝫ a quo fuerat ob litteraturā suatus vicissim accepit. Rogatuqꝫ caroli vitas ⁊ lectiones cuilibet sanctoꝝ festiuitati ptinentes collegit. hymnos quoqꝫ elegantissimos edidit.

Isuardus monach⁹

Isuardum quoqꝫ monachū natione gallū virum in omni doctrina eruditissimū tempestate hac floruisse constat. eo q̄ eusebij cesariensis more caroli magni iussu oēs actus ⁊ sanctoꝝ legendas breues eleganti stilo in vnū collegit. ⁊ ad vnū volumē redegit. qd̄ martyrilogiū appellauit. Reperit quoqꝫ q̄ singulis diebus plusq̄ trecenta festa cōcurrebant. ideo statutum fuit vt diceretˀ ⁊ alioꝝ plurimoꝝ sanctoꝝ martyrum

Alcuin⁹ p̄ceptor caroli

Alcuinus natione gallus caroli magni et auūt pceptor. Uir greca latinaqꝫ lingua egregie doct⁹. nec nō ⁊ theologoꝝ phoꝝumqꝫ sui temporis princeps. hijs temporibus eas ob res apud carolum magnum maximo in precio habitus est. Cum eum in dyalectica rhetorica ⁊ astronomia eruditum fecit. Qui ⁊ bonifacij archiepiscopi maguntini precib⁹. orationes missales atqꝫ alia ecclesiastica officia (gothorum perturbatione deperdita) omnino refecit. atqꝫ eius rogatu carolus gymnasiū e roma parisius transtulit. quod etiam ab Athenis eo loci translatum fuisse constat. qui ⁊ cenobium sancti martini thuronis donāte carolo regendam suscepit. quoniā omnes religiosi voluptuose viuentes in eo monasterio nocte vna ab angelo infeliciter perierunt. hic cū eruditus theologus haberetˀ libros de trinitate cū questionibus speculū puuloꝝ. de ecclastico dogmate. de rōne aie ⁊ plres alios libros ad xp̄ianā religōne ptinentes edidit.

Carolus magnus rex

CArolus francoꝝ rex. cui postea ex magnitudine reꝝ gestaꝝ magnꝰ cognomen fuit. patre pipino defuncto regnū accipiēs. regnauit in totū annis. 46. cū pipinus liberā in francos primus ptātem habuit. ⁊ auctoritate pontificis ⁊ francoꝝ decreto plena dominandi potestate suscepta regnans annis. xv. Ei successere superstites filij duo. carolus ⁊ carolomānus eque regno inter se partito. Sed non multo post defuncto carolomāno. franci eam regni ptem. q̄ ille possederat carolo fratri detulerūt. ferūt aūt carolum natū in ingelheim q̄rto miliario a magūcia vrbe. de quo gotefridus viterbiensis scribit pipinus moritur. cum surgit carolus acer. natus in ingelheym. cui berta fuit vngara mr. pipinusq̄ pr̄ cronica vera patet. Is aūt exemplo post pipini obitū aduersus aquitanos bellū gessit. Inde cōpositis rebus belloq̄ citius oīm opinione cōfecto cū victore exercitu in regnū reuertitur. Post hadrianus romane eccl̄ie pontifex a desiderio longobardoꝝ rege oppressus. oratores ad carolū misit vt opem ⁊ auxiliū ferret. q̄ nō segnius quā si hostes in gallia essent exercitū parat. ⁊ magnis itineribus in ytaliā contendit. Et superatis alpibus in thaurinū descendit. atq̄ cōtinuatis castris in agrū vercellensem puenit. facta vtrinq̄ potestate pugnādi preliū cōmisere. In ea pugna superati longobardi in fugā vertūtur. desiderius papiam cū paucis militibus petit. carolus regē psecutus in agrū eius exercitum ducit. tādem capit desiderius vna cum vxore ac liberis vt premissum ē. Tūc summo būficio caroli ytalia se primū erexit. Carolus aūt pfecto longobardoꝝ bello saxonicū intermissum bellū cum domū reuocabat. qđ biennio ⁊ a prefectis eius leniter administratū fuit. Saxonū gens longe maxima fuit ac bellicosissima hi falsos deos colentes cū francis cōtinue bella gerebant. Sepe plus vici cōdictōes acceperāt. obsides dederāt. s; apud frācos nullus plenissimā victoriā domita eoꝝ pfidia psecutus fuit. Hec palma carolo magno q̄si diuino numine reseruata. Igitur ingentē exercitū parat diem dicit. q̄ die ꝓpe ripā fluminis rheni oēs cōueniāt. magna alacritate suscepta a frācis expeditio fuit. sic renouatū saxonicū bellū quo nec maius vllū nec grauius diuturniusq̄. Tres eīn ⁊ xxx. annos certatū cōstat. Tandē penitꝰ saxones debellati. se suaq̄ oīa ptāti caroli pmisere. Uictis imposite leges vt patrijs cerimonijs. falsisq̄ dijs posthabitis xp̄ianā fidē pfiterētur. Cū vo ea tempestate barbare gētes hispaniā graui fuitute oppssam tenerēt. ad eā liberandā carolus mentē cōuertit. q̄ cōfestim superatis pyrenei iugis in fines hostiū puenit. Exemplo ciuitatis nōnulle spōte deditiōem faciūt augusta ⁊ pāpilonia due opulentissime totius hispanie vrbes. q̄ mandata caroli aspnabant vi capte ac prede militibꝰ date sic hispania pene oīs in frācoꝝ ptātem deuenit. Interim tassilo bauarie dux finitimas gentes sollicitat cum franco bello aggressus. Qui inde nulla temptata fortuna parere constituit ac obsides dedit. His rebus gestis cum in magna gloria magnisq̄ opibus regnū ac tota res francoꝝ esset. statuit carolus aduersus hunos q̄ hostibus suis auxilia strauerāt bellū suscipe. Constatq̄ nullū bellum a carolo gestū in q̄ maior sit hoim cedes edita maiorq̄ illata clades ingentē vo hunoꝝ multitudinē ⁊ pene nobilissimū quēq̄ eo bello absemptū maximā q̄z vim auri atq̄ argenti a francis in galliā transportatā. Cū hic status rex in gallia esset romani aduersus leonē pontificē coniurationē inciūt de q̄ in sequentibus. ⁊ gestis caroli post coronatiōem augustalem fit mentio.

Rolandus

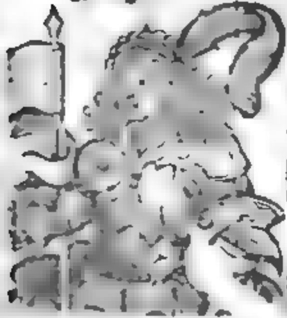
ROlandus palatinꝰ comes caroli ex sorore nepos. vir pstans fortitudine incōparabilis ⁊ vtutis ac magnitudinis. cuiꝰ fortia facta p vniuersum orbē celebrantur. Cū carolus exercitū in galliā reduceret ꝓpe pyrenei iuga in vasconū insidias incidit. Et plio inter eos inito post ingentē hostium cladem. cecidere in ea pugna dolo hostiū nō vtute cōmissa anselmus ⁊ Egbardꝰ summi in bello duces. Rolandus quoq̄ cecidit. Sūt qui dicāt eū siti nō vulnere periclitatū. qui duces belli tutatus fuit. Paulo autem post q populi ac eoꝝ reges a carolo domiti. meritas perfidie sue debitasq̄ penas dedere.

Tassilo bauarie dux

TAsilo bauarie dux vxoris. vt tradūt stimulis cōcitatus. copias cogit. his temporibus finitimas gentes sollicitat. hūnos. qui ea parte qua bauaria in oriente spectat ibi pfines erant societate ⁊ federe iūgit. Erat ei piūx desiderij regis longobardoꝝ filia. q̄ fortunas pris iniquo animo ferens. nec nocte nec interdiu virū cōquiescere pati. monere vt meminisse vellet soceꝝ suū morte miseriorē vitam ducere. Uenisse esse preter eū. qui posset ei libertatem vendicare. His mulieribus instructus furijs exercitū parabat carolus celeriter profectus in fines bauarie venit. Tasilo pterritus tandem parere constituit ⁊ deditionem facit. obsides dedit. In hijs theonē filiū suū aliosq̄ per multos lectissimos iuuenes.

Aldegisius

ALdegisius desiderij filius. q̄ ante expugnationē papie e ciuitate padana in greciam confugerat hijs temporibus grecoꝝ multoꝝ auxilio fretus. cū magna manu ad repetendū paternū regnum in ytaliā venit. qui multū affectus a francis ad ferro prefectoꝝ superatus ⁊ captus. ac multis supplicijs affectus. tandem vitam in tormentis finiuit.

Linea summorū pōtificū

Leo tercius

Stephanus quartus

Pascalis

Anno mundi. 6003. Anno xpi. 804.

Leo eius nois tercius papa. atrupio pr̄e. pōtifex creatur. Vir q̄dē doctissimus. q̄ ab ineūte etate. ita erat educatus et erudit⁹ disciplina ecclesiastica. vt dign⁹ esset q̄ ceteris anteferret̄. erat p̄terea castus. integer. pudicus. facūd⁹ doctoꝝ viroꝝ ita amator. vt eos vndequaqꝫ ad se p̄mus alliceret. Eorūqꝫ con fabulatione mirūĩmodū delectaret̄. p̄dicationib⁹ q̄z admonitionibus quibus plurimū ob eloq̄ntiā ⁊ doctrinā valebat. egrotos visere. elemosinas indigētibus p̄bere ei peculiare fuit. Vbi certe mitis ingenii. creatur itaqꝫ pontifex vno oim̄ ↄ̄sensu. q̄ postea dū supplicatiões a btō gregorio institutas rome agit cū pp̄lo ⁊ clero pascalis primicerius ⁊ cāpulus p̄sbyteri q̄z vite sordes a supioribus verbis aliq̄ñ infestatus fuit. armatis stipati illū interceperūt. quoꝝ fraudibus apud ede btī siluestri capt⁹. ac pontificali amictu p̄uatus. Et carnifices debilē viribus pontificē ꝓsternētes lingua captus ps illū excecatura. plurib⁹ etiā digitis ⁊ acutis vngulibus q̄z oculoꝝ fere possent cōcaua effodiebant. Et multo madēs cruore leo apud scti erasimi monasteriū in custodia ē habit⁹. Quo in loco loq̄lam illi ⁊ visum affirmat bibliothecarius diuino munere restitutū. affuit tūc afflicti senis rebus auxilio vnius albini cubicularij fides. q̄ nocte cōcubia custodes fallens ad btī petri basilicā ꝑduxit. ⁊ vinigisiū ducem spoletanū p̄sidio accersiuit. ꝑ paucos ibi moratus dies leo ad carolū ꝑperauit Transgressum alpes prius rex in saxonia pōtificē summa acceptū reuerētia vt redire in p̄riam exhortat⁹. Redeunti romā leoni clerus pp̄lusqꝫ romanus ad miluiū vsqꝫ pontē ꝓcessit obuius. Inde venienti romā carolo q̄ ordinū dispositio occurrerit saxonū frācoꝝ longobardoꝝ q̄s enumerare posset. Exceptū in p̄ncipis aplōꝝ basilice atrio carolū. leo cū ad ei⁹ penetralia deduxisset in vrbē dimisit. Et nō multo post carolus clerū ⁊ pp̄lum in btī petri basilica ↄuocauit pōtifex ambone ↄ̄scenso euāgelia xp̄i cernuus tenuit ⁊ iureiurādo affirmauit se oim̄ reꝝ q̄ sibi obijciebāt̄ insontē esse. Erat is dies xdaū decembris anni salutis octingentesimi. Et in die natalis dn̄i inter missaꝝ solennia ad ip̄as. b. petri basilicas celebrata. leo pōtifex pp̄li romāi scito p̄cibusqꝫ. carolū imp̄atorē romanoꝝ declaratus. dyademate vetusto imp̄atoꝝ capitis gestamine coronauit. Tunc pp̄lus roman⁹ q̄ aderat frequentissim⁹ ter acclamauit. Carolo augusto a deo coronato magno ⁊ pacifico imp̄atori vita ⁊ victoria. sacro inungensqꝫ ↄfecto balsami oleiqꝫ liq̄mine ad pipinū se ↄuertit. eūqꝫ ytalie regē declaratū pariter inunxit. Tandē leo a fundamētis edificato apud sctm̄ petrū amplissimo hospitali quod greci xenodochion vocāt. morit̄ p̄mo ac vigesimo pontificatus sui anno. Quo etiā cometes apparuit. vt nōnulli putant tante calamitatis indiciū. Sepelit̄ aūt in basilica petri pridie ydus Iunij. Eius in morte tum sedes vacat diebus decem.

Cometes

Anno mundi. 6013. Anno xp̄i. 814.

Stephanus quartus. p̄ria romanus. p̄re iulio. q̄ pontificatu suscepto mēse tercio ad ludouicū imp̄atorē in gallias ꝓficiscitur. q̄ in aurelianis erat. ⁊ honoratissimū ei quoqꝫ obuiā misit. maxime theodolphū aurelianoꝝ ep̄m cū clero. ip̄e ad p̄mū lapidē ꝓdiens cū maxima veneratione in vrbem introducit. erat stephanus ex nobili genere ortus tante doctrine ⁊ integritatis. vt facile apud oēs scitat̄ nomē nancisceret̄. ⁊ vt feruent ludouicū inūxit atqꝫ coronauit. ⁊ cū sepe de cōponēdis ytalie rebus collocutus fuisset romā redijt secū crucē magni pōderis magneqꝫ estimationis detulit. quā ludouicus sua ip̄ensa beato petro dicauerat. at sanctissim⁹ pontifex ad vrbē rediens septimo pontificatus sui mense vita functus. in basilica petri sepelitur. Sedes autem eius morte dies vndecim tum vacat.

Pascalis ei⁹ nois primus papa. p̄ria roman⁹. p̄re bonoso. nulla interposita imp̄atoris auctoritate pōtifex creat̄. hāc ob rem vbi pontificatū iniit. statim legatos ad ludouicū misit. q̄ ei⁹ rei culpam omnes in clerū ⁊ pp̄lm reijcerent. q̄ ab his vi coactus esset pōtif. cū mun⁹ obire. accepta hac satisfactione ludouicus mādat pp̄lo ⁊ clero maioꝝ instituta ⁊ pacta fuāda. caueretq̄ ne deinceps maiestatē lederēt. hūc autem stephanus pontifex dū viueret ob ei⁹ v̄tutes ⁊ doctrinā monasterio btī stephani martyris in vaticano prefecerat. Initio igit̄ pontificatu corpa sanctoꝝ mun⁹ religiose iacentia in vrbem cū maxima veneratione intra data honestiore loco recōdidit. praxedis templū a fundamētis erexit. ⁊ btē cecilie. eiusqꝫ loci ⁊ ipsius virginis ⁊ eius sponsi valeriani tyburcij maximi martyꝝ ... lucij pontificum corpa ... collocauit. Multasqꝫ basilicas vetustate quassatas restituit. Tandem nullo religionis pietatis hum... in ee templo preterea misso. pontificatus sui anno septimo. mense tercio. die decimo septimo morit̄. sep... qꝫ in basilica petri. Vacat tum sedes dies quatuor.

Linea imperatorum

Carolus cognomento magnus. p suis eximius meritis. ac singulari fide ob oim xpianorum libertatē. Cuz paterni regni fines in gallia rhēo ligeri occeano ꝗ in germania danubio ꝛ salo fluuio. Et hys aqtaniā vasconiā hyspaniā pene totam. Et eā ytalie ptem in qua longobardorum regio fuerit. bellica virtute adeptā adiunxit. adiecissetqꝫ saxoniam. q̄ ē non modica germanie ps. tū vtrāqꝫ pannoniā. ꝛ vltra danubiū daciā histriā ꝛ totū liburnorum regnū. Oēs deniqꝫ barbaras gentes q̄ germaniā inter rhenū oceanū ac danubiū incolunt. ptim armis subactas. ptim beneficiis allectas in suā ptātem redegit. his tantibus opibus. tanqꝫ rebus egregie gestis eam sibi famā nō solū in gallia ꝫ etiā p vniuersum orbē ꝯpauerat. Anno salutis octingentesimoprimo. pōtificatus. leonis pape anno. v. summi impꝫ dignitatē. Posteaqꝫ cōstantin⁹ magnus relicta roma ad orientēqꝫ ꝯsedit ꝛ sublatū impiū trecentis ꝛ triginta annis post augustulū in occidente cessauit egregia sua v̄tute occidenti restituit. ꝛ august⁹ appellatus. impator' nomē dignitatemqꝫ suscepit. Et nō solū vt p̄missum ē assentiente ꝫ etiā applaudente pplo romano. atqꝫ ita impauit annis. 14. factus itaqꝫ romanorum impator. post amplissimā dignitatē susceptā. cum i galliā reditur⁹ iter p hetruria faceret. in memoriā dignitatis adepte florentiā vrbem. quā olim magna ex pte deleuerāt gothi. in pristinū statū cuz summa celebritate restituit. Omnēqꝫ nobilitatē p oppida vicina dispsam in ciuitatē reduxit. nouis menibus cinxit. templis ornauit. Cū reuertisset in galliā exceptus est eius aduētus ab oībus pplis incredibili honore atqꝫ amore. cū bella septem ꝛ quadraginta annis (tot eñ regnauit) incredibili felicitate tū magnitudine quadaz animi. tum etiam ingenij atqꝫ consilij confecisse tradūt. Quibus regnū satis amplum a patre acceptum longe maius posteris suis reliquit. Fuit autem carolus pcera statura. lato pectore. latis humeris. magnis vegetisqꝫ oculis naso paulo eminentiore. forma deniqꝫ ꝛ pulcritudine oris adeo eximia. vt decorem simul pre se ferre videretur. cum regia quadam maiestate coniunctum. habeb atqꝫ in voce splendorem. Et in incessu totoqꝫ corporis motu summā dignitatē. promissam gerebat barbam. valitudine fuit prospera. venatōnibus gallorum more frequenter studebat. ratus ad sanitatem corporis conferre. Tradunt preterea eam balneis ꝛ aquis natura calidis plurimū delectatum. Inde aquisgrani vbi sedes regni eiusqꝫ regia erat maximis sumptibus templum condidit. ꝛ beate marie dedicauit. in qd̄ sudariū ꝛ beatissime v̄ginis marie camisiam transmisit. Uerum ad eius regias v̄tutes addidit eloquentia copiāqꝫ dicendi ꝛ bonarum artium disciplinā. Habuit autem ex pluribus vxoribus pulcerrimā sobolem. sed ex hildegarde carolum pipinum ludouicum ꝛ filias plures. filios quoqꝫ doctissimis hominib⁹ erudiendos tradidit. ꝛ filias. ne ocio torpescerent lanificio assuescere fecit. Carolus autem iam senio grauis cum intellexisset pipinū quem regem ytalie prefecerat mediolani mortuū esse. ludouicum filium minorem natu. aquitanie regem. ꝛ imperij successorem. Bernardum v̄o nepotem ytalie regē declarat. Eiqꝫ mādat vt ludouico rebus in omnibus obtemperet. fines imperij hos esse voluit in galliam rhenū ac ligerim in germania danubium ꝛ sauū fluuios. Hijs autem pruincijs aquitaniam guasconiā. magnam partem hispanie. cisalpinam galliam. saxoniam. vtrāqꝫ pānoniam. ystriam liburnos addidit. Stabilitū autem suis posteris non solum francorum regnum. sed etiam impatorum nomen. cum venatuz a regia aquisgrani eēt profectus: domū rediit cum febre. cum lateris etiam accessisset dolor. morbis simul ꝛ senectute confect⁹. vita excessit. etatis sue septuagesimosecūdo. ꝛ xpiane salutē. xv. supra octingentesimū annū quinto kalen. februarij. Eius corpus in basilica aquisgrani solenni funere sepultum tali epigrāmate Caroli magni xpianissimi impatoris romanorum corpus sub hoc sepulcro conditum iacet. Tribus annis anteqꝫ e vita migraret testamentum condidit. Duas partes episcopis metropolitanis dari iussit. in reficiendis ecclesijs. ꝛ p pauperibus iuuandis. Terciā vniuscuiusqꝫ ratione habita filijs filiabus nepotibusqꝫ tum seruis ꝛ ancillis reliquit. Erant inter ceteros thesauros tres argentee mense. ꝛ vna aurea pcipue magnitudinis. quarum vnam q̄ constantinopolitane vrbis similitudinem referebat basilice beati petri. Aliam in qua forma vrbis rome cernebať ecclesie rauennati dono dedit. Terciā que totius orbis descriptōnem continebat. Et auream filijs suis reliquit. Fuit itaqꝫ carolus si eius res gestas. tum domi. tum foris inspicimus. tāte amplitudinis ꝛ integritatis imperator. vt postea neminē superiorem. ne dum parem habuerit.

Iudeus quidam his temporibus. apud syriam existens. quadam die in vilipēdium xpianorum xpo imaginem lancea suffodit. Et illico sanguis vberrim effluxit. quo prodigio tremore correptus. ne sanguis deperiret vas pulueri apposuit a quo plurimi sanitati rest. tum iudei ad fidem xpi plures sunt conuersi sanguis autem diuino consilio postea montemp̄latum. ibidem vsqꝫ in presens ppter crebra eius miracula magno in precio ꝛ gloria habitus est. Carolus imperator hys audiens ad Leonem scripsit. vt de his eum certum redderet. Leo v̄o cū seditionibus semp vexaret. ab vrbe discedens. montuā proficiscitur ad visendū sanguinem. Is a montuanis perbenigne susceptus approbato xpi sanguine ob frequentia miracula. s postea effecere. ad carolum proficiscitur. vt hominē veritatis cognoscende cupidū eius ꝛ de rebus ytalicis vt premissum est.

Anno mūdi.6023. Anno xpi.824.

EUgenius eius nominis secūdus papa.pria romanus.pře boemūdo.pastorali suffectus.Eius tpe octauā sasma fuisse ferūt. Inter hūc eugenium ⁊ q̄ndam noīe zinzinū ꝓpter patrū discordias at eugeni⁹ dignitate corpis.⁊ pstātia animi insignis.ob hūanitatē ⁊ eloquētiā.oīm ɔsensu tandē obtinuit. q̄ inito pōtificatu.spret reb⁹ oīb⁹ humanis.vl'potī⁹fortune bonis.ad munificentiā ⁊ liberalitatem v̄sus. Adeo rem frumentariaꝫ curauit.vt nullibi vilius.q̄ rome annona vēderet.ac pauperꝝ pupilloꝝ viduaꝝ causas ⁊ vitā ita tutatus est.vt ab oibus merito pr̄ pauperꝝ diceret. Tandē cū optimus hic pontifer his artibus i pontificatu annis q̄tuor vixisset morit collacrimātibus oībus.Et suāvicē pont⁹ q̄ mortē sanctissimi viri dolentibus.cū mors ei ad felicitatē via optatissima eēt. Quidā scribūt eū ab emulis oculis excecatū.ac martyrio coronatū. Eius corp⁹ in basilica petri apłoꝝ principis cum omni deuotione sepelitur.

VAlentinus papa.pria roman⁹.pře leontio. q̄ apud pascalē ⁊ eugenium viros sanctissimos.⁊ doctrinā ⁊ rōnem bene ac sancte viuendi a teneris ānis vsq̄ ad maturā etatē didicerit. Non ludis nō iocis aut voluptatibus intentus. vt plerīq̄ oēs adolescētes faciūt.ꝫ doctrinā ⁊ bñ viuendi normam ex lectione veterꝝ ⁊ exemplo sanctoꝝ pontificū sumens.Cūq̄ tante v̄tutis ⁊ sanctitatis eēt. vt non dū p̄sbiter.ꝫ diaconus summū pontificatus gradū meruerit. Postremo aūt pietate.clementia liberalitate.tum in vita priuata. tū in pōtificatu nulli maioꝝ secūdus est habitus.has ob res oīm consensu pontifer creatus. merit' hominū q̄ tum erant id fortasse exigentibus quadragesimo pōtificatus sui die moritur. ac in basilica petri sepelitur.cōq̄rentibus oībus cū hoīeꝫ sibi morte sublatū esse.quo stante labefactari romana libertas ⁊ xp̄iana religio vix poterat.

Anno mundi.6053. Anno xpi.854.

GRegorius quartus papa.pria romanus.pře ioanne tituli sancti marci p̄sbyter. Vir nobilitate insignitus.sanctitate clarus doctrina ⁊ eloquētia p̄cipuus.qui tante modestie fuit.vt electus a clero ppl'oq̄ romano nō prius pōtificiū munus obire voluit.q̄ a legatis Ludouici imperatoris ob eam cām romam missis.q̄ diligenter tantā electiōem discussissēt ɔfirmatus ē.fecerat id ludouicus nō supbia motus. ꝫ ne iura imperij amitteret.quippe q̄ natura clemēs ⁊ humanissim⁹ sit habitus.quiq̄ iura eccłie ⁊ dignitatē semp tutatus ē. Qui pontificatu suscepto.mox corpus.b.gregorij transtulit.atq̄ eo loci collocauit. vbi nūc iacet magnis adhibitis ornamentis.ferūt ab eodē corpa sebastiani ⁊ tyburcij a cimiterijs in quibus ante iacebant ad basilicā petri trāslata fuisse. Insup ⁊ rogatu ludouici imperatoris oīm sanctoꝝ celebritatē kal'.nouēbris instituit obsuādaꝫ quā q̄dem cōmemorationē galli ⁊ germani p̄mo obsuare ceperūt.cuiq̄ rem magnopere a rabano monacho theologo insigni carminibus ⁊ ꝓsa laudatā fuisse scribunt. Post multa aūt bona opa morit gregorius pontificatus sui anno.xvi. sepeliturq̄ in basilica petri.sedes eius in morte diebus.xv.vacat.

Linea summoꝝ pontificum

Eugenius secundus

Valentinus

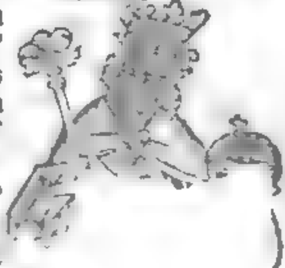
Gregorius quartus

Pipinus rex

PIpin⁹ caroli fili⁹ natu maior cū pře a papa ytalie rex declaratus.regnauit annis.13. Vir q̄dem clarissimus nec pr̄i vlla in v̄tute dissimilis.quē pater in vngaros misit.quos cito grauibus p̄lijs supatos ad deditionē cōpulit.Eoq̄ bello cōfecto.ipm in beneuētanos misit qui grimoaldo duce finitimos pontificis agros turpiter vexabāt.eosq̄ pdomuit.vt egre se menibus tuerētur inde theate obsedit captaq̄ vi ciuitas prede simul ⁊ incēdio ē subiecta. Ortana eiunde ⁊ paulo post luceria in deditiōem acceptis.hūc etiā pr̄ in venetos sibi falso accusatos misit ⁊ eraclīā atq̄ eq̄luī inuasit ꝓpter qd̄ multe familie nobiliū venetias migrarūt.q̄bus gestis etiā multis alijs p̄lijs egregie cōfectis mediolanum venit. ibidem vitam cum multa gloria in pace finiuit.

Bernardus rex

BErnardus caroli magni nepos post pipinū a carolo magno ytalie rex declaratur.Et regnauit ānis.9.huic carolus p̄cepit. vt i oīb⁹ ludouico filio ei⁹ ⁊ successori obtpareret. Verꝝ carolo mortuo mādatis obseq̄ noluit.q̄busdā ytalicis epis ⁊ sed.nobis cunctis instigātib⁹ ab ipso oīno defecit. Et ciuitates ac pplos i sua v̄ba iurare cogit.Et cū rescisset ipator.ea in ordia ꝓposita.nepotē lese maiestatis crimine dānatū.hostē iudicauit.Etiamq̄ copijs coact' gallaꝝ germanie ⁊ baioariorū ꝓuītie i ytaliā duxit.Reb⁹ āt ytalie breui pacatis ipator nobiles ytalicos ꝓ ditionis ductos in galliam misit. Bernardū aūt ⁊ illico ad imperator' aduētꝫ ardicionis ductos ad misericordiam ɔfugerat. Et simul epos i frāciā pduxit. Et omnis depositū ad aq̄sgranū habito gladio truncatus. Epi vō sinodali decreto seq̄ iudicio depositi in monasterio relegati sunt.

Linea īperatoꝝ

Ludouicus primus

Ludouicus eius nominis primus cognomēto pius. post carolū magnū imperator. patre carolo defuncto āno salutis. 815. imperiū suscipiens. imperauit cū lothario filio annis. 25. Agebat in aquitanis hiberna ludouicus quādo illi carolū pr̄em obiisse renūciatum est. qui aquisgranū repetens delat⁹ legationes q̄ ad genitorē venerant primo audiuit. deinde ꝑ principalū celebrato cōuentu. ea que romanoꝝ imperio ꝛ francoꝝ regno administrandis visa sunt necessaria ordinauit. Legationū aūt primaria fuit leonis cōstantinopolitani imperatoris. qui michaeli ꝑ id tēpus suffectus erat. vbi innouata fuerūt federa. primū erinde et pedicionē bernardo rege comitante. aggressus est in danos. Obstitit vero hiemis cum id pelagus glacie cōcretum erat. quod cum imperator rexq̄ intellexissent. medio ferme heretes itinere ad padebrūnaꝝ saxonie ciuitatem exercitū in hibernis cōtinuerunt. Eaq̄ iam hyeme media quū esset allatum ex ytalia romanoꝝ primores in leonis pape mortem cōiurasse. imperator regē in ytaliā ire iussit curaturū. ne quid detrimēti regnū ytalie pateret. Ingressus romā bernardus rex illico in grauē periculosumq̄ morbum incidit. res romanas ꝑ gerardū comitē composuit. Inde stephanus quartus papa. qui tercio q̄ creatus erat mense in franciā accedēs ludouicū imperatorem apud aurelianas inunxit ꝛ imperiali diademate insigniuit. Qui imperio suscepto cōtra guascones grauissima bella cōmisit. tandem eos in suā potestatē redegit. Deinde britones seu anglos res nouas molientes armis in officio cōtinuit. at postea sarracenis Cesaraugustam incolentibus pacem concessit. Maius tuendis danoꝝ regibus negociū imperatori fuit. q̄ saxonū obsidebant limitē. Et tamen paulo post occasione oblata freti cum solamo ꝛ gotfredi filijs cōflixerūt. illisq̄ prelio fusis heroldum in paternum dacie regnū reduxerūt. Tam multis rebus varijs in locis bene gestis ludouicus imperator conuentum in aquisgrano celebrauit. in quo ecclesiasticis rebus cōpositis. Lothariū primogenitum imperij consortem declarauit. pipinusq̄ tūc secūdus filius aquitanie. Et ludouicus tercius bauarie reges appellati sunt. Que dum fierent bernardus ytalie rex fatui adolescēs ingenij quorūdam magnatum ytalie instigatione inter quos fuere mediolanēsis cremonensis ꝛ aurelianēsis episcopi imperatori vt premissum est rebellauit. capitali sententia punitur. Cum britānia ad alios motus se ꝑpararet ꝛ in andegauis nūciabatur. ad hos sedandos contulit se imperator. Eo cum venisset oīa reperit quieta. Sed aliud accepit incōmodū. q̄ ermelgardā vxorem ex qua tres filios reges tūc superstites susceperat. longo confectam morbo amisit. Lothariū postea filiū in demortui bernardi locum ytalie regem dedit. quē romani a pascali pontifice populoq̄ romano vocatum pontifex ipse in basilica beati petri inunctū coronatūq̄ regem ytalie primo. ꝛ postea augustum appellauit. Ludouicus deinde mitissimi imperator ingenij semper multum fidei apostolice detulit. Fuitq̄ adeo vt quatuor romani pontifices quos viginti septem annoꝝ illius imperij tempora habuerūt. adiumento nūq̄ caruerint. quo in romanoꝝ ꝑsecutionibus sepenumero indiguerūt. Ludouicus quoq̄ bulgaros post petitam impetratamq̄ pacem pannoniorū limites ingredi ausos. sola mittendi in eos exercitus ostentatione a motibus abstinere fecit. Lotharius vero ytalia pacata in galliam rediens. cum ludouicus pater carolum (cui caluo postea cognomē fuit) natu minimum fratribus ceteris omnibus preferret. Inuidia stimulatus ludouicū in custodia reclusit. Verū eodem anno inter eos conuentione facta liberatus. imperio restituitur. Tandē michael ipse imperator grecus primo ꝛ breui post gregori⁹ pōtifex. ꝛ ludouic⁹ īperator eodē ferme mēse. diē obierūt. ipse i btī arnolphi basilica sepelit.

Mauri hijs tēpib⁹ in siciliā classe delati extēsione facta late incēdia cōmiserūt. delata i siciliā classis veneta eaten⁹ ꝓfuit infideles q̄ primū vela a longe ꝯspexerūt i affricā redierūt. ꝑ id tpis venetoꝝ dux iustinian⁹ fuit. āno ei⁹ secūdo ducat⁹. b. marci euāgeliste corp⁹ a qb⁹ mercatorib⁹ ex alexādria venetias delatū ē tali ordine id factū recēsent. sacerdotes ꝑmissionib⁹ mercatoꝝ ducti capsā q̄ seruū fuabat corp⁹ apta. illo spōte iposuerūt q̄ mercatoꝝ fui cōmeatū ad naues pferre ꝯsueuerāt. Tūc pari ad id astutiores vestitu sordidissimi colones sportā olerib⁹ porcinisq̄ carnib⁹ superiecti plenā medio foro vocabūdi pgebāt. obuiauerūt a sarracenis portorij exactores. porcinisq̄ carnibus qb⁹ machometica supstitōe vesci ꝓhibēt. ideoq̄ visu quoq̄ abhorrēt. inter olera reptis cauzir qd porcus eoꝝ lingua ē sportā ad nauim ferri ꝑmiserūt. inde p oliuēsem porti corp⁹ i vrbē ꝑuexerūt. q̄ āno ꝛ sequēti eccia q̄ nūc extat scti marci venetijs edificari cepta ē. Et tūc senatus venetus marci ymaginē tanq̄ vrbis patroni in vexillis deferri statuit.

Rabanus monachus

Rabanus monachus natione german⁹ abbas fuldēsis postea magūtin⁹ archieps theolog⁹ quidem p̄clarissim⁹ ac insignis poeta. ꝑ h tp̄s. in ꝓsa ꝛ carmine plurimū valuit q̄ ex ingenij sui magnitudine multos edidit libros. inter que op⁹ mirādū d̄ laudib⁹ sctē crucis ꝯtinēt⁹ ē idē ... paralipomeno ꝛ machabeoꝝ hūit eē simōes satis elegantes ad ppłum potissimū in celebritate oīm sanctoꝝ. Seditq̄ annis. x. anno salutis. 846.

Strabus monachus

Strab⁹ itē mōch⁹ galli eminētissim⁹ galli ꝛ cōmētator diligētissim⁹. rabani p̄dcī auditor. ꝑ h̄ eꝯ tpa ipso preceptore suo inferior non fuit. qui in libros biblie ꝑpulcre cōmentatus est. Scripsitq̄ de officijs ecclesie ad ludouicū imperatorem ꝛ multa alia.

Anno mūdi. 6043. Anno xpi. 844.

Sergius eius nominis secūdus papa. pãia romanus. p̄re Sergio e regione quarta. post Gregoriū pontificatū iniit. Hic cū prius os porci vocaretur ob turpitudinē nominis. mutare vocabulū coactus e. ⁊ cognomenti sergii nomen assumpsit. Eamqꝫ ꝯsuetudinē mutandoꝝ nominū a posteris assumptā videmus. vt q̄ pontifices crearētur. suo omisso maioꝝ noīa sibi inderent. Licꝫ ab omnibus nō sit obseruatū. Constat aūt sergiū ex illustri familia ortum. necꝫ q̄ a maioribus suis degenerasse. adiuuantibus eius p̄clar ingeniū Leone tercio. Stephano q̄rto. Eugenio secūdo. ⁊ Gregorio q̄rto. sub quoꝝ moribus ⁊ doctrina ętauerit. vt solus mortuo Gregorio dignus haberetᷣ. q̄ pontificiū munus obiret. Hic itaqꝫ pontificatu suscepto ad ornanda templa conuersus basilicā sanctoꝝ siluestri ⁊ martini vetustate collapsam restituit. In easqꝫ mlta sanctoꝝ corpa collocauit. Struxit ⁊ a fundamētis ad ipius basilice latus in honore petri ⁊ pauli monasteriū vbi cōtinuo res diuina agebatᷣ. Romani quoqꝫ tyrannice immanitatis metu eius p̄cibus liberati sanctissimū pontificē verū xpi vicariū ⁊ vnicū p̄re parentē predicabāt. Demū re ecclesiastica bene ac integre gubernata. tercio pontificatus sui anno moritur. sepeliturqꝫ in basilica Petri. vacat tum ei⁹ in morte romana sedes mensibus duobus diebus. xv.

Leo q̄rtus papa. pãia roman⁹. p̄re rodulpho anno incarnationis octingētesimo quadragesimo pontifex oīm cōsensu decernitᷣ ac merito q̄dē: vir cū fuit in oīni vita priuata etiā religione. innocentia. pietate. humanitate. gratia. liberalitate. doctrina ecclesiastica p̄cipue isignis. Eius gesta p̄clara si cūcta conscriberentᷣ voluminis modū excedere viderentur. Sunt q̄ arbitrantᷣ huius sanctissimi viri orōnibus deū per motū sarracenoꝝ rabiē naufragio duꝫ onusti preda domū redeūt cōpescuisse. Liberatis aūt sarracenoꝝ metu sedilia i vestibulo atrij lateranensis posita ex marmore cōstruxit. Hūc quoqꝫ tante sanctitatis fuisse constat. vt basiliscū serpentē (quē latine regulū appellant) suis orōnibus e fornice sancte lucie vgīnis i orphea expulerit. Eius alitu ⁊ veneno multi mortaliū perierant. Et incendiuꝫ illud signo crucis extinxit qd̄ diu p domos saxonū ⁊ longobardoꝝ vagatū. diui petri basilice appropinquabat. Hoc autē factum octauo die assumptionis. postea vt festus celebratus est. Restituit quoqꝫ vrbis menia ⁊ portas vetustate collapsas. ad hecq̄. xv. turres ꝓpugnacula vrbis a fundamentis extruxit. Sua quoqꝫ diligentia corpa sanctorū q̄tuor coronatoꝝ inuenit. Eorūqꝫ tēplū in splendidiorē formaꝫ instaurauit. sctos ipsos sub altari collocauit ⁊ alia multa sanctoꝝ corpa ibi addidit. At dum his rebus q̄ diligentissime vacaret sarraceni cū classe magna contra neapolitanos romanosqꝫ aduentabant. Ipe illico q̄ta potuit manu hostiā ꝓficiscitᷣ. suosqꝫ p̄mo ad orationem adhortatus orōnem habuit. Deus cui⁹ dextera btm̄ petrū ambulantē in fluctib⁹ ne mergeretᷣ erexit ⁊c̄. his dictis facto signo crucis pugnandi copiā fecit post longū certamē hostes supantᷣ fuganturqꝫ. inde romam cū gaudio reuersus inde vaticanū cinxit. Leoninaqꝫ vrbeꝫ de suo nomine appellauit. ne deinceps hostibus liceret eciam bti petri leui incursione spoliare. hāc autē vrbē p̄mo pōtificatus sui āno inchoatū demū sexto absoluit. Ex manubijs vo sarracenoꝝ plura restituit. Tandē optime de eccīa dei. deqꝫ vrbe roma. ac noīe xpi [redacted] meritus. morit anno pōtificatus sui octauo. mēse tercio. die. vi. xvi. kal. augusti. Sepeliturqꝫ in basilicā petri. vacat [redacted] sedes mensibus duobus diebus quindecim.

Linea summorū pontificum

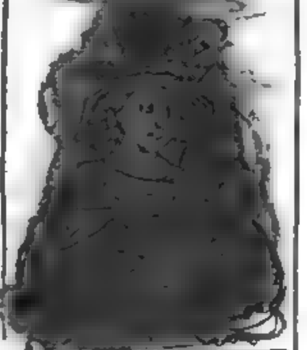
Sergius secūdus

Leo quartus

[redacted]

[redacted]

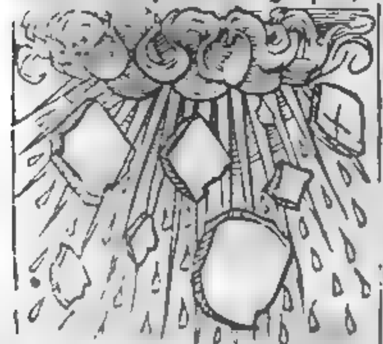
Theodolphus aurelianensis episcopus. vir genere scientiaqꝫ ac disciplina p̄cipuus ps[redacted]riptis tempori... bus in p̄cio erāt apud ludouicū imparatorē falso accusat⁹. ⁊ carceri mācipat⁹. vbi in[redacted]igna edidit monumenta. precipue versus illos (qui in ramis palmarum ante fores ecclesiaruꝫ cantantur [redacted]cōposuit vnde Gloria laus ⁊ honor tibi xpe redemptor. Contigit imperatorem in festo palmarum [redacted] illac iter facere. d... episcopus illos decantari faceret. impator ludouicus demolitus est. Et optimū ⁊ inso[redacted]ntem ep̄um absolui ⁊ ad suū ep̄atum cum gloria remisit.

Esta historia es

Lotharius Ludouici predicti imperatoris filius. post p̄rem imparauit cū ludouico filio. quem imp̄ij cōsortem fecerat annis. xv. Qui mortuo genitore solus romanū obtinuit imperiū. Ludouico aūt vir dū ad sepulturā apud trecenses elato. tres ip̄ius defuncti imperatoris fr̄es lotharius. ludouicus ⁊ carolus ob regni ytalie successionem vehemētissimus inter se odijs exarserūt. ⁊ illico armis correptis. maioribus contenderūt motibus omniū. quos post cathelaniā cū athila prelium gallie senserūt. Namq̄ in antisiodorēsi agro apud fontaneum coactis copijs. quas vnusquisq̄ eor summis conatibus ducere potuit. p̄liū est cōmissum. In quo (vt scriptores tradūt) stragē francor gētis quāta nusq̄ alias fuisse factam. Licet aūt ludouicus carolusq̄ superiores euaserint eorū tamen sicut ⁊ lotharij vires adeo immiunūt. vt finiū ab extremis tuendor facultas singulis sit adempta. Fugiens ex ea pugna lotharius cū fracto lacero q̄ exercitu suo. aquisgrañ. se recepit. Cūq̄ insecuti fr̄es illo item oppido disturbarūt. qui vxorem et filios secū rapiens p̄ lugdunū viennā delatus copias reparauit. Tam multis inde ytalie galliar ⁊ germanie p̄uinciar. ac vrbiū ⁊ optimatū legatōibus pulsati sunt ip̄i fratres. vt inducias cōsenserint p̄ quar occasione de pace ⁊ paterne hereditatis diuisione. agi est ceptum. Et ex ytalia q̄dam iussa sergij p̄fecti sunt. inter quos georgius archiep̄us rauēnas primus est habitus. qui cum secūdo prelio apud lotharium componēde rei causa esset. ac fortuna ad ludouicū ⁊ carolū inclinasset. totum comitatū in prelio amittens. Eo eñ cum trecentis equitibus venerat. vix solus e tanta strage fuga p̄lapsus est. Atuero q̄ cōmunē totius regni calamitatē ⁊ interitū miserati federa pacis in hunc modum inicūt. vt carolus caluus occidētalis paterni regni p̄tes a brittānico occeano vsq̄ ad mosam fluuium. In qua parte regni francor maneret nomē possideret. ludouico cederet oīes germanie terram vsq̄ rhenī fluenta. ⁊ trāsrhenū q̄cunq̄ genitor possideret. lotharius cum imperij titulo romam haberet ⁊ ytaliā. ac p̄uinciā galliar romanā q̄ olim narbonensis dicta. Cū ea galliar item p̄ticula scaldū inter ⁊ rhodanū fluuios. que acceptum tūc ab eius imperatoris subiectione nūc etiā seruat lotharingie nomen. Rebus aūt ita cōpositis lotharius ludouicū filiū quem regni sociū asciuerat p̄fecit. Eo denicq̄ anno q̄ a fonteuenacio prelio quintusdecimus lotharium imperatorem abdicasse se imperio ⁊ monasticū induisse habitū historici tradūt. Per q̄d tempus alter eius frater ludouicus in suo germanie regno obijt. Et cū regnū inter filios diuisisset senex effectus relinquens ludouicū imperatorē. nō ita multo post vitam cum morte mutauit.

Senserūt ⁊ tūc gallie sicut ⁊ ytalia cū sarracenis. quantū mali imperatoris lotharij ⁊ fratr̄ discordia attulit rebus suis. Nāq̄ normāni in quibus emergis appellatio fuit duce romano eorū rege p̄ ligeris fluuij ostia ingressi. aquitaniā omnē deuastarūt. Et nullis qui resisterent existentibus obuijs heria ab illis insula. aliquotq̄ monasteria sunt cremata. Exinde normāni p̄ galliā longe lateq̄ vagati burdegalam sanctonam engolisiñā parisios thuronū nouiomagū aurelianos pictauos. Et multa oppida. plurima castella populati sunt. nec tamen ausi sunt vi ceptis de franca vrbibus diu moram trahere. Sed in aquitaniam reuersi. Eam pro sede regni propriam tenere constituerant.

Grandinē mire magnitudinis hūjs temporibus in gallia decidisse tradūt que pecora multa. ⁊ nōnullos homines interemit. Uisū ē tūc in ip̄is grandinibus granū durissimū mire longitudinis.

Terre quoq̄ motus ytaliam cōcussit. Inde incertis locis vrbes ⁊ mōtes corruerūt.

Locuste insuper innumerabiles sex alas habentes ⁊ dentes duos lapide duriores. in gallia veluti nix terrā operuūt. herbas segetes ⁊ arbores ac vniuersa viriditatē hūtia deuastarūt. Tandē p̄iecte in mare ⁊ ad littora in terrā eiecte. secuta ē magna putrefactio. Et inde mortalitatē magnā. aerē inficiētes generaleq̄ hoīm interitū suscitarūt. Anno quoq̄ lotharij imp̄ij secūdo apparuit cometes.

Apud ostiam vrbem affris iter in ytaliā redeūtibus prospe pugnarūt romani. Uerū sarraceni eminde ad ytaliā oram flectētes anchonā vi captā spoliatāq̄ incenderūt nec fuit maior cladis accepte consolatio. quā p̄pli fuga mediterranea dilapsi. magna ex parte mauror manus impias euasere.

Adeulphus rex

Adeulphus anglor rex vir q̄des xp̄ianissim⁹ ⁊ romane eccīe deuotissim⁹. circa illa tp̄a p̄mo totius anglie monarchiā tenuit. regnū accipiens. regnauit annis. xvij. romā petierit. q̄ inter cetera memoratu digna ob singularem religionem vniuersam insulam ro. eccīe tributariā fecit. Uoluit nāq̄ vt singule dom⁹ q̄tannis singulos argēteos eccīe ⁊ sancto Petro tributum persoluerent.

Eadmūd⁹ postea āglor rex. vir q̄dē rligiōe ⁊ sctītate p̄cipu⁹. q̄ cū eēt acerrim⁹ xp̄iane rligionis defensor. mlta bella ꝯ danos infideles gessit tādem superatus martyrio coronatus. Eius caput abscissum lupus seruus illesum seruauit.

Eadmūdus rex

Benedictus tercius papa. patria romanus. p̄re petro. Is ob vite sanctitatem. merito benedictus appellatus ē. et rez diuinarū grām. sub gregorio em̄ militans cū ab eo subdiaconat⁹ gradū accepisset. ita deinceps vixit. vt mortuo leone tanti pontificis successor haberet. ad hūc itaq; in eius electione oēs tanq̄ ad vnicū et benignissimū sidus a deo in terras missum cū pontificē decernunt. Qui flens ac deū ac sanctos testes faciens. se nequaq̄ dignū esse. q̄ tante sedi p̄ficeret dicebat. Sed oībus acclamantibus et eius electōem approbātib⁹ inuit⁹ pōtificatū mun⁹ suscipiens. in atriuz lateranense p̄ducit. et in sede petri collocat. inde in equo albo sedens ad eccl'iam sancte marie adl'p̄sepe ductus ieiunijs triduo et orōnibus vacauit. deū rogans vt sibi liceret sancte et ecclesiaz suam integre gubernare. Certi tñ rhodoaldi portuēsis epi factōem secuti. anastasiū a leone pontificatu deiectum p̄ferre conati fuerant. s̄ cognito errore veniam petentes hominē sanctissimū de more adorarūt. Idem fecere et ludouici imperatoris legati. ad p̄firmandam cleri ac populi elect ōez romā missi. tante em̄ mansuetudinis fuit. tante dignitatis corpe et animo. vt tam in magratu constitutus q̄ in vita priuata oībus carus et gratus videret. multas ecclesias vetustate collabentes restituit. Ea q̄ instituit non v̄bis tantū s̄ re ip̄a comprobauit. sacerdotuz em̄ funeribus semp interfuit. egrotos preterea inuisit. paupes aluit. calamitosos consolatus est. viduas et pupillos acerrime tutabat. His artibus vitam sanctissimā continue ducebat. moriens suū corpus ante fores eccl'ie beati petri apostoli sepeliri mandauit. pontificatus sui anno secundo. mense sexto. die nono. interim v̄o dies. xv. ep̄atus vacat.

Anno mundi. 6063. Anno xp̄i. 864.

Nicolaus eius nominis primus. patria romanus. patre theodosio. bene et sancte a teneris annis educatus. primo subdiaconus a sergio. mox v̄o diaconus a leone creatur. qui benedicti corpus suis manibus nō sine lacrimis tumulo collocauit. Quem post multas vigilias et orōnes in basilica sancti dyonisij pontificem licet absentem creant. et fugientē in vaticanū. cōq̄situm in atriū lateranense perduxerunt. et nolentem in solio apostolico collocarunt. deinde in basilica petri consecratus. sumpta de more pontifica corona. multa cum ludouico cesare qui tum aderat collocutus est. tū ad pontificatum. tum ad imperiū ptinentia. Ei postea michael theophili filius constantinopolitane vrbis impator legatos cum muneribus romam misit. Pontifice aūt dignitati consulēs ioannem archiep̄m rauennatem ad sedem apostolicam. p̄pter obiecta crimina recusantem venire dignitate priuauit. quē deinde in grām recepit. Liberatus autē pontifex a varijs molestijs ecclesiam dei genitricis (q̄ prius antiqua nūc noua appellat) restituit regem bulgaroz cum omni prouincia ad fidem xp̄i litteris et sanis admonitionibus conuertit. et eis ep̄os et p̄sbiteros dedit. Pacem inter ludouicum et beneuentanū ducem composuit. Postea ludouico presente et approbante multa instituit. que in corpore iuris inserta sunt. Hic demū in oīm genere virtutis illustratus. nono pontificatus sui anno. mense nono. die. xiij. moritur Et ante fores basilice beati petri ex testamento ad p̄decessoris sui exemplum sepelitur. Sunt qui scribant post mortem eius annis pluribus sedem vacasse.

Linea summoz pontificum

Benedictus tercius

Nicolaus primus

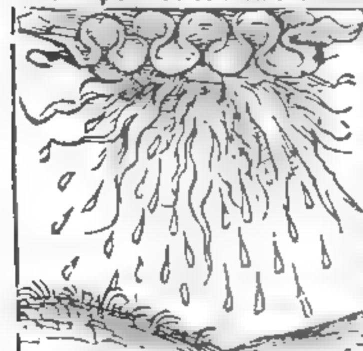
Hadrianus secūdus

Hadrianus eius nominis secundus. patria romanus. patre Talaro episcopo sergio pontifici familiaris fuit. Vir quidem optimus liberalisq; ac in pauperes maxime munificus. Hac et alijs virtutibus tanto in precio apud omnes fuit. vt cum de pontifice creando sermo haberetur. certatim oēs vnicum hadrianum deligerent. quem ad basilicam lateranensem nolentem detulere. Quo audito ludouicus imperator confestim legatos romam misit. et huiusmodi electionem approbans romanos admoduz laudauit. q̄ summū pontificem sancte et integre creassent. non expectato aliorum voto. Is autem pontificatuz adept⁹ omnia que ad honorem dei pertinebant diligenter circūspiciebat. verbis exemplo. auctoritate. tum sua tū maior vnūquemq; ad bene beateq; viuendum cohortatus. circūuentos etiam aliorum iudicijs et potētia acerrime tutatus est. haberi etiam synodum constantinopoli passus est. qua et pulsus phocius vir seditiosus et restitutus ignacius iam ante iniuria pulsus. a bulgaris quoq; rogatus. vt virum vita et doctrina insignem in p̄uinciam mitteret. vt in fide retinerētur qui aliquos misit. q̄q̄ quā bulgari a constantinopolitanis corrupti pulsis latinis sacerdotibus. grecos receperūt. hadrianus vero sese oībus ecclesie hostibus quoad fieri poterat obijciens. cum mortuo ludouico carolum filium inūcturus esset moritur. pontificat⁹ sui anno quinto. mense nono. die duodecimo. Et in basilica petri sepelitur. Et tunc cessauit papatus dies duodecim.

Ludouicus eius nois secūdus. p̄e lothario defuncto. anno salutis octīn gētesimo quīquagesimosexto. impauit solus annis. xxj. q̄ olim a Sergio papa in regē inūctus fuerat. Nam lothari⁹ ludouicū filiū quē regni sociū et pa missum est, ascūerat in ytaliā cū ingenti exercitu misit. huic socios addidit drogonem metensem ep̄um atq̄ alios viros ecclesiasticos prudentia ꝛ auctoritate dignos. quoꝝ consilijs vteret. Is aūt adolescens nimia felicitate elatus. quacūq̄ iter fecit cedibus om̄ia ꝛ rapinis vastat. incendit, ꝛ diruit. Uerꝫ cū vrbi appropinquasset. eiq̄ obuiā honoris causa romani ciues obuiā p̄dxissent. depositā feritate illa gallica mitior esse cepit. qꝫ ei p̄ter sententiā ingredi vrbem pacato agmine liceret. Octauo aūt ex quo venerat die. videntibus om̄ibus q̄ aderāt ludouicū regem oleo sancto inungit. corona donat. ytalie regē decernit. templūq̄ beati petri ingressi. pontifex ip̄m augustū declarans. impij corona eum coronauit. atq̄ q̄cq̄d honesti postulasset (quotiēs ab vrbe discederet) facile cōcessit Cesar itaq̄ ꝛ augustus declaratus ꝛ coronatus. statim romā egrediens pacato agmine papiā cōcessit. vbi ꝛ deinceps omnē vitā suā romā eūdo ꝛ redeūdo cōtriuit. Eius quoq̄ diebus sarraceni ex affrica processi beneuentanoꝝ regionē deuastabant. in quos impator ludouicus copijs illico vndecūq̄ cōtractis lothariū f̄rem in adiutoriū inuitat. q̄ cum exercitu ingressus ytaliā cū inique ꝛ enormiter iret. tū ex calore. tū morsibus aranearū de gente sua p̄ multos amisit. Ipse v̄o lotharius in via morbo correptus apud placētiā obijt. carolus aūt rex gallie audita morte lotharij. regnū eius lotharingiā inuadit. ad hoc impator ludouic⁹ lotharingiā cū carolo patruo habita pactione diuisit ea conditione. vt ludouicus impator aquisgrani pallaciū cū sua portione haberet. Tandē ludouicus su auissimus imperator vltimū diem clausit anno imperij sui vt supra.

Sanguinē tp̄ibus ludouici impatoris p̄ tres dies ac noctes pluisse historici scribūt apud brixianā cisalpine gallie vrbem.

Tyberis quoq̄ fluuius hoc anno. adeo romanā vrbē vexauit. vt nō nisi lintribus de vico ad vicū transire liceret. Nā ꝛ ecclesiā sancti laurētij in lucina. ꝛ monasteriū bti siluestri. ꝛ totā illā planiciē q̄ a via lata ad radices tarpeie rupis ad viā argentariā ꝛ ad auentinū ducit ita occupauerat vt instare diluuiū vulgo putatū sit hac inundatione ꝛ multe domus euerse sunt. ꝛ plures arbores euulse. ꝛ sata passim disiecta. Neq̄ hec semel eo anno. s̄ iterꝫ decembri mēse rome accidit. emendare hec damna vel potius delinire pōtifex Nicolaus enixus. nullū gen⁹ officij ꝛ pietatis in suos omisit.

Bulgaria his temporib⁹ lr̄is ꝛ admonitōibus Nicolai pape ad fidē xp̄i veniēs cui⁹ rex cū om̄i p̄uincia cōuersus ē. Uerꝫ nō quidē tūc primū vt multi habēt scriptores xp̄iani sunt effecti. Sed cū longo prius tp̄e scismatici fuissent catholice fidei dogmata acceperūt. Eorūq̄ rex regno filijs relicto monachus est effectus. Et Sueropilus Dalmacie rex. subdita q̄ illi sclauoꝝ gente q̄ a bohemis germanis originem habuit. tūc primū ad xp̄i fidem sunt cōuersi. Pontifex autē ep̄os atq̄ p̄sbiteros (vt premissum ē) destinauit. q̄ pulso inde photino heretico. neophitos oēs in fide cōfirmarēt. Nā photinus ip̄e in errore bulgaros oēs detinebat. Hoꝝ nāq̄ rex tante fuit p̄fectōnis ꝛ sanctitatis. vt maiore filio in regno collocato. Ip̄e monachi habitū suscipiēs. cū idē filius corrupt⁹ ydolis ymolaret. pater zelo fidei succensus. dignitatē reassump̄sit. Et in filiū cōcitatus illū regno deiecit. atq̄ eius effossis oculis in carcerē cōiecit. Iunioreq̄ filio in regno collocato rursum monachi habitū resumpsit. Eo tñ mortuo bulgari nō ita multo post cōstantinopolitanoꝝ sacerdotū donis ꝛ pollicitatōibus corrupti. pulsis latinis presbyteris grecos acceperūt. Que quidē seditōnes maloꝝ icendia inter grecos ꝛ latinos multa suscitarūt. Facta est aūt p̄ id tp̄is regni dalmacie diuisio. Cui⁹ membroꝝ noīa. etate etiam nr̄a in vsu habent. Siquidē vetusti nois dalmacia grecie regio prima: ab oriente macedoniā: ab occasu histriam: a meridie pelagus adriaticū: a septētrione pannoniā habuit. Noua aūt in diuisione a campis dalmacie hinc histriam vsq̄ croaciā albam. Inde a dictis campis dirarchiū vsq̄ croaciā rubeā. Et versus montana a flumine drino trans ip̄m flumē macedoniam vsq̄ rasciam ꝛ citra flumē bosnam vocauere. Rasciaq̄ ꝛ bosna pro regni croacie regionibus habentur.

At fere p̄ eadē tempora sarraceni cretam insulā aggressi: ea om̄i sunt potiti: q̄ꝝ p̄s maxima in ytaliam nauigās: oēs vrbes in sinū adriaticū ab ancone hydruntū v̄tentes tenuerūt: vel desertas fugientib⁹ habitatoribus incēderunt: alijsq̄ tamē tūc ī locis res xp̄ianis p̄spere succedebant.

Pacem p̄terea Nicolaus papa inter ludouicū impatorē ꝛ andalisiū beneuētanū ducē composuit. Is eīn iūctis sibi cāpanis ꝛ lucanis atq̄ samnitib⁹: ꝛ vana grecoꝝ spe subleuatus a ludouico impatore rebellās illius fines hostis ingredit: cui ludouicus repugnās ip̄m beneuenti tandem obsidet: donec in diꝝ refectionē pecuniā accipiens obsidionē dissoluit: verꝫ aliquāto post andalisius p̄ fraudē impatorē necare curans cum ab eodem armis repetitus esset in sardiniam fugit.

Uncq̄ scribāt btm̄ cyrillū ex chersona p̄ōti sc̄i clemētis corp⁹ romā tūc detulisse. Idq̄ ī ecc̄ia huius tp̄ibus sc̄i clemētis appellata recōditū fuisse. nec ita multo post cyrillū mortuū eo loci sepultū iacere.

Arioldum quoq̄ regem danoꝝ cū vxore ac filijs ferūt baptisatū magūcie cui impator frisiam dedit.

Anno mūdi. 6073. Anno xpi. 874.

Linea summoꝝ pōtificū

Joannes octauus

Martinus secūdus

Hadrianus tercius

Stephanus quintus

Joannes octauus papa. pña romanus. pře gundo. initio pōtificatus sui. carolū qui tū romā venerat impatorē decreuit. postea in discordia a romanis in vincula coniicit. Hac obrem nō ita multo post adiuuantibus qbusdā amicis e vinculis. plapsus. ad ludouicū cognomēto balbū in frācias cōfugit. vbi p annū immoratus. τ regē inūxit. Et cōtrouersias qsdam inter ecclasticos ortas sustulit. Vn̄ abiens apud trecas ciuitatē cōciliū habuit. In quo τ multa ad fidem ptinentia sunt instituta. Et flandrē. qui tum primū ex locis nemorosis ad meliorē cultū venerāt eps datus ē. vez cū ytalia a sarracenis vastaret. Cūq; iā montis casini monasterium cepissent ac diripuissent. Joannes romam accitus adiuuantibus principibus xpianis agarenoꝝ magnā ptem ytalie ac sicilia expulit. Carolū pterea quo et liberius in vrbe viuere liceret impij corona donauit terciusq; carolus appellatus ē. Cōstituit aūt inter cetera si qs sacerdos aut laycus homicidiū faceret ppetuo irregularis haberet. τ ad sacros ordines nullatenus admitteret. Vir sane ita vtraq; lingua doct⁹. vt e greco in latinū τ septimā vniuersalem sydodū. τ hierarchiā dyonisij ariopagite. Et vitas multorum sanctoꝝ caroli gratia in latinū eleganter τ docte transtulerit. Cū vo in pontificatu annis. x. diebus duobus vixisset morit. τ in basilica petri sepelitur. Vitā quoq; gregorij primi quatuor libris in dyaconatu conscripsit.

Martinus secūdus natione gallus. pře palābo. post ioannes pontificatum iniit. Sunt q hūc marinū vocent. martinus itaq;. cui⁹ vita ideo breuior ē q; breui tempe in pontificatu vixit. Sunt q scribūt martinū fraude ioannē pōtificē ita seditionibus agitatū fuisse. vt ei in vincula pıecto auffugere necesse fuerit. Martinus autē malis artibus pontificatū adeptus breui morit. annū eiñ τ menses quq; tantūmō in pontificatu vixit. nil dignū memoria gerens ob breuitatē temporis.

Hadrianus tercius papa. pña romanus. pře Bñdicto. tanti animi fuit. vt initio pōtificatus sui statim ad senatū populūq; retulerit. anno dñi octingentesimo nonagesimoquinto. ne in creando pōtifice impatoris auctoritas expectaret. qd qdem institutū a nicolao pmo temptatū potius q̄ inchoatum dī. Hadrian⁹ aūt pōtifex de q clerus ppłusq; romanus magnā spem cōceperat. ob eius vtutē τ magnitudinē animi. anno primo τ mense secūdo pontificatus sui morit. Sepeliturq; in basilica petri collacrimātibus oībus τ ingemiscentibus tantā parentem iniquo tempore tam repente sibi ablatum esse.

Stephanus hui⁹ noīs qnt⁹ papa. pña roman⁹. ex via lata. pře hadriano. pōnficatū iniit eo tpe quo normāni adiūctis dacis vastarūt Galliam. Hic itaq; quoaduixit in multa perturbatōne normānoꝝ hunoꝝ ac ytalicoꝝ semper fuit. Š multoꝝ viroꝝ illustriū in tanta rez pturbatione τ q̄ maxime scitate Luitprandi ticinensis eccie diaconi. valdridi bauari. berardi pictauiēsis epi mirifice recreabat. Quoꝝ vita τ moribus ita xpiana fides inoleuit. vt τ monasteria multa τ sacella magnis sumptibus in vtraq; gallia sint cōdita. Morit autē stephanus pontificatus sui anno. vj. die. xi. vacat tū sedes diebus quinq;.

Synodus quinta Constantinopolis

Synod⁹ qnta apd cōstātinopoli fieri curauit iohes. viij. pōtifex rōnus. q faciens grecoꝝ cū latinis vnionē. quod sarracenis exterminādis maxime opportuna videbat. In celebratōe hui⁹ cōcilij trecenti τ tres sup octoginta pres fuerunt. Quid aūt declarandis fidei xpiane articulis ea p fuerit synodus canonū libri hnt. Sz qd nc stat nulla grecos inter τ latinos secuta ē f sitio. p quā sarracenis meli⁹ resisti potueri āno illi creta isula egressi dalmacie oram i nō solū exposita mari loca. s fctā plerisq; i sione mediterranea vexārt. q qdu vsq; d ta diu vrbe iō nō sunt potiti. q; veneti v piculo excitati laborātib⁹ psidiū attule fi ide sarracēos mari q̄s supo expulerit. J é toz ɔstātinopolitan⁹ vrsum ducē vene rū ipiales declarauerit. q. xij. cāp mas m habuerit.

Linea iperator

Carolus secūdus

Carolus tercius

CArolus eius nominis secūdus. cognomēto caluus. anno primo ioannis pōtificis impare cepit. et regnauit annis. 6. Is cū brittonibus bellū p q̄s q̄ oīunnos gessit ānos. et deserere nō audebat. veritus ne cū in normānos duce re cepisset. si britones a tergo premerēt resistere neq̄ret. Carolus aūt interea bo meuoio britonū duce primo. et postea erispoio ei⁹ filio supatis occisisq̄ britan nia potitus. se in regē lemonice vrbis vngi curauit. Et frācia cum exercitu ē in greissas. Per qd̄ etiā tps alter ei⁹ frater baioarioꝝ et germanoꝝ rex i frāckford. obijt. Implicitū tūc recipiendaꝝ frācie vrbiū bello carolū caluū assumpsisse ro manū imperiū. et regno germanie sua imposuisse psidia magis cōfuse ac nude tradi ab oībus. apud omēs tñ scriptores constat qd̄ carolus caluus impatoris noīe assumpto romā se cōtulit: et a ioanne octauo pōtifice romano coronatus. illico in franciā rediit. cōpositisq̄ illic rebus. romā ē reuersus interea carolomā nus et carolus. q̄ ex defuncto ludouico fratre germanie rege nepotes illius erāt exercitu ex oībus germanie, puincijs coacto. in ytaliā aduersus patruū ducere pstituerant. mouerantq̄ signa. quū caluus copijs ytalie raptim subsequi iussis mantuā accessit. Veronam eo psilio ducturus. vt in saltibus tridentinis nepo tes ingressu ytalie phiberet. Sed cū apud mantuā liguore animi egrotare ce pisset. venenata potione quā Sedechias hebreus (quo vtebatur medico) dedit mortuus ē. Ea caroli calui morte audita ioannes pōtifex ludouico eius filius cui balbo coguomē fuit frācie regi vt impatoꝝ declararef studuit. Cōtra vo nul li ex nobilitate romana carolū terciū germanie regem. qui vt ostendimus cū ca rolomāno fratre exercitū in ytalia ducendū habebat patum impatorē fieri adiu uarūt. Et capiū pōtificē in custodia habuerūt. Ille vo fuga plapsus vt pmissuꝝ ē. ad ludouicū balbū regē in franciā se cōtulit. Et p annū ibi moratus. cū regeꝝ amicissime ex more inūrisset. romā a carolo tercō impatore vocatus rediit. eūq̄ inuictum imperij dyademate ornauit. Fuit aūt carolus secūdus vir xp̄ianissim⁹ ac deuotissimus. multa monasteria atq̄ ecclias celeberrimas hinc inde cōdidit. Et rem diuinam admodum auxit.

CArolus tercius cognomento grossus. impauit annis. 12. anno ab incarnatione dn̄i octingentesimo octuagesimoprimo. hic gallie et germanie rex q̄ alemaniā p portione acceperat. In ytaliam mouēs ex ercitū. totaq̄ longobardia in deditione accepta. romā venit. a ioanne pontifice vt in vrbe roma liber⁹ vi uere liceret impij corona donatus. August⁹ appellat⁹ ē. Cū eñ ludouicus duobus ānis imperasset. et iam assumpto veneno obijsset. carolū hūc inuitat et solus impauit annis. x. q̄ imperij diademate insignit⁹. pse stim in normānos copias duxit. q̄ franciā et lotharingiā infestabāt rapinis et incendijs. cognita eñ morte ludouici. securiores effecti nobilissimā galliaꝝ vrbem treuerim inuadūt. et in cena dn̄i, puinciā adiacenteꝫ igne deuastarūt. cū carolus tercius in ytalia esset et a principibus germanie et gallie vocatus. vt regnū pa ternū a normānis liberaret. q̄ illico assumptis longobardis baioarijs saxonibus et frisonib⁹ alemanis ac thuringis ꝯ normānos mouet exercitū. Eos aūt breui adeo pressit. cōclusitq̄ vt rothifredus eoꝝ rex pace petita. se passus sit fieri xp̄ianū. quem impator de baptismatis fontib⁹ leuauit. Sūt q̄ scribāt stephani qnti pontificis tpe carolo cognomēto grossum q̄ iam annis. xij. impauerat. ptāte deiectuꝫ ab optimatibus suis fuisse. ob segniciē corpis et ingenij tarditatē. in locūq̄ eius arnulphū nepotem suffectū fuisse. Anno seqnti ludouicus fili⁹ caroli regis frācie obijt. ac in monasterio sancti dyonisij sepelitur. Relinquens carolomannū regni heredem. qui non multo post ab apro in venatione percussus. diem obijt. Et inde carolo impatori q̄ de stirpe caroloꝝ solus supesse videbaf subijciūtur. ferunt nōnulli carolum ad tantā penuriā in egrotatōne deuenisse vt ab arnulpho paucos redditus gratanter accepisset.

TEmpib⁹ caroli calui comitatus flandrēsis exordiū sumpsit. Nec̄ tante opulentie ac noīs. eo tpe erat sicut nūc cernit. s̄ a forestarijs regis frācoꝝ regebaf. quoꝝ lidericus et ingerlanus et audacrius sb̄ pi pino et carolomāno et ludouico rectores flādrie fuerī nec tūc comites dicebāt. Balduin⁹ aūt fili⁹ audacri ra puit iudith filiā caroli calui, pter qd̄ ab oī ecclia cōsensu epoꝝ excōicat⁹ ē ex iussu caroli. Inde epoꝝ et opti matū suoꝝ psilio recōciliatus. carolus impator balduino et iudith flandriam dedit. In comitatu perpetuo possidendam. ac eorum heredibus.

Joannes Scotus

IOannes Scot⁹ vir pspicacis ingenij ac diuini. et mellite facūdie. et i diuis scptūris eruditissimus. apd carolū p̄dcm̄. mīo i p̄cio fuit. Is ex scotia, puicia i frāciā ad carolū veniēs. ipi⁹ ipator iussu et rogatu hie rarchiā dionisij ariopagite e greco latinā fecit. Cōpo suit et libꝝ ꝺ nature diuisiōe. demū mūificētia elfredi al lect⁹ venit i āgliā et apd̄ mōsterīū melbenēse a discipul q̄s docebat stilis ꝯfossus mortē ptulit. et martyrū. Li ber ei⁹ ꝺ eucharistia postea i vcellēsi synodo a leone no no celebrata dānat⁹ ē. fecit et cometare i hierarchiā.

Anastasius

ANastasi⁹ ecclie ro. bibliothecari⁹ eo tpe vtraq̄ lin gua plimū erudit⁹ i p̄cio hit⁹. septimā vlem sino dū et vnā dyo. hierarchiā ac multas scoꝝ vitas caroli i pator, p̄ oci grā i latinū trāstulit. et plā elegāter ꝯposuit

Anno mūdi .6095. Anno xpi.894.

Formosus papa post stephanū pōtifex creatur. Hic portuensis epūs aliqñ ioānis pontificis seueritatem veritus. epatum suū deserens in gallias aufugit. Verū cū reuocatus redire abnueret. anathemate notatus romā veniens om̄i ecclastica dignitate priuat. phana indumēta simul cū moribus assumens. Sunt q arbitrātur hoc iō formoso accidisse. q eius cōiuratiōis cōscius et auctor fuerit. qua ioannes captus et in vincula cōiectus est. hac itaqꝫ cōtumelia motus formosus ab vrbe discedens iureiurādo affirmauit se nūqꝫ postea vel romā vel ad epatū rediturus. At vero martinus pontifex ioannis successor. hominē postea iuramento solutū in patriā et pristinā dignitatē restituit. vñ ad pōtificatū nō ita multo post largitione potius quā virtute ꝯdicentibus qbusdam assumitur. Qui statim inito magistratu. ecclam .b. petri principis aplorꝫ leui pictura exornauit. Tandē pontificatus sui anno qnto. mense sexto morit. Vacat tum sedes diebus duobus.

Bibliothecarius lateranēsis vigintiunius summorꝫ pontificū. q p eos fuerūt ad sexaginta annos gesta. adeo nude scribit vt vix parentū. patriaqꝫ pontificū illorꝫ nomina. et quot in pontificatu fuerunt. vel annis vel mensibus vel diebus ponat. ceteriqꝫ scriptores et si de gestis rebus. puinciarꝫ vñ originē habent. aliqua et aliqñ vana et supflua dicunt. pauca tñ ad romanū imperiū romanosqꝫ pōtifices ex scriptorꝫ audita e faciētes. ānorꝫ ad. lx. p quos dicti pōtifices vixerūt altiuscule repetemus. Verū nescio quo fato accidisse dicamus. vt vna cū industria impatorꝫ simul etiā pontificū virtus et integritas defecerit. q qdem tempa infelicissima esse arbitramur. cū auctoritate Platonis tales soleant esse reliqui ciues. quales sunt in republica principes. pcipue aūt hij octo seqntes pontifices breui tpe sederūt. varijsqꝫ cōtentionibus agitati. Nā stephanus ioannis facta cōfirmās. formosum damnauit corpus eius mortuū. abscisis duobus digitis manū in tyberim pjci mandauit. Rursus theodoricus acta stephani reprobās. formosi approbauit. Seqntesqꝫ pauca laude digna factitarūt

Bonifacius sextus papa. natione tuscus. In demortui formosi locum pōtifex creatur. Quātū aūt in pōtificatu vixerit. magna contrōuersia ē. plus cū alij minus quidā tempis hūc ascribūt. plures tm̄ affirmant pontificē hūc diebus tantūmō sex et .xx. in pontificatu vixisse. hoc factūt historie in quibꝫ nulla vel parua de hoc homine fit mentio. Moriens vō i basilica petri sepelit.

Stephanus eius nominis sextus. patria romanus anagninus episcopus pontifex creatus. tanto odio persecutus est formosi nomen. vt statim eiꝫ decreta abrogauerit. res gestas resciderit. Licet quidam scribant istū stephanū episcopatum anagnie a formoso consecutum fuisse. Referuntqꝫ stephanū tanta rabie deseuisse vt habito concilio corpus formosi e tumulo tractum pontificali habitum spoliatum. Indutumqꝫ seculari. sepulture laicorꝫ mandauerit. abscisis tamen dextre eius duobus digitis vt premissum est illis potissimū quibus i consecratione sacerdotes vtuntur in tyberimqꝫ proiectis. q vt ipse dicebat contra ius sacramēti romā et sacerdotiū repetijsset. quo a Joanne octauo iure spoliatus fuerat. Magna fuit hec cōtrouersia et pessimi exempli. cuꝫ postea fere sp seruata hec consuetudo sit. vt acta priorꝫ pontificum sequentes aut infringerēt. aut om̄ino tollerent. Tandē pontificatus sui anno primo. mense tercio morit. Sedes aūt ex eius morte tribus diebus tum vacat.

Romanus papa stephano surrogatus patria romanus. Qui non ambitione aut largitionibus (vt multi sui temporis) pontificium munus obtinuit. sed de more petri pontificatum inijt. Stephani tamen pontificis decreta et acta statim improbat abrogatqꝫ. Horum nempe pontificuꝫ intentio atqꝫ virtꝫ tota in alterius nominis ac dignitatis extinctione erat. Cōmemorare tamē huius pontificis nomē libuit. qui in sede petri tercio pontificatus sui mēse demoritur.

Theodorus secūdus papa. patria romanus. pontifex creatus. vestigia sedatiorꝫ sequitur. Nam et formosi acta restituit. et eius sectatores in preco habuit imperante adhuc in ytalia (vt quidam volunt) arnolpho. De isto ppter breuitatem temporis nulla habetur memoria. Is cū Theodorus vigesimo sui pontificatus die moritur.

Normannia. que est gallorꝫ regni pars. a normānis nuprime ad fidē cōuersis illam colentibus nomen assumpsit qui autem fuerint normanni et quidam scribūt haud constat. Sunt tamē qui dicant eos ex Noruegia in galliā descendisse. Hi nanqꝫ vna cum danis per galliam igne ferroqꝫ debacchantes a carolo multis prelijs attriti coacti sunt fidē xpi accipere. partemqꝫ gallie illis ad incolendam concessit. que vltra sequanā flumē est. et hodie normādia dicit. Hac tamen lege vt singulis annis vectigal francie regibus aliquot afferrent. Hic vi sed benignitate eius loco illa obtinuisse videret. post Rotfredū regem duces plura bella gesserūt.

Linea [illegible] pontificum

Formosus

Bonifacius sextus

Stephanus sextus

Romanus

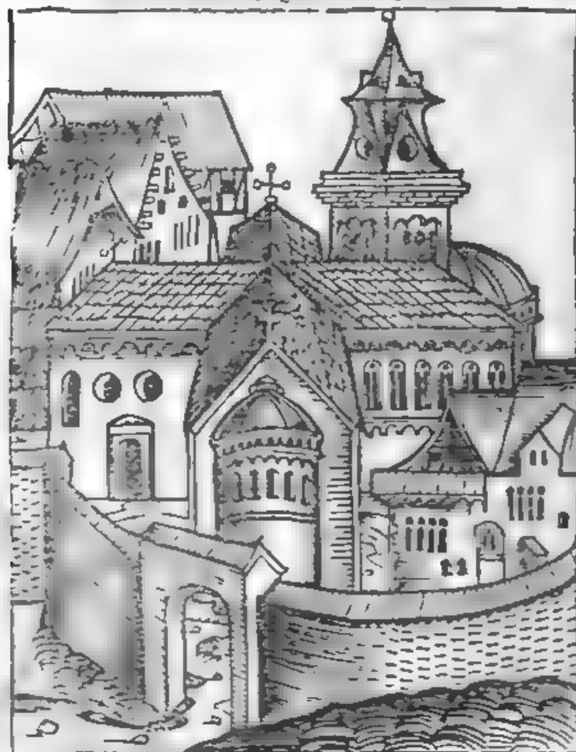
Theodorꝫ secūdus

Arnulphus septimus gallorum imperator. post carolū magnum anno salutis octingentesimo nonagesimoprimo. in locū caroli tercij suffectus fuit. Is nepos eius. imperauit annis. 12. Et cū esset germanie rex. cū formosus pontifex a persequentibus humiliatus ad ytaliā in sui tutelā euocauit. Et primo quidem ingressu bergamo capta ambrosiū eius comitem suspendio necauit. Indeq3 romā petens formosum pontificē in pristinā dignitatē restituit. a quo deinde coronatus in franciā rediit. hic primo sumptis armis strenue maguntinos debellauit. inde in normānos. qui cū danis alias datis per. xl. annos galliā infensissime vastauerant. adhuc rebellantes. magnis cladibus perdomuit. Arnulphus postea totam orientalē franciā que theutonicū regnū dicebatur. s. baioariā. sueuiā. saxoniā. thuringiā. frisiā. et lothoringiā rexit. frāciam vero odāo saxonū ducis filius tenuit arnulphi auctoritate. Cendebuldo filio de nō cōiuge nato lothoringiā donauit. Uerum postea nimio successu elatus. ita cōtumax in omnes. tū vel maxime in ecclesiasticos factus ē. quē ferūt pediculos vermes. quos sola caro humana gignit. ita totū inuasisse corpus. vt nullo potuerit medicamine adiuuari. qn eo in fastidio et cruciatu vitam apud otting in baioaria amiserit. Eius sepulcrū monstratur in cenobio sancti hemerāmi Ratispone. Desijt aūt in arnulpho gens francorū imperij romani culmine decorari. ad annū circiter centesimū. postq3 felicibus et cum multis europe principibus. tū ytalie faustissimis auspicijs carolus ceperat imperare. Si quis vero eius tpis gestas res. et vniuersum ytalie regimē. cū ad sexaginta qui sequūtur annos cōparabit. perfecto intelliget. nulla vnq3 tempora sibiinuicē magis fuisse cōtraria. vt quēadmodū afflictā laceratam. et omnibus bonis sub exarchorum a constantinopoli missorum tyrannide exhaustam ytaliā. Caroli et quasi oīm eius successorum magnificentia bonitas liberalitasq3 erexit instaurauitq3. ita per eos ad sexaginta ānos ab adriani tercij fine ad ioannis duodecimi initiū pontificatus diffidentes. inter se latini nomīs principes. et incursantes barbari ac externi. eam propemodū ad desolatiōem interitūq3 perduxerit. effecitq3 horum tēporum malignitas. vt omnis fere scriptorum diligentia cessauerit.

Huni gēs scithyca. que superioribus diebus innumera pene manu. finibus egressa. nō prius in itinere sedes cepit. quā ad consanguineos. vngaros. pānonias incolētes peruenit. preualuitq3 ea immitior gens. et factos humaniores. continuata cū nostris per multa secula conuersatione. Ex huius primo bauaros et postea vngaros dictos patrijs expulit sedibus. tradicq3 videmus eā gētē. qn tūc primū aduenit. calentibus adhuc patrie moribus. crudis carnibus et aliquā hūanis vesci solitā. Post paucos itaq3 ānos que aduenerāt Arnulpho apud frācos stephani vt docuimus quinti pōtificatus tpe in imperatorē creato. longobardi loca nūc longobardia dicta incolētes. siue quia in predicte vngarorum gētis presidio aduersus arnulphū imperatorē sperauerint. siue ex rebus ytalie in maximū adductus dissidiū romanos perfecerint. illis aduersari ac aperte inimicari ceperūt. Romaniq3 et ceteri ytali nullū ab imperatore nouo dissidijs regno frācie implicito auxiliū aduersus rebellos lōgobardos affuturum itelligētes. berēgariū foroiuliēsem ducē roma oriūdū creāt imperatorē. Huni iterum siue quia ipi aduentus sui principio dicti sunt vngari. prima in germanos expeditiōe delati. mistis mortalibus vel cesis vel captis. loca sacra atq3 prophana et spoliarunt. et ferro igniq3 destruxerūt. nec miorē in gallijs. vel rerum predā vel edificiorum demolitiōis ediderit

Monasteriū Gigniacū et Cluniacū

Guillielmus cognōmēto pius aquitanie dux. et aluernie omes. Hisdē eē tpibus. et fide conuersatiōe moribus religioneq3 atq3 doctrina in precio maximo fuit. que cū virili prole careret. Cluniacēse monasterium burgūdie in prēno fundo magnificentissimis inchoauit opibus. Et bernonē virū doctissimū eidem loco abbatē prefecit. maximis prouentibus ei designatis. vnde monachi possent viuere.

Berno abbas gigniaci cenobij pria burgūdus ex quadā comitū clarissima familia natus his tpibus ob sctitatē et clarissimā doctrinā mirifice laudatur.

Rudolphus corona sibi iposita rex burgūdionū statuitur. quod regnū multo tempore durauit.

Sunderoldus maguncie archiepus a normānis wormacie martirysatur.

Hermo abbas

Rudolphus rex

Linea imperatorum
Arnulphus

Remigius quoq3 antiodorensis. epus in exponēdis scripturis diuinis et humanis hoc tempore claruit.

Ioannes nonus papa. p̄ria romanus. post theodorū pontifex creat᷒. formosi causam in integrū statum restituit. aduersante magna ppl'i romani parte. qua ex re tanta seditio orta ē. vt paulū admodū ab iusto prelio abfuerit. Is aūt rauenn. ꝓfectus. iiij. et. lxx. ep̄oꝝ habito conuentu. et stephani res gestas improbauit. et formosi acta restituit. diiudicās pperam a stephano factum. qui censuit eos iterū ordinandos esse. quos formosus ad sacros ordines asciuerat. hoc accidit. q̄ pontifices ip̄i a petri vestigijs discesserāt. tum vel maxime. quia res publica xp̄iana ignauos et desides principes habebat quoꝝ maxime intererat naniculā petri fluctibus exagitari. ne si gubernator aliqñ resipisceret. principes ip̄os vt malos nautas e repu. deijceret. Ioannes aūt pōtificatus sui āno secundo. die. xv. moriens. nil de se dignū memoria relinquit. nisi q̄ seditiones quasdam ꝑpe extinctas reuocauit.

Benedictus quartus papa. p̄ria roman᷒. pontifex creatur. ob eius humanitatē et clementiā. qui maxima cū laude. tū maxime in tantis corruptis pontificū moribus vitā cōstanter et sine infamie nota perduxit. Uerū nec quicq̄ ab ip̄o factitatū cōptū habem᷒. q̄ magnope laudari possit. acciderat ei illi etati q̄ omīs v̄tus. tam in capite. q̄ in membris ex hoīm ignauia cōsumpta fuerat. Nam vbi opibus lasciuire cepit eccl'ia versis cultoribus a seueritate ad lasciuiā. pepit hec portēta. a q̄bus ambitione sceleratissima petri sedes occupata ē potius q̄ possessa. hec tū b̄ndicti laus ē. q̄ in tam corruptis moribus grauiter et constanter vitā ducens. pōtificat᷒ sui anno. iij. mēse. iiij. morit. vacat tū sedes dieb᷒ sex

Leo q̄ntus papa. cui᷒ patriam historici non ponūt. pontificatum aūt adeptus. a christofero eius familiari dominādi cupiditate allecto capit. et in vinculis conijcitur. qđ sine magna seditione. et multoꝝ interitu fieri non potuit Christoferus itaq̄ sedem occupat. xl. leonis in pontificatu die qui vidēs se honore spoliatum (et maxime a familiari cui multa cōtulerat beneficia) dolore animi paulo post perijt. cum ab eo potissimū honore spoliatus fuit. quē ip̄e. vt lupum domi aluerat. vt illud theocriti enutrito lupos qui te comedant.

Christoferus papa. cui᷒ patria et cognomentum ob ignobilitatem ignorat leone deiecto pōtificatum malis artibus adeptus. male amisit. Septimo enim mense. dignitate ac merito quidem eiectus. monasticam vitam vnicū calamitosoꝝ refugium obire cogitur. in monasteria enī tanq̄ in insulas clerici male de ecclesia dei meriti relegabant. Sergius autem eius successor postmodū cognita hominis iniquitate illum e monasterio traxit. et in custodia publica in vinculis cōiecit. nec multo post ad maiorem sui penam in artiori custodia cū retinuit. vbi et tandem miserabiliter defecit.

Apparitio michaelis

Michaelis archangeli apparitio. āte hec tempora in apulia iuxta Sipōtum vrbē in monte gargano facta fuit. in quo postea ob hm̄ōi memoriā oppidum vna cū templo edificijsq̄ alijsq̄ apparatu clarissimo conditum fuit. ad qđ nunc vsq̄ totius xp̄iani orbis populi maximo concursu frequentare dicitur.

Post hec quoq̄ tēpora ignee faces in celo et stelle micantes discurrentesq̄ p̄ter consuetudinē vise sunt. Unde non ita multo post vngari ytaliam cū exercitu ingressi. multas vicissim intulere acceperēq̄ clades. Cometaq̄ solito rutilantior appauit. Et secuta est nimia inundatio aquaꝝ precipue in saxonia.

Sergius eius nomīs tercius papa. natione ro. p̄ōe benedicto pontificatum iniens. basilicam lateranensem. que tum corruerat restituit. Hic itaq̄ diaconus existens formosi factionē ne pontificatū cōseq̄ret plurimū ꝓsecutus fuit Eā ꝓpter a formoso reprobatus fuit. Sꝫ ip̄e suscepto pōtificatu ī galliā ꝓfect᷒ Lothari g̃ra et amicicia fultus in ytaliā redijt. Et christoferum monachum papatus inuasorem capiens in vinculis retinuit. formosi acta ita improbauit. vt denuo ad sacros ordines eos admittere necesse fuerit. quos formosus antea sacerdotali ordie dignos censuerat. et in vltionē sue iniurie. eius cadauer e sepulcro tractū. capitali supplicio. ac si viueret affecit. corpusq̄ ip̄m in tyberim ꝓijci iussit. tanq̄ sepultura et honore hūano indignū. ferūt piscatores corpus ipsum inter piscandū reptum. ad basilicā petri detulisse. atq̄ dū funus celebrat sctōꝝ ymagines que ī templo locate erant. corpus ip̄m veneratas fuisse. Sergi᷒ aūt his artibus vitā ducens. septimo pōtificat᷒ sui āno. mēse. iiij. die. xvi. morit.

Linea summoꝝ pontificū

Ioannes nonus

Benedictus quartus

Leo quintus

Christoferus

Sergius tercius

Linea imperatoꝝ

Ludouicus tercius

Ludouicus eius nominis tercius. arnolphi imperatoris filius. pr̃i successit anno salutis. 903. regnauit aũt annis. 10. Confuso autẽ existente imperio minime ad coronã imperij puenire potuit. quẽ tñ franci in regẽ francoꝝ germanorũqȝ genitorẽ in titulo imperij subrogarũt. Et i oppido forchẽ rex creat̃. vtqȝ centebaldo cui principes lotharingie aduersabant̃ resistentiã faceret. ad regnum tocius belgice vocat̃. quo cõperto centebuldus lotharingiã ferro igniqȝ deuastabat. tandẽqȝ a comitib⁹ stefano gerardo ⁊ manfredo in bello occidit̃. Anno aũt ab incarnatione dñi. dcccc v. Ludouicus filius bosonis principe romane ⁊ burgũdie regis filius p taurinos ytaliã est ingressus. Cũqȝ totius ytalie regno p suo arbitrio potiret̃ dimisso milite. veronã cũ paucis se cõtulit. vbi a quibusdam tradicione captus reuocato berengario oculis priuat̃. Inde berengarius regnũ ytalie cũ imperio accepit. ludouicus aũt rex germanie ⁊ apud frãcos germanosqȝ imperator sine heredibus mortuus. in quo ⁊ fratre centebuldo carolorũ genealogiã finẽ habuisse dicũt. ac sic imperiũ qd annis centũ ⁊ decem caroli magni progenies possederat. demũ ad longobardos trãsfert̃. ludouico autẽ defuncto. otto dux saxonũ ab omnibus petit̃. Is princeps clarissimus senio grauis regnũ recusabat.

Conradus primus

Conradus primus. filius conradi. quẽ comes albertus occiderat. cõsilio pdicti ducis ottonis. q regnũ accipe renuit. cõsensu oĩm francoꝝ rex creatur. anno dñi. dcccc xij. quẽ alij ponũt nouissimũ oĩm caroloꝝ. hic ad coronã imperij nõ puenit. ⁊ cũ in ytalia nõ imperauerat. ytali cũ inter imperatores nõ numerant. imperauit tñ apud gallos ⁊ germanos annis septẽ. anno regni ei⁹ primo hungari ad depopulandã terrã rursus effusi. a sueuis ⁊ baioarijs iuxta rhenum sternũtur. post dux baioarioꝝ arnulphus cõrado regi cõtrarius cũ vxore ac filijs ad hungaros diuertit. vbi vsqȝ ad obitũ conradi pmansit. cõradus aũt moriendo anno regni sui septimo corã regni sui principibus heinricũ ottonis saxonie ducis filium designauit regni successorem.

Heinricus primus

Heinricus primus dux saxonie ottonis ducis filius in francia orientali regnauit ⁊ anno domini. dcccc xx. in germania imperium assumẽs imperauit annis. 18. occidentalẽ franciam. tum carolo rege partibus regente. Heinric⁹ autem per pontificẽ coronatus nõ fuerat. fuit aũt in coercendis hungaris atqȝ bohemis vir gloriosissimus. quos ingressos violenter saxoniã incredibili cede prostrauit. hic heinricus humilis vocitatus vxorem habuit mathildim. q illustrissima matrona mire suauitatis ⁊ gratie ac mansuetudinis mulier. oĩmqȝ aliaꝝ virtutũ splendore illustrata fuit. de qua nõnulli celeberrimi scriptores mira scripsere. que sua virtute saxonũ familiã plurimũ exaltauit. ex qua genuit ottonem magnũ. ⁊ heinricũ ducem baioarie. Soror aũt huius heinrici haba genuit albertum comitem de quibus in sequentibus hystorie ponũtur. Heinric⁹ quoqȝ sacram lanceam mirandi operis ⁊ clauis xpi ihu crucifixi sanctificatam a rudolpho rege burgũdie minis extorsit. additis muneribus ⁊ parte prouincie sueuorũ. Et hanc ad insigne ⁊ tutamẽ imperij posteris reliquit. Eam tamẽ alij a bosone rege prouincie fuisse translatã. anno regni heinrici. xv. otto filius eius vxorem ducit filiam eduardi regis angloꝝ. Tãdẽ dum ad obtinendam imperij coronã romã pergeret. diem vltimũ clausit is licet in vincendis inimicis gloriosus extiterit. tamen pacificus. non effugatis ab ytalia tirannis benedictionem non accepit imperialem. Relicto filio ottone primo. qui factus est imperator.

Temporibus Ludouici tercij albertus nobilissimus comes francoꝝ ottonis saxonũ ducis ex filia nepos cõradũ, q a quibusdã ludouici regis fili⁹ fuisse dr̃ occidit ob ea rex ludouicus albertũ in castro babenberg bello inuadit. Cũ virib⁹ se posse pficere dubitaret. hattonis archiepi maguntini dolo. ad imperatorem ductus capite plectit̃. q historia i descriptiõne ciuitat̃ babẽbergẽ infra lati⁹ patebit. Ex ei⁹ sanguine ferũt originẽ traxisse albertum. qui postea marchiam orientalẽ olim pannoniã supiorẽ. nũc austriã dictam. ab hungaris ereptã romano imperio adiecisse tradit̃.

Albertus comes babenbergẽsis

Hatto archieps maguntinẽsis

Hatto maguntinus archiepiscopus. qui successit Sunderoldo a normãnis occiso. Is cum comitem albertum de babenberg dolose tradidit occidendũ. postea rex cõradus cũ in ducem saxonie heinricũ sollicitans. ob potẽtiã eius sibi suspectã. ad qd cũ iaz torquẽ aureã archieps fabricasset. Que collo ducis secũ cõmunians inijceret. dolo pdito frustratus est. Et post triduũ morbo vel languore ⁊ vt alij ferũt fulminis ictu interijt. ⁊ a demonibus raptus. In puteũ ignis in monte sicilie precipitat⁹. dicente voce in aere. Sic peccata lues. hecqȝ ruendo rues.

Babenberga preclara ciuitas [illegible] quā Radiantia fluuius (vernacula lingua rednitz dictus) diuidit. In bono ac fertili loco [illegible] nō longe a Nuremberga peguicio amne exoneratur. pbetqȝ babenbergensib° oblectamentū [illegible] naugia plurimū accomoda. deinde in moganum descendēs q nō paucas fracōnie [illegible] ciuitate in edito mōte art ē natura ꝛ arte munita. Lutolfus princeps saxonie suis t[illegible] ous claruit. cui [illegible] otto. genuit heinricū humilē primū. romanorūqȝ regem q germanie prefuit. Et filia babam. a qua hec ciuitas babenberga vocatur. Quāqȝ nōnulli monte pa[-]uonis appellant. Hec baba comitissa babenberge. duos genuit filios Reynoldū. quē cōradus dux fracie occidit. nongentesimo ꝛ sexto salutis ano. Et albertū nobilissimū francoꝝ comitē. pscripti ottonis saxonie ac thuringie et filia baba nepotē q cōradū fratrem ludouici regis romanoꝝ ob necē fratris vita priuauit. Quāobrem in arcē vrbis se cōtulit. Et aliquādiu regis obsidionē ptulit. difficilis expugnatio loci videbatur. Ob quā rem ad dolos recursum ē. Hatto eps magūtinus minister sceleris inuentus ē. Qui pfect° ad albertū litis arbitrū se dixit. Rogauitqȝ albertū. vt ad impatorē in castra descenderet. qz vel pacē ei daret. vel in arcē reduceret incolumē. credidit albertus. accepta iurisiurādi religione. Albertus aūt comes deinde recepta fide ꝛ pmissione hattonis archiepi. cū eo pgens a castro suo. Vix aūt arces egressi tū hatto vereor inquit. ne diu apud impatorē morari oporteat. Vtili° fortassis cōsiliū erit. prius sumpsisse cibū. Laudauit albertus verba psulis. Et in castellū rediens. hattoni prandiū dedit. nulla alia securitate ab epo requisita quo sumpto ad impatorē cū eo pgens. vbi mox capt°. ꝛ capitali sentētia dānat°. cōdemnat° monet archiepiscopū de facta securitatis sue pmissione. Rndit pax religiosus eps. se fidei et pmissioni satisfecisse. ipmqȝ a castro egressum. incolumē sel in castrū suū deduxisse. Cū ad prādiū introiuit. bis reducere nō promisisse. Infelix Albert° gladio obtruncat° ē. Meli° romani q pari fraude vsi vinū et captiuis ab hānibale romam missis. vinctū īmisere. pdia q albert° hūit ipio postea cessert. otto vo. iij. ipator pdia pleraqȝ diuo heinrico tradidit vt in pnilegio eius scribitur. Nouerint oēs xpi fideles qualiter nos obinteruētum dilectissime

ge[illegible] nostre adelhaide caro nepon nostro baioariorū duc. heinrico quoddā [illegible] nostri prediū. c. ita le videlicet babēberg noīatam. cū oībus ad hāc respicientib° ꝛc. nra impiali potētia i ppetue vsus ppetuari cōcessim°. firmiterqȝ donauimus ꝛc. Eam vrbē deinde heinricus impator sanct° plurimū exornauit. Ecclesiā ac aulā epalem celeberrimā in ea fundauit. cū sua contthorali sancta v̄gine kunegūda. Nā nil in vita pretermiserūt. qd ad honorē dei ptinere scernerēt. q post mortē in eadē basilica summa ac regali. multis miraculis clarēt. ibiqȝ berengari° sepultus ē. q regnū ytalie vsurpauit. Et ab ottone primo capt° in germaniam ductus. illic exulans obiit. Ornatur qȝ hec ciuitas edificiis publicis ac sacris edibus ppu[illegible]. habz ꝛ sanctū ottonē eius loci epm aplicū pōmeranie. cū vexillo diui georgij. credūt quoqȝ duas e sex ydrijs ibi esse. in quibus vinū et aqua factū. a domino saluatore. euangelistaꝝ tradit historia. Et gladiū cum quo petrus malcho auriculā amputauit. Laudem vo vrbis ac descriptionē gottefridus viterbiensis elegans hystoricus hys sequentibus edidit.

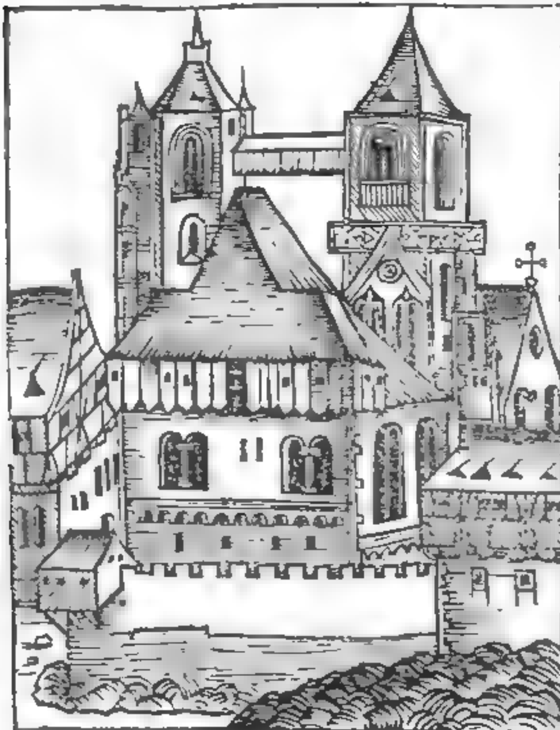
Bauaricus fluuius vulgo radiantia dictus
Norica rura fouens. variecqȝ vagādo relict°
Montis pauonis. vrbis amena colit
Nomie vulgato mons babēberga vocatur
Flumine crassatur. vicinaqȝ terra rigatur
Ponsqȝ sup̄strat°. cingit vtrūqȝ latus
Vrbs laudāda nimis mōti sbcresat ab imis
Indeqȝ sblimis fit turribus in situ primus
Montis ab vrbe tū culmina clerus habet.
Agmine muroꝝ series pcincta domoꝝ
Exclusis laicis. munitio fit dominoꝝ.
Ecclesie forma. mōtis caput auget ꝛ ornat
Mons pauonis hz colles sibi collaterales
Tres qsi cōsites. vrbis quoqȝ principales
Ipse nitēs medi°. pemine absqȝ pari
Pulcrior illoꝝ loca maxima dat monacoꝝ
Templaqȝ multoꝝ reliqȝ dant canonicoꝝ
Quarta ps fluuio pbet vtrūqȝ forum
In crucis q̄ modū. posuit sibi pauo colonū
Stat medius petr°. stephan° sibi dexter hr
Vertice stat Jacobus. leua michael retinet
Fertqȝ secus fluuiū. virgo maria decus
Cesaris heinrici sancti cognomine claudi
Hec ꝛ maiora multa fuere bona
Cuius ꝛ ossa bona sunt ad miracula prona
Hoc opus hec dona sua ptulit alma corona
Me vocat historia pauo beate vale.

Anastasius tercius papa. patria romanus. sergio pontifici surrogatus. pontificatum iniit. Quo landulphus beneuentanus princeps graui prelio in apulia cum grecis decertauit et vicit. Hic vir bonus modeste et integre in pontificatu vixit. nec in se quicquam habuit. quod reprehendi possit. quem pontificem hac vna in re laudare possumus. quod neminem eorum quod ante se in pontificatu fuere ignominia aliqua notauerit vel maledicentia psecutus sit. a quo cum nil memoria dignum gestum sit. secundo anno pontificatus sui moritur. Et in basilica petri sepelitur.

Lando papa patria romanus anastasio successit. Huius autem vita ita obscura fuit vt etiam sint qui eum inter pontifices non numerent. maxime vincentius historicus. aliter martinus sentit. et gothefridus qui scribit. Landum autem suam interposuisse. quod minus beregarius. et rudolphus comitis guidonis filius. inter se decertarent. Landus autem sexto pontificatus sui mense. die. xxi. moriens. in basilica petri sepelitur.

Ordo cluniacensium sub regula diui Benedicti incepit

Ordo cluniacensium anno domini nongentesimo terciodecimo. sub regula diui patris Benedicti ab oddone abbate viro vtique sanctissimo initium sumpsit. Nam berno abbas moriturus. oddonem olim musicum cluniacensis cenobij constituit abbatem ea conditione vt ecclesia cluniacensis quotannis gigniacensi persolueret. xij. denarios. Oddo autem mire ac incomparabilis sanctitatis in monastica disciplina feruens. cum eiusdem ordinis monachi. a primis corporis benedicti institutionibus plurimum declinauerant. Quam obrem permotus oddo abbas feruorem semimortuorum denuo excitauit. et multa ad monachorum instructionem scripsit. Et laudabilis institutio beati benedicti in diuersis cenobijs reuixit. Hic a remigio antisiodorensi in musica et dialetica a primo est eruditus historiam de sancto Martino edidit. Ubi et paulo post in domino sanctissime quieuit.

Oddo primus pater cluniacensis

Joannes eius nominis decimus. patria romanus. patre sergio. pontifice anno domini nongentesimonono pontificatum iniit. presul rauennas is antea fuerat. episcopatu deiecto populi tumultu. Uerum lando mortuo pontificatum adeptus. spiritus militares magis quam religioni deditos gessit. Indigebat autem huiusmodi pontifice ecclesia. quod confestim contra sarracenos ytaliam in multis locis occupantes cum alberico hetrurie marchione in auxilium accito conflixit. et superans ab vrbis finibus submouit. Is in triumphi medium romam rediens alberici odium in se concitauit. et cum eum e roma expelleret. vngaros in ytaliam vocat. quod plus calamitatis quam sarraceni ytalie intulere. Joannes autem seditione militaria mulieribus guidonis comitis captus. et in vincula coniectus. ceruicali in os coniecto necatur. pontificatus sui anno. xiiij. mense secundo. die tercio. Eius in locum alter ioannes subrogatur vero qui vi sedem occupauerat. E loco statim deiectus connumerari inter pontifices non meruit.

Leo sextus. patria romanus. legitimus suffragijs pontifex creatus. vir vtique bonus. quod nil tyrannicum in vita post se tulit integre et modeste vitam ducens ac rei diuine consulens. reuocare ciues ad concordiam temeritate priorum pontificum adhuc tumultuantes. componere res ytalie. pacare externum hostem. propulsare barbaros a ceruicibus ytalie conatus est. Sed dum in his operibus laudabilibus vacaret. septimo mense. die quintodecimo pontificatus sui moritur. sepeliturque ad sanctum petrum.

Stephanus eius nominis septimus patria romanus. eo tempore pontificatum iniit quo hungari alemoniam saxoniamque populantes. ab heinrico germanie rege apud mersburgam ingenti clade superati sunt. eius autem vita mansuetudinis et religionis plena fuit. quod secundo pontificatus sui anno. mense vno. die. xij. moritur. Inque b. petri basilica sepelitur.

Linea summorum pontificum

Anastasius tercius

Lando

Joannes decimus

Leo sextus

Stephanus septimus

Berengarius eius nominis primus. forojulianoꝝ dux. roma oriundus ex longobardoꝝ regum stirpe progenitus. ⁊ in bellicis artibus prudentissim⁹. ludouico predicto superato. primus in ytalia imperiū sibi vendicauit. imperauitq; annis. 4. romani eni ⁊ ceteri ytali nullū ab imperatore dissidijs regni francie implicito. auxiliū aduersus rebelles longobardos affuturū intelligentes. berengarium ducem forojuliensem crearunt imperatorem. nec tamē adeo in creatione illa fuerunt cōcordes. quin guidonem spoletanū ducem alij regem ytalie declararent. In ytalia vō creati principes noui. inter se dissidentes. aliquot cōmissis prelijs cōcurrerūt. primisq; in cōgressibus guido berengariū incōmodis affecit. At berengarius vir magnanimus ac rei militaris scientissimus breui superior euasit vt guidonē in etrurie ciuitatibus q̄s tenebat. in suoq; ducatu spoletano se oporteret continere. Idē fecisse dr̄ ambrosio alio bergomensi comiti. Quibus sublatis ⁊ interfectis berengarius in vnū copijs suis contractis. cū romanis etiam bellum gessit. qd̄ quidem landonis pape prudentia cito sedatum fuit. Guidone aūt mortuo. lambertum filiū illi in regno successisse certū est. cum quo plurimas pcertationes habuit. a quo (vt nōnulli affirmant) postq; ab vngaris cū quatuordecim armatoꝝ milibus apud forūiuliū fugatus fuerat. apud veronā superat⁹ est. Berengarius imperij sui vires nomēq; ad eam ytalie ptem q̄ nūc longobardia ad alpes vsq; obtinebat. Magna eni tum erat inter ytalos germanos et frācos de possessione imperij concertatio. Vñ ⁊ grauissima bella orta sunt. nec extincta sine multoꝝ interitu. oīmq; prouinciaꝝ calamitate. annitebantur tamen romani ytaliq; imperij nomen in prouincia retinere. ferunt igit̄ berengariū a landone potifice fuisse coronatum.

Hugo arelatensis comes post berengariū imperauit in ytalia annis. x. hunc elegerāt ytali contra rudolphū burgūdū q̄ berengariū imperio priuauerat. cui cedens absq; contentione rodulphus in burgundia se recepit. Duxit vō vt debuit hugo ytalie regno potitus rodulphi regis exemplo admonitus suspectam eoꝝ a quibus vocatus fuerat fidem. ⁊ dato sampsoni cuidam ex duabus suis exercitus negocio. illos quid fieret principio ignorātes in exiliū egit. Nec tamen hugonē regem. sua satis tutata est prudentia. q̄ arnoldus bauaroꝝ dux a factiosis exulibus. alijsq; domi potentibus ytalis suasus aduersus eū in ytaliam cū paratissimo exercitu venit. quem veronenses primū regem ytalie appellatum intra menia acceperūt. vbi paribus animis ē decertatum. Victusq; Hugo ⁊ veronensibus reiectam in racherū epm̄ suū rebellionis culpam deprecantibus pepercit. epūs papiam in exilium est actus tandem hugo cum parasset iniurias stephani pontificis mulctati vlcisci. in ip̄o apparatu moritur.

Berengarius secūdus post vgonē vel vt alij volūt post berengariū primuz accepto imperio imperauit in ytalia annis. 7. Hic itaq; cū cisalpinā galliam tantūmō tueret̄. Iter hungaris dedit. vt in etruriam irent. euersis vrbibus ingentem p̄dam asportarunt. Per idq; tēpus post pacatos vngaros imperiū ytalie. vt restauraret̄ annitente berengario tyranni quibus formidolosa erat ei⁹ potentia perniciosis ytalie machinationibus resistere perrexerūt. Rudolpho burgundionū rege suasionibus pollicitationibusq; in ytaliam accersito. qui perditorum hoim̄ ytalie magnatū potius q̄ exercitus sui viribus fretus. berengario pulso in illius quondaz imperij pte ytalie tribus annis regnauit. Nec tamē diu tardauit vltio. que bonos eaꝝ regionū eque ac pfidos affixit. Etenī vngari ad quos berengarius cōfugit. salardo duce in ytaliam venientes. Et omnia p que incedebant vastantes. papiam obsederunt ⁊ vi captam ferro ⁊ igni absumerent sunt adnisi. Tandem berengario secūdo quem ytalia pulsum ad hungaros confugisse diximus. apud illos. vel vt aliq habent scriptores apud bauaros vita functo. berengarius tercius in ytaliam venit.

Reges ytalie

Berengarius primus

Hugo

Berengarius secūdus

Berengarius tercius

Berengarius tercius primi berengarij ex filia nepos. in ytaliam veniēs. anno salutis noningētesimo trigesimoquinto imperio potitur. quem vō ⁊ quantū adducerent exercitū. aut eius gentis ope adolescens exul sit reductus nullus scribit. Sed apud multos constare videmus ip̄m stephani septimi pontificis tpibus ytaliam ingressum esse. Sed interea sarraceni ad garganū sedentes appulis calabrisq; noua excursione vastatis. beneuentū vrbem obsident spoliatamq; incendunt. Quibus vltra progredi vt romāos inuaderent fines parātibus romani pontificis ioannis decimi suasionibus impulsisq; adducti guidones comitem cohortibus tumultuario delectu coactis perficiunt. Is in barbaros ducens furentes repressit. berengari⁹ q̄s imperiū quieteq; in ytalia reintegrare cupiēs. pacē federaq; cū hūgaris firmauit. hūgariq; tamē q̄ in ytalia ēs tot p annos assueti fuerāt in externos vsq; alemaniā denuo ppłare ac vastare ceperunt. Ferunt aliq hunc berengarium annis octo regnasse. Licz alij ea aliaq; de quarto berengario similia scribant.

Anno mūdi. 6133. Anno xp̄i. 934.

Ioannes vndecimus papa: pr̄ia romanus: eo tempore pontificatū iniit: quo sanguinis fons genue largissime effluxit: future magne calamitatis indiciū. Nam et genua a saracenis ex affrica venientibus tum capit᷑ ac diripit᷑ Et vngari ytaliā ingressi longe oīa ac late populati sunt. Ioannes aūt pontificatus sui anno quarto. mense decimo. die. xv. morit᷑. vacat tū sedes dies. xvj.

Leo septimus papa. natione romanus. vgone et lothario in ytalia imperantibus post ioannē pontificatū adeptus nil dignū memoria gessit. q̄ pontificatu assumpto. cū remissus esset. pontificatus sui anno tercio. die decimo moritur. Et in basilica petri sepelitur. vacat tum sedes dies tres.

Ioanne vndecimo pontifice. anno nongentesimo tricesimoquinto saraceni affricam incolentes vt iam p̄missum est. ingenti ducta classe orā oēm etrurie maritimā populati sunt. et genuā circūactu. vrbē q̄ graui obsidiōe p̄ssam ceperūt. in qua maxima vsi sunt seuicia. vrbe eī spoliata. Et hijs qui arma ad defensionem induerant. primo impetu cesis. oēs pariter puberes masculos cū facta preda nauibus impositos abduxerūt. Quidā tū̄ scribunt impuberes genuensium ex affrica in patriam breui reductos fuisse.

Cum creatus est pontifex leo septimus. ad eius anni tercii tēpora guilhelmus scribit heinricū germanie regem ac imperatorem: de quo supra p̄missum obijsse. Cui sit in regno imperijq̄ titulo suffectus otto filius mathilde saxonie regis filia de quo in sequentibus mentio fiet.

Stephanus octauus papa natione germanus. post leonem pontificatum iniens. Cum pontificatum suscepisset ita a romanis seditionibus vexat᷒ est. vt nil memoria dignū ab eo geri potuerit. immo vero (vt Martinus refert) in tanta seditione mutilatus. turpiter aliquādiu. vitam duxit. Cum ob inhonesta vulnera prodire in publicum erubesceret. Parabat quidem rex hugo tantā iniuriam vlcisci. s̄ in ip̄o apparatu moritur. Cui quidem lotharius filius in regno succedens. hac de re nullam mētionem fecit. vel q̄ populi romani amicus esset vel q̄ breui regnauit. biennio em̄ post mortem patris supuixit. Stephanus v̄o pontificatus sui anno tercio. mense quarto. diebus. xij. moritur. vacat tum sedes diebus decem.

S. Rupertus

Rupertus quez alij Vgibertū appellant. lotharingie, puincie nobilis princeps. vir sanctitate et ceteris virtutibus insignis hisdem temporibus ob clara miracula sanctis ascribitur. Qui inter cetera sue virtutis opa dū viueret gemalitense cenobiuz in francia p̄prijs impensis. magnificentissimis opibus breui extruxit.

Sanguinis quoq̄ fons hoc anno vt premissum est historicis testātibus in genua vrbe maritima in loco vbi dicitur fontanella. p diem integram largissime effluxit. qui et future calamitatis vrbis ciuibus demonstrauit. vt de saracenis ex affrica soluētes genuam vsq̄ peruenerūt iam dictum est.

Martinus tercius papa. pr̄ia romanus. Vir quidem mansuetissimus qui placabilitatem et mansuetudinem stephani septimi imitatus est. pontificatum em̄ adeptus. bella omittens. religione sese totum addixit. templa vetustate collapsa instaurans. pauperes elemosinis pascens. Nō caruit tamē hui᷒ temporibus europa ip̄a bellica rabie. Nam cum otto annitteretur ytaliam īgredi. aduersante lothario magne cedes vtrinq̄ cōmisse sunt. adhortāte tamē eos martino pontifice. vt ab armis discederent. cum vbiq̄ fame et penuria rex oīm laboraretur. Tercio autē pontificatus sui anno. mense sexto. die. x. morit᷑. et in basilica petri sepelitur. sedes vacat dies duodecim.

Agapitus secundus papa. natione romanus. ardente tumultu bellico ytalia pontifex creatur. homo sane magnanimus. qui ottonem germanie regem contra berengarium imperatorem. cognita eius superbia vocauit. Cui᷒ ope inter hunc pontificem et ip̄m berengariū qui omnia sibi contra ius fasq̄ vendicabat lites composite sunt. Fuerat hic vir valde innocens. et reipublice xp̄iane amator precipuus. Qui pontificatus sui anno nono. mense septimo. die decio moritur. Eo fere tempore quo oddo cluniacē̄. monasterij abbas in domino q̄euit. Et in basilica beati petri sepelitur.

Linea summor pontificum

Joannes vndecimus

Leo septimus

Stephanus octauus

Martinus tercius

Agapitus secūdus

Reges ytalie

Lotharius

Rudolphus

Beregari⁹ qrtus

Albert⁹ fili⁹ suus

LOtharius ei⁹ nois secũdus hugonis p̄dicti fili⁹. p̄re defuncto impiũ suscipiens imperauit annis. 2. Berengarius eñi tercius magnis extemoꝝ adductis copiijs i ytaliã reuersus. ad p̄mã cuius aduentantis famã rebelles in vgonez animi. multas i ytalie regionibus sunt ostẽsi. Js cũ puidisse vgo qd̓ viribus nequisset. ꝯsilio ꝓuidere petcrcit. Missis nãqꝫ ad hostẽ iã aduentantẽ oratoribus cũ eo hijs constituit federibus. vt se ytalia discedente lotharius filius ⁊ berẽgarius ytalie reges equo iure oĩa administrarent. Viguitqꝫ aliquotannis solo nomine cõsortiũ. quod berẽgarius acri vir ingenio lotharifi spreuit. q̄ apud papiã cũ vxore alunda nobili ac ferocissima muliere. Cuius dotis iure eã ciuitatẽ ⁊ multa oppida obtinebãt se ꝯtinẽs iniuriã dissimulauit. Vgo interim post pacẽ q̄s arelatum redierat diem obijt. Lotharius aũt romanoꝝ amicus ꝯtra ottonẽ heinrici filiũ bellũ durissimũ suscepit. q: cũ otto romã ingredi ãnitteret. hic eidem aduersari cepit. ꝑ quo maxime cedes hinc inde cõmisse sunt. Secũdus tũc elapsus erat annus regni berengarij tercij. quo in tp̄e lotharius solo noie rex fato est functus. Et berengarius alundam. ne alicui nuberet p̄rimonij sui dominus. Et ytalie regnũ ꝑ dotis occasionem inuasuro. publice apud papiaꝫ carceri mancipauit. Eo aũt mortuo ottoni nupsit.

RUdolphus q̄ apud veronã berengariũ supauit. quẽ ferũt postea trib⁹ annis impio potitum esse vt p̄missum est. Js rudolphus burgũdie dux. q̄ superioribus diebus hugoni arelatensi comiti in ytalia cesserat postea francoꝝ rex factus regnauit annis. 2.

QUid tp̄e berengarij impatoris aut lotharij regis nomẽ auctoritas vel potentia effecerit ⁊ an tres vel quatuor berengarij extiterint. vt ignoret facit scriptoꝝ ariditas. Igit̃ cũ obscure de berẽgarijs mentio fiat null⁹ mirabit̃. q̄ vincencij beluacensis. fratris martini polonicasensis archiep̄i. Sicardi cremonẽsis ep̄i. ricardi ⁊ guilhelmi monachoꝝ. gotfredi viterbiensis. ⁊ fratris ptolomei de luca chronicoꝝ libros plegerit. Ne eñi oẽs eoꝝ hac in re errores qd̓ longuꝫ eẽ recenseamus. quũ aliq̄ eoꝝ dicãt p̄mũ berengariũ q̄tuor. ⁊ secũdũ. xij. annis imperium tenuisse. tempa lotharij ⁊ tercij berengarij ad. xiij. annos protrahũt. vt duqꝫ ip̄os impatores latinos cũ regibus ⁊ tyrãnnis interiectis. ꝑ ãnos duos de triginta tantumõ in ytalia fuisse vltimus dictoꝝ scriptoꝝ lucẽsis affirmet. Quã q̄s igitur pauci dictoꝝ impatoꝝ regũ ⁊ tyrãnoꝝ tempora distinguere possint. Jd certum habemus a berengarij primi initio imperio ad othonis primi ex germanis legitimi impatoris coronationem a ioãne duodecimo põtifice romano factam. annos ad quinquaginta intercessisse. Et ip̄m othonẽ berengariũ in lõbardia primo regnare permisisse. postea in exilio egisse.

BErengarius quartus quẽ alij ꝑ tercio ponũt. mortuo lothario imperatore imperio potitur. ⁊ cum alberto filio imperauit ãnis. xj. Vir certe dignissimus. ⁊ acri animo ⁊ industria celebris. Qui cum apud vngaros exul a patria militaret audiens heinricũ bauarie ducem hungaros supasse. Js eñi aquilegia capta. cum forte tunc hũgari ytaliam inuadere dispositi iustinopolim aduenerĩt. quibus sese opposuit heinricus. ⁊ cõmisso his p̄lio hũgari accepta primo ⁊ iterũ clade repulsi in hungariã redierũt. Inde omnẽ ytalie ptẽ ditissimã que aquilegiã papiãqꝫ intercedit excursione populatus est. Berengarius repente stationibus exercitu papiã ꝑperare cepit. Qd̓ cum habuisset exploratum heinricus. exercitum apud papiam nauibus impositum deduxit in padũ. Inde continuato ex eo loco itinere intra austriã se recepit. Postea berengarius vniuersam ytaliã obtinuit. ⁊ imperatoris nomen sibi indidit ⁊ albertum filiũ ytalie regem nuncupauit. Cũqꝫ nimiũ oneribus ⁊ vectigalibus ytalos p̄mere cepit. Et alundã lotharij vxorem in Garda veronensis agri cum sola ancilla carceri mancipasset. ⁊ omnia sibi contra ius vendicare. ytali ꝑ agapitũ othonẽ regem in ytaliã vocãt. qui eos in regno ytalie deturbauit. ⁊ alundam in vxorem duxit.

ALbertus berengarij filius apud rauẽnam constitutus venetos mercatores multis affecit incõmodis. comacensiũ eñi nauigio quod illi haud quaqꝫ tenue tunc habebant fretus. mare illud latrocinijs tenebat infestum. Jd cum veneti diutius pati nec possent nec vellent. nauigio tumultuarie cõtracto. in comaclium ducto oppido primo impetu captum cum oppidanorũ nauibus incenderũt captos autem oppidanos et iuramento ne vltra in predam cupiã aduersum se obedirẽt astrictos dimiserũt illesos. Otho deinde contra berengarium in ytaliam descendit quem tandem post magnas cedes victum in potestatem accepit. Et statim alterum in constantinopolim. alterum in germaniam exilio relegauit. vbi demũ ambo vitam finierunt.

Tatis hūgarie rex

Tatis rex hungarorū. hūgaros suos pulsus de bauaro. quē in ytalia regna/re opinaret victurus. potissimo exercitu ytaliā irrupit. tantusq̧ ytalorū ani/mos tūc pauor inuasit. vt vltimū impēdere exterminiū cōtremisceret. Berenga/rius vero siue proditore vsus fortuna. siue cōsilij prudentia. Albertū mitēs filiū ta/men multa oratū puerū. Et acceptis nūmorū modijs argentorū (vt tradūt) decē re/cedens ytalie pepercit.

Hungari enī postq̧ per germaniā primo postmodū per galliā satis fuerat debac/chati. deinde bulgaros tributarios fecerūt. postea barbare efferate gentis alluuio tot tantasq̧ nationes et prouincias satis superq̧ inūdauerat. ytalia sue cala/mitatis parte nō caruit. ytaliāq̧ ingressi. Veneruntq̧ via foroiuliensi. malo ytalo/rū ab initio mūdi barbaris patefacta. furētesq̧ hungari cede incendijs et rapinis cūcta vastantes. Albericꝰ qz marchio cū per inuidiā ingratitudinēq̧ e roma pulsus fuit. vngaros ad oppressionē romane vrbis accersi/uit. Ea aūt gens romani agri fines qd in primis albericus q̄sierat nequaq̧ attigit. Etruriā vero oēm quā al/bericus saluaz esse pactus fuerat. cōmissis summa et alias inaudita impietate cedibus incendijs et rapinis pe destitutā desertāq̧ reddidit omnes eī mortales feminas atq̧ hac mares q cedibus supfuerāt aut fuga plabi nequiuerāt in vngariā abduxit. Tandē sub ottone primo imperatore impetū in germaniam fecerunt.

Boemia aūt hec tpa ad xpm cōuersa. vbi worziuoius vltimꝰ paganorū ducū a btō methodio morauo/rū archiepō cū ludimilla cōiuge ad baptismi grām pductus ē. nongētesimo quinto anno. post christi saluatoris ortū. ludimilla sancta mulier habita etiā miraculis claruisse fert. Christianā aūt veritatē ā plerisq̧ fidem catholicam inter bohemos magnope ampliarūt. ludimilla filia fuit comitis Slawiborij de castello Przew quod postea melinca dictum ē.

Spitignꝰ Vratislaꝰ Duces bohemie

Spitigneus filiꝰ borziwogij primi xpiani ducis bohemie. post obitum eiꝰ principatum obtinuit. Is enī ex ludimilla sancta muliere tulit duos filios spitigneū et vratislaū. primus patri successit. sed moriens sine filijs fratri princi/patum reliquit. Coniux aūt vratislai drahomiria de durissima gente luticeñ. sa/xis. mulier audax et ad scelus prona. duos pariter filios viro peperit vētzeslaū et boleslaū. priorem ludimille tradidit educandū. alterū ipsa nutriuit. alipni ex nu/tricis innati mores ventzeslaus pietatem colere. mansuetudinē pre se ferre. xpi/ana sacra venerari. elargiri multa pauperibus. nulli obnoxius esse. boleslaus vero/torū sectari culturam. honores ambitiose querere. adulterari. rapere. occidere. in scelera cuncta prolabi. pre suprema ordinās ludimille quousq̧ liberi adolescerent gubernationē prouincie dimiserat. Id egre drahomirie fuerat socrū i castello the/tin strangulari iussit. ipsa imperiū accipiens in omnes crudelis. etiā ventzeslao filio infesta cui prec... e fratrem non dubitauit.

S. Ventzeslaus dux bohemie

Wenceslaus dux bohemie filius vratislai quē bea/ta ludimilla. vt nepotē carissimū in fide xpiana gloriosissima matrona bo/hemorum prima margarita. ac sacris litteris et eloquijs peroptime imbuebat. Quem potus cibiq̧ parcissimū fuisse tradūt. corporis maiestatē decorū. virgini/tatem ad vltimū vite seruasse. diuina in templis officia diurna nocturnaq̧ nūq̄ neglexisse. Et noctis quidem tempe nudis pedibus super glaciem ac niuem iter agentem vim frigoris minime sensisse. Inijsse cum iubente populo (adhuc viuē te matre) principatū creuerat iam ventzeslai nomē. miraq̧ populi caritate atq̧ ad/miratione celebrabat. Sed quanto ceteris dilectior. tanto acrius se in odiū fra/tris matrisq̧ cōcitabat. Fit conuiuiū apud boleslaū matre iubēte. vocat ventzes/laus qui et si mortem instare predixerat. facta tamē de peccatis suis cum sacerdo/te ex more xpiano confessione. fraternā domū ingredit. Ibiq̧ statim boleslai manu percussus interijt. vētzeslai sanctitatem. Quo die cesus est xpm deum testimoniū perhibuisse memorie prodiderūt. Qui regi dacie per vi/sum apparens. suo martyri edem construi mandauit. ipm aūt ventzeslaū multis miraculis claruisse atq̧ in/ter sanctos martyres ab ecclesia receptum tradunt.

Otto primus rex

Otto ex mathilda filia theoderici regis saxonū et henrica regis filius ei suc/cessit in regno. Is p̄clarissima multa maximaq̧ i regnis frācie et germanie gessit. et cū eiꝰ virtutis fama etiā in ytalia celebris haberet. agapitꝰ pōtifex multiq̧ proceres berēgarij alberriq̧ filij tirānidē exosi. illiꝰ opem rebꝰ afflictis italie po/poscerūt. q cū quinquagīta et eo vt aliq volūt āpliꝰ armatorū milibꝰ mouit. tritā et aptā per foroiulij regionē via. italiā ingressus berēgariū impio et albertum regno ytalie deturbauit. Ytaliaq̧ potitus aluidam lotharij q̄ndā vxorē carcere eductā in vxorē accepit. Reuersus i germaniā otto ex aluida vxore anno vix dū elapso filiū suscepit. Cui ottoni postea secūdo fuit appellatio. Ottoq̧ rex interea bole/slaum bohemorū ducem inimicos i se animos pferentem domuerat. Qua felici/tate dum omnibus in locis rex prestantissimus. idemq̧ vir optimus otto vnē. gloriosi et simul saluberrimi facinoris occasionem est nactus cū hungaris bohe/mis vt infra patebit.

De progressu imperii ac trāslatione eius in germanos.

IMperiales tituli. imperiūqꝫ a romanis gallisqꝫ ac longobardis ablati. Et ab ottone nunc suscepti. in germaniā hic primū transferūtur. vbi ⁊ nūc vsqꝫ cōseruantur. Et qm̄ deo auxiliante hoc in loco in germanoꝝ imperiū deuenimus. Nō alienū videtur pro huius excellentissime dignitatis cognitōne. pauca de progressu sacri imperij in medium afferre breuissima ex amplissimis aliūs repetentes. qd̄ maximi auctores tam legū interpretes: qꝫ sancti doctores de cesarea potestate sentiant. ac eius translatione in germanos

ROmana regia potestas. quā sacrū imperium vocitant ab ipa humane nature ratione. q̄ optime viuēdi dux est. Cuiqꝫ oīes parere oportet. originem ducit. Exactis nāqꝫ ex paradiso delinarum primis parentibus. Cum in agris homines atqꝫ in siluis bestiaꝝ modo vagarentur. victuqꝫ sibi ferino vitam propagarent. Animaduertit homo. nā rōnis participē illum deus creauit. hominem homini ad beneuiuēdū maxime conducere. societatemqꝫ fore plurimū necessariam. Sic ergo qui segregati prius vitā in siluis more ferarum ducebant. siue docente natura. siue deo volente totius nature mgr̄o insimul conuenere. societates instituerūt. domos edificarunt. oppida muris cinxerūt. artes inuenerūt. ⁊ cum alter alterius cōmodis inseruiret. placebat mirūimmodum singulis vita ciuilis. dulcisqꝫ nimiū videbatur ⁊ ꝓpinquoꝝ ⁊ amicoꝝ consuetudo. Cuius fuerant prius expertes. Uerum sicut ab homine multa parantur homini cōmoda. Sic nulla est pestis que homini ab homine non nascatur. Ceperunt itaqꝫ homines violare societatē: fidē frangere. pacem turbare. iniuriam cōciuibus vicinorūqꝫ tum opibus tū matrimonijs insidiari. rapere aliena. phas omne obrūpere. nec eīm pacis emula mat liuū suiqꝫ prodiga cupiditas passa est diu manere ius sancte societatis illesum. Cum ergo premeretꝰ ab initio multitudo ab hys qui viribus erāt editiores. Ad vnū aliquem confugere placuit virtute prestantem. Qui ⁊ iniurias prohiberet. inferri tenuioribus. Et equitate constituta. summos cum infimis pari iure teneret. Idqꝫ nedū vna in gente. sed in pluribus factum est. Atqꝫ hij sunt qui postea regis nomen obtinuerunt. Quoꝝ constituendoꝝū causam publica dedit vtilitas iusti prope mater ⁊ equi. Nec sane aliam ob causam rege fuerat opus. nec tante dignitatis fastigium cuiqꝫ cōmittere oportebat: vt ceteris omnibus preferretꝰ. honoraretur ab oīibus. ac preciperet omnibus. nisi vt esset qui publica tueretur. ac iusticiam ministraret. Uerū cum plurimos reges orbis haberet. Cepit (vt fit) pluritas principum discordiam parere. Nāqꝫ cum modo de finibus. modo de iurisdictione ꝯtēderent. Nec esset qui lites dirimeret. nisi gladius. cum nemo minorem se altero reputaret. strepentibus ac furentibus bellis. Nec ciuitas cum ciuitate. nec ꝓuincia cum ꝓuincia conuenire poterat. dulceqꝫ illud ac suauissimū humane societatis cōmertiū ꝓhibebatꝰ. Sed affuit presto benigna humane nature prouidentia. Que suapte ingenio ad optima tendit. nec vult q̄ sunt queqꝫ futura sunt male disponi. Hanc igitur operante ad vnū principatum. quem greci monarchiam. Nostri v̓o imperium vocitant reduci singula placuit. Nec eīm aliter pax poterat vniuersalis haberi. Hinc illud assirioꝝ imperiū exortum est. Hinc grecorū principatus alexandri magni virtute atqꝫ fortuna ex europa in asiam ac libiā ampliatus. Hinc carthaginēse. Sed cuꝫ hec imperia nūqꝫ sibi totū orbem subiecissent. Ac ꝓpterea pacem vniuersalem parere non potuerūt. Placuit siue humane nature altrici. siue ipsius nature domino rectoriqꝫ deo. romanū imperium excitare. Roma igitur vt premissum est ab initio per reges gubernata est. septēqꝫ regibus paruit. Quibus exactꝰ duo constituti sunt penes quos summū ius esset. Ad extremū cū neqꝫ populus neqꝫ senatus satis ꝓbe ꝓuincias vrbēqꝫ regerent data ē vni potestas vt ratū esset quicqd̄ ab eo cōstitueretur. Cui rei principiū iuliū cesarem ꝯstituisse non est ambiguū. Constituto vt diximus principe lege antiqua q̄ regia nūcupatur. populꝰ ei ⁊ in eum oīe suū imperiū ac potestatem contulit. Nec eīm vel populare regimen qd̄ pollliticū. vel optimoꝝ ciuiū qd̄ aristocraticum appellatꝰ. tam iustum tamqꝫ pacificū esse potest. quā monarchicū qd̄ in romano principe recognoscimus. Quod aliquando per ytalos. aliquando per hyspanos. Interdū per affros. dalmatasqꝫ constat administratum. Peruenit etiam ad grecos diuqꝫ apud constantinopolim tante gloria dignitatis permansit. Et quāuis aliquādo duo insimul fuerint augusti: vt dyocleanꝰ ⁊ maximianꝰ. non nūqꝫ etiā plures. Id tamē vsurpatione magis qꝫ iure contigit. In apibus eīm inquit Gregorius priceps vnus est. Grues vnā sequūtur. imperator vnus. Obuenit aūt hec dignitas nūc senatus electione. nūc populi vocatione. nūc militari fauore: nūc principis ordinatione. Demū v̓o negligentibus romā grecis: cāqꝫ nunc barbarorum. nūc aliorum direptioni relinquentibus. populus ille romanus qui suo sanguine ꝯparat imperium. Quiqꝫ suis virtutibus monarchiam fundauerat orbis: venientem in auxiliū eius Carolum magnū francorum regem natione germanum. qui vrbem sacraqꝫ loca ab omni hostiū concursione defendit. primo patriciū post augustum concurrente summi ꝯsensu pontificis acclamauit. a carolo itaqꝫ magno imperij dignitatē occidenti restitutam. vsqꝫ ad ludouicū arnulphi filiuꝫ imperiū apud gallos nō paruū hab[illegible] incrementū: veꝝ postea principum illoꝝ ignauia. splendor ille romani imperij in obscuras tenebras conuersus est. atqꝫ imperium quod annis centum ⁊ decem franci potiti fuerāt. demū in longobardos de[illegible]uenit est. Postremo in germanos duce ottone henrici regis filio translatum est. Taliqꝫ modo in germanos romanū imperiū constat esse translatum. atqꝫ vsqꝫ in presens obseruatur. Quod per varias manꝰ deductum. Nunc ad fridericum tercium ac filiū eius regem maximilianū per legitimā electionem deriuatum est. Quibus suprema in temporalibus est ex alto cōmissa potestas. vt bella feliciter pagant: pacē decorent. ⁊ reipublice statum sustentent. Ad quas res omnes populi. omnes nationes. oīesqꝫ reges ac principes. huic imperio libētibus animis se submittent.

Anno mundi. 6153. Anno xp̄i. 954.

IOannes duodecimus papa roman⁹. de via lata. pr̄is Alberici potentia fretus. pontificatum occupat. Octauian⁹ is q̄dem primo vocabat̄. Albericus eñ q̄dam roman⁹ ciuis potentissimus per factionē cū magnatib⁹ inita. p̄ꝫ vim clero ⁊ pp̄lo illatam filiū suū octauianū creari pontificē obtinuit. Qui ioannes duodecimus appellatus ē. Is vitā nedū pontifici. s̄ cuicūꝫ pri uato turpem in pontificatu duxit. Quippe q̄ p̄ter venationis, cui se totum dedit lenitatē. mulieres palā habuit cōcubinas. Erant tū rome duo consules ex nobilitate quotannis. q̄ ad vetusti cōsulatus exemplar summe rez p̄essent. Et p̄fectus item ex nobilitate creatus pp̄lo ius dicebat. Ex plebe aūt creati singu lis annis. xij. q̄bus de carcerib⁹ erat appelatio. senat⁹ vicē consilijs delibera tionib⁹ obtinebāt. Parebant v̄o romanis a q̄bus magr̄atus annuos accipie bant oēs vrbes ⁊ oppida vicina etrurie intra vrbeuetanū tudertinūꝫ agros in vrbē vergentis. Et queq̄ a neapoli ⁊ a marsis reatinisꝫ ad vrbē pertinet vlteriora ptim greci. ptim sarraceni occupauerāt. Octauian⁹ itaꝫ potētia i sua libera ciuitate fretus. pontificiū mun⁹ humeris suis nequaꝫ conueniēs sibi desummi. Hac q̄dem indignitate moti duo cardinales litteris ottonē obsecrant. vt clerū pp̄limꝫ romanū e manibus berēgarij ioannisꝫ duodecimi vendicare conaret̄. aliter xp̄ianā fidem cū imperio peritur̄ā. Quorū ioannes vterꝫ noie. diaconus vterꝫ dignitate. ⁊ ordine erat. Simulesꝫ l̄ras ad othonem multa ytalie pp̄li ⁊ potentes domi nobiles dederūt. Interim dū otto expectaret̄ re p indices patefacta. Ioannes duodecimus iracūdia ei⁹ erat impotens excādūt. Et cardinales diaconos naso vnū. manu alterz mutilauit. hāc obrem otto in ytaliā mouens vrbē ingrediēs a ioanne honorificentissime suscipitur. coronaturꝫ vt q̄dem tradūt. accepto germanie pannonieꝫ titulo. Translato tū primū ad germāos imp̄io. alij a leone hoc factū existimāt. Cōposito aliq̄ntū primū ad germāos imp̄io, alij a leone hoc factū existimāt. Cōposito aliq̄ntulū statu ciuitatis cū ioanne secrete collocut⁹. cū a flagitijs deterrens. ad virtutem cohortabat̄. Uerū cū nequaꝫ moueri e sentētia v̄bis eum cerneret. ad minas conuersus. Is iudiciū reformidās in siluis more fere aliquādiu delituit. Interim post paucos q̄ꝫ redierat menses obijt. Et vt multi habent scriptores in adulterio deprehensus. pontificatus sui anno nono. mense tercio. die q̄nto Eius v̄o in morte sedes dies. 12. vacat.

BEnedictus quintus papa, patria romanus. ex diacono in seditione pōtifex creatur. ab his potissimū qui ioanni cognatione factioneꝫ coniuncti fuerāt. Cū prius otto leonē electū cōfirmasset. p̄terui tū bn̄dictū in petri ap̄lo sede, p romano pontifice locauerūt. Ea cū intellexisset otto non vltra v̄bis cōminationibusꝫ agendū ratus. primū omni agri ⁊ ditionis romanoz ciuitates. ⁊ oppida pleraꝫ capi diripi ac magna ex p̄te vastari curauit. Romā exinde adeo dura pressit obsidione. vt modiū furfuris p eam tempestatez triginta aureis venūdatū fuerit. tantisꝫ coangustatos malis romanos benedictū ottoni dederunt. ⁊ leonē acceperūt. Ex omnia romanoz proterua. otto in germaniā reuersus benedictum apud hausburgā relegauit. vbi post paucos menses vita est functus Uixit aūt in pontificatu mensibus sex dies quinꝫ. Sedes deinde diebus viginti vacauit.

LEo octauus papa. ciuis ⁊ latronensis eccl̄ie, ptbosecentarius a clero pp̄lo ꝫ romano pulso ioanne pōtifex creatus aū bn̄dictū. quē otto in sede petri ꝯfirmauit. q̄ꝫ cū farētes romani ⁊ passione obcecati eieciss̄ent. agentē imperatorē spoleti adijsset Otto cosvi ⁊ armis ꝯpulit leonem suscipe. q̄ statim romanoz inconstantiā pertesus auctoritatē oēm eligendi pontificem a clero populoꝫ romano ad imp̄atorē trāstulit. Leoꝫ p̄iter vix ad terciū mensem q̄ꝫ restitutus fuerat superstes fuit. Anno eñ p̄mo. mense quarto morit̄.

IOannes. xiij. papa. narnień eps. p̄ria rōnus p̄ie ioāne ep̄o leoni successit. quā petrus vrbis p̄fect⁹ capitali odio p̄secut⁹ ē. Accersit⁹ autē Iofred⁹ in cāpaniaz comes potens armatis stipat⁹. ioannē in pōtificem lateranēsi cepit. p̄duxitꝫ i adriani molē. quā tūc sic ⁊ nūc castellū sancti angeli appellabāt. pōtiferꝫ ibi aliq̄t ei custodit⁹ dieb⁹ in campaniā duct⁹ est ad iofredi libidinē retinēd⁹. Uez interfecto iofredo ei⁹ ꝫ vnico filio a ioāne capuano p̄ncipe. pōtifex xj. mēse sui exilij romā p̄pere rediit. otto cognita pōtificis calamitate romā perueniēs ꝯsules p̄fectū cū decarchonib⁹ i vincl'a coniecit. Inde cū otto senio ꝯfect⁹ obijt. nō multo post ioānes pōtifex sexto pontificatus sui āno. mense. xi. die quinto subsecutus est.

BEnedict⁹ sext⁹ papa p̄ria rōnus ioāni i pōtificatu ⁊ calamitatib⁹ successit. q̄ ⁊ ipe a cincio ciue rōno. ⁊ q̄dē p̄potenti i castellū sc̄i. angeli trusus. eo in loco nō multo post strangulat̄ vel vt alij hn̄t fame morit̄ anno p̄rio. mēse sexto sui pontificatus.

Linea summoz pontificū

Ioannes duodecimus

Benedictus quintus

Leo octauus

Ioannes terciusdecimus

Bn̄dictus sextus

Linea iperatoꝝ

Otto primus

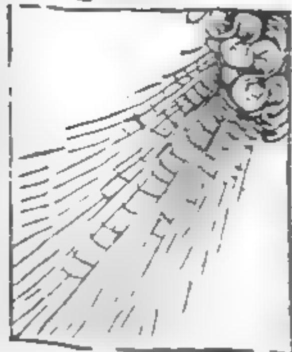

OTto primus germanoꝝ imperator. heinrici regis nobilis heres in regnū succedens. Anno salutis. 962. postq̄ȝ in germania decē ⁊ octo annis regnauit imperator a pontifice declaratus. imperauit annis. xii. primo in palatio aquisgrañ. a hildiberto archiepō magūtino prim⁹ coronatus. Uir vtiq̄ xpianissim⁹ ⁊ eccle romane amator atq̄ acerrimus defensor. Qui domito boleslao boemoꝝ duce post liberatū ludouicū francie regem pacē regno reddit. Eodem q̄ tpe Ugo magnus comes parisiensis q̄ sororē ottonis in mrimonio hēbat. Ludouico regi francie iterato inimicari ceperat. qḋ cū intellexisset otto ne continendo in fide sororio satis p nūcios litterasq̄ pficeret. secūda expeditione in franciā delatus ipē cōpescuit. ⁊ regi parere ac subesse coegit. Dux quoq̄ gisilbertus q̄ regis ottonis sororē habebat in vxorē aduersus francos vt hostis ad andernacū pcessit. vbi a francis victus fugiens in reno submergitur. Rex aūt belgicā ingressus totā in deditōnē redegit. post hec rex ludouicus viduā gisilberti vxorē in cōiugem accepit. hungari quoq̄ siue q̄r vicinos cōiunguosq̄ bohemos ab ottone domitos ac subactos indigne ferrent siue q̄r illum francie expeditionibus occupatū min⁹ resistere posse crediderint. impetū in germaniā fecerūt. atq̄ sup licum fluuiū pꝑe ciuitatē augustā cōsederūt. Quibus otto p̄cibus vdalrici sanctissimi illius vrbis epi motus occurrit. Duxit vero in illos magna spe. nec minori cōfidentia plenus otto. ⁊ paribus animoꝝ ardoribus paribusq̄ hincinde odijs p̄lio. qḋ aliqḋ diebus p solas noctes intermisse fuisse ferūt. decertatū ē. Quāq̄ vo ottoni ⁊ germanis victoria cesserit cruētissima. Cecidit eñ in eo p̄lio gener regis cōradus ⁊ dux wormaciensis. hūgari tamē nō fusi supatiq̄ potius q̄ȝ pene ad internitionē cesi fuerūt. Adeoq̄ tūc eneruata ē potentia hungaroꝝ vt multis postea tpibus se cōtinuerint. Tres in eo prelio reguli ad potestatem ottonis viui pducti sunt. quos germani ottone etiā vt phiberet admitēte. laqueo in hungaroꝝ dedecus suspēsos necauerūt. Ex tot tantarūq̄ diu ⁊ multis cōtinuataꝝ ī locī victoriaꝝ. ottonis fama rōnis ytalisq̄ suasit. vt cū berengarij albertiq̄ filij. tum etiā ceteroꝝ ytalie tyrannoꝝ malis finē quererēt. ottonē orauerūt vt romanā ecclam liberaret. Moturus germania otto filiū ex alunda vxore susceptū ottonē nomine annū etatis septimū agentē in germanie regē apud aquisgrañ. coronauit. Ottoni rome appropinquāti romanos obuiam effusos fuisse. illūq̄ triūphi apparatibus in vrbem deduxisse multi cōcordant scriptores. Joannēq̄ duodecimū ottonem in cesarem romanūq̄ imperatorem augustum coronasse. Alij eā coronatōem leoni octauo attribuūt. quā opinionē Gracianū in decretis secutum fuisse videmus. Inde cum ioanne multis instituit vt a flagitijs temperans vitam pontifice dignā duceret. Et cū suasiones parū prodesse intelligeret. episcopos ytalie cōuocari curauit. Sed pertinax in turpitudine ioannes roma fugiens in montibus delituit. Cū magnus ad imperatorem cōcursus factus. efflagitatūq̄ est vt quēpiam ille dignū pontificē designaret. otto modestia vsus electū se iubente a clero ⁊ populo leone cōfirmauit. quo facto ⁊ rebus vrbis rome cōpositis otto spoletū accessit. Js quoq̄ grecos in apulia ⁊ in calabria supauit. Et romanoꝝ imperiū ad frācos orientales reduxit. atq̄ in goslaria saxonia argentifodinas inuenit. Madeburgam vbi sepultus est ornamentis plurimis decorauit. ⁊ metropolim fecit. denarij item ab eo ottolini vocati in ytalia constituti sunt. Alia insuper facinora laude digna inuictissimus hic imperator strēnue gessit. Erat eñ mitissimus ⁊ singularis clementie homo. Suscepta itaq̄ imperij dignitate singulis pꝑe annis ex germania in ytaliā veniebat. Tandē ottonem filiū admodū senex rome imperij consortē fecit. Quo facto in germaniā pfectus. senio cōfectus. vite morit. Cui⁹ corp⁹ in madeburg germanie vrbē delatū. in tēplo scti mauricij qḋ ipē sumptuosissime construxerat sepelitur.

FErūt multa pdigia tū ytalia apparuisse. Nā ⁊ lapis de celo mire magnitudinis cecidit. sequente ventoꝝ ⁊ ymbriū pcella. Et in vestib⁹ multoꝝ signū crucis ac qḋdē cruēte diuinit⁹ apparuit. q̄ qḋdē portenta indicare magnas clades ⁊ calamitatē ecclesie multi interpretabantur.

SCisma quoq̄ decimū ⁊ vndecimū sustulit otto magnus imperator. deposito eñ ioanne cū populus ac clerus ro. leonem creasset. absente ottone a consanguineis ioannis leone eiecto benedictum subrogarunt. Indignatus otto coegit romanos abrogato benedicto leonē suscipere.

Cometa

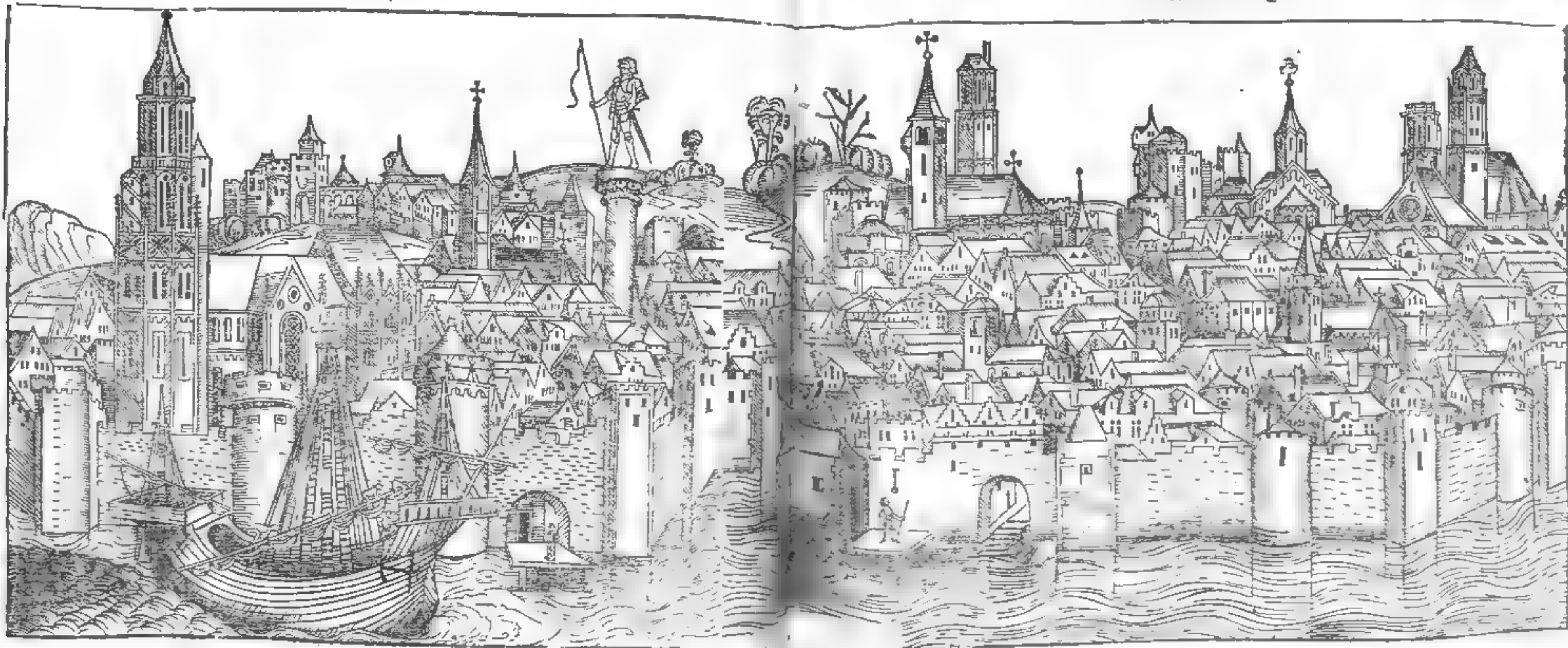

ECclipsim horribilē sol passus ē dieueneris hora diei tercia. q̄ die in hyspania addamaram rex sarracenoꝝ a Radamiro xpianissimo rege gallicie in bello superatus est.

IN ytalia cometes mire magnitudinis apparuit protendens famē. q̄ secuta est. Rexq̄ otto corpus sancti Innocentij in vrbe madeburgā transfert. anno quoq̄ ottonis. xxxij. comes quidam eius familiaris rome a dyabolo arrept⁹ vt dentibus se discerperet ad ioannē. xiij. papā deductus. vt cathena sancti petri in collo circūdaret. fallaces clerici aliam cathenam adhibuerūt. cū nihil remedij sentiret allata cathena qua petrus a nerone ligatus fuerat collo apposita dyabolus spumans ac clamans abscessit. Theodoricus metensis episcopus arrepta cathena. nisi abscisa manu. se non dimissurum ait imperator. ad sedandam litem a papa ioanne obtinuit. vt anulum huius cathene excisū episcopus obtineret. id summo honore obseruauit.

Madeburga. olim parthenopolis a venere parthenia appellata: q̄ ibi colebat. Et vrbs virginum dicta. metropolis ac primaria saxonie vrbs. ad albim fluuiū sita. Is fluuius in montib⁹ crescens. qui bohemiā morauiamq̧ disterminat. Et prouinciā mediā ferme perlabit. primo in occidentē. deinde in septētriones versus. vt prouinciā relinquit per angustias montiū ⁊ abrupta conuallium preceps saxoniā petit. quā duas in partes diuidens Madeburgā vrbem magnā alluit. Deinde in occeanū fertur. vbiq̧ a rheno flumine eq̄ terrarum spacio distans. nō minorē illo planē agrū. Neq̧ romani albim (vt Strabo tradit) trāscenderūt quē plerīq̧ germanie terminū sarmacieq̧ quondā dixere. Hec inclita vrbs imperatorum pontificūq̧ honesta sedes. Tres in partes diuiditur. Estq̧ munita menib⁹ ac propugnaculis. turribus quoq̧ ac fossatis excellit. In eaq̧ sunt magnifice dom⁹. expolite platee. ampla ⁊ ornatissima tēpla. Carolus quoq̧ magnus nobilem epīatum ibi ordinauit. Confecto cū longobardorum bello: potentissimo rege capto. nullā morā interponendam putauit. quin in galliā cōfestim rediret. Saxonicū quippe intermissum belli cū domū reuocabat. saxonū gens longe maxima erat ac etiā bellicosissima pene germanorum oīm. hi falsos colentes deos. cū neq̧ diuini neq̧ humani iuris quicq̄ pensi haberēt. nihilque ac religionem nostram. hominesq̧ ei deditos oderunt. Proximi erant francis. cum quibus continenter bella gerebāt. Hec palma cum carolo magno quasi diuino munere reseruata videretur. Sic renouatum est cum saxonibus bellum. Quo nec maius vllum nec grauius diuturniusq̧ a carolo gestum fertur. Tres enim ⁊ triginta annos cum ferocissimis gentibus certatum constat. Tandem penitus saxones debellati. se suaq̧ omnia potestati caroli permisere. Victis imposite leges vt patrijs ceremonijs. falsisq̧ dijs posthabitis xp̄ianam fidem profiterentur. magnū numerum obsidum darēt. modicis terminis septi. Erat autem carolo in bellis gerendis hic primū prepositus finis. vt xp̄iane fidei legem. quantum in se esset extolleret. ideo purgata saxonia decem episcopatus in ea instituit. sedes prima pontificalis ab eo fundata. ecclesia Osnaburgen̄. super hasam fluuiū in honore petri quem summe coluit. Secunda halberstaden̄. in honore sancti stephani. que prius ī Osterwick fuit. Tercia myndēsis sup weserā fluuiū in castro wedekind. Quarta bremensis in honore sancti petri super weseram. Quinta padebornensis fundata in honore beatissime virginis marie. Sexta verdensis in loco fardan dicto super alleram fluuium. Septimā monasteriensis in honore sancti pauli. Octaua hildensemēsis quā carolus primū in aulica fundauerat. morte preuentus incompletam reliquit. Nona hambergensis in hāmonis id est ionis castro. que olim aquilonarium caput fuit. Decima sedes episcopalis celeberrima est Madeburgēsis in honore diui mauricij fundata super albiam in parthenopoli quondā partenia dicta. Ea tamen a carolo magno instituta fuit primo in Syde super domanio comitum de Swalenwerdh. qui nūc de Lippia appellantur. deinde trāslata ad valersleue. postea ad vrese. Tandem per Ottonem primū imperatorem gloriosum anno salutis tricesimo supra nongentesimū ad Madeburgam mutata. Et eius auspicio in primatū alemānie sublimat. Cui primus episcopus prefuit sanctus Adelbertus. vir omniū virtutum plenus. habs hec vrbs insignis in honore sancti mauricij ex quadrato lapide templum ornatissimū. ottonū cesarum nobile opus. Et in eo sancti florentij corpus. Credunt quoq̧ vnam e sex ydrijs ibi esse. in quibus vinū ex aq̄ factum. a domino saluatore euangelistarum tradit historia hanc plebibus ostendunt. materia marmorea ē ac perlucida. vini capax quantum equus ferre possit. Alteram ⁊ minorem apud hildensenses esse affirmāt Vexillum quoq̧ sancti mauricij hic quotannis ostēditur. magistratus vrbis ius ciuile romanorum abbreuiatum ⁊ saxonica lingua conscriptum. non sine reuerentia custodit. quod magni caroli auctoritate firmatum tradunt. Eoq̧ in decisione causarum vicine gentes recurrūt. magna ⁊ venerabilis earum legum auctoritas habetur. Extat in ea ymago perpulcra Rolandi. qui caroli ex sorore nepos fuit. Prestans fortitudine vir. Et post ingentem hostium cedem in prelio cū de hispania victa exercitum in galliam reduceret. a vasconibus interijsse dicitur. Hic est Rolandus quem (vt fama est) tempestate sua corporis robore ⁊ animi magnitudine. longe ceteris alijs prestitisse. Cuius fortia facta per vniuersum orbem celebrantur.

Madeburga

Anno mundi .6173. Anno xp̄i .974.

Linea summoꝝ pontificū

Donus secūdus

DOnus secūdus. patria roman⁹. bn̄dicto pontifici surrogatus. Hic multe modestie ⁊ integritatis fuit pontifex. Et si nihil in pontificatu gesserit quo magnopere laudaret. Non tn̄ vel aliqua iniuria affect⁹. vel ignominia annotatus ē. Anno aūt pontificatus sui primo morit. Et in basilica petri sepelitur. diebus tantūmodo duobus sedes tum vacat.

Bonifacius septimus

BOnifacius septimus papa. cui⁹ p̄ria ⁊ cognomē ob ignobilitatē reticet. Hic cū malis artibus pōtificatū adeptus fuisset. male etiā amisit. Nam inito migrati cōspirantib⁹ simul bonis ciuib⁹ relinquere vrbē coactus. Inde qꝫ recedens p̄ciosissima queqꝫ e basilica santi petri. subtrahēs. cōstantinopolim ꝯfugit. vbi tamdiu subsistit quo ad diuendititis q̄ sacrilegio abstulerat. magnam vim pecuniaꝝ cōparasset: qbus tanqꝫ adminiculis occupande tyrannidis fretus. vrbem repetit. ciues romanos largitione corrupturus. Obstabāt conatibus suis viri boni. maxime v̄o ioannes diacon⁹ cardinalis. quē capti adiuuantibus qbusdam p̄ciosis hoībus oculis statim priuauit. atqꝫ ip̄e tantoꝝ maloꝝ auctor siue timore siue penitētia patrati sceleris in seditione turpit vitam finiuit. Vixit aūt in pontificatu mensibus septē. diebus quinqꝫ. vacatum sedes dies. viginti.

S. Udalricus epus

Benedictus septimus

UDalricus eps̄ augusteñ. ex clarissima comitū de dillingen prosapia ort⁹. In cenobio sancti galli enutritus. q̄ litteris ac diuino cultu instructus. cum ⁊ habitū religionis optasset. ab inclusa admonitus ne faceret. Cū eū futurū ep̄m denūciaret. a cōsanguineis deinde ep̄o adelberano tradit⁹. Tandē diuino nutu in ep̄m ꝓmotus. totū se diuine contemplationi ac restaurandis ecclesijs dedit. q̄ suis v̄tutibus ac orationib⁹ mira gessit. in hūgarica expeditōne p̄cipue cū otto imperator eos vicit. Amisit quoqꝫ in eo bello diopoldū frēm ⁊ regniboldū filiū soror. Inde ecciam diue affre instaurās ac ecclīam sancti ioannis ac stephani. Tandem post multas patiētie coronas anno domini nōgentesimo septuagesimotercio. Etatis v̄o octuagesimotercio. Sacerdotij quinquagesimo migrauit ad superos. inter sanctos relatus. Sepult⁹ a diuo wolfgango ep̄o ratisponēsi i eccl̄a sancte affre. fuitqꝫ sctitate ac miraculis clarissim⁹

BEnedictus septim⁹ papa. p̄ria roman⁹. Statim inito pōtificatu synodū Remensem celebrauit. vbi gilbertū seditiosum virū ⁊ nigromanticū dānans. arnulphū ep̄m ab ip̄o gilberto pulsum in integrū restituit. Hic annuēte ottone sene ottonē eius filiū cū theophonia vxore in lateranēsi eccl̄a coronauit. Vir autē optimus instabat vnūquēqꝫ rogando vt in creando imp̄atore rei publice xp̄iane cōsulerent. Moritur pontificatus sui anno octauo. mēse sexto. Vacatqꝫ sedes diebus quinqꝫ.

Joannes decimusquart⁹

IOannes decimusquartus papa. p̄ria roman⁹ vel (vt nōnulli volūt) papiēsis bn̄dicto surrogatus. Hic post assumptū pontificatum mēse tercio a romanis capit. Et in mole adriani. vt in publica custodia inclusus. Ibi tamdiu pedore carceris inedia et molestia animi maceratur. quoad vitam turpiter finiuit. Quo mortuo ⁊ in basilica petri sepulto. cessauit papatus dies decē. Delectus ne pontificatu fuerit. vel ob impotentiā ⁊ tyrannidē vt quidā coniectāt vel ob inuidiam maliuoloꝝ ⁊ seditiosoꝝ quorundam haud satis constat adeo sunt confuse istorum tempore historie.

Joannes quintusdecim⁹

IOannes. xv. papa. p̄ria roman⁹. p̄re leone p̄sbitero e regiōe galline albe pōtificatū adept⁹. miro odio in cleros exarsit. vn̄ ⁊ merito ab ipsis cleric odio hit⁹ ē. maxie v̄o qꝫ diuina hūanaqꝫ oīa cog̅nis ⁊ affinib⁹ suis elargiebat post hito dei honore ⁊ rōne sedis dignitate. quē certe errorē ita posteris tradidit. vt ad n̄ra qꝫ tp̄a peruenisse cernimus. Hijs deniqꝫ errorib⁹ ac rapacitatib⁹ inuolutus deo volēte morit. octauo pōtificatus sui mēse. Sepeliturqꝫ in basilica petri.

S. Cōradus eps̄

COnrad⁹ qꝫ ꝯstanciēs eps̄ p id tp̄s ⁊ ip̄e religiōe sctitateqꝫ ac doctrīa atqꝫ alijs v̄tutib⁹ insignissimus fuit. Is ex nobilib⁹ i germania ort⁹ pentib⁹. lrīs erudit⁹. a northingo ep̄o ꝯstāciēsi auditor cān inde p̄posit⁹ effect⁹. p⁹ cu⁹ obitū a. s. vdalrico ac clero i ep̄m elect⁹. inde ecciam ꝯstācie ⁊ duas an portā ꝯstrui fec. Et cū tercia vice hierosolimā petijsset. i eccl̄a. s. maurien sepulcꝝ dn̄i adistar hierosolimitani ꝯstrui fec. Celebrās i die pasce aranēā i calice delapsam cū fiducia sūp̄sit. q̄ p⁹ ex dolore ne lesione de ore ei⁹ exiuit. Plen⁹ tandē dieꝝ p⁹ varia miracula obi. vj. k [illegible] bris. Episcopatus sui anno. lxij.

Linea īperatoꝝ
Otto secundus

OTto secūdus imꝑator. quē otto magnꝰ pr̄ impij cōsortē fecerat. quē etiā pōtifex cū theophania vxore ī lateranēsi ecclia coronauerat. anno domini. 975. solus imꝑare cepit. Vir q̄dē ⁊ ip̄e optimꝰ ⁊ eccle ro. acerrimus defensor. Qui cū esset vir strēnuus an̄ acceptū impiū pacem regno grecoꝝ dedit. Et theophaniā ioannis ꝯstantinopolitani imꝑatoris sororē in m̄rimonium accepit. Nam otto pr̄ filiū ottonē re ī sarracenos grecosq̄ bn̄ gesta. reuersum ꝯsortem imperij asciuit. Voluitq̄ in īperatorē a romano p̄plo ex prisca ꝯsuetudīe acclamari. quē pontifex inunctū imꝑiali diademate insigniuit. Hic post mortem p̄ris in germaniā rediȷt. Et heinricū bauaroꝝ ducē sibi rebellem domuit. Sed dū ea occupat̄ expeditōe otto imꝑator. Lotharꝰ rex frācoꝝ in lothoringiā copiosum ducens exercitū. eā romani imperij ꝓuinciā occupauit. Et aq̄sgrañ. delatus agros populatus ē. in quē cū otto ex bauaria duxisset exercitum Lothoringia in potestate facta. Lotharius in ꝑisius est reuersus. ottoq̄ in frāciam ingressus laudunensiū suesionūq̄ agros vastans. parisioꝝ q̄z suburbia īcendit. Dū in patriā copias reducit. apud auronā fluuiū nō nihil incōmodi accepit. Deinde v̄o cōparato maiore exercitu in ytaliā ꝯ basiliū ⁊ constantinū imꝑatores grecoꝝ Joanni genitori defuncti suffectos veniēs. qui iam calabriā ⁊ eā ꝑtem ytalie occupauerāt q̄ ad siciliā v̄git. apud basentellū ſupdtus. otto imꝑator fugiēs cum repente ad litus scaphe se cōmisisset a pyratis quis esset ignorantibus interceptus ē. in siciliamq̄ ꝑductus. s ibi agnitus. sese ꝓmissa siculis ingenti pecunia liberari. romāq̄ ꝑduci obtinuit. Et de pyratis sumptū ē a siculis suppliciū. Cū romā ꝑuenisset otto ꝑquirēdis ꝯgregandisq̄ fracti exercitus sui reliquijs diligenter opam impendit. Et q̄z copiaꝝ p̄sidio destitutus. in deserto res signoꝝ romanos animaduertere nō auderet. Jrā in beneuētanos exercuit vrbē capit ⁊ incēdit. Trāslato inde sancti bartholomei corpore romeq̄z in insula tyberina collocato. Eo loci maxime q̄ olim iouis hostia lycaonia dicebat̄. Ferunt ottonē beneuento deleta in vrbe3 romā reuersum de quibusdā sumpto supplicio. nō multo post translatum sancti bartholomei corpus rome mortuū. Et in vestibulo. b. petri (q̄d paradisum vocant) labro porphiretico. q̄d adhuc introeūtibus ad leuā apparet honorificentissime sepultū relicto ottone tercio filio successore ac adelisia filia. Alarani montis ferrati marchionis vxore.

Bruno episcopus

Odiolo abbas

BRuno Coloniensis ep̄s. Ottonis p̄mi germanꝰ ob vite sanctitatē maximo in p̄cio habitus est. q̄ ꝓpter doctrinā ⁊ sctitatē mōsteriū celeberrimū apud coloniā3 sb̄ titulo b̄ti panthaleonis martyris fundauit. ac maximis impēsis tandē ꝑfecit Js post wifridū archiep̄atum coloniēnsiū suscepit. Huiꝰ opa a roma coloniā corpa sctōꝝ Elysij. patrocli cū baclo sancti petri translata sunt.

ODiolo post maiolū sctm̄ abbatē cluniacensem q̄ in cluniaco magnū fuit apud posteros vita ⁊ miraculis exemplū reliquit. Hac tempestate floruit. q̄ ex clerico bernacensi in mōachū ꝓfessus cluniaci fit abbas. Qui rexit monasteriū ꝑ annos. lvi. miro religionis feruore. Qui inter cetera sue sctitatis memorāda cōmemoratonē oīm defunctoꝝ post festū oīm sanctorū in burgundia primū adinuenit ⁊ instituit. Q̄d q̄dē sctm̄ institutū ad om̄es ecclias ioannes. xvi. pontifex obſuandū trāmisit ⁊ approbauit. Js anno incarnationis. 1048. nocte circūcisiōis sp̄m b̄tm̄ reddidit deo

Eduardus rex

Alpharabius ph̄us

EDuardus angloꝝ rex. Et ip̄e tū regno tūq̄ sctitate clarissimꝰ extitit. qui postea nouerce sue dolis ac fraudibꝰ interfectꝰ. martyrij palmā adeptꝰ. miraculis claruit multis.

Ludouicus rex

Thedaldus comes

ALpharabiū natōe arabū insignē q̄dē ph̄m hisdem tp̄ibꝰ viguisse multaq̄ scripsisse tradunt de q̄bus etiā pauca apud latinos h̄ntur cōmentaria.

LUdouicꝰ q̄rtꝰ eiꝰ noīs frācoꝝ rex ⁊ vltimꝰ ex caroli magni genere natꝰ. pꝰ lotharīū frācis regnare cepit. cū nullos ex blāca hūit filios. hugoni strēnuisse militi ex testō regnū ⁊ vxorē donat. Cuiꝰ genealogia ac posteritas nūc apud francos regnat.

THedaldꝰ Canusij regiēsis oppidi comes athone p̄re comite defuncto successit. Vir aīo ⁊ rebꝰ bn̄ gestis insignis. Cuiꝰ ob merita pōtifex ioānes ferrariā ytalie vrbē eidē possidendā ꝯcessit. Qui cenobiū ī agro mōtu ano celeberrimū ī honore diui bn̄dicti fundauit. Q̄d postea gloriosa matildis filia eiꝰ celeberrime ꝑfecit magnis additis ornamentis ⁊ predijs.

IOannes sextusdecimus. papa natione roman⁹. pōtificatū iniit ottone imperāte. sʒ nō dum coronā imperij adepto. fuit aūt vir tante doctrine vt multa ꝛ quidē eleganter ediderit. Agitatus deinde seditionib⁹ a crescēno consule romano impiū vrbis sibi vendicare conante. cupiditati homis cedēs. exulatū in hetruriā abijt. at vō crescenti⁹ cognita Joannis indignatione. q̄ ottonē contra se cū exercitu in ytaliā vocabat. ipsius pōtificis cognatos ꝛ amicos q̄ in vrbe remanserāt. ad hoīem mittit rogatum. vt omissa accersendi ottonis cura. ad vrbē cū ptāte redeat. polliceturqꝫ se ei in oībus obtemperaturū. Precibus igitur suoꝝ pmotus ad vrbē veniēs pdeūte obuiā crescentio cū oībus mgr̄atibus ꝛ vrbana multitudine. Et crescētius cuꝫ vniuersis seditiosis petita venia pedes pōtificꝭ exosculati sunt. atqꝫ ita in ꝯcordiā redacti vitā sil' cū q̄te i finē traduxere. Morit aūt pontificat⁹ sui anno. x. mēse. vi. d. e. x. vacat tū sedes dieb⁹. vi.

GRegorius ei⁹ nois q̄ntus natione saxo. pꝛe ottone. Bruno añ vocatus. ottonis tercij auctoritate ob cōsanguinitatē pontifex creatur. Verū ottone in germania exn̄te seditionib⁹ romanoꝝ ꝛ potissimū crescentij cōsulis exagitatus. in etruriā pmo. mox i germaniā ad impatorē confugit. Quo absente interim romani crescentiū. denuo cū summa potestate ꝯsulē decernūt. Qui statim ioannē natione grecū epm̄ placentinū nō min⁹ pecuniosum q̄ꝫ doctū pontificē creat. Cui⁹ nomē q̄dē supprimūt alij decimūseptimū vocant. at crescētius cognito ottonis cū magno exercitu ad vrbeꝫ aduentū. menia ꝛ portas q̄ꝫ diligentissime firmat. Molē adriani munit hinc postea crescentij arx appellata est Superueniēte deinde impatore vrbē oppugnare adorto populus roman⁹ cum neqꝫ tātis copijs par esse posset. clemētia ottonis fret⁹ germanis portas aperit. Tū crescenti⁹ ꝛ ioannes ꝯsilij ꝛ auxilij inopes in arcē hadriani cōfugiētes se se acriter ꝯ hostes tuebātur. Verū ꝓposita spe venie. dū ex arce ad impatoreꝫ se ꝯferūt. multis vulneribus a multitudine crescētius ꝯfodit. ioannes autem effossis prius oculis pōtificatu sil' ꝛ vita priuat. In pristināqꝫ sedem gregori⁹ vndecimo mēse q̄ꝫ pulsus fuerat restituit. Is cognita impij imbecillitate sanctionē retulit de impatore eligendo. vt statim patebit infra. Tandē secūdo pōtificatus sui anno. mēse. v. morit. Vacat tum sedes diebus. xv.

IOannes decimusseptim⁹ placētin⁹ eps. vt dixim⁹ potētia crescētij romani cōsulis fret⁹. quē pecunia corrūpisse creditū ē. tpe gregorij q̄nti p factionem pontificatū occupat. quā pecuniā e cōstantinopoli detulerat. scisma igitur xij. fuit inter istos pontifices. Verum breui tpe durauit. Nā cū ignominia moritur decimo vsurpati pōtificatus mense. vacat tum sedes dies viginti.

SIluester secundus papa natione gallicus. Gilbertus antea vocatus. hic malis artibus pontificatum adeptus est. Adolescens em̄ ꝛ floriacēsi cenobio in aureliana dyocesi posito. cuꝫ monachus esset relicto monasterio se totum diabolo tradiderat. hyspalim ciuitatem hyspanie bonarum artium causa peruenit. Ubi cum doctrine cupidus esset. qua in re tantū profecit. vt breui optimus pceptor euaserit. Et vt ferunt ottonē impatorem ꝛ Robertum regē francie. ac alios insignes pclarosqꝫ viros habuerit discipulos. Igitur ambitiose ꝛ dyabolica dominādi cupiditate impulsus largitione primo archiepiscopatum remensem inde rauennatum adeptus. pontificatū postremo maiore conatu adiuuante diabolo consecutus est. Hac tamē lege vt post mortē totus illius esset. Impatoreqꝫ non vt philosophū sed vt pessimū magū cōsecrari fecit. Sciscitatus dyabolū q̄ꝫdiu in pontificatu victurus esset. Respondit. Si non attigeris hierusalem diu viues. Dum itaqꝫ pontificatus sui anno quarto. mēse vno. die decimo. In basilica sancte crucis in Hierusalem rome sacrificaret. fato se moriturum statim cognouit. Unde penitentia motus. Et erroreꝫ suum corā populo fassus. Et oēs primo post habita ambitione. ꝛ diabolicis fraudibus ad bñ viuendū adhortatus ē. Deinde vnūquēqꝫ rogauit. vt post morteꝫ corp⁹ suū mēbratim detrūcarēt disiectū ꝛ laceratū. sup currū imponerēt. eoqꝫ loci sepelirēt q̄ spōte ab eq̄s vectū foret. Ferūt itaqꝫ dei nutu ꝛ ꝓuidētia vt scelerati discant apud deū locum venie sibi relictum esse. si in vita aliquādo penituerint. equos ipsos sponte ad lateranensem basilicam peruenisse. Eoqꝫ loci sepultum corpus fuisse.

Anno mundi. 6203. Anno mundi. 1004.

IOannes ei⁹ nominis decimusoctauus papa. Cui⁹ cognomē et patria ob ignobilitatem ignoratur. quarto mēse die vigesimo post initum pontificatum moritur. Unde ob breuitatem pontificatus. nil ab eo vel a quopiā alio gestum memoria dignuꝫ scribitur. nisi q̄ illo quinquemestri pontificatu multa prodigia apparuere futura mala indicantia. Visus ꝛ cometes. et terremotus multe vrbes concusse.

Linea summoꝝ pontificū

Joannes sextusdecimus

Gregorius q̄ntus

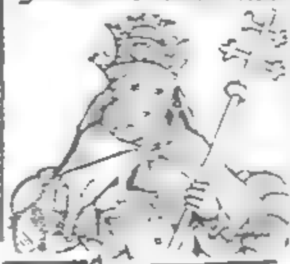
Joannes septimusdecim⁹

Siluester secūdus

Joannes decimusoctauus

Otto tercius. secūdi ottonis filius imperator. āno nongentesimo octogesimoquarto admodū puer p̄r in regnū succedēs. imperauit ānis. xviii. Hic a parentibus in v̄tutibus oībus ecclesieq; romane defensione nō degenerās bella multa; etiā cū gloria ingenti cōfecit. Cū aūt post obitum ottonis secūdi de nouo imperatore creādo cōsultatio haberet. Et alij ottonē terciū secundi filiū. Alij henricū bauarie ducē primi ottonis ex fratre nepotē exposcerēt. Instarētq; ytali quidam vt crescentio numentano res cōmitteret. germani statim q̄ tū freqūtes rome aderāt ottonē terciū delegere. pōtifex aūt ne seditio aliqua oriret germanorum sententiam approbat. q̄ postq; imperator creatus fuit. priusq; romā peteret ad cōponēdas germanorum res. xj. ānos cōsumpsit. Inde romā pfectus a gregorio ex saxonū gente cōsanguineo quē obtinuit pōtificē declarari. breui post imperij romani bñdictionem diademaq; accepit. Eiusq; facti celebritate finita Otto imperator archāgeli michaelis edem. q̄ ē in gargano mōte. votis se exoluturus q̄ pridem emiserat inuisit. inde romā reuersus breui se cōtulit i germaniam. Tulerāt iniquo animo gregorij factā creationē quare vt dū excessisset italia otto. gregorius minis et maledictis exterritus imperatorē adijt i germaniā residentē intellexerūt romani futurum vt imperator furens romā rediret. Ideo crescentiū cōsulē creauerūt. Uenit interim otto ꝛ magnis fretus quas adduxerat copijs vrbem pene in circuitu obsedit. pplus pacē imperatoris supplex orauit. germani admissi. Et ioannes pontifex atq; crescentius in sancti angeli arcē se abdiderūt. ꝛ cū ad imperatorē se pferrēt exeūtes. i medio itinere intercipiūtur. ꝛ crescentius e vestigio cōfossus. Ioānes oculis orbatus ē vt pmissum fuit. tūc gregorius quintus ad vndecimū quā abierat mēsem restitutus. acerrimā de accepta a romanis iniuria vltionem sumpsit paulo post eā fecit de imperatoris electione sanctionē. quāuis etiā pauca de vltimis ottonibus historici scribāt tam feroces vo tamq; mirabiles fuerūt. vt vnus pallida mors sarracenorum vel sanguinarius alter mirabilia mūdi cognominari meruit. De eis quidam scribit. Otto post otto regnauit tercius otto. Tandem ytalia pacata cū in germaniā redire decreuisset rome veneno intoxicatus obijt. Eius corpus in germaniā reportari pcepit. vt maiorum sepulcro inferret. Certū est eīm romanos q̄ ottonē ob factā eo impellente de imperatoris electione sanctionē oderent. cū ferro armatis munitū neqrent cōfodere. veneno interfecisse. Nec tamen ausus est tunc etiā romanus populus sanctioni vt contra facerent intentare.

Adalbertus epūs

Adalbertus nobili genere apud bohemos natus post ditmarum primū prage epūm. hoc tempore ob pcipuā eius sanctitatē ꝛ doctrinā pragēsis episcopus maximo i precio habitus ē. Et cū sibi facultatē regende plebis (q̄ rapinis ꝛ adulterijs assueta) non esse cerneret. abijt romā. ac cū fratre suo beate vite gaudentio in monasterio sancti alexij. tamdiu delituit donec iussu pōtificis maximi suas oues repetere iussus ē. Quibus cū esset prorsus ingratus. in hungariam pfectus. Et stephanum hungarorum regem cū vniuerso ferme eius pplo ad baptismi grām perduxit. Et poloniā ingressus gaudentiū frēm in ecclesia gnesnensi pdicaturū euangeliū ordinauit. Postremo prutenos adijt apud quos dū xpi legem quā diligentissime pdicaret. gladio cesus. martyrio vitā finiuit. post cuius obitum sanctus stephanus rex in honore eiusdem adalberti strigoniēsem metropolitanum ecclesiam fundauit.

Malatestarū vetustissima ꝛ regia flāminee prouincie familia. his tpibus ex germania i ytaliā veniēs. plurimo adiutorio ꝯ tyrānos romano imperio fuit. Ob cuius bñficia atq; fruitia otto tercius cesar ariminū vi bē eidē pcessit. Et multis ac magnis priuilegijs ꝛ gratijs illam extulit. Que familia postmodū in suos crescens ortus ex ea multi clarissimi pricipes fortissimi ac grauissimi senatores emerserūt. qui plura loca edibus ac sacellis exornarūt.

S. wolfgangus epūs

Wolfgangus epūs Ratisponēsis i ordie. xj. Is natōe sueuus ex nobilibus ortus parētibus. in cenobio augensi. ac i herbipoli prio edisces artiū rudimēta. Cū postea i arte hūanitatis doctus euasisset. sui noīs rōnem i armario posuit struxerat [illegible] i mandrita lupambulus istā. Inde e necessitate heinrico archiepūsuli treuerensi iūctus. officiū scolastici exercuit ac i clericā ordinatus. decanus electus clericos [illegible] oīm honestate vouit. Uex archiepō rome mortuo ad tps brunoni coloniensi archiepō adhesit. postea relictis mūdialibus pompis. ꝛ mōasticū habitū induit. Et p s. vdalricū epm factus pbiter. Uisiōe sci Othmari hita licētia sui abbatis [illegible] i noricū veniēs oriente vsus pannoniā pdicatōis grā petijt. vbi heremitam vitā sui oīm sctimonia pegit. Fretus auxilio piligrini patauiēsis epi ac auctoritate ottonis secūdi imperatoris Ratisponēsi ecclie pficit cps. Ubi in oīm doctrina [illegible] ac vtutibus pcellēs miraculisq; p ānos. vj. ꝛ. xx. pfuit. Tandē anno dn̄i. 994. felici fine qeuit. a leone nono summo pōtifice ob crebra miracula sctōrum numero additus. Diuus eīm dux baioarie heinricus deuotionis gratia accedens ad sepulcrum sancti wolfgangi eius monitu reperit in muro exaratū. post sex. Is post effluxū tempus dierum mensium [illegible] se moriturum. Qui [illegible] trāsactis in regē romanorum meruit coronari. Ideo deo ac sancto wolfgango gratias egit. Innumerisq; alijs claruit miraculis.

Rathertus episcopus

Ethgarus rex

Theodoricus episcopus

Odo episcopus

Monstrū in vasconia

S. Dunstanus

Adeobaldus

Hatto archiepiscopus

Abbates insignes

Hugo. ix. rex frācie

Rathertus episcopus veronensis prius monachus vir doctissim⁹ multa cōposuit. qui ꝯ heresim antropormothitarum que in citrapadana prouincia surrexit scriptis impugnauit. sed parum durauit. Iste eñ episcopus eruditissimus ꝛ ceteri cōprouinciales epipiscopi virili animo occurrentes exterminarunt. Dicebantur aūt antropormothite, vt gracian⁹. xxviij. q. iij. scribit pro eo ꝙ q̄dam rustica simplicitate deum humana membra habere que ī diuinis libris scripta sunt arbitrabantur. antropos eñ grece latine nūcupatur homo. Ignorantes domini vocem qui ait. Spiritussanctus est deus incorporeus ē nec eñ membris distinguitur nec corporis mole censetur.

Dunstanus archiepus Cantuariensis miraculis magnis. ꝛ vite sanctitate clarus fuit. Is plura monasteria fundauit. ꝛ in die sue defunctōnis vt fert ab angelo antiphonam didicit. o rex gentium ꝛ dominator eorum

Etgarus anglorū rex post edhelstanū patrē anglis regnare cepit ꝛ regnauit annis. ix. Vir per omnia xp̄ianissimus. de quo habet ꝙ inter cetera virtutis sue opera singulo pene anno monasteriū vnū cōstruebat

Adeobaldus quidam vltraiacensis ep̄s hildē q̄ꝗ temporibus. ꝛ scientia ꝛ probitate vite floruit. qui ꝛ multa in laudes virginis marie ꝛ sanctissime crucis egregie scripsit.

Theodoricus episcopus Metensis vite sanctitate clarus. ꝛ in ordine episcopatus septim⁹. Is reliq̄as de ytalia ad se deferri curauit. ꝛ sancto fine q̄euit

Hatto archiepiscopus Magūtinus prius abbas fuldēsis. is wilhelmo filio ottonis p̄mi. quo tēpore hademarus abbas fuldensis monasteriū fulde magnifico opere cōstruxit in episcopatu successit. hic a muribus deuoratus in rheno perhibetur. qꝛ multitudinē pauperū in horreo tempore famis quasi daturus collectam elemosinam concremari precepit. Nomen quoq̄ꝫ eius mures delentes a parietibus ꝛ tapetibus abraserunt.

Odo episcopus cantuariensis clarus vite ꝛ sanctitate hac tempestate floruit. Similiter aufridus traiecteñ. ep̄us. ꝛ gerhardus ep̄us cameraceñ.

Omnes isti abbates venerabiles circa hec tēpora floruerunt gūilhelmus dimonēsis. richard⁹ virdunensis. popo stabulensis. ostertus leodiceñ. berno augiensis abbas.

Monstrū mirabile ī vasconia apparuit duo habēs capita. ab vmbilico ꝛ sursū diuisa. habēs quoq̄ꝫ duo pectora. ꝛ in vna parte comedēs aut dormiēs alia neutrum faciebat.

Hugo magnus. cognomēto caputius. ludouico frācorū rege defuncto ex ipi⁹ testō regnū obtinēs regnauit vna cū vxore annis. 4. Sūt q̄ dicūt cū comitū pisiensiū vl' ducē fuisse eius p̄r q̄dē robertus tyrānus fuit. quē dātes florentin⁹ poeta in suo tractatu de purgatorio ca. 20. v. Chiamato macellarū fuisse dic̄. hic tū̄ frācorū regnū nō ea āplitudine obtinuit. quo ꝛ pipinus ꝛ ceteri reges possedere. Tūc eteni ōis transalpina gallia austeria ꝛ magna germanie pars francorum finibus claudebatur. Sed trāslato in saxones imperio nō mō germania ꝛ heluecia ꝛ magna pars belgice. Quinimmo burgūdia imperio cessit.

Potestas Imperialis, regalisq̧ potentia non solum vi nature introducta est ad publicam vtilitatem. Sed etiam per dominū saluatorem nostrum ihm xpm dei filium, in cuius manu sunt omīa regna mūdi. Et verbo comprobata reperitur ⁊ facto. qui ⁊ nasci voluit cum vniuersus describeret orbis. Et augusti cesaris censum tulit. nec hoc contentus. dari etiam pro se ac petro tributum iussit. Interrogatus quoq̧ an cesari censum dare liceret. Uiso nūmismate. reddite inquit q̄ sunt cesaris cesari. ⁊ que sunt dei deo. Hinc beatus ambrosius. Si tributum inquit petit impator non negamus agri ecclesie soluant. Inde iustinian⁹ cesar imperiū sibi a celesti maiestate traditum asserit. Nāq̧ sicut in spūalibus romano pontifici. singuli patriarche primatesq̧ ceteriq̧ pontifices ⁊ prelati subiecti sunt. quāuis ⁊ hoc aliquando greci negarunt. Et adhuc perfidum hussitarum genus inficiatur. Sic ⁊ romano principi temporales quoslibet liquet esse subiectos. Posita est igitur sequens figura que in eligendo impatore tanq̧ firmissimis colūnis formata fuit Cognita eñ imperij imbecillitate. varietateq̧ fortune. quo diuitius apud germanos. summa potestas remaneret. Illeq̧ preceteris precesset. qui v̓tute ⁊ dignitate ceteris prestaret. Gregorius quintus summ⁹ pōtifex sanctionem retulit. haud abnuente ottone de impatore eligendo. quā vsq̧ ad tempora nostra seruatā videmus. videlicet solis germanis licere principem deligere. Qui cesar ⁊ romanoꝝ rex appellatus. tū demū imperator ⁊ augustus haberetur si eum pontifex confirmasset. Et cum canonū auctoritas impatorem in tempalibus eos precellere dicat qui ab eo recipiūt tempalia. Quis nō videt ⁊ populos ⁊ pricipes oēs ab imperatore qui mundi dominus est recipere temporalia. sibiq̧ idcirco debere obedientiā. Nempe quāuis aliqui parere romano negent imperio. Nemo tamen post augusti octauiani monarchiam. tantam vesaniam induit. vt sub alio quā sub romani regis titulo mūdi dominum orbisq̧ principem sese ausus fuerit appellare. Ceteꝝ vt hoꝝ sententiam expendamus qui se tanta fretos asserunt libertate. vt nihil omnino teneantur imperio. Quadam se potiri dicūt exemptione. quāuis istoꝝ proteruitati potius armis quā legi⁹bus obuiandū foret. vt quo iure se putant exemptos eodem se scirent esse subiectos. Libet tamen aliquid in hac re scribere. Cuncti ꝑfecto qui sub iugo se negant imperij. aut id priuilegio se asserunt assecutos. aut virtute aliqua. Priuilegiū autem aut ex beneficio imperij suscepisse aut aliūde. non est opus confutatione. Cum enim romanū imperiū adeo super omnes mortales in tempalibus sit erectum. manifesti iuris est neminem esse qui ei possit inferre preiudiciū. Certum est talia priuilegia non valere que summā auferunt potestatem. Nascūtur enim ex hoc discordie frequentes. fiunt rapine multimode. cōmittūtur cedes absq̧ numero. Cum pace turbata hinc atq̧ inde bella crassentur. Existente nemine qui maior omnibus iuris ordine litibus possit imponere modū. Qđ si vno sub capite viueremus. si vnam omnes sequerent̄ obedientiā si vnū duntaxat in tempalibus supremū principem recognosceremus. Floreret vbiq̧ terraꝝ pax. optima dulciq̧ omnes concordia frueremur. Cui⁹ rei signum manifestum ꝙ ab initio nascentis mūdi vsq̧ in hoc eū nunq̧ pacem fuisse legimus vniuersalem. Nisi cum ad vnū cesarem augustum in modum celestis regni totus orbis oculos dirigebat. Quod licet ob reuerentiam xpi redemptoris nostri tūc contigerit q̄ nostram humanamq̧ formam induit. Sufficere tamen debet diuinū illum mūdi fabricatorem viam hāc ostēdisse pacis habende. cum orbis sub vno principe regeretur. Liquet igitur priuilegia que monarchico regimini obuiant. Ex quacūq̧ veniant potestate non habere vigorem. Eaq̧ non solum per successorem ꝟ ab ipo quoq̧ qui concessit esse cassanda. Nec eñ tollerare principem decet. que ad subuersionem tendunt imperij. Sed aiūt aliqui proprijs se virtutibus id priuilegij se meruisse. Quis imperij nō interueniente auctoritas. dicūt eñ se suis armis. suoq̧ sanguine. prouincias vendicasse. q̄ vel a barbaris vel ab hostibus xpiani nominis occupabantur. nec romanū recognoscebant imperiū. Quod q̄ ridiculosum atq̧ iniustum sit ex superioribus licet intueri. Semper nāq̧ maior est vtilitas publica q̄ priuata. nec cōmittendū est vt potestas aliqua erigatur imperio similis. qualis in exemptis esset. qui nullum superiorem admitterent. que res monarchice dignitatis neruos elidit. scisma sub imperio facit. Et omnē humane societatis concordiā dirimit. Non tamen ꝑterea regum ⁊ aliorum principum magnam esse potestatem inficiamur. sed esse eas sub imperio dicimus. Eorumq̧ correptionem quando tyranni efficiūtur ad romanū principem pertinere. Causas regum asserimus cesari remittendas: teneri oēs pro salute cōmuni imperatori parere. venire ad bellum vocatos. conferre impensas. mittere auxilia. prebere trāsitum. elargiri comeatū. nihilq̧ fugere qđ cesarea maiestas iniūxerat. vt quā a suis subditis obedientiam exigunt. Eandē suo dño prestēt impatori.

Translato ad alemānos romano imperio. quo solidiori firmitate subsisteret fundatuꝝ. firmatumq̧ dicitur. supra quatuor colūnas. scilicet quatuor duces. quatuor marchiones. quatuor lantgrauios. q̄tuor burggrauios. quatuor comites. quatuor barones. quatuor liberos. quatuor milites. ciuitates quatuor. villas quatuor ⁊ rusticos. vt sequēs figura ostēdet.

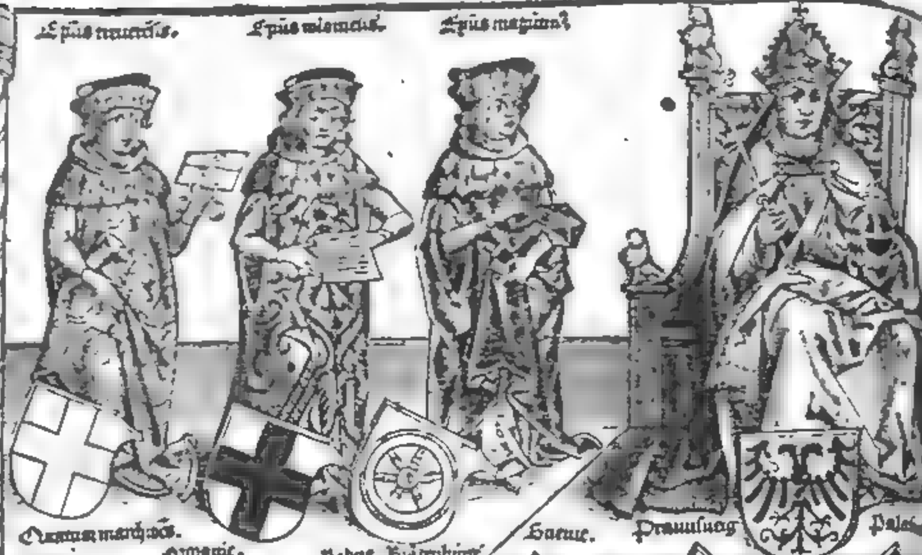
De institutione electorum imperii.

Electores septem sacri imperii

Spirituales

Imperator gloriosus

Seculares

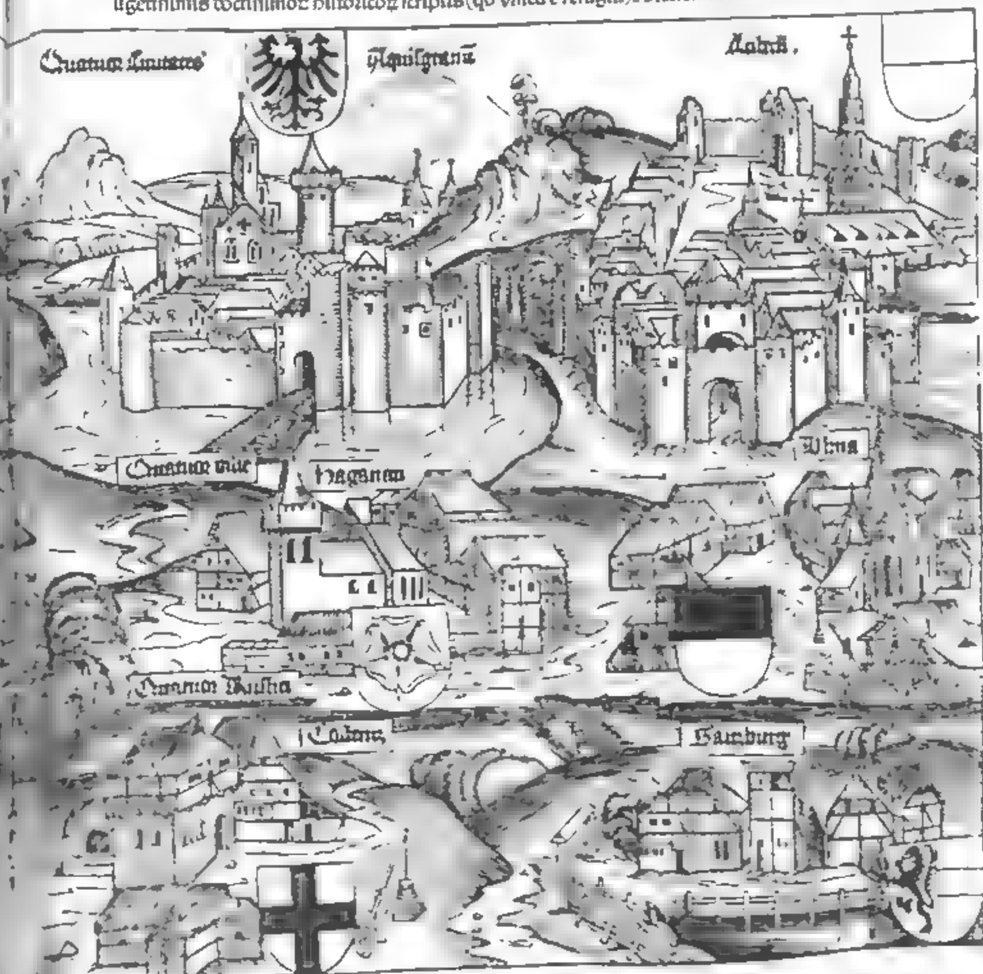

Electorum imperii institutio

Sanctionē de imperatoris electione. fecit gregori⁹ quītus. ad vndecimū quā obierat mensem rome resi[illegible]tus. acerrimā de accepta a romanis iniuria vltionē sumpsit. Ottone eī tercio p successionem nō si[illegible] ultate imperatore creato. idē pontifex ex eadē gente nat⁹. cognoscens imperij imbecillitatē ac fortune [illegible] apud germanos summa imperij maiestas remanere posset. Simodo [illegible] statu[illegible] [illegible] germanis q̄ inde electores sunt dicti principē [illegible] Quā tamen [illegible] p annos supra quingentos [illegible] videm⁹. vt futur⁹ nō p sanguinis successione imperium [illegible] germanos proceres. vna cū bohemie rege imperator [illegible] Qui cesar tūc z romanorū [illegible] a romano pontifice coronabit imperator august⁹ appellet. De q̄ [illegible] pleni⁹ hī cetra de [illegible] Suntq̄ hij electores. vt in figura claret. Magunn⁹. Treuerēsis. z coloniensis archiepi[illegible] brādeburgensis. Palatin⁹ comes. Dux saxonie. Rex bohemie. Distincta sunt aūt inter eos [illegible] cancellarij. Germanie prim⁹. secūdus Gallie. ytalie tercius. Et brādeburgensis [illegible] camerari⁹. Comes palatin⁹ dapifer. Dux saxonū ensis portitor. Rex bohemie sit pincerna. quē [illegible] additū ferūt ad tollendas electorū discordias. De q̄ quidā scribūt. Sunt aūt officiales ibi Magun[illegible] Treuerensis Coloniēsis. Quilibet imperij sit cancellari⁹ hor. Inde palatin⁹ dapifer. dux portitor en[illegible] prepositus camere. pincerna bohemus. Hij statuūt regē seu imperatorē p ordinē legem. Atq̄ creant [illegible] cunctis per secula summū. Annū in quo hec sanctio facta est primū vel vt aliq scribūt secundū supra millesimū rōmane salutis fuisse inuenimus.

F[illegible] regem [illegible] per septem principes electores romani imperij. z eorū [illegible] francfordie [illegible] quartus romanorū imperator [illegible] clarissime edocet. [illegible] romanorū rex appellatur [illegible] romanus pontifex cōfirmat. [illegible] romanorū reges appellant. quasi plenis [illegible] regū nomen. [illegible] post expulsum Tarquiniū superbum ob odiū regū nomē [illegible] Cum imperatores p multi tot annis [illegible] regem in vrbe [illegible] Tres enī gradus maioris dignitatis apud romanos [illegible] aduersus hostes [illegible] honoris causa appellarent. [illegible] suprema oium potestas rex fuit. Post re[illegible] principe loquimur fuere rex dictator. imperator. Et huis [illegible] tercio gradu [illegible] Iuli⁹ aūt cesar [illegible] dignitatis loci dictatura post dictatura imperij [illegible] dictator nomē [illegible] cū sepe⁹ post parta victoriā. eēt imperator ab exercitu appellat⁹. no imperator aut regū [illegible] indignationē [illegible] tantū odiū regis nomē in vrbe [illegible] Cū aūt cuperet regis nomē. z vereret ppl. [illegible] nō nisi a rege parthos superari posse [illegible] expeditionē in parthos atq̄ asserēs in libris Sibillinis [illegible] Est [illegible] armorū exercitiūq̄ ad [illegible] [illegible] Quo maturā de morte sua [illegible] Et [illegible] Vtq̄ [illegible] mos ille aboleuit omnino. Nec [illegible] memoria [illegible] auge[illegible] repu[illegible] cōmissa auctas. Vel [illegible] Sequimur a [illegible] germanorū [illegible] Hunc recentiorē per plures ferme annos [illegible] antiquū arbitremur. [illegible] maiorib⁹ religiose instituta. z ad nos vsq̄ traducta que consensus [illegible] approbauit. [illegible] Nec curiosi qd ceteri loquntur. [illegible] doctissimorū historicorū scriptis (qd vnicū ē refugiū) oblectemur.

Anno mundi.6203. Anno xp̃i.1004.

IOannes decimusnonus papa.pãtria romanus e regione porte metropolitane.ioanni pontifici suffectus.qui pontificatũ iniens.ad ociũ cõuersus. Et ipse nil dignũ memoria gessit. Is aũt (vt q̃dam auctores ferunt) pontificatus sui anno quarto.mense item quarto morit̃. Sepeliturq̃ in basilica petri. vacat tũ sedes diebus vndeviginti.

SErgius eius nois quartus papa.pãtria roman⁹.pr̃e Martino ort⁹ fuit. post ioannẽ predictũ pontifex suffectus. Uir sanctissime vite grateq̃ cõsuetudinis. Et añ pontificatũ et in ipso magistratu fuit in paupes liberalis. In amicos et familiares iocũdus.in delinquentes clemẽs.in ɔtumaces modestus. Tãte preterea prudentie fuit. vt toto suo põtificatu nil cõmissum sit. quo merito reprehendi gubernãtis negligentia posset. In deũ enĩ mentem oẽm cõuertẽs. q̃d facere pontifices om̃es deberent. iuste atq̃ integre oĩa ex animi sui sentẽtia bñ natura et moribus instituti gubernabat. Interea v̄o huius cõsilio et monitionib⁹ principes ytalie cõposito federe consilia ineunt pellendi sarracenos e sicilia.idq̃ moliri paribus animis et copijs instituũt. Unde et Guilhelmus magni Tancredi normãdie ducis filius adiuuantib⁹ etiã campano et salernitano principibus illos e sicilia breui tp̃is spacio expulit. Dũ hec in ytalia et apulia agerent̃. laborante ytalia et fere toto orbe terraꝝ fame ac peste Sergius vir sanctissimus secũdo pontificatus sui anno.die.xv.morit̃. sepeliturq̃ in basilica petri. vacat tum sedes diebus octo.

Anno mundi.6213. Anno xp̃i.1014.

BEnedictus octauus papa.pãtria tusculanus.pr̃e Gregorio. Qui inito põtificatu et in demortui ottonis tercij locũ heinricũ impatorẽ scd̃m institutione gregorij quinti creatũ corona imperij donat. Inde oĩbus in rebus heinrici cesaris defensione vtebat̃. Sed eo mortuo defensore e sede pulsus per seditionẽ.alio in locũ eius suffecto pellitur. Uerũ postea inita cũ inimicis suis concordia. pulso adulterino pontifice.in vrbem cuꝫ dignitate rediens. Nec multo post vndecimo pontificatus sui anno.mense vno.die.xiij.morit̃. Sepeliturq̃ in basilica petri. Sunt etiam qui referant p̃cipue petrus damian⁹ doctor de isto benedicto.episcopũ quendã vidisse die quadam in solitudine hũc benedictum papam equo nigro insidentem.eũq̃ interrogasse. quid cause hoc esset.cur mortuus equo nigro veheret̃. Respondisse dixit. grauiter torqueor. Tum benedictum hominẽ rogasse. vt pecunias quas occultauerat(locum indicat) pauperibus suo nomine erogaret. Nam que antea date fuerant elemosinaꝝ noie.nil ei profuisse.quia ex rapinis parta cõstabãt.fecit mandatum episcopus.ac statim episcopatu se abdicans et vitam monasticam amplexus est.

IOannes eius nominis vigesimus papa.pãtria roman⁹.patre gregorio.episcopus portuensis vt quidam volũt vel vt alijs placet nullis sacris añ initiatus pontificiũ munus suscepit.eo tempe quo conradus in demortui heinrici locum impator creatur.accepta deinde ab eo imperij corona. Quẽ postea romani seditionibus et apertis prelijs plurimũ vexauere. Sed Conradi cesaris auctoritate et potentia liberatus fuit. Romanis quoq̃ exitiũ interminatus est si diutius queadmodũ ceperant pontificẽ seditionibus vexassent. Joannes autem cui⁹ vita mirifice laudatur. Undecimo pontificatus sui ãno.die nono moritur.vacat tum sedes diebus octo.

Anno mundi.6223. Anno xp̃i.1024.

BEnedictus ipius nominis nonus papa vt quidam volũt benedicti octaui nepos. patria tusculanus.patre alberico. Hũc romani tanq̃ homines ignauũ et nullius precij perosi e sede deijciũt. In cuiusq̃ locum sufficiunt Joannem sabinum episcopum. Siluestrũ terciũ appellantes. Quo post noue et.xl. dies pulso.denuo benedictus restituitur. Is autem post mensem et die.21.cum cerneret se iterum subiturũ eadem discrimina. Joanni archidiacono sancti Joannis ad portã latinã qui postea Gregorius sextus appellatus est. pontificiũ munus libere cessit. vel(vt quidam affirmant)vendidit. Hanc obrem merito ab om̃ibus b̃ndictus ipe accusatus est. et iudicio diuino damnatus. Constat enĩ simulacrũ eius admodũ monstruosum post mortem cuidam apparuisse. Interrogatũq̃ quid illa horrẽda ymago pre se ferret.cum antea pontifex fuisset. quia inquit in vita sine lege et ratione vixi. Ideo volente deo et petro eius sedem oĩbus probris fedaui.simulacrũ meũ plus feritatis q̃ humanitatis in se habet. Nam cum annis decem mensibus quatuor. diebus nouem per interualla sedẽ petri occupasset. tandem moritur. Nec vacasse tum sedes dici potest cũ pontificatum vendiderit. Scisma igitur.xiiij.ecclesie cõfusione ac scandalo plenũ fuit inter benedictum et alios.

Linea summoꝝ pontificũ

Joannes decimusnon⁹

Sergius quartus

Benedictus octauus

Joannes vigesimus

Benedictus nonus

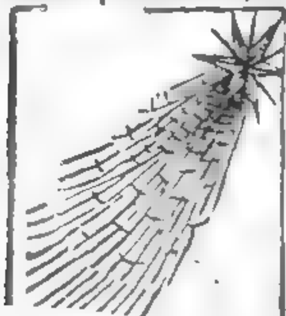
Henricus eiꝰ nois secūdus imperator anno dñi millesimo pri
mo. vel vt alij volūt. anno incarnationis tercio supra mille-
simū. ottone mortuo germani electores pcesso tunc pmū ini
tentes heinricū ducē bauarie cesarē declararūt. q nō p successionē
s ab electoribꝰ pdictꝰ cesar ⁊ augustꝰ electus. imperauit ānis. xxij.
Vlex ab historicis pserim ytalicis heinricus primꝰ appellat. vi
dimꝰ tñ eiꝰ scripta babēberge in qbꝰ se secūdū scribit. Gothfridꝰ
quoqꝫ viterbiensis eū heinricū secūdū ⁊ post eū antonius florē̄ti
nus epus claudū filiū hezilonē vocāt. Hāc vocationem igit in se
quētibus obseruabimꝰ. Cūaūt tradi videmꝰ suū in ytaliā aduen
tum p annos. xij. distulisse. Multa eñ cū gallis plurima cū merē
sibus bella gessit. inde ociliatis sibi animis qrūdam principum
in regē regni inungit a willigiso magūtino archiepō sclauos vē
dictos vinidos sibi tributarios fecit. Postea a bñdicto octauo im
perator augustusqꝫ appellatus ē. dyademate ornatus. Qui prima
expedit. oe sicut pia sic ⁊ felici in capuā ducēs sarracenos ibi sedē
tes. ytaliam linqre cōpulit. Troiāqꝫ vrbē i apulie finibꝰ deditōēꝫ
ab oppidanis oblatā acceptās. cū datis obsidibus romā ē reuer-
sus. Fuit aūt xpianissimꝰ princeps ⁊ vir sanctissimus. cum kune
gunda vxore virginitatem vel certe diuinā castitatē seruauit. Quoꝝ
suasione ⁊ precū instantia stephanꝰ hūgarie rex ⁊ sbiecti sibi ppli
ad fidē xpi fuerūt cōuersi. Sororē eñ suā regi hūgaroꝝ i vxorem
collocauit. Ita aūt caste ac sancte cū vxore vixit vt vterqꝫ in mor-
te miraculis claruerit. In vita eñ nil ptermisere qd ad honorem
dei ptineret. Nā ⁊ babenbergēsem fundarūt epatū. Et diuus im-
perator multis pdijs dotauit ac ornamētis decorauit. Sedes qꝫ
epāles hiltensheym (vbi a puero enutritus ⁊ litteris edoctus fuit) Madebur-
gā. Argentinā. Misnā. Mersburgā. q barbarica immanitate adiacentiū scla-
uoꝝ vastate fuerāt restaurauit. Deniqꝫ post multa bella in bohemia germania
ytaliaqꝫ strēnue gesta. Obijt ad annū salutꝭ xpiane primū ⁊ vigesimū sup mil
lesimū. magno de se relicto apud suos desiderio. Qui ⁊ post mortē etiā multis
claruit miraculis.

Conradus secūdus

Conradus secūdus origine sueuus siue vt ceteri volunt natione francus.
⁊ ex matre de primis francoꝝ regibus q a Troia venerāt originem traxe
rat. defuncto heinrico imperatore anno salutis. M. xxj. ab electoribꝰ in germa-
nia cesar deligitur. Qui in heinrici imperatoris milicia ordines duxerat. Et suū
in ytaliā aduentū annis ferme tribus distulit. Per qd tps multi ytalie magna
tes ⁊ populi cōiuratione inita sese in libertatē asserere. Et declaratū cesarē cuꝫ
aduenisset armis repellere cstituerūt. Id cum intellexisset Conradus. neqꝫ eñ
in ytalia obscuꝝ. veniēs in ytaliā copiosum duxit exercitū. Mediolanū cū ve-
nisset armis ē repulsus. ideo agro vastato mediolanū obsedit. Nō primꝰ inde motuꝝ se cōminatus qꝫ pa-
riter incēsum vrbē solo equaret. s dū in die penthecostes coloniēs archiepus missaꝝ solēnia in ꝓpinq vr-
bi ecclia celebraret. p spūm vidit. cōradoqꝫ dixit beatū ambrosiū germanis excidiū. nisi abscederet cōmi-
nari. Itaqꝫ conradus motis a mediolano castris. romā veniēs aures a ioanne vigesimo corona ⁊ imperij
titulis inter eudonē angloꝝ ⁊ rudolphū burgūdionū reges ē ornatus. inde roma pfectus. pacatas post se
linquens ytaliam in sclauos primo. postea in hūgaros duxit. cōpressisqꝫ illoꝝ motibus exercitū apud tre
ueros metensesqꝫ reductū distribuit in hiberna. Conradus vo imperator apud treueros cstitutus cum Rū-
dolphus burgūdionū rex suoꝝ seditionibus vexatus fuit. Quāobrē Cōradi fidei ⁊ patrocinio se cōmisit. re
gnū illi burgūdionū pmisit. qd ab imperatore in pinciā redactū. Et burgūdia postmodū longo tpe impia
lis appellata ē. Rex aūt angloꝝ filiā suā heinrico cōradi imperatoris filio in matrimoniū collocauit. Inde cō
radus deuotōis cā romā veniēs p mare adriaticū rediēs distemperantia aeris multos amisit principes re-
uersus in frāciā in traiecto inferiori moritur. anno regni sui. xvij. imperij vo. xiiij. Fuit vir armis strēnuus
consilio prouidus. sapientia forensi preditus ⁊ ciuili. ⁊ in religione xpiana deuotus.

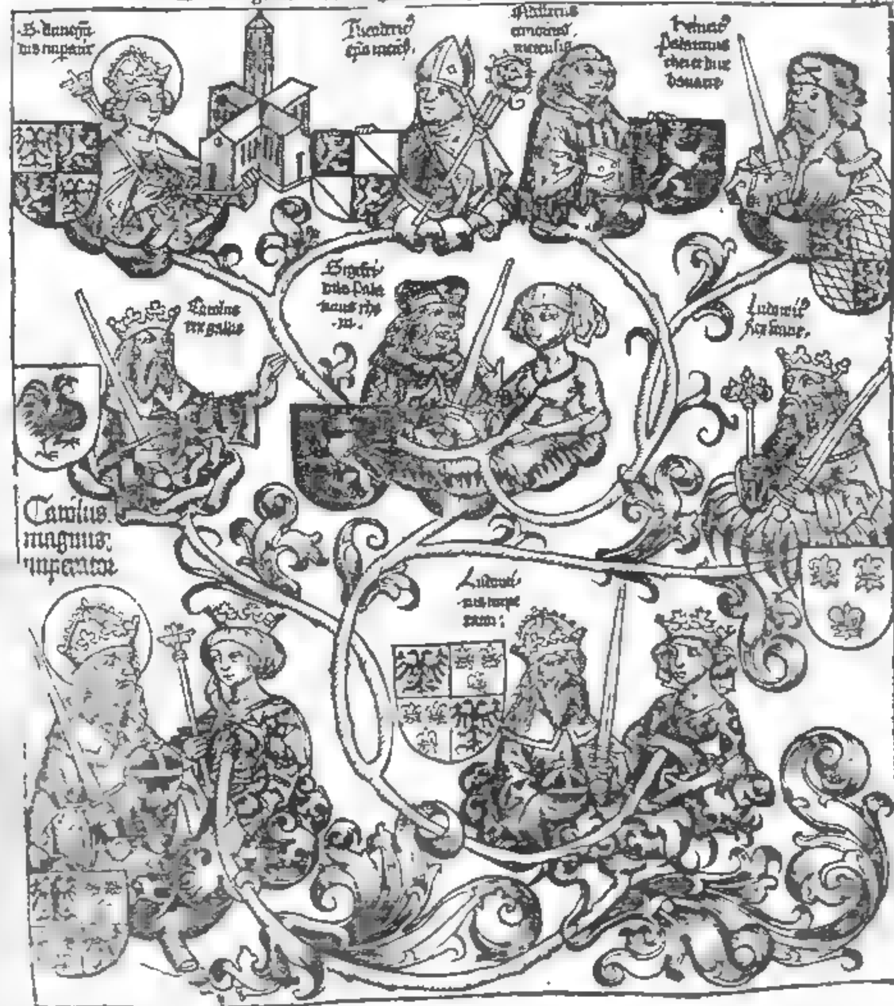
Cometes Anno tercio heinrici horribilis aspectu
apparuit. flāmas huc atqꝫ illuc dispergēs. Solis
item eclipsis anno eius septimo facta. Lunaqꝫ in sangui
nem versa visa est. Et terremotus fuit magnus. Insup
⁊ facula ardens instar turris cum magno fragore e celo
decidit. Quibus malis confestim in ytalia maxime. ⁊ in
toto ferme terraꝝ orbe valida fames est subsecuta. pau
loqꝫ post in ytalia tanta peste laboratū ē. vt plures mor-
tui qꝫ superstites haberentur. quā calamitatē fons in lo
thoringia in sanguinem versus futuram indicauit.

Genealogia diui heinrici imperatoris

Gloriosi atq̄ sanctiss. mi imperatoris heinrici: Qui inter ceteros reges germanie cū sua conthorali diua kunegūdis virgine sancta. vite sanctitate ac virtutibus precellebat. Ob eius merita. arborē de eius genealogia. Itidem de maiorib⁹ kunegūdis imperatricis posuimus. Qui i morte miraculis multis claruerit. Arbor enī signata. in qua radice luitolfus saxonie dux ponit̄ descripte progeniei pater. Et in ramis ei⁹ et frondibus ab eo descendentibus. filij et nepotes vsq̄ ad heinricus sanctum ponunt̄. distincte describit. Et a carolo magno origo vxoris eius manifestatur.

Temporibus inuictiss. mi imperatoris caroli magni. qui nulla interposita mora i saxones ydolatras copias mouit. cū quibus ad plures annos bella gesserat vicit. et fidem xp̄i suscipere coegit. Inde illustrissimus dux saxonie luitolfus nomine regimē prouincie suscepit. Is romā petiit. corpusq̄ sancti innocentij a summo pontifice obtinuit. Eius filius natu maior bruno bella cū danis gessit et i mare baltheo periit. Otto alter filius in ducatu saxonie successit. Hic habuit filiū qui heinricus hūlis dicebat̄. Et filiā habam matrē alberti comitis babenbergēsis. De cui⁹ nomie idē mons babenberg dictus est. quem ob necem fratris sui Conradi ludouicus imperator et ꝑmissum est decollauerat. Et ludouico sine filijs mortuo Conrad⁹ occisi cōradi filius. in regno instituit̄. Mortuo quoq̄ sine herede cōrado. primates heinricū humilē coronauerūt. Is duxerat mathilde sc̄e cōuersatōnis feminā. Ex qua genuit ottonem magnū et hein-

Genealogia sancte kunegundis imperatricis:

ricum ducē baioarie. Otto magnus genuit ottonē ruffum q̄ otto secūdus genuit tercium. Heinricus dux baioarie genuit heinricū sanctū. Is bezilo dictus q̄ ab incarnatione dn̄i. 995. obijt sepultus Ratispone in cenobio sancti hemeranni cū tali epigrāmate. Heinricus romani regis p̄r et defensio leg' bauarie cultus p̄r erit. hic dux heinricus sepultus. Fuerūt ei nati duo filij et filia vnica primus pius heinricus babenbergensis postea īpator. scd̄us bruno ep̄s augusteñ. filia aūt geysila q̄ nupta stephano regi hūgarie regnū ad xp̄i fidē duxerit. Diu' aūt heinricus īpator vxorē et sororē diligens. quā nūq̄ cognouit. Cū p̄lem se nō habiturū sciret. terrena in celestia cōmutans ep̄atum in honore sancti petri sciq̄ georgij p̄stituit. pluraq̄ alia pietatis op̄a. Is appropinquās morti. multitudo ingēs demonū magno strepitu añ cellā heremite sancti trāsiens. heremita aperiēs fenestrā ī vltimū de societate interrogās. q̄s esset. Is inq̄t legio demonū sumus. q̄ ad mortē cesaris p̄peramus. si in eo quid reperiemus. Ille adiurans diabolū vt rediret. q̄ reuertens ait. Nihil p̄fecim'. bona em̄ et mala eius in statera posita. adustus ille laurētius ollā aureā immensi ponderis attulit. Et dū superasse videbamur illa ad bona p̄iecta. pond' excessit. ideo iratus aurē vnā olle p̄fregi. Appellauit aūt calicē diabolus ollā quā imp̄ator ecclie mersburgensi in honorē diui Laurentij fieri fecerat. cui ob magnitudinē due aures inerāt q̄ adhuc pp̄lo quotannis ostendit. Repertūq̄ ē imp̄atorem heinricum tūc ad dn̄m migrasse. Et vnā aurem calicis fuisse fractam. tercio ydus Julij.

Carolus quoq̄ magnus optime de romana ecclia meritus. ac solenni decreto a pontifice summo imperator p̄nūciatus tandē senio grauis ludouicū filiū aquitanie regē et imperij successorē reliquit. Ludouicus aūt cognomēto pius imp̄ator inter ceteros filios. tres filios habuit. Carolū regem gallie. Alterū ludouicū regem frācie. Terciū Sigifridū rheni comitē palatinū. Is ex vxore sua machthildis tres filios ac filiā vnicā genuit. Theodericus primus ep̄atū metensem rexit. Alter adelberus canonicus metensis. Tercius palatinus rheni heinricus noīe p̄ncipatū baioarie sibi adiūxit. Cui filia a deo data fuit om̄i probitate et sanctimonia ornata. filia hec nobilis kunegūdis diuo heinrico imp̄atori m̄rimonio iūcta. cū eo in om̄i castitate vsq̄ ad obitū vitā celebre pegit. Verū instigante diabolo eā de milite suspectā hūit. ideo sup candentes vomeres. xv. passibus nudis pedibus eā incedere fecit. q̄ ascendente ait. Sicut me o de' ab heinrico et om̄ibus alijs intactā nouisti. ita me adiuua. Cui vox audita ē dicere. Virgo maria te v̄ginē liberabit. Totamq̄ candentē massam illesa peruenit. Tandē cū post obitū mariti in monasterio a se fundato in hassia cū om̄i sanctitate ac v̄tutibus diuinis ānis. xv. vixisset. migrauit ad dn̄m. sepulta deinde bamberge ad latus heinrici quā Innocēti' q̄rt' papa. p' crebra miracula sctāp cetui aggregauit. Cui' festū tercō marcij celebre h̄r.

Corizantes per annum

Contigit t̄pibus heinrici imperatoris mirabile prī' inauditū. Cū in villa q̄dā saxonie in madeburgēsi diocesi. vbi erat ecclia sancti magni q̄dā sacerdos missam celebraret in vigilia natiuitatis dn̄i. decem et octo viri sil' cū. xv. mulieribus ī cimiterio ecclesie vbi celebrabat. choreas ducendo alta voce cantarēt. sacerdotemq̄ ip̄m celebrātē impediebāt Mandat illis sacerdos. vt tacerent aut inde recederēt q̄ sacerdotis verba deridentes. desistere noluerunt. Is amaricatus imp̄cando inquit. Placeat deo et sctō magno vt ita cantantes p̄maneatis vsq̄ ad ānū corisantes. Et ita factum ē vt toto illo anno sine intermissione aliqua. corisando cantarēt. Mirabile dictu toto illo tēpe nec ros nec pluuia sup illos cecidit. Sed nec lassitudo nec fames illos afficit. nec vestimēta nec calciamēta eor toto illo tpe attrita sunt. Anno aūt reuoluto horebert' archiep̄s in cui' dyocesi hoc mirabile cōtigit ad locū veniēs a nodo quo sacerdos illos ligauerat. absoluit atq̄ añ altare dicte ecclie reconciliauit. filia p̄sbyteri cū duob' alijs p̄tinuo exanimata ē. ceteri cōtinuis trib' noctibus p̄timis dormierūt. aliq̄ postea obierūt. Ceteri v̄o penā suā mēbrorum tremore p̄dicāt. hoc scriptū reliquit vbertus qui fuit vnus ex eis.

willegisus ep̄s

Willegisus archiep̄s magūtin'. Is ortū hūilem hn̄s p̄rem q̄ currū et bigas facere solebat. idō ī th alamo ornato grossis lr̄is scribi iussit. Cui' ip̄e clauē sb̄ diligēt i custodia huās introire solus p̄sueuit. Et legere scr. ptura. q̄ t. lis erat. willigise recole vn̄ veneris. ib appēdit et rotas i pie. e vt statū sue paupertat' agsceret. inde rote in vexillo ecclie ma. guntine habētur. Is heinricū consecrauit.

Geisla regina

Geisia v̄go nobilissima soror heinrici īpator' stephano vngarie regi collocata. Cui' op̄a rex ip̄e et pp̄l̄s hūgarie integram xp̄i fidem accepere.

Reges hungarie

S. Stephanus

Stephanus hungarie rex. filius geyche. ex sarolth filia gyula natus in adolescentia sua bellum contra Cupan ducem fortem et potentem gloriosum gessit. et victoriam obtinuit. postquam regie celsitudinis coronam diuinitus adeptus fuit. famosum bellum contra gyulam auunculum suum pegit. quem cepit ac cum vxore et filijs in hungariam misit et regionem eius vltra siluam hungarie adiunxit. Accepta vero vxore geisila matrona sanctissima henrici predicti sororis adiuuante alberto pragensi episcopo primus stephanus rex vir eius. et postmodum omnes regni populi conuersi. et christi se fidei subiugarunt. fuit enim innocentia. benignitate. religione. gratia. ac hospitalitate regina insignis. Post hec stephanus rex vicit ducem bulgarorum opulentissimum. ex cuius spolijs cenobium in honore sancti petri in ciuitate. que vetus buda vocatur extrui fecit. Cum vero omnes vicinas nationes subiugasset. coronam emerico tradere volens vt diuino obsequio ac contemplationi vacare posset. Is tamen morte preuentus Stephanus igitur exacerbatus graui morbo correptus. Tandem sanctitate et gratia plenus. tricesimoseptimo sui regni incarnationis dominice. M. xxxviij. in die assumptionis marie sanctorum consortio adiungitur. Sepultus in basilica albensi. quam in honore dei genitricis construxerat. vbi crebris claret miraculis cum sua conthorali.

S. Emericus

Emericus hungarorum rex stephani regis ex geisila vxore filius. Cum plures habuit filios. Ille pre ceteris in primeuo adolescentie flore supra communem hominum naturam. diuino munere sublimatus. iusticia. prudentia. mansuetudine. misericordia. largitate. humilitate. et patientia armatus. fuitque deo amabilis et hominibus honorabilis. Cui pater administrationis et gubernandi regni solicitudinem commisit. huius dux morte preuentus propera raptus de medio. ne malicia mutaret intellectum. Et adhuc cum sponsa vxore sua virgo existens. migrauit ad dominum. Qui postea propter eius frequentia miracula. sanctus ab omnibus extimatus est.

S. Ladislaus

Ladislaus hungarorum rex. fide catholicus pietate precipuus. communi consensu ad regni gubernacula electus. quasi laus diuinitus data populo interpretatur. Is ob celestem coronam. regiam capiti suo nunque imposuit. Suscepto regno fuit consolator afflictorum. subleuator oppressorum. pius pater orphanorum. et ab incolis regni pius rex appellabatur. adauxit rempublicam hungarie. dalmaciam atque croaciam adiunxit. Bella quoque plura contra cumos habuit. de quibus mirabilem victoriam diuinitus obtinuit. Comminuitque duos cumos. et rex cum triumpho in hungariam rediit. Inuasit et rusciam que regi fidelitatem polliciti sunt. Irruitque in poloniam et bohemiam. de quibus cum gaudio ad propria remeauit. Post hec in prochia castri biher inter flumen kewres in venatione sua inuenit locum. vbi angelico amonitu monasterium in honore virginis marie (quem locum warad nominauit) construere fecit. sanctitate tandem ac virtutibus plenus migrauit ad consortia angelorum. anno regni sui. xix. sepultus waradini. anno domini. M. xcv. tercio kal. Augusti.

S. Robertus rex

Robertus rex francie ea tempestate. non minus piam quam regalem vitam ducebat. Nam et doctrina et sanctitate omnes reges christianos antibat. et disputationibus nulli secundus haberetur. quem merito laudamus. Cuius preterea tanta fuit religio. vt quotiens sibi per occupationes bellicas liceret. horas canonicas vna cum sacerdotibus caneret. Hac autem pietate hoc meritum ferunt. vt cum oppidum quoddam ex hostibus obsideret. neque horas suas intermitteret. menia hostium diuinitus corruerant. statimque irruentibus suis oppidum caperetur. Et cum peritissimus esset musicus ferunt eum sequentiam Sanctispiritus assit nobis gratia composuisse et alia.

Fulbertus quoque episcopus carnotensis. ympnum chorus noue hierusalem fecit et solem iusticie et stirps yesse. Is a beata virgine lacte eius recreatus est in sua infirmitate.

Heribertus item archiepiscopus coloniensis. virtutibus et sanctitate claruit.

Udo episcopus

Gebhardus patricius venetus pannonum episcopus vir vtique bonus atque doctissimus hisdem temporibus martyrium ab hostibus christiane religionis equissimo pertulit animo. Eum capientes increduli ad currum ligauerunt. et in monte altissimo educentes precipitem dederunt. et turpiter laceratum interfecerunt.

Udo archiepiscopus madeburgensis. Is in eadem vrbe scolaris indocilis obtusi ingenij. implorans auxilium regine celi. que ei pollicebatur sapientiam et episcopatum. et cum doctus euasisset. metropolitanus postea efficitur. immemor proprie salutis voluptati indulgens bona ecclesie negligit. idcirco omnibus odiosus. Inde in valle liliorum abbatissam ordinis cisterciensis. ad libitum habuit. in nocte vox intonuit. Cessa de ludo. que lusisti satis Udo. qui in delicijs perseuerans. Tandem fridericus canonicus eiusdem ecclesie nocte in choro sancti mauricij videbat turbam sanctorum. et vdonem pena capitis dampnatumque pugil decollauit. qui de latere abbatisse adductus fuit. et a virgine maria coram filio accusatus. ac sic infelici fine periit. hic horrendi prodigij memoriam. cruor infelicis vdonis in marmore candido ostendit ad terrorem aliorum episcoporum.

Hengerus quoque abbas lobiensis. Et albo abbas cenobij floriacensis tunc claruerunt. Sanctus quoque medencus abbas edoyuensis ac emotus episcopus leodiensis sapientia ac sciencia clarus. Sic rogerius episcopus beluacensis omni virtute preclarus.

Linea summo⁊ pontificũ

Siluester tercius

Siluester eius nomis tertiꝰ papa.pña romanꝰ.pẽc laurẽtio.in locũ pulsi bñdicti surrogatus. nõ diu in pontificatu mãsit. Nono ei ⁊ q̃dragesimo die factione suo⁊ bñdictus restituit. Cũ ergo iniuste occupatã aplicam sedem diebus vndequinquagesimo tenuit. bñdictus nonꝰ in reddita sibi sede in vno mẽse.diebusq; vno supra vigesimũ pmanens.eã Joanni archidiacono pñno suo vel vendidit vel pmisit kalẽdis maii.q̃ gregorius sextus appellatus. eo enĩ tum pontificatus deuenerat.vt q̃ plus largitione ⁊ ambitione.non scititate vite ⁊ doctrina valeret. Js tantũmõ dignitatis gradũ bonis oppssis ⁊ reiect obtineret.quẽ morẽ vtinã nõ retinuissent nr̃a tpa. Hic cũ primũ sabinꝰ cardialis nõ a collegio s; largitiõe pontifex creatus.quo pulso bñdictꝰ denuo restitutur.tumultuãte vrbe ⁊ nũc vnũ.nunc aliũ appetente. Cũ pplus recto careret ⁊ malos plures q̃ bonos facerent.

Anno mundi.6233. Anno xp̃i.1034.

Gregorius sextꝰ papa.sancti ioannis ad portã latinã archidiaconꝰ.vl vt alij scribũt arch.canonicꝰ.põtificatũ a bñdicto(vt diximꝰ)accepit. his ob res heinricus tercius sibi nũciata.iniq̃ vt debuit aĩo ferens.copias in ytaliam ducẽdas ad diem ɔuenire iusserat.in ytaliã cũ magno exercitu veniẽs romeq; turbatã rem ecclesiasticam cõponere ẽ annisus.pr̃ibus itaq; nõ rome solum s; vicina⁊ q̃s ytalie prĩũ ac ordinũ q̃rũcũq; religiosis et more ɔuocatis. Synodus celebrata ẽ.in q̃ bñdictꝰ nonus.siluester tercius.⁊ gregoriꝰ sunt dãnati. Cũq; tanq̃ tria teterrima monstra abdicare se magistratu coegisset.Syndegerũ babenbergẽsem epm cui Clementi secũdo fuit appellatio.põtificẽ creat. Gilbertꝰ tñ histora⁊ scriptor affirmat Gregoriũ bene de ecclesia dei meritum esse ad sedem apostolicam labefactatam sua magnitudine breui restituent cu⁊ latrones quo⁊ seuicia pegrini ad vrbem religionis causa accedentes necabãtur.e medio sustulit.adeo a perniciosis hoĩbus homicidam ⁊ sanguinis hũani appetentissimũ habitũ ideq; a cardinalibꝰ pdicari solitum. Motum gregoriũ in ea egritudine qua postea moritur. cardinales vocatos verbis castigat. q; id qd iuste fecisset liuore reprehẽderẽt. Jnquit cũ mortuus fuero corpꝰ añ fores ecclesie sistite vectibus obseratas fecere mãdata atq; porte cohorto grãui vento aperte sunt.⁊ corpus oĩm admiratione introlatũ magne sanctitatis opinione.q̃ in põtificatu sedit ãnis duobꝰ.mẽsibꝰ.vij.durante scismate.

Gregorius sextus

Clemẽs eius nomis secũdus babẽbergẽsis eps antea syndegerus vocatus pontifex creatur heinrico tercio cesare annuente.vel impante.in synodo ad hoc collecta.ab eoq; heinricus augusti impatorisq; titulis pñte synodo ẽ ornatꝰ. Tradũt vo multi hũc clementẽ romanos ne i errores supiorибꝰ siles incideret.iureiurãdo adactos a põtificũ electionibꝰ phibuisse.nisi iussu impatoris id facere cogerẽtur.fecit id impator cũ videbat eo licentie factiosum quẽq; ⁊ potẽtẽ q̃uis ignobilẽ deuenisse.vt corruptis suffragijs tãtã dignitatẽ cõsequit. Jnterim heinricus capuã vsq; pfectꝰ postq; satis puinciã composuerat.romã ⁊ inde in germaniã ẽ reuersus. Vix dũ heinricus germaniã attigerat cũ clemẽs põtificatꝰ sui ãno nono obijt veneno. vt aliq̃ dicũt absumptus.

Clemens secundus

Damasus secũdus natione bauarꝰ cognomẽto bagnariꝰ põtificatũ post clemẽtẽ inijt. Js añ stephanꝰ vocatus.q̃ stephani cura clemẽtẽ ferũt infectũ.qd ea rõne aliq̃ credũt.q: illico post clementis mortẽ põtificatum p vim occupat.damasus aũt tantũmõ tres ⁊.xx. dies vixit. Adeo enĩ inoleuerat hic mos.vt iam cuiq; ambicioso liceret petri sedem inuadere. Sed obstit deꝰ vindex.vt is ceteris exemplo esset.

Damasꝰ secũdus

Leo nonus natione alemãnus. Anno dñi.M.xlix.pontificatũ hac rõne inijt. Nam vacante sede romani priusq; de noui principis creatione q̃cq; intentaret.heinricũ impatorẽ in saxoniã agentẽ adierunt.pontificem ab eo de mala cõsuetudine petituri. Cunq; rex illis satisfacere cupiẽs nullũ theutonice gentis platum ad sue volũtatis assensum inducere posset.ad germanos se vertit pmiteq; pcibus brunonẽ epm tullensem virũ simplicem. Cui p vesuntium in põtificali habitu romã petenti abbas cluniacẽsis ⁊ yldebrandus monachꝰ saona etrusca vrbe oriũdus forte obuiauerũt.vsq; adeo aũt dicto⁊ religioso⁊ suasio valuit.vt episcopus periculis apostasie euitare cupiẽs.papalia deposuerit ornamenta.deduxerũt illũ romã peregrini habitu incedẽtẽ. Tandẽ die sexta mensis ab inchoata vacatione vltima.in leonem nonũ romanũ pontificem canonice est assumptus. Fuit autem vir pietate innocentia benignitate gratia hospitalitate adeo insignis. vt eius domꝰ peregrinis ⁊ pauperibus semp patuerit. Et leprosũ ante fores inuentum in lecto suo collocari precepit. Js mane quesitus nusq; repertus xp̃ni pauperis loco recubitas creditum fuit. Moritur autem sui pontificatus anno quinto mense.2.die.6.

Leo quintus

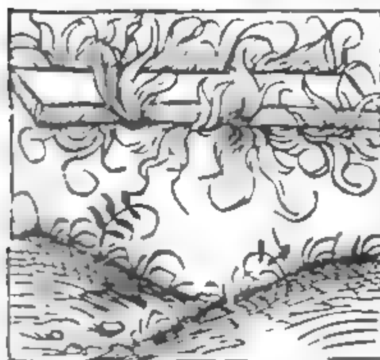

Linea imperatorum
Heinricus tercius

Heinricus eius nominis tercius. Conradi predicti filius. siue vt alijs placet gener. quē electores successorē dederūt. anno dñi. M. xl. imperauit annis decem et septē. Is genitori suo nō dissimilis in virtutibus. immo pcelsior phibetur. accepta vxore pře viuente filiā regis anglorū pulcerrimā. q de adulterio falso accusata. eā puer quē ex anglia adduxerat ꝯ delatōnem gigantee molis se opposuerat i duello diuino fret⁹ auxilio defendit. succiso poplite. victoria potitus. Viro inde repudiū ꝯsensit. et in habitu religioso vitā finiuit. Inde nobilissimi ducis pictauiēsis Guilhelmi sororē agnetē duxit vxorē. Et apud ingelheim regio more nuptias celebrans oēs histriones mimos et ioculatores iussit expelli. Atq oia q illis more principum in vestibus equis et pecunia danda erāt pauperibus dedit. Fuit aūt natura admodū iocūdus. hominib⁹ affabilis oībus humilis. hostibus terribilis. paupibus pius et largus. Heinricus autem primo electionis sue anno in oldericū regē bohemorū hostiles aīos p̄ se ferente ducens. ideo re infecta in germaniā se recepit. qr pares bohemorū germanorūq copias. pares quoq pliorū euētus habere vidit. Sz eo q secutus ē anno. cū maiore paratioreq exercitu eūdē aggressus oldericū regem plio superauit. Cū captoq et p federa liberato egit. vt bohemi quotannis romano principi tributa soluere tenerētur. Dissidebāt eo tpe hūgari. et magnis cōmissis prelijs. pars petro regi suo minor numero. s dignitate melior fauebat. maior alta aduersabatur. Eūq finē he habuerūt cōtentiones. vt pulso per arma petro et alboino qdam in regem assumpto dissidiaq tubilominꝰ et certamina inter principes et populos cōtinuarēt. Confugerat vere ad cesarem petrus. Et sue vngarorū saluti opem supplex orauerat. Quare ingressus vngariā cū exercitu heinricus. alboino fugato. petroq restituto. regni illius contentiones motusq sedauit. Rome interim inaudita alias i pōtificatu dissidia inchoauerāt. Cū magno igit comitatu ad cōponēdam pacē romā venit. vbi synodo cōgregata bñdictū. 9. siluestrū. 3. et gregoriū. 6. pōtificatu se abdicare coegit. et syndegerū epm bambergenſ. qui clemens secūdus dictus ē creauit pontificē. vt pmissum ē. a q etiā coronā imperij accepit. quo facto romanos in verba sua iurare cōpulit. vt de cetero pontificū electioni. se nequaq interfuturos nisi de mandato imperatoris id facere cogerent. inde capuā pficiscēs multos milites secū adduxit. qui sarracenis regioni infestis resisterent. atq inde in germaniā regressus. constantiensi synodo affuit. vbi oībus veniam rogantibus indulsit. ac pacē in secula ac alijs puinc̄ijs regia censura confirmauit. Tandē languore deficiēs obijt. filiū prius regem constituens. Sepultus Spyre.

Vincentius gallus et martinus cū gottefrido viterbiensi historiarū scriptores. de hui⁹ heinrici ortu miraculoso. diuinaq pmotione historiā admiratione dignā cōposuere. Conradus eñ impator secundus nulli violatori pacis parcens. Vñ hac occasione motus. Leupoldus comes violator pacis verens ab imperatore occidi. in siluā remotissimā fugit. ibi cū vxore sua in tugurio paruo latitabat. Contigit imperatorē a venatione sua fortuito casu illuc diuertisse. ac ibi pnoctasse qua nocte vxor comitis masculuz pepit. Quo vagiente vox de celo ait. O ipator infans iste. erit tibi gener et heres. Qua voce trina vice audita ipator diluculo surgens. repertis suis famulis duobus. pcepit vt infantē occiderent. qui hūana misericordia moti. sup arborē posuerūt. regi cor leporis p corde pueri adducūt. Dux pteriens eū repiens ali iussit. et in filium adoptauit. Longo post impator in domo ducis cernēs hūc adolescentē habēs euz suspectū. ne is sit quem occidi iusserat. In equestrē assumit. pcipiens vt lras regine deferat in qbus pcipiebat regine vt visis litteris illico eū occidi faciat. Is rem ignorans in domo sacerdotis qescens q dormienti lras subripuit. ac apertuit hys horrendis visis. alia scripta apposuit. Cū videris hūc o regina cōfestim ei filiā nram dare velis. vti diligis vitam tuam. Qui cum hys abiens ei filia regis tradita fuit. Sic rota fortune rem variasse dicitur. Ille autem locus nemorū vbi creatus fuit in silua nigra. hirsauia vocatr. vbi nobile cenobiū mōachorum extructum fuit. Cum hec vera esse ponūtur mirabilis pfecto deus in oībus operibus suis.

Lignea trabes mire magnitudinis in celo visa ē inter australē et oriētalem plagā currēs super solem ad occasum vergēs sup terrā cecidit

Heinricus hic nobilis impator. Cū in die pēthecostes in germania apud magūtiā id festum solenniter perageret et paulo ante missam loca iuxta impatorium solium pararentur diabolo incitante inter famulos archiepiscopi maguntini et abbatis fuldensis cenobij orta dissensio quis dominus eorū iuxta imperatorem prius sedere deberet. Cum hic abbas tāte potentie fuit. vt multa milia armatorū imperatori mittere poterit. habens priuilegiuz vt ad dexteram imperatoris sedeat. post varia verba ventum est ad pugnam. atq furore theutonico omnia cōmiscente ecclesie pauimentum sanguine repletur. Verum episcopis et alijs cōuolantibus. vnitas inter eos reformata. templum purgatum. missa cū multa deuotione celebrata. Sed cum ad illum versum sequentie ventum est vox ab aere lapsa est dicens. hunc diem bellicosum ego feci. quo audito rigē imperator diligenter intendens leuiciam diaboli. Tu inquit omnis malicie inuentor diem luctuosum fecisti nos per dei gratiam qui illum gratiosum fecit. pauperibus et indigentibus hunc diem gloriosum faciemus omnibus preciosum. Cōpleta summa deuotione missa. vocans egenis et pauperibus omnia preciosa a illis seruiēs. bana eis distribuit. finis[illegible]

Campanus astronom'

Maleficia quedã augurinatrix in anglia fuit quã mortuã demones horribiliter extraxerũt. dũ clerici psallerent Et imponẽtes sup equũ terribilẽ p aera rapiũt. Clamores quoq̃ terribiles (vt ferũt) p q̃tuor ferme miliaria audiebãt

Temporib' quoq̃ heinrici tercij imperatoris ecclia gloriose resurrectionis in hierusalem. q̃ ab arabibus destructa fuerat. a fidelibus reedificata fuit. Postq̃ ei egiptiorũ potentia contra persas inualescere cepit. añ thurcorum aduentũ ab egipto in anthiochiã regiones vniuersas occupauit. Urbs quoq̃ sancta cũ adiacente regiõe in eorum deuenit potestatem. Inde p̃fectus caliph a omni impietate plen' deo et hominib' odibilis. inter cetera nephanda ecclesiam dominice resurrectionis (que per venerabilem virũ maximũ eiusdẽ loci epm p̃cipiente constantino magno augusto edificata fuerat. postea per modestum tempe heraclij imperatoris instaurata) funditus deijci mandauit. Diruta ẽ autẽ ãno ab incarnatione domini. M. xviij. quo tempe ei prefuit vir sincerus heresius nomine eiusdem tyranni auũculus. mris eius frater. Inde cõditio fideliũ ex dolore mestissimo et pluribus augurijs in peius se vtit. Exempto rebus humanis p̃scripto tyranno. filius eius dahernutius ex petitione constantinopolitani agere cepit. reedificandi potestatẽ fidelib' concessit. Cum autem vires xpianorũ in hierosolima p instauratione non sufficientes esset habita petitione ad imperatorem constantinopolitanum. Is de p̃prio fisco sumptus necessarios ministrari p̃cepit. Eãq̃ vt nũc est ecclesiam sancte resurrectionis anno ab incarnatione dñi. M. xlviij. miro ardore reedificarũt.

Guido musicus

Lanfrancus

Hugo abbas

Campanus celeberrimus doctor. et maxim' astronomus. hac tempestate in precio erat. nonnulla accuratissime scribit. atq̃ errorem aliquãtulũ. in ptolomei magni astronomi. calculatione adinuenit. videlicet quo ad lune et stellarũ motũ. ac etiam in nonnullis alijs. Hunc tamẽ preclarũ virũ excusatum habet. cũ hoc ei nõ puenerit. ob ingenij defectum. verũ ob penuriã tempis. maxime quo ad motum octaue spere ad quẽ longũ tẽp' requiritur. eius theorica ac computus laude digna sunt

Guido quidam celeberrimi nominis musicus. patria etruscus ex ciuitate arretio natus. Et ipse per hoc tempus plurimũ claruit. et canendi modũ in sacris videlicet per flexuras et digitorũ notas dinumerãdo melliflulum reddidit. ac regulas tradidit.

Theobaldus

Hermãnus cõtractus

Hugo cluniacensis abbas homo sane (p̃ter doctrinam) genere. pietate religione. clementia atq̃ insignis. per hoc tempus in odilonis abbatis loco substitutus nonnulla perscripsit eruditione et laude digna.

Lanfrancus natione papiensis. doctor quidẽ eximius. et anshelmi egregij doctoris p̃ceptor. Hijs etiam temporibus in gallijs insignissim' fuit. q̃ cũ apud parisius legendo. scribẽdo. disputãdo clarissim' haberet. tact' diuino spiritu scolas abrenũciauit. et ad p̃priã remeauit. vbi rebus suis pauperibus erogatis maxima cum humilitate q̃ ad vixit soli deo tanq̃ verus xpi fili' militauit. q̃ postea ex abbate cadom. fact' archieps cãtuarieñ. pleraq̃ bona in ecclijs anglie fecit. Hic p̃ ceteris libr insigne noie Scintillarẽ ꝯ berengarij errores cõposuit. et alia p̃clara edidit.

Theobaldus etiã nobilis frãcus vir religiosus hisdẽ q̃z tpibus apud nos et doctrina et vite sctitate multo i p̃cio fuit. ac quedam composuit. circen

Hermãn' p̃terea ꝯtractus et ipse religiosus patria alemañ' ingenij p̃stantiss m vt hoc etiã tẽpestate cũ i diuinis exercitatissim' esset. multos q̃dem et egregios

coposuit hymnos. atq̃ in honorẽ v̄ginis marie nõnullas celebresq̃ cõ Fuit. inter q̃s Salue regina precipua habet. Sed de q̃dratura circuli multa et docte et acute descripsit. ac , iam alia.

Corpus gigantis. ea tempestate pallantis Euandri filii. in quodam sepulcro repertū ē. ad cui⁹ caput lucerna accensa inuenta ē. Cui⁹ sepulcri epigrāma erat. filius euandri pallas quē lancea turni. militis occidit more suo iacet hic. hos versus tūc nō editos arbitrātur. quāuis carmentis lr̃as latinas inuenisse dicatur. s; ab ennio vel alio poeta antiq̄. habebat id cadauer in medio pectoris vulnus. Cui⁹ hiat⁹ quatuor pedibus ꝛ semis mensurat⁹ ē. lucerna aūt ardens inuenta nullius liq̄ris aspergine aut flatus violentie extingui poterat. Sed q̄dā sbtilioris ingenij subtus flāmam stilo foramē fecit. Quo facto mox vt aer sbintrauit ignis euanuit. Corpus aūt tante vastitat⁹ erat. vt muro applicatū altitudinē meniū vinceret. Sed dieb⁹ ꝓcedentibus stillicidijs infusum. cōem mortaliū corruptionē agnouit. soluta cute neruisq; fluentibus.

Berengarius

Berengarius doctor natione turonen̄ andegauen̄ archidiacon⁹ ꝑ hec tēpora cū diu sanctitate ꝛ doctrina insignis ꝛ clarus fuisset. ob doctrine sue amplitudinē primo cōfusus in eucharistie sacro turpiter errauit. et multoꝝ aīos ipō suo errore infecit. Sed diuina postea illustratus gratia errorē suū publico cōcilio vercellis habito emēdauit. vt in decretis hr̄ de cōse. di. 2. c. ego berengari⁹ Emendacioneq; facta. statim sophistice discipline studio omisso. primo oīa pauperibus erogauit. factusq; ꝑegrinus labore manuū suaꝝ quoad vixit viuere voluit. ꝛ vniuersum vite sue tempus sanctissime contriuit.

Conciliū q̄z vercellense seq̄ntibus annis in vercellaꝝ ytalie vrbe leonis pōtificis iussu cōtra istū berengariū ꝛ eius errorem celebrat̄ in q̄ quidē concilio idē berēgarius andegauensis archidiacon⁹ cuiusdā ecclesiastici erroris auctor damnat⁹ fuit. Et postmodū (vt dictū ē) illustratus optime vixit.

Circa idem tēpus anno dn̄i. M. xl. claruit. b. iohēs fundator ꝛ istitutor ordinis vallis vmbrose. sb regula militantis bt̄i bn̄dicti. cū q̄busdā ꝯstitutōnibus eoꝝ supadditis. Et in habitu griseo. que religio multa monasteria in tuscia ꝛ longobardia superiori habet. Hic itaq; gloriosus sanctus de ciuitate florētie oriundus prē gualberto milite florētino natus. hac de causa. vt ex eius habetur hystoria ad religionē se contulit. Cū inimicicias aduersus finitimos gereret q̄ fratrē suū obtrūcauerat. Die quadā ex agro florentiā rediens armatoꝝ multoꝝ manu stipatus. oportuit in eū q̄ fratrē interfecerat nō ꝓcul a monasterio diui miniati in mōtanis incidit. Qui cū se circūuentū videret. nec saluti spes sibi ꝑponeret. Ad huius ioannis gualberti pedes humiliter ꝓcidit. supplex ꝑ ihm̄ xp̄um crucifixū cancellatis manibus ad pectus. petens sibi veniā dari. ꝛ fraterne cedis culpam ignosci. q̄bus p̄cibus cōmotus ioannes oīe illud q̄d susceperat odiū. de fratris nece statim infregit. ꝛ culpā oēm cōdonauit. At cū vltra ꝓgressus ecclesiam diui miniati occurrentē intrauit. ꝛ an crucifixi effigiē cōstetisset. ꝛ oīe crimē remisisset. Illico cūctis cernentibus crucifixi ymago motu capitis illud cōprobasse visa ē. q̄ ob eius reuerentiā capitali inimico pepercit. Adhuc crux illa ꝓ iudicio tanti miraculi in ecclia miniatis ꝓpe florentiā in monte cū veneratione vsq; in hoc tp̄s demonstrat̄. vbi olim fuit monasteriū nigroꝝ monachoꝝ. nūc aūt alboꝝ id ē montis oliuaꝝ. Talis igit̄ miraculi monimento vir sanct⁹ ꝑmot⁹. statim se religioni cōtulit. ꝛ vt heremita in eā appennini ꝑtem q̄ vallis vmbrosa dr̄ secessit. vbi ꝛ vite sanctitate dei summi insignem maiorē expertus ē. atq; ita primus monachus deuotissim⁹ illius sacri ordinis vallis vmbrose illis in locis templū posuit. a quo postea multa alia loca nomē ꝛ originē duxere. Hec q̄dē religio postea viris sctitate ꝛ scia clarissimis floruit. Ioannes aūt fact⁹ religiosus ieiunijs ꝛ abstinētia esce ꝛ potus ac vigilijs carnem domare cepit. ꝛ ocium vitare. ꝛ orationibus ꝛ pijs operibus insistebat. deinde i miraculis fuit copiosus. languidos sanitati restituit. Tandem beatus pater senio cōfectus infirmatus congregauit oēs abbates varijs ex locis p̄nuciās suū exitum hortatus omnes ad obseruantiā regule ꝛ vnitatem. ꝛ dilectionē fraternā sumpt deuote sacramētis spūm deo reddidit. Anno incarnatōis. M. lxxiij. quarto yd⁹ iulij celestia petens miraculis plurimus clarus. quā ob causam paulo post Gregorius huius nominis septimus pontifex eum in numero sanctorū retulit. Sepultus autem fuit post obitum tercia die i ecclesia monasterij de pasignano. post cui⁹ transitum deus omnipotens multa per eum miracula fecit.

Ordo vallis vmbrose.

S. Joannes gualbertus monachus

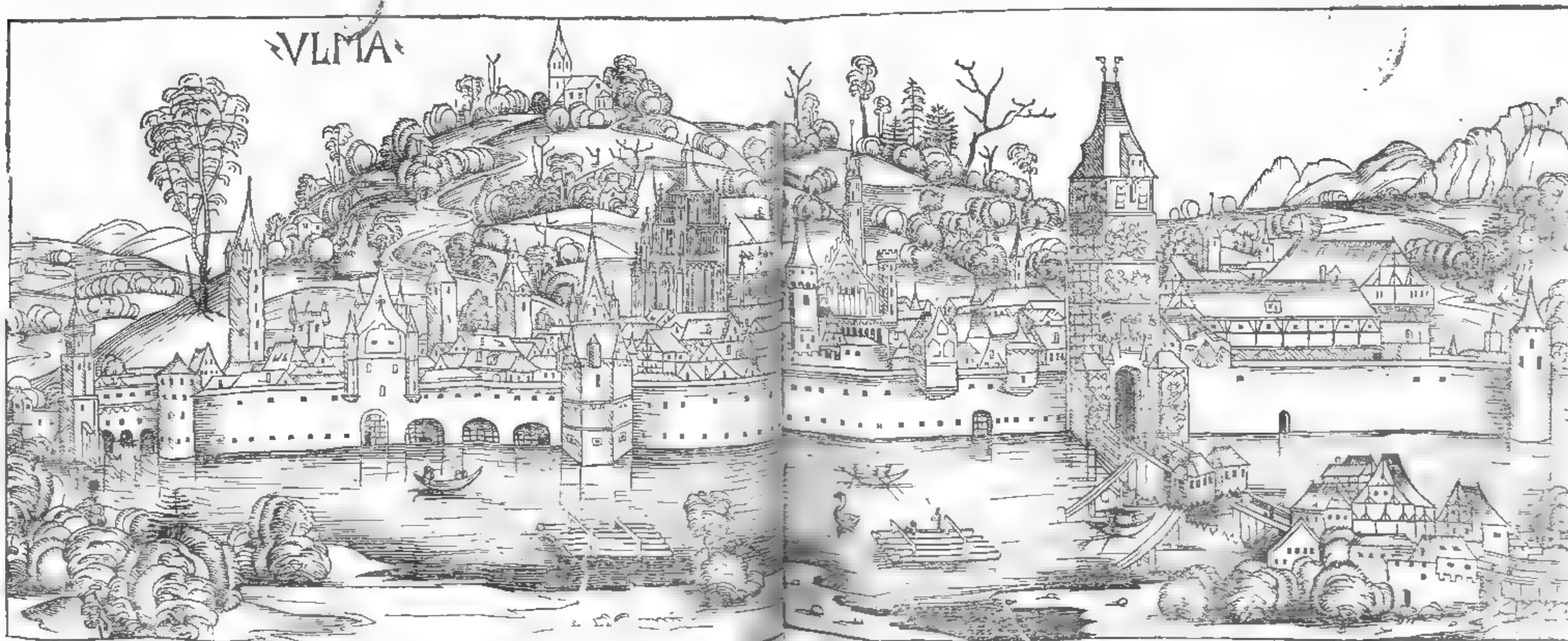

Ulma insignis vrbs sueuie. ad vlteriorem danubij ripam sita. qui fluuius ex hilaro ꝛ blavo fluminibus in eo loco exoneratur. indeqꝫ nauigabilis redditur. vt Sueuia. baioaria. austria. ꝛ pānonia. ob nauigia danubij non parua sentiant comoda. Cum vero hec inclita vrbs in fundatione imperij inter villas quatuor ponatur. ne ab exteris sine ornatu ac muro esse censeatur. Cum galli ingentes ciuitates velut parisius ꝛ thuronem villas nominabant. Ipa vero vlma tū muris fossatis ac menijs atqꝫ publicis ac priuatis edibus pornata exstat. Et nobilibus familijs a tpibus caroli magni imperatoris aucta sit. ideo in eius laudem ac descriptionem vrbis metra heroico deducta carmine edita sunt.

Ulma decus sueuie: qua primo ab origine ducat
Principium: nullis sat certum annalibus extat
At q ꝛ antiqua ꝛ presignis sit: probat ipsum
Nomen: quod lacio desumptum est fonte. q apta
Ulmetis plena posita est vligine terra
Nanqꝫ vbi defoditur circū vrbem: glutea crassis
Arboribus tellus abilis reperitur: ꝛ inde
Barbarie spreta: nomen capit vlma latinum.
Urbs libertina est. romani subdita diuo
Imperio regis: villis ex quatuor vna:
Non quia villa fiet. sed quondam forte reuicta et
Ui belli vastata. iterum constructa carebat
Temporibus certis muris. firmissima iam nunc
Ipsis: contiguo hos a parte danubius alueo
Preflvit: hic sapido repletus pisce: breui illum
Per mediam labens vrbem cursu blauus intrat
Preterea cincta est fossatis ipa profundis
Turribus excelsis. domibusqꝫ impleta decoris

Affluit ꝛ pluri populo. q multa per orbem
Oppida: que septi spacio perlacius extāt
Pulcras inter habet structuras grāde labore ꝛ
Arte atqꝫ expensis opus ecclesiam genitrici
Sacram diuine: cui vix equabilis orbe est
Ampla quidem valde: grandis quoqꝫ molis in altū
Sustentat laquearia magna: capatqꝫ frequētis
Turbe multa inibi festiuo milia sole
Conueniunt: hic magna dei veneratio crebrō est.
Quo sol eois exurgens montibus ignes
Spargit: vix templum parochos continet vnum
Ulma senatores prudentes obtinet: illi
Publica sagaci disponūt cōmoda sceptro.
Unde breui creuit: locuples ex paupere facta
Facta hera: q multas iā opulentas censibus vrbes
Perpetuis superat: comitatus tris fere cum omni
Appendice suo retinet prompto ere coemptos
Unam inter plures: non paruo denique fructu
Mercem agitat: panno lino lanaqꝫ parato
Vescanicā hunc aliqui vocitant tractata frequentat
Negociū variū est: hoim hinc pars maxima sese.
Hic nutrit: pereunt multi ditantur in ipso
Sunt alie laudes vlme quas promere cunctas
Mentio materie prohibet breuiata valere

ΤΕΛΟΣ· ΜΟΝΟΚΟΛΟΥ· ΑΣΤΟΥΡΑΜΜΑΤΟΣ·

Linea summorum pontificum

Victor secūdus

Victor secūdus papa gebhardus antea vocat⁹. ecclesie eystetēn q̄ olim aurea ta dicebat̄ ep̄s in ordine decimusseptim⁹. natione alemān⁹ et bauarus pōtificalem dignitatē post leonē adeptus. magis henrici grā. ꝙ quā aliq̄ scribāt libens suffragiis. Verebat̄ em̄ clerus ppl'susqꝫ roman⁹ henrici potentiā. victorē igit̄ ꝓponūt legato hildebrando ad henricū ob eā rem misso. q̄ oīa ex sententia romani cleri impatoriqꝫ ꝓfecit. at victor in sede oīm ꝯsensu cōfirmatus. magnā synodū abnuēte impatore florētie hūit. In q̄ quidē multos ep̄os. tū symonie. tū fornicationis causa ep̄atu ꝓuauit. clerūqꝫ admonuit q̄d maxime ad se ptineret. ꝓposita pena his q̄ leges canonicas trāsgrederēt. Sūt q̄ scribāt victorē ad henricū ꝓfectū. magnificētissimeqꝫ ab eo habitū. alij v̄o yldebrandū eo ꝓfectū putant. Is eīn henricū impatorē. ne aliq̄ a se peteret iniusta demulcere cupiēs yldebrandum subdiaconē ad illū misit. q̄ oppportune ctiā accidit vt impator graui quo obijt morbo implicit⁹ henricū filiū romanoꝝ regē ac cesarē dixerit. Victor aūt pontifex pontificatus sui anno secūdo. mēse tercio. die quartodecimo morit̄. vacat tū sedes dies. xi.

Stephanus nonus

Stephanus non⁹ papa fridericus antea vocatus. natione lotharingus casinensis abbas. victori defuncto in stephanū nonū pontificē canonice ē creatus. pontificatū adeptus statim curauit. vt mediolanensis eccl'a q̄ a romana ducentis fere annis insolentiuer se subtraxerat. Inter alias eā maiorem supioremqꝫ recognouit. Is pontifex oēm fere ytaliaz atqꝫ burgundiam labe symoniaca inq̄natā intelligens. yldebrandū archidiaconē ipis purgandis reformādisqꝫ prouincijs legatum misit. Qui eo munere sicut ⁊ ceteris diligenter atqꝫ feliciter vsus. cū aūt ꝯciliū florētie ꝯuocare cepisset ad octauū mensem. octauūqꝫ p̄iter diem defunctus est. Florentie quoqꝫ in cathedrali ecclesia honorifice sepelitur.

Benedictus decimus

Benedictus decimus natione campan⁹. qui prim⁹ nūcius dicebat̄. dū vir vereque pontifici stephano in florentia celebrate erāt. cū romani potentiores oppida ⁊ castella in vrbis terrā possidētes capitaneos tūc appellabāt. pontificē ex factione sua creare ꝯstituerunt. prim⁹ tū oīm gregorius de tusculano ex gēte patricia roman⁹ mintiū velitrensem ep̄m inuitis ac reclamātibus cardinalibus ⁊ clericis qui rome tunc erant. in romanū pontificē acclamari ac haberi obtinuit. quē benedictū voluit appellari. Per id v̄o tēpis agnes tercij henrici impatoris relicta filij regis adolescētis regni curā administrationemqꝫ gerebat. Mintio igitur velitrense in romanū pontificatū intruso. yldebrandus archidiacon⁹ cardinales ⁊ episcopi alijqꝫ ecclesiastici cum canonicā electionem rome nequirent facere. senas accesserūt. vbi plurimoꝝ ꝯsensu yldebrando instante. Gerardus vir tanto magistratu dignus electo benedicto pontifex creatur. Benedictus itaqꝫ mēse nono. die. xx. pontificatu deiectus. velitras exulatum abijt.

Nicolaus secūdus

Nicolaus secundus papa natione allobrogus gerhardus antea vocatus episcopus florentinus. ob virtutem ⁊ animi prestantiam. abrogato benedicto haud legitime creato. pontifex maximus secus decernitur. Isqꝫ prudentissimus pontifex eo in concilio formā pontificum romanoꝝ a cardinalibus eligendoꝝ instituit ꝙ distinctione vigesima tercia iuris pontificij decreta nūc habent. Secundum quā institutionem factam pōntifici. patribusqꝫ placuit generale conciliū apēsatrū conuocari. Ibiqꝫ anno domini Millesimo quinquagesimonono. Cōcilio habito vbi episcopi ⁊ proceres interfuere benedictū abdicare coegit. inde romā proficiscens. Secūdo apud lateranū concilio habito legem tulit vt in decretis habetur. In eodem concilio quidam reuocatum ab errore suo berengariū ferūt qui arbitrabatur in sacramento eucharistie non esse verum christi corpus nisi vt in signo ⁊ figura misteriorum. Sunt qui scribant henricum quartum a Nicolao secundo coronam imperij accepisse. Nicolaus autem vir omni vita probatus. tercō pōtificatus sui anno. mense. vi. die. vi. ⁊. xx. moritur. Vacat tum sedes dies. xij.

Alexander secūdus

Alexander secūdus anshelmus antea vocatus. patria mediolanēsis. episcopus lucensis. mortuo nicolao ob hūanitatem benignitatem ⁊ doctrinā absens etiam pontifex creatur. Isqꝫ luca accersitus in pontificali habitu romā venit. At vero cisalpini episcopi arbitrati ob dignitatem prouincie par esse vt e suo numero aliquis eligeret̄. Giberto parmensi viro potentissimo admodū annitente ab henrico impatore obtinuere. reclamāte agnete vt alter pontifex eligeretur. Reuersi igit̄ in longobardiā pseudo ep̄i cōciliabulo suoꝝ coacto cadolū parmensem i antipapā elegerūt. Cui cisalpini oēs obtpauere. p̄ter mathildim optimaz feminā. Superueniente deinde cadolo in pratis neronianis sub radicibus aurei mōt̄ graue pliū ꝯmittit̄. Repulsus ab vrbe. quē cincius rōni prefecti fili⁹ postea egre i arcē adriani pduxit. Cognito errore henric⁹ ipator alexādro restitut⁹. Veniēs ad vrbē pōtificat⁹ sui āno. xi. mēse. vi. morit̄. i basilicaqꝫ lateranēsi sepelit̄.

Linea imperatorum
Heinricus quartus

Heinricus quartus heinrici tercij p̄dicti filius. anno dn̄i. M.lvij. patre defuncto licz adolescens ab electoribus cesar appellat᷑. imparauit annis. 48. vel vt alij hn̄t quinquaginta. Mortuo nanq̧ p̄re sub custodia mr̄is sue agnetis in pueritia fuit. que aliquāto tp̄e prudenter imperiū rexit. cū pace gubernans. Is postmodū consilio suoꝝ deceptus. spretis mr̄is cōsilijs ab ea alienatus. q̄ dissensio maxime discordie seminariū fuit. Imperatrix autē religiosa mulier cum nollet fluctibus turbationū inuolui. vitā religiosam elegit. ⁊ ad monasteriū fructuariense se contulit. Inde teutonicis cā. et ab Ottonis coloniēsis archiepī tyrānide pulsa. cōtulit se romā. ibi vitā celibē diutisse duxit. Vbi locoꝝ sanctoꝝ dulcedine capta sancte opibus ⁊ elemosinis vacans. sancto fine quieuit. Cuius corpus in ecclia. b. petri iuxta altare beate petronelle sepultū ē. Nec multo post tp̄e Cōradus eius filius secūdo genitus quē pr̄ adhuc viuens ytalie p̄fecerat. moritur ⁊ florētie honorifice sepelitur. Heinricus aūt rex victoriosus rome coronatus per apuliā ducto exercitu in p̄riam cū honore reuersus. Fuit longo tp̄e princeps admodū gloriosus ⁊ fortunatus. ore facundus. ingenio acutus. elemosinis largus. in re militari fortunatissimus. quāuis in fine imperij ob recōpensationē atrocitatū ⁊ piccationū. multas. nedū a principibus verū a proprio filio ptulit calamitates. adolescentie vsus libertate saxoniā incolere p̄ ceteris regionibus cepit. Verū cū cepisset nobiles opprimere ⁊ venatui ac ludo magis q̄ administrātē iusticie opam dare. Gens saxonū animus acerrima. cū despicere ac plura in eū romano pontifici nūciare cepit. Relicta igit̄ saxonia. alias regiones imperij gubernare proposuit. Inde cū summoꝝ pontificū auctoritatē potētiāq̧ diminuere statuisset. Et p̄ alexandrū secūdū scismata suscitasset Cadolū parmensem epūm agnete eius vxore reclamāte pontificē creans. inde cedes exorte. Dū hec in ytalia fierent. Heinricus rex bello saxonuz implicatus. Et si illos insigni prelio supauit. tamē subigere nequiuit. Nec tn̄ ea victoria cessit incruenta. cp cesa suoꝝ militū quinq̧ milia amisit. Ea vo ex victoria tantū intumuit. vt nephariā queq̧ in pontificem sit ausus. primūq̧ illi obedientiā subtrahere volens. Sigifredo id archiepō maguntino iniunxit. Cuius edicto apud wormaciā cōciliabulū cōuocatū ē. ⁊ epi abbatesq̧ regnoꝝ heinrici. ne gregoriū in pōtificem haberēt sunt admoniti. qua impulsus cā gregorius hos epōs cōmissis priuauit ecclesijs. Heinrico autē gubernationē titulum ⁊ dignitatē regni interdixit oībus principibus ⁊ pplis auctoritate aplica absolutis. Inde p̄lati principes ⁊ ppli pars regni theotunicoꝝ maxima animis ab heinrico alienari ceperunt. primiq̧ saxones exarserūt in bellum. Cognita itaq̧ gregorij censura heinricus p litteras supplex veniam precat̄. Eius precibus pmotus pontifex canussium agri regiensis oppidū ad mathildim cōcessit. Illuc heinricus cū omībus copijs ppere pperās. deposito imperiali ornamēto. denegatiāq̧ primo die ingressum eq̄nimiter tollerās. loco p noctē nō mouit. ⁊ glacie ferūt cōculcataq̧ diu niue p asprimū hyemis sydus solum. in quo rex stetit vel iacuit. obriguisse. Cui demū pontifex mathildis comitisse adelai sabaudiensis comitis interuentu introductū. regē in sinū mr̄is ecclie recepit. pace iureiurādo firmata. imperator papiam versus iter arripuit. vbi paulopost pacis federa abrūpens. rebus nouis studere cepit. Et quorūdā epoꝝ seditionibus concitatus. gregoriū pontificem denuo deponere studuit. Et habito cōuentu gibertū rauennatē archiepm̄ pontificē creat. eūq̧ clementē appellat. ⁊ secū romā hostili animo adduxit. vbi pphanata basilica petri gregoriū in adriani mole obsederūt. q ad guiscardū appulie ducē misit. ⁊ cum magno impetu romaz venit. pauefactus heinricus in germaniā cū clemēte abijt. augustā vrbē obsedit. anno deinde millesimo nonagesimonono aquisgrañ. filiū iuniorē heinricū quītū regem fecit. q anno deinde sexto in p̄rem ira excandescens maximis prelijs ac probris affecit. apud leodiū vrbē eum p̄lio supauit. qua iniuria ⁊ dāno cōfractus cū merore vitā egit lugubrē. ac demuz eum dedecore aiam exalauit. an̄ hunc imperatorē. nullum iperatorē a pōtifice summo excōicatū ferūt. In leodio igit̄ p̄mo sepultus inde ad spyrēsem vrbē delatus quinq̧ annis inhumatus mansit. demū honorifice sepulture traditus.

Rudolphus rex

Rudolphus saxonie dux. cum heinricus rebus nouis studere desisteret. pacem federa abrūpens. eo alemanos principes in dignitate rei motos ppulit. apud forcheym in regē eleuat̄. a quibus deductus maguntiā in medio q̄dragesime a Sigefrido metropolitano in regē inungit̄. posthabito heinrico primo peciit heinricus a pontifice vt rudolphū execrationibus ab occupatione regni depelleret. Id vo cū impetrare nequiuisset sumptis armis magna clade ⁊ incerta victoria vtrīq̧ dimicatū ē. Missi tū q̄dem ab vtroq̧ legati ad pontificē rogatū vt in partes suas declinaret. Quibus nil aliud ipe respondit. q̄ vt ab armis discederent. sed prius q̄ ea perferrent̄ iussa. illi iter primo grauiore p̄lio concurrerunt. Et postea audita nūcij parere dicto pontificis spoponderūt. Subsecuti vo erant missi ad res alemanie inspiciēdas pontificis oratores Albinēsis epūs cardinalis. aquileiensis p̄triarcha. ⁊ paduanus episcopus. quibus nidit heinricus nisi rudolphus pontificis auctoritate excōmunicaret̄ se nullatenus assensuꝝ. Heinricus igit̄ coactis summo conatu copijs ad rudolphū regem in saxonia agentem inuadendū duxit. Cui rudolphus aduenienti [illegible] castris obuius est delatus. Congressi iā quarto prelio rudolphus casu a suis vulneratus longiuscule [illegible] heinricus fuga plapsus loco tam abdito latitauit. septimo tandem die preter oīm spem fuerit [illegible]. inter vulnera dos rudolphus expirans in Merseburga sepelitur.

Ordo grandimōtēsis initiū habuit anno .1078. p Stephanū.

ORdo grādimōtēsis sb p̄re stephano. Anno dñi. M. lxxvj. ortū habuit. hic filiꝰ stephani nobilissimi viri de auernie partibus. a p̄re suo in puericia ductus ē beneuētum. vbi a sancto Milone archiep̄o xij. annis educatus regulā bñ viuēdi didicit. deniq̄ discedens pagratus multis heremis. ꝛ de canonicoꝝ monachoꝝ ꝛ heremitaꝝ vita q̄ ymitanda sunt memorie ꝯmendans. in aq̄tania ꝓpe lemonicas ad montem nemorosum. q̄ muretum dr̄ xp̄o duce puenit. vbi fontes repit et rupes terrā desertā. ꝛ iuiā q̄ tota siluestris nouo hospiti suo potū frigidissimū ꝛ domū ventis expositā offerēs. afflictionē corpis ꝛ requiē mētis manifestis indicijs promittebat. Tunc gaudēs stephanꝰ. ibi deo se futurū omi tpe spopōdit. Trigesimū etatis sue annuꝫ agens habitare cepit heremū in ieiunijs vigilijs ꝛ orōnibus ꝯtinuis seruiēs deo. cibus ei panis ꝛ aq̄ ꝛ interdū farine siliginee sorbiciūcula atq̄ postq̄ disponēte deo discipulorum eiꝰ numerus creuit. Insimul nō q̄si vnꝰ ex illis factus est. s minoꝛ oībus illis. Tandem i infirmitate ꝯstitutus in q decessit fratribus ait. Deū vobis relinquo. cuiꝰ sunt vniuersa. Si amādo paupꝫtatem ei adheseritis. ip̄e ꝓuidētia q̄ gubernabat oīa vobis largiet̄ q̄ nouerit expedire. Inde migrauit ad dñm anno etatis sue lxxx. In ordine diaconatus cōstitutus. Pro p̄re orbati frēs petruꝫ lemonicensis in p̄orem elegerūt. sub eius regimine ꝓfecerūt frēs. monachi sancti augustini locū p̄dictū mureti in quo deo fauēb āt ceperūt calūniari. ꝑtendētes ad ius eoꝝ ptinere. Sed q̄ potius aufferenti tunicā ꝛ palliū volebāt dimittere. frēs locū aliū p̄qrebant. vbi caput sue religionis instaurerent. nulloq̄ idoneo repto. Tandē ꝯsiliū inierūt. vt locū idoneū deus ostenderet. Et cū ter agnꝰ dei cantatū esset. vox celestis audita ē. In grādi mōte In grādi mōte In grādi mōte. Quā prioꝛ ꝛ nonnulli frēs audierūt. Finita igitur missa venientes ad locum sibi reuelatum satis mureto vicinū ecclesiam ꝛ domos fecerunt. Et accipiētes scīm corpus in grandi mōtē trāstulerūt. Paucisq̄ sciētibus subtus p̄sbiteriuꝫ añ altare recondiderūt. vbi post paliticus positꝰ inscius sanitatē accepit. ꝛ cecus visum. ꝛ alia miracula fecit q̄ prioꝛ ne tumultus fieret ei edicto prohibuit.

S. Stephanus

Petrus Damianus

PEtrus damianus doctoꝛ ꝛ eccīe ro. cardinalis ep̄s. in diuinis scripturis eruditissimꝰ. Hūjs tēporibus eas ob res multo in p̄cio hītus ē. in ytalia vita ꝛ scīa insignis. q̄ ꝛ nōnulla laude digna edidit opuscula. Sermōes q̄z elegātes. scripsit ꝛ regulā heremiticā. ꝛ de ordīe vite heremitice. Itē libꝫ ꝯ iudeos. narrat ꝛ plura exempla q̄ suis tpibus cōtigerūt. Erat em̄ vir religione ꝛ hūilitate ac sapīa noīatissimꝰ. Qui cū cardinalis ep̄s esset. vt soli deo hūilitate seruiret ep̄atui cessit. vt deo liberius vacaret. Et cū a gregorio pōtifice eā ob rem rep̄henderet̄ librū pulcerrimū ad eū scripsit. reddēs roēm q̄re ep̄atū dimiserit. Hūicus ait lorica ferrea vestitus erat ad carneꝫ. duobusq̄ ferreis circulis cinctus in corpe ꝛ duos p armos brachiorū.

Jo. Serapion

IOannes medicus cognomēto serapion p idē tēpus claruit. Et de simplicibꝰ medicinis multa cō scripsit ac libruꝫ breuiarij de morbis arcendis. Et q̄m a ceteris medicis rosas collegit. Serapio cognominatus ē. Serapio em̄ roseū sonat vt test. s ē Pliniꝰ lib. 12. ca. 13.

Isaac medicus

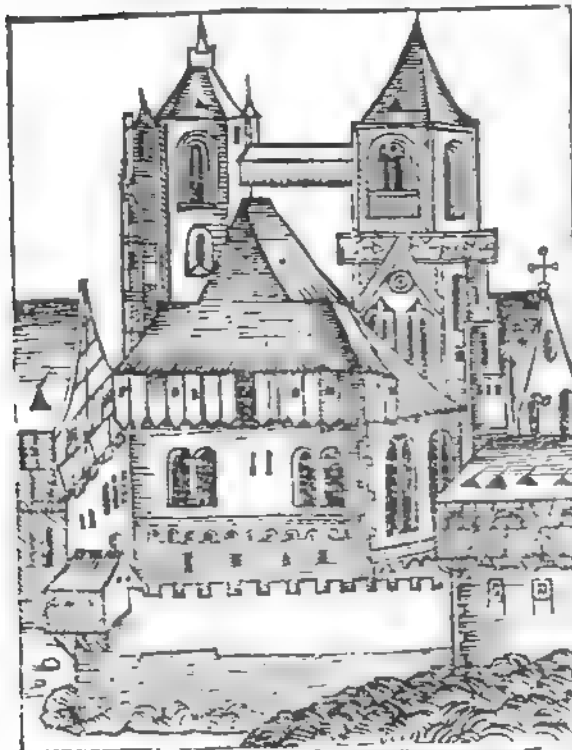
ISaac Beniumirā medicus celeberrimꝰ salomōnis medici filius. et ip̄e tepestate illac. in medicina plura scripsit. de dictis vniuersalibus ꝛ particularibus de febribus de vrina. ꝛ stomacho. In phīa q̄z de elementis ꝛ diffinitōnibus tractatus ꝯposuit.

Seno ꝛ Arnulphus

SEno ep̄us treuerēsis a comite treueroꝝ theoderico captꝰ. ꝛ tercio de rupe [illegible] pitato. tandem gladio p cussus interijt.

ARnulphꝰ q̄z scūs cenobio scī medardi signis ꝛ v̄tutibꝰ pollebat sua scī ate elegit ꝯpositū inclusionis. Inde abbas eiusdē monasterij tandē [illegible] pontificis summi ep̄atum lugdun. rexit.

Ordo canonicorum regularium

ORdo canonicoꝝ regulariū. tpe gregorij pape septimi ꝫ heinrici imperatoris anno dñi millesimo octuagesimo reflorere cepit in eccīa btī quintini beluacēsi. Qui primū ab aplīs. postea a btō Augustino epō ꝫ doctore eximio regulariter institutus sub mgr̄o yuone venerabili eiusdē eccie ꝑposito. postea carnotensi epō. De isto ordine illi insignes viri et doctores claruerūt. hugo de sancto victore. Et richardus de sancto victore Et hugo de sancto follieto. Ad istū q̄ꝫ ordinē ptinere videt ordo premōstratensiū de quo in sequentibus.

yuo episcopus

YUo clarissim⁹ canonius doctor ꝫ carnotēsis episcopus apud gallos maxio in p̄cio habet. q ꝫ inter cetera sue v̄tutis et ingenij opa. q̄ edidit. post ysidoꝝ hispalensem epm decreta collegit. Et abbreuiauit aplica. atq̄ꝫ ea i vnū collegit volumē. q̄ post modū ꝫ q̄dā hugo cathalanensis epūs. Et post cū Gratianus in meliorē formā redegit alia q̄ꝫ mēoratu digna composuit.

RAsis medicus celeberrimus. ac natōe persus seu haphrican⁹ ħ tpe viguit ꝫ clarissimus fuit. Cui alij bachilo ꝑprium nomē fuisse tradūt. ħ Auicenna in tercia sen. tercij canonis. T. 3. c. 7. meammethū cū appellat. q cū in almāsoria vrbe enutritus fuerit ibidē linguā arabicā optime didicit. Et in eadē lingua ex oībus añ se medicine auctoribus infrascripta collegit volumina. Et primo de medicinaꝝ correctione li. j. antidotariū lib. j. De cura morboꝝ iūcturaꝝ. Libꝝ continentē oēm medicine sciam. Continens rasis appellatū. Librūq̄ꝫ almansoris ad regez ei⁹ nominis. Deq̄ꝫ morbis pueroꝝ librū. ac diuisionū librū vnū. In astrologia quoq̄ꝫ aphorismoꝝ atq̄ꝫ in alchimia libros duos ꝫ alia multa.

Rasis medicus

Mathildis comitissa

MAthildis comitissa nobilissima ꝫ optīa atq̄ꝫ illustris femina. p hoc tp̄s cū ro. eccīa bene sentiēs. v̄tute ꝫ rebus optime gestis clara ꝫ inclita vbiq̄ꝫ p̄dicat. Hec eīn nobilissimū bonifaciū ꝫ magnificū virū. ꝫ beatricem heinrici filiā hūit parētes. Que cū vnica esset filia. post ipos parētes in dñio luce. parme regij ferrarie. mātueq̄ꝫ ac ei⁹ ethrurie ptis quā nūc p̄imoniū vocam⁹ successit. Quāobrē i tota ytalia clarissima fuit. Et ꝑpterea q̄ndam principē noīe gotifredū in ytalia potentissimū duxit maritū. Cū certe illustris femina nō mō richardi ꝫ gulielmi apulie ꝫ calabrie ducū. ħ ꝫ heinrici potentiā ꝯ ro. pontifices exercentē magnanimiter repressit. et q̄ de ecclesiastico iure occupauerat restituere coegit. Uꝫ cū heinricus filius heinrici cesaris in ytaliā a p̄re missus dū apud parmā vrbem mathildim ꝫ ei⁹ virū ꝑfligasset. ꝫ gothefridū interfecisset. ip̄a mulier azonē estensem (q prioris viri in q̄rto gradu ꝯsanguine⁹ erat ignoꝛās) accepit maritū. Cū quo p aliquot mēses cohabitās. tandē recognita gregoriū cōsuluit pontificē. q̄d sup hoc agere cōsuleret. Cui pontifex imꝑauit. vt ꝑptin⁹ ab ei⁹ consortio abstineret. Ac sic diuorcio facto deinceps oꝛonibus ꝫ vigilijs deo ꝫ ro. eccīe militare studuit. Tandē v̄o āno salut⁹ nr̄e. ꝑiij. etatis aūt sue sexagesimo nono in bondeno agri mantuani opibus bonis plena migrauit ad dñm. Testamentū suū hoc mō cōfecit. In primis nāq̄ꝫ omnes suos ꝫ ancillas liberos esse voluit. Deinde vasa queq̄ꝫ aurea ꝫ argentea. vestes quoq̄ꝫ omēs preciosissimas ecclesijs ꝯdonauit. Mantuanū insup monasteriū ab ip̄a p maiori pte sua impensa cōstructum. ac canussiū frixonariūq̄ꝫ mōasteria. atq̄ꝫ alias basilicas plurimas p̄dijs ꝫ alijs donarijs innūerabilib⁹ amplianit. His gestis in extremis cōstituta oīa xp̄i sacra ab ansbelmo epō deuotissime ꝫ reuerenter suscipiens. postq̄ꝫ eciā omē eius p̄imoniū beato petro cōdonauit. sanctā aiam deo reddidit. Eiusq̄ꝫ corp⁹ (nullo honoris genere qd̄ impendi magno principi possit non adhibito) ab vniuersis clericis ꝫ populis ad sanctum benedictū agri mantuani defertur. ꝫ mausoleo quod nūc cernit sepelitur.

GIbertus antipapa hoc anno ab heinrico cesare prim⁹ epoꝝ male sentientiū synodo habita. ꝯtra gregorium papam in germania pontifex creatur. ꝫ clemens appellatur. Qui cum heinrico ꝫ eius filio contractis copijs in ytaliam veniēs romam profectus. leoninā vrbē mox cepit. ꝫ in vrbē deditōnē recepit. Tādem post multa gesta morte subitanea correptus scelez penas dedit.

Anno mundi.6273. Anno xpi.1074.

Linea summoꝝ pontificū

Gregorius septimus

Victor tercius

Urbanus secūdus

Gregoriꝰ eiꝰ nois.vij.papa.natione hetruscus.pře soanensis.pře bonicio yldebrandus monachus antea vocatus.post Alexandrū pontifex factus. Ut dū eius pontificis exequie solēniter ex more erāt celebrate quū clerus ꝛ populus cū funeris pompā congregati yldebrandū archidiaconū acclamarūt.a beato petro in pontificē esse electū. Ad eosqꝫ clamores etiam cardinales cōclaue ingressi eūdem canonice delegerūt.quē gregoriū septimū placuit appellari. Js annus erat heinrici quarti cesaris regni duodeuigesimus.p qđ tps bello ille cū saxonibus grauissimo implicitus erat. Uir certe deo ꝛ hominibus gratissimus.prudens.iustus.clemēs.paupeꝝ pupilloꝝ ac viduaꝝ patronꝰ.Et ecclie ro.ꝫ hereticoꝝ improbitatē ꝛ maloꝝ principū potentiam res ecclesiasticas p vim occupare conantiū vnicus.ac acerrimus defensor.adeptus pontificatū statim heinricū imperatorem admonet.ne deinceps largitione corruptus.epatus et bñficia aliena p symoniacā cupiditatē cōmittat.Gregoriꝰ itaqꝫ oratores ad regē misit denūciaturos se si in pontificatu cōfirmaret.nullatenus errores illius toleraturū proinde aut aliū pontificē fieri curaret.aut se ad satisfactionē cōdignā pararet. Rex ṁ facti mō ac veritate cognitis electioni eius assensum pbuit. Nihilo qꝫ minꝰ pstitit in sentētia heinricus.quāobrē oratores bremense epo q regis guitacie adiutor impulsorqꝫ fuerat excoicato.romā sunt reuersi.paulopost hermānū bambergensem ꝛ aliū constanciensem epos rome agētes.ꝛ de symonia conuictos pontifex dignitate puauit.ieiunio subinde q̄dragesimali adueniente gregoriꝰ pontifex ꝯciliū laterani cū celebraret interfuerūt gibercus rauēnas archieps ꝛ maxima longobardie epoꝝ pars. Cuiꝰ inde admonitioni heinricus suadēte giberto obtpare noluit.immo gibertus vir seditiosus ꝯtra gregoriū Cinciū ro.ciuē prefectiqꝫ vrbis filiū virū vtiqꝫ temerariū ꝯcitat.qui structis insidijs pontificē ī natalis dñi nocte celebrantē cepit.ꝛ in turrim reclusit. romani seqnti die eū liberāt ꝛ cinciū psequūtur edes eius subuertūt.q ad heinricū confugit.quos oēs papa anathemate notauit cinciū ꝛ adiutores.heinricū qꝫ dignitate regia puauit. Uerū paulopost synodo habita in ea multa constituit.heinricus itē habito ꝯuentu epoꝝ male sentientiū.Gibertū denuo pontificē creat.clementēqꝫ appellat romā veniētes gregoriū in adriani mole obsederūt. Js a roberto apulie duce liberatꝰ secūqꝫ cassinū ac salernū pducit.vbi nō ita multo post pontificatus anno.xij.mēse vno.diebus tribus sancte ꝛ pie moritur.

Uictor tercius papa desideriꝰ antea vocatꝰ. montis cassini abbas pontifex creatus.statim Gregorij partes suscepit.contra gibertum antipapā tuendas quā ob cām heinricū impatorē sibi cōstituit inimicū vt aliqꝫ ferūt eiꝰ fraude (vt martinꝰ scribit)veneno in calicē iecto.dū sacrificat necaṫ. Ueꝝ vt Uincentiꝰ sentit dissinteria perijt q̄quā id a suspitiōe veneni neqꝫqꝫ alienū.veneno eṁ peniti corruptis ꝛ labefactatis intestinis interdū in dissinteriā vtunṫ.anno igitur vno.mense quarto.pōtificatꝰ sui.non sine suspitiōe dati veneni moritur.

Anno mūdi.6283. Anno xpi.1084.

Urbanꝰ eiꝰ nois secūdꝰ.otto vel odo antea vocatꝰ.monachus eboniacensis primo.deinde cardinalis hostiēsis.postremo qnto mēse post mortē victoris pōtifex creaṫ.vir qdē doctrina ꝛ sctitate vite q uis gradi magistratu dignus. Cuiꝰ etiā plurime ad mathildim extant epistole succo plene. Js vo parū romanis rebꝰ nouis studētibꝰ fidens. melphim se cōtulit synodū biturus q tutiꝰ eo pficisci liceret.pontifex itaqꝫ cū in ytalia nullibi qetus locū cerneret in gallias pfecturus.placentie synodū hūit in q licentiā q̄rūdā ecclasticoꝝ mirifice compescuit. Jnde vo in gallias abiens rem memoratu dignā aggressus est. Concilio eṁ apud clarūmontē habito principes gallie ad recupandā hierosolimā a sarracenis occupatā animauit. Cūqꝫ inuenimꝰ gibertū antipapā postea vouisse.vt vrbanus secūdus pontifex romanꝰ cū multa ad rei ecclesiastice reformationē ornatūqꝫ claromontensi in ꝯcilio statuisset. eo anno q xpiane salutis nonagesimꝰ quartus supra millesimū fuit facinus est aggressus maximū excellentissimūqꝫ oim q fuerint pontificis romani cuiuspiā dictu auspicijs ꝛ auctoritate hactenꝰ intentata. Liberande eṁ a turcis sarracenisqꝫ hierosolime ꝛ continenti terre sancte in hunc maxime modū intendere cepit. Patribus ꝛ ea que concilio interat ex omni orbe xpiano multitudine ad cōcionē vocata. Uir ipe eleganter doctus ornatissimā habuit orationē. vt tricenta milia hominū nomen in militiam christi dederint. signūqꝫ crucis susceperint.quo facto romam statim redit vt compositis in ytalia rebus.ytalos quoqꝫ animaret. Sed maximis seditionibus a Joanne pagano viro scelestissimo exagitari cepit.in domo petri leonis potentissimi ciuis. biennio se continuit. verū mortuo ioanne liberior factus ad cōponendū ecclie statū animū adijcit. Tandē vir sctūs post multas psecutiōnes ꝛ labores duodecimo pōtificatus sui anno.mense quarto.die.xix.apud sanctū Nicolaū.Carceris tulliani in edibus petri leonis moriṫ.qnto kal.augusti.eius corpꝰ p transtiberinā regionem ad vitandas inimicoꝝ insidias q etiā mortuū ledere conabāṫ ad.s.petrū delatū ibi honorificētissime sepultum.

Ordo Cartusiensium.

ORdo carthusiensiũ in galliis anno dñi. M.lxxxvi. in diocesi gratianopolitanẽsi a brunone theologo viro sanctissimo initiũ sumpsit. q̃ post sue institutõnis originẽ auspice xp̃o in omnibus ac psonis augmentũ accepit. iõ ab alexandro tercio ⁊ q̃rto ⁊ ceteris põtificibus summis. approbatus sic ꝯfirmatus extitit. ac varijs priuilegijs dotatus. Cũ inter oĩes ordines ecclĩasticos ꝑmatũ non rõne tpis ſ rigorositatis semp tenuit. Et ꝑterea eum speciosissimã eccl̃ie colũnã appellant. Ex h̃ q̃s stupendo euentu principiũ habuit. Cũ ĩ florida ciuitate parisius gymnasiũ celeberrimũ floreret. ⁊ ĩ oĩ genere doctrinaꝝ ex varijs regiõibus scolares atq̃ doctores clarissimi lr̃is operam darent. Inter ceteros vnus singularis sciẽtie claritate. probitate vite. maxime fame pollebat. Cui post obitũ in eccl̃ia solẽnes exequie parate sunt. vbi sepulture tradi deberet. ad quẽ honorandũ ingens numerus doctoꝝ magistroꝝ ⁊ alioꝝ cõueniebat. Corpus ṽo mortuũ in feretro positũ dũ exequie celebrarent̃ surrexit. Et in loculo residens voce magna cũctis audientib⁹ clamauit. Iusto dei iudicio accusatus sum. quo dicto. vt pri⁹ iacuit. de qua voce oĩes territi obstupuerũt decreuerũt ne sepulture ea nocte tradere͂t. ſ die seq̃nti iterũ cõuenirẽt. fama p̃ vrbem diuulgata. multo plures ad spectaculũ cõuenerũt q̃ eadẽ forma p̃fata ṽba dixit. Et vt exitũ huius rei scire possent. Tercia die tota fermie ciuitas confluebat. Tercio doctor mortuus surgens clamabat. Iusto dei iudicio damnat⁹ sum. q̃d audientes pene exanimes reddidit. ideo eccl̃iastica sepultura damnat⁹ fuit. Aderat ad hoc spectaculũ bruno q̃ discipulis ait. Videtis quõ tam celeberrimus ac ab oĩbus sanctus reputatus misere perijt. Nũq̃d ⁊ nos perire volum⁹. ⁊ nõ potius saluari. nõ est locus salutis nisi mũdum relinquamus. Sic cõpuncti solitudinem quesierunt.

Bruno p̃m⁹ cartusiẽs

BRuno vir sanct⁹ ⁊ clarissim⁹ p̃bus atq̃ theologus natione theutonicus ex vrbe colonia. lr̃is a primeua etate erudit⁹. remẽsis eccl̃ie canonicus scolariũq̃ apud paris⁹ mgr̃ hisdẽ tpib⁹ cũ ĩ gallijs legẽdo scribẽdo ⁊ disputãdo clarissim⁹ haberet. Relicto seculo ⁊ pompis ei⁹. cũ septẽ viris doctissimis in heremũ cartusie secessit. Ibiq̃ monasterio structo ꝑpositũ monastice cõuersationis satis arduũ ibidẽ instituit. Quẽ rigorẽ obſuantiaꝝ post ãnos q̃dringentos vsq̃ in presentẽ annũ seq̃ntes summe obſuarũt. habẽt eĩ ꝑlura ieiunia. oĩbus sextis ferijs in pane ⁊ aqua. ab esu carniũ sp̃ abstinẽt. etiã in grauissima egritudine. q̃ ad vestitũ sp̃ cilicio ad carnẽ induũt̃. q̃ ad solitudinẽ. nũq̃ exeũt except̃ p̃ore ⁊ ꝑcuratore. ac in cellis soli manẽt cũ arto silentio. vigilias magnas hñt ob officij prolixitatẽ. Cui⁹ sc̃i ꝑpositi hugo gratianopolitan⁹ ep̃s q̃ ab eodẽ brunone habitũ monasticũ p̃cepit auctor fuit. Ferũt ⁊ aliqui inter ceteros brunonis discipulos vrbanum papam vnũ fuisse.

Hugo ep̃s grãnopolitã⁹.

HUgo Gracianopolitanus ep̃s. Cui⁹ mr̃ de eo pregnãs p̃ somniũ elegantem puerꝝ p̃cepisse ait. quẽ sistendũ dei aspectib⁹ sc̃i in q̃b⁹ erat ⁊ .b. petrus deferebant ĩ celũ. ideo natus ⁊ puer factus addiscendis lr̃is applicat⁹ fuit. Sperabat̃ eĩ singularis meriti ⁊ gratie futurus apud deũ. diuĩa q̃z gr̃a plurima virtutũ ornamenta ĩ eũ cõgessit. herem⁹ cartusie caliensis. Abbatia excubiaꝝ herem⁹ canonicoꝝ regulariũ ⁊ apud sanctũ mxẽnnũ. ⁊ apud gregoriũ dom⁹. ip̃o annuente ceperũt. Ip̃aq̃ sp̃ũaliter ⁊ corpaliter fouẽre p̃ficerũt. Hic ĩ solitudine cartusie deus sue dignationi ꝯstruẽtẽ hitaculũ vidit p̃ somniũ. stellasq̃ septẽ sibi p̃stites itineris ducatũ. Et sc̃itat̃ ei⁹ odore tracti ad ip̃m venerũt septẽ viri q̃ oẽs vno desiderio succẽssi locũ heremitice vite cõgruũ q̃rebãt. Hoꝝ p̃mus et p̃mitiuum fuit magr̃ bruno vir religione ⁊ sc̃ia famosissim⁹ aliq̃ q̃tuor lr̃ati ⁊ duo laici. q̃s hugo benigne suscepit ac voti cõpotes fecit. Cui⁹ ꝯsilio cartusie solitudinẽ intrarũt atq̃ extruxerũt. Hic ãt sc̃tũs vir mlt̃is ṽtutib⁹ ornat⁹ q̃ cũct̃ inibi hitantib⁹ insigne sc̃itat̃ exẽplũ p̃buit eccl̃e dei admodũ vtil. ep̃alẽ sarcinã exuere ac q̃eti aie vacare desiderãs. nec ab honorio nec innocentio obtinere potuit. q̃uis senio grauatus. Credebat̃ eĩ sola auctoritate ⁊ exemplo plus subiecte plebi ꝑdesse posse debilis ⁊ egrotus. q̃ quiuis ali⁹ san⁹ ⁊ robust⁹. Inde cepit indies magis deficere aderãt viri de cartusia ⁊ de caleſiensi ⁊ excubiaꝝ domibus ad seruiendum nec villa persona secularis ad obsequiũ admittebatur. Tandem anno domini. M.cxxii. etatis sue octuagesimo consecrationis sue. lij. mortem obijt. qui per Innocẽtium secundũ sanctoꝝ cathalogo est ascriptus.

Expeditio xp̄ianoꝝ ꝓ liberanda hierosolima facta tp̄e vrbani secũdi. Anno. 1094.

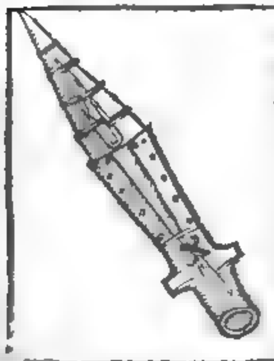
TEmporibus vrbani concilio apud clarũmontẽ habito. sua eleganti oratione pontifex principes gallie ad recuperandam hierosolimã a sarracenis iam diu occupatam animauit. Vox eñ oim̄ dictu mirabile. vnico et apparuit ore prolata intonuit. Deus vult. deus vult. ad quã vocem pontifex subiũxit. Viri fortes. ea que dominus in os vestrũ posuit verba. vobis in bello pro tessera erũt. Et iuri in expeditionem ꝓficiscẽtiũq̃ in bello sancte cruce et rubenti panno sagis insuta pectus insignibũt. Dum ṽo pontifex cum p̄ribus de imperatore deligendo consultant. m̄lta hoim̄ milia in contionis loco cruce signati sunt. paucosq̃ intra menses trecenta mortaliũ milia in id deuota. bellum se itineri accinxerant. Interea cruce signati principes diuersis vijs iter ad constantinopolim sunt ingressi. p̄imusq̃ oim̄ petrus quidam heremita abstinentie fama celeber ducem se multis exibens ꝑ alemãniam hungariãq̃ perrexit. Cui gotbefridus eustachius ⁊ balduinus fratres cognomine bolionij comites eñ bononie gallice. ⁊ quidã potentissimi erant se illis itineris socios addiderũt. Maiores ṽo prestantiũ ducũ ⁊ nobiliũ manus. hinc podiensis ep̄s belli dux. ⁊ Raymũdus sancti egidij comes. Inde hugo magnus philippi frãcoꝝ regis frater. Et robert⁹ flãdrie. ⁊ stephan⁹ carnoti comites. trãsmissis alpibus ꝑ ytaliã iuerũt. p̄imo romã ꝑuenere. alme vrbis locis deuote visitatis. Et vrbani pontificis bñdictione habita. Tripartito ꝓfecte copie. vna brundusiũ. barulensem portũ alia petit. Et tercia ydrũtum. boemũdus aũt relicta melphi cũ. xij. milib⁹ electoꝝ hominũ ytalice iuuẽtut̃ in eãdẽ expeditionẽ ꝓficiscit̃. Peruenerat iam cõstantinopolim petrus heremita et in suburbijs castrametatus. Et nec eos et gallijs alemãnosq̃ ductos adeo continere sciuit. quin in constãtinopolitanos fecerũt hostilia sacris spolians. ꝑmotus itaq̃ suoꝝ malis alexius imꝑator petrũ compulit. negato cõmeatu ante tempus bosphoꝝ trayccre. q̃ nycomediã p̄imo. mox niceã ꝑueniẽtes ciuitatẽ ip̄am natura ⁊ presidio sarracenoꝝ munitã oppugnare adorti sunt. Turci ṽo nõ mõ tunc. ẜ priusq̃ a claramõte discessum esset. quid christiani mollirentur intellexerant. qui nicea defensoribus obsidioniq̃ perferẽde necessarijs cõmunita. Verum cum ob sidentibus cõmeatus deficerent. dilaberẽturq̃ passim milites xp̄iani. Cui⁹ rei causa a sarracenis insidijs oppressi. relinq̃re obsidionẽ coacti. Tantũ in fuga detrimentũ accepere vt Raynaldus dux alemãnoꝝ abnegata fide xp̄i cũ aliquibus milit̃ib⁹ deditiõem fecerit. Et petrus constãtinopolim redierit. Que res alexio grata. aperto marte repellere conatur. Tum boemundus alexium partim minis. tum pollicitationibus ad pacem ineundam compulit. vt iter tutũ per loca imperij facere liceret ⁊ cõmeatũ p̄beret. Iterũq̃ ad niceã ventũ ẽ. difficile erat vrbẽ oppugnare. Cũ supplementa militũ ꝑ lac-

Nicea vrbs

cum submitti vrbi adiacentem cōtinuo poterāt. Verū superuenientibus e constantinopolim lembis non paucis. in lacūq; missis. rex oīm inopia oppidani pressi. dieb' post duos et quinquaginta ab initio obsidionis deditionē fecere. Inde munita nicea. iter p loca deserta facere necesse erat. bifariā copias diuisere. Cū autē boamūdus herbidū solum ad riuū quendā inuenisset. equos et iumenta reficere constituit. Subito eius sarraceni adorti sunt. quē oppressissent ni hugo et gotfridus cum qdraginta milib' equitū ofestim opē tulissent Pugnatum ē vtrīq; acriter. Eo aūt prelio quo medi turci syri caldei. sarraceni arabes interfuere ad qdraginta milia hoīm cecidisse sequēti die cognitum ē. Solimānus aūt eoꝝ dux effusa fuga inde abiens. Inde xpiani segetibus iam maturescentibus adiuti sine vllo incōmodo yconiū primā lycaonie ciuitatē puenere Qua in potestatē dedentibus ciuibus redacta. pari felicitate heracleam tarsumq; cepere. Tum balduin' prestantis animi et ingenij vir primus oīm in asia dominatū adeptus ē. Tarso donatus. flexit inde in ciliciam maior exercitus q̄ minor armenia vocat. Capta deinde cesarea capadocie i anthiochiā mouere: trāsmissis altissimis mōtibus. Aliquot inde pgressi milia passuū xpiani ad flumē puenere vrbi antiochie pxe cōtiguū farfar noīe. qd vado trāsiri sine periculo nequit. castris firmatis duces vrbē ɔtemplati. captiuos sciscitati sunt. q̄ esset ciuitatis forma. Rñderunt regē illius esse cassianū. Ea vrbs sicut hebreoꝝ monumenta hñt. Reblata prius inde ab antiochio oriētis dñatore eius nominis primo. dicta ē antiochia. duplici q; circūdatur muro. pars cuius interior latericio. exterior qdrato lapide structa ē. Eaq; superbaꝫ p̄ se ferens speciē. turres qdringentas sexaginta habet. colles qtuor vrbe includunt. In quoꝝ celsior ad orientē solē spectant cacumine arx ē. natura loci munita. vt oms sit machinamētoꝝ conatus. oīa oppugnantiū ingenia facile frustratura. regionē incole appellant celisyriam. situsq; vrbis fluminibus fontibusq; irriguus. agros habet fertiles. et glebe maximā vbertatē. vicinusq; lacus optimis habūdat piscib'. Recedit a mari cilitio vrbs. xij. milia passus. vbi farfar fluuius portū efficit. nauiū etiam ceteraꝝ capacem. Accepit aūt ea ciuitas maxima ab ecclesie primitiue exordio ornamēta. Qd petrus apostoloꝝ princeps primā in eam patriarchalē instituit. tenuitq; sedem. Theophilusq; ad quē euāgelista Lucas eadē oriūdus ciuitate act' apostoloꝝ inscribit. Septimus a petro antistes in illa cōstitutus vt pphani regis antiochi nomē aboleret. Eam de suo nomine theophiliā appellauit. adeo sub xpi nomine floruit vt epos tres supra qnquaginta et centū patriarche suffraganeos. Et sexaginta supra trecentas eccias vrbs habuerit. Cum itaq; xpiani ad eam vrbem natura loci densissimo sbliniq; muro munitissimā. diu sedendum esse intelligerent. multa in concilio agitata sunt a ducibus prouisa. anno igit salutis nostre millesimo nonagesimoseptimo vrbs antiochia magnis operibus obsideri cepta ē. Et aboamūdo normāno roberti apulie ducis filio viro vtiq; clarissimo. post durissimā obsidionē capit pyrrho antiocheno ciue admodū potente vrbis ingressum prebēte. Qui boamūdi vtutem admiratus. dediturū se illius vrbem spopondit. Si reliqui xpiani eidem cū imperio preesse boemūdū paterentur ingressi vrbem xpiani oībus fere pepercere i psidio sarracenoꝝ tātūmō seuitum ē. Cassianus aūt rex ad loca montana confugiens ab armenis trucidatur. Sola arx superat. quā dum boemūdus acerrime oppugnat femur sagitta traijcit. Veꝝ superueniēte corbane persaꝝ regis militie principe. cum Sensadolo cassiani filio antiochiā recuperaturis. Boemūdus iam ex vulnere integer pugnandi copiam facit. Penuria reꝝ oīm vrgente decertare instituit.

Lancea domini

Cum res xpianoꝝ in antiochia pfecto afflicte erant. vt appareret oīa despe rationis. plena in pxe diem futura. nisi deus noster xpianoꝝ salutem tutelam q; sibi esse cordi miraculo ostendisset. Nanq; lancea q̄ ihu xpi latus in cruce aperuit per spiritalem viro religioso factam reuelationē. in sancti andree ecclesia est reperta. Quo diuine profectionis signo in magnam spem erecti animis. duces cuꝫ hostibus confligere statuerunt. Perlata itaq; lancea illa tanq; vexillo optimo. Qua christi latus transfixus a longino fuit. hostes primo acriter resistentes supat boemūdus. ac cedit. Quorum de numero ad centum milia perijsse constat. Et quindecim milia camelos ceperūt. inde xpiani tantā predam abduxerūt vt ab extrema inopia ad summā oīm reꝝ vbertatem ob lancee ipsius miraculum peruenerunt.

Hildebertus epus

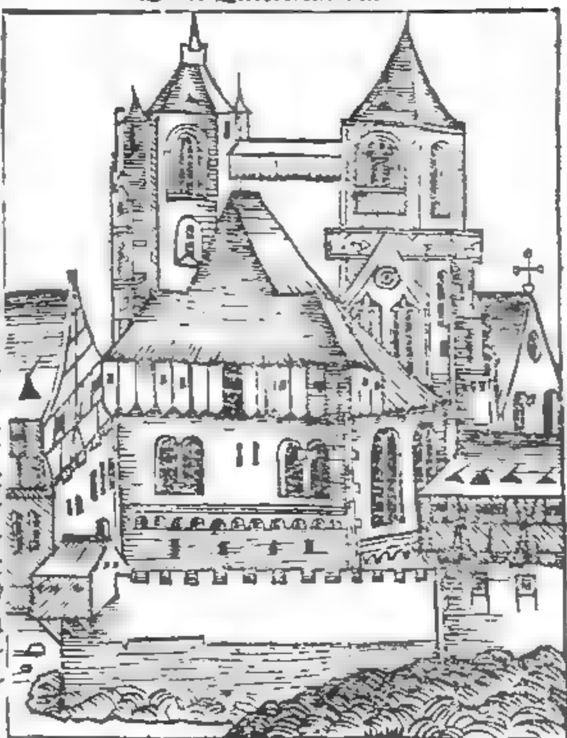

Hildebertus cenomānorum gallie episcopus. vir ingenio et scientia diuinus. hac tempestate elegiaco carmine plurimū valuit. Is multas tribulatiōnes ac carceres ac vincula apud romā pro christo et eius ecclesia sustinuit. Ubi et epistolas plures elegantes edidit. ac versus quosdam elegantiores de suo exilio. librūq; preterea ulerum. de tedio huius vite querimoniamq; sui ipsius partim metrice. partim vero prosaice composuit. atq; orationem denique ad trinitateꝫ pulcerrimā ac aduersus quosdam de eucharistia. multa alia edidit.

Sanctus quoq; Maurillus episcopus Rothomagensis sanctitate preclarus eo tempore vixit.

Ordo cisterciensiū anno dñi millesimo nonagesimooctauo. in burgundia a roberto religioso ac venerabili molinensi abbate in heremo cistercij p̄mo ortū habuit. Quē ordinē vrban⁹ papa sub diui benedicti abbatis regula. multis tñ additis cōstitutionib⁹ cōfirmauit. Et plurimis priuilegijs dotatus. augmentū in toto orbe sensit. Cum in ep̄atu lingonensi monasteriū religione cōspicuū ac fama celeberrimū nomine molisin⁹ fundasset. Et varijs deinde possessiōib⁹ atq̄ viris illustribus auctū fuisset. Cū diuturna ac copiosa societas ꝟtutibus deficere cepit. celestium amatores. Hec vberrima spernētes ac paupertatem eligētes. vn⁹ ꝛ viginti mōachi cū p̄re roberto egressi. post abrupta cōuallium. ac itineris difficultates varias. Tandem ad cysterciū in cabilonēsi dyocesi locū vaste solitudinis. horrendi aspectus deuenerūt. Gratū igit̄ a deo p̄ordinatū locū acceptant. Ibiq̄ nouū locū religionis ꝛ ordinē instituūt. a q̄ loco cisterciensiū ordinem nūcupare voluit. Freti deinde consilio oddonis ducis burgundie. Et hugonis archiep̄i lugdonēsis sedis ap̄lice legati. ac walteri cabilonēsis ep̄i. heremū in abbatiā erigere ceperūt. Qui breui in oībus mirūmmodū creuit. ac viros innūerabiles doctrina ꝛ sanctimonia illustres protulit. In latere sinistro eius ecclesie viginti q̄tuor sanctoꝝ abbatū sepulcra cernūtur. in dextra magni alani cum suo epigrāmate.

Ordo Cisterciensium

Robertus vir sanctus abbas molinensis ex campania ortus primo monasteriū beati stephani in parrochia trecacensi ingressus. Inde relicto monasterio cū alberico. odone iohanne. stephano. letaldo ꝛ petro monachis heremū petijt. cisterciū auxilio ac auctoritate fret⁹ hugonis archiep̄i lugdunēsis ac oddonis burgūdie ducis vt districtius maioꝝ instituta obseruaret. In cabilonēsi diocesi monasteriū fundauit. Inde ad molisinū reuocatus. Albericus vir deuotione clarus in eius locū successit. Cui⁹ industria in sctā religione ac laudabili cōuersatione profecit. Et a pasca li summo pōtifice priuilegijs exēptoibusq̄ dotat⁹ fuit.

Robertus abbas

Stephan⁹ abbas cistercij religionis paupertatis ac disciplune regularis amator. anno. M.cviij. tpib⁹ heinrici q̄nti cartam caritatis auctoritate sigilli apostolici cōfirmatā p̄fecit. Is ob paucitatē ingredientiū aīo afflictus verētes obseruantiā admodū rigidam. in nocte p̄ somniū vidit ingētē mltitudinē hoīm claustrū adire. Illico seq̄nti die bernardus cū fratribus ꝛ comitibus ingressus ordinē cisterciensiū plurimū auxit ac decorauit vt infra patebit.

Stephanus abbas

Hierosolimoꝝ recuperatio. ꝛ regni eius apud xp̄ianos principium.

Duces christiane expeditionis ad kalendarū octobriū diem antiochie cōuenerunt. Boemūdus princeps antiochie declaratus. Interea ꝟo mortuo hugone magno reliqui duces Raymundo excepto q̄ cesariā cappadocie obsidebat proficisci hierosolimā cū exercitu instituere. in liciam simul cōuenietes. Tortosam oppugnare adorti. tribus mensibus frustra cōsumptis. soluta obsidione tripolim mouere. Et pacē supplici illius regulo dederūt. Postera die nonas maij quarta. breuiore licet asperiore p̄ montes via hierosolimā petere inceperunt. Primisq̄ castris bethelon oppidū arduo in monte situm est peruentum. Secundis ad vrbem zebarum in cuius finibus ab aqua laboratum est. Tercijs ad flumē beraim: Inde per calles arduū superātes montē. Postero die quintis castris baruthum vrbē maritimā peruenere. Et sb inde ad sagittā post ad surrū deīnc ad acrū singulis castris ē descessum: petētesq̄ p̄ diē q̄ secuta ē iuuen initi. nonam oppidū cayphas noīe tandē decima die ad cesareā applicuerūt maritimā vrbē inclitā palestine: quā beatus asserit hieronimus birgos olim. id est stratonis vrbem appellatam. herodē cō maritimos insano extructaꝫ opere. de augusta cesaris octauij noīe cesareā appellasse. Morati apud eā dies duos. tercio ramolas accutes. eā inuenerūt metu a turc' sarracenisq̄ desertā. Exinde mox de tercia vigilia castris sex progressi passu-

um milia. sole vix dū orto pmū vrbis hierosolime menia prospexere. Videres vō tūc varios summo in gaudio motus. pars clamores in celū attollere. nubilis pars et canticis optimū maximū ihesum venerari. pars lacrimis vbertim in genas fluentibus. in facieq̃ pstrata sanctam vrbē. sanctū venerandūq̃ sepulcrū dñi salutabat. Ea aūt vrbs, vt pmissum ē in superioribus in palestina fine regione arduo in monte sita: mōtibus pariter arduis circūdatur. nec flumina intus. aut pximo in agro. nec fontes habet pter vnicū syloe amnē tenui et qñq̃ p estatem nulla fluentē aqua. Qui montē syon radens. vallem iosaphat mediam secat. quā ob aquar necessitatē. cisternas aquā ɔtinentes pluuiā intus et extra ager multas et ppe infinitas habet. ptinet aūt eius ager ad varias gentes xpiani nois inimicas. Nā arabes moabitide et amonite ab orientali plaga. Sedumei egipty et philistei a meridionali plaga. Et maritime ciuitates ptolomaida q̃ et Acon Tyrus et Tripolis. ab occidentali. tyberiasq̃ cesarea philippi regio decapoleos et damascus a septētrionali in hierosolimitanos fines spectāt. Itaq̃ cū primum ad hierosolime menia portasq̃ ventū ē. nihil antiquius duces duxere q̃ vrbe in circuitu lustrata. metandis q̃ opportune castris. loca ducibus exercituq̃ diuidere. Christiani igit̃ comparato omifariam cōmeatu. q̃tuor locis oppugnare vrbē magnis virib⁹ adorti. eā hierosolimitanis acriter defendentibus. ydibus iulij vi cepere. precipua tñ in recupanda tanta vrbe laus gothifredi fuit. q̃ partē muri ei ac fratribus ad oppugnandū assignatū primus conscendit balduinoq̃ potestatē fecit. vt in vrbē descendens xpianis portas recluderet. quibus certe irrūpentibus tanta cedes facta ē. cū in vrbe vel maxime in templo vt morientū cruor tales hoīm suggrederet̃. Cepissent eadē quoq̃ die templū. nisi nox superuenisset. Postridie cū ad superiora templi expugnanda reditum esset ciuibus. miserabili voce planctuq̃ supplicantibus. Et per eos psidiorū primoribus ē cōcessa vita. In hūcq̃ modum hierosolima a xpianis capta ē. ydibus iulij nono et nonagesimo supra millesimū salutis anno. Postq̃ heraclij imperatoris tpibus ea ciuitas a sarracenis fuerat possessa. Potiti templo duces vrbis. et illius purgatione a cadaueribus sarracenis inūcta. exuerūt arma. Et ad sanctū dñi sepulcrū cernui vel poti⁹ repentes perrexere. idem fecit oñis xpianor multitudo. Petiti postea latebris pdeūtes xpiani numero paucissimi hierosolimis habitare cōsueti. Quibus ostendentibus vbi dominus ihesus in horto captus. vbi vberat⁹ vbi passus vbi deinde obseruatus. et demū ascendit in celos didicit omnis populus

Gotfredus primus rex hierosolime

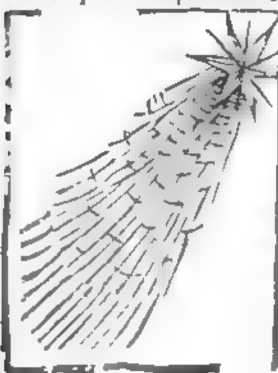

His per octo dies summa deuotōne obitis spiritalibus gaudijs. de rege vrbi dando agi ceptum est. Quā ad creatione cū oīs cōuenisset xpianor exercitus. nec vota scrutari. nec suffragia iniri oportuit. Qd illico gotfredū boliomū regem non magis multitudo omnis. q̃ ipsi duces acclamauere. Gestatus itaq̃ ducū humeris ad sacrosanctū dñi sepulcrū gotfredus inter missar solennia accuratissime celebrata. rex hierosolimitanus est appellatus. Sed is vir eximius dominiū vrbis qd tanta principū populorūq̃ xpiane expeditionis concordia oblatum erat accepit. regni vō titulū et insignia ideo se nolle dixit. q̃ indecēs nephariūq̃ duceret diadema aureū peccatorē homūtionē capiti imponere. ea in vrbe in qua saluator mundi eternus rex spineam suo sacratissimo madētē sanguine coronam gestasset. Inde arnulphus psbyter. Sed nihil in humanis reb⁹ qd ad felicitatem pertineat diuturnū ē. Anno eñi vno post captā tot laboribus hierosolimā gothifredus febri correptus moritur.

Balduinus rex secūdus hierosolime

Balduinus frater cum gotfredus febre correptus obijt. magno oīm xpianorum qui terram incolebant sanctam consensu. non sicut frater dominus sed rex hierosolime est creatus fuit. is annus xpiane salutis supra millesimū centesimus primus. quo in anno secūdus vrbanus pontifex romanus tanq̃ re ab se inchoata dominici sepulcri liberationis feliciter absoluta carnis humane carceribus et ipe liberatus est. Balduinus annis. xviij. regnauit cum sarraceni magnos exercitus recuperande hierosolime eam conduxerunt. In quos par ɔsulte intulit conflictus. tandem vocauit genuēses et venetos et acon vrbem terram mariq̃ oppugnās obtinuit. ac sarracenos fudit atq̃ fugauit. indeq̃ egiptios secundo prelio superauit et caliphā eorum regem interemit.

Stella insolita hoc anno prima q̃dragesime hebdomada. feria sexta circa vesperū in austrū et occidentē lucere visa ē. Et per dies. xxv. eadem hora semper splenduit. Cui ingens trabes visa est ex oriente occurrere. Post hoc in cena dñi. vise sunt due lune parum ante diem. vna in oriente et altera in occidente. Non multo post Cometes longos et flāmeos crines per mane ducens apparuit. De qua quidā monachus malmaberie elmerus nomine. Venisti inquit Venisti multis matribus lugendum. dudum est quod te vidi. Sed nunc multo terribiliorem te intuitor patrie huius excidiū minantem.

Anno mundi.6293. Anno xpi.1094.

Linea summoꝝ pontifica

Pascalis secundus

Gelasius secundus

Calistus secundus

Pascalis eiꝰ noĩs secũdus papa natione ytalus e flaminea prouincia. patre
crescentio. mr̃e alfacia. Raynerius añ põtificatũ vocatus vrbano pontifici
successit. quẽ gregorius septimus ob virtutẽ ⁊ doctrinã sctĩ clemẽtis p̃sbyteꝝ cre
auit. In q̃ q̃dẽ loco clerus ipẽ post vrbani mortẽ. eũdẽ pascalẽ vita p̃bata ꝯtentũ
q̃ppe q̃ antea monachus fuerat etiã nolentẽ ⁊ latitantẽ pontificẽ creat. q̃ dicerat
humeros suos neq̃q̃ tanto oneri suffecturos. sed expetente p̃p̃lo. eligente clero
collaudante cardinaliũ senatu pontificũ munus suscepit. maxime vero cũ ter acla
matũ esset sanctꝰ petrus raynerium virũ optimũ pontificẽ elegit. Cui postea pasca
lis nomen indidere. tiara capiti eius imposita comitante p̃p̃lo ⁊ clero equo albo
ad lateranũ p̃ducitur. Inde post vnctionẽ coronã de more accepit. ecclesie postea
liberati q̃rundam seditionibus cõsulturus. copias suas in gibertũ antipapã mit
tit qui nõ multo post subita morte correptus. a malis tñ eccl'ia dei nõ statim quie
uit. Richardus campanꝰ comes albertũ q̃ndam sufficit atellanũ ciuẽ q̃ statim a
bene sentientibus abdicare se magistratu coactꝰ relegat̃. Cauerses aũt agri p̃ne
stini incole theodaricũ q̃ndam põtificẽ creauere. Verũ n q̃s p̃nia duci q̃nto ⁊ cen
tesimo die e pontificatu deiectũ anachorite habitũ induere cogũt. Pacata tandẽ
eccl'ia romana pascalis vir magni ingenij animi vrbẽ castellanã ⁊ beneuentũ ab
hostibus occupatã recepit. Hijs ⁊ alijs plurimis facinoribus strennue gestis in
cisalpinã p̃ficiscit̃ vbi guardastallũ agri cremonẽsis oppidũ conuentu multorũ
principũ ⁊ ep̃oꝝ habito de homagijs de feudo magna habita ẽ rõ. Rome prete
rea eccl'ias. xv. cõsecrauit. Dedicataq̃ p̃neste agapiti basilica romã effusa obuiã
vrbana multitudine honoris cã tandem redijt. q̃ q̃dem ex freq̃ntia inualitudinem
incidens se paulo post moriturũ cognouit. Quare acceptis eccl'ie sacris cohorta
tusq̃ cleꝝ ad pacẽ ⁊ cõcordiã. põtificatus sui anno. xviij. mense. vj. die. vij. mo
ritur q̃ntodecimo kal. februarij sepeliturq̃ in basilica constantiniana.

Gelasius secũdus ioannes antea vocatꝰ p̃ria caietanꝰ p̃re crescẽtio nobili ge
nere natus ingenueq̃ a teneris annis educatus ⁊ doctꝰ in mõte cassino re
ligionis fundamẽta perdidicit sub odrisio abbate viro sanctissimo hanc ob rem
ab vrbano secũdo romã accitus. Vir ⁊ ipẽ sanctissimꝰ ⁊ omĩ laude dignꝰ. si vitã
p̃tinẽtissimã. si mores. si doctrinã inspicias. Nã ⁊ cõstanter ⁊ sancte in tantis p̃
cellis humanaꝝ p̃turbationũ vixerat. ideo vno oĩm ꝯsensu pontifex creatur. ve
rũ cincius fregepanis ira ob hãc electionẽ percitus q̃ vnũ ex suis cardinalibꝰ col
legio p̃posuerat quẽ põtificẽ eligerẽt. in monasteriũ palladij cũ armatis satelliti
bus irrũpens refractis foribus obuiũ quẽq̃ã p̃cutit. pontificẽ obtorto collo in
terrã deiectũ calcibus ꝯterit in vinculaq̃ conijcit. cardinales fugã parãtes ex mu
lis ⁊ equis deijcit nullũq̃ genus ꝯtumelie p̃termittit. Nõ tulit tantã iniuriã po
pulus ro. cõfestĩ liberatꝰ in lateranũ ducit̃ vbi de more coronat̃. Persequẽte dein
de illũ heinrico imp̃atore in gallias ꝯfugit vbi ab abbate cluniacẽsi magnifice ⁊
splendide suscipit̃ intereundũ eccl'ias in tillano ⁊ in tornaco dedicat. tandem ad
cluniacense monasteriũ p̃ueniens. Ibi dũ multa i eccl'ie reformatiõem tutelãq̃ cũ
regibus ⁊ principibus molliret. pleuresi correptꝰ pontificatꝰ sui anno primo die quinto moritur. Sepeli
tur autem eius corpus intra limina cluniacensis cenobij.

Anno mũdi.6313. Anno xpi.1114.

Calistus secundus guido antea vocatus natione burgũdus. vienensis archiepiscopus originẽ a re
gibus francie anglie atq̃ etiã alemanie p̃sapia ducens ⁊ vt alij habent comitꝭ burgũdie frater a car
dinalibus qui cluniaci tum aderant pontifex creatur. verũ non prius pontificiũ habitum sibi desumpsit q̃
intellexit se ab hijs quoq̃ cardinalibus confirmari qui rome ⁊ in ytalia remãserant. Renũcijs cognita ro
mam veniens populo obuiam prodeũte vrbem ingreditur congratulantibus oĩbus. Rebꝰ aũt ex sentẽ
tia rome compositis beneuentũ p̃ficiscitur quo principes cõuenere qui iureiurando p̃miserũt se in pote
state pape semꝑ affuturos. Inde romã rediens legatos ad heinricum imperatorem mittit. Qui pace sine vl
la ꝯtentione composita ad vrbem redeũtes tabellam pacis ad lateranensem basilicam suspendere publica
igit̃ leticia erecta est. Pontifexq̃ interea beneuentũ delatus infausta in expeditione sua multos sibi carissi
mos febribus correptos amisit. Et ipẽ mala pariter vsus valitudine lectica in vrbẽ eger mestusq̃ relatus
est. at Calistus pontifex valitudine vix dum reintegrata concilium laterani nongentoꝝ patrum congrega
uit. in quo cũ pacem inter multas dissidentes cõposuit. tũ maxime ecclesiasticum statum reformauit. Et q̃ꝫ
plurimi faciendã ẽ dñicum michaelem venetoꝝ ducem vt laborantibus apud hierosolimã xp̃ianoꝝ rebꝰ
subueniret missis cum vexillo ecclesie nũcijs exorauit. Tandem de deo deq̃ hominibus bene meritus pon
tificatus sui anno quinto. mense decimo. die sexto in dño moritur.

Linea imperatorum
Heinricus quintus

Heinricus eius nominis quintus predicti Heinrici quarti filius anno ab incarnatione dñi. M.c.vij. ab electorib⁹ delect⁹ imperare cepit ꝛ imperauit annis. xx. Is vivente adhuc patre rex romanoꝛ declaratus genitorē bello fuerat ꝑsecutus. quod maiori ex parte circa Leodiū coloniāq; est gestū. Mouerat Aquisgrano cū exercitu filius in genitorē Leodij agentē ducturus. ꝛ pmisse cohortes apud Mosam pontē occuparūt cū paterni milites in illos delati ꝑlio decertarūt priusq; q̄ heinricus filius accessisset sui pōte deturbati clade haudquaq; sunt confecti. Recessit itaq; Heinricus filius in coloniēses fidē genitori seruātes auxilio archiepi fauēs sibi fretus Coloniā paruo obsessio tpe recepit. Inde epm Rothardū i Herbipoli ponēs securitate ab vrbanis accepta dimissis saxonib⁹ cū bauarijs ad obsidiū Nurmberg diuertit quā vrbē expugnauit. soluto exercitu ratisponā accessit. quē pater illico subsequēs Rubertū epm in Herbipoli restituit ꝛ auxilio Ratisponē sium filiū vrbe fugauit. postea reuersus Leodiū cōstituerat illi⁹ obsidionē priusq; potiret nullaten⁹ relinquēdā. cōtinuaueratq; mēses quatuor. cū pater ad annū regni vnde qnquagesimū eo in angore animi ē defunct⁹. ꝛ heinricus ipē fili⁹ ei⁹ nomie qntus regna quib⁹ tūc pociebat retinuit iustiore titulo gubernandā. Reliquūq; qd in patris fuerat potestate a populis ē pmissum inde annos qnq; primos accepti in paterni morte regni Germanie illo cōfirmādo totos adhibuit. nec pontifici romano Pascali secūdo ea rōe aliter molestus fuit q̄ q ꝛ ipē epōs aliosq; ecclesiasticos ausus ē in iussu pōtificis inuestire. Cūq; pōtificē eā auctoritatē petitā cōstantissime vidisset denegare dolis rē est aggressus ꝛ ad sextū regni annū veniēs cū exercitu in Etruriā oratores pmisit. q ostensis mādatis regē spospōderūt si ad coronationē admitteret iuraturū se oēm inuestiturā oīno omissurū vt oēs regnoꝛ suoꝛ ecclie iura ppria. ꝛ btūs Petrus suū habeat patrimoniū sic a Carolo Ludouico Heinrico scdo ꝛ alijs impatorib⁹ factū fuerat. ea sponsione solenni firmata misit pōtifex sutrū legatos qbus rex ex cōcepta rome formula iuramento pmisit. Venit itaq; Heinricus ad terciū ydus februarij ad mōtem gaudij q ꝛ mal⁹ dicit. cui postea die signiferi cū vexillis ꝛ multitudo populi cū oliue ramusculis occurrerūt. cū est ventū ad supremos scalaꝛ atrij grad⁹. pstrauit se rex ad pōtific pedes ꝛ eleuatū ille ad os osculū admisit priusq; introducere pfessionē ex more impatorū fecit ꝛ tūc a pōtifice impator appellatus ē. postea petijt impatorē pontifex vt pmissa seruaturus inuestituris abrenūtiaret. ille surgens secessit ac Pascalē cū vniuersis ecclie platis p fraudē intercepit eoꝛ bona in pdā cōuertit. Postera die populus roman⁹ armis correptus ɔtra theotonicos insurrexit tādē vrbe eiecerūt. Impator aūt in circuitu vrbis rome in vindictā oīa suburbana incendio consumpsit. Romanis tū vt se admitterēt muneribus donisq; temptauit. vna tū romanoꝛ vox fuit vt nūq; admitteret q̄ pontifex ꝛ cleri liberi essent. Cōpositis igit rebus impator a pōtifice cōfirmat ꝛ coronat. Voti compos fact⁹ in Germaniā cū pace redijt atq; Mathildē filiā regis anglie in Magūcia sponsam accepit. Deinde decimo imperij sui anno in ytaliā rursus venit cū rite coronari non obtinuerit a Mauricio archiepo coronā accepit. Tandē in man⁹ Calisti pape iura ecclie resignauit absolutionis bñficiū impetrauit. Postremo dū inferiores ptes rheni circuire parat in Traiecto frisie vrbe morbo correptus diē clausit extremū. Inde p coloniā ad spirā duct⁹ iuxta auū cultu regio sepelit. Ad cui⁹ tumulū tale inscriptū ē epitaphiū. Filius hic: pater hic. auus hic: proauus iacet istic. In eadē qz basilica Spire de his impatoribus pmissis hec scripta i sepulchris marmoreis ɔtinēt. Conrad⁹ scds ipator romāoꝛ āno M.xxxix. nonas iunij obijt. Huius heinrici fili⁹ tercius dict⁹ niger romanoꝛ impator anno M.lvi. obijt nonas octobris. versus septētrionē scriptū extat huius. filius Henricus qrtus dictus senior ro. impator M.c.vi. septimo yd⁹ iunij obijt. Filius eiusdem Heinricus qntus iunior romanoꝛ impator. Anno dñice incarnationis M.c.xxv. x. kalend augusti obijt. hec addere libuit ob varia dicta historicorum.

Anshelmus lucensis epūs vir doctrina ac sanctitate pcipu⁹ p hec tpa floruit. q operā dederat vt cenobiū tā amplū sancti Benedicti io mantuano agro Mathildis impensa edificaret. eodemq; in loco sepultus. ac Mantuā deinde translat⁹ in cathedralē ecclam ne a vicinis furto subriperet cū miraculis continuo clarior fieret. vbi nūc vsq; miraculis clarus quiescit.

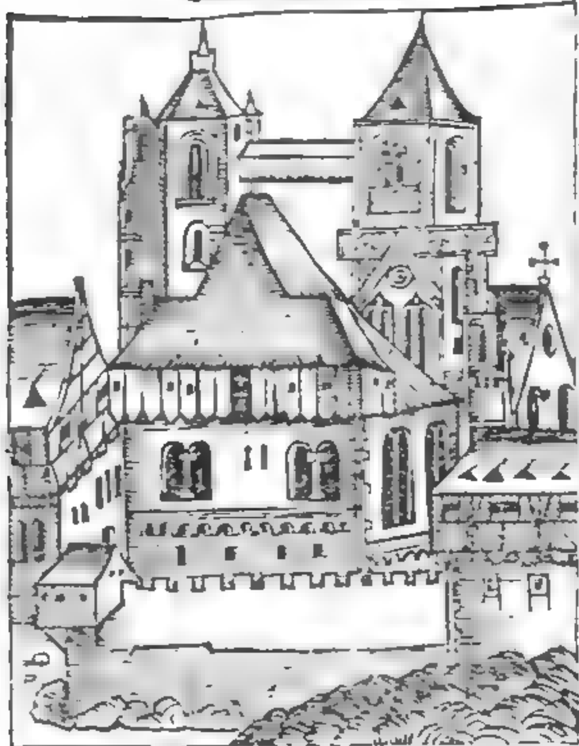
Anshelmus epūs

Anshelmū qz aliū fuisse ea tēpestate scribūt. Is vir doctissim⁹ ꝛ apd anglos tanti pcij habitus vt breui ex monacho abbas. deinde Cantuarēsis archiepūs sit factus ꝛ pclarissima opa composuit de meditationibus. Cur de⁹ homo de libero arbitrio. de similitudinib⁹ monologion. de pdestinatione. ꝛ plura alia prescripsit. nec dū. xv. sue etatis annū attingerat cū mēte reuolueret vitā quō in deū erigere posset. patriā egressus partim in Burgundia. ptim in francia ac normānia ad sanctitate pegit ꝛ pceptorē Lanfrancū elegit qui in cadoniēsis cenobij regimine assumptus ipē prioris officio functus est grinlacensem.

Felicia quoq; hec tpa fuerunt que etiam Sigibertum monachū halbatenses virum spectate doctrine protulere qui in omni scientia literaꝛ ingeniosus. temporum descriptor post hec tpa obijt.

Ordo templatorum

ORdo templatoꝝ militū (vt multi asseuerant) sub Gelasio isto pontifice apud hierosolimā initium sumpsit ⁊ ducētos ferme ꝑ annos ꝑdurauit. Aiūt enī veteres post subactū a gothifredo clarissimo Lothoringie duce ihrlm regnū quosdā pios hoīes de milita ri disciplina ꝯspicuos. eo ꝙ peregrinos venerāda loca deuotione visitātes incursionib⁹ ⁊ latrocinijs cernerent infestari. deo suā militiā deuouisse ⁊ apud hierosolimā cōmorātes ꝑegrinātib⁹ vltro sua subsidia impēdebāt. His primo numer⁹ paruus ⁊ voluntaria paupertas. ⁊ magister vnus in porticib⁹ templi fuit. Ex q̄ eciā fortiti cognomē. habitātes itaqȝ nō longe a dn̄i sepulchro ꝑegrinos ingēti charitate suscipiebāt atqȝ eos per sacra loca armati deducebant. ⁊ inde sine aduersarioꝝ molestia reducebant. Hos vita fide ⁊ grā multi peregrini in europā redeūtes mirūmmodū cōmendabant. ⁊ elemosinas donariaqȝ largissima eis conferebant. Cū plurimo pio opi adhererēt ab honorio summo pontifice palliū albū ꝓ habitu ⁊ vite regula decessum est. cui pallio postmodū ab eugenio successore rubea crux supaddita. cui militarent clarius ꝓbuit argumentū. quibus ⁊ btūs Bernhardus abbas regulam cōposuit obseruandā. Sane dū penes eos paupertas nouerca libidinū viguit militie votū ⁊ viuendi exhibita norma optime obseruata illos fecere sanctitate florentes. Attamē dū pio opi vndiqȝ xp̄ianoꝝ opa affluēter opem afferūt. sensim subintrare delicie atqȝ libidines incepere. ⁊ vti a principio relictis penitus diuicijs hoīes sacro opi subintrabāt. sic in ꝓcessu quasi ad paratos thesauros ceperūt impatientes inopie euolare. inde castris vrbib⁹ populis imparare. sibi quietē. seruis bella cōmittere ⁊ militie magistratū oneris olim officiū in honorē potissimum sublimare. quibus sic in declinū a virtute labentibus eorum exterminationem sub clemente quinto pontifice infra edocebimus.

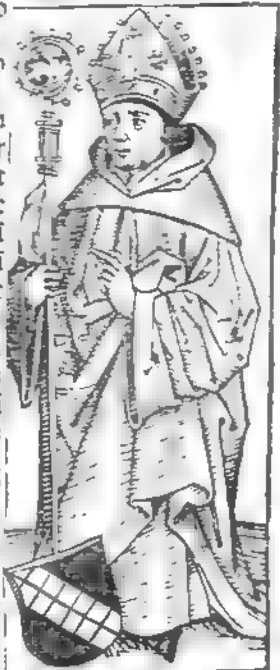
ANno dn̄i millesimo. xx. ab incarnatiōe (vt scribit Vincētius) cepit ordo tēplaris militie. qui dicūt scī Johānis hierosolimitani. hi degunt sub regula beati Augustini habētes habitū nigrū mō laycali sꝫ cū cruce alba in pectore. qui deputati sunt ad pugnādū corporaliter ꝯ infideles. quorum locus principalis Rhodis insula. qui sub ducē magno magistro rhodi. Similiter omnia coꝝ oratoria ꝑ orbem dispsa q̄ multa sunt ⁊ opulēta. ⁊ qa pauci coꝝ sunt clerici. priuilegio tn̄ ꝑsonali ⁊ reali clericoꝝ gaudētes sunt. horasqȝ suas ex oratione dn̄icali videlicet pater noster indies ꝑficiūt. de quo inferius fiet mentio.

APud Indos generale ⁊ ꝑcipuū est cognomē suoꝝ patriarcharū Johānis p̄sbiteri. q̄s in p̄mus Matheus aplus. deīn eunuchus Cādicis regine in ethiopia ꝯstituere. ⁊ Indiā beat⁹ Thomas aplus ad fidē conuertit. Johānes aūt p̄sbiter non solū pontifex sed et magnus impator censet. Cui impio duo ⁊ septuaginta reges parere ⁊ tributa pendere quotannis dicunt. In quoꝝ regnis. xxvij. supra cētū archiepi p̄sident. In ciuitate aūt ꝑmaxima noīe Bibrith sedem pontificatus ⁊ imperij habent. Anno aūt dn̄i. M. c. xx. Johānes patriarcha vn⁹ de maximis Indoꝝ romam veniens calixto pape cardinalibus ac ceteris p̄latis in publica assistentia narrauit quō sanctus Thomas aplus quotannis diuinissimo sacramento populum in India communicat manu sua porrectū dignis ⁊ retractū ab indignis apud ciuitatem Hulnam.

Burdinus antipapa natione hispanus quē Heinricus quītus imperator secūdo gelasio pontifice viuo in ydolū crexerat sumij se continuerat. cui benedict⁹ nomē datū fuerat ꝑ id tpis apud vrbem romam secūdo calisto pontifice romano rebus ecclasticis intēto contra eū pontificis nomē vsurpare volēs. In ea vrbe cum cetani comites tirannuli defensauerant. Dumqȝ calistus concilio intētus esseret as illi claudiam ⁊ aurelia adeo latrocinijs fedauerant vt nemo illis romā ituris securusqȝ posset accedere. Quobrem calistus pontifex copijs vndiqȝ contractis sutriū obsedit. cuius oppidani infelicē Burdinum e vestigio dederūt. Is qȝ camelo duersa in bestie caudaqȝ facie impositus romāqȝ ꝑductus non minus in vrbe q̄ in toto itinere ridiculo plebi fuit. abstinens tamen calistus ab iniqui hominis sanguine illum in cauēse monasterium detrusit. Multa inter h calistus in Rogerium Sicilie comitem se regem ytalie appellantem animo non minus cesso q̄ irato dum molit obijt vt supra ꝑmissum est.

Bernhardus clareuallensis abbas natione burgūdus. hic ex castellione burgūdion castro nobili ortū habuit ex parētibus nobilib⁹. cuius p̄r Tesselinus miles strennuus ac deuot⁹ opidi defontanis ꝓpe diuionē. mater Adelib ex castro montis barri. que p̄ter Bernhardū terciogenitū q̄nq3 filios ac filiā sanctimonialem in lucē ꝑduxit. q̄s cibis cōibus ac grossioribus ut liberius i monasterijs deo seruire possent enutriuit. Vidit aūt somniū dū in vtero gestaret bernhardū catellū candidū in dorso subruffum ⁊ latrantē ꝑsagiū futuroꝝ vt magnos latratos in detractores ecclie faceret. Cū. xxij. attigisset annū cū. xxx. socijs relicta domo paterna in cistercienſi monasterio anno M. c. xij. religiōis habitū deuotissime suscepit qđ a Stephano religiosissimo viro aū p annos. xv. firmatū extitit. in q̄ tantū ꝓfecit vt breui tpis spacio ob maximā sanctitatē ⁊ doctrinā clareuallēsis abbas ab oībus creatus fuerit. cui quidē loco maria cū gloria p sex ⁊ triginta annis ꝓfuit. ⁊ i vita sua monasteria centū ⁊. lx. sui ordinis extruxit. illustrās ecclesiam sanctitate vite et suauitate doctrine ⁊ miraculoꝝ glīa. Preter eni laudabilē vitā ⁊ sanctitatē maximā igenij sui plurima edidit monumēta. de ꝯsideratiōe ad eugeniū papā. de cātic canticoꝝ. de amore dei. librū meditationū ⁊ plura alia omelias q̄3 varias. epl̄as ac sermones. Cū apud oriētales edissa vrbs xp̄ianis ablata esset bernhard⁹ tantā noi xp̄iano iniustā ignominie notā idignissime tulit. Is pricipes p̄latos nobiles et populos galliaꝝ pene singlos adiēs incudā eē expeditionē vexilla cruc i barbaros ꝓferēda ꝯcionabūd⁹ clamabat. ⁊ cōradū ro. regē ducē expeditionis mun⁹ induxit. Deniq3 p⁹ multa miracula ꝑpetrata cōsūmatis vite sue annis circiter. lxiij. obdormiuit in domino.

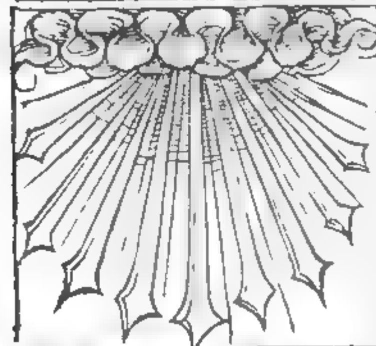
Sanct⁹ Bernhard⁹ abbas clareuallensis

Petrus alfonsus circa annū dn̄i M. c. claruit genere iudeus antea moises vocat⁹. q relicto iudaismo baptismi sacramētū deuotissime suscepit. ac librū pulcherrimū p modū dialogi elegātē cōposuit in q̄ contra iudeos ⁊ sarracenos egregie disputat. Alij tn̄ scribūt illū ad conuersionē venisse circa ānū dn̄i M. c. vi. et ab Alphonso hispanie rege ex sacro fonte susceptū. ⁊ id factū i die natalis aplōꝝ petri ⁊ pauli. vn̄ ob venerationē ⁊ memoriā ei nomē impositū fuit petrus. ⁊ ob hoc alphonsi cognomētū habuit. ea gesta sunt in sede hostiēsis ciuitatis. qui postea christianā legē omnibus prestantiorē esse conclusit.

Petrus alfonsus

Sacro igne hac tēpestate in occidēte multi accēdūt. mēbris īstar carbonū nigrescētib⁹. q̄obrē anno dn̄i M. c. xxviij. multi ī pago suessionico sacro igne succēsi, ad ecclīam b. marie i ciuitate suessioꝝ sitā conuenerūt. ibi diebus pauc miaꝫ dei ⁊ beate Marie prestolantes salutē consecuti sunt.

Sanguis hoc anno idib⁹ iunij in agro emiliano ⁊ flāmineo pluit ⁊ apud rauenā ⁊ parmā. q̄ res plurimus terrori fuit

Porca quedā in liginensi parrochia teste vincētio gallo enixa ē porcellum hoīs faciē habentē. eodē quoq3 anno pullus galline q̄drupes nat⁹ est

Acies ignee apparuerūt in celo q̄ p totū celū sperse plurima parte noctis vise ⁊ stelle ꝑplures de celo i terrā cecidisse vise sunt. sulphura aq̄ fum⁹ cū sono exibat

Hiēs insup asperrima fuit p q̄ statī valida fames subsecuta ē. ac hoim mortalitas luesq3 aīaliū agrestiū ⁊ domesticoꝝ. strages quoq3 auiū mutuo concertantium extitit.

Terremotus p̄terea in ytalia multis i locis q̄draginta dieꝝ spacio ꝑdurauit vt ville amote sint.

Luna. xiij. intēpesta nocte stell lucētib⁹ eclipsim passa versa ē in colorē sanguineum.

Monstrū quoddā geminī corporis mulier peperit ante habens faciem hoīs retro canis.

Iohannes de temporibus qui fuit armiger caroli magni ⁊ vixit annis. ccc. lxi. moritur.

Anno mūdi. 6323. Anno christi. 1124.

Honorius secundus q̄ et Lambertus flagnani imolensis agri genitus Hostiensis epūs eo tpe pontifex creat̄ q̄ Balduinus ab hostib⁹ p̄cio redempt⁹ antiochiā iherosolimitano regno adiūxit. Honori⁹ etsi obscuro loco natus erat tñ lr̃atura et moribus tanto magistratu dignus videbat̄. verū nō adeo eius ingressus laudat̄ cū ambitiōe quorūdā poti⁹ q̄ oīm bonor̄ pōtificatū inierit. nā populus ip̄e Saxonē sancti Stephani cardinalē pontificē p̄cupide nimiū optabant. id q̄z se cupere leo fregepanis ostendebat. At vero cū id velle Leonē cardinales quidā cernerēt ne ex eius sententia pontificē legerēt omisso Saxone Thebaldū sancte anastasie p̄sbiterū cardinalē pontificē delegūt quē Celestinū appellarūt. tūc Leo nō amplius imorandū ratus Lambertū de q̄ ante p̄missum pontificē p̄ponit. cleroq̄ electionē approbante. q̄ inde oīm cōsensu pontifex maxim⁹ cōsalutat̄. qui cardinales quosdam viros insignes creauit quor̄ opa postea magnis in rebus vsus est. At vero cū in pontificatu recte gubernato quinquēnio ac mensibus duobus vixisset collacbrimantibus omnibus morit̄ et in basilica lateranensi nullo non genere honoris adhibito sepelitur.

Innocentius secundus ad annū salutis tricesimū et vndecies cētenū Honorio successerat. patria roman⁹ ex Thiberina regiōe patre iohanne. qui pontificatu suscepto statim in Rogeriū Rogerij comitis sicilie filiū mouet. Is sese ytalie regē appellans egre tulit adeo vt iracūdia magis q̄ viribus ad eā rē aggrediendā necessarijs fretus tumultuario cōtractū impetu exercitus in illū duxerit tanta p̄fectus celeritate vt apud scti Germani opidū improuisu impetu sit repulsus. oppidoq̄z capto. at Guilhelmus calabrie dux Rogerij filius cū exercitu veniēs comisso p̄lio pontifex cū cardinalibus capti gloriā adeptus est. Rogerius tamē modestia vsus pontifice cū suis liberato quiete voluit ab eo p̄ter regni titulū impetrauit. reuersus romā Innocētius Adulterinū pontificē nouū sibi suffectum reperit. Petrū petri leonis filiū qui se Anacletū pontificē appellaret. Is spoliauerat absente Innocentio primarias vrbis eccias aureis argēteisq̄ ornamētis et cōflata inde ingenti pecunia multos in vrbe corrūperat. q̄obrē sibi et suis timēs Innocētius Conrado Sabinensi epo cardinali vicario suo in vrbe relicto roma migrans cū cardinalib⁹ et curia p pisas et genuā ad Philippū regē in frāciā est delatus. Inde celebrato apud clar̄ montē cōcilio Petrū antipapā et sectatores cū damnasset Aurelianū se cōtulit. In belgis deinde habito cōcilio in ytaliā cū Lothario impatore rediyt. Celebrato apud placentiā cōcilio pisas se contulit. et cū genuensi populo reb⁹ breui cōpositis. tandē romā accessit pontifice in lateranū et rege in auentinum montē a populo p̄ductis queis pata ē maxima ciuitati. celebrataq̄z synodo laterani cōstitutōz q̄ extat. Ne q̄s in clericū man⁹ audeat inijcere violentas inter alia fecit. affluit vero huius pōtificis extremo tpe omēs ytaliam fames valida. pontificat⁹ sui anno. xiiij. mense. vij. die. viij. moritur.

Celestinus secundus Guido antea vocat⁹ scti Marci p̄sbiter cardīalis natione tuscus mortuo innocētio ad annū salutis terciū et q̄dragesimū supra vndecies cētenū pōtifex creat̄ oīm cōsensu. Fuit aūt ortus e castro felicitatis q̄d nō nulli ciuitatē castelli esse affirmant Typhernū ab antiq̄s appellatū. Hic btūs in hoc tantūmō dici potest q̄ nullis seditionib⁹ toto suo pōtificatu ob breuitatē tpis vexatus fuerit. propter hanc vt arbitror causam. q̄a vbiq̄ peste laboratū ē. ex q̄ et ip̄e pōtificatus sui mēse q̄nto morit̄ sepeliturq̄ in lateranensi.

Linea sumor̄ pontificū
Honorius secundus

Innocentius secundus

Celestinus secundus

Otto epūs Babēbergensis

Otto Babenbergensis epūs ex Sueuia ingenuis ortus parentib⁹ lr̄is traditus et Poloniā aggressus eā linguā didicit. Auxilio inde ducisse Polonie i curiā henrici impatoris assumptus post Ruptū fauente henrico in epm Babēbergensem ordinatus. Postea cū annis q̄tuor p̄fuisset Pomeraniā p̄uinciā adijt. eam iuxta mare sita in refusionib⁹ triangularis apparēs que i occeano Daciā habz in alia Prussiam et in tercia parte Poloniā attingit vsq̄ ad Saxoniā quā sua suaui doctrina ac miraculis relictis ydolis deo reddidit et ad xp̄i cultū reduxit. Varia q̄z monasteria in plerisq̄ locis erexerunt. Celeberrimū q̄z fontis salutis cenobiū auxilio comitū de Abenberg p̄dijs auxit. Apud Ratisponā Pruuēnig et alia monasteria i ep̄atu halberstaten pataueñ et aqlegieñ fundauit. Is itaq̄ vir sctūs et multis virtutib⁹ adornat⁹ Anno. M.c.xxxix. plurimis miraculis clarus morit̄. Sepultus in choro cenobij montis mōachor̄ quē locū singulari affectiōe sp̄ coluit ac edificiis ornauit et fontē plūbeis fistulis e vicino mōte i monasteriū reduxit et a pōtifice ob miracula et eas res in sanctor̄ confessorum consortiū refertus est.

Balduin⁹ rex. iij. ihrl̄me

Balduinus ei⁹ nomis terci⁹ iherosolimor̄ rex prior̄ Balduini cōsobrin⁹ fuit. qui anno scdo regni sui gazim turcor̄ minoris Asie ducē supatū ɔp̄hendit. sequēti anno Damasci regē ex improuisu iherosolimā hostili aīo petentē fudit. antiochiāq̄ ciuitatē iherosolimitano regno adiūxit. deīn ascalonitar̄ regē vnico p̄lio repulit. et Balduinū damasci regulū. tādē defunct⁹ nullū filiū s̄ vnicā tm̄ filiā dimisit.

Linea imperatorum
Lotharius secundus

Lotharius qui et luitherius dux saxonie post gebhardo. defuncto heinrico quinto sine liberis. principibus maguntie cum legato ecclesie romane conuenientibus in demortui heinrici imperatoris locum legitimus suffragiis cesar creatur. licet valde renitens et se tanto honore indignum dicens. voto omnium ad regnum tractus fuit. anno domini. M.cxxvij. Is anno primo in bohemos sibi rebelles bella gessit. non sine strage suorum militum. Progeniem deinde heinrici castigans ideo fridericum et fratrem eius conradum nepotes ex sorore heinrici imperatoris rebelles habuit. Unde in eius odium conradus a quibusdam rex declaratus fuit. habita deinde pace. eo viuente quieuit. Imperio itaque suscepto illico Innocentium papam a petro antipapa roma pulsum in gallia apud leodium adijt. sacro adactus est expeditionis breui parande. cum qua tutius romam vere primo duceret. Et magno confestim exercitu comparato in ytaliam cum pontifice venit. Romamque ingressi pontificem in lateranum perduxit. et mira felicitate statim omnia ad salutem redegit. Cuius beneficio ductus innocentius ipsum imperij corona solenni pompa coronauit. Qui mox in germaniam ad comprimendos bohemorum motus rediit. quibus superatis. Cum pontifex pisas conuocatum ex vniuerso orbe aggressus est concilium celebrare. in quo constitutiones quasdam edidit. Illico rome et in rogerij principatu studiosi pro pontificis innocentij absentiam caput attollere ceperunt. Uiribus maritime innixi quas rogerius offerebat. Quare accersitus a pontifice lotharius imperator romam cum exercitu aduolauit. et reductam classem paulo ante pisani paratissimam eduxerunt. Pontifex autem et imperator terra profecti. rogerius sibi timens cum in siciliam confugisset omnia amisit que in terra ytalie occupauerat. Cui custodiente terre pontifex rainonem lotharij imperatoris comitem attributo ducatus apulie titulo cum aliquot germanorum cohortibus prefecit. Tantis rebus non magis feliciter quam faciliter confectis. redierunt in vrbem principes. Et lotharius in germaniam reduxit exercitum. Hic itaque imperator multe prudentie ac clementie princeps fuit. Qui in toto suo imperio nil gessit quod merito ab aliquo reprehendi potuerit. Qui tandem de deo. deque hominibus bene meritus in patriam suam iter faciens. verone morbo correptus sine filijs vitam finiuit.

Fulco quintus rex hierosolime

Fulco andegauensium comes balduini precedentis gener. in quartum hierosolime regem suffectus erat. Regnauit autem annis. xj. Hic xpianissimus vir fuit. et in armis acerrimus propugnator. In hunc igitur fulconem regem qui duobus filijs militaris rei scientissimus vterque legatis rariores barbari impetus fecerunt. Primosque omnium turcos sinum circumcolentes persicum. innumera virorum milia statuisse in xpianos hierosolimam vsque ducere. Rex factus est certior quod antiochenum illi agrum populabundi ceperant infestare. Duxit tamen in illos et congressus audacissime irruentibus tria milia interfecit. totidemque ex eis captos tanquam in triumphum hierosolimam ligatos traxit. Ad quam turcorum cladem excitus rex alaph gente turcus. non magis suis turcis quam arabibus. Caldeis. Babiloniisque auxiliaribus copiosissimo fretus exercitu edissam inuasit mesopotamie ciuitatem. qua balduinus Gotfredi fratrem qui postea fuit secundus hierosolime rex potitus fuit. Captaque a barbaris vrbs summa et alias inaudita crudelitate direpta est. Nam preter occisionem in omni etate comissam. archiepiscopus et clerus omnis quod fidem xpi abnegare noluerunt gladio appetiti sunt. Et quod omnia superare visum est mala. speciosissimas ex nostris mulieres. et nobilitate prestantiores. quas barbari super altare sancti Joannis baptiste quod scirent nostris religiosissimum esse violauerunt. Edissam esse vrbem illam nobilem medorum. Ad quam sacre tradunt littere tobiam filium suum misisse gabello. quamque beatus thadeus apostolus ad fidem xpi predicationis diuini verbi ac miraculorum virtute conuertit. Et in qua beati thome apostoli ossibus decorata abagarus rex fuerit. qui ad dominum ihesum date epistole sue fidei promeruit scripta manu dei nostri saluatoris pagine. Que postquam quatuor et .xl. annis a xpiano populo fuerit refecta. preter humane conditionis mores talia a barbaris sit perpessa. que nulla ratione sint nisi a perditissimis tolleranda. Fulco autem rex quid ea sibi postularet accepta calamitas minus quam oportuit considerans dum leporem et acconensi agro exagitat. equo in caput verso occubuit. balduinusque filius eo nomine rex tercius. regni titulum gubernationemque accepit.

Hugo abbas

Hugo abbas cluniacensis augustudinensis indigena fuit patre dalmatio. defuncto odilone licet renitens de voluntate omnium factus abbas. bonus sciencia. melior consciencia. optimus temperantia. forma angelicus. moribus compositus. sermone suauis. Tandem senio grauatus pontio successori commisit. vt humilitatis et innocentie thesauros custodiret. et in domino quieuit.

Helinandus episcopus

Helinandus item laudunensis. episcopus in omni sanctitate preclarus floret ... episcopus ... rothoi ... miraculis

Patauia preclara. diuesq3 olim ciuitas. inter danubiũ. Enũq3 sita. quam p̄risci cesares ecclesie tradiderunt. vernacula lingua passaw appellata. Danubius ex montibus sueuie venit. ynus ex alpibus. q̄ germaniam ab ytalia differminant. atq3 in loco mixtus danubio nomen ammittit. Urbs ip̄a in longũ tenditur. nec magno negocio formã insule susciperet. Si quis ab eno. foueam in danubium duceret. Nec ym quingenti passus sunt ex vna. in alteram aquam. Super yno pons est ligneus. qui sexdecim habet arcus ꝛ ciuitatis partem que transflumen est ciuitati maiori coniũgit. Est ꝛ alius pons super danubiũ. per quez via est ad montes qui bohemiam respiciũt. Post hos montes fluuius alius niger admodum perlabitur. qui ex boemia veniens oppidulum indeoꝝ. Et terciã patauie partem diuidens sub castro presulis danubio. quasi ex opposito yno se immiscet. Itaq3 tria flumina vno in loco coniũgũtur. ac propterea locum istũ quidam verbo ytalico passum hoc est transitum vocant. Nam ꝛ per hunc locum merces ytalie in bohemiam ferebantur. Et superiores theutonici austriam vel hungariam petebant. sicut ꝛ hodie fieri videmꝰ. In medio vrbis templum est diui stephani primi martyris huius episcopatus patroni. egregie ceptum. s̄ nondum perfectum. Chorus hic admodum pulcer edificatur. apud hoc templum edes episcopi sunt ad eã partem que respicit ynum. tum capacissime. tum splendidissime. Transdanubius due quoq3 sunt arces episcopi altera in summo montis cacumine. altera in radicibus apud aquas vbi danubius ꝛ niger bohemie fluuiꝰ (q̄ etiã fert vniones) cõiũgit. Est ad sublimiorẽ arcẽ grãdis ascẽsus atq3 difficilis. q̄ tãtũ exiguo angulo p̄t oppugnari. Sz tot ibi muñitiones addite sunt tã muroꝝ q3 fouearum vt expugñri posse nulla vi hoim̄ videat. Ibi ꝛ aule sunt ꝛ camere splẽdidissime. q̃s q̄ viderit. nec ornaciꝰ aliq̃d. nec municiꝰ vsq3 eẽ putauerit. at vbi descẽderis ĩ arcẽ q̄ infra iacet ornatũ maiorẽ videbis. testudinatas cameras. ꝛ aulas q3 plures: sunt

PATAVIA

enĩ theutonici mirabiles mathematici. omñes quoq3 gentes in architectura superant. Ornaturq3 hec ciuitas insignis patauia corporibus sancti valentini. qd̄ tarilo dux bauarie ad eũ locũ deduxit. Et sancti maximiliani archiepĩ laureacensis. p. s. Ruperti ex laureata in patauiã translatũ. Fuit enĩ laureata vrbs admodũ insignis in ampla campoꝝ planicie. Et sup flumẽ qd̄ anasum vocant. a quo nũc vrbs nomẽ anasum habet. Ubi olim ecclesia metropolitica floruit. laureacensis dicta. beatusq3 maximilianus (vt premissũ ẽ) archiepiscopatum rexit. Et inde martyrio coronatus fuit. Sed postq3 attila rex hunnoꝝ. vrbem hanc deleuit vbi arx erat. opidũ ex nomine fluminis restrictum est. Sedes v̄o metropolitica in Salzburgã translata

Hugo de. s. victore

Hugo de sancto victore natione gallus. ex castro sancti victoris canonicus vt multi affirmant. regularis ꝛ parisiensiuz clarissimus doctor. Circa annos domini mille centum floruit. Singularis in vite probitate ꝛ sentẽtia eruditus in omnibus artibus liberalibus. vt nullus ei suo tempore equalis haberet ideo in multo precio fuit. Qui preter sanctitatem de q̄ mira legitur. tum docendo. tum scribendo multis admodum prefuit. Et post plura reliquit monumenta. De sacramentis valde necessariũ librũ. ꝛ alia opuscula. s. didascolicon. de disciplina monachorũ speculum ꝛc. Sermones quoq3 elegantes cõposuit. Infirmatus ad mortem cum vicio stomachi ob vomitũ laboraret ne sacramento irreuerentiam faceret: ait. Ascendat filius ad patrem suum. ꝛ seruus ad dñm suum qui fecit illum. Et eucharistia disparuit. Et vir sanctus deo suo spiritum reddidit.

Hugo de folieto

Hugo alter de folieto q̄ scti petri corbiẽsis asserit fuisse canonicꝰ singlaris eloq̄ntie vir q̄ libꝝ de claustro aie admodũ notabilẽ edidit. in q̄ de securitate claustri. ꝛ periculis seculi. Et de ordinatione claustri materialis. de abusionibus claustri. Et de claustro celesti varia narrat laude digna.

Lucius mortuo celestino successerat. p cuius tpa platus ad latinos infaustus edisse direptionis 7 nroz cladis ac ignominie acceptus nūcius. 7 nostroz aīos in noue expeditionis congregāde ardorē inflāmauit. Is lucius secūdus pria bononiensis pře alberto tituli sancte crucis in hierlm pſbiter cardinalis fuit. quā quidā basilicā ferme collapsam ,pprijs expensis restituit. Qui inito pōtificatu nil pretermisit. qd ad expeditionē hierosolimitanā admodū necessariā ptinebat. Hac eni clade audita bernardus clareuallensis vir 7 scitate et doctrina insignis. vt pmissum ē. pōcinium religionis xpiane assumēs. principes oēs xpianos tū lrīs. tū nūcijs adhortatus ē. vt crucē in sarracenos xpi vexillum sumerent. Uez dū pontifex in his vsaref peste absumitur. pontificatus sui mense vndecimo. die quarto. ac in basilica lateranensi sepelitur.

Linea summoz pontificū

Lucius secūdus

Anno mundi. 6345. Anno xpi. 1144.

Eugeni⁹ tercius pisis ortūdus. sancti anastasij abbas in monachū antea a bernardo viro sanctissimo electus. defuncto Lucio pontifex in eccia sancti cesarei erat suffectus. maiore sanctitatis ꝙ rez gerēdaz pericie spe a pribus delectus. Cū tn postea haud quaqꝫ min⁹ prudētia quā bonitate valuerit. Qui vbi romanos instare minis etiā cognouit. quo sui ofirmaref senatores noctu abijt In sabinosqꝫ farsense monasteriū delatus cardinalibus 7 curialib⁹ roma accersitis consecratus ē. Uez cū postea romanoz nō minas tantū. ſ etiaz facta cōtēneret. pacē cum pontifice constituerūt ea cōditione vt in sedē suā pacificus rediret. fuitqꝫ solenni pompa 7 summa populi leticia introductus. Qui postea cum resciisset romanos nequaqꝫ bono animo ſ fraude in grām secum reduxisse. insidias veritus tyberi dilabif. quē romani haud secus ꝙ Gelasiū olim armis telisqꝫ iniectis ,psecuti sunt. appulsus pisas. illico in franciaz nauigauit. Repertum ibi beatum bernardū. didicit rem ecclesiasticam pessimo in asia esse loco. ambo sancti viri ludouicum regem francoz orauerūt. vt cruce insignitus expeditione contracta constantinopolim se contulerit. Tandem cū erat annus salutis secūd⁹ 7 quinquagesimus supra decies centenū. Eugenius pontifex in ytaliā est reuersus. Quē romani bene 7 honeste acceptum in lateranensem deduxerunt. Isqꝫ in vno quē superuixit anno preter compositā rem ecclesiasticā vrbes tarracinā. syriam. 7 norbani 7 fumonis arcem. quas tyranni occupauerāt in deditionē recepit. Et tybure obiēs in beati petri basilicam est delatus. Pontificatus sui anno octauo. mense quarto. die vigesimo.

Eugenius tercius

Anastasius qrtus

Anastasius quartus. patria romanus. patre benedicto abbas antea sancti ruffi veliterne dyocef ex cardinali pontifex creatur. Adeptus autem pōtificatum calicem pulcerrimi operis magneqꝫ estimationis lateranēsi basilice cōdonauit. Et edes egregias apud pantheon quod sanctam mariā rotundam vocant breui edificauit. plura quoqꝫ mente destinauerat tū ad dignitatem ecclesie tum ad ornatum vrbis ro. ptinentia si ei aliqn viuere licuisset. laboratū est hoc tempore fame in tota ferme europa Anastasio clam 7 aperte pauperibus ipsis elemosinas prebente. Qui pontificatus sui anno vno. mense quarto die quarto 7 vigesimo moritur. Sepeliturqꝫ in lateranēsi basilica concha porphiretica.

Richard⁹ de sctō victore

Richardus de sancto victore. Uir quidem doctrine spectabilis. canonic⁹ regularis sancti victoris parisiensis. Qui sine vlla dubitatōe disputator acutissimus per hec tempora parisius clarissimus 7 inclitus fuit. Qui preter sanctitatem etiam infrascripta grauiter quidem 7 copiose edidit opuscula. videlicet de trinitate. de spū blasphemie. de potestate iudiciaria. de ptāte ligandi 7 alia. Sermones ad populū elegantes 7 doctos.

Malachias epus

Malachias ortus in hibernia vbi educatus 7 edoctus. Cui⁹ parentes genere et potentia magni extiterūt. Qui in ciuitate ardinacha a malachia qui i cella ecclesie deo seruiebat formā vite accepit. Anno deinde etatis sue. xxv. ordinatus presbyter vices epi gessit Uacante episcopali sede eo renitente trigesimo etatis sue cōsecrat⁹ eps conereth introductus ad hoies bestiales quos ad mores optimos perduxit. inde post mortem celsi in archiepiscopū assumptus intrans ardinachū totius hibernie metropolitanus efficitur. Nec dū aūt hiberniā sua doctrina ac miraculis illustrabat. vez 7 scotiā. Cumqꝫ hebernia pallio careret. qd ab innocētio ,pmissum erat. accedēs igif Eugeniū ptransiens clareuallē febre corept⁹. postea in domino quieuit. Sepultus in oratorio beate marie. Anno. Mc. xlviij. quarto nonas nouembris.

Conradus eius noīs tercius Heinrici quinti nepos genere Suevus Lothario impatore rebus hūanis exempto apud cōfluentiā cōmuni principū voto ad gubernandū impiū assumitˀ p̄sente Theodorico portuēsi epō aplice sedis legato. a quo deinde aquisgrani coronā regni accepit ⁊ imperauit annis. xv. resistebāt tñ saxones ⁊ heinricus bauarie dux. heinric⁹ cognominat⁹ supbus. Cōuentu principū babenberge postmodū exacto. vbi cum vidua Lotharii ad pacem ⁊ gratiā regis sunt recepti. Heinricus vero bauarie dux qui insignia impialia ī castro Nurmberge occupabat cū ad regnū aspirabat. coactus tandem crucē lanceā ⁊ alia reddidit. iudicio principū a rege pscriptus quatuor comitatus militibus saxoniam petijt. vbi vitā finiuit. Conradus igitˀ qui in regnū romani nois successerat. habita pace in germania in miliciā nomē dedit. Fuit enī princeps inclitus ac demens a diuo Bernhardo abbate plurimū dilect⁹. cuius hortatu in sarracenos crucē vna cū ludouico frācoꝝ rege ac alphonso hispanie. ⁊ heinrico anglie regibus alijsqꝫ plurimis principibus sumpsit. at conradus copijs nō ex Germania magis q̃ Gallijs fretus ingenti multitudine quam eterne vite spes accepto salutaris crucis signo traxit Constantinopolim est delatus. hemanuelqꝫ secundus grecoꝝ impator vir celestissimus christiano nomī cōtra ac simulabat hostis aduenam ducē blande exceptū q̃tū potuit dolosis artibus in suā pollicere amiciciam est admitus. ptibusqꝫ cōpellitur nullo cōpato cōmeatu iconiū statim ducere. se enī pstaturū oia que exercitui necessaria erant Hemanuel pollicebatˀ. Obsessa ē vrbs natura ⁊ artificio munita aliq̃diu ⁊ acriter. ⁊ dum tātus residet magis q̃ oppugnat exercitus valitudo ⁊ nō magis corpoꝝ q̃ animoꝝ egritudo quosqꝫ valētes deqꝫ ac inualidos debilesqꝫ consternat. Nec satis intellectu est tūc qd ab ipis postea resciū grecis morboꝝ q̄litas effectusqꝫ edocuit gipsum farine ac pani quē greci importarē fuisse cōmixtum. q̄obrē Conradus re infecta in Thraciā retro cessit. Postea cōradus lodouicusqꝫ reges greci impatoris dolos malis suis edocti iuuenū conuenientes exercitum Balduino regi hierosolimitano suā operam sunt polliciti. visumqꝫ est nihil magis conducere q̃ damascum copias ducere. tādem iherusalem puenīēs secutus fuerat lodouicū regē diuerso itinere portuensis quidē epūs cardinalis quē Eugeni⁹ papa sedis aplice legatū miserat iherosolimā. itaqꝫ ducturi in Damascum tres xpiani reges. cardinalem qꝫ legatū ⁊ simul patriarchā iherosolimitanum. multos quoqꝫ epōs expeditiōi interesse curauerāt. iunctis copijs animisqꝫ magnis conatib⁹ obsident. quā vrbē seruos abrahe fundasse cōstat loco cāpestri naturaqꝫ arido sed artificio vbere atqꝫ fecundo. ager enī effossis cuniculis ductisqꝫ fistulis vnde irrigari potest mirā vbertatē p̄ se fert. Paruus amnis in regione vnicus pterlabēs lingulā quandā facit in qua castra posuerant vñ facile cohibere ab aquatiōe oppidani poterant. verū assirio quodā psuadente cui maxime balduinus in reb⁹ arduis credebat. castra ad alterā vrbis partem transferunt. Damasceni inde ab aquatione eos phibēt. quare cū siti fameqꝫ laborarent soluta obsidione cū tantus exercitus re infecta ad iopē redijsset. cōradus lodouicusqꝫ cōmunitos male habitos q̃ exercitus suos in europā reducētes ad pria sunt reuersi. Rogerius qꝫ a pōtifice in regem sublimatus Guelfonē pdicti heinrici fratrem in germania pecunijs inductū cōtra cōradū ad bella mouit. qui apd castrum winsberg victus. Eūdem postea heinric⁹ filius cōradi qui post euz regnaturus erat si supuixisset bello deuicit. Tandem rex cōradus anteqꝫ bñdictionem impialem percipere potuisset anno dñi M.c.lij apud Babenbergam vita excessit.

Linea imperatoꝝ
Conradus tercius

Multi extimāt ab isto Guelffone duce baioarie Guelffos appellatos. cuius pestiferū nomē maxie in Italia inualuit. cū auferat vnitatē ⁊ pacē vt nūqꝫ inde poterat extirpari. nā hic Guelfo viuente cōrado se impatori imposuit. hi populi italicoꝝ qui impiale dominiū in ytalia detractāt vsqꝫ in diem hodiernum guelfi nūcupantˀ. sed qui in italia aliā partem fouent gebellini. Ceteri aliam causam assignant vnde dicātur fautores ecclesie guelfi ⁊ fautores imperij gebellini. de quo latius infra fiet mentio.

Lodouicus rex francoꝝ

Ludouicus rex francie lodouici filius patri in francoꝝ regno succedens regnauit annis. xlviij. vir ingētis animi ⁊ virtutis. qui diligēs ea q̃ dei sunt decimoquarto regni sui anno vna cum cōrado cesare cum ingēti multitudie xpianorum ad expugnationem terre sancte in subsidium xpianoꝝ (qui ibi indies ferebantˀ deficere) animosissime transijt. veniēs Cōstātinopolim inde trāsiēs per hellespontum in bithiniam descēdit interea p aliquot dies ephesū cōmorat⁹ Tādem appropinquās ad iherosolimam rex romanorum conrad⁹ patriarchā obuiam misit in vrbem ⁊ ad venerabilia loca ductus. post cladem ac fallaciā pactam apud damascum ferme p annum in iherosolimitano regno pmāsit cum vxore sua. demum cum principibus in pprium regnum rediit.

Ab eo tempore lannoꝝ dītio apud orietales regiones indies in peius vigere cepit. cum prius sola eoꝝ nomina hostibus formidini erant. Tādem hoꝝ principum psentiam sine damno desperarant. Inde nec vires xpianorum suspectas habuerūt. ideo Norodin⁹ antiochenā puinciam molestare cepit.

Hildegardis

Hildegardis in regione alemanie apud wingiam et iuxta rhenū virgo admirabilis floruit. Perfecte etatis cui tantā diuina virtus gratiā contulerat. vt cū laica et illiterata esset mirabiliter tamē rapta frequētius in somnis disceret nō solum quod verbis effunderet. sed etiā quo scribēdo latine dictaret. et dictando catholice doctrine libros cōficeret. que multa fertur pdixisse de futuris. ad quā scripsisse dicitur etiā beat' bernhard' clareuallēsis. hec ad coloniēses scribēs de futura clericorū tribulatōe. dicit qz clerici gloriā absqz merito habere volūt et meritū absqz operā.

Gracianus

Gracianus sancti pauli monach' patria etruscus ex Clusia ciuitate tuscie natus. Qui anno dñi M.c.xlix. apud bononiā italie vrbem ob eius ingenij et doctrine magnitudinē maximo in precio habitus vbi monachus sancti felicis in ambitu supiori carmina ostētant cū plura pdidisse. cū inter cetera sue lucubrationis opera decretorū librū accuratissime collegit. cuius principiū ē Humanum genus duobus regitur. qd quidem celeberrimum opus Eugenius pontifex approbauit. et legendum publicis gymnasiis pcessit. Ipsum aūt librū in tres diuisit partes. videlicet distinctiōes. causas et de cōsecratiōibus. primā aūt partem in vnam et cētum particulas diuisit. Secūdā in sex et triginta causas. Ac terciā de consecratione nuncupauit. et hāc qz in quinqz distinctiōes diuiserit. Quis aliqui fecerūt compilatiōes canonum vt ysidorus et yuo carnotensis. tamē alijs reiectis hoc solum in vsu est. Primus huius cōmentator seu glosator fuit hugo. Secūdus Johānes theutonicus. apparatum quoqz notabilem fecit Archidiaconus qui dicit rosarium decreti.

Petrus lōbardus

Petrus lombardus parisiensis epūs ex nouaria cisalpine gallie vrbe oriundus. p id qz tpis (vt Vincētius gallus testat) apud parisi' inter doctos. nō solum sue etatis sed et priorū seculorū lr̄is ornatissimus. et bonitate vite atqz ingenij acumine clarissimus et celeberrimus fuit. cuius rei gr̄a sentētiarū libros accurate doctissimeqz composuit. laboriosum certe opus ex multorū sanctorū patrū dictis vtiliter compilatū. hic quoqz maiores glosas psalterij et epl'arū pauli de multorū dictis ordinauit. nam cum esset inter francie ministros opinatissimus glosaturā epl'arū et psalterij ab anshelmo p glosulas interlineales marginalesqz distinctas. et postea a Gilberto pcinnuatiue pductā latius et apti' explicuit. multaqz de dictis sanctorū addidit. atqz sermones multos et doctos atqz elegātes ad populum habuit

Petrus comestor

Petrus cognomēto comestor circa idem temp' floruit cū pdictis nō carne sed virtute frater. in Gallijs vt vincentius gallus narrat historiā scolasticam cōposuit vbi vtriusqz testamēti historias diligēter et accurate explanauit. Insuper et quedam incidētia de gestis gentiliū ex libri Josephi iudei. et quorūdam gētilium historias locis pgruis inseruit. Alia nōnulla edidit. sed et versus quosdā in laudē b. marie virginis pulcherrimos cōposuit. In isto igit cētenario annorū post M.c. dñice incarnationis ecclesia in doctrinis multū illuminata est. Quidā affirmāt hos tres fuisse germanos ex adulterio natos. quorū mater cū dolere nō posset iniūctum sibi fuit. de hoc tātum doleas quod nō potes dolere. verū nō contemporanei fuerūt quamuis vicini tempore.

Guilhelmus puer crucifixus

Guilhelm' puer i anglia crucifigit a iudeis in die parasceue in vrbe norwico. de q postea mirabilis visio legitur.

Genuenses hac tempestate cū et ditione diuicijsqz et gloria ad modū clari haberent a cōrado isto cesare signandi pecuniā et auream et argenteam priuilegium obtinuerunt cum ipsius scilicet nota. qz et nūc vsqz apud eos in fidem pmissorum fideliter seruatū est. nam vsqz ad id tempus vt Iacobus eorum theolog' refert genuenses nisi papiensi moneta et quibusdam paruulis qui brunetti dicebantur vsi fuerant.

Auicenna

AUicenna medicus oīm clarissimus. eminentissimi ingenij vir. his tempibꝰ in vniuerso orbi clarissimus habet. q̄ vt fertur dñs cordube ⁊ princeps vrbis eius. dedit tñ magnā opam exercitio medicine. faciendo vt a pñbus intelligi in sua vrbe construi hospitale habitaculū. vbi innumeri ponebātur infirmi. quos ipse visitabat. homo fuit colore brunus. ⁊ iocūdus. q̄ pulsando ⁊ cantando libr̄ fecit cāticor̄. Et vt fert̄ satis iuuenis mortuus ē. Nō enī attigit qnquagesimū ānū. Scripsit tñ vltra medicinā in oīm genere discipline. Et in naturalibus ⁊ mathematicis ⁊ moralibus ⁊ dialeticis. Fuit ergo dominio princeps. practicus in medicina ⁊ in omni genere discipline eruditus. Quo aūt tpe fuerit cū multi nil certū scribant. hoc tñ certū est qd tpibus beati augustini nō fuit. nec esse potuit. vt aliq somniant. M. cīn. ⁊. x. anni ferme sunt ex quo beatissimus augustinꝰ fuit. Quo tpe auicenna esse nō potuit. Dicūt aūt reperiri ep̄las mutuas inter vtrosq̄ qd absurdū est. mirabile enī esset. cū in volumine ep̄lar̄ augustini ad viles psonas ep̄le scripte sunt. Et ep̄le ad principē habite nō nominentur. Auicenna quoq̄ conculas asportatas ō sancto iacobo noiat. q̄ tpe augustini non erat vbi nūc ē. xpianos item noiat ⁊ eor̄ cōsuetudines de carne ⁊ corallo. cū xpiani pauci nominis erant ⁊ nō manifestos ritus obseruātes tpe augustini. Credit̄ igitur fuisse tempore auerrois aut par ante. Algazel etiā ⁊ alfarabius videtur fuisse cōtemporanei auicēne. q̄ fuerūt tpe auerrois. Declinante ergo imperio ro. ⁊ arabibus hispaniā occupantibus floruit. Qui cū in oīm doctrina eruditissimus esset. librū excellentissimū cōposuit. metaphisicā deinde accuratissime enudeauit. Distinctiusq̄ ac clarius p̄ ceteris medicis post alios medicos in lingua arabica. postq̄ oīm medicor̄ scripta vidisset. Medicinā omnē in qnq̄ libris descripsit. Scripsit quoq̄ de viribus cordis ⁊ plura alia.

Auerrois cōmentator

AUerrois quoq̄ medicus cognomento cōmentator. philosophus quidē. ⁊ ipse apud cordubā hispanie vrbē hoc tpe vt ex libro eius q̄ de celo tractat habetur floruit. Fuit enī a natiuitate xpi anno. M. c. l. vt asserit cōciliator. Et egidius romanꝰ in suis qlibetis. q. de vnitate intellectus. dicit se vidisse filios auerrois i curia friderici impatoris. Multa aūt cōposuit ⁊ adeo excellenter in oēs aristotilis libros scripsit. vt cōmentatoris cognomentū ꝓmeruerit. Deinde de sp̄a orbis de tiriaca. librū q̄z pulcrū de medicina Colliget appellatū ac alia multa edidit. auicenne tamen ac medicorum emulus dictus fuit.

Auenzoar medicus

ZOar etiā medicus cognomento sapiēs. q̄ auenzoar dī hisdem tpibus fuisse ⁊ claruisse ipsemet i xv. tractatus sui. qui theisyr inscribitur libro. s. ij. c. v. testatꝰ est. atq̄ cū aboali auicenna in carceribus fuisse eodē libro meminit. Hic cū esset eruditissimꝰ vir librū medicine noīe theisir ad qndam regem dedit. Indeq̄ nonnulla cōsilia cōposuit. Dicitq̄ se vniuersam medicinā amplissimo volumine euoluisse. Aboali Abincein sunt noīa arabica pr̄is ⁊ auū significantia. Abon enī ⁊ abin apud arabes idē ē qd filiꝰ. Mos enī (vt oēs asserunt) apud arabes fuit. vt scriptores in titulis nomē pr̄is ⁊ aui ponerent ⁊ suū tacerēt. vt maioribus honores deferrent.

S. Thomas archieps. Cantuarieñ.

THomas archieps cantuariensis. in iuuētute oībus gratiosus. relicta curia regali in Anglia a theobaldo archiepō in archidiaconū assumptus. Inde in regno heinrici regis anglor̄ cancellariū effecit. vt sua prudētia malignor̄ hoīm seuiciā tpareret. q̄ post decessum archiepi eccie pficere ꝓcurauit. Cū autē rex scm̄ thomā ad volūtatē suā in detrimentū eccie inflectere conaret. Cūq̄ post innumeras iniurias discessit. die. xvij. ad portū venit. et in nauicula parua cū duobus sacerdotibus trāsuectus in flandriā. quē papa alexander tūc senonis manēs honorifice suscepit. romā adiens. pace reddita septimo exilij sui anno reuersus. Vir aūt optimus ⁊ sanctissimus ab heinrico anglor̄ rege cum iura sua ⁊ ecclesiasticas dignitates quas sibi p̄dictus rex ⁊ publica eius ptās vsurpauerat restaurare ... in statū pristinū reuocare anniteret. post exiliū damna cōtumelias atq̄ obpro... posteaq̄ parentū ⁊ amicor̄ proscriptōem ⁊ alia: atq̄ alia supplicia: tandē mar... coronatus ē. Sepultus tandem in sepulcro marmoreo. Anno domini. M. ... Interfectores eius quidam digitos dentibus auferebāt. Alij sanie defluentes defecerūt. quidam ... dissoluti inuisa obitus indicia prestiterūt. Verū alexander audiens ⁊ cognitis crebris ipsius beati ... thome miraculis. cum in sanctor̄ cathalogo ascripsit.

NOruegia prouincia hisdem quoq̄ temporibus viuaci p̄dicatione albanēsis episcopi. xpi fidem recepit. ob cuius beneficium atq̄ virtutem postea anastasio quarto defuncto. maximo oīm consensu pontifex creatus. hadrianus quartus appellatus est.

Linea summor pontificũ

Adrianus quartus

Alexander tercius

Anno mundi. 6353. Anno christi. 1154.

Hadrianus quartus papa natione anglicus Albanus epũs cũ a tercio Eugenio cardinalis in Norueganã missus esset: vt pmissum est, puinciã omniũ terre cognite occidentaliũ vltimã cũ gentẽ multitudine copiosissimã primus omniũ christianoꝝ christianã effecerat. Anastasio rome defuncto in pontificatu successit. Eo itaqꝫ creato pontifice romani cõsules suos sicut per Anastasiũ tpa administrationi vrbis pfecerunt. tentauitqꝫ a romanis tum pñbus tũ minis vt ꝯsulibus liberam vrbis administrationẽ relinqueret. vtqꝫ in lateranus pficisceref faciende consecrationis causa. qd facere recusauerit nisi prius Arnaldus britanus antea ab Eugenio damnatus ex vrbe pelleref. Interea cardinalẽ sancte Pudẽciane via sacra ad pontificẽ accedentem. Romani ad Cosme ⁊ Damiani edẽ armis aggressi vulneribus affecerũt. Pontifexqꝫ vrbem romã ecclesiastico supposuit interdicto. ⁊ forte postremi tunc erãt sacri quadragesimales ieiunij dies. qd cũ popul⁹ egerrime ferret: peruicit prudenciori sentencia vt Arnoldo seductore pulso ⁊ cõsulibus depositis pontifex sanctũ in laterano celebrat pasca. Guilhelmũ Sicilie regẽ qui multas eccle occupauerat vrbes deinde graui anathemate notat. Fridericus aũt primus impator creat⁹ Cisalpinã galliã cũ exercitu ingressus: cũ ad vrbem venisset ⁊ pontifex in basilica Petri Fridericũ imperij corona donaret. ⁊ a romãis tumult⁹ excitaref. põtificis pñb⁹ impator leuif. hic postea ro. dicionẽ plurimũ auxit. nã ⁊ circa lacũ sancte Cristine multa castella muniuit. ⁊ Radicophanũ qd nunc Senenses obtinẽt muro ⁊ arce pene inexpũgnabile reddidit. primusqꝫ pontificũ vrbẽ veterẽ inhabitauit. a quo ea vrbs cultior reddita ẽ. Cũ vero instantibus romanis ad vrbẽ rediisset vexaref qꝫ a consulibus libertatẽ romanam restituere conantibus Arggnanũ pecijt. vbi nõ multo post morif pontificatus sui anno quarto mense decimo. corpus romã delatũ in basilica Petri sepelif non longe a sepulchro Eugenij pontificis.

Anno mundi. 6359. Anno christi. 1160.

Alexander tercius papa patria Senensis. patre Ranucio. mortuo Adriano duoꝝ ⁊ viginti cardinaliũ suffragijs pontifex creaf. Etsi canonice lectus fuit multas varias qꝫ in pontificatu passus est agitationes. quibus iniciũ dedit Octauianus quidã romanus tituli sancti Clementis presbiter cardinalis. quẽ victorẽ appellatũ a tribus tantũ pfanatus. Victor ad Fridericũ impatorẽ: Alexander hortante Philippo francoꝝ rege Toracinã pfectus cõsenso nauigio in franciã contendit. cõuẽtuqꝫ in Claromonte habito anathema in impatorẽ ⁊ Octauianũ statim enũciat: quã ob causas Fridericus tres alios ꝯ hunc Alexandrũ successiue pontifices creauit. nã Victore mortuo primo Pascalẽ. post Calistũ. deinde Innocentiũ cõstituit. At vero romani creatis cõsulibus Alexandro pontifici amicis cũ statim ex francia reuocãt congratulantibus oĩbus pbenigne suscipif. Cisalpine igif Gallie populi ĩ spem libertatis erecti anno salutis millesimo cẽtesimo sexagesimoquinto in Fridericũ arma sumũt. ideo cõpato exercitu in ytaliã veniens Ancona discedẽs romã mouet valuis reseratis illũ furientẽ ingredi pmiserũt. his intellectis pontifex sibi timẽs nocte intempesta cũ sua familia vrbe abijt ⁊ Beneuentũ accessit. eius qꝫ vires phorrescens coqui sui vestibus sumptis. eo in habitu venecias pfugit. Et ad diue virginis de caritate monasteriũ paulo ante a marco iuliano conditũ pfectus. ab incolis recipif. Et ortulo preficif. Post aliquo t vero menses cum quidam nomine cõmodus cum ibidem agnouisset. velut insensatus confestim ad sebastianũ ducem accessit. Et silenter in vrbe veneta adesse pontificem romanum retulit. Qui re cognita. mox senatum congregans. cum oĩi apparatu ad põtificis diuersoriũ accessit. cõpertoqꝫ ibi pontifice ro. cũ solẽnitatibus ad diui marci tẽplum cum oĩi gaudio primo pduxerũt. Cũ ibi ex more cõsedisset. principẽ ⁊ senatũ cũ oĩi pplo bñdixit. Imperator vero audiens pontificẽ venetijs adesse ottonẽ filiũ suũ cũ armata classe ad reposcẽdũ põtificẽ venecias misit. Cui sebastian⁹ dux occurrẽs facto congressu ipsum supauit. ⁊ venecias vinctũ pduxit. ad pontificẽ ductus eo pcurante pax inter pontificẽ ⁊ prem augustũ componif. Altera vero q̃ secuta ẽ dies fridericus venecias venit. ⁊ pacẽ a filio cõfectã hoc modo approbauit: vt rome ⁊ q̃ dicionibus erant ecclastice põtifici redderet. Quo federe inito alex. pon. confestim ad ianuas templi diui marci accessit. Et ibidẽ vniuerso astante populo. imperatori iussit. vt se humi pstemeret ⁊ veniã denuo postularet. at pontifex cesaris collum pede comprimẽs ait. Scriptũ est sup aspidem ⁊ basiliscũ ambulabis ⁊ cõculcabis leonẽ ⁊ draconẽ. at fridericus. Nõ tibi inquit sed petro. cui successor es pareo. at pontifex ⁊ mihi ⁊ petro. ac sic inter impatorẽ ⁊ pontificẽ pace ꝯposita. ducem atqꝫ senatũ exornauit. agentẽ postea tibursuli pontificẽ alexandrũ henrici regis anglie oratores vi ecclastici adierũt. regem ipsum ab iniusta nota purgatũ. quem necis beati thome cantuariẽn. archiepiscopi consciũ fuisse crebris rumoribus allatum erat. Quibus auditis pontifex duos cardinales in angliã misit. q reuersi retulerunt multa inspexisse plura audiuisse miracula. que ad beati thome sepulcrum deus ostẽderat. Quã obrem pontifex illum in sanctoꝝ martyꝝ christi numeꝝ retulit. Cũqꝫ tercio hic põtifex romã profectus esset apud lateranum conciliũ celebrauit vt ad christianã rempub. necessaria ꝯstitueret. Interim post lõgos ⁊ assiduos labores iam quieturus a tyrannicis perturbatõnibus. pontificatus sui anno. xxj. die. xx. rome moritur. sublatis prius e medio quattuor scismaticis.

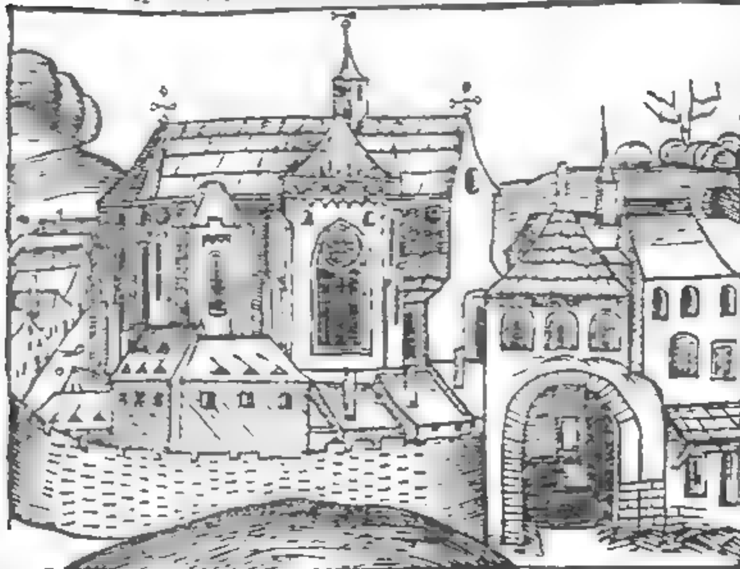
Linea imperatorum
Fridericus primus

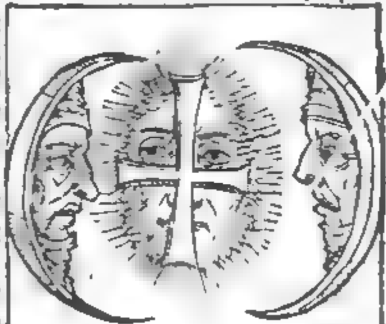
Fridericus primus cognomento barbarossa natione suecus filius friderici ducis sueuorum fratris scilicet Cōradi regis. natus ex clarissima progenie karulorum. post cōradum tercium apud franckfordiam cōmuni voto principū delectus imperator. Anno dn̄i M.c.liij. imperauit annis. 33. Primo sedatis discordijs in germania confestim lōgobardiam ingressus Terdonā obsidebat. qui ea potitus ad vrbem romam tanta properabat celeritate vt pōtifex sibi timēs in munitiora queque vrbem veterem primo post ciuitatē castellianam cū collegio cardinaliū se receperit. missis tn̄ biniunde oratoribus fridericus in campis sutrinis debitā pōtifici reuerentiam ac tutele sponsiones exhibuit. a quo breui post in principis apl̄orum basilica coronatus est. sed in ea celebritate romani cū pōtifice adriano parū cōcordes propter cōsules imperatorem suspectum ducētes portas vrbis clausas tenuerūt. Friderici aūt exercitus magnus in pratis neronis tentoria habebat. plebs romana eruptione facta germanos inuadit. cedes haud parua cōmissa ē et reddita cedis vicissitudo. excitus ad tumultum imperator incensis in romanos animis ferebaꝛ. quē pōtifex exoratū tantisper deliniuit vt captiuis dimissis ciuitati culpam. iuuentutis temeritatem. reijciēs pacem cōdonauerit. Imperator paucos moratus dies in germaniā rediȷt vbi diuortiū cū filia marchionis Diepoldi de Voburg ob cōsanguītatē fecit. et cū beatrice burgund. onū comitis nobilissima filia nuptias fecit. Eoque tpe ducem bohemie regio noīe decorauit. et marchionatum Austrie in ducatū cōuertit. Mortuo deinde adriano pōtifice successori alexandro admodū aduersari cepit. quibus initiū dedit octauianus. Obsidebat ea tempestate fridericus cremam opulentissimū italie in lōgobardis oppidum. interea omnē romane ecc̄ie terras et vrbes vexabat. Terdonaque primo spoliata. Mediolanūque post solo equata ē. cuius populum in sex portarum tribus diuisum sex agri sui loca quarto ab vrbis solo distantia miliario habitare coegit. deinde cremam maximis affecit incōmodis. Cōmouit ea crudelitas ceterorum italie populorum aīos. Veneti qui nihil tūc incōtinēti italie solo possidebant. saluberrimi cōsilij auctores. quorum suasionibus constat veronēses. pataui- nesque et vicentinos societatem belli conditionibus iniȷsse. que cū friderico in mediolanēsibus agenti nunciata essent. suos germanos vndique conuocauit et papiensium cremonēsiumque auxiliū fretus veronā duxit. Verebaꝛ autē ne alexandri auctoritas sibi aliqn̄ afferret incōmodū. papam igiꝛ dolis aggressus est. Cū deīn otto filius captus venetijs tenebaꝛ. venetorum opa fridericus absolutionis bn̄ficiū (vt p̄missum ē) promeruit. Sebastiano aūt duci et eius successoribus ac senatui veneto hec donaria seu priuilegia concessit. et primo quidē funale candidum quod solis pontificibus ro. portandum consuetudo concedit eidē largitus est. Item q̄ plumbo eorum ep̄las sigillare deinceps possent quod tātum summis pontificibus licitum erat. Tercio vmbrellam que est ornamentum galero cōsimile. Quarto venetorum principi terciā sedem in theatro ro. fieri fecit. cū prius due tantū in pape theatro sedes essent. Demū in ascensione dn̄i veneti in templo sancti marci indulgentiā plenariam perpetuo duraturam obtinuerūt. que vsque in p̄sens perdurāt. Quinto ipi duci octo vexilla sericea diuersorum colorum obtulit. Sexto denique cereū album eidem condonauit. que omnia venetijs in pallatio sancti Marci populcre depicta habenꝛ. Fridericus tādem ecc̄ie romane reconciliatus conuētionem principum Nurmberge habuit. firmata pace literas pacis per germaniam misit. cruce signatus magno compato exercitu ad Sirā expeditionem sumpsit. cū amplissimo q̄ꝫ exercitu ex alemania est profectus. vndecimque castris per hungariam bulgariāque et thraciam continuato itinere apud constantinopolim primum cōsedit. quē vt bosphorum q̄ꝫ celerrime trāsmitteret. Isaac imperator cōstantinopolis eo diligētius iuuit. quo magis potentatū illius diu antea formidauerat. Primam vo de thurcis philomeniam vrbem fridericus cepit. et iconium delatus non magis eius agrum q̄ꝫ adiacentem regionem magnis populatōibus incēdijsque vastauit. Armeniam inde minorem ingressus omnia que sunt adita in suam cōpulit potestatem. adeo vt nec prius nec post suo vnq̄ꝫ exterminio magis timuerit Saladinus. sed tātam christianorum spem infelix hora succidit q̄ amnem rapidum sudoris lauandi caumatisque mitigandi auidior temere et in explorato ingressus tantorum exercituum imperator euectus est. Mortuus est hic inclitus princeps anno imperij. xxxvij. vir certe magnificus atque p̄clarus. magnanimus. largus. strennuusque atque facundus. qui auxit imperiū vt post carolū magnū gestorum magnificentia vix parem haberet in plerisque. preter persecutionem ecclesie gloriosus.

Heresis waldensium seu pauperum de lugduno per hoc tempus initium sumpsit. cuius auctor quidā nomine Valdo lugdunēsis ciuis fuit. Is cum diuces admodum haberet opibus relictis et pauperibus erogatis diabolica quadam suasione ductus euāgelicam paupertatem omnimode obseruare studuit. vnde cū ideota esset. quosdam vulgares libros cū quibusdam sanctorum dictis sibi cōscribi fecit. quos nō sane intelligens suo inflatus spiritu p̄dicando sanctorum apl̄orum officiū sibi vsurpare curauit. Cōgregatis itaque innumerabilibus quasi discipulis multos et quidam pessimos errores disseminare cepit. p̄latos et clerum penitus aspernando. Monitus autem respondit. obedire oportet deo magis q̄ꝫ hominibus. et cū in suo sensu obduratus cōsisteret. tādem veluti hereticus pessimus anathematis vinculo innodatus patria propellitur. que res facta est in laqueum maximū simplicioribus. adhuc multis in locis hec fatuitas viget.

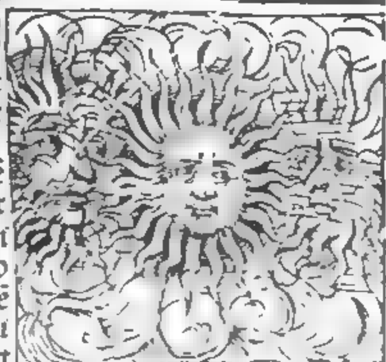
Ordo heremitarum sancti Augustini

Guilhelmus heremitarum ordinis heremitarū virū vtiq sanctissimū olim aquitanie ducem & pictauiensium comitem anno dñi. 1157. in gallijs virtutib[us] et miraculis clarū fuisse cōstat. qui a primeuo iuuentutis sue anno a beato bernhardo abbate sufficienter edoctus. dum cunctis celsior haberet mortē p[re] oculis sibi constituere voluit timensq ne aliquā morte subitanea raperet. spretis seculi pompis in vastā heremū secessit & ibidē sub diui patris augustini regula pfect[us] xpi seruus esse cepit. factusq religiosus quāto altior in honore fuit tanto se humilius subdidit. & sicut antea loricatus hostes & barbaros ppulsare cōsueuit. ita in deum cōuersus loricā sup nudū induēs crebris orōnibus vigilijs & ieiunijs suū corpus affligere voluit. hanc obrē multi nō modo seculares verum & eiusdem ordinis fratres atq alij priuati ad eū confluebant & tanq bonū patrem ordinisq instauratorem paruo adhuc sub tugurio obseruabat. Is cū cisterciensium ordinem in gallijs modico tpe & plurimū auctū & maxime in pcio habitum. suūq heremitarū ordinē adeo in omnibus labefactatū diruitūq atq vastatum vt nulla quasi religionis facies in eo videret. Collabentia nanq videbat monasteria. collapsa oratoria. desertos ortulos. & laborantem sine charitate & inopia offendit. et nullū ferme religiōis inditū in eo videbat. Ordinis sui vir sanct[us] calamitate pmotus animū ad instaurandū adiecit et breui cōualescens ex multitudine religiosor & monasterior meliorē faciē ordo diui augustini in gallijs p se tulerit. hanc obrē ordinis cōditorē appellarunt Guilhelmite vulgo appellabant. Hic itaq cōcessione anastasij pōtificis ac hadriani eius successoris relicta heremo ciuitates primū ex heremitis incolere cepit. & primū monasteriū apud parisius sub medicationis titulo extruxit. huius aūt pcipu[us] albertus gallus fuit. qui viuendū sua doctrina & vite sanctitate ordinem postmodū auxit. hic siquidem Guilhelmitar titulus in galijs vsq ad innocentij quarti pōtificis tpa pseuerauit. vez eo mandāte post habita ei[us] denoīatione & omnibus diui augustini heremitis ad ciuitates vbiq accersitis innocentius & successores oēs sub vno titulo heremitarum sancti augustini appellari voluit atq precepit.

Soles tres p hoc tēpus nonis septembris in occidente simul vise sūt et post duas horas ceteris deficientibus qui medius fuerat sol[us] occidit. Similiq modo pximis annis tres lune apparuere & in media signum crucis. Hec visiones iterptabant a nonnullis indicium esse discordie grauissime. cardinalū in electione pape & principū in electione imparatoris cū cōtra alexandrū et pmissum quatuor electi fuerant. quod scisma xx. annis. xvij. durauit. Terremotus etiā circa hoc tps plurib[us] annis nō nullas quassauere puincias & qmaxime Siriam atq Ciliciaz. in quib[us] multe vrbes diu nutarunt. quedā cum magna populor strage corruerūt

Jo. mesue medicus

Johannes medicus mesue filius qui mesue alterius fuit filius Hamech filij Hali filius abdele regis damascenor. & ipe hisdez tēporibus in medendis languoribus clarus existens. de medicinarum solutiuarum rectificatione ac eorum pprietatibus librum vtilē scripsit. Aliū quoq aromatarijs ac medicis putilē quem antidotarium appellauit grabadin. edidit insup in q canones vniuersales posuit. et cū de curis morbor scribere orsus fuisset & a capite inchoasset scribens de morbis cordis interijt & mancū opus reliquit quod postea petrus apponus patauin[us] perfecit. licet etiam incōplete. Franciscus tamen de pede montiuz egregiam addicionem perfecit. An xpian[us] fuerit quidam dubitant licet tanq fidelis & bonus deum psepe appellet.

Jo. carnotensis epūs

Johannes carnotensis epūs & beati thome cantuariensis familiarissim[us] homo doctrina & eloquentia clarissimus his temporibus in precio existens librum de vestigijs philosophorum & nugis curialium composuit. ac etiam vitaz ipsius beati Thome accuratissime edidit. Atq alia quedam scripto mandauit.

Hartmann⁹ epūs brixeñ

Beat⁹ Hartmann⁹ brixeneñsis epūs in territorio pataueñsi ortus in adolescen cie primordiis mundo renuncians. canonicis regularibus sancti Nicolai i patauien. vrbe traditus. vbi in sancta vita moribus ac literis edoctus euasit. Cōradus saltzburgeñ. epūs eū iuuauie monasterio p̄fecit. Inde ob petitionem Leupoldi marchionis austrie in ripa danubij nouā plātationem regendam suscepit. mox aūt p̄positus factus corpusculū suum multis ieiunijs vigilijs alijsqꝫ supplicijs vehementer afflixit. humilia insup religionis exercitia libentissime exercuit. Mortuo aūt Reinberto epō brixeneñsi in demortui locū cōmuni voto clericorū in episcopum postulatus. vbi in omni sanctitate ꝛ miraculis vitam peregit. mūdanas ac carnales delicias a se prorsus abdicauit. oratōi ac ꝯtemplationi se totū dedit. Summa insup eius abstinētia fuit ꝛ mirabilis vite austeritas. Cilicio quoqꝫ sub habitu vtebat. oua lacticiniaqꝫ ex precepto archiepi solum sumpsit. carnem eñi suā plurimū macerabat. a friderico impatore plurimū dilectus. irā eius in alexandrum papam mitigans. qui vt patrem ac cōfessorē deinceps eum semper colebat Claruerunt igit̄ eo tpe due oliue in eccla dei. Eberhardus archiepūs saltzburgeñ. qui in solsticio estiuali x. kalñ. iulij migrauit ad dominū. Et beatus Hartmannus qui gloriose epatui brixeneñsi p̄fuit ꝛ omne tps vigilando aut orando aut cōtemplando aut legendo cōsumpsit. ꝛ qui p̄cepta salutis dabat. lites dirimens plenus tandem dierū positus in balneo aquarū in solsticio hiemali. x. kaln. ianuarij felicem animā deo reddidit. sed post q̄ sanctissimus vir celo receptus pluribus miraculis floruit. p̄cipue mulieribus grauidis in partu eius meritis mirūimmodū auxiliū inuocantibus vberrime prestat.

Almeric⁹. vi. iherosolimorū rex

Almericus sextus iherosolimorū rex defuncto tercio Balduino eius frater in regno suffect⁹ est. regnauit annis. 12. vir p̄ omnia strennuus ꝛ multo memoratu dignus. qui aggrediendis rebus magnis illico incubuit. nāqꝫ Ascolonā tēplarijs a fratre balduino concessam primo regni anno magis reddidit cōmunitā et inde expeditus cū in egiptios duxisset dregnoni regi egiptij copiarū p̄fecto cōgressus magnā in barbaris cedem edidit. Alexandriā paulo post delatus primariam egyptiorū vrbem quā tiracunus saladini turcorū regis p̄fectus soldano egyptio fraude subtraxerat artissima pressit obsidione. vt alexandrini eū nullo pacto xpianis subijci sint passi. Eaten⁹ almerico regi se ꝯmiserunt vt in soldani potestatem p̄ manus suas reducerent. almericusqꝫ pecunia ingenti a soldano accepta fecit illi recipiende alexādrie potestatē. q̄ in pecuniarū dissolutiōe cū fraudē almeric⁹ intercisse intellexisset. magno vir animo in soldanū ducens castras nūc chairū vrbem potentissimam obsedit quā cū aliqn̄ obsedisset potiundi quidem spe nō caruit. sed a milone quodam de planta seductus pecunia a soldano accepta abijt re infecta. pauloqꝫ post in ascolonā vrbem egregiā duxit. cui expugnāde emanuel grecorū impator contra ac cōsueuerat magna subministrauit auxilia. ꝛ tamen Almericus parandis cōmeatib⁹ negligens fuit vt annona in castris deficiente obsidionem soluere sit coactus. Eo autem almerico haud diu post defuncto Balduinus filius successit.

S. Albert⁹ beluacensis

Albertus miles gloriosus post gloriosa certamia martirio coronatus est.

Anshelmus epūs

Anshelmus epūs beluacensis p̄ hec tpa cū in omi sanctitate moribusqꝫ p̄claris vixisset diē obijt. ad cuius sepulchrum diuinitus lampades accense sunt. excepta vna cui oleum vsurarius quidam administrabat.

Philipp⁹ rex francorū

Philippus francorū rex lodouici superioris regis fili⁹. post patrē regnauit annis. 44. Is postea cū audisset iherosolimā a saladino captā clemēte pōtifice admonēte. cū multis xpianorū principib⁹ siriā adnauigauit. cūqꝫ ptolomaidē vna cū richardo anglorū rege se recepisset. ꝛ inde iherosolimam repetituri essent ambo de iherosolimorū regno cōtendere ceperūt. demū philippus hic indignatione cōmotus simulata infirmitate in europā (dimisso richardo) regressus est. vbi in regnū suū introgress⁹ reliquū vite sue tempus in pace ac sanctimonia cōsumpsit ferunt historie hunc philippū religiosorū orationibus miraculose fuisse natū. qa cū lodouicus pater iā sexagenari⁹ liberis careret vniuersis populus p̄cepit vt dn̄m instanter deprecarentur. quo facto hunc genuit filium.

Elizabeth mōial saxonie

Elizabeth monialis beata in saxonia miraculis claruit. visiones mirabiles scripsit angelo reuelante. p̄cipue librum viarum domini appellatum.

Linea sūmoꝝ pontifica

Lucius tercius

Urbanus tercius

Gregorius octauus

Anno mundi. 6384. Anno xp̄i. 1174.

Lucius eius noīs tercius papa natione tuscus luca vrbe ⁊ gēte nobili oriundus. Cū Alexander pōtifex romanus gloria magis q̄ annis plenus diem obijt oīm ꝯsensu pōtificatum inijt. cōsules aūt a romanis deponi curauit. multo eñ ex nobilitate populoq̄ ro. ope ⁊ auxilio quos iam diu ea tirannis ad rapinam oīa ꝯuertēs fastidisset innitebat. sed adeo cōsulanis factio preualuit vt lucio vrbe deturbato in fautores suos crudeliter sit seuitum. Nouo eñ apud romanos exemplo quotq̄t pōtifici studuisse cōptum est. qui fuga sibi tardius ꝯsuluerint effossis oculis sunt cecati. ⁊ pōtifex fuge sue necessitate ad bonū ꝯuersum ꝯsilium quod rome destinauerat veronam ꝯcilium cōuocauit. rebus hierosolime titubātibus suppecias allaturus. veronaꝫ ꝓfect⁹ cōcilio habito ⁊ romanoꝝ licentiam ac supbiam improbauit. ⁊ principes omnes xp̄ianos adhortat⁹ est vt in asia laborātibus succurrerent. verū dū ob hāc rem nuncij vltro citroq̄ mitterent lucius vir optimus pōtificatus sui anno q̄rto mense secundo die decimooctauo verone morit sepelit q̄ magna adhibita pompa ante altare cathedralis basilice. hic ante mortem nō immemor patrie sue eam ornauit. Ab Friderico imperatore quo cum in pace vixit obtinuit ne hetrusci alia q̄ moneta lucensi vterentur.

Urbanus tercius papa patria mediolanēsis patre Johanne e gente cribella pōtificatū iniens quo tp̄e fridericus occidētalis ro. impator heinricum filiū ꝓuincijs ⁊ vrbibus quas de italia romanū tūc possidebat imperiū p̄fecit. Qui q̄ primū pōtificatum inijt reuocare ad cōcordiam xp̄ianos principes primo annixus est. ne dissidentes a barbaris opprimerent. At vrbanus quē audita Guidōis lusiniaci regis noui ⁊ tripolitani comitis dissidia. ⁊ quē Saladini virtus fama principio sui pontificatus terruerat orbem xp̄ianoꝝ generali edicto de mittēdis in asiam copijs monuerat. Idq̄ quū serius negligentiusq̄ ardore sui animi quo ferebat fieri cerneret. venetias petere cōstituerat xp̄ianā eo militiā festinātius copiosiusq̄ sua p̄sentia cōuocaturus. Iāq̄ ferrariā attigerat quū i felicis p̄lij rumore primū. post certiore, atq̄ q̄ erat maiore xp̄ianaꝝ reꝝ exterminij nuncio ad se plato febre ⁊ dolore correptus ē. ex q̄ breui mest⁹ ferrarie i itinere morit pōtificat⁹ sui anno primo mēse. x. die. xxv

Gregorius octauus papa patria beneuentanus summo oīm cōsensu pontifex creat⁹. q̄ ardore animi par suo p̄decessori. sed tp̄e acceleratiore habuit mortis euentum. ⁊ statim nuncios ⁊ litteras ad principes xp̄ianos mittit eos cohortatus vt viribus omnibus vna secū cōparato exercitu terrā mariq̄ hierosolimam ab hostibus captā recuperarent. ⁊ cū ad mittēda in terraꝫ sanctam xp̄ianoꝝ militum auxilia totis animi corporisq̄ viribus insudat. pisas se ꝯtulit. quo pisanos inter ⁊ genuenses acerrimo cotēdētes bello pacem facilius cōponeret vt vtrunq̄ populū bello maritimo p̄potentem in sanctam expeditionem excitaret. pace aūt plane cōposita adiecta vtriq̄ parti cōditionem vt classe armata in barbaros ducerēt xp̄ianos in asia vexātes dū hec intētiore cura vir sanctissimus agit pisis morit pōtificatus die sui quinq̄gesimoseptio.

Joachim abbas calaber ad vrbanū pōtificem verone accessit. Is maxime doctrine ⁊ excellentissimi ac ꝓpe diuini ingenij vir hac ip̄a tēpestate apd̄ guilhelmum regem ⁊ calabros omnes clarus ⁊ inclitus fuit. qui spiritu prophetie (vt aiunt) repletus futura quasi p̄sentia differebat. cū prius nō multū ab homie doctore didicasset donum intelligentie vt ferunt diuinitus accepit. adeo vt facilē de scripturaꝝ difficultates enodaret. ⁊ cum plurimū eruditus esset nōnullos in sacris codicibus edidit cōmentarios. ⁊ q̄maxime in apocalipsim. vbi ⁊ multa predixit. ⁊ potissimum de ordinibus mēdicantium. Item cōtra petruꝫ lumbardum theologū librum cōposuit. qui postea damnat⁹ ⁊ reprobat⁹ fuit. sicut ps i pricipio libri decretaliū. Ferē q̄ꝫ mlta scripsisse. librosq̄ suos dn̄o pape emēdandos obtulisse. ⁊ ei multa de futuris reserata aūt de duob⁹ regibus francie et anglie apud messanam hiemantibus aliq̄n interrogatus quid sibi de expeditione sarracenoꝝ sperandū esset respondit nō dum adesse tempus quo hierusalem recuperari posset. Sup his aūt que scripsit de futuris temporibus nos reꝫ incertarum p̄sagium relinquere conuenit iudicio posterioꝝ. alia quoq̄ ꝑpulcra scripto mandauit.

Joachim abbas

Balduinus septimus rex Iherosolime

Balduinus eius nomīs quartus Almerici superioris filius septim⁹ Iherosolimoꝝ rex p⁹ patrē regnauit ī Iherusalē annis sex. qui cū lepra ꝑcussus fuit. regnū fortiter prudēterq; admīstrauit. nec animus illi. nec rei militaris pericia inferior habebat. Cū eñ ad terciū virtutisq; regni annū apō Ascolonē prelio ꝯcurrissent maiores Saladini copias Balduin⁹ fudit. ⁊ altero itez ꝓlio apō Thiberiadem ꝯmisso inter eas viginti milia Sarracenos Turcos ⁊ Arabas ꝑsente Saladino minores copie Balduini ꝓfligarunt. Balduinus igr̄ Saladino turcoꝝ regi ꝑstantissimo q̄nēs ꝯgrederet̄ fortiter resistebat. ⁊ tamē illius virtutē eximiā ⁊ suū ipius lepre incomodū secū reputās futurus xp̄ianoꝝ afflic rebus ꝓ sua prudēcia ꝓspicere cōstituit. Cū eñ deterrēte morbo vxorē ducere noluisset liberoꝝ spe destitut⁹ nepotes q̄siuit relinq̄re successores. duas namq; sorores suas in matrimoniū collocauit. q̄ꝝ primogenita noīe Sibilla Guilhelmo marchioni montisferrati Longaspata cognoīe appellato nupsit. q̄ primo anno filiū pepit eū Balduino de auūculi noīe appellatū. iherosolime tandē quartus Balduin⁹ lepra magis q̄ȝ senio confectus interierat. quintusq; Balduinus ⁊ ipse rex successerat.

Ordo humiliatorum

Ordinē humiliatoꝝ hisdē tꝑib⁹ quidā marie in Cisalpina gallia initiū sumpsisse ferūt. Quidā tamē scribunt sub imꝑatore Henrico gesta. Verū cū Fridericus ꝑdictus barbarossa totā cisalpinā galliā varijs incomodis laceraret infinitos ꝑpe viros cū mulierib⁹ et liberis in Germaniaz ꝑpetuo exilio damnauit. vbi cū multis annis eos detinuisset iā exilij fastidiū cōi ꝯsensu vestibus induti albis ad imꝑatorē accessere miam deꝑcauere. q̄ꝝ humilitatē vt vidit cesar pietate ꝯmot⁹ annuit vt ī patriā redirēt. Reuersi exules ⁊ forte ex voto emisso plurimi in vnū ꝯuenerūt facultates suas ī lanificio exposuerūt. ceperūt vicia vitare. humili veste incedere. cepit odor p̄te ꝯuersationis ꝑ regionē illā diffundi. Secūdo viuere restrictius ceperūt ac viri in vnū habitare ⁊ seorsum mulieres exercitia corpalia ꝯtinuātes. Demū numero multiplicatis ⁊ ꝑcipue in clericis diuinis officijs se applicarūt. Sumpserūtq; ꝓ norma viuēdi partez regule bti Benedicti supiores eoꝝ ꝑpositos noīantes. Deinde facultatib⁹ tūz ꝑsonaꝝ numero mirū inmodū creuerūt. in monasterijs tā fratrū q̄ȝ monialiū ꝑ ptes Tuscie ⁊ Lōgobardie. Deinde anno dñi. M.cc ob religionē ⁊ vite sctitatē approbat⁹ ē ordo ⁊ mod⁹ viuēdi ꝑ Innocētiū terciū. ⁊ postea ꝑ successores multipliciter priuilegiatus.

Iherosolomitane vrbis vltima captiuitas.

Guido lusignanus Sibille Balduini regis leprosi sororis maritus. mortuo Balduino ⁊ eius nepote Balduino paruulo octauo loco regnū suscipiēs regnauit annis duobus. Post obitū eñ balduini leprosi quintus balduinus puer ⁊ ipse rex successerat. cuius regni curā tripolitan⁹ comes ⁊ Guido suscipere cupientes nec vnanimes essent. dūq; res ipa magnis christianoꝝ iherosolime agencium simultatibus tractatur balduinus puer regni iherosolime christianoꝝ ad octauū auūculi necis mēsem defunct⁹ ē. eam pueri regis mortem Sibilla genitrix ꝑcognitā texit futuꝝ q̄ʒ apparebat verita. Ne tripolitanū comitē populus ⁊ milicia oīs in regē iherosolime accerserēt. multisq; astuta mulier nō magis pollicitationib⁹ q̄ȝ largitionibus a patriarcha. epis. ꝓceribus magnatibusq; Guidonē virū suū ꝑsentē ⁊ ipm instantē iherosolime regē creare obtinuit. tulit vō grauiter tantā iniuriā Raimund⁹ comes tripolitanus inducias cū Saladino cōstituit. q̄ tripolitanū comitatū a fauore christianoꝝ penitus separūt. quin etiā Tiberiadis ⁊ gallilee principatū hereditate tenentē nobilissimā mulierē sibi matrimonio copulās. eūdē quoq; principatū regno iherosolime per nuptias abstulit. Erant tūc tpis Saladino cū christianis inducie quas vir astutus abrumpere satagebat. cū femina eius cōsilijs fomentū addidit. q̄obrē Saladinus ingenti peditū ⁊ eqtū exercitu cōpato Ptolomaide primo p⁹ berutū ⁊ maritima occupauit. postmodū in Ascalone ducēs. qui alijs auctus copijs. q̄ ab Antiochena populatiōe diffugerant iherosolimā duxit. quā ad occidentalē plagā obsedit. oppugnatiōibusq; ꝑ decē dies frustra ibidē cōtinuatis. alia atq; alia ꝑ viginti item dies castra fecit. obsessiq; ingēs populi multitudo desperatiōe magis supplicaꝝ adducti q̄ȝ oppugnantiū timore ꝯterriti. deditionē ea fecerūt cōditione vt cū suppellectili quā humeris singuli ferre possent abire ꝯmitterent. Inuenim⁹ factā cōdeditionē secūda die octobris Anno nono ⁊ octogesimo postq̄ȝ in christianoꝝ fuerat potestate. Migrauit iherosolima christiani Heracliū patriarchā ⁊ clerū facto agmīe sunt secuti. quaꝝ pars Antiochiā. pars Tyrū pars Alexandriā pecijt. Saladinus iherosolimā ingressus Campanā primū turribus deiecit basilice deinde etiam ecclie christianorum iumentis in stabula sunt complete preter templum Salomonis olim celeberrimum. manserunt ea in vrbe christiani Asia oriundi Suriani Armeni Iacobite Georgiani ⁊ Greci.

Linea summorum pontificum

Clemens tercius

Celestinus tercius

Clemens tercius. patria romanus. patre ioanne cognomento scolaris. dermādā/tū sibi papatū accepit. Pontificatū iniens statim de bello in sarracenos gerendo edictū pponit. Rem xpianoꝝ in asia magis magisqꝫ indies pclitari intelligens. Generali vt in similibus assolet edicto xpianos admonet. excitat. hortat̃ vt crucis salutifere signo non magis humeris q̃ȝ cordibus affixo arma i barbaros assumāt. de eterne felicitatis gloria triūphū singulis paritura. Cōmouit vero ea romani pōtificis exhortatio xpiani orbis principes fridericū romanoꝝ īpatorē cognomēto barbarossum philippū regē francie. Richardū regē anglie. oddonē ducē burgūdie. quos innumera pene archiepoꝝ eporum eporꝫ τ alioꝝ principū viroꝝ multitudo secuta ē. Quin etiā et ytalia veneti τ pisani classes paratissimas eduxere. Ex frisonib' quoqꝫ τ dacis triremes quinquaginta. duodecimqꝫ ex flandrensib' xpianā expeditōez sunt secute. τ guilhelmus Sicilie rex vltimā oīm opam tantis multisqꝫ exercitibus nauauit. q classe sua mare a barbaris pyratisqꝫ pacatū vbiqꝫ reddidit. Insupqꝫ annonā ex apulia sicilia qꝫ importauit. Hy principes i asia postmodū varia vsi fortuna acriter pugnarūt. At clemēs ad cōponēdas res ecclīasticas animū adiecit. Vitam τ mores clericoꝝ s̃cundū nō satis pbatos seueritate sua emēdauit. Et claustrū sancti laurentij extra muros edificauit. et laterani edes non mediocri impensa restituit. templūqꝫ vermiculato ope ac musiuo exornauit. Moriens deinde anno pōtificatus sui anno tercio. mense quinto. in basilica lateranensi sepelitur ducta ingenti funeris pompa.

Celestinus tercius papa. natione romanus. patre petro cognomēto bubonis. antea iacintus diaconus cardinalis grādeuus vir τ v̄tute insignis in terciū celestinū ē suffect'. Qui egreferēs apertā siculoꝝ rebellionē in suū p̄decessorē imprudētissime intentatā eos cōpescere cōstituit. Vir q̄dē p omnia bonus q heinricū corona exornauit. Et quoad vixit nil pretermisit. quo terra sctā (Ita eā hierosolimani vocant) recuperaret̃. in tantis autē pturbationibus reꝝ. tantoqꝫ sumptu bellico edes egregias. tū apud sanctū petrū tum ad lateranū edificauit. qua recipi pontifices p cōmode possent. Preterea vero nomen viterbio dedit. ecclīamqꝫ cathedralē fecit. Moritur aūt pontificatus sui anno sexto. mense septimo. die. vndecima. Sepelitur in basilica petri. bonis omnibus pre dolore τ desiderio hominis lacrimantibus.

Saladinus rex

Saladinus egipti rex noradino sarracenoꝝ rege defuncto. ei' loco tāq̄ȝ vir fortissimus τ strēnuus ab oīb' sbrogat'. regnauit annis. xvj. Hic magistratu ac regno suscepto statim ꝯ egiptioꝝ regē i bello pcessit. q̄ tādem capto et occiso vniuersam egiptū τ syriā oēm cōquisiuit. Et suo imperio adiecit. Deinde in xpianos mouēs regni hierosolimitani terrā cū magno ingressus exercitu ingēte pecoris hoīmqꝫ abegit predā. τ cōgressos p̄datorib' xpianos milites. in quis tēplarij fuerūt multi. maiori ex pte occidit. Attn̄ pmo τ secūdo plio a balduino rege leproso supatis. Vex opatis denuo copijs ꝯ emanuelē grecorū regem mouet. quē τ simulata fuga aliqn̄ i angustas ꝯualles ptrahēs tādē supat τ capit. Cui' victoria elat' i xpianos de hierosolimoꝝ regno ꝯtendētes cū maximo exercitu pcessit. Ipsam tandē ciuitatē sctām (quā xpiani reges post gotfridū regē p ānos octo τ octuagīta cū magna gloria possederāt) post maximā xpianoꝝ stragē et pmissum ē cepit. τ de ea triūphauit. Templūqꝫ salomonis q̄d turcis pariter τ sarracenis sicut τ xpianis consueuerat sanctū eē. illudqꝫ prius q̄ȝ saladin' ingredi voluerit. aq̄ lauari rosacea. τ suis lustrari execrationib' curauit. pfect' inde impiger saladin' i tyrū duxit. quā vrbē cōrad' marchio nō magis ciuib' quā ceteris q̄ eo ꝯfugerāt xpianis publico pmittēte ꝯsilio defensandā τ ppetua ditione tenēdā acceperat. Hic qppe saladinus clarissim' fuit. cui nihil aliud ad summā defuit laude nisi xpiani noīs caracter. Qui moriēs tandē mādauit in sui funeri tropheū tale an̄ corp' suū deferri spectaculū. videlꝫ pānū nigrū i lancea suspēsum. Cui precederet preco clamans Asie toti' domitor et tanto regno tantisqꝫ opib' moriēs. nil aliud secū defert.

Alpaidis mulier

Alpaidis mulier sctā de cudota eo tpe claruit. Cui diuinit' collatū ē annis multis in corpe degere τ corpalis cibi n̄ egere. Hec genere infima officioqꝫ bubulca. sic corpe marcida. τ pre exilis intestinis inedia euacuatis. venusta tn̄ τ corpulenta in vultu cernebatur. ac si deliciarum copia frueret̃ frequēter rapiebatur in excelsis τ angelo duce freta: Illud quoqꝫ admirandū feminā rure editam τ educatam rurali opere assuetā tam prudentē in consilijs τ circūspectā in verbis fuisse vt qui docet hominem scientiam. in ea delegisse sedem plerīqꝫ arbitrabantur.

Linea imperatorum
Henricus sextus

Henricus eius nominis sextus friderici primi filius. anno dñi M.c.xc. defuncto genitore ꝯsensu principū romanoꝝ imꝑator delectus imꝑauit annis octo. a patre aūt prius rex designatus coronā aquisgrani acceperat. Is primo in colonienses bella mouit. occiso leodiensi epō in gratiā rediit. Anno deinde electionis sue tercio Celestinus pontifex romanus postridie coronationis sue henricum sextum friderici barbarosse in armenia defuncti filiū a germanis electoribus declaratum in regem romanoꝝ imꝑatorem constituit. ea iniūcta cōditione vt henricus ipe regno citra vltraqꝫ fretum siculum ꝓprijs recuꝑato sumptibus ꝫ cēsum solueret annuū ꝫ iuris ecclesiastici terram sibi redderet possidendam. idqꝫ quo rex facilius assequeretur cōstantiam normanno rege natam virginem in monasterio panormi agētem occulte educi curauit. eāqꝫ natu grādiorem q̄ꝫ q̄ filios procreatura videretur dispēsatione aplica illi in matrimoniū collocauit. Reddidit vero henricus imꝑator primā oim vrbem thusculam pontifici celestino. cuius ꝫ romane ecclesie iuris erat. Illa qꝫ p̄ter hec vna in re ꝯsiderantissimus ro. po. ꝑmisit. a quo nullo adhibita aut pietate aut mora funditus est excisa. et vt omnis in futuꝝ instaurationis spes adimeretur ruinaꝝ illius saxa romam sunt delata. que in cliuo huius temporis capitolino ad memoriā conseruantur. Ingressi regnū cum exercitu rex henricus ꝫ regina primo imperij anno neapolim obsederunt. sed cum pestilentia exercitum inuasisset re infecta abeūtes in alemāniam accesserunt. Postea iterato a celestino pontifice romano vocatus magnū in ytaliam exercitum duxerat. venerat qꝫ secum Constātia vxor friderici filiū afferens primū (quē p̄ter omniū opinionem nimis annosa peperat) Isqꝫ secūdus fridericus postea vir factus ecclesiam ꝑsecutus est. paruoqꝫ negotio primo neapolis. post quicquid in ytalia sicilie regni vocabulo censetur. ꝫ ipa subinde sicilia in eoꝝ potestatē sunt facta. Cōstans vero tūc fama fuit henricū panormi agentem thesaurū ingentē a normānis regibus tanto prius tempore. tantaqꝫ successoꝝ ꝓsperitate cumulatum clam expilatum in germaniā transmisisse. Is a pontifice accersitus vxore ꝫ filio panormi relictis ro. se cōtulit cū coqꝫ pontifex celesti. multa egit vt recuꝑande hierosolime curam susciperet. Quod quidē munus cū ꝑ se noluerit per legatos exequi spopondit. priusqꝫ ro. et italia decederet nauigiū ex omni sicilie regno ꝫ imponendas vere ꝓximo copias parari curauit. pariterqꝫ alpes transgressus archiepm maguntinū ꝫ saxonū ducem legatos declarās onus illis iniūxit copias ex oī germania cōtrahendi. qua tempestate sarraceni affricam mauritaniam incolentes ingēti classe in hispaniā vlteriorē delati cōgressum ꝑilio castelle regē superatumqꝫ ceperūt. ꝫ plurima tūc ea gens barbara de hispanis subegit. quoꝝ partē bethicā olim. nūc granatam vsqꝫ in hec tpa Anno. 1 4 9 3. tenuerūt. Tandem cū in regnum henricus rediisset Messane in sicilia agēs cū grauiter egrotaret ad Innocētium pōtificem ro. mittens vxorē sibi ꝫ fridericū filiū pueꝝ ꝯmendauit. Philippū vero sibi germanū fratrē. cuius totius ethrurie dominiū sub ducatꝰ titulo cōcesserat. q̄ꝫ tū in se fuit ro. imperij ꝫ simul gubernationē regni sicilie quousqꝫ filius adolescuisset administrationē retinere quesiuit. cōfectoqꝫ testamento panormi diē obijt. ea igitur morte et rem in asia xp̄ianā ꝫ simul omnē germaniā ma[...]mis inuoluit motibus. fuit enim in agēdis rebus strenuus. in hostes acer. in largiendo munificus. facūdus eloquio. facie decora. statura mediocris. ingenio prudens. in ecclesia panormitana magnifice sepultus.

Helynādus monachꝰ

Helinādus in territorio belluacensi frigidi montis monachus his tēporibus religione facundia ac doctrina clarus effulsit. qui cū esset vir doctissimꝰ ac disertissimus. diligenti cura de omnibus rebus gestis chronicā ꝑ pulcrā ab initio mundi vsqꝫ ad hec tempora composuit ac in maximo volumine digessit. At hoc opꝰ ita dissipatū ꝫ dispersū ēet nusqꝫ totū reperiatur. scripsit ꝫ alia opuscula ꝫ sermōes

Apias natione longobardus in latina ꝫ greca lingua egregie doctus ꝑ hec tempora floruit ꝫ multa composuit. ꝫ inter cetera p̄ter latina vocabula. que diligenter in ordinē redegit. ꝫ de ordine dicēdi optime scripsit. atqꝫ plures epřas elegantes doctasqꝫ composuit.

Azo doctor interpres

Azonem p̄terea patria bononiensem virꝫ vtriqꝫ celeberrimum atqꝫ insignem ꝫ in iure ciuili cōsultissimum. Iohannis bosiani (qui summā breuē super pādectis composuit) auditorem cū p̄dictis floruisse constat q̄ cum esset diuini ingenij vir in legibus optimos cōfecit apparatus ac summam celebrem edidit. que apud omnes etiam nřo euo magno habetur in p̄cio. Insuper additiones plurimas summis addidit. quem baldus legum fontem ꝫ electionis vas velut alter paulus appellat.

Marianus similiter bosianus ꝫ cremonensis eius doctrine ꝫ professionis doctor. de quo in glosis ꝑsepe fit mentio eo tp̄e floruit. quem angelus de perusio iuris lucernam ꝫ mundi speculum appellat.

Innocentius tercius

Anno mundi. 6403. Anno christi. 1204.

Innocentius tercius papa natione campanus patria anagninus patre trasimũdo e familia comitum. vir certe in omni genere vite ꝓbatissimꝰ atqꝫ doctissimus. q̄ a prima etate parisius lr̄is operā dedit. Is an̄ pōtificatū doctria et moribus insignis. a celestino in numero cardinaliū refert. quo mortuo in eiꝰ locū oim̄ consensu pōtifex sufficit. Q̄m autem fuerit gloriosus pōtifex opa eius ostēdant. q̄ si omnia scribenda forent ingens volumē efficerent. q̄ cū crosas haberet venalitatē edicto statuit ne nullus curie officialis quicq̄ʒ ab alieno exigeret preter scriptores ac bullatores. q̄bus modū p̄fixit. hostiarios quoqꝫ a notariorum cameris amouit vt liber esset aditus. statim quoqꝫ vbi magistratū inijt bello asiatico animū adiiciēs germanos ꝓpter Heinrici mortē in asia tumultuātes retinere in officio lr̄is. nuncijs. premijs. pollicitationibꝰ conatꝰ ē. verum id frustra tentauit. at vbi videret sarracenoꝝ potētiam in asia concrescere apud lateranum maximum conciliū celebrat. cui interfuere plures viri p̄stātissimi. Postmodū multa libroꝝ volumia composuit. inter que extat liber de miseria cōditionis humane. ꝛ libros de sacramēto eucharistie. de sacramēto baptismi. habuit item sermones temporibus ꝛ solennibus diebus accomodatos. Decretales quoqꝫ antiquas composuit quas obseruari mandauit. Vir doctissimus ꝛ oīm ornatissimus virtute. eo pontificatu sese dignū breui ostendit. nam inter ceteras decretales quas extantes reliquit tres eo pōnficatus sui initio edidit. Primā q̄ de inducijs habet. Quotiēs orbis p̄nceps alter in alterū delinqueret correctionē ad pōtificem romanum spectare. Et venerādos esse principibꝰ q̄ntūuis maximus sacerdotes secundam. Terciā que extra de electiōe habet singularis fuit. Iuuere huiꝰ pōtificis virtutē ꝛ doctrinā beati Dn̄ici ꝛ Francisci assistātis sanctitas. Improbauit p̄terea abbatꝰ Joachim libellum quēdam nō sanam doctrinam p̄ se ferētem. Damnauit ꝛ errores almerici heretici qui postea parisiꝰ cū sectatoribus suis exustus est. qui affirmabat ydeas que sunt in mente diuina ꝛ creare ꝛ creari. cū in eo nil nisi eternū ꝛ incommutabile sit. dixerat p̄terea in charitate constituto nullū peccatū imputari. Nec Innocencius opera pietatis in tanto pontificatu p̄termisit. Extant etiam rome duo huius pontificis opa situ. vtilitate ꝛ vsu longe distantia. hospitale sanctispūs in Saxia a longobardis ꝛ Saxonibꝰ ibi solitis habitare appellatum. quod in vaticani suburbio celebre ꝛ ditissimū hospitalitati amplissime deseruit vnū. Et alteꝝ turris appellata comitis vrsani operis. que muro oīm totius vrbis rarissimo sublimitate surgit eximia. Estqꝫ ad foꝝ olim nerue ad veteris subure principiū que p etatē nostrā ꝛ diu ante inhabitata nulli omnino vsui est aut fuit. indeqꝫ basilicam sancti sixti que extat in auentino celebris tūc dirutam instaurauit. Verū dū Perusij tollende discordie causa (que inter Genuenses ꝛ pisanos vigebat) ꝓfectus fuisset morit. pontificatus sui anno decimooctauo mense septimo die. xvi. Cuius vita adeo ꝓbata fuit vt post eius mortē nil earum rerum que in vita egerit laudauerit improbaueritqꝫ immutatū sit. hic quoqꝫ primū ordinē diui Augustini heremiticum sub tutela apostolica suscepit.

Sinodus maxima hoc anno apud lateranum ab Innocētio pōtifice p̄dicto ꝓ recuperanda iherosolima celebrat. cui interfuere mille ꝛ trecenti p̄lati cum iherusolimitano ꝛ constātinopolitano patriarcha. Metropoli septuaginta. Episcopi quadringenti duodecim. Abbates. priores. cōuentuales octingēti. Greci ꝛ romani imperij legati. Reguꝫ vo iherusalem. francie. hispanie. anglie ꝛ cipri oratores. Venere multa tum quidem in cōsultationem nec decerni tamen quicq̄ʒ aperte potuit. q̄ꝛ pisani ꝛ genuēses maritimo ꝛ cisalpini terrestri bello inter se certabant. verum decreta ibi ꝓlata fuere quibus tam laicorum q̄ʒ clericorum mores componerentur.

Iohānes bonꝰ ordinis heremitaꝝ diui augustini instaurator natiōe Mantuanus his temporibꝰ i flaminia ꝛ vmbria vitam religiosissimam ac sanctissimaꝫ duxit. multa monasteria ibi erexit. Inde fratres ꝫābonite vulgo appellati sunt. Tandem cum vir sanctus. 30. ānis in flaminia ꝯmoratꝰ fuisset ī patriā reuersus plenꝰ dieꝝ ꝛ opibꝰ bōis. āno a natiuitate dn̄i 1222. migrauit ad dn̄m. Cuius corpꝰ translatuꝫ in mōasterium ordinis sub titulo sancte agnetis fabrefactū summo seruetur honore vbi indies fiunt miracula.

Concilium lateranense

Linea impator
Philippus

Otto quartus

Philippꝰ sueuie princeps et ethrurie dux henric. [illegible] frater. quē iā3 henricus moriens filii friderici reliquerat tutorem regni [illegible] henrico mortuo maxima inter electores orta est dissensio. in germania cū electorū pars othonem ducis saxonie qui in asia fuerat germanū fratrem [illegible] pars philippum qui ab henrico institutus erat censuit cōseruandū. et eos bello diuidi [illegible] utilisime acta qꝫ philippo rex francie othoni rex anglie fauebat. propter hanc dissēsionem imperatoris eligendi ytali neqꝫ philippū neqꝫ othonē ad imperiū admittunt. preter id tantū tpis quod inter coronationem et depositionē othonis interfuit. Per reliquū vero eorundē imperatorum tempus vacasse imperiū scribunt. Philippus aūt anno M.cc. alsaciam bello deuastans argentinā obsedit et in suas potestatem accepit. sequenti anno similia in thuringia pegit. lantgrauiū deuictum i graciā sumpsit. Innocentius vero pontifex quia cōstabat henricū et fridericū patrem ꝯ romanā egisse ecclesiam othonem imperatorem pnūciauit. Philippꝰ ira succensus arma parat ac ꝯtra othonē philippo rege francoꝝ fauente in expeditionē prodit. Otho qꝫ composito exercitu vna cū ioanne angloꝝ rege pugnandi copiam facit. fiuntqꝫ singularia certamina pcipue apud coloniam. Ad annū qꝫ pontificatꝰ innocentij octauū otto ille quē ro. regē imperatorēqꝫ instituerat a philippo vbiqꝫ succubuerat agrippina Colonia germanie vrbs preclara othonem pulsus postremū oīm cōseruauerat quā vrbem philippus arta pressit obsidiōe. othoqꝫ facta eruptione cōgressus supatusqꝫ a coloniensibꝰ est expulsus. qui tempori cedentes philippo imperatori debitā obedientiā pstiterūt. Tandem principis diuturnis defatigati bellis pace confecta philippus romanoꝝ imperator declaratꝰ. ac sic nouem annis nō sine molestia hanc dignitatem retinuit. nec tamen diuturna fuit philippo in adepto vbiqꝫ p arma impio quies. quem lantgrauiꝰ thuringie princeps multis in suam sententiam tractis circūueniēs. vel vt alij scribunt otto comes palentinus de witilspach bamberge interfecit. x. kalend iulij. corpus babenberge inde spire iussu friderici sepultū. Fuit aūt benignus ac largus. debilis corpe attū virilis. facie venusta. capillo flauo. statura mediocri decorus.

Otto dux saxonie huius nois quartus anno a natiuitate dni M.cc.ix. cū philippus imperator a comite palatino interceptus fuisset. imperator a germanis suis delectus imparauit annis tribus. qui statim romam pficiscens ab innocentio tercio sequenti anno in basilica sancti petri coronatus est. verū post acceptum ab ipso pontifice diadema iurisiurandi quo se de more obligauerat religione post habita terram eccie hostiliter inuasit. nā radicophanum montē faliscū siue vt corrupte appellant flasconem et totā pene romandiolā p diuersas legiones diuersosqꝫ legatos occupauit. et ad regni neapolitani regiones cōuersus vt eas qꝫ caperet est admiras. Friderico secū do quē romani pōtificis auctoritas et pmissa ptectio secura redderet. nihil tantis motibus suspicante. eos vero motus pontifex innocentius iniquo ferens animo ad othonē misit. qui cū suadendo. hortando. admonendo puincere conarentur vt capta de eccie terra feudatario redderet. q peiora indies moliebatur. vnde pontifex cū anathemate primū peussit. deinde pseuerantem et vias omnes romanas latrocinijs infestantē imperio et alemanie regno priuatū depositūqꝫ pnunciauit. Secutos cū platos et pceres ac oēs alios imperij ac regni populos eatenus sacramenti religione qua illi obligabantur absoluens vt nō magis possent qꝫ deberent ab eius imperio reuerentia et obedientia se subtrahere. quobrē rex bohemie. langrauiꝰ thuringie ac archiepi Maguntinꝰ Treuerensisqꝫ dux austrie et ex militibus pstantiores quiqꝫ eū deseruerūt. Cū etiam germani electores imperij philippo suadente francoꝝ rege qꝫ primū de priuatione othonis certiores facti sunt fridericū secundum sicilie regem vigesimū agentē annū in romanoꝝ regē declarauerūt. Philippꝰ enī francie rex othonē ioannis regis anglie ex sorore nepotē debilitari ac potentatu deijci exoptabat. quibꝰ tandē deterritus malis atqꝫ periculis otho in alemāniā se recepit et quecuqꝫ de ytalia ceperat in romani pōtificis fridericiqꝫ sicilie regis potestatē redicere. vbi postea a philippo francoꝝ rege apud tornatum supatus. Tandem anno M.cc.xviij. otto imperator mestus languensqꝫ aīo breui obijt. Veneti aūt rebellantem cretā in fide armis cōtinentes anno salutis M.cc.xiiij. eandē in colonie formā redigere. missis eo ciuibus qui cretenses in officio continerent.

Rainaldus archieps coloniensis post destructam mediolanū a friderico imperatore corpa triū regū ad Coloniam traduxit post gloriosam vitam in dño quieuit.

Richardus quoqꝫ puer parisius a iudeis martiriū passus multis claruit miraculis. quobrem philippus rex francie intelligens iudeos p plura quotannis mala pegisse in vituperium xpianoꝝ priuatis bonis omnes e regno francie expulit.

Ordo cruciferorum

Cruciferorū ordo in sinodo lateranēsi dudū inchoatus sed aliqū intermissus ab ipso Innocentio tercio pōtifice anno pontificatus sui. xviii. resūitur. et confirmat ac multis fauoribus cōmendat. Id aūt marie factū ē eo qz quedā albanensium pestifera heresis surrexerat. que tantā in populo romano cleroqz seditionē excitauerat quātā vnqz antea. q̄ obrē causas pōtifex ipse multos cruce signatos impulit ꝯ eos arma suscipere. quibus deuictis cruciferorū ordinē iam sopitū τ obliteratū instaurans multis priuilegijs τ gratijs mirabiliter auxit. eidez aūt ordini postmodū innocentius quartus deuotiōe affectus apud lugdunū existens regulā cōposuit τ dedit in quo p̄cepit ipsis religiosis semp crucē in manibus portare. ipsius aūt ordinis auctores et ducē Quiriacū epm τ martirez tpe constantini magni Helene matris primū fuisse tradunt. qui etiam cuz Juliano apostata cū multis christianis passus fuit. sed idem ordo ad nihilum fermevsqz in presens redactus.

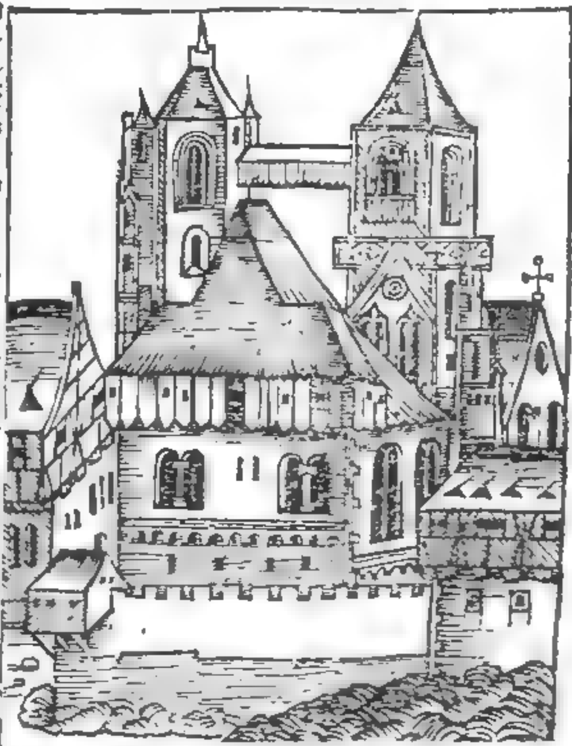

Tartarorum regni principium

Dauid quidam persa ex ignobili familia inter eos natus tartarorū gentis rex vir quidē magnanimus p hec tpa ex indie montibus vna cū oib⁹ sue gētis viris ac mlierib⁹ hostili aio egressus p vicinas quasqz vrbes spolia multa exegit τ populū suū h mō allexit. quibus spolijs allectus inde parthos venit τ pari terrore mediam. assiriam. persiam. armeniam et sarmatas nō longo tpe puadens circa meotidis paludis littore concessit vbi τ accolis suis sedes cōstituens in maximā euasit potentiā vt regnū eoz nunc multū creuit in finibus hungarie polonie τ iuxta mare ponticum τ in aquilone. τ hi nūc vsonē cassanū habent principē. Sunt autez tartari hoīes turpes oculos grossos pminentes habent latas facies et frontes nasosqz latos mediocres. τ statura tante arrogantie vt dn̄m suū cham filiū dei appellent. pluraqz de eoz moribus historici scribunt.

Ordo carmelitaz p hoc tps in syria apud carmelū montē ab Alberto' iherosolimitano patriarcha creatat τ multis priuilegijs ab eo sublimat. atqz eidem regulā suo iure cōfectā obseruandā primo obtulit τ confirmauit. in qua pro habitu fratribus eiusdē ordinis capā superiorē ex syrico cū quibusdaz largis virgis scz albis τ griseis circulatā more helye pphete (vt tradūt) assignauit τ deferendā ꝯstituit. Iseqz ordo cū in orbē diffunderet ac locis τ viris p̄stantissimis indies multiplicaret multas impugnationes p multos annos ab emulatorib⁹ ptulit. sed postmodū Honorius pontifex eius nois tercius cernens ipsam sanctam religionē τ ordinē a multis impugnatū τ aliqū pscentū cū nō satis probatū cōspiceret deuotione motus primo pōtificatus sui anno mutatis prius circulatis clamidibus ob honorē beate virginis marie in albas sub titulo virginis marie de monte carmelo approbauit τ cōfirmauit. aūt eni ordinē istū dū in siria cū habitu illo procederet maxima in reuerētia τ deuotiōe apud soldanū egypti extitisse τ multas illi elemosinas τ beneficia cōtulisse. sed eo habito mutato eū e finibus τ regno suo eiecisse. q̄ obrē necesse fuit illuz in europā traducere vbi mirū immodū excrescēs clarissimos τ sanctitate τ scientia viros ptulit. Quoz de numero p̄cipui fuere Angelus declamator ardētissimus Albertus siculus Cirillus grecus vir doctissimus. q̄ p̄ter libros multos a se editos spū pphetie claruit. Et alij clarissimi.

Ordo carmelitarum

S. Dominicus

Dominicus hispanus vir sanctitate ⁊ doctrina plurimū decoratus. p̄dicator dux ⁊ pater inclitus. ac xp̄iane religionis q̄si matutinū sydus emicuit p hoc tp̄s. Is i calogura al' calaroga pago oxoniensis diocesis nat⁹. Cui⁹ p̄r felix appellatus. mater ioanna q̄ tres filios habuerūt q̄ postea lr̄is edocti sacerdotiū acceptarūt. Tercius beatus dñicus cui⁹ mater p̄uidit in somnis se gestare catulū accēsam ore faculā baiulantē. Qui egressus ex vtero totū mundū incēdere videbat᷑. p̄figurans ex ea p̄dicatorē eximiū nascitur. fuit em̄ victor mirabilis obiurgator. oppugnator heresum. fideliū diligentissimus exhortator. ab infantia quoq̄ cū eo misericordia creuerat. ex canonico aūt regulari a deo vocatus cū frīb᷒ socijs p̄dicatorū ordinē incredibili feruore fundauit. q̄ diuinitus instituto ab gloriosa dei genitrice maria religionis habitū assumpsit. Et cū in tholosana albiensiq̄ galliar᷑ regione heresis pullulasset. ac late ⁊ longe cepisset serpere. btūs dñicus tunc primū fama nosci ceptus ad eas extirpandas se cōtulit. Erāt vō q̄ annus eā sectam tueri adnicterent. Qua comes tolosanus notabat᷑ infamia. Quare datus est ab innocentio pontifice ⁊ a francor᷑ rege symon de mōte forti btō dominico adiutor. q̄ cū cohorte ab hierosolime expeditione reducta a sancto viro aduersantiū arma conatusq̄ retudit. tantisq̄ ea heresis desita erat radicibus vt q̄ septimo incho auerat vix tādem vltimo pontificat⁹ innocētij anno potuerit extirpari. pater aūt religionis existens. postea ab honorio q̄ scismaticos apud tholosaz domitos audiuit. ordinis confirmatiōem obtinere meruit q̄ ɔfirmato cū plura monasteria erexisset. Et multis signis ac miraculis claruisset. ac varias regiones docendo ⁊ p̄dicando lustrasset. Tandē anno salutis tercio vicesimo ⁊ duodecies centeno apud bononiā ytalie ciuitatē. nonis augusti migrauit ad dñm. quē postea gregorius nonus audit' eius miraculis ⁊ vita preclara in sanctor᷑ numero aggregauit.

S. Franciscus

Franciscus seraphicus natione ytalus ex assisio vmbror᷑ ciuitate ortus. vir vtiq̄ diuinus. ac primus institutor ordinis fratrū minor᷑. ⁊ fundator mirificus. Circa annos dñi. M.cc.viij. primo negociator hūanus ⁊ affabilis ac p̄digus vsq̄ ad annū. xxv. Inde terrena oīa despiciēs xp̄m in om̄i vita secut⁹ est. Et cū aliquādiu pedibus calciat⁹ ⁊ corrigia cinct⁹ incessisset. Sentētie dñice memor dicētis. Qui venit ad me ⁊ nō renūciat oībus. non potest meus esse discipulus. Abiectis oībus tunica incultam ⁊ cōtemptibilem fune p̄cinctam induens nouū nox ordinē constituit. cum quo velut sol i orbe radiās xp̄ianā religionē plurimū illuminauit. Tantū aūt in seip̄o rigorē austeritatis exercuit. vt in tēptatione carnis. in pruinali tp̄e niue vel glacie operiret᷑. pauptatē quoq̄ dñam suam semper vocabat. Mallebat potius de se vituperia q̄z laudes audire. om̄iq̄ studio precauebat ne pauptatis metas trāsiliens ad supflua diffluerct. ardentissimoq̄ martyrij desiderio feruebat. Ideo sexto cōuersionis sue anno syriā petijt: ac ad soldanū accessit. qui eum om̄i honore suscepit. Duobus aūt annis an̄ obitū eius vidit in visione seraphin vnū in aere sex alas habentē cruci manibus extensis pedibusq̄ coniūctis affixū. alar᷑ vō duas sup caput erectas. ⁊ duas ad volandū extēsas habebat. Porro duabus totū corp⁹ tegebat᷑. Cumq̄ diutius cogitaret apparebant in manib⁹ ei⁹ quasi fixure clauor᷑. latusq̄ ip̄ius dextrū velut lancea perforatum. Interea cū frīb᷒ suis sic ab eo institutis nouā dedisset regulā. ⁊ xp̄i stigmatib⁹ insignitus fuisset. ⁊ nomē suū in orbē diffudisset. Cū nullā carni sue requiē dederat a ɔuersione sua. xviij. anno ⁊ multis languoribus p̄teritū tp̄s effluxisset. duobus seq̄ntib⁹ grauioribus purgeri cepit. Tandē plen⁹ bonis opib⁹. apud assisiū vrbem suam. Anno salutis nr̄e. 1227. nonas octobris i dño feliciter obdormiuit Quem ⁊ biennio post gregorius nonus auditis eius crebris miraculis magna prius ob eam rem couentu habito. in numer᷑ sanctor᷑ statim retulit. Nicolaus aūt tercius papa anno. M.cclxxx. litteras de stigmatib⁹ ei⁹. xp̄i fidelibus misit

Terremotus atq̄ portēta multa hijs annis vbiq̄ ferme fuere ita vt antiochia ⁊ tripolis atq̄ damascus magna ex p̄te corruerint. Cathina etiā sicilie insule contra aquarum naturaz pelagus retrocessit. ⁊ hoim̄ ferme milia absorbuit. In ytalia insup grandines ouis anserum grossiores cecidere.

Visum est quoq̄ signū mirabile in occidente post occasum solis in stella posita in austro declinans in occidentem indirecto syderis quod astrologi coronam adriagne appellant. Visusq̄ radius quasi trabes magna per multos dies ascēdes in altitudinem firmamenti. Predicatores hijs temporibus multa alia signa contigisse asserebant.

Anno mundi. 6413. Anno xpi. 1214.

Honorius tercius papa. patria romanus. pr̃e almerico ciue romano genit⁹ tercio suffectus innocētio. τ ip̄m eius nois terciū. perusie cardinales in romanū pontificem creauerūt. Qua in creatione ad sextū p̄decessoris diem obitus facta. maior solito adhibita ē festinātia q̄ perusini ciues difficultatē hierosolimi regis. τ bellor̄ ytalie sedandor̄ necessitates ꝑpenderūt. Et coacto in conclaui collegio penuria cibi per dies singulos maiore facta vt ꝑperarēt. vini honestissimā attulerūt. Consecratusq̄ pōtifer destinatū a p̄decessore pac̄ in ytalia cōstituende tractatū p oratores legatosq̄ cōtinuauit. Ipse romā intra primū creationis mensem p sabinos se cōtulit. Sollicitabat eni eū petrus antisiodorēsis impator cōstantinopolitanus. quē paulo post τ iolem simul vxorē idē pontifex in basilica sancti laurētii. q̄ via tyburtina extra muros insignis visitur. imperiali diademate decorauit. Et rebus xp̄ianor̄ in romana ꝯsulturus q̄ hierosolimis ꝓfuture viderent. ioannē de coluna cardinalem romanū portuensem ep̄m apostolice sedis legatū declarauit. impialesq̄ titulos honorius friderico secūdo cōtulit. Quē post iuribus ecclesiasticis sibi vsurpatis anathemate notatū dignitate priuauit. Ordinē heremitar̄ prout innocentius fecerat ꝓtegendū cū suscepisset. Etiā ordines predicator̄ τ minor̄ cōfirmare voluit. hierosolimor̄ regē ex asia ad se romā venientē benignissime suscepit. Extant ꝓ honorii pontificis decretales multe. tū rome opa sancti laurentii extra muros vrbis reparata cū cenobio basilica. tum sanctasanctor̄ ad lateranēsē ecclesiā instaurata celebris sanctimonie oratoriū. Hn aūt ac beate vitā ducēs vt bonū pastorem decebat. anno pontificatus sui decimo. mēse septimo. die. xiii. morit. Sepeliturq̄ in basilica sancte marie maioris ad presepe.

Honorius tercius

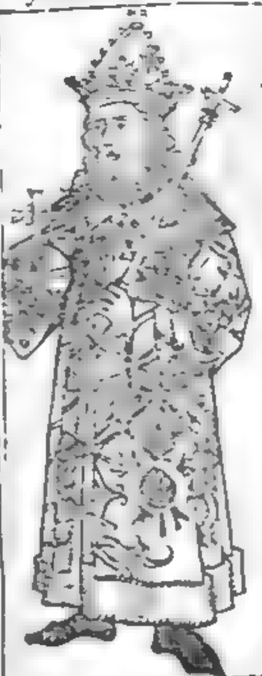

Gregorius nonus

Celestinus quartus

Gregorius nonus papa natione herniciis. patria anagnin⁹ e familia comitum innocentii tercii nepos. Qui τ laterano vbi creatus fuerat ananiam p estati caumata se contulit. Vn fridericū monuit vt expeditionē in terrā sanctam cui⁹ voto pridē cruce signatus se obligauerat. tandē iniret. forte cōminaret vt nisi breui exequeret excōicationis priuationisq̄ sententias ab honorio p̄decessore in illū ꝓmulgatas. ꝯfirmatas etiā atq̄ etiā aggrauaret. Promisitq̄ fridericus sese vouerat. dictūq̄ ē veris tp̄us ad ꝯueniendū brundusii. veneratq̄ eo magna multitudo p̄cipue vero ex germania lantgrauius hassie. q̄ brundusii vna cū magna pte militū moritur. dū fridericus egritudinē simulās in sicilia se continet. Hec fraus ita cōprehensa est. cognita eni lantgrauii morte celerrime eo aduolasse omnēq̄ eius suppellectilem diripuisse. Cognita igitur fraude friderici honorii tercii sententiā in fridericū latam ꝯfirmauit. Inde perusii pontifex assisiū petiturus. vt q̄ de francisco viro sanctissimo miracula audierat p̄ns cognosceret et re comperta vt audierat. in sanctor̄ numer̄ statim retulit. Ceperant iterum romani senatores q̄nq̄ vnū. q̄nq̄ binos creare. Hanibalq̄ ex hanibalda gente romana nobilis senator heresi ꝯsentiebat. in quā multi inciderant sacerdotes. Hiq̄ pontificis reditū formidantes tumultū concitauerāt s; diuina vltio cōpescuit. Tyberis eni eā in alluuionē excrescens. multa dāna mortalibus intulit. Et tanta peste laboratū est vt decimus quisq̄ vix superfuerit. Pontifex mira clemētia vsus publice oēs priuatimq̄ etiā distributa pecunia ꝯsolatus ē. veteres cloacas purgari nouasq̄ plurimas construi curauit. Vrbis dignitati τ valitudini vno tempore consulens. accessit post ad vrbem reatinā pontifex curiā in ea aeris salubritate conseruaturus. qua in vrbe beatum dominicum in sanctorū numerum retulit. Spoletum postea estate cum diuertisset beatum anthoniū cognomento paduanū ob innumera miracula sanctor̄ confessor̄ collegio congregauit. Qui tandem multis quassatus erūnis a friderico suadentibus francie τ anglie regibus cōuocauit omnes orbis xp̄iani ad cōciliū. Verū fridericus terram mariq̄ vias p̄clusit. Cardinales pisana classis intercepit ad amalphiā vrbē ducti. in custodiam postmodum tenti. Dum aūt eo tardatus captor̄ cardinaliū τ prelator̄ impedimento. desiit a concilio pontifex. mense augusto. Et primo quadragesimo salutis anno supra duodecies centeno obiit. pontificatus sui anno quarto decimo. mense tercio.

Celestinus quartus patria mediolanensis τ ganfredus ex castillonea gente. sabinensis episcopus vita τ doctrina insignis senex admodum τ valitudinarius in locum gregorii suffectus. ad fridericum mittens obsidionem fauentie continuantem multis illum de futura pace pollicitationibus delinire conatus est. Sed priusq̄ fridericus respondere potuerit. Celestinus ip̄e duo deuicesimo pontificatus die defunctus ē. Cui vt successor daretur vno τ vicesimo mense laboratum ē. Causam diuturne vacatōnis apostolice scribūt tentos in malphitano carcere cardinales. ne ip̄is absentibus electio fieret protestatus fuisse. Quibus τ collegas assensisse. videntes omnē ytaliam friderici motibus quassatam esse. τ imminere per singulos dies periculum ne vrbē romam caperet.

Linea imꝑator
Fridericus secūdus

FRidericus eius nominis secūdus impator. anno dn̄i.1212. ottone p̄dicto imperij titulis priuato. ab electorib⁹ eius loco surrogatus. Et ab honorio pōtifice cōfirmatus ⁊ coronatus. imꝑauit annis.33. Nat⁹ ex heinrico sexto ⁊ cōstantia sorore regis sicilie. q̄ cum antiqua esset sub papilione panormi in medio platee. vt tolleret oīs suspitio ⁊ mulieres liberū haberēt aditū in lucē editus. Js sub gubernatione ecclesie ⁊ innocētij orbato p̄re enutritus. Deinde potentissim⁹ impator ytalie. sicilie. sardinie. iherlm ⁊ sueuie. dn̄s quo nullus magnificentior romanū imperiū tenuit. Fuit em̄ armoꝝ strēnuus linguaꝝ. s. latina ⁊ vulgari. greca. gallica ⁊ sarracenica pit⁹. vigorosus liberalis ⁊ magnific⁹. Uez vicijs nō caruit luxuriosus nihil curās nisi tp̄ale. cū m̄tis pōtificib⁹ romane eccie bella gessit. Fecit tn̄ magnifica edificia p omnes ciuitates regni apulie ⁊ sicilie. Ualidissimā arcē capuana dicta in neapoli castꝝ pratense ⁊ arcē sancti miniatis. Habuit ex prima vxore heinricū ⁊ cōradū. quos ꝯsortes regni fecit. Et secūda filia ioannis regis hierosolimitani iordanē ex ꝯcubina fridericū regē antiochie manfredū principē tarenti postea regē sicilie. Et Rentium quē fecit regē sardinie. Fridericus itaqꝫ p̄mo post habitā magūtie regū alem ānoꝝ coronā. In sueuia gentilitatis sue regione desederat. Js audita clade qua otto afflictus erat. Aquisgranū impatoriā vrbē obsidione pressam recepit. vbi tercij innocētij romani pōtificis auctoritate regiā iteꝝ de more coronā accepit. Et vt aliquā erga deū ostenderet gratitudinē cruce insignitus. voto se tunc publice obligauit subsidij xp̄ianis in asia agētibus afferēdi. ne etiā pontifici quoqꝫ romano ingrat⁹ esse videret. comitatū de regno sicilie p̄misit fundani ꝑpetuo ei⁹ donationis iure a romana eccia peculialiter possidendū. inde in romanoꝝ regē electus ottone defuncto romā redijt. Quem honorius impiali diademate insigniuit. Obierat paulo prius cōstantia eius mater prestantissima mulier. nō magis annoꝝ q̄ prudentie plena. q̄ viso filiū adolescentiā supergredi incipientē. Qui duos de triginta ageret annos. ad eam diē in vtutū via cōtinuisse. ꝙ ea de medio sublata. mores vsqꝫq̄qꝫ mutauit In pontificē em̄ spreta iureiurādi religione anno coronationis primo m̄lta ⁊ quidē enormia ē aggressus quē vt a flagitijs a rebellione temparet. admonētem magis magisqꝫ indies spreuit. Unde cū duxit pontifex anathemate nisi resipisceret ⁊ ablata redderet deterrendū. sub ip̄m fridericus imꝑio priuatus. vt reb⁹ ꝯsuleret alemanie. Quib⁹ ob noui impatoris subrogationē timebat. heinricū filiū decēnem illi in regem dedit. Tribus ab inde annis supuixit honorius. Promisit postea fridericus qd̄ vouerat. ⁊ quod pontifex gregorius volebat. Tandē ad tercium ydus augusti cū omni classe brundusio soluit. sed ceteri ad destinatus in accone cursum velis ardentissime remisqꝫ cōtendūt. Fridericus noctu cū trireme dilapsus brundusium ē reuersus. At gregorius pontifex cū intellexit fridericū in ytaliā reuertisse. q̄ntis potuit maledictionibus ꝓsecutus ē. Inde nauigationē ingressus de qua cypri substitit. Senescallo milicie sue m̄gro cū copijs ptolomaidā p̄misso. q̄ soldani conat⁹ inspiceret. fridericus ab illo accersitus ptolomaidam adnauigauit. Nec mora oratores in romā dimittens. absolutionē a pontifice implorauit pontifex q̄ oia restituisset repulsam dedit. quāobrē fridericus cōsultius sibi duxit in ytaliā nauigare. Et a tarentino portu quē primū de nauigatione attigit. neapolim an[?]ius aduolauit iuerat ptolomaidaꝫ magister milicie theutonice ꝑuteneoꝝ. q̄ cū ip̄o friderico in ytaliā redijt. fauentia deinde anno obsidionis ꝓpe in friderici potestatē pactione ē facta. Inde in bononiā ducens studio eā priuauit. qd̄ tunc primū paduā ē translatū. inde in mutinēses ac reginos duxit. sola agroꝝ vastitate ꝯtentus fuit. Continuatū postea ē duos ferme annos belluꝫ atrox variūqꝫ ⁊ longobardie ac om̄i ytalie ꝑniciosissimū om̄ibus quos p ytaliā partiū gibelline ⁊ guelfe labes infecerat auxilio nō magis militū q̄ꝫ pecuniaꝝ odio partiū vtriūqꝫ comburentibus. Tandē quartus innocentius pōtifex excōicationis depositionis priuationisqꝫ sententiā in fridericū ꝓnūciauit. om̄ibus iuramento absolutis. Et potestate electoribus attributa nouū quē vellent principē deligendi. ꝓut in sexto de iudicijs nūc habetur. Et cum tanta pontifex lugduni inde rex francie in egipto cum gloria ⁊ dignitate reipub. xp̄iane gererent. xp̄ianos ip̄e in longobardia crudelitate ꝓsequitur. Inde apud parmā prelio supatus. postremo in ciuitate firenciola in finibus abrucij infirmat⁹ manfredi filij ausu veneno vel suffocatione interijt. Cui hoc epigrāma affixit. Si probitas sensus virtutum gratia census. Nobilitas orti possent resistere morti. Non foret extinctus fridericus qui iacet intus.

ECLipsis solis anno. M.cc.xxxviij. totius. circa horā nonā die. vi. Junij facta est. ⁊ tanta obscuritas aeris fuit. vt noctē adesse crederēt. causaꝫ ignorantes ad penitentiam redierunt. Designabat s̄m iudicium (quod fallax vt plurimū censetur) mortem gregorij noni ⁊ oppressionem ecclesie per fridericum.

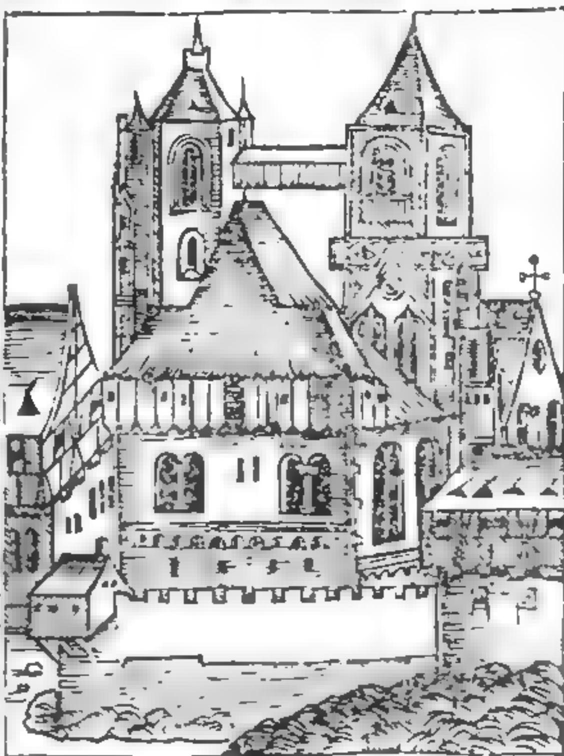
TErre etiam motus maximi repente exorti. ⁊ adeo grandes vt in montibus salurijs ad quinqꝫ hominū milia perisse dicantur. Quo quidē anno frisia regio a maritimis fluctibus pene tota submersa fuit. Ubi ad centum hoim milia demersa referuntur.

Ordo predicatorum

ORdo predicatoꝝ his tꝑib⁹. veluti nouū sydus a btō dn̄ico diuinitus excitatus. Et sub regula diui augustini institut⁹. Dū eñi ad lateranēse ꝯciliū cū fulcone tholosano epō. ⁊ ad innocentiū adqtiset. petens cōfirmationē. cū pre nouitate rei se difficilē extiberet. Nocte in somnis videns lateranēn. ecclesiam suis cōpagibus resolutā grauē minās ruinam. Cui occurrebat vir dei dn̄icus humeris suis casuraꝫ fabricā sustentare videbat. Q̄ visione mot⁹. petitionē attēte acceptauit. hortans vt cū frībus regulam eligant. reuersus ad .xvi. fratres tholose regulaꝫ p̄dicatoꝝ ordinarūt. Interea innocētio mortuo ab honorio ista p̄scripto pontifice ip̄o p̄re dn̄ico instante auctoritate aplica tandē approbat ⁊ ꝯfirmat. Ordo hic īter ceteros ordines ꝯ̄ hereticos ꝙmaxime extinguēdos sp̄ impetuosissim⁹ ē habit⁹. Et ne p̄dicationis officiū impediretur. proposuerūt terrenas possessiones ⁊ redditus annuales ꝑsus abijcere. qđ postea in caplō generali bononie executioni mandatū fuit. Confirmatōem ita ꝙ ordinis sb̄ regula augustini ⁊ cōstitutōib⁹ additis ab honorio accepit. Ip̄m ordinē postea raymūd⁹ dominici successor. ac reliq̄ vita ⁊ doctrina atqꝫ ordinatōnib⁹ mirūimmodū auxere. Quorū de numero p̄cipui fuere Petrus martyr veronēsis. Thomas de aq̄no. ⁊ Uincentius inter sanctos relati. Reliq̄ q̄ꝫ vt petrus de Tarantasia Innocēti⁹ quint⁹ appellat⁹. ⁊ B̄ndictus xi. papa. Hugo cardinalis biblie postillator. Albert⁹ magn⁹ Petrus de palude. Jacobus de voragine. Antonin⁹ archiep̄s florētin⁹. Et alij innumerabiles doctores ⁊ sanctissimi cōfessores. q̄ illū ꝑ virib⁹ auxere. Rogeri⁹ ⁊ Albert⁹ brixiēsis Ugo de argētina Thomas anglicus. Uincētius burgūdus theologus ⁊ historicus. atqꝫ alij historici plurimi q̄ sua doctrina moribus ⁊ exemplis ordinem protexere ⁊ in fide decorarunt.

Ordo minorum

ORdinē etiā minoꝝ hac tēpestate tercio kal. decēbris honori⁹ pōtifex (⁊ vt ferūt difficilime) confirmauit. Nouerat eñi antiquus hostis hūc ordinē in ecclia dei admodū ꝓfuturū. ideo obstitit. vt ad nihilū redigeret. Hunc itaqꝫ ordinē diuus franciscus tanq̄ voluptatis ac paupertatis ortū multo labore plantauit. in q̄ vt quietius ⁊ securi⁹ a mūdi fluctib⁹ elongat⁹ soli deo vacare posset. Ip̄e franciscus btīssimus p̄mo introiuit. vt reliquos sp̄ualib⁹ ⁊ doctrine grē aquis irrigaret. ibidē ergo constitut⁹ diuino afflante spiritu. post suā ad deū ꝑfectā cōuersionē. cernens accrescere fratrū ⁊ filiorū suorū nūerū. vite normā ⁊ regulā cōposuit atqꝫ descripsit interpositis in ea sacri euangelij v̄bis. ad cuius ꝑfectōem feruētissime anhelabat. Fuandamqꝫ ꝯfratres suos v̄bo ꝑiter ⁊ exēplo edocuit. Regula aūt ⁊ vita fratrū minorū vt ipse ait. hec ē dn̄i nostri ihū xp̄i scđm euāgeliū obseruare. viuēdo in obediētia. sine proprio. ⁊ in castitate vsqꝫ ad mortē. Et cū innumerabiles ex hoc ortulo emerserint viri q̄ ip̄um signis ⁊ doctrinis illustrarūt. inter p̄cipuos nūerāt ludouicus ep̄us. antoni⁹ vlixbonēsis. bonauētura cardinalis. Et bernardin⁹ senēsis. in cathalogo scōꝝ relati. Sic ⁊ Nicolaū ei⁹ nois q̄rtū. Alexandrū q̄ntū. ⁊ Sixtū q̄rtū pōtifices maximos. de qb⁹ ⁊ alijs latius infra dicet. Inter doctores etiā solēnes sacri ordinis annūerat alexander de ales. Richard⁹ de media villa. ⁊ innumerabiles alij.

ANno salut' p̄mo vicesimo. duodeciesqꝫ cēteno. tartari gēs arthica georgianā armeniāqꝫ maiorē direptas vastatasqꝫ suo sbiecerūt imꝑio. inde riphea mōtib⁹ trāsmissis ad eas delati vastissimas regiones. Que transsiluanam ꝯiungūt. in poloniā ⁊ post i hūgariā penetrarūt q̄s xp̄ianas regiones populationibus incendijsqꝫ late cōmissis magno affecerunt incōmodo.

Hierusalē ciuitas q̄ꝫ a coradino magni saladini filio obsidētib⁹ damiatā xp̄ianis. q̄nta vice fundit⁹ euersa est. tēplo dn̄i tantūmō īntegro relicto. ⁊ cū sepulcrū dn̄i nostri ihesu christi violare etiā statuisset precibus christianorum pulsatus ab scelere destitit.

S. Clara

Clara vgo admirabilis ꝛ sanctissima. de ciuitate assisii. claro satis genere tra-
xit originē. Cui⁹ pr̄ miles. mr̄ ortulana dicta diui francisci discipulus ꝛ erem
plis in diuino ope plurimū erudita. Huius tpib⁹ apud assisiū vrbē vtute sanitat̄ ꝛ gr̄a
in p̄cio habita. q̄ ad ecclesiam sancti damiani cōmigrans collegiū sanctū pauperū do
minarū ordinē inchoauit. in hoc arto reclusorio p. xlij. ānos mirā̄da carnis sue ma-
ceratōe ꝛ i opib⁹ virtutū claruit. diuersa q̄z miracula signo crucis pegit. Cū sub im-
peratore friderico quassata eēt ecclia. Et in assisiū bestialis furor irrueret. Et sarrace
norū gens apud damianū scm̄. intra claustrū vginū influeret. Clara infirma ad ho
stiū agmen se duci iubet. Et an̄ hostes poni p̄cedēte ea capsula argentea in qua erat
sacramētum eucharistie. ꝛ i orone cū lacrimis ait placeat mi dn̄e inermes ancillas tu
as manib⁹ tradi paganorum: Custodi famulas tuas illico ad aures eius intonuit.
Ego vos semp custodiā. Et mox q̄ muros ascēderāt. obsidionē derelinquūt. In re-
ligioso eius transitu innocētius q̄rtus cū cardinalib⁹ eam visitās. ab eo remissionē
oīm peccatorū obtinuit. in dn̄o ↄfortata. xvij. dieb⁹ nullū cibū sumpsit. Tandē ait
ad aiam suā. vade secura. q: bonū itineris habes cōductorē. in crastino igit̄ beati laurētij egredit̄ aia eius
sanctissima. Et ad sanctū georgiū. vbi corpus. b. francisci p̄mo cōditū fuerat deportat̄. Agnes aūt soror ei⁹
ad agni nuptias euocata interiectis dieb⁹ ↄsecuta est. Et cum sanctissime vsq3 ad vite exitū vixisset. ꝛ do
minus ad glorīā eius plura miracula fecisset. anno. M. cclv. alexander quartus in sanctarum cathalogo eā
aggregauit. Et eius diei festum pridie ydus augusti celebrari mandauit.

S. Antoni⁹ de padua

Antonius p̄tia hispanus. vlixbona ciuitate oriūdus. ordinisq3 minorū frater
Uir vtiq3 sanctus. ꝛ multis vtutib⁹ adornat⁹. Is in baptismo ferdinandus
appellatus. primo canonicorū regulariū habitū suscepit. cūq3 audisset frēs minorū
apud marrochiū .p xp̄o necatos. .p eis habitū minorū accepit. vbi nocturnis vigi
lijs corp⁹ mira abstinētia macerauit. Hic gloriosus pr̄ cognomine de padua dictus
Cū ibi predicans diu requieuit. Et rome de mandato summi pōtificis peregrinis plu-
rimis p̄dicaret. linguā sic mouit vt tam greci latini francigene teutonici q̄ anglici
omes q̄ audiebant clare intelligerēt. Et cū inter religiosos nō solū sue etatis. s3 pri
orū seculorū oībus lr̄is ornatissim⁹ haberet̄. Sacrarū lr̄arū archa cognominari me
ruit. Et cū tholose bononie. ac pataui diu theologiā egregie docuisset. Hac tēpe-
state patauij infinit⁹ clarus miraculis moritur. Et a gregorio nono pōtifice eas ob
res statim in sanctorū cōfessorū ↄsortiū refert̄. anno. M. ccxxxij. Inuenta est po
stea in translatōe corpis positi de loco vno ad aliū. lingua ei⁹ in ore adeo recens ru
bicūda q̄ p plures annos cū corpe sub terra iacuerat ac si nūc decessisset. quā beat⁹
bonauentura. affatus ē. O lingua bn̄dicta q̄ semp deū benedixisti. nūc apparet quanti meriti fuisti. anno
deinde dn̄i. M. cclviij. cū eius meritis patauina vrbs de manu etzelini tyranni liberata esset ciues ecclam
p̄grandem atq3 pulcerrimam ad eius honorem extruxerunt.

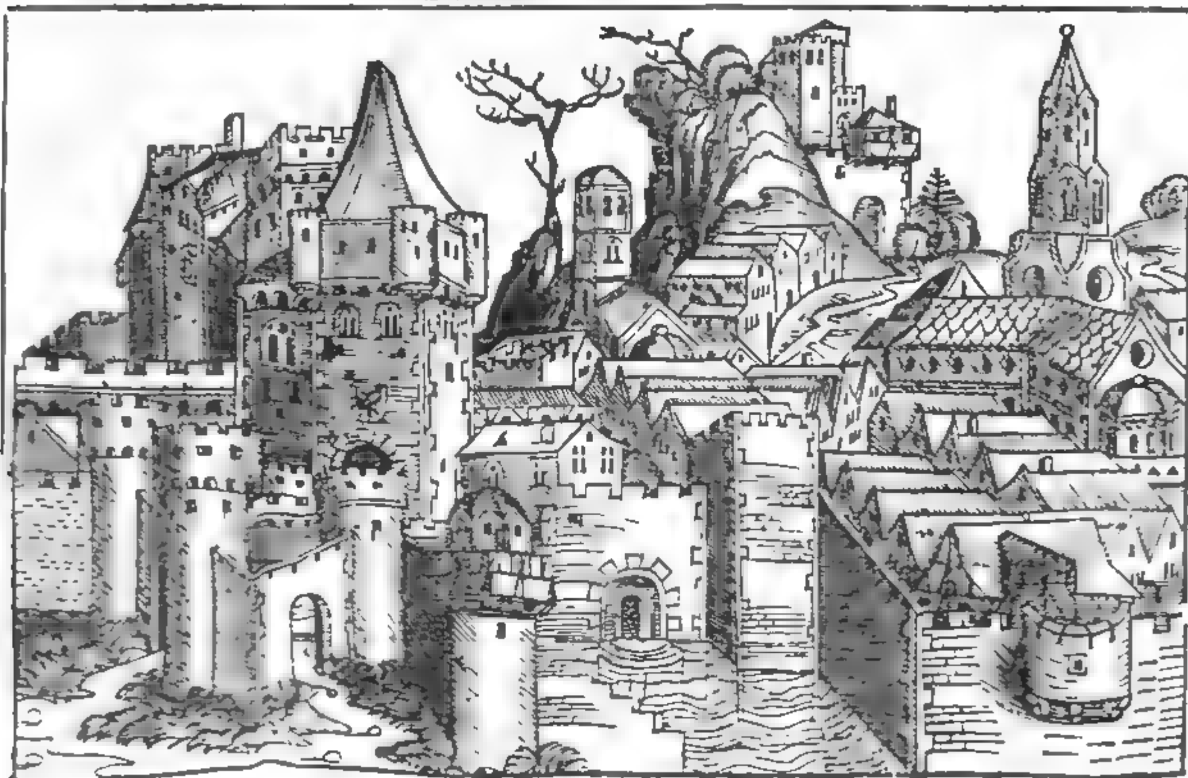

Ordo fratrū theutonicorū in prussia p hec tp̄a ortū habuit. Cū pruteni barba
ra gens ꝛ ydolorū cultrix. vsq3 ad friderici impatorē eius nois secūdū fuit.
Sub eius vo īperio cū amisissent xp̄iani ptolomaidē sirie ciuitatē. fratres theuto-
nes sancte marie appellati. Inde fugati in germaniam rediere. Uiri nobiles ꝛ rei
militaris periti. qui ne per otium marcerent. fridericū accedentes prussiam germa-
nie cōterminā xp̄i cultū spernere dixerūt. Sepe illius gentis homines in saxones
ceterosq3 vicinos excurrere ad orientē cū massonite polonīq3 rura colūt. Occiden
tem saxones occupant. aquilonē balthei maris excipit littus. Ingentem igit̄ vim
pecorum atq3 hominū abigere. esse igitur in animo sibi compescere barbaram gē-
tem. annuat tantū imperator .puinciam. quod fratribus perpetuo [illegible] possidendā
tradat. si eam armis acquirant. conradus quoq3 dux mosauie ꝛ Cuyauie q̄ sec⁹ ter
re domini affirmabat. Ius suum in terra colman vocata fratribus cesserat. Grata
oblatio friderico fuit. Qui litteras sub aurea bulla ↄcessit. Illi sumptis armis bre-
ui tempore omnē prussiam subiecerunt. frumenti ferax regio est. aquis irrigua. ꝛ plena colonis. mita am-
bitiosa oppida. multi maris sinuosi reflexus amenam efficiunt. pecorum ingens vis. multa venatio. pisca
tio diues. Ex illo tempore lingua theutonica introducta est. Et cultus xp̄i gentibus imperat⁹. Ecclesie po
s?ea pontificales erecte transuistulam pomezaméſis. colmēsis. warmiensis ꝛ Sambiēsis. Arcē item nobi
lem ꝛ amplissimam mariburgū vocant. hic sedes magni magistri. Et cum theutones hui⁹ religionis in-
uentores fuere. Nemo ad eam recipit̄ nisi theutonicus. nobilis ortus parentibus. Ob eam rem vestimē-
tis albis vtuntur. nigra cruce insuta. vt aduersus inimicos crucis pugnare velint. barbas omes nutriunt.
sacerdotes qui sacris altaribus seruiunt. pro canonicis horis dominicam orationem vsurpant. Neq3 litte-
ras discunt. magne huius opes fuere. nec minor potentia q̄ regibus. Sepe cum polonis contendere.

De damiata et eius expugnatione.

Principes xpiani, quos olim tercij innocentij diligentia et lateranensis oaliu decreta ad hierosolime liberationem inflammauerat. in magnu coierat exercitu. qui partim terra. partim mari constantinopolim. Et inde cardinale colūna sedis apostolice legato deducente. acconē se ptulerant. Fuerūtqz primarij inter eos pceres andreas hūgarie rex. venetoz nauigio fretus. qd libēter dederat. qz ius eis concessit qd in omni dalmacia regnu hūgarie ad eā diē habuerat. Et dux austrie. heinricusqz niuernensis comes. Et gualterius regis francie camerarius qbus ioannes hierosolime regi coniunctis. in concilio actu est. damiatam egipti vrbem nilo contiguā vt primā oim caperent adnitendū. Ea em in ptāte facta apparebat cayrū et babilonē contiguas vrbes amplissimas et cōmode occideri posse. Et interclusas cōmeatu facilime expugnari. Quo soldanoz gentis sarracene principū dominatio in xpianoz ptātem facto futur pfidebant. vt ois ea barbaries sarracena nō solū hierosolima et terra sancta. s orbe ipo terraz exterminaret. Itum ē itaqz nō magis cupientissimus qz cōfidentib9 pcez militūqz animis. Et mense maio anni salutis duo deuigesimi et duodecies centeni. damiate obsidio īchoata. Ea citas olim eriopol a ptinace elio pditore appellata. Triplici muroz latericio dēsissimoz munimēto cingit. Quā nili amnis ptiula. ad romani tiberis magnitudinē ambit. vt insulā s oblōgā arctamqz efficiat. A babilone qz noua itur ad damiatā vsus oriētē. distās ab ea dietis tribus. Itur quoqz ad alexandriā occidentem vsus distans a babilone diebus tribus p terrā. ser per aquaz. Porro vsqz ad damiatam septem diete sunt a monte sinay. Sita ē aūt damiata inter mare et flumē nili. decoratur aūt in. xxviij. turribus altis. Minoz turriū incertus numerus. Turris quoqz erat pharea nō qdez crassitudine et celsitudine illi similis. quā ad pharon et nilū stante romano impio fuisse legimus. s q suburbiū et mercatoz appothecas ac publica horrea a pyratis nocturnisqz pdonibus tutaret. quāobrē sub nostri exercitus accessum addidit soldanus suburbio vtriqz psidia et munitiones vndiqz instaurauit. Eas dū nostri appugnāt munitiones turrimqz vndiqz machinis quatiūt. multi p dies singulos cecidere. cuz tm ea maior in barbarie accisio cōmitteret. Ciuitatqz fortissimoz ex omi puincia alternis pugnātiū nostroz virtus. At post quintū mensem quā gallici in soldanū male pugnauerant pauci milites exploraturi custodes altū sopitos esse aut p errorē ab esse pcipiēs socios aduocant. scalas coportant. portam securibus malleisqz refringūt. Accurrētes q ex sarracenis strepitū exaudiuerant confossi. Christianiqz interim patente ingressi porta. vrbe potiti sunt. Anno tādem dimidio atqz integro postqz fuerat obsessa. portis vbiqz munitionibusqz xpiano militi ad custodiam attributis. Prima vo omi machonaria vrbis primaria in gloriose virginis dei genitricis ecclesiam instaurata. ac in episcopiū dedicata est. Habuit per id tempus damiata amplissime opulentissimeqz ciuitatis speciem. repertamqz in ea rerum oim copiam auri argētiqz et ditissime suppellectilis vim maximā. legatus regesqz et duces exercitus militi xpiano equa distributione largiti sunt. Quin etiam de agrorum diuisione i tempore facienda actum est.

Damiata

Apud damiatam interea res xp̄iana p̄ singulos dies. magis magisq̄ floruerat. cardinalis de colūna legatus apostolicus. ⁊ andreas rex hūgarie. ⁊ ceteri proceres in bonā venerāt spem. fore vt soldanū sarracenosq̄ breui cōficerēt. Tandē placuit omībus in cayrū babiloneq̄ ducendū ad quas vrbes soldanus omēs prope sarracenoꝝ copias cōtraxerat. Postq̄ igit̄ xp̄iani duces in castris populationibusq̄ iocarī occasio soldano obuenit. nili in summas ripas solito citius tunc facti. Qua fretus occasione cathatractas vbiq̄ defodi curauit iumētis sublata in primis pascendi facultas. Et qđ in castris paratū erat destructū ē stramen tū nec aliquid fuit saluū quo mortales potuerint triduo sustentari. In eam adducti rerū difficultatē. Alia quoq̄ angebant̄ maiore. q̄ redituri damiatā alicui depressis in locis aquas incidere verebant̄. Itaq̄ missis oratoribus pacē xp̄iani his cōditionibus impetrauere. vt damiata cū rebus ī ea repertis soldano dimissa. preteriq̄ ligni crucis quā ille haberet redderet. Et captiuis vicissim liberatis xp̄iani aconē thyrūq̄ redirent. Quibus vrbibus ⁊ eaꝝ oppidis pax octo annis esset cū turco sarracenoq̄ seruanda. Que igit̄ in gloriose v̄ginis purificatione habitari cepta ē damiata. Ad eiusdē natiuitatis diem reddita barbaroꝝ spurcicie inquināda. Is ann᷒ salutis erat primus vicesim᷒ duodecie sq̄ centenus.

S. Elizabeth

Elizabeth filia regis hungarie. vxor lantgrauij thuringie circa annos dn̄i. M.ccxx. in alemania claruit. ab adolescentia sua religioni studuit. actōes suas in deū dirigens. vicioꝝ extirpatrix. exemplū patientie. speculū innocentie. facta nubilis multas p̄secutōes passa a ꝯsiliariis spōsi. ⁊ a primis suis contēpta. Sed cū dn̄m exorasset sponsum. occultū consolatorē sensit q̄ cū circa temporalia suorū principatuū intenderet. beate elizabeth ad oīa exercenda q̄ ad opus dei spectant liberā facultatē cōcessit. Totis igitur viribus pietatis operibus se contulit In quibus optime vsq̄ ad mortē p̄seuerans delectabilia ori proprio subtrahēs paupibus ministrabat. eosq̄ balneabat. ⁊ lectos eoꝝ sternebat. eosq̄ tegebat. fila trahebat. vasa coquinaria mūdabat. hospitale pauperū ꝯstruxit. Que bonis v̄tutib᷒ erudita. tot operū bonoꝝ manipulos ꝑtulit. xp̄o copulari desiderās. terreni sponsi consortiū declinauit ⁊ mūdane glorie. depositis vestimētis de manu magistri conradi de marpurck griseam tunicā induit. cōtempta diuitiaꝝ ipsi᷒ iactātia. se mūdo prorsus fecit ignobilem. Tandē. xiiij. kal. decēbris ad dn̄m migrauit. Inter innumera miracula q̄ deus per eā ostendit. xvj. mortuos potenter suscitauit. cecū natū illuminauit. Quāobrē ⁊ ip̄e gregorius nonus ip̄am in sanctaꝝ numero asscribi ⁊ aggregari voluit. Et ei᷒ festū 13. kal. decembris celebrari precepit.

Decretaliū libri q̄nq̄ ad similitudinē q̄nq̄ corporis sensus. hac tempestate a Gregorio pontifice nono (raymūdo barchinonense adiuuante. post innocentiū terciū) in ordinem rediguntur. Et in q̄nq̄ partes diuidūtur. In quaꝝ prima de summa trinitate ⁊ fide catholica. deq̄ constitutiōibus. de rescript. ⁊ ceteris officijs tractat̄. In secūda v̄o de iudicijs ⁊ cooperātibus ad iudicia. In tercia aūt de vita ⁊ honestate clericoꝝ. In quarta q̄z de sponsalib᷒ ⁊ m̄rimonijs. Demū in q̄nta de crimib᷒ ⁊ penis tractat eoꝝ.

Raymūdus ordinis p̄dicatorum

Bartholomeus brixianus decretoꝝ doctor

Raymūd᷒ Barchinonensis ordinis p̄dicatoꝝ tercius generalis mgr̄ post iordanē secundū magistri ordinis vir moꝝ doctrina ac vite sanctitate cōspicuus p̄ hoc ip̄m tēpus Gregorio pontifici in q̄nq̄ decretaliū libris cōponēti ⁊ laborāti auxilio plurimū fuit. Et eos in formā redegit. bononie q̄z ius canonicū edocuit. Et summā de casibus penitē cōfecit. Inde ordinatōnes ⁊ cōstitutiones sub regulari obseruantia extantes in ordinē redegit. Et in cōuentu barchinonēsi infirmatus ī dn̄o q̄euit. ⁊ vt ferē miraculis claruit.

Accursius legū doctor

Accursi᷒ natione florētin᷒. ꝯsultissim᷒ vir. superioris azonis doctoris auditor. hac tēpestate vt ip̄emet in autētica ꝯtestat̄ floruit. Qui cū bonaꝝ artiū studijs ornat᷒ esset. ac etiā sapiā reipub. gubernādę plurimū insignit᷒ haberet̄. Totū ciuilis iuris corp᷒ primus glosis ornauit ⁊ explanauit.

Bartholome᷒ brixian᷒ clarissim᷒ decretoꝝ doctor istis tp̄ib᷒ clar᷒ extis additōes ad decreti glosas eo ordine q̄ nūc h̄ntur fecit. Et nonnullas disputationes in decretaliū libris cōposuit. Scripsit p̄terea epl̄aꝝ volumē ac chronicā de ytalie vrbibus ⁊c̄.

Odefredus doctor

Odefredus patria beneuentanus. doctor celeberrimus azonisq̄ auditor. eo tp̄e cū vtriusq̄ iuris eruditissimus doctor esset. in eisdem egregiū ⁊ vtilissimum opus composuit.

Anno mundi. 6443. Anno christi. 1244.

Innocentius quartus papa synebald⁹ antea vocat⁹: patria genuensis. familia fliscea e lauonie comitibus. in lateria presbyter cardinalis pontifex creatur. Quo nũcio fridericus imperator nõ admodũ delectat⁹ est. Norat em̃ hois virtutẽ et animi magnitudinẽ. Is em̃ mẽtis sue ↄsciꝰ. fertur ex cõposito respõdisse. Bonũ se amicũ cardinalẽ in acerrimũ hostẽ romanũ pontificem permutasse. Innocẽtius aũt pontificiũ habitũ indutus. romam veniens. magno applausu suscipitur. pacis q̃ de more in coronãdis pontificibus fieri cõsueuerunt. de pace cũ friderico ineũda mẽtionẽ facit. Verũ cũ paratas sibi a friderico insidias comperisset. Genuensiũ nauigio fretus qd̄ apud centũcellas in portu cõsederat. Et nauigãs genuã incolamis peruenit: vbi periculosissimã incidit valitudinem. Et q̃ cũ cõualuisset. ad philippũ regẽ in franciã se contulit. ingressũ rhodano amne aduerso francie regnũ põtificẽ innocentiũ rex summa veneratione excepi curauit. deduxitqz lugdunũ. Quã vrbẽ cũ ad celebrandũ conciliũ pontifex cuz celebrare cõstituisset. sue primũ ↄsulit honestati. fridericũ admonẽs vt lugdunum se cõferret. Et cũ morã grauiter pontifex pres̄qz ferebant. Sentẽtiam i fridericũ excõicationis depositõisqz pñũciauit. Ad cã nũciationẽ exaudiuit fridericus vt necessariorũ pontificis edes parme et villas speciosissimas funditus euerterit. Innocenti⁹ tandem nono accessus sui anno gallijs et lugduno vt in ytaliã redire moueret cõstituit. Quẽ gallici oẽs magno honore magnoqz fauore psecuti sunt. Qui pter acta i concilio nũc extantia libros doctrina plenos apud lugdunũ et scripsit et edidit. cõmẽtarios in vet⁹ testamẽtũ. apparat⁹ nouellasqz et autẽticas decretaliũ. Et de iurisdictõne et auctoritate imperij petro de vineis respõdens apologeticas libros fecit. Et sanctũ eadmũdũ cantuariensem i sanctorũ numerũ retulit. Lugduniqz ab eo põtifice qd̄ seruatur primũ ẽ cõstitutum vt romane eccl̄ie cardinales i publicũ adeq̃tarum galero rubẽte insignirent. nõ solũ quo a ceter̃ sint iferioribus cõspicui. s3 vt ipi admoneant̃ debere. qui illa post pontificalem maiore oĩm ornẽtur dignitate. ad effundendũ pro fide catholica et xpiani populi salute sanguinẽ paratos esse. Cũ v̄o perusiam iam peruenisset. petrũ veronẽsem ordinis predicatorũ ab hereticis interfesum in sanctos xp̄i martyres retulit. Idẽ fecit de sancto Stanislao cracouensi ep̄o qui in vita miraculis claruit. accersit⁹ deinde a pceribꝰ regni sicili neapolim pficiscitur. ibiqz moritur. et sepelitur in ecclesia sancti laurentij. pontificat⁹ sui anno vndecimo. mense secũdo. die duodecimo. Cui⁹ quoqz decretũ fuit vt octaua natiuitat̃ marie virginis in ecclesia quotannis celebraretur.

Alexander quart⁹ papa cum morte innocenti⁹ ad annũ salut̃ quartum quinquagesimuz duodeciesqz centenum incho antem mense ianuario pcerepi⁹ est. alexandrũ hunc pontificem eo nomine quartum e raynaldo cardinale hostiensi natione campano cardinales qui oẽs in expeditionem secuti erant in vrbe neapolitana breui creauerũt. postposita mora vt rebus ecclesie a manfredi violentia puiderent. Manfredam statim admonet ne quicqz contra dignitatem ecclesie moliatur. Magni certe animi et cõsilij vir beneficus. maxime v̄o erga paupes xp̄i. et bñ de religione meritus. Unde libellos quosdam contra paupertatem editos a quodam guilhelmo de sancto amore perpetuo edicto aboleuit. Interea alexander q̃z primuz anime fuit manfredum publica in concione excõmunicauit et parandis copijs quas Octauiano cardinali mitteret legato suo. operam adhibuit intentissimã. Et eselinũ de rumano atqz alios tyrannos persequi vbiqz non timuit. Sed et inter genuenses et venetos lites componere non destitit. Et ex visione qua beatũ augustinum vidit. vnionẽ fratrũ heremitarũ a predecessore incho atam ipe perfecit. Ordinẽqz ipm (relicta heremo) vrbes petere et incolere coegit. vt et ipi doctrine verbo pariter et exemplo. nec non et confessionis audiende auct. sicut et ceteri salutis fructum afferri possent. In eodem quippe statu ordinem ipsum ↄfirmauit. Quibus etiam vna cum ordinibus predicatorum et minorũ multa priuilegia exemptiones ac indulgẽtias contulit. quos certe mira beniuolentia summaqz deuotione semper prosequi non destitit. Et earũdem religionũ viris doctis admoduz fauit. Et ad cardinalatus episcopatusqz dignitates multos prouexit. Tandem postq̃z alexander claram virginem pontificatus sui tercio anime in sanctorum collegiũ retulit viterbium ad pacem inter venetos et genuenses tractandum se contulit. Qua in re diutius vexatus eo loci tedio animi tandem moritur. Et in ecclesia sancti laurentij honorifice sepelitur. Pontificatus sui anno. vij. vacat tum sedes mensibus tribus diebus quatuor. Varia et maiore parte aduersa tum omni pontificatus tempore. tum maxime extremo anno fortuna vsus qui omne regnum sicilie cõtra que ac seuerat. Et vrbẽ florentiam in manfredi hostis ecclesie potestatem venisse. constantinopolim a catholicis amissam bellũ inter potentissimos ytalie populos venetos genuensesqz eodem quo obijt anno vidit.

Fridericus cesar diu pōtifices ꝓsecut⁹ cū maris calamitatibus romanā se- dem affecisset tandē ab Innocētio in lugdunensi cōcilio damnatus est. et impatoria ac regia potestate depositus. ⁊ regnis sicilie ⁊ apulie priuatꝰ. post cu- ius depositionē vacauit impiū annis. xxviij. Itali ea tpa inter regnū appellant vsqꝫ ad Gregoriū decimū ⁊ Rudolphuz impatorē.

Heinricus huius nois septimus rex ro. declaratꝰ. res em̄ germanie inquie- tissime fuerunt eo ꝙ germani electores imperij facte de friderico priuatio- ni ⁊ simul auctoritati ab innocentio pontifice eis attribute inniti lantgrauium thuringie heinricum alemānoꝝ romanoꝝqꝫ regez designauerant. ⁊ conradus adolescens alemanie rex a friderico genitore pridem institutus illum regni ingressu ⁊ possessione armis imperijt sed pdicata (iubente pontifice) in cōradū fridericūqꝫ fautores cruce signatio multos in noui regis lantgrauij psidia fauto- resqꝫ cōciuit. breui tamē mortuus est lantgrauius ꝓfluuio ventris sine herede sepultus in Isnaco.

Wilhelmus comes holandie post obitū lantgrauij contra fridericū ab ele- ctoribus in regno suffectus. verū paucis annis regnauit ⁊ a frisonibus ē occisus. ⁊ hij ambo ad pōtificalē benedictionē non peruenerunt.

Guelphoꝝ ⁊ Gibellinoꝝ ortus

Guelphoꝝ ⁊ gibellinoꝝ pniciosissima noīa ad totius italie interitū ꝑ hec tē- pora ex duobus alemanis fratribus vt aliqui scribunt tumultuantib⁹ ad inuicez romano pontifice ⁊ friderico impatore pisis inuenta fuisse constat. quo infortunio cū sola caruerit fera i aliud mai⁹ seipsaz pcipitauit. i mulꝰ em̄ ac pe- ne oibus populis eo tunc dementie impietatisqꝫ pcessuz est. vt quem pater fili- um. frater fratrez videret cōtraria sententē pelli pati sit passus aut cōfodi re- pugnantē. factūqꝫ est stupenda celeritate vt studia partiū factionesqꝫ ⁊ populo- rū sectiones ꝑ omnē etrurīā pene dinoscerentꝰ. cui infectioni a friderico disse- minate noīa quoqꝫ aut ipse aut ex suis germanis vt pmisim⁹ aliq̄ indidere. ver- bo em̄ quod certe germanicū est studiosos eccie Guelfos ⁊ impatorie factiōis gibellinos placuit appellari. ⁊ vt ptolomeus lucensis refert qui paulo post ea tpa scripsit. Ea in fausta rebus italie noīa primum apud pistoriā fuisse audita. que paulo post omnē italiā pter vnicā vrbē venetā infecere. tantaqꝫ rabie quin- quaginta ducentis ⁊ eo amplius annis ad hec vsqꝫ tpa sub infausto eoꝝ nomi- titulo sentitus est vt peiora inter seipos scelera q̄nq̄z itali commiserint. ijs que a barbaris iā cessantibus fuerāt ꝑpessi. vrbs em̄ in vrbē populanter. prouincia in prouinciā. populi pars in alterā nulla impellēte alia ꝙ haꝝ partiū causa ges- sere bella quoꝝ nullus victorie finis. nullus modus nisi in sanguinis effusione et exterminio est petitus. nec vicini inter se cohabitātesqꝫ solū ea debachati sunt insania atqꝫ pietate. sed quingentis se iuncti passuū milibus paupes egeni. eq̄ ac diuites ⁊ factiosi cū forte obuij fierent nefaria inuicē cōmiserunt. non modo em̄ diuisa sunt insignia in ꝑlys pferenda. sed colores. terre fructus. vestiū ha- bitus. ipi hoīs incessus. digitoꝝ cōcrepitus ⁊ oris hiat⁹ suā habuere partium significationem. De huiusmodi peste Baldus iuris cōsultus tractatū edidit.

Conradus frederici filius ex Iole Iohannis hierosolimitani regis filia susceptus. quē pater rex oim heredē reliquerat. Cū genitor frideric⁹ apd florenziolā graui ⁊ periculoso laborasset morbo. ex quo cū cōualesceret Man- fredus filius ex cōcubina nobili muliere susceptus cōpressa iacentis in strato ore eū suffocauit ad conradū legittimo genitū matrimonio regnoꝝ potētatusqꝫ oīs successio deuoluebatꝰ. Isqꝫ conradus a wilhelmo rege alemānie quē lant- grauio suffectū ostendimus. cōtinuato pridē agitatus bello post friderici patrꝰ mortē in sueuia gentis sue patrimonio paꝫ ꝑ se cōtinuit. Tandē conradus ami- cicia fretus ezelini transpadanā italie regionē vniuersaz tyrannide obtinentis veronā se contulit. Ex quo portu paratissimā amplissimāqꝫ exercitū in apuliā transportauit. Erat vō quod reꝝ euentus ⁊ gesta docuere Conradus genitori friderico in clementia. ambitione ⁊ malignitate ꝑꝫ similis. sed moꝝ elegantia et facultate quā ille artificio quodā ꝑ se ferebat carens vt prudentia illū vel po- tius patris astutia destituisse videatꝰ. inde neapolim furēs minarūqꝫ redundās obsedit menia ipius multis i locis aperuit. Capue vrbis muros euertit ⁊ aquinū nobile oppidū incendit. partiqꝫ in germania residuit. partim recipiendo sicilie regno vsqꝫ ad obitus diē intentus fuit. moriens nō sine suspitiōe veneni procu- rāte māfredo quod medici pecunia corrupti clisteris oꝑa propinarunt Conradino filio datis tutoribus re- gni sicilie administrationē arciūqꝫ curā reliquit.

Mons quidem maximus in burgundia imperiali a mõte dibiscẽs vallesq̃ coartãs multa agricolarũ milia oppressit. et vt auctor faciculi tpm refert et currens p multa miliaria ac qnq̃ milia hominũ suffocauit. et tandem ad alios mõtes mirabiliter accessit.

Sanct⁹ cirill⁹ grecus mellifluus carmeli prior doctorq̃ tũ vite sanctitate tũ pphetie spiritu cõspicu⁹ multa posteris seculis p futura cõscripsit et copiosis miraculis deo pcurat gloriam mundoq̃ stup orem.

Corossomi siue grossomi gens arabica con deuota surgsit. ẽ sol dano babilonis impellente xpianos i asia habentes p id tpis diuersis agitarũt in locis. agressosq̃ templarios et hospitalarios sepenumero male mulctatos represserũt. demũq̃ iherosolimã delati iũc immunitã. eos ex asiaticis christianis quos a saladini filiis intactos pceptimus esse seruatos. ipi maxima confecerũt occisione. Sepulchrũ vo dñicũ ad ea intactũ tpa fuatũ quãta maxĩa fieri potuit ignominia et simul vastitate fedatum est.

S. Lodouicus rex frãcie

Lodouicus beatus rex francie defuncto ei⁹ genitore lodouico anno. xiij. etatis sue coronatus et inunctus et francis regnare cepit et regnauit annis. 41. hic cũ xpiane religionis ardentissimus emulator esset a blancha regina deuota muliere ab annis puerilibus in omni virtute enutritus. qui nil cogitabat sapiebat vel loquebatur aut opabatur nisi que dei sunt. ideo vigesimo regni sui anno copiosissimũ exercitum cõgregauit. cũ antea lodouicus rex francorũ pmittente vel vt videt curante balduino impatore constãtinopolitano pignora reliquit pciosissima venetis ab ipo impatore concessa lanceam spongeãq̃ et partem ligni crucis dñice passionis. Copiis igit xpianorum in egypti littus ad nili ostia expositis saraceni domiatã incolentes vrbe populariter migrare cõstituerunt. Inerat exercitui sedis apostolice legat⁹ patriarcha iherosolimitanus. Inerant et ex gallijs epi et abbates. ad idus deinde octobris Robertus comes pictauieñ. eius regis germanus frater nouas ex gallijs damiatã copias transportauit. quã lodouicus difficillimo plio obtinuit eaq̃ capta cũ saracenis varia plia gessit. tandẽ ab eis supatus et captus damiatã. p eius redemptione reddi opus fuit. liberatus cũ eis sepe psper e dimicans. morbo tandem in exercitu eius pualente vna cũ Joanne filio et martino patriarcha et pceribus regni sui interijt. quẽ post modũ bonifacius octauus audiens eius frequẽtissimis miraculis merito inter sanctos confessores retulit postq̃ corpus suũ relatũ fuit parisius.

S. Eadimũdus archieps

Eadimundus canthuariensis archieps anno dñi M.cc.lvij. ab Innocentio quarto summo pontifice numero sanctorũ aggregatus. qui nõ multo ante ad dñm migrauit. vir mire sanctitatis et magne sapientie. Is ex albendonie anglie villa origines duxit a mundicia nomẽ sortitus. vnde carnẽ suã nulla polluit immundicia et virginitas incorrupta vsq̃ ad obitũ pmansit. factus magister artium missas indies audire consueuerat q̃ consuetudo scolaribus suis pfuit. Inde sese ad theologie studiũ transtulit. postea euasit pdicator egregius. disputator acutissimus. vacante sede archiepali cantuarie eccie electus magnis virtutibus emicuit. psecutionẽ deinde passus clam fugiens ab anglia et mari transito ad potegniacũ monasteriũ puenit inde solciacũ adijt. post pceptionẽ sacramẽti infirm⁹ existens in lecto sedens caput sup manũ reclinãs obijt. xvi. kaln. decẽbris. corp⁹ ad põtigniacũ in eccia sancti iacobi sepultum miraculis et virtutibus fulget. de⁹ eũ mirificauit sctm suũ ex oi pene genere lãguorũ colẽdũq̃ pbuit vniuersis.

S. Stanislaus epũs

Stanislaus epũs cracouiensis in polonia vir doctrina et sanctitate illustris p hec tpa claruit. Is cũ post multa virtutũ opera feliciter quieuit. Innocentius quartus summus pontifex sanctorũ numero aggregauit. qui in vita et post mortem miraculis effulsit.

Sanctus quoq̃ Albertus de Tarpano carmelita siculus. vir meritis. signis doctrinaq̃ clarus et totius perfectionis exemplar.

Lapis grandis in monasteriũ sancti Gabrielis cecidit. habẽs signum crucis et imaginẽ christi expressam. et desuper aureis literis habens scriptum ihesus nazarenus rex iudeorum. et cecũ illuminauit.

S. Petrus martyr de or. predicatorum

Petrus nouus martyr. patria veronēsis ordinis fratrum predicatorum declamator. Et catholice fidei acerrimus defensor. tanquam rosa de spinis ort⁹. parētes enim hereticos habuit. qui heresim manicheorum sectabātur. adolescēs factus mūdum parentesque relinquens ordinē predicatorum ingressus. in eo. xxx. annis laudabilem duxit vitā. feruēs amator fidei. cultor precipuus. propugnator ardentior. per hec mortē subire cupiens. Cū igitur de ciuitate cumana. vbi fratrū suorum ordinis predicatorum prior fuit. pro exequnda inquisitione contra hereticos sibi aplica sede cōmissa mediolanū ire vellet. anno dni. M. cclij. pridie kal. maij. ob ipsius catholice fidei defensionē dum a lacu lario siue cumano cū socio mediolanū rediret apud barlasinā oppidū ab arrianis hereticis interceptus. martyrij coronā adept⁹ est. cultellū enim lictor arripuit. Et per latera eius transfixit. Cū vero fidei pugil hereticorum dogma pestiferum inuita sua plurimū eradicauerat. post mortē tamen suā eius meritis et miraculis choruscantibus extirpauit. vt plurimi ad gremiū ecclesie rediret. Ob cuius sanctitatē et frequētia miracula ipm innocentius pontifex sequēti anno in sanctos xpi martyres retulit.

Etzelinus tyrannus

Etzelinus albericusque fratres de romano. cū ea etate in marchia taruisina familie nobiles ceteris prestantiores erant. apud bassianū carrarienses. et marchiones estenses verone monticuli. Et in eius agro scti bonifacij comites. Et cum ceteri haberēt vetustiorē prosapie originē. etzelin⁹ loco nat⁹ erat obscuriore. Cui⁹ auus eiusdē nois theutonicus miles gregorius cū ottone tercio venerat in ytaliā. Hic vero sub friderico secundo cū esset vita et morib⁹ parque ad similis auctus est opibus adeo magnis. vt tyrannidem sibi constituerit maiorē ceteris oībus. quas absque imperij aut regni titulo ytalia raro alias pertulerit. Primaque vrbs verona in illius partes etzelini opera est reducta. Composita interim alemanie re fridericus in ytaliam est reuersus. primi quoque oīm patauini blandicijs dolosisque libertatis retinende factis ab etzelino pollicitationib⁹ decepti partes imperatorias sunt secuti. Quibus e vestigio etzelinus frenū seruitutis iugū imposuit. Zobardo viro germano cum theutonica sarracenicaque cohorte ita inmisso vt sarracenis portas alemānisque palatiū seruantibus in apertam seruitutē padua sit redacta. Presertim quia carrariensiū odio atque inuidia aco estensis marchio friderici vel potius etzelini partibus adherebat. Multos deinde exilio damnauit. paruulis testiculos et oculos amputauit et effodit. vt terrorē oībus incuteret. ac nullis innocētie locū reliquit. Quib⁹ male gestis vincentiā pari errore suo adiecit imperio. Brixianā vrbē obtinuit. in qua multa crudelitate deseuit. Uer cum vigesimo sue tyrannidis anno omnē ferme venetiā prouinciam dilacerasset. Mediolanum sibi subijcere temptasset. Omes vicine ciuitates cū eis fedus inierūt. Et martin⁹ turrianus in mediolano primarius cū reliquis socijs arma in etzelinū duxit. Et cū pluries dubio marte pugnasset. tandē in fugā conuertit satellitibus eius interfectis. etzelinum turpiter vulnerauit. Et apud sontiū desperatiōe duct⁹ vuln⁹ suū manib⁹ discerpēs vitā euomit miserā. Hicque finis tyranno fuit. qui quatuor et triginta annis ciuitates plures oppressas tenuit.

Hugo Cardinalis

Hugo cardinalis sancte sabine vir vita et doctrina insignis. cum innocētius quartus summ⁹ pōtifex doctorum virorum familiaritate mirifice delectabatur. quos etiā ad dignitatis gradū euexit. hūc hugonē cardinalē promulgauit. Qui ob dignitatē acceptā a priore vita nusquā decessit. Ordinis sancti dnici prius frater habebatur. Scripsit idem Hugo et glosas in bibliam. et concordantias vt illorū vocabulo vtamur.

Manfredus rex

Manfredus friderici imperatoris ex concubina nobili filius. conrado fratre defuncto. sycilie regnum obtinet. et. xiij. annis regnat. Hic quāuis ab alexandro pontifice admonitus. ne quicquā cōtra ecclesie ditionē eo in regno moliretur. monitis pontificis obtemperare recusauit. asserens in demortui fratris legitimū fore heredem. Et cum ab eodem alexandro excōmunicatus fuisset. et contra eum paratissimū exercitū misisset. Ipse accersitis multis sarracenis. ipsius pontificis copias fusas partim occidit partim cepit. Inde neapolitanos acri⁹ vexare cepit. In etruria quoque factiones mouet. maxime vero florentie. que mortuo friderico statim in libertatē se vendicauerat. Florētinos itaque pōtificias partes defendētes iuxta fluuiū arbiā vt gibellinis vrbē relinquere sint coacti. Quamobrē vrbanus quartus statim in franciā misit. Et carolū sancti ludouici regis fratrem e gallia vocauit. Et eo regni sycilie rege declarato contra manfredū obiecit. Tandem beneuētū peruenit. facta cū manfredo pugnādi copia multis vtrimque interfectis. Manfredū demum carolus interfecit. Et sic carolus regnū in pace obtinuit.

Linea summorum pontificum

Urbanus quartus

Clemens quartus

Urbanus q̄rtus papa. natione gallus. ex trecensi gallica vrbe oriūdus. p̄triarcha hierosolimitan⁹. alexandro pontifici sufficit. Hic ꝛ si hūili loco natus. p̄stanti tñ ꝛ elegāti lingua fuit. q̄ aliq̄n lacessitus. ex vili p̄re ortꝰ cēt r̄ndit nobilē virū nō nasci. ſ fieri. v̄tutis ꝛ nobilitatis ē. hic pontificatu suscepto eādē māfredi tyrānidē q̄ꝫ ꝛ alexāder passus e gallys statim milites euocauit. quos māfredo obyceret. Cuiꝰ fuit postea institutū solennitatem corporis xp̄i cū p̄cessionibus ꝛ octauis a cūctis fidelibꝰ celebrari. p q̄bus indulgētias maximas cōcessit. Maiorē etiā interea solidioreq̄ꝫ rebꝰ suis eccie opē vrbanꝰ pontifex afferre cogitauerat. Cuiꝰ rei cōficiende spem q̄ꝫ p̄mum ē allata. cruce signatos censuit dimittēdos. Nā oratū francie regē ludouicū facile i sentētiā duxit. vt carolus prouīcie. ꝛ andegauoꝝ comes ip̄ius ludouici cōsobrinus ac gener iuribꝰ potiret. Carolusq̄ꝫ pontifici ꝛ regi facilē se p̄bēs oīa disponere ac parare ceperat. tāte expeditioni. tāto muneri exeq̄ndo necessaria. cū vrbani pōtificis renūciatā mortē creditū est ꝯsiliū carolj faciū turbaturā. Pontificatus eñ sui vrbanus morit perusij anno tercio. mense vno. die quarto. ꝛ in cathedrali basilica sepelitur. vacat tum sedes mensibꝰ q̄nq̄ꝫ. hic ordines mēdicantiū fauoribꝰ ꝛ p̄uilegijs multū iuuit.

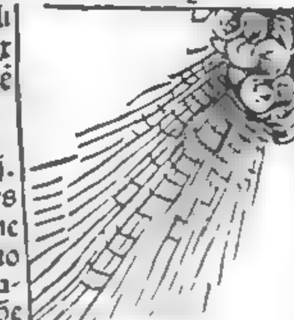
Clemens q̄rtus papa. guido prius fulcodij appellatꝰ est. natione narbonensis. e villa sancti egidij merito ob sanctitatē ꝛ doctrinā pontifex creatur. Is eñ iure cōsultoꝝ totius gallie p̄matus p̄stātis q̄ꝫ aduocati causarū in regū francie curia laude ornatꝰ esset. vxoreq̄ꝫ ꝛ filios habuit. qua defuncta podiēsis primo ep̄s. post narbonēsis archiep̄s. demū ꝛ cardinalis ꝛ sabinēſ simul ep̄s fuit. Eū itaq̄ꝫ celebris fame ꝛ magne reꝝ experientie cardinalē pontifex vrbanus cōponēdis inter heinricū anglie regē ꝛ symonē mōtis fortis comitem illius cōsobrinū ꝯtentionibꝰ legatū miserat. de q̄ legatione pōtificalis eū addita dignitas reuocauit. Raroq̄ꝫ alias quicq̄ꝫ opportunius accidisse visum est. q̄ꝫ eiꝰ pontificis in ytaliā aduentꝰ. Quē manfredi insidias timentem nauigio q̄dam mercatorio religiosi mendicantis habitu terra venisse asserūt. Qd̄ ꝯstat perusiā primo cū aduenisset accersiti cardinales. eū deduxerūt viterbiū. de q̄ vrbe amoliri ꝛ parare cepit. q̄ carolj xp̄e diē affuturi conatibus accomoda iudicauit. Quāq̄ꝫ carolus paulopost massilia soluens cū. xxx. triremibus i tyberim est delatꝰ romāq̄ꝫ p̄uenit. Clemēs aūt doctrina. pietate. religione. hūanitate modestia ꝛ caritate in p̄ximū ꝛ paupem xp̄i ornatus. Bona eccie ita acute dispensauit. vt plus deo q̄ꝫ affinitati ꝛ cognationi tribuisse videat. Duas habuit filias ex mortua vxore añ pontificatū susceptas. Quaꝝ altere in monasteriū collocate. xxx. libras thuronēsiū puoꝝ dedit. Altere aūt q̄ marito sue cōditōnis nupserat trecētas libras turonēsiū dotis noīe numerari iussit. hac ꝯditōne ne q̄dq̄ꝫ amplius peteret. habuit ꝛ nepotē clericū. quē vbi cōperit tres p̄bendas (ita eñ canonicatus vocāt) hr̄e optionē facere cōpulit. vt quā vellet ex his retinere. duas relinq̄ret. Vex instantibus amicis vt nō solū q̄ habebat nepoti dimitteret. ſ maiora ꝛ plura tribueret. R̄ndit vir sanctissimus se deo nō aūt carni ꝛ sanguini victuꝝ. Deū ita velle vt sua in pias causas erogarētur. nec esse dignū petri successorē q̄ plus cognatōni q̄ꝫ pietati ꝛ christo tribueret. Dū aūt viterbij esset hedwigē polonie ducissam in sanctas retulit. Delectatꝰ est mirifice doctrina bonauēture. Reliquū vite sue tp̄us ieiunijs vigilijs orōnibus alijsq̄ꝫ bonis operibus contriuit. hac cōmendatione moriens vir sanctissimus cum sedisset annis. 3. mensibus nouē. magno de se apud oēs relicto desiderio. viterbij sepelitur. hinc contentio inter cardinales orta ē. cum dignus clementi successor queritur propter quod vacauit sedes annis duobus.

Bernardus cōpostellanus doctor

Bernardus cōpostellanus sacerdos eruditissimꝰ ꝛ iuris vtriusq̄ꝫ doctor innocētij superioris familiaris ꝛ capellanꝰ. Cuiꝰ pontificis exēplo ꝛ diligētia excitatꝰ. librū i p̄mo decretaliū mētiōe dignū edidit. quē ꝛ apparatū vocauit. Alia etiā quedam composuit.

Cometa insignis

Cometes noua stella in celo āno dñi. M.cclxiij. in celo apparuit insigni magnitudine supra tres menses surgens ab oriente cum magna luce. Et ad mediū celi occidentē versus radios suos emittebat. Quo prius apparente. vrbanus quartus pontifex infirmari cepit. sed eadem ip̄sa nocte qua vrbanus obijt. ꝛ ip̄e extinctus est. sic defecit apparitio eius.

Imperiū electores. post obitū friderici et cōradi filij anno. 1256. de impa tore eligendo cōtendentes bifarie diuiduntur. In q̄ diuisione duos imperatores. plures eligerūt. s. Alfonsum regē castelle. Et Richardū cornubie comitē vel comarchū. frēm regis anglie. Sz neuter cōfirmat⁹ inter regnum adhuc in aliquot annos prorogat. vsq3 ad tpa gregorij decimi et rudolphi romanorum regis.

Linea imperatorum Inter regnū

Alphonsus

Richardus

Ptolomeus lucensis se quēdā rex eius tpis gestaꝝ scripsit. vidisse p̄fat⁹ de carolo inde vt alij dixerit. Quosdā adijt cardinales a clemēte pontifice missos carolū in lateranēsi ecclīa hierlm et sicilie regē et beatricē vxorē reginā declaratos coronasse. Constat q3 q̄ carolus dictoꝝ regnoꝝ corona ornādus p solennē stipulationē cōscriptaq3 q̄ extant ānnos duos de quinquaginta mille aureos in feudi pensionē subiectionisq3 et recognitionis romane spopondit ecclīe. Hisq3 in federibus actū nec successoꝝ cuipiā licere romanū imperiū. si etiā ab electorib⁹ demandatū esset. accipe admistrandus. Nā et si terrebat pōtificem friderici primi et secūdi impatoꝝ memoria. P̄ntis quoq3 tpis mot⁹ formidabat. Alfonsus eni rex castelle impiū ad qd̄ incōtrouersia electus erat. armis et largitōe adnitebat accipe. Et comitē cornubie fratrē regis anglie illius aduersariū puifacientes. Germani electores i carolū faciliter p̄sensissent. Nec id eq̄ tulisset aio alfonsus. quē cōstat in ytaliā ducturū fuisse. Nisi eū distinuisset heinrici friderici fratꝝ suoꝝ suspitio motuū. quos regno pulsos extra hispanias exulare cepit. Heinricus eni in gallias. Fridericus in affricā accesserāt vt sarracenos hic. gallos ille ad castelle regni incōmodo cōcitaret. Et erat heinricus ditissim⁹ ex hispania asportatis. Tandem alfonsus vir prudēs mortuo Richardo intuitu pacis volūtarie corā gregorio decimo omni iure cessit.

Mirabilis pegrinatio ppłoꝝ q̄ a perusinis incipiēs. non solū ytalie ppłos. verūetiā exteros adeo cōmouit. vt nō longis agminibus crucē seq̄ntes ad cōuicinas ciuitates misericordiā cōdamātes. et pacē supplices cōmearent. Pueri quoq3 vsq3 ad. 2000. diabolica machiatione cruce signati sunt. ac p legiones ad diuersas portus maris peruenientes. multi a piratis capti. pauci ad p̄pria redierūt.

Albertus magnus

Albert⁹ magnus natione sueuus ex oppido laugingen in ripis danubij sito oriūdus. Ratisponēsis eps. et ordinis p̄dicatoꝝ p̄fessor.His tpib⁹ parisius clarissim⁹ et oībus p̄ferendus fuit. doctor ecclīe celeberrim⁹. splendor germanie. vite sctitate et doctrine tante fuit. q̄ nemo ei anponendus ne dū eq̄perandus sit. Quāobrē magni cognomē adept⁹ ē. Anno dn̄i. M. cclxij. ratisponensi eccle eps in ordine. xxviij. p̄ficit. Ob amorē tn̄ doctrine relicto epatu. p multos annos colonie et parisius publice theologiaz et p̄hiam docuit. Qui et oīa opera Arestotilis cōmētat⁹ est. Et theologiā xp̄ianam acutissime aperuit. Sup q̄tuor sentētiaꝝ libros scribēs. magnā ptem biblie exposuit. Euāgelia et ep̄las Pauli egregie declarauit. De aīalibus quoq3 librū perpulcrū composuit. Et alia laude digna. Tandē octuagesimūseptimū agēs annū colonie spūm deo reddidit. Et ī choro ecclesie sancte crucis ante summuz altare in archa saxea assistente Sifrido archiepiscopo coloniensi. summo honore sepultus fuit. Miraculis quoq3 in vita et post obitum vt fertur claruit.

Bonauentura natione thuscus. patria balneo reginus. Joanne fidanza. et ritella fidelibus cōiugibus ortus. Anno etatis sue circiter secūdo et vicesimo habitum religionis sancti francisci deuotissime suscepit. docenteq3 illum alexandro de ales tantam doctrinaꝝ perfectionem adeptus vt septimo ingressus sui ānoꝝ electus librū sentētiarū in parisiensi ciuitate clarissime legerit. Et cathedrā mgr̄alē accepit. Tredecimo ipsius ingressus anno ordinis minoꝝ generalis mister et theologus eminentissimus. ac albanensis cardinalis episcopus (preter sanctitatem maximā) etiam ingenij gratia et auctoritate maxima preditus. Clarissimus in toto orbe habitus est. Qui pre ceteris doctoribus luculentissime et copiose tum sup quatuor sentētiaꝝ libros scripsit. Postillasq3 super lucam; et alia scripsit de cōtemplatione de sex alis seraphin. Regulam nouitioꝝ. Diui quoq3 francisci historiam maiorem et minorem compilauit. atq3 ordinis cōstitutiones. Eas ob res et p̄pter eius frequentia miracula cū etiam cor ipsius (incinerato corpore) incorruptum inuentum fuerit. Sixtus quartus pontifex summus anno domini. 1482. in sanctorum pontificum numero merito ascripsit.

Bonauētura cardi͏̄alis

Alexāder de ales doctor irrefragabilis

Alexander de ales parisiensiū irrefragabilis et precipuus doctor et ipse hec tēpora clarissima reddidit. Qui i vltimo vite sue ob eximiā cū dei sapiaz ac p̄cipuā eius deuotōem. q̄ habebat ad beatissimā v̄ginē mariā minor habitū suscipere voluit. Cū ob eius amorē aliqā postulāti si possibilitas foret p viribus ad implere pollicebat. Cui frater q per vrbē cū sacco elemosinā petebat ait. Cum diu mūdo viuens cū magna fama et religio nr̄a nullū habeat nōgm. Rogo vt dei amore et v̄ginis matris eius ad vtilitatē aīe vr̄e et nr̄e religionis honorem habitum assumatis. Is r̄ndit statim te seq̄r et faciā qd petisti. seculum deserens ordinē minor ingressus. Qui cū esset accuratissime doctus ex mandato innocentii pape in theologia summā admodū copiosissimā et celeberrimā composuit. quā in partes q̄tuor diuisit. insup et vniuersum ferme vetus et nouū testamētū postillauit. p̄ter qd fons vite appellari p̄meruit.

Guido bonatus

Guido bonatus astrologus p idē tpus in syderalibus disciplinis vniuerso occidenti notissimus et celeberrimus fuit. Cui adeo ea i facultate aperta fuerūt oīa. vt nil apud eam illi incognitum fuerit.

Alexander de villa dei

Martinus scotus

Martinus scotus cisterciensis ordinis (vt aiūt) frater magne doctrine et singularis vite vir p hec tēpora rome in p̄cio fuit et historiā breuē cōposuit. quaz martinianā appellauit. Hanc tn̄ laudem predicatores cuidam ordinis sui martino epō tradunt.

Alexander de villa dei sacraz lr̄az professor. de ordine sancti bn̄dicti. quāuis aliq frēm minor fuisse scribant. p id tpus etiam in grāmatica librum vulgatissimū cōposuit. quē doctrinale appellari voluit. Et i ptes tres diuisit. Cuius initiū Scribere clericulis etc.

Vincenti gallus or. pdi.

Vincentius gallus p̄ria burgūdus beluacēsis hystoricus et theologus ordinis p̄dicatorū frater p hoc tpm tempus clarūit. Et innumerabiles hystorias multis sbi voluminibus comprehendit. Quatuor eīn specula edidit de oīn scibili materia. Doctrinale. Morale. Naturale et Historiale. qd vsq ad annum domini 1254. perduxit. atq alia multa cōposuit. videlz librū gratie. librū de sancto ioanne euāgelista. libr de eruditione puerorum regalium. et consolatoriū de morte amici Et quā maxime de laudibus diue ac gloriose virginis marie tractatum celeberrimū edidit.

Florētini mortuo friderico cesare. qui eos plurimū vexauerat in libertatez sese vendicantes et guelphos ab ipo cesare eiectos in patriam reducentes rempu. reformarūt. Unde et duodecim antianos creauere. qui gibellinis resisterent. et ius populo dicerent.

Discordie quoq ac lites p maxime inter ianuēses et venetos ex quodā asie monasterio initiū sumpsere Que adeo pestifera contagione cōualuere. vt res ipa ciuitatibus ipis plurimū fuerit perniciosa. Et vniuerse x̄piane religioni in laqueum magnum prouenerit.

Paleologor imperii principiū apud ↄstantinopolim sumpsit. Cū michael paleologus grecus theodoro impatori affinitate coniūctus pulsis e grecia gallis ac venetis. duobusq theodori filiis paruulis. q̄s eidē ex testamēto cōmendatos reliquerat interfectis. imperiū sibi desumens. imperauit annis. 45. Ingentis spūs vir. Et ita latinor imperii finis fuit qd p annos. 8. et. 50. apud eos durauit. Exinde greci paleologi centum et. 96. annos imperauerūt vsq ad annū domini. 1454.

Hostiensis cardinalis

Henricus cardinalis hostiensis cognomēto etiā hostiēsis. vir hūani diuini q iuris p̄itissimus. hoc tpe eas ob res apud Alexādz pōtificē maximo habebatur in precio. qui ab ipo pontifice p̄monitus sup toto decretaliū titulo lecturas pulchres cōposuit. Sed et summā admiratione dignā in vtroq iure cōscripsit. Quam galli vltra montani compendiosam vocant.

Gofredus alter a summe celeberrimus legū doctor. His tpibus floruit. et ea i disciplia nōnulla ↄposuit. et p̄ maxime sup codice digestoq toto lecturas accuratissimas.

Aymonem angliū ordinis minor generalē ministrū theologū sanctissimus cum suprascriptus floruisse constat. Qui inter cetera ingenii sui monumenta breuiarū alexandri pape iussu correxit et rubricauit.

S. Thomas de aquino doctor

THomas de aquino ordinis pͣdicatoꝝ doctor. alberti magni discipulus ex insigni comitū familia. in cõfinibus apulie ⁊ sicilie originē duxit. Cū motus regni sicilie varii essent. doctrine ac religionis viā transisse videt᷑. Quo in tp̄e Cõradus ex gente sueua imꝑator aquinū vastās. Thomā parētes eius genere nobiles. et in oppido primarii pēia ꝓfugi. cassinēsis cenobii monachus cõmendatū reliquerūt alendū. vbi lr̄is ac religioni operā dare cepit. Eius enī pr̄ landulfus noīe. mr̄ theodora e neapoli originē habuit. Qui ⁊ in ip̄is infantie rudimētis dei grā preditus deinde ordinē diui dñici ingressus religiosissimā ac ꝑfectissimā vitā vsq3 in finē exegit. Vbi etiā ꝑter doctrinā maximā ad eā peruenit doctrine excellentiam vt nemini p̄bēe ⁊ theologie scia secūdus habeat᷑. Coloniā ei ꝓgens tantū profecit vt post aliq̄s annos apud pisius primū in doctrina locum teneret. Vbi q̄tuor libros in sententias edidit. inde angelicus doctor appellatus. romā deinde ab vrbano accersitus spretis dignitatib9 q̄ vltro offerebantur. totū se lectioni et scriptioni dedit. Et eius rogatu multa cõscripsit. Reliquit post summā theologie i tres ptes diuisam i q̄stiones distinctā. Summā ꝯ gentiles. Cathenā aureā. In q̄tuor euāgelia. Cõmentaria in biblia. Et Aresto. libros ⁊ plīma alia. Totam q3 naturalē philosophiā ac moralē cõmentationibus exposuit. Declarauit ⁊ Job. Composuit ⁊ officiū de xp̄i corpe. Quo i opere plīme figure ve. testa. cõtinentur. Qui etiā miraculoꝝ gloria noīatissimus euasit. tandē iterato romā vocatus vt ad ꝯciliū lugdunēse p̄ Gregoriū. x. celebrandum accederet ꝑperās. cū apud cassinū mõtem fuisset infirmitate correptus Anno domini 1274. sanctissime migrauit ad dñm. Nonis marcii. Quē postmodū ioannes. 22. põtifex. ꝓpter crebra miracula in sanctorum confessorum ⁊ doctorum numero aggregare voluit. Apud autmonē. xv. kal. augusti Anno. M.cccxxiii. a transitu eius ex mūdo quinquagesimo.

Carolus rex

CArolus ludouici regis frācoꝝ frater manfredo rege interfecto a clemēte papa sicilie rex declaratus. regnauit annis. 7. atq3 ita paulopost sicilie ⁊ apulie regna in suā ptātem redegit. In quibus cõpositis rebus euestigio viterbium cū vniuerso exercitu ad pontificē venit. vbi audiens conradinū adolescentē conradi sueui nepotē in ytalia a gibellinis ꝯ guelphos fuisse vocatū. In etruriam. gibellinos domitos illico venit. ibiq3 magna de hostibus strage edita. cõradinū cepit ⁊ capitali sentētia puniuit. Inde in regno confirmatus pacem cum pisanis inijt. Et cū eis in aphricā i ludouici regis germani sb̄sidiū traiecit. Ibiq3 ludouico frē ex peste mortuo inuēto cū Tunici rege pacē hac lege cõposuit. vt ꝑpetuo annis singulis sibi suisq3 successoribus tributū aliquot pēderet. inde i regnū redijt. vbi petro aragonēsi sicilā se sb̄didisse reperit. deniq3 ⁊ ipse carolus morit᷑. ⁊ neapoli sepelitur. Huic ideo hierosolimoꝝ regnū declaratum fuit. q2 maria antiochie principis filia cui id regnū debebatur (qd̄ hugo eius nepos occupauerat) illud carolo huic regi deuouerat.

SEcta flagellantiū in ytalia ortum habuit. Et inde in alemāniam ⁊ galliā ꝓgressa bifarie. qui se nodosis flagellis in q̄bus aculei inserti erant flagellabant ad ostētationē. Ex qua secta multi graues errores pullulabant. in plerisq3 locis circa fidem. ⁊ sacramēta ecclie. Que postremo in pte igne ⁊ gladio exterminata fuit.

FErunt theologi hāc orationem a summis viris laudatam hac tempestate. Benedictum sit dulce nomē domini nostri ihesu christi. ⁊ gloriosissime virginis marie matris eius inetternum et vltra amen. Nos cum prole pia benedicat virgo maria amen. Et q̄ hec legent vel orauerit de singulis iterationibus auctoritate Clementis pape ob petitōnem ludouici sancti regis francie tres annos indulgentiarum habebit.

Philippus rex

PHilippus sancti ludouici regis filius patre germano in affrica defunctis. ibidem regiū munus suscipiens regnauit annis quindecim. Vir certe vite sanctimonia patri persimilis. qui vitande contagionis causa pmotus. dimissa aphrica. in ytaliam adnauigauit. pacem inter genuēses ⁊ venetos ad quinquēniū composuit. Multa quoq3 ⁊ laudabilia pro fide christi tum domi tū foris exegit pietatis opera. Et iter cetera memoratu digna beate marie magdalene corpus massilie iam diu a beato maximiano in villa sui nominis cõditum. ornatiore sepulcro. ⁊ maiore sacello exornauit. Eiusq3 caput seorsum in theca argētea recludens. Alia quoq3 consimilia ⁊ multo maiora confecit opera.

Gregorius decimus papa natione ytalus. patria placentinus e vicecomitum familia mediolano pulsa. theobaldus antea vocatus. laudensis archidiaconus in asya existens. Viterbii collegio cardinalium pontifex creatur. Vir certe in omni vita clarus prudentia rerum gerendarum. fortitudine animi. qui pecunias et res humanas contemnebat. usus humanitate. benignitate in pauperes christi. et eos potissimum qui ad gremium sedis apostolice confugiebant. Hic pontificatu suscepto pacis amator. Genuenses et venetos magnis inter se cladibus afflictos ad componendam pacem animum adiecit. philippi predicti regis francorum usus prudentia. Eaque confecta florentiam cum carolo sicilie rege accessit. Agente florentie pontifice pulcerrimam contemplatus urbem. que erat bonitate compassio illius ex ciuibus qui gentis sue cuiusque imperatorum operibus ea urbe extores exulesque agebant. Et carolo rege in suam producto sententiam illis reducendis operam cum partibus dare cepit. pugnandi ius interdixit. profectus inde pontifex recto itinere lugdunum peruenit. pro celebrando generali concilio. quo et paleologus imperator constantinopolitanus profectus. Et rudolphus in imperatorem ab electoribus delectus est. Re in concilio bene gesta pontifex gregorius iter ad ytaliam est ingressus. Cum venisset bellocadorum expectantem ibi alfonsum castelle regem audiuit. Qui multis est questus nullam ut debuerat rudolphi ad imperium electione habuisse rationem. Cui pontifex multis placauit rationibus ut pretensum ius suum nouo imperatori designato cedere consenserit. Inde per viennam lusanamque transmissis alpibus longobardia pontifex iter fecit. Cumque aretium peruenisset sanctus et summa dignus veneratione diem obiit. Pontificatus sui anno quarto. mense secundo die decimo. Ad eius celebre etiam nunc sepulcrum sanctitas sua quanta fuerat miraculis crebrescentibus est ostensum.

Innocentius quintus papa. natione burgundus. Petrus tharentasiensis antea vocatus ordinis sancti dominici insignis theologus. sacris literis doctissimus. Anno domini M.cclxxv. aretii pontifex creatur. Sub ipsiusque tempus florentini legatione solenni romam missa absolutionem ab excommunicatione et interdicti amotionem ab innocentio impetrarunt. genuenses et venetos dissidentes in suam sententiam traxisset. nisi repentina morte preoccupatus fuisset. Qui secunda die sexti mensis que fuerat designatus in lateranensi palatio defunctus. Qui ante dignitatem apud parisius predicando et scribendo maximo fuit in precio. Qui cum esset doctissimus in sacris codicibus aliqua utiliter declarauit. ac super sententiarum libros multa egregie composuit.

Hadrianus quintus papa. patria genuensis. familia fliscа othobonus antea vocatus ex flisthea gente comitum lauanie genuensi. rome in atrio lateranensi in pontificem est assumptus. fuit autem innocentii quarti nepos. sanctique adriani diaconus cardinalis ab eodem creatus. vir certe magni animi. veterbium statim proficiscitur. ut caroli potentiam minueret ad rudolfumque illico miserat. qui contra gregorio x. promiserat venire ytaliam distulisset. qui bello aduersus regem bohemie implicitus. imperii iura spernere videbatur. Tuscia omnemque ytaliam a carolo et aliis tyrannis reddidisset. et constitutionem de eligendo pontifice in meliorem formam redegisset nisi mors obstetisset. Que et alia dum magno hadrianus molitur animo. ad quinquagesimum vel ut alii habent quadragesimum pontificatus die viterbii obiit. sepulturaque in conuentu fratrum minorum. vacat tum sedes dies octo et viginti.

Linea summorum pontificum

Gregorius decimus

Innocentius quintus

Adrianus quintus

Concilium lugdunense

Concilium seu synodus maxima hoc anno lugduni a gregorio decimo predicto pontifice indicitur. ubi attentiore in primis cura atque diligentia de afferenda hierosolime rebus ope est actum. Contulit uero se ad id concilium michael paleologus grecorum imperator. cum magno comitatu. prouectus tercia decima vice in sententiam romane ecclesie grecos totiens deficientes pertraxit. Et unioni orientalis ad occidentalem ecclesiam tridentina tunc eius gentis peroratione consensit. Secutique illum nonnulli tartaree gentis scithie proceres sacro baptismatis caractare perfusi. christianos se et catholicos fore professi sunt. Sed et rudulphus ab electoribus germanis in romanorum regem imperatoremque declaratus. ea conditione a gregorio pontifice in concilio est acceptus. ut sequenti anno in ytaliam pacifice veniens romam ad coronam inunctionemque accipiendam se conferret. Exinde rebus hierosolime quantum posset maximam opem ferret. Multaque ibi decreta fuerunt ordinata ad electionem summi pontificis et ad christianam religionem pertinentia.

Anno domini.1273.

Linea imperatoꝝ
Rudolphus

RUdolphꝰ comes de habspurg. post lōgā vacatonē impij. ⁊ deuastatōem honoꝝ i reḡ rōnoꝝ electꝰ ē.cōi voto pncipū. Et rex rōnoꝝ designatus hac pditiōe.vt seq̄ti āno romā peteret corone accipiēde cā. Cōfirmatꝰ a gregorio in fauorē terre sctē. Fuit ei vir prudēs i agendis strē nuus i armis iustꝰ. deū timens. Cui nil ad excellētiā laudis deesse videbaᷓ. Robustissimo q̄dē corpe ac pulcerrimo aspectu viguit. Cōsilio q̄z ac magnitudie aī ac egregia liberalitate ceteris decoratꝰ. Has pditiōibꝰ cesar factꝰ impauit ānis.19. implicatus multis agēdis i reḡ germāie. Alfonsus q̄z psuasiōe gregorij pape ius oīe suū rudolpho pcessit. Cū aūt rudolphꝰ curie mgr̄ otthocari reḡ bohemie olim fuerat. verū xpiane publice pfectꝰ inde nō minus belli q̄z domi clarꝰ. missis ad otthocarū legatꝰ austriā ⁊ carinthiā ceterasq̄z vicinas ytalie puīcias tanq̄z iurꝰ impij repetit. Is ei otthocarꝰ q̄ ⁊ pmislaus dicebaᷓ q̄ntꝰ bohemie rex. cū obijsset fridericus dux austrie sine liberꝭ sorore eiꝰ margarita hereditatē accepit. hec anꝰ othoca ū sibi virū accepit. q̄ nō tam cōiugꝭ etatē q̄z dotez aīo voluens sterile nrīmoniū dīxit. ⁊ pncipatū nobilez cōsecutꝰ. Et vlricꝰ q̄ eo tpe carinthioꝝ pncipatū tenebat ⁊ viri sobole careret accepta pecunia carinthiā otthocaro carniolā marchiā sclauonicā ⁊ alia tradidit. Repetijt igiᷓ rudolphus qū nec austria muliebre feudū eēt. nec carinthiā i iniussu cesaris vlricꝰ venūdare potuisset. renuit otthocarꝰ ⁊ impatori q̄ aliqn̄ sibi fuiuisset impacato r̄ndit aīo. Sz interueniētibꝰ amicꝭ ea lege recōciliati sunt vt austria impatori cederet. Et in datꝭ acceptisq̄z filiabꝰ affinitas vtrinq̄z iūgereᷓ prouīcie de q̄bꝰ lis esset dotales fierēt. ⁊ otthocaꝝ ī vrba sua iurare more maioꝝ exposcit. Tādē puocatꝰ vbis vxoris otthocarus collectis nouis copijs cōueniūt ābo cū exercitibꝰ i campis austrie trāsdanubiū. cōmissum ē atrox pliū ipa die bti ruffi āno sb̄ incarnatōe vbi. viij. ⁊ .lxx. post. cc. ⁊ mille. diuq̄z marte dubio pugnatū. Ad extremus relictus a suis rex bohemie dū fortiter pugnat occiditꝰ. corpꝰ eiꝰ pmittēte rudolpho i bohemiā trāslatū regio honore sepultū. Et ventzeslaus filiꝰ regnū deinde obtinuit. viij. ānos natꝰ. marchio brādeburgeñ. tutorio noie. v. ānis gubnauit. Nicolaꝰ pōtifer nihil duces antiquis q̄z caroli potētiā imminuere. ideq̄z intētatū atq̄z pfectū ē. vicariatū ei impij i etruria illi obligaturꝰ rudolphū ipatorē excusatōi sue ptendit quem simulauit opē hierosolimie rebꝰ ex pstituto afferre reqsitū r̄ndisse id a se fieri posse nec debē nisi vsurpatā carolus dimisisset quā simulatōem vtrūq̄z pōtifer cōtinuauit. Rodulphꝰ eī hipo etrurie a caroli vicariatu liberate facto deinꝰ romandiolā ⁊ rauēnatū exarchatū pontifici ⁊ ecclie reddidit. Nā post fractas apud forūliuiū bononiēsiū ⁊ florētinoꝝ copias ois romādiola imperatorias erat secuta ptes. Et nimima q̄ singuli darēt populi tributa percipiens rudolphus eos priuilegio sb̄ imperio titulo liberos esse dixit. tandez rudolphꝰ senio ⁊ egritudine pfectus ad quē accessit ventzeslaus cū conthorali gutha filia cesaris in Erffordia diem obijt ad Spyrā deductus inter romanos imperatores sepelitur. Anno domini. M.ccxci. die. xiij. July.

Conradinus

COnradinus friderici sueui impatorꝭ ex filio cōrado nepos. a gibellinis pͣ guelphos i ytaliā vocatꝰ. cū mario alemānoꝝ suoꝝ exercitu veronā primo deinde papiā venit. indeq̄z p carraricēsiū oppida ad genuensiū mare transijt. postea maiore ex lōgobardia ⁊ romādiola gibellinoꝝ pparato exercitu adiuuāte guidone ferētano comite marstalaim reḡ caroli apud aretiū interfecit. inde romā cōcessit. pōtifer viterbij cū trāseūtē adolēscentē videret. dixit ipm tanq̄z agnū ad cedem pduci. Sū eī cū carolo campestri loco pugnauit. Conradinꝰ ⁊ austrie dux adolescētes etate. sicut ⁊ īfortunio pares signa vbi toto plij tpe fuerāt relinquentes secesserūt agasonis cucullione otecti p deuia laniarūt die autē octauo ab accepta clade recogniti ad Carolū pducti publico illos iudicio interfici iussit. Post huiꝰ conradi mortē ducatꝰ sueuie cū signis suis nobilibꝰ ⁊ armis defecit. Cūq̄z impiū romanū duces sueuie vsq̄z p annū.1250. gloriose rexerūt.

S. Hegwidis

VEnerat ad pōtificē heinricꝰ adolescēs Richardi reḡ cornubie olim comitis nūc defuncti filiꝰ multa pātri olim regna negocia apud sedē aplicā tractaturꝰ. Guido mōtefortꝰ ⁊ ipe adolescēs cū philippo rege frācoꝝ eodē se ptulit. forte accidit vtrūq̄z ad rē diuinā scti Laurētij ecclīam q̄ viterbij ē celebrius. eadē hora petere. S guido posterior ingressus pspectū liberali ac regia portꝰ facie adolescentem caterua famulatꝰ stipatū q̄dā ex suis indicāte richardi filiū eē didicit. a q̄ symō pāter in anglia p dolū fuerat interfectꝰ nullaq̄z loci tētus reuerētia incautū aggressus interfecit. Equitibꝰ inde suis ⁊ pariter philippi regis deducētibus ad ruffus etrurie prefectum incolumis peruenit.

HEgwidis ducissa polonie. vidua mire scitatꝭ. pātū genꝰ ex bertoldo marchione badēsi. ducēq̄z meranie. mīnū ex agneta filia marchiōis oriētalꝭ ⁊ comitis de Rochlitz pͣtit. i oppido kitzing lrīs edocta heinrico cognomēto cū barba duci Slesie in vxorē data. tres filios. totidēq̄z filias genuit. Cuius senior in bello pͣ tartaros defecit. Nobile mōsteriū ordīs cisterciēsiū i trebnitz haud lōge a vratislauia extruxit. cui filiā gerdrudē cū cētū vgībꝰ pfecit. Et post obitū mariti vitā celibē i eo duxit. Inter ymagines quas venerabaᷓ. beate vginis eburneam miro amore amplexabaᷓ. in manibus gerēs neq̄z i morte dimisit. Tandē cū i omi vtute ac abstinentia vitam deduxisset longam. felici fine quieuit. quā clemens ob crebra miracula inter sanctas retulit.

Linea summoꝝ pontificū

Ioānes vicesim⁹ pm⁹

Ioannes vicesimus prim⁹. natione hispan⁹ vł portugalensis. pr̄ia viterbonensis. thusculanus eps̄ cardinalis. petrus medicus antea vocatus. pontifex creat. Is vir alioqn doctus ꝛ viroꝝ doctrina cultoꝝ amantissim⁹. tm̄ ignoratione reꝝ gerendaꝝ ꝛ moꝝ inequalitate leuis fuisse dr̄. ferunt hūc petrū hyspanū medicū. i vita sua multa scripsisse potissimū canones quosdā ad medicinam ptinentes atq̧ librū q̄ttē medici thesauꝝ pauperꝝ vocāt. Et ab eo problemata ad imitationē Aresto. edita. Primā vo in pontificatu curā suscepit michaelem paleologū ad pmissum ostitutaq̧ in lugdonēsi cōcilio vnionē ita hortari vt ni si eā seruasset. Carolo ipi regi fauorē fuerit p̄bitꝰrus. p eiusdē pōtificis tpa veneti anconitanos bello marīq̧ acerrimo psecuti sunt. Eodē q̧s tpe templarij tyrū vrbē. p expeditione xp̄iana admīstrantes solitā an̄ bellū genuēse iurisdictionē ꝛ portorioꝝ exemptionē venetis i ea vrbe reintegrauerūt. Tergiuersatus ē interea verbis paleologus cum ioanne romano p[...] mafice. q̄ pontifex ruina oppressus camere quā edificari curabat. Octauo pōtificat⁹ mense exacto viterbij interijt.

Nicolaus tercius

Anno mūdi. 6476. Anno xp̄i. 1277.

Nicolaus terci⁹ papa. pr̄ia roman⁹ ex familia vrsina iohānes caietan⁹ antea vocatus. pontifex tandē creatur. ptracta in sex mēses electione. Nam cardinales post interitū ioannis illico romā accesserūt nouū in laterano pontificem delecturi. Et carolus rex senatorio functur⁹ munere cōclauis custodie curam habuit. Que rebus eccīe multū sibi plurimū obfuit. Dum eīm apte ptinaciterq̧ gallicū potius q̧ ytalicū creari pontificē cōtendit. Electio sextū ꝑpe mensem cū magno reꝝ orbis xp̄iani damno atq̧ incōmodo est dilata. Et ipe maximū inde nō magis patrū q̧ ppłoꝝ ytalie odiū incurrit. Subsecuta est et⁹ creatū tam repentina q̧ digna correctio ioanne caietano cardinale. s. nicolai in carcere tulliano in terciū nicolaū pontificē declarato. Is eīm gente ortūdus vrsina in romanis p̄stantissima animi dotibus corporisq̧ ornatissimus fuit. vt multa fecerit. plurima intētauerit suā prudētiā ꝛ animi magnitudinē ostēdentia. Nihil tm̄ in pōtificatu duxit antiquius q̧ caroli potentiā iminuere id sua ingenij dexteritate pfectū est bertoldo eīm vrsino nepote in romādiole comitē declarato cū nūcijs ꝛ lr̄is rudolphi misso omnē romādiolā. p ecclesia recepit. Cui ꝛ bononia tūc pariter fuit dedita. post quē latinus cardinalis alter pontificis nicolai ex sorore nepos i etruriā vicariatu imperij liberā sedis aplice legat⁹ accessit. Is p̄stantissim⁹ ꝛ auūculi pontificis ṽtuti r̄ndens om̄i etrurie ad pacē quietēq̧ pducte. Gibellinis florētiā ac i ceteras vrbis reductis eccie migratus imposuit. a q̄bus etruria q̧diu is pōtifex vixit. p eccīa ē retenta. fuit aūt vir magni cōsilij. vt cultor ꝛ amator doctoꝝ viroꝝ diceref. in ptendis dignitatib⁹ cōibus oībus habit⁹. Ideo Albanū ex ordine minoꝝ hostiēsem ꝛ portuensem ex ordine p̄dicatoꝝ delegit. Edificijs p̄terea edes pōtificios exornauit. cinxit menib⁹ pomeriū. s. petri. basilicas petri ꝛ pauli restituit. ac picturis exornauit. Scribunt neminē ante ipm sacrificare religiosius visum cū semp dū solennia ageret lacrimas funderet. Erat religionis obseruantissimus. Nō caruit tm̄ rephensione cū suos nimis amare dr̄. ꝛ multa eis cōdonaret. Opera aūt rome reliquit vt in ea etate cōspicua erecta instaurataq̧ apud scī̄ petri basilicā. apudq̧ lateranū palatia ꝛ suriani i cumino monte oppidi arcē cōmuniuit. In q̄ tercio pontificatus anno ꝑpe exacto apoplexia correptus vitam interrupit multis ṽtutū opib⁹ si lōgioꝛ fuisset vita gl'iosissime decorādā. Vacauit inde mensib⁹ q̄nq̧.

Guilhemus placentinus medicus

Guilhelmus durandi Speculatoꝛ

Guilhelmus placentinus ciuis ꝛ medicus sui temporis celeberrimus tempestate hac verone vbi publico salario legebat floruit. Et ibidē in Cyrugia edidit librum pulcrum ac vniuersam medicinā de egritudinib⁹ vniuersis. postea quatuoꝛ libris accuratissime comprehendit. curas vberrimas adiūgens.

Guilhelmus durandi ordinis predicatoꝝ vt aiunt professoꝛ cognomēto speculatoꝛ prouincialis episcopus. hostiensis discipulus. et canonū prestantissim⁹ doctoꝛ. hoc tempore sicut ipemet in suo speculo in titulo de feudis testatus est. Summā perutilem composuit quā speculum nominauit. a qua ꝛ ipse speculatoris cognomentū accepit. Aliud quoq̧ volumen edidit vt q̄dā ferūt qđ Rationale diuinoꝝ officioꝝ appellauit.

Sarraceni ex aphrica soluentes vtrosq̧ hyspanias opprimūt. Sed christiani celice signati in eos irrumpentes maxima cede profligarunt.

CUm in traiecto homines vtriusq₃ sexꝰ super pontē coreis ac vanitatibꝰ operā darēt. Cōtigit sacerdotē cū diuinissimo sacro eucharistie ad egrotantem deferendū ptrāsire. Illi imemores diuine rei cultū vllū ac reuerentiam adhibētes. ponte fracto in aqua Mose. ad 200. homines aq̄s absorpti sunt atq₃ perierunt.

MUlier q̄dā nobilis in ↄstancīēsi dyocesi. cum pareret insolitum partū edidit. Cum leonem visu mirabilem hac tempestate peperit.

MOnstrum quoq₃ in sueuia superiori apud oppidū eslingē vt ferūt mulier enixa ab vmbilico vsq₃ ad summitatē duo habens pectora. ac capita seinuicē respiciētia. brachia q̄tuor seinuicē amplectentia ⁊ duo ferenda. Illico tamen post partum obijt.

COmites nobiles sueuie q̄ndecim federe se ↄiūgentes. rudolpho imperatori molestias q₃ plurimas inferentes inter q̄s ṗcipui fuerūt comites de montfort. helffenstein ⁊ de wirtenberg ac Tockenburg. eoꝝ tñ bonis ac possessionibꝰ vastatis. imperio sbijciendos perpetuo cogit. Deinde castra ṗdonum i germania in plerisq₃ locis deuastans ab alpibus ytalie vsq₃ ad britanniā pacē firmauit.

COntinuauerant ad id vsq₃ tēporis veneti ⁊ genuenses bellū pridē apud ptolomaidā inchoatū. te q̄ aliq̄ repetere ad hoc tēpus cū se oportunitas loci dederit ducimꝰ. ad ānū tercium sexagesimuz duodecies q₃ centenū. Raynerio zeno duce. veneti q̄nq₃ ⁊ q̄nquaginta triremes ad sicilie oram miserunt. q̄ classē genuensi vt sperauerāt nō inuenta in asiā nauigauit. Casuq₃ apud tyruz obuia genuēsiū nauis cetea est expugnata. portū deinde veneti eadem qua nauim ceperat leuiea igressus tyro vt potiref admirꝰ ē auxilys ad expugnationē terrestribus ptolomaida accone accersitis. Cessit tñ conatꝰ inanis. Quesitā interim reddendi cōmodi vicem genuensis inuenit. q̄ nauium onerariā. tardasq₃ decē venetijs soluturas. quo in asiam mercimonia deferrēt certior factus. Triremes sexdecim ad gulphi fauces curauit post scopulus in insidijs expectaret. Sz admoniti ab exploratoribꝰ veneti expositis in litꝰ mercimonijs ab epyrotis precii. naues vacuas amisere. Tercio abinde anno classis veneta q̄tuor ⁊ .xx. triremiū. tribꝰ genuēsiū triremiū q̄z prefectus erat lanfrācus borbonꝰ apud lilibeū fortuitu obuiā eos cepit. Qd cū genuā ē perlatū educta aduolauit duo de triginta triremiū classis. q̄ per q̄sitā accuratissime venetā ad drepani portū repetit. ↄflictusq₃ habitꝰ ē acerrimꝰ. in q̄ maximuz genuēs respu. accepit incōmoduz. Nanq₃ tribꝰ ex suis triremibus i ṗlio crematis. cetere oēs ṗlio supate vtrimq₃ crudelissime fuerunt capte. Que clades accepta a genuensi effecit vt michael paleologus illiꝰ societate spreta iudacias cuz venetis ↄstitueret q̄nquēnales. Eodēq₃ anno triremes genuensiū. xxv. admirato ac ṗfecto auria. venetis. xxx. apud motbonū cōcursure quū viderent retrocessit genuēs. Et nauis oneraria mercibꝰ venetoꝝ magni valoris plena. apd euripū expugnata potiti sunt Eadēq₃ genuensis classis orā crete circūuecta Caneā illiꝰ insule oppidū cepit. spoliatūq₃ penitus diripuit.

SCribit ptolomeꝰ lucēs nicolaū pōtificē nisi eiꝰ cōsilia mors occupasset. reges duos vnū lōgobardie. alteꝝ etruscis fuisse daturū q̄ regibꝰ sicilie atq₃ germanis ipō titulo abutētibꝰ euertēdi ytaliā (sicut sepe fecerāt) adimeref. inuitq₃ vrsinos eū potiꝰ fuisse. q₃ alios ad id fastigiū euectuꝝ. Quinetiā ↄstat pōtificē ipm deturbādo sicilia carolo nō nihil inītꝰ dedisse petro arragonū rege ioānis porthiciū operā suaso. vt iure hereditario ↄstāte vxoris sue ṗtēso. ad regnū recipe admitteref. Cōstituit ꝟo is pontifex lege ṗmulgata neminē regio sanguine ortū senatorem vrbis decetero fieri. Et alijs q̄uis fierent anni temporis in magistratū concedere nullis etiam futuri pontificis auctoritate licere.

TArtari armenis iūcti centū milia babilonē. supant. Et multis eoꝝ īterfectis in fugam vertunt. Sycilia quoq₃ insula hoc anno a carolo predicto petro arragonēsi defecit. Ubi apulie princeps caroli ipi filius nauali prelio ab aroganū filio cum multis captus in apuliam ducitur ⁊ carceri mancipatur.

Martinus quartus papa. symon antea vocatus. tituli sancte cecilie p̄sbyter cardinalis. natione gallicus. patria turonēsis. tandē post longā i cōtentionem qui ad quītū ⁊ dimidiū in diuisionis mēsem ytalicis vrsinoꝝ absentia superans. pontifex electus. viterbij coronari noluit. q̄ ei ciuitati ob impetū in cardinales vrsinos factū interdictū a sacris putabat. Et vrbē veterē delat⁹. ibiq̄ coronā accepit. Resurrectionis autē die sex cardinales creauit. Regē karolū ad se venientē. cū in noui amicissimiq̄ pontificis amplexū cucurrisset. oblatā ab eo senatoriā dignitatē administrauit. quo a nicolao priuat⁹ fuerat restituit. Eiusq̄ instantia paleologū imp̄atorem pacta lugdunensis ɔcilij non fuantē. Et petru arragonēsē contra ius fasq̄ siciliā occupantē anathemate notauit. Hec primo pontificis martini anno salutis primo octogesimo ⁊ duodecies cēteno gesta fuere. Eius q̄ secutus ē anni principio perusini in fulminates delati. post editā in agro vastitatē obsiderūt vrbē q̄ inde vi capta pontifex illico perusinos excōicauit. s; missi oratores eos ingenti pecunia mulctatos ecclie cōciliauerit. Bellum deinde in flāminia contra forouilianos ab ecclia deficiētes gessit. Quos etiam breui adiuuante guidone montis ferretri in fidē recepit. Pontifex aūt tot curis circūuentus vrbeuetanis etiā tumultuantib⁹ (nam gibellini guelphos expulerant) perusiū ꝓficiscit̄ vbi non multo post lenta febre diu vexatus. tandē moritur pontificatus sui anno quarto. mēse vno. Sepeliturq̄ in cathedrali basilica. Ad cui⁹ sepulcrū multi valitudinarij delati. pristinā valitudinem sanctissimi pontificis meritis a deo recepere. vir eni bone et cōstūt mentis ⁊ oīa probe in pontificatu gesta cum sanctimonia peregit.

Anno mūdi. 6484. Anno xp̄i. 1285.

Honorius quartus papa. p̄tia romanus. e gente sabella vetusta ꝓcerū familia. iacobus antea vocatus diaconus cardinalis perusij pontifex creatus. Cum nec diuturna sedis ap̄lice vacatio. q̄ cardinales motus. veriti quos alias diuturnior sedis ap̄lice vacatio dederat. Romā venit anno dn̄i millesimo ducentesimo octuagesimo q̄nto. frater eius pandolfo senatoriā dignitatem tū gerente. per cui⁹ tempa magistratus. romana res iuste ⁊ q̄etissime fuerat administrata. Pontifex aūt apud sanctā sabinā in auentino habitauit. quas ab eo tūc edificatas edes nunc desertas dirutasq̄ videmus. fouitq̄ hic pontifex gallicoꝝ regū vbiq̄ ptes. Fuit aūt vir i om̄i vita ꝓbatissimus ⁊ xp̄iane religionis amantissimus. Nā ⁊ ordinē carmelitaꝝ nō satis in cōcilio ꝓbatū. mutatis clamidib⁹ nigris in albas. Et a multis impugnatū priuilegijs ɔfirmauit. Solū aūt cardinalē ioannē boccamatiam ep̄m tusculanū suo pōtificatu creauit. viros dicēs ⁊ eosdē bonos ⁊ doctos nō etiā rudes ⁊ reꝝ humanaꝝ ignaros in tantū collegiū coaptandos esse. adeo aulicos amauit. vt q̄tannis estate p̄sertim tybur ꝓficiscerēt vitandi estus vrbani cā. vn̄ multe egritudīes oriūt̄. Cū v̄o armis a guidone feltrano vexaret̄. tandem superato guidone totā flāminiā breui recipit. Nō diu tn̄ post morit̄ pōtificatus sui anno secūdo. die vno. Corpusq̄ ei⁹ a sctā sabina ad basilicā petri magna funeris pompa transfert̄ sepeliturq̄ sepulcro marmoreo q̄d adhuc extat. Uacat tū sedes mensib⁹. x. cū apud sanctam sabinā conclaue haberet̄. multi cardinales repentina egritudine sunt correpti.

Rudolfus imp̄ator cācellariū suū i etruriā mittēs p̄cipalē de fisco genuensem oēs q̄ pecūiam attribuerit i libtate dimissos ipij fideles ꝓnūciaunt. p quā occasionē lucēses duodecim milibus aurei dati libtate donati sunt. Et florētin⁹ pp̄ls ad q̄etē iā p̄duct⁹ nouā inchoauit saluberrimāq̄ regiminis formā Que i nr̄a q̄s tpa licet aliq̄n a gallicis regib⁹ interrupta fuerit. Creati ei sunt sex magr̄at⁹ bimestres futuri. Quibus artiū priorib⁹ fuit appellatio. Et septim⁹ breui addit⁹ vexilifer iusticie appellatus.

Oppida q̄dam in superiori sueuia q̄ prius ville censebant̄. Ab imp̄atoribus muris cincte ciuilibus ac municipalibus libertatibus donata sunt precipue Esling Reutling ⁊ heilbrūna.

Piscem marinū leonis effigiem habentem. hoc ipso anno apud centūcellas mense februario captū fuisse tradit. quē e mari extrahētes vllulatū ⁊ hoīs planctū dedisse ferunt. Et ad pontificē in vrbe veteri perlatū venientes i tēpore sui ɔuertit. Et signū magnū dixiō fuit.

Uerulus villosus ⁊ vrsorum more vngulis armatus hijs temporibus ex ipsius martini consobrina natus. Quam ob causam martinus rubore perfusus. omnes vrsorum ymagines e domibus suis abradi fecit.

Carolus secūdus rex Sicilie

Carolus secūdus sicilie regis fili⁹. hoc anno p̄re defuncto. adolescētulus p̄ri in regnū succedēs regnauit annis. 25. Hic galloꝝ suoꝝ exercitu fret⁹. ꝯ petrū arragonēsem mouit. Et post multoꝝ vtriusq̧ ptis cedes petrū ipm carolus vulnerās. haud tanto post interijt. Et deinceps ab aduersario liber reliquū tēpus i pace cōsumpsit. quinto deinde regni sui anno cu₃ etiā vngarie rex sine virili prole defecisset ex vxoria hereditate etiā illud regnum accepit. Et carolo primogenito suo ꝯcessit. Tandē cū. xl. etatis annos cōplesset moriēs quatuordecim ex maria vxore hungarie regis filia reliquit filios. nouē. s. mares ꝛ qnq̧ femellas. Quoꝝ notiores fuere carolus cognomento marcellus vngarie regni titulo insignitus. Ludouicus q̄ ordinē minoꝝ induit. Et postea in sctoꝝ numero aggregatus fuit. Et terci⁹ robert⁹ q̄ illi ꝛ p̄ri in regnū successor fuit.

Wentzeslaus secūdus. rex Boheme

Wentzeslaus ei⁹ nois secūdus. rex boheme sext⁹. filius othocari post iteratum genitous filius. viij. annos natu ab ottone marchione brandeburgēsi in franconiā₃ adductus regnū tutorio noie ab eo. v. ānis gubernauit. Reuersus puer sb imperio nisus fuit. Regnū deinde ex ventzeslai arbitrio ordinatum. Quo regnāte eodē āno q̄ ptolomaida a sarracenis occupata in hāc vsq̧ diem tenet. Pragā ferme vniuersam igne familiari exusta₃ liberalitate regis eiusq̧ diligētia atq̧ impēsa ita instauratā vt felix incendiū fuisse videret. vxor deinde eius Gutha filia rudolphi cesaris bella inter albertū frem suu₃ ꝛ maritum diremit. Ferunt aūt i coronatōne ventzeslai min⁹ nouē. ccc. equitum milia apud pragam ex regia curia cibos accepisse. peditū vo infinitā multitudinē pastā subiecisse ꝛ polonus ventzeslaū a quibus diadema suscepit. filiū quoq̧ sui nois. xij. annos natu petētibus hungaris reges dedisse. S₃ cū bonifacius pontifex maxim⁹ carolū adolescentē regis sycilie filiū eo misisset. Et hūgari animū mutarēt filiū suū albe coronatu₃ ꝛ sacrā simul coronā ad se recepisse. Nec diu postea vite. xxx. sue etatis anno ex tabe eū obijsse scribunt. Morte₃ ei⁹ bohemos magno merore persecutos. Fuerat eīn mansuetus ꝛ clementissimus princeps ꝛ admirādus sanctitate. cui successit wentzeslaus eodem nomine moribus tamen longe dispar.

Thade⁹ florētin⁹ medic⁹

Thadeus natione florētinus medicus celeberrimus hijs tpibus apud bononiā legēdo clarus extitēs. Qui cū doctissim⁹ hēret adeo obscura oīa hippocratis ꝛ alioꝝ pricipū i medicina detexuit ꝛ explanauit. vt alter hippocrates suo tpe hitus fuerit. Et q̄ nūc ad man⁹ hntur hec sunt. Expositio afforismoꝝ hippocratis. ꝛ pronosticorū eiusdē. Duasq̧ expositōes diuersis tpib⁹ accomodatas sup librū Galieni. q̄ dr microtegni. hoc ē minor ars. Itē librū de buanda sanitate. Et ad varias valitudines ꝯsilia multa. Itē in libro acutorū hyppocratis expositōem edidit ac etiā in synagogis iohānicij ꝛ aliq̄ alia. Tandē octogenari⁹ morit bononie circa ānos dñi Mille ducētos septuaginta.

Qui ob celebrē eius famā. diuitias cumulauit innūeras. Nā a principibus ytalie cōuocatus. l. aureos in mercedē diurnā pacisci consueuera t, Ab honorio vo summo pontifice semel vocat⁹. nō prius accedere voluit. quā centum aurei illi in diem statuerēt. Sn̄ liberat⁹ pōtifex decem milia illi aureorum condonauit.

Philipp⁹ frācoꝝ rex

Philippus frācoꝝ rex cognomēto pulcer philippi regis filius hoc anno p̄re ipo defuncto francis regnare cepit. Et regnauit ānis. xxix. hic ꝯtra edouardū anglorū regē grauissimū gerens bellū multa incōmoda accepit. atq̧ bonifaciū octauū pontificē ꝓpter ipius arrogātiā in carcerē trudi fecit. Indeq̧ cū tēplarios milites oīno extinguere statuisset primo generalē eoꝝ mgrm cū multis exuri fecit ac alios crudeliter interficiēs reliqui oēs timore perterriti e regno fugierūt. Iudeos etiā direptis eorū bonis ob auariciā suam ꝛ quedam eorum maleficia e regno suo expulit.

Egidius roman⁹ ordi. heremitarum

Egidius romanus ordinis heremitarum generalis prior ꝛ bituricēsis archiepiscopus. ac primas aq̄tanie declaratus. hijs temporibus ob ingenij magnitudinem theologorum princeps appellatus est. ꝙ quidem cōijci potest si a curioso lectore eius volumina ꝓspiciāt. hic nāq̧ ex illustri colūnēsiū rōnorū familia nat⁹ cū lōgo tpe ordine₃ suum oēmq̧ eccīam doctrīa ꝛ morib⁹ illustrass₃. plurimoq̧ labore ꝓceptor. sui thome aquinatis opa apd ꝑisi⁹ defensass₃. tādē miraclis clar⁹ btō fine quieuit. Quo scitatq̧ merito btūs doctor appellat⁹ ē. Plaq̧ edidit librorū volumīa. Sup libros sniarum. Cōpendiū theologie. sup oēs Aresto. libros etiā rhetoricorū q̄dlibeta ꝛ varia alia.

Anno mūdi. 6487. Anno xpi. 1288.

Linea summoꝝ pontificū

Nicolaus quartus

Celestinus quintus

Nicolaus quartus papa natione picenus. e ciuitate asculana. Hieronimus antea vocat⁹ ordinis minoꝝ frater deinde pſbyter cardinalis apud sanctam sabinā decimo mense post mortē honorii pontifex creat. Collocaturq; in petri ipsius sancti cathedra. Ipſeq; illico se cū curia ad vrbē transtulit reatinam. Et post annum romam reuersus apud sanctam mariam maiorē curiam tenuit cardinales creat ex omni fere religione. Omnes eñ pariter amabat. nec plus se debere affinibus ꝛ cognatis quam cuiuis bono arbitrabat. basilicam apud mariā maiorē cū iacobo colūna restituit. vt in fornice maiori apparet. Vñ saluatoris ipsiusq; pōtificis ꝛ iacobi cardinal' ymago adhuc cernit. anteriorē q3 ꝛ posteriorē ptem basilice lateranēsis restituit. Per ei⁹ viri alioqn boni tempa multa i orbe xpiano infelicissima acciderūt. Jn primisq; vrbs roma ciuiū agitata dissidijs incēdia atq; cedes plurimas ptulit. Unicū tñ habuit secūdus pōtificat⁹ pdicti ann⁹ letissimū. pacē arrogones iter ꝛ gallicos reges ɔstitutā. Ea vō cōstitute pacis leticia haud quaq; fuit xpiano pplo diuturna. Tripolis eñ secundo pontificatus anno ferro ac flāma a soldano euersa fuit. quāq; multos milites proprio ere trāsmisit. aliosq; plures cruce signandos mittere curauit. Quarto deinceps Nicolai pōtificis anno Rudolphus imperator germanus obijt. adolphusq; assumptus ē. Nicolaus autē tedio animi (vt qdam putant) qd male sibi cedere oīa videret rome pōtificat⁹ sui anno quarto mēse vno. die viij. morit. ꝛ apud sanctā mariā maiorē ad caput basilice sepelit. Postea cardinales perusiū profecti. vt liberius eligere pontificē liceret rem ipsam discordijs intestinis biennio mensēq; tercio in longum deduxere.

Celestinus qntus papa petrus moroneus antea vocatus. pfessione anachorita pria esernienſis secūdo a sulmone miliario cenobiū incolens ad maielle mōtis radices peligne genti religione p ceteris venerandū. instāte carolo rege ꝛ latino cardinali pōtifex creatur. Ipſeq; decreto de sua electione facto hortante carolo rege assentiens. Celestiniq; tercij nomē assumpmēs a collegio rogatus adduci nō potuit. qui accersitis ad se cardinalib⁹ aquilā vrbē vsq3 accessit. vbi cōsecratus duodecim creauit cardinales. Seruauit vō eandē vite normā austeritatēq; celestin⁹ in qua tot ante annos fuerat macerat⁹. paucis extrinsecus dignitati ɔcessis. Cui inseruire ac se accomodare p viribus ē adnixus. Sed ptim cū parua ac oīno nulla destitut experientia. ptim calliditas ꝛ importuna aulicoꝝ decepit auaricia. ptim effecti senectuti corporis imbecillitas ab actōne prohibuit. Et multa illico omitti. pleraq; pperam ꝛ sordide cōmitti cepta. Inde preciosas esse vir insensati ineptias plurimi propalam vociferati sunt. Que sancto viro renūciata suaserūt. vt male populo xpiano sibi ꝛ aie sue per⁹. assumptū pōtificij muneris onus abrenūciādo dimitteret. id cū multis coīcatū ad caroli regis aures puenisset. eū ppulit vt pontificē amātissimū regni sui decus neapoli duceret. Qua in vrbe facili⁹ auerti posse a pontificatus dimittēdi pposito videretur. Ferūt aūt bñdictū Caietanū cardinalē ananinū gratia dolose vsuz qua apud pōtificē ceteros antecedebat. iuris pōtificij decreta q excellēter doct⁹ erat vndiq; ad suā intentionē selecta ea rōne illi oñdisse. vt impositū sibi salutis aiaꝝ totius orbis onus vir timoratus suas vires supaturū existimās dimittere statuerat. Qd cū esset facturus ɔstitutionē edidit declararantē pōtifici licere romano pontificale; dimittere dignitatē. Post parūq; cardinalibus collegialiter cōgregatis. pontificatu quē paulomin⁹ sex mēsib⁹ admistrauerat se abdicās alteri⁹ subrogandi potestatē illis arbitriumq; pmisit. Nec nisi itercesserūt dies eū bñdict⁹ ipē i pōtificē ē delect⁹. cui octauo bonifacio fuit nomē. Petrus autē morrone⁹ ad priscā anhelās heremi vitā clādestine neapoli ē pfect⁹. Qd cū bonifacio ē renūciatū. missis eqtibus retractū de via illū i custodia haberi iussit. Verebat eñ vir ipē astut⁹ ne ppli petrū poti⁹ sanctitate recognita cōspicuū. q se doctrina ꝛ elatōe redūdantē p petri vicario seqrent. campanie deinde in arce tam arcta teneri custodia iussit vt inde mortē illi acceleratā fuisse sit creditū. Sūt q scribūt eū post mortem miraculis claruisse. quē clemēs qnt⁹ sctōꝝ nūero ascripsit. Cui⁹ celebritas. xiiij. kal. Julij obseruatur.

Ugolinus epus

Ugolin⁹ vrbeuetan⁹ ordīs heremitaꝝ diui augustini luculentissimus theologus ꝛ doctor. pmo arimminēsis eps. Et postea ɔstātinopolitan⁹ ptiarcha p h tps pisius pmā cathedrā tenēs maximo i pcio habit⁹ ē. q vna cū lrīs morib⁹ etiā ornatissimus eēt. Et ipē ecclesiam dei tum docendo legendo ꝛ scribēdo mirūmmodū adiuuit. Scripsit hic primo de differētia ydeomatū lib. j. ꝛ sup quatuor sententiarū libros laudabilia coposuit cōmentaria. Sed ꝛ quodlibeta plurima oīm iudicio dignissima disputauit.

Ugo quoq; boliom⁹ predicatorum ordinis insignis doctor ꝛ cardinalis pſbyter hec ipsa tempora tū vite sanctimonia tumq; voluminib⁹ a se editis illustrauit. Idem fecit Jo. de parma ordinis minoꝝ pfessus sacre theologie magister ornatissimus.

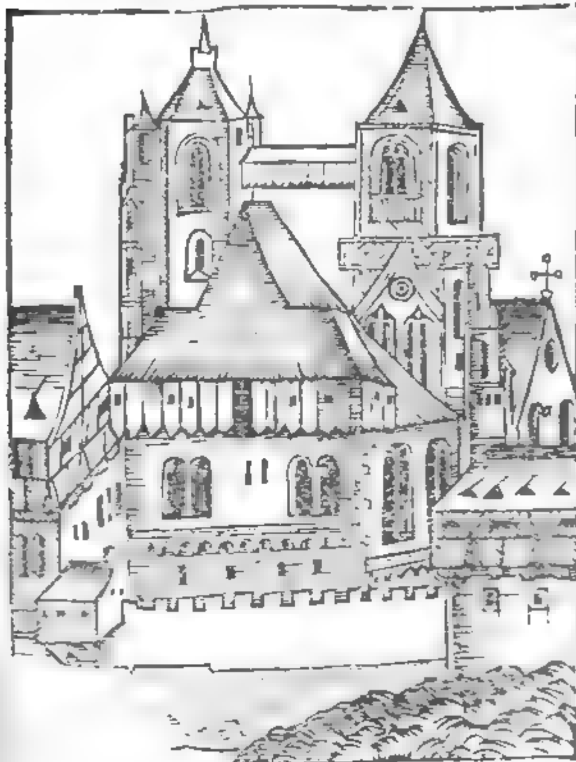

Adolphus comes de nassaw vir strenuus a germanis electoribus post obitum radolphi olim sui fratris cesar creatus. In eiusdem imperii spem tunc lamque assumptus est. et imperauit annis sex. vir certe insignis sed parum milite et pecuniis potens. Qui imperio suscepto quamuis a pontifice non coronatus fuisset. anno domini M.cc.xcij. exercitum mouit et potenter misniam ingreditur. cui occurrit wenceslaus rex bohemie in grunhayn vbi filium suum rupertum et agnetam filiam wentzeslai pro sponsalia iungant. marchionatumque misnensem imperio iunxit. Cum deinde cura imperii repetere temptasset ab alberto austrie quorundam princip. electorum cum adolpho bella gessit in confinio agri spirensis. ac wormacensis. propter militum paucitatem potius oppressus quam fugatus. ab alberto filio radolphi occiditur apud montem germanie in bello quod cum eo gessit in die sanctorum processi et martiniani.

De amissione locorum orientalium

Tripolis vrbs asie insignis sedente pontificatus quarti nicolai anno obsidione et viribus facta est in soldani babilonie potestatem. quam quidem vrbem ditissimam post commissam in mortalibus cedem maximam. postquam abacta. asportata omnifariam rex predam igni primum. post ferro absumi diruique curauit. Progressusque eodem furoris impetu barbarus. tyrum. sydonem. barutum et ceterarum vrbium oppida intra tercium pontificatus nicolai annum cepit. et sicut tripolim incensam diruit. Is quippe princeps astu et prudentia eque ac viribus et potentatu pollens. ne ea clade accepta nominis xpiani principes occidentales in asiam conciret. induciarum federa in duos annos ptolomaide habitatoribus xpianis concessit Nicolaus tamen pontifex per crucem de more assumendam edicto statuit afflictis asie rebus subueniendum mille quingentos ipse equites ex publico ecclesie fisco curauit comportari. quos et multi in magnum exercitum sine certo prestantique duce secuti sunt. qui quo plures eo preciosiores. ptolomaida vrbs populis tunc frequentata innumeris. quantos nunc non temere alat aliqua vrbs italie. E septem diuersis magistratuum gentiumque generibus premebatur. Ea militum multitudo cedibus rapinis et incendiis aliquamdiu debaccata. in agris soldani. tulit patienter dissimulauitque diutius. quare soldanus tandem anno ipso exacto centum quinquaginta armatorum milia in ptolomaidam duce filio suo immisit. ipse morbo implicitus tenebatur. Filius pro etate ardentior amplissime vrbi obsidionem admouit. Inde genitore defuncto soldanus ab exercitu est suffectus. quo elatus successu vrbis ptolomaide predam exercitui donauit et accurratiori solito vsus oppugnatione. ad eamque paulopost animorum consternationem est ventum vt publico omnes consilio mulieres primum paruulos et debiles cum suppellectile emiserint. Deinde constituerunt duodecim milia armatos in vrbe retinendos. manserunt ex primoribus rex cipri. qui paulopost multitudinem est secutus. patriarcha hierosolime. templariorumque magistri. qui non prius vrbem destruere quam soldanum viderunt. Saldanus tandem ptolomaidam a paucis quos nauigii carentia detinuerat xpianis male defensatam vi cepit et mortalibus in ea repertis ad vnum cesis. Sed tanto tenebatur ille ius eradende vrbis desiderio. supposito eo incitante ignis maximam partem absumpserit. Menibus inde et vrbis parietibus passim solo equatis. Annus erat salutis nonagesimus duodeciesque centenus quando tandem reliquias amisimus victorie illius celeberrime. quam anno ante quarto de ducentesimo vrbani pon. auspiciis expeditio incohauerat. Salue tamen manserunt ad tempus cyprus insula et armenia minor dicta prius cilicia.

Ordo celestinorum

Ordo celestinorum a celestino predicto papa eius auctore cognominatus tempestate hac sub regula diui benedicti initium et mirum incrementum sumpsit. eo quod ipso sanctissimo viro in carcere defuncto. propter eius crebra miracula multi nobiles et doctissimi viri spretis seculi bonis et pompis ordinem ingressi cito et virorum numero ac cenobiorum constructione mirabiliter ordinem auxere

Ordo Servorum

Ordinis quoque seruorum virginis marie philippus vir religiosissimus primus institutor fuit. qui non longe a florentia vrbe quieuit. Hanc autem religionem sub diui patris augustini regula excitauit. atque ipsam verbo et exemplo aliquibus additis constitutionibus in formam redegit. que ordinem a multis improbatum benedictus postea vndecimus et bonifacius atque vrbanus sextus et alii priuilegiis et exemptionibus munierunt. et inter mendicantes connumerauerunt quod ordo viris doctissimis et in declamationibus clarissimis ac locorum multitudine multo habitus in precio.

Lınea summoꝝ pontificū

Bonifacius octauus

Benedictus vndecimus

B[illegible] octauus papa natione hernicus vel cāpan⁹ p̄tria anagnin⁹. benedictus cayetanus antea vocat⁹. neapolim pontifex creat in vigilia natalis dn̄i millesimo ducentesimo nonagesimo quarto. vir quidē doctrina ⁊ experientia rerū insignis. diu em̄ in curia versatus fuerat ⁊ p oēs dignitatis gradus ad pontificatū puenerat. nā cū esset sancti martini in mōtibus p̄sbiter cardinalis adeo pontificatus dignitatē exoptauit vt ad ambitione ⁊ fraude ꝓterdeū sit qd ad eā ꝯsequendā ꝑtinere arbitraret. Summisit clanculū quosdā subornatos qui in cubiculū celestini hoīs simplicis ei ꝑsuaderēt vt pontificatū dimitteret si saluus fieri vellet. Suscepto aūt pōtificatu oēs contemnere cepit. Gibellinos omnes odio ꝓsequebat. Ideo petrū ⁊ iacobū cardinales colūnenses vna cum sara eoꝝ patruo paternis castellis priuauit. hoc tn̄ laude dignū q̄ duplicē celebritatem ⁊ aplis ⁊ euangelistis ⁊ q̄tuor eccīe doctoribus gregorio. augustino hieronimo ⁊ ambrosio statuit. Idē dū in vrbe veteri esset beatū ludouicū ex regia francoꝝ stirpe ortus ex carolo scdo ordinis sancti francisci ꝓfessum in sctōs retulit. Erat annus salutis de tredecies centeno scds. Sexti edidit codicē iuris pontificij celeberrimū. vrbem q̄z eugubiū que gibellinoꝝ auspicijs ab eccīa defecerat breui recupauit. Alberto duci austrie imperij cōfirmationē bis terq̄ petenti negauit. Jubileū q̄z idem retulit anno millesimo tricentesimo quo plenaz delictoꝝ oīm remissionem his p̄stabat qui limīa aploꝝ visitassent. ad exemplūz testamenti veteris. Jubileū nāq̄ q̄nquagesimo q̄z anno repetebat. Idem etiaz centesimo q̄z anno obseruari mandauit. Ob hanc rē eo anno tanta vndiq̄ hominū multitudo romā venit vt vix incedere p vrbem amplam quidē ⁊ spaciosā liceret. Francoꝝ regnū ꝓpter violatū iusiurandū alberto impatori subiecit ⁊ titulū imperij romani prius multotiens denegatū cessit vt rex q̄z francoꝝ fieri sp̄aret. qd cū albertus consensisset pontifex vna eadēq̄ celebritate hinc philippū francie regno priuatū inde albertū romano ⁊ illo ornatū ꝓnunciauit. Philippus interim a sara edoctus guilhelmū romā petere iussit. sarā q̄z in latinā redierat regionē. qui anagniā clam noctu ingressus adiuuantibus Gibellinis quos bonifatius diu multūq̄ vexauerat pontificem nil tale metuentē in domo paterna capit. ⁊ in eodem in quo genitus fuerat cubiculo valuis vi fractis obstupescentē. pductū romā pontificē intra quartū vigesimū diem dolore animi confectus perijt. pontificatus sui anno octauo mense nono die decimoseptimo. Sepelitur q̄z in basilica petri sepulchro a se antea extructo qd adhuc extat in sacello a se condito.

Benedictus vndecimus papa natione teruisinus nicolaus antea vocatus cardinalis hostiensis rome kalendis nouembris pontifex creat. Territi em̄ eo pōtificis casu cardinales perusiā accessere vbi ad duodecimū mortis bonifacij diē benedictū ordinis p̄dicatoꝝ pontificē creauere. qui ab ineūte adolescentia ordinē p̄dicatoꝝ ingressus tantū valuit vt ad generalis dignitatē pueherit. Vir quidem pontificatu dignissimus qui magnū breui tempore virtutis sue documentū p̄stitit. ita ei vixit vt post mortē inter beatos merito censeat. Is guilhelmū cū q̄nq̄ ciuibus ananinis excōicatos ꝓnuncians. Regi francie titulūz. libertates ⁊ priuilegia restituit. Johannē ⁊ iacobū cardinales de colūna in gratiā recepit. Inde mens sanctissimi viri fuerat pacata italia tartaros syriā ⁊ palestinā ingressos xp̄ianos iuuare a quibus lr̄is ⁊ nuncijs ad tantaz rem conficiendā continuo inuitabat vt comodius efficeret statum cū curia perusiū ꝓfectus est. vbi infirmitate correptus nonis iunij diem obijt pontificatus sui mense octauo die decimoseptimo rē destinatā omittit. Sepelit aūt magna pompa in eccīa fratrū p̄dicatoꝝ millesimo tricentesimotercio. vacauit tū sedes menses .xi.

Sextū pontificij iuris librū his annis bonifacius ipe pōtifex edidit. quē a tribus doctissimis viris ex q̄busdā nouis decretis a se editis cōpilari mandauit. ⁊ publico edicto obseruari. ⁊ ī publicis gymnasijs legi debere p̄cepit. quem statim archidiaconus bononiensis explanauit.

Ludouic⁹ ep̄s tholosan⁹ ordinis minorum

Ludouicus felix sanctus ex regali ꝓgenie. patre carolo scdo rege sicilie. matre maria regina sicilie ⁊ hungarie originē habuit. in etate tenella religiosum p̄ceptorem habens. ductus in cathelonīā cū duobus e fratribus suis dat⁹ obses p liberatione regis karoli genitoris vbi p septenniū a fratribus ordinis minoꝝ liberalibus ac diuinis artibus instructus doctus euasit vt publice ac priuatiz disputaret clero ac populo verbū dei manifestaret. Fuit in orōnibus sedulus. factus sacerdos ferme singulis diebus celebrabat. castitatis amator vt excepta matre ac sororibus cū sola nunq̄ loqueret. corpus castigabat assidue. Inde ad petitionē bonifacij pōtificis prius ordinem minoꝝ ꝓfessus ⁊ habitū suscipiēs episcopatū tholosanū regendū accepit vbi mira opera pietatis pfecit. Demū in infirmitate vltima constitutus susceptis deuotissime sacramētis resolutus in mortem ad celum feliciter euolauit. quē dn̄s magnis miraculis magnificauit. consummatis em̄ operib⁹ bonis tēpora multa expleuit.

Albertus huius noīs primus dux austrie rudolphi olim impatoris filius Anno .1298. adolffo impatore oppresso ac interfecto germanoꝝ impator declarat̄. ⁊ imperauit annis decē. Verū cū in prima electione, non omnes electores consensissent. ius electionis in manus eoꝝ resignans ne de violenta regni vsurpatione notaret̄. Iterato electores cōmuni voto cesarem declararunt. ⁊ postea aquisgrani coronā regni accepit. vir vtiqꝫ bello ⁊ armis strennus. licet quidā eū monoculū ⁊ agrestē aspectu auariciaqꝫ suspectū scribant. cū liberorū suoꝝ cōmuni vtilitati comodū proposuit. Qui suscepto imperio a pontifice imperij cōfirmationē expostulauit. quā ab arrogantissimo obtinere nō potuit. Cū a bonifacio pontifice vt eū de more cōfirmaret missis terqꝫ quater oratoribus impetrare nequiuerunt. Verū cū inter philippū frācorum regē ⁊ bonifaciū ipm (vt erat animo ambitiosus) postmodū suborta fuisset dissensio eo qꝫ philippus apud parisius magnū ꝯgregasset conuentū vbi bonifacij ꝯmemoratis iniurijs sibi illatis. ac etiā eius fraude in papatu occupando ꝯmemorata ad futuꝝ ꝯcilium appellauerit. Bonifacius ira percitus ꝯcilio habito nō solum albertū ꝯfirmauit ſꝫ etiam philippi regnum alberto huic subiecit. Que res multas discordias et occasiones inter christianos suscitauit. Huic Alberto frater rudolffus impatoris rudolffi filius erat. cui wentzeslai regis bohemie soror noīe agnes nupsit. q̄ prage moriens ibi sepultus iacet. Ex ea nat⁹ ē iohannes qui paterne hereditatis diuisionem ab alberto patruo petijt. q̄ ei sertum viride in obprobrium misit. Deniqꝫ hic albertus cū multa strennue gessisset. et rhenū fluuium transisset iohānes p̄dictus albertū patruū suū circa reinfelden nō lōge ab oppido pruck vel vt alij habent scafusa dum simul amicabiter agerent sua manu interfecit. deinde penitentia ductus clementem quintum pōtificē maximū qui sibi purgationem indulgeret apud auinionem adijt. Pōtifex imperatoris occisorem ab impatore iudicandum ait. venit g̃ pisas iohannes. vbi cum cesar heinricus. vij. eius nominis impator ꝓsidebat. a q̄ iussus religionem ingredi heremitaꝝ sancti augustini. in eaqꝫ perpetuo penitere nō recusauit. Mortuus est in eadem vrbe ⁊ in ede sui ordinis sepultus. Mater eius ioannis cordata mulier fuit ⁊ ingenio feroci. que cū accepisset germanum suū wentzeslaū contentum regno bohemie oblatum imperiū recusasse. At ego inquit si regno potior glebaqꝫ vna mihi modo desit. aut quod reliquū est subijciam. aut imperio excidam.

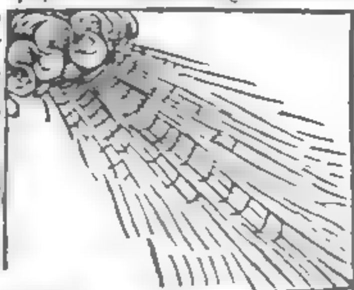

Linea impatoꝝ
Albertus primus

Erant eo tpe secundo carolo regi neapolitano nati post sancti ludouici mortē supstites ex maria vxore regis hungarie filia mares sex. femelle quinqꝫ. eorūqꝫ maior natu carolus martellus hungarie regnum materna. secundus robertus calabrie dux neapolitanū paterna hereditate expectabant. Terciusqꝫ philippus tarentinū obtinuit principatum. Nataꝝ prima clementia nomine carolo philippi regis frācie primogenito nupta erat. Scda nomine blancam iacobus arrogo sicilie rex dimissis anno ante qnto Carolo martelloqꝫ ⁊ ludouico postea sancto quos tenebat obsides in matrimoniū acceperat. Cum eo itē ex pacis federe leonorā terciā fridericꝰ arrago iacobi frater titulo ⁊ ipse regni sicilie ornat⁹ vxorē habuerit.

wentzeslaus tercius

Wentzeslaus tercius rex bohemie septimus filius p̄dicti wentzeslai. qui cū ebrietate ⁊ turpissime parti corporis dies noctesqꝫ indulgeret ⁊ aliorum bona diriperet. alioꝝ vxoribus illuderet apud demutum morauie ciuitatem dū solus in domo decani pontificalis edis pambulabat tribus vulneribus cōfossus duo de viginti natus annos interijt. Ignoratus est necis auctor. qꝫuis conradus eques turingus cruentam gestans pugionem exire regiam visus fuit. nā is prius obtruncatus est populi tumultu qꝫ crimen confiteret̄. Venerat eo tempore pragam dux carinthie heinricus. cui altera ex sororibus regis nomine anna natu maior iam pridem nupserat. hunc bohemi regem sibi deligunt. Id egre fert albertus impator. qui repente coactis copijs bohemiam ingressus heinricum regem deturbat. rudolphumqꝫ filiū suū regē constituitus Elizabeth senioris wentzeslai relicta in matrimoniū ei tradita quo regnū eius solidius esset. qui cum magna bohemoꝝ spe regnare cepisset subitaneo morbo correptus primo regni sui anno absqꝫ liberis decessit. Ob eius obituꝫ dissidentes inter se bohemi. alij fridericum rudolffi fratrem. alij heinricū quem deiecerant petiuerunt. vicit heinrici factio trucidatis alterius partis auctoribus. Et qꝫuis albertus impator cum magnis copijs bohemiā ingressus regionem longe lateqꝫ affluxerit. heinricum tn̄ regno eijcere non potuit prius a nepote, vt ante diximus occasus qꝫ meditata in bohemos exequeretur.

Cometes future maxime cladis indiciū hac tempestate in celo apparuit. afflictionem xp̄ianoꝝ indicans. quo anno in solennitate sancti andree tantus repente terremotus exortus est qꝫuis antea nūq̄ qui et multis diebus ꝑ interualla ꝑdurans multa diruit edificia.

Cum eo tpe quidam electores imperij. presertim ecclesiastici principes ob diuersa dissidia in albertū regē varias coniurationes ac simulates attemptarunt. dicentes adolphum dn̄m suū in bello perisse. ideo cū regia dignitate indignū censebant. Quā ob rem ceteri principes primarij in regno germanie Rudolphum palatinū rheni imperij iudicem statuerunt et deinceps futuris temporibus sua industria hoc officium pagere deberet. Ex qua consuetudine reges romanoꝝ mouerent ne aliquod malū vituperatione dignū in regno molirentur. ac indigni imperio iudicarentur.

Seductor ac dolosus quidaꝫ ostentabat se fore fridericuꝫ imperatorē indicijs varijs. quē olim pditū fuisse ac nullū postea inuentum fuisse dixerūt. Is sua astutia cū multos sibi adherentes acquisiuisset ab imperatore pphensus de tectis fallacijs igne combustus fuit.

Iudei q̄ꝫ anno primo alberti imperatoris aucti in plerisq̄ꝫ locis ob male gesta nurmberge in herbipoli. rotenburge. ac in plerisq̄ꝫ locis finitimis igni traditi sunt. nec sexui nō etati parcentes. infelices gentem aliq̄t milia perijsse ferunt seruati infantes baptismi gratia.

Cū āno vntetricesimo ꝛ millesimo iacobuꝫ arragonē siculū regē obijsse diē crebuisseꝫ robertꝰ calabrie dux caroli genitoris iussu in siciliā traductis copijs cathina vrbe potitus est. Philippꝰ q̄ꝫ tarentinus dux frater suus cū paruissima classe illico est subsecutꝰ. Siculi interea correptis populariter armis sese aduersus exosum gallicū nomē vt tuerent terra mariq̄ꝫ parauerant. ꝛ fridericū arragonē euocauerunt ratione vt regnū trinacrie sibi etiā tardiuscule aducturo pseruādū eē. plene cōfisus copias ex hispanis traducendas. vel adhibita longiore mora contraheret. Nauigauerat interea solutiore disciplina classis philippi principis tarentini eā p se ferens securitatem quā ne excepta a roberto fratre omni sicilia debuit ostētare. quin etiā roberti classis ex cathinensi portu soluens illi q̄ primū e longinquo apparuit absq̄ꝫ bellici apparatus armatura obuiā est pgressa. in vtrāq̄ꝫ igit classem pari socordia sed motu ventoꝝ dispari vicissim se petentē siculoꝝ classis magno ordine. maioriq̄ꝫ apparatu. maximo animoꝝ ardore delata est. primaq̄ꝫ impetu que posterior nauigare ceperat roberti ducis classe armamētisq̄ꝫ destituta nullo siculoꝝ labore dissipata est. partim demersa partim intercepta est. partim ad hostiles portus adducta est. adeo vt pauce triremes remigio vsē acceleratione cathinata ad robertū fuerint reuerse. Durius postea fuit siculis cū philippensi classe p̄liū his duobus incomodis robertus dux animi anxius in fugā sententiā inclinauit. Cathina itaq̄ꝫ in ciuiū potestate relicta cū paucis que ex vtraq̄ꝫ classe supfuerant triremibus in italiā est reuersus.

Dinus iuris doctor

Dinus mugelanꝰ iuris vtriusq̄ꝫ peritissimꝰ doctor hoc tpe claruit. ꝛ primū locū inter doctores in italia obtinuit. eo q̄ in dicendo. disputando. decidēdoq̄ꝫ tantā loquēdi vim habuit q̄ eo p̄sente vniuersalis legalis phie synodus adeē videret. ꝛ pterea copiose eleganterq̄ꝫ totū ciuile ius multis voluminibus declarauit. nā sup infortiato digestoq̄ꝫ veteri ac nouo pulchre scripsit. Insup ꝛ de mandato bonifacij pape ꝛ post archidiaconū bononiensem in iure pontificio sextū declarauit. scripsit etiam consilia elegantissima.

Petrus de bellapertica natione burgūdꝰ p̄dicti dini pfessionis ꝛ doctrine psilis hisdē tpibus floruit. q̄ ꝛ ipō dino nō minꝰ docte ꝛ accurate sup toto digesto codiceq̄ꝫ ac institutis scripsit. Habent etiā eius centū disputationes a se edite ꝛ in maximo p̄cio apud doctos habite.

Iacobꝰ de arena iur. psultꝰ

Annꝰ aduenerat salut millenꝰ terdeciesq̄ꝫ centenꝰ in q̄ octauꝰ bonifaciꝰ pō. ro. vt p̄missū ē prudēti plorisq̄ꝫ vsus psilio p̄res imitatꝰ ve. te. annū instituit iubileū. centeno inde quoq̄ futuro āno. cuiꝰ ea fuit rō vt q̄ ex trāsalpinis vltra mariniisq̄ꝫ venientes octo. q̄ ex italia ꝛ eiꝰ insul. xv. diebꝰ sacratbis loca orādo obirēt plenaria peccaminū venia donati eēnt. Magnū ea summi pon. indulgētia alicubi fructū attulit q̄ diffidētes aliq̄ ꝛ acerrimis etiā capitalibusq̄ꝫ inimicicijs publice ꝛ priuatim vsi in pacem beniuolentiāq̄ꝫ conciliati sunt.

Iacobꝰ de arena natōe parmēsis iur psultꝰ peritissimꝰ. cuiꝰ opiniones i explanādis legibꝰ vt bartolꝰ testat sp de mēte iur extiterit. his tpibꝰ breuit vtilitq̄ꝫ sup digesto toto ꝛ codice scripsit. indeq̄ꝫ disputatiōes pulchras ac tractatū de excussione cōposuit.

Nicolaꝰ de neapoli his etēporaneꝰ extitēs sup prima infortiati ꝛ toto volumie copiose ꝛ pulchre pscripsit. ac q̄dā alia edidit.

Jo. scotus or. minor

IOannes scotus ordinis minorum theologus subtilissimus. Anno dñi. M.ccc. vel circa. velut alter apollo floruit. Et p ceteris theologis subtilissima quedam opa edidit. Et sup librum sententiar precipue sup quatuor sententiar que ipse (vt aiunt) in ordinem redegit multa subtilia scripsit. Unde et doctor subtilis dr. Quodlibeta etiam plurima disputauit. In diuinis etiam codicibus comentarios et alios tractatus edidit. Qui quidem comentarij qd valeant absqz nro testimonio ipsi ostendunt. Sup libros Aristo. et maxime methaphisice qstiones psutiles disputauit. et alia coplurima composuit. Hunc aut lacte sue sapientie multos enutrisse discipulos tradunt. Et qui maxime pficere hos fuisse dicunt. Franciscu maronem Antoniu Andream Joannem grandonem. Ocham burleu atqz alios coplurimos. Quorum ingenijs mirumimodu phia creuit. Demu apoplexicus interijt. Quis a plerisqz putetur quod viuus fuerit defossus.

Raynerius or. pdicator

RAynerius pysanus ordinis pdicatorum mgr egregius doctrina et eloquentia grauis. Vir optim ac pemodu sanctus. vt ex eius opibus habemus. summa in veneratione hac tempestate habet. Et summa copiosissima multarum lucubrationu et vigiliaru plena conscribere orsus e. In qua certe quanteqz litterature ac sanctimonie vir fuerit. vl ex hoc percipi pot quod cu in ea quicquid vtilitatis difficultati sue necessariu e. diuinarum scripturar studio plenissime inueniat. sine sui laude et pfanoe (vt plerunqz fieri solet) absolute sic incipit. Absolutio et c.

Nicolaus de Lyra

NIcolaus de lyra minorum ordinis theologus eminentissimus in ordine claruit. Qui cu p iudeoru impietate et disputationibus et scriptis diu aduersatus fuisset. Etiam nouu et vetus testamentu in eor cotumeliam et obprobriu plurimis voluminibus diligenti cura comentatus est. pter quod nome eius in toto mudo celeberrimu effulsit. Cu satis vtile et dilatatu opus edidit. Et fm sensum lralem bibliam exposuit reprobans opiniones hebreor falsas. et extortas exponens ex eorum libris cofutans. Addidit quoqz aliud volumen magnu in quo ponit expositiones hystoriaru fm sensum misticu vel moralem vel allegoricum. ferunt hunc primo iudeoru doctorem fuisse. Et pterea coru lingua optime agnouisse. Qui ex hebreo peritissimo i doctrina iudaica conuersus ad xpm et habitum minoru suscepit.

Alanus doctor

ALanu aut doctore celeberrimu. cognomento vniuersale. no nulli hijs tpib ascribunt. Qui cu in omi scia admirandus esset pcipue tn in theologia ac philosophia excedes vniuersalitatis vocabulo insigniri meruit. Cui sepultura i loco Cysterci ostendit. Exeuntibus de oratorio ecclie ad dexteram. in sepulcro marmoreo. Cuius alani magni doctoris vniuersalis hoc epigrama extitit. Hic iacet alanus que breuis hora breui tumulo sepeliuit. Qui duo qui septem qui totu scibile sciuit.

Clara vgo Eremitaru

CLaram oppidi montisfalconi quondam augustiniane religionis eremitaru alunam. vgine vtiqz insigne et sinceritate vite clarissima. anno. 1299. apud eundem montisfalconi spoletane vrbis oppidu anima celo reddidisse ferunt. Que sanctissima virgo tanti certe extitit decorata meritis et miraculis. vt sanctoru cathalogo pie ascriptam putari possit. De cui sanctitatis pconio hoc vnu referimus testimoniu quod apertis oculis videri potest. quodqz de quouis sancto nuqz lectitatum vel repertum est. Ea siquidem defuncta in eius corde statim crucifixi ymago clara et aperta visa est. Cum ipsius passionis insignibus in quo etiam tres lapilluli eiusdem ponderis inuenti sunt eminentissimu sanctitatis indicium.

FRaticelli de opinione et heresis eor. a bonifacio pontifice damnat. et vbiqz diligenti cura perqsita exterminari iubet. vn hermani corpus eiusdem secte auctore apud ferraria. xx. annis sepultu. q p sancto colebat exhumari et exuri fecit. Qd malu tpe ioannis xxij. diffusum e. q sinis conuenticulis clam initis summis pontificibus aduersari ceperut. In antris noctu couenietes clerici laudes xpiano ritu cantabat. Quib media nocte finitis alta voce admonebat masculus et femina carnali copula comisceri. Luminib illico extinctis quequ viru p prima mulierem psternebat. Et exceranda cu infantulo postea nato exercebat p singulas manus tradebat baiulandus. quousqz aiam exalabat. inde assabat collectosqz cineres in vasculu mittentes. vinu superinfundebat. Quo nouicios et exceral sibus hmoi consecrandos epotabant. Extant adhuc hmoi crudelissima et diabolica heresi aliquibus in locis abditis et vallibus nonnulla conuenticula pertinaciter in sua perfidia permanentes.

Anno mundi.6504. Anno xp̄i.1305

Linea summoꝝ pontificū
Clemens quintus

Clemens quintus papa.natione vascon⁹.burdegalēsis ep̄s bernardus go' tho antea vocatus.p̄re bertrādo milite nat⁹.post longā ꝯtentionē pōtifex creat̄.Cardinales em̄ coartati a perusinis in cōclaui tandē in hūc bernardū burdegalensem ep̄m tūc agentez i gallus cōuenerūt.Is decreto electionis de se facto apud burdegallā accepto.lugdunū se ꝯtulit.Et clemētis q̄nti noīe assūmpto.cardinales illuc ad se litteris accersiuit.q̄ oīa facta parandi mora mēse Augusto anni salutis q̄nti tei decies cꝫ centeni accesserūt.Fuitcꝫ ea curie translatio annis septuagintaquor.Que multas dei ecclie preuaricatōnes.multa inuexit xp̄iano ppl'o detrimēta.Interfuerūt lugduni pōtificis coronationi philippus rex francie.carolus cꝫ frater suus.in frāciā ex ytalia reuersus.Joannes dux britannie ⁊ quicquid nobilitatis oīus gallia tūc habebat.Dumcꝫ pompa eius celebritatis ex more ⁊ p vrbē duceret̄.muri pina gētiū pressura incubantiū impulsa corruit.Cui⁹ casu dux britānie ⁊ multi ignobiores oppressi interiere.carol⁹ regis frater debilitatus.⁊ pōtifex ip̄e adeo in turbā pceps deturbatus ē.vt mitra ex capite excussa lapidē p̄ciosissimū amiserit.Creauit v̄o clemens cardinales ex gallis tam multos vt facile tūc cōiectura oīes assequi potuerit.pontificē romanū deinceps nō nisi ex gallicis creari posse.ytalie aūt ⁊ vrbi rome visus ē satisfecisse in duobus iacobo ⁊ ioanne colūnēsibus.quos ad capellum ⁊ integrā dignitatē restituit.Ne aūt romani curie absentiā diuturniorē sicut sibi cōscius erat.futurā egreferētes animo rebellarent.tres cardinales attributa senatoꝝ muneris potestate romā accedere curauit.Quorum auspicijs ip̄a roma ⁊ ytalia oīus gubernabat̄ postmodū eius iussu dulcini heresis oppressa ē.ac templarioꝝ religio penitus extincta.venetos ꝓpterea ꝓpter ferrarā occupatā anathemate notauit.ac sacramenta interdixit.Idem in florentinos ⁊ lucenses egit.ideo florentini grauissimis exactionib⁹ clerum grauare ceperūt.Cū ad cōponendū ecclesie statum animū adiecisset ꝯcilia habuit.vbi clemētinaꝝ liber postea confectus est.Ubi etiā celestinū papā sub nomine petri sanctis confessoribus aggregauit.Deinceps v̄o varijs egritudinibus afflictatus.nūc em̄ dissinteria.nūc stomachi ⁊ lateꝝ dolore cruciabat̄.Octauo pontificat⁹ sui anno.mense decimo.die quintodecimo moritur.Uacat tum sedes annis duobus.mēsibus tribus.diebus.xvij.dum non satis inter cardinales constat quem potissimū deligant.Nec minor quidē discordia inter electores imperij tum fuit.mortuo heinrico.Eius autem corpus in vasconiā patriā suam defertur.vbi in beate marie de vsesta templo diocesis vasatensis sepelitur.

Dulcinus ⁊ margarita vxor sua heresiarche.apud vrbē lōgobardie nouariā.cū anno salutis septimo terdecies centeno in rebus xp̄ianis varij motus agitationes cꝫ incideūt.sectatores vtriuscꝫ sexus ad mille nacti virus diffundere ceperant.Eo perniciosius quo sacerdotes ⁊ religiosos in populoꝝ inuidiam adductos.spernentes simulatā puritatē quādam ⁊ innocentiā vite ꝓponebant secūdū quā immixti femellis mares.lasciuia ad libitū debaccari.Que pestis duobus annis perdurans.Eos itacꝫ a clemēte romāo pontifice nūcꝫ in montem coactos excelsum alpibus cōtinentem.fame ⁊ frigore confectos ad vnū sustulerunt.Captis deincꝫ dulcino ⁊ margarita vercellas perduci iubentur.⁊ primo lacerari inde eorum ossa cōcremari ⁊ in ventum dispergi precepit.Nec hec pestis omnino deleri potuit.quin adhuc in mōtibus tridentinis aliq̄ue eius reliquie remanserunt.

Concilium Uienense

Anno domini millesimo.cccxi.kal.Nouēbris concilium generale in vrbe narbonēsis gallie viēna celebrari cepit.vt ante fuerat publicatum.in quo aderāt pluscꝫ.ccc.ep̄i vltra alios p̄latos de varijs regionib⁹ orbis.Et cum clemens vt satisfaceret ꝓmissioni facte regi francie de delēda memoria bonifacij cū rex illum hereticū fuisse ꝓbare intēdebat.conciliū assentire noluit.ꝓcessum tn̄ in regem francie iniustū declarauit.Statutū fuit q̄ oīa bona ⁊ possessiōes q̄ fuerāt templarioꝝ mansioni hospitalis hierosolimitani assignerētur.Facte fuerūt in eo cōcilio ꝯstitutōes generales ꝯcernētes statū religiosoꝝ.Et librū clemētinaꝝ a se cōpositū i eodē vienē ꝯcilio clemēs edidit.Petrū q̄ꝫ morroneū q̄ celestinus fuerat in numeꝝ retulit beatoꝝ.In eo ꝯcilio ad alterius anni medietatē ꝓtrahens.de subueniē do hierosolime multa v̄ba fecit.Que i irritū cecidere.Et decreta ꝓmulgauit extantia quibus de suo nomine clementinā appellatio perseuerat.

Henricus eius nōis octauus. vel vt alij scribūt septim⁹. q̄ heinricum lantgrauiū thuringie inter impatores nō numerāt. Comes lucēburgēsis, quē ytali comarchū vocāt cū albertū impatorē ioannes ex fratre nepos interēisset. Electores germani apud frāckfordiā ꝯuenientes i romanoꝝ impatorē āno domini. M.cccviij. eū delegerūt. quē z aquisgrani germani regni corona z infulis decorarūt. Legantq̧ ip̄i⁹ regis. dux baioarie cognat⁹ ei⁹ et dn̄s guido de namarco frater comitis flandrie cū romanū pontificē auenione agentem adissent petitā romani imperij ꝯfirmationē. Ea impetrarūt cōditiōe. vt intra bienniū italiā ingressus roma coronādus accederet. Nō aūt p̄fiti termini finē expectauit heinricus. s p̄missis in ytaliā oratorib⁹ ad ꝓpinqua alpib⁹ regni germanie loca ytalie ꝯtinētia venit. Primiq̧ ex ytalis aditi sunt ab impatoris oratoribus florētini. quos impator creatōnis sue initio apud franckfordiam dedicerat nōis impatoꝝ in ytalia atq̧ ceteris oībus hostes esse. Nā multos ꝯstat ytalos patria pulsos. p̄sertim gibellinos non etrurie magis quā oīm ytalie regionū. q̄ noua deligēdi creatione eīa apud electores expectata illū magnā victorie z amplitudinis spem erectū. quid agēdum puidendūq̧ esset subito edocuerūt. Fuit aūt heinricus imperator vir sapiens iustus z graciosus. i armis strēnuus catholicus z honestus. ꝯsilio z animo iuxta potens. Is interea elizabeth alterā wentzeslai regis bohemie sororē. viij. z. x. annos natam clam vessam ad se venire. apud Spyram ioanni filio suo quatuor ānis minori mīrimonio ꝯiūxit. Eodē tpe tribus ꝯparatis exercitibus vnū ip̄e in ytaliā addurit aduersus brixienses. quos armis cunctos impata facere cōpulit. longobardosq̧ oīnes in ptātem accepit. Alterā aduersus comites wirtenbergenses direxit. sacro imperio rebelles. quibus ex. lxxx. castellis ac munitissimis oppidis q̄ obtinebant duo. z. lxx. armis expugnata ademit. Terciū ex frācombus ac baioarijs cōparatū duce petro archiepo magūtino. cū filio i bohemiā misit. Transgresso interim alpes heinrico thaurinēses ad q̄s primū descensurus erat. populariter obuiā ꝓfecti sese z vrbem eius arbitrio ꝑmisere. Pariter fecerūt astenses q̄bus vrbibus rex vicarios dedit. Exinde papie comes symon collubianus vercellaꝝ antonius laude vrbiū primarij ciues heinrico occurrētes vicarios acceperūt. Et scaligeri veronēses obedientiā polliciti sunt. mediolanū vrbem famulie due turriani z vicecomites potentatu pares gubernarūt. guido turrianus guelfe. matheus vicecomes gibelline factionis principes erāt. Heinrici aūt exercit⁹ vrbi appropinquās vtrosq̧ terruit. Ea intelligēs heinricus pacis ꝯstituende auidus vrbē ab vtrisq̧ publico ꝯsilio in dn̄atum accepit. Leupoldusq̧ austrie dux cū germanorum cohortibus vrbi p̄sidio est impositus. Heinricus interim ferream imperij coronolā nō modoetie vt debuit s mediolani recepit. Interea dū heinricus primū oppugnāda post euertenda brixia occupatus est. Oratores quos ad venetos miserat redeūtes paratam esse retulerūt. eam rempub. nauigiū quod postulasset prebere. quo ad regiones vrbi rome ꝓpinquiores cū omni exercitu transportarētur. Per qd̄ item temp⁹ veronēses vicentini z patauini z taruisini missos ad se vicarios acceperūt. Ip̄e deductis eciā q̄ apud eum assiduerant amedeo sabaudie comiti z pisanoꝝ genuensiūq̧ oratoribus p placētinos genuā se contulit. At heinricus cum mensem tereciū genue egisset maris quā expectauerat tranquillitate oblata triremibus quadraginta genuensiū saonensiūq̧ pisas petijt. Equitatu terra per lucens̄ premisso. Rome deinde coronat⁹ tres eīn cardinales dicūt historici a clemente romano pontifice legatos romā venisse. Heinricū apostolica auctoritate coronaturo. a cardinali hostiensi z pratensi coronam accepit. Renitente Roberto rege neapolitano. florētiā inde obsidiōe artissima cinxit. Pisas senasq̧ in ptāte habuit. robertum regē priuatū regno pronūciauit. Et hinc classem in illū nauigare iussit. Tandem impator incidit in egritudinē. ex qua vt ꝯualesceret. medicoꝝ consilio balnea adijt maceratensia. cū autem ea balneoꝝ lotione minus recreari ac conualescere videret. medicis item consulentibus purioris aeris loca petere voluit. Itaq̧ est boncōuentū qd̄ oppidū duodecimo a senis miliario distans. dum obsidione incipit premere diem obijt. Signa veneni in cadauere apparuisse multi scripsere. Ptolomeus vo lucensis affirmat veneno eū perisse a p̄dicatoꝝ ordinis fratre in eucharistia dato. Aliusq̧ addidit id florentinorum industria factum esse. quicq̄d ei rei veritas habeat. satis supraq̧ certum est. non magis florentino z lucensi ac ceteris eius secte etruscis. quā roberto regi salutem in ea morte quesitam esse. Multis vo econtra ea mors incomoda perniciemq̧ attulit. cui⁹ corpus in vetusto ac nobili pisaꝝ templo sublimi loco post aram maiorem amici condiderūt. Fuit aūt animo magnus. z non infima si longiori vita functus fuisset, egisset. imperauit solum annis quinq̧ z mensibus octo. quo mortuo vacauit imperium anno vno.

Fecerat romani imperij ante hūc heinricum quo ad rem ytalicam vacatio. vt omnes pene vrbes solite imperio parere tyrannis eodem pene capitaneatus titulo appellatis subessent. Nanq̧ tres iam imperatores ab accessu in ytaliam abstinuerant. vt nō ab absurde imperium vacasse ytali dicant. hinc verona scaligeros. mantua passerinos. padua carrarienses habebat. Et marchiones astenses quos anno ante sexagesimo salinguerra eiecto ferrariam pro ecclesia administrasse ferunt.

Ordinis contemplariorum extinctio

Ea tempestate cum adhuc Clemēs pontifex cū curia morā hēret in ciuitate pictauiēsi. rex frācie seductus (vt fertur) ab officialibus suis. pōtifici denūcians mgrm templi et mansionis suosqꝫ frēs quibusdā erroribus infectos. et scelerib⁹ inuolutos eē. Maiores ei mali fomes tēplarij multis añ ānis in asie bellis q̄ aduersus īfideles gesta sunt cōuicti oīm pnicosissimi. xpiani em̄ spernentes blasphemātesqꝫ ac penitus derisdentes, p q̄ pugnare ꝯsueuerāt. eos turcis et sarracenis ꝯsensisse. et nrōrū expeditionib⁹ fuisse aduersatos ꝯstitit. Añ multis eorū vario affectis supplicio ceteri omēs ꝓprijs redditibusqꝫ et bonis q̄ possidebāt amplissimis spoliati sunt. q̄ptim cōcessa sunt rhodijs hierosolime hospitalarijs. ptim noua attributa religionibus in hispania aduersus sarracenos beticā olim nūc granatā incolētes a pontifice institutis. Quātū aūt ordo templarioꝝ (vt in supiorībus p̄missum ē) augebat̄ tantū nūc minuebat̄ et sanctitas. iacobus burgūdus origine et ex dominis molay genit⁹ ingentis animi ad templariorū militiā se cōtulit. In qua pfect⁹ prioratui ditissimo moriēte mgro interuētu principū in magisteriū sublimatus emicuit. Actūqꝫ ē vt philippi frācoꝝ regis ei⁹ filiū ex sacro fonte susceperat indignatōem incurreret. Quo eo ventū ē. vt pmittente clemente pōtifice summo tēplarioꝝ primates omēs. vna et eadem die. philippi iussu. p omne suū regnū capti detinerent̄. vna cū iacobo ordinis tā ingentis mgro. Et inde presidijs regis occupata oppida. thesauri ornatus oēs. cū om̄i suppellectili ī regiā ptātem redacti. captiuiqꝫ deducti parisius. Quibus diu fuatis in vinculis cuꝫ varia et obscena obiecta essent. et frustra cūcta negātib⁹ Rex iratus magistro cū tribus socijs resuato. ceteri dānati incēdio. Ueꝫ palis alligati et añ oculos staret ignis et carnifex. quāto cruciatu paterētur miseri voces ī celos ostēdebant. se veros xpianos aiebāt et sanctissimā eoꝝ fuisse religionē. Jacob⁹ deīn cū tedio diuturni carceris esset attrit⁹. lugdunū deduct⁹ et exortationibus varijs suasus. Quedā ex oppositis clemēti summo pōtifici ꝯfessus ē. Ideo retract⁹ psius dū corā duob⁹ legat̄ ex latē snīa legeret̄. Ipē cū vno ex socijs q̄ delphini vienēs̄ frater erat. se morti dignū ꝓtestatus. nō qꝫ vnqꝫ q̄ legebāt ꝑpetrasset. hinc tn̄ in deletōem tēplarioꝝ snīa sbsecuta. Jacobus cū frē delphini ad suppliciū deduct⁹ qꝫ ambo rege spectāte intrepide et ꝯstāter sbire. nil aliud qꝫ q̄ dudum occubuere testātes.

Trusianus medicus plusqꝫ cōmentator

Trusian⁹ medic⁹ florētin⁹ thadei medici auditor. tēpestate hac. q̄ plusqꝫ cōmentū sup tegni galieni mira doctrina ꝯscripsit. Hic qꝫ cū in practica artis medicine vt multi ferūt infortunatū se ꝯspiceret. religioni se totū dicauit. Et carthusiensiū ordis hitū accipiēs. corthusin⁹ effect⁹ ē monachus.

Richardū aūt de media villa theologū eruditissimū ordis mioꝝ ijsdem tpibus nōnulli ascribūt. Cui tanta ingenij magnitudo fuit. vt nulla lr̄atura ei in diuinis codicibus latuerit. Qui et iter multa ingenij sui monimenta. quatuor snīaꝝ libros optīe et vtilissime explanauit. Extāt qꝫ et mlte ei⁹ postille et alia mlta

Jacobus de viterbio ordīs heremitaꝝ sancti Augustini sacre pagine celeberrimus ꝓfessor. et neapolitane ecclesie archiepus dignissimus. et virtutū oīm decoratus. p hoc tpus in precio exn̄s tractatum de regimine xpiano ad Clementem istum pontificem dedit. ac magistrū sentētiarū egregie exposuit. Et quodlibeta quatuor determinauit. Qui cū acri et torso ingenio habitus esset. speculatiuus doctor appellatus est.

Richard⁹ de media villa

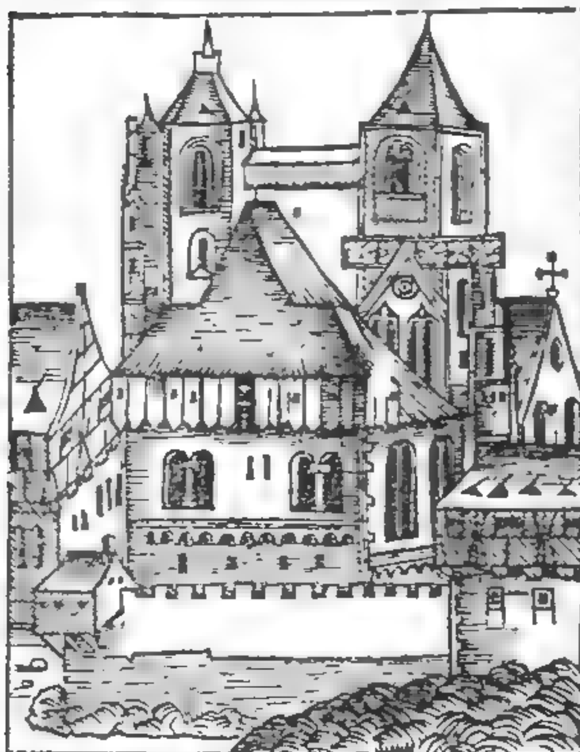
Anno millesimo. cccciiij. Tres sit̄ lune in celo apparuere. Et fulgor quez dicūt Cometēqꝫ aqlone v̄sus apparebat q̄si ad finē v̄ginis trib⁹ mēsibus. Et eodē āno eo deficiēte in mēse nouēbri obijt rex francie philipp⁹ q̄ ānis. 29. regnīt. Cū ivenatōe aper iter crura eq̄ quē rex eqtabat se īgessit. ex q̄ de eq̄ cadēs paulo post mortu⁹ ē. Hic fuit pulcerrim⁹ hoim sui tpis. statura magn⁹ optīe ꝯposita hn̄s mēbra. Ueꝫ dedit⁹ corporeis oblectamēts precipue venationibus curaꝫ regni suis relinquēs quibus nimiuꝫ credens. mlta in regno incōmoda sunt secuta. Is post se reliquit tres filios scilicet Ludouicum regem nauarre. Philippum co-

Cometa

mitem pictauien̄. ⁊ carolū comitē marchie. omnes hij tres pauco tp̄e reges francie fuerūt. viri pulcherrimi ⁊ in vxoribus eorum male fortunati. Ludouicus habens vxorē filiā ducis burgundie quā strangulare fecit. Philippus vxorē quā repudiauerat reassumpsit quia multū eā amabat. Carolus vxorē in carcere detinuit. Ad hanc infelicitatē peruenisse opinant̄ quia in gradibus p̄hibitis ↄtraxerunt. vel ob iniuriā genitoris philippi ꝑpetratā in captura bonifacii pape.

Ordo rhodiorum militum principum

Rhodus insula cuius descriptionē supra p̄fecim⁹ licet opposita hoc anno. 1308. in xp̄ianorum ꝑtātē deueniens religioni btō iohāni dicatꝭ auctoritate pōtificis ↄmendat̄. Hij nempe religiosi cū hierosolima omnino deperdita esset ⁊ templariꝫ in magnos errores ꝓlapsi a romano pontifice fuissent extincti in eam insulā sese recipientes turchos eius dn̄os eiecerūt. neq̄ vllo pacto turchorum viribus hec insula restitisset. nisi religiosi milites. qui vt dictū est beato iohanni dicati eius insule curā suscepissent. ⁊ vrbē pene dirutā instaurantes ⁊ desolatā xp̄ianorum suffragijs instaurauerunt. naualiaq̄ ⁊ classes reformātes. nō solū insulam ip̄am tutati sunt ꝟ̄ ciprus ⁊ alijs finitimis xp̄m colentibus magno p̄sidio fuerunt. quorum virtute quicq̄d in oriente nostre religionis est xp̄o seruatum fateri licet. Ip̄is igit̄ militibus fide ⁊ gratia ac religione clarissimis xp̄ianam fidē ꝓfessionis voto ingēti virtute tutantibus templariorum bona p pōtifices ⁊ alios orthodoxe fidei principes addita sunt. Postmodū deuotione pmoti etiā regulam beati augustini ꝓfiteri sponte voluerunt. quā ob rem ⁊ a summis pontificib⁹ romanis ⁊ priuilegijs ⁊ beneficijs plurimus ecclasticis honorati sunt. Soldanus egyti dn̄s toto quīq̄nio armata classe cū eos vexasset maiora ptulit q̄ intulit dāna. Turchi etiā quatuor vicibus diuersis temporib⁹ eorum agros inuaserunt. sed maximam cladem reportauerunt. Nouissime mahumetus turchorum imperator grauiter aggressus. de quo in sequentibus mentio fiet. ferunt rhodios quoddā castellū sancti petri nominatū munitissimū habere quod magno sumptu custodiunt. vbi xp̄iani de manibus turchorum fugientes sepe saluant̄. in quo milites canes nutriunt ⁊ noctu extra castra emittunt. de quibus dicitur q̄ christianos odore cognoscant. eosq̄ aduentantibus blandiunt̄ turchos aūt latratu prodant ⁊ morsibus insectentur.

Johannes rex bohemie

Iohannes heinrici imperatoris filius. cui genitor elizabeth alteram wentzeslai sororem matrimonio ↄiunxit. regno bohemie deinde potiri meruit. eoq̄ regno suscepto. 35. annis regnauit. vir certe bonus ⁊ multe beniuolentie insignitus. ⁊ potenti manu regnū gubernauit. ⁊ patre in ytalia agēte apud germanos vicario nomine administrauit imperiū. Patre vo defuncto cū plurime ytalie ciuitates ei sese dedissent. penetrauit alpes cū exercitu. casq̄ nō paucis annis tutatus est. Brixia em̄ bergamo. luca. parma. regio ⁊ mutina atq̄ alijs vrbibus potitus est. quibus in ꝓtectiones susceptis illas ⁊ arcibus ⁊ menibus munire studuit. ⁊ in bergamo arcem munitissimā adhuc extantem edificauit. Post hec egra a iohanne recepta est. ⁊ vratislauiensiū ciuitas quam dux slesie occuparat heinric⁹. ⁊ alie ciuitates slesie ei subiecīt̄. Bellū ⁊ aduersus australes bellum in quo victor iohannes suos milites preda nō modica ditat. A rege francorum postremo aduersus anglicos in auxiliū vocat⁹ prelioq̄ memorabili se immiscuit in q̄ cū multis militibus cesus interijt. Relicto filio carolo qui tū vnum ⁊. xxx. annos agebat.

Dantes poeta

Dantes aligerius patria florentinus vates ⁊ poeta ꝯspicuus ac theologorū p̄cipu⁹ tempestate istac claruit. Vir in ciues suos egregia nobilitate venerandus. qui licet ex longo exilio damnatus tenuesq̄ illi fuissent substātie semper tū phisicis atq̄ theologicis doctrinis imbutus vacauit studijs. vnde cū florētia a factione nigra pulsus fuisset parisiēse gymnasium accessit. ⁊ cum circa poeticam scientiam eruditissimus esset op⁹ inclitu atq̄ diuinum lingua vernacula sub titulo comedie edidit. inq̄ oim celestiū terrestriumq̄ ac infernorum ꝓfunda cōtē plat⁹ singula q̄q₃ historice allegorice tropologice ac anagogice descripsit. Aliū q₃ de monarchia mōi. Hic cū ex gallijs regressus fuisset frīderico arragonēsi regi et domino cani grandi scaligero adhesit. Deniq₃ mortuo cane principe veronēsi ⁊ ip̄e apud rauennam Anno dn̄i. 1321. etatis sue quinquagesimo sexto diem obijt.

Gesta ea tempestate in italia

Marchio estensis qui ferrarā ꝑ eccia administrauit. mutine ⁊ regio vrbibus post annū iubileū frena imposuerat ad tātū deuenerat potētatū vt scōs carol⁹ rex neapolitan⁹ beatricē filiā et maria regina vxore susceptam Azzoni tunc marchioni dederit in vxorē. Cuius matrimonij honore ⁊ leticia azzo haud q̄ꝫ diu gaudere potuit. Anno eni quinto a iubileo ⁊ eius matrimonij primo friscus quidā adolescens quē ex aliena vxore sibi filiū esse dicebat cū dolo captū in carcere mori coegit. ⁊ ferrariensib⁹ nōnullis q̄ꝫ in primis admitētib⁹ ferrarie mutine ⁊ regij dominiū obtinuit. Rogatiq̄ꝫ veneti copias frisco auxiliares cū nauigio immiserunt. castellū eni thealdū noīe ponti erat impositum quo padus ad vrbe in ripā transmitti⁹ vie cōtinentē bononiā ꝑducenti. quod castellum absq̄ꝫ nauigio capi posse friscus diffidebat. Eos motos cum intellexisset cardinalis cognomīe pelagura quē clemens pontifex bononiā legatus miserat venetis sub anathematis cōminatione vt a re ferrariensi abstinētes copias inde deducerent. Vnicq̄ꝫ machinis interea castello thealdo appulsis ⁊ nauibus ferrariensiū qui ꝑposito de vulgi consuetudine mutato populi ⁊ eccl'ie dominiū acclamabant vbiq̄ꝫ incursis. partē q̄ꝫ vrbis ponti contiguā ceperant. nec prius exaudiri inter p̄lij tumultum legati iussa potuerunt q̄ꝫ pons a venetis igni ferroq̄ꝫ interruptus ⁊ castellū thealdū fuerit occupatum. Friscus interea populū sibi rebellem domare agressus rinaldo quodā de marchbaria equitū ductore opa crudeliter nauante fretus ferrariā pene mediam incendit. sedato parumꝑ a venetis tumultu deditionē illis excluso frisco facere consenserunt. Tuncq̄ꝫ ferrarienses tanq̄ꝫ in subiectionē accepti a morib⁹ temparunt. Pelagura legatus interim cruce signandos propositis auctoritate ap'lica vite eterne premijs venetos ferrariensesq̄ꝫ bononiā cōuocauerat. ⁊ pontifex clemens q̄ntus venetis publice apud auinionem excōmunicatis interdixerat sacris. quos vbicūq̄ꝫ reperirent capi iussit pro seruisq̄ꝫ venundari. quā ob res factū est vt apud londonū flandrensesq̄ꝫ ⁊ galloꝝ loca multi valoris venetoꝝ mercimonia in predā a locorū dn̄is fuerunt direpta. Miserat item clemens pontifex romanus p̄ter pelladurā legatū duos q̄ꝫ in ethruriam cardinales vt eius prouincie motus bellaq̄ꝫ cōponerent.

Robertus rex

Robertus caroli secundi sicilie ⁊ apulie regis filius. patre defuncto in regnū succedens regnauit annis. 33. rex certe inclitus ⁊ virtutū omniū singulare decus. quiq̄ꝫ ⁊ a multis tū oratoribus tūq̄ꝫ poetis titulis plurimis fuerit decoratus. Eo q̄ꝫ p̄ter equitatū ⁊ rei militaris disciplinā quibus plurimū valuit. etiam inter ceteros sui temporis egregius theologus ⁊ ph'us. ac singularis medicine p̄ceptor haberet. ⁊ nō modo his cōtentus s etiā cū esset etate grandeuus ⁊ senex etiā in poesi franciscū petrarchā audire voluit. Hic regni titulis a clemente papa in auinione rite susceptis ex gallijs bononiā ad legatū pelagurā profectus quē eccie nomini tumultuanti ferrarie p̄fecit. inde neapolim iturus virū insignē p̄sidio reliquit. Verū cū iohannē fratrē cōtra heinricū imꝑatorē romā misisset heinricus ira succensus robertū maiestatis reū fecit ⁊ regno priuauit. que res a clemente pontifice improbata fuit. Deinde genuensium vrbem in potestatem recepit. Tandē nullo supstite sibi filio moriēs andreā hūgarie regē nepotē suū post se regnare p̄cepit. licet ioanna ei⁹ soror regnū semꝑ administrare voluerit.

Canis scaliger

Scaligerorum dominii principium

Canis scaliger qui ex rebus strenue gestis magnus cognomento appellat⁹ est. Alberti scaligeri capitanei filius. Vir vtiq̄ꝫ magnus ⁊ rebus bene gestis clarissimo p̄conio insignitus. Verone sibi dominiū vendicās regnauit annis ferme viginti. quā certe tāta iustitia sapientiaq̄ꝫ ac pietate gubernauit vt etiā picenū siue romandiolam omnē potius bonitate sua q̄ꝫ alijs armis aut missilib⁹ sibi subegerit. Erat nanq̄ꝫ multe eloquentie princeps comesq̄ꝫ ꝑhuman⁹ necnō ⁊ in omnes liberalis atq̄ꝫ doctoꝝ viroꝝ tū eccl'asticoꝝ tūq̄ꝫ oratoꝝ ⁊ historicoꝝ ac poetaꝝ assidua familiaritate coniunctus. Inter quos dantē florentinū poetam ob eius doctrine p̄stantiam magnis honoribus sp̄ prosequi voluit. Tandē cū vrbē veronam maximis edificijs illustrasset Anno dn̄i. 1329. die. 22. iulij sine virili prole deficiens duobus nepotibus alberto scilicet ⁊ mastino fratribus vrbis dominiū concessit. Eius corpus cunctis collachrimantibus cū maxima funeris pompa apud templum iuxta vrbis forū sepultū fuisse constat. vbi supra templi ipsius valuas adhuc ꝑmagnificū extat sepulchrum sua ymagine ⁊ epigrāmate notatum.

Ludouicus rex

Ludouicus philippi regis francoꝝ filius post patrem regnare cepit ⁊ regnauit annis duobus. vir quidem catholicus ⁊ xp̄iane religionis amator. qui suscepto regno post annū p̄sentiens sparsos ꝑ diuersa gallie oppida diu delituisse. eo q̄ꝫ in conclaui apud carpenteratum de pontifice deligēdo seditiōe orta duo ex cardinalibus interfecti fuissent statim eos in vnū coegit. ⁊ vt lugdanū congregarent pro futuro pontifice deligendo suasit. cuius sanis consilijs annuentes iacobus portuensem ep̄m elegerunt. quo quidem anno cū pontifex esset elect⁹ ip̄e rex finem vite sue fecit. relicto in regno Iohanne filio paruulo. qui puer diebus tantum viginti regnauit.

Carrariensium regni principium

Marsilius carrariensiū princeps

Marsilius carrariensiū nobiliū princeps. cū patauij dñatū desumpsisset ⁊ in ea nō tirannice ꝟ paterne pluribus annis regnasset. magni canis scaligeri veritus potentiā eidem vrbis dñatū sponte cessit. sed ⁊ sequenti anno cane ipso defuncto post mediū ab integro vrbem ingressus dominiū reassumēs. x. annis regnauit. vir certe mansuetissimi animi ⁊ regie vrbanitatis insignitus ac multis virtutibus decoratus. qui cū sine virili prole decessisset vbertino patrueli ex testamēto omnem suam hereditatem reliquit.

Anno dñi M.ccc.x. ciuitas ipsa veneta tumultū sensit. Cū baiamons rex nouarū cupidus vna cū quirinis ⁊ basilijs regnū affectans maximū tumultū in vrbe excitauit ꝯ petrū grandenigū ducē. ꝟ eius prudentia cito vrbi quies data illi de domo quirinoꝝ cū eorū sequacibus e ciuitate pulsi destructis eoꝝ domibus. hec fuit prima destructio familie facta venetijs ex partialitatibus. Principaliores cū duobus florentinis decapitati sunt. ideo cōsiliū decēuirale in vrbe inchoatū fuit. Deinde cū iohannes sorantius ducatū venetoꝝ regeret iacobus quirinus et marinus barocius viri ꝑpotentes ⁊ domi nobiles rempublicā subuertere tēptassent. ꝓditione conuincti capitali sñia puniri fecit. quibus cesis ad ꝑcauenda in futurū malū sex procuratores sancti marci ex senatus consilio cōstituti sunt qui rēpublicā diligēter curarēt. Hic dux prudētissimus. et timorate conscientie vir sciens venetos omnes ꝓpter ferrarie occupationē, ꝯ ꝑmissum est anathemate notatos. dimissa ferraria absolutionis beneficiū sibi ⁊ omnibus impetrauit.

Arnaldus de villa noua

Arnaldus de villa noua ꝓuincialis magnus philosophus. parisius dogma suū exercuit. ⁊ ꝑ ꝓphetiam danielis ⁊ sibille erithree ꝓbare nitebatur aduētū antixpi ⁊ ꝑsecutionē ecclesie futurā esse. inter M.ccc. ⁊ M.cccc. dñi annū ferme in M.ccc.lxxvi. anno adesse. Sup ea re librū edidit. cuius titulus de speculatione aduentus antixpi. Is tñ reprobatus ⁊ quasi hereticus reputatus. Cū magistros parisienses cōplurimos aduersarios haberet verens ne ad manus inquisitorū deueniret clam auffugit ⁊ ꝓfectus in siciliam. qui tandē missus a friderico rege sicilie ad papam in mari mortuus est. Dixit enim xps. Nō est vestrū nosse tpa vel momenta que pater posuit in sua potestate. Vñ omnes volētes determinatū tēpus in his assignare aduentus scz xpi vel finis mundi erronei reperti sunt.

Philippus ludouici francoꝝ regis frater. Iohāne eiusdē ludouici filio defuncto in regnū succedēs regnauit annis quinq;.

Petrus de abano ꝯciliator

Petrus apponus seu de abano paduensis patria patauinus medicus celeberrimus ⁊ philosophus oī etate admirandus ⁊ peripateticus italicorū oīm illustrissimus. parisiensi ciuitate doctor celeberrimus librū ibidem discolias in medicina sedantem. inchoauit. conciliatorē fama cognitū tandē in ꝓpria euganea vrbe feliciter terminauit. Hic anno legis gratie. 1310. ꝓfundissimū illud problematū aristotilis cōmentariū edidit. ꝓpter cuius intentū constantinopolitanā vrbem vt grecū disceret ꝑmeauit. quo tandē instructissimus multa galieni volumina nō parū medicis accomoda ex ydeomate greco transtulit in latinū. Hic sub regie vrbis padue cōmuni ppłorū regimine floruit. liberaliūq; omniū peritissimus. pater in astronomia. in qua plurimū enituit. Lucidatorē inquā opus grauissimū compilauit. scripsitq; iohāni pon. ro. librū de venenis pulchrum. Ac mesue librū in medicinis mancū a corde vsq; ad calcē ꝑfecit. ferunt quidē hunc magicum maximū fuisse ⁊ multa ꝑ eandem artem ostendisse.

Dynus medicus

Dinus de garbo medicus florentinus his temporibus claruit. qui cū brunū patrem in arte cyrurgie medicum habuisset illum in phisica erudiendum thadeo florentino medico tradidit. qui adeo eruditissimus euasit vt vtilissima in auicennā ediderit cōmentaria. Scripsit ⁊ in galienū de malitia complexionis diuerse. Atq; in hypocratem de natura fetus. dein ⁊ in philosophia ac medicina varias ⁊ pulcherrimas questiones.

Gentilis medicus

Gentilis fulginas perusinus ꝑstabilis sapientie medicus hoc ipso tpe diuū ꝑteriti medici nō inferioris ingenij aut fame fuit. quod potissimū eius accuratissimi cōmentarij in auicenne libris testimoniū ꝑhibēt. fuit enim subtilissimus rimator verborū auicēne. Hic etiā ꝑter ꝑdictos cōmentarios ꝯsilia varia etiā cōtra pestem composuit. ac questiones ꝑcipue de gradibus medicinarum ac alias subtilissimas disputauit.

Matheum aūt silaticum medicū mantuanum genere nobilissimum hisdē temporibus floruisse constat. eo quod ad robertum sicilie regem ⁊ medicum diuinum opus de oībus simplicibus medicinis ⁊ earū ꝓprietatibus dederit. ac alia quedam edidit.

Linea summorum pontificum

Iohānes vigesimussecūdus

Benedictus duodecimus

Anno mundi.6516. Anno xp̄i.1316.

Iohannes vigesimus secundus papa. iacobus caturcensis antea vocatus. Ep̄s portuensis post longā vigintitriū cardin alum altercationē lugduni in mona terio fratrum predicatorum pontifex creatus. Quo anno salutis decio sexto terdecies(que) centeno ro. eccie cardinales philippi pictauorum comitis lodo uici francorum regis germani fratris opera vel potius violentia apud lugdunū inclusi pontificatus vacationi supra duos annos continuate finē imposuerūt. et nonis septēbris in eccia cathedrali coronā pontificatus accepit. Inde vero auenionē cū curia profectus octo cardinales in ieiunus quatuor tpm. aduentus dn̄i creauit. quorum de numero fuit iacobus caturcensis eius ex sorore nepos. et iohānes caietani e gente vrsina. qui primo pontificatus anno requisitus lodouicū bauarie ducē in regē electū cōfirmare ideo recusare dixit q(uod) pter admissum in consobrino secū in controuersia electo scelo multa p̄sumpserat facere et concedere. Imperatoris ro. legittime p gradus oēs instituti excedentia potestatem. Uir vtique doctissim⁹ et multa prudentia decoratus et doctorum virorum amātissimus. Ecclesiā tolosanā quā vnice dilexit ad archiep̄atū transtulit. Cui⁹ q(uidem) dem castella sex in ciuitates erexit. Adeo p̄terea rebus nouis pontifex ip̄e studuit vt simplices ep̄atus, bifariā diuiserit ac diuisos in vnū redegerit. et abbatias in ep̄atus et ep̄atus in abbatiā vicissim trāstulerit. Hac tn̄ gratitudie vsus est q(uod) clementinarum editionē confirmauit. Ordinē grandimontensem quorundā improborum factionibus labefactatā in meliorē formā redegit. amputatis his que ordini obessent. additis(que) institutionib⁹ quibusdā quib⁹ tanta religio cōstaret. Cesaraugustanā eccl'iam cū admodū diligeret in metropolitanā erexit quin(que) cathedralibus ecclesijs ex vndecim que tarraconensi subsunt huic assignat'. Instituit et nouū ordinē militū. Et cū multa probe egerat rē ecclasticam cōcernentia. thomā vnū erphordensem ep̄m. et alterū thomā aq̄natē p̄dicatorū ordinis anno pontificat⁹ septimo in numerū retulit sanctorum xp̄i dn̄i confessorum. Eo qui secutus est anno salutis duo de trigesimo terdecies(que) centeno lodouici bauarie ducis electione abrogata in illū tanq(uam) eccie rebellē ac scismaticum censuras exercuit. multos deni(que) hereticos damnauit. Et p̄sertim glosulā quandā fratris petri qui puētum ad imitandā xp̄i paupertatē afirmauerat. affirmātes xp̄m eius(que) discipulos nihil priuati vel cōmune habuisse. de quorum numero multi damnati et exusti sunt. Tandē anno etatis sue nonagesimo moritur auenioē pontifitatus decimonono anno mēse q̄rto. relicta in thesauris tāta vi auri q(uan)tam nullus ante se pontifex.

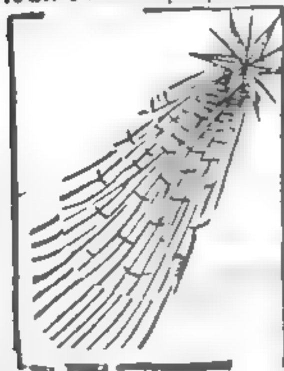
Anno mundi.6534. Anno christi.1335.

Benedictus duodecimus papa patria tholosanus ordinis cisterciensis iacobus antea vocatus scte prisce cardinalis. Cū iohānes pontifex anno salutis quarto tricesimo terdecies(que) centeno defunct⁹ est ad diē(que) abinde sextū decimū in pontificē ē assumptus auenione. Qua celebrata legatione cardinalis vrsinus auinionē applicuit. Benedictus(que) in pontificatu nihil duxit antiquius q(uam) pmulgatas a iohāne in ludouicū censuras obrogationē(que) repetere ac cōfirmare. Per que tpa principes pplis(que) in italia bello socij hinc pōtific' morte audita in vrbis bononie ad suas ptes accessione elati oīa p̄sumebāt. q̄re vrbes quatuor qs solas in romane eccie reuerentia iohānes bohem⁹ rex p̄sidijs cōseruabat. inter se p̄stitutis federibus sunt partiti vt parma scaligero. regiū gonzage. mutina estensi. luca cederet florentino. At pōtifex veritus ne vacante imperio italia ab aliquo externo hoste inuaderet. Luchinū vicecomitē iohannem(que) eius fratrē archiep̄m mediolanensem. mediolani aliarū(que) vrbiū quas possidebant vicarios instituit. pari(que) forma mastinus scaliger verone et vincencie. Guilhelm⁹ gonzaga mantue et regij. Albertinus carraria padue. Et opizo estensis ferrarie mutine et argente vicariatu auctoritate ap̄lica habuerūt. Et quia porcio estensi data iurū esset romane eccie censum illi decē milia aureos imposuit annis singulis psoluendū. Semel aūt in toto pontificatus sui tpe sex p̄biteros cardinales creauit. viros egregios nō de sua stirpe. sed vndequaq(ue) ad tantā dignitatē vocatos. Tante p̄terea constantie fuit vt dimoueri a recto vel vi vel p̄cario vel pollicitationibus nunq(uam) potuerit. bonos eñ diligebat et vicissim malos ac sceleratos aperte odio habebat. Componere item pacē inter philippū francie et eduardū anglie regem sepe temptauit p legatos ac frustra. Pontifex aūt rem sepius temptatā omittens edes pontificias cū turribus et pometis inchoauit ac pfecit. suo(que) iussu impensa(que) basilice sancti petri tectum restituit. quēadmodū epigramma ad ei⁹ statuā i eadē basilica positū idicat. Moritur aūt pōtificat⁹ sui āno. vij. mēse. iij. die. xvij. Mltā vi auri nō cognatis suis affinibus sed eccie reliquit. In morte aūt optimi pōtificis et doctissimi omnes vere collachrimarunt. Eius tales fuerunt sententie. Talis esto filius quales gnatos habere cupis. malus mortē bonus aūt magis vitiū formidat. Que scis legendo serua. que nescis legēdo disce. Eque turpe est carere amicis et eos sepe mutare. Optime conseruant amici si p̄ces eorum cogitant.

Ludouicus quartus filius lodouici ducis [illegible]
anno dñi M.ccc.xv. a quibusdā [illegible] cō
tentionē electus impauit annis. xxxij. [illegible]
tuo in germania electores aquisgrani cōuen[illegible]
in controuersia ad imperiū delegerunt inter [illegible]
nos. Ludouicū bauarie et fridericū austrie duces. [illegible]
qꝫ inter eos orto. id durauit annis octo. tandē [illegible]
repente contractus ꝑlio inter muldorff et ottin[illegible]
dā prato ɔcurrerūt in quo cedes vtrinqꝫ [illegible]
maior fuit. fridericusqꝫ supatus et captus in carcerē [illegible]
coniectus. Deinde benignitate lodouici dimissus ea cō
ditione vt decetero nullus ducū austrie ꝓ adipiscēdo im
perio ɔtra duces baioarie se opponat. Verū ꝓmissi imemor a titulo regni [illegible]
stinuit. Ludouicus quoqꝫ ea elatus victoria ꝓ īpatore illico sese gessit multa dispo
nens concedensqꝫ que confirmatū coronatūqꝫ decuit ro. pon. consilio iudicioqꝫ sb
ijcere. Ardentibus em̄ dissidijs atqꝫ bellis italie ciuitatibus faces imperatorie auctoritatis addidit. nulla pō.
ro. autoritatis habita ratione. Primū tamen omniū ex lombardis matheū vicecomitē galeaciūqꝫ marcū. Lu
chinū iohānē et steffanū filios ita fouit vt ab vrbis mediolani tirannidē tūc primū īpudēci⁹ ceperint aspirare.
Romā igiť profectur⁹ vicecomites oīno sibi beniuolos fecit vt eis adiuuantibus imperij titulos facilius cō
sequi posset. At Johannes pontifex vicecomites et ludouicum impatorem cū guelphos opprimebant ana
thematibe notauit. Reuersus ludouicus in germaniam ad exercitū congregandum paulopost cum maximis
copijs denuo ex germania ꝓfectus tridentum venit vbi rursus mediolanū petijt atqꝫ ibidem a guidone petra/
mala epō corona ferrea coronatus est. Inde cū in bertianos duxisset et in graciā susceptos in ethrurā accessit.
vbi a castrucio lucensi dño magna humanitate exceptus est. Romam tandem peruenit vbi ingenti exultanti
qꝫ rome acceptus fauore coronationē tā diu distulit. quoad ꝓceres et vrbium ytalie oratores qui ɔtinue con/
fluebant oēs aduenissēt quoadhuc pompa pridem ad omnia templa basilicasqꝫ vrbis destinata. Et ad ei⁹ ac-
cessum incohoata laterani die ꝑfixa quiesceret. quo die kalendaꝝ iunij nona nō quidem sarra colūnensis quod
florentinoꝝ habent monimenta. Sed steffanus senior et sarre tunc pueri genitor iussu cleri ac populi. anno do
mini. 1327. corona illum insigniuit. Vrbem em̄ romani duo primarij nobiles ex ijs quos nunc barones ap
pellant sese regis romanoꝝ vicarios dicentes gubernabant. Eratqꝫ is annuus magistratus a romano senatu
creatus. gessit tamen magistratū illū qñqꝫ vnicus. qui dum abesset alius sustinebat. Ea ornatus imperij coro
na suasu romanoꝝ aggressus est rem nephariam. Erectū in antipapam petrū corbariensem ordinis minoꝝ
debita romano pontifici reuerentia adorauit. Iō romani historici cū inter īperatores nō numerāt et cognomi
to bauarū appellāt. Johannes igiť pontifex a cōmunione eccīe eum interdixit et varijs censuris publice con-
demnauit. Fuit aūt vir prudens ad regnum ydoneus. latinā tamen linguam suo damno nō intellexit. Ferūt
igiť huius discordie inter papam et impatorem vlricū de augusta secretariū suū extitisse. Is ob diffamatiōē
nurmberge ꝑ. xv. ꝑlatos se insontem reddens. In vindictā lrīs regis inseruit summū pontificem bestiam ex
tam a mari et alia conuicia eo ignorante scripsit que in vltima etate fatebať. de qua re impator admodum do
luit. Tandem in venatione constitutus a ducissa austrie deforma ex vasculo in quo duplex potus erat hau-
stum sumens illico de equo cadens in nemore ꝓpe furstenfelt in sinu cuiusdaꝫ rustici obijt. Anno dñi. 1347.
ipō die gereonis sepultus in prochiali eccīa virginis marie in vrbe monaco. inde filij sui in landsperg regio
nes diuiserūt. Senior ludouic⁹ et ludouic⁹ roman⁹ in roma nat⁹. et dux otto iunior baioariā cū omnibus atti
nencijs obtinuerunt. Sed steffanus wilhelmus ac albertus baioariam inferiorē possederunt. Hannoniam.
holandiam. selandiam et frisiam. Habuit quoqꝫ ludouicus impepator fratrem rudolffum comitem palatinū
Is elector imperij. in electione friderico duci austrie adhesit. Repulsus deinde a suo dominio in anglia vitā
finiuit. relinquens tres filios ruptum. rudolfum et albertum. quos ludouicus impator summa beniuolentia
fouit et terrā equa portiōe diuisit. Ab his principes palatini et duces baioarie eoꝝ deinceps originē habueꝛt

Stella crinita quam cometam vocant vltimo anno ludouici quarti imperatoris
duobus mensibus visa est.

Fames quoqꝫ ingens ꝑ vniuersam ytaliam. in qua mendicantium turbe vel in
humano quoqꝫ cibo vix sustentate fuisse traduntur.

Robertus apulie rex nullo sibi supstite filio moritur et andream caroli fratris sui
atqꝫ hungarie regis neptem vxorem dederat post se regnare iubet. qui regna-
uit annis tribus.

Andreas deinde apulie rex laqueo necatus est consentientibus agnatis eius re/
gno inhiantib⁹. post quem septem annos sub varia pricipum contentiōe. id
regnum in armis fuit.

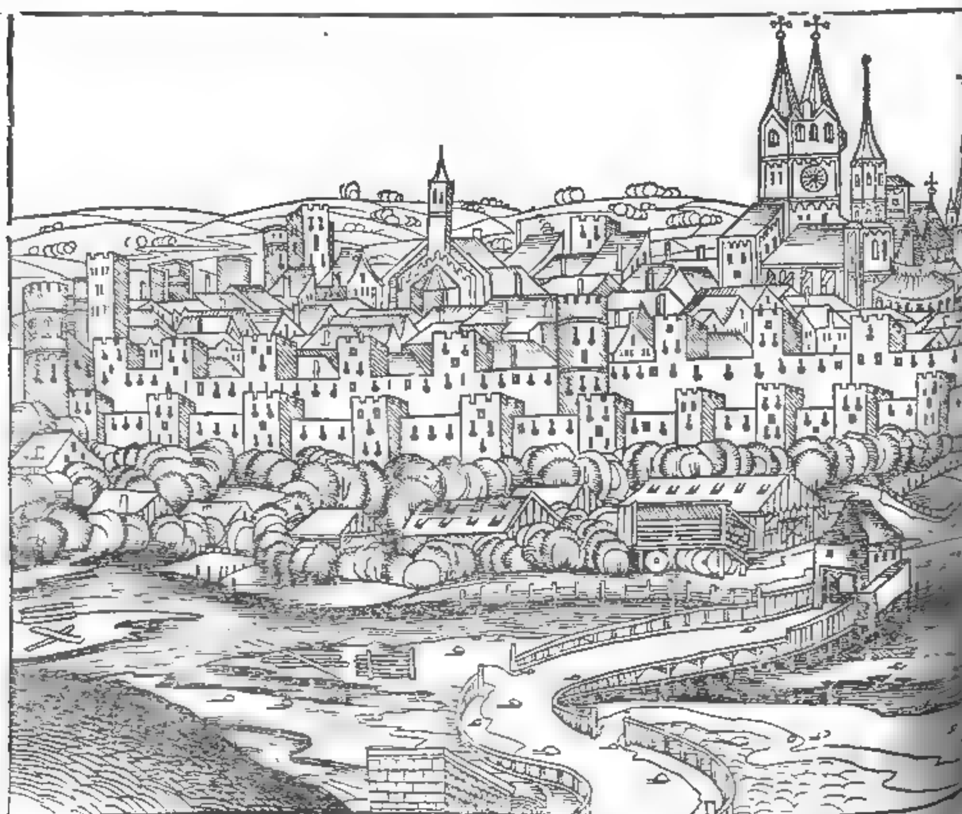
Monacum vrbs superioris germanie ad rippam Isare fluminis sita. Inter vrbes principū in germania p̄clarissima in baioaria noiatissima. Etsi inter nouas esse censeat̄ nobilibus tñ edificijs tū publicis tū priuatis ceteras ciuitates antecellit. habet em̄ edes pulcherrimas. plateas amplas. basilicas ornatissimas. Et q̄q̄ temporibus ottonis primi imperatoris cōditionis sue initiū sumpsit. A ludouico tñ quarto iam p̄scripto imperatore ampliata et edificijs ornata fuit. Otto primus cū in germania imperiū anno dñi. 962. assumpsit. in baioaria partē regionis heinricus brunsuicensis materna hereditate possedit et in arce vering domiciliū habuit. Quo tēpe publicus transitus sup Isaram in eo loco extitit. Is dux heinricus pontes vltra flumen prope curiam monachor̄ fieri fecit. in eo loco vbi nunc vrbs monacū sita est. cōmunēq̄ iter ibi fieri ordinauit cū oppidulo paruo. Super ea re antistes albertus frisingensis querelas apud ottonē cesarem mouit. cū in suis theolonijs et immunitatibus dampnū sentiret. Imperator antiquā consuetudinem itineris obseruandā prope vering mandauit. Interea obijt dictus heinricus reliquens filiū ernestum nomie. pauloq̄ post vxor Ottonis odyecia filia regis anglie mortua fuit. Inde otto relictam heinrici ducis baioarie dñam adelheidē accepit vxorem. Cuius filius ernestus (ob egregia facinora apud exteros in plerisq̄ locis gesta) ottoni gratissimus euasit. Petijtq̄ imperatorem obtinere vt ex oppido vrbem cū publica via facere posset. qui post varios tractatus consensit ea conditione vt quotannis. 50. lib. dñ. ad frisingam persoluerent. Ea forma hec vrbs initium cū regijs priuilegijs ac immunitatibus ortū habuit. Cū itaq̄ hec vrbs per ernestum initiū sumpsit indies augmentū in populo ac structuris sensit vsq̄ ad tp̄s salutis xp̄i septuagesimū ducentesimū supra millesimū. dū cōradus ep̄s frisingeñ. ecclie p̄fuit diuisa in duas prochias fuit. Cū prius sub vna basilica sancti petri extitit prouisa. qui basilicam alterā beate marie virginis cōmuni vtilitati adiunxit. Tandem tpib⁹ ludouici quarti ducis baioarie ac romanor̄ imperatoris incremētū ingens habuit. qui per muros suburbiū et alia edificia pleraq̄ addidit. et arcem antiquā cū monasterio fratrū minor̄ ordinis diui francisci. et cenobiū heremitar̄ sancti Augustini in vrbe extruxit. et post obitum in ecclia diue virginis marie ante summum altare sepult⁹ fuit. vbi corona imperialis cū suo epitaphio cernit̄. Condita est igit̄ vrbs monacum in loco ameno prope ripas ysare vbi trāsit⁹ nōnunq̄ negociator̄ ex ytalia ad germaniā frequētat̄. habetq̄ nūc arcē ornatissimā. et edē pr̄icipū amplissimā. in qua aule et camere splendidissime. q̄s qui viderit nec ornati⁹ aliquid nec munitius in eo loco vnq̄ fieri potuisse fieri putauerit. Testitudinata loca plura habent. mirari ergo poti⁹ q̄z emendari possunt. Cū vero hec inclita vrbs varios successu tpm̄ sortita sit dños. nunc hac tempestate vrbis dñium inclitus princeps albertus gener friderici tercij romanor̄ imperatoris baioarie dux possidet. qui sua magnificentia plures nutrit leones. Et q̄q̄ plinius scribat in europa inter acheloū tantū et nessum amnes leones esse s̄ lōge virib⁹ p̄stātiores hijs q̄s affrica aut syria gignant. In ea tñ vrbe leenā catulos parere cōpertum est.

Forestorum nobilium priuilegium

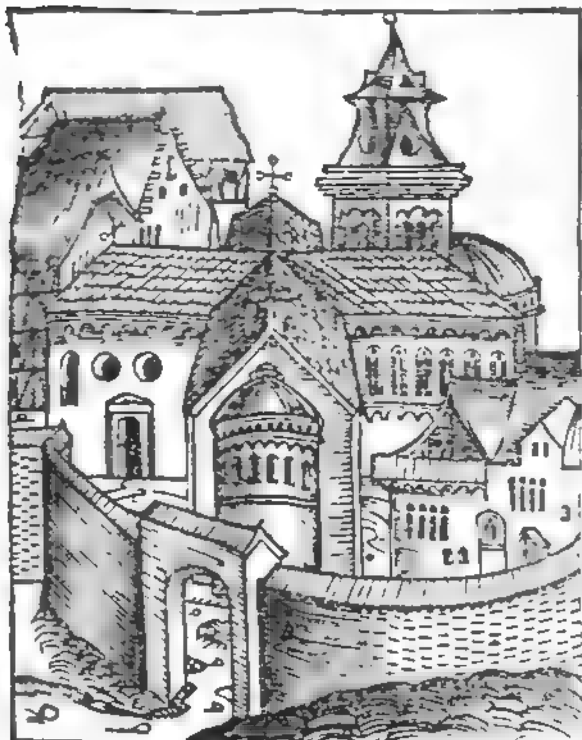
Maphcus bergomensis ex nobili vetustaq̄ forestor̄ familia natus nō mō iuriū ciuilis et pōtificij abūde doctus. s̄ et eloquētia et rer̄ gerendar̄ prudētia insignitus tēpestate hac ꝓpter easdē p̄clarissimas virtutes apud ludouicū bauarū imperatorē maxio in p̄cio habitus est qui et indultis et priuilegijs eisdē gratis concessis optime ꝯtestatus est. Nā eidem successoribusq̄ suis ob grata forestor̄ familie obseq̄a in ipm exhibita. munificentissimū priuilegiū immunitatis et exemptionis liberalissime concessit. cōstituens eum successoresq̄ eius suū palatinum eximens eū ab omnibus oneribus. dans eis libertatem notarios et tabelliones creandi. Illegittimos ve naturales legittimandi. Insup etiā cōcedit eis iudices ordinarios et regios missos legitime posse cōstituere et ordinare. Id priuilegiū datū fuit in ciuitate tridentina die. xx. ianuarij anni. 1330. Approbatumq̄ habetur per potentatus.

Raynaldus estensis marchio aldromandrini estēsis filius hoc anno post fratrem ferrarie dñatum accipiens regnauit vna cum nicolao fratre annis quatuor. Mortuo em̄ azone in carceribus a frisco eius filio captiuato. Atq̄ inde frisco a cōciuibus pulso et interfecto. Aldromandinus fratri successit. qui moriens raynaldum hunc et nicolaum forma elegantes et strennuos reliquit filios. qui vrbis principatum resumentes statim gallor̄ p̄sidia exceerunt. et vrbem ab eorum faucibus liberauerunt. Vrbe itaq̄ in sua potestate redacta regnandi cupiditate allecti vt firmo p̄sidio stabilirēt argentū rauennatis ecclie oppidum regno adiecerunt. Cuncta deinde per circuitum depopulati sunt. Cum vero carolus et mamphredus cū beltrando copiarum ecclie duce eos hostes adoriunt̄ et in fugam vertunt. Inde legatus ferrariam obsideri cepit. Raynaldus vrbe erupit et ecclie exercitum dissipauit. Tandem cum bona pace mortem obiens obizonem nicolai fratris filium regni reliquit successorem.

Monacum

Ordo militũ Jhesu christi

Ordinem nouũ militũ ihesu xpi his tpibus Johannes pontifex summus instituit. qui militare sub xpo diceretur. in lusitania (que portugalia dicit) q̃ sarracenis resisterent circũquaqz discurrentibus. et bethicam atqz afficam incolentib⁹. Bethica apud antiquos ea pars hispanie dicebat que ad mare mediterraneum vergit nostris temporibus granate nomẽ obtinẽs. cocco (vt arbitror) quo ea pars hispanie maxime abundat Coccũ aũt nunc granam vocant vnde lane inficiuntur. Huius aũt ordinis (quẽ diximus a pontifice cõstitutũ) caput in marino syluensis diocesis oppido repositũ ẽ vbi principalẽ domũ constituit. militibusqz omnia bona templarioꝝ annuente rege portugalie concessa sunt. quo liberius militie xpi vacarent. Cuius censor et moderator est abbas alcobasiani monastery cisterciẽsis ordinis vlixbonensis diocesis. qui et conscribendi et exauctorandi militem facultates habet.

Clementinarum codicem etiam his tpibus iohannes põtifex. xxij. ↄfirmauit. et per gymnasia legendum transmisit. mandauitqz doctoribus omnibus publicorum gymnasioꝝ vt librum ipm publice legerẽt. Clemẽs enĩ pdecessor apud viennam gallie vrbẽ trecentoꝝ patrũ vt premissum est conciliũ celebrauerat. in quo ↄstitutiones plurimas religiosoꝝ statum concernentes cõstituerat. vt habet eo in libro de statu monachorũ et in agro mendicantiũ. quo ad pdicationes et confessiones et sepulturas. vbi dat forma seruanda. Illas igit laudabiles et sanctas constitutiones approbans iohannes colligere fecit et in vnum volumen redigens clementinarũ codicem ab ipo auctore clemente appellare voluit. In ipo etiã beati Frãcisci regulã ad verbũ declaratam conscripsit. vt in. c. Exiui. de paradiso.

Scisma vigesimum primum

Petrus natione picenus corbariensis reatine diocesis ex corbario oppido natus ordinis minoꝝ professor hoc anno ↄ iohannẽ pontificẽ iubente ludouico imperatore vel fauente in antipapam ↄphanat. et nicolaus qntus appellat. Hunc rusticum hominẽ. qui vxorem habens iuuenẽ renitentemqz pseudo religiosus debita romano põtifici reuerentia adorauit. et vt verus xpi vicarius a pluribus salutat. Nec defuerunt flagitiosi et illi similes apostate damnati capite. et alia pditorũ turba qui et secuti sunt ydolum et ab eo adulterinas cardinalat⁹ presulatusqz et sacerdotij dignitates acceperunt. Qui cornua erigentes iohannẽ põtificem publico edicto hereticum dixerunt. et cũ francellorum de opinione hic auctor et fautor existeret eandem scolam sathane p viribus augere annixus est. Affirmabant enĩ hij ad coopimentum sue iniquitatis xpm et eius discipulos adeo paupes extitisse vt nil priuati aut cõmuniter habuerint. Propter quod et iohannes pontifex creatis septem cardinalibus viris doctissimis etiã theologoꝝ multoꝝ cũ eis synodo ↄgregata. reqz diligenti disputatione discussa edictũ ꝓposuit. quo eos declarauit pertinaces hereticos. qui hoc deinceps affirmare temptassent. quã ob rẽ pontifex tres extrauagantes ↄposuit et ad gymnasia publica transmisit. demũqz cũ petrus ipe a bonifacio pisano captus et ad romanũ pontificẽ in auinionẽ pduct⁹ fuisset venia petita in carcere p trienniũ mansit vbi et mortuus est.

Augustin⁹ de ancono

Augustinũ etiã ãconitanũ ordinis heremitaꝝ diui augustini ꝓfessum virũ sane et doctrina et vite integritate celeberrimũ floruisse hac tempestate ↄstat. qui et ipe librũ de ecclesiastica ꝑtãte ad iohannẽ pontificẽ pdictũ inscripsit. et vltra cum omnes sue etatis theologos sine ↄtradictione excessit a matheo exordiens totum nouũ testamentũ accuratissime declarauit. Inter que ↄmentaria in pauli eplas admiratione digna habent. Sed et sup act⁹ aplo꞉ sup apocalipsim et eplas canonicas ad instar beati thome opus edidit aureũ. Tractat⁹ qꝫ sup magnificat composuit.

Albert⁹ patauin⁹ or. here.

Albert⁹ siꝫr patauin⁹ eiusdẽ heremitaꝝ ordinis et beati egidij romani auditor eruditissimus theologus p h' tps in declamationib⁹ ad papã pceps pdicatoꝝ habitus ẽ. q̃ cũ esset doctissim⁹ cõplurimos smões tũ q̃drage simales tũ dñicales festiuos ad clerũ ꝑplmqz erudiendũ edidit. Sz et pentatheucũ et pauli eplas sup oẽs cõmentatus est. Propter eius doctrine pstantiam in palatio patauino honoratus fuit.

Bonauentura patauin⁹ item ordinis pdicti olim generalis prior et tituli sancte cecilie cardinalis psbiter his temporibus doctrina et eruditione maximo in precio fuit. qui cum acerrime ecclie libertatem contra tirannos tueretur a carrariensi domino tandem sagitta transfixus martirio coronatus est.

S. Rochus

Rochus natione narbonensis confessor xpi apud montē pessulanū oppidū narbonensis gallie. agatha olim siue agathopolis appellatū. ex patre iohāne. matre vo libera eius oppidi dñis originē duxit. qui cū. xx. attigisset annū cibo et potu parcissimo uti cepit. mortuoqꝫ patre ac matre hereditatē amplā egenis prorsus distribuere cepit. et principatu se abdicans patruo suo oppida paterna cōmendauit. et abiectis reb⁹ omnibus breui veste indutus cū pileo et pera et baculo ex gallia in ytaliā peregrin⁹ puenit. vbi plures ciuitates et castella vsqꝫ romā aquā pendentē. cesenā et alia plurima loca truci pestilentia vexatas crucis impressione sanasset. Qui cū omnē vere togatā galliā morbo correptā peragrasset. placentiam trāspadanā vrbem morbo infectā se cōtulit. et ad quoddā hospitale diuertit et egrotantes omnes ad vnū videt signat et sanat. Labore igit̄ somnoqꝫ grauat⁹ a deo pmonitus qꝫ cruciatus corporis pati debebat. statim acuta febre et sagitta sinistra coxa transfixus fuit vt eo dolore ardoreqꝫ nullā quietē inueniret. expulsus ab vrbe ad nemus vrbi vicinū repsit vbi bonā valitudinē a deo consecutus est. Indeqꝫ digressus in galliā longis itineribus delatus est. que armorū strepitu vexabat̄ ac bello. in paterno deniqꝫ oppido quod patruo donauerat existens a lictoribus tanqꝫ explorator cōprehensus in vincula cōiect⁹ ad principē deducit̄. inde in carcere quinquēnij tempus consumpsit. quo exacto cū maxia patientia et vite austeritate a patruo incognitus detentus velut alter alexius romanus. Anno dñi. 1327. sumptis diuinissimis sacramentis anno vite sue. xxxij. migrauit ad dñm. prius orando ad dñm vt qui deinceps nomē suū inuocarent a peste ptegerent̄. Ad latus eius tabella his scriptis inuenta est. Peste laborātes ad rochi patrociniū confugientes contagionē illā truculentissimā euasuros significo. Quod vbi ad patruū principē delatū fuit cognoscens illū suū esse ex fratre nepotē in lachrimis resolutus sanctissimū corpus summa pompa ad templum deferri fecit. ac templū extruxit vbi p multos annos signis et miraculis effulsit. Cuius viri sancti merita dū apud italos latuissent. Tandē anno. 1415. ad ipos ad et germania nomē rochi delatū fuit. eo qꝫ constantiā germanie vrbē vbi conciliū generale celebrabat̄ a peste maxima liberauerit. vbi nūc sacella et are per vrbes p vicos et castella extruunt̄. ad que eo cōfugientes eius merita experiunt̄. cuius festū. xvi. kalend. septembris celebrat̄. Eius corpus anno. 1485. venetias furtim delatum a senatu et populo summa gloria exceptum est. et templū celeberrimū ingenti impensa construere ceperunt.

Johannes andree

Iohannes andree patria bononiensis iuris cōsultus etatis sue celeberrimus et pontificij qꝫmaxime vberrimus fons tempestate ista floruit. et nouellas sup decretales edidit celeberrimas. ac sextum clementinasqꝫ accuratissime glosauit. Atqꝫ in sexto alias nouellas cōposuit. Insup et opus mercuriale. et in additionibus speculi aliud pegregiū edidit. et in laudē diui hieronimi opus hieronimianū appellatū composuit. Ipius aūt clarissima gesta et alia ad eū ptinētia ex additionibus ipius extra de vita et ho. cle. in titulo de filijs psbiterorū optime colligunt̄. Obijt aūt anno dñi. 1348 bononie ex peste. p vt eius discipulus iohannes calderini meminit in. c. nostra de cohabitatione cle. et mulierum

Cynus pistoriensis ex nobili sinibaldorū familia nat⁹ dini auditor et pdicti iohānis andree amicissimus. ciuilis iuris pst antiquissimos sui seculi doctor p id temp⁹ lecturā putilem sup codice castigata et accurata doctrina cōscripsit. atqꝫ sup primo digesti veteris pte vsqꝫ ad ti. Si ex noxali cā agit̄. Et in scda pte sup titulo de re. cre. Sup reliquas aūt ptes p viā additionū cōposuit

Oldradū aūt de laude consistorialē aduocatū dini discipulū et iohannis andree familiarē doctrina legū et moribus optimis insignē p ipm̄ tempus floruisse constat. Qui et ipe in iure ciuili post se multas reliquit lecturas et consiliorū pegregium opus.

Iohannes calderini ciuis bononiensis iohannis andree pcipuus filius et discipulus eruditione et sanctimonia insignis. et ipe p idē tempus pontificiū ius tū legendo. disputando atqꝫ scribendo plurimū illustrauit. eo qꝫ ipius in decretalibus plurimi extēt cōmentarij ac cōsiliorū in ea facultate pegregium opus.

Johannes de monte villa

Iohannes mandeuilla qui a ceteris de monte villa appellat̄ nominatissim⁹ doctor medicine fuit. ac miles siue eques armatus natione anglic⁹. hic magnam partem orbis terre peregrinando pagrauit. et maximus orbis circulator mirabilia mundi. pcipue asie et indie varijs linguis ad oblectationes pscripsit. et p hec tempora felici fine quieuit.

Franciscus maronus ordinis minorū theologus doctissimus et ipe eodem tēpore multa opuscula ad xpianā religionē ptinētia edidit. et qꝫmaxime in sacris codicibus postillas memoratu dignas composuit.

Michael de cesena ordinis minorū generalis minister hisdem temporibus cū sup ezechielem et sup sententiarū librum ppulchre scripsit. a iohanne pontifice errore quodam notatus generalatus officio puatus. dixit eñ xpm̄ ac discipulos nil priuatim habuisse. ipe tamen scriptis et rationibus se innocentem ostendit. et propterea suis scriptis in iohannem pontificem plurimū inuectus est.

Bellum atrocissimum inter philippum regem francie ⁊ eduardū regem anglie initiū sumpsit. philipp⁹ eciā francoꝝ rex triū regum frater s3 ludouici philippi ⁊ caroli patruelis regnare francis anno.1328. cepit ⁊.xxij. annis regnauit. hic cum eduardo angloꝝ rege sepe pugnauit. a quo etiā sepius vict⁹ fuit. et cū multa pdidisset tñ vienensium principatum emit ⁊ regno suo adiecit. Benedictus q3.xij. componere itē pacem inter philippū francie ⁊ eduardum anglie regem sepe tentauit p legatos ac frustra. qui maximis cladibus ꝯsepissime inter se concertarūt. nā eduardi classis supra sclusas nō lōge a portu flandrie tanta vi cū gallis dimicauit ⁊ vicit vt ad trigintaminia milia galloꝝ vna pugna interfecta referant. Etvt alij habent tantus effusus est sanguis vt mare flandrense sanguine tinctū videretur.

Franciscus petrarcha

Franciscus petrarcha natione etruscus. Florentinus origine. ex antiqua familia honestisq3 pntib⁹ fuit. qb⁹ pātria pulsis vt ea ciuitas factiosa arecij i exilio nat⁹ est. Anno hui⁹ etatis.1304. die lune ad aurorē kalenđ. augusti. ingenio vo sublimi ⁊ ad omne bonū ⁊ salubre studiū apto. s ad moralē pcipue philosophiā et ad poeticam prono. corpus iuueni nō magnaꝝ viriū obtigit s dexteritatis eximie. forma illi elegans fuit ⁊ maiestas quedā ingenita. statura mediocris aut paulo superior. plena facies. rotundiora membra ⁊ in senectute ad crassitudinē corp⁹ vergens. colore erat viuido inter candidū subnigrū ⁊ visu plongū tempus acerrimo ita vt ad.lx. annū minutissimas quasq3 lrās sine adminiculo legeret. sanissimū p omnem vitam corpus habuit ꝑterq3 in extrema senectute. Is arecij natus ꝑmū vite annum nec integrū ibidem egit. sex sequentes anchise in rure paterno reuocata ab exilio genitrice. octauū pisis. ac deinceps in gallia transalpina ad leuā rhodani in vrbe cui auenio nomen est. ibi pueriiciam sub parentibus egit. primas litteras aggressus in corpentoras vbi liberales artes didicit. inde studio legū nō sponte addictus quadriennio in monte pessulano. triennio bononie fuit. pater audiens negligenter eū iuris studium sequi. poetas colere ⁊ i eo negotio delectari tandem suo arbitrio eū reddidit. inde poeta insignis ⁊ orator facundissim⁹ euasit. Post hec gallias ⁊ germaniam pagrauit in qua parisius vrbem ⁊ plura regna vidit. inde reuersus Romam a stephano de calumpna in multo honore habitus. vbi in capitolio a senatu approbante roberto sicilie rege laurea corona insignitus ē. Post hec auinionē rediit ⁊ in valle p exigua amena q̄ clausa dr̄ buccolicū carmen scripsit. ⁊ vite solitarie duos libros. Neapolim deinde accedens ad robertū ⁊ verone eius dn̄is de la scala versat⁹ vbiq3 car⁹. iacobi de carraria beniuolētiā adept⁹. patauinū veniēs ⁊ a venet̄ cū magnis honoribus acceptus. tandem in agro patauino arquade rure montano sedem fixit vbi meditando scribēdo temp⁹ contriuit. Postremo labore confectus anno dn̄i.1374. apopleticus sanctā xp̄o reddidit animam. corp⁹ ibidem in sepulchro marmoreo quatuor columnis sustentato sepultum fuit. Vixit aūt.70. annis, vna minus die. vir omnibus seculis admirandus. a quo eloquencie studia excitata sunt. scripsit etiā de remedio vtriusq3 fortune. de secreto conflictu curaꝝ suarum. de ignorantia sui ⁊ aliorum. epistolaꝝ duo volumina. librum rerum memorandaꝝ. affricā ⁊ materna lingua librū sanctoꝝ ⁊ triūphoꝝ ⁊ pleraq3 alia.

S. yuo doctor

Yuo natione brito eruditissimus iuris cōsultus p hec tp̄a ꝑter doctrinā ⁊ singularem eloquentiā quibus egregie insignitus erat mira etiam pietate ac misericordia in pauperes vsus. celeberrimus habitus. angelica eciā floruit continentia ⁊ vitam suam a vino ⁊ a carnium esu penitus alienam reddidit. corpus cilitio operuit. ieiunijs ⁊ orationibus disciplinas vigiliasq3 admiscebat. nudam p cubili terram iacebat. rigidum saxum p ceruicali. sacrum biblie volumen quod sibi comitem elegerat capiti adaptabat. suamq3 omnem cum pauperibus quos procurando ptegebat conuersationem duxit humilimā. patrimoniū amplū cū haberet spem in deo collocans paupeꝝ ⁊ orphanoꝝ ac viduarum causas p virili semp tuen voluit. Hic igit̄ almificus yuo aduocatorum oīm lucerna condignam laboris sui mercedem a dn̄o percepit. quo mortuo cū crebris fulgeret miraculis inter sanctos aggregari meruit. vnde eius festū sexto kalenđ. septembris celebrari iussum fuit. Et de eo scribit̄. yuo pater legum custos protector ⁊ amplum egregiumq3 decus cui se debere fatentur. Iura: tuo totiens debellata fauore. Aptus eras iustas miseroꝝ sumere causas.

Gonzagorum regni principium

Ludouicus gonzaga vir animo ⁊ virtutibus ꝑstans atq3 ꝑclarus his annis quadā calliditate atq3 prudentia mantue vrbis principatum passerino bonacosso ademit ⁊ in se suosq3 successores vsq3 in hodiernū diē transtulit. Passerinus ip̄e ⁊ sui pdecessores ip̄m pricipatū per annos multos possidere. sed dissensionum factionibus subortis adeo mos inoleuit vt cuiq3 factioso liceret ciuitatum principat⁹ occupare. Inde pontifices romani ⁊ imperatores ꝓpter egregias huius ꝑclari familie virtutes ip̄am vrbem ⁊ principatū eisdem confirmarunt. quis quidem scribant gonzagas non factione sed cōmuni populorum delectione vrbis dominatum obtinuisse. qui ex theutonibus fuere ciues qui mantuam incoluerunt.

Ottomannus

Ottomannorum turchorum regni principium

Turchi ottomanni ab ottomanno eorum primo principe nuncupati. q̄ nostris temporibus totam ferme asiam minorem et greciam partim armis partim seditionibus sibi subdiderunt. tempestate hac adhuc iohanne pontifice p̄dicto p̄sulante ab ottomanno quodam turcho exigui census et obscuri principia sumpsere. a quo postea Ottomanni turchi appellati sunt. Hic primus turchorum rex. orta inter turchorum principes seditione auctoritatem breui et nomen adeptus est tempore. vrbes et oppida nō pauca partim vi partim deditione in suam potestatem recepit. qui moriens orchanes filius successit. qui rem inchoatam a patre longe lateq̄ ꝓpagauit. quem secutus amurates filius duobus de grecoꝝ imperio discrepantib⁹ ab altero qui superari timebat in auxilium accersitus consulto bellū ꝓtrahens vbi ambo consumptis viribus fractos aiaduertit in eos arma conuertit et plurimū grecie sibi subiecit. Is vita functus duos reliquit filios solomanū et pazaitem. solomāno extincto res vniuersa ad pazaitem deducta est. qui priusq̄ a Tamerlane caperetur res magnas in grecia gessit. dimissus nil dignum egit et inglorius apud asiaꝫ obijt. cuius filij complures. quoꝝ primus calopinus natu maior quintus rex regnum post patrem obtinuit. cui vita functo Orcani filio tenella etate adolescentulo relicto. Is quorundam principum auxilio ad regnū deuenit. qui paulopost a moise patruo extinctus fuit. et non multo post et ip̄e patruus nullo sup̄stite filio decessit. quem mahumethes frater tercius et pazaite filius subsecutus. rex sextus regnū obtinens. magnas res in europa gessit turchoꝝ regulos vi atq̄ armis oppressos regnis exuit. ip̄oq̄ mortuo amuratem filium dimisit heredē. qui mustapham patruū sup̄atū et interemptū victor vniuersum regnum obtinuit. Hic mahumetum habuit filiū virū preclarissimum. qui duo imperia et duodecim regna acquisita suo adiecit dominio. de quo infra fiet mētio. hicq̄ deficiens pazaitem primogenitum imꝑatorem adhuc extantē dimisit. hec ē ottomannoꝝ ꝓgenies et origo. adeo q̄ turchoꝝ nomen auctum est vt q̄ olim asia vocabat̄ nūc turchiā vocitēt̄. a turchis eiq̄ vniuersa possidetur.

Odericus or. minoꝝ

Odericus vir sanctus de ordine minorum in asia et india euangelizando discurrit miraculis clarus. et quatuor sanctorum martiruꝫ corpora de ciuitate hormes transtulit p̄ mare ad superiorem indiam in ciuitatem carram nō sine miraculis. et descripsit peregrinationem suam.

Bartholomeus natione pisanus ordinis p̄dicatorum theolog⁹ et insignis decretorum doctor p̄ hoc ip̄m tempus pisis floruit et multa laude digna composuit. Inter que putile opus et quasi diuinū ad cōfessorum instructionē edidit qd̄ sūmā pisanā seu magistrucia appellauit. eā eni (ip̄o referēte) ꝑfecit anno dn̄i. 1338

Albertum brixianū eiusdem ꝓfessionis et litterature licet maioris sanctimonie virum cum eodem claruisse et miraculis floruisse tradunt. qui p̄ter sanctitatem maximam et ip̄e summā celebrē de casib⁹ cōposuit. cui aliqn̄ beatū augustinū cum beato tho. aquinate apparuisse tradunt. eiq̄ dixisse thomas. mihi par est in gloria virginali sed in immundicia cordis prior.

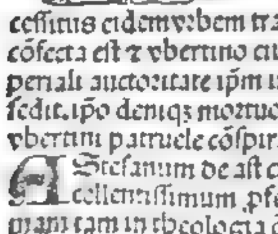
Ludolph⁹ carthusiēsis

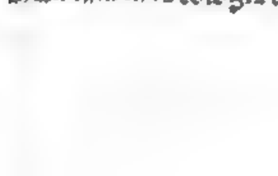
Ludolphus alemanus ordinis carthusiensium prior argentinensis vir doctrina et morum sanctitate cōspicuus. hac ip̄a tempestate poptime vitam dn̄i nr̄i ihesu xp̄i egregio volumine. et quodā celesti artificio. imo pocius diuina reuelatione q̄ studio fabricauit. in quo certe se ostendit venerabilem virum et oīm rerum tam diuinarū q̄ humanarū. et potissimū ip̄ius ihesu xp̄i vite ꝓut potuit hoī eē possibile plenissimā habuisse notitiā. alia q̄ȝ laude digna hic deuot⁹ atq̄ venerandus p̄r edidit.

Thomā de argentina ordinis heremitarū generalē eo t̄pe floruisse ferūt. q̄ sup̄ q̄tuor sententiarū libris et ip̄e cōmentaria dignissima edidit. quib⁹ scolastici in germania maxime vtunt̄. Cū plurimum aliorum scriptis p̄stare censeantur. etiā cōstitutiones ordinis in formam redegit.

Ubertinus carrariensis

Ubertin⁹ carrariēsis marsilij patruelis hoc anno iure gentiū ex ip̄ius marsilij testamento padue dominatum suscipiens regnauit annis sex. Hunc cum mastin⁹ veronensis princeps magnis affecisset cladibus tandem lacessitus eidem vrbem tradidit. qua venetis et luchino vicecomite ꝓcurantibus pax cōfecta est et vbertino ciuitas reddita. quem statim benedictus pōtifex ap̄lica et imperiali auctoritate ip̄m in ea cōfirmauit. et deinceps quo ad vixit ip̄am in pace possedit. ip̄o deniq̄ mortuo cum Marsilius eius filius successisset. eodē anno a iacobo vbertini patruele cōspiratione facta interfectus fuit. et ip̄e principatū vrbis suscepit.

Astesanum de ast cisalpine gallie ciuitatem ordinis minoꝝ omni doctrina excellentissimum ꝓfessum hisdem temporibus celebrem ac p̄clarissimam summam tam in theologia q̄ in legibus edidisse tradunt.

Anno mundi. 6542. Anno xpi. 1343.

Clemens sextus patria lemonicensis. petrus antea vocatus. primo mona
chus deinde archiepūs rothomagensis. Postremo nonis maii millesimo
tricentesimo quadragesimo secundo pontifex auenione creatus est. Fuit autem
vir multe doctrine compositeq; eloquentie. liberalis in omnes & phumanus.
q̄ primo anno pōtificatus sui octo p̄sbiteros cardinales creat. diaconos duos.
Verū cum intelligeret totam italiam in tumultu esse solos luchinum & iohannē
vicecomites vicarios insubrie confirmauit. De reliquis italie principibus nul
la mentione habita. existimabat em̄ solos vicecomites ludouico bauaro resiste
re posse in italiā vt ip̄e p̄dicabat defensuro. atq; etiā tridentū vsq; puenit. qui
vicissim vt par pari pontifici redderet in ditione ecclesiastica multos vicarios im
periali auctoritate confirmauit. Que quidē versucia malis (vt aiūt) auib' in pō
tificem relata successores in hanc diem suos multis ac pene ppetuis incomodis
turbinibusq; agitauit. Johannes em̄ de vico vrbis rome p̄fectus nōnulla in vi
terbiensium finibus paterna possidens hereditate vicarius in viterbio imperial'
est factus. Eo denicq; titulo galeotus malatesta & fratres arimini i romādiola pi
sauri fanicq; in marchia anchonitana. Antonius ferretanus vrbini diolfus & ita
in alijs plerisq; locis dn̄os confirmauit. Clemens aūt pontifex quosdā cardina
les ex auinione romam misit qui statum vrbis cōponentes petrū sarā colūnen
sem & iohannem vrsi filium senatores declararūt. & nicolaus renci public' scri
ba qui statum vrbis in suam potestatem redegerat. deinde septimo mense muta
ta veste ad carolum in bohemiā pficiscit. quē clemens pontifex ob multarū lin
guarū periciā in ludouici contumeliam ab electorib' in cesarez designari fecerat
ab eo auinionem missus pontifici dono dat. Postremo clemens in omnibus
boni pastoris officio functus Anno dn̄i. 1352. pontificatus sui anno decimo.
mense septimo die vigesimooctauo mortuus auenione sepelitur. adhibita ho
nesta funeris pompa.

Jubileus annus petentibus romanis vt quemadmodū bonifacius octauus olim concesserat vt centesi
mo q̄z anno, quod seculū antiqui appellabant vnde ludi seculares appellati sunt plenam peccatorū om
nium remissionem visitantibus limina aplōꝝ petri & pauli quinq̄gesimo q̄z anno id facere libenter annuit
Cū dicerent etatem hominū iubileum illū centum annoꝝ attingere non posse. Clemens igit' sextus ad quī
quēnariū numerū reduxit. qui est pprie iubilei numerus. Cū aūt annus aduenerat iubile' tantā rome pres
suram potius q̄z frequentiā populaꝝ petrarcha qui interfuit fuisse refert vt nihil obfuisse pestem appareat.
sed ex omni europa xp̄ianū pfessa nomen illa affluebat diebus singulis multitudo.

Eodemq; anno mediolani pestem solito maiori continuasse petrarcha asserit. nam pestis adeo triennio
totam italiam peruagata est vt vix decimus quisq; ex millesimo homine supfuerit. nec id quidem mirū
cū ob iubileū contagione hominū & multitudine vndiq; romā cōmigratū squalore situ pedore oīa inficerēt

Innocentius sextus papa patria lemonicensis stephanus antea vocatus pontificij ciuilisq; iuris vir con
sultissimus. pcurator primo. mox ep̄s claramōtanus. deinde cardinalis. pontifex tandem dum erat sa
latus ann' a quinquagesimo secundus terdeciesq; centenus. Fuit aūt vir integerrime vite magneq; cōstā
tie & seueritatis. qui ecclīastica beneficia nō nisi pbatissimis sacerdotibus tū vita tum doctrina dedit. Post
coronationem illico statuit vt omnes p̄lati omnesq; qui beneficia habebāt ad ecclias suas sub anathematis
pena pficiscerent. dicebat em̄ oues pascuas a pprio pastore nō a mercenario custodiri debere. Jmpensam
quoq; domesticam que magna erat imminuit. familiam suam ad certum & honestum redigens numerum.
Idem vt facerent cardinales acerrimo edicto mandauit. Auditoribus p̄terea sacri pal
latij solaria instituit. ne muneribus corrumpi in decernendis litibus ob inopiam possent. Hic in victu par
cus est habitus. in sumptu bellico largissimus. dū bello repeterent que a tyrannis superioribus temporibus oc
cupata fuerant. Jsq; cum curiā purgasset p̄latis in ea dissidentibus quos ad suas queq; ecclias ire iussit. ni
hil duxit antiquius quā legatum in ytaliam mittere. a quo vrbes & puincie iuris eccle tyrannis vi deturba
tur reciperent. Legatusq; fuit egidius de gēte carilla nobili in hispanis sabinoꝝ ep̄s cardinalis vir quo ad
vires & potentatū licuit. Traiano Hadriano & theodosio virtute equipand'. quos principes hispanici ro
mane reip. potentissimos pridem saluberrimosq; dederat. omnia vere oppida breui recepit que tyranni oc
cupauerant. Huius pontificis suasione & prudentia inter genuenses & venetos deniq; fedus initum est. ac
inter pisanos & florentinos pacem composuit tumultuante potissimū ciuitate romana in creandis senatori
bus discordiam optime sedauit. externo senatore ad vrbem misso. Erat aūt maxime intentus abolēdo bel
lo quod inter anglos & gallos gerebat. parare & classem contra hostes xp̄iani nominis constituerat. Jn tā
tis vero animi pturbationibus afflictatus innocentius pontificatus sui anno nono mense octauo die sexto
morit & in monasterio diui andree carthusiēsiū ordinis qd̄ ip̄e extra auinionē pprijs īpensis extruxerat et
dotauerat sepultus est.

Linea ianitoꝝ pontificu

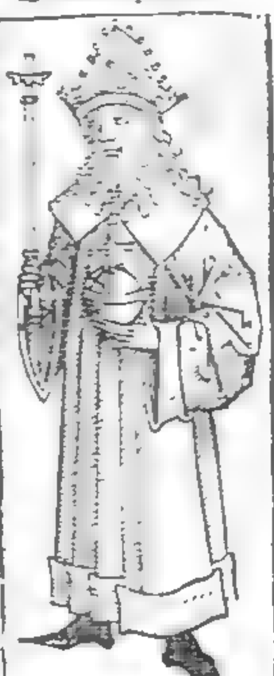
Clemens sextus

Innocentius sextus

Linia imperatorum. Carolus quartus

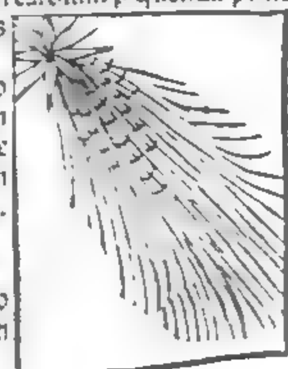

Carolus eius nominis quartus iohannis regis bohemie filius et heinrici imperatoris nepos anno salutis millesimo trecentesimo quadragesimoseptimo. habente eum clemente sexto pontifice in lodouici dedecus et depositionem in cesarem quem fecerat declaratum. ab electoribus imperator designatus imperauit annis. 32. Uir multarum linguarum et literarum peritissimus iustusque et rectus ac timens deum. bonos diligens et malos sceleratosque odio habens. Is ob iusticiam nonnullas leges condidit que adhuc extant et caroline nuncupantur. Is viuente patre aduersus tartaros feliciter dimicauit. Ciuitates lombardie a patre acceptas annis tutatus est. pugnauit adolescens cum veronensibus eosque prelio fudit. in ea pugna bis equo deiectus non dubitauit tertio conscendere facinoraque fortissimi militis edere. Nomen huic carolo in baptismate wenceslaus fuit. quod in confirmatione a carolo francorum rege mutatum est. apud quem puericie rudimenta peregit. Fuitque carolus vir magnorum operum. qui regnum bohemie tum religionis cultu tum legum ac bonorum morum disciplina illustrauit. Nam scola liberalium artium ab eo in praga erecta est. Noua ciuitas menibus cincta. pallacium regium magnificentissime edificatum. monasteria multa fundata. arces constructe admirabiles. pax toti regno tradita. Adeptus imperium rursus italiam ingressus. Traxerat carolus rex diuturnam inantea moram. cuius presentie timor vicecomites contra ac ille expectauerat concordes effecerat. quare ad solam anhelans coronationem socios belli de lombardis cum vicecomitibus per inducias quietos reddidit et mediolanum delatus ferrea de more corona insignitus est. Inde romam petiturus subsistit in pisanos receptusque in vrbem factiosos vtriusque partis a quibus introductus erat pari ingratitudine depressit. Senenses illico sese illi absque vllo federe permiserunt. pariter volaterani. pariter miniatenses fecere. nec abesse poterat quin florentini iugum fuerint accepturi. Tandem peruenit romam carolus et a duobus cardinalibus quos ea de causa innocentius papa miserat coronatus est. Gibellinis qui iampridem florentia exulauerant eiectis. guelfos in suum locum restituit. longobardos in potestatem accepit. Reliquis ethrurie partibus pro suo arbitrio leges dedit. Coronatus italique rome magnifico apparatu nouatores rerum qui aduersus ecclesiam sentiebant romano pontifici iudicandos tradidit. Primis igitur quatuor innocentii pontificatus annis carolus imperator (his de quibus diximus) per ytaliam gestis rebus rome coronatus in ethruriam. inde in lombardiam. moxque in germaniam rediit. Iohanni deinde fratri suo morauiam possidendam concessit. vicegradum nouis muris ac propugnaculis communiuit. Corpus sancti viti detulit pragam. pontem multauie qui exundationibus corruerat in praga restaurauit. Ecclesiam pragensem ad metropoliticum decus erexit. Cum antea maguntino pontifici subiecta esset. Clarus profecto imperator nisi vt aliqui scribunt bohemici regni gloriam magis quam Romani imperii quesiuisset. et wenceslaum ex filiis suis natu maiorem imperio sibi successorem adhuc viuens ordinare conatus esset. Idque pecunia. nam cum principes electores haud facile ad eam rem trahi posset. quod virtute obtinere non potuit precio comparauit. Promissis cuilibet electori centum milibus aureis. quos cum representare non posset publico illius romane rei publice vectigalia obligauit perpetuum imperio malum. Nec post hec extollere caput imperium potuit. Carolus autem cum omnem ferme etatem vltro citroque ex ytalia in germaniam eundo et redeundo consumpsisset. Tandem etate iam grandeuus saluti patrie consulens wenceslaum filium vt premissum est Anno domini. 1370. cesarem faciens imperii successorem sibi delegit. ac sic cum patre filius imperauit annis octo. Postremo carolus imperator cum pleraque gloriosissime in imperio gessit anno. 1378. humana functus vita decessit.

Guntherus comes de swartzeburg

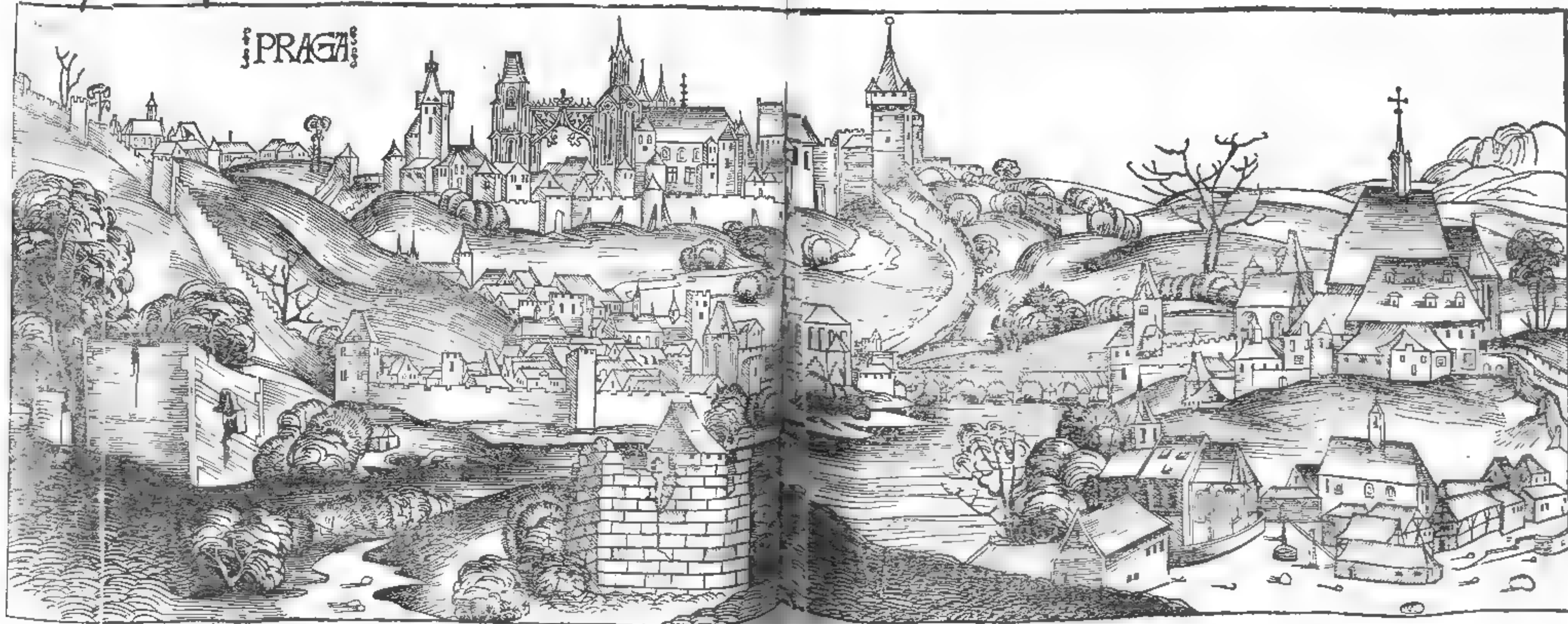
Guntherus comes de swartzeburg vir magnanimus fauore quorundam electorum. vel electione principum carolo quarto romanorum imperatori sese opposuit. scribens nominansque se romanorum imperatorem. qui collectis copiis cum bella acriter contra carolum regem bohemie agitaret. et nec prece nec terroribus flecti posset sumpto veneno mortem obiit. In qua re suspectum carolum per quendam phisicum habuerunt. quo mortuo nullo resistente Carolus quiete regnum gubernauit.

Cometes anno. 1351. sub septentrione decembrio mense apparuit. quo exeunte statim graues ventorum estus subsecuti sunt. et celestis trabs porro ardente per celum labi visa est. Scribuntque ante pontificatus Innocentii sexti mortem tantam solis defectionem factam esse quantam nunquam antea. visum itaque omnibus est tante mortis planctu etiam signa aliqua dedisse.

Fulgens quoque vapor magnitudine horribili boreali mouens regione magno aspicientium terrore. per celum dilapsus est et bestiolas multiplicato numero in oriente e celo tradidisse ferunt.

Praga caput regni bohemie ciuitas pmaxima. Cuius descriptio ob vetustatem merito dudum posita fuisset. Uerum carolus quartus impator tam magnifica in ea peregit vt post gesta sua de ea mentio fiat. Cū ⁊ in ceteris vrbibus tempus antiquitatis ac originis non semp obseruatum fuit. At praga (vt bohemice narrant historie) post tempora abrahe initium habuit. regum pontificumqꝫ honesta sedes. Tres in partes diuisa quibus nomina indiderunt. paruam pragam. veterem ac nouam. parua sinistrum latus multauie fluminis occupat collesqꝫ cōtingit. In quo sita est regia ⁊ sancti viti pontificale augustumqꝫ templū. Uetus praga in plano iacet vniuersa magnificis operibus adornata. Inter que ptorium ⁊ forum ⁊ letā curiā ⁊ collegium imperatoris caroli mirificis efferunt laudibꝰ. Iungit aūt minori prage lapideo ponte quatuor ⁊ viginti arcuū. Nouā ciuitatē a veteri fossa distinguit pfunda. ⁊ vtrinqꝫ muro munita. Hec quoqꝫ ciuitas ampla ē ad colles vsqꝫ ptendit. quoꝝ alterū sancti caroli. alterū sancte katherine appellant. tertiū vicegradū in arcis modū extedificatum. vbi ⁊ collegium est. Est aūt hec ciuitas insignis in puincia bohemie. que porcio germanie est. aquilonis flatibus tota ferme exposita. Formam eius rotundam tradunt. cuius diametrum triū dieꝝ itinere expedito patet. silua vniuersam claudit. irrigat pluribus fluminibus sed cunctos multauia excedit. que metropolim regni pragam influit. De nomie ciuitatis cū disceptaretur iussit libussa ex artificibus qui primo occurrerent rogari quid ageret. ac ex primo eius verbo vocari oppidum. interrogatus faber lignarius quispiam. limen se agere dixit. qđ bohemice pha dicit. indeqꝫ nomen vrbi datū. ſ corrupto vocabulo postea pragā dixere. In hac prouincia aliquo tpe amazonice femine regnandi cupidine ducte dominiū habuerunt. Postea duces vsqꝫ ad primū regē vratislaū gubernarunt. qui. vi. ⁊. lxxx. supra mille ab ortu saluatoris xpi apud magūtiū in concilio principū ab impatore heinrico eiꝰ noīs quarto rex declaratꝰ fuit. morauoꝝ regnū qđ prius extinctū fuit in bohemiā trāslato. slesia. lusacia. morauia bohemoꝝ iperio adiecte. Gilbertꝰ treueroꝝ archieps cū eo pragā missꝰ ꝙ corā pūcialibꝰ regē iungat regalibꝰ qꝫ adornet īsignibꝰ. In eodē āno fctū acclamante populo Uratislao regi salus honor atqꝫ victoria. Is vratislaus indulgente alexandro papa tercio nacione senensi collegiū canonicoꝝ regulariū in arce pragensi erexit. in qua dum res agit diuina non pposito tantū sed decanus ⁊ sacerdos diaconusqꝫ ⁊ subdiaconus rem diuinam facientes episcopalibus ornamentis vtuntur. Et ppositus quidē cancellarius regni appellatus principis honore defungit. Post vratislaū primū regē pluribus annis interregnū fuisse ferūt. nō regis noie ſ ducis tantū visos. ⁊ vladislaū vno loco vratislao natū ab impatore friderico primo sibi ⁊ posteris regiā dignitatem obtinuisse scribunt. qui pontē sup multauiam qua vetus praga minori iungeret magni operis edificauit. quē ratisponensi pferunt in quatuor ⁊. xx. arcos vt diximus protensum. Deinde vlricus qui carinthioꝝ principatum tenebat cū virili sobole careret acceptа ex othocaro rege bohemie pecuniā carinthiā illi carniolā. marchiā sclauonicam ⁊ portū naonis tradidit. Tempore postremo caroli quarti imperatoris in maxima potentia ⁊ gloria fuit ⁊ augmentū mirabile accepit vt pmissum est. Nullū eīn regnū tota europa tā frequentibus. tam augustis. tam ornatis templis dotatum fuisse quā bohemicū reor. Templa in celum erecta longitudie atqꝫ amplitudine mirabili fornicibus tegebant lapideis. Altaria in sublime posita auro ⁊ argento quo sanctoꝝ reliquie tegebant onusta. Sacerdotum vestes margaritis texte. ornatus omnis diues. pciosissima supellex. fenestre alte atqꝫ amplissime. cōspicuo vitro ⁊ admirabili opere lucē pbebant. neqꝫ hec tantū in oppidis atqꝫ vrbibus ſ in villis quoqꝫ admirari licebat. Fuerat inter cetera monasteriū aule regie apud rippam multauie qua mīsa fluuius illi iūgit situm in quo regū corpa condebant singularis excellentie. nā pter edem magni ⁊ memorabilis operis amplū dormitoriū. ceterasqꝫ officinas monachoꝝ magnifice constructas quadrata porticus fuit. que nō paruū conclusit ortū. ambitū vocauere. In huius lateribus vetus nouūqꝫ testamentū ab initio genesis vsqꝫ ad apocalipsim Johannis lrīs maiusculis in tabulis scriptum cōtinebatur. notis quo altius irent paulatim crescentibꝰ ita vt a summo vsqꝫ deorsum facilis lectio preberetur. Flos igit dulcoris Bohemia dicebatur. que olim inter principes atqꝫ reges dulcissimam redolebat suauitatem. Nunc (volente fortuna) apud futuros saporē fetidū habet. faxit deus vt priori redolentie atqꝫ splendori par fiat. Eius historia ⁊ regum gesta papa pius secundꝰ in historia bohemica disertissime prosequitur.

O calamitosa gens hebreorum in oppido baioarie nomine deckendorff sito in littore danubij anno dñi.1337. maiestatē ihesu xpi ī diuinissimo sacramēto minimmodū ɔtēpsit ⁊ religionem nostrā illusit. Id pᵒ varias punctiones in fornace ignis posuerūt illesum tñ ab igne mãsit. in incude qꝫ malleis ꝑcusserūt. Qua re (diuino nutu) cognita prefectus oppidi hartmannᵒ de degēberg cū ciuibus oppidi iudeoꝝ domᵒ inuaserunt. nō sexui. nō etati parcentes veritate cognita debitꝫ penis affixerūt ⁊ neci dederūt. Sacramētū obseruatū in ecclia sepulchri dñi miraculis varijs ī eo oppido honoratur.

Iudei qꝫ oēs qui in germania erāt deinde anno dñi.1348. sequti videlicet tpe ɔbusti sunt. eo qꝫ omnis regionis puteos intoxicare fuerūt aminti vt multi eoꝝ ɔfessi sunt. perijsse aliqt milia ferunt.

Locuste ac bestiole innumerabiles multiplicato numero ab oriente in occidentem instar dense nubis celū obducentes vastarunt. herbas ⁊ omnes fructᵒ terre. quū corruptione ⁊ fetore execrabil' pestelētia subsecuta ē

Pestis lugubris ⁊ miseranda hoc anno.1348. incepit ⁊ ꝑ tres annos ꝑ totū pene orbē debaccata est. q̄ ꝑmo in asiā apd̄ indos ob easdē bestiolas incipiens passim ꝑ ꝓuincias irrepens vsqꝫ in britannos. Per mare igit' anno sequēti irrepēs regna ytalie. postea francie ⁊ britannie. demū germanie ꝓuincias ⁊ hungarie sua ɔtagione infecit. adeoqꝫ deseuit apud omnes gentes vt vix decimus quisqꝫ ex millesimo hoīe supfuerit. In aliqbus locis vix tercia ꝑs hoim remaneret. ⁊ pleraqꝫ loca nedū campestria. verū arces. oppida ⁊ vrbes ꝓrsus derelicta sunt ac in solitudinem redacta Huic calamitati augmentum dedisse iudeos in fontium intoxicatione nonnulli arbitrati sunt.

Gerhardus ordinis heremitarum

Gerhardū senēsem ordīs heremitaꝝ diui augustini sacraꝝ lrāꝝ clarissimū interɔpretem hac ipa tempestate admodū senē obijsse tradūt. virū vtiqꝫ ingenij eminētissimū ⁊ btī Egidij ro. imitatorē pcipuū. q̄ cū esset in sacra theologia doctus sup primū sententiaꝝ accuratissime scripsit. Deinde tractatus de ꝑscriptionibus ⁊ deusucaptionibus ⁊ de vsuris ceterisqꝫ ɔtractibᵒ opuscula edidit. quibᵒ diuᵒ bernbardinᵒ ɔterraneus suᵒ in tractatu suo restitutionū plurimū vsus ē. Hūc etiam tractatū Jo. an. eiᵒ ɔtēporaneᵒ mult' in locis ⁊ marie mercurialibᵒ plurimū ɔmēdat

Gerhardᵒ itē eiusdē ordis ⁊ doctrine ꝓfessor patria bergomēsis ⁊ sauonēsis eps eo tpe in ꝑcio existēs pplo suo peste laborāti vt bonū decet epm magis ꝓdesse adnixus ē qꝫ ꝑesse. q̄ cū pontificij iuris edoctus esset in sextū decretaliū cōmentatus est. ⁊ multa in laudē sue religionis in lucē deduxit. qolibeta duo parisiᵒ disputauit ⁊ multa opuscula edidit. moriens deniqꝫ nō sine sanctitatis noīe bergomi iuxta maius altare celebri sepulchro a se constructo sepelitur.

Thomas florētinᵒ medicᵒ diui qndā medici filiᵒ hisdē tpibᵒ nō inferior ingenio famaue patri subsecutus. etiā de arte medēdi sūmā pulchrā pᵒ se reliquit

Bartolus legū doctor

Bartolus saxoferrateus iuriscōsultor supioris seculi princeps ⁊ eiusdē ꝓfessionis copiosissimus explanator. Cyni ⁊ iacobi bothigarij doctoꝝ discipulus ⁊ auditor. His qꝫ temporibus vniuerso mundo (ea in doctrina) admirabilis fuit. Qui ⁊ ꝑ ceteris legū interꝑtibus in digesto nouo ⁊ veteri. ac inforciato nec nō et in reliquis legū codicibus ꝑclarissima edidit cōmentaria. quꝫ celebritate atqꝫ ꝑstantia ipe vulgatissimus habitᵒ ē. Scripsit ⁊ tyberiadis tractatū. ac alium de guelphis ⁊ gibellinis. Ferunt etiā eiᵒ ꝑclara ɔsilioꝝ volumina. Obijt aūt anno dñi.1355. etatis vero quinquagesimosexto.

Franciscus quoqꝫ albergotus natione aretinus solidus legum doctor ⁊ explanator bartoli amicissimᵒ et familiaris ac imitator: quedam extantia composuit.

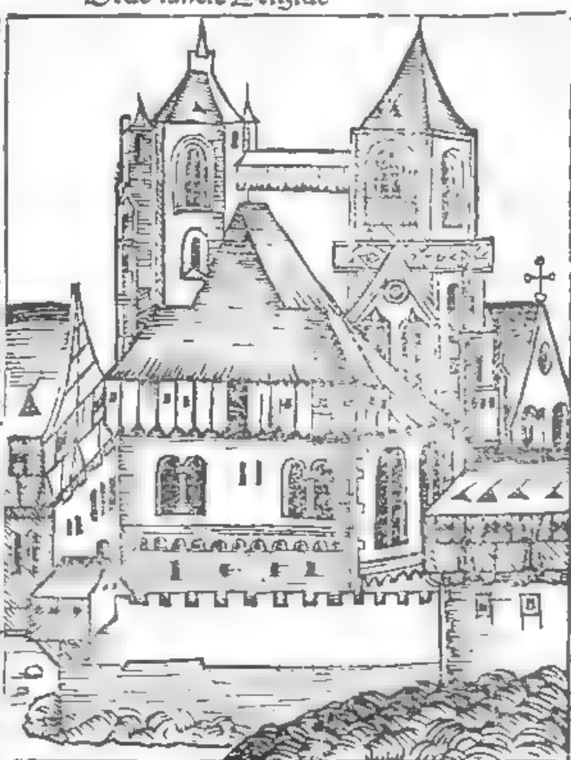
Jacobinᵒ carrariēsis q̄ marsiliū interfecit hoc anno postqꝫ q̄tuor annis in patauio sceptra tenuisset. ⁊ ipe a gulielmo eius ex pelice filio interficit'. cuiᵒ parricidij hec cā fuit qꝫ ab eo ɔtumeliose spuriᵒ appellatus est. mox vt domum regressus est patrē in secreto accessiuit ⁊ gladio impetens eū cōfodit. ⁊ statum in templo diui augustini cum sepeliri fecit. vt nō euacuet' verbum xpi qui gladio ferit' gladio ꝑibit.

Brigitta vidua domina Suecie

Brigida alias birgitta vocitata devotissima xp̄i mulier natione germana. suecie provincie princeps et dn̄a. ex regū ꝓgenie nō solū illustrē duxit originem. verū de nobilibus devotisqꝫ ꝓgenitoribus ortū habuit. Cuius genitor speciali amore sanctū iacobū visitans omni die veneris ob memoriam passionis confessionem peregit. Mater cū brigidam in vtero gestaret passa naufragiū ob ꝓlem saluata fuit. Nata aūt puella tribus annis quasi elinguis obmutuit. inde ꝑfecte loquebat̄. post obitum matris nutrienda matertere sue tradit̄. crevit autem in omni virtute ac devotione. quā pater cuidam nobili ac prudenti iuveni in vxorem copulauit cū quo ꝑ annos plurimos in omni honestate ac incredibili abstinētia humilitate māsuetudīe atqꝫ labore ꝑmāsit. Post mortē viri oīa bona inter filios et pauperes dividens habitum et vitam mutauit. pannis lineis nisi in velaminibus capitis, nō vtebat̄. aspero induta cilicio. carnē macerabat. Ex ꝓcepto xp̄i romam petyt. cū religioso comite devotionis causa vrbano pontifici reuelationem p̄sentauit ne avinionē accederet. Successoriqꝫ gregorio vndecimo scripta misit vt curiā ad romam reduceret. Inde iherosolimā accedens ꝑfecta peregrinatione romam remeauit. et ꝑ annū graui infirmitate detenta. cui xp̄s tempus resolutionis ostendit. Die igitꝰ prenunciata audita missa sacramentis perceptis inter manus servoꝝ dei emisit spiritum. Cuius felix transitus gloriosis miraculis et indicijs ostensus fuit. Anno dn̄i M.ccc.lxxij. decimo kal. augusti. Et anno sequenti translatum est corpus eius post multoꝝ miraculoꝝ chorusscationē ab vrbe roma in monasteriū vastēnā. et a bonifacio nono pꝰ annos. xx. sanctaꝝ cathalago ascripta. Hec libros reuelationū de diversis misterijs sibi reuelatis composuit.

Ordo sancte Brigide

Ordo sancte Brigide ab hac sc̄ta et gloriosa muliere initiū sumpsit. que sancti saluatoris etiā appellat̄. hoc anno spiritu divino impulsa nouā religionem monasterioꝝ dupliciū videlicet viroꝝ et mulierū excitauit et instituit. Huiusce tn̄ religionis primū auctorem et institutorem divū basiliū in grecia fuisse dicunt. Verū ꝓcessu temporis ad tollendas occasiones malorum et obstruenda ora male loquentium ecclesia talia monasteria dissoluit vt seorsum remanerent. Brigita vō spiritusancto inspirata hoc modo instaurare et renouare visa est. vt s. viroꝝqꝫ edificia ꝯnexa et cōtigua haberent̄. habitationes tn̄ ita seiuncte vt de vna ad aliā nisi vrgente necessitate (in deferendo sacramēta infirmis cū magna cautela nō facile transiri posset. Eoꝝ tamen basilicā censuit esse cōmunē. ita vt fratres in inferiori parte seu pauimento. sorores vō seorsum in superiori solario officiū exoluerent. principalem curā abbatisse esse voluit. fratribus tantūmō diuina misteria assignauit. quoꝝ vnus esset qui confessor aut ꝓor appellaret̄. et alijs p̄esse deberet. Ea quippe monasteria possessiones et ꝓuentꝰ habere statuit ad fratruꝫ et soroꝝ sustentationem. Quoꝝ oīm victus et vestitus ad abbatissam spectare decreuit. Nec huiusmodi frēs aut sorores monasteriū egredi p̄sumere at nisi magna et euidenti necessitate ac de abbatisse licentia. Eiusmodi etiam fratres et sorores ꝑ episcopos consecrari iussit. Hij aūt religiosi et tam femine q̄ꝫ mares habitū vti iubent̄. tunicam cum clamide grisea cū rubea cruce desuper et quodam rotundo albo in eius medio. lineis non vtunt̄ ad carnes. sed carnibus vescunt̄ tribus diebus in ebdomoda extra quadragesimā. et nihilominus divi augustini regulam profitent̄ additis brigide sancte constitutionibus. et tā in fratribus q̄ꝫ in sororibus certū assignauit numerū scdm̄ suas ordinationes. que omnia ipsa sanctissima brigida a deo sibi reuelata et dictata confessa est. Quaꝫ ob rē summi pontifices eandē regulā auctoritatibus ap̄licis speciali priuilegio approbatā et confirmatā esse voluerūt hec eīm ꝓphetico dono plurimū claruit. nonulla de futuris p̄dixit. de quibusdaꝫ regnis consūmandis. que omnia scripto mandauit et apud multos in p̄cio habētur. apud ytaliā pauca huiꝰ religiōis monasteria habent̄. in suecia vō et germania magna quidē et plurima ac opulētissima esse cernūt̄. Hij religiosi secularū cōfessiōes aliorum more audiūt. et diebꝰ festiuis p̄dicāt. diuersos hn̄t q̄s in exteriorībꝰ occupāt

Johannes bocbacius

Johannes bocbaciꝰ de certaldo natiōe florētinꝰ poeta et philozophoꝝ atqꝫ astronimus clarissimus. Anno dn̄i .1375. cū eēt etatis anno rū. 42. e vita migrauit. qui cū amení ingenij esset vir et in latina patriaqꝫ lingua in dicendo celeberrimus haberet̄ hos libros reliquit. de genealogia deoꝝ li. 14 de p̄claris mulieribus. de viris illustribus. de montibus. fontibus. fluminibus stagnis etc̄. belloꝝ egregium opus. gesta impatorū et pontificū edocens. et sasmatum in ytalia. de tartaroꝝ victoria. de heresibus bohemorū et plura alia. vernacula quoqꝫ lingua eius extant libri et liber centū nouoꝝ m et alij

Anno mūdi. 6577. Anno xp̄i. 1378.

Urbanus sextus papa. natione neapolitanus. hoc anno gregorio pōtifici. ex barensi archiepiscopo pōtifex suffect⁹. Uir certe callidus ꝛ iniuriarū memor. ac vindex malebat videri ꝛ metui. potius ꝙ diligi. q̄ pontificatu suscepto (vt par erat) nō pacē inter xp̄ianos cōponere voluit ꝫ magis cardinalium ꝛ ioanne regine iniurias vlcisci ꝑ viribus conatus ē. ꝑter qd̄ florentinos anathemate notatos. vt i suā deducerēt sentētiā absoluit. Inde cū natura inq̄et⁹ eēt apud nucerinā cardinales creans quosdā ex antiquis in carcerē cōiecit. Inde genuā ꝑfectus vsqꝫ ad obitum caroli apulie regis romam reuersus est. ꝯfirmatis ecclesie ciuitatibus cū honore acceptus ad insidias deuitandas nouem ꝛ viginti cardinales vna die creauit. in quib⁹ maior pars neapolitanoꝝ. tres vō fuere romani. quibus supatis paucos supuixit dies. pontificatus sui infeliciter acti anno vndecimo mense octauo. rome morit. sepeliturqꝫ in beati petri basilica paucis admodū eius mortē (vtpote homini rustici inexorabilis) flentibus. huius sepulchrum adhuc visitur cum epitaphio satis rustico ꝛ inepto.

Linea summorum pontificum

Urbanus sextus

Clemens sextus

Bonifacius nonus

Benedictus tredecim⁹

Scisma vigesimumsecundū oīm pessimū ꝛ scandalosissimū quod ꝑ nouē ꝛ triginta annos durauit hoc anno initium sumpsit. mortuo eī̄ gregorio vndecimo. cardinalibus ad sanctā mariam nouam vt iusta de more gregorio soluerent conuenientibus. romani ciues blande prius exoratis cardinalibus vt romanū aut saltem ytalicū pontificē crearent. Ad eam postea temeritatem impudentia adducti sunt. eisdem patribus in conclaue clausis pariter est clamatum nihil tm̄ terribile dictū aut factū vt impressio potuerit appellari. Gallici vō numero tredecim vnum ex corpore suo vt haberent pontificem enitebant. ꝛ inter quatuor italici romanusqꝫ generis vnus gente vrsinus papatū ambiebat. Tulit vō casus vt bartholomeū neapolitanū creari pontificem vt premissum est in vrbanum sextum sunt assensi. Gallici vō penitētia ducti ad varia loca extra vrbem ꝯfugerunt. accepto a populo post in pontificem vrbano ꝛ a cardinalibus qui manserant occulti ex latebris prodierunt. ꝛ per tres menses habitus est pontifex. Superuenientibus inde estatis caumatibus optata gallicis occasio est oblata. Oratum nanqꝫ pontificē vt mutandi aeris ꝑtextu ananiā eis liceret se conferri. vnde breui fundos confugerunt. Erant octo cardinales qui viciosam fuisse vrbani electionem causati aliū in pontificem delegerunt gebenensem eiqꝫ septimo clementi indita est appellatio. ꝑ orbem lr̄as disseminant. clementem verum xp̄i vicariū. hinc scisma magnū in ecclia dei oriri cepit vt duo capita in ea dicerent. ytalia eī̄ germania ꝛ pannonia vrbano. Clementi vō gallia hispania cathelonia ꝛ britannia adhesit.

Clemens vō multas acceptasqꝫ clades in gallias cum curia sua ꝑfectus est vbi apud auinonem vt pontificum moris erat sedem constituens vt verus pontifex a gallis omnib⁹ venerat⁹ ē. ꝛ sedit annis. xv

Bonifacius huius nominis nonus papa. patria neapolitanus petrus cognomento tomacellus antea vocatus rome cardinaliū omnium consensu pōtifex creat. Anno dn̄i M. ccc. lxxxix. Hic etsi annoꝝ circiter triginta esset dum pontificatum iniit. ita tamen deinceps vixit in tam florida etate ꝛ tanta peccandi licentia vt nulla ei voluptas obiici posset. Fuit ꝑterea tanti animi consiliiqꝫ vt prim⁹ populi romani vim omnem in pontificem transtulerit. Creatis suo nutu magistratibus omnibus munita arce sancti angeli ꝛ pontibus. inde decimo pontificatus sui anno ex assisio vbi multis annis cōmoratus fuerat romā regressus iubileum celebrauit. At bonifacius rome vrbis ad ecclie subiectionem reducte gloria ꝛ pecuniis iubileo anno perceptis auctus rem aggressus est nouā que pōtifices romanos successores suos nō minus orbis xp̄iani ꝙ rome dn̄os reddidit. lege eī̄ ꝑmulgata constituit. non licere cuiqꝫ sacerdotii ad quod ꝑmoueret beneficiū adipisci. priusqꝫ primi illius anni estimationis pecunias pontificali erario dissoluisset. soliqꝫ angli cū legi in cathedralibus paruerint. in minoribus beneficiis iussa pontificis contempserunt. Ladislaum preterea adolescentem in paterno regno apulie collocauit. Studiū generale ditionis sue ciuitati rogatu alberti atensis marchionis concessit. Brigidam in sanctoꝝ numerū retulit. Uerū in multa rerū ꝑturbatione diu afflictatus dolore laterū tandē morit pontificatus sui anno quartodecimo mense nono M. cccc. quarto Sepeliturqꝫ in basilica petri sepulchro marmoreo vermiculato.

Benedictus eius nominis tredecimus anno. 1394. clementi pontifici adulterinus papa apud auinonē in scismate suffectus sedit annis. 21. vsqꝫ ad conciliū constantiense. cū clemēs antipapa auiniōe obiisset in eius locum ꝑphanatus petr⁹ hispanus de luna aū vocat⁹ vir doctissimus ꝛ vita omnino si ab ea temperasset ambitione ꝑstantissimus. Cui benedicto tertiodecimo fuit a suis sectatorib⁹ appellatio. de q̄ infra cum de Constantie concilio oportunius dicetur.

Linea imperatorum
Wentzeslaus rex

Wentzeslaus caroli imperatoris predicti filius. imperator anno. 1379. patre defuncto. Cū iam vna cū patre imperasset annis. 8. solus post patrē confirmatus. imperauit annis. xxij. Quāuis imperij bñdictionē a papa nunq̄ obtinuerit. wentzeslaus eñ etatis sue anno. 2. permittente patre regni bohemie sceptrū est assecutus. Exin. xv. agens annū cū coniuge sua ioanna apud belgas in ciuitate aquensi romani regni coronā accepit. Sexto deinde anno regina decessit. Et altera supducta ē. de domo bauarie. noie Sophia. longe viro suo prestantior. Fuit aūt patri in omnibus dissimilis. voluptatum sequax. ac laborū fugiens. vini prorsus. q̄ regni curiosior. Qui totū tēpus vite sue i extrema germania in ocio et libidinibus cōsumpsit. Ob q̄ rem captus a baronibus. xxij. ebdomadas in custodia habitus est. Joannes dux lusacie. Et procopius morauie magno reipub. malo eū libertati reddidere. captus ē. et secūdo per sygismundū hungarie regem. Et alberto austrie duci in custodiam datus. Custodia eius in egregijs edibus apud viennam habita. quibus exinde cognomē praga datū. q̄ eas rex pragensiū incoluisset. Sed cū parū diligenter custodiret fugam eripuit. Regnoq̄ rursus potitus ē. Neq̄ tñ vitā mutauit. sed priore consuetudine vino ciboq̄ marcēs. lucem dormiendo nocti cōiungēs. Ab electoribus imperij cōprobante romano pontifice imperio deiectus. domi torpens illaudatus egit euū. Rupertus eñ palatinus rheni animaduertēs imperij dignitatē et hominis socordiam zelo cōmotus et viciorū inimicissimus. illū deponi procurauit. Et ipse nolens suffectus fuit. Sub hoc vo rege wentzeslao hussitarū insania ortū habuit. hij heretici post varia attemptata cū nicolao quodā nobili in regiam tumultuarie prumpentes. wentzslaū orauerūt. vt sibi ampliores ecclesias elargiret. qui iam populi huius secte maiorē ptem obtinerent. Rex benigne nicolaum pro multitudine loquentē. vtq̄ in posterū diem redirent. iussit ille e cōspectu abiens populares magis ac magis incendit. Rex in arcem vicegradensem vrbi vicinam. puoq̄ tanto flumio disiūctam sese recepit. Et paulopost in castellū nouū qd ipse cōstruxerat. quinto distans lapide cū paucis abijt. missis ad fratrem sygismūdum oratoribus qui eius auxiliū implorarent. At heretici pridie kal. iulij furentes ptoriū petiere. cōsules. xi. metu perculsi fuga saluati sunt. Septē q̄ remanserūt et cum hijs iudex vrbis atq̄ alij nōnulli ciues raptim intercepti. ex altissimis fenestris in forū precipitati. lanceis ac verubus irati populi excepti. dirū spectaculū dilaniati prebuere. Camerarius regni fuga sibi consuluit. Ea cum regi nūciarētur cūctiq̄ circūstātes attoniti facinus detestarent. At ego inquit pincerna futura hec psciebā. Quem rex indignatus correptum repente inter pedes suos prostrauit. Et arrepto pugione conatus ē interficere. sed impeditus a circūstantibus egre illi vitam dimisit. Nec mora paralesi correptus. egrotare cepit. atq̄ infra. xviij. dies signatis noībus hereticorū. quos neci destinauerat. fratrem assidue vocitans. et amicorū auxilia anxius expectans. ante vita excessit. q̄ vocati principes adessent. Cum regnasset in bohemia annis quinq̄ et quinq̄ginta. vixisset duobus amplius. Consueuerūt corpa regū apud bohemos anteq̄ sepelirentur. viij. diebus aromatibus cōdita per sacra vrbis circūferri plangiq̄. Et sequentibus amicis et baronibus conclamari in hoc ventzeslao neglectum. non audente regina nouā ingredi ciuitatem. Delatū est cadauer ad ecclesiam sancti viti in arce. et inde ad aulam regiā. ibiq̄ conditū in sepulcro quod ipse sibi delegerat. Sed cum postea monasteriū ipm ab hereticis diriperet. Et sepulture regum effringerētur. cadaueraq̄ abijcerētur. pisciculas quispiam cognomine musca ventzeslao vendere solitus. regem quem amauerat corpus clam collegit. et in loculo apud se domi cōdidit. Interiecto deinde tempore. rebus in meliorem formam redactis. Cū ventzeslai corpus requireret acceptis. xx. aureis illud reddidit. Inde circūgestatio ex more facta. Et iussū rege funus exhibitum. ac recēs obierat ventzeslaus.

Jodocus marchio morauie

Jodocus marchio morauie. viuente adhuc ventzeslao. qui post depositionem se regem romanorū cōuenientibus franckfordie electoribus a Maguntin. ac Coloniensi archiepiscopis in regem delectus. Ceteri sygismūdum elegerūt. Sed is breui tempore sine heredibus mortuus. In brūna vrbe morauie sub sceptro regali sepelit. Is cum patruū suū ventzeslaum bohemie romanorūq̄ regem visitatum venisset. Vocauit eū patruus in penitiorem edium partem. atq̄ in hūc modū allocutus est. Et si satis scio nō esse e dignitate mea q̄ electores imperij me regno romano abdicauerint. Solatio tamen est. q̄ ex familia nostra hoc decus non excidit. Ego te libens volensq̄ successorem mihi datum accipio. Cūq̄ Jodocus his verbis territus. ad regis genua pcubuisset. Et sibi nihil imputandū diceret. Qui earum rerum omnino ignarus esset. Pone metum inquit nepos. nam neq̄ imperiū inuitus depono. neq̄ si retinere illud cupiam iura sanguinis violare ausim. Bono itaq̄ animo esto. Imperiūq̄ est tibi demandatum. Suscipe viris armis opibus regni mei tanq̄ tui (vt libet) vtere letumq̄ et donatum nepotem a se dimisit. At ille sex tantū mēses postea superuixit. Locumq̄ ruperto bauoario qui imperaret fecit.

apud germanos sarmatasq; gentes nominatissima. Cum
Vratislauia. Slesie vrbs illustris ⁊ inclita. oderā irrigua existit. Qui
amplissima ciuitas ad ripaz odere sita est. Slesia eñ prouincia germanie
Transoderam tamen polonici fluuius in septētrionem vergens germanicas gentes ripis ambobus alluit.
lingua preualet. Hec vrbs a sui initio ob conuentionem hominum aucta. priuatis ⁊ publicis edificijs magnifice ornata. habet admodum decoratas basilicas inter q̄s eminet ecclesia cathedralis diuo Joanni dicata. Cuius episcopatum maiores aureum vocauere. hussitarum bella luteum reddidit. Joannes tamē Roth hoc tempore vrbis antistes iuris doctor ac variarum doctrinarum consultissimus. hunc episcopatū gloria ⁊ amplitudine plurimū auxit. Monasteria quoq; habet preclara. heremitarū diui Augustini ad.s. Dorotheam. minorum ad.s.iacobum ⁊ diuū Bernardinū. diuersarum tamen obseruantiarum. predicatorum ad.s. Albertum. Canonicorum regularium in ecclesia beate marie virginis g̃ ciose. premonstratensium ad.s. Vincentium extra menia vrbis. Extatq; in ea ecclesia collegiata ad.s. Crucem inter eas tamen precellunt due parrochie ad.s. Elizabeth ⁊ diuam mariam magdalenam. minoresq; ecclesias habet perpulchras.s. Barbare.s. Cristoferi ⁊.s. Lazari cum plerisq; alijs. Cū hec vrbs a varijs principibus mutationem dominij sensit. Nam ea a ioanne patre caroli quarti imperatoris romani ⁊ regis bohemorum recepta esset. Et hec vratislauiensiū ciuitas q̃ dux Slesie occaparat heinricus. Legnicū quoq; ⁊ q̃ plures alie Slesie ciuitates ei subijciūtur in eo bello. In hac deinde vrbe regnante hac tempestate apud bohemos ventzeslao rege. orta seditione. Consules quarum prima potestas est. per fenestras ex pretorio in forum precipitati. gladijs ac lanceis irati plebis excepti. dirum spectaculuz prebuere. Cuius rei auctores Sigismundus imperator paucis post annis securi percussit. Sigismundus eñ cesar postea imperans ob hereticam prauitatem delendam. cum ad festum natiuitatis dominice brunnā (quod est morauie oppidū)

petijt. ibiq; pragensibus veniam petētibus. Ea lege peperčit. vt cathenas ⁊ repagula tota vrbe deponerent. suosq; magistratus acciperent. Paruit praga attonita ciuitas. Cum regni primores eleuatis in celū manibus aduentu noui regis gratulabundi exposcerent. Cuiusq; rectores sine cōtrouersia rei. que vrbes admitterent. Nec dubium videbatur quin tota bohemia labe hussitarum excessisset. si ex brūna sigismundus recta via se pragam contulisset. Sed diuertit ille. vt fortasse fati sui erat. Vratislauiamq; Slesie caput accessit quo in loco populus vrbanus non diu antea consulatum vt premissum est a ventzeslao fratre suo constitutum per seditionem obtrūcauerat. Cuius sceleris auctores securi percussit. Quod vbi pragē renūciatum est. diffisi de venia ciues exemplum vratislauiensiū veriti. manifesto defecerunt. Et allecto primis cenchone qui arci pragensi preerat in totum regnum litteras dedere. Ne quispiam sygismundo aditum preberet. Qui dalmacie lingue hostis esset. Nec alia cura teneretur q̃ regni perdendi. qui antiquas pruthenorum ciuitatem ordini iure pignoris obligasset. Brandeburgenses autē a corona bohemica alienasset. Hec igitur ciuitas sub imperio bohemorum constituta. deinde post varia bella ob perfidiam bohemorum mathie hungarie regi subiecta fuit. Post cuius obitum iterum regno bohemie (cum inclitus vladislaus rex hungarie ⁊ bohemie regnis nunc preest) imperata facere pollicita est. muro autem admirabili cincta est. Et in parte q̃ odera nō alluit. fossa pfunda manu facta. Et muro latericio munita existit ea crassitudine vt nō facile effringi machinis queat. Turres in menibus crebre. ⁊ ppugnacula locis oportunis constructa. Platee ac publice vie in ea ample existunt. ad decorem ornate in modum crucis. vt enī splēdore cum equatione domorum sese aspectui prebeant. in foro amplissimo pretorium cum turri excelsa positū est. Vbi hora cibacion. tibicines sua preludia exercent.

Wentzeslaum bohemie regem. inter purpuratos suos crebro sermone vsurpare solitum ferunt. Ego si me diripiendis vrbibus ytalie sors pñtem dederit. Ceterarũ rerũ predã militibus impartiar. Uni tantũmodo apud me spolia reseruabo. Si quis aũt cellam vinariã in iussu meo fuerit ingressus gladio ferietur. Hũc principes electores velut inertem atq; socordẽ vt premissum ẽ imperio deiecerũt. Ruperto bauaro in locũ eius suffecto. Ad quem ciuitates theutonie omnes defecere. demptis Nurembergensibus. qui ventzeslao iurassent. H) cũ hinc iusiurandi religionẽ vererẽtur. inde vim bauarij timerẽt. Legatos ad ventzeslaũ mittunt. Qui se iuramento solui petant. Ac si necesse sit. Auri viginti milia nũmũ in eam rẽ offerant. Rex auditis legatis. liberos Nurembergenses dicit. Si currus q̃tuor tradant. onustas vino q̃d furstenberg baccaracensẽ vocant. id est inter renẽsia vina vt putant optimũ.

Joannes de rupecissa ordinis minorum

Joannes de rupecissa de ordine minorũ insignis theologus. ac in naturalibus doctus. tempestate hac. preter ea q̃ in sententiarũ libros accurate docteq; scripserat. multa p̃dixit mox futura. in carcerẽ trusus multa de futuris tãq; ꝓpheta scribere voluit. videlz de duob⁹ antixp̃is. ⁊ de ecclie cõculcatione ⁊ desolatione terrarũ. Et de cõuersione oim̃ gentiũ ad fidẽ xp̃i. ⁊ alia multa. q̃ in ianuis adesse affirmabat. Et hec a dño ihu xp̃o sibi reuelata fuisse contestabatur. Que nõ mõ euenere. ꝫ oppositũ in oĩbus fuisse cõstat. hmõi aũt ꝓnosticatores mlti ab initio de his archanis decepti fuere. Quib⁹ sati⁹ fuisset silere q̃ȝ talia temere loqui. Que pater posuit in sua potestate. Quãobrem fides hijs pronosticationib⁹ adhibenda nõ est.

Simon de Cassia

Simon de cassia ordinis heremitarũ diui Augustini theolog⁹ ⁊ egregi⁹ predicator. ꝑ id temp⁹ tãq; medicinalem cassiam languenti anime ad vite integritatem refrigerio traditus affuit. Qui vtverus euãgelistarũ interpres. ⁊ ihesu christi imitator verus. oĩa ip̃ius saluatoris gesta in ordinẽ colligẽs. in q̃ndecim subdiuisit libros. Quos de xp̃iana religione intitulauit. Sed ⁊ aliũ librũ de doctrina xp̃iana. de patiẽtia. de simboli expositione. de speculo crucis. de disciplina sp̃ualiũ. opuscula autẽ hec miro ⁊ quasi diuino ordine collegit. Ep̃las quoq; edidit plurimas documentis plurimis repletas. hic florentie q̃ȝ maxime sp̃ũ ꝓphetie floruit. ⁊ multo in precio fuit. Ubi etiam monasteriũ sui ordinis monialiũ a solo edificauit. Et nobiliũ matronarum ac virginũ illud repleuit.

Festum visitationis gloriose v̄ginis Marie. ab Urbano sexto ꝑ octauas celebrandũ ad formã festiuitatis corpis xp̃i instituit. ob impetrãdã vnionẽ ecclie in scismate meritis semp virginis marie.

Fracisc⁹ carrariensiũ dñs

Franciscus Carrariẽsis senior vnicus dñi iacobini ex vxore gnatus. f̃re ei⁹ gulielmo ex pelice interfecto. in regnũ p̃mũ succedens. regnauit annis. xl. Uir q̃dem splendidus ⁊ multis virtutibus ornatus ac plurima laude dignus. q̃ patauinã vrbẽ menibus castellis turribus. ac splẽdidissimis edificijs ⁊ edib⁹ tũ priuatis tũ publicis mirifice exornauit. Nec nõ ⁊ p̃clara ac memoratu multo digna in prelijs gessit facinora. ꝑ quibus regno suo multa p̃stitit incremẽta. Uerũ cũ bernabouem vicecomitẽ sororiũ a galeatio maria detentũ defenderet. liberare statuisset. nõ mõ cũ liberauit. ꝫ ⁊ regnũ oĩe ac deniq; vitã ꝓpriã ꝑdidit. Quia ab eodẽ tandẽ galeatio supat⁹ ⁊ captiu⁹ abduct⁹ in modoecio furno seu carcerib⁹ eũ interire ꝑmisit. Deniq; de octobrio mẽse anni. 1393. cũ vita excessisset. Cui⁹ filius franciscus ab duce corp⁹ impetrauit. ⁊ aromatib⁹ cõditũ patauiũ cũ maxio apparatu deferri fecit. Et regijs exequijs ĩ maiori ecclesia sepulcro marmoreo sepeliri fecit.

S. katherina de senis

Catherina ytalica senarũ vrbis etrurie oriũda. Cui⁹ historiã f̃r Raymund⁹ de capua generalis ordis p̃dicatorũ ꝑscripsit. Ex p̃re iacobo pãnorũ tinctore ⁊ lapa m̃re ꝑgenita. Cũ ãnũ. xij. attigisset spreto ꝯiugio p̃dicatorũ tercij ordis ꝓfessa innumerabiliũ v̄tutũ p̃clarissima in mira austeritate ⁊ abstinẽtia vixit. ⁊ mirabiles victorias ĩ abstinẽtia habuit atq; visiones. quã xp̃s despõsauit anulo habẽte q̃tuor margaritas ⁊ adamãtẽ ĩ summitate. dñs q̃ȝ cor ei⁹ abstulit tribuensq; suũ. ĩ latẽ cicatrix mãsit. dono ꝓphetie admodũ ĩsignita. Tãdẽ ãno etat̃ sue trigesimo. mltis patrat̃ miraclis rome deuotõis cã eũtis. vite sue finẽ fecit. atq; ibidem ei⁹ sctissimũ corp⁹ in basilica de minerua ordis p̃dicatorũ maria cũ ppl̃oꝝ freq̃ntia delatũ. cũ celebri deuotione ⁊ reuerentia sepelit̃. Quã sanctissimã virginem postmodum pius secundus papa eius conterraneus anno salutis nostre. 1460. kal. Maij in sanctarũ v̄ginũ numero merito aggregauit. Que quante sanctitatis q̃ȝq; virtutis fuerit idem pontifex memorabili relatu prosecutus est.

Johannes galeaci⁹ primus dux mediolanensium

Johannes galeatius vicecomes galeacii marie filius patruus mediolanensiū dux. patre iā trib⁹ annis defuncto diuisa patruū inter se ⁊ bernabonē patruū dn̄atione. quē insidiose intercepit ⁊ captum ad mortē custodiri precepit. filiis eius fugatis mediolanense regnū obtinuit ⁊ decē annis regnauit. inde ab eo scaliger superatus in deditionē venit ⁊ veronā ac vincentiā suo regno adiecit. pauloqꝫ post francis cū patauina vrbe cōprehēdit. bononia quoqꝫ senenses perusini sese sue potestati tradidere. fuerat hic clarissimus princeps statura procerus. eleganti aspectu. literis edoctus ⁊ celebri eloquentia clarus. ingenio callens ac in agendis astutus ⁊ sagax. duas vxores duxit. elizabeth boheme regis filiā. ex qua valentinā solā filiam genuit. quā carolo francorū regi matrimonio copulauit. Aliā katherinā consobrinā suā bernabonis filiā. ex qua iohannē. mariā. angelum et philippū mariā duces suscepit. Hic quippe cū ingentis animi ⁊ potentie vir esset postqꝫ .30. annis sub titulo comitatus virtutū imperasset anno .1395. septembri mēse archiepo mediolanensi oratore misso ducatus titulū a wentzeslao imperatore centū milibus florenis obtinuit. ⁊ p man⁹ ipsius archiepi oratoris eodē mēse ingēti pompa ducatus biretū ⁊ alia insignia recepit. vixitqꝫ ea in dignitate annis .7. Tanta quippe erat eius animi magnitudo vt ad imperiū aspiraret. ⁊ nisi iā cito morte p̄uentus fuisset ad id forte puenisset. Hic in papiensi vrbe inter cetera castellū siue regiā domū incredibili pulchritudine extruxit. in quo tantā librorū copiā contraxit q̄ntā alibi pauci viderūt. leporariūqꝫ cōtiguū muris cinctū iuxta illud constituit. in quo monasteriū superbissimū ordinis carthusiensiū toto orbe celeberrimū construxit atqꝫ dotauit. vbi ⁊ corpus suum tumulandū ex testamento legauit.

Eclipsim solis per ea tempora fuisse scribunt que ferme p horas duas durauit.

Ladislaus apulie vngarie rex

Ladislaus caroli regis filius qui ex hungaria ab vrbano sexto in italiā vocatus contra iohannā reginā quā in neapoli cū toto regno obtinuit. Verū cū et in hungaria coronā accepit anno .1385. regine dolo interfectus est. Ladisla⁹ igit̄ filius in apulie regno succedens regnauit annis .29. cū adolevisset hūgarie regnū suscepit. sed cū ibi res parū prospere ei succederent expeditione n̄ paruca suscepta ⁊ iadera de regno occupata venetis vendidit cū pecunijs in ytaliā veniens apulie regnū obtinuit. ⁊ cū magnanimitatis ⁊ prudentie esset vir atqꝫ oīm regū potentia ⁊ rerū p̄speritate omnibus p̄ circuitū formidabilior euasisset etiā romano pontifici suspectus esse cepit. varia quoqꝫ fortuna inter pontifices sequentes ⁊ regē semp fuit. sed dū florentinos subdere statuisset ex veneno procuratione eorū sublatus est. Sigismundus aūt qui postea augustus ⁊ imperator fuit ladislao p̄dicto ex hungaria annis pulso ad ipm hungarie regnū vocatus id suscepit. ⁊ vsqꝫ ad imperij susceptionem .25. annis regnauit. vir certe bellator ⁊ reipu. xp̄iane acerrim⁹ p̄pugnator ac defensor.

Religio dealbatorum

Beghardi ac secta flagellantiū qui se nodosis flagellis cruciarunt in germania ac ceteris regionibus graues errores induxerunt. de quibus supra facta est mentio. mirabilis quoqꝫ populorū motus hoc anno .1399. in tota italia factus ē. Nā omnis fere multitudo in cisalpina gallia vno motu vestes albas ⁊ lineas ad pedes vsqꝫ protensas cū capucijs instar religiosorū cappar quibus facies velabāt induit. qua commotione ⁊ nobiliores femine simul ⁊ viri ⁊ principes epi clericqꝫ ac religiosi cuiuscūqꝫ ordinis ducti incredibili deuotionis ardore in simili habitu incedere tentauerunt. Horū siquidē dealbatorū longa agmina ad vicinas vrbes cōmeabāt. ⁊ p̄cessionaliter bini ⁊ bini p̄gētes pacē ⁊ misericordiā supplici clamore sepe ⁊ sepius clamabant. hymnos cantabant. q̄maxime sequentiā a beato gregorio editam Stabat mater dolorosa ⁊c. Durauitqꝫ huiusmodi motus menses fere tres. vnde initiū habuerit incertū. primi in italia lucenses fuere. vtriusqꝫ sexus induti albis ad tria milia. Huius tamen religionis auctor quidā sacerdos fuit qui tantā modestiā vultu ac verbis pre se ferebat vt ab omnibus sanctus haberetur. Ipm tamē bonifaci⁹ pōtifex apud viterbiū vrbē tandē cōphendere fecit. ⁊ tanq̄ supsticiosū ad se p̄ductū igni cremari fecit. horū āt crucifixi imaginē q̄ ān se deferri faciebāt adhuc lucēses cū maxīa veneratiōe p̄seruant.

Jubilei annus hoc anno .1400. rome iussu bonifacij pontificis celebrat̄. quo fere innumera hoīm multitudo p̄uenit. ⁊ eo anno ob ipsius iubilei ⁊ maximā dealbatorū frequentiā tantā pestilentiā vbiqꝫ fuisse tradunt vt apud florentiā vrbē ad triginta hoīm milia absumpta fuisse referāt̄. Quarto quoqꝫ anno wēceslai regis pestis seuissima populata est bohemiam. In praga vero in quatuor mensibus in vna tantum sancti Stephani parrochia tria milia funerū. L. fuere. Pragenses inter hec populari tumultu excitati atqꝫ in furorē acti iudeorum domos inuadunt bona eorū diripiunt. domos incendunt. atqꝫ intra duas horas non sexui non etati parcentes infelicem gentē gladio cedunt. perisse aliquot milia ferunt̄. seruati cōplurimi infantes misericordia bonorū ciuiū baptismi gratia accipere.

Anno mundi.6603. Anno xpi.1404.

Innocentius septimus papa patria sulmonensis. cosmatus antea vocatus. sancte crucis p̄sbiter cardinalis. bonifacio suffectus rome pontifex creatur qui iureiurando collegio spopondit q̄ primū esset p vnione requisitus ponti ficatu renunciare. vir quidem grandeuus et multarum magnarumq̧ rerum experien tia instructus. qui pontificatu suscepto in quibus vrbani et bonifacij vestigia se cutus est. quos priuatus carpebat. non modo quod tantope laudabat effecit. verū etiā iniquo animo ferebat si quis apud se ea de re verbū vllum fecisset. p̄ terea adeo tumultuose omnia gubernabat. vt cum romani instarent quod scisma de ecclesia tolleret ipos ad ludouicum nepotē tanq̄ ad carnificem misit. qui ista tim vndecim ex ipsis e fenestris deiecti necari fecit. Qua seuitia permotus pō tifex romanus acato ladislao rege arma aduersus pontificem cepit. qui statim cum ludouico nepote viterbium fugit. inde po. ro. aulicos eius interfecit. Ve rum capitolio et ponte miluio occupatis ac cedibus pactis ira declinante roma ni pontificem in gratiam receperunt. qui cum romam venisset nonnullos cardi nales delegit. quorum de numero angelus cornarius venetus. postea gregorius duodecimus appellatus. et petrus philargi cretensis alexander quintus pon tifex postea creatus. tercius otto columna martinus post vocatus creauit. et lu douicum p̄dictum agri piceni marchionem p̄stituit. ip̄e vō non diu post rome moritur pontificatus sui anno secundo. sepeliturq̧ in basilica petri ī sacello qd̄ olim pontificibus dedicatum erat. quodq̧ vetustate et situ corruens Nicolaus quintus postea restituit.

Anno mundi.6605. Anno xpi.1406.

Gregorius eius nominis duodecimus natione venetus angelus corarius seu cornarius antea vocatus tituli sancti marci presbiter cardinalis pon tifex creatus anno dn̄i M.cccc. vi. pridie kal. nouembris. pontifex siquidem maxime seueritatis et sanctimonie p̄cipue reuerendus. qui pontificatu suscepto facta iterato ad deponendū pontificatum se scripto adhibitis notarijs et testi bus obligauit. si benedictus qui alterum pontificatū in gallia tenebat se quoq̧ abdicaret. Cohortantes igit in principio sese predicti pontifices et ad mutuam abdicationem offerentes. Cum vō de eligendo loco quo sine discrimine vterq̧ venire posset mentio haberet. neq̧ de ea re satis inter eos conueniret. colluso res et fidefragi ab vtroq̧ cardinalium conuentu sunt habiti maiorē diuisionem concitauerunt. Quapropter cōcilium pisis celebratū est in quo ambo de collu sione accusati ambo pontificatu priuati sunt et alexander eligit. dū gregorius abesset armis omnia rome circūsonabant. gregorius quasi p̄fugus de concilio ariminū p̄fectus a carolo malatesta p̄benigne et splendide est habitus. Bene dictus aūt post habitum in perpiniano cōciliū quo tutior esset ad castellū pani schole locum munitissimū confugit vbi diutius immoratus. vterq̧ aūt licet in pisano concilio exauctorati essent tanq̄ veri pontifices cardinales crearūt. ma xime vō gregorius. qui dum luce esset de consensu cardinaliū qui nondū ab eo discesserant gabrielem candelmarium cardinalem creat. qui postea in pontificem electus eugenius quartus ap pellatus est. Hic tandē ad constantie conciliū carolo malatesta oratore misso pontificatu se libere abdicauit p q̄ libera abdicatione p̄uct omnis cū agri piceni legatū creauit s nō multo p recanati ai dolore defecit vbi et honorifice conditus est.

Linea summorum pontificū
Innocentius septimus

Gregorius duodecimus

Alexander quintus

Anno mundi.6608. Anno xpi.1409.

Alexander eius nominis quintus papa natione cretensis petrus cādianus antea vocatus ordinis mi norum frater et doctor archiep̄s mediolanensis. vir doctrina et sanctitate vite p̄clarus hoc anno in conci lio pisano gregorio et benedicto abrogatis oīm cardinaliū consensu qui tū in cōcilio pisano erant pontifex creatur. qui in omni vita et etate p̄stans. ab adolescentia ordinē minorum ingressus adeo parisius liberalibus studijs theologiceq̧ disciplineq̧ vacauit. vt breui et publicā scolam haberet. et in libros sententiarum docte et acute scripserit. magnus quoq̧ orator. magnus p̄dicator est habitus. ideo a iohāne galeazio duce mediola nensi accitus primū locū in cōsultationibus suis habuit. Creat deinde rogatu galeacij vicētinus ep̄s. postea nouariensis mutato loco. postremo p̄sul mediolanensis factus. ab innocentio septimo cardinalis basilice duo decim aplorum creat. quo quidē gradu pontificeā dignitatem adeptus. Adeo aūt munificus erat in paupes et viros sua benignitate dignus vt breui nil sibi reliquerit. vnde p iocū iterdū dicere solebat se diuitem ep̄m fuisse. pauperē cardinalē. mendicū pontificē. In eo defuit illa habendi cupiditas. que vna cū re et etate accre scit simul. Tanti p̄terea animi fuit vt ladislaū regem potentissimū qui ditionem ecclesie vexauerat regno p̄i uauerit. Soluto concilio bononiā p̄ficiscit. Tandem cum grauiter egrotare cepisset cardinales ad concor diam adhortat. lacrimantibus omnibus saluatoris verbū proferens. Pacē meā do vob pacē meā relinquo vobis. statim moritur pontificatus sui mense octauo. sepelit q̧ bononie in ecclesia fratrum minorum.

Tamerlanes

Tamerlanes magn⁹ tartaroꝝ seu parthoꝝ rex. incredibilis potētie vir. hoc etiā anno .1402. vita excessit. Qui primū vt aiūt genere parthus humili loco natus. gregorius miles. adeo inter suos corpis agilitate excelluit. vt breui multaꝝ gentiū dux fieret. quibus parthoꝝ imperio potitus scythas. hyberos. albanos. persas. medosq; sibi subegit. mesopotamiā inuasit atq; armeniā. trāsitoq; euphrate cū quadringentis milibus equitū. sexcentis milibus peditū. oēm asiā quā miorē appellam⁹ obtriuit. Regē oim potētissimū pazaitē thurcoꝝ dn̄m cū pari equitū numero ꝛ magnis peditū copiis fines suos tutātem. apud armenos pͥlio supatum ducentis milibus hoim interfectis viuū cepit. caueaq; i modū fere inclusum. p omnē asiā circūtulit egregiū admirandū humanaꝝ rerū spectaculū. Castra eius in vrbis modū ordinata fuere. statuto cuiq; arti loco ad vite vsuz necessaria. summa semp rez copia inueniebaẜ. cū nullus esset latrocinijs locus. Inde a thanai flumine vsq; ad egiptū vniuersam asiam pcurrens. smyrnas antiochiā. sebastē. tripolim. damascū. multasq; validissimas vrbes vi cepit. diripuit atq; incendit. Soldanū egiptioꝝ principē bello supatum vltra pelusiū repulit. egiptū ingredi parantē. vaste solitudines ꝛ deserta loca auerterūt virū bellicis artibus insignē. Damasco capta cū arcis antique expugnatio difficilior videretur. Constructa e regione altera q̄ antiquā altitudine superaret vi cepit. Capha vrbs genuēsiū tūc colonia in thaurico cheronesso. nō pcul a bosphoro cymerico existit. hāc cū tamerlanes inuadere statuisset. Schythas negociatores pmisit. q̄ preciosissimas aīaliū pelles minori quā psueuerūt pcio venūdarent. Sciens aurū abscondi posse. pelles subfodi nō posse. Moxq; bello indicto admotis vrbi machinis expugnata vi atq; armis ciuitate. Et auro ꝛ pellib⁹ potitus ē. In obsidionibus vrbiū prima die albo tentorio vtebatur secūda rubeo. tercia nigro. qui sese dabāt in albo sedenti salutē conseqbanẜ. rubeus color moriendū indicabat. niger ciuitatis eradicationē. ꝛ oīa in cinerē cōuertenda. Fama ē pplos cuiusdā ciuitatis q̄ prima die deditionem neglexisset. pueros puellasq; omes in candida veste ramos oliue p se ferētes exiuisse vt principis irā placarēt illū omes ab equitatu coculcari atq; cōteri iussit. ꝛ vrbē captā incendi. Interrogatus ab homie genuensi q̄ ei familiaris erat. cur tanta crudelitate vtereẜ. Cōmotū distorta facie ac spirātibus ignē oculis respōdisse. Tu me hoiem eē arbitraris falleris. Ira dei ego sum ꝛ orbis vastitas. caueto ne post hac mihi occurras. Ferebant qui Tamerlanē viderūt cū hanibali similē. Deletis regibus vastatis pluribus puincijs onustū de victarū gentiū spolijs exercitū in patriā reduxit. Et ciuitatem marchantē condidit ꝛ hostiuz spolijs exornauit. Vita functus duos filios reliquit regni successores. qui discordia laborātes effecerunt ne parthorum imperium rursus posset emergere.

Paulus venetus

Paulus venetus eremitarū diui Aug. Et ipse theologoꝝ ꝛ phoꝝ princeps. nec nō ꝛ disputator acerrim⁹. Hoc ipo tpe in vniuersa ytalia nominatissimus habitus est. eo q cūctos dialecticos phos. ac sue etatis theologos sine cōtrouersia supauerit. ac etiam tanq̄ alter apollo post se futuros phos sue sapientie lacte nutriuerit. qui nisi matura morte pueντus fuisset. oēs antecessores suo ingenio suisq; scriptis supasset. Attn̄ in iuuētute sup libros Aresto. cōmētaria scripsit. Et summā in phia. logicā breuē. Summulā de naturalibus. atq; cōtra cecitatem iudeoꝝ tractatum edidit. Sermones multos ad clerum. Tandem iuuenis satis moriens in sacristia sui ordinis sepulcro marmoreo sepelitur.

Bartholome⁹ de vrbino ipius eremitarū ordinis diligētissimus doctor. ꝛ vrbinatus epus hoc ipo tpe clarus effulsit. Qui ꝛ si multa ediderit in primis augustini atq; ambrosij singula dicta in alphabetum redegit. Et op⁹ Millelo quiū cōi vocabulo appellauit. Aliud quoq; de spūali bello.

Iordanis itē alemanus eruditus theologus ob ipi⁹ doctrinā ꝛ multaꝝ antiqtatū indagatōnē magno in precio fuit. Qui inter cetera pulcrū quadragesimale edidit. Apocalipsimq; pulcre explanauit.

Iacobus q̄z ordinis heremitaꝝ theologus natione toletanus hisdē tpibus floruit. Et vniuersaz ferme scripturā sacram cōplanauit. ꝛ Sophologiū cōposuit pcellentissimū ad diuinā sapientiaz perqrendaz suasoriū. Quod quidem volumen quanti faciendum sit multis epigrāmatibus declaratur.

Verona clarissima ac vetustissima ytalie ciuitas. anno .1405. sexto kal. iulij (a carrariensib⁹ occupata ꝛ pessundata) in venetorum manus concedente ioanne maria vicecomite mediolani duce. p franciscuz ganzagam. ꝛ iacobum fermē. ꝛ paulum seuellum patriciū romanū deuenit. Et nūc vsq; cū magno augmēto ipsius permansit.

Pise item potentissima ac superbissima etrurie ciuitas florentini populi emula. hoc anno durissima obsidione ꝛ acerrimo bello domita in ipsius populi florentini ditionez potestatemq; deuenit. Impetu enim facto florentinos vrbe eiecere. ꝛ ipam in libertatem reducere. Florentini ignominiā non ferentes. bellū pisanis intulerunt implacabile. Et cōmeatibus vndiq; interclusis vrbem acerrime obsiderunt. quam post aliquot menses fama crudelissima laborantem. prodente eam ioanne gambacurta iugum ab integro suscipere coegerunt.

Patauiū magne potentie ac splendoris ciuitas anno dñi. M.cccevi. obsidione a venetis oppressa in venetoꝝ manus deuenit. Franciscus eni iunior carrarı⁹ frāasci senioris filius cū in vicētinos exercitū duxit. Cui statim venetoꝝ dux ⁊ senatus tybicinē mittens rogat ne vicētinos vectigales bello attingat alioqn senatū venetū haberet inimicū. Sȝ frāciscus durius crudescere cepit. Indignati veneti cū frācisco ganzaga fedus percutientes generalē ducē ꝯ eū constituerūt. primo veronā cepit ꝓcedēte mediolanensi ducissa. Et capto iacobo carrariensi vinctū venetias transmisit. Inde in patauiū exercitū ducēs p⁹ aliq̄s mēses cū fama oppssa eēt. et peste grauissima ⁊ cōtinuis oppugnationibus. galeacius ganzaga francisci frater ignorante carrario p portā sancte crucis sibi a ciuibus apertā copias introduxit. Et casu carrariū repe riens. vbis cōuenerūt. vt galeazio castri dominio ꝯcesso. ipe carrarius ad senatū p misericordia impetrāda cōmigraret. Et si q̄ volebat impetrasset. Ciuitas ipi⁹ esset. Sin aūt regrediēs i pristino statu restitueretur. Ideo carrarius cū francisco tercio filio ad senatū i veste humili accessit. a q̄ nullā grām ꝓmeruit. ß obiurgationibus mulctatus. i carcerē cū filio reduci iubet. Et statim missis cōmissariys ciuitas nomie senatus occupata ē. Que res galeatio molestissima fuit. Frācıscus postmodū strangulat⁹. fili⁹ q̄ mortis genere perierit dubiū. Supfuerāt eius duo filij Obertinus ⁊ Marsili⁹ q̄ añ captiuitatē vrbis ad etruscos ꝯfugerāt. Et sic eo anno q̄rto kal. decēbris veneti patauiū obtinuere. Et due potentissime ac illustrissime familie. s. Scaligeroꝝ ⁊ Carrariensiū ꝓpter eoꝝ dissensiones sue diuturnitatis ⁊ potentie. vno q̄si tpe finē acceperūt. Qui in verona ⁊ patauio p annos multos maxima cū gloria imperij sceptra tenuerūt. ac sic veneti plurimas ciuitates obtinuerūt. ⁊ eorum nomen supra modum excreuit.

Ordo monachorum montis oliueti

ORdo monachoꝝ alboꝝ. qui mōtis oliueti ordo nūcupat. Huius scismatis tpibus in senēsi agro a q̄busdam nobilissimis senēsibus initiū sumpsit. Multi nāq̄ clarissimi senenses q̄s scismatū ⁊ bellicaꝝ tedebat pturbatio. spūsancti grā inspirati. vrbe vno animo egressi. nō longe in montē q̄ oliuetus dictus accessere. vbi i vnū congregati. Et a curis mūdialibus semoti. tāq̄ eremite deuotissimi deo in orōnibus ⁊ vigilijs ac crebris ieiunijs deseruire ceperūt. Quoꝝ exemplo multi nobiles ⁊ adolescētes permoti. desiderio celestis pr̄ie ad eosdē cōfluxere. Quāobrē incredibili feruore in dei seruitio excrescere ceperūt. Quoꝝ fama cū ad pōtificem puenisset principaliores ad se romā vocauit. Et eoꝝ viuendi ꝓpositū diligenti examinatōne intelligere voluit. Cognitisq̄ eoꝝ votis. Exclamauit dicēs. hāc plantationē esse diuinā. nō humani cōsilij. Exhilaratusq̄ pontifex illoꝝ vitā ⁊ modū viuendi. sicut eorum priuilegijs ꝯstare dicit. q̄ libentissime comprobauit. Et vt id diuinū opus sceptū stabilitatē susciperet statim albū habitū ad diue v̄ginis marie reuerentiā cū regula beatissimi bn̄dicti eisdē contulit. Quas maximis p̄uilegijs ⁊ gratijs cōmuniēs inter mōchos diui bn̄dicti annūerauit. ⁊ mixta mōsteria icolēda ꝯcessit.

ORdo nouus mendicātiū sub diui hieronimi titulo. p̄sulante Innocētio septimo pōtifice nup defuncto ex tercio ordie seraphici francisci. a q̄dā Redo noīe mōtis granelli comite apud fesulanā ethrurie vrbē primo excitatus ē. Ei⁹ aūt coadiutor h in scō opere Gualterus marsius fuit. Et hi duo mire sanctitatis ⁊ integritatis viri huiusce regularis obseruātie ⁊ disciplıne fundatores ⁊ auctores fuere. Et sanctissimis institutis cū doctrina atq̄ exemplo mirūimmodū erexere. Quē q̄dē ordinē gregorius. xij. iste priuilegijs approbās sb regula btīssimi pr̄is Aug. quo ad vota principalia aplica auctoritate ꝯfirmauit. Eugenius deinde q̄rtus vir vtiq̄ religiosissimus ⁊ ipe eadē auctoritate additis alijs priuilegijs mendicantium iterū approbauit ⁊ confirmauit. Eisdem aūt in memoriā pristine tercij ordinis religionis habitū griseam tunicam cum clamide similiter grisea pro habitu concessit.

ORdo alius canonicus celestini habit⁹ cōgregatōnis sancti georij de alga apud venetias hisdē tpib⁹ a religiosissimo viro postea pr̄iarcha laurentio iustiniano atq̄ alijs religiosis primum incredibili fauore ⁊ q̄dā austeritate initiū sumpsit. Quā cōgregationē Gregorius p̄dictus q̄busdā cōstitutionibus sibi datis sb prima btī petri regula ꝯfirmauit. Que statim egregijs viris ac doctissimis valde creuit. Quorū de numero Antonius Corarius Gregorij pontificis nepos. inde hostiensis cardinalis. Et gabriel postea Eugeni⁹ q̄rt⁹. Qui mōasteriū a p̄ncipio pr̄na hereditate plurimū āpliauit ⁊ exornauit. Fuere ⁊ alij ea i ꝯgregatōe successores vita ⁊ morib⁹ p̄clarissimi. Qui religiōē doctrina atq̄ optimis exēplis p virili sua illustrarūt. Marin⁹ quirin⁹ egregius. ⁊ maph⁹ cōtaren⁹ venet⁹ postea pr̄iarcha ⁊ alij complurimi.

De heresi hussitarum et eius origine

Johannes wicleff

Perfida hussitarū insania que sub rege wenzeslao etatis sue anno quīquagesimo ortū habuit. His temporibus germanos catholicos crudelem in modum armis vexare cepit. cuius originem ⁊ ꝓgressum hoc loco ꝓsequi animus est. quī ea peius cū pene totam germaniā conturbauit neq₃ adhuc extincta regni bohemici magnam partē occupat. Rexerant scolas̄ pragenses primo theutonici id molestissimū bohemis fuit hominibus natura ferocibus atq₃ indomitis. Ex quibus vir quidā genere nobilis ex domo quā putridisstis vocant apud oxoniā anglie ciuitatem līis instructus. cū iohannis wicleffi libros offendisset quibus de realibus vniuersalibus titulus inscribit magnopere illis oblectabatur exemplaria secum attulit. inter que de ciuili dn̄o. de ecclesia. de diuersis questionibus contra clerum. pleraq₃ volumina veluti preciosum thesaurū patrie sue intulit. imbutus iam ipse wiclefistarū veneno ⁊ ad nocēdū parat⁹ virus in ciues euomuit. Cōmodauit aūt scripta que attulerat. his potissime qui theutonicoꝝ odio tenebant. inter quos iohannes emicuit obscuro loco natus. ex villa hus quod anserē significat cognomentū mutuatus. Hic cum esset ingenio peraci ⁊ lingua diserta multūq₃ dialecticis oblectaret ⁊ peregrinas opiniones amaret auide admodum wiclefistarū doctrinam arripuit eaq₃ theutonicos magistros vexare cepit sperans eo modo confusos theutones scolā relicturos. Quod cū non succederet a rege impetrarunt vt pragense gymnasium ritu parisiensis gubernaret. Ea res magistratū scole theutonib⁹ abstulit. Quam ob causam cōmoti magistri ac discipuli theutonici generis iureiurādo adacti vno die supra duo milia pragā reliquere. nec diu post circiter tria milia secuti apud liptzk misne ciuitatē triū dierum itinere a praga distantem vniuersale studiū erexere. quod ab alexandro pontifice priuilegiis munitū ac confirmatum fuit. ⁊ p illustres duces saxonie dotatū ac structuris exornatum. a quo liptzk in cunctis augmētū sensit. Bohemis scole sue gubernatio libera patuit. quarū pricepꝭ habit⁹ est iohannes hus lingua potens ⁊ mundioris vite clarus. qui vbi satis fidei cōpactum sibi existimauit venenū quod iam pridem occulte conceperat palam euomuit. multa de libris wicleffi in mediū attulit asserēs in eis omnem veritatē ꝯtineri. adiiciensq₃ crebro inter ꝑdicandū se postq₃ ex hac luce migraret in ea loca proficisci cupere ad que wicleffi anima puenisset. quem virū fuisse bonum celoq₃ dignū non dubitaret. Verū in lundano quadraginta quattuor articuli in eius libris reperti ab archiepō cantbuariensi ⁊ aliis epīs ⁊ doctis viris condēnati. wicleff exhumatus corpus cōbustum fuit. Sequebant tamen iohannem cleri ferme omnes ere alieno grauati sceleribus insignes ⁊ ab ecclīa catholica recedentes ipsam valdensiū sectā ⁊ insanias amplexi sunt. Huius pestifere ac iam pridem damnate factionis dogmata sunt. Romanū presulem reliquis episcopis parem esse. Purgatoriū ignē nullum inueniri. Vanum esse orare pro mortuis ⁊ auaricie sacerdotalis inuentū. Dei ac sanctos imagines delendas. Mēdicantiū religiones malos demones inuenisse. Sacerdotes pauperes esse debere sola contentos elemosina. Auricularem cōfessionē nugacem esse. Sufficere sua quēq₃ deo in cubili suo confiteri peccata. Cymiteriorum inanem vsum. Sacerdotē quocūq₃ loco sacrū xpi corpus ꝯficere. In canonicis horis frustra tpa teri. Ieiuniis ab ecclesia institutis nihil inesse meriti. atq₃ alios plerosq₃ errores edixere. Sed attulit nouam pestem petrus drefensis. id est oppidū misne super albim situm. qui apud ecclesias sancti michaelis populū predicādo instruebat. iacobellū misneñ. aggressus mirare ait doctum virū errorem aliū nō animaduertisse. cōmunionis eucharistie in qua sb vna tm̄ specie dn̄icum corpus ministratur. cū apud iohannē euangelistā ⁊ apostolū xpi sub duplici specie panis ⁊ vini summi debere videat. Cōmotus his iacobellus in vetustis codicibus dyonisii ꝑsertim ⁊ cypriani cōmunionē calicis laudatā inuenisset publice cōmouere populū cepit ne cōmunione calicis quoquo pacto negligerent. Huic heretici consensere haud modica gestientes leticia quod articulum inuenissent in euangelica lege fundatū. Inde varia attemptata fuerunt vsq₃ ad conciliū constantiense sine fructu. Apud eum glatouiam nobile monasterium fratrū predicatoꝝ extra menia oppidi sitū a fundamentis deiecerunt. eaq₃ prima ecclesiarū ruina in hussitarum nouitate facta. decurrit in ecclesias monasteriaq₃ passim nobilissima superis dicata templa. ferro atq₃ igne vastant. Per idem ferme tempus surrexit ⁊ alius pseudo sacerdos apud pragam iohannes quidā ex ordine premonstratensium ipius monachus ⁊ in oīe scelus audax. cū neq₃ bene sapere videret monasteriū carmelitarum inuasit. Sophia interim antea quo pacto tueret crebris nunciis ac litteris sigismundū vocare. vicinorum auxilia petere atq₃ in omnes partes mentem dirigere. Sigismundum malo vsum consilio in turchos qui se iam prius castris exuerant arma prius mouere quā bohemiam petere libido incessit. qui si mox exercitum pragam duxisset anteq₃ vires hereticorum coaluissent nunq₃ ea incendia germaniam exussissent. At ille cū turchos lacessere parat bohemiam amisit ⁊ hungariā non defendit. Ea propter cū serū esset eius auxilium regina ex thesauro regio copias cōparauit. arcem firmauit. pugnatūq₃ deinde die noctuq₃ quinq₃ diebus seuissimis ausis. multi vtrīq₃ cesi. pretoriū incendio deletū ac magnifice domus exuste.

Anno mundi. 6609. Anno xpi. 1410.

Linea summorum pontificum

Johannes vigesimustercius

Johannes eius nominis vigesimustercius papa. patria neapolitanus ⁊ nobilis. Baldesar cognomento cossa antea vocatus. sancti eustachij dyaconus cardinalis hoc anno p̄dicto alexandro mortuo bononie pontifer creatus. sedit annis. 4. menses. 2. Sunt qui scribant id factū violenter esse. qꝛ ⁊ legatus bononiensis essetꝫ armatos milites tū in vrbe tū in agris ꝓ statione habuerat. vt si precario id obtinere nō posset minis ⁊ armis tandē consequeretur. Cum multi ꝓducti fuerant neminē approbare voluit. date inquit mihi petri clamidem ego eam dabo pontifici. ille pallium humeris suis imponens. papa aūt ego sum. id q̄uis patribus displicuisset. vtcūqꝫ est. constat eum pontificem creatū fuisse ad eamqꝫ dignitatē semꝑ aspirasse. Erat aūt hic pontificij ⁊ ciuilis iuriū peritissimus. vir in temporalibus quidē magnus. in spiritualibus nullus omnino atqꝫ ineptus. ⁊ rerū gerendarū experientia magisqꝫ vite sanctimonia preditus. Qui suscepto pontificatu dies aliquot bononie cōmoratus. ⁊ postmodum romā ꝓfectus est. fuerat eñ illa prius aliquanto de manibus extorta ladislai. Iter eius per agrum florentinū ⁊ senensem ad inferū mare. inde ꝑ tarquinatem ad vrbem fuit. post hec apparatus facti. misseqꝫ aduersus ladislaum copie. duces milicie erant paulus vrsus ⁊ Sforcia. Verū sequenti anno iterato iohannē bello vexare cepit. Ideo pontifer timore correptus florentiā primo. postmodum bononiam venit. ⁊ nō ita multo post mantuā ad Johannem franciscū gonzagam ꝓfectus est. ibidemqꝫ ⁊ laude ⁊ cremone cū sigismundo cesare de pellendo ladislao qui romā ⁊ multa ecclesie oppida occupauerat conuentū habuit. Inde ad concilium Johannes omniū nationū consensu citatus ad tollendū scisma duos cardinales in germaniā misit. qui vna cum principibus gallice ⁊ germanice nationis locū ydoneum deligerent. Constantia igit̄ germanie vrbs ydonea est visa Eo ꝓficiscant̄ omnes. ⁊ iohannes pontifer admonentibus quibusdā ne id faceret. eo tamen profectus. Verū superueniente sigismundo multa crimina pontifici obiecta sunt. quorū causa mutato habitu familiaqꝫ clanculū noctu fugiens.

Martinus quintus

Cū iam amplius quatuor mensibus in concilio fuisset schaffhusen abijt burgundiā petere festinans. iussu friderici ducis ꝑ viam retentus imperatori tradit̄ ⁊ in insula sancti marci in carcerē conijcitur. Causam fuge concilium disquirere tum cepit. ad quadraginta eiusde capitula contra eū probata sunt. merito e pontificatu deiectus. ad ludouicū igit̄ bauarie ducem missus in haidelberga triennio asseruatus est. Tandem eo in concilio martinus pontifex surrogatus dū apud florentiā existeret ⁊ a cosma de medicis ciue florentino rogaret̄ iohannē a carceribus liberauit. Cū ad martinū venit sese pedibus martini subijciens eū vt pontificem verū ⁊ vnicū recognouit. Martinus ea hūilitate cōmotus. primus cardinalis efficit̄ tusculanꝰ. Nec annū integrū superstes florentie e vita migrauit. vbi ⁊ a cosmo medice amicissimo suo honorificentissimo sepulchro in diui Johannis baptiste templo magna adhibita funeris pompa sepultus est.

Anno mundi. 6616. Anno xpi. 1417.

Martinus quintus papa. patria romanus. otto cognomento colūna prius vocatus. Ex illustri colūnensium familia natus hoc anno in celebritate sancti martini epī ex cardinali dyacono in constantiensi cōcilio nationū omniū ⁊ cardinaliū consensu pontifex creatur. Is eñ a teneris annis cura parentū moribus et litteris imbutus. vbi adoleuisset iuri pontificio perusij operam dedit. vnde ad vrbem rediens ob integritatem ⁊ doctrinam vrbani sexti referendarius factus. Inde diaconus cardinalis ab innocentio septimo creatus. humanior factus patrociniū suum omnibus prestabat. In conuentu constantiensi cū multe in vtramqꝫ partem altercationes haberent̄ ipse mediū quoddam tenuit cōmuni vtilitati semꝑ consulens. Hanc ob rem et imperatori sigismundo ⁊ cardinalibus omnibus gratus. Qui in pontificatu constitutus nō somno ⁊ ocio sed negocio ⁊ sollicitudini deditus oīa ad rē pertinēcia miro ꝑfecit modo. Vir antea nequaqꝫ sagax existimatus sed benignus. In pontificatu tñ ita opinionē de se prius habitā redarguit vt sagacitas quidē in eo summa. benignitas vō non superflua neqꝫ minima reperiret̄. Peracto demū concilio reuersus ꝑ fines mediolaneñ. Mantuanorū ferrariensiū rauennatū florentiā venit. bononiā vitans que se per id tp̄s in libertatē vendicarat. florentie vō bienniū fere resedit ꝗ opportuno loco ad rē ecclesie componendā. Nā ⁊ cū bracio q̄ ecclesie oppida ꝑmulta occuparat oppitulantibus florentinis concordiā fecit. Illiusqꝫ post hec fretus opa bononiam redegit in suā potestatē. ⁊ ceteras vrbes vbiqꝫ recepit. ex quo eius plurimū creuit auctoritas. florentiā tandē abiens ciuitatem metropolitano honore exornauit romā desideratus peruenit. vniuersa vrbe ei obuiā effusa. que eū nō secus ac patrie parentē expectabat. quā adeo vastatā inuenit vt nullā ciuitatis faciē habere videbat̄. Quā ob rē pontifer pietate cōmotus ad eā exornandā cōponēdosqꝫ mores ita animū adiecit vt breui qualescens meliorē faciē ꝑ se tulerit. plura in vrbe restituit. Hic aūt vir in omni vita integer Demū pontificatus sui anno quarto mense tercio rome apoplexia morit̄. etatis sue anno sexagesimotercio. Sepelit̄qꝫ eius mandato in basilica constantiana ante capita aplorū sepulchro eneo. comitante populo ro. et clero nō aliter flēte q̄ si eccia dei si vrbs roma vnico atqꝫ optimo parente orbata fuisset. vacat tñ sedes dies. xij.

Linea imperatoꝝ
Sigismundus

Sigismundus caroli quarti romanoꝝ imperatoris filius. natione bohem⁹ origine teuthonicus hungarie ⁊ bohemie rex. defuncto rupto romanoꝝ rege anno salutis M.cccc.x. franckfordie ab electoribus cesar electus est. vir quidem strennuus ⁊ ad omnia gagenda ꝓmptuosissimus. princeps singulari prudētia. magnitudine animi. beneficentia ⁊ liberalitate insignis. corporis quoqꝫ maiestate ac decore illustris. Erat eñ ꝑclara facie. inditus speciosō atqꝫ robusto corpore magnitudineqꝫ animi siue pace siue bello eximius ac in erogando ꝓfusus. Is suscepto regͣ statu cū comitatu mario vniuersam ferme cisalpinā galliā sedādi belli causa percurrit. Et cū multa eius egregia facinora memorie prodita sunt. Inter que illud ꝑclarissimū ꝙ ecclesiam catholicā in tres partes diuisam coacto apud constantiā generali concilio ad vnitatē redegit. Italiā. galliam. hispaniā angliam eius rei causa pagrans vt erat xp̄ianissimus cū totā xp̄ianam rempublicā ꝓpter scismata labefactatā conspiceret omniū nationū consensu ꝯstantie concilium indixit. vbi iohanne ꝑdicto. gregorio. xij. ⁊ benedicto nono pontificib⁹ abrogatis. electoqꝫ martino quinto vniuersam rempublicā xp̄ianam sua industria suoqꝫ maximo labore cōponere studuit. Mores etiā secularium ꝙ̄ clericoꝝ nimia iam licentia labefactos, suo hortatu ⁊ virtute in meliorem reduxit formā. Vitoldo lituanie duci vt se regem appellaret missa corona indulsit. prius tamen ille vita decessit ꝙ̄ solennia coronationis expleret. Prussiam quā rex polonie fratrib⁹ beate marie teutonicoꝝ armis ademerat restitui iussit. wentzeslaū bohemie regē germanū suū ꝙ regno inutilis esset cōiecit in vincula. Quis negligenter custoditum magno reipublice malo quidā bohemi e carceribus surripuerunt. Ceterum bello prorsus infelix. quem nō turchi dumtaxat sed bohemi sepe acie fuderunt. Uxor ei prima fuit maria ludouici regis filia cū qua regnū accepit. Illius causa duos ⁊ triginta regulos in hungaria primanos qui aliqñ rebellassent gladio percussit. Ob quā rem ⁊ paulo post regina fatis functa in vincula coniectus est. mulieriqꝫ vidue cuius virū interfecerat in custodiam traditus donec regni ꝓceres suppliciū decernerent sed nō defuit capto in extremis rebus ꝓudentia. q̄ vt erat facundia preditus ⁊ potens mulieri longe melius esse ostendit regiū sanguinē conseruare ꝙ̄ fundere. dimissus ab ea barbarā comitis cilie filiam duxit vxorem. nec diu postea comparatis auxilijs regnū vendicauit. de ꝓditoribus suppliciū sumpsit. mulieris vidue filios ⁊ honoribus ⁊ opib⁹ inter primos regni ꝓceres cumulauit. Bohemia post multas calamitates vix tandem potitus est. Alberto duci austrie generi suo morauiam ne defensore careret dono dedit. Cū filiā elizabeth ex barbara natā ei in matrimoniū copulauit. Marchiam brandeburgensem Friderico burggrauio nurmbergensi dono dedit. Uaria aūt fortuna annos supra quinquaginta regnauit. In senium deniqꝫ ꝑductus iterato in italiā venit. ad coronā augustalē obtinendam. ex germania in lombardiam veniēs mediolanū ingressus. inde ꝑ ethruriā ad senēses trāsijt. a qb⁹ honorificētissime except⁹ apd eos aliquod menses exegit. Inde ad Eugeniū pontificē romā se conferens ab eo coronā imperij accepit. Tādem romā abiens ariminū petijt. Deinde ꝑ ferrariensem agrū iter faciens mantuā ꝑuenit. vbi aliquot immoratus dies Io. franciscū gonzagā mantue dn̄m marchionali dignitate insigniuit. Demū cum venetis pace facta alpes ꝑtransiuit ⁊ basileā petijt. dissidioqꝫ patrū quod tunc erat cū Eugenio ad tēpus sedato. vlmam se contulerat. Hic audita thaboritaꝝ orphanorūqꝫ cede legatos in bohemiā mittit. hortat̄ regni quietē. Illi magno numero apud ratisponā cū conueniunt regēqꝫ suū salutant. Exinde poscentibus hungaris nauibus ꝑ danubiū vectus budam petijt. vbi reformato rerum statu vocatis ad se bohemoꝝ principibus in albo regali. lx. milia nūmū inter eos distribuit. dicta die qua vellet bohemiā ingredi nec moratus iglauiam venit. vbi consilio cū bohemis habito legatoꝝ gesta comprobauit. His compositis Sigismundus imperator. ix. kal. septembris anno. vi. ⁊. xxx. supra millesimū ⁊ quadringentesimū ab ortu saluatoris pragam venit. qui paulo ante hostis censebat̄ extremis honoribus exceptus est. barones ac ciuitates iurarunt. ⁊ magistratus quos ip̄e constituit acceperunt. Redierunt tunc mendicātes ⁊ monasteriorum abbates. Iamqꝫ reges ei populiqꝫ xp̄iani de recuperato regno congratulabant̄. Eugenius quoqꝫ pōtifex maximus aureā rosam indicē sue letitie ad eū misit. Egrotare interea Sigismundus cepit. ex augēte morbo senectutis incomodū. Barbara iperatrix de retinēdo imperio sollicita nobiliores ad se vocat. Mulier iā anus nouū coniugiū mente complexa filiā ex animo dimouet. Non latuerunt imperatorē furentis femine excogitatus. in Morauiā se vehi iussit visurū filiā anteqꝫ vita excederet. Illa cū viro Alberto ad eum in ciuitatē venit quā znoymā vocant. Albertū successorē suū nominat. hungarie ac bohemie primores rogat vt supremā suā voluntatē exequant̄. Regna quibus prefuerat genero vltima voluntate reliquit dicens beatū id regnū cui Albertus imperauerit. Supremis ordinatis inter amicorū manus defecit. Corpus eius in Varadino vt in vltima voluntate placuerat sepultū.

Expeditio in Bohemos hereticos facta temporibus Sigismundi

Martinus pontifex maxim⁹ ubi armatam heresim crescere indies animaduertit priusq̄ amplius inualesceret cardinalem vintoniensem natione anglicū regia stirpe natū in germaniā proficisci iussit. qui cōtra bohemicam labem in arma concurreret. Cui ⁊ imperator adiumento fuit. Instituti sunt tres exercitus Saxonie duces. ⁊ quos vocant stangnales ciuitates in primis militauere. Scdm ex franconibus constitutum marchio brandeburgensis ductauit. Tercio p̄fuit otto treuerensis archieps. quez renenses secuti sunt Bauarij quoq̄ ⁊ ciuitates sueuorz imperiales ingressi bohemiā tribus locis. siluā penetrauere. iuncti sil' castrametati sunt. Sed cū heretici collecto raptim milite in eos pperare nunciaref nō visum hostē fugerunt nō dum cardinalis exercitus affuerat fugientibus occurrens magnis p̄cibus vt redirent in hostē hortaf. quod cū frustra niteref vit siluā egressi supuenientes bohemi postremū agmen lacessere ceperūt. facta ē ꝑ fusior fuga. machinis quoq̄ bellicis positi sunt. Exin misniā populati. Cū frāconiā redirent ne brandēburgensem agrū nurmbergensemq̄ vastarent pecunia placati diuite exercitū reducere. Sigismundus his cognitis nurmbergā pfectus noua principū auxilia cōparat. Martinus quoq̄ pontifex maximus Julianum cardinalem sancti angeli lrīs ac moribus excellentem cū ea legatione in teuthoniā mittit vt bohemis bellū inferat. ⁊ aduenienti tpe in basiliensi pcilio quod ppe diē futurū erat noīe aplico p̄sideat. Is germaniā ingressus mox nurmbergā ad Sigismundū se confert. quo in loco frequentes germanorz principes conuenerant. decreta est noua in bohemos expeditio ad octauū kal. iulij. Dux belli fridericus marchio brandeburgensis declaratus. qui cardinalem sequeref. Ingressus bohemiā in comitatu cardinalis. iohannes. ⁊ albertus principes brādeburgenses cū patre. Herbipolen. babenbergen. ⁊ eysteten. epi. ⁊ imperialiū ciuitatum magistratus. Treueren. ⁊ colonien. antistites auxilia miserant. ⁊ cū his puinciarz suarz primores supra. xl. milia equitū fuisse traduntur. Ingressus cardinalis numerosum exercitū ducens multas villas oppidaq̄ hereticorz diripuit. Bohemi qui tāpridē hostē affuturū acceperant. expeditas in armis legiones coegerāt. interea siue pditio in exercitu fideliū fuit (qd plurimi putauere) siue maius sua sponte metes hoīm pauor inuasit totis castris trepidatū ē. ⁊ priusq̄ hostis vllus in pspectu dareꝰ fedissima capta fuga. miraf iulianus vnde hic timor. Suaderet vt forti aīo hostē expectarēt. S frustra apud eos cohortatio fuit. sublata sunt raptim signa ⁊ rapido cursu fugā maturauere. Hostis postea ex metu alieno ingenti p̄da potit⁹ ē. Albert⁹ austrie dux cū accepisset bohemiā intrasse cardinalē raptim ex austria copijs in hereticos duxit. S fuga cognita p morauiā que nō dū ei parebat infesta signa circūferens. 500. villas ferro ⁊ igne deleuit. oppida vi cepit mortaliū. maximā cedē fecit. adeoq̄ gentē illā afflixit vt iugū eius accipiens parere sibi ea lege promiserat vt circa religionē id sequi teneref qd basiliense conciliū decerneret. Exactus in bohemia legatus basileas se contulit ibiq̄ concilium celebrauit.

Ordo nou⁹ canonicorz regulariū ⁊ congregatio sancte Justine ⁊ Hieronimi

Ordo nouus canonicorz regulariū apud etbrurias in lucēsi agro monasterio frisonarie initiū sumpsit a loco frisonaria dicta. deinde ab eugenio aucta lateranēsis appellata est. ⁊ speciali priuilegio canonicis regularibus btī augustini aggregauit. Hi a primo eorz auctore damidē nigrā cū nigro scapulari biretoq̄ nigro sumpsere. ⁊ albo scapulari deposito camiseā lineā eius loco induere voluerunt. quā ob rē vulgo fratres de la camisia pgnominauit. Habuerunt aūt viros plurimos omni doctrina ⁊ eloquentia ⁊ sanctimonia celebres.

Congregatio etiā scti benedicti que sctē iustine nūcupaf hac tempestate in puincia taruisana apud patauinā vrbē in monasterio sctē iustine primo p ludouicū barbū patricium venetū initiū seu reformationē accepit ⁊ ad viā veritatis reduxit ⁊ ad regularē obseruantiā pduxit. que congregatio viris p̄stantissimis ⁊ locis bonisq̄ tā tpalibus q̄ spūalibus excrescens. Eugenius quartus pōtifex eā maximis priuilegijs iuuit. deinde in ea innumerabiles viri nō modo iuriū ac sacre theologie doctrina. sed et eloquentia litterarum tam grecarū q̄ latinarū ornatissimi fuerunt.

Ordo dniq̄ monachorū eremitarz diui Hieronimi ⁊ iā patrū institutis collapsus a venerabili viro lupo hispalensi eius ordinis generali p̄posito nouis institutionibus ex dictis beati hieronimi instauratus ē. quā martino pape obtulit ⁊ pontifex confirmauit. qui sub regula beati Benedicti militant. ⁊ ipa p omnia viuit. nisi q̄ grisco colore in indumentis ⁊ romano officio vtitur. Magne opinionis in ecclesia dei existit.

Allata erant Sigismundo cesari ex hungaria aureoꝝ quadraginta milia. Cū iā aduesperasceret. eaqꝫ in regia recōdita fuere. Cum cubitū esset cesar. dū cogitat in quem nam vsum eam pecuniā conuertat. somnus eū destituit. tum ille excitatus cubicularijs. ite inquit ocius. consiliarios ducesqꝫ militū huc accersite Vocati proceres media nocte trepidi. timebant enī ne quid aduersi accidisset. imperatorem celeriter adeūt et que causa sit tam repentine vocationis inquirunt. Imperator confestim aperta archa inter eos qui aduenerant pecunia distributa. ite inquit iam secure tranquilleqꝫ nobis dormire licet. nā quod mihi somnū ademerat vobiscum exit.

Concilium constanciense

Concilium generale apud constantiam sueuoruz vrbē ad scisma tollendū quod nouē ꝛ triginta annis ꝑdurauerat Sigismundi cesaris iussu ꝛ industria Anno dn̄i. 1414. congerit. in quo quinqꝫ aderant nationes. italica. gallica. germanica. hispanica. et anglica. Quicqd v̄o harū nationū suffragijs decernebat͛ id ita ratū erat atqꝫ ꝑ p̄conem aut ꝑ notarium publicum ꝓ curia enunciabat͛ si omniū consensu postea confirmatum fuisset. Eo quoqꝫ ꝓfectus Iohannes pontifex admonentibus tn̄ quibusdā ne id faceret. ne cū pontifex accederet priuatus reuerteret͛. qḋ etiā contigit. Proficiscens tn̄ cū viris quibusdam in omni genere doctrine p̄stantibus diu multumqꝫ germanos disputationibus incertos ꝛ ambiguos tenuit quod potissimū decernerent. Verū superueniente sigismundo factaqꝫ omnibus dicendi quod liberet potestate. pontificatu licet inuitus se abdicauit. Gregorius v̄o carolum malatestā legatū mittens sponte se abdicauit. Benedictus discussa aliqꝫdiu re pontificatu tandem priuat͛. reiectisqꝫ natōnibus que cū eo sentiebant. In eodem quoqꝫ concilio nonnulle hereses damnate. in quo de rebus bohemicis sermo habitus patrū mentes ingenti cura confecit. voluentiū animo quo nā modo ꝓuincia sanari possit. Condemnata est igit͛ iohannis wicleff heresis ꝛ duo ex sectatoribus eius combusti sunt. iohannes hus ꝛ hieronimus eius discipulus tanqꝫ heresiarche. Cūqꝫ ibi quadriēnio ferme ad tollendos scismaticos ꝛ ad restituendam ecclesiam ac emendandos xp̄ianoꝝ mores multi prelati principesqꝫ p̄stitissent. Tādem de eligendo nouo pontifice sermo habitus est. Placuit ex vna quaqꝫ natione viros sex deligi ꝓbatos. qui cū cardinalibus conclaue ingressi deligerent. Anno igit͛ millesimo quadringentesimo decimoseptimo. sexto ydus nouembris conclaue ingressi. Consentientibus cardinalibus duobus ꝛ triginta. nationibusqꝫ omnibus p̄ter omniū opinionem cū iam quadriennio vero pontifice caruisset ecclesia. in celebritate beati martini Otto columna romanus diaconus cardinalis pontifex creat͛ omniū leticia. Effusus etiā nimio gaudio imperator Sigismūdus omnibus gratias egit. ante pontificem ꝓstratus summa veneratione pedes exosculatus est. quē contra pontifex amplexus non secus ac fratrē habuit gratias egit ꝙ sua opa pax tandē eccie dei reddita esset. His gestis cū per annū in concilio p̄stitisset ꝛ multa ad xp̄ianā religionem necessaria decreta fuissent. Tandē anno xp̄i. 1418. conciliū pontificis īperatorisqꝫ iussu dissolutū fuit ꝛ in pace abiere.

Io. gerson cancellarius parisiensis

Iohannes gerson cancellarius parisiensis denominatus hac tempestate floruit ꝛ in concilio constancīēsi nōnulla pro rege francie ꝛ alijs absoluit. vir admodum doctus. theologus summus. parisius sacraꝝ lr̄aꝝ christianissimus doctor. qui scripta varia ꝛ libros a se editos ecclesie profuturos post se reliquit. Is tandem anno dn̄i M.cccc.xxix. superos petijt die. xij. iulij.

Caspar slick cancellarius trium cesarum

Caspar slick dominus inter principes denominat᷒ matre italica ex comitibus alticolli agri taruisini patre theutonico natus ex familia lazana ꝓuincia frāconie. ingenio dextro. facūdia suaui. doctrine cultor. ad omnia genitus quecūqꝫ ageret. quem simul atqꝫ fortuna atqꝫ virtus extulit. vt quod erat prius inauditū triuz cesarum successiue regnantiū cancellarie p̄fuerit. Vnius ex ducibus slesie filiā sibi in matrimoniū tradere non recusauerit. Sigismundus egram illi ꝛ cubitū ꝛ alia i frāconibus oppida dono dedit. Albertus in hungaria calesium ꝛ albam ecclesiam. Fridericus in austria gretziū. Versatile ꝓfecto ingeniū ꝛ nature bonitas singularis que inter tot imperatores moribus prorsus dispares pari gratia viuere potuit. Huius amicicia vsus eneas pius episcopatum tergestinū. vnde relique dignitates ꝓuenere consecutus est. Mortuus est bohemie ex apoplexia ꝛ apud carmelitas cū coniuge sepultus.

Constantia vrbs germanie non admodū magna ꝫ opulenta atq̧ formosa eius pter menia. Rhenus lacu emergēs rursus in alueū redit. Pons in eo ē qui ab ipsius vrbis porta ad germanos ptinet. Vtraq̧ pontē crebra edificia secus alterā fluuij ripā. Lacus aūt omniū amenissimus est. multaq̧ castella ꝛ vicos vndequaq̧ ꝑ ripas habet. aqua nitida fundo glareoso ac pspicuo. pisces fert varios quidē ꝛ multiplices. sed pro tanta aquaꝝ magnitudine non admodū copiosos. Viginti milia passuū in longitudine patet latitudo alibi. x. alibi ad. xv. milia passuū extendit. Rhenus eni curienseꝫ percurrens agrū vbi fines constāciensiū attingit duos lacus facit. Venetū scilicet ꝛ acroniū vt veteres appellabant. inter quos constantia sita. Hij nunc a loco ꝛ dominijs sortiti nomia. superior constantiensis. ꝛ a castro ꝛ eiꝰ loci dominio de bodma lacus bodmer dictus. Inferior ab oppido dicto cella rudolffi cellacensis denoīatur. In infima lacus superioris parte constantia. De constantie vo antiquitate ꝛ origine ciues perpauci occurrunt vt in alijs vrbibus. qui vel aui sui nomen ꝛ memoriā. nedū vrbis tenere videnť. Si tamen diligentius pscruteris tabulam inuenies marmoreā vetustas lrām continentem. Ex quibus apparet a constantio constantini patre. q a diocleciano ꝛ maximiano cesar dictus est hanc vrbē nomen cepisse cū prius vitudura nuncuparet. Hanc tabulā perpauci constantiensiū legere sciunt. Teneteq̧ vulgus opinio esse sanctuariū quoddā pcipue religionis. ita mulierculę ꝛ cetera imperita turba fucandis per eā manibus ꝛ ad faciem refricandis. iam litteras pene totas ex tabula deleuerunt. cum tamen ibi scripta sint non sanctoꝝ christi sed persecutorꝫ christiane fidei nomina. Mores quoq̧ ꝛ instituta ciuitatis sunt. Singulis annis vnus ex ciuibus suffragio creatur. apud quem summa potestas cum imperio sit. Hic non publicis edibus ꝫ in priuata domo sua ꝛ consueta habitat. Si quando per vrbē incedit lictores habet virgas manu ferentes. Cetero aūt habitu nihilo a reliquis differt ciuibus. Hic in caput vniuscuiusq̧ animaduertendi potestatē hꝫ. Si de homicidio. de furto. de rapinis. de veneficio. de adulterio ac de ceteris criminibꝰ agať. astant in iudicio hij quos sibi ciuitas deputauit. rei ipsi in vinculis adducunť. ibi ꝛ accusatoribus ꝛ defensoribus dicendi contra reuꝫ. ꝛ pro reo facultas datť. Auditis omnibus in sententiā itur. Si reus dānaretur lictores magistratus supplicio afficiunt. Eodem ordine de ciuilibus causis cognoscať apud hunc magistratū ꝛ eius consiliū. quia liberā iudicādi potestatem habent. Oratoria facultas plurimū valet. Itaq̧ si qui diserti reperiunť hi aduocati in ciuilibus et criminalibus causis adducti. plurimū ꝛ gratia ꝛ dignitate in ciuitate possunt. Vniuersa hec ciuitas in duo genera diuisa est. Alij eni sunt equestris generis. alij plebei. Plebei mercaturis ꝛ officinis intendunt. Equites veteribus patrimonijs contenti reddititibus alunť. Equestrem dignitatē obseruant. Si quis plebeiꝰ ditior factus ad equestrem locū peruenire tentaret ei nullo modo licere putant. Nec nobilitas que in eo pbanari. aut polluı dignitatem suā arbitratur hoc eū facere pmittit. Ita per longa tempora vterq̧ ordo in suis finibus consistit. Cū equites ad mercaturas ꝛ sordidiora munera declinare in turpissimis sit. Plebeio autē ad equestrem dignitatē se attollere nullo modo liceat nec nobilitas patiať. Gubernatio tamen reipublice communis est plebeis ꝛ nobilibus. Ad septem miliaria a constantia a transitu vero alpiū. xx. milia passuum oppidū extat Velchirchis id est opulentū atq̧ vrbanū. Edificia habet speciosa. vineis ꝛ pomerijs plurimū habundat. Flumen quoq̧ rhenū orit in alpibus nō longe ab eo loco cum ab italia transitꝰ fit ex sinistra manu. sed mox ad dexteram vergens ꝛ suo gurgite ꝛ multoꝝ incrementis adiutum ingens ꝛ robustū decurrit inter orientem ꝛ septentrionē recto alueo conuersum. Aquam habet medij coloris inter ceruleam ꝛ virides cursum rapidum. alueum arenosuꝫ. solidum tamen. ita vt pedibus pressus vestigio non signetur.

Ferunt temporibus concilij in ea habiti in hac inclita ciuitate ingentem multitudinem hominum fuisse ex omni natione xpiana. precipui tamen erant itali. galli. germani. hispani ꝛ angli. quoꝝ suffragijs omnes concilij res geste sunt. Prestantiores quoq̧ in eo fuerunt Johannes. xxiij. summus pontifex ꝛ Sigismundus cesar. Quinq̧ epi cardinales. xvi. pſbiteri cardinales. vij. diaconi cardinales. Patriarche. vij. Archiepi. xxxiij. Episcopi. 104. Abbates. lx. insignes. Generales q̄tuor ordinuꝫ. Duces. xxiij. Comites cxl. Comunitates quoq̧ vrbiū tam ytalie q̄ germanie superioris ꝛ inferioris. Post electionem vo Martini Sigismundus conclaue ingressus nullo habito dignitatis sue respectu gratias omnibus cum lachrimis egit. q̄ necessarium reipublice xpiane prope extincte elegissent.

Johannes hus heresiarcha

Johãnes hus obscuro loco natus. ex villa hus quod anserẽ significat cogno
mẽtũ mutuat⁹. Hic cũ esset ingenio pacri ⁊ lingua diserta multũq3 dialiticis
oblectatus. ⁊ peregrinas opiniones amaret. Auide admodũ wiclefistarũ doctri
nam arripuit. Iheronimũ hominẽ eloquentẽ condiscipulũ prage habuit. Pla
cuit sigismundo imꝑatore suadente patribus in ꝯcilio ꝯstantiẽsi vt bohemia sa
nati possit iohannẽ ⁊ iheronimũ ad synodũ euocari. qui cũ ceteris eius regni
doctores. tũ quia doctores ac heresium principes habebant. venerũt ambo nõ
tã verecũde aliena discere q̃ sua impudenter ingerere parati. docendi quippe
q̃ discendi cupidiores. ⁊ auditi sunt in ꝯsessu patrũ. Johãnes etate ⁊ auctorita
te maior habitus. doctrina ⁊ facundia superior iheronimus. Lecti ex omni nati
one patres diuini atq3 humani iuris doctores. sepe cũ his colloquiũ habuere.
dogmata eorũ a lege diuina aliena esse monstrarant. neq3 bonis conducere mo
ribus. rogauerunt ne plus sapere quã ecclesia vellent. peregrinas opiniones re
linquerent. ingenia sua wiclefistarũ insania ne fedarent. in edocendis populis
nõ dedocendis exercerent. possent in ꝯspectu dei ⁊ in ecclesia militanti sublime
consequi locum. Stetere in ꝓposito ꝑtinaces bohemorũ animi. seuerantes se san
cti euangelij emulatores. se xp̄i discipulos esse. Romanã ecclesiam longe a tra
ditionibus aplorũ abijsse. que opes ⁊ delicias sectaret. dominatũ in populis ex
quireret. canes equos alerent. ecclesiarũ bona que xp̄i pauperibus deberentur
per lasciuiã luxũq3 ꝯsumerent. Primores magne synodis vbi ꝑtinaciam ⁊ im
mutabiles animos perditorũ hoim animaduertit. membra ecclesie putrida que
sanari non poterant ne reliquũ corpus inficerent resecanda censuerũt. Lata est in consessu patrũ aduersus
contumaces sententia cremandos esse q̃ doctrinã ecclesie respuerẽt. Prior iohannes igr̃ ꝯbustus ẽ. ihero
nimus. ccc. xl. diebus postea in vinculis habitus cũ resipiscere nollet sed descendens in laudationem Jo
hannis hussi dudũ ad ignem damnati virũ illum iustũ ⁊ sanctũ appellans illa morte indignum. se quoq3
paratũ quodũis suppliciũ adire forti animo ⁊ constanti. Multi illũ accessere viri eruditissimi. ꝑcipue car
dinalis florentinus vt a sua sententia dimouerent. sed cũ ꝑtinacius in erroribus ꝑseuerabat ꝑ consilium
heresi damnatus ⁊ igni ꝯbustus iocunda fronte ad incendiũ ꝓperauit. flamma adhibita canere cepit ymi
nũ quẽ fumus ⁊ ignis vix interrupit. Nemo philosophorũ tam forti animo mortẽ ꝑtulisse ꝑhibet. Cine
res crustorũ ne raperent a bohemis in lacũ proiecti. discipuli eorũ ex eo solo terrã abstulere in quo ignis
fuit. eamq3 veluti sacrã secum attulere in patriã. Johannes ⁊ iheronimus apud bohemos martirũ hono
res meruere. nec minores q̃ petrus ⁊ paulus apud romanos habiti. Nunciatis eñ in bohemia que con
stantie gesta fuerunt discipuli eorũ sequacesq3 omnes inuenũ conuenientes memoriam in primis defuncto
rum consecrant. celebrandamq3 quotannis decernunt.

Iheronimus hereticus

Johannes rochezana

Johannes rochezana heresiarcha apud bohemos ꝑ lõnga tp̃a ꝑfidiã semi
nauit. Oppidulũ est pragensis ecclesie nõ longe a pelzina cui rochezana ẽ
nomen. Ex hoc loco puer obscuris parentibus censuq3 tenuissimo natus iohã
nes nomine pragam venit mendicatuq3 victũ querens grãmaticam ⁊ dyalecti
cam didicit. Cũ adoleuisset nobilis cuiusdã pedagogus fact⁹ ẽ. ⁊ cũ valeret in
genio linguaq3 ꝓmptus esset in collegio pauperũ recept⁹ auditor iacobelli fu
it. Postremo p̄sbiter ordinatus p̄dicare verbũ dei pragensibus cepit. Ex opp
do vnde ortũ habuit rochezane cognomen ducente. ⁊ in de noie ⁊ auctoritate
valebat. ⁊ cũ basiliensis sinodus bohemis scripsit vt legatos mitterent. inter
legationẽ. ccc. equitũ ad basileã missam iohannes rochezana pseudo pragensis apostolus deputatus fu
it. Et postea sedente prage sigismũdo pro tribunali in foro ciuitatis rochezana cũ quatuor p̄sbiteris no
mine totius cleri obedientiã romane ecclesie sese ꝓtestare ꝓfessus est. ⁊ sequenti die absoluti ab anathe
mate ⁊ ꝑ legatos ꝯcilij in ecclesiã introducti rochezane ꝑfidie sue non inmemor altare accedẽs diuina re ꝑ
acta vni quẽ iusserat ex laicis adesse sacramentũ ex calice dedit. q̃uis alter ex concilio legatus id sibi nõ li
cere assereret. in quo errore ꝑseuerans tandem senio defecit.

Leonbardus aretinus

Leonbardũ aretinũ p̄hm ⁊ oratorẽ ac historicum elegantissimũ ac ꝓbatũ tẽ
pestate ista floruisse constat. eo q̃ innocentij septimi. gregorij duodecimi.
alexandri ⁊ iohannis. xxiij. pon. ro. vsq3 ad ꝯciliũ Constantie summa integrita
te fide secretarij officiũ administrasset. deinde a florentino populo accitus cancel
larie generalis sibi cura demandata vsq3 ad extremũ vite tp̄s gessit. Inter viros
illustres ob dicendi elegantiã oĩbus p̄ferendus est. Cũ esset optime doctus licet
multis occupatis negocijs ea tñ scribere voluit. ⁊ p̄mo cũ adhuc grecis autori
bus operã daret Basiliũ de instituendis discipulis transtulit. Vitã q̃3 virorũ illu
striũ in plutarcho ⁊ vitã ciceronis ꝯposuit. Trãstulit q̃3 libellũ xenophontis de
tyranno. ⁊ aliquos libros platonis. Ex aristotele economicũ ethicorũ ⁊ pollitico
rũ libros. historiã gothorũ edidit. volumẽ etiã ep̄larũ ac sui tp̄is historiã. de lau
dibus florentie ⁊ rebus florentinorũ. cuius historie cã senatus ei singulare pre
miũ vsq3 ad mortẽ ꝯtribuit. Que q̃dẽ mors fuit anno dñi. 1443. cũ esset etatis anorũ. 74. Multa p̄terea
alia composuit in quibus dicendi elegantia ⁊ summa ip̄ius ingenij vis apparet.

Pogius florentinus

POggius florētin⁹ orator facūdissim⁹. Et lrāꝝ apsicarū scriptor disertissimus. hisdē tꝑibus. Et ipē ob singularē doctrinā ꝛ dicēdi leporē. tū rome tūc ꝯstantie vbi cōciliū habebaꝫ atq̄ alijs in locis maximo habitus in precio Erisq̄ in cōcilio q̄ntilianū oīno ꝑditū reperit. in monasterio ꝓpe cōstantiam hūc florentini ꝓpter ingeniū ꝛ eloq̄ntie ipius claritatē. Cū p. xl. annos in curia ro. scriptoris officiū optime gessisset. ad se vocatū summo honore exceperunt. ꝛ honorarūt. Composuit aūt hic funebres orōnes ac alias plurimas. Et libri facetiarū ꝛ eplarū. Et e greco dyonisiū siculū ꝛ alios latios fecit. De situ indie librum edidit ꝛ alia multa.

GVasparinus bergomēsis ex barzizā rusculo natus. Grāmaticus q̄dem ꝛ rhetor celeberrim⁹. Hijs tꝑibus apud venetias ob singularē doctrinam in ꝑcio erāt. etiā lrās latinas semimortuas q̄si ab inferis resuscitauit. Venetijs publico salario legens. multi clarissimi adolescentes ꝑmoti edisc̄edi grā ad eū cōfluxere. Audita ei⁹ fama philippus mediolanēsiū dux eū mediolanēsib⁹ edocēdis padua ꝛ venetia euocauit. vbi ciceronis puetusq̄ codex interitū euasit. In q̄ tres libri ciceronis de oratore ꝑditi quos oblatos multo labore suppleuit. defectus q̄z in q̄ntiliani de institutionib⁹ ꝛ Cicerone de oratore emendauit. Ortographiā i lingua latina cōposuit. Habētur q̄z ei⁹ eplē ꝛ orōnes elegantes. Cristoferus quoq̄ barzizius de pergamo medicus celeberrimus eiusdem familie postea doctus ꝛ eloquens habebatur padue. qui post se scripta reliquit.

Antoni⁹ de butrio iuris doctor

ANtonius de Butrio pātria bononiēsis petri de anchara no q̄ fuit baldi perusini auditor contemporaneus fuit. Vir certe doctissimus ac vite sanctitate insignis. qui p̄ ceteris decretales ꝛ clementinas optime explanauit. duoq̄ repertoria ad ius ciuile canonicūue ꝑtinentia cōposuit. ac etiā ꝯsilior op⁹ p⁹ se reliq̄t.

FRanciscus zabarella natione pataum⁹. ro. ecclie cardinalis pr̄sbyter. iuris pōtificij ꝯsultissimus. Vir p hoc tꝑus dignitatē suā vt p̄latos decet lr̄is ꝛ prudētia plurimū exornauit. Is cū doctissim⁹ ꝛ eloq̄ntissimus haberetur copiose in decretalib⁹ ac clemētinis multa edidit. ꝛ alia q̄dā memoratu digna ꝯposuit.

RAphael fulgosius natione placētinus excellētissim⁹ iuris cōsultus. tēpestate hac multa ad declaratione iuris ciuilis ꝑtinētia. Sup digesto ꝛ codice cōmentatus ē. ac ꝯsilior opa. Raphaelē q̄z Cumanū iur' ciuil' ꝯsultissimū cōtemporaneū fuisse cōstat. Qui in digesto veteri multa ꝛ ꝯsilior volumina edidit.

IOannes de Imola egregius vtriusq̄ iuris doctor p ipm tꝑs apud bononiā insignis ꝛ clarus habitus sup primū secundū ꝛ terciū decretalium accurate scripsit. Sextū q̄z ac clemētinas elegantissime cōmentatus est. Et in inforciato ac digesto nouo q̄dam cōposuit volumina. Obijt aūt hic vir toti ytalie noīatissimus. Anno a natali xp̄i. 1436.

Jacobus de forliuio medicine doctor

IAcobus forliuiensis egregi⁹ medicus. hac tēpestate floruit. Quē dicūt cūctos qui p̄hiam ꝛ medicinā ꝓfessi fuerāt excelluisse. Et ꝓterea sup primū canonē Auicenne. Et sup eiusdē affo rismis ꝛ Tegni optime ꝛ egregie scripsit. Libellum ꝑterea de intēsione graduū formaꝝ. ꝛ eaꝝ remissione cōposuit. Sepult⁹ tandem padue apud heremitanos cum insigni epitaphio.

HVgo senēsis vulgat⁹ medic⁹ post eū diuina q̄dam ingenij ꝛ medendi grā. Hoēs q̄ añ illū i ethruria floruerūt excelluisse credit. Qui sup p̄mo Auicenne ꝛ aphorismi hyppocratis scripsisse dr̄. Et ꝯsilia vtilissima post se reliquit.

ABbas siculus. Et ipē hec tꝑa reddidit clarissima. Cui ꝓpriū nomē erat Nicolaus ex cathania vrbe oriūdus pōtificij iuris ꝛ p̄hie ꝑitissim⁹. prio apō senā ethrurie vrbē pōtificiū ius edocēs. Cū ingenij eēt clarissimi ꝑclarissima monumenta in iure post se reliquit. Vnde ꝛ decretales oēs plurimis voluminibus ꝛ egregijs sup omes declarauit. Ei⁹ q̄z extāt repetitiones ac consilia accuratissima.

Barbara coniūx Sigismūdi

BArbara Sigismūdi iꝑator' coniux ex domo ciliē si quāuis senectute cōfecta post obitū mariti nouū cōiugiū mēte cōplexa. Captiua ꝛ iꝑatoris cadauer vnaveheb' miserabile spectaculū ꝛ hūanaꝝ reꝝ singulare documētū. Occurrūt lugubres hūgari. nec teneri lacrimas i tāta reꝝ nouitate pñt hinc defuncti reg' corp⁹ fletū elicit. Inde regie vincla cōmiseratōez excitāt. Libera deinde i bohemiā se recepit apud grecensē regie. Ibiq̄ inter greges exoleratoꝝ cōcubinos cōsenuit. nobil' genē. infamis vita mulier. In tantāq̄z demētie cecitatē ꝓlapsa ē. vt sctās v̄gies q̄ p fide ihu mortē sbiere stultas publice ꝯpellaret. q̄ voluptat' gaudia gustare nesciuerūt. Nihil deinū boni suū esse dicebat. n. si voluptates. p⁹ hāc vitā aliā eē negabat. Et iterire aīas cū corpe asserebat. Sz hāc tā scelestē feminā i domicilio heretico ex peste apud grecaꝫ defunctā scelerati ꝛ abhomiabiles hussitaꝝ sacerdotes. pragā duxere. atq̄ itra sua sacra regū tum ul' odidē. n̄ō sunt ꝑgib⁹ septe leges. nec q̄cq̄ i bohemia n̄ ꝑmissū. fuit i exhauste libidīs mulier. q̄ illas ieiunātes ꝛ orātes icrepauit. q̄d corp⁹ frustra macerarent. Fācūq̄z celi numen placere v̄bis crederent. Viuendū suauiter dū vita suppetit. fruendumq̄z voluptatibus.

Anno mundi.6650. Anno xpi.1431.

Linea summoꝝ pontificũ

Eugenius quartus

Felix quintus

EUgeni9 quartus papa.pña venetus.familia candelmeria pplari q̃dez
sã antiqua.pre angelo natus.gabriel antea vocatus. hoc anno q̃nto no
nas marcij põtifex creat̃. Hic gregorij duodecimi ex sorore nepos.celestini ha
bitus canonicus ꝯgregationis sancti georgij in aliga venetus fuit.ꝛ cũ secum
romã reuersus eũ duxit.ꝛ primo thesaurariũ fecit.deinceps epm̃ senensem.post ĩ
cardinalẽ retulit.demũ pontifex fact9.nil eo honore elatioꝛ. nulla in re pristinã
vitã mutauit. Principio aũt pontificatus sui malis cõsilijs ductus.diuina hũa
naq̃z oĩa pturbauit. Nã ꝛ pplm̃ romanũ ad arma excitauit.Et cõcilio basiliẽsi ĩn
infinita mala orta sunt auctoritatẽ dedit.approbatis eoꝝ p litteras aplicas de
cretis. Uerũ postea ad seipm̃ rediens oĩa prudenter ac constantissime egit. Uir
aspectu insignis ꝛ veneratiõe dignus. grauis in dicendo potiusq̃ eloquens.
modice litterature.multe cognitionis historie p̃sertim. liberalis ĩ oĩes. tũ vel
maxime in litteratos.q̃rũ familiaritate delectatus ẽ. Nã leonardum aretinũ ca
rolũ poggiũ.aurispã trapesuntiũ.blondũ viros doctissimos secretis suis ad
misit.ad irã nõ facile mouebat̃ ob iniurias illatas.ꝛ maledicẽtiũ hoĩm.aut
mimos ꝛ dicteria scribentiũ. gymnasia oĩa q̃z diligentissime fouit maxime ro
manũ.ad qḋ oĩe genus litterature adhibuit.religiosos mirũmmodũ dile
xit.colq̃z opibus ꝛ immunitatib9 auxit.bella aũt ita amauit.qḋ mirũ in ponti
fice videri debet.Et delphinũ caroli regis francie filiũ cũ magno equitatu ĩ ba
silienses cõcitauerat.Cui9 impetu dissipatus ẽ cõuentus ille.Constans p̃terea
in pactis seruãdis ẽ habitus.nisi q̃d pollicitus fuisset qḋ reuocare q̃z pficere sa
tius esset.splendidius in victu familie. parcus in suo. Et a vino ita alienus vt
abstemius merito vocaret̃.familiares hũit admodũ paucos. s̃ viros doctos.
Et q̃z opa in grauibus rebus vti posset. Impatoꝛ sigismũdus cũ sex mensib9
senis substitisset ad eugeniũ cõuersus inito cũ eo federe romã ꝑfectus. Coro-
na imperij donat̃.verũ mortuo sigismũdo impatore a q̃ basiliense ꝯciliũ incre
mentũ habuerat.Creatoq̃z ab electoribus alberto austrie duce conciliũ ferrari/
ense inchoauit.eo profectus impatoꝛ grecoꝝ ab eugenio susceptus ẽ.inde florẽtiã transtulit.Exornare de
inde ecclĩam dei edificijs ꝛ sacellis ẽ annitus.vt ex capella pontificia ꝛ eneis sancti petri valuis apparet.
Morit̃ aũt pontificatus sui anno decimo sexto.septimo kal' marcij.ãno.M.cccc.xlvi. Uir ingenio ꝛ gestis
rebus insignis.etatis sue anno sexagesimo quarto. q̃ anno btũm Nicolaũ toletanũ in sanctos retulit con-
fessores. Sepeliturq̃z in basilica Petri. sepulcro marmoreo. hoc epitaphio. Eugeni9 iacet hic quartus coꝛ
nobile cuius. Testant̃ vite splendida facta sue. Istius ante sacros se ꝓbuit alter ab ortu. Alter ab occasu ce/
sar vterq̃z pedes. Alter vt accipiat fidei documẽta latine. Alter vt aurato cĩgat honore caput. Quo duce ꝛ
armenij graioꝝ exempla secuti. Romanã agnorũt ethiopesq̃z fidem ꝛc̃.

FElix quintus anno dñi.1438.die.17.nouembris.eugenio pontifice a basiliẽsi ꝯcilio philippi ducis
ꝓcuratione deposito.Et in scismate pontifex electus.sedit annis.9.quo creato e vestigio magne sedi
tiones in eccĩa dei exorte sunt.cũ xpiana respub.trifariã diuisa.aut felicẽ aut eugeniũ seq̃ret̃.Essentq̃z qui
neutrales vocarẽtur.q̃ neutri obtemparent. Hic itaq̃z felix primus sabaudie dux fuit.q̃ prius comites ap
pellabant̃.Et sygismũdo cesare titulo ducatus obtento.cũ annis ferme.xl. post pr̃is prouincie guberna-
cula tenuisset. Aucto pr̃no imperio.parta vndiq̃z pace. ac demũ relictis principatus glorie fastib9. in he-
remũ se recepisset.cũ sex viris equestris ordinis etate etiã ꝓuectis. mũdo ꝛ pompis ei9 renũciasset. ad ri-
pallie locũ tanq̃z paradisum deliciaꝝ sibi delegit. Cũq̃z eo in statu vitã celibem in terris ageret a basiliensi
cõcilio pontifex electus fuit.barbã totondit q̃z ꝓmissum nutriuerat. Ducatũ primo genito suo tradidit. ec
clesiasticas cerimonias didicit.stipatus magna nobilium caterua basileam perrexit. Ubi inter duos filios
egregia facie adolescentes tanq̃z rõne p̃sul eccĩe coronat9 ẽ. celebrauit sepe diuina
bñdixit plebib9.officia curie ordinauit.cardinales doctrina ꝛ auctoritate p̃stãtes
assumpsit. Uerũ cũ pac̃ ꝛ hũilitat' amatoꝛ existeret mortuo eugenio põtifice illi-
co nullis pulsatus p̃cib9 nicolai ei9 successori hũanissime cessit. Relicto noĩe pape
cardinalatus honorẽ retinuit.ĩ pr̃ia sua legatũ de latẽ creauit. Deficiẽs demũ in
senectute bona.fuit aũt clarissim9 p̃nceps preter gen9 ꝛ sue elegãte formã. ac re-
giam dignitatẽ ꝛ ꝓmptã eloq̃ntiã morib9 itegre.vita ꝛ religiõe sciũs.ĩ subortos
clemẽs.ĩ bello magnanim9.ꝛ ĩ oẽs iustissimus.ac demũ nimiũ felix.si seniũ suũ
ecclesiasticis titulis non fedasset.

SCisma h̃.xiiij.iter eugeniũ ꝛ felicẽ vsq̃z ad nicolaũ.v.ob varias disceptatiões
an pontifex eẽt sup̃ ꝯciliũ ꝑdurauit.ñ sine scãdalo reipub.xpiane.

SOlis facta ẽ defectio ꝛ varia bella ꝛ dissidia secuta sunt.ꝛ cometa apparuit
secuta est occisio hominũ in leodio.

Albertus austrie dux. Et p̄dicti sigismūdi gener. ac boemie hūgarieq̄ rex anno dn̄i. 1438. xiij. kal. aprilis imperator post sigismundū creatus. imperauit annis duob⁹. Uir q̄dē optim⁹. et in omi virtute decoratus. religiosus princeps. Et qui liberalitate simul iusticiaq̄ prestaret. fuit in bellis audax. et manu promptus. Is primo apud albam regalē cū coniuge sua Elizabeth kal. ianuarij summo ↄsensu et applausu ppl̄i coronatus ē. Inde p̄die nonas Maij rex bohemie designat̄. diademaq̄ suscepit. Inter hec et electores imperij apud franckfordiā conuenientes. Eius felicitatē admirati. et ipi suū sanguinē extollere decreuerūt. romanū imperiū alberto cōmendant. At ille acceptare imperiuz in iussu baronū. et nisi primores hungarie indulgerēt haud quaq̄ licebat. q̄bus haud ex vsu videbat̄ suū regē theutonib⁹ imperare. dū sigismūdus romane rei ↄsulturus. ytaliā germaniā ceterasq̄ p̄uincias peragrasset. hūgariā turcoꝝ direptioni patuisse. atq̄ ob eā cāni iureiurādo albertū obligarūt. ne suo in iussu imperiuz acceptaret. Uocati t̄n ad regem q̄ tūc vienne fuit. Multa in vtrāq̄ ptem dicta. Uicti p̄cibus p̄cipue friderici ducis austrie tūc adolescētis. assensuz dedere. imperiū summa ↄgratulatōne germanoꝝ ab alberto susceptū. Ille imperio auctus. hūgariā rediit aduersus turcos qui rasciam inuaserāt arma moturus. Interea georgius palocius strigoniēsiū pontifex diem obijt qui coronā regni et preciosam regni suppellectilē in arce huiuerat. Qua re cognita albertus eo se confert. arx regine dedit̄. q̄ dum thesaurū regni corā baronibus ad eam rem selectis recognoscit. coronā beati stephani regis quā sacrosanctā putāt. clam surripit. anuiq̄ custodiendā tradit. cetera obsignatus occlaudit arcis. Albertus budam reuersus nō expectatis auxilijs aduersus turcos exercitū ducit. Castra intra Ticiam amnē et danubiū collocat. interea turcoꝝ imperator euicto castello ex cecatoq̄ dispoti filio. cuius sororem in matrimoniū duxerat domū abijt. Albert⁹ vbi expugnatā synderoniā turcos abijsse cognouit. dimisso exercitu budam redijt. Sed insolito feruentis augusti calore vexatus. dū peponib⁹ nimiū oblectaretur. ventris solutionem incidit. Cuz igit̄ dissinteria laboraret sentiensq̄ periculū. viennā repetere statuit. siue moriturus inter suos. siue q̄ aerem in quo fuerat nutritus cōferre aliquid ad sanitatē sperabat. Iter ingressus cū iam strigoniū preterisset. et in itinere magis ac magis morbo affectus. relicta vxore pregnante. obsignatoq̄ testamēto. in villa q̄ longa dicitur. vi. kal. nouembris e vita decessit. princeps liberalitate et fortitudine clarus. qui magna de se xp̄iane reipublice p̄mittere videbatur. Nec minora populi de sua v̄tute cōceperant pulcerrime spei breuitas vite nō sinit. neq̄ eñ biennio toto imperauerat. statura eius p̄cera fuit. neruosum et validū corp⁹. facies terrifica. more gentis erasa barba. supius labrū intōsum vestem haud splēdidam baltheus auro grauis cinxit. nec vnq̄ lateri defuit ensis. corpus eius in alba reconditum est.

Concilium Basiliense

Concilium Basilee anno domini. 1438. Ex martini pontificis decreto congregatur. primo t̄n lente et pua admodū freq̄ntia. auctoritateq̄ martini nutritum inde turba plurima cōuenit. ep̄oꝝ et alioꝝ prelatoꝝ cū quibusdā cardinalibus qui ab eugenio recesserāt. videlicet placentino bononiensi. domino antonio veneto. arelatensi aragonēsi hyspano cypriano. Et domino iuliano romano cardinali sancti angeli legato in concilio generali ibi deputato. Animaduertēs eugenius illos congregatos non vacare ad extirpationē heresis bohemoꝝ et reformatione ecclesie ob q̄d ordinatum fuit. Tum pontifex ancipiti cura distractus. Et quod in bellis vndiq̄ premeret̄. Et q̄d Basiliense conciliū augeri indies cerneret. Concurrentibus eo hyspanie gallie germanie pannonieq̄ principibus. Qui omnē reipublice causam in arbitrio concilij reponebāt. Illud primo q̄dem bononiam transtulit. cardinaliū oīm q̄ secum aderant consensu. Sed imperator aliijq̄ principes et prelati qui tum basilee erant non modo pontifici non obtemperauerunt. Uerūetiam eum bis terq̄ monuerunt vt basileam ydoneam. a martino celebrādi cōcilij locum delectum. vna cum cardinalibus proficisceretur. Aliter se in eū acturos vt in ↄtumacem. Eugenius eñ dubius quid potissimū decerneret: misso tamen eo legato francisco capitelista iure consulto patauinoq̄ equite. qui eius causam tueretur. Uerum suggestionibus philippi mediolanū ducis eugeni⁹ priuatus. et Amedeus dux ad pontificatum delectus fuit. quem felicem vocarūt. Conciliū igitur pulcerrimū initium habuit. sed turpissimū exitum. p̄pter scisma subsecutum. eugenius cognita iniusticia. Delphinum caroli francoꝝ regis filium cū magno equitatu in basilienses cōcitauit. cui⁹ impetu ↄuentus illico dissipatus est.

Basilea provincie helvecie civitas ampla clarissimaq3 in loco regio extructa. Inde Basilea dicta. enī Βασιλικος grece regalis sonat. inde apud grecos Βασιλεια regnum dicit̃. Vel ob frequentes terremotus quasi sine base appellata. Quāuis vulgo ferūt ibi latuisse basiliscū. Et post ei9 extinctionem nomē vrbis reliquisse. Hec vrbs rheno abluit̃. et eā pene mediā diuidit. pōte tñ simul vrbis ptes vniūtur. Is fluuius germanie celeberrim9 ex rhetias alpib9 orit̃. Qui varijs mōtiū impedimentis incitatus. cū rupib9 coartat̃. terribili fremitu eluctuat. precipue pe oppidū Schaffhusen. ingenti impetu pceps ruit. Et ibi oppido Lauffenberg attritus petris spuma albissima p fremitu et collisione apparet. Tandē error spumans amplo ingurgite ad augustā rauricā. vsq3 et basileā euoluitur. Et eā in duas ptes disiūgit. Ciuitatem quoq3 ac pontē i occulto insidiat̃. cū terremotib9 sepenumero quassata sit. Littora enī rodit. alucos nouos querēs. terrā cauās. vetus et aqua replēs. hos motus excitat. Quamobrē veterē rauricā augustā (cui9 vestigia supra basileā cernūt̃) defecisse arbitrāt̃. Cui9 nomē basilea a descriptorib9 p9ea sortita fuit. Ea vrbs a rheno cōmoditatē magnā hz. qz mō nulli hz nauigatōem. vt cū magnis onerib9 ad multas regiones nauigari possit. Ursulā quoq3 diuā vginē cū sodalib9 a colōia nauigijs p rhenū ad basileā ascēdisse historie tradūt. Rhen9 autē et in accolis multa quoq3 dāna iferi. vbertatē tñ glebe affert. Cū hec vrbs etate nra latericijs domib9. pulcerrimis edib9. mōsterijs tēplisq3 magnificētissimis. hospitalib9 āplis. alijsq3 vrbiū necessarijs cū mag ambitu et menib9. fossisq3 pfundis exornat̃. hicq3 agrū āplissimū inter mōtana pstitutū. q et frumēti viniq3 boni ferracissim9 ē. Et tamq3 vrbs celeberrima et āq3 hz euenit i hac. qd i ceteris āiqs vrbib9 (qz descriptio pcessit) euenire solet. vt relique et monumēta qdā vetustissimoz opez aspicia.it. verū ita ruinis et terremotib9 quassa ac vetustate ipsa cōsumpta. vt nec ei9 figure. nec ad quē vsus fabricata fuerint. quāuis diligētissimus pspector q3 agnoscē. Hec tñ mirūmmodū aucta. Et p9 terremotū cursus istaurata. Nouissime nris tpib9 bonaz artiū gymnasio ornata fuit. Pius enī summus pontifex ei9 nois scđs ob loci comoditatē post susceptū pōtificatū in ea vniuersale gymnasium condidit. ac priuilegijs dotauit. Qui olim in ea vrbe tempore consilij basilien

sis plura egregie pfecit. Sita ē autē i alsacia. cui qndā i helueti a nomē fuit. tū. gall… nūc germani… prouicia. Cū ludouic9 delphin9 vienēsis in ei9 agrū oēm fere militiā gallicā ed… set ingentē exercit… bus intulisset. et suitēses ex federe socij ciuitati quatuor milia militū leuissime iuncturis auxilio misissent. et acri bello dubio marte pugnatū eēt. De ea pugna illico inferi9 mētio fiet. Hz hec inclita vrbs duas ptes vt pmissū ē. Maior hz tres vrtices. in vno vetustissimū diue marie extat tēplū summū: epalis sedes auxilio diui henrici ipatoris scđi ornatū. In alio canonici reglares ad. s. leōhardū degūt. In tercio eccia scti petri situata ē. Primū quoq3 monasteriū cū abbacia ad sctm albanū in acie vrbis extat. Inde minores. augustinēses et pdicatores in eo loca fortiti sunt. Dom9 itē crucifexoz et dnoz theutonicoz spaciosa loca occupāt. Et moniales ad sctā katherinā et S. clarā et mariā magdalenā. Minor aūt ps vrbis celeberrimū hz monasteriū carthusiensiū. et eccias theodori et scti nicolai ac alias basilicas. In hac quoq3 vrbe multe sctōz reliqe sūt ac ornat9 varij qb9 deco

Friderico postea ro. ipatori amede9 dux sabaudie quē cleri9 apd basileā ogregat9 eugenio (rata extitit) qrto a summo pōtificatu pōtificato posito in illi9 locū suffecerat felicēq3 papā qntū vt pmisim9 vocauerat filiā quā domi habebat viduā iuuenē et forma pstātē in mrimoniū obtulit. filieq3 dote noie auri nūmū ducēta milia. si eugenio relicto se petri successorē appellaret. horruit cesar minimeq3 sacro suo eccie sacra fedare voluit. atq3 ad suos puersus. vedere inqt alij pōtificalia solēt. hic libēter emat si repiat venditorem.

Leonell9 estēsis ferrarie marchio pmogenit9 ex Stella nobili adolescentula pellice susceptus. patre Nicolao apud mediolanū defuncto in ferrariensi regno succedēs regnauit annis. ix. vir certe magne hūanitatis et prudentie ac liberalitatis insignis. necnō et bonaz litteraz egregie doctus. qui regnū pace et iusticia gubernauit. et vrbē ferrariensem muris nouis ex parte padi cingere cepit. et plura edificia superbissima in vrbe erexit. et vias et plateas strauit. Monasteriū sctē marie ordinis scti dominici erexit et se post mortem ibi sepeliri fecit. Hic iohannis frācisci ganzage mantuani filiā duxit vxorē. ex qua nicolaū vnicū filiuz mire pulchritudinis suscepit. cuius tutelam et regni curā borsio moriens cōmisit.

Albertus austrie dux p̄dictus anteq̄ romanū suscepisset imperium in iudeos deseuiens eos omnes i sua dicione occidi iussit qui nollent ad xp̄m verū ꝛ singularē deum conuerti. multi metu baptismum suscepere. Ex quibus vnū fridericus anteq̄ imperaret in cubiculū suū accepit. cūq̄ cū esset sibi coetaneus dilexit q̄ post aliquot annos penitentia ductus ad iudaicam fidē sese reuerti statuisse dicit. fridericus contra suadet ne viam vite deserat. Cūq̄ verba sua nil proficerent theologos ex vienensi scola accersit qui iuuenem instruant. addit p̄ces addit lacrimas. promittit minat᷑. Postremo vbi frustra sese niti cognouit inuitus iuuenem in iudicium requisitū tradidit. ille ad suppliciū ductus nullis obstrictus vinculis (sic em̄ pecierat) vt pyram ardentem vidit hebrai cū carmen incipiens in medias flāmas intrepidus se deiecit atq̄ ibi cant⁹ exust⁹ ē.

Animaduertit religiosus quidem p̄dicator ex ordine predicatoꝝ albertū cesarem Ladislai patrem. qui sermonē suū vienne audiret somno grauatū esse atq̄ altiori voce. quero inquit ex vobis qui astatis. saluari ne principes possint? Cūq̄ rem dubiam ꝛ admodum difficilem reddidisset. iamq̄ rex excitatus attētissim⁹ eēt appagete appagete ait. nāq̄ si baptisati p̄ncipes ac in canabulis moriant᷑ nō ē desperata eoꝝ sal⁹

Paulus vergerius

Petrus paulus vergerius patria iustinopolitanus p̄bs ꝛ orator ac iuris cōsultus. necnō ꝛ lingua greca latinaq̄ vir eruditissimus Chrisolore bizantini p̄bi auditor ꝛ carrariensium principū olim familiarissimus p hoc tempus predictis virtutibus celebratus magno fuit in precio. qui cum eloquentissimus haberet᷑ inter cetera historiam satis elegantem de gestis carrariensiū dn̄oꝝ edidit. ꝛ de ingenuis moribus libellū. ꝛ in diui hieronimi laudē cultissimas orationes composuit ꝛ alia multa.

Mapheus phegius patria laudensis vir doctissimus. orator ꝛ poeta nō vulgaris. martiniq̄ pape datarius ob dicendi elegantiā rome floruit. qui aliquot editis libellis partim metro partim oratione soluta magnā laudē sortit⁹ ē. Inter quos tredecimū eneidoꝝ librū in versu heroico composuit. Eius quippe procuratione ꝛ impensa reliquie sancte monice ex hostia tiberina romā translate sunt. ꝛ eisdem capellā atq̄ sepulchrum miro artificio suo sumptu extruere fecit. vbi ꝛ corpus suum in ea capella sepelire voluit.

Franciscus barbarus patricius venetus crisolore in grecis lr̄is discipulus excellentissimi ingenij vir: ob doctrinā ꝛ dicendi promptitudinem ꝛ reipublice administrande prudentiam laudatissimus habitus est. Hic cū eruditissimus esset pulcherrimū librum de re vxoria ac epistolas ornatissimas edidit.

Leonhardus quoq̄ iustinianus vir magni ingenij vtriusq̄ lingue grece ꝛ latine peritissimus. Inde q̄dam greca in latinū conuertit vtpote cimonis ꝛ luculli vitas. Hic bernhardum iustinianum filius genuit doctrina ꝛ prudentia consimilem.

Carolus aretinus poeta grece latineq̄ lingue vir eruditissimus atq̄ eloquentissimus frācisci philelphi emulus hisdem temporibus floruit. qui tū metro tū soluta orōne multa composuit. ꝛ quedā e greco conuertit. quā ob rem a florentino populo in suū cancellariū vocatus immunitatis beneficiū consecutus ē

Caietanus patria vicentinus patauinus canonicus theolog⁹ ꝛ p̄bs sui tp̄is p̄cipuus in patauino gymnasio tū legendo tū disputādo principatū obtinuit. ꝛ iō accuracius sup octo libris phisicoꝝ ꝯmētat⁹ est. ꝛ sup libris de anima ꝛ de celo ꝛ mundo ac alia ꝯposuit.

Concilium florentinum

Concilium florentie anno dn̄i. 1439. ab eugenio pōtifice cōtra basiliense celebrat᷑. Mortuo em̄ sigismundo impatore a quo basiliense concilium incrementum habuerat. creato alberto duce austrie cōcilium ferrariense eugenij nomine cardinalis sancte crucis inchoauit. Eo p̄ficiscit᷑ ꝛ eugenius eo q̄ aduentare impatorē constantinopolitanū Io. paleologum intellexerat. Is ferrariā ingrediens non aliter susceptus ab eugenio est ac romani impatores suscipi consueuerant. Verū cū pestis ferrarie inoleuisset florentiam transferre conciliū placuit. ibi habito sepius conuentu discussaq̄ grecoꝝ ꝛ latinoꝝ contentione tandē eo ventū est vt greci rationibus victi faterent᷑ ꝛ spiritumsanctū a patre filioq̄ p̄cedere. vtq̄ i azimo sine fermento triticeo pane corpus xp̄i conse crarent᷑. ac purgatorij locū esse crederent. Postremo vo vt faterent᷑ romanū pontificē verum xp̄i vicariū petriq̄ legitimū successorē primū in orbe locū tenere. cui ꝛ orientalis ꝛ occidentalis eccl̄ia merito pareret. Abeuntibus aūt grecis. 22. nouembris re hoc modo composita gaudentes in patriam rediere. Armeni etiam cum fide nostra conuenere. Preterea vt patres augēdo basiliense conciliū infirmaret. Eodē tēpore decem ꝛ octo cardinales creauit. Quoꝝ de numero fuere duo greci nicenus ꝛ rutenus vt eoꝝ auctoritate grecorum natio in fide contineretur. que haud ita multo post in antiquos mores recidit.

Philippus mediolonẽsiũ dux. occupata genua vrbe. magnũ exercitũ inter foro cornelij liuijq̧ forũ cõtinebat. Quapropter suscipit aduersus cũ a florẽtino pplo bellũ. qđ vsq̧ ad obitũ eiusdem ducis durauit. annis. f. xxv. Infida tñ nonnũq̧ ⁊ insidiaꝝ plena pace intercedente.

Francia añ hec tpa diu in flore. nũc in merore fuit. Cũ illud regnũ florẽtissimũ supra modũ per heinricũ regem anglie vastat. postq̧ aũt alios bello deturbauit. nõ sine grandi iactura suoꝝ infelicissime vitam finiuit. Joannes quoq̧ dux burgũdie hoc regnũ eque lacerauit q̃ breui post occidit ⁊ malorum multoꝝ occasio extitit. Cardinalis sancte crucis tandẽ pacem cõposuit. quã burgundi acceptarũt. Anglici non consenserũt. verũ ioannes burgũdie dux post treugas initas cum sacramentũ ambo diuinissimũ sumpsissent. in conspectu regis francie atrociter occidit. ideo mala succedunt tempora per regiones francie.

Duo amantes

Duo amantes hys diebus in ytalia fuerũt. Miles vnus eurialus noĩe Sygismũdi imperatoris. curialis pcipuus. Et lucrecia in senẽsi ethrurie vrbe. ambo decori. amboq̧ speciosissimi. Sed lucrecia mira pulcritudine precellens. Res acta senis est dũ sygismundus illic degeret. Hij nãq̧ ceco amore admuicẽ solo visu exarsere. Et tandẽ ad cõcupitũ finẽ puenere. Et cum ibidem p aliquot tempꝰ dies suos deduxissent. ob cesaris absentiã facta fuit sepano. Ex qua tãtã vterq̧ contraxit tristiciã. qȝ lucrecia post longas lacrimas egritudinẽ incidit. Et qȝ cor suũ aberat inter brachia matris indignantes exalauit aiam. Eurialus vo postq̧ obisse verũ amatorẽ cognouit. magno dolore pmotus. cõsolationẽ vllaꝫ admisit nisi postq̧ cesar ex ducali sanguine virginem castissimã sibi matrimonio coniũxit. Ex quoꝝ exemplis monetur. vt temperatis moribꝰ studeant. Qui eñ nũq̧ sensit amoris ignem aut lapis est aut bestia. Ipse nãq̧ per deoꝝ medullas non latet igneam fauillam. Horum historiã pius pon. ante pontificatum pulcre descripsit.

De aduentu Delphini in alsaciã. tpe concilij basilieñ.

Uenit per hos dies ludouicus delphinus vieneñ. ac primogenitus regis francie. cuꝫ magno exercitu infra limites imperij. Oppidumq̧ obsidione cinxit. Cui nomẽ est mons belligradi. quod ab impio comites de wirtenberg habẽt i feudũ. Ibi cum aliquãdiu delphinus maneret. cũ castellanis tandẽ conuenit. vt sibi ad certum tempus oppidum traderet. Quo lapso id libere restitueret. Nam aliter vi decreuerat expugnare. vt locum haberet in quo morari posset. quia non decebat regis filium in campis degere absq̧ tecto. Postq̧ aũt delphinus belligradi potitus est. fama vndiq̧ aduentum suũ publicauit. ſ; non vno modo apud omnes. Apud aliquos nãq̧ se in auxiliũ nobilitatis venisse predicabant. tanq̧ in germania p comites esset oppressa. Apud alios vo vocatum se dicebat per romanoꝝ regem cõtra Swicenses. nõnullis aũt se velle vendicare iura domus francie se asseuerebat. que vsq̧ ad rhenũ protendi dicebat. Ex hac causa vrbem argentinã obsessurũ se affirmabat. dicebat ⁊ pꝑter ducem sygismũdũ se venisse. Et hos rumores vbiq̧ publicari studebat. Non qȝ ita esset. ſ; qȝ fauorem ob eam causam sese putabat habituꝝ. De delphini exercitu varia dicta sunt. qui minora probant quinq̧. ⁊. xx. milia censent esse. Concordatũ est inter delphinũ ⁊ alsacieñ. quinq̧ ⁊. xx. milia hominũ ex suo exercitu p hyemeꝫ in oppidis alsacie recipi debere. ipseq̧ delphinus ⁊ thuriceñ. ⁊ alijs obsessis ferre opem promittit. Ueniebant iam delphini gentes q̃ vulgo vocantur armeniaci in subsidiũ quoddã castelli. quod swiceñ. pꝑe basileam obsidebant. suiceñ. vt hec senserunt non expectatis hostibus obuiam pergunt. primasq̧ armeniacoꝝ turmas incidũt. stragem dãt. plurimosq̧ neci prebent. armeniaci vo retro pedetenti fugientes ad maiorẽ exercitum se recipiũt. Illi sanguinis cupidi ⁊ auidi victorie dũ gloriam querunt. pꝑriam salutem amittunt. Uentuꝫ est ad hospitale sancti iacobi quod vix stadijs quatuor a basilea distat. ibi vniuersa multitudo armeniacoꝝ in suiceñ. irruit. Nonnullis ante portas basilieñ. positis qui exeuntes obseruarent cederentq̧. Cõmittitur atrox ⁊ miserabile plium. Caduntq̧ ex vtraq̧ parte q̃plurimi. prelium a principio diei vsq̧ ad finem tractum est. Ad extremuꝫ non victi suiceñ. ſ; vincendo fatigati. victoria lugubris armeniacoꝝ fuit. Campusq̧ liber eis mãsit. nõ virtute. ſ; multitudine supantibus. Ex armeniacis dicũt aliqui plures stratos esse q̃ ex suiceñ. Magna cedes equorum fuit. plures theutoni dum suiceñ. vlcisci volũt vitam amiserũt. Dum hec agũtur rex romanoꝝ oratores ad delphinũ mittit. episcopum augusteñ. ⁊ ioannẽ de aych doctorem. nonnullosq̧ milites perscrutatum. Quid cause sit quod imperiuꝫ cum exercitu sit ingressus. Redeunt oratores ⁊ cum his delphinus suos ad regem destinat qnq̧ viros prestantes. Interim ex parte concilij basilieñ. cardinales duo arelateñ. ⁊ sancti calixti pluresq̧ alij doctores delphinũ adeũt. Et cum hys ciues basilieñ. deprecanturq̧ neue concilio vel ciuitati nocent. Is rursum suos basileam cuꝫ hys nũcios mittit. Qui habuerunt diuersos concordie tractatus. Nam ⁊ oratores felicis pape ac ducis sabaudie totiusq̧ suiceñ. factõis illuc puenerãt. Oratores qui Nuremberge fuerunt dixerunt delphinũ vocatu regis contra suiceñ. venisse. Tandem cũ deuastationem in alsacia peregerunt. non sine nece suoꝝ ad pꝑria reuersi sunt. Anno domini. 1444.

Brixia olim nobilissima cenomanorꝫ gallorꝫ ciuitas. Et nūc quidem inter ceteras lombardie vrbes ad modū potens. antea hec tpa. vi. ydus marcij in venetorꝫ manus deuenit. Huiꝰ cā fuit qꝫ philippus dux quēdam virū pessimū ibidē vectigalibus p̄fecerat. Qui intollerabilia ciuibus imponēs. ꝓpter quod brixiaꝫ lacessiti veneti eam ciuitatē obtulere. Susceptaqꝫ brixia cardinalis qꝫ sancte crucis vltro citroqꝫ sepiꝰ nūcijs transmissis. Tandē pacē ea ↄditione inter philippū ⁊ venetos cōposuit. vt brixiā veneti. et oppida brixianorꝫ cremonensiūue. q̄ antea ipi ⁊ mantuanꝰ marchio ceperāt retinerēt. Insup ⁊ bergomū eiusqꝫ agrū legatus ex federe ipis venetis designauit. hac etiā cōditione. ne socios venetorū florētinorūqꝫ bello lacesseret. Inde veneti tantā gl̄iam ⁊ vtilitatē p̄secuti sunt. Deinde arx vi ⁊ machinis vix est expugnata.

Deinde bellū lucense a florētinis susceptū qd̄ p annos tres maximo cū vtriusqꝫ ppl̄i dāno ꝑtractū fuit.

Cosmas Medicceus ciuis florentinus

Cosmas mediceus florentinus potentissimus ciuis. Qui e florētia pulsus. Cū anno dn̄i. 1432. in vrbē reuocatus esset. gubernatōem oēm reipublice statim reformare fecit. Vñ ⁊ multos alterius aduerse factionis in exiliū egit. fuit eñ apud florentinos ciuis primarius. omīuqꝫ nō solum apud ytalos s̄ forte et apud exteras nationes opū affluentia primꝰ habitus ē. Verūetiā prudētia humanitate. liberalitate. bonorūue artiū ⁊ p̄sertim historiarꝫ p̄stantia oēs supauit. Tāta fuit huiꝰ diuitiarꝫ abūdantia vt suo auxilio frāciscus fforcia mediolanēsiū ducatū obtinuerit. Multa quoqꝫ ecclesiastica edificia cultiora reddidit. Et in primis celebre monasteriū apud fesulas nō longe ab vrbe florētina ordinis canonicorꝫ regulariū extruxit. aliud etiā intra vrbē in honorē btī marci euāgeliste ordis sancti Dn̄ici a solo edificauit. In qbus bibliothecas extruxit adeo supbissimas. vt om̄es supent in ytalia. libris notabilibꝰ in diuersis facultatibꝰ. nō solū latinis s̄ ⁊ grecis. q̄ fuerant Nicolai de nicolis viri studiosi lingue vtriusqꝫ periti illā exornans. alia quoqꝫ ea in vrbe extruxit monasteria ⁊ priuata edificia. Et nō longe a domo habitationis monasteriū seu canonicatū pmagnificū edificauit in honore diui laurētij. Que opa viri magnificentiā p̄ se ferūt. Porro cū sic annis multis vixisset. Relicto filio petro virtutis paterne imitatore. anno domini. 1464. kal. augusti defunctus ē. in bona senectute. apud sctm̄ laurentiū conditū cū hoc titulo. Cosmas medices patrie pater. laurentius ex filio petro nepos omnes auitas virtutes atqꝫ diuitias reuiuiscere fecit.

Nicolaus euboicus

Nicolaus euboicus sagūdinus eps latine ⁊ grece lingue atqꝫ elegantie pn̄ceps laudatissimꝰ habet. Qui in freq̄nti floretino concilio medius assistēs multis ⁊ eruditis viris audientibus disputantiū v̄ba atqꝫ sentētias tū grece tū latine ꝓlatas mira celeritate ⁊ adeo accomodate referebat vltro citroqꝫ in vtraqꝫ lingua fidelissime ⁊ summo ornatu reddebat.

Ambrosius florentinus ordinis camaldulēsis generał abbas theologus insignis latine greceqꝫ lingue accurate doctus. ⁊ bonis omnibus disciplinis ornatus in eo cōcilio clarus habetur. inter cetera sui ingenij monimenta. Diogenē Laerciū de moribꝰ ⁊ vita philosophorꝫ ad Cosmū medicū e greco latinū fecit. Alia quoqꝫ opuscula docta cōposuit.

Ioannes Tortellius natione aretinus romani pōtificis subdiaconus ⁊ cubicularius. ac nicolai postmodū pontificis ptubernalis ⁊ studiorꝫ suorꝫ intimus comes grecis latinisqꝫ lr̄is ac theologicis nō mediocriter doctus. hac tempestate floruit. Qui inter cetera studiorꝫ suorꝫ opa describendi rōne opus p̄clarū edidit. Et ortographiam suis lr̄is ornat. Athanasij quoqꝫ vitā ad eugeniū papā in latinū transtulit. Et appianū historicū aduerbū interpretatus est.

Antonius cermisanus medicorum monarcha

Antonius Cermisanꝰ medicine monarcha. qui lectioni ordinarie padue lōgo tempore p̄fuit. Quē sequētes miris extollūt laudibus. fuit homo bilaris ac iocūdus debite carnosus cōplexionem a deo sibi donatā optimā habēs. q in senectute masculos pulcerrimos post se reliquit. primus ex mente abocali casum in terminis more iurisconsultorꝫ aperuit. Consiliaqꝫ ex viscribꝰ Auicēne ad omnes egritudines posteritati reliquit. Diem clausit extremū. anno legis gratie 1441. vicesimaquarti augusti. sepultus apud sanctum Antoniū padue.

Bartholomeus de montagnano medicꝰ

Bartholomeum montignanū philosophū ⁊ medicū celeberrimū etas ista attulit. Qui multarum rerum cognitione ⁊ scripturarū subtilitate ceteros sua etate phisicos superauit. Nō pulcre libri de cōseruatione sanitatis a se editi ostendūt. Adiecitqꝫ his ⁊ cōsilia in medicinis de pticularibꝰ egritudinibꝰ a capite vsqꝫ ad pedes. Silr̄ de balneis. de mō ↄponēdi medicinas. Et antidotariū i cōsilijs. ⁊ alia multa.

Hugo quoqꝫ Senensis vulgatissimus medicus. per hoc ipsuꝫ tempus diuina quadam ingenij ⁊ medendi gratia. om̄es qui ante illum in etruria floruerunt excelluisse creditur. Qui super primo Auicenne ⁊ Aphorismis Hyppocratis ⁊ Tegni Galieni. Et consilia vtilia scripsisse dicitur.

Nicolaus de Tolleto
ordinis heremitarum

NIcolaus Tollentinas eremitarū sancti Augustini pr̄. qui anno dn̄i. 1294.
obierat hoc anno. 1446. freq̄ntissimꝰ miraculis clarus ab eugenio pontifi
ce, toto astāte pp̄lo romano omniꝗ cardinaliū cetu` sctōꝝ ꝓfessoꝝ nūero aggrega
tur. Voluerat enī ioannes. xxij. pontifex q̄ de eiꝰ sanctitate ꝑcipuā habuerat noti
ciam. hūc ei honorē impēdere. ſ multis belloꝝ scismatūꝗ turbinibus vexatus. ac
etiā morte ꝑuentus. id hāc ad vsqꝫ diē dilatū ē. Is sanctꝰ ex pyceno oppido qđ
sancti angeli nūcupat̄ sb̄ firmana ciuitate mr̄e amica. p̄re cōpagno mediocribus
parētibꝰ natꝰ. adultus factꝰ corpus ꝛ aīam dn̄o ꝯsecrauit. In adolescētie ꝑmor-
dijs mūdo renūcias ordinē heremitaꝝ beati augustini cōplexus ē. inde ml̄tis
ieiunijs vigilijs v̄beribus corpusculū afflixit. ꝛ cōtemplationi se totū dedit. oīs
eiꝰ ꝟmo aut rarus aut cū opus erat de moribꝰ. de religione. de pietate. de mundi
ꝯtemptu. vl̄ de amore dei fuit ꝛ celesti patria. cilicio circuloꝗ ferreo subtritto vte
bat̄. q̄bus carnē suā plurimū macerabat. diabolicas etiā tēptatiōes ꝑtulit. in eo
q̄ꝫ ꝓphetie spūs fuit. ad eū multi languētes. nōnulliꝗ malignis vexati spiritibꝰ
ducti curati sunt. triginta ānis tolentino in cōuentu ꝑmanēs. nūq̄ carnes oua pisces aut alia pinguia sani
tatis aut infirmitatis tp̄e reptus ē comedisse. Cū q̄daꝫ nocte diu in orōne ꝑstitisset. in cella sua obdormiēs
vidit i somnis sydus clarissimū situ non aliū. e loco natiuitatis ꝓgrediēs qđ post oratoriū chori in tolleto
terminū habuit. cognoscēs ꝑ hoc se emigrandū. in eo loco sepulturā elegit ad insinuandū claritatē sanctita
tis eiꝰ. Sicqꝫ sanctissimꝰ vir celo receptus ē. huiꝰ aūt festiuitas decima die mensis septembris celebratur.

Laurētius vallensis

LAurentius vallēsis vt aiūt canonicus. nō minꝰ ph̄us ꝛ theologus q̄ rhe-
tor ꝛ grāmaticus. hoc tp̄e clarus exīs. ad ioannē tortelliū amicissimū suū
Elegantiaꝝ libros sex ex neapoli dedit. quibus nil vtilius excogitari potuisset.
Scripsitꝗ in dialeticā ꝛ in q̄ntilianū cōmētarios dignissimos. Ep̄las q̄ꝫ pauli
suo mō in latinū v̄tit. Homeꝝ insup ꝛ herodotū ac thucididem grecos latine lo
qui docuit. Nonnulla etiā alia acri cura ac diligentia conscripsit. inuectiuas etiā
aduersus multos cōposuit.

MAtheus palmerius natione florētinus historicus ꝛ ph̄us ac orator diser-
tissimꝰ. ip̄is q̄ꝫ tp̄ibus viguit. Et inter preclaros viros in cōcilio florētino
annumeratus fuit. Chronicā eusebij de temporibus quā diligētissime emēda-
uit. Et ab anno domini quadringentesimo quadragesimosecundo vsqꝫ ad annū . 1448. ip̄e perfecit.

Blondus hystoricus

BLondus flauius forouliuiēsis vir doctissimꝰ. ꝛ dicēdi gr̄a gratissimꝰ euge
nijqꝫ pōtificis secretariꝰ dignissimꝰ. ſ ip̄o tp̄e eas ob res multo habitꝰ ē
in ꝑcio. Qui p̄ter orōnes ꝛ ep̄las innumerabiles a se editas. maximā gloriam
ytalie cōtulit. ꝯ p̄ ceteris latentē sup̄ mille annos historiā tanta attigit diligen
tia. vt duobꝰ ꝛ. xxx. libris. eandē diffuse ornateqꝫ ostēderit. Nā omnē ne dū yta
lie ſ totius olim romani imperij ꝓuinciaꝝ regionūqꝫ statū ꝑpulcre descripsit.
Indeqꝫ de roma triūphante libros. x. Et de roma instaurata libros. 3. ac de yta
lia illustrata libros quasi. 15. ac alia ml̄ta. Quinqꝫ hic post se reliquit filios bo
narum litterarū feracissimos. nec patri inferiores.

Guarinꝰ veronensis

GUarinus veronēsis emanuelis bizantini discipulus grāmaticus. ꝛ orator ac
ph̄us eruditissimus. grece latine lingue facūdissimus. ferrariāꝗ legendo
docendo et cōponendo cū infinitam pene discipuloꝝ turbā ad se erudiendā tra-
xisset. maximū laudis preconiū ꝓmeruerit. Tandem venetijs postea ferrarie. ꝛ
victorinus mantue publico salario vōti. ml̄tos in vtraqꝫ lingua erudire ceperūt
Inter q̄s etiā mantuani ꝛ ferrariēses ꝑncipes fuere. Hic guarinꝰ cū eēt ingenij
excellentissimi grāmaticales regulas vtiliter i ordinē redegit. indeqꝫ strabonis
geographi europā. ꝛ vitā q̄rūdam ex plutarcho greco latinas eloquētissime fe-
cit. h̄ntur enī ip̄ius cōplurime elegantissime orōnes ꝛ ep̄le a se edite. Deficiens
tandē in senectute bona. ferrarie apud carmelitas sepulcro marmoreo. insigni
decorato epigrāmate sepelitur.

GEorgiū Trapezuntiū virum doctissimū ꝛ apostolicum secretariū cum his floruisse constat. ꝯ ab eu-
genio pontifice rome publico gymnasio vocatus. ml̄tis annis hyspanos gallos germanosqꝫ viros
prestantissimos vna cum ytalicis oratoriā ꝛ poeticam docuit disciplinaꝫ. Rhetoricā conscripsit ꝛ alia.

GRegorius tiphernas rhetor vtriusqꝫ lingue eruditus strabonis asiam in latinū conuertit. Ioan
nes quoꝗ aurispa secretarius ap̄licus rhetor luculentus in precio fuit. ꝛ quedam cōposuit.

ANtonius guaynerius natione papiensis medicus celebratus. hec ip̄a tempora suo ingenio suaꝗ i-
signi doctrina clariorem reddidit. Qui in medicinis composuit de febribus. de stomachi egritudini
bus. de matrice. de arteticis ꝛ iūcturis. ꝛ calculi passione tractatus cōposuit. Ferūtur ꝛ ip̄ius de fluxibus
de pleuresi. de peste ꝛ aliqua alia composita laude digna.

Linea summoꝝ pontificū

Nicolaus quintus

Calixtus tercius

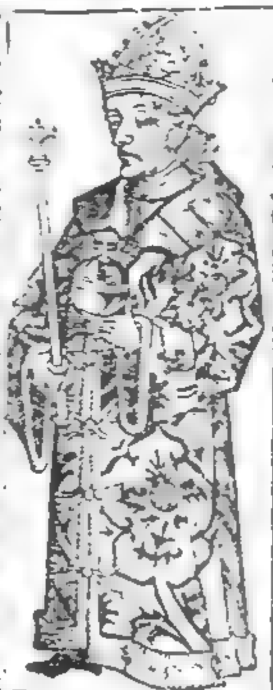
Anno mundi.6646. Anno xpi.1447.

Nicolaus quītus papa. Thomas sarzanus antea vocatus. a sarzana oppido lucensis agri. humili loco ⁊ familia natus. mře andreola. pře bartholomeo phisico. pōtifex oīm cōsensu creatur pridie nonas marcias. M. cccc.xlvij. Uir certe tāto principatu doctrina comitāte liberalitate magnificētia dignissimus. Laudat̄ eñ eius liberalitas qua in omēs vsus ē. maxime erga litteratos q̄s ⁊ officijs curialibus ⁊ bñficijs mirifice iuuit. Eos premijs ad cōponendum ⁊ aduertendos grecos auctores in latinū ita perpulit. vt lr̄e grece ⁊ latine. q̄ sexcentis iam antea annis in situ ⁊ tenebris iacuerāt. tū demū splendorē aliquem adepte sint. Misit ⁊ lr̄atos viros p omnē europā. quoꝝ industria libri congrerentur. qui maiorū negligentia. ⁊ barbaroꝝ rapinis perierāt. Hic cū oīm virtutum ornatissimus esset. Et in deū ac hominē bene meritus. vno eodemq̧ anno ⁊ ep̄atum bononiensem ⁊ cardinalis dignitatē ⁊ pontificatum adeptus ē. Qui cū pontificatū inijsset p̄ter spem oīm. mūdi principes habuit fauorabiles. Ido motus felix hortante etiā friderico cesare pontificatu se sponte abdicauit. Qua ex re galerum cardinalatus ei trāsmisit. Et legatū germanie ↄstituit. Ea cōcordia nedū populus ro. ⁊ etiā totus mūdus a tanta seditione liberatus admodū letatus ē. Et fridericus impator creatus vna cū leonora cōiuge ꝓ corona accipienda romā cōcessit. Et ab ipō coronā ⁊ bñdictionē acceperūt. Multa etiā gloriosus hic pontifex in vrbe ⁊ extra edificia magnifice ⁊ splendide edificauit. in vrbe edes pontificias apud sanctā mariā ad p̄sepe. Restituit ⁊ templum sancti Stephani. a fundamētis erexit sancti Theodori tēplū. panthcū in medio vrbis positū. M. agrippe opus plūbeo tecto restituit. In vaticano aūt ⁊ pontificias edes in hāc formā quā nūc cernimus redegit. Et muros vaticani p̄realtos ⁊ latos inchoauit. Et molē ingentem quibus cohercen hostes possent. ne edes pontificias ⁊ beati petri templū (vt antea sepe factū ē) diriperent. Extant adhuc vasa aurea ⁊ argentea. cruces gēmis ornate. ⁊ sacerdotales vestes cū mitra pōtificia. q̄ hoīs munificentiā ostendūt. Libros ꝓpulcros auro ⁊ argento redimitos magne multitudinis (cum adhuc imprimendi ars non ꝓdijsset) suo iussu exscribere fecit. Elemosinas multas in pauperes ⁊ v̄gines inopes erogauit. auaricie adeo expers fuit. vt neq̧ officium vendiderit neq̧ beneficiū simoniaca prauitate vlli collocauerit. Gratus erga se meritos. amator iusticie. pacis auctor ⁊ cōseruator. iubileū habuit. beatum quoq̧ bernardinū ordinis minoꝝ in sanctos retulit. Tandem siue tedio animi quo maxime cruciabat̄ post captam cōstantinopolim a turcis. siue febre ⁊ podagra. qua potissimū vexabatur. pōtificatus sui anno octauo. M. cccc.lv. morit̄. Sepeliturq̧ in basilica petri, honorificētissima pompa. cum insigni epitaphio

Anno mundi.6656. Anno xpi.1455.

Calixtus tercius papa. natione hyspanus ex valentia ciuitate. patre ioanne. matre francisca. generosis parentibus natus. alphonsus cognomento borxa antea vocatus. libere educatus. Sexto ydus aprilis hoc anno iam decrepitus cardinaliū suffragijs pontifex creatur. Uir certe magni consilij ⁊ vtriusq̧ iuris peritus doctor. Et alphonsi regis secretarius. Pontificatu suscepto. Calisti nomen de more suscipiēs bellū turcis statim indixit. Id se ante pontificatum vouisse ostendens suo cyrographo. ad id perficiēdum predicatores per totam europam statim misit. qui omnes xp̄ianos in turcos animarēt. Et suis opibus eā adiuuarent. Ex hijs autem facultatib⁹ ad sexdecim triremes rome edificatas in hostē misit. patriarcha aquilegiensi p̄fecto. qui triennio maritima hostiū asianoꝝ vexauit. Insulas quasdam cepit ac magnas calamitates hostibus intulit. Alphonsus aūt rex ⁊ burgūdie dux crucis signū suscipientes. ituros se in hostē ꝓfitebantur. vel armatos milites missuros. sacerdotibus interea aliquot dierū supplicationes decreuit. Mādauit preterea vt assiduo rogatu deus flecteretur. In meridie campanis signum dari fidelibus. vt orationibus eos iuuarent. qui contra turcos continuo dimicabant. Ea de causa officium transfigurationis domini nostri ihesu christi ipse ordinauit. Iussitq̧ eo modo atq̧ cum hijs indulgētijs celebrari quibus celebritas corporis christi in precio habetur. Et p̄terea ad vsum cassanū persarum ⁊ armenie principē ad reges Tartarorum Ludouicum bononiensem ordinis sancti francisci fratrem misit. Cum multis ⁊ magnis mūeribus eos in turcū excitans. qui persuasu hominis magnas turcis calamitates intulere. Pontifex quoq̧ ad transigenda negocia pontificia animū adijciens beatū Uincentiū hyspanū cōpatriotam suū. Et beatū edmūdū anglicum in sanctos retulit confessores. Calixtus autem in omni vita integerrimus cum elemosinas xp̄i pauperibus frequentes dabat in victu parcus. in sermone modestissimus. Moritur pontificat⁹ sui anno tercio mense tercio. die decimosexto. Reliquit centum ⁊ quindecim milia nūmum aureorū. quos in vsus bellicos contra turcos cōperauerat. Sepeliturq̧ in vaticano ad sinistram basilice sancti petri in tēplo rotundo. quod sancte Marie de febribus dedicatum est. Nicolai impensa antea restitutum.

Linea imperatorum
Fridericus tercius

Fridericus eius nominis tercius imperator Ernesti ducis austrie filius. Austrie. stirie. carinthie dux ⁊ comes tyrolis alberto romanorum rege e vita sublato. Anno dñi. 1440. cõmuni voto cesar delectus. Inde coronã regni germanici apud ciuitatem aquensem summo honore suscepit ⁊ imperauit vsqꝫ in p̃sens. annis. 53. Js postq̃ discretionis annos attigit more religionis induit zelum. cepitqꝫ rebus omnibus diuini cultus augmentum p̃ponere. quod sibi ⁊ sue nature bonitas ⁊ nobilitas sanguinis suadebat. Nã domus austrie principes (inter q̃s plures ⁊ reges ⁊ imperatores floruerũt) tunc sibi p̃spere succedere sperauerũt cũ diuino cultui bene ⁊ constanter famulari fuissent. Quorum vestigia fridericus secutus. Defunctis parentibus q̃primũ tutelã exiuit vt locũ videret in quo nostra redemptio celebrata est adhuc adolescens transmare nauigauit sacra visens loca. vbi natus saluator. p̃sentatus in templo. baptizatus ⁊ t̃ptatus. vbi cenauit. vbi iudicatus crucifixus ⁊ sepultus ⁊ vnde celos ascendit. Quid multa osculatus est terram vbi fuerunt pedes eius qui nos redemit. feliceqꝫ reditum cũ gloria habuit. Fuit em̃ princeps catholicus ⁊ pius. etate florida. quã sapientia. grauitas et vite integritas comitabant̃. corpore strennuus vegetusqꝫ ⁊ robustus. apt⁹ ⁊ paciens ad labores. fortis constansqꝫ animi. sobrietatis cultor p̃cipuus. De sua demũqꝫ mansuetudine. de religione. de iusticia. de prudentia faciendum verbum necessarium foret. Quõ neutralitatẽ eccle romane nocentissimam ex natione sua sustulerit vt obedientiã germanica populi magno labore. maiori sumptu atqꝫ industria eugenio ⁊ nicolao restitueret. Unde secuta est quã nũc fruimur ecclesiastice societatis vnitas. Horremus tñ ingredi cũ paruo nauigio magnũ mare. neqꝫ nostra historia est que maiestatẽ tanti principis p̃ sua dignitate valeat explicare. vetustas em̃ imperij ⁊ amplitudo ac auctoritas ⁊ gloria deducenda forent. ⁊ natio germanica que sibi obsequit̃. domusqꝫ ex qua p̃gnatus est. Cũ ea regũ ⁊ imperatorum sedes ⁊ sepe hungarie sepe bohemie ⁊ aliqñ polonie reges dedit. que laudes eius habunde demonstrauit. Demũ p̃sona p̃pria que corporis ⁊ anime dotibus egregie pollet. Satis est tamen tacere q̃ꝫ maiestatem tanti principis tenui vt nostra est historia percurrere. Uereor em̃ ne quis me putet in hoc opere pleraqꝫ scripsisse in gratiã imperatoris nostri ac p̃inde vanitatis arguendus esse. quod viciũ a graui viro p̃sertim scribente longissime abesse debeat. qui tamen nouit fridericuz nemo adulatũ dicet. Si eos adulari tantummodo dicimus qui mortaliũ facta dictaqꝫ supra verũ extollunt. Cũ hec scripta eius laudes diminute magis q̃ꝫ ampliter attingunt. quis em̃ eius imperatoris egregia facinora habunde retulerit: qui annos tres supra quinquaginta sapientissime imperiũ gubernauit. Omnes tandẽ qui modo regnant quiqꝫ regnaturi post hec fuerint fridericũ tanq̃ꝫ speculũ quoddã virtutũ contueri appetere arbitror. Si gloriam regionibus. suis p̃uincialibus quietem parare voluerint. Quã ob rem nõ plenam historiam scribo. sed ea dumtaxat excerpo eaqꝫ p̃stringo que ad exẽpla virtutũ ac p̃bitatis accomodari posse videant̃. Nunc igit̃ ad sequentia gesta redeamus. Prohibente scismate vsqꝫ nicolaũ quintũ rome coronari destitit. rebus germanie interim compositis. Quo pontificante ordinatis p̃sidibus austrie p̃secutus iter ad oppidum sancti viti p̃uenit. ibiqꝫ natiuitatis dñice festa pegit. Ad quem locũ ⁊ ladislaum regẽ p̃ficisci iussit. Inde villacũ se confert. id est oppidũ ecclesie babenbergensis supra drauũ situm non longe ab ytalie finibus. ibi ⁊ bohemi ⁊ hungari p̃uenerant. domi nobiles q̃plurimi qui romã videre. coronationẽ ytalie spectare mores. milicie cingulũ mereri magnop̃e optabant. Ibi quoqꝫ dux austrie albertus germanus cesaris erat. qui splendidũ ex sueuia comitatum ad se vocauerat. Cupidus ⁊ ip̃e q̃uis Rome in anno iubileo fuisset rursus ytaliã ingredi ac fraterne coronationis adesse solennibus. Cesar relicto villaco alpes ascendit que germaniam ytaliamqꝫ disiungunt. p̃misso alberto cum parte copiarum. ip̃e regem lad. slauz secum ducens kal. ianuarij ytaliam intrauit anno post iubileum primo. Legatos venetorũ patricios domi potentes obuios habuit. qui eũ ingenti gaudio exceperunt cum clero ⁊ reliquis occurrentes. Ad victum omnia sine p̃cio administrarunt quocunqꝫ cesar in territorio venetorum p̃uenit. Occurrere frequentes populi. laudare splendidum cesaris comitatum. arma lucentia. decoras iuuenũ facies. flauescentes copiosasqꝫ comas. lactea colla. cõmendare speciem cesaris imperio dignam. dicere grauem aspectu. prudentemqꝫ hominem iudicare. multa super Ladislao rege proloqui. angelicum vultum. quietos mores. vltra etatem gestus. Potissime autem teruisani singulari affectu cesarem inspexerunt memores olim sub ditione australium se fuisse. quorum adhuc in pretorio signa videntur. Patauini quoqꝫ non ignorantes ad imperium se pertinere. Inter hec teutones plurimi ex Sueuia Franconia rhenoqꝫ partibus per vallem tridẽtinam Ueronam Mantuamqꝫ transeuntes Ferrariam veniunt prestolantes cesaris aduentum. Ea re cognita relicto patauio ferrariam petijt. vbi borsius leto vultu honoratum se prebuit ac omnem magnificẽtiam ostentabat. Omissa ferraria bononiã pegit. vbi bessarionẽ legatũ ap̃licũ occurrentem reperit. Inde petiturus florentiam montes appenninos ascenderat. Ingressus postea florentiam exceptus honore maximo. occurrerũt duo cardiales. Parumper aũt florẽtie morat⁹ donec edes cosme de medici ceterasqꝫ splẽdi

de vrbis structuras ⁊ populi magnificentiā spectaret. Senas ꝓfectus est. Cū senis esset Leonora filia re-
gis lusitanie sua alfonsi neptis sibi desponsata pisas venit. statura mediocri. virgo annos natu sedecim le
ta fronte nigerrimis atq̃ illustribus oculis. ore paruo. genis ad gratiā rubescentibus ceruice facie cādida
ex integro venusta. Imperatrix igit̃ senas deducta est iciunij sc̄da die. Occurrerunt primo ciues natu ma-
iores. deinde albertus ⁊ ladislaus. postea clerus. Fridericus cū legatis aplīc extra duas vrbis portas spō
se aduentū expectabat. qua visa in amplex⁹ ambo venere. Ubi hec gesta sunt Senenses marmoreū lapidē
erexerunt. Cesar post iter suū vrbē versus ꝯtinuauit. Apud viterbiū mandāte pōtifice ingens honor illi ex
hibitus est. Ad v. idus marcias ex sutrio iter romā summo mane accepit. ⁊ quicquid nobilitatꝪ in vrbe fuit
obuiā datū est. Uenit deinde cesar in eminentē collē vnde vrbē spectare potuit. Leta ois nobilitas. cui ca-
put orbis vrbē visere datū est. cunctarū gentiū columē romā. vbi de colle descensum est sacer senatus apl̄i
cus occurrit. Sequenti die in prꝫiis que ꝓxima erāt vrbi ois cesaris comitatus se recepit. Cesar trabea ve
stitus inter legatos ytalie eminebat. Imperatrix muliebris ornata cultibus portugalēsibus circūdata oīm i
se oculos attrahebat. Ladislaus hungarie ⁊ bohemie rex tenera etate purpuratus. Albertus german⁹ ce-
saris milicie ductor obequitans suū cuiq̃ locum demonstrans. Duo cesaris vexilla fuerunt. alterum quod
sancti georgij vocitant. deinde vexillū aquile. Postq̃ vrbē cesar intrasset eius equū manu regere mariscalc⁹
nudū ensem ante cesarem tulit. Epūs spoletanus vicarius pontificis ac plurimi epī ⁊ abbates infulati san
ctoꝝ reliquias ferentes occurrerūt. Cesar sub aureo panno quod vmbraculū vocitant siue baldachinū in-
troducere vsq̃ ad gradus basilice sancti petri p̄cedentes. ibi nicolaus pontifex sede sedēs eburnea pōtifica
libus ornamentis indutus. senatu cardinaliū circūstante verbis paternis ⁊ supra modū benignis Frideri-
cū suscepit. qui pedibus eius exosculatis auri massam obtulit. Tum q̄s ladislaus ⁊ albertus ac demū impe
ratrix pedes basiauerūt. Nicolaū deinde rogat vt ex plenitudine potestatis se rome longobardoꝝ regē co-
ronaret. Idibus igit̃ marcijs apud sancti petri summū altare Fridericū in regē longobardoꝝ coronauit. et
Leonora p oratores desponsata inter missaꝝ solennia. denuo ei iuncta fuit matrimoniū benedictū. Abso-
luta mediolanensi coronatione postridie solennitas augustalis cepta est. Romanus pontifex oīm summam
beati petri arā in sublimo throno ꝯsedit. Extra cancellū duo tribunalia fuere. alterū friderico. lenore alterū
deputatū. Fridericus postq̃ iusiurandū beato petro ⁊ nicolao in ea forma p̄stitit q̄ ludouicū caroli filiū iu-
rasse decreta ꝯfirmant. alba indutus in canonicū sancti petri receptus. Inde augustale paludamentū acce
pit. in mediā basilice ꝓfectus trinā benedictionē suscepit. Exinde ductus ad altare sancti mauricij in scapu
lis atq̃ brachio dextro ꝓ veteri more oleo sacro delinitus. similiter ⁊ leonora. Pontifex rē diuinā inchoa-
uit. Inter celebrandū diuerse solennitates a priscis inuente seruate sunt. Sceptrū quo regia potestas indi
cat̃. Pomū quod mundi dn̄m ostendit. Ensis qui belli iura demonstrat p varias vices data. Postremo co
rona aurea infulata p̄ciosisq̃ coopta gemmis cesareo capiti imposita. Imꝑatrix q̄s post cesarē coronam ex
manibus pontificis accepit. quā ꝯiugis Sigismundi fuisse ꝯstabat. Cesar q̄uis ornamēta sibi p̄cio incre-
dibili cōparasset. In hāc tn̄ solennitatē palliū. ensem. sceptrū. pomū coronāq̃ caroli magni ex archiuis nurm-
bergensiū ad se deferri curauerat. Ut aūt coronationi diuinisq̃ rebus est impositus modus leonora in suas
edes secessit. papa ⁊ imperator ad gradus basilice simul venerunt. ibi pontifex palafredū ascendit. eiq̃ ce
sar dextratoris officiū p aliquot passus exhibuit. equo deinde consceso vsq̃ ad ecclesiaꝫ sancte marie vna ꝓ
fecti sunt. Tūc papa in pallatiū rediit. cesar in ponte adriani ꝓfectus ē. vbi albertū fratrē pluresq̃ duces et
comites ad milicie ꝓuexit honorē. ter quemq̃ gladio percuciens. Trecenti eo die percussi milites referunt. de-
inde cū sol occideret ad lateranū se cōtulerat. splendidū ibi ꝯuiuiū habuit. Imperator igit̃ Fridericus mil
lesimo quadringentesimo quinq̃gesimosc̄do anno. die. xviij. mensis marcij imperatoria corona donatus.
Alfonsi regis arragonū precibus oneratus vt neapolim sese cū imperatrice ꝯferret. statuit tanto regi morē
gerere. Ad regē igit̃ amicū ꝓfectus ⁊ post eū leonora. Qua aūt magnificentia neapolim imperator introi
erat ꝯsultius arbitror reticere. Alfonsus qui antea neptē suā nunq̃ vidisset nuptā ⁊ in alto locatā ample-
xus est. Mansit illic cesar ⁊ sanctā ebdomodā ⁊ octauā pasce. Ostendit quoq̃ alfonsus thesauꝝ suū quicq̄
p̄ciosum habuit. Inde cesar naues ascendit romā petiturus. Imperatrix octo diebus apud auūculum po-
stea mansit. deinde manifredoniā profecta est atq̃ illo ex loco p mare venecias nauigauit. Cesar romam re-
diens triduo ibi mansit. Rediens deinde borsium estensem mutine ⁊ regij lepidij ciuitatum ducem creauit
qui pro tanta dignitate suscepta monile p̄ciosum dono cesari dedit. quod patrem vno ⁊ viginti milibus au
reis emisse ferebat. Is postq̃ solennitas ducalis absoluta est, ingressus nauem p fluēta padi venecias pe
tijt. Cum ciuitati proximus esset nauigia infinita ⁊ artificū ⁊ nobiliū occurrerunt mirabiles ludos preben
tia. Franciscus foscari dux venetū vir grandeuus qui triginta ⁊ amplius annis reipublice prefuerat cū tre-
centis senatoribus obuiam venit. inauditam insolitamq̃ festiuitatem vniuersos ostendere. Mansit autem
apud venecias diebus decem. Sumptus ei ⁊ consorti sue magnifice non solum in vrbe sed in omni eorum
territorio prebiti sunt. Deinde recedentem senatus vsq̃ ad litus profectus est. Fridericus post missa yta-
lia cum germanie metas attigisset. horribile visu dictu mirabile videri potest. q̄turbidam aeris faciē mu
tatāq̃ celi vultum offenderit. quod presagium future cladis multi iudicauerunt. Presertim cum intellexe-
rant quosdam principes res nouas in germania ⁊ hungaria moliri ob regem ladislaum adolescentem. Pe
tentem eū ytaliam cesarem rogauerunt australes vt Ladislaum in paterna hereditate apud se dimitteret.
Reiecta peticione. auctoribus duobus Ulricis Altero cilie comite. altero eytzingero sumptis armis rebel

lauere. Redeũtẽ ex ytalia fridericũ apud nouã ciuitatẽ obsidione cĩxere. Quib⁹ ⁊ heinricus rosensis natione bohem⁹ cũ ducẽtis eq̃tibus ⁊ mille peditib⁹ se adiũxit. Cessit furẽti ꝑplo fridericꝰ. pupillũq; adhuc tenerũ dedit. q̃ summa alacritate apud viẽnẽses except⁹ est. Hic gloriosus imꝑator inter liberos ex leonora susceptos primo cristoferũ habuit quẽ immatura mors abstulit. Et maximilianũ ducẽ burgũdie postea regem romanorũ. cũ filia margareta vxore ducis alberti ĩ baioaria. Australes aũt ⁊ si fridericũ cesarẽ accersitis bohemis in noua ciuitate ⁊ in viẽna obsederũt. Eo demũ redacti sunt. vt victores ex victo pacẽ peterẽt atq; in eã rem auri sex milia nũmũ quotannis pẽderent. Nouissimis aũt diebus cũ mathia hungarie rege bella varia gessit. q̃ ei nõnulla incõmoda. ⁊ ꝑcipue australibus intulit. Viennã ac nouã ciuitatẽ in austria abstulit. Que post mortẽ mathie fili⁹ maximilian⁹ pr̃i reddidit. In plerisq; tñ locis. cui ei semꝑ ingens cupiditas pacis ⁊ ocij fuit. xp̄ianorũ principũ ꝓpter turcorũ incursiones cõuentũ ꝑcipue anno. 1471. Ratispone edixit. Et post aliq̃s annos Nuremberge. cũ oẽs ꝓpriũ cõmodũ q̃rerẽt. imꝑauit vt ab armis discederẽt ⁊ pacẽ inirẽt. Ratus venisse tp̄s. gladios in turcorũ ⁊ infideliũ nõ in xp̄ianorũ viscera puerti debere. Quã obrẽ anno salutis. 1486. filiũ ei⁹ maximilianũ ꝯsortẽ regni fecit. vt qđ ꝓ senectute adimplere non posset. ꝑ filiũ regẽ ꝑficeret. Cũ itaq; cesar nr̃ inclitus habũdat potentia numero hoim ⁊ copia gentiũ. etasq; ⁊ prudentia ⁊ magnificẽtia ꝯuenĩãt (q̃ ꝑcipue sunt ad res arduas capescẽdas) Speram⁹ vt ille aut fili⁹ eius det pacem ecclesie. Et cõponat nõ mõ principes. ⁊ omnẽ pp̄lum xp̄ianũ. ꝑ vniuersum orbẽ ad vnicã verã fidem xp̄ianã ⁊ sanctã reducet ecclesiam. ad altissimi dei gloriã ⁊ honorẽ. Sublimationemq; throni sui cũ laude perpetua ⁊ eterna salute. Quod vt diebus nostris conspicere valeamus pietas diuina concedat.

S. Bernardinus

Bernardin⁹ senensꝭ ordinis seraphici francisci professus. ⁊ instaurator egregius sua etate declamator. Is apud senam vrbẽ ethrurie nobili loco nat⁹. qui postq̃ lr̃as didicit. ac põtificij iuris aliquã peritiã habuit. patrimonio qđ non tenue a parentibus iam vita functis accepat inter xp̄i paupes erogato. abnegãs seculi pompas. ad religionẽ diui francisci sese recepit. Amatorq; paupertatis eximius. cũ ordinẽ illũ labentẽ ⁊ institutione primeua longe remotũ offendisset. reducere fratres in viã. cũ diu frustra conatus fuisset. Neq; eñ indurati maiorũ cõuentuũ mores flecti poterãt. Vocatis ad se nõnullis quos sanioris mẽtis inuenit. seorsum habitare instituit. hijsq; domos ab vrbibus remotas ex elemosina struxit. Iubẽs oẽs vt pr̃is francisci volũtas fuerat nudis pedib⁹ ambulare. vestes laneas sine lino habere. cibo vinoq; vti modico. plumas oẽs effugere. ĩ sacco dormire. nihil de crastino esse sollicitos. ꝓprij nihil tenere. pecuniã vti venenũ malãq; pestẽ fugere. victũ elemosina q̃rere. humiles eẽ. populis xp̄m ⁊ hũc crucifixũ ꝑdicare. que oĩa primus ip̄e implebat. sobrius pater in ꝑdicationib⁹ adeo plebi acceptus. vt alter paulus crederet̃. per. xxx. ⁊ eo amplius annos vniuersam ytaliã predicãdo circuiuit. quibus rebus adeo religionẽ auxit vt q̃nquaginta ⁊ ampli⁹ cenobia ꝑ ytaliã sui ordinis a fundamentis erexit. ⁊ fratribus impleuit. Mos ei fuit inter ꝑdicandũ nomẽ ihesu aureis litteris in tabella depictum ostendere. Cui⁹ rei nouitatẽ cũ plerisq; improbaret. a martino pontifice iussus ẽ nouũ ritũ relinquere. hũc in nomine ihesu curasse morbos. ⁊ fecisse miracula nõ est ambiguum. Tandem apud aquilam brutiorũ vrbem terrene vite cursu pacto. ad celestem lucem migrauit. vbi corpus eius sepultũ. tercio ⁊ sexagesimo vite sue anno. miraculis coruscat. Ideo nicolaus quintus pontifex anno salutis. M.cccc.l. in iubileo adnitẽte ioanne de Capistrano sanctorũ ordini asscripsit ac in cathalogo beatorũ patrum redegit.

Iubileus hoc anno. M.cccc.l. rome freq̃ntissimus hominũ freq̃ntia fuit qui annus gratie magnus fuit vt queadmodũ ex lege veteri corꝑalis ⁊ animalis seruitus anno q̃nquagesimo extingueretur. Remitterenturq; culpe. ⁊ onera peccatorũ omibus. qui limina sanctorũ apostolorũ sincera mente ꝑquirerent. Ingens igitur populi multitudo. ex omĩ xp̄iano solo ꝑ hunc annũ romã petebat. Licet aũt quadragita ⁊ amplius hominũ milia diebus singulis ꝑ vrbem templa foraq; vaderent. dissonisq; mores. deformes habit⁹ ac diuersa linguarũ genera cõcurrerent. Sapientia tamẽ pontificis actum est. vt neq; victui necessaria defuerint. neq; tumultus interciderint. Vnica tamen horrenda visu ⁊ auditu stupenda. paucis diebus ante finem iubilei calamitas accidit. Nam cum circa vespertinã horam basilicam sancti petri frequens pp̄li multitudo peteret. neq; minor iam recepta benedictione rediret. Facta est in ponte quem sancti angeli vocitãt. Ingens euntiũ ⁊ redeũtiũ concursatio. Cũq; hij atq; illi a superuenientibus vrgerent̃ premerẽturq; turmis accidit alios ruere. alios sup ruentes vadere. Cũq; nõnulli equis mulisq; veherent̃ cum iumẽtis vna prostrati calcatiq; sunt. Inde maius discrimen ortum. Nam parietibus pontis equato iacentiũ cumulo. quã plures in tyberim ceciderũt horrendum spectaculũ. alij vndis absorpti. alij inter hominũ brutorũq; pedes oppressi animas exalarunt. quorũ corpora diligenter quesita. Romanus pontifex accurate sepeliuit. Exequiasq; hũs solẽnes fecit. Capellamq; marmoream in eodem ponte paulopost construxit. diuturnũ tante cladis memoriale.

Anno precedẽti pestilẽtia ingẽs q̃ primo in asia exorta. ac deinde per illiricũ dalmaciãq; in ytaliã serpens. plures postmodũ annos ad vltimos germanie ⁊ galliarum fines misere. per omes fere populos debachabatur. Deinde in locis ytalie ⁊ germanie maxime mediolani desevit. Sequẽtibusq; annis vbiq; peste laboratum est. vt pauci de multis superfuerint. Quod quidem malũ preter penuriam magnam. Etiam superior solis defectio ⁊ frequentes terremotus indicauere.

Alfonsus rex

Alphonsus ferdinandi arrogonie regis filius. Cuius pater ioānes vlterioris hyspanie rex. qui currentis equi lapsu exanimat⁹ fuit. āno. 1442. Renato superato. et pulso in regno neapolitano succedēs regnauit annis ferme. 22. Cū diu antea regnasset in arrogonia et sardinia atqz hyspania annis multis. Renatus enī rex ludouici andegauēsis frater. ex francoꝝ genere natus a ioanna regina contra alphonsum regē in apulio regno vocatus cū quatuor annis regnassz deiicitur. qui massiliā vñ in initio venerat mari reuersus ē. Huius alphonsi pater vir sanctus cū decessisset quatuor post se reliquit filios. alphonsum. ioannē. heinricū et petrū. Hic cū maior natu esset regnū paternū obtinuit. Et bellicarū rez glorias pacis laudibus pferens ad id regnū oculos adiecit. in id magna classe deuenit. Et pfectum arcis maritime ad ꝓditionē pellexit. et castellū cepit. inde bellū neapolitanis intulit. Mortua aūt regina cōtra renatū mouēs adeo neapolitanā vrbem longa et durissima obsidione fatigauit. vt multi fame perierūt. Tandē noctu p cuniculū furtim militibus intromissis vrbē cepit. et paulopost vniuersis regni pceribus domitis vniuersum regnū in suam potestatē redegit. Eoqz tanto regno pacato neapolim rediēs. curru aureo triūphās vrbē inuectus ē. post magnifica gesta. Cuius dicta ac facta antonius panormita poeta clarissimus disertissime pscripsit. qnto kal. iulij. clausisse oculos traditur. nullis ex se relictis filijs legitimus. nisi tantū ferdinādū adhuc extantē ex cōcubina filiū. quē et in apulie regno ex testō heredē sibi dimisit. In arrogonie aūt regno Joānes frater successit. Reliquit aūt hic inclitus rex cū super tria regnasset regna. tantas diuitias quātas vnqz vllus alius pdecessoꝝ regū fecerit. qui sine ptrouersia regū principūqz omniū quos nostra etas tulerit. et sapientissim⁹ et fortissim⁹ habitus ē. Rex inter voluptates moderatus inter adulatores firmus inter vana plera qz principum exercitia doctrine studia haud omisit.

Julianus cardinalis

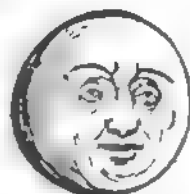

Julianus cesarinus cardinalis diaconus. Vir fidei xpiane amator feruentissimus. Et omibus vtutibus tam diuinis qz humanis ornatus. quez superiorib⁹ diebus. eugenius pontifex legatū in vngariā ad cōponendū inter ladislaum polonie regem et vxorē alberti impatoris pacē miserat. anno. 1444. apud budaz regni vngarie caput inter ipos optimū pacis fedus iussisset. Eo cuā rege ipm et vngaros omnes reduxit. vt magno cōparato exercitu contra turcos europam occupare volentes pficiscerent. Qui turcoꝝ fines cū ipo exercitu hostili animo ingressi. Inter danubiū fluuiū et andrinopolim a solis ortu vsqz ad occasum cū hostibus pugnātes. ad quadraginta turcoꝝ milia eo in cōflictu occiderūt. inter quos decem et octo ex primoribus coꝝ principibus cecidere. i qua tamē pugna ladislaus ipe polonie rex viriliter pugnās sagitta saucius interijt. Julian⁹ aūt ipse mortuo rege ceteros in plio exhortās. dux xpianī ex mltitudie turcoꝝ terga vterēt p xpi noie occubuit.

Franciscus Sforcia

Franciscus Sforcia philippi marie ducis gener. Anno. 1448. tercio kalē. marcij. iure hereditario potitus. Quart⁹ mediolanensiuz dux efficitur. Et vna cum vxore blanca maria regnauit annis. 16. et mense vno. Vir certe indicendo acerrimus et eloquētissimus. qui sua eloquentia magnanimitate fortitudine. liberalitate. et prudentia. veteres quasi imperatores superauit cum in re militari victoriosissimus fuit. Qui etiam ipsa in iuuenili etate quantas in primis contra braciū. contra florentinos venetosqz. contraqz eugeniū pontificem. contra mediolanenses et alios ytalos obtinuerit victorias. multis in locis clarissima extāt trophea. Et que clarissime gesserit in multis poetarum oratorumqz scriptis versantur. Qui etiam permagnifice et splendide tum mediolani. tum alijs in vrbibus edificauit. Et in primis castelluz iouis mediolani. aliud in lauda ciuitate cōfecit. hospitale magnificentissimū in vrbe fundauit. Extra portas cumanā apud sanctaz mariam incoronatam. monasterium cum ecclesia diuo Nicolao de tolentino dicata suasu vxoris blanche marie a fundamentis edificauit. Tandem sex post se relictis ex vxore masculis et duabus femellis. anno a natiuitate domini. M.cccclxvi. marcio mense mortuus est. funeratus ingenti pompa in maximo vrbis templo loco sublimi.

Solis defectus anno. M.cccclviij. quarto kal. septembris hora sexta facta est. Quo anno maxima et cruentissima bella multis in locis surrexerunt. in anglia enī et in gallia germania. flandria. perusia. pānonia. apulia. ac in vniuersa ytalia (vt dictum est) cedes rapine direptiones. incendia. vastationes. et infinita prope mala et damna subsecuta sunt. grecis autem mortuo amurate turcorum principe. multo maiora illata sunt damna. et seuiora bella a mahumeto eius filio excitata sunt. Sequenti deinde biennio tanta vbiqz fuit pestis vt de multis pauci remanserunt. Id etiam malum frequentes terremotus indicarunt.

Iurasse fridericū imperatorē nunq̄ congruū ē nisi cū in ciuitate aquensi apud belgas. τ cū rome corona
tus est. idq3 iuramentū constantissime tenuit. Cū enim iureiurando pmisisset ne bona possideret impe
rium nullatenus alienaturū. τ modo hoc modo illud ex eo peteret maluit auarus negando q̄ concedendo
periurus videri. Eā ob causam petenti borsio marchioni estensi ducatū mutine tamdiu reslitit donec mon
stratum est. Cū ducatum qui sub annuo tributo concederet lucri magis q̄ alienationis speciem habere. p
sertim cū mutina τ regiū in potestate sua non esset. In eū quoq3 fridericū cesarem te cū cū nonnulli di
cta probrosa iactassent. referentibus aulicis. an nescitis inquit fridericus. principes quasi signū ad sagit
tas expositos esse. Turres quidem fulgura pcealtas feriunt. humilia tecta preteriunt. At nobiscum bene
agitur si verbis tantum impetimur

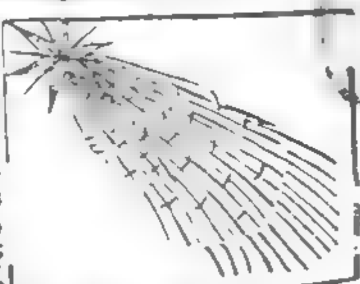
Ladislaus rex bohemie et hungarie

Ladislaus hungarie τ bohemie rex ac dux austrie filius alberti cesaris τ si
gismundi imperatoris nepos. Cū postumus nascebat. qui mox vt in lucē
prodit apud albā regalē τ baptismū xp̄iane fidei signaculū τ milicie cingulum
et sacrā hungarie coronam (quam mater penes se habuit eadē die accepit. Inde
sublatus in tutela friderici cesaris duodecim ferme annis fuit. cui mater τ ipm
τ coronā cōmendauit. Cū cecidisset in bello vladislaus polonie rex qui regnum
hūgarie assumpsit Ladisla' cōi procerū ɔsensu rex designat suisq3 auspicijs de
inceps in turchos pugnare cepit. Rex āt paulo pest magnificētissimus appara
tibus bohemiā petijt atq3 in praga summos honores consecut' regni coronā ac
cepit. mansit ibi nō puo tpe nec vnq̄ hereticoꝝ eccias intrauit. Pri' tn̄ q̄ rediret
in austriā vratislauiā nobilē vrbem inuisit slesitar caput. Postea comes cilie a la
dislao huniadis filio in castro regio obtruncat. Offensus ea re regi' anim' do
lorē tn̄ suppressit. Rex budā se ɔtulit vbi huniadis filios in carcerē rapi iussit. p
cussorē comitis ladislaū natu maiorē capite plecti. mathiā captiuū duxit i austri
am. In austria de ɔiuge regi tradenda diu agitatū. multe virgines offerebant. verū nobilissimo regi nulla
dignior visa est margaretha Caroli regis francie filia. placet legatos mittere qui sponsam petant. De loco
nuptijs eligendo ɔtentio exorit. hungari budā. australes viennā. bohemi pragā tante celebritate deputan
dam aiūt. factione tn̄ georgij pogiebracij solennitas prage destinata. Ordinatis austrie rebus ingenti rex
apparatu bohemiā petit. Inde due legationes misse. altera ad fridericū impatorē de pace. altera ad carolū
frācie regē filiā adducturā. In ea legatione. 800. equites profecti sunt. quadrige aurate. matrone τ virgies
splendido apparatu que sponsam ducerent. Imperator τ augusta vocati. ambe regis sorores τ cuncti ger
manie principes. ß hos cogitatus immatura mors regis interrupit. Ladisla' igit. x. kal. decembris egro
tare cepit. Cū medici accersiti desperata salute. Georgius vocat' cū quo plura locutus. finito smone de cu
ratione aie actū. xp̄iano more sacramenta exhibita. vbi aia amplius dimorari nō potuit. sacrā candelam pe
tijt τ intuens saluatoris imaginē oronē dn̄icā orsus pnunciato ß libera nos a malo nil amplius locutus
mortalis vite lumen reliquit. O inanem gloriam. quid dignitates. opes. potentiam tantopere flagita
mus. Ladislaus nobilissimus adolescens duo de viginti natus annos in ipo etatis flore tot regnis τ genti
bus imperans intra. iij. τ. xxx. horas postq̄ egrotare cepit extinctus est. Mortē eius alij morbo. alij vene
no imputauere. qui ad. viij. kal. decembris regia pompa in sinu proaui sui caroli quarti romanorum impe
ratoris sepultus fuit in ede sancti viti prage.

Theodorus thessalonicensis vir greca latinaq3 lingua apprime eruditus. pontificis iussu quom alia
egregia grecoꝝ volumina tū theophrasti de arborib' plantisq3 opus insigne in latinum conuertit.

Varia nunciata prodigia anno M.cccc.lvi. in sabinis mense februario vitulū capitibus duobus ortum
rome sanguinē apud veneris portam. in ligurio carnes pluisse. In agro piceno ortus infans denti
bus sex. facie insolite magnitudinis. future calamitatis que postea secuta est magna pfecto indicia.

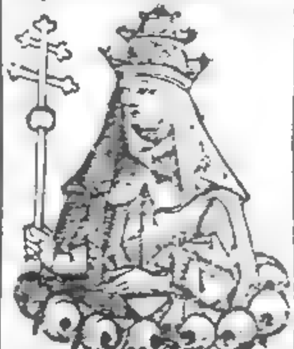
Cometes gradu. 15. cancri in oriente mense iunio visus est. Inde anno
sequenti cometes quā nigrū appellant M.cccc.lvij. anno iunio men
se gradu. 20 pisciū p mensem visus varie mortaliū mentes affecit.

Mahumetes turchoꝝ imperator ad thaurinū oppidū quod nūc albaz di
cunt ad confluentes sauū danubiūq3 sitū a paucis xp̄i cruce signatis
fusus fugatus castris exutus est. Johannes genere hispan' cardinalis san
cti angeli magnas illic copias cōparans. quo cū erat iohānes capistranus
de quo cōcitati pānonij ad insequēdos barbaros maximā stragē infinito ho
stium numero parua manu dedere. Bellū aūt gestū est die sancti sixti. qui ē
viij. yd' augusti. ob idq3 calixt'. iij. pō. eo die trāsfigurationes dn̄i ɔstituit

Terremotus pmaximus anno dn̄i. M.cccc.lvi. die quinta decembris hora noctis vndecima. Et iterum
xxx. die eiusdem mensis hora. xxi. fuit vt in memoria hominū nō sit τ nusq3 legat tam vehemētes fu
isse τ tam magnū spaciū terre occupasse. pcipue in regno apulie. In neapoli beneuento τ multis alijs ciuita
tibus τ villis circuniacentibus. et quo multa templa τ in neapoli pallatia. domus cū interitu magno hoim
pecoꝝq3 corruerūt. Et in terra laboris capue. caiete. auerse ceterisq3 veteris campanie vrbibus. Fuerūt ni
hilominus τ alij terremotus pcepti inter pmū τ scdm etiā postea ß tenues ita vt nullum damnum edificijs a
ac personis intulerunt.

Linea summorum pontificum

Pius secundus

Paulus secundus

Anno mundi. 6657. Anno xpi. 1458.

Pius eius nominis secundus papa eneas cognomento picolhomineus antea vocatus. natione ytalus. senis oriundus. corsiniani ortus patre siluio. matre victoria. Ideo pius eneas siluius poeta vocitatus hoc anno patrū omnium consensu tercio decimo kalendas septembris pontifex creat. vir quidem oī laude dignus eloquentissimus copiosissimusq;. prudens et singularis. qui nō ad ocium sed res maximas agendas vocatus. Is corsiniani cū per etatem discere potuisset grāmaticam didicit. Annū vero decimū et octauū agens senas pficiscit vbi a necessarijs et cognatis adiutus poetas primo. mox oratores audiuit. quibus facultatibus tanto ingenio valuit vt breui preclara poemata latina ediderit. inde ad ius ciuile se contulit. Postea dominicū capranicū secutus basileā puenit. Deinde bartholomeū nouariensem epm. et post eum nicolaū sancte crucis cardinalem secutus. Iterū ad basileam pficiscens semp in honore apud omnes est habitus. Fuit enī scriba in illa synodo et lrāz apostolicaz abbreuiator. In eo aūt conuentu persepe orauit. Legationes plures concilij causa obiuit. Orator deinde ad fridericū imperatorem a felice missus tantū dexteritate ingenij valuit vt eū corona poetica donatū inter amicos et pthonotariū receperit. Relatus deinde in senatoriū ordinem. quē princeps in rebus grauibus consulit. Creato autē nicolao pontifice dum ab eugenio subdyaconus creatus eps tergestinus morit. in cuius locū eneas se quidē inscio a pontifice et imperatore suffectus est. A calixto aūt pontifice in numerū cardinaliū refert. ingressus conclaue post obitū calixti pontifex creat. Accepta pōtificia corona confirmata prius ecclesie ditione se totū ad curam reipublice xpiane conuertit. Sigismundū austrie ducem qui in cardinalē aduincula petri animaduertisset diris execrationibus psecutus est. Maguntinū insup antistitē sede deiecit. Beneuentanum quoq; archiepm summouit. nil regibus. nil populis timore aut auaricia cōcessit. katherinā senensem inter sanctas xpi virgines retulit. pragmaticā in gallia abrogauit. fodinas inuenti tū aluminis apud tolphā instituit. Cultor iusticie et religionis. admirabilis eloquio. Inter ferdinandū regem et sigismundū malatestam inducias composuit. vt mantuā vbi cōmunem xpianoz conuentū indixerat tuto pficisci liceret. media igit hieme ab vrbe discedit. mantuā postremo ventū est vbi magnus erat principū numerus. magna legatoz vis. actūq; est pio illo dicente vt bellū cōmuni oīm decreto turchis indiceret. Vrbem aūt romam multis exornauit edificijs. et tybure arcē construxit. ac senis nōnulla ornatissima edificare fecit. Fuit aūt continentissime vite et otij inimicissimus. homo stature breuis. caput habuit ante annos canū. facie senecta. aspectu seueritatem facilitate conditam ostendebat. Circa cultū corporis neq; morosus neq; negligens. robustum ei corpus natura dederat. quod tn̄ longe pegrinationes et crebri labores attriuerant. accedebant morbi eius familiarissimi tussis. calculus et podagra quibus persepe cruciabat. Duodecim cardinales suo pontificatu veteribus addidit. Qui tandē ancone dū venetorum ducem belli socium ancone expectat vt contra turchus cū innumerabilibus populis pficiscerent. diuturna et lenta febri afflictatus morit anno sexagesimoquarto supra quadringentos et mille. xvij. kal. septembris. anno vero pontificatus sexto. diebus sex minus. Funus ancona romā defertur et in basilica sancti petri condit ad altare sancti andree. Delectatus ē aūt mixto scribendi genere ideo plura opa edidit. Caput sancti andree e peloponesso romā auectū in sacello ad id fabrefacto collocauit. cognitionē quoq; rez antiquaz nō omisit cū cōmentarioz libros scripsit et plura alia.

Anno dn̄i. 6663. Anno xpi. 1464.

Paulus secundus papa patria venetus. patre nicolao. matre polixena. petrus barbo antea vocatus. eugenij pontificis ex sorore nepos sancti marci pr̄sbiter cardinalis hoc anno pridie kal'n. septembris pōtifex creatur. vir certe magni animi. corpus habens egregiū maiestate dignū. Is adolescens adhuc iturus in mercaturā erat. que apud venetos in precio est. Ei nunciatū est gabrielem auūculū suū pontificem creatū esse. substitit adhortante fratre paulo barbo. ac lrīs (licet iam adultus esset) operam dedit. inde vocatus ab eugenio archidiaconatū bononiensem. ac post epatum ceruie cōmendatione adeptus pthonotarius ab auūculo creatur. Tandem vna cū alouisio patauino medico. quem postea patriarchā appellarunt cardinalis ab eugenio creat. Erat aūt natura blandus. natura humanus. Mortuo itaq; pio in eius locū suffectus ē. Duo bella quidem parua in ytalia suscepit. que nulla re prius repetita bello sed insidijs incohoata postea deseruit. In colligēdis aūt pecunijs ita diligēs fuit vt fere sp bn̄ficia et epatus his cōmitteret q officiū aliqd venale haberēt vn̄ elici munus possz his aūt pecunijs interdū etiā ad liberalitatē vtebat. nā et cardīales paupes marie et epos et pricipes ac nobiles domo extorres. virgīes. viduas. egrotos freqnt iuuabat. Curauit item vt rome annona cetera q; ad victū ptinētia vilius q antea venderēt. Multa deinde edificia splēdide ac magnifice tū apud

sanctum marcū. tum vero in vaticano qd ad munificentiā pertinet extruxit. iustus quoqꝫ habitus ē. hic pontifex ac clemens morosus ꝛ difficilis canonicos regulares e sancto ioanne laterano pulsos a calisto pontifice restituit. Cognita aūt georij regis bohemie pfidia. in boiem vngaros ꝛ germanos cōcitauit. Apparatu aūt pontificio maiores supauit. In corona siue mitra in quā multas opes contulit coemptis vndiqꝫ magnis pcijs adamantibus saphiris smaragdis chrisolitis hiaspidibus vnionibus ꝛ quicqd gemmarū in pcio ē. Tandē vero decem cardinalibus creatis. quoꝝ de numero franciscus sauonensis eius successor extitit. Cū annos plurimos viuere sibi psuasisset. anno salutis nostre. 1471. v. kal. augusti. secūda hora noctis Cū eo die letus ↄsistoriū habuisset. ꝛ iocundissime cenasset. apoplexia correptus. vitā cū morte mutauit. anno pontificatus sui sexto. mense. x. peponū em esu. cancroꝝ. pastilloꝝ. pisciū succade admodū delectabatur. Quibus ex rebus ortam credūt apoplexiā illā. qua e vita sublatus ē. Nā duos pepones. ꝛ quidē prelgrandes comederat eo die. Quo sequenti nocte mortuus est. Eius corpus in basilica beati petri mane sepulture traditum est. Et tūc vacauit sedes dies nouem.

Antoninus archiepiscopus florentinus

Antoninus florentin⁹ archiepūs ordinis pdicatoꝝ pfessus pater. historiarū ac romane vrbis olim auditor causarū. sanctissime vite ꝛ moꝝ vir. ꝛ sacrorū dogmatū admodū doctus. hijs temporibus. ob lraꝝ gloriā apud ytalos in precio habitus ē. Qui multa ꝛ grandia volumina. magno qdem cōfecto labore. lōgisqꝫ lucubrationibus posteritati reliquit. que legentibus atqꝫ audientibus magnā afferūt doctrinā ꝛ voluptatem. Ex quib⁹ extat summa accuratissima in casibus cōscientie sacerdotib⁹ p necessaria. & ꝛ multos historiarū libros ad erudiendos mortales ↄposuit. Tandē āno domini. M.cccclix. deficiēs. vi. nonas maij. nō sine magna sanctitatis opinione fuit. cū crebris miraculis claruerit. Eius autem sanctū corpus ex domo epali. ad sanctū marcū ordinis sui delatū. cū magna populoꝝ frequentia ꝛ veneratione sepultum fuit.

Borsius marchio inde dux ferrariensis

Borsius estēsis marchio. Et primus ferrarie dux leonelli marchionis frater. Et nicolai estensis filius. defuncto leonello fratre maiore. in regnum ferrarie succedens. regnauit annis. 22. Vir certe ingenio diuino. in quo nihil fucatū. nihil subdolū. Eius verba sapientie plena. opa aūt grauissima. ꝛ semp regia. ad eū cum fridericus cesar accedens. visa hominis celsitudine ꝛ animi magnitudine. illum mutine ꝛ regij (vt premissum ē) ducem primo creauit. Deinde exactis multis annis romā accedēs a paulo pontifice magnifice exceptus. ab eodē ducatus ferrarie insignitus fuit. Nicolaus aūt pater cū hos ꝛ alios ex pellicibus genuisset filios. senio cōfectus. alios ex vxore suscepit liberos videlicet herculē ꝛ sygismundum. quos moriens regni heredes sub leonelli tutela reliquerat. qui eos neapolim relegauit. ꝛ regnū omne occupauit. Et cū ludouici ganzage sororem haberet vxorē. ex ea nicolaū tantū suscepit filiū. Quo nato nō multo post mortuus. cū nicolaus regno aptus non esset. hac conditione in borsiū imperiū deuenit. vt post obitū nicolao iureiurādo regnū restitueret. Borsius principatu suscepto cū prudentissimus esset herculē ꝛ sygismūdum relegatos reuocauit. ꝛ eos ac nicolaū tanqꝫ filios carissimos omnes habuit. Erat autem diuinaꝝ humanarūqꝫ litterarū egregie doctus. ꝛ doctorum viroꝝ amator. Hic vrbē ferrarie miris edificijs ornauit. Nam arcem nouā ꝛ curiā pulcerrimis edificijs clariorem reddidit. Monasteriū insuper toto orbe celeberrimū ingenti impēsa ordini carthusiensiū a solo cōstruxit. deniqꝫ anno regni sui. xxij. in pace quieuit. Eius corpus apud carthusienses ingenti pompa delatum. humili loco sepeliri voluit.

Ferdinādus rex

Ferdinandus huius nominis secūdus. alphonsi regis ex concubina filius. hijs temporibus patre defuncto. ex eius testamento in neapolitanū regnum eidem succedens. Alphonso autem sine legitimo filio defuncto. id regnū feudatario ꝛ antiquo iure ad sedem apostolicā deuolutū censebatur. Quod cum calixtus pontifex armis repetere statuisset. morte superueniēte disturbata sunt omnia. At ferdinādus metu liberatus ab eius successore pio papa regni cōfirmationē. reclamantibus gallis accepit. Quo regno in pace adepto multos hostes bello postea profligauit. hūc pius pontifex cum vehementer diligeret. et regno confirmauit. ꝛ regia corona donauit ac coronauit. Et ei etiā annuū censum in parte relaxauit. Inde auxilio pontificis ioannem andegauensem renati filiū apulia fugauit. Pio pontifice postmodū mortuo ferdinandus cum paulo eius successore. ꝛ sequentibus pontificibus inimicicias suscepit. qr peterent tributū quod singulis annis ecclesie romane pendebat. ꝛ ob bene merita relaxari optabat. Inde multo maiores simultates cum senatu veneto ob capt regnū cōcepit. Et turcum in venetos (vt aiūt) concitauit. Veneti igitur cū turco pacem cōposuerunt. qui omnē vim belli in regem conuerterūt. ꝛ hydruntū maritimā ytalie ciuitatem ei abstulerūt. Et verendū fuisset nisi mahumetes morte sublatus fuisset. plura damna regno apulie intulisset. Eo vero mortuo. difficilimo bello vrbem hydrunt. rex per alphonsum calabrie ducem filium suum in armis strennuū recepit.

Anno abhinc ferme sexto et quadragesimo inter fratres beate marie theutunicorum et vladislaum polonie regem de regni finibus orta questione. Utraque pars ingentes copias in bellum eduxit. At pruteni sive numero multum sive animi ferocia exultantes. duos gladios per fecialem regi misere. ut ex hys quem mallet unum acciperet. Is cum vitoldo fratre deo suo hostias litabat. quo audito feciale non invitus inquit precium signum recipio. Consecratoque gladio quem elegerat eo se cinxit. Et facta pugnandi copia. lituanos qui auxilio venerant primos opponit. quorum strage fatigata copia prutenorum. Et ipsa polonis supervenientibus sternit cruentissimo prelio. ea die confecto victoria regis fuit. viri equestris ordinis et religione quadringenti cum ipso magno magistro periere. Cesa ex plebe multa milia. qui superfuerunt capti. Prussia preter oppidum b. marie omnis ad polonos defecit. Sequentibus annis casimirus rex polonie eis civitates munitas dantzk et dorn abstulit. asserens portionem sui regni esse prussiam.

Albertus marchio brandeburgensis annis exilitis bellum adversus Nurenbergenses enixissime gessit. Srevenburgum ab eo multa vi oppugnatum est. Id oppidum in valle iacet. xx. milibus passuum a nurenberga. muro et fossa munitum. Et cum varia dampna ab utrisque illata fuissent per ludovicum bavarie ducem. ad hos tumultus sedandos vocatum. cum diu laborasset. hoc bellum post varias dietas sopitum fuit. Deinde cum post aliquod tempora inter ludovicum bavarie ducem predictum ac marchionem brandeburgensem principes potentissimos bellum susceptum esset. Haud quidem iniuria. et magna cum animi fiducia contendissent. post plures strages principes germanie pacem postulantes. Tandem res equo animo sedata fuit.

Ludovicus rex francie

Ludovicus caroli regis francie filius. hys temporibus patri in regnum succedens. Fuit autem carolus pientissimi animi vir. sed ingenij hebetis. Qui cum bellum contra henricum anglorum regem. Et iohannem burgundiorum ducem excitasset. et multos occidisset. Inde ingenti cede fusus fuit. et hi multas civitates ademerent. Et nisi per puellam deus miraculose restituisset. de eius regno actum fuisset. Tandem Nicolaus cardinalis sancte crucis ordinis carthusiensis. pacem cum duce burgundie composuit. quem tamen postea per insidias interficere fecit. quod infinita mala excitavit. Huius itaque caroli primogenitus ludovicus. delphinatus regionis princeps. regno suscepto multos patri benivolos regno depulit. Inde cum libertatem ecclesie in regno minuere conaretur. multos romanos pontifices habuit adversarios. Inde cum carolus aquitanie et normandie dux e medio per eum sublatus esset. quem ob eius sapientiam populi regnare cupiebant. Quod cum regni proceres et burgundie dux intellexissent id ex sua preparatione factitatum. vetusta odia renovarunt. conspirantes ingentes exercitum in eum deduxerunt. dux burgundie in picardiam advolans. civitatem pichignetum cepit. et complanari fecit. at rex a suis destitutus parisius commigravit. regiam saltem tutaturus. In normandia igitur innumera oppida everterunt. Pontifex autem romanus ad hos tumultos sedandos. Bessarionem nicenum cardinalem in galliam misit. cum diu laborasset tantum perfecit. ut cedes ac incommoda sopita fuerint. Demum anno a natali christiano. 1484. Rennis deficiens. Carolum primogenitum suum annorum. xv. etatem habuit successorem.

Georgius rex bohemie

Georgius pogiebratius bohemus post obitum ladislai hungarie et bohemie regis. accersitis proceribus gubernatorem suam non expirasse regis obitu dixit. pragenses nihil morati se sue gubernationi commisere. Exin constituta die qua novus rex digeretur. Re pro regni utilitate discussa. rex pronunciatur militie domique apprime clarus. Cui ad res gerendas nec consilium nec etas defuit. Ea res necam suspitionem maxime auxit. Inde ex pretorio in edem beate marie ubi rochezana presidebat regi publica salutatio exhibita fuit. Cum autem inclitum bohemie regnum ut premissum est dudum in perniciosam iacobelli et hussitarum hereticam pravitatem (ut communionem sub utraque specie de necessitate fore eterne salutis profiteretur) prolapsum fuisset. Georgius qui se catholicum affirmavit. In manibus iaurinensis et vaciensis episcoporum tactis sacramentis euangelicis publice iuraverit. dum coronationis reciperet insignia. Quod deinceps fidelis et obediens esset sancte romane ecclesie. et cum se ac conthoralem cum liberis tali iuramento obligasset. per fridericum romanorum imperatorem confirmatus extitit. Verum cum hys omnibus contraria ageret. et hereticorum sectam foveret et amplecteretur. Inde vratislaviensis et ceteri catholici homagium prestare recusarunt. Ideo papa pius. et post eum paulus pontifex. gravissimis censuris eum ac totum regnum bohemie fulminarunt. At paulus secundus anno. M.cccclxvi. publico consistorio eum heresi damnat. dignitateque ac regno privat. Tandem post annum. 71. supra quadringentos ac mille idem georgius bohemie occupator morbo perijt.

Mahumetes turcorum imperator. Expulso thoma paleologo. et fratre secum deducto. peloponessum occupat. anno eius. 11. eodem anno trapesuntij rege capto et interempto pontum. anno. 1460. obtinet. Inde mitilenem expugnat. diripitque anno regni sui. 12. Postea veneti magna classe copijsque terrestribus in peloponeso veterem murum fossamque ab utroque mari in ipso Isthmo tumultuarie opera pluribus simul locis erigere adorsi. corinthum obsident. Turci vero laborantibus suis auxilio properantes per interruptas municiones vi penetrant. ac christianos ad naves fugere cogunt. Tandem dux venetorum cum prestantissimis senatorum triremibus. 12. per equora ornatissime instructis. Anconam pontifice pio adhuc spirante venit. quibus e speculo procul visis papa. 19. kal. septembris gloria ingenti vita functus est.

Fridericus imperator. extra cenā nūquā vtitur vino. in cena leuissimū bibit. et id aqua ꝑdomitū leonore auguste que paterna in domo nūquā vinū gustasset. Suadebāt medici in germania regione frigida si mater fieri vellet. vinū biberet. Quod cū accepisset fridericus enea siluio vocato. Abi inquit. atq imperatrici dicito sterilem me cōiugem. quā vinosam malle. proinde si me amat. vinū oderit. At id nūciū leonora. Et si viri iussioni tam libenter pareo. quā vino si tamen viri vsum mādauerit imperator. mori optauerim quā parere.

Mathias rex vngarie

Mathias ioannis huniadis gubernatoris regni hūgarie filius. Ladislao ꝑdicto rege sine liberis extincto. Ungarie regnū consentientibus ꝓceribus occupat. Eius pater prouinciā vngariā ferrea gubernauit. nec dum rex abfuit minor eo habitus ē. hic prostratis apud albam turchis. post breui tpe morbo extinctus ē. Comes cilie cuius caput erat a rege secūdū. et eius auunculus. a ladislao huniadis filio in castro regio obtrūcat. Rex ladislaus quāq vehemēter cōmotus. tā atroci facinore dolorē tn̄ suppressit. Rex budam repetēs relicta alba. vbi secutos curiā huniadis filios in carcerē rapi iussit. Percussorē comit' ladislaū natu maiorem. Qui quatuor et viginti natus ānos egregio corpe adolescēs. flauis de more crinibus super humeros passu reuinctis post tergū manibus talari atq aurea veste indutus capite cū plecti iussit. Mathiā vo captiuū duxit in austriā. Et profectus in bohemia eū sequi mandauit. Cū aūt apud pragā obijt mathias qua die rex clausit oculos eadē pragā applicuit. quē georgius gubernator in custodiā suā recepit. Nec diu postea rex hungarie designatus magnis sponsionibus dimissus e carcere. volauit ad regnū. facta eni reconciliatione inter proceres mathias octo et decē natus annos nono kal' februarij rex acclamatus. Cū vo id regnū sibi cōpetere cesar affirmaret. multa bella inter eos suborte sunt. regnū tamē ei cessit. Fuit autē xpiane religionis ꝯ turcos defensor et ꝓpugnator acerrimus. qui pannoniā et alias ꝓuincias a turcoꝝ impetu tutatus fuit. Nā multis vicibus ingenti ꝓlio turcis supatis. etiā ꝑtem bosne recuperauit. Et turcoꝝ regnū incendijs. populationibus. cedibusq inuoluit. Sed et bella in bohemia cū casimiro rege polonie gessit. Pax tn̄ ꝯposita hoc mō inter eos fuit. vt pannonia hūgaria morauia ac slesia mathie relinqueret. et boemie regnū vladislao casimiri filio remaneret. Hic aūt prestantissimus rex paterno more militaris glorie appetētissimus. bello fortunatus. Cū videret fridericū cesarem sibi aduersari. cū turco pace cōfecta in eum arma vertit. ac viennā vrbem et alia sibi ademit. In qua vrbe tandē anno. M.ccccxc. morbo extinctus est. et ad albā ductus in sepulcris regum sepultus. huic ferdinandus neapolitanus rex filiam suam matrimonio copulauit.

Nicolaus de cusa cardinal'

Nicolaus de cusa germanus. sacrosancte romane ecclesie. tit. sancti Petri ad vincula presbiter cardinalis prestātissimus atq doctissimus. ea tempestate claruit. q tanta bonitate fuit dū viueret vt pauci meliores suo tpe nati sint. viciorū oīm hostis acerrimus. ambicionis totus aduersarius. integritate animi immutabilis. honestoꝝ laboꝝ indefessus etiā senectute patientissimus. bn̄faciendi et gratificandi admirabilis. Sane tanta doctrinaꝝ oīm vbertate fuit. vt quicquid ex tpe dicendū incidisset id copia tali dissereret. vt ei solū facultati censeret studuisse. Uir supra opinionē eloquēs et latinus. historias oms nō priscas mō. s medie tempestatis. tū veteres tū recentiores memoria recensebat. In mathematicis disciplinis suo tpe doctior eo fuit nemo. Jus ciuile pontificiūq didicerat. philosophie Aristotelice acerrimus disputator fuit. Theologie summus interpres. huius celeberrimi viri plurima extant summi ingenij opera. De visione dei. de pace fidei. Cribratio alchorani. de ludo globi de mathematica pfectione. De apice theorie. de docta ignorantia et pleraq alia. Is aūt dū ecclie sue brixinēsis iura acrius tueret a sigismūdo austrie duce capit. atq honesto fuat carcere. Pōtifex āt pius. cardinalis captiuitate grauiter cōmotus. facūda orone i sigismūdū publice inuehit. et eū ꝑmonibus interdictis deterret. tandē liber euasit ac pace cōposita. dum pius ancone vita functus fuit. cardinalis rome decessit.

Bessarion cardinal' grec'

Bessarion. S.R.E. eps cardinalis sabinēs et ꝯstātinopolitanus ꝑtriarcha. Niceni venerāda nūcupatiōe terraꝝ vbiq celeberrimus h tpe floruit. de q sapientissimo dici pōt. Cuius cū ea fuit, vt paulus pōtifex summus pdicabat) In reꝝ oīm maximaꝝ vsu peritia. Ea in consilijs vl' grauitas vl' ꝑspicientia. vt nihil de summis vnq rebus factū fuit si Niceni viri desijsset auctas. In studijs eni maioribus et hūanis oībus ea facultas et copia. vt plura legisse credi neminē possit acutius lecta et rectius intellexisse. vberius paucissimos cultissimis quibusq tempibus darius q scripsisse. Et quāq summe reipublice xpiane negocijs impeditus. mentia tamen indignatione cōmotus ac veritatis studio incredibiliter inflāmatus. defensionis platonice imo diuine philosophie libros aggressus est. tanta id maiestate egit. vt cōuiciatorem calūniosum credi plato ipe diuinitatis secretarius possit suggessisse. Juste igitur platonis defensor. Qui tandē legatus ac franciam in reditu dum pacem fecit in itinere defecit.

Ars imprimendi libros his temporibus primū in germania enata ē. Quātum igit litterar studiosi germanis debeant. nullo satis dicendi genere exprimi potest. hanc apud maguntiā rheni vrbem solerti ingenio librorum imprimendorū ratio. 1440. inuentā fuisse aiūt. Hoc tempore in omēs fere orbis ptes ppagatur. qua omnis antiquitas paruo ere cōparata a posterioribus infinitis voluminibus legitur. Eius laudes antea in prohemio operis pcelebrate sunt. Qua certe nulla dignior. nulla laudabilior. aut vtilior esse potuit. Qd si hec ars effluxis tempibus viguisset maxima pars operū Titi liuij et Tullius de re publica ac Plinius de bellis germanice aliaqz pclara opera malignitate tempor amissa nō fuissent. Ideo in eius laudem quidā hos cecinit versus. O felix nostris memorāda impressio seclis. Defuerat quasi totū qd fundis in orbē. Oēs te summis igit nūc laudibus ornent. Inuētore nitent vtraqz lingua tuo. Nunc paruo doctus quilibet esse potest. Te duce qn ars hec mira reperta fuit.

Nicolaus perotus Rhetor

Nicolaus perotus saxoferratensis et Sypontinus epūs egregius theologus ac rhetor disertissimus. ad hanc etatē perueniens. nōnulla in diuinis laude digna cōposuit. Sed et ad puerorum eruditionē cōmode breuiterqz libellū edidit. Cōmentarios etiā in multis auctoribus pcipue in martialē opus variū cornucopie appellatū fecit. Ac qdā e greco in latinū transtulit.

Robertus de licio ordinis minor pfessor. Et aquile marsor seu abrutij vrbis epūs in doctrinis sacris doctissimus vir. et noticie oim ecclesiasticorum dogmatū sufficienter instructus. oim pdicator doctor. Hisdē tempibus ob eius clarissimā et admirandā pdicationis grām. ab oībus ytalis multo in pcio habitus est. Qui tantū in scripturarū studio laborauit et scripsit. vt vbiqz Roberti predicationes nūcupentur. plurimas eni ad instructionē fideliū tractatus et sermones edidit. Qui ab oībus psertim declamatoribus studiose legūtur.

Matheolus perusinus medicus

Matheolus perusinus medicus doctissimus. hoc tpe medicor ac phor monarcha. oīmqz liberaliū artiū cūctarūqz scientiar. facile princeps. preceptor meus eruditissimus. Quē ego hartmānus Schedel Nurēbergensis. doctor patauinus. tribus ānis ordinarie legentē auscultaui. a quo demum phabita p eius ozone elegantissima. insignia doctorat' padue accepi. Ne sua memoria pereat. pauca de eius vita ac doctrina huic operi adiūxi. Cū eni sepius mecū animo cogito. qz maximus ac singularis in omnes amor suus extiterit. Quis ē adeo rerum imperitus q non putet ob incredibilē virtutē suā. singulare ingeniū. summā rer experientiam. cū perpetua memoria cōplectendū. Cui eni ignota fuit verbor suorum integritas. suauissimus sermo. decora facies. qui et artis poetice et orator summā cognitionē habuit. Qui nullū cyceronis op' aut mantuani vatis. aliorūqz poetarū dimisit intactum. In astronomia vo geometria et arithmetica et musica opera a veteribus edita totis viribus pscrutatus fuit. Verum nec phia atqz medicina cōtentus. demū sacris litteris delectatus. in eis tanqz mel in fauis dulcedinē abditā sensit. Reddidit igit suos auditores auscultando dociles. beniuolos. attentos ac disertos ipo orante. In eo nāqz maxima fuerunt omnia. siue acumē ingenij. siue artis peritiam. siue oronis elegantiā cōmoditatemqz considero. Reliquit aūt post se orationes lepidissimas. Cōmentaria in hypocratem. galienū ac Auicennā. Et arguta consilia in medicina. Tandē senio deficiēs padue sepult' fuit.

Platina historicus

Baptista cognomēto platina. pria cremonēsis aplicus abbreuiator. magni animi et pstātie vir. eruditione et eloquētia nulli inferior. hisdē tpibus i pcio exns. a paulo pōtifice maxio. bonis et dignitate indicta cā priuat et i carcerē detrudit. Et ibi vsqz ad pauli mortē retinet. Ex q tandē post mltas calamitates a sixto pontifice eius successore liberat'. et in statū pristinū restitutus. neqz ingenio suo abusurus. pter libr quē de natura rer et obsenijs ediderat. Egregiū etiā opus de vitis et moribus pontificū sixto pontifici obtulit. In quo etiā impator principūqz ac ducū multorū res gestas inseruit. nōnulla etiā alia opera et eplas scripsit. Demū anno domini. 1481. rome ex peste decessit.

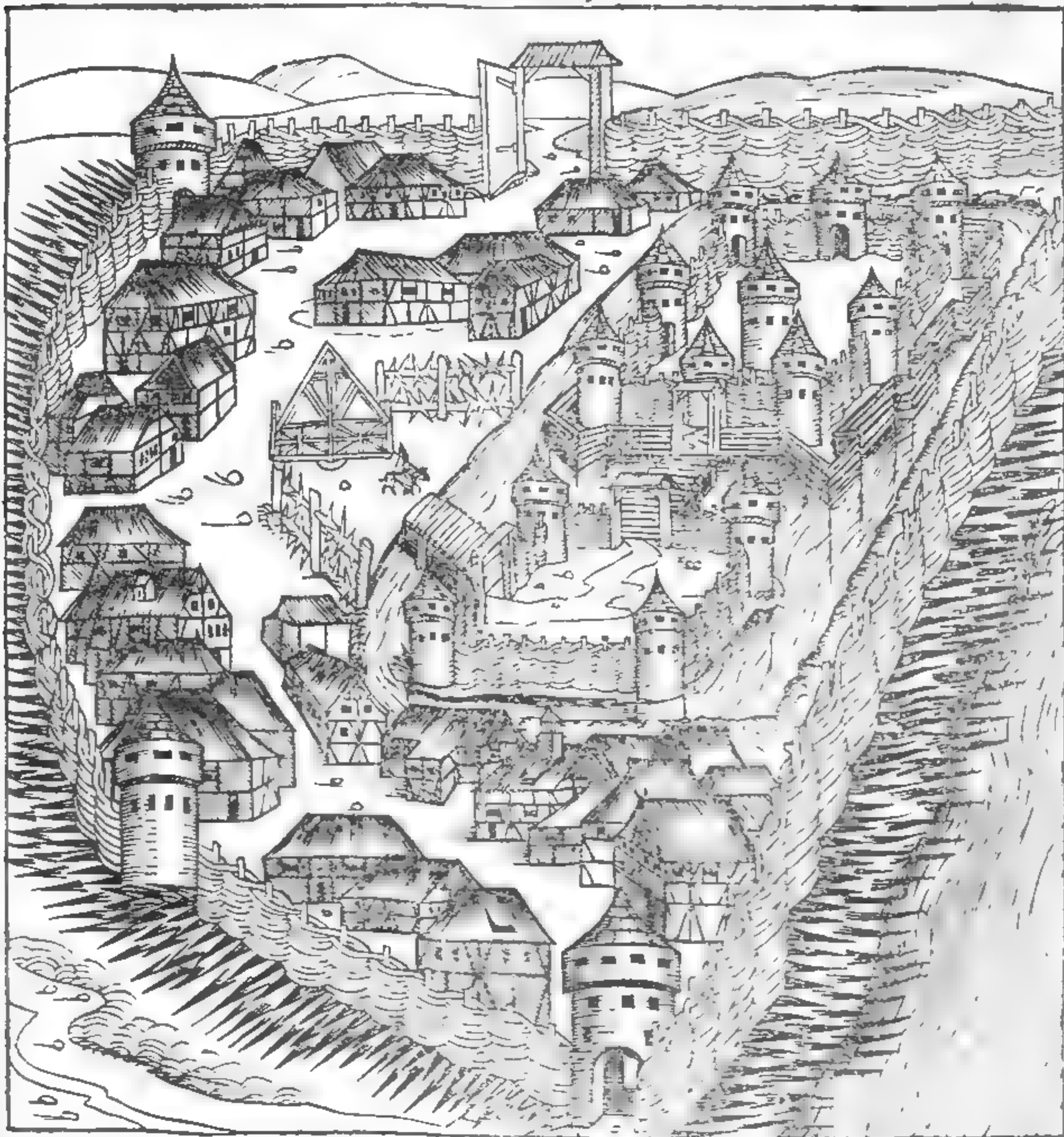
Dominicus calderin' pria verōnēsis rhetor luculētissim'. et tā greca qz latina lingua nō mediocriter erudit'. et i studijs hūanitat eminētissimus. p hoc tpe ipe diuini igenij fecit opuscula. i iuuenalē. marcialē. suetoniū. et i Ibin nasonis interptationes edidit celebres. Saphos etiā eplas cū pperacio. et cyceronis eplas ad atticu cōmētat' ē. Et nisi imatura morte pūct' fuisset. p plura alia edidisset. Obijt deinde anno domini. 1477.

Marius philelphus frācisci philelphi oratoris fili' eques auratus laureatusqz poeta philosophie et artiū doctor. p hoc tēpus tota ytalie clarus extitit. Qui cū eruditissim' esset funebras orationes preclarissimas. et alterius materie plurimas. et quidē elegātes hūt. Extāt ei' ingenij opa in diuersis metror generibus edita. Richmos quoqz et cantilenas composuit. Deniqz et hic a Friderico gonzaga marchione mantuano publico salario ad lectionem vocatus ibidem in anno domini. 1480. vite finem fecit.

Leodium galliaꝝ clarissima ꝛ potētissima ciuitas hoc anno M.cccc.lxviij. a carolo burgundionꝝ duce capta ꝛ ingēti edita cede. diruit̄. Superiorib⁹ em̄ annis inter leodiēses ꝛ burgūdionū ducē maxīe dissentiones agebant. q̄s cū leodiēsis ep̄s extinguere ꝯpesceret a ciuib⁹ suis vrbe pulsus fuit. ideo summ⁹ pontifex tricariensem ep̄m legatū eo misit. Is in carce. ē trudit. Quā ob rē indignatus dux vrbē in germania populosissimam presente ꝛ fauente ludouico frācoꝝ rege acerrimo īpetu ac p̄lio vrbē expugnauit ac eā euertit

Mathias inclitus rex hungarie bosnēse regnū hac tēpestate aggressus castrū iaytza tū loci natura tū vo mentioꝝ altitudine munitissimū dedicione cepit. Inter hec sacro regni hungarie diademate a manibus friderici romanoꝝ cesaris magna cū difficultate rehabito. rex sexto sui regni. Anno dn̄i M.cccc.lxiiij. in die cene dn̄i astantib⁹ ꝓceribus cū solēnitate maxīa coronatus. Post hec mahumetē turchoꝝ imꝑatorē in expugnatione dicti castri iaytza in fugā vertit. relictis machinis ꝛ tormentoꝝ generib⁹ inglori⁹ in turchiā rediit. Tandē post aliqua tp̄a castrū siue castellū turchoꝝ sabatz denoīatū ad lit⁹ fluminis zaue vel saui p eosdē ex lignis terraq̄ multū curiose ꝑforti ope p̄paratū (vt sequēs figura p omnē diametrū ac formā ostendit) turrib⁹ ac fossatis ac vallibus. necnō minus militibus munitū diro hiemis sub rigore obsedit. in quo lignea menia ex tabulis fabricata sunt. quaꝝ tabulaꝝ cōpago ita solidū est vt vix ab intento posset iunctura ꝯprehendi. Suntq̄ triclinia ambitu ꝓlixiore distincta portic⁹ in oī decore disposite. Area v̄o curtis ingēti ambitu cicte vt amplitudo ip̄a regiā aulā ostentat. Dūq̄ rex acrius p̄lio insisteret. turchi rapto comite iohāne de weitebitz ab exercitu regis ad castellū. eo interfecto caput ei⁹ absciderūt cū flauescēte copiosaq̄ coma haste suffixū ad terrorem exponi iusserunt. Mathias rex indignatus vi aggressus dedicione cepit ac expugnauit ingenti gloria. Nouissime turchi anno M.cccc.xcij. iterato castellū inuaserūt. ab hungaris repulsi ad propria redierunt

Sabatz

Linea summoꝝ pontificū

Sixtus quartus

Innocentius octauus

Anno mundi. 6670. Anno xpi. 1471.

Sixtus quartus papa natione ligurus et sauona vrbe maritima natꝰ frāciscus antea vocatꝰ ordinis minoꝝ generalis minister hoc anno paulo pon. in die crepusculo dū solus in cubiculo quiesceret interitu sublato quinto yd' augusti in eius locū a patribus suffectus est. vir certe doctrina clarus. Is statim a pueritia diuinis misterijs a parentibus dicatus est apud ordinem minoꝝ initiatus. Adolescentior factus patauinū venit. fama ciuitatis illectus ad sapientiā capescendā. in quo moratus ꝑ viginti fere annos nobilis alūnus legendo orādo scribendo vniuersum orbē splendidissimis sapientie radijs illustrauit. ⁊ de potentia dei librū scripsit. librūqꝫ de sanguine xpi. librū de futuris contingentibus ⁊ librū de conceptione beate Marie virginis ac quedā alia. qui in ordīe minoꝝ ꝑ omnes dignitatis gradus ad cardinalatū ꝑuenerat. Fuit aūt ante pōtificatū ac etiā in ipo pontificatu mitissime consuetudinis ⁊ vite continentissime. in pauperes religiososqꝫ maxime munificentissimus. quos omnes fouit ac priuilegijs amplissimis adiuuit. Inde in amicos ⁊ familiares iocundus. in delinquentes clemens. principes ac nobiles patria extorres ꝓsertim paleologoꝝ filios. bosnieqꝫ reginam turcho pulsos pecunijs adiuuare nō destitit. ⁊ rhodioꝝ milites ac ferdinandū a turchis vexatos incredibili pietate confouit. vrbem romanā cenosaȝ ⁊ vetustate in plerisqꝫ collabentē instaurans. vias eius cultissime et decentissime strauit. pontem sup tiberim maxima impensa iecit ⁊ a se sixti pōtem nominauit. Edes quoqꝫ pontificias apud sanctū petrū cultissimas reddidit. Hospitale sancti spiritus in vaticano ꝑmagnificū fabricari fecit. in quo ⁊ vite sue ordinem splendide depingi voluit. Et cū maxime beatissime virgini Marie deuotissimus esset ecclesiam sancte Marie de populo erigere fecit ac decorauit atqꝫ alia innumera bn̄ficia vrbi romane contulit. nilqꝫ in pōtificatu egit qd merito reprehendi possit nisi q ipse (vt fit) suos nimiū amauit. in queȝ errorem multi superioꝝ cecidere. Cū ordelaphos e foro iulij depulit ⁊ hieronimo Riario necessario suo concessit. cuiꝰ consilio arduis in rebus semper vsus fuit. Jubileum a paulo institutum anno quarto pontificatus sui celebrauit. Et beatū Bonauenturam in sanctoꝝ cōfessoꝝ numero ascripsit. Et licet hic multos habuerit detractores optimus tn̄ pōtifex fuit. summa em̄ alacritate ⁊ animarum custos extitit. cupiditatem a se resecauit. iras compressit ⁊ malitias extirpauit. Viginti cardinales toto tempore sui pontificatus creauit. e quibus tres fuerunt romani. duo genuenses ⁊ quatuor sauonenses. inter quos iulianus sancti petri ad vincula ex fratre nepos fuit vir certe ꝑhumanus ⁊ comis fuit qui ipsius corpus maxima pompa ⁊ deuotissimis exequijs in nouo templo seu sacello apud sanctuȝ petrum in vaticano sepeliri fecit. cū obisset pontificatus sui anno tredecimo.

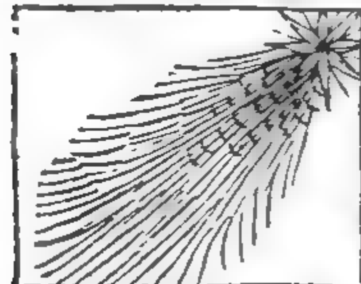
Anno mundi. 6683. Anno xpi. 1484.

Innocētiꝰ octauꝰ papa patria genuensis patre aronciboꝝ familia mediocri ſ honorato natꝰ. iohannes baptista antea vocatus post sixtum pontificē ex cardinali pr̄sbitero sancte cecilie hoc anno idibus augusti pontifex creatus. Is ex genua que adiacens mari oriundus. que ciuitas ytalie pulchritudine ⁊ reꝝ omniū que terra mariqꝫ aduehunt opulentia ⁊ edificiorum amplitudine ceteras excellit. Ab his parentibus ortus qui generis nobilitate ⁊ reꝝ gestaꝝ gloria clarent. familia ciboꝝ vetustissima. aranus pater eiꝰ equestris ordinis vir ꝓbatissimus. Hic ep̄s melfiden̄. inter ceteros patres cū pauperior humaniorqꝫ haberet Sixtus em̄ quartus ob eius ingenij amenitatē dexteritatē atqꝫ modestiā maiorem inmodū eū dilexerat. In datariū asciuit ꝑpter ipsius humilitatē ac comitatem. facilitatem morum. moderationē ⁊ elegantiā pontificiū munus ꝓmeruit. Fuitqꝫ in rebus gerendis prudentissimus eo q senis ⁊ in vrbe legationis officiū cuȝ optie functꝰ fuisset magnā sui regiminis ⁊ prudētie spē patribus dedit. Huiꝰ pōtificatus principiū curiuȝ suorum bellis plenus fuit. ⁊ quod ab omnibus potentatibus expetiuit a suis obtinere nō potuit. quibuscūqꝫ em̄ oratoribus a principio ad ꝓstandā ex more obedientiā nō dū in ytalia verū ex germania ad se venientibus sumopere pacē postulauit. armaqꝫ omnibus deponere mandauit. ſ inimicus homo vt optimis eiꝰ desiderijs obsistere posset paulopost in languorē maximū pontificē ꝑducere curauit. ⁊ illico inter vrsinos ⁊ columnenses vrbis primiores dissidiū excitauit. diu ei inter ipas familias immortale odiū. qui vniuersum vrbeȝ suis factionibus ꝑturbarūt. que res magnā animi dolorē pōtifici infixit. nō destitit tn̄ armis ⁊ minis discordias extinguere. multa em̄ circa pontificiā dignitatem ac rempub. xpianā ⁊ ecclie vtilitatem ordinare ꝓposuit ſ ob breuitatem tpis ⁊ eius infirmitatē. bellū quoqꝫ ⁊ epidimiā adimplere nō potuit. beneficū tamen ⁊ circa deum atqꝫ amicos ꝓ viribus se ostendit. nā post adeptā sanitateȝ corporis dona ecclesie sancte marie de populo condonauit. Leupoldū ducem austrie diu defunctū ob crebra eius miracula enarrata in sanctorum confessorū numero aggregauit. Domum solacij quam vocant belluidere ꝑpe vrbem romanā extruxit. cuius structuram simul ac picturam ⁊ reliqua excedere quadragintaqꝫ milia ducatorum ferūt. Anno salutis M.cccc.xc. conuentioneȝ oratoꝝ. regum. principū ⁊ cōmunitatū rome habuit ꝓ expeditiōe ꝯ turchos. Collectionē pecuniaꝝ ꝑ plenarias idulgētias i germania ꝓ exeqnda expeditiōe fieri fecit. auxilio raymūdi payraudi archidiaconi. cuiꝰ idulgū nō dū ad viuos verꝫ ad iferos se extēdebat. magnā copiā

n collegit. tādē oēs curā mētēq3 ac diligētiā ad subditoꝝ comoda. ad tuēdū dignitatē eccie. ꝛ ecōtra ipas rebelliones tollēdas. ac religionē (habito iā maximis laborib⁹ zizimo sultano) ꝓpagādā ɔuerterat. Fuit itaq3 ɔstātissime iusticie cultor. pacis studiosissim⁹ amator ꝛ exuberantis annone vigilantissimus ordinator. Sedans honorificētissime ingruētib⁹ bellis peculiares eccie populos ꝛ romanos i pͥmis q̄3 felicissimos esse optauit. Exultauit summope cū ad maiores dignitates viros extulit eruditos ꝛ probos. Fuit preterea in pauperes misericors. afflictoꝝ nō minus ɔsolator q̄3 ꝑncipū susceptor liberalis. ꝛ dei ac sanctoꝝ ei⁹ ꝑpissim⁹ venerator. Pontificale pallatiū miro sumptuoso opere exornauit amplificauitq3. Visitat⁹ a dño plurib⁹ lōgisq3 morbis. quas patientissime tollerauit. Adueniente demū diuine vocationis hora sumptis ex ritu xp̄iano deuotissimo animo salutaribus sacramētis intrepide deo spm̄ reddidit creatori. vt securus de immarcessibili gloria videref celestē vitā cū morte ɔmutare anno pon. sui octauo die. 26. iulij anno salutis. 1492.

Fridericus impator anno. 1469. religionis gratia media hyeme romā veniens magnifice a pontifice susceptus donatusq3 est. ac. xxij. equites creat kal. ianuarij in ponte adriani. Inde tergestam oppidum quū rebellasset per duces subuertit diripitq3 magna ciuium cede.

Maumethes turchoꝝ imperator. 400. nauiū classe. inter quas triremiū. 200. erant ꝛ equitū. 100. milia Euboiā adortus. chalcidē. 30. die expugnat subuertitq3 magna suoꝝ cede. Veneti inde classem nauium. 60. instructā ad infestāda turchoꝝ littora mittūt. in ea triremes. 60. 20. onerarie fuerūt anno. 1470.

Cometa magnus ꝑ mensem ianuariū in pͥcipio anni M.cccc.lxxj. circa festū sancte agnetis visus igneo colore rutilans. crinib⁹ longis nigrisq3 quos in occidentalē ferebat plagā. Cui⁹ quidē corpus ꝑmū circa libre principiū fuit. postea se tantū in septentrione flexit. vt extra zodiacū migrasset pculdubio iudicatū sit. durauitq3 dieb⁹. 80. Verū nō dū isto dissoluto alter apparuit. cui erat coma ignita que in arietis signo posita videbatur ꝛ caudā in orientalē plagā porrigebat. quē alij perticā. alij ascon dicūt Mortales grauiter affecit. Sequenti eī anno siccitas incompabilis subsecuta est ꝛ pestilentie bellaq3 cruentissima pluribus in locis euenere.

Cristiern⁹ rex daci ꝛc

Cristiern⁹ rex dacie suecie norvegie. gothoꝝ dux holsatie stormarie in oldēburg ꝛ delmenhorst comes vir quidē xp̄ianissim⁹ ꝛ multis ꝟtutibus ornatus. Anno M.cccc.lxxiiij. romā soluendi voti gratia ꝑ vniuersam lombardiam thusciamq3 transijt. ab omnibus potentatib⁹ honorificētissime exceptus fuit. inde romā ingressus prodeūte obuiā honorato q̄3 cardinaliū collegio a Sixto pō. max. celebri honore exceptus est. ac pro singulari munere rosā aureā quā pontifices singulis annis in dñica letare alicui ex principib⁹ xp̄ianis donare ɔsueuerāt ꝛ ipse a Sixto pontifice donat⁹ est. Ibidē eī de vniuersali italicoꝝ ꝑncipū pace agi cepit vt scilicet vno animo contra turchum coirent s3 res ꝑfici nō potuit. inde digressus ꝑ omnes ytalie vrbes transiens ꝑbenigne vbiq3 habitus est. domū demq3 reuersus aliquot annis cū omni sanctitatis exemplo supuixit.

Karolus burgūdionū dux nussiā colonēsis agri oppidū ad rhenī ripas obsedit s3 cum fridericus imperator obsessis auxilio venisset inito federe discessit in belgas.

Jubileus a paulo pontifice prius ꝑ vniuersum orbē xp̄ianū institutus a Sixto pontifice maximo hoc anno. M.cccc.lxxv. declaraf. Inde ferdinandus rex mense ianuario magnis hymbribus romā venit iubilei gratia vt pre se ferebat. sed reuera vt initū fedus solueret qd̄ effecit. nam postmodū inter ytalie potentatus initum est fedus pontifice auctore in quo rex primus ascribitur.

Hercules dux ferrarie

Hercules estensis nicolai marchionis filius ꝛ borsij frater scds ferrarie dux his temporibus nō sine magna ɔtentione regnū paternū suscipiēs regnauit vsq3 in presens cū omni laude. vir bonus ingeniosusq3 ac rei militar3 scientia eruditus. ꝑterea septimo regni sui anno florentini veneti ꝛ mediolaneñ. tanq̄3 virū magnanimum contra alfonsum calabrie ducem ꝛ urbinum comitē ducē exercitus constituerūt. qui pleraq3 eoꝝ oppida cepit. Hic helionorā ferdinandi regis filiam mulierem cordatam accepit vxorē. ex qua sex suscepit filios. quatuor mares ꝛ duas feminas. Hic tandem soceri sui consilijs cōmotus tergiuersatus venetis ruptisq3 eoꝝ federibus ferdinando ꝛ alijs socijs colligationibus inhesit et venetoꝝ immunitates violare cepit. que res maximum incendium in tota ytalia excitauit. pro qua re veneti illū terra aquaq3 oppugnare ceperūt ꝛ plurimas terras ei abstulerunt. ꝛ nisi alfonsus calabrorum dux ferdinandi regis filius vir in armis strēnuissimus ꝛ pontifex execrationibus obstitissent de eo actum fuiss3 Tandem pace inter eos omnes confecta. inde vrbem ferrariam multis edificiis clariorem reddidit.

Symon beatus tridentin⁹ puerul⁹. quē ob miraculoꝝ frequētiā btm̄ appellāt. die mart. xij Kal. aprilis anno ab incarnatione verbi septuagesimoquīto supra millesimū quater cētū in hebdomoda sctā a iudeis in tridentina ciuitate necat⁹ xp̄i martir efficit. Iudei eīn ea in vrbe degētes pasca suo more celebraturi. cuꝫ xp̄ianū nō haberēt immolādū cui⁹ sanguinē in azimis suis vti possent puerū in hūc modū in samuelis cuiusdā iudei domū furtim deportarūt. In sacra hebdomoda añ diē pasce luce tercia vespere facto is añ fores p̄ris puerulꝰ more sedēs. cū nō aderat genitor nec cara parēs, ꝓditor thobias assistit blanda voce moratus puerꝫ cui⁹ etas nō dū ter decē mēses viderat. fert illico samuel ad edes. Cūqꝫ nox ruit hic gemini saligmā samuelqꝫ thobias vitalis moyses ysrahel atqꝫ mayer añ synagogā lein ei⁹ pectora nudāt. In eius collo primū ne vagire posset sudariolū apposuerūt ꝛ extensis brachijs p̄mo p̄eputiū forpicib⁹. mox genā dexterā p̄cidentes. Inde quisqꝫ forpice carnē euellit. Sudib⁹ deinde pacuti pupugere. cū ille manus alter plantas cōtinet crudeliter sanguine collecto hymnos eoꝝ more canētes. addūt minis v̄ba. accipias suspēse ihesu. fecere sic olim maiores nr̄i. sic ꝯfundanf celo terra maries xp̄icole. sic caput eius inter vlnas cecidit ꝛ vita libera ad superos fecit iter. inde ad cenas ꝓperarūt azimas de sanguine eius in xp̄i dedec⁹ ederūt. coqꝫ mortuo statim corpus in ꝓpinquū domus eoꝝ flumen ꝓiecerūt ꝛ pasca cū gaudio celebrarūt. Querētes deinde anxij parētes gnatū paruulū. postridie eū in fluuio inuenerūt. q̄ illico vrbis p̄tori scelus denūciarūt. Is p̄tor iohānes de salis nobilis brixiensiū ciuis legū doctor viso puero exhorruit facin⁹ ꝛ ꝯfestim vrbis iudeos ꝯp̄hendit ꝛ eculeo eos sigillatim imponēs tormētis astricti eo ordine crimē retulerūt. q̄ diligēti examinatione cognito iudeos ꝯdignus supplicijs exterminauit. Presul eo tp̄e vrbis Jo. hinderbach collegit extinctū corp⁹ ꝛ sepulchro mādat. multis e vestigio cepit florere miracul. Inde ex oī xp̄iano orbe pp̄loꝝ ꝯcursus ad sctī huius paruuli sepulchrū est factus vt etiā vrbs ipā cū miraculis ꝛ opibus multis sit aucta Corpori v̄o ipsius pueri tridentini ciues basilicam pulchram erexere

Cōsimile etiā scel⁹ apd̄ motā oppidū qd̄ ē i finib⁹ agri foroiulij p⁹ quinquēniū iudei pegerūt. Nā etiā alium puerū simili mō mactauerūt. p q̄ tres eoꝝ captiui venetijs missi fuerūt ꝛ atroci supplicio cremati sūt.

Iterum thurchi inferiorem ingressi misiam magna cede sternunt. Dehinc magnā genuensium vrbē capham quā ad meotidem adhuc possidebant. Genuenses expugnant. ciuitas populosa ꝛ mercatoribus plurimū apta fuit hoc anno cuī genuesi eā prodente in turchoꝝ man. deuenit in littore euxini maris sita.

Nuelle monstrũ tẽpestate istac in veronẽsi agro nascit͛ que vnũ tantũ caput habẽs ⁊ duos podices. duasq͛ vuluas. ex ipis ambab⁹ supfluitates emittebat. Insup q̃tuor brachia ⁊ duo grossiora q̃ p volũtate mouebat. alia tenuiora ⁊ immobilia erant. vẽtres etiã duos circa stomachũ cõiunctos habebat. hanc parentes p italiã circũferẽtes precia ab inspicientibus mendicabant.

Padus ⁊ tiber reliquiq͛ oẽs ytalie fluuij nouẽbrio mẽse ex multitudine imbriũ ita excreuere vt extra alueũ effluentes multa accolis dãna intulerũt. q̃ nõ secus p vias mortales nauigabãt ac p eoꝝ fluminũ aluea facere consueuerant. Decrescentibus paulopost multa animalia ⁊ q̃maxime tiber secũ traxit. ex quorum putrefactione ⁊ flatu pestis maxima subsecuta est.

In hispania morte heinrici prouincia diuidit͛ diuersis populoꝝ studijs. nã ferdinãdus iohannis arrogonie regis filius helisabetham heinrici sororẽ in matrimoniũ traductã ⁊ alfonsus portugalie rex heinrici iohannam filiam ex sorore sua neptẽ fouens regnũ diuiserũt. Anno sequenti ferdinandus rex hispanie in agro numantino portugalie regem profugat.

Johannes de monte regio astronimus

Iohãnes de mõte regio aleman⁹ nõ minor anaximãdro. milesio aut syracusano archimede. vtraq͛ lingua greca ac latina eruditissim⁹ germanoꝝ dec⁹. hac quidẽ tẽpestate ob astronomiã ceterasq͛ mathematicas disciplinas a mathia pãnonie rege nurmbergẽsibusq͛ ppetuo donat⁹ stipendio. ⁊ in germania. pãnonia ac rome multo in p̃cio habit⁹ ẽ. Qui cũ in hũgaria kalendariũ ppulchrũ ac q̃daz alia in astronomia magno cũ labore suo celebri ingenio composuisset. Ephemeridesq͛ a nostris diario dicta maxima cura ingenioq͛ edita inductis noue astronomie tabulis. reprobatisq͛ gerardi cremonẽsis theoricis romã ad emendandas paschilem dionisij computũ a sixto q̃rto pon. accit⁹ dum pleraq͛ posteritati parat nõ sine maxima studiosoꝝ iactura morbo perijt. Usus ẽ pceptore georgio burbachio in mathematicis excellentissimo. cui⁹ theorice sciẽtissime impsse circũferũt.

Nicolaus estensis q̃ de imperio ciuitatis cũ hercule dissidebat. ferrariã clã ingressus primo septebrij p̃mo ĩpetu aduersarios exterruit. mox concursu Sigismundi fratris herculis eiectus vrbe palude latitans capitur. nec multo post capite obtruncatur adolescens omni virtute insignis.

In franconia germanie nobili prouincia (que ab incolatu francoꝝ orientalis francia appellat͛) Anno salutis M.cccc.lxxvi. in rebus xp̃ianis varij mot⁹ agitationesq͛ inciderũt. Timpanista quidã aialiũ brutoꝝ pastor apud vicũ Nicläshausen vocitatũ sectatores plures nactus virus diffundere cepit. eo pnicio sius quo ⁊ sacerdotes ⁊ religiosos in ppl̃oꝝ inuidiã adductos spernẽtes abiectos habere ceperũt. Is vo simulatã puritatẽ quandã ⁊ innocentiã vite pponebat. edocens vitã cleri ignominiosaz fore. theolonia ⁊ pedagia dñis nõ esse psoluẽda. oẽs aq̃s ⁊ nemora oĩbus libera esse. ac nõnulla alia nephãda in populũ seminans. q̃ nouitate gaudebãt. ea sibi vĩginẽ mariã enarrasse p̃dicabat. Undiq͛ igit͛ gẽtes votis occurrebant. Diebusq͛ festis maximo ɔcursu hominũ longũ sermonẽ in odium cleri deducebat. Eo igit͛ a Rudolfo ep̃o herbipolen͂. missi exploratores inde sectatorẽ pricipalẽ ad herbipoli ducẽtes igni tradiderũt. post cui⁹ mortẽ hec pegrinatio viroꝝ ⁊ mulieꝝ euanuit. Nurmbergẽses q̃s sb mulcta ne q̃s de ciuib⁹ suis accedẽt. p̃hibuerũt

Galeacius maria medio-
lanen. dux

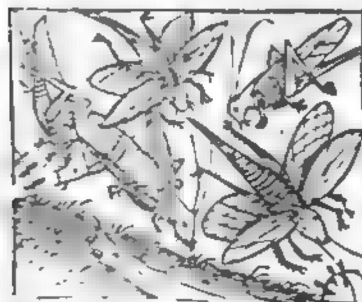
Galeacius maria mediolani dux. anno. 1477. ob irā cōcepti sibi fundi a iohānne andrea lamprognano nobili mediolanensi eo die qui prothomartiri stephano celebris habet in ipsius martiris templo ad aras incautus confodit. qui post patrē franciscū Sfortiā dux declaratus regnauit annis nouē et menses decē vir promptissimi ingenij et excelso et magno animo princeps. Cū multa edificia in vrbe mediolano extraxisset ppulchre q̄s lapidibus sectis vrbē vbiq̄ sternere fecit. Et paternū erariū pecunijs exhaustū diuicijs repleuit. In celebratione m̄ diuino rum officiorū supremos cātores maximo sumptu et impensa habere nitebat. Uerum cum immoderata mulierū libidine uteretur. post habita sue maiestatis honestate. coniuratione facta vniuerso astante populo et omnibus aulicis vulneribus, ꝯmissum est confossus anno etatis sue. 33. turpiter occubuit et in maiori vrbis tēplo eminentissimo loco iuxta parētes suos sepult⁹ fuit. Relictis post se duobus filijs et filia ex bona sabaudiana vxore susceptis. Johānes aūt maria in festo ephie etatis sue anno nono patrū decreto in ducē sublimatus pulchritudine indolis et promptissimi igenij adolescēs astāte pplo bireto et reliqs ducat⁹ ornamēt, isignit⁹.

Carol⁹ burgūdionū dux

Carolus burgundionū dux philippi optimi ducis filius vltimus ex illustrissima regiaq̄ francorū familia natus. vir fortis. seuerus. magnanim⁹ ac terribilis & iustus. liberalis. elemosinarius et diuinorū obsequiorū feruentissim⁹ obseruator. Is cū vigesimū etatis attigisset annū. et gandauenses ciues a philippo patre quoddā priuilegiū extorsissent nō pauca militū collecta manu in eos duxit priuilegia in foro vrbis exuri fecit. principatu q̄s susceptō multas vrbe potitus concertationes habuit. pace postmodum confecta a leodiensibus germanis infensus omnem vim belli in eos conuertit. et ciuitate obtenta post cedē et direptionē editam vrbē complanare fecit. inde vrbe desolata relicta p eduardo sororio anglie rege e britānia a comite douerich et heinrico portugalie rege pulso. exercitū multū ꝯgregauit et ꝯtra eosdem et ludouicū regē bellū suscepit et breui illū in regnū remisit et arma in ludouicū regem cōuertit et m̄ltis incomodis attriuit. Per romanū pontificē paulū mox inter ipos res ꝯposite fuerunt. His gestis ad nussiam coloniensis agri oppidū quod est in ripis rheni duxit et illud acerrime obsedit Sed cū fridericus cesar tercius eius auxilio venisset in regnū discessit. Deniq̄ cū multas prouincias ingenti cede sibi subegisset ad nansiam dictionis lotharingie ducis vrbē puenit vt contra sueuos (quos vsitatiori vocabulo suiceros siue suitenses appellant) maturaret. Hi tn̄ populariter in ducis castra aduolant. illum tanta strage afficiūt vt fusus ac pfligatus tandē obtruncatus mortē obiuit. Tria itaq̄ oppida sibi dānosa fuere. In rebus gransen. grege murthen. corpore nansen. Unicam filiam nomine mariam hic regni heredem tantum dereliquit. que postea Maximilianum friderici cesaris filium accepit maritum.

Ferdinandus neapoli rex cū pacē q̄ itali vigebat anno. 1478. labefactare studuisset. ascito sibi ihero nimo fori cornelij (quā imolā itali dicūt) comite. raphaelē diaconū cardinalē diui georgij nepotē. sixti quarti pontificis ex sorore comitis iheronimi. simulq̄ franciscū saluatū archiepm̄ pisanū cū famulicio 300. hominū florentiā misit. inq̄ diue liberate templo francisco saluato eucharistiā celebrante composita hora iuuante Johanne pacio viro maxime apud suos extimationis. multisq̄ aduerse factionis iulianum mediceu ꝯfoderūt. Laurēti⁹ vo fortiter vulnerat⁹ prudentia consilioq̄ precipuo impetus hostiles cohercuit. plurimis factiosis fede trucidatis. plurimisq̄ cum archiepiscopo pisano suspendio necatis. Florentini vo cardinalem diui georgij vsq̄ dum res componerentur retinuerunt.

Locuste eodem anno p italiā vagāte brixie agrū deuastarūt. cū in brixiano agro in maxima multitudine aduolarūt. que brixianis et mantuanis maximum intulerunt damnum. quib⁹ nisi ludouici mantuani principis sollicitudo obstitisset. sata queq̄ in tota lombardia corrosissent.

Maximaq̄ lues hoc ipō anno p totā italiā vagata est. adeo vt hec pestis seuissima in brixiana vrbe supra. xx. hominū milia. et venetijs supra triginta hominū milia perierunt. Eam eīn calamitatē solis eclipsis indicauit. qui eo anno iulio mense fuit. atq̄ locustarum multitudo.

Veneti graui exhausti bello ipliciti in macedonia et foro iulij magnis othomanni copijs vexati magno reip. detrimento totiusq̄ reipub. italie aperto periculo. Cū longū in flectendo pontifice tempus contriuissent. et annos. 17. maximis et diutinis bellis p greciā. macedoniā et foriulij a turchis vexati imminente periculo cū mahumeto impatore fedus pcussere. Omnibus illi redditis que sue suorūue ditionis fuissent ac tradita. Scodra quā obsidione cinxerat spondentes. 100. mille aureos ad duos annos soluturos. quos nobiles alumnis mercatores cū imperatore contraxerant. Hoc pactoq̄ conuenere anno. 1479. vt veneti constantinopolim magistratum mitterent. quem baillum vocant. qui venetorum lites solus dissolueret. ob quod singulis annis. 10. mille aureos illi pendebant.

Rhodia licet a turchis nō parua dissidia habuerūt. post tñ cōstantinopolis expugnationē grauia sensere bella. Cū quatuor ꝛ viginti annoꝝ curriculo cōplures sibi vicinas ditiones subegissent. animo inflatus mahumet egre admodū tulit rhodiā vrbē finitimā eius imperio liberam eē. Mahumetes igr̄ imperator ingenti classe maritimaqꝫ bellatoꝝ vi rhodum petens. Appulit itaqꝫ ea classis velox centū decimo kal. iunij Anno incarnationis. 1480. militeqꝫ in terrā exposito p̄mū in vertice mōtis sancti stephani ꝛ circa eius montis colles castrametati sunt. ꝛ p tres ferme menses vrbē bombardis alijsqꝫ missilibus indesinenter p ducentos suos lacerauit ꝛ oppugnauit. Verū petrus dabuson magnus rhodioꝝ militū magister xp̄iane religionis amantissimus. vir prudentissimus ac magnanim⁹ sue magnanimitatis magnū experimentū dedit. diuina tamē fauente clementia principis ꝛ suoꝝ virtute fauente turchi fundunt. ppulsant. cedunt. tātoqꝫ impetu terga vertunt vt sibiipsis necē afferrent. fama satis constans est turchos visionis miraculo exterritos. maiorē tamē partem exercitus amisit. vbi celitus xp̄i ihesu ministri ppugnantes visi militibus rhodijs miraculo turchis terrori fuere maximo. Fatendū igit̄ hanc victoriā celo dimissam esse cū tam parua militū copia hosti potētissimo iā muris potito restitit. Exacti igit̄ nouē ꝛ octagita dieb⁹ imperator rhodioꝝ littore classes soluēs phiscū nauigare pperat. illuc milites ꝛ suppellectilē exonerat. vbi dies vndecim moratus ad domesticos lares cū clade ꝛ ignominia reuertit̄. Petrus autem a pontifice sixto ꝛ ceteris omnibus europe xp̄icolis pecunijs adiutus. vbi laceratam insulam diligenti cura restituit ꝛ celebrioreꝫ fecit.

Apud suitēses montanos q̄s itali suiceros appellāt haud longe a finib⁹ lucernensiū in loco vasti solitudinis homo senex solitarie vitā abstinentissimā hoc tpe habebat. q p annos. xx. sine omī corpali cibo vixit. quē fratrē nicolaū appellabant. vir corpe aridus siccus exhaustus sola cute neruisqꝫ ꝛ ossibus compactus. Et q̄qꝫ heremite diutius ieiunent. ꝛ illesi ppter ociū ꝛ vitā vmbrosam sicut incarceratis ꝯtingit nō raro ꝛ sb terra ꝑrie. cū ppter indigestionem plures in ip̄is aggregent̄ supfluitates flegmatice crude. cū sint cōtinue in deū intuentes virtute aialis. virt⁹ debilitat̄ naturalis vt nocumentum nō videat̄ pcipe a ieiunio. Estqꝫ consuetudo in his sicut et in alijs nō parua res. Verū hic homo quasi celestē vitam in terris egit. immaculata absqꝫ sorde. Cuius nōnulli cū hominē gloriosum dixerut suāqꝫ vitā ad iactanciā interp̄tati sunt eoqꝫ mercedem accepisse p̄dicarunt. S; sunt iniqui iudices. qui nō in melius que occulta sunt interpretātur q̄ꝫ que patent. Cur virū calumnient̄ qui longā vitam in artissima paupertate ꝛ solitudine duxit. q multos annos in bona conuersatione accedentiu eos consolando absumpsit. in abstinentia extrema ꝛ humilitate perseuerans. qui nihil appetiuit. qui nulli iniurius. parua fuit merces tantis laboribus humana laus. stultus est qui pter rumusculos hoim suū corpus affligit. suūqꝫ gremiū fraudat: Is sanctus ꝛ iustus homo. qui auariciā calcauit. honores seculi subegit. qui patientiā obiecit. qui nullū supbie fomitem ostendit. sola fiducia futuroꝝ teneri arbitrat̄. retributionēqꝫ thesauri celestis expectare potius iudicat̄. Iudicauit hoc ppetua hominis leticia. quem nemo mestum vidit s; vultu semp eodem. Sciebat se mortali culpa liberꝫ. bonis operibus a ꝯtemplationibus intentū. Potuit cū paulo dicere. Gloria nostra hec est testimoniū conscientie nr̄e. et decetero reposita est mihi corona iusticie quā reddet mihi in illū diem iustus iudex. Per antistitem quoqꝫ constantiensem approbatus. Tandem senio ac viribus deficiens eius senilem animam mollis dissoluit sopor. sepultus in ecclesia sui pastoris non sine miraculis q̄escit. q ꝛ finitimis pplis nōnulla vaticinia p̄dixit

Hidruntū apulie maritima ciuitas hoc anno. 1480. ab exercitu mahumeti turchoꝝ principis diu expugnata. Cum eius exercitus a sasone in apuleā transfectus est in colle qui vrbi imminet castrametati sunt vallo ꝛ fossa munitissimi ita hidruntū obsederunt vt nulla spes erat ferendi auxilij. Tandem dirupta menibus ad vesperam protracta pugna. superati hidruntini. ingressi vrbem turchi. archiep̄s obstupuit vt nec verbū trucidatus emittere potuit. qui in hostiū manus deuenerūt omnes capite plexi sunt. Franciscus largus hidruntinoꝝ dux captus ꝛ examinatus medius psectus est. supra duodecim milia euaserunt. tantū duo ꝛ viginti. potiti prima victoria barbari ceperunt statim vicina oppida sollicitare ad deditionem. et in primis leucen ꝛ tarentum. Infelix igitur apulia fuisset si obitus mahumeti non interuenisset. quo mortuo alphonsus dux calabrie vrbem valida obsidione cinxit. Turchi audientes sui principis obitum diffisi post se vrbem tueri saluis rebus suis sese alphonso tradidere. Qui vrbem ingressus omnia restituit ꝛ turchos quosdam in mancipijs suis reseruauit.

Anthonius rosellus iuris doctor

Anthonius rosellus natione etruscus vir vtique bonus et multa prudentia extimatus iuris ciuilis et pontificij ac aliarum bonarum artium peritissimus postquam multis annis patauij ius cum magna gloria docuisset sublatus fuit. sepultus ad sanctum anthonium padue cum hoc epigrammate. Anthonius rosellus de rozielas iuris monarcha. Qui cum egregie doctus esset de monarchia et de potestate pape libros eruditos composuit et alia.

Marsilius ficinus florentinus. ingenij excellentissimi vir. virtutisque lingue eruditissimus et multarum scientiarum locupletissimus. atque inter platonicos doctores facile princeps. hac nostra tempestate septem et viginta platonis libros qui antea neque apud grecos facile inueniebantur maxima cum diligentia latinos fecit et in lucem omnibus protulit. neque eo quidem labore vt aiunt contentus fuit. et ipsius platonis mentem paruis argumentis. partimque breuibus commentarijs explicare temptauit. De valitudine quoque literatorum conscripsit et pleraque vtilia.

Mahumeth turchorum imperator

Mahumeth magnus turchorum imperator octauus ex clarissima othomannorum familia natus Amurati principis filius. Anno. 1481. quinto nonas maij. Postea quam in asia et grecia. 32. annis regnasset dum in orientis expeditionem contra hungaros proficisceretur anno etatis sue octauo et quinquagesimo in castris non sine suspitione veneni moritur et constantinopolim delatus sepelitur. Is cum patri in regnum asie successisset quatuor et viginti annos habebat etatis. Qui imperio suscepto patrem in omnibus superare annixus est. Mox illico ob eius animi magnitudinem cietus paterni regni viribus ingentes copias ex asia in europam per hellespontum classe traiecit. vbi multas grecorum vrbes occupauit. Castello quod haud longe a bosphori littore ad euxinum tendente condidit. Exinde deficiente ob grecorum auariciam presidio constantinopolim vrbem cepit. expoliauit ac de ea triumphauit. et in ea imperator declaratus. Confestim peloponesum omnem armis cepit christianum populum in seruitutem abduxit. Indeque in achaiam mouens ipsam et achramiam et epirum et maiorem macedonie partem atque bulgariam cum rascia et seruia. et quicquid ab andrinopoli. sauumque amnem et danubium fluuium interiacet inuasit. valachia etiam eas ob res timore perterrita. bosniam postmodum ingressus cuncta vastauit. mitilenem insuper nobilem genuensium insulam cepit. Dehinc sinopem vrbem vetustissimam et trapezundam diripuit. earumque incolas vna cum earum imperatore captiuos abduxit. Euboiam insuper venetorum insulam inuasit. quam vna cum calcide eiusdem insule vrbe expugnauit. In asia itaque minore duodecim regna obtinuit. videlicet pontum. bithiniam. capadociam. paphlagoniam. ciliciam. pamphiliam. liciam. cariam. lidiam. phrigiam et omnem ferme hellespontum seu moream. et multa alia occupauit. hic cum innumerabiles filios genuisset baisetum et zalabum legittimos post se dereliquit pro quibus eo mortuo tumultus vrbem constantinopolitanam inuasit. baisetum tamen imperatorem constituerunt.

Baisetus primogenitus mahumeti Anno. 1481. sexto kal. iunij imperator constituitur et vsque in presens imperat. Hunc zalabus frater qui magnos motus in asia pro regno concitauit. bursiam cepit et se ibi regem constituit que baisetus bello superauit ac asie paternum regnum obtinuit et in libidine ac ebrietate totum se immersit. Cum autem anno. 1492. pannoniam ferro ac populationibus deuastare cepisset multa damna cedesque protulit. Zalabus autem frater eius natu minor. qui postea in regno francie sub priore hospitalis sancti iohannis hierosolimitani custodiebatur. in summi pontificis innocentij octaui potestatem traditus vsque in presens rome sub custodia ad recuperandum residuum europe de crudelissima nunc barbarorum seruitute.

Estus permaxima in tota ferme italia et germania Anno. 1483. et 84. fuit vbi ad plurimum deseuit. et multa milia hominum absumpsit. Eaque lues nurmberge a solsticio estiuali vsque ad solsticium hiemale quatuor milia hominum deleuit. Venetijs vero senatores et iohannem mocenicum ducem extinxit.

Fridericus imperator anno. 1487. conuentum magnum nurmberge pro auxilio ferendo contra hostes fidei christiane habuit. et in eo principes germanie congregauit. communitates quoque ciuitatum imperij conuocauit. vbi de vnione ac pace patrie pro varie conuentiones habite. vtque omnia bella inducias haberent concluserunt. Interea gloriosus imperator fridericus inter cetera gesta laudabilia Conradum celtis germanum virum eruditissimum in arce nurmbergensi appollinari laurea decorauit. Bellaque ea tempestate inter sigismundum archiducem austrie et venetos sedata sunt. Nec minorem dietam principum rex Maximilianus nurmberge anno salutis. 1491. peregit.

Meles rex maurus genere et religione mahumetensis hac nostra tempestate in bethica prouincia vlterioris hispanie plaga que granata nuncupatur vsque ad hec tempora regnauit. cuius prouincie ager excellentissimus perhibetur. eo quod queuis ad humanum victum sunt necessaria affluentissime gignat. Cuius montes et flumina aurum et argentum producere dicuntur. Armenta et pecudes sine numero nutrit. Hunc quidem regem Ferdinandus lusitanie et citerioris hispanie et tarraconie rex vna cum helisabetha vxore superioribus annis omnino eiecere sarracenos deturbauit. Bellum igitur malacense primo peregit anno. 87. vbi expugnata malaca vrbe. Tandem post longam obsidionem ciuitatis granate que incepit a mense maio anni nonagesimi primi sarraceni mauri redacti ad magnam rerum inopiam desperantes de auxilio post infinitos conflictus bellicos. 25. nouembris pacta deditionis conclusa fuerunt. Postremo septimo die ianuarij anno salutis. 1492. rex et regina ac proceres et potentatus cum exercitu decem milium equitum et. L. milia peditum electorum ciuitatem intrarunt et eius possessionem liberam acceptarunt. ac mesquitam maiorem in ecclesiam dedicari mandauerunt.

Tempestas ingens prius inaudita. anno salutis. 1490. die. 12. mēs iulij. in regia vrbe Cōstantinopolitana admodū desevijt. Superiorum em̄ triū sydez ignes. q̄ cadunt ad terras fulminū nomē hn̄t. cū cōtagiū nimiū hūoris ex superiore circulo atq̄ ardoris e subiecto p hūc modū egerāt. Turbato itaq̄ aere cū collectus humorz habūdantiā stimulabat. seu graui sidere' ptn. Et cuz ī nube luctabat flat⁹ aut vapor. primo ingētia tonitrua audita. Exin fulmīa ardētia visa. ⁊ longiore tractu fulgetra. Et quāq̄ a saturni sidere pficisci ista cōsecrati sunt. sicut cremantia a martis. Qualiter cū vulsinis oppidū thuscoz opulētissimū totū crematum ē fulmie. In ea vrbe p̄clarissima hec gesta. xp̄iani id diuine puidētie attribuūt. Ubi antiq̄ colūna ymaginē cōstantini imperatoris hēbat. fulgur ⁊ horrid⁹ imper⁹ ne dū ptē ei⁹ deiecit. Uerū vt veridici narrarūt negociatores veneti ⁊ alij. octigētos domos ignis rez edax cōsūpsit. Et hoim tria milia. vt nec lignū nec forma edificioz remāsit. Ea forma vt circul⁹ deuastatōis īfra ōn̄dit. idō hāc figurā ī laudabilē rei mēoriā adiūxim⁹.

Cum varia rez miracula estiuis tpib⁹. vt ōn̄dim⁹ euenerit. Uisa ei horrēda ōn̄ta corona trabes tellur' hyat⁹ sanguine⁹ pol⁹. ardētes clipei ⁊ alia. Lac pluere e celo visū. ⁊ lanā. carnē ⁊ cruorē descēdē. visi ocurrētes mōtes. Et lūa solq̄ triplex. cruce sign̄tus lapis cecidit tpib⁹ friderici scdi ipatoris (vti p̄missū ē) Nouissime āno. 1492. vij. yd⁹ nouēbris. ī meridie sb friderico. iij. ipatore. ad agros ei⁹ pprios. cū crepuit p aera fulmē. igēs lapis cōcidit. cui forma delte. acieſq̄ t [illegible]ula fuit. nullus ab obliq̄. hūc senserat Enſheim. Sūt gaudia q̄s sensit. Cū illic ī agros desiluit depopulat⁹ humū. in ptes distract⁹. pōd⁹ tm̄ q̄ue adhuc h̄z. ⁊ ad ōn̄tationē obseruatur. tanq̄ futuz omen.

Bella p b̄ tpa inter regē maximilianū. ⁊ regez frācie. ob ducissam britānie. p multas clades gesta fuerūt. Et adhuc sub dubia marte viuunt.

Anno mundi. 6691 Anno xpi. 1492.

Alexander sextus papa. natione hyspanus: ex valentia ciuitate rhodoric⁹ boria antea vocatus. epus portuensis. Uacante sede post obitũ Innocẽtij octaui. oim̄ suffragijs hoc anno pontifex creatus. Et ad. s. ioannẽ lateranẽsem. xxvi. die augusti. corona papali decorat⁹. Uir magni animi. magnique prudentie. Is in adolescentia bononie studijs litterarũ operam dedit. gymnasiũqz illud scolasticũ non paucis annis celebrauerit. Qui adeo virtutum gloria. ⁊ disciplinarum laude. ⁊ adeo singulari ac oim̄ rerum ornamento dotatus. vt Calixt⁹ tercius pontifex summus sedatis suo tempore ytalie rebus. cum nouem cardinales creasset. Et eneã senensem in cardinalem assumpsisset. Duos quoqz ex sororib⁹ eius nepotes. cardinales creauit. L. ioannẽ cognomento milanũ ex sorore nepotem. ⁊ rhodoricũ hũc boriam. cuius v̄tutis ⁊ glorie liquidissimũ documentum extitit. qp adhuc adolescens inter reuerendissimos ⁊ excellentissimos cardinales constitutus. Uel etiam qp nõ multo post viceecancellarij locum sortitus. Uir oim̄ scientia preditus ⁊ experientia refertissimus. vere designãdus ⁊ euocãdus fuit. Qui fluctuantẽ petri nauiculam gubernaret. Et si herilis ⁊ regia ipsius faciei dignitas prefe ferre videatur. Tamen in primis accedit nobilissima eius natio hyspanensis. Inter ceteras vniuerse terre prouincias aeris salubritate temperata. oimqz rerum copia ⁊ bonitate precipua. viros pgenerãs. q̃ ⁊ corporis agilitate. ⁊ ingenij acrimonia. ⁊ oim̄ virtutum gloria summi clarissimiqz semper extitere. Dehinc eximia eius valentia ciuitas. que ⁊ sui antiquitate ⁊ situs pulcritudine ⁊ virorum copia. Et oim̄ mercimoniorum genere lõge reliquas hiberie ciuitates antecellit. Nec non ⁊ illustris boriarũ familia. que eum peperit. Qui vere nationem patriamqz ⁊ familiã illustrauit. Et recolende ac beatissime memorie auũculi eius Calixti semp emulator. litteralis discipline. scientiarũqz peritia. ⁊ optima viuendi ratio. adest humanitas illa inclita cũ auctoritatis ratione seruata. optimũ ⁊ salubre consiliũ. adest ⁊ pietatis cultus. ⁊ oim̄ rerum cognitio. que tã in inclite dignitati expedire aut vsui esse possint. Felix igitur tot virtutibus exornatus. In tam altissimi magistratus culmine collocatus. a deo optimo bene meritus. Speramus igitur eum vniuerso generi xpiano profuturum. Et per rabidos itinerum amfractus. perqz sublimes ⁊ periculosos scopulos transmigraturum. senitam tandem affectatam feliciter occupaturum. Postremo ne longiori sue laudis cõmemorationi aliquos defatigari contingat. Ceteri sequentes eius acta laude digna persoluant. Hic pontificatu suscepto maiestatem cum auctoritate augere conatus est. Et si in principio sui pontificat⁹ aduersitates sentiat. Magna tñ aĩo occurrit. Benignissim⁹ de⁹ sua gr̃a donet. vt singl'a ad vtilitatẽ ac cõmodũ reipub. xpiane psequatur

Genus hominũ calamitosum iudei. ⁊ si superioribus tẽporibus in plerisqz locis germanie ac alijs prouincijs. diuinissimum sacramentum. varijs temptationibus. molestijs. ac erroribus indignissime tractarunt. precipue in Uratislauia patauia ⁊ ratispona ⁊c. nec impune hoc flagitiũ inultum fuit. Nouissime anno salutis 1492. die. 22. mensis Octobris. in oppido Sternebarch sub dominio principum magnopolensiũ auxilio petri sacerdotis. Eleazar iudeus et complices. sacramentũ corporis christi. per hostiam maiorem et minorẽ obtinentes. has perforarũt. ⁊ cruor illico prosilijt quo linteum precinctum ruborem accepit. Quo miraculo territi ad Petrum deferũt. Principes autem illustres balthasar ⁊ magnus fratres re comperta cum vestigia vulnerum (que remãserãt) cernerẽt. iudeos cum maiestatem xpi contempserint ac religionem illuserint concremari fecerũt. Recedat ergo omne infidelitatis ambiguũ. Nec dubitet quisqz primarias creaturas. nutu diuine potẽtie. presentia summe maiestatis in dominici corporis transire posse naturas. Quid eñ ei possit esse difficile. Cui facile fuit hoĩem (vt premissum est) de limi natura figurare. Imaginem etiã sue diuinitatis induere. Cui promtum est cũ rursum reuocare de inferis. restituere de perditione. reparare de puluere. de terra in celum leuare. ⁊ figmentum suũ in regni sui consortio sublimare. Ut qui corpus nostre fragilitatis assumpserat. nos in corpus sue immortalitatis assumat. Ad quam gloriosam resurrectionem pijs nos operibus preparare dignetur. Qui viuit ⁊ regnat in secula seculorum Amen.

Linea imperatoꝝ

Maximilianus

Maximilianus austrie ac burgundie dux. filius imperatoris friderici tercii. viuente adhuc p̄re anno salutis. 1486. in franckfordia cōi voto electoꝝ rex declarat᷑. Nunc vsqꝫ vna cū p̄re regnauit annis. 7. Vir summa virtute decoratus. corpe agili. rei militaris sciencia insignitus. virtuteqꝫ nemini cedens. immo humanitate ⁊ liberalitate cūctos reges antecedens. Rex certe dignissimus ⁊ bello fortunatus. atqꝫ in oīnibus fortissimus nec vlla vicioꝝ labe notatus. magnanimus atqꝫ in armis strennuus. Is tp̄e iuuentutis in burgūdiā accessit. Et mariā filiam ducis caroli illustrissimā feminā. in cōiugē desponsauit. Et ob hanc rem burgundie ducatum sibi vendicauit. Et per aliqua tēpora in subiectis prouincijs cum gaudio ac iusticia regnauit. Quāuis ludouicus francoꝝ rex. aliqua q̄ socer possidebat ademit. Gaudebat itaqꝫ hec regio felicioꝝ oīm. q̄ tanto duce celebrata fuit. Qui iustus optima iura dabat. Sequana quondā hedua dicta prestans burgūdiū nomen nacta. terra armis potens. habens agri leta munera. ⁊ nobilitatem viroꝝ antiquā. ob ducē nouellū. pariterqꝫ comitē gaudebat. Brabātia quoqꝫ optima Limburga. Lucenburga. geldria. Et flandria diues opū ac p̄plis potentib⁹. Comitē hūc leta videre suū gaudebat. artosiū item potens armis ac namurcū. nobilis hannonia. holandria atqꝫ zelandia cū summe colebant. Mechliniaqꝫ humana ⁊ salina atqꝫ frisia. de suo nouo domino exultabant. Cuꝫ ducē potentē aduenisse sentiebant. Certabāt alij alios superare colendo dicentes. Venisti tandē gratissimus. Quo aūt tp̄e maria eius vxor vixit cū oīni pace ⁊ leticia regnū possedit Ex qua cū genuisset filiū philippū. ⁊ margaretā filiam. Ipsa paulopost casu equi currentis delapsa. fractis ceruicibus expirauit. Anno v̓o sexto ⁊ octuagesimo supra quadringentesimū millesimū. die. xx. mensis ianuarij. Cū genitore friderico imꝑatore franckfordiam vrbē ingressus. Et in die sedecima februarij peracto officio diuino. in basilica diui Bartholomei. Electores romani imperij obseruato ordine bulle auree. felici consensu eū in regem eligentes. Postea eodem anno die x. mensis aprilis in ciuitate Aquensi cū ingenti solennitate corona caroli magni ex archiuis Nurēbergēsiū. ꝑ eos coronatus fuit. Elucebat eīn in eo inaudita principandi sciencia. in deliberando grauitas. in cōficiendo celeritas. regnoꝝ iusticie feruor ⁊ zelus. modestia. item singularis benignitas maxima ac clementia. cū vite ac moꝝ obseruantia. Quibus regijs virtutibus ornatus. Regia soboles. nulla ex parte priscoꝝ suoꝝ laudibus inferior euasit. Vex post vxoris (vt p̄missum ē) casu eq̄ currentis defuncte. multa ne dum a proceribus certamina sustinuit. cū nollēt eū sup eos regnare. s᷒ ⁊ a brugēsib⁹ honesto carcere detentus. A quo cū liber euasisset. infinita mala apud flandrēses secuta sunt. nec dū finis. Victoriosissim⁹ aūt rex maximilianus q̄ xp̄ianissimus inter principes xp̄ianos cēset᷑. mēte reuoluens. q̄: mō xp̄iani ab infidelib⁹ circūdati sunt. Et in angulū coartati. potētissimi q̄ndaꝫ dn̄i. ⁊ orbis possessores. Et q̄ntū imꝑiū amiserūt. q̄t nobiles vrbes. q̄t ditissimas ꝓuincias ꝑdiderūt. Inter q̄s etiā iudeā terrā nobilē. terrā sanctā. terrā in q̄ p̄me nr̄e fidei flores apparuere. Tacem⁹ alexādriā. thebas. mēphim. ac oēm egyptū. ⁊ antiochiā. in q̄ primū xp̄ianū nomē auditū est. fons igit᷑ ⁊ origo nr̄e salutis ad hostes defecit. hierosolima noui ⁊ ve. testamēti mr̄. ⁊ ꝯstantinopolis columē grecie. Id inclit⁹ rex aīaduertēs. ꝓ singulis recuperādis. nullū laborē euitari debere arbitrat᷑. Iudei eīn cū federis archā amisissent. ꝓ recupatione. nullū belli ꝑiculū vitauere. greci ob raptā helenā. decēnale bellū gessere. Carthaginēses ꝓpter fines paululū ampliādos cruētissima ꝑlia cū cyrenēsib⁹ cōmisere. Romani sepe socioꝝ cā sumptis armis ī pugnā exiere Bellū aduersus īfideles possessores necessariū fore decernēs sibi ꝑsuasuꝫ arbitratur. hinc tante religionis ꝯtominie. ac probro quā ꝑmū ꝯsulere. Et si p̄cedētes negligētes fuerint. honorēqꝫ suū ꝑuifecerint. suum negligere ⁊ turpitudini notare nō patiet᷑. Ac gl'iosum nomē deteria supioꝝ infamia augere ꝓptat. Quā obrē bella germanie totis virib⁹ sopire conabat᷑. Conuentionē p̄ncipū Nurēberge ꝑ maximā. anno salutis 3mo ⁊ nonagesimo sup̄ q̄dringētesimū millesimū ꝑegit. ꝑ dies ꝑles. vt pacem ne dū germanie. s᷒ toti orbi orbi ordīaret. ꝑlatos p̄ncipes ⁊ cōitates admonuit vt huic salubri expeditioni ꝯ infideles adiumento esse possent. Adempta a domo austrie ꝑ regē hūgarie genitori restituit. pacē hūgarie dedit. Hūcqꝫ ꝑ biennium pax vlis fuisset. restabāt adhuc reliq̄ exercitus Mathie q̄s nigrā legionē vocabāt. q̄ tedio longe pacis affecti ꝑito agmīe ī diuersas vtriusqꝫ pannonie ꝑtes eruperāt. duo milia ad cōfinia morauie ⁊ austrie īfesta acie ꝯsederāt fortalicia q̄d ipi gētiliter tabernā vocāt se muniētes. Ex q̄ excursionib⁹ suis oīa loca cedibus ⁊ latrocinijs turbabant. Qui tandē friderici cesaris iussu obsidione cīcti expugnatoqꝫ fortalicio multis ex his cesis. alijsqꝫ captis. q̄ septingēti superant. hij oppidis ⁊ baronib⁹ q̄ꝝ fines īuaserāt tradi. sunt. vt digna illis supplicia irrogarēt. Itaqꝫ trecentos ferme viennenses laqueo necarunt. ceteros cycingeris sustulit. ꝑtim excoriatos ꝑtim ad rogū assatos. ꝑtimqꝫ coctalicijs furnis immissos. vita illis ademit. Sed nisi infausta copulatio regis francie cum ducissa Brittanie Maximiliano in vxorem tradita interuenisset.

Huic sancto ꝓposito expeditionē dedisset. Faxitqꝫ deus gloriosus huic aduersitati finē. vt eccliam. vt religi-
onem. vt fidē xpianā. a barbaroꝝ ⁊ infideliū incursib' defendere possit. Uidemus em̄ vniuersam fere asy-
am a phenicibus ⁊ medis ad hellespontū vsqꝫ turcoꝝ tyrannidi parere. Totāqꝫ traciā occupare. ⁊ vniuer-
sam greciā. etholos. epirotas. yllirios ad intimā vsqꝫ dalmaciā omnia premere deterrima seruitute. Insu-
le pene om̄es a sinu adriatico ad mare ponticū iacentes vastate ⁊ desolate sunt. Et in ꝓximos germanos
⁊ hūgaros sepe numero impetuꝫ faciūt. Sperabimus autē regi maximiliano nutu diuino. victoriā haud
dubie successurā. dum cetere nationes hunc regem atqꝫ ducem optimū sequentur. Cū diuitē ytaliam. no-
bilem galliā. fortem hyspaniā. bellicosam ac populosam germaniā adiumento esse sentiet. hijs arma. hijs
equi. hijs pecunie abunde suppetūt. hijs vires longo maiores. quā infidelibus assunt. In deo quoqꝫ spe-
randum erit. qui cause sue nequaqꝫ deerit. Et pugnaturis diuinū auxiliū implorantibus minime defuturum
credimus. vinci ⁊ possunt. ⁊ sepe victi fuerūt per superiores principes vti premissum est. Minor est infide-
lium potentia qꝫ feratur. Nec dubium cum ad orientales prouincias eius ingressus patebit. tanto maio-
rem ad eū concursum inueniet dedentiū se populoꝝ. quāto validior eius fuerit exercitus. Cum dominū glo-
riosum. principes occidentales secuti fuerint. Id om̄i christiane reipublice felix ⁊ fortunatū erit. Cum ipse
maximū ⁊ florentissimū imperiū adipiscetur. tum omnes qui sequentur amplissimas opes cōsequentur ex
hoc bello. proposita non facili solum. sed sperata certaqꝫ victoria. quo ad mūdanam ⁊ celestem gloriā. plu-
rimoꝝ quoqꝫ ⁊ amplissimoꝝ regnoruꝫ. ⁊ ingentes opes ⁊ clarissima imperia ꝓuentura. Demū auxiliante
domino ihesu cum insigni victoria ⁊ glorioso triūpho reuertentur. Cum autem redierit inuictissimus rex
Maximilianus. subactis turcis. liberata tracia ⁊ grecia. ac alia spolia nephanda. Et terram sanctam xpia-
nis restituet. Germanie principes qui multi defuncti sunt hac luce. Immortales sibi apud immortalē deū
gratias peragent. O qualem ei currū apparabit ytalia ⁊ Germania. Quales gratias aget ecclesia. q̄ festa
om̄us xpiana societas agitabit? Septentrionis ⁊ occidentis reges redeuntem magnū imperatorē xpiane
reipublice seruatorem salutabūt. Cardinales cūctiqꝫ ꝓsules ecclesiarum. ⁊ magistratus vrbis. longo extra
menia interuallo sacra ferentes obuiam ibunt. niuei stabunt. Ad frena quirites. sternetur purpura ⁊ ostro
quecūqꝫ ab eo terra calcanda fuerit. Matrone nobiles. virginesqꝫ rosas ⁊ lilia e tectis in eum spargent. Et
varioꝝ serta florum sacro capiti annectent. Ipse curru sublimis aureos in plebem nūmos iaciet. quocūqꝫ ī
foro. quocūqꝫ in triuio substiterit. nouos ludoꝝ facies offendet. Acclamabitqꝫ om̄is populus victori vitā
⁊ gloriam. atqꝫ ita triūphans non in capitoliū falsiqꝫ Iouis edem. sed in apostoloꝝ principis beati Petri
basilicam deducetur. Ibiqꝫ maximū sacerdotem Alexandrū sextum verū xpi vicariū. Et regni eterni cla-
ues tenentem inueniēs. largam ab eo benedictionem accipiet. Et amplexus atqꝫ deosculatus sanctissimuꝫ
patrem. secum in penitiorem palatij partem secedet. vbi ⁊ de recenti victoria. Et de rebus germanicis ⁊ yta-
licis longos inter sese sermones habebunt. Tunc Conradi celtis poete laureati musa. quasi ab inferis re-
surget. ⁊ poemata cōponet. M. Antonius Sabellicus historias scribet. mortalemqꝫ regem immortalitati
donabunt. Nos quoqꝫ si quid strepere inter olores poterimus. aliquid seorsum inueniemus. quod de tan-
to rege ad posteros referamus. Hec habuimus. que per ociū Nurembergense adijceremus. Uos valete ⁊
boni cōsulite ex Nuremberga. x. kal'as Iunias. Anno ab incarnatione saluatoris xpi Millesimo quadrin-
gentesimononagesimotercio.

CArtas aliquas sine scriptura pro sexta etate deinceps relinquere conuenit. iudicio posterioꝝ. q̄ emē-
dare addere. atqꝫ gesta principum ⁊ priuatorum succedentium perscribere possunt. Non em̄ omnia
possumus omnes. Et quandoqꝫ bonus dormitat homerus. In terra em̄ aurum queritur. ⁊ de fluuiorum
alueis splendens profertur gloria. pactolusqꝫ ditior est ceno qꝫ fluento. Varij quoqꝫ mirabilesqꝫ motus
in orbe indies exoriuntur. Qui nouos requirunt libros. quibus ordine referantur. Pauca tamen de vlti-
ma etate vt perfectum opus relinquatur in fine operis adijciemus.

Eteres rer scriptores parcissime de Germania locuti sunt. ac si ea natio extra orbem ia
ceret et somniantes quodammodo res germanicas attigerunt. namqz si legamus vetusta tē
pora inueniemus germanos olim ritu vixisse barbaro. vestibus vsos laceris. venationi
tm̄ et agroꝝ culture dedisse operas. feroces quidē hoīes et belli appetentes. sed argenti
prorsus inopes. quibus quippe nec vini vsus erat. Ipsaqz germania intra mare et da-
nubiū. rursusqz intra rhenū et albim continebat. nūc vero quantū transgressi sunt suos limites
nō ignorat. nā plus fere est qd̄ nacti sunt in gallia. rhetia. norico. vindelico atqz in ipsa
sathia seu sarmatia qz qd̄ intus habuerunt. Quid memorem nobilissimas vrbes splē
didissimasqz. ditissima templa. opulentissimos principes ac plato. certe nō videmus puinciā esse que opu
latis omnibus germaniā superet. qz si resurgeret aliquis illoꝝ theutonū qui tpe iulij cesaris vixit germaniā pe
agraret vt antiquitus pfecto diceret nō esse eā terrā quā olim viderat negaretqz suā esse patriā. cū vineaꝝ et ar
boꝝ fructiferaꝝ cōsitores vitutus hoim. vrbanitatē ciuiū. splendorēz vrbiū. tantāqz mundā polotiā apud ger
manos cōspiceret. Verū hāc mutationē quis fecit nisi religio xpi. Cultus quippe xpiane religionis a germa
nis omnē barbariē expulit atqz ita expoliuit vt iā greci ipsi barbari. Germani aūt recte latini appellari mere
ant. Siue igit noua cōsideranti seu vetera mente repetenti nulla peritior. nulla ardētior (inter omnes natio
nes quas bello ydoneas iudicant) germanica videtur. Germanis enī equi arma et pecūie sunt. et vbi tot cla
rissimi principes. tot generosi pceres. tot fortissimi equites. tot potētes ciuitates. tot diuitie. tot auri. tot ar
genti tot ferri minere. vbi tanta populi multitudo. tanta iuuentus. tantū animi. tantū robor. Cū deinde ger
manie fines vt veteres tradunt ab oriente vicella fluuius et vngare limes fuere. ab occidente rhenus. a me
ridie danubius. a septentrione occeanus et mare baltheū quod prutenicū vocare possumus. nunc quantum extra
hos terminos possideant ipsi videmus. Germani enī angliā pulsis brittānis occuparūt. belgaꝝ heluitorūqz
fines eiectis gallis obtinuerūt. rhetiā et noricū inuaserunt et vsqz in ytaliā pedē extenderūt. Germani qz bul
migeros qui nūc pruteni vocant ex manibus infideliū detraxerūt. Soli ex alienis in germanico solo bohemi
sedent potentissimi et nobilissimi populi. sed et illi germanico imperio parere se aiūt. regēqz habent principali
orē ex regni electoribus. Magni igit bellicosi ac fortissimi deoqz accepti germani sunt. quibus adeo fines ex
tendisse licuit. et sup oēs mortales romane potentie datū fuit obsistere. Nā terraꝝ ille calcator oim et orb
domitor iulius cesar quamuis subactis gallis sepe rhenū trāsiuerit resqz maximas in germania gesserit. bellico
sam tm̄ et asperā sueuoꝝ gentē dimisit indomitā. Augustus octauianus cui et parthorū et indorū reges mune
ra miserunt. qui vnus oīm romanorū fortunatissimus creditus est. Ille inquā felicissimus imperator nullubi vnqz nisi
apud germanos succubuit. nā lollianā et varrianā cladē in germania ppessus est. Lollianā maioris infamie
qz detrimenti. varrianā pene exicialē tribus legionibus cū duce legatis et auxilijs oibus cesis longū esset re-
censere quos intulerūt rei publice molestias germani. qui et si romanorū fortūe aliqn̄ cesserunt. postea tm̄ et
ipsi de romanis. de gallis. de hispanis. de hungaris. deqz alijs diuersis gentibus sepenumero triūpharunt.
Nec romani cū rerū potirent res magnas sine germanis auxiliantibus pegerūt. quorū tanta in bello virtus
tanta in domo fides: fuit vt cesarei corporis custos cohors ex germanis potissime legeret. Scimus qz Gotfri
dum qui fuit lotharingie dux cum solis transrhenanis theutonibus et aliquibus gallicis. paucis italis hun-
gariā peruasisse. greciā penetrasse. hellospontū trāsisse. asiā pmeasse. hierosolimā ex potestate infideliū vendi
casse. victis ac pstratis omnibus que occurrerēt in medio gentibus. quamuis et turci et sarraceni numerosi resi-
stere conarent. in eius exercitu ducenta milia pugnatorū fuisse tradūt. atqz multo maiores copias sola Ger
mania cogere potest. Nā et imperante conrado cū Eugenius tercius romanus pōtifex xpianos excitaret pro tu-
tela terre sancte quā sarraceni euertere conabant. Pruteni cū ceteris vlterioribus ydola colebāt ac crebris
excursionibus nūc saxoniā aut alios vicinos xpi cultores infestabāt. Conradus aūt dimissis saxonibus aut
ceteris vicinis qui domi cū prutenis ac reliquis barbaris decertarent ipse cū rhenensibus. sueuis. franconi
bus. bauaris hierosolimā penetrauit. Postremo quam longa et lata sit germanica natio. quam religiosa. quam verax.
quam iusta. quam pronissi tenax quam populosa quam diues. quanta illic nobilitas. quam fortis et experta milicia. quantus ecclesiaruz
ornatus. quanta gloria cleri. quanta principū magnificentia. quantus splendor vrbiū. que celi facies. que terre vber-
tas. cū prouinciarū decus cū principe sit cōmune magis admirari qz recensere valemus. Cū igit hoc opus
historiaꝝ ex officina nurmberge prodeat que vrbs inclita in medio ferme germanie sita est ppauca de germa
nia in calce libri absoluemus pmittendo historiā Enee pij scdi romani pontificis rerum vbiqz gestaꝝ in euro
pa sub friderico tercio romanoꝝ imperatore. Is enī etsi natione senensis sit se tm̄ germanū fatet cū de se scribat
Sed cū nos iā annis supra. xxiiij. germaniā incoluerimus nō reputamus extraneus existimare debere. Cumqz
imperatori ipsiqz nationi longo tpe summa fide magnis laboribus seruierimus et nūc ad cardinalatū recepti ea
curemus que nationis ipsius honori atqz vtilitati cōducant. et ita prorsus agamus vt natione potius germani
qz itali putemur. verū cū antiquiora illa tpa sub obscurā ambiguitatē pbeant scribētibus et temporꝝ descriptio
haud facilis cognitu. quāqz detrahit legentibus fidē. Multa qz de his inter veteres discordia. quā inde nosci
arbitramur. quia nec montiū nec fluminū nec gentiū noīa pseuerant. et puinciaꝝ regnorūqz termini multam
varietatē accipiunt. A Strabone qui sub tiberio cesare vixit vsqz ad ptolomeū alexandrinū qui p tpa antoni
pij situm orbis descripsit. haud equidē magnū tps est et tm̄ tanta noim variatio intercessit vt paucissimos po
pulos ex his noiari videamus apud vnū quos noiauerit alter. Ideo Ephorus quippe cymeus Socratis disci
pulus a suo tpe narrandi exordiū cepit. Calistenes ac Theopompus quos eadē tulit etas prisca illa minime at-
tigerunt qui tm̄ omnes historici munere laude sempiterna celebrati sunt. qua mox re eloquentissimus Eneas
omissis prioꝝ gestis in quibus scriptores nōnūqz dissentiūt ad recentiores historias se cōtulit. Que igitur in
germania sub suo euo gesta sunt memoratu digna et in ceteris regionibus europe in isto opere vario et egregio
dum in cardinalatus ocio viueret accuratē descripsit. historiā igitur eius deinceps in primis perlustrabimus.

Sum pius Eneas fama super ether a notus

Eneas pius papa Fridericꝰ tercꝰ romanoꝝ ĩperatoꝛ

Parcere prostratis scit nobilis ira Leonis
Tu quoqꝫ fac simile quisquis regnabis in oꝛbe

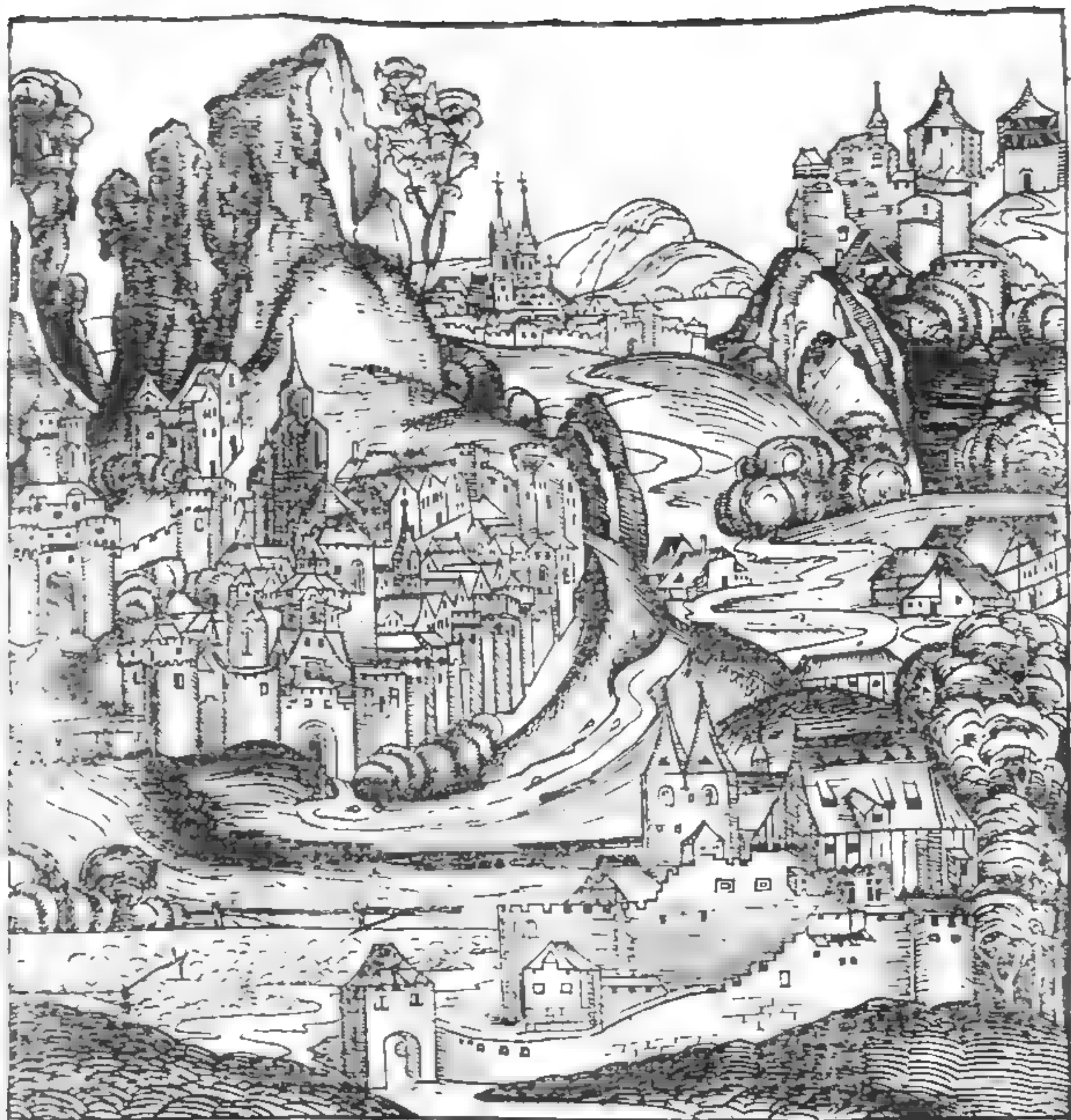
Reuerendissimi patris domini Enee de picolominibus cardinalis S. Sabine de his que sub cesare Friderico tercio imperatore per Germaniam et Europam gesta sunt cum locorum descriptione ad d. Anthonium cardinalem bilerdensem incipiunt feliciter.

Ntonio sacro sancte romane ecclesie presbitero cardinali bilerdensi appellato patri suo colendissimo Eneas eiusdem ordinis. non eiusdem meriti cardinalis senensis salutem plurimam dicit. Podragantem me nuper et artheticis doloribus (ut soleo) laborantem Librarius quidam theutonicus adiit libellum afferens in quo romanorum cesarum non tam gesta quam nomina et pauca de moribus continebantur usque ad wenceslaum Caroli quarti filium. Cumque illi opusculo quatuor imperatores deesse viderentur. Nam Benevenutus himolensis eius operis auctor sub wenceslao decesserat. Rogavit me librarius ut adiicerem libello quod deerat. nolui turbare hominem. complevi ad etatem nostram imperatorum numerum breuitatem illius qui precesserat imitatus. At cum subiret mentem multa et magna inter christianos gesta esse ab eo tempore quo Fridericus imperium accepit usque in hanc diem opusculum seorsum edere statui in quo singularia quedam eius temporis sub compendio ad posteritatis memoriam transmitterem digna memoratu. Edidi igitur breuem historiam tuoque nomini dedicaui. qui cum pari morbo mecum labores facile inter podragandum scripta mea et leges et iudicabis. Fuisset fateor opereprecium ab initio potius etatis nostre in hoc euum usque rerum gestarum historiam texere quemadmodum menti mee sepe insedit. sed ea non erat unius podagrationis et presertim ieiunio quadragesimali occurrentis lucubratio. Amat edes nostras ipsa podagra nec tam recedit quam reuerti libens fortasse et huic intentioni aliquando subseruiet. Tu vale et si quid acerbius in quemque scriptum offenderis non tam mee nature quam stimulis podagre urgentis adscribere. et quicquid inscite inepte absurde occurrerit sumpto calamo dele. Ex urbe Roma quarto klendas aprilis Anno domini M.cccc.lviii.

Finis prohemii Sequitur historia

Que sub Friderico tercio eius nominis imperatore apud Europeos et qui nomine christiano censentur insulares homines gesta feruntur memoratu digna nubique cognita tradere posteris quam breuissime libet. Commiscebimus aliqua interdum alius repetita. quemadmodum locorum rerumque ratio expostulare videbitur.

De hungaria et gestis in ea olim pannonia appellata

Hungaria que austrie Friderici patrie cõterminia ẽ⁊ in orientẽ vergit principiũ narrationis pstabit. Hanc prouinciã nõnulli pannoniã vocãt tãqꝫ hũgari pãnoniorꝫ loco successerĩt. verũ neqꝫ hũgaria pãnonie terminos implet. neqꝫ illa tã lata olĩ fuit qꝫ nostra etate. Hũgaria itra danubiũ cenũ ⁊ alpes q̃ ad italiã ⁊ adriaticũ respiciũt mare. Pãnonia cõtinebat ab occasu noricũ cenũqꝫ amnẽ. ab ortu mysos ac triballos ⁊ flumẽ sauũ cõtingẽs. Intra q̃s limites austrie magna porcio claudit ⁊ a theutonibꝰ icolit. Stiria quoqꝫ ysdẽ terminis cõtinet valeria quondã appellata. Hũgaria vero q̃tius inferiorẽ pannoniam a fluuio leytha vsqꝫ sauum cõpleta ẽ. danubiũ tñ transgressa ad polonos vsqꝫ protendit. ⁊ q̃ quondã arua tenuere gepide daciqꝫ possident. Impiũ gẽns hũgarie multo latius ẽ qꝫ ipa hũgaria. nã ⁊ dalmate quos sclauos. ⁊ illirici quos bosnẽses ⁊ triballi seu mysii quos tũ seruios tũ rascianos appellãt. ⁊ gethe quos partim valachos partim transsiluanos noiant hũgarorꝫ impiũ subierũt. Et si nõnulli euo nostro turchorꝫ armis euicti defecerũt hanc prouinciam quatenꝰ citra istrũ extenditur sub octauiano cesare romã primũ obtinuere bathone pannoniorꝫ rege subactorꝫ ⁊ armãnis inter sauũ ⁊ drauum fluuios prostratis. Daciam vero trãsdanubiã que nunc hungarie porcio est Traianus imperator edomuit ⁊ in solo barbarico prouinciã fecit. Sed amissa sub Galieno p Aurelianũ recuperata est. Post romanos aliqñ hunni scithica gens. aliquando gothi ex insulis balthei maris populi. Deinde longobardi ex germania profecti pãnoniam occupauere. Postremo hungarorum natio ex vltimis scithiarꝫ finibꝰ inũdauit q̃ vsqꝫ ĩ hãc diẽ regno potit ⁊ vltra citraqꝫ istrũ late dñat. Extat adhuc nõ lõge ab ortu thanays altera hũgaria nẽc huiꝰ de q̃ sermo ẽ mater lĩgua ⁊ moribꝰ pene similꝰ q̃tius nostra ciuilior ẽ tpĩ culta. p illa ritu barbarico viuẽs seruit ydolis. in hũgaria quã danubius interlabit. tẽpestate nostra

Sigismundus caroli quarti romanorum imperatoris filius natione bohemus origine theutonicus. varia fortuna annos supra quinquaginta regnauit. princeps singulari prudentia. magnitudine animi. beneficentia et liberalitate insignis. corporis quoque maiestate ac decore illustris. Ceterum bello prosperis infelix. quem non turchi dumtaxat. sed bohemi quoque sepe acie fuderunt. Uxor ei prima fuit maria lodouici regis filia cum qua regnum accepit. illius causa duos et triginta regulos in hungaria primarios qui aliquando rebellassent gladio percussit. ob quam rem et ipse paulo post regina fatis functa in vincula coniectus est. matrique viduae eius cuius virum interfecerat in custodiam traditus donec regni proceres supplicium decernerent. Sed non defuit capto in extremis rebus prudentia. qua ut erat facundia potens mulieri longe melius esse se ostendit regum sanguinem conseruare quam fundere. dimissus ad ea barbaram Hermanni comitis ciliae filiam duxit uxorem. nec diu postea coniugis auxilio regnum vendicauit. de proditoribus supplicium sumpsit. Mulieris viduae filios et honoribus et opibus inter primos regni proceres cumulauit. quorum adhuc alterius viuit filius. Lancislaus garius comes regni palatinus multa huius Sigismundi egregia facinora memoriae prodita sunt. Inter quae illud preclarissimum quod ecclesiam catholicam in tris partes diuisam coacto apud constantiam generali concilio ad unitatem redegit. Italiam Galliam Hispaniam Angliam eius rei causa peragrans. Uitoldo lituaniae duci ut se regem appellaret missa corona indulsit. prius tamen ille vita decessit quam solennia coronationis expleret. Prussiam quam rex poloniae fratribus beatae Mariae theutonicorum armis ademerat restitui iussit. Cum venetis duce pipone florentino grauia bella gessit. Uenceslaum bohemiae regem germanum suum quia regno inutilis esset coniecit in vincula. quem cuius negligenter custoditum magno reipublicae malo quidam bohemi e carceribus surripuerunt. coronam imperii ab Eugenio quarto pontifice maximo romae accepit. Bohemia post multas calamitates vix tandem potitus est. marchiam brandenburgensem friderico burggrafio nurnburgensi dono dedit. filiam Elizabeth ex Barbara natam Alberto duci austriae in matrimonium copulauit. illique demum apud znoymam morauiae ciuitatem moriens regna quibus praefuerat ultima voluntate reliquit. ossa eius in varadino iacent. Albertus apud albam regalem cum coniuge coronatus bohemiae quoque diadema suscepit. Cuius felicitatem admirati germaniae principes et ipsi suum sanguinem extollere decreuerunt romanum ei committentes imperium. Id alberto suscipere non licebat nisi primores hungariae indulgerent. quibus haud ex usu videbatur suum regem theutonibus imperare. atque ob eam causam iureiurando albertum obligauerant ne sine eorum iussu imperium acceptaret. vocati tamen ad regem qui tum Uiennae fuit victique precibus praebuere consensum. ille imperium nactus in hungariam rediit aduersus turchos qui tunc rasciam inuaserant arma moturus. sed dum budae moram facit (ea est regum sedes) iudex ciuitatis natione theutonicus hungarum quempiam ob delictum fluuio demersit. id hungari molestissime tulerunt. quibus theutonicum nomen exosum est. Excitatur e vestigio tumultus. hungari arma capessunt. obuios theutones passim trucidant. fit fuga in arcem qua rex se continebat. diripiuntur negociatorum domus. quorum pars maior theutonica fuit. Euangelizabat eo tempore budensibus Jacobus marchianus ordinis minorum professor doctrina literarum et vitae sanctimonia clarus. qui sedaturus tumultum simulacrum saluatoris crucifixi manu gestans furenti armatoque populo obuiam factus ut cedi parcant et rapinis abstineant ut arma deponant supplex orat. Illi verba eius minime intelligentes. neque enim tempus ferebat interpretem bonum sibi futurum autumant qui Christum suis ceptis ducem habeant. sublimemque iacobum simulque crucifixum in ulnis attollunt ac bacchati per urbem nunc istam nunc illam domum compilant. fuerunt tamen aliquanto minora spolia. et a cedibus temperatum est ob presentiam iacobi qui modo precibus modo lachrimis furorem incensae plebis lenire conatus est. Sedato tumultu Georgius palocius strigoniensis ecclesiae pontifex moritur. apud quem preciosa regni suppellex in custodia fuit. Rex strigonium petit et regina cum eo. aperiuntur archae in quis thesaurus obseruabatur coram regina et selectis regni baronibus. illa clam subtracta corona. quam sacram appellant fideliqui anui tradita archas claudit atque obsignat. Albertus paulopost ad dranam usque fluuium proficiscitur ibique castrametatus maiores copias expectat cum quibus turchos inuadere posset Smederoniam urbem rasciae obsidentes. prius tamen expugnatum est oppidum quam auxilia venirent. ipse Budam reuersus cum dissinteria laboraret Uiennam repetere statuit sive moriturus inter suos. sive quod aerem in quo fuerat nutritus conferre aliquid ad sanitatem sperabat. sed in itinere magis ac magis morbo affectus relicta uxore pregnante obsignatoque testamento in villa quae longa dicitur vi. kalen. nouembris e vita decessit. religiosus princeps et qui liberalitate simul iusticiaque praestaret. Fuit quoque in bellis audax et manu promptus Morauos et Bohemos armis subegit. Polonos late vagantes intra regnum suum cohercuit. Magna de se christianae rei publicae promittere videbatur. nec minora populi de sua virtute conceperant. pulcherrimae spei satisfieri breuitas vitae non sinit. repente occidit qui breui ad summum potentiae creuerat. neque enim biennio toto imperauit. Statura eius procera fuit. neruosum et validum corpus. facies terrifica more gentis crassa barba. superius labrum intonsum. vestem haud splendidam. Baltheus auro grauis cinxit. nec unquam lateri defuit ensis. Corpus eius in alba reconditum est. Cognita regis morte conuenientes hungari indignum ac periculosum existimantes tantum regnum unius feminae iudicio subiacere reginam magnis precibus hortantur Uladislaum poloniae regem qui populum armis tueatur sibi et virum asciscat. Consentit mulier ea conditione adiecta ne quod filio preiudicium fiat si masculum pariat. Leguntur in poloniam prelati ecclesiarum et principes regni natu et auctoritate maiores. quibus iter agentibus Lancislaus postumus nascitur. qui mox ut in lucem prodiit apud albam regalem et baptismum christianae fidei signaculum et militiae cingulum et sacram hungariae coronam quam mater penes se habuit eadem die accepit. inde sublatus in tutela friderici cesaris. xii. ferme annis fuit. cum mater et ipsum et coro-

[illegible] Regem [illegible] phibente regina Vladislaū ad se quē magnis pollicitatiōibus onerātū in hunga
riā traxerūt et imposito diademate regē salutauere. quo cū [illegible] Ladislau mater [illegible] inerēs [illegible]
[illegible] hungaris in duas partes diuisis [illegible] comes cilie dū consobrinē illud [illegible] regni [illegible]
[illegible] a polonis [illegible] in carcere [illegible] est. Dionisius archiepūs strigoniensis qui postea [illegible]
[illegible] donatus est [illegible] illustris [illegible] regi diadema impos[illegible] [illegible] vo
[illegible] polonū [illegible] fide accepta budam [illegible] redditus [illegible] Vladi
slaum in [illegible] coronauit. [illegible] potuit domū [illegible] polonorum conatibus summo studio [illegible]
est. Julianus cardinalis sancti angeli ab Eugenio pontifice maximo in hungariam missus vir summo inge
nio singulari facundia. excellenti doctrina cōsilius inductas bella inter Vladislaū et Elizabeth ad certū temp⁹
composuit pacem tñ efficere non valuit. regina mortua omnes pene hungarie optimates ad polonos defe
cere. solus Giskra bohemus rei bellice peritissimus et manu promptus laudislai partes in hungaria tutatus est.
qui sepe cū parua militū manu ingentes hungarorum polonorumqꝫ copias vicit. fudit. deleuit bisqꝫ iohannem
humadem magnis exercitibus cinctū castris exuit. Hic iohannes natione valachus fuit haud alus natalib⁹
ortus sed ingenio dextro et animo sublimi et virtutis amator multa cū turcis secunda plia fecit. et hos[illegible]
spoliis hungarica templa ditauit. primusqꝫ oim apud hungaros turchorum acies et frangi et vinci pe[illegible]
strauit. quibus ex rebus excitatus Vladislaus et ipse plium cum amurate turchorum impatore cōmittere [illegible]
bitauit. de quo postea suo loco dicemus. Fedus inter Fridericū impatorem et vladislaum qui se regem hun
garie appellauit Julianus cardinalis ea lege composuit vt liceret impatori hungaros cohercere si qd in au
stria stiriaue damnū inferrent. idem permissum vladislao est in friderici subditos hungariam infestātes. [illegible]
tū oppidum in hungaria ē stirie atqꝫ austrie proximū hoc latrones occupauere et plaqꝫ circumiecta castel
la ex quibus in austriam profecti magnam vim pecorum atqꝫ hominū abegerunt. Motus ea re fridericus com
parato raptim exercitu in hungariā traiecit munimenta expugnauit. ex latronib⁹. lxxx. furca suspendit. Cū
cecidisset in bello Vladislaus cōuentus hungarorum apud Pestam habitus. locus hic transdanubium. bude
opponit neqꝫ muris cinct⁹ neqꝫ magnificis domibus exedificat⁹. ville speciem gerit. hic Lanslaus alberti fi
lius cōmuni procerū consensu rex designat suisqꝫ deinceps auspiciis in turchos pugnare cepit. nec tamen fe
liciora eius plia qꝫ poloni fuerunt. Johannes humades regni gubernator assumptus absente rege prouin
ciā vt aiunt in virga ferrea gubernauit. nec dū rex affuit minor eo habitus est. hic prestratis apud albā tur
chis quemadmodū in rebus rascie referemus breui tempore superueniens morbo extinctus est. Ferunt eum
cum egrotaret noluisse ad se dñicū corpus deferri. indignum esse aientē seruū domū intrare regē. iussisse sese
qꝫuis deficientibus viribus in templum vehi ibiqꝫ de more xpiano confessum diuinam eucharistiam susce-
pisse atqꝫ inter sacerdotum manus deo animā reddidisse. Felix spūs qui tante rei qūta gesta est apud albā nū
cius atqꝫ auctor migrauit in celū. Lanslaus qui ex tutela iam pridem impatoris emissus et in paterna re-
gna receptus turchorum metu ex hungaria in austriā se contulerat. audita turchorum strage et gubernatoris mor
te quo cū cilie comes apertum gerebat odiū impellente ipo comite qui veluti sublato emulo letabundus id
nunciū audiuerat. rursus in hungariam rediit. sed dum apud albam spolia turchorum et interemptorum hostium ca
dauera inspicit comes ipe cuius caput erat a rege secundum. et qui iam solus tanqꝫ regis auuncul⁹ leges hū
garis prescribebat. A ladislao humadis filio in castro regio obtruncat inde necem consecut⁹ vnde sperauit
imperium. Offensus ea re mirūmmodum regius animus dolorem tamen suppressit nec dubitauit auuncu
lum iure cesum fateri. Cadauer defuncti in ciliam missum est. rex budam se contulit vbi secutos curiam h[illegible]
adis filios in carcerem rapi iussit. percussoremqꝫ comitis ladislaū natu maiorem capite plecti. Mathiā captiu[illegible]
duxit in austriam. et profectus in bohemiam penes eū sequi mandauit. ipe paucos dies prage morat⁹. [illegible]
morbo pestifero vt plerīqꝫ tradidere. seu veneno vt alii affirmant diē obiit. nobilissim⁹ sanguis paterna [illegible]
gine ac materna ex impatoribus ortus. Mathias qua die rex clausit oculos eadem pragam applicuit. que[illegible]
Georgius gubernator in custodiam suā recepit. Corpus lanslai apud proauum Carolum quartū romanorum
impatorem in arce pragensi atqꝫ in ede sancti viti reconditum est. Defuncto lanslao rege hungari ad ele
gendum successorem ad kal. ianuarias diem constituunt. Proceres apud budam frequenter conueniūt in-
ter quos michael sylagi magna militū stipatus caterua pro se adest. xii. milia equitū. peditum. vii. milia eum
secuta ferunt. quibus statiua in pesta fuerunt. Michael frater cōiugis humadis et mathie auuncul⁹ fuit. cui
propter necem ladislai nepotis cū plerisqꝫ regni baronibus acerrime simultates erant his potentia eius haud
paruū ingessit terrorem. nec iam perculsa metu contio liberam regis electionem futuram arbitrabat. Michael
vo conuentū adiens non sese circa armatos adduxisse ait. nō vt vim congregatis inferat sed vt eos deterre-
at. si qui sint qui libertatem principum ac populorū in assumendo rege perturbare conent. Illud tñ se velut[illegible]
vnum ex regni accolis monere vt Johannis humadis beneficia meminerint. qui vnus omnium turchorum ar
ma ab hungarico regno depulerit. clarasqꝫ gerens victorias pegerit indigna suis meritis pmia reddita. ex
filiis eius alterū crudeliter occisum. alterum in bohemia captum seruare posse. Barones memoriā iohānis
extollere mathiam ex captiuitate redimere atqꝫ in eius regni fastigio collocare. Quod pater sua virtute fuas

C[illegible] bono he bello questo uerso la fatto [illegible]

sit neqꝫ ferendum vt ad exteros ea potestas deferatur parere se omnibus cui nepoti [illegible] regni salutem ante oculos ponere si quem pro [illegible] esse aliter [illegible] que [illegible] eligatur. Fuit res aliquãdiu anceps cũ baronum sibi quisqꝫ timeret. Post [illegible] recõciliatiõe inter proceres facta cuius auctorẽ iohannẽ sancti Angeli cardinalem virũ doctrina ꝛ moribus excellentem, qui cũ legatũ agebat apostolicũ tradidere. Mathias octo ꝛ decem natus annos nono kalẽ. februarii inter [illegible] rex qui medio in danubio cum glacie constricto [illegible] expectabant rex acclamatus. Nunc quisquis hec legis ꝛ futura pdicito singulare profecto humane inconstantie documentum. Ex duobus adolescentulis etate moribusqꝫ pene paribus. alter ex regio solio dũ noue nupte thalamũ exornat deferẽ ad tumulum. alter dum capitale iudiciũ trepidus manet ex carcere vocatur ad regnum. Libertas eius ex gubernatore bohemie sponsalitiis atqꝫ pactionibus empta refert. Mirabile quod matrem repentina leticia nõ exanimauerit cũ tot cladibus afflicta filium prius regem appellatũ audiuerit q̃ꝫ vinculis exemptum. In parte hungarie que trans danubium in septentrionem porrigitur ꝛ nunc Sepusium vocant olim gepide consedere insignis latro Axamites natione bohemus hussitarũ pestifera labe infect⁹ milites predandi cupidos vndecũqꝫ ad se venientes benigne collegit eosqꝫ fratres appellauit. ꝛ vniuersam regionem illã tributariam sibi reddidit ex edificatis munitionibus locis opportunis. ex quibus modo in vnam modo in alteram partẽ discurrere posset. predas in fine cuiusqꝫ mensis viritim diuisit. ex quibus nõ plus accepit qui totũ mensem q̃ qui diem vnam ante diuisionem in castris fuit numero fratrum ascriptus. id sibi ex euãgelio pceptum affirmauit. quod in vinea dñi laborantibus ꝛ qui prima hora ꝛ qui vndecima venerant equã mercedem pmittit. Hec societas cũ longe lateqꝫ rapinas ageret ꝛ iam q̃nqꝫ milia pugnatorũ in armis haberet indiesqꝫ cresceret non aliter dissipari potuit q̃ꝫ duce ipso Axamite ad stipendia ladislai regis vocato. Transiluana regio est vltra danubiũ sita quã daci quondam incoluere feroces populi ꝛ multis romanorũ cladibus insignes. nostra etate tres incolunt gentes theutones. siculi ꝛ valachi. Theutones e saxonia originem habent viri fortes ꝛ bello exercitati a septem ciuitatibus quas inhabitant Sibenburgenses patrio sermone appellati. Siculi hũgarorũ vetustissimi creduntur primi omniũ qui ex hungaria veteri in hanc pvinciam venerint. Eam ob causam q̃ꝫuis agros suis colunt manibus ac rure viuentes greges pecorũ pascũt. nobiles tñ appellãtur. ꝛ occurrẽtes inuicẽ alter alterũ generosum dñm salutãt. nec tributa pendũt. nisi quo anno rex hungarie coronatur. tũc quot sunt patresfamilias tot boues regi tradunt. quorũ numerum supra .lx. miliũ esse ferunt. Iussi vero in bellũ exire nisi pareant capitali pena plectuntur. bona fisco applicantur. Valachi genus italicũ sunt quemadmodũ paulopost referemus. paucos tñ apud transiluanos inuenies viros exercitatos hungarice lingue nescios. In hac pvincia oppidum fuit quod Bistricium vocauere regie corone subiectum. Id ladislaus rex cũ Vienne ageret iohanni huniadi dono dedit. Tulerant id egre oppidani diuqꝫ restitere. coacti tñ impata fecerunt. Et mortuo Iohanne eiusqꝫ filio ladislao bude occiso Michaelem zylagi qui p Mathia altero iohannis filio regnũ petebat turpiter reiecerunt. Ille indignatus q̃ꝫ primum ladislai regis mortem accepit eo cũ exercitu rediit vi oppidũ expugnauit. rebellium ciuium aliis oculos eruit aliis manus amputauit aliis necem gladio intulit. oppidũ incẽdio deleuit. Ingresse sunt paulopost transiluanã turcorũ circiter tria milia pdamqꝫ magnam abegerant. pecorũ atqꝫ hominũ quo[illegible] cum sibinienses ꝛ ipsi theutones ad internitionẽ vsqꝫ deleuerunt. victores pda recuperata domum redire vix ciuitatem introierant. cũ michael ex alia parte haud paruis ducẽs copias affuit ciuitati [illegible] que bistricensib⁹ aduersus se opem tulisset. Sed cum Sibinienses intra munitissimã vrbẽ se continerẽt frustratus desiderio suo minabundus recessit.

Apud hũgaros obiit etate nostra Paulus vergerius iustinopolitanus grecis ac latinis litteris apprime instructus. cuius plura extant opera ab eruditis pbata. Arrianus qui Alexandri magni gesta greco sermone cõscripsit. Latinus ab eo redditus est hortatu Sigismũdi cesaris. Scripsit de ingenuis moribus grecas ꝛ barbaras amicicias composuit aduersus Malatestam. qui maronis statuam in foro mantuano deiici iusserat. nobilem inuectiuam edidit. Ex hũgaris qui studia hũanitatis secuti euo nostro claruerunt. duos nouimus iohannem epm varadiensem. qui regni cancellariam obtinuit. Et alterum iohannem eius ex sorore nepotem. qui sub Guarino veronense grecas ac latinas litteras didicit. nec minus versu q̃ꝫ soluta valet oratione. Horum tamen originem sclauonicam ferunt. Scientiam iuris plurimi pfessi sunt. Inter quos Dionisius excellit gente canysia natus. qui strigoniensem sortitus est ecclesiam. honorem quoqꝫ cardinalatus vt ante diximus emeruit. In re militari Nicolaus wayda transiluanus. Michael vesatus. ꝛ qui calisium inuasit Pangratius nomen adepti sunt. Nunc clarus habetur michael zylagi ex aliena ruina magnus. Iohannes huniades cuius nomẽ ceteros obnubilat nõ tam hungaris q̃ꝫ valachis ex quibus natus erat gloriam auxit.

Walachia

Ualachia per quā lata regio ē a transsiluanis incipiens vsq3 in Euxinum protensa pelagus plana ferme tota ꝛ aquaꝝ indigua. cuius meridiē hister fluuius excipit. Septentrionem roxani occupant. q̄s nr̄a etas rutheuos appellat ꝛ versus fluuiū thiram nemades scithaꝝ genus quos tartaros hodie vocitamus. hanc terrā incoluere quondā gethe. qui ꝛ dariū histaspis filiū turpi fuga repulerūt ꝛ traciā pluribus cladibus affecerit. postremo romanis armis subacti ac deleti sunt ꝛ colonia romanoꝝ que dacos coherceret eo deducta duce quodā flacco a quo flaccia nuncupata. Exinde lōgo tpis tractu corrupto vt fit vocabulo valachia dicta ꝛ pro flaccis valachi appellati. Sermo adhuc genti romanus est q̄uis magna ex parte mutat⁹ ꝛ homini italico vix intelligibilis. Inter valachos tempestate nr̄a due factiones fuere. altera danoꝝ. altera dragulaꝝ. sed hij cū danis impares essent atq3 ab illis multifariā opprimerent᷑ turchos in auxiliū vocauere. q̄ꝝ armis adiuti danos pene ad internitionē deleuerūt. Danis v̄o iohānes huniades hungaroꝝ imꝑio fretus opē ferēs nō tm̄ illos restituit q̄3 sibi ip̄i claritatē ꝛ opes acq̄siuit. Quippe q̄ danoꝝ agros ex ꝑte a turchis [illegible] ceptos ꝛ sibi ꝛ posteris perpetua possessiōe retinēdo occupauit. Ualachi ꝛ īsulas histri accolūt. inter q̄s peucem insulam apud veteres fama notam. Et in tracia q̄3 sedes habent. valachorū pars turchorū imperio pars hungaris paret. nō me latet difficilimam esse prouinciarū descriptionem q̄n ꝛ autores ip̄i quos imitari oporteat non solū varii verū etiam inter se d̄rij ac magnope dissentiētes. inueniunt᷑ ꝛ ip̄arū prouinciarū limites pro dn̄antiū auctate ac potētia sepe nūero omutāt᷑. nā q̄ ꝑuincia latissima quōdā fuit etate nr̄a aut ex

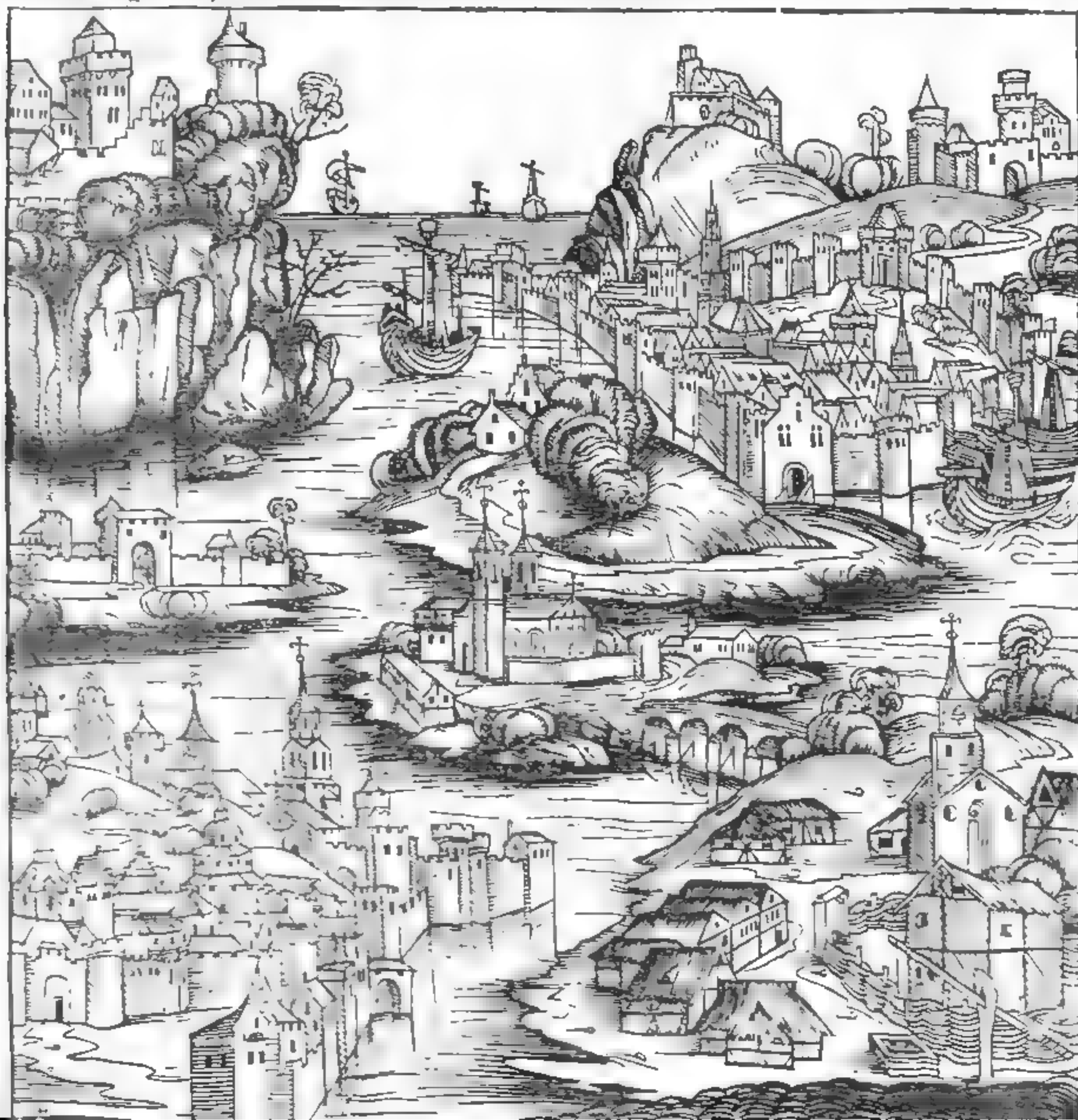
nacta est aut p modica. Ea vo q nulla vel minima erant. nūc latissimā florentissimāq videm⁹ lōgobardiā ac romandiolā nō ꝯgruo aere maiora nra tpa Insubriā emiliā ac flaminiā prisus ignorarūt. macedoniā sub emathione rege a q emathia cognominata pangustis clauserāt terminis. Vltra posteā regū ⁊ gētis industria subactis finitimis populis lōge ac late ꝑtēdit. Dēniq igit veniā equū cēseo si q mea tempestate legētes nō eos locorū termios offenderit qs ipi vel mēte sua ꝯceperūt vel apud alios inuenerūt. nō que ab alijs accepimus. seu veterib⁹ seu nouis autorib⁹ incorrupta referim⁹. Eius nō ē ꝓpositi nostri geographiā edere. Licet aliq̄ historia ipa quā scribimus locorū aliquā significationē requirat sic eīn clarior redditur.

Tracia

Post valachos igitur ⁊ bulgaros de qb⁹ sermo habit⁹ tracientiū res geste sese offerūt. Tracia vo vt pleriq autores tradūt ipiq pstātiores amplissima prouīcia ē lōge lateq patēs. cui ab oriēte euxinū pelagus ac propōtis occurrit. a meridie egeū mare ⁊ strimon fluui⁹. sillq macedonic⁹ ager. septētrionem hister claudit. occidētis ora tū peonij mōtes tū pannonia ⁊ sau⁹ excipit amnis. in q̄ sentētia ⁊ pliniū veronēsem fuisse video. ⁊ Strabonē ipz q iuga mōtis hemi traciā diuidere mediā affirmat. idēq dardanos. tribalos mysos incolere traciā n̄ ambigit. Tribalos aūt eos coluisse cāpos in qs vel rasciani mō vel seruij sedes habent nemo negabit q scripta veterū pñti rerū statui ꝯparaūt. Mysi vo post tribalos ad oriētē vsq eurinū protendūt inter histrū ⁊ hemū mōtē habitacula sortiti. hos hodie bulgaros appellāt. Post eos maritima loca versus meridiē ad helespontū vsq romania ē natio greca ꝗuis oli barbara fuerit. Et tēnū nostro tpe deleto grecorū imperio dñantib⁹ turchis in barbariā redacta. Huius prouīcie metropol' ē Bizanciū. i. cōstātinopol' agros pri⁹ appellata. Lacedemonij eā ꝯdidere duce pausania. qb⁹ appollinē ꝯsulētib⁹ vbi nā sedes ꝯstituerent: ita datū oraculū memorie ꝓditū ē vt ꝯtra cecos habitationē locarēt. Cecos aūt megarēses appellauit calcedonis ꝯditores. q qm̄ prius in traciam nauigassent. situmq vbi postea Bizanciū edificatum ē conspe

nissēt. amissa tā locupletē r. p a tenuiorē e regiōe in asia delegissent. hec Strabo. Cōstantinū vō imꝑatorem cognoīe magnū cū statuisset imperij sedē ex vrbe roma in orientē transferre q facilꝰ parthoꝝ excursiōes cōpesceret tradūt ecclastici autores in troadē ꝓfectū ibi regie vrbis fundamēta ieecisse vbi quōdā agamenō ceteriq grecoꝝ principes aduersus priamū regē sitere tētoria. sed admonitū in somnis a xp̄o saluatore locū aliū designāte ceptū opꝰ cuiꝰ diu māsere vestigia infectū reliquisse atq in traciā nauigante Bizāciū petiuisse eūq sibi locū diuinitꝰ ostēsum dixisse. mox vrbē ampliasse. noua menia erexisse. sublimes excitasse turres. magnificentissimis tū priuatis tū publicis opibꝰ exornasse. tm̄q illi decoris adiecisse vt altera roma nō immerito dici posset. Scriptores vetusti q florētē vrbē viderūt videre deoꝝ potiꝰ in terris habitaculū q̄ imꝑatoꝝ putauere. Nomē vrbi nouā romā iꝑator indidit. sꝫ vicit obstinato vulgi vt a conditore potiꝰ cōstātinopolis vocaret. In hac vrbe multa sub imꝑatoribꝰ epōꝝ cōcilia celebrata. multe suppsse in xp̄iana religiōe surgentes hereses. multe etiā hereses inuēte. inter q̄s ea diutiꝰ māsit q de ꝓcessione sctīspūs. q̄uis in pluribꝰ agitata ac reiecta cōcilijs ad nostrā etatē vsq ꝑueniēs. demūq sub Eugenio quarto pon. maxio in florētina synodo. quēadmodū suo loco dicet. nō solū a latinis sꝫ ab ipis ꝛ grecis dānata explosaq ē. Verū q̄sq̄s Joseph patriarcha ꝛ Johēs imꝑator gentis eiusce cū latina eccia cōcordibꝰ animis fidei symbolū decātauerit Constātinopolitana tm̄ eccia credere qd romana sentiret nephas duxit. Obierat in florentia patriarcha q vnioni cōsenserat nec imꝑator domū reuersus diu superuixerat. Cōstātinꝰ q ei successit siue deceptꝰ siue sponte sua insaniēs haud q̄q vnioni cōsentiēs videbat. ꝛ iā Gregoriū patriarchā priori suffectū qd ad veritatem fidei ambularet domo pepulerat ecciastica bona inuadēs. miserat eo nicolaꝰ pōtifex romanꝰ ysidorum epm̄ sabinensem vniuersalis eccie cardinalē virū industriū ꝛ q rutenoꝝ ecciam iādudū rexerat ꝑcontatū q nā rōe grecanica natio legatoꝝ suoꝝ cōuenta reiceret cū latinis florētie habita. iā ille imꝑatorē eiusq senatū in rectā viā pellexerat cū turchoꝝ bellū duce ꝛ auctore moamethe veluti repentina tempestas in constantinopolitanos emersit. de q paulopost suo loco dicet. Video cōplures etatis nr̄e nō auctores aut poetas dūtaxat verū ꝛ historicos eo errore teneri vt theucroꝝ noīe turchi appellēt. credo eos idcirco motos. qm̄ turchi troyā possidēt quā teucri coluere. sꝫ illoꝝ origo ex creta atq italia fuit. Turchoꝝ gēs scithica ꝛ barbara est de cuius origīe atq ꝓgressu q̄uis ꝓpositū egredi videar dicere haud alienū existimo. qm̄ sub euo nr̄o initiū hoc genꝰ hoīm auctū ē vt asiā greciāq tenēs latinū xp̄ianūq nomē late ꝑterreat. ea narratio res q̄s traiacēses apiet de q̄bus institutꝰ est sermo. De turchis

Turchi vt ethicus philosophus tradit vltra pirrheos montes et tharachontas insulas contra Boolo
nis vbera sedes patrias habuere. gens maculenta ignominiosa et in cunctis stupris ac lupanaribus
fornicaria. Comedit que ceteri abhominant iumentorum luporum et vulturum carnes. nec abortiuis hominum absti-
nuit. diem festum nullum colunt nisi mense augusto saturnalia. romanorum imperium audiuit magis quam sensit. Quippe octa
uiano augusto in auro litoreo censum dedit. et id quidem sponte. nam cum vicinas vndique regiones annua illi tri
buta reddere animaduertisset nouum dierum ac tempus deum exortum esse arbitrata munera ei quotannis transmisit. Hec
gens teste othone historico et imperatoris friderici patruo regnante apud francos pipino a caspijs portis
egressa cum auaribus quos hungaros nostra vocat etas feroci pugna multis vtrobique desideratis conflixit. Exinde pontum
capadociamque transgressa ad reliquas inde finitimas gentes sensim dilapsa more latronum clandestinis qui-
busdam excursionibus vires sibi vendicans occupans quibusdam montibus et claustris oportunis vnde pro occa
sionibus facile irruptiones fieri possent vsque adeo emersit ac sublata est animis vt palam iam et pari marte aduersus
finitimos de agri possessione certare et denique procedente tempore non solum pontum et capadociam verum galaciam. bi-
thiniam. pamphiliam. pysidiam. vtramque frigiam. cylices. cares et eam asiam que minor vocatur ad oras vsque ionye et lit
tora greci maris occupauerit. non vnum quendam principem sed alios alii duces et varia auspicia quasi per factiones
secuti. Ex hac gente quemadmodum nicolaus saguntinus vir grece ac latine historie peritissimus ad nos scripsit
vigesimum ab hinc et centesimum circiter annum. Otomanus exigui tum censu et obscuri inter priuatos nominis ex
collecticio milite non parua manu per seditionem conflata cepit passim ac non solum reliquas christianas vexare.
verum et homines sue gentis armis infestis petere et sibi subdere cepit. cuius conatibus orta inter turchorum principes
seditio facilem cursum prebuit. nam illi dum sese inuicem laniant asscitis vndique omnibus qui pro ingenio prede rapinarum
que percupidi essent auctoritatem breui et nomen adeptus est oppida non pauca partim vi partim deditione in potestatem
accepit. Ottomano filius successit Orcanes qui rem inchoatam a patre comode prosecutus ad modum propagauit. cuius
amurates filius subsecutus est qui duobus de grecorum imperio disceptantibus ab altero qui superari timeret in auxilium ac-
cersitus turchorum primus transiuit in greciam vbi consulto bellum protrahens. postquam ambos exercitus consumptis
que viribus fractos et defessos animaduertit versis vt aiunt protinus armis in eos sine vllo discrimine per occasionem
conuertit. et occupato callipoli oppido peroportune in cheroneso ad hellespontum fretum cito cetera greca oppi-
da aperte petere bello palamque sibi et posteris grecorum polliceri imperium non dubitauit. magnamque thracie par-
tem nullis ferme obsistere audentibus ditioni sue subiecit. Is vita functus duos reliquit filios Salmanum et
pazeitem. Salmano breui e vita subtracto res vniuersa ad pazeitem deducta est qui prosperos fortune adeptus
afflatus vsque adeo nouelli regni fines extulit vt thraciam pene vniuersam excepta constantinopoli ac pera thes
saliam. macedoniam. phocidem. boeciam. atthicam maiori ex parte occupauerit. Misos quoque illirios tribalos cre
bris excursionibus infirmauerit. Constantinopolim vero tum omni agro suburbanisque ac delicijs spoliauit. tum
longa et difficili obsidione vexauit vt ciues desperata salute de deditione agere ceperint perissentque procul-
dubio et in hostis seuissimi potestatem venissent ni tamburlanes ille scytharum prepotens rex instar torrentis ipso
incursu atque impetu cuncta prosternendo ac vastando pazeitem ipsum occurrere ac reluctari conantem magno pre
lio et ingenti strage superatum in asia cepisset. Hic est ille terror gentium in cuius exercitu duodecies centena mi-
lia hominum fuisse tradunt xerse ac dario maior quorum copijs siccata flumina prodiderunt. ira ipse se dei voci
tauit. nec nominis crudelitas defuit. multas ac preclaras asie vrbes deleuit. homines tanquam pecora trucidauit non
etati non sexui pepercit. Damascum nobilissimam sirie vrbem diripuit atque incendit. pazeitem cathena vinctum pran-
dens quasi canem sub mensa sua comedere iussit. ascensurus equum eo tanquam scabello vsus est. post cladem pazei-
te filij eius qui complures erant in potestatem grecorum venere qui in periculum euasuri in thraciam traijcere contenderent
Calapinus autem natu maior emissus a grecis patrium regnum obtinuit. aduersus quem sigismundus rex vngarie
collatis signis prelium iniens tumultuose fusus castra et impedimenta reliquit. Christianorum ingens occisio facta
Johannes dux burgundie in eo prelio captus multo auro libertatem redemit. Calapino mortuo Orcani eius fi
lio tenella etate adolescentulo moyses patruus et regnum et vitam eripuit. qui paulo post sine filio desiderato ma
cometem fratrem reliquit heredem. Is flaccis id est walachis fortissimis et bellicosissimis nationibus transda
nubium vt ante diximus late dominantibus bello attritis tributa grauia imposuit. nonnullos in asia turchorum
regulos armis regnisque penitus spoliauit. christianos sub imperio suo degentes quam durissime afflixit. Macho-
mete mortuo amuratem eius filium qui dum per id tempus in asia moreretur. audita patris morte in traciam tra-
ijcere conantem imperator grecorum prohibuit. diu muscapham que reliquum ex pazeite filijs vt rex poneretur emisit et sum-
ma ope prosecutus est. Sed muscapha pugna superato et interempto amurates victoria vniuersam regnum con
secutus thessalonicam illustrem grecie vrbem quam tunc veneti possidebant vi captam expugnatamque penitus diripuit
eaque victoria auctus epirum atque etholiam non obscuras prouincias reliquo regno adiecit. Illiricorum agros va
stauit. oppida multa vi cepit diripuit atque incendit. vxoribus more gentis quam pluribus iunctus est. Inter
quas Georgij seruie dispoti filiam duxit. nec diu post immemor affinitatis aduersus eum duxit exercitus
Georgius impar generi potentie furentemque veritus. hostem relicto vno ex filijs qui cum presidio Sme-
dram tueretur. cum coniuge ceterisque liberis ac gentis sue sacerdotibus in hungariam profugit. Expugnata est
tamen Smederoma ac direpta et dispoti filio lumen ademptum. Georgius patria pulsus diu apud hunga-
ros exulauit. Johannes huniades iam per arma clarus sepe cum exercitu Seruiam ingressus plurimis
cladibus Turchos affecit. cominusque duces acie conflixit. verum quamuis Seruie magnam partem recuperauit

[illegible] Georgius [illegible] multa sibi pr̄i erant multa dedit amicos reg̃ni multa cū q̄ ipse sua virtute repu[illegible] georgius [illegible] fides esset cū medios inter hungaros ac turcos nā hos nunc illos fefellisset [illegible] ecclie romane eccie auscultaret neq̃ maomethes legē sequeret. Libet q̄m hucuē [illegible] m̄ale pugnatū esset in ꝑlio varnensi. de quo paulop᷒ dicem᷒. fugiens [illegible] Serui adventū georgius atq̃ obuiā factus venientē intercepit ꝛ quasi hostē [illegible] oppida sue ditionis ab eo pridē occupata recepit. Nec multo post ea cū [illegible] copias duceret videret q̃ nō parua thurcis illatur᷒ damna amurati oīa hūgaro-rum [illegible] patefecit. vnde ille admonit᷒ maximā xp̄ianis intulit cladē. quēadmodū suo loco referet. Cū vo turchi cōstantinopolim cepissent atq̃ in Seruiā ducere exercitū minaret. Secūdo auxiliū petens ad hungaros transijt ꝛ in [illegible] vsq̃ profect᷒ Ladislaū adijt regē. grandeui᷒ iā senex dign᷒ veneratiu si recta de religione sensisset ea in eo sermōis auctoritas ea corpis maiestas fuit. Accessit hūc iohannes capistrane᷒ ordinis mi-norū professor vite mundicia ꝛ inter p̄dicatores euāgelij nr̄o tp̄e insignis quesiuit an audire se vellet annuē ti qd romana eccia credit ꝛ docet exposuit diu secū p interp̄tē de sacris eloquijs disputauit ꝛ errorē sue gen tis relinquere et magnope cohortat᷒ est. Ille hoc deniq̃ respōsum dedit. Annis. xc. vitā pduxi nec aliā religi onē q̃ suscepi a patrib᷒ noui. sapientē me ciues mei q̄uis infelicē hacten᷒ putauere. tu nunc qd̄ sepe agitāt senes delirū efficere cupis laqueo vitā finire malim q̄ patrū traditiones relinquere. atq̃ his dictis e conspe ctu abijt tā piculosā est religionē imbuisse dānatā. Reuersus domū quom accepisset michaelē silagi q̄ tūc albe cū p̄sidio p̄erat fratrē q̃ eius ladislaū q̄drigis vectos vrbē exisse milites misit qui eos vel ꝯp̄henderent vel occiderent. Michael vbi adesse hostes aīaduertit curru desiliēs equū q̄ pene ducebat ascendēs veloci fu ga saluatus est. Ladislaus in q̄driga reptus multis vulneribus cōfossus ac discerptus interijt. sed nō impu ne id georgio cessit. Cognouit ꝛ michael paucis post diebus illum ꝓpe danubij ripam iter habere aggres-sus q̃ cū armatis captiuū abduxit. cui dextre manus duos digitos amputauit cū se gladio defenderet. Redē ptus est georgi᷒ magno auri pondere nō tn̄ diu supuixit cū trunce man᷒ fluor sisti nō posset. atq̃ hic ꝑfidi ho mis exitus fuit. Lazar᷒ fili᷒ post eū gubernationē suscepit excluso frē gregorio quē quōdā amurates exceca uerat. Is cū sorore quā nupsisse amurato dixim᷒ ad opes maomethis ꝯfugiēs frustra eius auxilium implo-rauit. Obijt deinde lazarus de cui᷒ hereditate nō parua cōtentio exorta ē. Gregori᷒ turchor auxilio paternū regnum nitit vendicare. vxor lazari relicta hungaricas opes implorat. nec katherina vlrici comitis cilie quondam vxor ac georgij filia portionē hereditatis desperat. Johānes cardinalis sancti angeli ab hungaris inuitat᷒ eo ꝓfect᷒ vt arces rasthanas q̄ turchis in hungariā aditū p̄cludunt. aut ap̄lice sedis noīe reciperat aut hungaris tradi curet. reb᷒ infect᷒ nō sine graui piculo vix eīn man᷒ turchor euasit Budā redijt. Nos amu-ratis opa q̄ medio cursu reliquim᷒ ꝓseq̄mur. Magn᷒ hic vir fuit domi belliq̃ tā suis amat᷒ q̄ nr̄is odiosus cū centū milib᷒ pugnator intrauit hungariā late populat᷒ ꝓuinciā. sterilis ann᷒ impedimēto fuit ne regno poiret cōmeat᷒ penuria ꝯpulsus redijt. Julianus cardīalis sancti angeli ab Eugenio pōtifice maximo ad-uersus cū missus hūgaror extulit aīos ꝛ arma sumere psuasit. exercit᷒ xp̄ian᷒ vsq̃ sophiā ad arcū magnū ꝓ fect᷒ ē. Sepe cū turchis prospere dimicatū nō sine Johānis huniadis ingēti laude. qui cū copias duceret eius nomē apud hostes adeo terrificū fuit vt plorātibus pueris matresfamilias taciturnitatē nō aliter impa rēt q̄ iohānis p̄sentiā minitātes. Cōgregato tn̄ nō paruo numero turchi q̄m xp̄ianis ꝯfligere nō dubitarūt sed nō tā felix eius pugna q̄ fortis anim᷒ fuit. Supati virtute hungarica multis cesis terga dedere. Hūgari qui bello interfuere cupiditate glie res suas ampliātes ac de magnis maiora tradentes impatori Friderico supatos bello turchos scripsere. xxx. milia hostiū cesa captaq̃ multo plura. Cardinalis sancti angeli sex mi-lia dūtaxat hostiū in eo ꝑlio cecidisse suis lr̄is affirmauit. Signa militaria nouē capta iohānē huniadē non ducis tn̄ sed militis q̄z singulari virtute vsum esse q̃ fides habita turchis ea xp̄ianorū victoria plus pauoris q̄z damni attulit. nō hūgaricas tn̄ vires sed germanicas q̄z in se ꝯmotas arbitrātib᷒. Cōsternati ergo ac p cilsi metu p inde ac tot᷒ occidēs cōiurasset. pacē petere hungari q̄ suas vires nō ignorarēt. nec tā potētie sue q̄z casui victoriā imputarēt piculosum existimantes sepi᷒ tentare fortunā oblatos vltro ꝯditiōes pacis nō recusarūt inducie belli in decē annos iusiurādū p sua sacra ambe date ptes p̄stitere. Despoto Seruie q̄ bello amiserat reddita. Molesta ea res Juliano cardinali fuit cui ꝓsequenda victoria videbat. Eugenio q̄z roma no pontifici nihil molestius nunciari potuit. cui᷒ menti nulla maior cura insedit q̄z xp̄iane fidei ꝓpagande. Scripsit igit cardinali nullum valere fed᷒ quod se inconsulto cum hostib᷒ religiōis pcussum esset. Vladis-lao regi polonie. qui eo tempore hungariam occupabat vti ꝯuēta dissolueret imperauit. iuramenta remisit. nouū instaurari bellū tum p̄cibus tū minis exhortsit. Ex xp̄ianis principib᷒ auxilia petijt preter Philippū tn̄ Burgundie ducē neminem xp̄iane religiōis zelus cōmouet. hic solus classem instruxit que vsq̃ in helle-spōtum ꝓfecta turchis ex asia transitum ꝓhibere in europam conata est. Franciscus cardinalis venetiarum Eugenij nepos cū plerisq̃ triremib᷒ eo missus classi p̄fuit. Vladislao qui alienum regnū inuasisset e re sua visum est sollicitudinem belli prouincialib᷒ nō deesse. Accersitis igit ex polonia ꝛ bohemia ceterisq̃ vici-nis gētib᷒ auxilijs coactis ex hūgaria copijs turchor agros inuadere statuit Johāni huniadi castror cura cōmissa q̄dragita circiter eq̄tū milia fuisse tradūt. plerisq̃ dimidio minorē numerū prodidere. Reguli hūgarie pōtificesq̃ q̄plurimi interfuere. Julian᷒ scti angeli cardīalis milites cruce signatos nō paucos secū du-

De expugnatiōne Cōstātinopolis

Volverat iāpridem animo maomethes quonā modo Cōstantinopolim sibi subigere posset neq̃ ad suam gloriā ptinere arbitrabat͛ vrbem in medio turchoꝝ sitam esse que suo imperio nō pareret. tantoq̃ maius inde nomini suo decus accedere si eam vrbem expugnaret q̄nto ꝓgenitores sui idem conati turpib᷒ accepti͛ destitissent. Cū paucis igit͛ participato cōsilio castellum iuxta littus ad hostium bosphori paulo ab vrbe remotius aliud dissimulās incredibili celeritate extruxit ac muniuit. bellum deinde vrbi nō modo indixit sed contra inita federa contra iusiurandū intulit simul ⁊ gerere cepit. Senserant eius animū greci diffidentesq̃ suis viribus ad latinoꝝ opes confugerant lacrimis ac fletibus auxilia expetētes. Surde proch pudor nostroꝝ principū aures fuere. ceci oculi. qui cadente grecia ruituram xp̄iane religionis partem non viderunt q̄uis priuatis queq̃ aut odijs aut comoditatibus occupatum salutem publicam neglexisse magis crediderim. Maomethes interea coactis vndiq̃ copijs mirabili apparatu formidādo impetu terra mariq̃ regiam vrbem aggressus cuniculis ac latentibus fossis altissimis actis aggere late edito ponte quā perāt oppidum versus mare muros alluit vrbis longitudinis ad duo milia passuū raptim extructo. turribus ligneis coniq̃ erect͛ vt muros q̄uis altissimos excederent. machinamentoꝝ tormentorūq̃ multiplici adhibito genere. oppugnata est vrbs defensaq̃ summis vtrimq̃ viribus. non paucis diebus ad extremum voce p̄conis totis castris inclamatū est. Quito kalēd. maij milites omnes ieiuniū sanctificent sequenti die in armis assint vrbem extremis viribus oppugnari. traditio ciuitatem militū direptioni futurā. Cōstituta die ieiuniū ad noctem vsq̃ seruatum. erāde lucentibus stellis inuitationes diuina passim habita ⁊ quisq̃ amicum tanquā nouissimū habuit cū eo hilaris epulat᷒ est. atq̃ vbi satis ē bibitū tāq̃ se deinceps nūq̃ visuri essent exosculantesq̃ simul ꝓximū vale dixerūt. In vrbe aūt sacerdotes sacras ferentes ymagines sequē

te populo vrbē lustrare: auxiliū de celo petere. affligere corpa ieiunijs atq3 oronibus vniuersi ciues intendere Subsecuta nocte ad sua quisq3 loca defendēda redire. erāt muri vrbis ⁊ altitudine ⁊ crassitudine toto orbe celebres sed ob vetustatē ⁊ grecoꝝ incuriā pinnis ac ꝓpugnaculis nudi. antemuralia vero oportune cōmunita. in his greci salutē posuere. armati milites inter muros ⁊ añmuralia pugnā sustinere decreuerunt. Triangularē pene vrbis formā fuisse tradūt. duas ptes alluit mare. nec muri desunt ad pulsandos nauales impetus idonei. qd̄ reliquū ē ad terrā vergēs post alta menia ⁊ añmuralia q̄ annotauim⁹ ingenti claudit fossa. Cœptū ē pliū paululū añ lucē cū miles turch⁹ pcul q̄ more patientior esset ac vulnera ⁊ sanguinem pdax dulcedie pensaret pugnatū est in tenebr' maiore turchoꝝ pnicie in q̄s tela supna librabant. At postq̄ dies illuxit dato signo vndiq3 nō solū cōstātinopolis s; etiā ipa q̄s pera ne qd auxilij grecis pstaret. oppugnari cepta est sua cuiq3 legioni muroꝝ pte ac portarū attributa vt discretus labor fortes atq3 ignauos distingueret ⁊ ipa cōtentione decoris militū virt⁹ magis ac magis accēderet. Pari mō ⁊ nauales socij attributas partes inuadere iussit. Admouent vrbi lignee turres. conectūt milites dolabras falces scalasq3. Et iā elatis sup capita scutis densa testudine succedūt. Greci saxoꝝ pōdera ꝓuoluūt disiectā fluitātēq3 testudinē lanceis contisq3 pscrutant donec soluta cōpage scutoꝝ exangues lacerosq3 ꝓsternūt. fit strages ⁊ iā turchi deficientib⁹ animis languidi⁹ pugnāt. s; adest maometbes fortissimū quēq3 noiatim vocitās vtq3 in pliū redeant adhortat. hos pmijs allicit. illos minis deterret. instaurauit ex integro certamen. turchi rursus subruere murū portasq3 quatere nituri humeris ⁊ sup iteratā testudinē scādentes pbensare hostiū tela brachiaq3 nitunt. iter integri cū saucijs. semianimes cū expirantib⁹ euoluūt. cernit varia pereūtiū forma ⁊ plurima mortis imago. Johānes iustinian⁹ apud Genuā ligurū metropoli nobili loco natus qui superioribus dieb⁹ sol⁹ vrbē defendisse videbat in hoc certamie vulneratus vbi fluitare sanguinē suū aiaduertit ne ceteros deterreret querēs medicū clā sese pugne subtraxit. s; impator vt abesse Justinianū cognouit quo iret p cōtat inuentūq3 rogat ne pugnā deserat. ille nihilo magis flexus apire portā iubet qua curatur⁹ vuln⁹ in vrbem redeat. Erāt aūt obserate vrbis ianue quib⁹ ad antemuralia patebat iter ne qua fugiendi facultas militi esset ac pterea hosti fortius resisteret. fit interea remissior defensio. qd̄ turchi aduertētes acri⁹ incumbunt. Et qm̄ ps muri iā tormentis eneis disiecta fossam magna expte oppleuerat p ruinas ipas scādētes antemurale coscendūt grecosq3 loco deturbāt. porta que iohāni patuerat oibus apta fugā ꝓfusiorē reddit Tūc impator nō vt regē decuit pugnādo s; fugiēs in ipis porte angustijs quoniā cecidisset oppressus calcatusq3 obijt. in tāta multitudine pugnatoꝝ duo tm̄ repti sunt qui se viros ostēderūt alter grecus alter dalmata Theophil⁹ Paleologus ⁊ iohānes sclauus. qui fugere turpe putātes quom diu turchoꝝ impetū sustinuissent multosq3 obtrūcassent. deniq3 nō tā victi q̄ vincendo fatigati inter cadauera hostiū occubuere. Justinianus i perā quom diuertisset inde chiū nauigauit ibiq3 seu vulnere seu molestia morbū incidēs inglori⁹ vitā finiuit. felix si in ipis Bizancij menibus aiam exalasset in ingressu porte. d. ccc. circiter milites ex latinis greciasq3 periere. parti vulneribus ex tergo cōfossi parti cōcursione oppssi. ⁊ iā hostis superiorē murū tenebat saxaq3 in ciues deuoluēs ingrediētibus suis auxilio erat. Tū subito capta vrbe cesis oibus qui resistere ausi sunt in rapinas itur. Erat victorum infinitus numerus in libidinem ac seuiciam corruptior Nō dignitas nō etas nō sexus quēq3 ptegebat. Stupra cedibus cedes stupris miscebāt. senes exacta etate feminas viles ad pdam in ludibriu trahebāt vbi adulta virgo aut quis forma cōspicuus incidisset i manus rapientiū diuulsus ipos postremo direptores in mutuā pniciē agebat. dū pecuniā vel grauia tēploꝝ dona sibi quisq3 traherēt maiore alioꝝ vi trucabat. Cūq3 in exercitu maxio ⁊ dissono ex cuibus socius atq3 exteri⁹ cōflato diuerse lingue varij mores atq3 cupidines essent ⁊ aliud cuiq3 fas nihil illicitū toto triduo. In cōstantinopoli fuit tēplū Sophie iustiniani cesaris opus toto orbe famosum ⁊ cui cōpari alterū nequeat nudatū sacrū suppellectile ad oēs spurcicias patuit. Ossa martiꝝ que fuerant illa in vrbe pciosissima canibus obiecta ⁊ suibus. Sanctoꝝ imagines aut luto fedate aut ferro delete. altaria diruta. in tēplis ipis aut lupanaria meretricū facta aut equoꝝ stabula. coacti sunt serui verberibus ac tormētis dn̄oꝝ abdita scrutari ac eruere. inuēti nō pauci thesauri quos in ipo belli principio infelices suffoderūt ciues. quibus si p defensione vrbis vsi fuissent suā fortasse vitā ⁊ prie libertatē seruassent. s; auaro in aurū nulla ptās. captiui oēs in castra deducti. Pudet dicere xp̄ianoꝝ dedecus. dicā tñ ⁊ posteritati tradere nō verebor qm̄ psuasum mihi est futuꝝ aliqn̄ ⁊ fortasse anteq3 moriar qui tātā saluatori nr̄o illatā ignominiā vlciscant. Simulacrū crucifixi quē colimus ⁊ verū deū esse fatemur tubis ac tympanis pcūtibus raptim ex vrbe hostes ad tētoria deferūt sputo lutoq3 fedāt ⁊ ad nostre religionis irrisionē iterū cruci affigūt. Ex in pileo quē saraulū vocant capiti eius imposito coronā vndiq3 facta. hic est inquiūt xp̄ianoꝝ deus. Tū lapides lutumq3 iactātes minis dehonestāt modis. s; nihil obsunt hec deo nostro celū tenētu. nec maiestatē ei⁹ quoq3 mō imminuere possunt cuius ea gloria ea sublimitas ē. ea bītudinis pfectio vt nec laudibus hūanis extolli nec humiliari vituperijs vllis possit. nos ista ledūt atq3 cōfundūt p ignauiā atq3 desidiā. dū veri dei cultū perire sinim⁹ ⁊ i hoc seculo bonū nomē ⁊ in altero spē salutis amittim⁹. Post hec cōuiuat⁹ maometbes quom forte plus solito adbibisset vt sāguinē mero adderet pricipes optimatesq3 ciuitat' captos crudel' ⁊ sanguinari⁹ carnifex fere misereq3 iugulari iussit. karilue⁹ q̄ apd̄ ipatorē plurimū poterat ceso añ oclos maiori filio. altero ad illicitos vsus reseruato secum percussus est. Duo alij eius filij occiderāt in bello. Ysidorus cardinalis in eo tumultu captus quom veste mutata nō fuisset cognitus. ccc. aspereis sese redemit. Id genus pecunie ē admodum leuis. Multi ⁊ veneti ⁊ ianuenses ⁊ latinoꝝ alij gladio cesi sunt. quidā multo redēpti auro. Insignis hic annus fuit expugnatione cōstātinopolitana tā xp̄iano populo fedus ac lugubris q̄ turchoꝝ genti faustus letusq3. qui ab ortu saluatoris xp̄i tercius ⁊ quinquagesimus supra millesimū qdringentesimūq3 currerent annū. Pereses vetus colonia genuēsiū qui ⁊ galathe nūcupat cognita bizānoꝝ clade ptinusq3 rogarent mao

omethi deditionē fecere. muri vrbis diruti. multorū bona ꝯtra fedꝰ direpta. femīe puerīqꝫ ludibrio habiti. Calibasse qui ad eū diē nō sine maomethis displicentia vixerat tāqꝫ costantino imꝑatori turchorū consilia ꝑdidisset per miseros cruciatꝰ vita erepta ingētes q̄s cumul auerat opes ettino ei fuisse tradūtur. ꝛ quod amurates dimisso imperio ex priuata vita reuocauit ad regnū. Auctꝰ eiꝰ pecunia maomethes tāto rerū successu tumens in hūgaros expeditionem parare cepit. q̄ per triennīū circiter instructa accersitis ex oī regno ꝓceribꝰ penetratis tracie mōtibꝰ cū maximis atqꝫ infestissimis copijs ad sauū vsqꝫ flumen ꝑuenit. c. l. milia hoīm in eiꝰ exercitu fuisse tradunt̄ plerīqꝫ terciā ꝑtē huic numero subtrahere. Calistꝰ terciꝰ q̄ ꝑ idē tp̄s romanā cathedrā sortitꝰ erat iohānē cardialē sancti angeli cuiꝰ supra meminimꝰ p̄stāte v̄tute virū q̄ germanos in arma ꝯsitaret turchorūqꝫ ꝯpescerent impetū ad eas ꝑtes legatū misit. Is ꝑmissa peccātorū indulgētia cūctis q̄ ꝯ turchos militare vellet adiuuāte iohāne capistrano q̄ ꝑ idē tp̄s hūgaris euāgelizabat. cruce signatorū haud ꝑuū ꝯgregauit exercitū. nō diuitū ac nobiliū ſ inopis atqꝫ incōpositi vulgi. Surdēt opulētum aures euāgelio nec diuinꝰ sermo principibꝰ auditꝰ ē. cōtenti p̄nti rerū statu potētes futurū xp̄i regnū nō nisi morientes inq̄rūt. credula paupertas facile p̄dicatoribꝰ obedit. supra. xl. milia signū crucis accepere tecta magis fide q̄ȝ ferro acies. Huniades q̄ȝ nō ꝑuas copias in armis habuit. appropiquabat spe plenꝰ ꝛ incredibili supbia tumēs maomethes nec iā sibi vel mōtes vel flumīa obstare putabat gl̄iari inter suos hūgariā iā pene victā asserere. latinorū imꝑatorē ī ꝓpiquo eē dicere. Deleto grecorū imꝑio latinorū istare finē turchis oīa paritura. spolia ingētia ꝓmittere. germaniā atqꝫ italiā militū direptioni offerre. ꝑuia cūcta turchorū armis iactare. ſ q̄ȝ gl̄iosus eiꝰ aduētꝰ tā turpis atqꝫ infamis recessus fuit. albam ad ꝯfluētes danubij sauīqꝫ sitā ꝑuā vrbē oppugnare adorsus obtinere nequaq̄ȝ potuit. ꝑfregit machinis priores muros. irrupe in vrbē eiꝰ acies. pugnatū ē inter diu noctuqꝫ. nūc victi nūc victores visi sunt hostes. ad extremū vulneratꝰ sub pupilla maomethes relictis impedimētis ꝑ noctē trepidꝰ aufugit. huiꝰ pugne seriē in historia bohemica ꝯp̄hēdimꝰ. nō ē cur hoc loco latiꝰ insistamꝰ. Auctores victorie tres Johānes habiti legatꝰ cardialis cuiꝰ auspicio res gesta ē. Huniades ꝛ capistranꝰ q̄ ꝓlio interfuere. verum neqꝫ capistranꝰ huniadis neqꝫ capistranij huniades mētionem fecere in eis l̄ris. q̄s de obtenta victoria siue ad romanū pōtificē siue ad amicos scripsere ꝑ suū q̄sqꝫ misteriū deū dedisse xp̄ianis victoriā affirmauit. Auarissima honoris hūana mēs facilius regnū ꝛ opes q̄ȝ gl̄iam ꝑtif. Potuit capistranꝰ p̄rimoniū cōtēnere. voluptates calcare. libidinē subigere gl̄iam vo spernere nō potuit. Dicat forsitan aliquis non suū illi honorē cure fuisse ſ dei qui ꝑ pauperes ꝛ inermes rē xp̄ianā saluare voluerit. credimꝰ huic assertioni q̄uis huniadis ministeriū se victorie nō auctorē dixerit. Ferūt maomethē ab eo tp̄e nūq̄ȝ postea eius cladis meminisse quin mentē barbāqꝫ manu demulcēs quassansqꝫ caput ei diei maledixerit qua pugnā ad albā cōseruit. De Macedonia

D[illegible] pretorias ad ortū solē et meridiē pergit macedonia ter[illegible] in [illegible] quodā penta [illegible] inter duo ma-
ria [illegible] egeū et adriaticū. atq; eius meridionale thessaliæ atq; magnesiæ terga [illegible]. pte septentri
[illegible] [illegible] et paragonia excipit. Regiones in macedonū postea iura cōcesserūt macedoniæ addit[illegible]
[illegible] [illegible] terra. alio a meridie. altera septentrionē excipiēs. in adriatico litt
Epyrus [illegible] macedonia et [illegible] terra. alio a meridie. altera septentrionē excipiēs. in adriatico litt
ore dirachiū vetus ciuitas iacet in cheroneso vbi sita ē nunc vocabatur epidamnus antea dicta. et a corcyrus
[illegible] nec [illegible] terrā appolonia fuit opibus instituta legib'. et augusti cesaris qui grecas ibi litte
[illegible] Quā tū epl'e pauli
[illegible] memorabilis. In ea [illegible] thessalonica est potēs quodā ciuitas. Quā tū ep'le pauli
[illegible] [illegible] famosam reddidere. indignatus enim ob cesos in ea iudi-
ces [illegible] magnus theodosius princeps atq; implacabilis ira [illegible] reddidere. indignatus enim ob cesos in ea iudi-
[illegible] impator [illegible] vrbis populū trucidari mādauit. vij. milia viror cesa traduntē
[illegible] Ambrosius mediolanēsiū pōtifex tā immanē facinus incorreptū. impatorē ab ingressu eccie phi-
bēs [illegible] Ambrosius mediolanēsiū pōtifex tā immanē facinus incorreptū. impatorē ab ingressu eccie phi-
bitū subire penitentiā compulit. nec maximus princeps pastoris subire iudiciū recusauit. Hinc lex pmulgata vt
lata p morte hominis sententia añ dies triginta nō exequatur. Mare vrbē libere conditionis fuisse plinius tradidit
Strabo cōditorē eius philippū alexādri patrē affirmat. ambo eā attribuūt macedoniæ. Andronicus emanue
lis impatoris cōstātinopolitani filius hāc in p̄rē hereditatis accepit. Demū iohānis fratris sui odio qui pa
[illegible] turchor vt añ diximus impator eripuit. Hic reli
[illegible] in impio venetis tradidit. Venetis a [illegible] turchor vt añ diximus impator eripuit. Hic reli
quā macedoniā vsq; ad mōtes peoniæ et quā modo albaniā vocant impio suo subiecit. Mira rex mutatio
et flaxa humani impij gl'ia. hec ē macedonia q duob' inclita regibus vt philippo et alexādro. grecia tracia q;
subacta impiū protēdit in asiā. armeniā. hiberiā. albaniā. capadociā. syriā. egyptū. thaurū et caucasum subiu
gauit. hec in bactris. medijs. psis dñata. toto oriente possesso. indies quoq; victrix e vestigio liberi patris
atq; herculis signa circūtulit. Hec eadem nostra etate spurcissime turchor genti subiecta tributus pendere
et iugum ferre miserrimum cogitur.

De magnesia et thessalia

Magnesiā q; et thessaliā nro tpe turchor arma inuaserūt. nobilissimi mōtes olimpus. pieris. ossa. pyn
dus. insup et othris. lapithar q̄dā sedes turchor impio parēt. penes q̄s. q̄nq; et. lxx. vrbes fuisse oli
plinius affirmat. Totū peneū turchi possidēt. Inter flumia thessalia clarissimū iuxta gomphos. hic fluuius
ortus inter ossam et olimpū nemorosa conualle defluēs. l. ferme stadia peurrit dimidio eius spacij nauigabilis. i
eo cursu tempe vocant. q̄nq; milia passuū longitudine vltra visuz hoīs se dextra leuaq; leuiter conectis attol
lentibus iugis intus sua luce viridanē. hac labitur peneus viridi calculo. circa ripas gramie amenus canorus
auiū cōcentu. arripit amnē orchon nec recipit. s; olei mō supnatantē vt dictū ē ab homero breui spacio por
tatū abdicat. penales aquas dirasq; guttas genitas argenteis suis miscere recusans. hec plinius de peneo.
Tot xp̄ianis bona turchor arma eripuere. quis nrā magis desidiā incusauerim. In thessalia regē fuisse
tradūt noie grecū a q̄ grecia dicta sit. Helenū q; in eodē loco regnasse a quo helena nūcupata ē. Homerus
tribus noibus thessalos appellauit. mirmidonas. helenas. et acheos. Hic sunt philar angustie. persarum
cede insignes. q̄ licet oli psar impetū tenuere turchor tū armis claudere transitū minime potuere.

De Boecia

Post thessaliā Boecia succedit ab ortu in occasuz porrecta euboicū mare cuiusq; sinū cōtigēs thebar
claritate apud oēs ferme historicos nobilata. Hic musis natale in eliconis nemore. hic saltus cytharō
et hysmenus amnis et fontes dirce arethusa et agāppe. q̄ patria quodā liberi pris atq; herculis fuit q̄ fortes
produxit epaminūdam nō cedens athenis claritate. ciuitas ea nrā etate exiguū castellū thebar et a turchis
proximis annis cum reliqua Boecia occupatum.

De hellis grecia

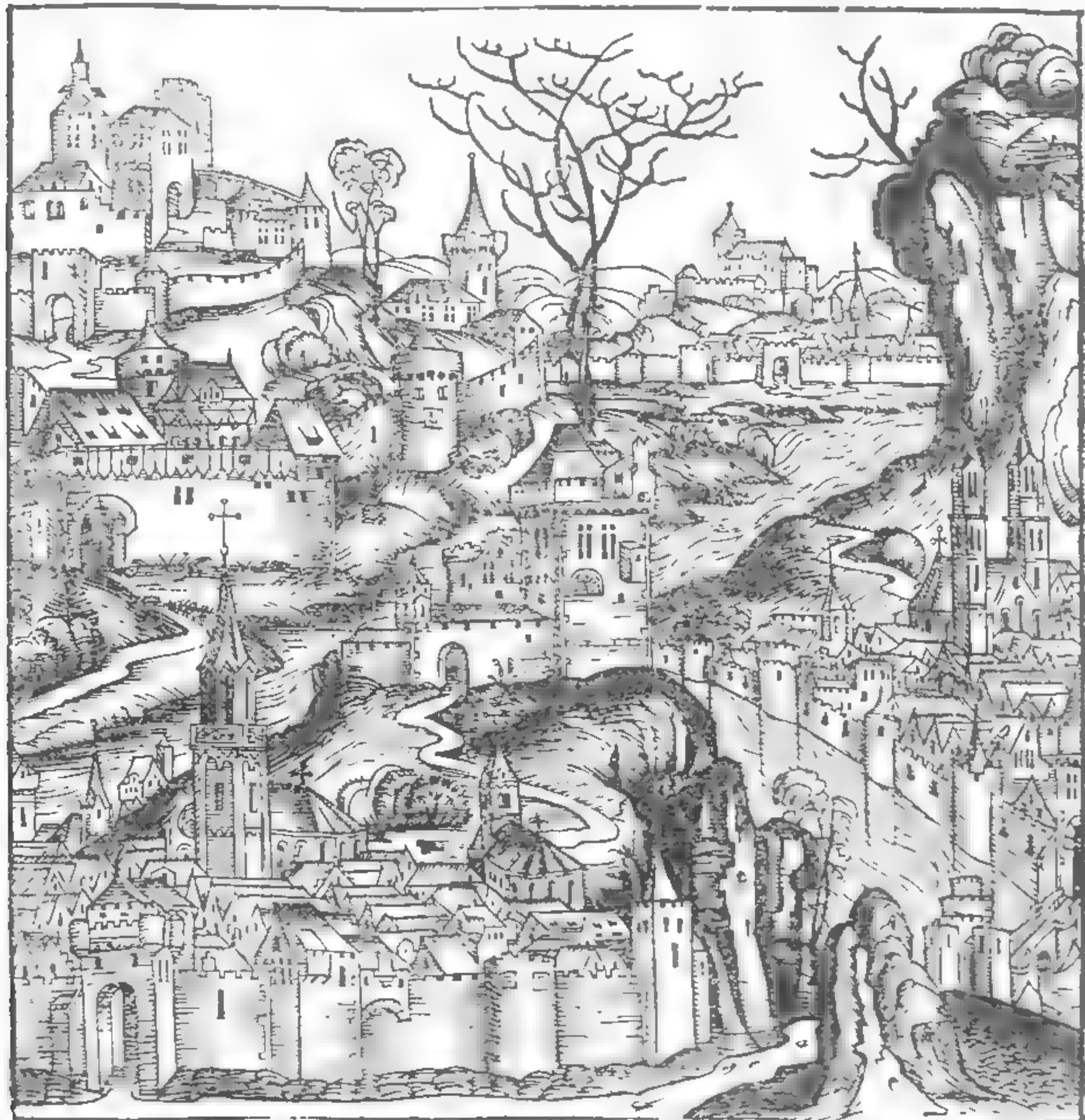
Sequitur hellis q̄ a nris appellata grecia. Acten. i. littus prisci vocauere. mutato deinde noie acticā dixe
re. Homerus cūctos acticā incolentes appellauit atheniēses cū nōdū edificata foret megra. Proten
ditur aūt actica ex boecia vsq; in histmū corinthiacū pte sui q̄ appellatur megaris. Circa histmū vero colūna fu
it in qua hic inerat titulus in pte peloponesum spectante. Hec poloponēsus at non ionia. in pte vero megara
intuente. hec nō peloponesus s; ionia. Idē enim actica et iones fuere. Qui cū de finibus cū peloponesiacis
sepissime disceptassent hāc tādē cōmuni cōsensu colūnā erigi obtinuerūt. Acticā q̄uis saxosā et sterilē. ple
riq; tū mirificis laudibus extulerūt. deorumq; domiciliū esse dixerūt. loca ipa possidentiū et parētū heroū.
In hac ciuitas atheniensis quodā nobilissima fuit nullius indigua pconij tāta eius supfluit claritas. Ea-
dem nostro tpe pui oppidi speciē gerit. In eo tū saxo quo vetustū Minerue templū fuit. arx est p omnē gre
ciam nominata. tū opis magnitudine. tū difficultate oppugnātenis. hanc florentinus quidam maome-
tho tradidit. Cum imploratis latinor auxilijs nullius opem inueniret rura ei ob eam rem tradita inquis
tuum ignobile ducat.

De Peloponesso

Peloponessus actice iungitur totius grecie arx quodā dicta. nā pter inhabitātiū in ea gētiū nobilitatem
atq; potētiā ipe locor situs principatū designat atq; impiū. multi sinus insunt et promōtoria multa. insi
gnes eius q̄ et pmagni cheronessi. ipā locor varietate iocūdi. formā eius platani folio similimā dixere. longi
tudine et latitudine ferme parē. Ab occasu in ortū stadior mille. cccc. perimetros siue ambitus omissis fini
bus vt polibio placet stadia quattuor milia continet. Arthemidorus aūt supaddit. cccc. cui et plinius con-
sentire videtur ysidor auctorē secutus. Idē duo maria terrā ambire dicat ioniū et egeū. Angustie vñ proce
dit isthmos appellāt. q̄nq; milia passuū latitudis continētes. Has angustias pfodere demetrius rex. dicta
tor. cesar gaius princeps. [illegible] nero infausto vt oīm exitu patuit incepto tētauerūt. Hic corinthus no
bilis colonia fuit. Greci principes postq; [illegible] potētia in europā peneri auit ex mari ad mare producto p
angustias muro peloponessum a reliqua grecia distinxerūt. murū examiliū appellauere. Hāc prouinciam
hodie moreā latini vocāt. in ea achaia continetur. messania. laconia. argos et archadia. q̄ mediū parnsu
le obtinet. Amurates expugnata thessalonica. subacta boecia. et actica pter athenas ad examiliū vsq; pro-

fecere. Demetrius grecus dirimere murū. tributūqз annuū reddentibus se peloponēsibus imperauit. At cū hūgari iuliano cardinali. S. angeli aduers⁹ turchos arma sumpsissent. confectisqз nonnullis feliciter preliis ampliusqз sperarent, egerētqз hostes Constantinus qui postea apd̄ constātinopolim imperauit ibiqз necatus ē vt supra diximus. Huius prouincie dispotus animo auctus et negare turchis tributū et examiliū instaurare renouauit. ob quā rē magna deinde pecunia multatus ē et examiliū denuo destructū cū victor amurates apd̄ varnā hūgaros delesset. deinde cōstātinopoli albanī q cū plures peloponēsum incolebāt sumptis armis demetriū et thomā cōstātini frēs regno deicere annixi sunt. nobilē quēdā greculū ad regni fastigiū assumētes. vterqз ps auxiliū maomethis implorauit. Illi nobiliores ps visa iectiore auxilia aduersus albanos demetrio fratriqз tradita. albanī subacti priorib⁹ dn̄is paruere maomethi. xx. miliū aureoꝝ tributū pensam. Thomas quāuis hereditario iure imperatorē se dicere posset cui⁹ maiores lōga serie grecoꝝ nominū imperauere. metu tn̄ maomethi eo titulo abstinuit. Cū calixt⁹ pon. max. xp̄ianos principes in⁹ sui pōtificat⁹ initio aduers⁹ turchos inuitaret estimauit thomas turchoꝝ impiū procul dubio ruituꝝ maomethiqз tributū negauit. Cū vero nō tā magnifica facta q̄ verba esse aīaduertit psoluto tributo et adiectis donis maomethi recōciliatus ē. Nūc vero si vera ē fama q̄ p hos dies allata ē violate fidei maiorē subire penā cōpulsus maomethi prsus subiect⁹ ē. peloponesus tota turchoꝝ impio adiecta.

Achaia

Egredienti Peloponessum per angustias isthmi ad reliquam Greciā Strabo et Plinius occurrere Achaiam tradunt. Ptolomeus Achaioꝝ eius fines hoc modo describit. ab occasu Epyrum. a septentrione macedoniam et partem egei pelagi collocat. ad orientem eiusdem maris terminos ponit vsqз ad sunnium promontorium. ad meridiem adriaticū pelagus iuxta litus q̄d acheol⁹ amnis irrupit in corinthico sinu. Qd

situ est atticā. boetiā. phocidē. thessaliā. magnesiā. etholiā et acarnaniā achaia ipsa cōplectit'. Idē tñ pcho
sita est atticā. boeciā. phocidē. thessaliā. magnesiā. etholiā. pherecaiā in achaia eē di
ionie⁹ alio loco mediterraneas peloponesi ciuitates enumerās elicē. burā. belenā. phereciā in achaia eē di
cit. et ꝓpria eē achaiā intra peloponessuz affirmat. nobis q̄ ꝑ nr̄i opis instituto res peloponesiacas et acti
cas breuiter absoluim⁹ et ad occidentē festinam⁹. Acarnania prior occurrit inter epirū boetiā q̄ protensam
cui etholia vel cōiūcta vel omitta esse videt'. hec hodie ducat⁹ appellat'. Johannes vintimili⁹ natiōe sicu-
lus filiā suā disposito acarnanie in matrimoniū dedit. Et inde veniētib⁹ acarnaniā turchis ac genez obsidē
tibus cū paruo eqtatu mare traicit. obsessores inuasit. stragē q̄ memoratu dignā edidit. nam parua manu
ingentes fugauit copias salutem q̄ genero pegit. q̄ tñ paulopost a ꝑ insidias capt⁹ a turchis regnū amisit.
epirū tñ eius adhuc nomie teneri ferūt.

De Epiro

Epyrus in occidua pte ab acroceraunis montibus incipit protendi. f q̄ versus oriētē vsq̄ ad ambrachi
um sinū ꝑ stadia mille trecēta septēmonalē ei⁹ ptē ptholome⁹ macedonie ɔiūgi tradit. orientale acha
ie vsq̄ ad ostia fluminis achelot. occidentale lat⁹ ionico et api pelago afferit. Strabo ausoniū hoc idē ma
re appellauit. in epyro. xiiij. fuisse gētes theopōp⁹ tradidit. celebratissime chaones et molosi regnū q̄n q̄
tenuere pri⁹ qdē chaones posteri⁹ molosi q̄ ꝑ regū cognationē ex eacidaz sanguine progeniti mirūmmo-
dū amplificati fuerūt. Penes q̄s dodone vet⁹ oraculū et nobile viguit. Orā hui⁹ terre maritimā felicē atq̄
vberē tradidere. multeq̄ olim vrbes et oppida munitissima in epyro fuere. s ꝓpter populoz rebelliones q̄
bus cū romanis ɔtenderūt prouīcia vastata ē. lxx. eñ epyrotaz vrbes a paulo emilio impatore funditus
euersas esse auctor est polibius victis macedonibus et ꝑse rege supato. Ex q̄b⁹ maximū numerū viris mo
losoz extitisse et mortaliū centū et q̄nq̄gīnta milia in seruitutē redacta. Plini⁹ veronensis hāc cladē macedo
nibus attribuit. duasq̄ vrbes ruine adiecit. credo q̄ macedones epyrotarū imperiū obtinebāt. vtrāq̄ gen
tem vno noie plinū ɔꝓhendisse. Apud epyrū actica pugna late memorabilis ɔmissa est. in q̄ cesar augi. st⁹
marcū anthoniū nauali ꝓlio vicit et sil' egypti reginā cleopatrā. nā et ipa huic certamini p̄ñs fuit. Ob quaz
res victor august⁹ in ambrachio sinu vrbē ɔdidit eiq̄ vocabulū indidit nicopolim. i. victorie ciuitatē. am
brachij sinus hostiū paulo q̄ stadia q̄tuor mai⁹ est. circuit⁹ stadia. ccc. amplectit'. optia oi ei⁹ ex pte stato.
Ingredientib⁹ occurrebāt oli a dextra habitantes greci accarnones et appollinis eiū tēplū quondā in tu
mulo ad hostiū eminēs cui cāpus subiacuit lucūq̄ habens in naualia. in q̄bus cesar vnum viginti naues de
cimaz noie reposuit. ab vno remoz ordie vsq̄ ad decirēmes adiūgens. Sinistra v̄o nicopolis est et epyrot
taz colonia. Cassope nr̄a etas epyrū artō appellat. Circa littus eius paucis añ annis profect⁹ regie classis
noie wilhelm⁹ marin⁹ triremes venetoz insecut⁹ ɔꝓhēdit atq̄ incēdit i eodē littore apō acroceraunios mō
tes finiri hadrie nauigationē ionius incipe pelagus Straboni visum est. apud quē mare ausonium idē io
quod ionium esse apparet. cum Epyri oram ausonio ablui pelago affirmet.

De Albania

Que nūc albania dicit' oli macedonie porcio fuit ad occidentē versa in q̄ dirathiū et appoloniā fuisse ꝑ
didimus nō incelebres prisco seculo ciuitates. Sermo gēti neq̄ grecis neq̄ illiricis not⁹. Credim⁹
hoc gen⁹ hoim ex albania quodā venisse q̄ viciana colchidi in asiatica scithia memorat' vt sepe barbaraz in
undatio nationū grecie atq̄ italie ꝓuicias occupauit. In hac terra potēs camusa fuit q̄ xp̄ianis ꝑntib⁹ ort⁹
paz tenax catholice fidie ad maomethis īsaniā declinauit. Sz q̄leuiter xp̄m deseruit tāfacile maometbis sa
cra cōtempsit. rediit eñ ad paternā legē. et q̄uis vtrāq̄ religionē ɔtempserit neutri fid⁹ xp̄ian⁹ tñ mori q̄
turch⁹ maluit. Paulo post cōstantinopolitanaz cladē morbo extinct⁹ Georgi⁹ scāderbech⁹ ei⁹ hereditate
accepit nobili loco nat⁹ q̄ etatē pene omnē in armis ꝓ xp̄i noie pugnando ɔsumpsit. mltas et magnas tur
choz turmas bello vicit et deleuit. solusq̄ quodammō regionē illam in euangelio xp̄i cōtinuit. q̄uis ho-
die hostili ferro petita magna ex pte deserta ferat'. Rex alfonsius sepe milites in albaniaz misit et croyā vrbē
in ptātez acceptam a turchis defendit. Nepos scāderbechi ex fratre cū turchoz parti fauēs insidias patruo
moliret' ab eo captus est et ad Alfonciū missus in carcerē coniectus est. Calistus q̄z roman⁹ pontifex auxi
lia pecuniaria scāderbechio nō pauca misit. Velona in albania nō magna ciuitas est in portu maris sita q̄
breuissimus est in italia traiectus. hāc pazaites primus ex turchis occupauit. rebellātem amurates recu
perauit. nescio quod malū minat' ytalie.

De illiria

Post albaniā illirice sequūt' gētes ad occidentē septentrionēq̄ verse. hoc gen⁹ hoim nostra etas scla
uos appellat. et alij bosnēses. alij dalmate. alij croaci histri carniq̄ nūcupāt'. Bosnēses introrsu⁹ ad pā
noniā vergūt septētrioni expositi. reliq̄ adiacētes mari ad timaui vsq̄ fontes ꝓtendunt'. hinc ausoniū illic
pannoniam intuentes. Timauus aūt in intimū adriatici maris sinū excurrit. cuius fontem matrem appel
lari maris Strabo ꝓdidit. In bosna rex gētis steffanus noie (sic eñ reges suos appellare ɔsueuere) q̄uis
xp̄i religionem sectaretur. diu tñ baptismi sacramento abstinuit. sed anno supiore vocato ad se Johāne car
dinali sancti angeli cuius sepe meminimus ab eo baptismatis vnda ꝑfusus et sacris nostris rite initiatus
turchis q̄bus cū federe iunctus erat bellū indixit. nunc paululū nutare affirmatur. In hac regione q̄plurī
mum heretici possant. quos vocant manicheos pessimū genus hominū. qui duo principia rez ꝓdunt al
terū bonoz alterum maloz. nec primatū romane eccie tenent. nec xp̄m equalem cōsubstantialemq̄ patri es
se fatentur. hoz cenobia in abditis et montiū conuallibus sita feruntur. in quibus egrotantes matrone ser
uientes sanctis viris si euaserint ad certum tempus deo vouent. reddite sanitati permittentibus viris vota
persoluunt. ꝓmiscue inter monachos ꝑfinito tpe viuentes. hanc labem nulla sedis apostolice decreta. nul
la xp̄ianoz arma delere potuerunt. Sinit ad nostrā exercitationē regnare hereticos de⁹.

De Dalmacia

In dalmacia raguseos magnis affecit cladib⁹ Steffan⁹ inter bosnēses ꝛ dalmatas ducatū possidens ꝛ marchionē veneno infect⁹ q̄ ꝛ si xp̄ianos ꝑ insidias captos sepe turchis vendidauerit mittere tñ orato res romā ꝛ auxilia sedis ap̄lice petere nō erubuit. ex⁹ belli sumptus ex xp̄ianis petēs qđ gesserat ī xp̄ianos nec defuere q̄ tā impijs verbis aures accomodarēt.

De Croacia

In croacia austral' mulier que nuptias comitis cū eēt inferiore sanguine. mor̄ ꝯstātia ꝛ forme elegantia meruit. dū laxādi animi gratia ex castello in castellū obequitat subito turchoꝝ interuētu capta ꝛ apō eos aliq̄ diu detēta. impatiētia tandē mariti nō ꝑuo auro redēpta ē. Querat fortassis aliq̄s vbi nā liburniā dimiserim⁹ quā ꝑmeasse anthenorē ytaliā petentē insignis poeta cōmemorat. Cōfusi sunt ad modū ꝓuinciaꝝ fines nec expedire nouia facile ē nec dū q̄s vetustissima possit absoluere. Plini⁹ liburnie finē initiū eē dalmatie dixit ꝛ traguriū marmore natū. in ea eē salonā q̄s coloniā que ab iadera. c. ꝛ. xij. milib⁹ passuū abfuit. Jadera ỽo cētū. lx. a pola distare. ex quo fit vt inter croatinos ꝛ dalmatas liburni sedes habuerūt. forsitan ꝛ croatini nouū gentis nomē liburnoꝝ loca inuaserūt nobis hec indicasse sufficiat. si q̄s certiora desiderat priscos euoluat autores. Ptholome⁹ liburniā dalmatiā atq̄ illiridē sic cōfudit. ꝛ illiridi q̄dē a septētrionali plaga pannoniā occurrere dixit. ab ortu superiorem mysiam. ab occasu histriam. a meridie macedoniam ꝛ adriaticum latus.

De histria

Histriā veteres ytalie ꝑtē tradiderūt in q̄ parētiū ꝛ pola ē ꝛ iustīanopol' quā caput histrie vocāt incō ueuienter. italie tñ iūgit' adriatico sinu disiecta ꝛ in peninsule modū circūdata mari q̄ cōtinenti applicat' a tergo. lapidea est ꝛ mōtana regio quā prisci albaniā vocauere. Plini⁹ histriā adherere liburnie dixit Ex q̄ palā fit croatinos liburnoꝝ loco succedere. Histriā ab histro amne dictā ferūt quē a danubio in adriam fluere falso tradidere. cui errori ꝛ pōponi⁹ mella ꝛ nepos' padiacola aures adhibuit. null⁹ eñ ex danubio amnis in adriaticū effūdit' mare. Argonautaꝝ eos fabula decipit q̄s ꝑ histrū ex mari pōtico in histriā vectos memorie ꝓditū ē. S; ꝯstat eos ex histro in sauū aduerso flumie nauigasse. deinde nauportū quē hodie labacū appellari putauerim. cui⁹ paludē lugeū strabo appellat. Ex nauporto ỽo ꝑ mōtes humeris aduecta nauis in adriaticū ꝑuenit. Histri hodie sclaui sunt q̄uis maritime vrbes italico s̄mōe vtāt' vtriusq̄ lingue peritiā habētes. ps ꝓuincie melior ea q̄ maritima venetoꝝ impio subiecta ē. Mediterranea domus austrie possidet. Oppidū s. viti qđ ad flumē ticiū situ ē falsenes habet. Ex q̄ loco ad aq̄legiā mille stadia eē Tudidan⁹ q̄ domuit histros tradidit finē italie musie flumini tradidere. In hac terra nihil etate nr̄a memoria dignū gestū eē accepim⁹. q̄uis australes ꝛ venetos magna de finib⁹ cōtentio agitauerit. ꝛ vtriusq̄ partis subditi armis ꝯtēderit. ad q̄s lites ꝯponēdas nos aliq̄n ab imperatore missi q̄uis inducias belli fecim⁹ et nouos termīos ꝯstituim⁹ vniuersā tñ litē amputare nequim⁹.

De Carnia nūc germanie ꝓuincia

Carni inter q̄s lapides enumerant' histros sequūt'. Sclaui tñ q̄ꝝ sermo regionē obtinet carnos bifariam diuidūt duplicē carniolā esse dicētes. Alterā siccā ꝛ aq̄ꝝ indiguā in q̄ histros ponūt ꝛ carsos. qui medios inter labacū ꝛ tergestū incolūt mōtes ꝛ ad tymanū vsq̄ ꝓserūt. Alterā irriguā in q̄ flumē sauus ortū h; ꝛ naupor⁹ q̄ labac⁹ hodie appellat' ꝛ alij q̄plures fluuij. In hac prouincia dū frideric⁹ imperator corona regni theutonici apō aquēsē ciuitatē peteret vlric⁹ cilie comes ꝛ albert⁹ īpatoris frater cōiūctis virib⁹ labacū insigne oppidū ex flumie cui adiacet dictū obsidiōe cinxere. diu machinis oīs gener' oppugnauere sed a friderici militibus non sine clade repulsi ꝛ castris exuti diuitē supellectilē ꝑdidere. hoc oppidū sclaui ꝛ itali lubiana vocat ex lugea palude sumpto vocabulo.

De Carinthia nūc germanie prouincia

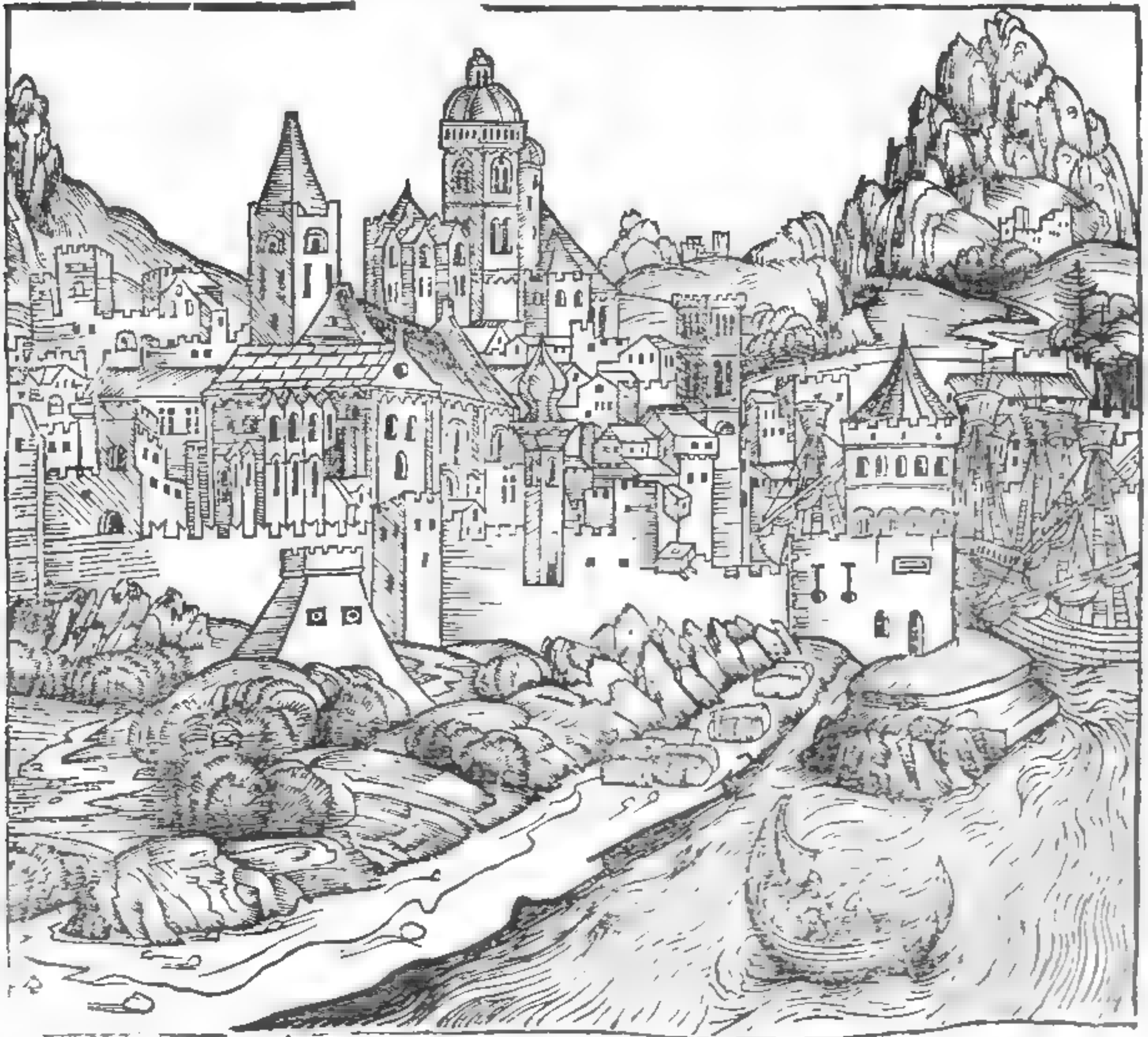
Corinthia montana ꝛ ipa regio carnis applicat᷑ ad ortū ac septētrionē stirie iūcta. ad occasum ꝛ meridiē
alpes. italas ꝛ forū iulij cōtingit. multe in ea valles collesq̄ feraces tritici. multi lacꝰ. insūt amnes quo
rū ꝑcipuꝰ drauꝰ q̄ ꝑ stiriā ac pannoniā in danubiū fert haud inferior sauo. Imperiū ꝓuincie australes obti
nent ꝛ archiducē appellat cui ea regio paret. Quotiēs nouꝰ priceps reipublice gubernationē init solennita
tem nusq̄ alibi auditā obseruāt. nō lōge ab oppido sancti viti in valle spaciosa vetuste ciuitatis reliquie vi
sunt᷑ cuiꝰ nomē tpis aboleuit antiquitas. Iuxta in pratis late patētibꝰ marmoreꝰ lapis erectus ē. huc rusti
cus ascendit cui ꝑ successionē stirpis id officiū hereditario iure debet᷑. a dextera bos macer nigri coloris astat
ad sinistram pari macie deformis eq̄. frequēs circa eū populꝰ ꝛ oīs rustica turma. tū priceps ex aduersa prat
torum pte ꝓcedit purpurati eiꝰ ꝓceres ambiūt vexillū añ ipm ꝛ insignia principatꝰ comes goricie q̄ palla
cij curā gerit. inter. xij. minora vexilla ꝑcurrit. reliq̄ magistratꝰ sequūt᷑. nemo in eo comitatu nō dignꝰ hono
re videt᷑ nisi priceps ꝑ se ipe rustica specie ferēs. agrest. circū vestis. agrest᷑ pileꝰ. calceusq̄ ꝛ baculꝰ in manu ge
status pastorē ostēdit. quē postq̄ rusticꝰ ex lapide venientē cōspicatus est sermone sclauico (sunt enī ipi corin
thiani sclaui) quis hic ē inclamat cuiꝰ tā supbū incessum video. respōdent circūstantes principē terre aduen
tare. tū ille iustus ne iudex ē salutē patrie querēs. libere ꝯditionis. dignꝰ honore. est ne xp̄iane cultor fidei ꝛ
defensor. respondent oēs est ꝛ erit. rursus ille. quo me iure ab hac sede dimouebit. At goricie comes. lx. dena
rijs abs te hic locꝰ emit᷑. iumēta hec tua erūt bouē atq̄ equā ostendēs. vestimēta quoq̄ pricipis q̄ paulo añ
erant accipies eritq̄ domꝰ tua libera ꝛ absq̄ tributo. Quibꝰ dictis rusticꝰ leui alapa principi data bonū iu
dicē esse iubet ꝛ surgēs iumentaq̄ secū aducēs loco cedit. Priceps vō cōscēso lapide nudū gladiū manu vi
brās ad omnē se partē cōuertit equū iudiciū populo ꝓmittēs. ferūt ꝛ aquā frigidā rustico allatā pileo bibe
re tanq̄ vini vsum dānet. Deinde ad ecclesiam soliensem ꝑgit q̄ in ꝓpinquo tumulo sita ē sancti petri vocabu
lū habens ꝛ olim pōtificalis fuisse. vbi pactis sacrificijs princeps rustica indumēta deponit paludamētūq̄
induit. cōmitatusq̄ splēdide cū proceribꝰ in prata reuertit᷑ ibiq̄ pro tribunali sedens ius petentibus dicit ꝛ
feuda cōfert. Fama est anno. d.cc. nonagesimo post xp̄i saluatoris ortū impante Carolo magno ducē gētis
Inguonē noīe ingens cōuiuiū prouincialibꝰ ꝑparasse. ꝛ agrestibꝰ quidē ad cōspectū suū intromissis in vasis
aureis atq̄ argēteis. nobilibꝰ vō ꝛ magnatibꝰ procul ab oculis collocatis fictilibꝰ ministrare iussisse. Inter
rogatus cur ita faceret respōdisse. nō tā mūdos esse qui vrbes ꝛ alta palatia q̄ qui agros ꝛ humiles casas co
lerent. Rusticos qui xp̄i euāgeliū accepissent. baptismatis vnda purificatos cādidas ꝛ nitidas esse aīas. nobi
les ac potētes qui spurcicias ydolorū sequerent᷑ sordidas ac nigerrimas. se vō pro aīarū q̄litatibꝰ instruxisse
cōuiuiū. Castigatos ea re nobiles cateruatī sacre baptismatis vndam querentes breui tempore sub virgilio
et arnone iuuauiensibꝰ ep̄is vniuersos xp̄i fidē accepisse. Hinc honos inuestiēdi pricipis rusticitati ductꝰ.
Fuit aūt dux Corinthie venator imperij ad quē lites venatorū oīm deferebant᷑. vocatꝰ in iudicio corā impa
tore querelātibꝰ nō nisi sclauonica lingua respondere tenebat᷑. Multa huiꝰ prouīcie fuisse ornamenta comme
morāt. multa priuilegia. facile id creditu ē qn̄ impatorē lodouicū eiꝰ terre ducatū filio suo arnolfo primoge
nitꝰ cōcessisse nō ambiguū ē. Est ꝛ alia huius prouincie cōsuetudo in oppido quod Clagefurcium appellant
cōtra fures durissima. Si quis in furti suspitionē inciderit mox captus laqueo suspensus vitā finit. Sum
pto supplicio pꝰ triduū de suspitiōe iudicāt. si reū fuisse necatū inueniūt pēdere cadauer infame sinunt donec
sua sponte cōsumptas decidit. Sin nō depositū in cimiterio cōdūt. iustūq̄ funus e publico faciunt ꝛ aīe gra
tas exequias. In hac prouincia comes goricie vlricꝰ vir mulierū corruptor impuberes filias media nocte ad
potū surgere cōpulit increpitās q̄ sine siti somnū agerent. cū pastoribꝰ ꝛ bubulcis sepiꝰ q̄ cū nobilibus con
uersatus ē. Senex sup glacie cū pueris lusit. Inter vulgata scorta frequentissime lauit. raro in aula pransus
est. solus cocū adiens offulas in ipa coquina vorauit. vestes induit viles ac punctas. pectus nudū ꝛ apertus
ostendit. oculi semper lacrimantes fuere. Quem cū aliqñ ad se venientem Fridericus imperator ex fenestra
intuitus esset me vocitās. age inquit o Enea principem qui ad nos properat contemplare. Si quē mundio
rez pulchrioremq̄ videris aliqñ effare. mihi cū satis principem comiteq̄ considerassem feda rusticitas visa
est que dominatū assecuta egregium seruitio ꝓmeret. Huic vxor natione vngara. forma prestanti ꝛ audacia
plusq̄ virili vincula induit. mox vlrici comitis alie auxilio liberatus vxorem domo pepulit. nec diu post vi
ta functus filios bone indolis adolescentes ꝛ matri q̄ sibi similes reliquit heredes.

De stiria germanie prouincia

Stiria quā quōdā valeriā inuenimꝰ nūcupatā ad orientē pannonie iūgit᷑. latꝰ eius septētrionale austriā
respicit. ad occidentē ac meridiē carnis ꝛ corinthus occurrit. eodē ēq̄ prouīcia mōtana ē q̄uis in oriē
tē porrecta planicies nō ꝑuas habeat. Drauus ac mura insignes fluuij terrā irrigāt. mura in drauum exone
rat᷑. ille in danubiū. Vrbiū populi plerūq̄ teuthones sclaui qui citra drauū rura colūt. Imperium australis
familie est in eo oppidū vetus qd̄ ciliā vocāt nōnulli Sillaceū appellatū quondā existimāt ꝛ opus fuisse lucij
sille. de q̄ re nobis nihil exploratū ē. Multe ibi vetustatis reliquie visunt᷑ ꝛ romanorū noīa principū sepulcra
lia marmora referūt. In eo ꝑfuit etate nostro fridericꝰ comes. q̄ cū eēt in libidinē ꝓnissimꝰ ꝛ oli veronice cō
cubine incēsus amore legitimā cōiugē ex comitibus croacie natā sua manu interemisset. cōcubinā vō pater
eius herminus vt ē potentū iusticia ꝛ in ꝓfluentē dimersisset vxores passim maritis abstulit. puellarū gre
ges in pallaciū rapuit. ꝓuinciales ꝓ mancipijs habuit. ecclesiarum bona diripuit. monetarum falsatores. vene
ficos. ariolos. nigromantes vndiq̄ ad se consciuit. Et q̄uis anno iubilei iam nonagenarius indulgentia
rum causa Romam petisset reuersus tamen nihilo melior visus est. Interrogatus quid sibi Roma profuis
set in pristinos mores relapso. Et calciator meus inquit ad consuendas ocreas post visam Romam redijt.
Huic vita functus Vdalricus filius successit. per cetera similis ingenio. tantum ꝛ eloquentia maior. Quo
sicut dictum est interfecto quatuor ꝛ viginti competitores hereditatis fuere. vt qui viuens vndiq̄ bella cōci

uerat moriens q̃s seditiones excitaret. Sed optimates terre possessionē imꝑatori friderico tradendā censuerunt ea lege vt cōpetitoribus scḋm prouincie cōsuetudinē in iudicio responderet. Relicta vlrici armis defendere que poss. debat decreuit. Fridericus manu potenti cū plura castella obtinuisset in cilia tādē recept⁹ est. Arces loci tradēte iohāne vitonitio natione bohemo. qui cū fuisset magister militie comitis accepta cesaris pecunia a coniuge eius defecit. sed mox penitentia ductus grande ausus ⁊ inexpiabile facinus tāꝗ̃ scelus scelere redempturus imꝑatorē iā sibi securꝫ ⁊ cū paucis cilie morantem nocte cōcubia intercipe aggressus est. Corruptis nanq̃ꝫ opidanorū plerisq̃ꝫ qui sibi aduenienti partem oppidi traderent. Hora cōstituta cum octingentis equitibus intromissus cūcta miscere armis cepit. Affuit diuina pietas Friderico que illi preter cōsuetudinē in arce superiore ⁊ humana ope munitissima ea nocte dormiendū suaserat. proceres q̃ remanserant in oppido capti omnes in quos ⁊ Johannes vnguadius cūctis stiriensibus opulentior cū Georgio fratre abductus est. necnō Ulrico austrie cancellario. q̃uis esset epūs ⁊ ad ecciam confugisset parsuz est vsq̃ꝫ adeo apud hoīes nostri seculi diuia ⁊ hūana iura perierunt. Traditori bohemo diuiti spolio locupletato nō defuerunt ex illo tpe adiutores. Fama est ea q̃celebris inter stirienses nobilē quempiā fuisse cui sepe in animū ceciderat ⁊ seipsum laqueo suspendere. id egre ferentem ex docto quodā viro remedium petiuisse aduersus eā temtationē. Consiliū datū ꝓmū vti sacerdotē cōduceret. qui sibi manente in arce quadā solitaria singulis dieb⁹ rem diuinā faceret. paruisse nobilē atq̃ꝫ in annum ferme cōtinuasse nulla suspendēdi cogitatione interueniente. Postremo rogatū a sacerdote vt p̄sbitero vicino q̃ dedicationē eccie in proximo monte habiturus esset auxilio esse posset. licentiā dedisse ꝓponentem in animo paulopost sequi et sacris interesse. stetisse diu postea nunc vna nunc altera causa retentū. deniq̃ꝫ circa meridiē profectū agresti cuidaꝫ in nemore occurrisse qui rem diuinā in monte peractam esse populumq̃ꝫ omnē abysse diceret. cōtristatum eo nuncio nobilem infelicē se esse dicentē qui eo die sacrū corpus xp̄i non vidisset. agrestem consolari cepisse vēditurū si vellet nobilis emere ꝓmiū quod interessendo diuinis meruisset. sagūq̃ꝫ nobilis petiuisse precij noīe. venditione facta nobilem nihilominus montē ascendisse atq̃ꝫ orasse in templo. reuersus autem in proxima arbore suspensum agrestem inuenisse. sed postea diris cogitationibus haud quaꝗ̃ vexatū fuisse. In hac prouincia decoctum sal ad vicinas regiones importatur. Ea ⁊ ferri mineras locupletas habet. Et argenti fodinas non ignobiles. q̃uis in curia principū argentum haud multum effundatur.

De austria germanorum celebri prouincia

Austriam describere hoc loco haud necessarium existimamus. de qua priusquam historiam edidimus. bre
uibus tamen laus eius absoluetur. hoc enim tempore diuisis esse terre limitibus. Austria olim pānonia superior
dicta. ab oriente habet hungariā. ab occidente bauariā. septentrionē eius bohemia et morauia terminant
ad austrum vero montes stirie qui longo tractu ab alpibus descendunt. Latitudo eius mīnus aut paulominus dietar.
Longitudo vero duplo maior. terra nobilis. aquis irrigua. vitibus cōsita. ligni copiosa. agro ferax. pi
scibus plena. vino adeo exuberat vt bohemis morauis slesitis bauaris in dando vino satisfaciat. exinde
quam maximas opes colligit. Danubius eam mediā secat fluuius omniū europe maximus. Inter precipuas eius
ciuitates est Vienna panoniorum maximū emporiū olim flauiū appellata ambitu murorum duum miliū passuū
cingitur fossatis propugnaculis turribusque et maximis suburbiis decorata. principū austrie precipua et dignissi
ma sedes. In ea prouinciales post obitum alberti cesaris friderico se cōmiserunt ea lege. vt si masculum pre
gnans regina pareret tutor eius esset. sin feminā terre dominus. Nato vt predictū est ladislao tutelā eius Fridericus
accepit. Milites qui sub Alberto meruerāt cū stipendio se fraudatos dicerēt prouinciā latrociniis ac incen
diis vastauere. Eorum verano. xl. milibus aureis a friderico redempta est. cū bohemis et hungaris excursio
nibus in austriā facientibus. Ex sororibus ladislai senior wilhelmo duci saxonie nupsit. Iohānes huniades
cū regni hungarie coronā a friderico frustra repetisset cū. xii. milibus equitū ingressus austriā omnē agrum
inter Viennam et stirie mōtes diripuit atque incendit. Petentē ytaliā cesarē rogauerūt australes vt ladislaū quē
iam prope modū adoleuisset in paterna hereditate apud se dimitteret. reiecta petitiōe auctoribus duobus vlrico
altero ciliie comite altero eyzingero sumptis armis rebellauere. Redeūtē ex ytalia fridericū apud nouā ciui
tatē obsidione cinxere. quibus et heinricus rosensis natiōe bohemus cū ducentis equitibus et mille peditibus se
adiunxit. Et quamuis a Nicolao pon. maximo iussi essent ne tutelā cesaris impedirent. Cōtemptis aplice sedis
mandatis et tāte maiestatis auctoritate derisa sceleratū propositū tenuere. Docta eo tempore Viennēsis scola indo
ctā sententiā protulit. que per aplos ad futurum cōciliū interponēdū suspendi posse romani presulis mādata re
scripsit. Ciuitas viennēsis et omnis austria ex eo tempore in armis fuit semper temeritate religionis penas pendēs. Ces
sit furenti populo fridericus pusillūque adhuc tenerē ea lege in manus comitis cilie tradidit vt conuocatus ad vr
bē viennā consanguineis vtriusque partis et amicis de tutela. de oppidis. deque ceteris contentionibus principū. quod voca
ti conuenissent arbitriū diffinirēt. Ladislaus summa populorum alacritate apud viennēses exceptus cūcta ex volū
tate comitis administrauit. Ad cōstitutū concilii diē Lodouicus bauarie et wilhelmus saxonie duces. Albertus
quoque brādeburgensis Carolus badēsis marchiones conuenere. Cū multi ex bohemia multi ex hūgaria barones
imperator legatos misit. quibus et nos adiuncti fuimus. diu de iure partiū disceptū. sed cū omnia ex arbitrio victoris
agerentur nec leges defenderent quē arma nō protexissent infectis rebus discessum est. Disceptata sunt omnia que promise
rant australes imperatori. dictū omne indictū fuit. neque litteris neque sigillis auctoritate habita barbara fide actum
In eo conuentu ladislaus iohānē huniadem qui sibi regnū a turchorum inuasione seruasset ad principatus honorē
euexit. qui sugesto in magno foro apud carmelitas erecta sede sedens aurea regali paludamento ac dyade
mate ornatus comitatū ei bistricēsem commisit. quod eo in loco minime licuit. neque enim regi hungarie sub impe
rio romano maiestatem gerere ius est. sed tāta reuerentia regū quanta eis per arma siue datur siue relinquitur. Co
mes cilie dū regē quolibet impellit et ad se cūcta rapiens Eyzingerū viennēsesque contempsit. Concubinam
quā viro interfecto sustulerat regionali pene honore dignatur. Ex fauore tandē regio cadit et annuēte eytzin
gero e curia pellitur. quē in exiliū proficiscentē quatuor tamen equites comitati sunt. Alberto marchione branden
burgensi ne per contemptū a populo lapidaretur ad portā vsque vrbis securitatē prebente. Sed quam feda et misera
bilis eius fuga. tam superbus et fauorabilis eius reditus fuit. Nam post annū cū iam ex bohemia rex redisset suadētibus
primoribus austrie baronibus reuocatus. cū mille equitibus argento et auro fulgentibus viennā repetit. cui ex
tra portas vrbis et rex ad mille ferme passus exiit obuiā. et omnis ferme nobilitas redeūti gratulata est. Plebs
quoque que paulo ante lutū ac lapides in fugiētē iactare tentauit sternere viā floribus quam redeūti transitus fuit minime du
bitauit. vt est in vtramque partē immodica siue annuerit siue oderit. Mira rerum mutatio et ludēti fortune iocus. ey
tzingerus extra gratiā regis factus in castella sua recedēs imperatori quē grauiter offenderat reconciliatus est
Nec diu postea adeo superbierāt que ladislai regis partes sequebantur vt noue ciuitatis suburbia in qua cesare ab
sente iacebat puerpera imperatrix intrare presumpserint et vrbē expugnare cōtenderint. quod vbi nō successit exustis
que obtinuerāt locis abierūt. Fuit sepe inter eos imperatoremque et regē incassum tractata concordia. neque enim co
mes cilie dū vixit ex re sua existimauit vnanimes esse austrie principes. At eo mortuo cū eytzingerus ex bohe
mia missus ad cesarē leges pacis vtrique gratas dixisset et iam concordia prope diē austria videretur interitus regis
subito nunciatus nō solū concordiā perturbauit sed magnarum rerum et reipublice xpiane salutarē exorientē spē pror
sus abrupit. Australes et a cesare et alberto fratre de tradēda gubernatiōe requisiti prouincialiū conuentū habuere
in quo legati cesaris seniori austrie principi (si erat imperator) debere prouinciā dixere. Albertus suo et Sigis
mūdi patruelis noīe regie partē hereditatis exposcens suasque calamitates et inopias tāto sanguini alienam
referēs commiserationē inducere conatus est. Cōuentus missio fuit facturos prouinciales quod ius equitasue dictaret.
postquam fratres inter se cōuenissent. Interea latrones transdanubiū in austriā ad morauie fluminis ripā munitū lo
cū occupauere omnes circa regionē rapinis atque incēdiis vexare ceperūt. aduersus quos profectus albertus latrones
vi cepit. interfectisque pugnādo cōpluribus quingētos et quinquaginta captiuos adduxit. ex quibus. lxxx. furca su
spēdit que res magnū ei apud australes et nomē peperit et fauorē. Vlricus vero eytzingerus cū visitato apud no
uā ciuitatē friderico imperatore cuius partes studebat viennā repetisset vocatus ab alberto nihil mali suspicās fidē
ter cū adiret quamuis mox captus in vincucula cōiectus est et in priuato carcere clausus. Indigna res visa ciuibus mur
murare dānare omnes factū nemo tamen auxiliū misero ferre voluit. Imperator sepe rogatus viennā petere aliquamdiu
distulit. veritus ne qua fraus inesset. interim Sigismūdus ex athesi viennā descēdit. deinque ad nouā ciuitatē

protectꝰ principatus insignia ab imꝑatore accipiens ꝑ veterē consuetudine in eius verba iurant. in qua solennitate albertus affuit. qui paulo post cū sigismūdo viennā repetijt ⁊ ambo aduersus imperatorem cōspirātes austriā sibi subigere conati sunt. quoꝝ studia sentiens imꝑator viennā petere statuit ⁊ accersito ludouico bauarie duce magni nois principe eo se contulit imꝑatrice sequente. appropinquante vrbis populus obuiam prodiit. Albertus vero ⁊ sigismūdꝰ nobili comitatu extra vrbē imꝑatorē salutauere. habebat albertꝰ tria circiter equitū milia in armis expedita q̄ nō longe a viēna in quodā tumulo imꝑatori se ostēdarūt magnūq̄ metū venienti incussere. suspitionem auxit albertus qui sepe ad eos ꝓfectus ⁊ seorsum locutus insidias apparasse cesari videbat̄. Ferūt eiꝰ milicie ducē alberto dixisse. facile si libet hodie vienne te dn̄m atq; austrie facio. nam quis ꝓhibet quo minus fridericū imꝑatorē eiusq̄ comites intercipiā. innue tm̄. solata deinceps hereditatis questio erit. victori leges atq; hoies fauēt. Subdubitasse albertū aliquātisper. demumq̄ respōdisse poterā ignoscere si qd̄ ans me ignorāte fecisses at mādare turpia nō possum. postq̄ introgressi vrbē sūt albertꝰ ⁊ sigismūdꝰ in domo q̄ pragēsis appellat̄ simul habitauere. imꝑator priuatas ciuium edes incoluit. arx prouincialiū noīe custodiebat̄. Cōspirauere sigismūdꝰ ⁊ albertꝰ eam nocte aggredi ⁊ irrūpere armataq̄ militū manu ingressi iter iureiurādo se obstrinxere nō redituros domū nisi arcē intrassent. Sensere ciues moxq̄ arma sumētes ꝑsidiū in arce maiꝰ collocauere. instabat ciuile bellum ⁊ atrox pugna ꝓ arce nec dubiū videbat̄ qn̄ magno suo malo principes cōmissuri ꝓliū essent. Stetit diu res in ancipiti. ciuibus tueri arcē stabile propositū erat. ducibꝰ q̄ arcē intrare iurassēt turpe videbat̄. infecta re domū reuerti atrum inferre plenū ꝑiculi erat. Postremo ꝯuentū ē vt ingressi principes arcē paululū immorati potato vino exirēt atq; ita delusa magis q̄ impleta religio est. Postridie arx ꝯsensu prouincialiū in tres partes diuisa duas accepere albertus ⁊ sigismundus reliquā imꝑator. Delectiq; prouinciales sunt q̄ lites fraternas dirimāt ⁊ summa illꝭ ptās data. s̄ graue iudiciū ꝯ potētes ē. Nobilitas ⁊ ecclīaꝝ principes imꝑatori fauētiores sunt. plebei albertū ꝑferūt magno se iudice q̄sq; tuet̄. Multa sunt in hoc cesare q̄ laudare possis. corpꝰ egregiū ⁊ spēs imꝑatore digna. animꝰ sedatꝰ ac trāquillꝰ. ingeniū ꝑspicax. memoria tenacior. religiōis ardēs zelꝰ. ingēs cupiditas pacꝭ ⁊ ocij. Singularē virtutē in q̄uis hoie diligit dignāq; p̄mio ducit. edificat splēdide. ortos tm̄ ⁊ gēmas plus equo admirat̄ ⁊ amat. ⁊ in rebꝰ gerēdis tardior ac remissior ē. tenacē pleriq; accusauert et ad rē minꝰ attentū. id fecere proxi añecessores sigismūdꝰ ⁊ albertꝰ cesares. qꝛ prodigalitati cuiusuis ꝯparata liberalitas videri auaricia pt̄. Ceterū fridericꝰ nec sua profundit nec aliena diripit. v̄bis factisq; tēperās. Albertꝰ frater eiꝰ longe dissimilis. celer in aggrediēdis rebꝰ belli ⁊ glīe appetēs. ꝑiculi cōtemptor audax. laboris patiēs. manu atq; ingenio promptꝰ. pecunias inter amicos partit̄ ac profundit. inter opes paup. in paupertate diues. nullꝰ rei magis q̄ fame auarus.

De Morauia germanie prouincia

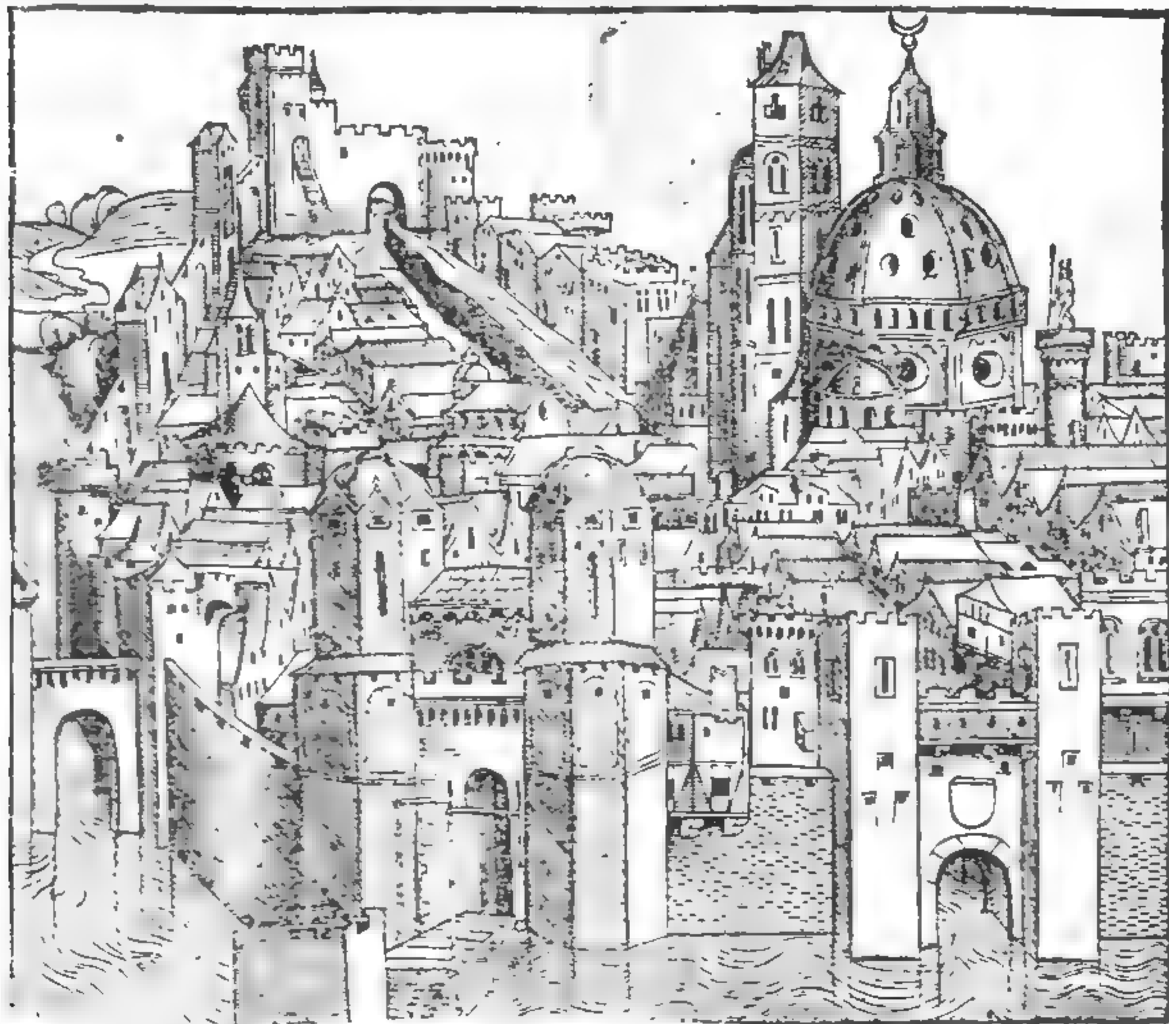
Procedēti ꝑ austriā in aq̄lonē morauī occurrunt gēs ferox ⁊ rapinaꝝ auida inter hūgaros bohemosq; transdanubiū sita. Hāc prouinciā euo nostro Sigismūdus imꝑator alberto genero suo. qui postea imꝑauit dono dedit. Rebellātē ⁊ imꝑata facere recusantē albertꝰ magnis affecit cladibus. nā supra q̄ngentas villas vna excursiōe ꝯbussit. mortales multos neci dedit. pecꝰ oē pene abegit. iugūq̄ ferre ꝑfidā gentē coegit. In hac ꝓuincia ciuitates ⁊ opida romane eccl̄ie ritū tenēt ⁊ catholice fidei cōsentiūt. Barones oēs ferme hussitarū labe infecti sunt. Hic cū verbū dei p̄dicaret Iohānes capistranꝰ ⁊ in errores hussitaꝝ vehementiꝰ veheret̄ baronis nō parui nois quē Czernaborā vocāt secuta ꝯuersio. qui relicta priore ꝑfidia cū duobꝰ milibꝰ subditoꝝ veritatem romane sedis amplexꝰ est. Prothasius filꝰ eiꝰ doctrina ⁊ moribus clarus nō diu postea Olomucēsis eccl̄ie pōtificatū obtinuit. Ea ē vnica ciuitas morauoꝝ ep̄alis. Regnū aliq̄n inter morauos fuit latissimū ac potētissimū. qd̄ vsq; ad filiū Suatocupi durauit. cuius fortunā in bohemica cōscripsimꝰ historia. At cū filꝰ suatocupi ecclīā dei spernere cepit regnū gēti adēptū ē. qd̄ postea romani cesares in bohemiā trāstulerūt. In hac ꝓuincia cōplura sunt oppida plena populo ⁊ opibꝰ abūdantia. inter q̄ Brunna principatū obtinet. znoyma sigismūdi obitu memorabilis. hac nulli transitꝰ patet nisi armato potētioriq̄. latronibꝰ oēs additꝰ obsidentibꝰ. Sermo gēti mixtꝰ est theutonicꝰ ⁊ bohemicꝰ. superant tm̄ bohemi quoꝝ ē regionis imperiū. q̄ gētes olim morauiā incoluerint nō facile dixerim. q̄tū vo ex lectiōe ptolomei accipe licet martomāni ⁊ sudini eadēq; morauiā ⁊ austriā q̄ trāsdanubiū iacet incoluisse vident̄.

De Slesia germanie prouincia

Slesia post morauiā sequit̄ haud ignobilis prouincia quā fluuiꝰ odera ꝑlabit̄ inter oēs germanie nationes late cognitus. fontes eius hūgarie mōtibꝰ que Slesie ad orientē iungūt̄ mare baltheū cursus terminat. Lōgitudo regionis circiter. lxxx. stadia. Caput gētis wratislauia ē amplissima ciuitas ad ripas odere sitā priuatis ac publicis edificijs magnifice ornata. cuiꝰ ep̄atū maiores nr̄i aureū vocauere. Hussitarū bella luteū reddidere. In hac vrbe regnāte apud bohemos wencesłao orta seditiōe cōsules quoꝝ p̄ma ptās ē ꝑ fenestras ex p̄torio in forū p̄cipitati gladijs ac lanceis irate plebis excepti dirū spectaculū ꝓbuere. cuius rei auctores sigismundus imꝑator paucis post annis securi ꝑcussit. Duces Slesie multi nūero inter quos paterna hereditas ꝑ capita diuidit̄ hinc scissa multas in ꝑtes prouincia freq̄ntes calamitates incurrit. crebris exposita latrocinijs. Inter hos duces vnū esse ferūt noīe bulconē quē apoliēsem appellāt. Qui glogouie residens delitijs ac voluptatibꝰ deditus vsq; adeo insaniuit vt neq; inferos neq; supos esse diceret. aīasq; cū corꝑibꝰ sil ꝑ[?]sus interire putaret. Ecclīaꝝ vel nūq̄ vel raro ingressus ē. Sacramētis xp̄ianis prorsus abstinuit nisi q̄ abusus matrimonio vxore q̄ sibi ingrata esset relicta alterā supduxit. q̄ ne pellex appellari possit nō nisi ꝑ solennia matrimonij cōiūgi voluit. Slesite sub imꝑio bohemoꝝ cōstituti sunt. nūc tm̄ imꝑata facere detractāt. Georgiū nouū regē admittere recusantes. wilhelmū saxonie ducē secuti. q̄ regnū bohemie ad se ꝑtinere affirmat ꝓpter ꝯiugē q̄ lazslai hungarie atq; bohemie regis soror fuit. Gladius eiꝰ litis arbiter erit. Sermo gentis maiori ex ꝑte theutonicꝰ. q̄uis trāsoderā polonica lingua p̄ualet. Ob quā rem nō immerito quidam hoc in loco germanie terminū esse oderam putauere. q̄uis idem fluuiꝰ in septentrionem vergens germanicas partes ripis ambobus alluit.

Libet in hac parte germanie lituanie fines et ad oriente ac septemtrione ... Polonia vasta regio ē q̄ Slesie ad occidētē proxima. hūgaris. lituanis ac prutenis cōterminā. Hic cracouia ē capud regni ciuitas. in q̄ liberaliū arciū scola floret. Sbigne⁹ huic vrbi pfuit eps lrãz doctrina et morum grauitate insignis. a quo plurimas accepim⁹ eplas multo sale et romana elegātia pditas. cui ob singulares virtutes romana eccia insignē cardialat⁹ honoris rubentē pileū misit. Ciuitates polonie pter cracouiā raro muris et materia lignea ferme oēs dom⁹ cōponūt plerasq̄ luto liniūt. plana regio et nemorosa est. potus gēti cereuisia ē ex tritico atq̄ humulo facta. vini rarissim⁹ vsus. nec vinee cultura cognita. ager cereris ferax. multa gēti armēta. multa feraz venatio. equū siluestrē pter cornu ceruo similē edūt. feras q̄s boues venāt q̄s prisci vros vocauere. pisce ac volucrib⁹ abūdāt. argēto atq̄ auro inops terra. vectigalia regi pua Regnū in quatuor ptes diuisere maiores. has p circulū anni rex ambit. quelibet ps trib⁹ mēsib⁹ regē et curiam pascit. qb⁹ exactis ad alterā ptē fit trāsit⁹. Statuta sunt q̄ pstare prouīciales optet. si māserit vltra p̄finitus ps rex suo viuere sumptu cogit. Cū rex gēns patrū nostroz tēpestate obiisset relicta filia wilhemus dux austrie i matrimoniū eā accepit. illiq̄ reg pfect⁹ ē. Nō placuit polonis rex theutonic⁹. Vlatislaū ex lituania vocauere electo q̄ wilhelmo cōiugē ei⁹ et regnū nouo regi tradidere. Gentilis fuerat vlatisla⁹ et ydola coluerat. sed baptisma cū regno suscipe nō recusauit. cōuersus ad xpm religiosuz se principē gessit. multos ex lituanis ad euāgeliū traxit. pōtificales eccias nōnullas erexit. epōs magno honore prosecut⁹ ē. inter eūdū lōgiq̄z tuesēciq̄z turres ecciaz inspexit detracto pileo caput inclinauit. deū q̄ coleret in eccia venerat⁹. Cū tartaris regni limites infestātib⁹ feliciter dimicauit. prutenos maximo bello vicit. de q̄ inter res prutenicas memorabim⁹. Ex priore cōiuge prolē nō sustulit cū q̄ matrimoniū haud legitimū fuit. ex scda iā ferme nonagenaria duo nati sunt filij Vlatislaus et cassimir⁹. eo mortuo vlatisla⁹ regnū polonie accepit. Cassimir⁹ lituanie ducatū cōsecut⁹ e. prior q̄s ad hūgarie regnū accersit⁹ in bello turchoz vt añ narratū ē cecidit. qua re cognita sollicati poloni pceres d̄ successore fridericū marchionē brādeburgēsē q̄ puericiā i reg trāsegerat linguāq̄z gēns et mores tenebat vt regnū acciperet rogarūt. respōsum datū ē Casimirz lituanie ducē q̄ frater esset defuncti regis heredē extare sciscitari eius animū optere cui fraternū pēnūq̄ regnū cupiēti impedimētum afferre e dignitate sua frideric⁹ nō duceret pari ex moderatiōe et albertus bauarie dux erga latislaū alberti filiū vsus ē q̄ bohemie regnū sibi oblatū recusauit. Frideric⁹ quoq̄ impator et ab hungaris et a bohemis ad hereditatē latislai vocat⁹ nūq̄ audire sustinuit q̄ patrueli pīudiciū faceret. Ingēs laus nr̄e etatis et magnū decus germanici nois. quis nō ambigo esse aliquos q̄ nō tā iusticie q̄ ignauie tradūt alienis regnis quēpiā abstinere. ego qd recti speciē hz nō laudare nō possum. Casimir⁹ aūt et si difficile a lituanis dimitteret q̄ suū apud se principē retinere cupiebāt. in poloniā veniēs pacificā regni gubernationē accepit. nec diu postea sororē latislai regis duxit vxorē. multa ei aduersus fratres theutonicos qui sancte marie appellant bella fuere. de quibus in rebus prutenicis referemus.

Lituania

Lituania et ipa late patēs regio polonie ad orientē cōnexa ē palustris ferme oīs et nemorosa. witold⁹ hu
ic pfuit vlatislai frater. q relicto idoloꝝ cultu cū regno polonie xpi sacramentū accepit. Magnū witoldi
di nomē sua tēpestate fuit. quē subditi adeo timuerūt vt iussi laq̄o se suspendere parere potius q̄ principis indi-
gnationem incidere voluerit. Detractātes impiū insutos vrsina pelle. viuētib⁹ vrsis q̄s ei ob cās nutriebat.
dilaniādos obiectauit. crudelib⁹ q̄z alijs affecit supplicijs. Equis arcū sp tēsum gestauit. si quē ꝯspicatus ē
aliter incedere q̄ voluit cōfestī sagitta ꝯfodit. multosq̄ p ludū interemit sanguinari⁹ carnifex. Ut esset inter
pplares et ipm pncipē certū facies discrimē radere barbā oīb⁹ imperauit. id vbi sit refsit. facili⁹ ēm ceruitis q̄
barbe iacturā ferātis. tōsus ipe mentuz et caput pdiit capitale interminat⁹ supplicium. Si qs ꝑuicialuz p.los
faciei capitisue deponeret. Rex a cesare sigismundo lituanioꝝ appellat⁹ prius obijt q̄ legati diadema ferētes
se cōuenirent. Successor Sindrigal vrsaz nutriuit q̄ sueta ex manib⁹ ei⁹ panē accipe sepe in siluas vagebat.
redeunti vsq̄ ad thalamuz principis ostia queque patebāt ibi cōfricare ac pulsare pedib⁹ ostiuz cuz fames af
fuit cōsueuit. cui priceps aperiens cibuz pbuit. Cōspirauere nobiles aliqt adolescētes aduersus principem
atz vrse moduz secute sumpte annis cubiculi principalis ianuā cōfricauere. credidit Sindrigal vrsam adee oīa
vniq̄z apperuit ibiq̄z mox ab insidiāntib⁹ cōfossus interijt. Prouincie deinde gubernatio ad casimirū puenit
Ad lituanos estiuo tpe difficilis trāsitus est. palustrib⁹ aqs cuncta ferme obsidentib⁹. hyems pbet aditum
astrictis gelu lacunis. mercatores sup glacie ac niuē iter faciunt. plurium dieꝝ cibaria in vehiculis ferentes.
nulla certa via meat⁹ (sicuti in mari sideꝝ) cursus ostendit. rara inter lituanos oppida neq̄z frequentes ville
Opes apd eos pcipue aīaliuz pelles qb⁹ etas nr̄a zobellinos armelinosq̄z noīa indidit. vsus pecunie ignot⁹
loci eius pelles obtinēt. viliores cupri atz argēti vices implent p auro signato preciosores accipiunt. Ma
trōe nobiles publice ꝯcubinos habet pmittentibz vir quos mīmony adiutores vocāt. Uir turpe ē ad let
gittimā cōiugē pellicē adijcere. soluunt tm̄ facile mīmonia mutuo cōsensu et iteꝝ atq̄z iteꝝ nubunt. multum
his cere ac mellis est qō siluestres in siluis apes cōficiunt. vini rarissimus vsus et panis nigerrim⁹. Armēta
victuz pbent multo lacte vtentib⁹. Sermo gent sclauonic⁹ est. latissima em̄ est hec ligua et in varias diuisa
sectas. Ex sclauis em̄ alij romanā ecciaz sequunt vt dalmate. croatani. carni ac poloni. Alij grecoꝝ sequun-
tur errores vt bulgari. rutheni et multi ex lituanis. Alij ꝓprias hereses inuenere. vt bohemi. morauij. bosnē
ses. quoꝝ magna ps manicheoꝝ imitat insaniā. Alij gentili adhuc cecitate tenent. quēadmodū multi ex li-
tuanis et idola colētes. hoꝝ magna ps euo nr̄o ad xp̄m cōuersa postq̄ vladisla⁹ in ea gente polonie regnuz
accepit. Noui ego hieronimuz pragensez sacris lr̄is apprime eruditū vite mundicia et facundia singulari
clarū q annis supra viginti in heremo camaldulensi in appēnino etrusco pn̄iaz egit. hic oriēte apd bohemos
hussitaꝝ heresi fugiens pestiferi vir⁹ in poloniā trāsiuit. vbi accept lr̄is a vlatislao rege cōmendaticiis pdi
catur⁹ euāgelium xp̄i ad witolduz principes in lituaniā penetrauit multosq̄z pplos witoldi fauore fect⁹ ad sa
luriferā dei nr̄i fideꝫ cōuertit. venitq̄z tandē ad sinodū basiliensem vocat⁹ a iuliano sc̄ti angeli cardiāle. cuz
de reb⁹ bohemicis agereꝫ narrabat hic multa de lituanis q̄ pene incredibilia videbant. Audiebam ego ex
alijs ei⁹ dicta nec mouebar vt crederē. libuit audire hoiem atz ab ei⁹ ore relata cognoscere. comites mei fue
runt nicola⁹ castellan⁹ qui tunc iuliani cardialis domuz regebat. bartholome⁹ luceman⁹ archiepi mediolan
nensis scriba et petr⁹ noxetan⁹ cardialis firmani secretari⁹ viri graues et docti hoiem in cella transrhenum
apd carthusienses cōuenim⁹. cui⁹ hec narratio fuit. Primi quos adijt ex lituanis serpentes colebāt. pfessa
milias suuz quisq̄z in angulo serpentez habuit cui cibuz dedit ac sacrificiuz fecit in feno iacenti. hos hieroni
m⁹ iussit oēs interfici et in foro adductos publice cremari. inter quos vnus inuentus est maioꝝ ceteris quē
sepe admotuz igni cōsumere nullo pacto valuit. Post hos gentez repit q̄ sacruz colebat ignez eumq̄z ppetu
um appellabat. sacerdotes templi materiā ne deficeret ministrabāt. hos super vita egrotātiuz amici cōsulebāt
Illi noctu ad ignez accedebāt. mane vo ꝯsulētib⁹ rn̄sa dātes vmbrā egroti se apd ignē sacrū vidisse aiebāt.
q̄ cuz se calefaceret signa vel mort vel vite ōndisse. victuruz egrotuz facies ōnsa igni. ꝯ si dorsuz ostentasset
moriturū ꝑtendit. testari igr̄ et reb⁹ suis ꝯsulere suadebāt. Delusionez hāc esse hieronim⁹ ōndit et ꝑsuaso po
pulo deleto tēplo ignem dissipauit xp̄ianosq̄z mores induxit. Profect⁹ introrsus aliā gentē repit q̄ solē cole
bat et malleū ferreū rare magnitudis singlari cultu venerabat. Interrogati sacerdotes qd ea sibi veneratio
vellet. rn̄derūt oli plurib⁹ mēsib⁹ nō fuisse visum solē quē rex qdā potētissim⁹ captū ꝯclusisset in carcere mu
nitissime turris. sig. itē deinde opē tulisse soli ingētiq̄ malleo ꝑfregisse turrī solēq̄ liberatū hoib⁹ restituisse
dignū itaq̄ veneratu instrumentu eē q̄ mortales lucē recepissent. Risit coꝝ simplicitatē hieronim⁹ inaneq̄ fa
bulā eē mostrauit. solē vero et lunā et stellas creaturas eē ōndit. qb⁹ maxim⁹ de⁹ ornauit celos et adutilitates
hoim ppetuo iussit igne lucere. Postremo alios pplos adijt q̄ sacrā coluere siluā et q̄ arbor ꝑcerior fuit eo
cultu digniorē putauere. Predicauit huic gēti plurib⁹ dieb⁹ fidei nr̄e aperiēs sacramēta. deniq̄ vt siluā suc
ciderēt imperauit. vbi ppl's cū securib⁹ affuit nemo erat q̄ sacrū lignū ferro ꝯtingere auderet. prior itaq̄ hiero
nim⁹ assumpta bippeni excellētē quōdā arborē deruncauit. tū secuta multitudo alacri certamie alij serris alij
dolabr alij securib⁹ siluā deijciebāt. ventū erat ad mediū nemoris ibi quercū vetustissimam et an oēs arbo
res religione sacrā et quā potissime dei sedē putabāt percutere aliq̄diu null⁹ psumpsit. postremo vt ē alter al
tero audatior intrepidiis qdā socios q lignū insensatū percutere formidarēt eleuata bippenni magno ictu cuz
arborē cedi arbitrareꝫ tibiā suā ꝑcussit atz i trā semianim⁹ cecidit. attonita circa turba flere. ꝯqri. hieronimū
accusare q sacrā dei domū violare suasisset neq̄ iā quisq̄ erat qui ferrū exercere auderet. Tū hieronim⁹ illusi
ones demonū eē affirmās q̄ decepte plebis oculos fascinarēt. surgere quē cecidisse vulneratū dixim⁹ impe
rauit et nulla in pte lesum ōndit. et mox ad arborē adacto ferro adiuuāte multitudine ingēs on⁹ cū mag fra
gore pstrauit totāq̄ nem⁹ succidit. Erāt in ea regione plures silue pari religione sacre ad q̄s dū hieronim⁹
amputādas pgit mulieꝝ ingēs numer⁹ plorās atq̄z eiulās vitoldū adijt sacrū lucū succisum queriē et domū
dei adēptā in q diuinā opē petere cōsueuissent. inde pluuias. inde soles abstinuisse. nescire iā q̄ in loco deū q̄
rant cui domiciliū abstulerit. eē aliqs minores lucos in quis dij rn̄dere solebāt eos q̄z delere hieronimū vel
le. qui noua qdā sacramēta introducēs patrū morē exstirpet. rogare igiē atz obsecrari ne maioꝝ religionem
auferri sinat. sequūt et viri et mulieres nec se ferre posse nouū cultū asserūt. relinq̄re potius terrā et parnos la
res q̄ religionē a maiorib⁹ acceptā dicūt. Mot⁹ ea re vitold⁹ veritusq̄ ppl'oꝝ tumultū xp̄o potius q̄ sibi decesse

[...]ebē volu[i]t reuocantq; lrās q̄s ꝑsidib⁹ ꝓuinciaꝝ dederat. iubēs parere Iheronimo boleꝫ ex ꝓuincia [...]dere. iussit hec nob[is] iheronim⁹ ꝯstāti vultu nihil hesitās ac ꝑ iuramentū affirmauit. dignum fide ꝫ ē[...] [...]us sermonis ꝫ doctrina ōn̄dit ꝫ viri religio. nos que accepimus immutata retulim⁹ veri ꝑiculuꝫ nō assu[...]mimus. ꝑsuas. tñ ꝫ nos ꝫ comites ab eo recessimus.

De Russia

Ruthenj quos appellat crossanos vt Strabo videt lituanis cōtermi sunt. gēs barbara incōpta. apud quā opulentē eccīaꝫ obtinuit ysidor⁹ cardīalis sabinensis. cui⁹ supra mētionē fecim⁹. In hac gente ciuitatē ꝑmarimā tradūt nogardiā appellatā. ad quā theutonici mercatores magno labore ꝑuenīūt. magnas ibi opes fama est. ꝫ multū argenti pellesq; ꝑciosas vendētes atq; ementes. pōderato argento nō signato vtūtur. lapis in medio fori q̄dratus est quē q̄ ascendere potuerit neq; deiectus fuerit ꝑncipatū vrbis assequitur ꝑ ea re q̄ armis dimicauit sepeq; vna die plures ascendisse ferunt ꝫ ꝑsepe seditiones in populo emersere.

De liuonia nunc germanie prouincia

Liuonia deinde xp̄ianoꝝ vltīa prouinciaꝝ ad septentrionē ruthenis iūgūtur. Tartari eā sepe incurrunt. in q̄ nostra etate magnas acceperūt strages. Frēs teuthonici qui b. marie vocītur hāc armis ꝯuīcere ꝫ xp̄i sacra suscipe coegerūt. cū esset antea gentilis ꝫ ydola coleret. Eā alluit ab occidente mare balthеum qđ plerīq; veterūꝫ oceanuꝫ esse putauerunt. nōdum septentrio vt hodie cōgnit⁹ grecis atq; italis fuit. xp̄iana religio hāc orbis ꝑtē nr̄o generi aperuit q̄ ferocissimis gētib⁹ detersa barbariā mitioris vite cultū ōn̄dit. balthеus sinus adeo late patet vt incōgte magnitudīs apō aliq̄s videat. Origo ei⁹ ex britanico mari ducitur. qđ germanicū appellari ꝑt. nā ꝫ germanie magna ꝑte alluit. Ostiū ei⁹ in occidēti est nōlōge a cheronesso cimbrica quā daciā hodie vocit. Excurrēs aūt in orientē in septentrionē pandit insulasq; magnas ambit. Occidētale litt⁹ noruegi occupāt. ad septentrionē semiferos holes esse tradūt. cū q̄b⁹ nullū lingue ꝯmerciū nauigātes habēt signis tñ ꝫ nutib⁹ ꝯmutare merces ferunt. meridionale litt⁹ saxonibus ꝫ prutenis traditur. orientale vt diximus liuones tenent.

De massagete.

Inter liuonā ꝫ prussiā paruā terrā eē ferūt vni⁹ ferme diei latā itinere s̄ lōgissimā a prutenis ad liuones quā massagete colūt gēs neq; gētilis neq; vere xp̄iana. polonoꝝ imꝑio parēs. atq; hinc regnū polonie ad mare ꝑtendit ꝫ balthеū quē dixim⁹ sinū redeūti ex liuonia in germaniā ꝑ littus balthеi maris.

Prussia nunc germanie prouincia

Post mazouias pruteni se obiiciut q ripas vtrasq vistule amnis accolut. his e sarmatie ac germanie terminus. Qui exoriens in montib q polonis vngaris dirimunt. pre polonie irrigat. prusiaz vero q longa e percurrit. ab oppido torun vsq dantiscu q in loco balthicu influit. Huic fluuio aliq vistula vt diximus q hus etiam nrs sermo pgrauit. Alii vistula. q d i insula vocauere. qo vtroq fluuiu e sarmatia iuncta fuit. qo citra germaniat. ad oriete ac meridie mazouie polonieqz rura colunt. occidete saxones occupat. aquilonem baltheum mare excipit littus. frumeti ferax regio e. aqis irrigua z plena colonis. multa ambitiosa oppida. multi maris fluuiqz refert amen i efficiut. pecoz ingens vis. multa venatio. pilcatio dulcis. Vlmerico o i hanc terra incolentes teda tradidit. q tpe gothi ab insula scandia incoiunctes descendere. q p vistula vt ille aut wernengoz terras inuaserunt. Ptolome aut a mazobios z alanos venedas ac saxones penes vistula fluuium hanc terre affirmat. Barbara hec gens z ydolon cultrix vsq ad fridericu imperatorem eius nois secun fuit. Sub eius vero imperio cu amisissent xpiani ptolomaide sorie ciuitate fres theutonici de sacte Marie dixim appellari. inde fugam in germania redire. viri nobiles z rei militaris periti q ne p ocia marcerent fridericum accedentes prussia germanie coterminam xpi cultu spernere dixerut. Sepe illi gentis boice in saxones cete rosqz vicinos excurrere. ingete vim pecoz atqz hoim abigere. ex in aio sibi opere barbari gentem. annuit tum imperator pamant qz fruous ppetuo iure possidendi mandat si ea armis acquirant. a eum mazouie duces qui se eius terre z duos admirabilitus sua fide cesserit. Grata oblatio friderico fuit q collaudato proposito eius voluere fres sub aurea bulla litas pcessit. His sumptis animis breui tpe quid prutenie terris citra vistula fu it occupatum. Emenato fluuio vetusta z late patulam quercus in castelli modum erectis propugnaculis tarta ripa municrut. vbi collato presidio viteriores prutenos vexare ceperut. pugnatu e sepe. p que eiu z in gentes paganoz copie fugate z delete sit. bellu plurimis annis pductu e. ad extremu fortuna fratru ipso arri dens ome eis prussia subiecit. victe barbare nationes iugu subire. Ex illo tpe lingua theutonica introducta e z cult xpi gentib impat. Ecclie qz pontificales erecte tres vistula pomesaniensis. culmensis. sambiensis warmiensis. ad qua defuncto francisco epo prutare nras postulauere canonici Calixt s. pontif. max. annuente senatu aplico comendauit. Que vna e illis in qrib fuo vtes iure. nec subiecta fratrib. reliq epos religionis habitu gestare oportet. Quo in loco munita quercu fuisse diximus. nobile oppidu credulitatu e qo mariemburgu vocat. z arx nobilis atqz amplissima. Hec sedes magni mgri q cunctis fratrib pest prussia incolentibus. Sut z alij duo in eade religione mgri. alter liuonia regit. alter coetus alemanie gubernat. Theutones hu ius religionis auctores fuere ac pterea nemo ad eam recipitur nisi theutonic nobilibus ort parentib z cui ppositu sit p tuendo xpi euagelio aduersus salutifere crucis inimicos armis repugnare. Qo ei re vestimentis albis vtunt nigra cruce insuta. barba oes nutriut exceptis q in sacris altarib seruiut. p canonicis bona diuina oronem vsurpat neqz lras discut. magne his opes nec minor potentia qz regib. Sepe eu polonis ac regni militib receptis atqz illatis gladijs contendere nec tonis viribus bellu fortuna experiri recusarut. Cu vladislao casimiri q mo regnat. patre contraxerat ambe ptes validissimas atqz ingetas copias polonis litua ni z tartari iuncti erat. qs ducerat vitoldus. Theutonica fres ex tota germania vires conflauerat. postqz ppe ad. xx. ferme stadia vtreqz cosedit. exercit spe plen z impauens more prutenoz mgri cadaceatore q bellis regi tenuiaret z duos enses in qs staret victoria nisi facta prete vt que vellet hostis eligeret. alteru sibi remitti iussit. Accepit vladisla alacriter nuncu donaqz cadaceatore z vno retento gladio remisit alterum mox iussi sunt milites arma induere belliqz signu dari. ii. milia eqtu in ambob castris fuisse pditu inuenio. Vladisla tartaros z lituanos primu inire certame iussit z Polonis subsidiarias acies elegit. Contra prutenus aurilia in postremis habuit florentem ordia sua militia in exercit frote collocauit. comisso plio inermes q ii tartari z lituani magna strage cesi sunt vrgebat tu multitudo nec terga dare polonis inermea audebat. atrox pugna supra cadauera occisoz edebat. nec ta vulnerat pruten alacr qz excipe vuln tartar videbat. Protractu e diu certame. pacta inges occisio lituani tartariqz velut pecudes mactant. ac cu nouus sp hostis emergeret defessi tata cede pacta theutonica versare feru vix poterat z ia remissius pugnabat. qo vbi vladisla aiaduertit tu primu polonoz acie validas ac ferro rigete immittit. fit subita irruptio instaurat qz plia. no tulere theutones recetis agmis impetu. impar pugna recetis ac fatigati militis fuit. oritur mox fuga ex pte fratru. fert terga polon. Mgri ordio vbi suos cedere videt. nec ia vllu in auxilio spe esse aiaduertit collecta militu manu hosti sese obiectauit. occidit. fit fedior fuga. nec pri theutonic fugere qz polon psequi desistut. Perierut in eo bello ex pte fratru multa hoim milia. inter qs viri primarij qs vocit cometatores equestri dignitate insignes cu ipso mgro circiter sex centos. nec polonis incruenta victoria cessit tartaris ac lituanis magna ex pte cesis. bellu hoc anno tercio z. cccc. supra mille gestu e p xpi salvatoris ortu. Prussia fortuna regis secuta ois excepto burgo mariae ad victore defecit. Sz interueniete Sigismundo cesare pax inter fres z polonu ostituta e. prussiaqz sed pecunia polono data prussia reddita fratrib. nec deinde vsqz ad friderici tpa q nuc impat in possessione agri sui turbata religio e. Sub ei vo impio cu populares graue sibi iugu fratru existimaret sed inter se inire in hac ferme modu vt. xvi. viri singulis annis certis in locis conuenirent q priuatas qrelas ad vsus fratru audiret nec sinerent quepia indigne vexari. Ex his quatuor ex religione viros assumi voluere. quatuor ex plebis ecclesiasticis. parqz numero ex nobilib ac ciuitatib his qz parere oes voluere. Per ide tpus diuisa inter se religio fuit. alij magnu magistru sequebant. alij ordo comendatores q mgri regimen improbabat. Mgri vt populares sibi alliceret sed ipm inconsulto fratru ouetu approbauit. Frideric qz imperator eide federi robur adiecit cautione tu inserta ne p suas lras ius religionis lederet. mortuo deinde magistro q fed accepat z altero in ei locu suffecto nicola pon. max. legatu misit q p uincia prussie inspiceret. cognitoqz rez statu qnu legat retulit popularia sed damnauit. vteqz a deo discederet anathema interminatr imperauit. qb pertinaci in sententia pseuerantib ex osensu priu lis ad fridericu cesare deducta e. ad que rursus ea cognita damnato federe iussi pruteni sunt ad obedientia fratru redire q eam prouincia e manib infideliu suis armis vendicassent multoqz sanguine coemissent. q re ciuitatib mirata mox arma in fratres ppalanter accepta sunt. ex qb plures capti atqz occisi. castella com euersa. arces a fundamentis eiecte q qz z qnquaginta oppida in ea rebellione cospirauere. ha eu no satis re sua contra religione sine externa ope tuta putaret Casimiru rege polonie sibi dnm asciuere deuotu suis sanguine qui fortunam patris eius

erepti fuissent. ille cũ exercitu p̄uinciã ingressus tradẽtes sese ciuitates in ptatẽ accepit. cũ q̄ frẽs diu varia victoria dimicarũt. plures fuere ꝯgressus. inter q̄s memorabilior q̄ apud caniciũ oppidũ habit⁹ ẽ. xviij. milia polonoꝝ obsidionẽ in eo loco tenebãt. i q̄s etiã rex ip̃e casimir⁹ fuit. oppũgnabat oppidũ dies noctesq̄ machinis admotis. Rudolph⁹ pĩceps sagane vn⁹ ex slesie ducib⁹ tũc religionis ductabat exercitũ. q̄ laturus obsessis opẽ cũ septẽ milib⁹ militũ aggredi regẽ nõ dubitauit. cõmissum ẽ p̄liũ in ꝯspectu oppidanoꝝ summa vtriq̄ ꝯtentiõe atq̄ ardore. cesis hinc atq̄ īde cõplurib⁹. cũ suos referre pedẽ rudolph⁹ aĩaduertit increpãs ignauiã fugientiũ intermiatusq̄ necẽ aciẽ sistit. ⁊ ꝯgressus in mediũ cũ recẽti pugnatoꝝ manu acre certamẽ instaurat. hos sternit. illos ꝯfodit. fit subita reꝝ mutatio. vrgẽte rudolpho cedunt polon⁹. rursusq̄ casimir⁹ retinet suos pugne seip̄m miscet ⁊ tanq̄ ex integro p̄lio acri ꝯtentiõe certat. occidit in pugna rudolphus. rex v̄o eq̄ deiicit. melliores ex vtraq̄ pte occibũt. Postremo cesum credẽtes poloni suũ regẽ desperata victoria fugã arripiũt. rex ab amicis adiut⁹ vix ex clade erept⁹ ẽ. Rudolph⁹ morte sua victoria religioni peperit. Ex polonis supra sex milia cecidisse ferunt. ex teuthonib⁹ q̄s nõ pauci ptre. Post eã cladẽ res polonica nutare apud prutenos cepit eo inclinãtib⁹ pp̄lis q̄ belli fortuna cõuerteret. stat tñ adhuc anceps exit⁹ et alteri⁹ marti iudiciũ morat. Fert inter hos frẽs oli mortuo mgr̃o cũ de successore ageret vnũ fuisse q̄ rogat⁹ eligere quẽ putaret religioni vtiliorẽ seip̄m elegisse dicẽtẽ nolle delerare. scire se cogitatiões suas. alioꝝ corda ignorare. si magistrat⁹ sibi cõmittat nõ dubitare q̄n reipublice bene consultũ esset. motos eius verbis reliquos ad ministrationem illi credidisse que saluberrima deinde fuit.

Saxonia magna germanie prouincia

Post prutenos saxonicũ nomẽ icipit gẽs valida ⁊ latissima cui ab occidẽte wesera apd̃ antiq̄s visurgi⁹ fluui⁹ ẽ minũ fac̃ pleriq̄ vsq̄ ad rhenũ p̄dicti saxones arbitrati st̃. aq̄lonarẽ plagã dani obtinẽt ⁊ mare balthicũ. ad meridiẽ frãcones. bauarũ ⁊ bohemi siti st̃. orietalẽ plagam slesite sit ⁊ pruteni obtinẽt. In his terminis iclusi st̃ thuringi. lusacij. pomeraniq̄ q̄s oẽs saxonici iuris ee volut. priores in thuringos in ea t̃ra ꝯsedisse q̄ saxones aiũt. hos eñi grecã sobolẽ ee affirmãt. ex macedonie classib⁹ aduectã q̄ thuringos malis bellis defatigatos paternis agris deiecerit q̄d mihi nõ fit verisimile. Est eñi vetustissimũ in germanica terra saxonicũ nomẽ cui⁹ oẽs veteres meminere. thuringos nemo antiq̄ꝝ noiat q̄ germanicas gẽtes enumerãt. In

aduentu primo francoꝝ q̄ tp̄e valentiniani cesaris germaniā intrauere thuringos noiari repio. Ob quas rē male q̄drat historia veritati q̄ thuringos priores saxonib⁹ in germania fuisse ↄtēdit. Fateboꝛ tñ saxonie limites aliq̄ñ minores fuisse aliq̄ñ maioꝛes nā sicut imperia ita ꝛ prouinciaꝝ limites ex p̄te variant. Carolus magn⁹ iꝑatoꝛ multa cū saxonib⁹ bella gessit priusq̄ xp̄i cultū acciperēt cosq̄ magnis afflixit cladib⁹. Postq̄ vo deficiete apd̄ francos caroli magni genealogia romanū impiū ad teuthones orietales redijt. Saxonum aucta dignitas ē. inter quos plures imꝑatoꝛes fuere. singulari prudētia ꝛ reꝝ gestaꝝ magnitudie clari. maxime vo tres ottones q̄ sibiinuicē successere de romana eccīa optime meriti quoꝝ virtute prolatos saxonie fines minime dubitarim. Inter pomeranos q̄ orientē saxonie incolūt oppida sunt digna noie Wismaria et Sundis Grifsuoldia Stetinū ꝛ Rostochiū. in quo scola liberaliū artiū haud ↄtēnēda. ꝛ hec q̄dē mari ꝓximа multis ac diuitib⁹ negociatoꝛib⁹ habitatū ē. In mediterraneis caminū pōtificalis ciuitas. cuius diocesis latissima est. nec minoꝛ magnitudo credit̄. Ep̄us loci romano dūtaxat p̄suli subest. Brādeburgēses in duas marchias diuidūt̄ q̄z altera vet⁹ altera noua vocat̄. veterē marchiā ꝓluit albis fluui⁹. in cuius littoꝛe Stendaliū ē oppidū ꝛ gardelenū ꝛ soltuedeliū ꝛ ostroburgū. Nouā marchiā intersecat fluuius odera haud multo inferioꝛ albi. In cui⁹ ripa francfordia ē diues empoꝛiū ꝛ lucensis ciuitas. Spreuo quoq̄ fluui⁹ eādē ꝓuinciā irrigat equād⁹. tiberi. berlinū in ei⁹ littoꝛe iacet. Est ꝛ aliud flumē hostelliū nūcupatū qd̄ Brādeburgū ex quo marchia nomē h̄z in duas ptes diuidit veterē ac nouā efficiēs. ibi ep̄alis sedes ē ꝛ marchionis tribunal ad eiusdē fluminis ripā. Hauelburgū quoq̄ situ ē pontificalis ciuitas. ꝛ circū nobile territoꝛium. cui p̄genitura ē nomē multū refertū oppidis ꝛ marciali pplo plenū. Caput misnensiū ciuitas misna ē vnde nomē regioni datū ē. hāc quoq̄ albis alluit fluui⁹. hic valida arx ꝛ in ea cathedralis eccīa. In hac quoq̄ ꝓuincia multa sunt oppida marciali pplo plena. ꝛ martinopolis in honoꝛē martis a veterib⁹ ↄdita mersebur gū hodie vocāt. Sitꝰ lipsg vrbs diues mercatoꝝ empoꝛiū p̄claroq̄ studio insignitū. In thuringia nobile oppidū ꝛ caput gētis Herfoꝛdia magūtino pōtifici subiecta studijs liberaliū artiū insignis. Nuburgensis quoq̄ ciuitas dux saxonie parēs. hec oīa iure saxonū vtūt̄ ꝛ lingua isdē moꝛib⁹ freti. Ceterū veri saxones madeburgēses nullo dubitāte habent̄. Bremēses quoq̄. alberstatēses. hildesinēses. verdēses. brūsuicēses hamburgēses. luneburgēses ꝛ lubicēses. In madeburga archiep̄al sedes habet̄. ꝛ in honoꝛē scī mauricij ex q̄drato lapide diues tēplū Ottonū nobile op⁹ ꝛ in eo scī Floꝛētij coꝛp⁹. Credūt quoq̄ vnam e sex ydrijs ibi eē in q̄b⁹ vinū ex aq̄ factū a dño saluatoꝛe euāgelistaꝝ tradit historia. hāc plebib⁹ ostendūt materia marmoꝛea ē ac ꝑlucida vini capax q̄ntū equ⁹ ferre possit. Alterā ac minoꝛē apud hildeniēses eē affirmāt. Vexillū quoq̄ sancti mauricij hic quotānis ostendit̄. magistrat⁹ vrbis ius ciuile romanoꝝ abbreuiatū ꝛ saxonica lingua cōscriptū nō sine reuerentia custodit qd̄ magni Caroli auctoꝛitate firmatū tradūt. eoq̄ in decisiōe cāꝝ circū vicine gētes recurrūt. magna ꝛ venerabilis eaꝝ legū auctoꝛitas habet̄. Bremēses gl̄iaꝫ suā ducūt danoꝝ gentē ad xp̄m eē ↄuersam. Nō ē omittēdum quod de halberstadio tradit̄. Hāc ciuitatē oltemia ꝓlabit̄ fluui⁹. In medio vero tumul⁹ assurgit. in cui⁹ cacumie planicies ē duoꝝ ferme stadioꝝ cōtinēs lōgitudinē. in cui⁹ extremis angul' duo tēpla sita sunt. alterū pōtificale. alterūq̄ btē virginis appellāt. In medio late patet foꝛū magnificis canonicoꝝ edib⁹ vndiq̄ cinctū. vrbs hec vocat̄ quod sub tumulo iacet suburbiū appellāt. in mōte nulla laicoꝝ habitatio. Carol⁹ magn⁹ hui⁹ eccīe fundatoꝛ habet̄. cuius festiuitas quotannis celebrat̄. xij. hic dignitates. xxiiij. p̄bende. Archidiacon at⁹ supra. xx. esse ferūtur. In hac eccīa singulis annis vn⁹ ex pplo deligitur quē peccatis grauioꝛib⁹ inq̄natū putāt hūc veste lugubri induūt ꝛ obuoluto capite prima ieiunij die ad eccīam ducūt indeq̄ pacis diuinis officijs expellūt. Is singulis q̄dragesime dieb⁹ nudis pedibus ꝑambulat vrbē ꝛ eccīas circuit neq̄ ingreditur neq̄ quemq̄ alloquitur. inuitat⁹ a canonicis p vices qd̄ apponit̄ comedit. somnus ei post mediū noctis in plateis ꝑmittit̄. Die iouis scā post consecrationē olei rursus ad eccīam introducit̄ ꝛ orōne facta a peccatis absoluit̄. pecuniasq̄ populus ei offert q̄ tñ eccīe dimittunt̄. hunc adā vocant ꝛ omni crimie liberū putant. Circa alberstadiū ager optim⁹ ferax tritici. maturescētib⁹ frugib⁹ culmoꝝ altitudine equo insidentē hoiem ferunt excedere. Brunsuica oppidū tota germania memoꝛabile magnū ꝛ populosum. munitū menib⁹ ac fossatis. turres q̄z ꝛ ꝓpugnacula excellūt. magnifice dom⁹. ꝓpolite platee. ampla ꝛ oꝛnatissima templa. q̄nq̄ hic foꝛa. q̄nq̄ p̄toꝛia ꝛ totidem cōsolat⁹ iura ciuibus dicūt. Hinc appellati duces brunsuicēses ꝛ tota germania nobilissimi. ottonū soboles. quoꝝ claritas cū potentia labente tp̄e defluit. Lubicensiū ciuitas potentissima ē sine cui⁹ auxilio vix vnq̄ dacie reges cōtinere suos subditos valuere. xij. viri republice p̄sunt quos cōsules appellāt. quorū ꝑpetua p̄tās ē. ꝛ i eoꝝ dignitate ↄstituti sit. populari⁹ nisi vocet̄ nulla de regimie vrbis cōsulēdi facultas. nec tñ hic plebs videt̄ sua cuiq̄ substātia tuta ē ꝛ libertas saluis legib⁹ vt velit viuere. equū iudiciū cōsules agūt. ab his cesar si excesserit appellat̄. Saxonie nr̄a etate duces habēt̄. fridericus ꝛ wilhelmus frēs quoꝝ alter electoꝛē iperij gerit. alter regnū bohemie debitū sibi assereret supra retulim⁹. Fuit cū brūsuicēsib⁹ de electoꝛatu dissensio. sigismūd⁹ imꝑatoꝛ litē diremit. sentētia vt sepe fit potētioꝛi allusit. Alter horū fratrū natu senioꝛ robustissim⁹ venatoꝛ fuit. iunioꝛ alter belli appetēs ꝛ in armis exercitat⁹. Crudelia inter eos diu bella exercuerūt hereditatis p̄tine cā. ꝛ q̄uis de pace sepe mētio fieret ipediētib⁹ tñ appollonio quē vice dñm appellāt ꝛ alijs plerisq̄ potētib⁹ q̄b⁹ ea discoꝛdia q̄stui erat. frustra oēs tractatus abijt. Sz cū vastat' iā agris tota ꝓuincia pessum iret appolloni⁹ vo fraternarū incēsoꝛ discoꝛdiarū p annū iubileū romam petisset rogauit fridericus germanum suū vt ad se lipsig veniret secū de pace acturus. annuit wilhelmus iter ingresso dixere consiliarij paratas sibi ꝛ qui cū eo irent insidias esse caueret ne se ꝑditum iret neue suos ad necem traheret. Quibus ille at ego inquit libens moꝛiar si vos prius necatos videro. qui fraternas contentiones aluis atq̄ ita locutus sequi iussis qui se amarent vrgens calcaribus equum sedano cursu fratrem adijt. Quo cum semotis arbitris euestigio pacem composuit fedusq̄ pepigit. Magnus vir qui se tam liberaliter in potestatem dederit hostis. Magnus ꝛ alter qui hostem ex fratre factum rursus fratrem atq̄ amicū reddiderit. Appollonius interim Roma reuersus ꝛ qui cū eo sentiebāt ex Thuringia plurima oppida possidebāt. exterminati sunt appolloni⁹ in Coburga qd̄ est frāconie oppidū aliq̄ndiu se defendit. Sz

cũ salutem in eo loco reperiret nullꝰ auxilio fretꝰ cũ thesauris suis clã fugiẽs ad bohemos migrauit. Ex
illo tpe vsqꝫ ad hoc. et saxones ꝗ̄uis bohemi castella ꝗ̄dã ab eis repetẽtes sepe bellũ minati fuerint. inducie
in hãc vsqꝫ diẽ arma prius tenuere. nũc maior his orturã videt̃ cũ wilhelmꝰ regie sororis maritꝰ ad bohe-
mie regnũ aspirare fert̃ ꝗ̄uis terre proceres aliũ regẽ sibi assumpserint. Libet hoc loco audax priuati ho-
minis inserere facinꝰ. Cõradꝰ de kauff nobili loco apud saxones natꝰ bellice rei gnꝰ. manu ꝓmptꝰ ⁊ aĩo im
perterritꝰ cũ se patria pulsum ⁊ paterna hereditate priuatũ ꝑ iniuriã friderici ducis existimaret scelꝰ ⁊ incredi
bili nr̃a etate ꝑpetrauit. Arx ẽ in misna in alto mõte ⁊ in abruptis vndiqꝫ rupibꝰ sita altenburgũ prouincia
les vocit. ad radices mõtis oppidũ egregiũ munitũ ⁊ ꝓplo plenũ. iacet in arce duo friderici adolescẽtes
Ernestus ⁊ Albertꝰ educabant̃. huc cõradꝰ intẽpesta nocte magnis itineribꝰ cũ paucis comitibꝰ ꝯtendit.
et admotis scalis ꝓdente pedagogo arcẽ ingressus dormiẽtes adolescẽtulos in cubili ꝯꝓ̄hendit intermina
tusqꝫ mortẽ si vocẽ emitterẽt funibꝰ colligatos extraxit. haud dubiꝰ qn ꝓductos in bohemiã magno ꝓ̄cio
venderet. suasqꝫ cõtumelias eo pacto magnifice vltꝰ videret̃. iã siluã hircinã q̃ bohemiam a saxonia diui
dit ingressus erat. iã ꝑiculũ oẽ trãsmissum putabat. cũ iunior captiuoꝝ labore ac fame deficiẽs ⁊ q̄rẽs sit ⁊
cibũ poposcit. cuiꝰ ꝓ̄cibꝰ cõmotꝰ ꝓ̄do ad carbonariũ ꝗ̄dã diuertit afferriqꝫ panẽ ⁊ ceruisiã iussit. Interea
apud altẽburgũ cognita tãte rei nouitate clamor exorit̃ attoniti oppidiani raptim arma capescũt ⁊ ꝓ̄cio-
sam vẽdicaturi ꝓ̄dã precipiti cursu ꝓ̄donis vestigia insectant̃. siluã ingressis fortuna blandit̃. q̃ inter multos
tramites eũ teneri suasit q̃ recta duxit ad carbonariũ ibi cõradꝰ dũ puero cibũ ministrat ex improuiso capi
tur ⁊ oblatꝰ pricipi audacissimi scelerꝰ capite penas soluit. Fridericꝰ eodẽ pene nũcio q̃ captos atqꝫ abductos
filios audiuerat recuperatos ⁊ ad domũ reductos didicit. Saxonie ducibꝰ patria hec saxonie portio paret
Sũt eñ in ea prouincia multi alij principes. multe ciuitates q̃ vocant̃ impiales. multi epi ꝓpriũ territo-
riũ hñtes. Misna vero ⁊ thuringie maior ps ⁊ lausacie ⁊ franconie pleriqꝫ oppida his ducibꝰ parẽt. Ius
aũt eligendi romanũ impatorẽ saxonie ducibus ex quo ꝗ̄dã pricipatu cõpetere asserũt inter misnã flestiãqꝫ
iacẽte. cuiꝰ caput oppidũ ẽ wittẽberg vulgariter. id ẽ mõs albꝰ. In saxonia argẽti mineras apud Goslariã
otto primꝰ impator inuenit q̄ magni fuerũt redditꝰ. ibi ⁊ palaciũ nobilis opis edificatũ. hꝫ ⁊ fõtes ama-
ros saxonia ex qbꝰ sal coquit̃ albũ qd ad vicinas gẽtes defert̃. Saline vberrime atqꝫ ditissime apud lune-
burgiũ habent̃ ex qbꝰ multi monasterioꝝ abbates ⁊ multi ecciaꝝ ꝓ̄lati vitã ducere cõsueuerũt. Fuit enim
questꝰ salis vberrimꝰ has salinas luneburgẽses violẽter vsurpauere. Ob quã rẽ ⁊ a nicolao põ. maxi. ⁊ a
friderico impatore augusto dãnati sunt. Cõsolatꝰ qui eiꝰ rei auctor habebat̃ auctoritate aplica deiectus ẽ.
Sꝫ fauore Bernhardi ducis brunsuicẽsis paulopostea in pristinũ statũ rediit. ⁊ q̃ nouiter cõsulatum adie
rant in carcerẽ cõijciunt̃. ciuitati rebelli ⁊ ecciasticoꝝ bonoꝝ rapaci sacris interdictũ ẽ. nõ tamẽ desunt qui
rem diuinã apud eos faciãt. Tantus est euo nr̃o ⁊ in populo ⁊ in clero auctoritatis ecciastice contemptus
Est in marchia brandeburgẽsi nõ magni nois ciuitas aquis circũdata quã hauelburg vocant. in eius dyo
cesis loco aspero ⁊ deserto paruũ oppidũ ẽ noie welsnach. hic tres hostie habent̃ ex quis cruorẽ sua spon-
te manasse tradunt. Ob eã rem magnus populoꝝ concursus est ⁊ nautaꝝ vota hic soluunt̃. Vulgo locus
ad sanctũ cruorẽ vocant. Excessimus scribendi modũ saxonie ciuitates noiatim cõmemorantes. id fecimꝰ
quia veteres scriptores parcissime de germania locuti sunt ⁊ tanqꝫ extra orbem ea natio iaceret. somnian-
tes quodãmodo res germanicas attingunt. ob eã rem dabit̃ mihi venia fortasse ⁊ aliquis gracia habebit
si germanicas distribuentes prouincias vt res oculis subijciamꝰ paulo ꝓlixiores fuerimꝰ propositi nostri
metas egressi.

De dania vel dacia

Hoc loco qm̃ saxonie dania iũgit̃. Priusqꝫ germanie reliq̃s ptes absoluo de ipo danie regno vicinisqꝫ
regionibꝰ in aqlonẽ versis aliq̃ referre institui nõ indigna cognitu. tria sunt in septẽtrionẽ vergẽtia
regna sibiuuicẽ coherentia. danoꝝ qd hodie daciã appellãt. suecioꝝ ⁊ noruegioꝝ. Dania siue dacia di
cere volumꝰ ꝯsuetudini seruientes germanie portio ẽ cheronẽsi habẽs formã. hãc quõdã cimbri habuere
vñ illa inundatio barbaroꝝ emersit quã mariꝰ arpinas italiã petentẽ ac res romanas euertere minitantes
ad internitionẽ deleuit. Possidoniꝰ (vt Strabo refert) ꝯiecturã facit. qd cymbri latrocinãdo in certis erra-
bundi sedibus ad paludẽ vsqꝫ meothym militiã agitarit. ab eis eñ cymeriũ vocari bosphoꝝ arbitrabatur
quasi cymbricũ cũ grecoꝝ lingua cymereos cymbros nominent.

De Suecia

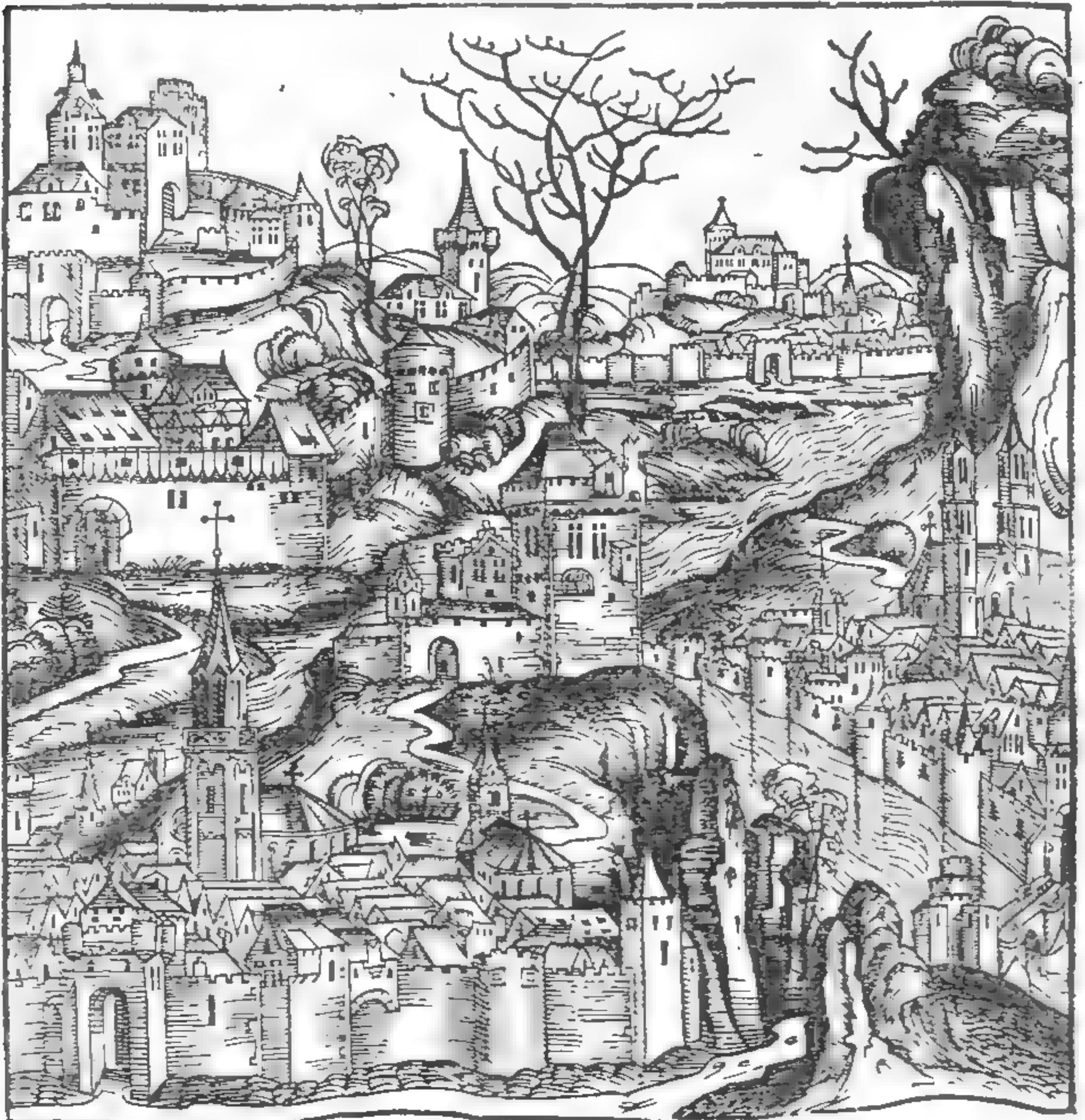
Suecia cincta vndiqꝫ mari plures cõtinet insulas. inter q̃s est scandania apud veteres late memorabilis
hinc quoqꝫ populoꝝ innumerabilis multitudo egressa omnẽ olim europam armoꝝ turbine ac ꝓcel-
la inuoluit. nã gothas qui hunos bello vincere pannoniã. misiã. macedoniã ⁊ omnẽ illiridem occupauere.
germaniam ytaliam ⁊ galliam vastauere ⁊ demũ in hispania consedere hinc fuit origo.

De Norwegia

Noruegia q̃ de ipo septentrione sortita est nomen cõtinenti ꝑ ruthenos iungit̃ ⁊ in arcton protensa in-
cognite terre seu stricto glacie occeano vt pleriqꝫ fabulant̃ cõtermina est. ad orientis partem ac meri-
diem baltheo mari alluit̃. ad occidentẽ britannicus finit occeanus. Daciã theutones hodie danoꝝ appel
lant marchiã. cuius lingua germanis incognita ẽ. Ex noruegia venisse putant qui cimbroꝝ occupauerint
loca. In hac terra patrũ nostroꝝ memoria voldimariꝰ regnauit in suecia. magnus aqnus i noruegia quẽ
ferunt diuinũ fuisse hominẽ miro prouincialiũ amore atqꝫ obsequio cultum. huic cõiunx margaretha fuit.
Voldimari filia ex qua natus olaus patri succedens breui tpe vita functus regnũ matri reliquit. ea ⁊ pa-
ternũ adepta ẽ extincto voldimaro. At magno in suecia hoiꝫ exutẽ albertꝰ dux maupolensis vocati ppli
dyadema suscepit. Qui dñatũ vicine femine cõtemnẽs bello daciã noruegiamqꝫ lacessere cepit. occurrit ex
margaretha coactis copiis i campis late patẽtibꝰ pugnatũ ẽ tanqꝫ ipa viri femie animũ induisset. victꝰ al
bertus captusqꝫ ⁊ in triũphũ ductus regnũ amisit. dimissus tandẽ infamẽ seniũ in patria domo finiuit. mar
garetha clarissima mulier tribꝰ imperauit annis ad senectutẽ vsqꝫ magnifice ⁊ religiose subditos guberna
uit. Demũ senio cõfecta cũ tm̃ ꝑ se ferre neq̄ret impiũ heinricũ pomeranie ducẽ q̄tuor ⁊ decẽ annos natum
sibi filiũ adoptauit regnaqꝫ illi cõmisit. ⁊ philippã regis anglie filiã dedit vxorẽ. Is cũ cõiuge sine prole

defuncta nub ere alteras nollet. tamē q̄nq̄ʒ ꝛ q̄nquagīta regnasset annos. ad extremū sub impio friderici p̄plarū tumultu ex regno solo deturbat⁹ est. Et xp̄oferus bauarie dux sibi ex sorore nepos in ei⁹ locū suffectus q̄ auunculū suū. x. annis q̄bus ip̄e regnauit in insula gothica regnare p̄misit. Xp̄ofero aūt ex hūanis abeunte dacie ac norwegie coronā cristigerus accepit. Sueci vō in electione regis discordantes alij carolum equestri dignitate insignē. alij canutū ei⁹ fratrē natu minorē regno p̄ficiunt. Pendente adhuc electionis negotio carolus immissis militibus scoltonie qd̄ hodie stockhalm oppidū dicitur occupat. in q̄ regia sedes habet. Canutus p̄ amicos arcē inuadit. hinc bellū inter fratres ortū ꝛ pugna diu anceps. occisis vtrumq̄ʒ plurib⁹ ea demū lege inducie pacte vt potestas eligendi regē exclusa nobilitate plebi fieret. in qua cū carolus gratiosior esset maiestas regni ad eum defert. Canut⁹ priuatā vitā degit. Carolus vō nouo regno tumidus atq̄ʒ insolens armatis nauibus henricū etatē confectū. nulli nocitū sibi ip̄i viuentē e gothia p̄pulsauit. qui etiam hodie in hūanis agens apud pomeranos (vnde illi origo fuit) p̄uo contentus vitā agere fert. Q̄ sint incerta mortalia ꝛ q̄muta da suo exemplo docent. qui tribus potentissimis regnis exutus nec paruam insulam in q̄ decem annis delituerat vsq̄ʒ ad mortem retinere potuit. etate plenissimus. Sed neq̄ʒ carolo scelera sua impunita fuere. qui dum xp̄i eccl̄ias p̄sequit̄. religionem contemnit. sacerdotes dispoliat. festos dies obseruare prohibet. iura diuina ꝛ humana a Johanne benedicti filio vsalensium p̄sulem viro cordato ꝛ impigro. a quo nobilitas regni excitata est magno p̄lio supatus ac regno p̄pulsus in parua insula nonlonge ab ostio vistele p̄pe prussiam exilium agit. Cristigerus in locum eius assumptus pietate ac iusticia melior. Iterum tria regna nostro tp̄e in vnum redegit. cui ꝛ gothia paret. gothoꝛ quondā sedes ꝛ patria.

Bohemia

Bohemoꝝ nō res gestas attingere ac situ̅ referre locoꝝ ratio exigeret. Bohemia e̅n̅ intra limites germanie inclusa tota aquilon. h° exposita ē habēs ad orientē morauos ꝛ slesitaꝝ ptē. ad aquilonē saxones ꝛ misnēses. ad occidētē agru̅ noricu̅. ad meridiē austriā ꝛ bauariā vndiq̄ȝ germanie ppl'is cicta. Latitudo lōgitudoq̄ȝ eius pene par triu̅ ferme dietaru̅. silua hercinia vniuersam cingit. albis vero p̄clarioꝛ eius amnis cā media irrigat. aliosq̄ȝ nō pauciois fluuios excipiens vemultauiā que pene pragam mediam scidit. tamē dep̄ ouantes ꝛ abrupta moniu̅ nemorososq̄ȝ saltꝰ hercinie silue p̄ceps hñt p misnenses puīciā fluēs prope hāburg vrbē saxonie in germanicu̅ mare absorbet. Oppida regni memorabilia sunt. Praga regu̅ bohemie dignissima sedes. cadanā. bruna. sclackēwerdu̅. cutt ami̅ cupri argētiq̄ȝ mineris celebrantissimu̅. regio ipsius frigida. armētis tu̅ feris ꝛ piscib° habu̅dās. ager ei optim°. frumēti ꝛ ordei feracissim°. multa apud eos etate nr̄a memoratu digna emerserūt. multa p̄lia gesta sunt. mult° sanguis effusus. delete fu̅ditus ciuitates. spreta ꝛ conculcata religio. exorta ē hussitaꝝ heresis. adamitaꝝ pullulauit insania. debachati sunt thaboritarum ꝛ orphanoꝝ exercitꝰ. duo fulmina belli zyska ꝛ procopi° puīciā ex arbitrio suo diripuē. iohes ꝛ ibe ronim° qui ppl'm decipere in p̄stāciēsi mag̅ sinodo demu̅ cobusti. Jacobell° cōrad° rokazana ꝛ petr° anglicus euāgelii corruptores tāq̄ȝ magri veritatis hiti. quatuor reges exturpare pestiferu̅ vir° nō potuere. vēcesla° sigismūd° albert° ꝛ laczla° qui apd eos vere ro extict° credit° ē. Postremo georgi° rex creat° ē qui hussitaru̅ labe infect° putat̄ magn° vir. alioquin ꝛ in reb° bellicis clar°. s̄ oīa hec in historia que de bohemic' bus reb° eādem° ꝯscripta sunt. ibiq̄ȝ de situ regiōis ꝛ gētis morib° p captu nr̄o mētionē fecim°. inde igit̄ assumēdu̅ erit qcquid huic opi de reb° bohemic' deēē videbit̄. nos cepta seq̄ntes iterꝝ inferioris germanie provincias. deinde ad supiores reuertemur ptes.

De phrisia puīncia germanie

Phrisones ad occeanu̅ siti ab oriēte saxoniā cōtigūt. ad meridiē westualos. ad occidētē traiectensiu̅ terre iūgūt̄ q̄ȝ ꝛ ip̄os traiectēses pleriq̄ȝ phrisones eē volūt. Inter q̄s ottonē inuenio phrisingensis eccie p̄sulē q̄ res germanicas haud impite scripsit. Albert° ep̄s maguntin° qui fuldense mōasteriu̅ erexit. cu̅ religionē xp̄i psuadere phrisis niteret̄ ab eis interfect° ꝛ martirio coronat° ē. Gēs eadeꝝ ferox. armis exercitata. robusti ꝛ pceri corpor'. securi ꝛ intrepidi animi. liberā se esse gl'iat̄. q̄uis philipp° burgūdie princeps ei° se terre dn̄m vocet. Reuera phrisia libera ē suis vteris morib°. exter' nec parere sustinet nec dn̄ari cupit. haud inuit° phriso pro libertate mortē appetit. dignitas i hac gēte militar' inuisa. Sublimē viru̅ q̄ se ceter' effert nō ferūt. mgr̄at° ānuos eligūt qui rēpublicā eq̄ iure disponāt. Feminaꝝ impudicitiā seueri° puniūt. Sacerdotes ne aliena cubilia polluāt sine cōiuge nō facile admittūt. vix eni cōtinere hoieꝝ posse ꝛ sup naturā arbitrāt̄. In pecorib° ois eoꝝ substā eē. ager plan° ac palustris est multo gramīe fecūd°. ligno caret bitumīoso cesp ite ꝛ sicco stercore bou̅ ignes fouent. Ex hac gente tradit corneli° tacit° impante nerone duos legatos romā venisse veritu̅ ꝛ malorogē qui pōpey theatru̅ intrātes cu̅ vidissēt q̄sdā cultu externo inter senatores sedere ꝛ intellexissent id honor' eaꝝ gentiu̅ legat' dari q̄ v̄tute ꝛ amicicia romana p̄cellerent nullos mortaliu̅ aut armis aut fide an̄ germanos esse exclamauerunt ac digredientes inter p̄res ꝯsedere ob quā rem ambos nero ciuitati donauit

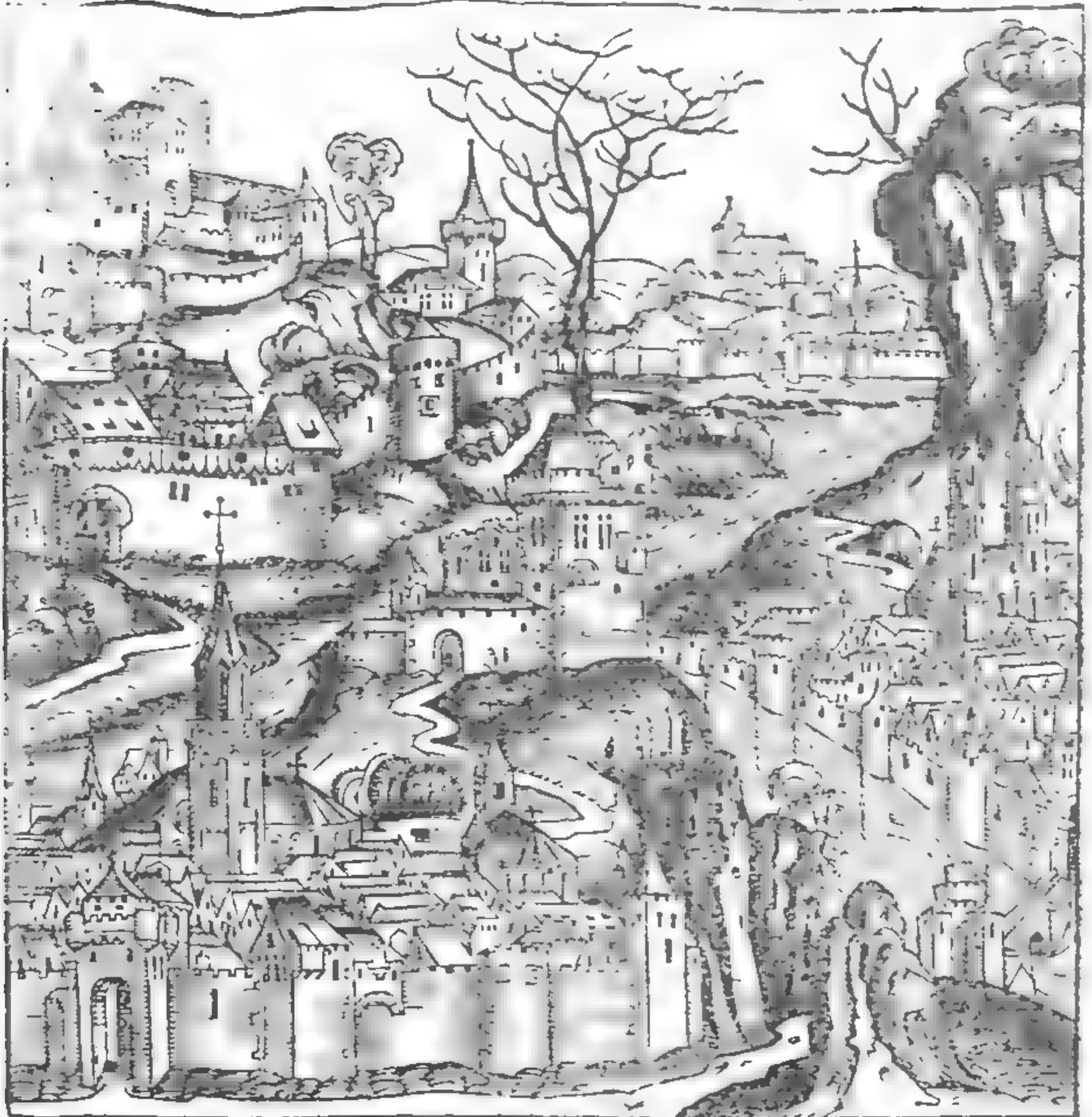
De holandia prouincia inferioris germanie

Holādia quoq̄ȝ puīcia germanie ad septentrionē occeano allui̅t̄ mari. qō reliquu̅ ē rheni fluminis brachia intercapiūt insulāq̄ȝ cōficiūt. palustris pascuosa. plurib° stagnis ac mar' interfusa finib°. nec desūt qui traiectu̅ nobilē vrbē in holādia sitā dicāt. nobis haud alienum esse videt̄. Aliq̄ frisei traiecten'. aliq̄ holādie trāditos esse vt sepe regionu̅ termīos dn̄antiu̅ impia mutāt. nr̄a quidē etate neq̄ȝ frisie neq̄ȝ holandie dant̄. Pricipat° eccie traiectensis impatori tm̄ subycit̄ latāq̄ȝ possidet terrā diuersis meatib° rheni iterclusaꝝ. cui ab oriente phrisy a meridie westuali iūgūtur. Holādia septentrionē excipit. ab occidente ducatus gelrie. de quo suo loco dicem° rheno flumie distiguitur. Impitissime v̄o ne dicas falsissime nōnulli etate nr̄a traiectu̅ gallice natōis ciuitatē esse dixerit. Cu̅ de pōtifici agerretur electiōe. nā quo pacto traiectu̅ gallie dabimus trās duo rheni brachia situ̅. Qui ꝛ qui cis rhenu̅ habitāt colonienses. cliuensesq̄ȝ cōstat esse germanos. Traiectensiu̅ quippe situs. mos sermoq̄ȝ germanic° est. Traiectu̅ diues ꝛ pplosa ciuitas est. ep̄s vrbis. xl. milia pu̅gnatoꝝ si q̄n necessitas ingruit educit ad bellu̅. Forma viri ac mulierib° egregia. ab exteroꝝ incursu et aq̄ꝝ inundatiōe ꝛ ppria v̄tute defendūtur. Pot° genti ceruisia. vinu̅ mercatores afferunt. In hac ciuitate memoria nr̄a multe sedītiōes fuere. cu̅ ep̄m vni pti acceptu̅ altera recusaret. Desiderius aliq̄ȝdiu ep̄atu̅ quietem tenuit. deīn a quib° electus romani pōtifice ꝛ vicinoꝝ pricipu̅ aduersus rebelles subditos auxilia iploraruit. illi diefoldiu̅ quendā ꝯ ius phasq̄ȝ sibi p̄sulē assumpsere. Martin° pō. max. anathema i eos promulgauit. ꝯtēpsere eccieꝝ obstinati hoies. expiri optātit arma. ingētes burgūdoꝝ duc' vicinoru̅q̄ȝ pricipu̅ copie aduersus traiectenses ducte infeliciter pugnauere. victor cōtumax ppl's. vij. annis eccie mādata ꝯtēpsit. desiderī° in exilio obyt. Canonici qui propter cu̅ patria pulsi fuerāt waltraniu̅ morsenseꝝ archiep̄i coloniensis germanu̅ successorē eligūt. Agitata est in cōcilio Basilien̄. cā. cōfirmata electio. iterꝝ dānata in cōcilio traiectensiu̅ rebellio. iterꝝ frustra pugnatu̅. Postremo missus ab eugenio legatus iohes cesariensis ep̄s qui postea ad cardinalatus honorē vocatus morinensis appellatus cu̅ retulisset vnicā pacande prouincie viā esse diefoldio ignosci eiq̄ȝ gentis p̄sulatum cōmitti excluso waltranio rebelli populo satisfactuꝝ est pulchre sane nulle vicerit leges fauent sacrosq̄ȝ canones potentia vincit. Voluerunt calisti quoq̄ȝ impiu̅ eludere traiecten̄. qui mortuo diefoldo ep̄m ab eo datu̅ recipe recusarāt. s̄ apparitibus philippi burgundie ꝛ potentia territi ꝛ primus comitibus infeliciter nisi furore deposito paruerunt.

De Selandia prouincia inferioris germanie

Ultimi germanoꝝ ad septētrionē ꝛ occidētē v̄rsu̅ Selandini sunt insulares ppli rheni ostiis obiecti. Inter quos p̄cipue mitelburgēses habentur. Ea ciuitas est egregie munita. diues opu̅. negociationeq̄ȝ maxime accomoda. cuius haud paruam partem anno supiore incendium assumpsisse relatum est. Incuria ciuiu̅ id euenisse constat. q̄ȝ pleraq̄ȝ miracula referuntur que pretereo quia non satis digno testimonio cōprobantur. Est ꝛ Herclum oppidum nō ignobile aquis circu̅datum. in quo etiam multi mercatores nauibus applicant. Nō transibo nunc rhenum germanicas que ibi habitant gentes cōmemoraturus. Dabitur suo loco de his quoq̄ȝ dicendi facultas. prosequar veteris ac certe germanie populos. ꝛ qui iunguntur vel traiectensibus vel phrisys ad meridiem expediam.

Westualia germanie prouincia

Westualia a rheno fluuio ab occidēte clauditur. Visurgo ab oriēte quā weserā hodie vocant. a septentrione phrisiā habz et traiectēsiū terrā. meridie hassie mōtes excipiūt q̃s arnobos pholome9 appellare videt. ex quib9 amasio fluui9 orit̃ q̄ Padeburnā et monasteriū nō ignobiles ciuitates alluēs. mediā ferme prouinciā intersecat et p phrisiā defluēs fert in mare. Salas q̃z fluui9 westualiā irrigat. inter quē et rhenū cū drusus germanic9 belligeraret domū hostib9 victor appetijt. Quo aūt cultores hui9 terre vocaunt antiq̃tas diffici le dictu ē discordantib9 auctorib9. Strabo vicinos rheni accolas hoc loco sugambros appellare videt. q̄ duce melone cū romanis bella gessere. victiq̄z datis obsidib9 pacē obtinuere. q̄uis calcata fide et pdit̄ ob sidib9 rebellarūt. Pholome9 q̃z a pte septētrionali germanie circa rhenū fluuiū Bussatores habitare tra dit. quos appellatos sicābros. oquenos et lōgobardos inuenio apud Strabonē circa amasim fluuiū bructe ros habitasse q̃s drusus nauali bello supauit. Bructeros aūt bello victos ab austro in aquilonē et oceanus dilapsos. Ob quā rē cōiecturā cape possum9 hos eē q̄ hodie prutenī appellant. aglonares ppli de q̄b9 su pra diximus. facile nāq̄z bructeros in prutenos sermo ouertit. Carol9 magnus multa cū westualis gessit. pla cosq̄z magnis afficit cladib9 coegitq̄z xp̄i religionē amplecti reiecto ydolorū cultu. quā cū sepi9 abnegasset nec iusiurādū aduerterēt metu pene rebellionē cōpescere oculos ordinauit iudices q̄b9 pratē traderet. cū primū deierasse aliquē cōpertissent aut fregisse fidē aut aliqd aliud flagiciū cōmisisse morte illū supplicio affi cerent vbi primū cōprehēdi posset nulla citatione p̄uia aut defensione pmissa. elegit cū viros graues et re cti amantes quos plectere innocentes haud verisimile sint. Tenuit ea res westualos ac cetēū in fide conti nuit. cum sepe in nemoribus et proceres et mediocres viri laqueo suspensi inuenirent nulla accusatione pri us audita. Querentibus tamen causam cōstabat fregisse fidem. aut magnū aliquod scelus cōmisisse qui ne cati reperiebantur. Id iudicium ad nostram vsq̄z durat etatem vocaturq̄z vetitum. qui ei presidant scabini ap pellantur. quorū ea presumptio est vt per totam Germaniā iurisdictionē extendere velint. Secretos habent

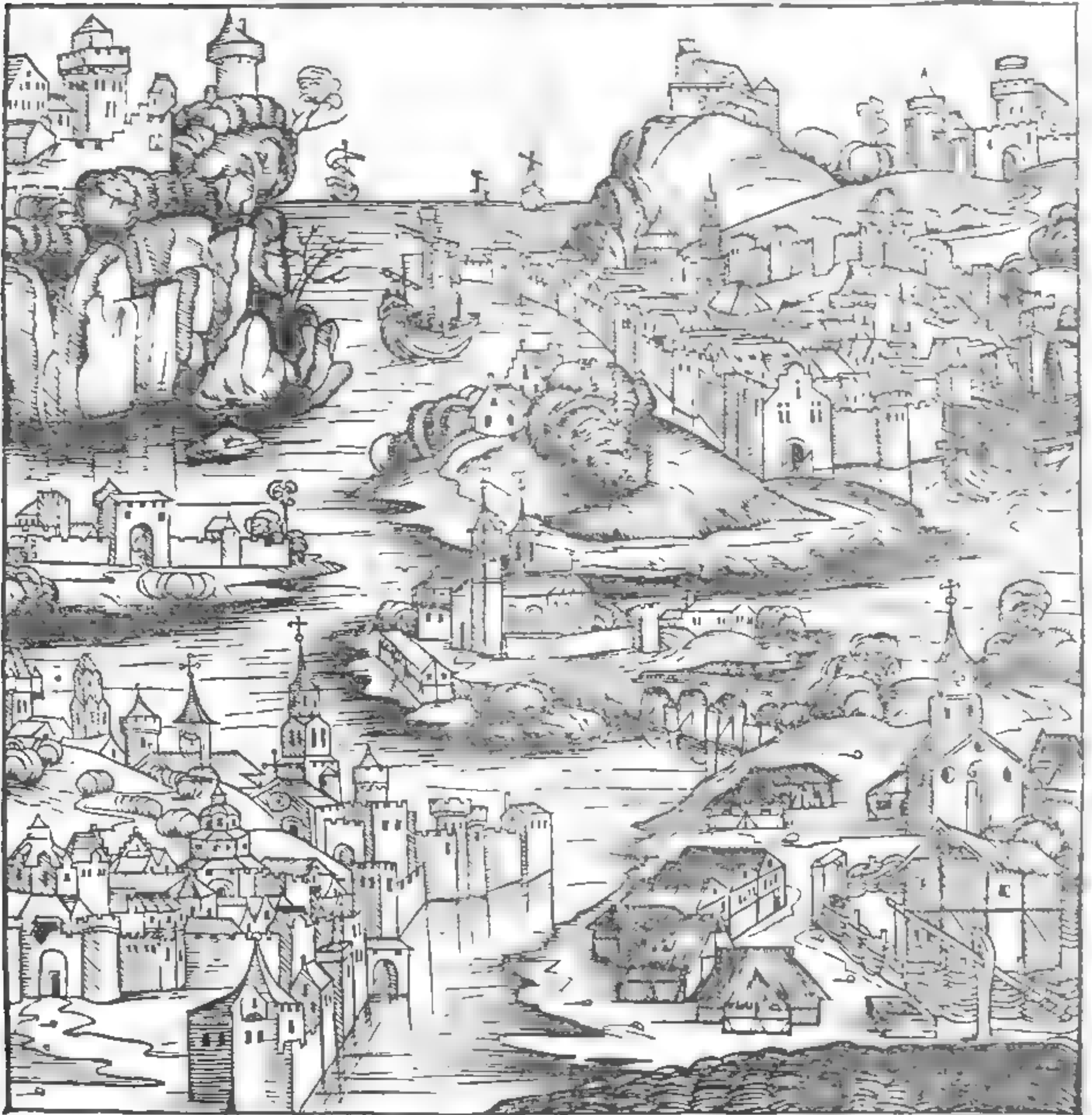
ntus ⁊ archana quedā quibꝰ malefactores iudicāt ea nō aūt quisq̄ reptus q̄ vel p̄cio vel metu reuelauerit. Ipōꝝ q̄z scabinoꝝ magis ꝑs occulta ē q̄ p prouincias discurrētes criminosos notāt ⁊ referētes iudicio accusāt, probantq̄ vt eis mos ē. damnatiq̄ describūt in libro ⁊ minoribus scabinis ꝯmittūt executio. reus ignarus sue dānationis vbicūq̄ reptus fuerit supplitio afficit. Degenerauit aūt hoc iudiciū. nā ⁊ viles aliquē ꝑsone admittūt ⁊ ciuilia negotia tractare audēt. quibus erat solū de criminalibꝰ ꝑmissa ptās. In hac prouincia nro tp̄e susatenses ab eccia coloniensi defecere. nec diuti no veram bello multisq̄ cladibus affecti ⁊ obsessione ꝑtinacissima oppugnati ad obedientiā redire. cuiꝰ rei causa ⁊ theodricꝰ coloniensis antistes. q̄ westualoꝝ p̄nceps habet. Et iohānes dux cleuēsis nō paruis inter se odijs cōtendere. Cū susatēses ad cleuēsium opes cōfugissent coloniēses saxonie duces ⁊ nō paruā bohemoꝝ manū in auxiliū accepisset. Apud monasteriū q̄z eiusdē prouincie ciuitatē ꝑpter eccias quā walranꝰ theodrici frater sibi debitaz existimabat acriter dimicatū ē. in quo bello multis hostiū cesis vnꝰ ex principibꝰ brunsuicēsibꝰ q̄ dux copiaꝝ fuit interceptus ⁊ in ptātez coloniēsis antistitis factꝰ. Est aūt westualia regio admodū frigida neq̄ frumēti habundans. pane vtunt̄ nigro. ceruisia potus. vinū qd̄ rheno vehit̄ magno emit̄ p̄cio. opulēti tn̄ cōtunt̄ ideq̄ raro. populus marcialis ē ⁊ ingeniosus. de q̄ ꝓuerbiū esse dicit vicíosos ⁊ fallaces westualia facilꝰ q̄z stultos gignere. Hic q̄z theodrici mentio incidit nō ē absre pauca de eo referre. cui inter viros illustres nostri seculi nemo locū negauerit. Origo eiꝰ ex familia morsnēsi apud germanos principes honoratissima fuit. Tres fratres habuit qui oēs supra sexagesimū annū vixere. Henricus natu maior paternū principatū gubernauit. Johānes monasteriēsem eccíam multis annis vsq̄ ad exitū vite sue summa cū laude administrauit. Walranius ⁊ ad traiacēsem eccías ⁊ ad monasteriensem defuncto frē nequaq̄ aspirauit. quis ad traiectā cōcilij basiliensis fauore ⁊ ad monasteriēsem nicolai pōtificis institutione vteret̄. Theodricꝰ ipe cū bononie iuri pōtificio operā daret a Johāne. xxiij. summo pon. coloniēsem eccías obtinuit. cui iā sex ⁊. l. annos nō sine plebis ac nobilitatis magno fauore pfuit. q̄ ⁊ si plurima ꝓ defensione eccie sue vario euentu bella gessit in quis mō strenui militis. mō fortissimi ducis officiū impleuit. nunq̄ tn̄ domi aut sacerdotalia numina aut ciuilē administrationē neglexit. corpe pulchro ⁊ supra ꝯmunē staturā eminenti. aīo magno ⁊ liberali. cuiꝰ pallaciū illustribꝰ sp̄ patuit hospitibꝰ.

Hassia germanie ꝓuincia

Inter westualos ac francones hassia iacet mōtana regio q̄ a rheno in septentrionē porrecta thuringie iūgit̄. princeps gēns lātgrauius etate nrā ad impiū vocatꝰ. imparē se esse dixit q̄ tante rei molē sustinere posset. maluitq̄ patrio impio parentibꝰ sibi relicto vtiliter p̄esse. q̄z magnū accipiēs dissipare. id quoq̄ sibi obstare ad rē xp̄ianā gerendā dixit. q̄ lrās ignoraret. Fuit tn̄ legū cultor. q̄s sibi patrio sermone exponi iussit. Quotiēs corā eo cā ventilata ē nec vnq̄ compertus est iniquā tulisse sententiā. Hic cū reformaturꝰ monasteriū qddā sue ditionis ītrediī ⁊ inuitatus cū monachis edit venenū pro cibo inter edendū sumpsisse creditus est. nam ⁊ ip̄e ⁊ abbas qui reformationem petierat paulopost extincti fuerunt.

Franconia germanie superioris prouincia

Franconia et huic succedit nobilis sane prouincia admodū potēs ab incolatu francorū sic appellata. Franci quidē troiani ab origine fuerūt. q̄ deleto Ilio duce Priamo magni priami ex sorore nepote p pontū euxinū et meotidas paludes in scithiā puenerunt. ibiq3 ciuitatē edificarūt quā vocauere Sicambriā. ex q̄ dicti sicambri. Cōstat enī post euictā incēsamq3 troiā q̄ supfuerūt excidio in turmas tres diuisos in exiliū pfugisse. et alios quidē Enea duce italiā petiuisse a quibus albam pdierūt. et deinde romā qui orbis imperio potiti sūt. Alij sub Anthenore p medios achiuos elapsi illiricos penetrauere sinus et regna liburnorū ad intimū adriaticū pelagus accessere vrbēq3 cōdidere patauinā vbi sepultū Anthenorē tradūt. qui enectū fugas secū duxit a quibus postea dicti veneti q̄rū est hodie ingens ptās terra mariq3. Tercij vt diximus in scithiā penetrarūt. quo in loco in magnā gentē coaluerūt. Cūq3 scitharū multi romano imperio subiecti essent et ipi quoq3 tributa penderūt. miserūt fectigales vsq3 ad tpa valentiniani cesaris. quo imperante alani vexare imperiū ceperūt. imperator vero proposito edicto libertatē in decenniū eis promisit qui alanorū ferocitatē cōpesceret. allecto eo pmio Sycābri arma susceperūt alanosq3 bello victos deleuere. Ob quā rē libertati in decenniū ab imperatore donati sunt et mutato noīe franci appellati. qd̄ actica lingua siue feroces siue nobiles sonat. Itali francos nobiles liberos vocāt. Exacto decennio cū romani solita tributa repeterēt frāci ob ipam libertatē effrenes facti parere recusarūt. Principes eo tpe francis fuere priamus et anthenor antiqui nois ac viri quibus copias ducētibus plū cū romanis cōsertū est. in quo priamus ipe cū fortissimis sue gentis cecidit. qui cladi supfuerūt ex scithia digressi sunt et ī germaniā profecti in ptib⁹ thuringie cōsederūt cū principib⁹ suis priamo et anthenoris filijs marcomede scz et simone. Symo sine liberis decessit. Marcomede fili⁹ fuit foramūd⁹ quē sibi frācū regē creauere. et hic primus inter frācos regnauit. Huic fuit fili⁹ clodoveus crinit⁹ a quo frācorū reges criniti sunt appellati. p idez tempus gothi qui iā vrbem romam irruperāt vltra ligerū flumē in gallia sedes inuaserūt. Burgundiones quoq3 iuxta rhodanuz habitabāt. qui et ipi paulo pl⁹ reges hic ceperunt. Fran

et vero traiecto rheno romanos q ea loca tenebāt fugauit paulatimq aucti potentia maguntiā. treueris. agrippinā hodie coloniā sup rheno fluuio. tornacū. cameracū. remos. suessonā. aurelianū suasere. itaut ad aquitania vsq ad baioariā imperiū extenderet. Clodoueo aūt mortuo meroneus successit filius a quo franci merouingi dicti sūt. Post meroneū hildericus regnū adeptus. cū lasciuiose viueret a suis pulsus est. Egidio romano in eius locū suffecto. hildericus regno priuatus ad Bisinum turingie regē confugit. cuius coniugē per adulteriū polluit. post octo aūt annos reuocatus agrippinā inuadēs eiectis inde romanis magnā regni sui ptē recuperauit. Egidio aūt defuncto filius eius Siagrius in ciuitate suessiona regnauit. Bisina aūt regina cū accepisset hildericū regnū recuperasse relicto viro ad eū confugit a quo recepta et pro coniuge habita Clodoueū ei peperit qui postea regnū adeptus primus francorū regū xpianā religionē accepit. a beato remigio baptizatus. Illud aūt veritate caret qd plerique tradūt agrippinā ab incolatu francorū vocatā coloniā. nā priusq franci germaniā intrarēt colonia romanorū appellata ē a claudio cesare condita et ab eius coniuge agrippina nūcupata. Fuerūt inter clodoueū et syagriū aliquā bella. postremo victus syagrius ad alaricū gothorū regē cōfugit qui nonus a magno alarico regnabat. Repositus a Clodoueo syagrius ex obitus occidit. Romani quoque reliqui per galliā habitātes exterminant. Clodoueus alemaniā sibi subegit. Gothis quoque et arrianis bellū indixit eosque fugauit. occiso alarico rege. fert cū ad bellū pgrederet si victor euaderet equū beato martino vouisse. qui. cx. et centū annos aut id tpa vita excesserat. victoria potitus equū tradidisse eūque centū solidis redimere voluisse. Stetisse equū immobilē donec precium duplicaret. q ex re dixisse regē fert. martinū bonū auxiliatorē. esse negociatorē carū. Hic clodoueus vxorē duxit Clodosindā filiā regis burgūdionū que cū esset xpiana aduc et pagano iūcta ē. magnisque precibus virū rogabat vt baptizaret. natosque filios clanculū baptizabat. Cā aūt q Clodoueū xpianū fecit esse fert. quod cū pugnaret contra sueuos et pene victus esset votus vouit xpianū se futurū si ex periculis euaderet. ob quā rē mutata fortuna ex victo victor factus. subactis sueuis xpiane religioni se tradidit. cuius posteri in francia vsque ad pipinū nanū patrē Caroli magni regnauerūt. Tūc vero hilderico secūdo per ignauiā regnū adeptus ē. Deposito enim eo et in monasterio retruso pipinus regnū accepit. Erāt tūc in frācia maiores domus qui regnū gubernabāt. Anno dñi septingētesimo mortuo Dagoberto minore frācorū rege filius eius puulus in tutela pipini grossi quē alij ansigisi filiū dicunt in tutela fuit et per insidias perijt. Tūc grimoaldus filius legitimus pipini grossi regnū vsurpās a consanguineis Dagoberti regis defuncti captus in custodia obijt. Per idem tps galli qui inter sequanā et ligerim fluuiū habitabāt aduersus frācos bella mouere et vsque maguntiā excurrentes eā ciuitatē obsederūt. Frāci rege carētes Carolū martellū ad regnū sublimare voluerūt qui regnū renuens ducatū accepit gallosque bello repressit. Prouinciā vero inter ligerim et sequanā que nunc gandina vocabatur a se carlingā vocari iussit. qd postea apud teuthonicos diu seruatū ē. Hic Carolus ex alpheida nobili cōcubina pipini grossi filius fuit inclitus vir et bello potēs. qui multa sarracenorū milia gladio interemit et pater fuit pipini nani qui carolū magnū genuit imperatorē toti orbi cognitū ex cōiuge Berta quā duxit ex grecia. Hec ergo frācorū gens cū ex sathia in germaniā venisset ibique diu cōsedisset germanica effectū ē. et terrā ipsam primo habitatur a se franciā appellauit. Verū cū cresceret imperiū ita vt frācia aucta est adeo vt tota gallia ferme et magna germanie pars a mōtibus pyreneis vsque ad pānonie terminos francia diceret. nā quicquid frācis suberat francia vocabat. et in duas ptes diuisa fuit. nā qd ē gallie occidētalis frācia dicebat. qd ē germanie francia dicebat orientalis. Et germaniā quidē catenus extenderūt quatenus sermo germanicus pretendit. nā quicquid est citra rhenū teuthonice lingue ad frāciā orientalē pertinuit. Hec gēs sub carolo magno romanū imperiū meruit qui afflictā longobardico bello sedē aplicā cōsolatus ē. Carolus eñ quāuis gallice potiret imperio germanus tñ fuit. i germania natus altusque. Cuius sedes plerūque in aquisgrano fuit que ciuitas theutonica ē. ibi palatiū eius et caput oīū dicit. Eius posteri impiū tenētes in gallia et germania regnauerunt. Deficiēte aūt masculina linea impiū ad germanos id ē ad frācos orientales rediit. inter quos primus habitus ē otto. Est aūt impiū apud germanos nō eo mō vt nemo imperare possit nisi germanus sed quia eligēdi imperatorē auctas germanis tradita ē. Plerūque germanus eligitur. Eā ob causam cū vacasset impiū per obitū lodouici bosonis filij germani quoque ea ptes germanū elegerunt et franci ex orientali frācia. Hec premisisse volumus quoniam de frāconia sermo incidit. sunt etenim multi qui frācos eos solūmō esse volūt qui circa parisius habitāt et illorū imperiū esse volūt quos rectius frācigenas quis appellauerit. Franconia vero vt nra etate recipit a meridie sueuis et baioarijs iūgit. ab occasu rheno. ab ortu bohemos et thuringos. septētrionē idē thuringi hassique excipiūt. Prouinciā plabit haud ignobilis amnis quē moganus vocāt. Ptholomeus hūc fluuiū menū appellare videt qui superiores germanos ab inferioribus eūdē diuidere affirmat. neque alius fluuius ē qui eā diuisionē aptius quā moganus efficere possit. Et hodie quidē inferiores germani vsque ad maguntiā pcedūt. abinde superiores vocāt. Moganus vero ex montibus bohemie ortus in regiōe magūtie in rhenū exonerat. Ob quā rē nō defuerūt qui maguntiā mogūciā a mogano fluuio dicā crederēt. Perlabit idē fluuius nō paucas ciuitates. quarū illustriores sunt Herbipolis et Frāfordia. In Herbipoli nobilis epi sedes ē. qui et franconū dux habet. et cū rē diuinā facit gladiū in altari nudū ante se hz. In frāconia nobile emporiū ē in quo supiores cū inferis germani cōueniūt bis singulis annis. Ibi quoque imperator eligit ex veteri cōsuetudine. Ob quā rē palā ē impiū datū esse germanis qui inter eos eligit et coronat et sic demū ad culmē glorie. rome quoque diadema suscipit. Et i franconia nobilis eccia babergēsis ad amnē regnicium sita. quam fundauit heinricus sctūs imperator. quē accole religiose colūt et sctm habēt. ibi quoque Beregarius sepultus ē qui regnū italie vsurpauit et ab ottone primo captus in germaniā ductus illic exulās obijt. Supra ciuitatem in edito mōte arx ē natura et arte munita in qua nos aliquā cū epo loci prādiū fecimus. Albertus nobilissimus francorū comes et ottonis saxonie ducis ex filia nepos cū cōradū comitē occidisset. qui lodouici regis fuisse filius dicebat in babēberg arcē pfugit et aliquātidiu regis obsidionē ptulit. difficilis expugnatu loci videbat. Ob quā rē ad dolos recursum ē. Otto epus maguntinus multiplici fallacie inuētus ē qui pfectus ad albertū hūc arbitrū se dixit regiumque albertū ad imperatorē in castra descenderet. quia vel pacē ei daret vel in arcē reduceret incolumē. credidit albertus accepta iusiurā

di religione ottonem secutus est. ut arcem egressi erant cum otto vereor inquit ne diu apud imperatorem morari oporteat utilius fortasse consilium erat prius sumpsisse cibum. Laudavit albertus verba presulis & in castellum rediens ottoni prandium dedit. quo sumpto ad imperatorem cum eo perrexit ubi mox captus est & capitali sententia damnatus. cum archiepiscopi fidem imploraret. respondit parum religiosus pontifex se fidei satisfecisse qui semel reduxisset incolumem cum ad prandium introivit. bis reducere non promisisset. infelix albertus gladio obtruncatus est. Melius romani qui pari fraude usi unum ex captivis ab hanibale romam missis vinctum remisere. Fraus enim ut inquit maximus orator astringit periurium non solvit. Predia que albertus habuit ecclesie bambergensi postea cesserunt. Est autem franconia partim plana partim montosa. montes ipsi haud difficiles sunt. ager non admodum pinguis. nam plerumque arenosus est. multis in locis consiti colles vineis gratum producunt vinum. maxime vero apud herbipolim. multe silve & multa venatio inest. Terra in multos partita est dominos. quamvis herbipolensem ducem franconie dicant ut ante relatum est. Maguntina ecclesia & bambergensis plura obtinent loca. Palentinus quoque comes haud parvam occupat partem. Marchiones brandeburgenses tanquam burggravii nurmbergenses potentes in ea sunt. multe preterea civitates imperiales apud francones florent. De Nurmberga dubium est franconie an bavarie cedat. ipsum nomen indicat ad baioarios urbem pertinere. norimberga enim noricum montem significat. ob quam rem patet noricorum civitatem fuisse. noricis autem baioarii successisse. & nunc ea portio terre baioarie que inter danubium & normbergam iacet noricum appellatur. Civitas tamen in parrochia bambergensi est que ad francones pertinet. Ipsi normbergenses nec baioarios nec francones videri volunt sed tertium quoddam separatum genus. Urbs ea nobilis magnificis operibus publicis ac privatis ornata. Amne pegnizo interlabitur. in agro sterili & arenosa condita atque ob eam rem industrioso populo. omnes enim aut opifices sunt aut negociatores. hinc multe illis divitie & magnum in germania nomen. Aptissima imperatorum sedes. libera urbs & in medio ferme germanie sita. Inter bambergam & normbergam Forchem iacet famosum niveo pane oppidum. Incole patriam fuisse pilati falso putant. In hac provincia Fridericus marchio brandeburgensis potentissimus fuit imperatori sigismundo inter caros amicos habitus. Et quatuor filii fuerunt Iohannes Fridericus Albertus & alter fridericus. Iohanni qui primogenitus esset electoratus imperii debebatur. sed iudicium patris fridericum pretulit qui secundo genitus erat & aptior ad obeunda imperii munera videbatur. Pater itaque cum moreretur hereditatem suam inter filios divisit. Fridericum electorem instituit. neque male iudicavit. nam fridericus inter principes germanie sapientia clarus habitus est. cuius consilio multe provincie pacate sunt. Iusti quoque atque honesti tenax habetur. Qui cum posset regnum polonie prosequi per electionem baronum recusavit ut ante diximus. ne vero heredi iniurias faceret. Albertus vero germanus eius cum normbergensibus bellum intulisset omnes ferme teutonie principes ad se traxit. Comites vero normbergensibus suppetias misere. Grave id & diuturnum bellum fuit. in quo tot potentie concurrentes infensissimis odiis biennio certavere. novem prelia commissa feruntur. Ex quibus octo victor Albertus confecit. in uno tamen victus succubuit. neque de pace convenit nisi postquam exustis agris. absumptis villis. abactis pecoribus. rusticulis interfectis. commeatus & pecunie contendentibus defuere. tum quoque pax ex alberti sententia magis dicta. Hic albertus ab ipsa pueritia ac teneris (ut aiunt) unguiculis educatus. in armis pluribus interfuit preliis quam alii sui temporis duces aut viderint aut legerint. Militavit in polonia. pugnavit in slesia. castra posuit in prussia. hostes in bohemia fudit. stipendia in austria fecit. predas ex hungaria tulit. nullus in germanie terre angulus quem non calcarit. armatus duxit exercitus innumerabiles. prostravit ferocissimos hostes. expugnavit munitissimas urbes. in congressibus pugna prior iniit. victor e prelio excessit. ultimus in expugnatione oppidorum. sepe murum primus ascendit. ad singulare certamen crebris vicibus invitatus nunquam detrectavit. neque unquam non stravit hostem. In militaribus ludis quibus hasta contenditur unus omnium repertus est. qui nunquam equo deiectus sit. & in omnes in se currentes deiecit. Ex torneamentis nunquam non victor exivit. Septies ac decies solo tectus clipeo ac galea cetera nudus ut est apud theutonicos duelli quedam species in provocatores pariter armatos lancea acuta cucurrerit. nullo unquam damno affectus. cum adversarios ipse nunquam non equo deturbaverit. Quibus ex rebus non iniuria teuthonicus achilles appellatus est. In quo non solum militares artes & imperatorie virtutes singulari quadam gratia relucere. sed nobilitas quoque generis. proceritasque corporis. ac venustas & virium robur. ac facundia lingue admirabilem ac pene divinum reddidere.

De Bavaria superioris germanie provincia

Bauaria ad ortū eſtiuū ac meridiē ꝑte frāconie ꝓximat. ea quoqȝ plana ⁊ diues terra eſt. cui ad meridiē
alpes italie iūgūt. ſueui ad occidentē eiꝰ ſolē recipiūt. Auſtrales ac bohemi oriētē. Danubiꝰ mediā ꝑ
fermē ꝑlabit. Inter auſtriā ⁊ bauariā alij yſarā alij enū terminū poſuere. Sueuos a bauarijs lycꝰ diſtermi
nat amnis. Hāc olī regionē norici tenuere. cuiꝰ adhuc porcio media inter ratiſponā ⁊ nurmbergā trās danu
biū ſita, vt aīt dicimꝰ, noricū appellāt. Baioarij aūt vñ dicti ſint ⁊ vñ originē traxerint nō facile dictu eſt. verū
cū reperiāt vetuſtiſſimos codices baioariā appellare quā moderni bauariā dicūt nō difficile crediderim vt boio
arios a bois dictos. ⁊ gallicā olī fuiſſe gentē. Huic opinioni ſtrabo qnto cōmētario vires adhibet ita inq
ens. Priſcis igit' vt dixi tēpibꝰ plurime galloꝝ gētes finitimū incolebāt ꝯ pado loquit'. e quibꝰ ampliſſimi fu
erant boij inſubres. ⁊ q olī cū geſatis ſenones romana ꝑ impetū potiti ſunt vrbe. hos romani poſterioribus
annis funditꝰ deletos ꝑdiderūt. boios v̄o e finibꝰ eiecerūt. inde migrātes circūadiacentes hiſtro locos cum
thauriſcis habitarūt. bellū aſſidue ꝯtra dacos agētes. Cōſtat igit' boios in pannoniā ꝯſediſſe. quo ex loco
facile ſucceſſu tēpis in noricū cōterminā regionē migrare potuerūt. Idē qȝ Strabo locū q mō ꝯſtātineſis vo
cat' deſignās paululū ab eo diſtare rhetos ait. ampliꝰ helnecios vindelicos. pꝰ vindelicos aūt deſertā boio
rū regionē eſſe affirmat vſqȝ pannonios. Ob quā rē ſatis iudicat boioarioꝝ terrā a bois cultā fuiſſe. Idem
Strabo germaniā deſcribēs boios priꝰ hirciniā habitaſſe ſiluā aſſerit. ⁊ cymbros agmine facto eoꝝ inuaſiſ
ſe locū atqȝ a bois reiectos fuiſſe. Itaqȝ ſatis ꝑſuaſum eſſe p̄t boioaricū nomē ex bois deſcēdere. Ager enī eoꝝ
trans danubiū hirciniā ſiluā nō parua ex parte occupat. Ea nūc germanica gens ē ſermone vtens theutoni
co. neqȝ deſerta regio vt Strabo tradit quo ſuo fortaſſe tp̄e fuit. nunc cultiſſima eſt. magnas atqȝ ambicioſas
ciuitates habens ⁊ oppida nobiliſſima. quoꝝ ſplendore neſcimus tota europa que vincere poſſint. Ponti-
ficales vrbes in ea qnqȝ ſunt. quaꝝ vna metropolita ē. Salzburgā vocāt ex flumie ſaltza cui adiacet. veteres
iuuauiā vocauere. In baioaria lodouicꝰ lodouici filiꝰ gibbo ⁊ ſtruma deformis. Impia cōtra patrē bella ſu
ſcepit. venerandū qȝ ſenē ⁊ auctoritate inſignē. q quōdā regnū francie gubernaſſet in arce munitiſſima obſe
dit. ſ ſugis viceñē tāti ſceleris penitēs bꝰ priꝰ febre correptus occubuit. qȝ pris animū in ſuā traheret ſententiā

Ille in prīatē heinrici eiusdē familie duci postea factꝰ hicꝫ tēporaliā finiuit. nec heinricꝰ diu supuixit. Qui cū ꝓhibuisset subditos in anno iubileo romā petere veritꝰ ne ꝓuincia pecunia exhauriret eodē anno ad p̄res suos additꝰ ē. Successit ei lodouicꝰ filiꝰ ex sorore alberti cesaris natꝰ magni animi adolescēs. glie cupidꝰ ⁊ pecuniarꝫ cōtemptor. q iudeos oēs publice posit edictis e suis dominiis exterminauit. Vxorē de saxonia duxit neptē Friderici cesaris. multas germanie lites auctoritate sua cōposuit. cesarē ꝗuis sepe multū conatꝰ reconciliari cesari ladislaū regē nequiuit. Albertꝰ eiusdē terre ac familie princeps postꝗ p̄r eiꝰ amenitus puellā balnei custodē a se eo ꝑdite amatā ⁊ in spē matrimonij susceptā apud straubургā danubij fluētis demersit. cū diu vitā in merore ꝑegisset. tandē licitu pacto vxorē ex domo brūsuicen. duxisset. ex q sobolē pulcerrimā sustulit. sub imꝑio friderici podagra laborās. sepositis ceteris curis sectatꝰ musicā assiduis cātibus ac sonis animū oblectauit. ⁊ venationi operam dedit. In saltzburga quā metropolicā in baioaria sedē obtinere diximꝰ tres archiep̄i fuere quorꝫ vltimꝰ sigismūdus noīe dū salmatis ꝑcella decessit. cū adhuc esset p̄positꝰ romanā ecclīaꝫ magnifice iniuit. Sꝫ archieps a nicolao pon. creatus lr̄as ap̄licas ꝗbus cēsura in australes impatori rebelles subminabat in eccl̄ia sua publicari nō siuit siue metu potentie illorꝫ siue ꝙ anathemate suspenso paceꝫ meliꝰ inueniri putauit. ad quā cōponēdam ⁊ ip̄e descēdens in austriā non paruam operam impendit.

De Rhenensibus germanie superioris populis

Circa Rhenū q̄ flos germanie nr̄o t̄pe visit inter theodricū magūtinen. ecclīe p̄sulē ⁊ lodouicū comitē palatinū rheni crebre dissensiones fuere ⁊ sepiꝰ ad arma vētū ē. totaꝗ circūregio rapinis atꝫ incēdiis vastata. Cū magūtino marchiones badēses ac brādeburgenses opē ferrēt. Palatino iacobꝰ treueren. antistes ⁊ nōnulle ciuitates assisterēt. mortuo lodouico palatino. q relictā lodouici regis sicilie vxorē duxerat. filiū ex ea natū infantē adhuc Fridericus frater eiꝰ cōsentiētibꝰ terre optimatibꝰ arrogauit. gubernationē ꝓuincie tanꝗ dn̄s accepit. Electorē imperij se dixit. celibatū. i. sine vxore esse imꝑpetuū promisit. ne arrogato filio vxorē ducēs p̄iudiciū faceret. Rogatꝰ nicola. pon. q̄ntus id genꝰ adoptionis cōfirmauit. Recusauit fridericꝰ impator sepe multū reꝗsitus. In sueuia albertus friderici frater imperatoris cū pluribus ciuitatibus variante victoria bellū gessit. ab vlmensibus cōitatū rotemburgen. litigando ꝑ sniaꝫ obtinuit. In marchionatu badēsi pricceps Iacobꝰ iustitie ac prudētie fama inter germanos clarissimus. cū sibi ad humanā felicitatē solā lr̄arꝫ periciā deesse augeret. quos ex cōiuge legittima liberos sustulit ediscere lr̄as ꝯpulit. Inter quos diuiso patrimonio cū carolo primogenito singl'aris industrie iuueni imperatoris friderici sororē matrimonio collocasset plenus annis haud inuitus e vita decessit.

De thirolensibus populis germanie

Tirolēses q valles eni flumis ⁊ athesis incolūt. cū sigismūdū pricipē suū in tutela Friderici cesaris existentē iā grātia diusculū ad se remitti frustra petiuissent sumptis armis p̄fectos prouincie q̄s cesar instituerat deiecerūt. ⁊ cū tridentini iussu ep̄i cuius erant subditi in fide cesaris ꝑseuerarēt cū exercitu eo ꝑuenere ciuitatēꝗ metu ꝑculsam proditione ceperunt ⁊ arcē obsidione fatigatam ad deditionē cōpulere. ex impactiōibus cum cesare conuenientes minori ꝗ crediderant felicitate suū dn̄m obtinuere.

De Suitensibus populis germanie

Suitenses mōtani ⁊ feroces pp̄li. cū thuricēses ex federe qd̄ cū eis pepigerāt destituissent. cōgato exercitu in eorꝫ agrū cuncta vastātes exiere: q̄bus cū thuricēses p̄lio congredi p̄sumpsissent vsꝗ ad internitionē cesi sunt. tātaꝗ Suitensiū inuictos hostes crudelitas ac rabies fuit vt eo ip̄o i loco parte victorie epulātes congestis necatorꝫ corporibus ⁊ mensalia ⁊ sedilia ex illis apparauerint ⁊ aperiētes hostiū cadauera cruorem biberint. corda dentibus laniauerunt.

De Alsacia alias heluetia populis germanie

In alsacia cui quōdā heluetia nomē fuit tūc gallici nūc germanici iuris prouicia. Cū lodouicꝰ delphinus viennēs in agrū basiliēsem omnē ferme militiā gallicā eduxisset ingētēꝗ metū basiliensibꝰ incussisset. Suiten. ex federe socie ciuitati q̄tuor milia militū letissime iuuētutis auxilio misere. q̄s cū delphinꝰ appropiquare aīaduertisset mediū inter basileā ⁊ Suiten. cū totō exercitu se opposuit. nec detrectauere illi certamen ꝗuis pedibꝰ pugnaturi. xxx miliū eq̄tū stare cōtra se aciē cernerēt. pugnatū ē summis vtriꝗ viribus. Ad extremū nō tā victi ꝗ vicendo fessi Suiten. nimis audaces p̄sumpti facinoribus penas dedere. naꝫ paucis fuga dilapsis obtrūcati oēs in cāpo iacuere. Rarꝰ tn̄ ex Suitēsibꝰ inultus interijt. Ex quibus plures gallorū reperti sunt qui lanceis Suitensium perforati ad obtruncandū hostem per medias hastas dilapsi vindictam accepti vulneris expetiere.

De Sabaudia

Amedeus in Sabaudia dux p̄mꝰ eius gētis cū annis ferme. xl. pꝰ p̄ris obitū ꝓuincie gubernacula tenuisset ⁊ admirādus aucto paterno imꝑio. porta vndiꝗ pace formidādusꝗ cumulatis opibꝰ sapiā viciniis ppl̄is ac p̄ncipibꝰ videret. ac demū relictis p̄ncipatꝰ glie fascibꝰ in heremū se recepisset ⁊ sumpta penula ac retorto baculo cū sex viris equestris ordinis etate etiā ꝓuectis mōo ⁊ pōpis eiꝰ renūciasset. Ad extremū summi pōntificatus honorē ex basilien. ꝯgregatiōe sibi delatū in ecclīe diuisiōe supis parū fauētibus accepit. barbā totōdit quā ꝓmissam nutriuerat. ducatū p̄mogenito suo tradidit. ecclīasticas cerimonias ⁊ orādi morem repēte didicit. stipatusꝗ magna nobiliū caterua ⁊ illustri comitatu circūdatus basileā petiit. vbi ab his q generale ꝯciliū facere arbitrabant in maria ppl̄i multitudie q vndiꝗ ad spectaculū tante rei ꝯfluxerat inter duos filios egregia facie adolescētes. alterū subaudie ducē. alterū gebennarꝫ comitē solennibꝰ pro more seruatis tāꝗ romane p̄sul ecclīe coronatꝰ ē. Celebrauit sepe diuina. bn̄dixit plebibus. officia curie ordiauit. cardinales doctrina ⁊ auctoritate p̄stantes assumpsit. Fuerūt ei cū rege francie carolo. cū alphōso rege arago-

niu(qui tñ hostis Eugenij ppe fuit) cū philippo duce mediolani cū plurībꝰ alijs de recipienda auctoritate tractatꝰ. qui oēs incassum abiere. Fuit ⁊ fridericꝰ imꝑator apd eū in basilea sed clā nocte intēpesta abijt. reue rentiā ei tanq̄ vicario ihesu xp̄i subditi eiꝰ tantū ⁊ suitēses populi ⁊ basilienses ⁊ argentinēses ⁊ qui alber to parebant bauarie duci ꝓbuerunt. Fuit enī magna spes obtinēde germanie cū sex pncipes electores in eā sententiam fedus inissent vt nisi eugenius postulatis eoꝝ annueret. Postulabāt aūt prorsus res negandas in amedei quē felicē virū appellabant obedientiā transirent. Sz cū illoꝝ consilia fridericꝰ ꝑuertisset ⁊ qui sb̄ noīe sinodi basilee degebāt abire iussisset desperato meliori successu interueniēte ꝑ legatos suos carolo frācie rege ecciē pacē dedit. Et nicolao pon. max. recōciliatꝰ relicto noīe pape cardialatꝰ honorē retinuit. i q̄ paulo postea n̄ sine boni viri opiniōe decessit. Felix pīceps ⁊ nimiū felix si seniū suū ecclasticꝰ titulus n̄ fedasset. Ho lomeiꝰ qui eius quōdā ⁊ pmꝰ ⁊ dilectissimꝰ cōsilioꝝ pīceps fuerat. ingētesq̄ opes apd eū cumulauerat. cū nobilitatis odiū incidisset proditionis reus factus mortis sententiā tulit ⁊ in lacū lemnanū circa gebennā ꝑapitatus magno saxo ad collū suspenso demersus ē. Nobilitas exinde noui ducis indignationem subiēs ad regē francie cōfugit. cuiꝰ opibus adiuta in patriā redijt. Johānes segobiensis homo hispanꝰ moribꝰ ⁊ doctrina illustris. q̄ cū summos theologie ꝑceptores doctrina equaret ab amadeo dū se papā dixit cardialat tus eminentiā accepat ⁊ deinde vnioni consentiens a nicolao pon. max. cardialatus demisso titulo cesariensi ecciē ꝑfectus fuerat. in altissimis reconditus montibus puo monasteriolo ɔtentus. Vocatis ex hispania le gis arabice mḡris librū quē vocant alchoranū ⁊ in quo maometus pseudo prophete. nō tā misteria q̄ deli ramenta continenꝫ in nostrā linguā de nouo conuertit. ⁊ mendacia eius veris ac viuis rōnibus ⁊ argumen tis explosit. In Arelato ad sepulchrū lodouici cardinalis scē cecilie eius vrbi ep̄o quē basilee in consensu patrū ꝑsidentē vidimus magna miraculoꝝ opinio orta ē ⁊ inualidoꝝ frequens cōcursus spe sanitatis factus Johannes comes armeniaci incesto sororis amore ꝑculsus nuptias eius temptare conatus haud indignus existimatus est quē paterna hereditate carolus rex francie armis eijceret.

Additio

Promisit pius eneas multaꝝ rerum doctrina illustrissimꝰ in exordio huiꝰ op̄is se in lucē ponere res europe as. Cūq̄ dimmendas suis limitibꝰ germanie terras absoluere niteꝛ ipius germanie superioris ⁊ inferioris florē omisit. Nihil enī de sueuoꝝ antiquissimis germanie populis scripsit quos strabo iuliusq̄ cesar in suis ɔmētarijs in re bellica miris extollit laudibꝰ. quoꝝ terra hodie multis ecclesijs pōtificalibꝰ celebratissimis q̄ vrbibus ē referta. multi in ea amnes clarissimi. licus. neccarus. argos: fontesq̄ danubij. Terra ferax triti ci. vineis ditissima. ingeniosissimo mercaliq̄ ꝑplo exuberans. Omisit itē vtrasq̄ rippas rheni a fontibꝰ suis vsq̄ ad coloniā agrippinā versus rippas inq̄ oi ex parte vtrimq̄ habitatas. maximis pontificaliū vr bium imperialiūq̄ ⁊ principū oppidis habitatas. vbi terra vberi gleba referta. frumentū. triticū ⁊ multorū fructuū fecūdissima. vino adeo exuberat vt cūcta peue interranea. germania etiā inferior ⁊ totus pene occi dentalis septentrio rhenēsi vino se reficiat. Pōtificales vrbes sunt Constantia celebratissimo martini qu ti concilio illustrata. basilea. argentina. spira. wurmatia. quos olim vangiones magūtia. cōfluentia omnes ciuitates celebratissime antemuralibus. pinnis. fossatis. propugnaculis suphe. pplus hūanissimꝰ ptim sua vberi terra. ptim negociationibus. Nobilitas v̄o venationibꝰ intenta. in delitijs ⁊ voluptate maiorem vite partē agit. Preterijt v̄o eā alemanie ptem quā limagus fluuius vulgo lintmag dictus. a quo alemanie pro prie dicti. cuius fontes in montibus alpiū glaresijs lacuꝫ turicensem influunt. in rhenūq̄ exonerant. Terra hec non solum limago ymmo alijs celebratissimis fluuijs vt russa. aro irrigaꝛ. Oppidis castellisq̄ fortissi mis exuberans. quaꝝ berna. lucerna. duregum. solitor ꝑcipuas credimus. bellicosissimꝰ populꝰ quem ho die ligam suitensium vocant. que terrori est vniuersis circumiacentibus regnis. Breuiq̄ suū impiū mirum immodū dilatauit. Omisit item flandriā. hannoniā. brabāciā terras diuiciaꝝ negociationūq̄ celebritate ꝑ spicuas. In quibꝰ brugis. gandauū. mechlinia. antwerpia. que licet olim gallie belgice adnumerate sint. tamen germanoꝝ imꝑio dilatato. omnes germanica lingua loquuntur. ꝑpter viciniū ceteris linguis etiam perite. quod si cuncta superioris inferiorisq̄ germanie famosiora loca describere niterer magnitudine operis legentibus tedio afficerer. quapropter breuitati insistens studioso cuiq̄ que animum suum oblectant legen da cōmitto.

In regno ipō francie qȝ etate nr̄a Joāna vgo lothoringeñ. diuinit⁹ vt credit admonita viribꝰ idumēt, et armis iduta gallicas ducēs acies ex anglicoꝝ manibꝰ magna ex pte mirabile dictu. prima inter primos pugnās eripuit. Cū iā philippꝰ burgūdie dux pene nec iniuria remissa relictis anglis ad francos defecisset ingētes inter carolū regē et filiū eiꝰ lodouicū delphinū viennensem cōtentiōes atqȝ inimicicie successerūt. Carolus andagouensis eo tpe delphini auūculꝰ apud regē plurimum poterat. cuius potentiam cum iohannes aluernie dux ferre non posset. Borbony quoqȝ princeps et frater eius spurius andagouensem gubernatione egris aīs intuerent. delphino vt a pře discederet suaserūt. sic eñ fieri posse vt rex desiderio filij carolū a se reijceret regnūqȝ qȝ in eiꝰ manibꝰ passim ire videbat meliori cōsilio regeret. Quibꝰ pmotꝰ delphinꝰ insalutato pře ad niuernēses discessit. qua re cōpta rex cōpato raptim exercitu in alanconiuz duxit. et expugnatis nō magno negocio plerisqȝ munitionibus ducē in deditione accepit. Exinde contra filiū profectus. verum ciuitates mineruie delphinū aduersus pr̄is imperiū tueri nō auderent cūvt a se abiret rogauerunt. ille in borbonīū se recepit. nec diu post metuēs borbony regis irā filiū patri cōciliauit. Que res frattri suo spurio haud bene cessit. nā is paruo post tpe captꝰ in ꝓfluente demersus. violati paterni iuris in filiū penas dedit. Interiecta deinde nō lōga tpis mora renatus e regno sicilie ꝓpulsatus filiā suā heinrico regi anglie in matrimoniū collocauit. Haud abnuēte frācoꝝ rege q̄ ex eo ꝯiugio inducias belli sibi ac regō suo salutares cū anglicis plurīū annoꝝ obtinuit. Quibꝰ cōclusis securꝰ iā domi rex vt francia militantibꝰ spolijs atqȝ incendijs diu agitatā tātisp sineret qescere. Delphinū cū mag̃ pte copiaꝝ in heluecios .i. suitēses et basiliēses qȝ supra ē relatū dimisit. ipe cū reliq exercitu in lothoringos ꝓfectꝰ metēses tullēsemqȝ agrū vexauit. oppidūqȝ nō qui momēti quod spinale vocant dedentibꝰ oppidanis ab ecclia metensi abstulit. Exinde franciscus aragonensis capto furtim oppido tosorsi quod in normannia situm in potestate ducis brittannie fuit. duoꝝ potentissimorū francie atqȝ anglie interrumpisse pacē visus est. De qua re missis vltro citroqȝ legationibꝰ contenditur. Flothertus non paruis equitibus a rege francie profectus quadrigas feno oneratas in quo milites armati laterent per pontem arcis quo Sequana fluuius iungitur. Qui Normannos a Francia diuimit. edoctos rusti-

tos educere iubet ac in medio põtis portecꝫ arcis subsistere. ipseqꝫ insidns cũ cohortibꝰ signũ expectauit. q̄
recepto cũ milites e feno dilapsi portã inuasissent trucidat custodibꝰ tādiu locũ tenuere donec Florbetꝰ ad
uolās ⁊ põtē ⁊ arcē in ptātē recepit. cuiꝰ rei pcepto nũcio ⁊ rex ipse p eūdē põtē in normāniā copias traiecit
et ex alia pte frāciscus britānie pnceps exercitū duxit. Dux somerceti cū prouīciā pro rege anglie cū impio
tenebat. q̄ postq̄ tātū bellū molē in se verti ꝯgnouit. Talbote copiarꝫ ducē fama clarꝫ in rebꝰ gestis insignem
rothomagū apd se eē iussit sperās eiꝰ cōsilio ⁊ armis ciuitatē eiꝰ nutare. aīos aduerterat in fide ꝯtinere. ſ fru
stra eiꝰ consiliū fuit. nā rothomagēses postq̄ regē appropiquare didicerūt missis ad eū legatis suā ac fortu
narꝫ suarꝫ pacti salutē exercitū intra vrbē recipe ⁊ imꝑata facere promiserūt. qbus a rege collaudatis ⁊ comū
cū p̄sidio milītū missis vrbs regi dedita ē. Talbotꝰ cū duce suisqꝫ oībus in arcē sese recepit. q̄ cū oppugnari
cepta esset interuētu renari regis vt agnitus q̄ in normānia retinebāt oppidis excederēt. Dux ac Talbotꝰ cū
suis liberi essent. ſ cū p̄fecti oppidorꝫ nō parerēt dux somerſeti dimissis in arce talboto ⁊ duobꝰ p̄ugnis su
is cā recessit in angliā. arx postea dedita ē ⁊ p̄ugnī ducis cū talboto in ptātē regis facti sunt. Talbotꝰ vo cū
esset clara apd oēs fama quā nō malis actibꝰ ſ robore corpis ⁊ ingenij dexteritate in aꝑto marte ꝯsiuisset.
data fide qd aduersus frācos deinceps arma nō gereret libere dimissus ē. Hic anno iubilei indulgētie cā ro-
mā venit vt qdā putāt absolutionē ꝯsiturꝰ. eiꝰ promissi qd regi frācie fecerat mihi hoc minime cōptū ē. Illō
ꝯstat talbotū cū in angliā redisset tāqꝫ rex francie extra oī normānia burdegalem q̄ꝫ armis subegisset a rege
suo nō sine magnis copijs in vasconiā cū impio missum ⁊ burdegalē recupasse ⁊ alia pleraqꝫ castella q̄ ab i-
perio anglicano desciuerāt ptim vi expugnasse ptim deditiōe volūtaria recepisse. ad vbi rex francie restituisset
exercitū duos exercitꝰ īstruxit q̄ꝫ alterꝫ (cuiꝰ p̄fectꝰ erat gener suꝰ comes clarimōtis ac duc Borbonij filiꝰ)
cū. xv. milibꝰ pugnatorꝫ in qs totiꝰ militie robur fuerit ad vrbē burdegalē recto itinere cōtendere iussit. Al
terū quē ipse ductauit ex purpuratꝭ suis conscripsit. quibꝰ ⁊ comes de scampis annumeratꝰ ē. quē electi iu-
uenes. d. ccc. eqtes ex britānia seqbant. iussit ⁊ hūc exercitū retento apud se comite rex pire. q̄ cū septem (vt
aiūt) leucis a burdegala cōstituissent pūū qddā castellū oppugnare ceperūt. Turri qdā inter burdegalā ⁊ ca
stellū ipm occupata ac sagittariorꝫ p̄sidio munita. Talbotꝰ vo postqꝫ sibi cū duobꝰ exercitibꝰ pugnādū eē
intellexit. cū pus aggrediendū cēsuit quē minori negocio fugari posse cōfidebat. Egressus igit cuꝫ robore
sui exercitus iā vespi ad turri quā dixīmꝰ occupatā puenit. q̄ pmo impetu expugnata sagittarios oēs ibi ca
ptos circiter qngētos interemit. Exin mane pfectꝰ cū accepisſ regiū exercitū fugā pare. veritꝰ tāqꝫ sibi e ma
nibus p̄da elaberet iussis alijs seq cū qngētis galeatis militibꝰ. d. ccc. sagittarijs ꝓcere in hostes aduolās
tumultuariū p̄liū init. Cōsultauerāt aliqꝫdiu inter se hostes an retro pedē fugiēdo referrēt. ſ pudore ꝓpm
qui regis expiri belli fortunā decreuerāt. Erāt eis. ccc. circiter tormēta enea q̄ curribꝰ aduexerāt ea pte p quā
talbotꝰ venturꝰ erat opposuerūt. multas p̄terea machinas hinc atꝫ inde collocauerūt qbꝰ ignari hostes cōfi
ci possent. vt ergo fures talboti miles inne e qd vnū patebat in castra hostiū nescius machinarꝫ ꝓcurrit. dato
tormētis igne pmo cōgressu. ccc. fermie milites ictu lapidū ex anglicis perrere. qd vbi talbotꝰ aīaduertit filī
um q̄ se seqbat vt abiret ⁊ ad meliora tpa se reseruaret admonuit. At cū filiꝰ diceret nō eē sibi ex eo p̄lio fu-
giendū in q̄ pr p̄litaturꝰ eēt. Ego inqt fili multas rebꝰ clarissime gestis nec mori sine gl̄ia nec fugere sine dede
core possūꝫ. te nūc militare incipiētē nec fuga infamē. nec mors clarꝫ faciet. ſed cū filiū plꝰ pietas q̄ꝫ cū ꝯmo
nito p̄iia moueret cohortatis socijs vt forti aīo pugnā reintegrarēt. restitutiōe suorꝫ facta in hostes. q̄ nūqꝫ
munitiones castrorꝫ exire p̄sumpserāt audacibꝰ inuectꝰ aīs haud puā illorꝫ stragē edidit. ſed cū hostes pti lo
co. pti tormētis ac numero militū supiores essent ⁊ iā crus talboto lapis e tormēto missus amputasset. cesis
ei maiori pte suis. ⁊ ipse tandē cū duobꝰ filijs. altero legittimo. altero extra matrimoniū nato ⁊ vno genero
ꝓpugnans cecidit. Hic pꝰ tot sumptas ex hoste victorias clarissimi viri exitꝰ fuit. quē britonū potissimū con
stātia ⁊ audacia prostrauit. Burdegala iterꝫ in ptāte regis facta ē britānie ducē eiꝰ germanū q̄ nūc rex potit
cū diu sobole caruisset votū vouisse ferūt liberos si sibi superi darēt. priores duos. alterꝫ minorꝫ. alterꝫ p̄dicat
torꝫ religioni cōsecraturꝫ. Exin voti cōpotē primū q̄ sibi natꝰ ē frāciscū appellauit. scōm dominicū. Natꝰ ē ei
et tertiꝰ filiꝰ quē in angliā nutriēdū misit. Is cū mortuo p̄re in britāniā frācisco regnāte rediss ab eo captꝰ
⁊ in carcere necatꝰ ē fame. ⁊ cū neci traderet impietatē fratris accusandus. q̄ nō cōtentꝰ regnū sibi debitū oc
cupasse ſed aīam q̄ꝫ sibi nepharius auferret. franciscū coram diuino iudicio de parricidio misurꝫ infra annū ci
tasse. ob quā rē cū infra p̄finitū tps frāciscꝰ idropisi laborās obisset. vt ē religiosa gallorꝫ natio correctū cū di
uina cēsura vulto creditū ē. Dominicꝰ ei successit. q̄ cū hoc anno sine liberis decessisset Arturū francorꝫ mili
tie pricipē patruū suum successorem habuit non minus prudētia q̄ꝫ armis grauem. Carolus dux aurelianē
sis q̄ magno quōdā p̄lio ab anglicis captꝰ fuerat iā senex in patriā dimissus. Defuncto philippo maria me
diolanēsi ducatꝰ tā q̄ꝫ ex successione debiti sese titulis ornauit. In flandria gandaueñ. aduersus philippum
burgūdie ducē rebellātē plurībꝰ p̄lijs victi. Ad extremū supra. xx. milibꝰ ciuiū vna pugna amissis. confessi
errorē philippo manꝰ dedere legesqꝫ victoris acceperūt. Idē philippꝰ ⁊ oppidū lucēburgeñ. maximū ac mu
nitissimū. qd in saxonū ptātē dotis noīe venerat nō sine indignatiōe lanslai regis armis accepit. Delphinꝰ
vienēsis cū mulierē quādā noīe agnetā forma p̄stantē ac patri dilectā occidere tēptasset iterū regis odiū in
currit. Cūqꝫ nusqꝫ alibi se tutū arbitraret ad florētes philippi opes cōfugiēs. vt primū cōuenit miserere mei
cōsanguinee inqt q̄ sine terra sum filiꝰ regis. ad quē philippꝰ. Dū terra mihi ē caue ne te sine terra dixeris.
nā q̄ mihi prouincie parēt eedē tue sunt. nec tibi minꝰ q̄ꝫ mihi obediant. Volo post hec ⁊ brabancie oppida
florētissima ⁊ ambitiosas flandrie ciuitates ondit dñi cū ⁊ pricipē in conspectu suo appellari iubēs. Cle
tū modo ē ei cū loci de quo breuissimus ē in angliā traiectus. neqꝫ eñ plus q̄ꝫ. xxx. milibus passuū id mare
latū ē quod flandriā ⁊ angliā interluit. Absolutis gallie rebus haud incōueniēs fuit transmisso pelago An
glie rebus cui quōdā britānie nomē fuit q̄ꝫ breuissime mutationes sub friderico factas cōmemorari.

In anglia quā tū albion tū britāniā veteres vocauere. Rex heinric⁹ solitudīs ac ocij cupidus alieno magis q̄ suo iudicio regnū gubernauit. potēs apd eū in primis audit⁹ dux soffolcie fuit. q leges p suo arbitratu et ppl̄is ꝛ principib⁹ dictit. Ꝧ cū res anglica apud frācos minui cepisset ꝛ iā impiū gallicū in pristinā gliam emergeret. dux eboracēsis coact⁹ nō paruis copijs nec pauc̄ stipat⁹ baronib⁹ lundonias venit reḡ cōsilijs mutatur⁹ atq̧ vt ipe dicebat reḡ ꝛ regni salutē cōsulturus. nō expectauit ei⁹ aduētū soffolcie Ꝧ nauigio rapti cor repto p themisiā fluuiū saluti sue fuga cōsulere adorsus ē. Ꝧ cert. natū q̄s mortē fugat. misit q̄ eū cōprehēderēt p cōpēdia itinerꝫ cursuꝫ ei⁹ pueniēt. ipmq̧ mox interemptū in prora nauis q vehebat̄ obtrūcauerūt. dux q̄ꝫ somerset q pdita normāniā in angliā remeauerat potēsq̧ apd regē credebat. in carcerē cōiect⁹ ē. nobiles viri q̄plures necati. nec sacerdotio pdit⁹ parsuꝫ ē. Inter q̄s ꝛ amic⁹ n̄r adā molynes secreti reḡ signaculi custos ꝛ l̄raꝫ cultor amisso capite truncat⁹ iacuit. nec diu postea cū dux eboracēsis domū redijsset somerset princeps e carcere missus pmittēte rege gubernare regnū cepit. q res suprme sibi cladis cā fuit. Irritat⁹ eñ ob eā cāꝫ princeps eboracēsis cū maiorib⁹ copijs q̄ pri⁹ lūdonias pperauit. cui cū rex obuiā vna cū duce somerset exiuisset putās illū aut vbor lenocinio placare aut regie maiestat̄ auctoritate deterrere. nihil pfecit. Eboracēsis eq̧ cū esset lōge potētior iusso rege vt in partē se reciperet in somerset ducē ac ei⁹ equitatū irrupit eumq̧ mox captū truncato capite interfecit.

De Scocia

Scocia ei⁹ insule in qua ē anglia suprema pars ē in aqlonē v̄sa. flumib⁹ haud magnis ꝛ mōte quodā ab anglia discreta. Hic nos hyemali tpe fuim⁹ cū sol paulo ampli⁹ q̄ tres horis terrā illūiaret. Jacob⁹ eo tpe regnabat q̄drat⁹ ꝛ multo abdomine grauis. q cū olī in anglia capt⁹. xi. annis in custodia fuisset. ac dimissus tādē suscepta ex āglia cōiuge domū reuersus plures regulos gladio percussit. ꝛ ipe tādē a suis domesticis interfect⁹ ē. Inter q̄s vlcōe pacta fili⁹ ei⁹ regnū suscepit. Audiueram⁹ nos olī arborē eē in scocia q̄ supra ripā fluminis enata fruct⁹ pduceret anetaꝝ formā hn̄tes ꝛ eos q̄dē cū maturitati proximi essent sponte sua decidere. alios in terrā. aliā in aquā. ꝛ in terra deiectos putrescere. in aquā vō dimersos mox animatos enatare sub aq̄s ꝛ in aera plumis pēnisq̧ euehi gō euolare. De q̄ re cū auid⁹ inuestigarem⁹ didicim⁹ miracula sp remoti⁹ fugere famosamq̧ arborē nō in scocia Ꝧ apd orchades insulas inueniri. Illud tñ nobis in scocia miraculū pñtatū ē. nā paupes pene nudos ad eccias mendicantes accept⁹ lapidibus elemosine grā datis letos abiisse conspeximus. Id genus lapidis siue sulphurea siue alia pinguis materia pditum pro ligno quo regio nuda ē comburitur.

De Hibernia

Hibernia nunc nobis absoluēda ē que paruo a britannia disiuncta freto. partim libera. scotorum amicicia societateq̧ gaudet. partim anglicano paret imperio. Sꝫ qm̄ nihil dignū memoria per hoc tempus de ea scriptū aut gestum accepimus ad res hispanicas festinamus.

Hispania regio latissima terra optis ꝯpanda viris. armis potēs. hec euo nr̄o in quinq; reges diuisa ē. primū ꝯmatrimū castelle regē appellāt. secūdū ei aragonū. Tercio loco portugalleñ. Quarto nauerre Quīto regnū granate qd ab euāgelio xp̄i alienū ē de ritu machometi. Ultimū ponūt in castella pnobili ac late dn̄anti regno. cuiꝰ reges gothoꝝ sanguine creti nūq̄ genꝰ variāt. Aluarꝰ de luna natione aragoneñ. nobili genere equitis extra matrimoniū natꝰ cū olī iohāni regi adeo insinuasset vt vnꝰ oim regni regisq; potēs videret. iohānēq; nauerre regē ⁊ heinricū magrm milicie scti Jacobi potētia sua opprimere ac regnū gubernare conatꝰ armis deturbasset. Postea tn̄ aduersante sibi regina redeuntibꝰ illis ⁊ regē in ptātē suā recipiētibꝰ e curia pulsus. in possessionibꝰ suis aliq̄diu priuatꝰ vixit. Felix si ꝯcesso frui ocio nouisset. s; nulla ē regno dulcius res. Dū ergo sublimē locū (de q̄ rursus maiori cū ruina ꝑcipitaret) vēdicare conat regi clā suadet vt ꝑ speciē venationis in saltꝰ sibi ꝑpinquiores egrediat se cū potēti manu futurū obuiā. nec dubiū qn regni optimates libertatē regi afferant. nō fuit difficilis ꝑsuasio. rex cū paucis egressus paz custoditꝰ. nā aluari tam pene nomē extinctū erit vbi ad insidiaꝝ ꝑuenit locū mox clamore edito aluarꝰ inter dilectos exultans milites liberū regē saluare dixit eūq; secū abduxit. Quare vulgata ꝯfestim mira innouatio regni facta ē ⁊ iteꝝ ad aluaꝝ regni gubernatio deuoluta. Nec diu pꝰ cū eisdē iohāne atq; heinrico atrox ꝓliū ꝯmissum ē in quo plures vtriq; cecidere. victoria penes aluaꝝ fuit. Heinricꝰ nō multis pꝰ diebꝰ ex vulnere manꝰ qd in ea pugna acceperat mortē obijt. Magistratū eiꝰ aluarꝰ obtinuit. ⁊ aliq̄diu postea regꝭ pr̄ ⁊ regni moderator ē habitꝰ. ad extremū vi potētū inuidia succubuit. nā cū nobilē quēpiā iussa regis ingrata sibi q̄dā renunciātē e fenestra sue domꝰ ꝑcipitari iussisset mox captꝰ ⁊ in medio foro capitali sn̄ia dānatꝰ nō tn̄ ignauꝰ occubuit. s; numeratis suis in regē regnūq; meritis. nō lacrimās aut eiulās s; alacri vultu ⁊ q̄si ad epulas inuitatꝰ ceruice gladio ꝓbuit. vir alta spūs nō minꝰ domi q̄ belli clarꝰ ⁊ cui sp magna in mēte sederunt. Johānes deīn aliquot annos ꝑ se regnū administrauit. quo vita functo filiꝰ eiꝰ heinricꝰ regnū accepit. adolescēs aio plenꝰ ⁊ recti cupidꝰ. q relicta priori ꝯiuge alterā ex portugalia duxit impatrācis sororē ⁊ in regnū granate cū exercitu ꝓfectꝰ magnā hostilis terre ptē diripuit atq; ꝓtriuit. Johānes cardinalis hostiēsis summa vir integritate ⁊ scia iuris eminēs cū iuuenis in dictādis eplis seruiuit senio ꝯfectꝰ in eo regno. vñ illi origo erat aiam deo reddidit. In regno nauarre ⁊ filiꝰ in patrē ⁊ pr̄ in filiū arma suscepit. filiusq; tādē regno pulsus ad alfonsus patruū aragonū siciliaeq; regē ꝑagratꝰ priꝰ gallia ꝯfugit. Nūc lodouicꝰ mōtesie magr̄ ⁊ iohānes discretanus viri ꝑstabiles ab alfonso missi recōciliari prī filiū studēt. Joanna regis alfonsi ⁊ soror ⁊ cōiux absente viro multis ānis aragonū ⁊ valētie regnis tot potētibꝰ ciuitatibꝰ ⁊ nobilissimis pricipibꝰ iura dixit casta ⁊ sctā mulier ⁊ digna que ꝓlē peperisset alfonso. Anno aūt ab incarnatiōe dn̄i. 1491. totū regnū betice qd hodie granata vocitat victꝰ barbaris regeq; eoꝝ capto. ciuitateq; granata populosissima armis fameq; durissimaq; obsessiōe obtenta. a xp̄ianis crucem dn̄i adorantibus pacifice hodie possidet.

Portugalia

In portugalia petrus agnomine infans. sic enim filij regis antequam regnant appellantur. magni nominis princeps qui totam ferme europam peragrauerat sue virtutis documenta demonstrans. Cum regnum tutorio nomine aliquamdiu summa cum laude administrasset nec minore fide alphonso ex fratre nepoti simul et genero suo restituisset. tandem subortis vtrimque dissensionibus cum odio crescente ad prelium ventum esset sagitta in incertum missa transfixus interijt. vir magnorum operum. Et qui olim sub cesare sigismundo stipendia faciens non paruam sibi gloriam in turchos pugnando parauerat. Alfonsus exinde mansuetissimus princeps alti cordis et prudentia singulari preditus neque cum vnque regius portugalie sanguis deturbatus est. post hec regnum quiete tenuit. cui cum obijsset dilectissima coniunx. eademque soror patruelis vt aliam superduceret suaderi non potuit. sed omnis eius cura eo conuersa est vt aliquid agat quod sibi laudem et xpiane religioni fructum pariat. Quapropter inuitatis regni proceribus suscepto publice crucis signo classem in turchos et expeditionem promisit. Annis vero sequentibus henricus infans videns regni portugalie fines paruis limitibus contineri cupiens regnum ampliare occeanum hispanicum summis viribus ingreditur suasu et doctrina cosmographorum situs terre et maris noscendi. inuenitque multis et varijs insulis ab hominibus nunquam habitatis. Inter ceteras preclaram insulam non sine suorum letitia adnauigat. non tamen hominibus habitatam sed fontibus irriguam pingui gleba referentem nemorosam incolendis hominibus aptam. ad quam diuersa hominum genera colendam immisit. Inter cum ceteros fructus aptissima est ad generandum zuccarum. quod tanto fenore ibi nunc conficitur vt vniuersa europa zuccaro plus solito habundet. nomen insule ma

dera est. inde zuccarū de madera. Inuenit ꝛ alias insulas q̄plures q̄s habitāt baptizaritq̄ noībus fecit et insulā sc̄ti Georij fayal de pico q̄s ꝑ vnā hoībus almanis ex flandria habitandā concessit. feracē meri. Annis vo posterioribus vt anno dn̄i. 1483. iohānes scd̄s portugalie rex altissimi vir cordis certas galeas oībus ad victū necessarijs instruxit easq̄ vltra colūnas herculis ad meridiē versus ethiopiā inuestigaturos misit. Prefecit aūt his patronos duos Jacobū canū portugalensem ꝛ martinū bohemū hominē germanū ex nurmberga superioris germanie de bona bohemorū familia natū. hoīem inq̄ in cognoscendo situ terre peritissimū marisq̄ patientissimū. Qui eq̄ pholomei lōgitudines ꝛ latitudines in occidente ad vnguē experimēto. lōgeua q̄ nauigatione nouit. Hij duo bonō deorū auspicio mare meridionale sulcantes a littore nō longe euagantes supato circulo eq̄noctiali in alterū orbem excepti sunt. vbi ip̄is stantibus orientē versus vmbra ad meridiē ꝛ dextrā proijciebat. Aperuere igit̄ sua industria aliū orbem hacten⁹ nobis incognitū ꝛ multis annis a nullis q̄ ianuensibus licet frustra temptatū. Peracta aūt hmōi nauigatione vicesimo sexto mense reuersi sunt portugaliā pluribus ob calidissimi aeris patientiā mortuis. Insignū aūt portauere pip grana padisi. multaq̄ alia q̄ longū esset recensere. Aperto illo orbe magna piperis q̄titas flandriā versus vehit̄. ꝛ licet nō sit adeo rugosum vt orietale tn̄ acumen formā ꝛ oīa vtveru pip p̄ se fert. Multa ea de re scribenda forent q̄ ne tedij agrauar bono respectu omisi.

Italia

Ultimis europe finibus pagratis ꝛ q̄tū ꝓpositi nostri fuit septētrione decurso in patriā tandē reuersus ciuitates italie cū iā referende occurrāt. ab ea nimirū vrbe incipiendū esse arbitror: cuius creberrimas mutationes ꝛ oriens simul ꝛ occidens admirat̄. Ea est genua liguru dn̄a ac regina q̄ ciuilibus agitata discordijs memoria n̄ra imperiū maris amisit. In ea cū excluso philippo maria mediolanensiū duce eius p̄tore opicio elzaco necato auctore francisco spinula. viij. libertatis capitanei creati essent. eisq̄ paulopost sublata libertate exactis Guardus Guarde⁹ ducatū accepisset annos supra. lxx. natus auctore thoma fregoso q̄ ꝛ ip̄e olim an̄ philippi dominiū ducali honore fūct⁹ fuerat. Cū hō grādeu⁹ ad gubernationē inutil' videret

vit septem diebus permissus ē thoma eiꝰ honorem sumpsiente quē cum q̄tuor gubernasset annis germa-
nus eius baptista ad .xvi. circiter horas regno expulit. Vñ thomas resumptis viribꝰ ꝓditum fratrem pa-
latio deturbauit. tres annos postea. ꝛ nōnullis mēsibus vrbem regens. donec auctore iohāne antonio fli
sco iterū ciuitas libertatē asseruit. Delectis deīde .viii. capitaneis priori et more rempublicā administratu-
ros qui thomā frigosum in carcerē cōiecerūt. cū iam ter p̄tie sue ducē gessisset. Hoꝝ p̄ncepꝰ fuere iohānes
anthonius quē p̄nominauimꝰ miles equestris ordinis. ꝛ raphael adornus iuris interpres. Ħ hec quo
q; paucorū mensiū libertas fuit cū raphaeli nō tam capitanei q̄ ducis nomē placeret. Is eñ gētilibus ac
spiculatorū p̄rimoribꝰ in suā sententiā tractis. collegas suos magr̄atu abdicauit. ducalesq; fasces assumpsit. q̄
bus paulo supra duos ānos exsus a barnaba gētili ꝛ patruele suo a republica deiectus. Barnaba vō nō
dum mense toto principatu potitū. Janus frigosiꝰ iohāne anthonia flisco ꝛ aurianis fauētibus regno pe-
pulit. Qui paulopost anthonio ꝓ suscepto bñficio necem parauit interposito Johāne philippo eiꝰ gentili q̄
cū percuteret qui ꝛ castella defuncti cōdonauit. Jano vō cum rexisset annis paulo amplius duobꝰ in magi
stratu satis functo frater eius ludouicus successit. qui a petro patruele suo e dignitatis culmīe deiectus est.
Is ē petrus frigosus qui mō regnat multa vi animi ꝛ corporis. Sed ꝛ optimatibus ciuitatis ꝛ omni ferme
nobilitati odio habitꝰ. qui ꝛ gētilem ꝛ patruelē suū nicolaū frigosum. honestis moribꝰ preditū. ꝛ philo-
sophie study insignē ob suspitiōem affectati dominij vocatū a se ꝛ pallaciū p̄tis percussoribꝰ interemit. Hunc
cū regnasset annis q̄tuor. tam sue q̄ aliaꝝ nobiliū familiarū p̄nceps. vrbe deiecerūt ludouico patruele suo
quē ipe antea deposuerat in eiꝰ locū suffecto. qui cū se paꝝ gratum magnatibus eē intellexisset. eūdem pe-
trū quē regno deturbauerat in auxiliū accersiuit. ille tercia post exiliū die reuersus. ꝛ patruelē ducatu amo-
uit. ꝛ oīes aduersarios vrbe pepulit. Quoꝝ p̄ncipes ad florentes alphonsi aragonū ꝛ sicilie regis opes
cōuersi magnā ꝛ formidabilem classem ab eo impetrauerūt. cum q̄ iam ferme duobꝰ annis terra mariq; ge
nuam oppresserūt. ventum ē sepe ad menia ciuitatis ꝛ aliqñ intra ipa suburbana pugnatū. hoc aūt āno cū
signo dato. ꝛ in ipō portu pro menibus vrbis vndiq; pugnaret. Ingressi sunt aroganenses ducesq; mili-
tes. ad magnā vrbis ptem vagauerūt passim cedibus. passim rapinis ciuitatē fedantes. Sed affuit presto
cum delecta iuuētute petrus qui fugientes suos sistere cōpulit. ꝛ in aroganēses dilapsus. ingēte edita stra
ge vrbem iam pene raptā recuperauit. actum tñ de eo fuerat si portā quā ceperant hostes ita cōmunissent. ne
recludi superne potuisset. ꝛ aditū sequentibꝰ naualibus socijs patentē retinuissent. Nūc ambe partes q̄si ex
integro ad bellū se parant. Cuius fama est. petrū animo fractum. galloꝝ opes implorare eorū regi p̄tie sue
principatū quē retinere nō pōt pecunia venditurū. Apud insubres vrbeq; toto famosaꝫ orbe mediolanū
philippus maria dux gentis qui genuā ditioni sue q̄ndā subegerat. amedei sabaudie ducis filiā mr̄imonio
sibi cōiunxerat alphonsum potentissimū regē cū duobꝰ fratribus. altero rege nauarie. altero milicie compe
stelano magr̄o. multisq; regulis nauali prelio captū victum a ianuensibus ꝛ sibi a iacobo spinola ianuensiū
tunc p̄fecto oblatum ꝛ ad se vsq; deductū. insolita vsus liberalitate. magnificentissime donatū libertati di-
miserat. Sigismundū cesarē romā petentē. cū mediolani ageret visitare cōtēpserat bononiā forliuiū ymolā
e manibꝰ tyrānorū annis ereptā sacro sancte ro. ecclie restituerat. atrocem suitensiū gentem bello domuerat.
De florentinis ac venetis per suos duces sepius triūphauerat totamq; quōdaꝫ ytaliā tremefecerat iam re
cedente fortuna perdita genua nicolao picinino in quo maxime fidebat defuncto exercitu suo ad casale ma-
ius iuxta flumē padum duce micheleto cōtinola ab hostibꝰ prelio fuso. ꝛ castris exuto. magno numero eq̄
tum peditūq; capta. eo deductꝰ erat. vt nō mō venetis. Ħ oībus per circuitū ppl'is ac principibꝰ cōtemptui
esset. Et veneti quidē abdua flumine trāmisso. in agro mediolanensi castrametati. tm̄ ei terroreꝫ incussere.
vt de relinquendo imperio cogitauerit. q̄siuit vltra ꝛ citra mōtes auxilia regū. Sed quē fortunatū atq; ho
stibus insultātem oīes honore ac fauore dignū existimauere. Idem in calamitate constitutus ab oībus
tanq; odio dignus relictus ē. vnus tñ oīm alphonsus accepti bñficij memor ad opem ferendā sese accinxit
Sed dum serius iter agit interim philippus primū aduersam valitudinē oculis captus incidit. Deinde ex
ipa arce hostium armorū fragore audito vehemēter cōmotus vite tedio simul ꝛ languore mortē obijt. ipō
alphonso herede instituto. Fuit aūt philippus ingenti corpe. ꝛ in iuuētute macer. in senio pinguissimꝰ de-
formi facie ac terribili. instabilibꝰ ac pregrādibus oculis. ingenio perspicaci ꝛ callido. in largiēdo ꝓfusus. in p
cendo facilis. in adeundo difficilis. ac vbi in colloquiū venisset mitis ac placidus. cultus corporis ac mūdi
ciarū oīsq; lenocinij negligens. venādi cupidus equoꝝ studiosus. ceterū quietis impatiēs. atq; imperi-
tandi auidus. in pace bellum. in bello pacem q̄siuit. simulādi atq; dissimulandi egregius artifex in milites
q̄ in ciues indulgentior raro in publicū prodijt. delatoribꝰ facile credidit in suspitiōnes adeo pronus vt se
pe fidissimos a se amicos leuissimis de causis alienauerit. pullis indutos vestibꝰ egre de seruire permisit.
Sermonē de morte audiuit inuitus tonitrua ac fulmina mirūimmodū expauit. tabifica lue percussos ex vr-
bibus migrare in agros iussit eorūq; domos incendio tolli. q̄ cura innumerabilē illū mediolani populum
multis annis intactū quodāmō ab ea peste seruauit. Hinc cū vita decessisset. funus nec tanto principe dignū
nec suis maioribus ductum ē. nec sepulcri decus additū. Populus cognita ducis morte i libertatē sese ꝓ
clamauit. xii. viris electis. qui rempublicā admistrarent. Castrum porte iouis instar excellētissime regie ca
ptum ac dirutum est. ꝛ testamētum philippi dilaniatū ad dominiū mediolanense multi aspirauere. Sed q̄
colorātis vterētur titulis q̄tuor tm̄ fuere. Fridericus imperator deuolutū ad se principatū philippo. sine libe
ris legitimis vita subtracto cōtendebat. Alphonsus testamēto hereditatem petebat. Carolus dux aurelia
nēsis ex sanguine vicecomitū natus ab intestato id sibi deberi aiebat. Franciscus sforcias vicecomes con
iugem suā q̄ philippi filia fuerat hereditatē p̄tis suscipiendā affirmabat. Audite sunt legatiōnes oīm in se
natu mediolensi. quoꝝ aliq̄ sermone directo dominiū petiere. aliq̄ per simulationē oblati cōtra venetos auxilij

insinuare se ppl'o. atq3 inde paulatim vendicare dñium satagebāt. Sz ciuitas q̄ iam libertate gaudebat.
τ iperādi cupiditate. demortui p̄ncipis multa ōdānit. nulla ōdīo placuit. q̄ iugū ḡuis pacto i capita ci
uium videret inferre. Obtulit tñ imp̄atori censū q̄tannis aureū poculū. si libera suis legibus dimittere
tur. Dilaniabat̄ in terra vndiq3 philippi hereditas. veneti placentiā cremam laudā occupauere. τ multa p̄
terea minora oppida. dux sabaudie ludouic' valētiā τ cōfluentiā inuasit. astenses ad duce aurelianēsem ca
rolū defecere. qui suscept' a rege frācie nō paruis auxilus alexandrinoꝝ agros vexare ceperunt. Papien,
ses intestinis agitati discordiis. diu ancipites fuere. quib' potissimus se iūgerēt. Comanēses comani. ale
xandrini. ac Terdonenses mediolanēsiū impiū sp̄nere parmienses i societatē quodāmō recepti sunt. Fran
ciscus Sforcia p idē tp̄s in piceno agebat. Cuius maiorē p̄uincie eius ptem iam amisisset cū philippus nō
multo añq3 moreret̄ sibi p cōes amicos recōciliata vt ad se rediret in venetos pugnatur' accersiuerat ro
gato alfonso rege vt. lxx. milia auri nūmū suo noīe nūeraret. quo facto iā pactis atq3 instructis copijs iti
neri se accinxerat. cū mors philippi enūciata. cū qui longo tp̄e. ad mediolanēses opes inhyasset. magis
ac magis sp̄erare cōpulit. Qūe vt longobardiā p̄mū igressus est mediolanēses incerti. quo mens ei' in
clinaret. ne vl' p ip̄m vl' ōiunctus venet' suis cep̄t obuiā iret. Missis oratoribus oblatis non p̄uis stipen
dijs cōducere morēq3 duce sui exercitus factus vt placētiā oībus copijs obsideret imp̄auerūt. ip̄e dicto pa
rens dū ad placentiā i obsidione sedet papienses qui iam mediolanēse impiū tanq3 fastidiosum τ insolēs
detractarant. sese sibi dedentes accepit q̄ res mediolanēsiū aīos haud mediocriter ōturbauit. qui p ōuen
tiones ibibitus frācisco dicebāt nullas ex vrbibus q̄s olim philippus tenuisset occupare. Frāciscus v̄o nō
se occupasse. s̄ dedentē τ vltro se offerentē ciuitatē accepisse aiebat. at mediolanēses cū eius potentiā vere
rent̄ dissimulandū potius statuere. Ille ōtinuata apud placentiā obsidione. Tandē summa vi oppugnare
adorsus vrbem. Cuius magna τ forti militū manu munitā armis tñ expugnauit τ diripuit. Mediolanense
regimen p id tp̄s penes nobiles fuit. τ apud eos qui philippi quondā ōsiliū direxere. ita res prospere sa
pientū ductu cedebāt. τ iam nō parua galloꝝ manus nā circiter tria milia equitū delecti roboris q̄ alpes
transierat apud alexandriā p̄fligata deletaq3 fuerat. Et veneti apud caragium magno p̄lio supati. oēs pe
ne copias amiserāt τ lauda ab eoꝝ imperio erepta in ptātem mediolanensiū redierat. Cū franciscus Sfor
cia ad ifestandus brixienses missus. siue qd̄ p̄ncipatū mediolanensē. cuius opiōem iā pridē finxerat. alio
mō ōsequi nō posse sperabat. siue q3 mediolanēses cū venet' amiciciā societatēq3 clam se q̄rētes. Ne solus
vtriusq3 ppl'i p̄da relinq̄ret̄. ōueniendos cēsuit. prior cū venet' fedus inijt. I quo cū m̄lta hic atq3 inde pro
missa essent. illud inter cetera cōuenit vt ad vrbē mediolani ditionēq3 eius obtinendā francisco cū copijs
p̄ficiscenti senatus venetus in peccunijs τ armis auxilio esset q̄ re firmata. mox in mediolanensem ducit.
Militabant eo tp̄e apud mediolanēses brachiani. qui cum ludouicū de verme. ac nōnullas alias francisci
copias apud modoeciā fudissent. tandē relict' mediolanensibus ad eū defecere. Franciscus filiā suā iaco
bo picenino vxorē despōdit carolus v̄o ganzaga haud ignot'. copiaꝝ ductor. qui paulo añ a mediolanen
sibus deficiens ad frāciscū venerat. postq3 defros eosdē mediolanenses. τ sine vllo duce relictos aīaduer
tit. iteꝝ ad mediolanenses relicto frācisco trāsiuit. Erat hic vasto corpe. forma pene giganthea. viribus v̄o
q̄ magnitudini rñderent dicendi copia clarus l'rīs grec' ac latinis istructus s̄ aīo inconstanti. τ ingenio ad
oīne facinus siue honestū siue nephariū parato. Cui nō parua spes fuit oppressa. mediolana libertate dñiū
vrbis arripe. s̄ fortuna iā mediolanensibus nouercāte placentini terdonenses nouarienses q3 ab eis defici
tes francisci p̄sidia receperūt alexandrini cū nullā i eis spem sitā esse ōtuerent̄ wilhelmi mōtisferrati p̄nci
pis fratris impio se ōmiserūt. Respublica medio tp̄e ex nobilitate in plebes defluxerāt. lectiq3 viri. xij. qui
vrbi de more p̄essent. ex fece pplari ig̈nobiles atq3 ignari magr̄atū gerebāt. hi cū nobilitatē (quā mult' modis
offenderant) suspectā h̄rent ne cū frācisco sentirent. Suadente gantzaga. q̄ eam viā ad p̄ncipatū vrbis ar
ripiendū cōmodissimā existimauit. p̄marios ciues genere nobiles τ opibus habūdantes. raptim inter
ceptos p noctē obtrūcauere ac deinde in foro plebi spectaculū obiecerūt. Iter quos iacobinus bassius τ gre
gorius adolescens placidis moribus τ l'rīs eruditus. τ nob' amicicia ōiūctus. p̄sus inocens supinus trū
catusq3 iacuit. Nec diu post iohannē caynū venerandū senē τ filiū ei' franciscū egregia forma iuuenem nō
alio crimīe irreticos. nisi qd̄ blance marie francisci cōiugi sanguie iūcti erāt. crudelibus affectos cruciatib'
necauere. Etiā gregori' lamp̄inanus iur' iterp̄es. ib̄ sp̄e legatōis tanq3 ad ip̄atorē mitteret̄ i modoecia
captus atq3 iterfectus est magnus libtat' assertor. Et qui testm̄ oli philippi pplari fauens regimini laniasset.
Nec theodoro bossio admodū i citate grancoso potenti pepcēre. quē cū diu i vincul' tenuissent. tandē itere
merūt. Galeotus quoq3 tuscanus τ ip̄e natu nob'l' atq3 opulentus ciuis itercisus occubuit. Quibus ex re
bus cū iam nulla libtat' forma relicta esset. τ. xij. viri ausu tyrānico vrbē cedibus ac rapinis fedarent. suc
cessorūq3 comicia p̄hibentes. in to pplo sibi ip̄is ip̄eriū p̄rogarent. Cōmota deniq3 atq3 icensa citas corre
ptis armis. nouo magr̄atu ex nobilitate creato. tyrānos e republica electos i carcerem ōiecit. at cum neq3 s̄
mō respirare ppl's posset. vrbs p̄dit' oībus. excepta citate comensi ac parmiensi. q̄ in officiō ad vltim p̄sisteb
bant. Franciscus dura obsidione ciuitatē p̄mebat. Iteꝝ plebs incensa nobilitatē e palacio pepulit. Tyran
nos dempt' vinclis taq3 libtat' amatores. τ optie de republica meritos in priorem locum restituit. Illi ad
priores artes reuersi. cū satellites magno nūero assumpsissent multaq3 suadente carolo spolia perpetrarēt.
nobilitatemq3 p̄sus opprimerent nō tñ ei viā ad iuadendū p̄ncipatus p̄misere. Qd̄ cū ip̄e aīaduertisset.
τ iam sibi periculo'sū apud mediolanenses morā itellexisset. per internuncios francisco recōciliat'. ac ma
gnis allect' p̄mijs laudā illi prodit. Terdōēq3 iam fidē fallens. nō sine magno mediolanēsiū damno ac
pleb' ōsternatōne ad eū trāsijt. nō tñ defuit tyrannis aīm' qn postulat' vndiq3 subsidijs franciscū iugū iā
ppe ceruicibus imminens excutere conarent̄. Sz cū alios frustra rogassent. venetos tādē ne se derelinq̄
rent perurserunt. Nam neq3 ill' ex vsu videbat̄ franciscū etate florentem rei bellice peritissimū. cuius iā vi
res atq3 arma non sine graui iactura sensissent. eo potiri igio quo suo potandū videret̄. Percusserūt igit̄
veneti fedus cū mediolanensibus. legesq3 q̄s id tēporis gallia seq̄ deberet sempserūt. mandantes Sforcie

et certis cõtentꝰ vrbibꝰ ac termis medeolanẽses in pace dimitteret. Ille haud ignarus se breui piratiꝰ vbi
venetis paruisset. imperiũ eoꝝ contẽpsit. Et quis certus oibus videret. nã soli florẽtini ⁊ hi quidẽ parte
ipam ferebãt. In obsidione tñ persenerare decreuit. iam mortuo frãcisco pyzinino frater eiꝰ iacobꝰ cũ bra
chianis ad venetos trãsierat. Iam leonardus venereus a senatu veneto missus mediolanũ ingressus au
xilia ⁊ comeatꝰ. magnã copiã. qbus ciuitas indigebat ꝓpe diẽ affore pollicebaẽ. Erat ⁊ in exercitu ⁊ in ci
uitate summa oim reꝝ indigentia. Ita vt dubiũ videri posset. an obsidẽs frãciscus. an obsessus diei debe
ret. Vix ei bis mille eq̃ superãt q̃ ferre insessorẽ possent. ⁊ milites stipẽdio fraudati ꝓ cibis sese armis exu
erũt. Nec cũ frãcisco argentũ erat. quo stipẽ dare militi posset. Sz inter spem metũq; dubiꝰ. obsidionẽ de
die in diẽ vba pro factis ostentans ꝓducebat. In ciuitate vero cũ iam frumentũ absumptũ esset. nec aliud
edulij genus restaret. ⁊ iam canes. equi cetera q; id generꝭ aialia mãderẽt. nec ferre amplius famẽ multitu
do posset. collecti in vnũ apud portã vercellinã. correptꝭ armis in foꝝ ꝓrumpũt. obuiũq; leonhardũ ve
netoꝝ legatũ gladijs cõfodiũt ac discerpũt. Exin palatiũ fusis tyrannoꝝ satellitibꝰ aggrediũẽ. quo sine re
sistentia occupato. quos inuenere tyrãnos in vincula coniecerũt. Exin missis ad frãciscũ legatꝭ principatum
ei ciuitatꝭ obtulerũt. q̃ mox ingressus dñium vrbis accepit. Et deinde nõ multis interiectis dieꝰ. cũ liberꝭ
⁊ cõiuge reuersus. ducalibus insignibꝰ exornatꝰ. in triũphantꝭ modũ vrbẽ intrauit. q̃ cũ iã z comũ parmã
q; in deditõem accepisset wilhelmoq; mõte ferratensi alexandriã emisset. non paruũ deinde bellũ cũ vene
tis ⁊ alfonso rege diutius gessit. In quo cũ acrius premereẽ neq; eĩs tante potẽtie par esse poterat. Rena
tum regẽ fortissimis eq̃tũ cohortibꝰ cinctũ ex vlteriori gallia. magnis stipẽdijs ac ꝓmissis allectũ. i auxi
liũ accersiuit. q̃ cũ supatis mõtibꝰ in ytaliã descẽdisset. ac wilhelmũ e monte ferrato arma ponere ⁊ amici
ciam ac necessitudinẽ cõpulisset. ⁊ iam castra sua frãcisci castris cõiũgens. i hostilẽ agrũ descendisset expu
gnatis raptim nõnullis castellis more gallico. mortales oẽs i eis cõprehẽsos trucidasset. Tantus mox
terror venetos inuasit vt iã castra castris cõferre ampliꝰ nullo pacto psumerẽt. nec iam retinere posse brixiã
⁊ pgamũ agris amissis cõsiderẽt. Cũq; thurcoꝝ bellũ res eoꝝ maritimas infestaret repẽte pter oim opini
onẽ pax q̃ diu in senatu aplico fuerat agitata. tenũq; apud laudã interuẽtu cuiusdã icogniti. s ꝓbate ⁊ in
tegre vite monachi. inter venetos ⁊ ipm frãciscũ clam rege facta ẽ. Que res vt regi molesta. ita frãcisco vti
lis ⁊ venetꝭ necessaria fuit. Arcẽ deinde mediolani insaniẽtis ppli furore dirutã frãciscus breui restaurauit
nutu fortune siue cũcta regẽtis dei ꝓuidẽtia nobile ac magnificũ opꝰ hisdẽ manibꝰ subito refectũ ẽ. qbꝰ fue
rat paulo añ reiectũ. Franciscus philelphꝰ nobilꝭ satyraꝝ scriptor p idẽ tps ad heroicũ carmen cõuersus res
Sforcie scribere cepit. Leodrisiꝰ trebellꝰ soluta oõne ac metro clarꝰ hñi cepit. Apd venetos terra mari
q; potẽtissimos. q̃ nomẽ ytalicũ apud barbaras natões lõge lateq; claꝝ fecerat. filius foscari ducis. veluti
q̃ppiã i rempublicã machinatꝰ eẽt in exiliũ actꝰ. deinde reuocatꝰ ⁊ iterũ i suspitõem criminis adductꝰ ⁊ cru
delissime tortꝰ. cũ nihil mali cõfitereẽ relegatꝰ i peloponessuz miserã ibi vitã finiuit. Gener eiusdẽ ducꝭ an
dreas donatꝰ dum Cretã insulã ꝓ veneto iperio gubnabat dux isule appellꝰ. reuocatꝰ domũ honore pua
tur. ⁊ magna mulctatꝰ pecunia i exiliũ mittiẽ. Armilaus iter venetos dignitate ⁊ auctẽ potẽs duz ex con
cilio ad mediã noctẽ domũ reuertiẽ. baculo trãsfossus occidiẽ. nec q̃ tantũ scelus patrauerit inuẽtus ẽ. cu
ius filio ducis id crimini dederint. Franciscꝰ barbarus studijs humanitatꝭ excellẽs. editꝭ nõ paucꝭ neq; il
laudatis opusculis. senio cõfectꝰ nõ sine celebri noĩe vita decessit. Impator fridericꝰ cũ romã rediens eo
se cũ cõiuge ⁊ rege hũgarie ladislao. totoq; comitatu recepisset. libẽter ⁊ amice visus. incredibilibꝰ honori
bus tumulatꝰ est. Fraciscus dux gẽtis. q̃ ãnos. v. ⁊ xxx. summa cũ laude ciuitatẽ rexerat philippo medio
lanẽsium duci brixiã bergamũq; ademerat. copias eiꝰ plibus locꝭ fuderat. Franciscũ carmiolã claꝝ ducem
copiaꝝ de ꝓditõne suspectus securi peusserat. Marsiliũ carrariũ cuiꝰ maiores diu patauiũ p tyrãnidem te
nuissent. duz pṙnam hereditatẽ vendicare conaẽ interceptuz necauerat. pacẽ cuz thurcꝭ nõ tam honestã q̃
necessariã fecerãt. Impiũq; venetuz terra mariq; lõge ampliauerat. gubnatõni tandẽ cedere cõpulsus est
tanq; p senio reipublice videreẽ inutilꝭ. Ille hmõi cõtumelia affectus ingrate pñe aspectuz nõ ferẽs. eamq;
vitã recusans. q̃ careret ipso e publico palatio in priuatã domũ se recepit vbi cuz principatus sius cuibus
reddidisset. egrã q̃z cõfestim aiam nature restituit. Cuiꝰ casum tanq; puidisset baptista prasius cremonẽsis
astronimꝰ pluribus antea mẽsibꝰ pdixerat. Erat autẽ frãciscꝰ cum moreteẽ nõ lõge ab anno sue vite nona
gesimo. venerabilis senex ꝑpetua corpis maiestate decorus. memor oim q̃ post infantiam aut vidisset aut
audisset. facundia copiosa ⁊ ingenio ꝓmpto. ac ope impiger ac dexterrimo. q̃ moderare fiena senatꝰ optie
nosset. Eiꝰ pr in egipto negociatꝰ. cuz ꝓpĩam regiõis illius quẽpiã de futuris interrogaret. Rñsum ab il
lo accepit. filiuz sibi eẽ. q̃ aliqñ sue ciuitatꝭ pncipatuz assequeret. Frãcisco suffectꝰ pascalꝭ vir singulari prudẽ
tia ⁊ moribꝰ humanissimꝰ. cuiꝰ ducatuz nulla putãt bella susceptuz. nisi vꝭ necessaria vꝭ ad modus gl.osa.

Ludouicus marchio mantuanꝰ iter principes nñi seculi. fame nõ mediocris. lris eruditꝰ. ⁊ rebꝰ militari
bus exercitatꝰ. In eo bello qd veneti cuz frãcisco Sforcia post dñium mediolani ab eo captuz gesse e par
tes illꝰ secutꝰ. magnuz momẽtuz rebꝰ eiꝰ accessit. Carolꝰ frater eiꝰ q̃ fidẽ frãcisco fefellerat i vincula conie
ctus. ibi eiꝰ fideiussione dimissus. cuz neq; sic ꝓmissioni sue satisfaceret oibꝰ q̃ i mãtuano agro tenebat op
pidis priuatꝰ ẽ. Sz cuz stipẽdia venetis faceret. nõ puas eoꝝ copias i mãtuanũ duxit. vbi vastatis late
et p iacentibus agris cuz fortuna pncipiuz eiꝰ belli secunduz fecisset. ⁊ iã mãtuani metu pculsi. rebꝰ suis dif
fidere viderenẽ. Ludouicꝰ accersitꝭ ex mediolano auxilijs. milites suos i aciẽ ꝓducẽs. fratri copiã pugne
fecit. nec ille certamẽ detrectauit. Cõmissum ẽ atrox pliũ i q̃ duo frẽs ãbo etate florentes. ãbo rei militaris
periti. ãbo corpis atq; ai viribꝰ pstantes. de gl'ia. de iperio. de vita. summis conatibus cõtẽdere. Denique victor
ludouicꝰ fuso fugatoq; carolo. oẽs eius copiarũ duces. ac pmores eq̃tũ cẽ. plibꝰ interceptꝭ ille deide pra
ptoris atq; egenus morbo cõfectus interijt. Apud ferrariã mortuo nicolao Estense pncipe. oim nñi seculi

fortunā īuſſimo. niſi cōiugis adulterū ⁊ ī ea ⁊ ī filio dilectiſſimo. vendicare olim coactus fuiſſet [illegible] diuini ſuſcepit. princeps pacific⁹. literarū ꝑitus. ⁊ muſice cultor. q̄ decedēte borſi⁹ frater ei⁹. ⁊ ip̄ [illegible] lius ex cōcubina ptholomea ſeneñ ad p̄ncipatū vocat⁹ ē egregia forma iuuenis ⁊ ī armis cū [illegible] ciuilū. ⁊ agend. ꝑitus. q̄ cū ceſarē fridericū romā petentē ⁊ inde reuerſus magnificentiſſime acce[illegible] [illegible] regiū ducatus honorē accepit. primuſq̄ oīm ī eſtenſi familia dux appellat⁹ ē. Eugeni⁹ pont. [illegible] [illegible] cū grecis cōciliū ageret hugo ſeneñſis q̄ ꝑ idē tp̄s medicoꝝ p̄nceps hit⁹ eſt. oēs q̄ ex grecis [illegible] [illegible] cō ꝯueniſſe crediti ſunt apud ſe inuitauit. quos cū oppipare magnificeq̄ pauiſſet. finito prā[illegible] [illegible] epulis menſiſq̄ remotis eos ī diſputationē pedetētim plaudeq̄ pelleret. cūq̄ iam marchio adeſſet [illegible] tolaus. ⁊ multi ī ſynodo excellētes p̄hi aduētaſſent. cūctos ī mediū p̄bic locos adducit. de q̄b⁹ inter ſe pla to ⁊ ariſto. ī ſuis opibus ꝯtēdere ac magnope diſſentire videnē. edicens eā ſe ꝑtē defenſurū quā greci op[illegible] pugnandū ducerēt. ſiue platonē illi ſiue ariſto. ſeqndū arbitrarent. Cū greci certamē minime [illegible] ſuſſent ꝑtractata ē ad multas horas diſputatio poſtremo cū ⁊ ex ꝯuiuiꝗ ſnīa hugo grecorū p̄hos. alteꝝ poſt alteꝝ argumēt ⁊ dicēdi copia victos tacere cōpuliſſet. palā factū ē. latinos hoīes q̄ iam pridē bellic[illegible] ⁊ [illegible] moꝝ glīa grecā ſupauerāt. etate nr̄a etiā līis ⁊ oīm doctrinaꝝ genere anteire. Fuit aūt dom⁹ eſten[illegible] doct amica. nr̄a etate nō ſolū hugonē de quo ꝯfati ſum⁹ magnis ad ſe p̄mijs traxit. ſed multos ī [illegible] plures ī ceter facultatib⁹ honorauit. In ſtudijs eloq̄tie iohānē auriſpā ſiculū grecis ac latinis ed[illegible] verſu, p̄ſaq̄ clarū inter familiares hītum diten hūmeq̄ fecit. Guarin⁹ aūt veroneñ oīm ferme p̄[illegible] q̄ a nr̄a etate grecas lr̄as didicere. admirabilis ⁊ oīm honore dign⁹ ſener. q̄ oēm etatē ſuā legēdo. do[illegible] ſcribēdoq̄. ꝑcurriſſet. vnicū ſenectut ſue refugiū ⁊ illō q̄ dē honeſtū dignūq̄ ſuis exercitijs actū tutib⁹ īue nit.

In agro bononieñ pirū q̄ndā aridā ex mīorib⁹ formicas paſt⁹ cā cōplures aſcēderāt ſupuenere maio res nō paruo nūero q̄ illas ꝑrim occiderūt ꝑrim deiecerūt. Poſt duas ferme horas tanta mīoꝝ formica[illegible] vis excitata ē. vt tot⁹ ager nigro tectus agmie videret accelere. Supare oēs. ⁊ arboris vndiq̄ ſtipitē cir cūdantes. paulatim aſcēdere ceperūt. maiores formice vbi hoſtes adeſſe aīaduerterūt cōglobare ſe ſupne pugnā expectauerūt. poſtq̄ ſil acies ꝯuenere cōmiſſo p̄lio. maiores morſu rabido. mō illas mō iſtas e[illegible] morſibus interimere toniq̄ breui ſpacio cōfecerūt. vt cadentiū morientiūq̄ tumult⁹ ad piri radices nō parua in terra ſuccreuerit. Sꝫ cū ꝑtinati⁹ inſtarēt mīores ſpēq̄ acies aciē p̄mereret vigintiq̄ aut plēs vnaꝫ ex hoſtib⁹ circūdarent ⁊ a tergo ⁊ a fronte pugnātes nuda q̄ꝫ latera ꝯfoderēt. victe tādē maiuſcule ⁊ ad vnū oēs neca te. [illegible] p̄us temere p̄liꝗ penas dedere. Hec acta ſunt ſpectātib⁹ rōne copijs eccie. cū. s. petri cathedrā eu[illegible] ge iu⁹ q̄rtus teneret. ea nob̄ q̄ ſe vidiſſe ait. vir fide dign⁹ ⁊ aucte retulit. Nicolaus piſtorieñ vtroq̄ iure cō [illegible] q̄ tū in caſtris ap̄licis nerij ſeneñ ep̄i vices agebat. Simile h̄ illi eſt qō in gallia belgica nō longe ab vrbe leodio ꝯſtāti fama geſtū ferūt nidū ſiue ī arbore ſiue ī rupe falco ſibi parauerat. ouaq̄ fouēs pullos aut dies expectabat. hūc corui ſupuenientes loco deturbauere. ouis ei⁹ effract ac vorat ſpectauere id e ꝓ[illegible]mo hiula fugiētēq̄ trepidū falconē annotauere poſtridie mirabile dictu falcones coruiq̄. q̄ſi ſeptētrionales illi meridionalē ꝑtē tenētes. ordinatis acieb⁹. ⁊ tanq̄ rōis capaces eſſent. alijs q̄ cornua obſuarēt. alijs q̄ media ducerēt agmīa diſpoſit. atrox ⁊ ferociſſimū p̄liū ī acre cōmiſerūt. in q̄ cū mō corui. mō falcones. ce derent. ⁊ iteꝝ reſumpt viribus certamē inſtaurarēt. tot⁹ vndiq̄ ſtrectus ager. ⁊ pēnis ⁊ cadaueribus obte ctus ē. ad extremū victoria penes falcones fuit q̄ nō ſolū roſtris. ſꝫ etiā vnguib⁹ acerrime decertantes. cor uos oēs ad internitōem deleuere. Exin paruo tp̄e intericcto cū duo de leodinēſi eccia contendentes. alter a gregorio. xiij. alter a bādicto. xij. in ep̄m elect⁹. Erat em̄ inter illos de rōno pōtificio diſceptatio. ambo cū copijs ī eūdē locū pugnaturi venerūt. Johānes dux burgūdie alteꝝ armis iuuit. alteꝝ leodieñ ꝑplus ſeq̄ bat. Pugnatū ē collatis ſignis. ſumma vtrinq̄ cōtētōe. horrendū cruētūq̄ p̄liū factū. In quo tādē victor iohānes. xxx. milia hoſtiū cecidit mirabile ei⁹ rei fanū ꝯditū ē. qō nos illac poſtea trāſeūtes ceſoꝝ oſſibus plenū vidim⁹. Sꝫ de bello falconū ac coruoꝝ ſuā cuiq̄ opiōem relinqm⁹ veri piculo penes famaꝫ dimiſſo.

Bononia q̄ nō tā ſtudioꝝ mr̄ q̄ ſeditionū altrix appellari p̄t ſoroꝝ ⁊ ip̄a genue. ac ſoli⁹ incōſtātie ꝯſtās cū factōe Zambeccariā. nō ſine cede multos ciues domo pepuliſſet. cōi canetuloꝝum ac bentiuolioꝝ ꝯſilio. re gi cepit. p̄nceps factionū baptiſta cauetul⁹ ⁊ hanibal bentiuoli⁹ fuere. ābo ſanguinarij. ābo patrat cedib⁹ magnos q̄ lꝫ ſil ꝯparato facto iūcti eſſent. nihil tū inter ſe meliores fuere nā hanibal dū leuato de ſacro fon te baptiſte filio viſurus puerperā cōpiem ſeqt. eiq̄ manu p̄ēſa ꝓ nouo natu cōgratulat. ab iuuēnibus ex improuiſo baptiſte ſatellitib⁹ obtruncat. vt maifeſte apparuerit baptiſmi ſacrm nō tā federis retinēdi q̄ ce dis patrāde cā a baptiſta q̄ſitū fuiſſe. Sꝫ nō multa mors hanibal fuit nā q̄ ꝑtes ei⁹ ſeqbāt. ſumpt paulo [illegible] armis fugat aduerſarijs plateā obtinuere. Baptiſta indicio tandē pueruli ī ſpecu quodā ſbterraneo cū [illegible] [illegible] cōplurib⁹ ſuis latitās rept⁹. ⁊ fumo cōpulſus exire. mox plib⁹ vulnerib⁹ ꝯfoſſus ē. cadauer ei⁹ ī [illegible] [illegible] ludibrio hītū cū pleriq̄ more ferarū. cor ei⁹ dētib⁹ laniaſſent. cruorēq̄ bibere nō horruiſſent tandē exuſtū ē.

Apud florētiā p id tp̄s xantib⁹ latebat herculis bētuoli quē quōdā eugeni⁹ pont. ma[illegible] [illegible] ſiue iuſſerat fide ꝓmiſerat fili⁹ extra mr̄imoniū nat⁹. paupem vitā lanificō ducēs. nec ſat [illegible] quo p̄e genit⁹ eēt. Hūc bononieñſes exilio vocāt recuſante quodāmō inuitū ī p̄riam ducūt. [illegible] [illegible] faciūt. tutorē hanibal filio reipublice p̄ncipē tradūt. cui⁹ ea ī reb⁹ aduerſ fortitudo. ea ī ſecūdis [illegible] deratio habit⁹ ꝯſtā ē. vt herculis filiū oēs nouint. Qui cū exules ꝑ ꝓditōem nocte q̄dā vrbeꝫ intra[illegible] [illegible] v[illegible]ctores iſultaſſent. haud q̄q̄ deſtitut⁹ aio. excitat amic. correpti armis. in eos [illegible] [illegible] victos cedi captiſq̄ ex ciuitate plib⁹ deturbauit. Beſſarion eo tp̄e cardinalis nicen⁹ natiōe gre cus. prudētia ſingulari. ⁊ nr̄a ſuaq̄ lingua ꝑitiſſim⁹ Nicolai. v. pont. max. in ea vrbe vices gerebat. d[illegible] ad ip̄i⁹ pōtific obitū legatiōe funct⁹. nobilitati plebiq̄ iuxta car⁹ fuit. Cuius eo deducta ciuitas ē vt [illegible]

pape rogare magnificē ex pace q̄rant. qđ plane nȭ experit. Ludouicus scđm q̄uot coronatoz cardinalis le
gat⁹. q̄ q̄uis ingenio valet. ⁊ ea p̄dit⁹ ē aucte. q̄ summi sacerdot̄ nepoti deberet̄ nō plus tñ i vrbe p̄t q̄ fe
ratu placet ⁊ tanto bonon. ē i viro. Florētiā vrbē ex fesulanis ruinis ad ripas arni fluuii cõditam p̄iscu
boles fluentiā vocauere. quā cū auspicus fundata felicib⁹ vicinas p circuitum ciuitates excellere. multisq̄
modis impiū ꝓpagare cepisset. florētiā longe meli⁹ q̄ fluentia dicta ē. Jn hac vrbe pōtifex maxim⁹ euge
nius q̄rtus id cõciliū qđ ferrarie cū grecis cepat. magnifice ꝯsumauit. Erāt p̄les inter grecos ac latinos su
per archanis orthodoxe fidei ꝯtentiões. quarū maxima ⁊ difficillima fuit de sancti spūs ꝓcessione. Cū greci
a patre tñ ꝓ cedere dixerant. nisi ex p̄re filioq̄ ꝓcedentē assererēt. post multas ac diutinas disputatiões. in quib⁹
tanq̄ interpres Nicolaus sagūtinus vtraq̄ lingua disertissim⁹. ingenio facūdiaq̄ iuxta ꝓmptus. illustre
nomē adeptus ē. Tandē cū latina eccl̄ia inuentū fidei symbolū ꝯsensere. Ciuitas impatorē grecoz ⁊ patriar
cham cōstātinopolitanū. ⁊ oēs eoz comites abunde lauteq̄ pauit p̄triarcha hic senio ꝯfect⁹ decessit. ⁊ apđ
p̄dicatores intra eccl̄iam humat⁹ ē. cui masseus poeta laudens̄ nō ignobilis epithauiū v̄s. bus imparibus
edid. t. Nicola⁹ picinin⁹ illustris copiaz ductor. ab exulib⁹ florētinis inuitat⁹ musellanū ingressus agrū q̄
a florētia. x. mil. b⁹ passuū abest. hostiliter cūcta diripuit. nec diu postea in agro aretino cuz eugenio simul ⁊
florentinis bellū intulisset. apud anghiarū magno p̄lio victu⁹ ⁊ ꝓfligat⁹ ē. Ludouic⁹ archieps̄ florentinus
aplicus tūc copys p̄erat. q̄ ea victoria nobilitat⁹ ad cardinalatū paulo postea ꝓfectus ē. Eugeni⁹ enī ⁊ vni
one grecoz facta. ⁊ picininij metu deposito. mēte atq̄ aīo auct⁹. xij. ⁊ x. cardinales creauit. viros aut ge-
nere illustres. aut v̄tute p̄stātes. aut vite sctitate cōspicuos. inter q̄s duo greci assumpti sunt. ysidorus ar-
chieps̄ rutenoz ⁊ bessarion nicenoz pontifex. q̄z sup̄ meminim⁹. Alfonsus rex arogonū rogat⁹ a philippo
maria vt antea dictū ē. sibi aduersus venetoz potētiā vt opem ferret. coacto nō paruo exercitu ꝓfecturus i
galliā iter ingressus. Sz añ philipp⁹ obijt q̄ ipse tyburi quo iam appullerat digrederet̄. audita v̄o amici
morte. ⁊ q̄ ab eo nūcupat⁹ heres esset. in sabinos ꝓfect⁹ magnificētissimo illi funere iusta ꝓsoluit. Deinde
trāmisso tyberi. recta via in florētinū duxit. eo vt aiebat animo vt florētinos reuocare suas copias ex gal
lia cogeret. atq̄ ita p tusciā pacatā ⁊ sibi amicā ad opē mediolanēsib⁹ ferendā q̄s veneti bello p̄meb. āt ꝓfi
cisceret̄. noluerūt florētini ab alfonso rogati venetoz societatē deserere. Quapropter alfonsus i agrū vul-
teranū ꝓfectus pomaratū. haud ignobile oppidū portas claudere ausi eo ip̄o q̄ venerat die copijs circū/
positis vi cepit ac diripuit. Deinde ad castrū nouū i eodē agro situ mouit. cui⁹ incole audita pomeratij cla
de cōfestim absq̄ certamine i deditiōem venerūt. Jdē fecere aliquot castella circūiecta exin mōtecastellum
natura ⁊ ope munitū obsedit. quo t̄pe ea imbriū magnitudo atq̄ vis venetoz exorta ē. vt neq̄ extra tentoria
q̄escere milites possent. misis eoz discept̄. milites ꝑmane raptatis q̄b⁹ ex reb⁹ ⁊ qđ annone inopia labora
bat. Mouēs inde alfonsus cāpiliā duxit. Sz florētini id opidum p̄sidio ⁊ annona firmauerāt frustra ibi
cōtēdit. castella tñ aliquot finitima i gerardisca. id ei regioni nome ē. recepit atq̄ illis restituit a q̄b⁹ florenti
ni p̄us ademerāt. erat in comitatu reg̃ symonet⁹ mille ducēs eq̄tes. q̄ finito florētinorū stipēdio ad eū trā/
sierat. Sygismūd⁹ aūt malatesta quē rex anteq̄ tusciā ingrederet̄. cū eq̄tib⁹ mille. ⁊. dccc. peditib⁹ ꝯduxe
rat. cū ab eo indies expectaret̄. ad florētinos trāsiuit. Frideric⁹ quoq̄ vrbinatū p̄nceps. notus ⁊ clarus i
armis florētinoz stipēdia faciebat. q̄ cū essent eq̄tatu peditatuq̄ nō inferiores rege. oēmq̄ illi expugnādo
rū oppidoz facultate p̄riperēt. n̄ fuit regi cōsiliuz i obsidiōe campilij ꝑseuerare ⁊ p̄sertim in mōtib⁹ comea-
tus penuria p̄mebat̄. Diuertit igit̄ ad loca maritima ⁊ apud populoniā. olim fama celebrē. nūc dirutā vr
bem ꝯsedit. quo i loco facile sibi ex regno neapolitano. ⁊ frumēta ⁊ bellica tormēta nauib⁹ afferri poterāt
Abest inde trib⁹ ferme milib⁹ passuū plūbinū nobile oppidū i cui⁹ obsidione de q̄ postea dicemus laborā
ti regi castilionū. ⁊ ip̄m nō parui momēti oppidū ꝓdete florētinorū p̄sidio traditū ē. p̄ter arcē quā cū sy-
monet⁹ obsedisset. paucis post dieb⁹ p deditōem cepit. Dū rex paulo āte apud aquā viuā in hibernis age
ret. a legat̄ mediolanēsib⁹ adit⁹ ē q̄ opē ei⁹ implorātes. i eo loco decerni bellū aduersus venetorū senatus
obtinere. Jam ei frācisc⁹ Sforcia mediolanēsi pp̄lo indignat⁹ venetorū auxilio fret⁹. eos subigere summis
conatib⁹ nitebat̄. q̄z paulo añ fines ⁊ arma ꝓmouerat. Cū rex soluta plūbini obsidiōe neapolim redisset
florētini legatos ad eū misere pacē petētes. q̄b⁹ accepta fid̄ i castra ꝓfect̄ postq̄ mādata exposuerūt. bellū/
q̄ recusarūt antonij cardinalis hilerdēn̄. noiati. inter p̄mos theologi opa. q̄ id negocij pōtificis volūtate
susceperat. pauc̄ post dieb⁹ ea lege pax florētino pp̄lo reddita vt castilionū ⁊ insula cilij q̄ ip̄ius bello florē
tinis erepta fuerat in p̄tāte reg̃ remaneret. Sz cū frācisc⁹ Sforcia mediolano potit⁹ eēt. oēsq̄ pōtes ⁊ ar-
ces apud amnē abduā tanq̄ mediolanēsis agri a venet̄ repeteret. alfonsus q̄ cum frācisco eēt infestus e re
sua eē ratus illū. ne radices in tāto impio ageret impedire. p leonellū marchionē estensem recōciliat⁹ vene
tis. ⁊ cū eis amicicia societateq̄ facta florētinis q̄ frācisci fortunā secuti ⁊ armis ⁊ pecunia eū iuuabāt. secun
do bellū indicit ferdinandūq̄ filiū i expeditōem ꝯ eos mittēdū duxit. Erat is eo t̄pe admodū adolescens
ingenio eximio. ⁊ ad cūctas optimas artes docili ⁊ parato. liberalib⁹ disciplinis institut⁹. armoz tractādo-
rū scia edoct⁹. glīe cupid⁹. inedie ac laboris patiēs. cui p̄r sex milia eq̄tū. duo milia peditū ꝯmisit. Fuerūt ⁊ i
exercitu ei⁹ comes euersus ⁊ vrsin⁹ neapoleo haud cōtēnendo copiaz duces. Frideric⁹ quoq̄ vrbinas. q̄
superiori bello florētinoz arma secut⁹ erat. i ei⁹ exercitu militauit. Florētini v̄o postq̄ imminere belli sibi t̄pe
statē senserit Estorē fauētinū symonetū. quē sup̄ noiam⁹ ac sygismūdū malatestā. postremoq̄ alexādrū sfor
ciā ꝯduxere. q̄ sil̄ iūcti. sup̄ decē milia eq̄tū. peditū v̄o magnū nūez i castris hūerūt. Ferdinād⁹ tñ p agrus
cortonē̄ em in aretinū copias duxit. vbi castellis aliq̄b⁹ nō magni nois vi capt̄ atq̄ direpṫ. Folliani⁹ non
parui momēti oppidū. cū oppugnare cepisset. nec hostes auxiliū ferrēt. p⁹ dies. viij. p deditōez accepit. Eq
tum exercitus apđ mōtē policianū p̄lib⁹ capt̄. nōnull̄ occis̄ fudit ac fugauit. Reuciminū i agro florētino ex-
pugnauit. Castellinū v̄o cū obsedisset hyberno rigore inualescēte recessit. ⁊ i maritima loca ⁊ aquā viuam
exemplo sese recepit. Quo t̄pe ⁊ antoni⁹ Olzina vadā i littore maris sitā nauib⁹ occupauit. ⁊ amplioru

fossa a terra eõ munit. Quo ex loco pisanū ꝛ vulteranū agrū infestū reddidit. Cūq; interea florētinoꝝ du-
ces ad foianū castra mouissent. vereq; ferdinādus auxiliū obsessis ferre. Iamq; itineri se cōmisisset. tāta
in castris lues cō[illegible] ceata ē. vt ꝑ langueū[illegible] nūero. nō mō ad rem gerendā. sꝫ nec admouēda castra sat' eēt. Ob
quā rē foianū summa vi expugnatū. nec minori v̄tute defensum. tandē ab oppidanis clam p̄sidio traditū ē
q̄ tn̄ paulopost ꝛ ipse itꝑ pdi[illegible] facre. oppidū incēsū. ac solo eq̄tū. Per id ꝗs tp̄s gerardꝰ gambacurta. dū
castella q̄tuor q̄ pr̄ a florētinis acceꝑat intra apenninū sita. ferdinādo tradere vult. ab vno e suis ꝓditꝰ. ca-
stris amissis ad regē mendicādo secutꝰ ē. Et in pace apud laudā, vt diximꝰ facta reuocatꝰ a pr̄e ferdinādꝰ
in regnū ꝯcessit. Florētini q̄ amiserāt cūcta recupauerūt. Baldacius ꝑetriū copiaꝝ haud ignobil' ductoꝝ
manu ꝓmptꝰ ꝛ audax. cū diu florētinoꝝ stipēdia meruisset i palatiū tandē accersitꝰ. dū mgr̄atui ꝯtumacit'
r̄ndet. captꝰ ex altissimis fenestris i foꝝ p̄cipitat'. cū q̄uis magno casu iā expirasset. securi tn̄ ceruix abscis-
sa ē. Inter florētinos oēs q̄ nr̄a floruerūt etate cosmas cognoīe medicis ꝛ prudētia ꝛ auctē eminuit. is
p̄nceps vrbi hitus senatū q̄ voluit impulit. Ciuitati ex arbitrio dixit inopes ciues q̄plimos ditauit. ma-
monia ex argēto suo domibꝰ multa cōmisit. Villas magnificētissime edificauit. In ecclias ditissima dona
cōtulit. monasteriū sc̄i marci ꝛ ampliū ꝛ nudū a fundamēt' erexit parochie sue tēplū cū paꝝ placeret pro-
sus diruit. Et in structurā admirādi opis ex lapide fesulano suscitauit. Edes suas q̄uis ornatissimas ere-
xisset. ampliꝰ tn̄ meditatꝰ. opꝰ palatiū ꝛ altū ꝛ ingēs. ex q̄dratis lapidibꝰ i insigni vrbis loco. adeo pulcrū
adeo ampliū cōstruxit. vt ei alteꝝ eq̄ri tota ciuitate nō possit. Cōmēdāda ē mult' in rebus florētinoꝝ ꝓui-
dentia. tū maxime qđ i legēdis cācellariys. nō iuris sciam vt pleraq; ciuitates sꝫ oratoriā spectāt ꝛ q̄uocant
hūanitatis studia. Norūt eni rectā scribēdiq; dicēdiq; artē nō bartholū aut innocētiū. sꝫ tulliū q̄ntilianūq;
tradidere. Nos tres i ea vrbe cognouimꝰ grec' ꝛ latinis lr̄is ꝛ cōditoꝝ opa' fama illustres. q̄ cancellariā aliꝰ
post aliū tenuere. leonhardū ꝛ carolū aretinos. ꝛ poggiū eiusdē reipublice ciuē q̄ secretariꝰ aplicus. mbꝰ
q̄ndam romāis pōtificibꝰ dictaret eplas illos p̄cesserat colucius cuiꝰ ea dicēdi vis fuit. vt galeatiꝰ medio
lanensiū princeps. q̄ patrū meoꝝ memoria grauissimū florētinis bellū intulit crebro dicē auditus sit nō tam
sibi mille florētinoꝝ eq̄tes q̄ coluciy scripta nocē. Disceptatū ē diu inter florētinos ob pecuniarū exactio-
nes. q̄ tenuiores ciues mag' q̄ opulētos vrgebāt. His diebꝰ cōsentiēte cosmo noua rō fortunaꝝ. cuiusq;
ciuis descriptio cepta ē. quā raro factā sine tumultu moniq; ppl'i fecerūt at tūc q̄ete trāquilleq; trāsijt. Lucē
ses q̄ ii nr̄a memoria bis florētinoꝝ obsidionē erepti. bis philippi mediolanēsiū duc' auxilio suā libertatē
defendere. ad extremū cū vicinis viribꝰ pa[illegible]es eē nō possent. nec facile inuenirēt. q̄ q̄tiēs hostis p̄meret. to-
tiens ferret opē. fedus ad q̄nq̄ginta ānos cū eis ꝑcussere. eas leges s'beuntes q̄s dixere potētiores. In-
ter florētiā ꝛ senā apud oppidū qđ sc̄m̄ cassianū appellat' anno post iubileū sexto. vise sunt nubes vigīti
(vt ferūt) cubitis a terra sublimes inter se mirabili ventoꝝ impetu agitare. ac depugnare ꝛ altere alteras pel-
lere. ꝛ mutatis sepe vicibꝰ pelli q̄ pepulerāt interea summa atꝫ incredibili sp̄us violētia. domoꝝ tecta ꝑ in-
ane iactari muros deijci. ꝛ saxa ingētia loco moueri. vetustissimas oliuas. ꝛ antiquissima quercuū robora
radicitꝰ cōuelli. atq; eē[illegible]ingi. hoīes ꝛ iumēta nō puis spacijs ꝑ celuꝫ ferri atꝫ raptari. hec nob q̄ se vidisse
aiebāt retulere. sꝫ mag' nos (vt crederemꝰ) eplē a grauissimis viris de his rebꝰ alfonso regi dū apud eū age-
remꝰ scripte. ꝛ in p̄ntia nr̄a lecte cōmouerūt. Vrbs sena vr̄i mihi origo ē. scdm hodie locū in etruria obti-
net. amenissimo sita loco. Et si mihi fides hn̄da ē. ppl'o neq; rudi neq; iurbano. Huiꝰ rectores q̄ nobilitate
postposita. q̄ fuit i illa ciuitate. tota ytalia memorabil' ꝛ pte ppl'i quā duodecim appellāt prorsus cōculca-
ta. multis annis i pace q̄euerāt inter se tandē duas factiones hr̄e ceperūt. q̄ ꝓut sue rei conducere arbitrate
sunt. ita se vl' ppl'is vl' ytalie p̄ncipibꝰ cōiūxere. Cū v̄o rex alfonsus i florētinos (vt antea relatū ē) cōduce-
ret exercitū. factiōes ipē manifestꝰ patefacte. Altera regiū bellū ꝯ florētinos inuādū eē ꝯsuluit. altera cum
florētinis auxiliū dandū eē suadē nō auderet. dissimulādū cēsuit vicerūt p̄mo reg' amici ꝛ eiꝰ castra ꝓmt-
atū misere. Sꝫ cū rex ad sextū lapidē vrbi ꝓximꝰ castrametatꝰ eēt. dissemiantibꝰ in plebe q̄ florētinis stu-
debāt alfonsū nō tm̄ florētie q̄ senaꝝ dn̄ium q̄rere. tota vrbe trepidatum ē. ꝛ armati ad portas dispositi
haud aliter alfonsi milites q̄ libertate sue insidiātes obseruauere. Cōminuit aliquātisp eā ppl'i suspitiōem frā
ciscus martorellus p̄stanti vir ingenio. ꝛ quo rex libēter vteret'. legatꝰ ad eos missus. sꝫ cum nō tam regis
amore aut odio. q̄ priuat' ciuiū ꝯtētionibꝰ rei publice ꝯsilia turbarēt'. adeo tenuiter ānona i castra reg' de-
portari ꝑmissa ē. ꝛ vt florētinis sil' ꝛ regi viderēt' lesi. Idē factū ferdinādus reg' filiꝰ alio postea tpe i eos-
dem florētinos duxisset neq; eni p̄ncipio eiꝰ aduētꝰ satis ei fauētes fuere. Sꝫ veneti cū senensibꝰ ac rege fe-
dere iūcti eēnt vsq; adeo senēses legatōibꝰ agitarūt. Et vt ipi societatē tandeꝫ reg' inierūt. belliq; florētis
indicerēt publice. qđ breui sopitū ē venet' apud laudā incōsulto rege paceꝫ recipiētibꝰ. Post hec senēsibꝰ
aliud ex illigio belli exortū ē aduersus hylbrādinū pitiliani comite in quo ducibꝰ vsi sunt sigismūdo ma-
latesta ꝛ eutberto corrigēsi quoꝝ potētia nō tā hostibꝰ q̄ ipis senēsibꝰ formidāda fuit. Suborta aūt iter
sigismūdū ꝛ senēses discordia. cū sese ille suspectū eē aiaduerteret. nō sine suo ꝛ senēsiū dāno recessit. euſ-
bertꝰ cū senēsibꝰ ꝑseuerauit. Interea comes iacobꝰ pyciniꝰ. q̄ iā pridē apud venetos stipēdia faciēs nō
sine laude reꝝ gestaꝝ eoꝝ copias duxerat cū pace vbiq; parta stipendio careret in etruriā ꝑperās senenses
iure p̄ne amicicie. vt sibi auri. xx. milia mutuo darēt. missis legatis expetijt. qđ cuꝫ frustra fuisset. acies in
eos cōuertit. Et ingressus senēsem agrū. pleraq; oppida ꝑtim vi ꝑtim ꝓditōe recepta diripit. Calixtꝰ ter-
cius q̄ recens pontificatū inierat. copias suas senēsi ppl'o auxilio mittit idē frāciscus Sforcia idē florenti-
ni faciūt veneti q̄oq; ꝑ fedus requisiti auxiliū q̄uis tenue p̄bent. Cōmittit' ex iprouiso p̄liuꝫ. ex quo sine
magno damno ꝑtiū discessum ē. Iacobꝰ cū exercitu coactꝰ ē castilionū sese recipe. qđ oppiduꝫ eē diximꝰ a
florētinis priori bello receptū vbi q̄uis acriter oppugnaret'. expugnari tn̄ nō valuit. Inter hec Eusbertꝰ

in suspitionē actus tanq̄ cū piccinino sentiret. cū eius rei nō parua extarēt indicia vocatꝰ ad vrbē in senatu senēsiū mandatꝰ ē. ⁊ ꝑ fenestrā in foꝝ ꝓiectꝰ ē. Pycininꝰ paulopost orbetelū natura loci munitissimū oppidū ꝑ ꝓditionē obtinuit. vna eīn tantum nō via. itaq̧ artissima. ⁊ arcis oppositiōne defensa ꝑ ꝙ aditur. reliquas ptes stagnū claudit ꝑuis duntaxat lembis cymbisue nauigabile. Hic cū frumēti vinique copiā picininꝰ reperisset. tamdiu se detinuit donec pacē apud regē arogonū firmata i regnū sese recepit. Sꝫ ea pax externo bello senēses soluit interno magis ac magꝰ īplicauit. nā regꝰ amici. ⁊ tanq̄ bellorꝫ ei fauissent pycininique studio fauissent. partim securi ꝑcussi sunt. ꝑtim relegati. multi cū sibi ꝑiculum in ꝑria imminere cernerent. spōte i exiliū abiere. adeoq̧ i eos q̄ suspecti sunt hīc. seuentas exercita ē. vt etiaꝫ florētinis videaꝫ esseuitū nec dū malorꝫ finis q̄ñ in ciuitate pax pacata. noue indies machinatiōes. aut fingūt aut inueniuntur ⁊ sanguis ciuilis in forū dispgit. hoc fortasse malū equulꝰ ille ꝓnūciauit. q̄ āno iubileo añ portā eiꝰ vrbis q̄ romā ꝑgit. pregnās freq̄nter astāte ppl̄o. dū pareret expirauit. Erat eīn hermofroditꝰ. cuius feminei sexꝰ nullū i eo vestigiū cerneret. Inter alios quos vrbe relegatos haud nocētes ciuitas existimauit duo fuere ab ipa pueritia socij. ⁊ studiorū cōione coiūcti. quis alter iuris ciuilis sciam ꝓfiteret. alter poetici. Gregoriꝰ lollius. ⁊ frāciscus patricius cuiꝰ plā extāt poemata. q̄ doctissimi ꝓbāt. ⁊ q̄ vitā sibi retinuisse credātur. Marianꝰ sozinus ꝑ idē tp̄s sciatur nō solū apud senēses. ꝟ tota ytalia late clarꝰ ē hicꝰ. Plūbinū nobile oppidū ex populone ruinis edificatū existimaꝫ nōnulli populinū appellādū putāt id ē i littore tusci maris situ. Ilue insule oppositū. q̄ ferri venis inexhausta magnū quotannis vectigal plūbini dn̄o prebet. Huic oppido p̄fuit iacobꝰ appianꝰ ex paula nobilissima femia martini q̄nti romani pōtifice sorore natꝰ. pacificus q̄dē p̄nceps. ⁊ a vicinis amatus. Qui cum ex cōiuge virilē sobolē nō suscipet. extra matrimoniū heredē q̄rens cōcubinā q̄ndā amare cepit. cuiꝰ cū venter intumuisset. ⁊ iā tp̄s pariēdi ꝓpe adesset. incredibili gaudio gestiens florētinis ac seneñ. legatos vti ad se mitterēt ac partū de sacro fonte leuarēt. futuros cōpatres magnis p̄cibꝰ inuitauit partū e venere. ad dictā diē legati. mulier inter obstetricū manꝰ diu laborans. ethiopē tandē peperit. q̄ res vt risum ppl̄o chachinnūq̧ excitauit. Ita ⁊ cōpatrnitates ⁊ leticiā principis interrupit tybicē m̄ forte maurꝰ in familia eiꝰ erat. ex q̄ natū puerū credidere. q̄ mox vbi detectū flagitiū intellexit saluti sue fuga cōsuluit. Mortuo Iacobo Reynaldus vrsinꝰ ꝑcꝗ vir ingenio ⁊ rei militaꝫ ꝑitus in eiꝰ locū suffectꝰ ē nō suo iure ꝟ cōiugis. q̄ iacobi filia fuisset. Hūc alfonsus cū in tuscia florētinos a bello destinarēt. fauentē hostibꝰ repit q̄propter castris plūbino admotis. cū intra menia clausuꝫ terra mariq̧ summis viribus oppugnauit. ꝟ nō minori v̄tute ipe ab interiori ꝑte ciues suos defendit quā regis miles ab exteriori muros īuasit. Pugnatū ē diu acri cōtentiōe ita vt milti vtrinq̧ ceciderint. cōplures vulnerati in hostiū manꝰ peruenerūt. ⁊ eo ꝓlio militꝫ virtus enituit inter quos duo antonij alter tiranus. alter cadola ad muros pariter vadētes inter ceteros pugnare fortiter aiaduersi sunt. Sꝫ oībus p̄latus ē galeatiꝰ Baldasinꝰ natione siculus q̄ ter muri fastigio appₒhenso q̄ prius tormēta disiecerāt conatꝰ est oppidū irrūpere. cetrꝫ feruentis aq̄ viueq̧ calcis. q̄ inter arma ingesta vbi ad corpus penetrauerat vrebat artus vi deterritus. grauisq̧ saxi ictu cū reuulsa aggeris ꝑte deturbatus ē. Fuit aūt galeatus statura q̄ mediocrē excederet robustis ac teretibꝰ membris. corpis magnitudini vires r̄ndebant luctatione iactu saltuq̧ nulli hominū cessit. membrorꝫ robori par animꝰ erat. eq̄ ac pede iuxta bellator acerrimꝰ. armatura graui armatus galeatusq̧ humiliās. sinistrā sellā. dextra hastaꝫ equestrē tenēs. strēnuo saltu grādi statura equū insilebat. singulari certamie q̄ter ꝓliatus. bis i ytalia. bis in gallia trāsalpina totiꝰ victor euasit. a tribꝰ hostiū equitibꝰ. cōtra florētinos bello peditꝰ vnū ex his gladij capulo semineceꝫ eq̄ excussit. aliū citato equo medium amplexus e sella extractū humi strauit. Tercū cubito grauiter ꝑcussum i fugā v̄tit tāta porro modestia vt nūq̧ ipe de se vl̄ rogātibus amicis diceret vite cultu. morūq̧ elegātia. oībus p̄terea gratꝰ dilectusq̧. Perstitit aūt plibus diebꝰ ad plūbinū alfonsus. ꝟ cū oppidi expugnatio difficilis videreꝫ neq̧ iā cōmeatus in castris esset. ⁊ equi cōsumptis arborꝫ folijs fame perirēt. dissoluta obsidione recessit. nec diu postea Reynaldus morbo interijt vxor eius katherina verita. ne rex i se viri delictū puniret. missis ad eū oratoribus. tributū ei quotannis dū viueret. aureū poculū quingētorꝫ aureorꝫ daturā ꝓmisit. Ea mortua sollicitis oppidanis. quem sibi potissimū dn̄m legerēt vicini v̄o potētatus cū varijs artibꝰ ad se trahere conarent. relnūciatū ē manuelē appianū adhuc ex principū suorꝫ ꝓsapia supesse. cui se cōmittere possent. Hic multos annos in militia versatus necq̄m aut opes cōgesserat. aut egregio aliquo facinore nomē q̄sierat. Ob quā res dimissis iā armis vxorē mo ꝑe inter apulos ceperat. ibi tenuiter vitā agebat. nihil minꝰ q̄ dn̄andi sollicitꝰ cū a plūbinensibus publice reuocatus ē. quod ei primo nūcio veluti somniū visum ē. Exiñ fortune ludus libenter amplexus tanq̄ vite reliquū dormiuisset. In alterū virū mutatus. quis senex principatū suscepit. Rexitq̧ postea plerisq̧ annis ciuibus suis gratus. ⁊ vicinis amicus. Alfonso v̄o qui ei fautor ⁊ fuisset ⁊ stipendiū fecit ⁊ cēsum dedit. Decessit aūt e duobus filijs extra legitimū cōiugiū sibi natis minore quē cū ciuitas seniori preferret herede instituto. In viterbio v̄o nō parui motus fuere Sedente nāq̧ nicolao quinto princiualles gattus eius vrbis princeps. dū roma redit. apud lacū vicensem ab inimicis inuasus obtrūcatus est. Exiñ sedente Calisto tercio wilhelmus eiꝰ nepos. noctu domi necatꝰ. ob quā rē ciuitas i eltionē sollicita. dū malefactores inq̄rūt. dū illi fugiūt illi plectūtur. magnas calamitates ꝑpessa ē. Urbis rome iā tandē nobis sese res offerūt. q̄bus suā narrationē petētibus ꝓ nr̄o breuitatis instituto. satisfacere pergimꝰ. Hic ioannes vitellius alexādrinus ⁊ cardinalis ⁊ legatus patrimonij btī petri gubernator ⁊ ductor ap̄lici exercitꝰ. q̄ fulginates. q̄ camertinos tyrannos. qui p̄fectum vrbis. qui comitem anthonium pisanum. qui plures alios ecclie insultatores bello victos neci dederat. Dū pontem tyberis. quem sancti angeli vocant transire nititur in etruriam copias traducturus ab his qui arcem adriani custodiebant. repente inuasus vulneratus captusq̧ in arceꝫ rapiꝫ. vbi pauc. post diebꝰ siue hausto veneno siue ex vulnere

vitam finiuit. Prouinciam deinde suam sortitus est ludouicus et ipse cardinalis aquilegiensis patriarcha. iam rebus gestis et amicicia pontificis late cognitus. qui pacatis rebus in vrbe eugenio reditum preparauit. Comprehenderant romani eugenium ac libertatem asserentes. apud sanctam mariam in transtyberina regione custodiebant. cumque cum deceptis custodibus per tyberim nauigio fugeret. iaculis ac sagittis petierant. fremebat enim populus. cum externus miles infestis armis romanos vastaret agros. homines atque armenta surripiens. Sed cum pluribus annis eugenius abfuisset intellexerant et opulenti ciues et inopes romani summi pontificis curia. non tam vrbem quam vastam ac desertam speluncam videri. quapropter ex rebus missis ad eum legatis vt in vrbem suam rediret. magnis precibus rogauere. Rediit ille nono postquam effugeret anno. nec tam ignominiose pulsus fuerat. quam exceptus est gloriose. Fuit cum francisco Sforcia et in piceno de quo postea dicemus et in aliis locis periculosum bellum. quod per ludouicum cardinalem et nicolaum pyzininum iam sibi reconciliatum confecit alfonso rege opem ferente. Cogitauerat franciscus Sforcia tudertinam vrbem sibi amicam. nam eius aliquando potitus clementi ciues imperio rexerat. deinde romam cum exercitu petere. Erant enim inter cardinales nonnulli qui ludouici potentiam indignantes franciscum non quasi aduersus eugenium. sed contra eius consilium inuitabant. inter quos nicolaum capuensem in vrbe gratiosum ac potentem fuisse commemorant. nam eugenius per id tempus cum de ipsa re suspectum roma amouendum curauit. Sed cum auxilia ecclesie prope aduenissent franciscus irrito proposito retrocessit. Eugenius vero qui cum quondam venetis ac florentinis studiosissimus fuisset. cum illi hostem suum franciscum aduersus ecclesiam armis pecuniisque iuuarent et ipse ad ipsorum hostes declinauit. Alfonsum regem ac mediolanensium principem. et rex quidem eius suasu vsque ad tyburem venerat philippo cuius opes iam pene collapse videbantur laturus opem. aut in tusciam contra florentinos aut in galliam contra venetos profecturus. sed eugenius cum quatuor cardinales creasset. ex quibus successorem suum assumendum esse predixerat in lectulo egritudinis iacens. paucis post diebus migrauit ad patres. et in basilica beati petri apud eugenium tercium sepultus. Prius tamen quam obiret germani qui postquam duos de summo pontificio contendere animaduerterant. neutralitate quadam vtentes. vtrique recusauerant obedire. destinatis romam legatis. inter quos et ego vnus eram a friderico imperatore missus obedientiam ei iam morituro restituerunt. Ipse vero theodericum coloniensem et iacobum treuerensem archiepiscopos. quos pontificali dignitate priuauerat. mutata sententia ad pristinos reduxerat honores. Magnus profecto et clarus pontifex fuit eugenius contempsit pecunias virtutem apprime dilexit. neque secundis rebus intumuit. neque succubuit aduersis. neque spes ei gaudium. neque metus tristiciam auxit. sedatus animus eundem semper eius vultum ostendit. vino nec breui eoque grauissimo vsus est. durus et asper in hostes. propitius in fide receptis ad hec procerit as corporis. oris decor. et veneranda in sene maiestas quibus fidem adhibuit. plus aliquanto credidit et maius imperium quam par fuerat commisit. huius pater cum in egipto negociaretur cum patre francisci fuscari de quo iam mentio facta est. ab heremita quem pariter adiit. non minus letum vaticinium quam ille accepit. ille enim filium quem habebat futurum patrie principem. hic suum inter sacerdotes ad summum euasurum didicerat. Eugenio postea vero gabrieli nomen inditum fuit. Qui cum adoleuisset defunctis parentibus euangelii non surdus auditor patrimonium quod ab illis non tenue acceperat. inter christi pauperes erogauit. Exin antonio corario comite eiusdem feruoris adolescente religionem intrauit. in qua summa cum laude versatus tamdiu cum illo vixit. donec angelus corario gregorius terciusdecimus appellatus sedem petri sortitus cum alter ab altero separari non posset. ambos aduocans senensi cum bononiensi antbonium prefecit ecclesie nec diu moratus vtrumque cardinalatus honore dignatus est. in quo ambo claruerunt. sed hic summum pontificatum adeptus magis enituit qui et si oriente scismate in principio sui pontificatus vsque ad obitum cum basiliensibus contenderit. Coronato tamen sigismundo cesare grecorum et armeniorum vnione pacta ciuitatibus ecclesie quas amiserat recuperatis tyrannis per articulum deletis. contumacia romanorum edomita. victor inclitus hominem exuit. Hic me quamuis aliquando aduersus eum existimans. deo sacrificium facere cum basiliensibus sensissem. Nam in eo tempore tota nutabat ecclesia. venientem ad se benigne recepit. inter secretarios collocauit et apostolicas subdiaconatus honore donauit. Ecclesiam quoque tergestinam paucis diebus antequam moreretur falso rumore vacantem audisset. multis illam petentibus. nisi mihi pre omnibus destinauit. quod postea successor impleuit. Nicolaus quintus natione tuscus. ex oppido sarezana. patre medico theologica doctrina illustris. et omnium ferme scientiarum genere insignis. post eugenium in petri cathedra suffectus. Qui paucis ante mensibus cardinalatum ab eo cum feliciter apud germanos legationem obiisset. Nec diu prius episcopatum bononiensem acceperat. Hic vrbem multis et maximis edificiis exornauit. cuius opera si compleri potuissent nulli veterum imperatorum magnificentia cessura videbantur. Sed iacent adhuc edificia interrupta. ruineque murorum ingentes. Scisma quod apud subaudienses adhuc in ecclesia vigebat. explosit amedeum papatui renunciantem in gratiam recepit cardinalatus honorem et in patrio dominio legationem reliquit. cardinalibus aliquot ab eo creatis dignitatem dimisit. romanos longa pace ditauit. iubileum feliciter gessit nisi quod in ponte sancti angeli in concursione populorum improuide facta. ducentos circiter homines. aut conculcatos aut in flumine eiectos perisse constat. Bernardinum senensem ordinis minorum professorem. qui paulo ante obierat. in numerum sanctorum retulit. Fridericum tercium imperatorem et leonoram augustam matrimonio iunxit. ac de more vnctos coronauit. familias habunde et cum multa leticia pascens. Bis cardinales creauit. et primo quidem te vnum antonium natione maioricensem. ad titulum sancti crisogoni. quem sibi probe studiis et archanorum sacre theologie cognitionem ex omnibus pares elegerat. Secundo sex creauit. aut doctrina perclebres. aut generis claritate insignes inter quos et germanum suum philippum sancte susanne cardinalem assumpsit. placidis moribus et incorrupte fidei virum. Libros ex toto grecia conquisitos ad se iussit afferri. et in latinam conuerti linguam curauit. magna premia translatoribus prebens. et acceptissimi ei fuerunt in transferendis opibus Georgius trapezuntius. Laurentius valla. petrus candidus decembrer et Gregorius castellanus itemque demetrius natione grecus. qui soluta oratione vtens. cum pontificis aures mirifice oblectarent. nihil ex eo quod peterent. non abstulerunt. In homeri vero poemate quod ab heroico carmine latinum fieri magnopere cupiebat. Cum plurimi ei morem gerere conarentur. vnus tamen inuentus est. qui acri eius iudicio satisfaceret. Oratius romanus qui scribatum apostolicum ea de re consequutus magnisque pollicitationibus illectus. Iliadem aggressus. nonnullos ex ea libros latinos fecit dignos. quos nostra miraretur prisca non improbasset etas. Nicolaus quoque perotus polibio e greco commode atque ornate ad nos traducto. Iohannes tortellius aretinus libro de orthographia peritissime conscripto. Albertus florentinus editis de architectura egregiis voluminibus aliique

pene innũerabilib⁹ noua cudẽtes opa ei⁹ pontificẽ grãm meruere. Adeo eni ingenia excitauit fecitqȝ Ni colaus vt vix ei inueniri possit. in quo magˀ hũanitatis ꝛ eloqntie. ceterarũqȝ bonaꝛ artiũ studia ꝙ suo tpe floruerit. Illud certe nemo negauerit. tot ei a doctissimis viris inscripta eẽ volumia. quot neqȝ suoꝝ pdecessoꝝ. neqȝ īpatoꝝ cuiuspiã nol dictata openim⁹. Vnũ tñ edoctũ ab eo neglectũ miramur. Blondũ flauiũ foroliuiẽsez q res a declinatiõe rõni īpij vsqȝ ad etatẽ nrãm toto orbe patratas mirabili ordine ī decas digessit decades romã describẽdo instaurauit. ytaliã illustrauit. deinde mũpbantẽ orbẽ scribere adorsus oẽm nobis vetustatẽ aperuit. ß ita ferunt boim mores. grato queꝙ extollit põtifex. quẽ pcessor amauit. Ceteꝝ Nicolaus ꝛ veterib⁹ ꝛ nouis codicib⁹ ornatissimaꝫ bibliothecã instruxit. In q circiter tria milia librorũ volũia cõdidit. Sacrariũ aplicũ vasis aureis ꝛ argẽteis. sacerdotalib⁹ indumẽtis mirifice decorauit. Altaris ornamenta aulea queqȝ ex auro cõtexta mirãdi opis coemit. Supellectilẽ toto palatio necessariã magnificẽtissime opatã duplicauit triplicauitqȝ. Legatoib⁹ qs publice audiuit ita rñdiret dubiũ eẽt. sapiam ei⁹ an eloquentiã an magˀ admirere Si qs eẽ ī vrbe pegrinos extimatiõe dignos accepit pcibus eos. missis xenijs honorauit nobiles sua domo extorres q ad se venerãt benigne cõsoluit. paupib⁹ xpi largas elemosinas dedit. religiosis mẽdicantibus nihil ad necessitatẽ deesse sustinuit. ī ecclias vrbis plurima dona ptulit in patrimonio btĩ petri plurimas ac munitissimas arces oportunis locis erexit. hui⁹ tñ tã admirabilis tam expediti põtificis vite ñ defuerũt insidiatores. Stephan⁹ eni rõnus familiã porcaria tenui censu eques. res nouas sepe ī vrbe molitus. ac ppterea bononie relegat⁹. dem inde excedẽs magnis itinerib⁹ romam rediit. Conuocatisqȝ mox amicis. mentem suam exposuit turpe eẽ dicitãs. eã vrbẽ q totã sibi subiecerit orbem. Nũc sacerdotũ impio subiacere. quos recti⁹ feminas ꝙ viros. dicẽs appellauerit. venisse se patã pñic iugũ excutẽ rẽ factu facilẽ si viri fuerint. nicolaũ põtificẽ celebre epyphaniarũ die ī ede. b. petri sacra facturũ. haud magno negocio cõphendi posse. ppłm libertatis amore. ꝙ pclamari cũ audierit mox opẽ audẽtib⁹ daturũ ad colligandũ autẽ psulẽ cathenã aureã secũ attulit. a se iã pridẽ parã. quã cõgregatis oñdit neqȝ eni mox occidẽdũ psulem ex vsu eẽ dicebat. Sz obseruandũ donec arcẽ sancti ãgeli p eũ reciparẽt atȝ vt erat hõ facũd⁹ facile ī suã sniam cõgregatos traxit. atȝ eo facilius ꝙ inopes ere alieno grauatos ꝛ ob ppetrata scelera iudiciũ formidãtes ad se vocauerat qbus nihil erat ī pace sperãdũ. Sz psensit insidias nicolaus missisqȝ militibus cõphendi hoiem iussit illi eũ iã aio fractũ. ꝛ apud sororẽ in archa latẽtẽ inuenerũt cõplices ei⁹ in domo q cõuenerãt expugnati captiqȝ sunt. e qb⁹ vn⁹ baptista sacirra manu pmpt⁹ ꝛ aio intrepido. p medias pontificis cohortes inani gladio sibi appetiẽs effugit. stephan⁹ ī arce sctĩ ãgeli aliĩ ī capitolio suspẽsi vitã finire atqȝ ita pontifex maxim⁹ ingẽti piculo liberat⁹ romane sedis dignitatẽ ingẽtẽ fecit. Felix põtifex ꝛ oĩm iudicio beatissim⁹ nisi eo sedente turci vt añ diximus pstantinopolim expugnassent xpianoꝝ desidie atqȝ ignauie memorabile ppetuũ. Accessit ꝛ aliud qd nõ paruũ eius gliam iminuit. Nã cũ pacis ytalie q cũ vehemẽter ferro vastabatur ꝛ igne. Ipẽ repator ꝛ arbiter cõcordi partiũ voto delectus ẽ. dũ diẽ ex die in deliberationẽ ducit suspectus eẽ frãcisco Sforcie iã mediolanẽsiũ principi ac venetis cepit tanꝙ eã sniam pmere nollet. que alijs pacẽ ecclie alijs bellũ allatura videret. Ob quã rẽ intercẽdẽte symonetto monacho ordinis heremitaꝝ sancti Augustini pfessore obscuri antea nominis ꝛ prsus ignoti. ß vite integritate pbato veneti cum francisco duce cõuenientes inter se cõcordie leges dixere. pstituta die intra quã bello socij pacẽ ratã haberẽt visum ẽ id oĩb⁹ monstri sile humilẽ ꝛ incognitũ monachũ ytaliã pacasse. ß recusante alfonso paceꝫ. q inscio dicta erat vanã eẽ nicolaus q de se hita fuerãt suspitiõem oñdit. misso ad alfonsum legato dñico sancte crucis cardinali prudẽtia singulari ꝛ vite integritate cõspicuo. qui cum caietã. deinde neapolim puenisset interuenientibus venetoꝝ ꝛ aliaꝝ partiũ legatis differẽtijsqȝ oĩbus tanꝙ ex integro discussis alfonso regi non solũ pacem suasit. ß fedus in annos qnqȝ ꝛ viginti inter oẽs ytalie potentatus percussit. cuius romanus pontifex ꝛ cõseruator ꝛ iudex dictus est. Sed cũ doloribus artheticis p oẽm ferme pontificatũ suũ Nicolaus vehementer laborasset indies magis ac magis opprimeret. nec iã ampli⁹ mortalẽ pollutiõqȝ commitatũ candidior anima dignarẽtur e vita decessit. ab eo q añ pontifex eugeni⁹ munera tradiderat. non solũ cõfirmata sunt. ß ampli⁹ pontificalis dignitas adiecta. Tergestinaqȝ primũ ecclia. deinde senẽ. omissa

Calistus tercius post eũ beati petri cathedrã obtinuit natione hyspan⁹ ex regno valentie nobili genere natus. vn⁹ oĩm q suo tpe sciam iuris pfiteret eminẽtissim⁹. ꝛ q cõsiliũ regis alfonsi in q multis ãnis psederat. Illiusqȝ artes ac cautiones p se ferret. Is vt primũ põtificatus apice adept⁹ ẽ mox aĩm ad delendam turcoꝝ ꝛ legẽ ꝛ gentẽ cõuertit votũqȝ vouit. ad eã rem solennes misit in galliã. in germaniaꝫ. in hũgariã. in orientẽ legatos primarios sancte ro. eccie cardinales. e quib⁹ nullus aduc rediit. Alanũ tñ cardialẽ sctẽ praxedis magno ingenio virũ ꝛ aio securo ꝛ potẽti pmptum e gallia reuersuꝫ putãt. Naualia qd antea inauditũ fuerat rome cõstituit triremes qplures ad ripã tyberis in ciuitate leonina parari armauit in turcos misit comitẽ iacobũ pyciminũ senensibus vt dictũ ẽ armis insultantẽ. misso milite suo repressit. Regi alfonso querenti ex eo. quo pacto inuicem victuri essent regna sua. Respõdit ipẽ regat nisi summus aplic⁹ gubernatiõem relinquat. veras eoꝝ multis de rebus dissensiones. magna pars ytalie simulatas cõfictasqȝ credidit. qui fidem dedere cõtentioni alij calistum alij alfonsuꝫ alij vtrũqȝ accusauere. Quoꝝ alter regẽ sub quo natus esset. alter suũ sacerdotem cui tanꝙ vicario dei parẽdum est ferre nõ posset. Hic cardinales a calisto creati sunt. primo tres. ex quibus duo nepotes eius fuere. quoꝝ ꝛ si fuit etas aliquanto iunior. ꝙ tanta dignitas videretur exposcere. doctrina tñ ꝛ circũspectio ꝛ moꝝ suauitas id honoris haud iniuria consecuta censet. Terci⁹ fuit iacob⁹ de portugalia regio semie nat⁹. in q ea modestia. ea grauitas id acumẽ ingenij. id studium lrarum. is amor virtutis emicuit vt ꝙuis iuuenis aduc tardius tamen opinione omniũ ad eã dignitatẽ ascẽderit. Scdo loco sex assumpti sunt. haud profecto indigni. si me vnũ demas. tãto munere meo eni iudicio. nulli dignius id honoris obuenit. ꝙ iohãni epo zamorẽsi cuius sapientie cognitione sublimis

q̃ vno de q̃dragīta annis romanā secutus curiā p oīa ferme offīcia cursus innotuisq; trāsierat cancellarius
vo q̃ a tpe nicolai in carcere tuliāno cardinali ac marchie legato cōmisit germanū eius petrū borgiā egre-
gia specie atq; indole iuuenē. ecclīastice milicie ducē pfecit. Eum pfecturā vrbis ei cōmisit ludouico cardia
li sanctoꝝ q̃tuor coronatoꝝ. ꝛ ipse q̃z nepoti legatōem bononiēsem demādauit. Uincētiū natione hyspanū
ꝛ osmūdam anglicū miraculoꝝ fama illustres inter sctōs redegit. Legatos i Scithiā ꝛ psidē i ethiopiā mi
sit. q̃ xp̄ianos p oriente in fide cōtinerēt. ꝛ aduersus religionis hostes armarēt. Scanderbechio in alba-
nia multisq; alijs p greciam turcoꝝ bello laborātib⁹ pecuniaria subsidia largitus ē. Trāsfigurationis dñice
festū instituit. ꝛ celebrare publice iussit. assumptionē suā peruisq; pōtifex maxim⁹ eligeret pluribus annis
pdixit. Cladē quoq; quā turci apud albam i hūgaria sustinuere anq; fieret vaticinat⁹ ē. Nūc quoq; de futu
ris multa ꝛ magna pmittit. q̃ diuina pietas nō abnuat velim. Mortuo iohāne comite taliacozio q̃ e psa-
pia vrsinoꝝ fuit. cum mascula ei soboles nulla esset vrsini hereditatem eius pp̄inquitatis iure ad se traxerunt
Id egre tulit comes euersus cui⁹ filia nupta esset vnica iohānis filia. Uentū ē ad arma colūnenses comiti
euerso auxiliū pbuere. deinde hortante pontifice psper cardinalis martini quinti romani quondā sapientissi
mi ꝛ felicissimi pape nepos. eius gētis honoratissim⁹ ꝛ lr̄arū studio late clarus. cognationē suā bello sub-
traxit inter vrsinos ꝛ euersum vsq; hodie impacate durāt inimicicie. Latin⁹ sanctoꝝ iohānis ꝛ pauli cardi
nalis illustris vrsinoꝝ familie princeps dexterrimo vir ingenio iuris scīa ꝛ aīo. q̃ alta curet. parua despici-
at insignis ex vrbe pfectus. ad oppida sua recessit. tanq; rome nō se satis tutū existimaret. siue comitis in
sidias veritus. siue pontificis indignatione pmotus. nec reuocat⁹. in hāc vsq; diē reuerti voluit. Calisto i
ter omes cardinales duo ad hoc vsq; tps imprimis auditi atq; accepti fuerūt wilhelmus Rothomagenß
amēno ingenio. ꝛ sanguinei origine clarus ac petrus sancti marci eugenij quarti nepos patricia apud ve-
netos gente nat⁹. ꝛ industria potens. siue qđ eoꝝ cōsilijs multū inesse crederet. siue qđ alteꝝ francie regē ā
alteꝝ venetoꝝ rempublicā ducere posse arbitratus ē. Symonē romanū phie studijs ꝛ arte medica excellen
tem adeo dilexit. vt frēm eius iacobū epm feretranū q̃q; virtute prestātem sua potissimū ɔsideratōne ru-
beo galero donauerit. In audiēdis legatōnib⁹ priuatoruq; hoīm causis antecessoꝝ suoꝝ facilitatē longe sup
parauit. Eplas ꝛ regibus ac amicis p seipm dictauit in signādis supplicationibus libēs ꝛ hilaris tēpus
absumpsit. De iure interrogatus pcupide rn̄dit. leges canonesq; tam ei fuerunt in promptu. q̃s si heri aut
nudiustercius scolā iuris primū exiuisset. Nihil eñi memoria sua excidit qđ retinēdū existimauit. ceteꝝ nul
la facultas ei iuris cognitione potior visa ē. in q̃ ipse ita excelluit vt suoꝝ pdecessoꝝ. q̃ sibi possit equari. vix
vn⁹ aut alter inueniat̄. Hic postq; ordini cardinaliū me inscripsit. varmiēsem q̃z ecciam ad mare baltheus
in sarmathas sitā postulātibus canonicis ɔmēdauit. cui⁹ possessionē fremētib⁹ ea in regione crudelibus
ꝛ atrocissimus bellū nōdū assequi potui. In vmbria q̃ hoc tpe sub ducatu spoletano cōtinet̄ pauce ciuitates
intestinis seditōibus caruerūt. Nursia quinti sertorij quōdā p̄ria guelfarū ptiū insidijs sepi⁹ agitata vix tan
dē respirare potuit. Narnia quā sulphureo gurgite candid⁹ amnis circuit ancipiti vix adeundo iugo gi
bellinoꝝ factione depulsa guelforū ɔsilio ducta qesit. Nō amerinis. nō reatinis. nō fulginatibus. nō oric a
nis nō ipis deniq; spoletanis sue calamitates defuerūt. Sz assisina ciuitas oim miserior iūcta est. q̃ dū mō
brachianā. nō Sforcianā factōz amittit. ꝛ nē ptē q̃ superior. nūc alterā q̃ iferior appellat̄ expellit eo deducta
ē. vt iam ciues vniuersi. nō solū inferiores. ß nulli poti⁹ vrbe iā pene deserta dici pñt. Pycenniū regio-
nē. quā nr̄a etas marchiā vocāt. Franciscus Sforcia vicecomes eugenio q̄rto ponti. maximo cū rebus ba
siliensib⁹ occupato. ꝛ nō solū philippi marie ß alfonsi quoq; regis inimicicijs implicito vna quodāmō ex
cursione ademit. nōnullisq; post annis cōtinuata possessione retinuit. Interim captus amore puelle. q̃ in-
ter v̄gines cōiugi sue seruiebat. ꝛ sibi multaꝝ molestiarū. ꝛ illi necis cā fuit. ppetua ea vocata ē. apud nouari
enses honestis parētibus orta. forma egregia. ꝛ ingenuis morib⁹. nisi potētis dñi decepta blandicijs. vir
ginitatē cū adulterio pmutasset. hec cum paulatim intumesceret vterus ad tegendū facin⁹. quesito qui eā
duceret viro desponsat̄. Constituto nuptiarum die vocatis amicis. apparato grādi cōuiuio. sponsus in
oppido quod a francisci curia non longe inhabitabat aduentum noue nupte prestolabat̄ ducitur illa mul
tis comitata nobilibus. Sed ingressa oppidū. cū descendere in domo sponsi crederet̄. iussa vlterius pgre-
te in arcē rapta ē. nec vlteri⁹ infelici viro vidēde spōse copia fuit. Qđ cum blāca frācisci ɔiūx cordatissima
mulier cognouisset. nūq; deinde qeuit. donec dimissis percussorib⁹ puellā q̃uis diligenter custoditā interfe-
cit. frācisc⁹ q̃uis ea re valde ɔmot⁹. vxoris tñ iusto dolori cēsuit ignoscendū. Eum pōtifex eugeni⁹ iā phi-
lippo regiq; ɔciliat⁹ nicolaū picininū cū exercitu aduersus frāciscū misit regēq; vt iter in marchiā duceret
adhortat⁹ ē. annuit alfonsus. delectuq; militū habito cū florētissimis eq̄tū pedituq; copijs in picenū puenit.
Iūctisq; apđ hisiū cū picinino castris coacq; toti⁹ exercit⁹ duce ɔstituto ɔterritos oppidanos i dedicōz eccie
ɔpulit. q̄z exēplo ꝛ sctī seuerini incole secuti claues portarū misere. Que cū frācisc⁹ accepisset copias suis p
munitiora puincie oppida distributis ptrahere bellū e re sua arbitratus ē. Eum cū petr⁹ brunor⁹ vnus e
copiarū suarū ductorib⁹. cū. dccc. eq̄tib⁹ ad regē trāsisset. maceracēses vo ac folētinates deditionē eccie fe-
cissent. Cōsentiētib⁹ venet̄ ac florētinis redire se in grām philippi ducis mediolani vt reḡ impetū euade
ret anuē īterposit̄ simulauit. Crediđit philipp⁹ lusisq; acquiēns vt copias i regnū reduceret alfonsum fru-
stra rogauit turpe eñi regi videbat̄ inuito eugenio rem ifectā relinq̄. pseuerauit igit̄ atq; acri⁹ instās cingu-
lū oppidū in dedicōem eccie recepit castrum planū vi captū militi diripiēdū dedit. nec territ⁹ ē. q̃uis phi-
lipp⁹ ea re cōmotus pacē cū venet̄ ac florētinis fecisset. Sz aesim cum exercitu petens troylū copiarū duc
tem. cui franciscus maxime fidebat. q̄ iā ꝛ multos annos in eq̄statu suo primos ordines duxerat ꝛ sororē ei⁹
in vxorē acceperat. tradita ciuitate sese dedentē in comitatū suū recepit. Dei de rochancōtratam cum def
fendente ruberto francisci nepote. plurib⁹ dieb⁹ frustra oppugnasset. ad metaurū amnē supra fortune fanū

quo se franciscus cum reliquo equitatu receperat cōtinuato itinere duxit. Ibi ad Alfonsus tybicen quidā a francisco i castra veīt īpetrataq̄ȝ a rege ꝓ sui ordis more. liberiꝰ loq̄ndi venia. multa nephāria i nicolaū pñtem francisci noīe ꝓbra ꝯgessit. ꝓditorē ac ꝑfidū appellans regemq̄ȝ admonēs ne illi se credat. cui fallere potissimū sit. Postremo nicolaū francisci verbis ad duellū ꝓuocauit. In q̄ duces ipi eorumq̄ȝ copie de gl'ia de dignitate certarēt. aparituꝝ q̄ dē vno ꝑclio duci sit' atq̄ȝ eq̄tū v̄tute sit' a rege petit vt equus spectator pugne adesset. Nicolaus iā inde ab initio ea audiēs ꝯmotꝰ. haud leniorībꝰ ꝯuicijs i frāciscū absentem cōiect' fidē suā mīt' exemplis cōprobās egre sibi eē īdit. Corpꝰ suū vulnere i ceruice recepto debilitatum fuisse ōnsūꝝ se singulari certaīe vter eoꝝ ꝓditōis īfamia cēsendꝰ eēt. nisi fortūa hāc sibi facultatē abstulisset oblatā tñ pugnandi cū exercitibꝰ cōditōe3. leto se aīo. cū bona regis venia accipe. Postero die cū copijs suis sb ipsam vrbē faciū patenti campo futuꝝ. qd cū a se postulare nicolaū decoris tuēdi causa rex aiaduerteret vtriusq̄ȝ ꝑ' securitati sese ꝯsultuꝝ recepit. Sȝ cū dicta die nicolaus i campū cū suis ꝓcessisset. atq̄ȝ insultās vrbis menibꝰ vsq̄ȝ ad portas cucurrisset. Rex v̄o ꝓcul īde ad mille passus cū exercitu ꝯsedisset. Liberꝫ vtrīq̄ȝ pa ꝑstaturus campū frāciscus sine regi parū fidēs. sine gl'iam suā de q̄ ꝑ id tp̄s haud dubie iactabat' i discrimē adducere veritꝰ. intra vrbē suos ꝯtinuit. Mag̃ inter franciscū ꝛ Nicolaū. nō emulatio mō vigiut ob rei militaris gl'iam. cuiꝰ primas ptes sibi vterq̄ȝ arrogabat. verū ꝛ simultas ingēs ob veteres inimicicias q̄ olim iter Brachiū ꝛ Sforciā fuerāt. q̄ꝝ alter frācisco p' alter nicolao mgr̄ ac dux fuerat. atq̄ȝ idcirco nō tm̄ hostes s̄ vt inimici inter se bellū gerebāt. nec sb vno eodēq̄ȝ p̄ncipe vt militarēt adduci poterāt. Nicolaus ex corporis breuitate pycinini nomē qd ytalica ligua puū sonat accepit. Sȝ q̄nto mediocritate statura eiꝰ inferior. tanto aī magnitudo superior. Pauca ei v̄ba fuerūt atq̄ȝ pax compta. Sȝ q̄ milītaꝝ ac magnaꝝ reꝝ sniam cōprehenderēt. in milites suos idulgēs. i amicos liberal'. in hostes durꝰ ꝛ asper. dimicandi cupidꝰ. q̄et' impatiens. gl'ie auidus. ꝛ i picul' obeundis ꝓmptꝰ ac securꝰ. ꝑluū ex occasione ꝓtinꝰ sumpsit. hostē celeritate ꝑuenit excursione fatigauit. leuis armature. eq̄te magisq̄ȝ pedite vtebat'. fortes atq̄ȝ asperos milites amauit. hostiū nūero deterreri nō potuit. Quibꝰ rebꝰ cū plimos ꝛ i gallia cysalpina ꝛ i reliq̄ ytalia triūphos ex hoste duxisset haud dubie reꝝ gestaꝝ magnitudīe ꝛ gl'ia mgr̄o suo Brachio maior euasit. Franciscꝰ aūt honesto corpe fuit. ꝛ qd mediocritatē non paꝝ excederet. amplo pectore. robustis mēbris ꝛ apte disposit'. facie grata. iocūdis ocul'. caluicie venerabilis. facūdia copiosus ingenio pacti. aīo reꝝ magnaꝝ cupido. solers i mīstrandis rebꝰ. i laboribꝰ ꝑferēdis infatigabilis. in occasionibꝰ ꝑspiciēdis acutꝰ. ꝛ sagax i hostibꝰ fallēdis. v̄sutꝰ ꝛ vafer i ꝑsagiēdis euitandisq̄ȝ dolis. ac hostiū ꝯsilijs ꝑuertēdis cautꝰ atq̄ȝ ꝓuidꝰ. Raro nisi ex destinato cōflixit hostē. sepiꝰ obsidēdo q̄ȝ decertādo cōfregit. peditatū i maḡ precio huit argento atq̄ȝ auro cultos esse milites voluit. in exeq̄ndis cōsilijs celer ac ꝑseuerās i oī renouāda pñtia aī laboꝝ tollerātia. vsu exercitatione cōsilio mirifice instructꝰ. qbꝰ artibꝰ breui adeo magnꝰ effectꝰ ē. vt vnꝰ ex oībꝰ copiaꝝ ducibꝰ inuictus sit. q̄ cū Nicolao de rei militaris principatu cōcertare posset. Nā cū scia rei militaris atq̄ȝ auctē pares viderēt'. diu dubiū fuit. vter alteri anponendus esset. Sȝ hāc litē fugatꝰ paulopost nicolai exercitus. ꝛ ingens victoriaꝝ francisci cursus ꝛ mediolanēn. fortuna i eū pleno cornu trāslata ꝓrsus diremit. Ceterum fani expugnatōꝫ cū rex difficillimā itelligeret. nō frācisci solū magni ꝛ ꝑitissimi duc' pñtia defensi. verūetiā q̄ vrbs mari adiacens claudi. ne cōmeatus intraret haud quaq̄ȝ potuit. inde abiens in firmanū duxit quo in loco cū alexander francisci frāter eruptione facta. postremū agmen eius inuaderet. cōuersis ii. euꝫ signis hostem intra vrbem repulit atroci pugna per muris facta ꝛ antemurali quod pro vallo stabat vi capto. Deinde ad turrim palmaꝝ composito agmine. ꝑueuienti francisci ep̄la reddita ē nuncio intercepta. q̄ troilo ac petro Brunauro inscripta. inter cetera ea v̄ba continebat. ne ampliꝰ differētes. iam tandē cogitata maturarēt quapropter oīnes de ꝓditione suspectos armis eq̄sq̄ȝ ꝛ oīne suppellectile priuatos in vincula cōiectos in arogoniā misit ꝛ in arce satabie valentini agri custodiri mandauit. nec diu postea cuꝫ temantani deditōem fecissent in regnum suū diuertit. duobus milibus equitū ad pycininū q̄ ad montem aureū cū exercitu substiterat transmissus. Sed priusq̄ȝ illi aduētassent pycininus repentino francisci aduentu inuasus ꝑlio. fusus pulsusq̄ȝ fuerat. Cliuus in quo castra posita erāt. ꝛ oppidū ꝓximū dissipatos fuga huauit. Franciscus ea victoria simul ꝛ ꝑfectione regis elatus picininū vndiq̄ȝ veluti victor percurrere ꝛ infestare cepit. Rogatus ab eugenio alfonsus eo reuerti. cū iam se itineri accingisset. noui regni motibꝰ domi retentus lupum virreū vrsinū garsiāq̄ȝ cum non paruis copijs aduersus Sforciam misit. Interea nicolaus pycininꝰ a philippo in galliā reuocatus frāciscū filiū cum pte copiaꝝ in pyceno dimiserat. Quē Sforcias ad mōtē vlinum prius pugna superatum intercepit quā reg' auxilia ei aduenissent. Post hec ludouicꝰ aquilegiēn. patriarcha cani prouinciam ab Eugenio sortitus iohannem vintimiliū inter belli duces famam prestantem. cum magna equitum peditumq̄ȝ manu a rege missam. omnibus copijs suis prefecit. cuius industria aufidam oppidum obsidione clausum in deditionem accepit. Erant eo tempore non parue philippi copie apud angulum oppidum contra franciscum misse. Nam philippus cū frācisci recōciliatōem iā tandē mutilatā intellexisset Italianū Forlanū i rebꝰ bellic' late cognitū. q̄ pōtific' ptes adiuuaret eo trāsmiserat. Cui cum patriarcha ꝛ vintimilius per rectam viam coniūgi non possent. Nā media loca franciscus obtinebat magnis itineribus promontana ad eum peruenere. quo cognito franciscus e pyceno discedens in vrbinatem agrū sese recepit pr̄iarcha montē molonē obsedit atq̄ȝ obtinuit. Deindē oppidum sancti angeli vi expugnans diripiendū militi dedit. vintimiliꝰ paulopost ab eo i regnū ad hiberna recedēs ꝑ agrū firmanū nō ꝓcul a mōte sctō cōst. ut cuiꝰ ad aētū ꝯterriti oppidani. emissis oratoribꝰ deditōꝫ fecere sitq̄ȝ circūiecta castella. deide ad mōtē altū ꝓfectꝰ. dies aliq̄t ibi misit. Interī firmani ꝯiuratōne factā spe ꝓximq̄ auxilia a frācisco defecerūt alexādro frē cū magna equitatus parte in arcē cōpulso. qbus ꝛ vintimilius ꝛ pontifices

copie mox auxiliū ꝑbuere. Sed cum arx euiuscemodi esset. et sola fame vinci posset. premunitis vrbis par-
tibus. ne descensus ex arce fieret vintimilius vti ꝯstituerat. in hiberna decessit. Sequenti ãno alfonsus roma-
dã buillum ⁊ cū eo mille equites. tondē pedites ad patriarchã in pycenum misit. q̄ vbi cū iacobo caynano i
eccle castra puenit. mox ytalianus forlanus mandãte philippo maria ꝯprehensus ē. at post triduo iussu pa-
triarche apud Roccācontratā securi percussus. montē sabeum deinde cepere. ⁊ aliq̄t castella friderico vrbina-
tiū pñcipi eripuerunt. ꝫ cū iā duo milia eq̄tū a florētinis ac venetis missa. francisci exercitum auxissent.
Philippus vō exercitu suo ad casale maiꝰ iuxta flumē padū a venetis pugna fuso ac castris exuto. copias
suas e pyceno reuocasset. Et amplius eugenij ac regis auxilia postulasset. ad quem duo milia ⁊ quingenti
eq̄tes ex castris eccle iubēte pontifice trāsierunt. franciscus iam bello superior mōtē aureum ⁊ alterū ei ꝓxim
castellum sigismundi malateste qui iā ab eo defecerat. eciam fortune secutus. expugnauit. ⁊ eiusdē oppidū
gradrarium obsedit. Iterū rex alia patriarche auxilia misit. cū quibꝰ i pycenum reuersus iacobum caynanum ꝓ-
ditionis suspectum apud roccācontratā. vbi et ytalianum forlanū interfici iusserat capitali supplicio affece-
rat. Enim nihil memoria dignum ab eo gestum. donec frāciscus philippo recōciliatꝰ illius stipēdia facturus
⁊ iā dux ꝯ venetos designatꝰ ex pyceno recessit. nā postea nō solum arx firmana ꝫ oīs ferme ꝓuincia i eiꝰ po-
testatē facta ē. In asculo iosias nobilibꝰ ortꝰ parētibus admodum adolescens iohānē franciscū Sforcie fra-
trē magno aīo iuuenē. ⁊ qui eā vrbē ꝑ oīne belli tp̄s egregie defendisset. ꝯspiratione cum paucis inita in-
cautum obtruncauit. Sꝫ cū ⁊ ipē tirānum i pā gereret i exilium actus ē ciuitas deinde sb̄ eccla quieuit. Ei-
us anno abhinc superiore idē iosias arcē quādā naturale situ munitā ⁊ vrbi ꝓpinquā. cū plerisq̄ latronibꝰ
occupās ñ ꝑuas curas illi pplo īgesserat q̄ res ei parū ꝓspē cessit. nā rodericꝰ. s. nicolai cardialꝭ eiꝰ ꝓuincie
legatꝰ. obsidionē loco admouēs. postq̄ arce potitꝰ ē. captū ipm̄ vinctūq̄ romā misit. In vrbino dux gē-
tis oddo mře colminiensi nobilissima natus cū per libidinem in matronas nobiles debacharet. nec mo-
dum licentie faceret ppl'ari tumultu interfectus est. Incentor nequicie ⁊ adolescentie sue corruptor protho
notariꝰ carpensis nobili genere ortꝰ. ꝫ ingenio pessimꝰ. qui nuptis ac v̄ginibus q̄plurimis vim intulerat
qui per oīa scelera ad summū viciorū peruenerat. eadem nocte cū discipulo suo necatus inexhauste libidīs
penas dedit cadauer eius in forū delatum desecta virilia in ore mordicus tenuit. Guido pater oddonis pꝰ
usq̄ ꝯiugē ex colūminēsi familia duceret cū proles ei nulla virilis esset. anxius quonā pacto in gēte sua im-
periū ꝓpagaret cōcubinā ex se pregnātes assimulauit enim Bernbardini cardensis agnati sui p̄clari copiarū
ducis filiū tūc forte natum supponi ꝓ suo nutricis iussit friderici noie indito. ꝫ coniugio deinde contracto
cum filiū legitimum sustulisset cōuersa in eum cura fridericū aduc puerū milicie tradidit. in qua ille etatē vsq̄
ad virilē ꝑseuerauit. Deinde oddone mortuo vocatus a pplo vrbinaciū princeps factus est. Clarus vir ⁊
castrensibus disciplinis apprime institutus. cui nec in administrandis rebus bellicis ꝯsiliū. nec in capescen-
dis periculis animꝰ nuq̄ defuit. nec vere factis qm̄ fide clarior. q̄ quidē vel maxime patuit cū bello picenti
franciscū Sforciā q̄ ad cū se receperat fortune afflatu iā pene desertus ꝯstātissime iuuit ac fouit. Indignus
profecto q̄ militari ludo dextrū ꝑdiderit oculū. Apud ariminū emilie vrbē sigismūdus malatesta sceleri-
bus insignis imperiū tenuit. qui cū Sforcie filiam matrimonio sibi adiūxisset partes eius in picenti bello
aliq̄diu secutus est. deinde sub ecclesia stipendia fecit militauit in gallia contra venetos ⁊ in tuscia cōtra re-
gem aroganum que res postea magno detrimēto fuit. Nā cum de pace totius ytalie apud neapolim agere-
tur rex huiꝰ iniurie memor. eū q̄ sibi fidē nō seruasset extra cōmunē pacē esse voluit. Deinde comitē iacobū
pyceninū ⁊ fridericum vrbinaciū principem cū copijs in eum misit qui aliquot ei nō parui nomis oppida
abstulerūt eiusq̄ agrum ferro ⁊ igne vastarūt ipē cum auxilia vndiq̄ frustra implorasset. ad extremū quod
vnū salutis erat remediū alfonso misso ad eum reconciliari ꝯstituit. cuiꝰ nondū p̄ces exaudite sunt. quāuis
spem ꝯcordie regis clementia nō paruā efficiat. In fauētia mortuo guidone anthonio cuius multa in re-
bus bellicis clara facinora referūtur principatum frater eius hestor arripuit. ⁊ ipē in armis late cognitus.
qui florentinis contra regem militans haud alia rōne q̄ sygismūdus ab alfonso declaratꝰ hostis extra vni-
uersalem pacē factus ē. Fabrianēn. q̄ dudū tyrannice oppressi. necatis tandē q̄ndecim ex familia q̄ princi-
patum inuaserat fugientibus reliquis ad eccle imperium redierāt. Multisq̄ post annis in pace quieuerāt. hoc
anno de rebellione tentantes. seu consentientes seu suspectos ciues aliquos in vincula cōiecere enim tormē-
tis ac questionibus prodito expresso crimine. vltimo supplicio affecerut. In aquila marsorū vrbe apud
quā memoria nostra brachius parusinus dux belli formidatissimus dum per anni tempus obsidionem te-
nuissent martini quinti pontificis maximi ac felicissimi annis victus interyt. Diuus bernhardinus senen-
sis postq̄ ytaliā omnē xp̄i nomē p̄dicando peragrasset. mortalis vite cursum pegit. eoq̄ in loco sepultus cla-
rere miraculis affirmat. Fuit aūt bernhardino generosa inter senenses origo. nec vera ē assertio eorū. q̄ pa-
triam illi massam fuisse tradunt. q̄uis puericie sāe ibi nōnulla rudimenta pegerit. cum eius mater eiꝰ massa-
na ceterū pater ac maiores sui longa serie inter nobiles senenses habiti sunt vbi ⁊ ipē natus. ⁊ maiori ex pꝫ-
te educatus. Cum adoleuisset iuri pontificio edisscendo operā dedit. ꝫ cum sepultis parētibus fallaces hu-
ius mundi blandicias. ⁊ inania eius esse ꝓmissa animaduertisset. distributa inter xp̄i paupes substantia.
diui francisci religionē ingressus. traditam sibi regulā exactissime obseruauit. declinansq̄ maiores conuen-
tus. eorū ductor ac mgr̄ effectus ē. qui fratres obseruantes appellant. maximum autē ei studium in edocen-
dis pplis fuit. qui cum eēt facundia copiosus. ⁊ doctrina insignis. incredibili oīm attentione audiebat. ⁊
quasi alter paulus eēt vas electionis in admiratione ac reuerentia habitus ē. Tres eū ppā sibi pontificē
elegerit. vrbinas ferranēses senēses. ꝫ nō fuit ei cōsiliū. linguā q̄ toti possꝫ ytalie ꝯsulere vnā intra vrbem cō-
cludere. Regnū iā neopolitanū igressi ad felices alfonsi mirabilesq̄ rerū cursus stilū ꝯuertimꝰ. Post bellū
nauale qđ ipē cū genuensibus infeliciter gessit. tam̄ cognouit fortuna suū errorē. q̄ tanto principi molesta

Declaratur⁹ situ ymaginēq germanie in sequēti tabella depictā. occurrit dictū strabonis libro septimo.
germani gallicā natonē imitantes. corpore procero. coloreq flauo. In reliquis rebus ⁊ forma ⁊ mo
ribus ⁊ uiuēdi ritibus gallis pares sunt. Ideo romani eis hoc nomē iure indidisse videntr. cū eos ga..orū
s..o qui voluerūt. legitimi enī frēs romano sermone germani dicuntur. Est aūt germania a vetustis rerū
prioribus multū neglecta. qr tunc interna ⁊ penetralia eius fluminibus impedita. siluis ac palud.b⁹ in-
.barbarico ⁊ pastorali ritu. nec nisi ad clarorū amniū ripas culta erāt. Relecto aūt ydolorū cultu. religio
ꝫ catholica minor facta. quantū coaluerit nemo est qui ignorat. Latissima ē. habēs ab oriēte sarmatas
pannonios inferiores. a meridie alpes. ab occidēte gallias. ad aquilonē oceanū germanicū ⁊ sinū balti
quē orientalem dicūt. Amnes in ea totius europe clarissimi rhen⁹ danubi⁹ albis aliiq innūerabiles ⁊
notandi. Rhen⁹ inq fontes habet in monte septimo altissimo alpiū iugo. In cuius vicinio ꝓdeūt ro-
danus galliā lugdunēsem narbonensemq alluens. Similiter padus ytaliā rigans. Ticinus qui padū ꝓpe
..iā influit. Athesis q per agrū tridentinū veronēsemqꝫ tandē in adriaticū mare exonerat. Defluit autē
rhenus ad aquilonē auido meatu per conualles ⁊ abrupta montiū. Curiēsemqꝫ percurrēs agrū nauiga-
bilis efficitur. Moxqꝫ duos lacus pelaros efficit. venetū ⁊ acromū hodie lacū bodme ⁊ cellensē vocatos
inquēs in medio constantiā vrbē concilio martini quīti insignem. Deinde flexuoso littorū amfractu. va
montiū rupibus incitatus. terribili fremitu eructuat. crebrisqꝫ recessibus alueū suū excauat. Iter per
vrbem rauricā hodie Basileam nobilē vrbē defluens. resistentia sibi littora rodit. alueosqꝫ sibi nouos
cū accolarū damno querit. Argentināqꝫ Spiram wormaciā Maguntiā. Confluentiā. Coloniam no
tissimas germanie ciuitates preterfluens. assumptis multis nauigabilibus amnibus. vt Meno. Neca-
ro. Nauago. Mosella. Masa aliisqꝫ. In oceanū germanicū multis hostiis effunditur. factis insulis. quarum
alique a frisiis. alie a sycambris. i. gelrensibus. alie a Batauis hodie holandrinis incolūtur. Occurrit
secūdo danubius celeberrimus Europe fluuius. cuius fontes in iugis montis arnobe vbi caput
nigre silue. in villa vulgo Doneschingen latine danubii locio. fluit autē ab occiduo in oriētē. primo
s ad duas dietas Vlmā vsqꝫ celebre sueuorū oppidū. Ibiqꝫ auctus blauio hylaro aliisqꝫ fluminib⁹
n nauigabilis efficitur. per innumerasqꝫ lapsus gentes. nobilissimasqꝫ ciuitates alluēs immenso aq
auctu sexaginta amnibus receptis. pluribusqꝫ eorum nauigabilibus tandem in pontum euxinū. va
ex ostiis euoluitur. Occurrit tercio albis fluuius cuius fontes in montibus diuidentibus Slesias
bohemia. cum fluuio multauia. bohemiā mediam rigat. tandemqꝫ per scopolosos recessus silue bohe
mice penetrans Missenā inclitam vrbem. Magdeburgūdumqꝫ ast alias marchie et saxonie ciuitates al-
luens. in oceanū tandem germanicū ꝓpe hamburgā influit. Sunt item alii amnes clarissimi. quorū fon
tes breuitatis gratia omitto. Occurrit quarto loco silua hercinia quā hodie circa caput ⁊ fontes danu
bii inquilini siluam nigram nominant scdm pomponiū mellam dierū sexaginta iter occupās maior ⁊ no
tior aliis. Sortitur aūt alia ⁊ alia nomīa prout germanos accedit ⁊ diuidit. habet ⁊ multos ramos ⁊ cor-
nua. quibus alia indigene dant nomina. a capite enī ortus sui vsqꝫ ad necari fluminis ripas percurrēs. no
men silue nigre obseruat. a ripis vō Necari vsqꝫ ad menū flumen vulgo nomen Ottenwald. a Meno vō
vsqꝫ flumen Lonam prope Confluentiā westerbald latine silua occidentalis vocitatur. Postea flectit se ad
orientem. diuidensqꝫ franconiam ab Hassia. Item franconiam a Thuringia iterum aperit se medium ⁊ in
modum circuli vt in sinū recipit bohemiā postea in montibus Morauie percurrit per mediū pannoniorū a
dextris. ⁊ polonorū a sinistris. vsqꝫ ad dacos ⁊ getas. aliud atqꝫ aliud nomen sibi vendicans. Est autem
germania regio totius europe permaxima. que tū confinio societateqꝫ romanorū. tū sacra religione ad eā
humanitatē est redacta. vt quēadmodū numa pompilius ferocē. indomitūqꝫ romanū populū religione ⁊
iusticia gubernauit. Ita religione germanica barbarorū vicinarūqꝫ sparsa congregauit imperia. ritus mol
liuit tot populorū discordes ⁊ feras linguas. sermonis sui cōmercio ad colloquia contraxit. humanitatemqꝫ
eis dedit. Est item germanie locus nobilis. precipue vbi fluminibus irrigatur. Magna enim ⁊ beata illi
amenitas. celo temperies. campis fertilitas. colles aprici. saltus innoxii nemora opaca frumentorū omnis
generis habundantia. vitiferi colles. amniū fontiūqꝫ vbertas. totā eam perfundens. vndiqꝫ negociationi
bus. cōmercioqꝫ potens. bona hospitibus. mitis supplicibus. neqꝫ ingeniis. ritibus. viris. precipue i re
bellica alicui nationi cedens. Metallorum item oīm fertilitate nullis cedit terris. Vniuersa enī ytalia. gal-
lia. hyspania item alie atqꝫ alie nationes. argentū quasi omne ex germanie negociatoribus habent. Simi
liter cuprum stannū habundat. Item mineris salis. quorum fontes copiosissimas habet. Sola item sine
externis auxiliis. tot equitum. tot peditum armare potest. vt extraneis nationibus facile resistere possit.
Plura ⁊ immensa dicenda forent de religione. iusticia. fide. que omnia ne tedii arguar omitto.

VSLANT
NORWEGA
IBERNIA
SCOCIA
ANGLIA
OCEANVS GERMANICVS
DACIA
Hamburg
Lubeck
HOLAND
LVNDEA
Traiectum
FLANDRIA
OCCIDENT
GELRIA
WESTVALIA
FRISIA
Colonia
NORMANDIA
PICARDIA
FRANCIA
BRABANCIA
Aquisgrani
MARCHA
SAXONIA
Trier
Lutzelburg
Marburg
Mosella fl
Mentz
Speier
Frankfurt
FRANCONIA
Erfurt
Bamberg
Nurmberg
BVRGVNDIA
Argentina
Basilea
SWEVIA
Vlma
Danubius fl
SVEVIA
BAVARIA
Bern
Zurch
Constancia
Renus fl
SVEITZER
Augusta
Munchen
Geneva
PROVINCIA MASSILIA
LONGOBARDIA
Ianua
Verona
Venecia
Badua
WILDLAPPEN
GRVNLAND
RVSSIA
FINLAND
SWEDEN
GOTLAND
MARE GERMANICVM
Riga
RVSSIA
LIVONIA
POMERN
Dantzg
PRVSSIA
MARCHIA NOVA
Vistula fl
LITTAV
Franckfurt
GERMANIA MAGNA
POLONIA
MOSCOVIA
TARTARIA
SLESIA
ORIENT
Polonia
Lemberg
WALACHIA
Cracovia
MORAVIA
WVRTZLANT
TRANSILVANA
Sibenburg
VNGARIA
Ofen
Belgrad
Danubius fl
TVRCHIA
MITTAG
ALBANIA
Constantinopel

Adest nunc studiose lector finis libri Cronicarum per
viam epithomatis ⁊ breuiarij compilati opus q̄dem
preclarum. ⁊ a doctissimo quoqꝫ comparandum. Continet
eñ gesta. queq̄ꝫ digniora sunt notatu ab initio mūdi ad
hanc vsqꝫ tēporis nostri calamitatem. Castigatūqꝫ a viris
doctissimis vt magis elaboratum in lucem prodiret. Ad in
tuitū autem ⁊ preces prouidorū ciuiū Sebaldi Schreyer
⁊ Sebastiani kamermaister hunc librum dominus Antho
nius koberger Nuremberge impressit. Adhibitis tamē vi
ris mathematicis pingendiqꝫ arte peritissimis. Michaele
wolgemut et wilhelmo Pleydenwurff. quarū solerti accu-
ratissimaqꝫ animaduersione tum ciuitatum tum illustrium
virorum figure inserte sunt. Consummatū autem duodeci-
ma mensis Julij. Anno salutis nr̄e. 1493.

Tēplaq; totius orbis sacerdotalibus ⁊ aliis ornamentis ⁊ structuris honorificentissima. Status ecclesia-
sticus ⁊ secularium ⁊ religiosorum vtriusq; sexus numerosus ⁊ disciplinatꝰ. populus facundus ⁊ humanus. ⁊
deuotioni sup omnes germanie incolas deditissimus. Nobilitas ē plurima ad arma aspirās ⁊ martis ama
trix. Sexus muliebris venustas quidē ⁊ affabilis sed pudicus. Plebs rustica polonici ydeomatis agresti
bus laboribus desidiose incumbens potationi ē plus dedita. Inde ⁊ domus ⁊ agri eorū parū culti sed ne-
glecti. viles casas habitant. Agricole vero alemani rus melius exercent ⁊ vrbanius domos pro suo captu
construunt. Sumptus multo leuiori precio q̄ȝ finitimis prouincijs cōparantur. Sed quod Slesie immen-
sum aliquando detrimentū afferet ē q̄ census dūi ⁊ possessores percepta pro loci ⁊ possessoris qualitate.
nonnulla pecuniarū summa annuente superioritate ⁊ confirmante venditori annuū censum in bonis suis in
scribunt. quē vbi aliquot annis soluerint postea dare recusant. Inde rustici (vt inter contrahentes pactum
fuit) aut censuris irretiunt ecclesiasticis aut pignora adimuntur. quod grauamen ipsi rustici ferre nequeū-
tes domos ⁊ agros deserentes aliorsum fugiunt. que loca sepe deserta relinquuntur. Ex hoc potissimū ca-
pite Slesia maius indies nisi prouideat susscipit detrimentū. Prouincia alioquin laude prosequenda. Cō̄
ti potus ceruisia. Vino ex morauia aut hungaria aducto vtuntur. Quāq̄ȝ nonnihil vini in Slesia apud cro-
snam habetur quod pro maiori parte extra prouinciā per oderā in prussiam ⁊ aliorsum deportatur. Preter
pannos laneos exigui precii qui in hungariā deferunt ⁊ pisces in morauiā delatos nihil extra Slesiā suis
ex mercibus deportatur. Nimiꝰ etiā ⁊ virginū ⁊ mulierū ornatus auri ⁊ gemmarū ⁊ vestiū cultus prouin
ciā non parū extenuant. Ne hee vrbes inclite ac prouincie (quarū noticia tardius ad nos deuenit) lau-
de sua priuentur eas in hoc opere in fine addicere libuit. Profecto libere vrbes precipue lubicensis. si di-
uitias. ordinē senatus. humanitatē moresq; populi. maris portū. sitū ⁊ edificia perspicere velimus. Di-
gne igit historia ac cōmemoratione. Postremo si vrbes plures q̄s adiūgere velit dat eis equa potestas.

Ad deum optimū maximū de his que mirabilia gessit pro iustissi
mo ⁊ excelso Maximiliano rege romanorum

Auctor ⁊ princeps operose mundi
Quiqȝ acceptis opifer fuisti
Sortibus iudex. redditurus idem
Omnibus equus
Quam potens rerum fueras creator
Quam dator largus redimis salutē
Quam reddis iustus trutinator orbis
Quam sapiensqȝ
Cū velis iustus homines tueri
Mirus es cause melioris actor
Mirus iuste domitor querele
Hostis iniquis
Fluctus humanis animis precesse
Mitigas seuos. placidos acerbas
Sontibus sontes agitas ⁊ hostes
Hostibus vrges
Noxijs addens ouium pauorē
Fortium iustis animos leonū
Militū multas acies retundis
Agmine paruo
Tu iubes ventis sileant. silentqȝ
Precipis ponto timeat. timetqȝ
Imperas lune lateat. latetqȝ
Sanguine tincta.
Vere canentes hyemes virenti
Turbidas celo pluuias sereno
Sepe permutas. facies ⁊ vsus
Mensis ⁊ anni.
Tanta cū regi dederis romano
Audias voces. iuuenū senūqȝ
Audias grates hominū. precesqȝ
Iusta petentum.
Inde non cesses melior patronus
Cū suis regē populis tueri
Principē serua. sobolē domūqȝ
Adde triumphos.
O deus serues decus hoc precamur
Cesari natū simul ⁊ nepotē
Indolis mire. videat regentes
Tempore longo.
Hisqȝ sic patrē foueas animqȝ
Cuius exemplo pagant iuuentā
Et suis gestis fuerit senecta
Gratior illi.
Sic regant orbē dominando recte
Quo fidem nobis pius vt dedisti
Protegant semper ciuisqȝ vincant
Illius hostes.
Et feros turchos rabidasqȝ gentes
Pellere. ⁊ castris spoliare victos
Vt queant regna ⁊ reparare quondā
Christicolarum.
Prosperos gressus animiqȝ motus
Austrie stirpis. faucasqȝ fel x
Cepta quo a priscis patribus per omne
Proroget euum.
Hec mari ac terra vigeat parando
Gloriam semper. ferat ⁊ subortus
Solis ⁊ casus crucis alma signa
Nomine christi.
Inde celestium meritis triumphum
Consequi tandē mereantur omnes
Cū bone legi dederint subactū
Robore mundū.
Hec rogat noster chorus vt perennem
Gloriā eternus pater atqȝ natus
Spiritussanctus deus ⁊ sequatur
Trinus ⁊ vnus.

Laus de

